PLANTÆ

I. STAMINIBUS CONSPICUIS

I. PETALISQUE

I. FLORE COMPOSITO.

Huic claſſi commune eſt, habere finem petioli florigeri dilatatum in diſcum carnoſum, rotundum, planum convexumve, etiam concavum. In ejus diſci foveolas radicantur ſemina, quorum quodlibet coronatur ſuo floſculo, vel toto tubuloſo, vel certe in principio. Toti flori compoſito longe plerumque calyx ſubeſt, multis fere ex foliolis compoſitus, ſæpe imbricatim ſibi impoſitis. Petala undique in circulum expanduntur.

I. STAMINIBUS CONNATIS.

His tubus floralis educit quinque petiolos, qui in unam cavam cylindrum conjunguntur; cujus interior ſuperficies loculis polline plenis inſcribitur, finis quinque dentibus terminatur *a*). Intra eam vaginam tuba continetur, quæ de ſummo ſemine adſcendit, bifido fine *b*). Ita in floſculis perfectis. Dantur enim feminini fere minores; apetalis ſimiles, in quibus tuba eſt abſque ſtamine & vagina: dantur etiam maſculi, fere majores, quibus vagina ſtaminea eſt abſque tuba cum ſemine abortivo. Utrumque rarius, & frequentiores ſunt *floſculi androgyni.*

I. FLOSCULIS EXPLANATIS.

CICHORACEÆ Vaillantii *Mémoir. de l'Academie des Scienc.* 1721.

PLANIPETALÆ Boerhaavii &c. *c*).

His ſemen quale diximus, & vagina ſtaminea, & tuba.

Petalum parva parte ſui gracilem in tubum *d*) fingitur, qui petiolos ſtaminiferos quinque generat. Sed ultra eum tubum fiſſus quaſi ſemifloſculus in bracteam *e*) plerumque pene parallelogrammam explanatur, fine ſerrato, ſæpe quinquedentato *f*). Tuba, receptaculum, calyx compoſitus *g*), quales dixi. Claſſis naturalis eſt. Omnes plantæ hujus generis album lac ex fractis partibus fundunt, aliquando dulce, plerumque amarum, abſque calore, quod cum refrigerio alvum humoresque humanos ſolvit. Omnibus etiam folia alterna ſunt, floresque nunquam ex natura ſua albi, raro rubri, plerique flavi, plerumque polypetali.

I. PLACENTA SQUAMIS DISTINCTA.

I. SEMINIBUS NUDIS ſive BREVISSIME CORONATIS.

CICHORIUM Tournef. t. 272. Linn. n. 921.

Calyx fit duabus ſquamarum *h*) ſeriebus, exteriori quinquefolia, interiori octophylla, iſta molliori. Semini ſubjicitur ſquama caudata, ſemine longior. Ei corona eſt quinquedentata *i*).

1. CICHORIUM foliis pinnatis, pinnis triangularibus dentatis, floribus ſeſſilibus.
Intybum ſylveſtre Fuchs p. 979.

Intybus

a) Meeze *flor. compoſ.* p. 4. Berkhey *tab.* 4. Grew p. 170. Blair *eſſay* p. 28. 30.
b) Meeze p. 6. Berkhey *tab.* 4. Grew.
c) Flos ſemifiſtularis Jung *Phyt.*
d) Berkhey *tab.* 4. *fig.* 35. Vaillant. t. 7. f. 47. Grew t. 92. in cichoreo, ſed cum tuba male trifida, & p. 170.
e) Berkhey *tab.* 4. Malpighi *plant. fig.* 207. Vaillant ibid.
f) Berkhey *tab.* 4. Vaillant ib.
g) Berkhey t. 1. f. 9. Vaillant *tab.* 8.
h) Trew *ic.*
i) Vaillant *tab.* 7. *fig.* 9. 10. Conf. Griendel *fig.* 6. *obſ.* 7. Semifloſculum pingit Grew l. c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0011-2

Intybus ſylveſtris CAMERAR. *Epiſt.* p. 285.
Cichoreum ſylveſtre BLAKWELL T. 183. HILL. III. p. 160.
Cichoreum floribus geminis ſeſſilibus foliis runcinatis LINN. *Spec. II.* p. 1142.

α Varietates flore albo *in der Enge* TRAG. FEHR *ſcorzoner.* TURNER.

β Flore rubro TRAG. Ab acido adfuſo, & a ſucco acido formicarum Cichorei flores rubeſcunt TRAG. ad BRUNFELS II. p. 274. Cultum ad cæruleum colorem redit SENKENBERG *Lil. Conv.* p. 10.

γ Foliis integris C. B. VAILLANT.

δ Altiſſima, erecta, ſepedalis, folioſa varietas in arce *veteri Openheimenſi.* Ea eſt hortenſis TREWII *tab.* 177.

ε Caule latiſſimo, *faſciatum:* a me aliquoties repertum. Habet C. GESNER *epiſt.* p. 86.

Ubique ad vias.

Caulis plerumque procumbit, aut inique erigitur. Radix dauci ſimilis, cylindrica. Folia ad terram multa, ſubaſpera, ima lata, ſemipinnata, ſuperiora pinnata, nervo paulum folioſo, pinnis triangularibus dentatis, retroverſis *k)*, eundo majoribus, extremis in amplum triangulum confluentibus. Flores ſeſſiles, ſæpe bini, in ſummis ramis etiam ſimplices, cyanei. Calycis folia ciliata; ſemen breve & craſſum. Petala dentata ad viginti quinque.

Ambubeja Romanis *l)*, amarum eſt, magis quam aliæ hujus claſſis plantæ, hinc præ reliquis officinis notum. In lixivio ſatis eſt ſalis fixi *m).* Radices ſimilia præbent. Quare ſalſa vi humores coagulatos in primis viis putatur reſolvere, ut fere poſt morbos acutos hoc remedium naſcentibus in hepate *n)* vitiis opponatur. Icterus eo ſolo auxilio ſuperatus fuit *o).* Sed & ipſum febres *ſuſtuliſſe intermittentes*, etiam ſolum, teſtis exſtat *p).* Adjuvat *procul dubio amaror*, qui tonum primarum viarum conſervat *q)*, & hypochondriaca mala corrigit *r)*, virorumque literatorum languores. Etiam in ſanguine depurando adverſus ulcera vetuſta valet *s).*

Succum potentiorem eſſe credo *v)*, aut totius plantæ in acetariis uſum *x)*, ſed abunde & cum conſtantia ſumtæ. Deinde decoctæ radices *y)* in medicinam recipiuntur. Nam ſyrupos & hic & alibi ſaccharum adjectum & vetuſtas vitiat. Oculis veteres ſuccum contra caliginem inſtillabant *z).* Ad vernas equorum curationes egregium *a)* eſt remedium.

CICHORIUM ſativum *b)* annuum foliis glabris *c)*, integris, dentatis, veterum Intubus, debilius eſt, & magis oleraceum, inque cibum ſumitur, maxime quando per hiemem in obſcuris cellis virorem & amarorem depoſuit. A priori ſpecie non differre conjectura eſt LINNÆI *d)*, quæ neque ILL. TREWIO diſplicuit *e).* Nobis paſſim ſponte provenit, ex hortis ut puto elapſum, neque in ſylveſtrem ſpeciem degenerat.

II. SEMINIBUS PAPPO CORONATIS.

HYPOCHOERIS VAILL. LINN. n. 918.

Pappus ſetas habet ramoſas VAILLANT T. 7. *fig.* 21. Squamas pingit IDEM f. 28. Calyx hieracii, imbricatus, multis ſquamarum ſeriebus.

2. HYPOCHOERIS caule unifloro, foliis dentatis, hirſutis T. I.
Hieracium I. latifolium hirſutum incanum flore magno C. B. J. R. H. SCHEUCHZER *It. II.* p. 135.

Hypochoeris

k) TREW.
l) CELS. L. II. c. 30. PLIN. *Lib. XX.* c. 8.
m) GEOFFROI *mat. med. lib. III.* p. 320. ſqq.
n) DETHARDING *meth.* BUCHWALD p. 82.
o) VIRIDET *bon chyle* p. 635. MOINICHEN *obſ.* 9.
p) GEOFFROI p. 322.
q) Ideo forte alvum ſiccare CELSUS.
r) SCHUSTER *obſſ. therap. obſ.* 25. de radicibus.
s) BUCHNER *Miſcell.* 1729. p. 725.
v) MOINICHEN *obſſ.*
x) VIRIDET. BOERHAAVI.
y) SCHUSTER.
z) MARCELL. p. 67.
a) BONSI *ippiatr.* p. 26. 27.
b) CELSUS *Lib. II.* c. 30. qui diſtinxit.
c) BLAKWEL t. 383. Intubum ſylveſtre latifolium LOBEL p. 557.
d) *Hort. Cliff.* p. 389.
e) BLAKWEL l. c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0012-7 DFG

Hypochoeris caule ſubnudo, ramo ſæpius ſolitario, foliis ovato oblongis, integris, dentatis LINNÆI *Specier. II.* p. 1140 *f*).

β Varietas foliis integris non dentatis.
Hieracium tomentoſo integro folio BOCCONE p. 147. *tab.* 106. ex BARRELIER *ic.* 238.

γ Varietas anguſtifolia aſperior.
Hieracium montanum foliis dentatis, flore magno C. B. *Prodr.* p. 65.

In Germaniæ pratis *g*) montoſis provenit latiori folio, ſæpe maculis nigricantibus adſperſo, ut in Pulmonaria Gallorum fit. Helvetis alpinum eſt, & in Aquileienſi Gubernio, tum in M. *Roßboden* Valeſiæ, in Vallis urſariæ pratis, in *Fræla* M. Rhætiæ; etiam in M. *Saleva* a Gen. DE SAUSSURE repertum. SCHEUCHZER in Rhætiæ Monte *Maloja;* HUBER fere eodem loco ſub diverſorio *Weißenſtein* & circa *Malix.* C. B. in *Gotthardo,* & circa *ſabarias thermas*, CL. RAMSPEK in M. *Schilt* legit. Anguſtifolia varietas ſuper *Sas*, & ſuper *la Varaz*, in *Enzeinda* Monte & alibi provenit.

Radix lignoſa, perennis, foliorum reliquiis coronata. Folia multa ad radicem, tamen noſtris ad caulem aliqua, ampla in vulgari, ex ovatis lanceolata hirſuta, per oras rariter crenata. Caulis pedalis & cubitalis, hirſutus, nobis plerumque ſimplex: in Germania rariter brachiatus *h*). Flos caulem, aut quemque ramum, terminans ampliſſimus, pleniſſimus, calycis ſquamis præmagnis, nigricantibus, hortis. Squamæ inter floſculos longæ caudatæ. Germani *herbam coſtam* vocant, eaque in pectoris morbis *i*) & ad phthiſin utuntur. Smolandi ad braſſicæ modum in cibum recipiunt *k*). Nobis nullo in uſu eſt.

3. HYPOCHOERIS foliis ſemipinnatis hirſutis, caule nudo, brachiato.
Hieracium tertium DOD. p. 639. LOBEL *icon.* p. 238.
Hypochoeris porcellia TAB. *ic.* 179. & iterum 183. hæc ex DODONAEO.
Hypochoeris foliis runcinatis, obtuſis, ſcabris, caule ramoſo, nudo, levi, pedunculis ſquamoſis LINN. *Spec. II.* p. 1140. Deſcribitur apud ROSEN *p. 36. lege 39. n. 28.*
Huc refer ILL. OEDERI *tab.* 150.
β *Hieracium dentis leonis folio bulboſum* C. B. *Prodr.* p. 64. Secundum VAILL. Plura alia hieracia C. B. huc pertinent.

In herboſis ſylvarum.

Radix alba, craſſa, longa, in crura diviſa. Folia ad terram congeſta, hirſuta, ſubaſpera, ſinuata, ſemipinnis rectis, ante finem dilatatis, modice dentatis, ultimis confluentibus. Caules aphylli, cubitales, etiam ramoſi, brachiati, ſub fine intumeſcentes. Calyx niger, alis albis, ſub apice piloſus. Varietatem vidi apice ſquamarum calycis bifido, trifido. Flos pleniſſimus, flavus, extus purpuraſcens. Petala profunde quinquefida. Semen ellipticum longum, lineatum, longe ſetigerum, ſquama alba, caudata, cava continetur *l*). Lac amarum, opii odore.

HYPOCHOERIS *glabra* 3. LINN. nondum in Helvetia reperta eſt, quam Gottingæ legeram, & Cellæ.

ORDO II.

II. DISCO ABSQUE SQUAMIS

I. SEMINIBUS NUDIS.

LAPSANA *m*) VAILLANT. p. 210. (Lampſana)

LAPSANA LINN. & HYOSERIS LINN. atque DILL. *nov. gen.* p. 144.

LEODONTOIDES MICHELI.

Suffecerint ſemina nuda. LINNÆUS ex calyce diſtinxit.

4. LAPSANA

f) Conf. *Flor. Dan.* T. 149.
g) Reperi circa *Elbingerode*. CL. FEHR *Suinfurti.*
h) *Icon.* CLUSII. HELLII. OEDERI.
i) C. HOFMANN *mat. med.* p. 270.
k) LINNÆUS *macell. olit.* p. 127.
l) VAILLANT. *fig.* 21.
m) Lapſana inter ſylveſtres braſſicas coquitur in cibis PLINIUS *Hiſt. nat.* L. XX. n. 37. & L. XIX. p. 177. Ea vixerunt Cæſaris milites Dyrrhachii.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0013-3 DFG

*4. LAPSANA foliis ovatis, dentatis, caulibus nudis, ſub flore tumentibus *n*).
Hieracium IIX. CLUS *Pannon.* p. 649.
Hyoſeris anguſtifolia TAB. *ic.* 180.
Hyoſeris caule diviſo nudo, pedunculis incraſſatis LINN. *Spec. II.* p. 1138.
Hyoſeris minima HILL. III. *tab.* 133.
Icon optima OEDERI *flor. Dan. tab.* 201.

In agris inter *Hindelbank* & *Rormos* legi a 1754. Etiam verſus *Wyl* CL. LA CHENAL. (In agris arenoſis Hallæ & Jenæ).

Habitu cum ultima hypochoeride conſentit, tamen elegantior. Folia ad terram numeroſa, elliptica, acute & diſtincte dentata. Caules pedales & dodrantales, imi ſtricti, ſub flore lateſcentes *o*), uniflori & biflori. Pars quæ ſub flore eſt, ante expanſum florem cernua, deinde erecta, Flores parvi, pallidi, contracti & turbinati *p*). Petala quinquedentata, Calycis ſquamæ ad baſin acceſſoriæ numeroſæ, graciles, unius ordinis, ſiccæ, interiores peracutæ. Semina brevia, pene ovata, ſtriata *q*), margine breviſſimo coronata *r*).

*5. LAPSANA caule nudo indiviſo, foliis ſemipinnatis, pinnis retroverſis dentatis *Emend. II.* p. 41.
Hieracium fœtidum III. COLUMN. *Ecphraſ.* P. II. p. 32. *ic.* p. 31.
Dens leonis tenuiſſimo folio C. B. *prodr.* p. 62.
Leodontoides alpinus glaber eryſimi folio, radice craſſa, fœtida MICHELI *nova gen.* p. 31. *tab.* 28.
Hyoſeris ſcapis ſimpliciſſimis uniſloris, foliis pinnatifidis; ſeminibus nudis GOUAN *flor.* p. 352.
LINN. *Spec. II.* p. 1137.
Hyoſeris fœtida HILL. III. T. 133.

In ſylvis umbroſis & udis Aquilegienſibus. Super *Roche* in ſylva *Traverſin* cis torrentem *des Males pierres*. In monte *Joux verte*, in *Luan*. In adſcenſu *la Boulaire* verſus *Enzeinda*, in *Chapuiſe*, im *Kienthal*.

Multa Taraxaci ſimilitudo, flos tamen minor, & magis ſaturate flavus. Folia levia, radicalia glabra, pinnata, pinnis denſe congeſtis *s*), etiam imbricatis, triangularibus, plerumque poſterius bidentatis, tamen etiam anterius. Caulis debilis, ſemipedalis, aphyllus & indiviſus. Squamæ ad baſin calycis breves, lanceolatæ, reliqua veriora folia calycis longa. Petala dentata, extus fuſcis lineis notata. Semina columnaria, non coronata, fuſca. Radix lignoſa, craſſa, cylindrica, fere abrupta.

6. LAPSANA caule brachiato, foliis ovatis, longe petiolatis, petiolis pinnatis.
Lampſana DOD. p. 675. bene.
Sonchus ſylvaticus I. TABERN. p. 192. & II. ejuſd. p. 193. bene & III. ibid. quæ icon pauciores habet pinnas acceſſorias.
Lapſana calycibus fructus angulatis, pedunculis tenuibus ramoſiſſimis LINN. *Spec. II. p.* 1141.

In ſylvis inprimis nuper exciſis & ad ſepes.

Radix ex uno majori ſtipite fibroſa. Caulis erectus, ad ſex uſque pedes, ſæpe humilior. Folia leviter ſerrata, ima longe petiolata: ad petiolum pinnæ duæ, etiam quatuor, exiguæ, & extrema bractea ampliſſima; ad caulem ſuperius ſeſſilia, acuta, ſerrata. Summus caulis brachiatus, abſque foliis, ramis florigeris pene umbellatis. Calyx *t*) glaber, foliis octonis, duorum ordinum, in cylindrum conjunctis, ſulcis profundis diſtinctis, unde facies anguloſa. Ad baſin breves ſquamæ accedunt. Flores parvi, paucis petalis, pallide lutei. Semina oblonga, circulo coronata *v*). Nullus nobis ejus plantæ uſus eſt, neque videtur veteribus poſſe olitoria fuiſſe.

II. DISCO NUDO

II. SEMINIBUS IN EODEM FLORE CENTRALIBUS PAPPO CORONATIS RADIALIBUS NUDIS

RHAGADIOLUS *Enum. Plant. hort. Gotting.* p. 422.

His plantis hunc characterem feci.

7. RHAGA-

n) DILL. *nov. gen. tab.* 8.
o) ORDER. DILL. T. VIII.
p) VAILLANT. n. 48. *q*) DILL. *r*) OEDER.
s) MICHELIUS eas explicavit.
t) VAILLANT *fig.* 47.
v) IDEM *fig.* 8.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0014-9
DFG

*7. RHAGADIOLUS foliis ſemipinnatis aſperrimis.

Hieracium parvum hirtum caule aphyllo, criſpum quando ſiccatum I. B. II. p. 1038. ALLIONE *plant. Nic.* p. 86. n. 2.

Annon *Hieracium dentis leonis folio hirſutum laciniatum minus* C. B. PRODR. p. 63. *cum icone. Leontodon calyce toto erecto foliis dentatis hirſutis, pilis ſimpliciſſimis* LINN. *Spec. II.* p. 1123.

Ad pedem M. Saleva RAI. & nuper Gen. DE SAUSSURE.

Folia ad radicem ſemipinnata, pinnis rectis triangulis, undique piloſa & aſpera. Caulis nudus, ſemipedalis. Calycis ſegmenta octo, lata, ovato lanceolata, cum aliquot ſqnamis ad baſin acceſſoriis. Flos flavus, paucis petalis: ſemina calyci contermina foliaceo brevi ornamento coronata: interiora rigidis ſetis, exterius plumoſis.

II. DISCO NUDO

III. SEMINIBUS CORONATIS

TRAGOPOGON x) TOURN. *tab.* 270.

LINN. *gen. plant.* 905.

Huic ſemina y) in ſtylo pappum plumoſum gerunt. Calyx monophyllos, duplici ordine, in ſegmenta z) octo, & denique in duodecim diviſus, longa, acuta, plerumque florem ſuperantia.

8. TRAGOPOGON foliis gramineis, carinatis, amplexicaulibus, candatis, ſubcriſpis, calyce flori æquali.

Tragopogon ſ. barbula hirci MATTHIOL. p. 537. CAMERAR. *Epit.* p. 312. *cum charactere.*

Simple leaved goats beard HILL. III. *tab.* 113.

Tragopogon calycibus corollæ radium æquantibus; foliis integris ſtrictis LINN. *Spec. II.* p. 1109.

β Caule faſciato LOESEL. *ic.* 83.

γ Flore vidi viridi, ſemipetalodeum, & tamen cum ſemine, vagina ſtaminea, & bifida tuba. In ſylva *Gottingerwald.*

In omnibus pratis, acceptiſſimum armentis pabulum.

Radix longa, ſenſim decreſcens, anulis diſtincta, cum tota planta dulcis & edulis. Caulis vere gramineus, cubitalis, brachiatus. Folia ex vagina producta, graminea, carinata, origine ventricoſa, cauda longa, undulata, nervo lanuginoſo.

Flos conſpicuus quemque ramum terminat, flavus, extus purpureus. Diſcus foveolis notatus. Semen maximum, ſulcatum a), inter ſulcos in transverſum rugoſum.

Dulci lacte turget, & primo vere caules & turiones in cibum recipiuntur b). Aliæ tamen fere ſpecies hortenſes in cibum cedunt, radicibus utiles; & omnibus frequentior Scorzonera.

*9. TRAGOPOGON foliis gramineis amplexicaulibus, calyce florem ſuperante.

Tragopogon purpuro cæruleum porri folio quod artifis vulgo C. B. Pin.

Barba hirci altera CAMER. *epit.* p. 313. bene.

Tragopogon calycibus corollæ radio ſeſquilatioribus foliis integris, ſtrictis, pedunculis ſuperne incraſſatis LINN. *Spec. II.* p. 1110.

Cl. CHATELAIN *miſit, non certam civem.*

Omnia prioris, etiam foliorum vaginæ in prælongas caudas productæ, tantum latiora folia, & habitus major. Caulis ſub flore noſtris non intumeſcit. Petala purpurocærulea. Calyx duplo flore longior, duodecim foliis conſtans.

In Gallia hæc in hortis colitur c), Anglis neglecta, noſtrisque infrequens.

SCORZONERA TOURN. *tab.* 269.

& omnium Auctorum,

& SCORZONEROIDES VAILLANT.

Omnia Tragopogonis, & pappus pariter plumoſus: ſed calyx d) fit ex foliis caulinis ad ſe invicem accedentibus, inque cylindricum demum calycem conſentientibus, imbricatis.

*10. SCOR-

x) Folio croci, radice longa, dulci, calyce lato nigro PLIN. L. XXVII. n. 47.

y) VAILLANT. *f.* 13. 14. BERKHEY *Tab.* 6. f. 9. t. 5. f. 48. 49. PARSONS *Tab.* 8. *fig.* 8.

z) VAILLANT t. 8. f. 44. BERKHEY *fig.* 49. t. 1. f. 3.

a) BERKHEY *tab.* 6. *fig.* 8.

b) BRADLEY *lady direct.* p. 109. MILLER *dict.*

c) *Ecole du potager* II. p. 543.

d) VAILLANT. *fig.* 53.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0015-5 DFG

*10. SCORZONERA caule nudo, unifloro, foliis lanceolatis.
Scorzonera humilis latifolia CLUS. *Pann.* p. 636. *icon.* p. 635.
Scorzonera caule ſubnudo, unifloro, foliis lanceolatis, nervoſis, planis JACQUIN. *vindob.*
Abunde in agro *Aquilejenſi e)*, & vicina *Valeſia* ex rupibus marmoreis erumpit. Eadem eſt, quam olim ex M. *Albio* periculoſis locis lectam unico folio viſo pro Germanica habui *f)*. Olim GESNERUS confuderat, cum audiſſet apud Sedunos naſci *Epiſt.* p. 36.
Radix maxima, teres, anulata, lignoſa, ad baſin caulis denſa ſetarum corona ornata. Folia ad radicem numeroſa, longa, petiolata, glabra, nervoſa, longe lanceolata, oris ſæpe plicatis. Caulis erectus, ſimpliciſſimus, foliis ligulis ovate lanceolatis, foliosis adſperſus, pedalis & ultra. Stipulæ albæ, breves, latiuſculæ. Flos in ſummo caule unicus grandis: calycis folia trium quatuorve ordinum, eo longiora, ut interiora. Petala plurima, pallide lutea, lineata, dentata. Calycis folia margine albo. Semina g) ſulcata, pappo plumoſo ſeſſili coronata.
A noſtris aliquantum differunt ſpecimina, quæ in paludoſis pratis inter *Oettingen* & *Nördlingen* legi, caule hirſuto, molliori, ſtipulis per caulem longis, gramineis. Eſt IV. *Scorzonera* FEHRII p. 33. & ejusmodi eſt *Scorzonera humilis* HILLII. III. *tab.* 127. Annon *Scorzonera Monſpelienſis folio craſſiore* VAILL. p. 208. cujus varietas eſt pulveriflora CAMERAR. *uſtilag. frum.* BOCCONE *in muſ. di Fiſic. tab. 6. f.* 8. Cum iſta etiam convenit deſcriptio ILL. LINNÆI, in qua caulis hirſutus exprimitur *h)*, cum noſtra minus.
Non dubito, quin noſtræ eadem cum Hiſpanica vires ſint. Recte ELSHOLZ *Gartenbuch* p. 107, de Jenenſi locutus.
Decoctum recentis radicis in aſthmate laudat REDUS *i)*. Inter diluentia primo loco ponit Cl. DETHARDING *k)*. Hypochondriacis commendat WELSCHIUS *l)*, Alexipharmacas vires ſibi adnotatas confirmat VOLCAMERUS *m)*. Sed ea nimia videntur *n)*.

*11. SCORZONERA *caule nudo*, unifloro, foliis linearibus.
Scorzonera humilis anguſtifolia CLUS. *Pann.* p. 656. *ic.* p. 657.
Scorzonera Volcameriana FEHR. p. 37. cum icone
Scorzonera caule ſimplici unifloro, foliis ex lineari lanceolatis GMELIN. *flor. Siber. II.* p. 242. t. 1.
Sword leavd Vipergraſs. HILL. III. *t.* 128.
Scorzonera foliis ſubulatis integris, pedunculo incraſſato, caule ſimpliciſſimo, baſi villoſo LINN. *Spec. II.* p. 1113.
Non eſt *Tragopogon Pinifolium hiſpanicum. o)*.
Rarior iſta naſcitur circa *Fouly*, & in via *le Tombey* inter *Verchier* & *Olon* ditionis Aquilejenſis.
Radix ſimilis, perinde ſetis armata, & habitus, & flos lineatus, extus purpureus; ſed folia graminea, linearia, ſæpe convoluta; caulis humilior; flos aliquanto minor, foliis calycis paucioribus.
Vereor ut ſatis diverſa ſit. Neque enim vel caulis magis incraſſatur, vel huic magis villoſa radix eſt, quam priori.
Scorzonera foliis gramineis firmulis, caule brachiato multifloro H. Gott. p. 407. circa Jenam perfrequens, in Helvetia nondum lecta eſt.

12. SCORZONERA caule folioſo ramoſo, foliis anguſtiſſimis, imis rariter ſemipinnatis, ſuperioribus linearibus lanceolatis.
Tragopogon tenuiſſime laciniatum C. B. *Prodr.* p. 129.
Tragopogon laciniatis foliis COLUMN. *Phytobas* P. II. p. 21. bene.
Scorzonera foliis linearibus dentatis, acutis, caule erecto, ſquamis calycinis patulo mucronatis LINN. *Spec.* p. 1114.
In Helvetia rarior, neque facile reperta, niſi in Valeſia, circa *Branſon*, *Fouly*, *Gontey*, *Leuk*: in Germania, circa Jenam vulgaris.
Radix magna, lignoſa: plurimos proſtratos caules & miſta folia fundit. Caules pedales ex imo ramoſi, & ſuperne. Folia peranguſta, ad terram alia ſemipinnata, paucis pinnis, fine nervi ſæpe lenceolato, & latiori, in noſtris acuto, in Monſpeliacis etiam ſubrotundo. Alia etiam ex radice folia ſimplicia, petiolata, fine lanceolato.
Flores parvi, pallentes, calyce cylindrico, ſubhirſuto, oris albis, petalis extus lividis. Semi-

e) *Emend.* II. p. 46.
f) *Enum. ed.* I. p. 757.
g) GMEW. *tab.* 75.
h) *Oelandsk göstlandsk reſa* p. 36.
i) *Oper.* T. VI. p. 87.
k) *Method. med.* p. 148.
l) *Miſcell.* p. 43.
m) *Eph. Nat. Cur. Dec.* II. *ann.* I. *obſ.* 81.
n) FLOYER *pharmacob.* p. 281.
o) BARRELIER *ic.* 496. cui caulis ab imo ad ſummum folioſus ſit.

Semina paulum incurva, longa, ſulcata, ſeſſili pappo. Lac, quod & in aliis Scorzoneris non rarum, continuo nigrum colorem induit.

In horto ita lateſcit, ut folia potius lanceolata ſint, quam linearia; & Monſpelio miſſa eſt, finibus foliorum omnino ſubrotundis.

Ab ea proxime abeſt calyce glabro, omnibus majoribus, *Scorzonera pratenſis foliis laciniatis glabris* BUXBAUMII *Centur. II. tab.* 22.

LACTUCA TOURN. *Tab.* 267.
VAILLANT.
& omnium Auctorum.

Huic calyx fere qui Scorzoneræ, cylindricus, imbricatus. Semen coronam ſetarum ſimplicium ex ſtylo gerit *p*).

13. LACTUCA foliis imis ſemipinnatis, ſuperioribus amplexicaulibus, hamatis, nervis ſpinoſis.

Chondrilla viſcoſa humilis C. B. *Prodr.* p. 68. figura ſtrigoſa ſylveſtri ſimilior.
Lactuca ſylveſtris altera anguſto ſaligno folio, coſta albicante RUPP. cum *icone noſtr.* p. 207. *tab.* 4. quæ figura plenioris eſt ſpeciminis, in horto nati.
Endivia minor Lactuca ſpinoſa BARRELIER *icon.* 136.
Lactuca foliis haſtato linearibus ſeſſilibus carina aculeatis LINN. *Spec. II.* p. 1119. Deſcripſit *Oelandk. Reſa* p. 289.
White wild lactuca HILL. III. *tab.* 119.

Autumno in agris Baſileenſibus provenit, ad pontem Birſæ *q*), rara planta.

Habitus peculiaris glaucus, caule & ramis, & nervis foliorum albis. Caulis cubitalis, erectus, ab imo ad ſummum ramoſus & folioſus. Folia ima rariter ſemipinnata, pinnis paucis, alternis, ſimplicibus, incurvis, nervo folioſo, aut toto ſpinis rariuſculis obſito, aut in baſi, aut demum etiam toto levi. Folia ſuperiora amplexicaulia, in baſi hamata, longe lanceolata, integerrima. *Petioli ſtipuloſi. Flores in* ſpicas, parvi, calyce longo, cylindrico, petalis pallidis, ſeminibus acutis, pappo molli in arguto ſtipite.

14. LACTUCA foliis ſemipinnatis, nervo ſpinoſo.

Lactuca agreſtis CORD. p. 157. b.
Lactuca ſylveſtris coſta ſpinoſa C. B. &c.
Lactuca ſylveſtris folio laciniato ſpinoſo Ic. Reg. tab. 115.
Endivia major lactucina ſpinoſa BARRELIER *ic.* 135.
Lactuca foliis verticalibus carina aculeatis LINN. *amoen. IV.* p. 328.
β Varietas folio non laciniato RAI PONTED. *tab.* 138. &c.
γ *Lactuca ſylveſtris ſanguineis maculis adſperſa* HERMAN. *parad. batav.* p. 191. de qua COSTÆUS *nat. ſtirp.* p. 37.

Circa *Baſileam* ad *Rheni* ripam extra portam D. *Joannis*. Inter *Muttenz & Gempen*. Trans *Binningen* in agris. Badæ *J. B.* In Rhætia Cl. DICK. In Valeſia paſſim, & circa *Genevam*. In vico *S. Blaiſe*.

Caulis tripedalis, etiam altior, durus, ſpinis adſperſus, teres, ramoſus. Folia dura, amplexicaulia, hamata, nervo albo, folioſo, ſemipinnata, per oram ſerrata, ibique in nervi parte averſa ſpinoſa; ſuperiora amplexicaulia, brevia, lanceolata. Calyx & ſummus caulis viſcidus, ille foliis interioribus multo longioribus. Semifloſculi pauci, pallentes, extus rufo tincti. Semina pene ovata, lineata, pappo molli, in pertenui ſtipide coronata.

15. LACTUCA foliis ovatis patulis nervo ſpinoſo.

Lactuca atra r) CÆSALPIN p. 515.
Lactuca ſylveſtris odore opii Ic. Reg. 114.
Lactuca ſylveſtris lato folio, nervo viroſo J. B. II. p. 1002.
Lactuca foliis horizontalibus carina aculeatis dentatis GOUAN LINN. II. p. 1119.
Lactuca viroſa HILL. *tab.* 119.

Gene-

p) VAILLANT *fig.* 17. Lactucis in lanugine ſemen PLIN. L. XIX. c. 7.
q) *Basl. Merkw.* n. 5. p. 545.
r) Lactuca atra μηκωνις a copia lactis ſoporiferi PLIN. L. XIX. c. 8.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0017-6 DFG

Genevæ J. Bauhinus. Argentorati, in Anglia *s*).

Plurima prioris ſimilia habet, caulem ſpinoſum, folia amplexicaulia, hamata, nervo ſubtus ſpinoſo, ſemina ovata, ſtipite longo. Neque deſunt folia ſuperiora ſemipinnata, circumſerrata. Infima tamen ſimplicia ſunt, latiora, ampliter crenata, circumſerrata, & magis patula. Vereor ut ſatis diverſa ſit, etſi Cl. Boehmer p. 95. & Linnæus ſeparant.

Utraque hæc ſpecies habet lac amarum, calidum *t*), quod ſiccatum flammam concipit *u*). Liquores plerique acidi ſunt, ultimus alcalinus. Multum in ea olei, ad drachmas 28. ex l. 5. *u**).

Altera etiam magis narcotica eſt, ut comeſta, ipſoque fumo inebriet *x*). Ad ambuſta laudant unguentum *y*). Æque bonum dat opium *z*) ac quidem papaver. Cl. Prevot Lactucæ ſylveſtris ſuccum, ſi ſpinoſam intelligit, purgare monet, ſumtum a tribus ad ſex drachmas *a*). Sed puto de ſativa ſermonem eſſe.

16. LACTUCA foliis glabris, pinnatis, caule brachiato.

Chondrilla cærulea Tabernaem. p. 176.

Lactuca foliis linearibus dentato pinnatis laciniis ſurſum dentatis Linn. *Spec. II.* p. 1120 Miller *ic.* 157.

β Varietas flore albo Tab. p. 176.

γ Flore incarnato,

δ Folio latiori.

Chondrilla altera Dodon. p. 637.

In calidiori Helvetia. Circa *Roche* à la *Marbriere*, circa *Fontaine*, abunde ex rupibus marmoreis, & apricis. In *Paſgartflüh*, & *Vingelzflüh*. *Circa Bonneville*, *Agaunum*, *Sedunum*. *Genevæ*, *Neocaſtri ſur le cret Taconnier*, & à *Boinaud*. Etiam Baſileæ in terra argilloſa J. B.

Caulis tripedalis, ad magnos angulos brachiatus, ſuperne, qua floret, nudus. Folia glauca, glabra, nervo folioſo, numeroſis pinnis inordinatis, majoribus, minoribus, rectis, retroverſis, acutis, utrinque, magis tamen ſurſum, dentatis. In varietate *δ* folia ſemipinnata, etiam lanceolata ſunt. Stipulæ in ramis florigeris perexiguæ, amplexicaules.

Flores ſpecioſi, cærulei, in petiolis uncialibus. Pappi ſtipes prælongus.

CHONDRILLA Vaillant. p. 194.
Linn. n. 910.

Calyx Crepidis, nempe pars major tubuli ſimilis, facta longis foliolis, in juniori planta conglutinatis, ut tamen in adulta in radios diſcedant *b*). Ad baſin foliola accedunt brevia, lanceolata. Semen aſperum, in ſtylo *c*) pappum ſimplicem gerit.

17. CHONDRILLA Linn. &c.

Optima icon Gesner *fig. aen.* 47.

Chondrilla juncea viminea arvenſis Tabern. ic. p. 178.

Chondrilla viminea I. B. II. p. 1021.

Chondrilla cichoroides Dillen *Eph. Nat. Cur. Cent. VI. app.* p. 61. *tab.* 9.

In calidioribus. Baſileæ verſus *Crenzach*: circa *Huningam minorem*, circa pontem Wieſæ, ſupra *Gundeldingen*, bey der *Horburg* *c**), in monte *Farnsberg* *c***). Auſm *Birsfelde*, & verſus ſtagnum zu *Alſchweiler*. Genevæ in foſſis urbis. Verſus *Buſſigny* & *Creſſy*. Octoduri in Valeſia, & circa *Branſon* & *Fouly*, *Saillon* &c. In arenoſis circa *Bellinzonam*, & *Chiavennam*. Nos in vineis & agris argilloſis legimus.

Folia ad radicem, cito pereuntia, ut caulis nudus ſit, ſemipinnata, nervo folioſo continuo lateſcente, acute dentato, fine lanceolato. Dentes recti, etiam retroverſi, etiam dentati. Caules duri, ad terram hirti, ſuperne leves, ramoſi. Folia ad caulem

s) Blakstone p. 48. Dale *Harwich* p. 358.
t) Du Hamel *Hiſt. Acad. Paris.* p. 247. *Anc. Mémoir.* II. p. 26.
u) Lowthorp *Phil. Tranſ.* II. p. 697.
*u**) Du Hamel ib.
w) Etiam Lactucæ vulgaris ſuccus periculoſas in femina convulſiones civit Andry *aliments du Careme.*
y) Floyer *pharmacobaſam.* p. 142.
z) *Eſſ. of a ſociet at Edimb.* T. V. p. 124.
a) *med. pauper.* p. 501.
b) Berkhey *tab.* 6. *fig.* 1.
c) Idem *tab.* 5. *fig.* 17.
c*) *Basl. merkw.* p. 2210. *c*) *ib.* p. 303.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0018-2 DFG

lem inferiora radicalibus ſimilia, anguſta, ſemipinnata; pleraque reliqua linearia, glauca. Flores breviter petiolati, exigui.

PRENANTHES Vaillantii. p. 193.

Linn. *gener. n.* 911.

Chondrillæ ſimilis, calycis foliis interioribus in longum tubulum cylindricum laxe conjunctis *d)*, cum aliis brevibus, duorum fere parium, ad baſin accedentibus.

Differt paucitate ſemifloſculorum *e)*, & foliorum calycis, quæ fere quina ſunt *f)*.

18. PRENANTHES foliis ſerratis, pinnatis, pinna ſuprema triangulari, trilobata.

Sonchus levior vulgaris II. Clus. *hiſt.* p. CLXVI.
Sonchus levis ſylvaticus quartus Tabernæm. p. 194.
Scariola ſylveſtris anguillaræ Martyn *Phil. Trans. n.* 401
Jvyleaved Prenanthes Hill. III. *tab.* 116.
Prenanthes floſculis quinis foliis runcinatis Linn. II. p. 1121.

Vulgaris planta in ſylvis, ad ſepes, murosque.

Caulis tripedalis, ramoſus & brachiatus. Folia ima pinnata, nervo ſerrato, acuto, uno fere pinnarum pari, extremo folii lobo ampliſſimo, triangulari, trilobato, circumferrato. Ad caulem folia amplexicaulia longe lanceolata ſunt. In ſummis nudisque ramis flores exigui, penduli, unde nomen generis. Calycis quinque ſquamæ interiores, & petala quinque, lutea. Squamæ acceſſoriæ quatuor *g)*. Semen ex ovato acuminatum, lineatum, nigrum, ſtipes pappiger evidens *h)*.

19. PRENANTHES foliis amplexicaulibus, petiolatis, lanceolatis, ſerratis.

Lactuca ſylvatica Gesner ad Cord. *hiſt.* p. 140. cum ic.
Sonchus levis purpureo flore Clus. *Pann.* p. 650. 652.
Sonchus montanus purpureus tetrapetalos Column. *Ephraſ.* p. 244. 246.
Prenanthes floſculis quinis, foliis lanceolatis, denticulatis Linn. II. p. 1121.

In Helvetia ſylvis frequens. circa Bernam in *Wylerhölzlein*, verſus *Mannenberg*: im *Lengholz*: & circa *Burgdorf* in adſcenſu M. *Pinzberg*. In Gubernio Aquilejenſi paſſim. In ſylvis circa *Creux de Vent*. In M. *Muttenz*, *Uetliaco*, *Waſſerfall*. Circa *Scaphuſiam* Rai.

Radix longa, lignoſa, fibroſa, transverſa. Caulis folioſus & ramoſus, a tribus ad ſex usque pedes adſurgit. Folia tenera, glauca, levia; radici propiora petiolata, fine lanceolato, dentato: ſuperiora amplexicaulia, hamata, lanceolata, patula. Summi rami florigeri, ramoſi, nudi. Flores cernui, penduli. Squamæ ad baſin floris quatuor *i)*; & longa folia quinque & quatuor. Petala fere quinque, etiam quatuor, ex violaceis purpurea. Semina oblonga, ſulcata, acuta, pappo ſeſſili.

SONCHUS *Tournef. t.* 268.

Vaillant. Linn. *gener.* n. 908.

Genus magis naturale, habitu conjunctum, quam charactere aliquo in flore manifeſto diſtinctum. Folia calycis multorum ordinum imbricata. in conum convergentia. Pappus ſimplex, ſeſſilis, molliſſimus.

20. SONCHUS foliis amplexicaulibus, petiolatis, triangularibus, petiolo pinnato, floribus ſpicatis.

Sonchus levis cæruleo flore Clus *Pann.* p. 650. 651.
Sonchus cæruleus Camerar. *Epit.* p. 281.
Alpine Sowthiſtle Hill. *T. III. tab.* 116.
Icon Oederi *tab.* 182. eximia.
Scheuchzerus cum nomine J. B. habet Itin. I. p. 50. & cum *Lactucæ* nomine ex I. R. H. It. VI. p. 459.
Sonchus pedunculis ſquamoſis floribus racemoſis, foliis runcinatis Linn. *Spec. II.* p. 1117.

β Flore albo J. R. H.

Alpina & ſubalpina tenet, etiam Montana. In M. *Luan*, *Chapuiſe*, *ſur Champ*, *Richard*, &

d) Vaillant.
e) Idem *tab.* 7. *fig.* 3.
f) Idem *tab.* 8. *fig.* 18.
g) Tres Scepin p. 42.
h) Non habet Berkhey *tab.* 6. *fig.* 21.
i) Ad ſeptem Scepin.

& alibi in Aquilejenſi ditione: in vicinæ Valeſiæ montibus *Jeman*, *Tavernetta*; tum in adſcenſu M. *Grimſel* ſupra hoſpitium. Circa *Alveneu* J. GESNER. In Juræ M lateribus ſylvoſis RAI, & in ſumma valle *Combe Grede*, inque pratis pagi *Boinoud* GAGNEBIN. Cl. NEUHAUS ad pedem M. *Chaſſeralle*.

Specioſæ plantæ radix lignoſa, caulis erectus, prælatus, ad ſex pedes, digitum craſſus, cavus, teres, odoratus. Folia ampliſſima, numeroſa, tenera, glabra, amplexicaulia, hamata: petiolus longe nudus, folioſus, pinnarum pare unico, recto, vel retroverſo, triangulari, nonnunquam duabus *k*) aliis ad quatuor pinnis auctus, extrema bractea folii ampliſſima, triangulari, circumſerrata. In ſummo caule, aut ramo, ſpica floralis denſa: petiolis viſcidis, villo nigricante obductis. Calyx pariter hirſutus, fuſcus; flos pulcher, cæruleus. Semen fere ovatum, compreſſum, lineatum, pappum ex collo vel brevi ſtipite præfert.

Ad orexin excitandam caulem a laponibus comedi MONTIN *l*). A vaccis devoratum lactis ſaporem corrumpere *m*).

21. SONCHUS foliis amplexicaulibus. dentatis, integris aut ſemipinnatis, calycibus levibus.

α Foliis integris.

β Foliis petiolatis, petiolo foliaceo ſerrato, cum ſegmento maximo folium terminante.
Sonchus levis latifolius TABERN. p. 190.
Sonchus levis TREW. ad BLAKWELL. *tab.* 130. opt.

γ Foliis petiolatis, petiolis pinnaraum uno duobusve, pluribusve paribus auctis, extremo ſegmento folioſo, præmagno, triangulari, circumſerrato.
Sonchus levis anguſtifolius TABERN. p. 189.
Sonchus levis alter flore luteo EI. p. 190.
Ic. Reg. n. 99.
Branchy Sowthiſtle HILL. *Tom.* III. *t.* 116.

Omnes varietates habet PETIVER T. 14. LINNÆUS cum *aſpero* conjungit. Negat autem HILLIUS, ullo cultu levem in aſperum tranſire, aut viciſſim.

Ad ſepes, & locis ruderoſis ubique.

Caulis tener, fiſtuloſus, cubitalis & ultra. Folia tenera, glauca, pallida *n*), variabili figura, amplexicaulia, hamis ſerratis, ſuperiora ſemper ex ovatis lanceolata, ſerrata. Caulis ſuperne ramoſus, ramis umbelliferis. Flos pallidus, petioli glabri. Pappus ad microſcopium quaſi aculeatus *o*).

Sonchi ſucculenti, mites, amari, non ſine narcotico odore, parum in uſu ſunt medico: valent tamen ad omnia, ad quæ cichorium, cui a SYLVATICO præferebantur *p*). ad hepar obſtructum ſanandum. Succi uncias duodecim in pleuritide profuiſſe P. BOCCONE *q*). Minus credas, aquam de ſoncho ſtillantem alexipharmacam eſſe, & in morbis malignis *r*) ſalutarem, aut adverſus morſum Tarantulæ utilem *s*), aut calculos pellere *t*). Ad vernas equorum curationes *u*) inſervit. Inpoſitum ſanare carbunculos *x*).

22. SONCHUS foliis amplexicaulibus, rigidiuſculis, integris aut ſemipinnatis, dentatis, calycibus levibus.

α Varietas foliis integris, non laciniatis, per oram ſerratis.
Sonchus aſper DODON. p. 643.
Andryala major LUGD. HIST. p. 563.
Sonchus aſper laciniatus, foliis dipſaci vel lactucæ J. R. H.

β Varietas petiolo foliaceo, ſerrato, pinnis triangularibus ſerratis.
Sonchus aſper laciniatus latifolius LOESEL *ic.* 77. p. 257.
Sonchus aſper TREW. ad BLAKWEIL *t.* 30. *oleraceus* HILL. III. *t.* 115.
Prickly Sowthiſtle PETIVER *tab.* 14 utraque varietas.

Similis fere prioris, caule purpureo, ſtricto, foliis etiam non diſſimilibus, ſed rigidioribus & magis horridis, maxime circa hamos caulem amplectentibus, & nigrioribus *y*). Ma-

k) ODDER.
l) *Medic. Lap. Lulens.*
m) *K. ſwenſk wetensk handl.* 1750. n. 2.
n) *Sonchus albus* &c. PLIN. L. XXII. c. 44. Cicerbita mitior CORD. *botanol.* p. 144.
o) BONANN. *microgr.* p. 94. 95.
p) Conf. BUCHWALD p. 265.
q) *Muſ. di piant.* p. 41.
r) IDEM ibid.
s) IDEM p. 119.
t) ERASISTRATUS apud PLINIUM.
u) BONSI *ippiatr.* p. 27.
x) BOCCONE p. 40.
y) PLINIUS *Hiſt. nat.* L. XXII. c. 44. *Cicerbita nigrior* CORD. *bot* p. 142.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0020-1
DFG

Maturus calyx cartilagineus fit. Semen utrinque acuminatum, ovale, compreſſum, ſulcatum.

23. SONCHUS foliis amplexicaulibus ſemipinnatis, ſerratis, calycibus hiſpidis.

Hieracium majus FUCHS p. 319.
Yellow hair'd Sowthiſtle HILL. III. *tab.* 115.
Sonchus pedunculis calycibusque hiſpidis, ſubumbellatis, foliis runcinatis, baſi cordatis LINN.

In agris ſubhumidis frequens.

Tenero, ut ſonchum decet, caule, fiſtuloſo, fragili, etiam tripedali & ultra, ſuperne hirſuto & brachiato. Folia amplexicaulia, firma, rigidiuſcula, nervis albis, præcipuo nervo lato, foliaceo, acute ſerrato & quaſi ſpinoſo: alias integra, ne ſemipinnata quidem, ſed magnis tamen dentibus inciſa; alias uno pare pinnarum, vere ſagittata: alias ſemipinnata, pinnis triangularibus, ſerratis, retroverſis, extrema maxima. Flores per brachiati caulis ſummos ramos ſparſi: flavi & grandes, calyce flavis pilis barbato.

SONCHUS *levis altiſſimus* CLUS. PANNON. p. 653. quem LINNÆUS diſtinguit, & Cl. LYONS z), non ſatis certo in Helvetia provenit: neque mihi omnia conſideranti differre videtur.

PICRIS z*) LINN. n. 907.

HELMINTHOTHECA VAILLANT. p. 205.

Et aliæ Plantæ utriusque, Hieraciis & Taraxaco adſcriptæ.

Excludo equidem *Hieracium Echioides capitulo cardui benedicti*, cui ob calycem exteriorem grandiſſimum & ſpinoſum alius character eſt. Picris ergo eſt calyce hieracii, pappo plumoſo; artificiale genus *potius quam naturale a).*

24. PICRIS aſpera foliis oblongis, dentatis, ſuperioribus amplexicaulibus.

Nonne Icon GESNER aen. 55.
Cichorium luteum TABERN. p. 172. *foliis ſerratis*,
Et *Hieracium intybaceum aſperum* EJUSD. p. 184.
Cichorium montanum anguſtifolium hirſutum, aſperum C. B. &
Cichorium pratenſe hirſutie aſperum EJUSD.
Picris perianthiis laxis foliis integris LINN. *Spec. II.* p. 1115.

Vulgo in agrorum limitibus, clivis & pratis.

Caulis rectus, cubitalis & ultra, totus folioſus & ramoſus, ramis multifloris, pene nudis. Folia ima petiolata, longe lanceolata, dentata vel integra. Petioli multiflori, nudi. Calycis folia omnino multorum ordinum, quorum intimus pene conglutinatus. Semen ſulcatum, ex apice pappigerum. Tota planta ad ſpeciem pene echii aſpera.

Varietatem vidi caule faſciato, ad quatuor uncias lato: edente de ſuis fibris folia lingulata, & undique, de cacumine tamen imprimis, ſupra centum flores gerente, ex petiolis unifloris, ligulis adſperſis. Veri flores ſunt ſtaminibus, tubis, ſed abortiva femina.

Gen. de SAUSSURE reperit *inter Tartagny & Vincy.*

25. PICRIS caule nudo unifloro, foliis aſperis, dentatis *b).*

Iconn C. GESNERI n. 59. accedit.
Hieracium caule aphyllo hirſutum J. B. II. p. 1038.
Hieracium dentis leonis folio caulibus aphyllis, glabris DILLEN. *nov. Spec.* p. 53. *Eph. Nat. Cur. Cent.* VI. *append.* p. 62. *tab.* 9. *fig.* 18.
Leontodon calyce erecto, foliis dentatis integerrimis, hiſpidis, pilis furcatis LINN. *Spec.* II. p. 1124. non vero ſynonyma.
Adde deſcriptionem Cl. JACQUINI *obſſ. n.* 68. & KRASCHENINNIKOFII *flor Ingric.* p. 126.
Tres figuræ PETIVER *tab.* II. n. 9. 10. 11. huc faciunt.

In pratis & ſylvis ubique.

Folia radicalia plurima, ſicca, hirta & aſpera, dentibus triangularibus, eundo majoribus, ut demum ſemipinnata ſint, ultimo triangulo, majori, acuto, pilis ad lentem vitream breviter bifurcatis. Scapus floralis firmis, nudus, dodrantatis & pedalis: calyce

z) Faſcic. p. 47.
z*) *Amara aphace quæ eſt Picris, toto anno floret* PLIN. L. XXI. n. 65.

a) Enum. plant. hort. Gotting. p.
b) PICRIDI jam accenſebat GUETTARD II. p. 382.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0021-7 DFG

lyce hiſpido *c*), fuſco. Flos flavus, ſubtus obſcuriori colore eſt; ſemen ex ſtylo pappigerum *d*).

β Varietas foliis obtuſis ovatis & oblongis, parum dentatis aut integris.

Dens leonis foliis longis & hirſutis ad marginem varius dentatis SHERARD apud RAI *ſyllog. exter.* p. 399.

In monte *Gotthard* & *Chaſſeralle*.

Flos major & hiſpidior, neque tamen ſeparo.

*26. PICRIS ſcapo unifloro, foliis glabris ſemipinnatis, calyce levi Cat. Rar. n. 963. †

Dens leonis foliis anguſtis laciniatis, glabris SHERARD apud RAI *ſyllog. exter.* p. 399.
Leontodon paluſtre LYONS *faſcic.* p. 48. cum deſcr.
Leontodon Danubiale JACQUIN n. 69.

Vulgo in pratis humidis, totius Helvetiæ, ut in *Eymatte*; etiam Bellinzonæ, & in alpinis.

Radix craſſa, aſpera, fibris comata. Folia radicalia, glabra, tenera, ſemipinnata, pinnis rectis, etiam retroverſis & dentatis, extrema maxima, dentata. Scapus firmus, dodrantalis, nudus & unifiorus, tnmen etiam biflorus, cum nonnullis ſtipulis. Calyx levis, aut certe modice in baſi ſubhirſutus, lividus. Flos flavus, extus ſæpe livet.

*27. PICRIS ſcapo unifloro hirſuto, foliis glabris, ſemipinnatis, calycibus hirſutiſſimis Emend. III. n. 256.

Videtur *Hieracium foliis lanceolatis, dentatis, glabris, ſcapo ſubnudo, unifloro; calyce hirſuto* LINN. p. 1125.
Dens leonis alp. foliis oblongis, raro dentatis, calyce hiſpido, nigreſcente SEGUIER. *ſupplem.* p. 266.

In alpinis paſſim, valle *Ormond*, *M. Gotthardo*, *valle urſaria*, *M. Fouly*, *Audon*, *les Martinets*, *Taveyannaz* &c.

Plurima habet prioris. Folia glabra, tenera, ſemipinnata, pene ſimilia, tamen magis diviſa, pinnis diſtantibus. Scapus humilior, hirſutus, imprimis ad ſummam plantam, multo robuſtior, plerumque incurvus. Flos major, calyce pene cylindrico, nigro, hiſpidiſſimo, ſquamis multorum ordinum. Caulis ſub flore intumeſcit. Ludit foliis leviſſime ſerratis. Niſi diverſa, certe memorabilis eſt prioris varietas.

28. PICRIS caule nudo, brachiato, foliis glabris, ſemipinnatis.

Hieracium minus FUCHS *p.* 320.
Hieracium chondrillæ folio glabro, radice ſucciſa majus C. B. *Baſ.* p. 38. & *minus* ibid.
Leontodon autumnale LINN. *Spec. II.* p. 1123. HILL. III. *Tab.* 126.
Icones PETIVER *Tab.* 12. n. 3. 4.

β In alpibus glacialibus *Vallis Bagnes* reperitur foliis anguſtiſſimis, pinnatis, caule ſummo ſtipulis toto obſito.

In omnibus apricis gramineis, ſylvisque. Radix, ut prioribus, inobſequioſa: folia ad terram plurima, plurimique caules. *Hi* pedales, etiam ultra, fere bifurcati & brachiati, longe nudi, ramis unifloris. Folia glabra, variabilis figuræ, aut pinnata, aut ſemipinnata, laciniis longiuſculis, integris, variæ figuræ, plerumque longis. Dantur alias folia integra, dentata, & vix dentata. Caulis ſub flore intumeſcit. Calyx lividus, glaber. Flos flavus, ſemine columnari, pappo ſeſſili. Ob eam notam hanc plantam a Scorzonera removi.

CREPIS LINN. *gener.* n. 914.

HIERACIOIDES VAILLANT. p. 189.

HIERACII *Spec. T.* GMELINI *flor. ſibir.*

Calycis ſquamæ interiores unius ordinis, quæ ad baſin aliis minoribus excipiuntur. Ovatum vocat L. ſed utique conicus eſt. Pappus ſimplex.

29. CREPIS foliis ſcabris pinnatis, pinnis angulosis, dentatis, retroverſis, extrema triangulari, maxima.

Erigerum tertium Dodon p. 641. etſi flore radiato pingitur.

Hiera-

c) VAILLANT *fig.* 3.

d) BERKHEY *Tab.* 6. *fig.* 10.

Hieracium foliis cichorei ſylveſtris, odore caſtorei MAGNOL. *botan.* p. 129. cum ic.
Hieracium amygdalas amaras olens J. R. H.
Hieracioides vulgaris fœtida VAILLANT. p. 189.
Crepis foliis runcinatis, pinnatis, hirtis, petiolis dentatis, LINN. II. p. 1133.
Crepis fœtida HILL. *Tab.* 130.

Paſſim in calidis agris & advias. Baſileæ verſus *Muttenz*, in agris ſterilibus, & prope *Alſchweiler*. In vineis circa *Bonneville*, inque muris pagi St. *Aubin*. Im *hintern Rhein* Cl. SCHINZ. In Valeſia circa *Fouly*, *Gonthey*, in arce *Tourbillon*.

Folia ad radicem plurima, villoſa & aſpera, pallida, nervo longo, ſenſim aucto, pinnis retroflexis, primis ſimplicibus, lanceolatis, inde dentatis, dentibus ariſtatis, extrema triangulari haſtata, ſerrata; inter pinnas plerumque, neque tamen ſemper, minimæ pinnulæ variæ magnitudinis interponuntur. Caulis craſſus, durus, aſper, folioſus, pedalis & ultra, etiam ramos paucifloros de longitudine edit. Ad caulem folia baſi ſua caulem amplexa, ſemipinnata, varieve dentata. Flos luteus, extus purpureus, ante expanſionem nutans, inde erectus, grandis. Squamæ primæ ad baſin exiguæ, graciles, interiores maximæ, lanceolatæ, ſubaſperæ, per maturitatem carinatæ. Semina prælonga, gracilia, ex longo ſtipite ſuum pappum præferunt. Odor modice ingratus, bituminoſus.

Hieracium dentis leonis folio, flore ſuaverubente C. B. a COLUMNA pictum p. 244. in *M. Waſſerfalle* ſecundum *Basl. Merkwürd.* p. 1800. naſcens, nondum auſim inter cives recipere.

30. CREPIS foliis ſubſcabris, ſemipinnatis, pinna extrema maxima.

Icon GESNERI n. 60. accedit.
Hieracium maximum Chondrillæ folio hirſuto C. B. ex fide herb. ſicc.
Hieracium erucæ folio hirſutum J. B. II. p. 1025.
Common hawk beard PETIVER *herb. brit.* t. 12 & *ſuccory hawkweed* EI. ibid.
Crepis ſcanenſis LINN. *flor. ſcan.* p. 170.
Crepis foliis runcinatis, pinnatifidis, ſcabris, baſi ſuperne dentatis, calycibus muricatis LINN. *Spec. II.* p. 1136. *ex fide exemplorum* a Cl. HUDSON miſſorum.
Crepis biennis HILL. III. *tab.* 129. GORTER *flor. Ingr.* p. 123.
Tall ſuccory Hawksweed & ſmall ſuccory hawskweed PETIVER.
GMELINI tabulæ 11. 12. non valde ſimiles ſunt noſtræ.

Similis fere prioris Crepidis, tantum quod inodora ſit, & ſæpe altior, in limitibus pratorum & agrorum frequens, inque ſylvis.

Radix longe conica: folia ad terram plurima, ſubaſpera, brevi & albo villo hirta, longe petiolata, alia pene ovata, dentata, primis dentibus retroverſis: alia magis pinnatifida, nervo folioſo primum dentato, inde aucto pinnis octo, ad decem, anguloſis, dentatis, ſæpe retroverſis: extrema maxima, pene triangulari. Folia ad diviſiones caulis ſemipinnata, baſi anguſta, ſuprema lingulata. Caulis ſulcatus, Inferne hirtus, paucis pilis, ſuperne *levis*, *brachiatus*, *longis ramis*, paucis foliis. Stipulæ ſub flore duæ. Calycis *e)* folia ad baſin ovato lanceolata, *interiora lanceolata*, *unico ordine*, *oris* albis, media parte livida, pilis appreſſis hirſuta. Flos plenus, flavus, extus purpurascens. Semina ſulcata, flava, pappo ſeſſili *f)*.

Varietas altiſſima datur quatuor & ſex pedum, multifolia, parum ramoſa, floribus pene umbellatis. Eam icon J. BAUHINI exprimit.

Idem eſt, ut nunc ex antiquo exemplo ab ILL. GESNERO mecum communicato diſco, *Hieracium montanum rapifolium* C. B. *Prodr.* p. 65. *cat. plant. Baſil.* p. 38. *Basl. Merkwürd.* p. 1800.

31. CREPIS foliis ad terram pinnatis, ſuperne amplexicaulibus, pinnatis, haſtatis.

Hieracium aphacoides TAB. p. 182. niſi eſt *Scorzoneroides* VAILL.
Dens leonis III. TAB. p. 175. quæ *Hedypnois* PLIN. LOBEL. p. 229.
Hieracium foliis & facie Chondrillæ LOBEL. p. 279. pro planta ramoſa, foliis profunde diviſis.
Hieracium aliis Cichorium luteum hirſutum J. B. II. p. 1024. pro planta recta, & foliis hirſutis, pinnatis.

Et ipſa polymorpha planta, omnino, ut prior, alias ex radice brachiata, alias recto caule eſt & ſpecioſo, ab imo ad ſummum ramoſo. Caulis anguloſus glaber, plerumque brachiatus & ramoſus, ad quatuor usque pedes altus, imus hirſutus, ſuperne levis. Folia

e) VAILLANT *fig.* 47.
f) VAILLANT *fig.* 19.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0023-9

lia valde variabilia, ſæpe tota glabra, alias in ſupina parte glabra *h*), inferne hirſuta. Ad terram, ut recte LINNÆUS, Taraxacum *i*) aliquantum imitantur, laciniarum numero & profunditate, ſuntque nervo foliaceo, pinnato, pinnis difformibus, dentatis, retroverſis, alterne reflexis, extrema tamen, quam in priori, longiori & anguſtiori. Ad caulem folia magis, quam priori, amplexicaulia ſunt, etiam hamata, & late diviſiones caulis amplexa, ſine longo, haſtato, alias peranguſta *k*), alias ſemipinnata *l*). Sed dantur ſpecimina foliis caulinis ſimpliciſſimis, longe lanceolatis, dentatis & non dentatis *m*). Calyx albo polline adſperſus, mediis in ſquamis lividus, ſubpiloſus; ſquamæ ad baſin minores, minus latæ. Flos totus & ſemina ſimilia.

Inſuperabiles tenebræ ſynonyma obducunt.

31. β CREPIS foliis linearibus integerrimis.

Hieracium foliis radicalibus quibusdam ex ſinuato dentatis, quibusdam ut & caulinis linearibus integerrimis GMELIN. *flor. Sibir. II.* p. 20. *t.* 7. f. 1. 2. 3. & varietas potiſſimum 2.

Au *Raudaz* monte Valeſiæ ſuperioris

Habitus campanulæ vulgaris rotundifoliæ: caulis rectus, paulum ramoſus, anguloſus, firmus.

Ramos nudos ſinguli flores terminant, quibus minores alii & immaturi ſubjiciuntur.

Calyx fit foliis ovato lanceolatis, albo villo adſperſis, & pilis nigris conglutinatis, quibus ad baſin accedunt octo circiter foliola ſubulata, inique longa, ſed calyce breviora.

Flos flavus crepidis. Semen nigrum ſtriatum, pappo molliſſimo

Folia ima paulo latiora, ſuperiora anguſtiora, omnia aut longiſſime elliptico lanceolata, aut linearia

Nondum auſum a priori ſeparare.

*32. CREPIS calycibus muricatis ✠

Novam plantam Baſileæ detexit Cl. la CHENAL.

Caulis cubitalis, brachiatus, glaber, anguloſus. Folia ſubhirſuta, ex petiolo in ovalem bracteam dilatantur, obtuſam, modice ſerratam: ad caulem eadem petiolata ſunt, ſine lanceolato, & prope petiolum acute & profunde dentata, ſuperiora ſemiamplexicaulia Superiores partes ramorum nudæ, ſetis adſperſæ. Foliola calycis omnia muricata, ſpinis herbaceis, etiam ramoſis obſita. Quæ ad baſin, longa, vaga, ſubulata, interiora lanceolata. Flos parvus, flavus. Pappus in ſtipite molliſſimus.

Crepidem veſicariam LINN. *Spec. II.* p. 1132. & HILL. III. *t.* 130. calycis ſquamis imis grandibus & ovatis, quam LINNÆUS in Helvetia ait naſci, ego nunquam vidi, neque novi, qua auctoritate eam ſtirpem inter noſtras cenſeat.

33. CREPIS caule ramoſiſſimo, foliis glaberrimis, teneris, integris & dentatis.

Hieracium minus Dioſcoridis TAB. p. 181.

Hieracioides annua Endiviæ folio inciſo, flore minimo VAILLANT.

Crepis (virens) *foliis runcinatis, glabris, amplexicaulibus, calycibus ſubtomentoſis* LINN. *Spec.*

In foſſis ſuburbanis, & agris ubique, proxima certe priori, ut a glabris & humilioribus ejus ſpeciminibus ægre ſeparetur.

Caulis multo gracilior, quæ nota ex facillimis eſt, ramoſiſſimus, brachiatus, diffuſus, pedalis. Folia alia fere Taraxaci, ſed glaberrima, prælongo omnia petiolo, alia anguſta, rariter dentata aut integra, etiam per caulem lingulata, aut uno pare pinnarum ad baſin aucta. Flores perexigui, calyx in noſtris glaber, aut ad lentem vitream demum ſubhirſutus. LINNÆUS plantam ſuam tomentoſam facit. Squamæ ad baſin calycis etiam peranguſtæ. Semina longa, gracilia, ſulcata.

HIERACIUM *n*) TOURNEFORTII VAILLANTII.

LINN. *gener. n.* 913.

& PILOSELLA VAILLANT.

Pappo eſt ſimplici, calycis ſquamis multorum ordinum, imbricatis & ſibi ſuccedentibus. Diſcus in plurimis alveolatus.

34. HIE-

h) Tota glabra in ROSENIANO ſpecimine, etſi vocat ſubaſpera *obſ.* n. 30.
i) TAB. p. 82.
k) *Ic.* LOB. p. 239.
l) *Ic.* DOD. LOB. p. 229.
m) Peranguſtis GMELIN. *flor. T. II. tab.* 6.
n) Hieracia ſive lactucæ ſponte naſcentes, habent folia rotunda & levia PLIN. L. XX. p. 197.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0024-5 DFG

34. HIERACIUM foliis linearibus, ſubdentatis, ſparſis, floribus umbellatis LINN. *Spec. II.* p. 1131.

Hieracium I. DODON. p. 638.
Icon GESNERI n. 57.
Hieracium fruticoſum anguſtifolium majus C. B. J. R. H. &c. DILL. ib. *tab* 13. *fig.* 2.
Hieracium umbellatum HILL. III. *tab.* 120.

β Varietas foliis pene ovatis, vix dentatis, caule humili, pene unifloro.

Hieracium fruticoſum anguſtifolium minus DILLEN. *Eph. Nat. Cur. Cent. V. VI. Append.* p. 63. *tab.* 13. *f.* 1. VAILLANT 48.

γ Anguſtiſſimis foliis quaſi linariæ,

Hieracium fruticoſum anguſtiſſimo incano folio VAILLANT.
Graß hawkslung PETIVER *t.* 13.

In oris ſylvarum & agris montanis. Varietas β in montibus Epiſcopatus Baſilienſis. Varietas γ Genevæ in foſſis urbis. Habet eam REYGER *flor. Gedan.* p. 193.

Caulis rectus, vix ramoſus, niſi umbellam velis, firmus, tripedalis & ultra. Folia per caulem numeroſa, diſtantia, glabra, firma, oblonge elliptica, dentata, etiam integra. In ſummo caule umbella flavida, longis petiolis, ſtipulatis. Matura planta ab imo ad ſummum ramoſa. Calyx lividus. Flos flavus. Semen nigrum, oblongum, ſulcatum. Diſcus profunde in alveolos etiam in recente planta exſculptus, in ſicca laceros quaſi & ſerratos.

Nullo in uſu ſunt Hieracia. CRATEVAS hydropicis præſcribebat *o*). Fruticoſa flavo colore tingunt *p*).

35. HIERACIUM foliis hirſutis, dentatis, inferioribus ellipticis, ſuperioribus ovato lanceolatis *Emend.* II. n. 103. *Cat. rar.* n. 982.

Hieracii ſabaudi varietas Erinus quibusdam Matth. dicta I. B. II. p. 1030. ex deſcriptione: icon ſola habet folia ſuprema.
Hieracium fruticoſum latifolium, hirſutum. C. B.
Hieracium caule ramoſo, continue folioſo, foliis ex cordato lanceolatis, denticulatis, amplexicaulibus GMELIN *flor. Sibir.* II. n. 30. *tab.* 14. quæ icon plantam noſtram Aquilejenſem bene exprimit.
Hieracium (ſabaudum) caule erecto, multifloro. foliis ovato lanceolatis, dentatis, ſemi amplexicaulibus. LINN. *Spec.* II. p. 1131.
Hieracium ſabaudum HILL. III. *tab.* 120. ſumma planta.

In via a *Verchier* ad *Olon*, quæ dicitur *le tombey*. *Octoduri*. Prope Bernam in prato deſideratiſſimi ITHII zu Brunnadern: *bey der Zollbrücke* vallis *Lepontiæ*. In M. *Crenzach* rarius C. B. Miſit etiam Cl. GAGNEBIN.

Durus caulis, & villis aſper, prælatus, ob foliorum pondus ſæpe inclinatus. Folia ima in meis longiora, lanceolata, aut ex ellipticis acuminata, hirſuta, dura, per totum caulem plurima: ſuperna breviora, ex ovatis lanceolata, amplexicaulia, paucis & magnis dentibus ſerrata, aut integra. Flores in petiolis tomentoſis, cum ſtipulis lanceolatis. Calyx lividus, ſubhirſutus aut glaber. Flos flavus, placenta alveolata, ſemen columnare nigrum, lineatum & tetraëdrum *q*).

Hujus plantæ triplex varietas eſt, neque enim auſim ſeparare.

α. *Hieracii ſabaudi varietas* 1. I. B. II. p. 1030.
Hieracium fruticoſum ſubrotundo folio C. B. *prodr. n.* 25.
Hieracium ſabaudum altiſſimum foliis latis, brevibus, crebrius naſcentibus HIST. OXON. III. p. 71.

Huic, quam in arce *Openheimenſi* legi, & Verona miſit Cl. MÖRENIUS, folia etiam radicalia ſunt, qualia noſtræ ſuprema, omnia nempe ex ovatis lanceolata, brevia, lata, amplexicaulia.

In altera β. & in parvis ſpeciminibus foliorum rotundorum loco ligulæ ſunt aliquæ, neque ulla folia ſubrotunda. Id eſt *Hieracium Emend.* II. 102. *Cat. rar.* n. 983. & varietas III. Hieracii 12. VAILLANTII. A pulmonaria tamen longifolia foliis differt confertis, flore majori, calyce leviori, dentibus foliorum æqualibus.

γ. Ad-

o) PLIN. L. XX. p. 197.
p) LINN. *Skonska reſa* p. 342.
q) Habet BONANNUS *microgr. ic.* 98.

γ. Adulta planta tota calveſcit, & una ramoſior fit. Tunc eſt *Hieracium fruticoſum, latifolium, glabrum* PONTEDERÆ *diſſ.* p. 19.
In via *le tombey.*

*36. HIERACIUM foliis ovato lanceolatis, rariter dentatis, caulinis, amplexicaulibus, *Emend.* II. n. 93. *Cat. rar.* n. 979. †

Mirum videtur, plantæ non raræ vix certum ſynonymon reperiri.

Videtur *Hieracium* μακροφυλλον ic. RICHERII de BELLEBAT. 125.

β. Foliis omnibus integris ovatis *Hieracium* n. 980. *Cat. rar.*

Specioſa planta in duris rupibus Helvetiæ vulgo reperitur, ut Rupe a la *Marbriere, Agauni; Octoduri, a Saillon, Fouly &c.* In præcipitiis ad *urbam* fluv. prope *Moncharant,* in rupibus *der Goldey* prope *Unterſeen.* Ad pedem arcis *Falkenſtein.* Aux *rochers de la Chage*, & in rupibus vallis *Motier grand Val* GAGNEBIN. *Bonnavillæ* in M. *Schlosberg. Dornaci*, & *Wallenburgi* in rupibus, quibus eæ arces inſident. In M. *Scheinberg* SCHINZIUS. In alpes etiam adſcendit, & varietas β. in M *d'Arbignon*, atque montibus ſupra *les plans* reperta eſt.

Radix magna, lignoſa, teretibus fibris capillata, ſolet abrumpi. Caulis hirſutus & tomentoſus, cubitalis, brachiatus. Folia variabilia, cæterum ſemper ſubflava, hirſuta, longis etiam pilis barbata; plerumque ovata, circumſcriptione dentata, dentibus circa baſin confertis, ut in pulmonariis, tamen etiam in reliquo folio, rarioribus, non tamen ut ſemipinnata ſint. Ea folia plerumque in lanceolatum acumen exeunt. Eſt tamen ubi idem nullum eſt, totumque folium ovatum. In omnibus autem exemplis folia ad diviſiones brachiati caulis ovata, lanceolata ſunt, integra, pallida, amplexicaulia. Dum planta junior eſt, folia & petioli, & calyx glutinoſa ſunt, odoris gratiſſimi, alicujus balſami. *In* feneſcente planta & gluten perit, & odor balſami.

Flores flavi in petiolis *hirtis* naſcuntur, & ex maximis ſunt: calycis color obſcurus, pili ut in petiolo conferti, globuligeri. Semen columnare, ſtrictum, coronatum pappo breviſſime plumoſo. Placenta ad lentem vitream alveolata, foliis laceris exaſperata.

Andryalæ hortenſia ſpecimina ad noſtram valde accedunt, ſed ei diſcus fere lineares pilos educit.

Hieracium Cerinthoides proxime accedit, & noſtræ varietas β. Cerinthes folia refert. An eſt *H. piloſum foliis varie dentatis* DILLEN. *Hort. Elth.*† *tab.* 149. qui tamen ſuo hieracio nulla ad caulem anguſtiora folia ovato lanceolata adpingit. Sed huc tamen LINNÆANUM *Hieracium cerinthoides* n. 20. II. p. 1129. credas ſpectare, cui folia caulina amplexicaulia tribuit.

*37. HIERACIUM foliis craſſis ovatis lanatis *Emend.* II. n. 94. *Cat. rar.* n. 969.

Hieracium montanum tomentoſum DILLEN. *Hort. Elth. tab.* 150. *fig.* 180. MILLER *tab.* 146. Conf. GERARD. *flor.* p. 168.

Andryala foliis oblongo ovatis, lanatis, ſubdentatis, pedunculis ramoſis LINN. *Cent. I.* n. 96. *Spec. II.* p. 1137.

In Valleſia inferiori ſola. A *Saillon*, inter *Rida* & *Martigny*, inter *Charat* & *Saxon*; ſupra *Brieg.*

Radix perennis, dura, ſquamis aſpera. Foliorum craſſa eſt ſubſtantia, quaſi pannea; ovata ſunt, integerrima, tota albo tomento utrinque obſita, ad terram petiolata, ad caulem ſeſſilia.

Caulis humilis, dodrantalis, brachiatus, tribus binisve floribus. Calyx pariter albo tomento obductus. Flos flavus; diſcus alveolis laceris exſculptus.

*38. HIERACIUM caule unifloro, foliis caulinis ovato lanceolatis, dentatis, amplexicaulibus *Emend.* II. n. 43. *Cat. rar.* n. 977.

Hieracium alpinum glabrum, flore ſingulari, cauli magno, cubitali, folioſo inſidente RAI *ſyll. exter.* p. 144.

Hieracium latifolium montanum præaltum glabrum endiviæ folio BOCCONE *Muſ di piant* p. 148. *tab.* 113.

Hypo-

†) Conf. *Emend.* II. p. 44. n. 97.

Hypochoeris caule ſimplici folioſo, unifloro, foliis lanceolatis, dentatis LINN. *Spec. II.* p. 1140

Paſſim in montanis ditionis Aquilejenſis, ut in M. *Luan*, dominii Rupenſis; *à la Joux verte.* Super *Portvaley* Valeſiæ. In M. *Javernaz*, in ſylva *Combannivaz*, in M. *les Nombrieux*, *Enzeindaz*, *Audon*, *Naye*, *Lioſon.* Circa Glaciales ſummæ Valeſiæ rupes. In M. *Thuiry* RAI.

Radix lignoſa, teres, longa, curva, coronata ſatis longis, & nigris, foliorum priſtinorum reliquiis. Folia glabra, nervo ſolo villoſo, ſerrata, ex radice longe petiolata, ex ellipticis lanceolata, petiolo folioſo: ad caulem quatuor, aut paulo plura, amplexicaulia, lanceolata, baſi ſeſſili. Caulis cubitalis, non ramoſus, plerumque uniflorus, raro biflorus, craſſus, lineatus, non durus, ſub flore albo tomento pubeſcit. Flos flavus, maximus, pleniſſimus, herbæ Coſtæ compar; calyce nigris villis barbato, ejus ſegmentis latis. Caulis ſub flore intumeſcit. Semen latum, lineatum, ellipticum, pappo ſimplici.

39. HIERACIUM foliis amplexicaulibus ſerratis, glabris, hamis ariſtatis, calycibus villoſis *Emend.* II. n. 99. *Cat. rar.* n. 975. ✠

Hieracium montanum majus latifolium, Genevenſe J. B. II. p. 1036. cum icone ſatis bona SCHEUCHZER *It.* I. p. 40.

Hieracium caule ramoſo, foliis firmis, infimis petiolatis, reliquis ex ovato lanceolatis, ſemiamplexicaulibus, omnibus ſinuoſis, petiolorum inſtar dentatis GMELIN. II. p. 26. n. 24. *tab.* 10. bene. Folia tamen in exemplo hortenſi firmiora ſunt quam noſtra.

Paſſim in ſubalpinis & montanis. Circa *les Plans*, *Enzeinda*, *la Varaz*, ſuper *port Valey*, circa *Fouly*, in valle Urſaria &c.

Priori ſatis ſimile, foliis potiſſimum glabris, venoſis, ſerratis, nervis ſubhirſutis. Oblonga ſunt, oris in principio parallelis, inde dilatata, denique lanceolata, denſe ſerrata, per oram ciliata, prima petiolata: ad caulem ovato lanceolata, patula, caulem hamis ariſtatis, ſerratis, amplexa. *Caulis cubitalis, fiſtuloſus, ramoſus.* Ex ſingula ala petiolus triuncialis, uniflorus. Flores grandes, calyce nigris villis barbato. Diſcus tantum punctatus; ſemina columnaria, prælonga. Radix lignoſa, craſſa, perennis.

40. HIERACIUM foliis lanceolatis, ſerratis, hirſutis, calycibus villoſis.

Hieracium maximum, aſperum Conyzæ folio C. B. ex fide *herb. Sicc.*

Hieracium latifolium montanum Genevenſe J. B. II. p. 1026. bene.

Hieracium montanum latifolium glabrum majus SCHEUCHZER *It.* IV. p. 336.

In Alpinis & Subalpinis pratis. SCHEUCHZER in valle Cœnobii *Angelimontani.* J. B. circa *Genevam.* Ego paſſim, circa thermas *Leucenſes*, in valle *Urſaria;* & ex M. *Generoſo* inſubriæ helveticæ habui.

Etſi habitu a priori diſſentit, flores tamen habet perſimiles, & ariſtatos foliorum hamos: folia quidem anguſtiora, non ovato lanceolata, non patula, tota hirſuta, & aſpera; ſuperiora hactenus amplexicaulia, *ſed hamis brevioribus.*

41. HIERACIUM foliis oblongis, aſperis, lanceolatis, dentatis, calyce hirſutiſſimo. ✠

Hieracium intybaceum flore magno albido C. B. *Prodr.* p. 65. ex colore floris. SCHEUCHZER *It.* IV. p. 336. *Emend.* IV. p. 33. *obſ.* 63.

Paſſim in Alpinis fere editioribus. In *Gotthardo* monte legi, & in ſumma *Valeſia* circa *Rhodani* fontes; in alpibus glacialibus *Rosboden.* In M. *Brevanne* ſupra *Chamouny* Sabaudiæ GEN. de SAUSSURE. SCHEUCHZER in M. *Albula*, & in aliis alpibus rhæticis.

Radix perennis, lignoſa, aſpera. Folia & ad terram, & ad caulem, longa, non amplexicaulia, villoſa, ſubaſpera, dentibus cavis, triangularibus inciſa. Caulis pedalis, in ſummis alpibus uniflorus, in paulo humilioribus ramoſus, ut ex ſingulis foliorum alis petiolus triuncialis, nudus, exeat, ut in paulo priori hieracio 40. Flos grandis, ſulfurei coloris pallidi, ut ex hac nota facile adgnoſcas, calyce fuſco, hirſutiſſimo. A paulo priori 40. facillime diſtinguitur foliis multo longioribus, anguſtioribus, dentibus minoribus & profundioribus.

* 42. HIERACIUM foliis ovato lanceolatis, dentatis, petiolatis, petiolis dentatis *Emend.* III. n. 241. *Rar.* n. 981. ✠

Nova planta, quam etiam Cl. ALLIONE in ſuis ſabaudicis alpibus reperit. Nobis non rara ad lapides deciduos alpium occidentalium, & circa rupes glaciales, in M. *d'Arbon*, *Audon*, *Fouly*, *Divbleret*, *la Varaz*, *Grandvire.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0027-2

Radix lignoſa, brachiata & ramoſa, numeroſos caules producit, fibris teretibus capillata. Folia eminus adgnoſcas ſingulari eſſe fabrica, petiolo longo, ſeſcunciali, ſanguinei coloris, hinc inde raris dentibus aucto, folio ipſo ex ovato lanceolato, multis brevibusque dentibusque circumſerrato, ſolido ut tuſſilaginis ſunt folia, & ipſo rubro. Caules ſemipedales, fere' biflori, ſæpe procumbentes. Calyx ſubniger, breviter hirſutus, ſquamis trium ordinum, fere tredecim. Flos petalis pallide luteis, latiuſculis.

*43. HIERACIUM caule multifloro, foliis amplexicaulibus piloſis rariter dentatis *Emend.* II. n. 98. *Cat. rar.* n. 974. ✠

In montoſis pratis non rarum, ut in via ad pagum *Forclaz*, in valle *Ormond deſſus:* ſupra *les plans*, in pratis M. *Jorogne*, *en Chapuiſe*, in M. *Naye* &c. In foſſis vallis Urſariæ.

Caulis firmus, hirſutus, tripedalis. Folia mollia, quo habitu adgnoſcas, ut continuo ſiccentur, & ſe convolvant; ex ovatis acuminata, ora piloſa, nervis omnibus faciei inferioris hirſutis; inferiora petiolata, ſuperiora caulem amplexantia, hamis retrorſum cedentibus, obtuſis, dentibus breviſſimis, etiam nullis. Summus caulis nudus, multiflorus, petiolis ramoſis, nigro villo barbatis. Flores minores, quam Genevenſi, calyce nigricante, duris & nigris pilis barbato.

β? Vel inſignis varietas eſt, vel alia planta HIERACIUM caule folioſo, foliis amplexicaulibus, ovato lanceolatis, hirſutis, dentatis, floribus ſpicatis *Emend.* III. n. 252. *Cat. rar.* n. 978.

An *Hieracium pulchrum* J. B. II. p. 1025.

Facies certe ſatis adfinis, dentes noſtro minus profundi. Ad paulo prius dictum 43. accedit, caule pariter cubitali, & ſeſquicubitali, *firmo*, erecto, præter petiolos florigeros ramos nullos edente. *Folia ſatis ſimilia*, auriculis obtuſis, dentibus raris, ciliis per oras *mollibus*, figura ex ovali ſenſim decreſcente, lanceolata, ut tamen acutiora, magis dentata, & magis amplexicaulia ſint, quam Genevenſi, & ſuperiora potiſſimum prælongum acumen educant. Ima folia ſola hamos habent, ſuperiora cum caule confluunt. Numeroſa cum ſint, totum caulem obtegunt. Summus caulis abit in ſpicam foliis nudam, ramoſam, triginta florum & ultra, multo ergo frequentiorum, quam in priori, & una minorum. Petioli minus nigri, albo tomento obducti. Calyx niger, minus, villoſus, foliolis fere viginti. Petala lutea.

In ſummo M. *Fouly*, inque *valle urſaria.*

Certius ſaparerem, ſi frequentius legiſſem, perque omnes ætates.

Hoc videtur eſſe *Hieracium montanum* λεπτομακροκαυλον, quod ad rivum M. *Juræ* SHERARDUS legit apud RAI *ſyllog. exter.* p. 400. Neque icon COLUMNÆ p. 249. recedit.

44. HIERACIUM foliis villoſis, integerrimis, radicalibus ligulatis, caulinis ovatis amplexicaulibus, calycibus villoſis *Enumer.* n. 7. *Cat. rar.* n. 971.

Optima icon eſt GESNERI *inter æneas* 52.

Hieracium alpinum hirſuto folio CLUS *Pann.* p. 647.

Hieracium alpinum latifolium villoſum, flore magno J. R. H. SCHEUCHZER *It.* I. p. 39. MANGET. *bibl. pharmac.* t. II. *tab.* 19.

Hieracium caule ramoſo, folioſo, foliis hirtis, radicalibus lanceolato ovatis, dentatis, caulinis amplexicaulibus, cordatis LINN. II. p. 1130. quod nomen noſtro vix convenit add. Cl. JACQUIN *obſ.* 71.

In montanis altioribus, inque ſubalpinis ubique. In Juræ culminibus *Dolaz*, *Creux du Vent* & *Chaſſeral* legi.

Perennis radix: folia omnia ſubflava, longo pilo, præſertim ad nervos molliter barbata, margine plerumque integro, aliquando ſerrato, ad terram lingulata, elliptica, ad caulem amplexicaulia, ovata, lanceolata. Caulis folioſus, hirſutus, vulgo dodrantalis, aut brachiatus, aut uniflorus. Flos ex maximis, flavus, calyce nigro, villo albo barbato.

β. Notabilis eſt varietas β. quando in pratis ſubalpinis ad cubitalem & tripedalem altitudinem adſcendit, ſimile tunc foliis, & habitu hieracii 43. priori varietati, ſemper tamen paucis, & maximis, albo villo ſplendentibus, floribus diverſum.

Hæc eſt *Piloſella*, *ſive pulmonaria*, *lutea*, *anguſtiori folio valde piloſa*, *duplex* J. B. II. p. 1034. cum bona icone.

J. B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0028-8 DFG

J. B. in M. *Saleva* legit, ego in montibus aquilejenſibus.

γ. Etiam glabra folia habet SEGUIER *ſupplem.* p. 269.

δ. HIERACIUM caule unifloro, foliis levibus, radicalibus, lingulatis, obiter dentatis, caulinis ovato lanceolatis, amplexicaulibus *Emend.* III. n. 254. *Cat. rar.* n. 972.

In montanis paſſim *à la montagne de Fouly.* Cl. GAGNEBIN *à la Roche aux Corbeaux*: in monte *Mole* Cl. *de* SAUSSURE.

Aut memorabilis eſt varietas Hieracii villoſi, cum quo multum convenit, aut planta peculiaris.

Caulis rectus, cubitalis, inferne longis pilis villoſus, inde glaber, uniflorus. Folia ad radicem prælonga, etiam ſemipedalia, longe lanceolata, anguſta, intra unciam, glabra, nervo alias prælongis pilis barbato, alias glabro. Tenera ipſis natura eſt, ora aut integra, aut brevibus & raris dentibus notata. Folia ad caulem pluſcula, ovato lanceolata, ſemi amplexicaulia, non hamata. Flos grandis, flavus, calyce fulvis, deinde incanis villis barbato.

45. HIERACIUM foliis glabris, dentatis, imis petiolatis, ſuperioribus amplexicaulibus, calycibus hirſutis *Emend.* II. n. 100.

Hieracium montanum latifolium minus TABERN. p. 186.

Hieracium latifolium glabrum, ex valle Griesbachiana J. B. II. p. 123. cum icone non bona.

Hieracium caule ramoſo, foliis ſemiamplexicaulibus, teneris, oblongis, plerisque petiolatis, petiolis inferiorum dentatis GMELIN II. n. 21. *tab.* 9.

Hieracium paludoſum LINN. n. 18. p. 1129. KRASCHENINNIKOT. *flor. Ingr.* p. 123. Icon GESNERI n. 58.

Vulgo in pratis ſylvisque paludoſis, tamen etiam in montanis, ut in M. *Waſſerfall* ſecundum C. B. & circa *Ferriere* GAGNEBIN: in *valle urſaria*, circa *les plans.*

Etiam hoc Hieracium cum varietate β. *Hieracii* 43. aliqua communia habet, ut tamen facile ſeparetur.

Radix congeries gracilium fibrarum eſt. Caulis bicubitalis, glaber, in ſumma parte paniculatus. Folia tota glabra, tenera, ima quaſi dentis leonis, petiolata, petiolo dentato, magnis & retroverſis dentibus: proxima quaſi petiolata, ut in origine anguſta ſint, inde lateſcant: ad caulem ovato lanceolata, hamis acutis, & acute dentatis; ora foliorum magnis dentibus ſerrata. Petioli ſimplices & ramoſi. Flores quidem calycibus etiam nigris, barbatis, ſed parvi. Semen columnare ſulcatum.

46. HIERACIUM caule ſubnudo, paucifloro, foliis ovato lanceolatis, circa petiolum dentatis.

Tota claſſis planipetala difficultatem habet, quod folia pinnis, dentibus, & hirſutie ludant. Inter omnia vero iſta planta difficillima eſt. Nam etſi folia ad baſin magnis & acutis dentibus inciſa ſpeciem præſtant characteris, tamen & ipſa non rariſſime absque omnibus dentibus, aut rotunda ſunt, aut oblonga. Sed neque habitus nudus, & brachiatus, caulis perpetuus eſt. Quare facile dederim inter eas, quas hic deſcribo, varietates, veras ſpecies latere poſſe. Nullas tamen admittit Cl. LINNÆUS, idemque recte adnotat, etiam *paludoſum* Hieracium aliquas Pulmonariæ notas habere.

α. Vulgaris ergo planta foliis radicalibus ad baſin magnis & acutis dentibus inciſis, ex ovato lanceolatis, caule ſubnudo, brachiato, cui nomen convenit, quod præpoſui.

Auricula muris major TRAG. p. 276.

Hieracium caule ramoſo, foliis radicalibus, ovatis, dentatis, caulino minori LINN. *Spec. II.* p. 1128.

II. Varietas maculoſa.

Pulmonaria maculoſa hiſpida MUNTING *ic.* 233.

Hieracium murorum HILL. III. *tab.* 120.

III. Caule obſito tumore fungoſo, fulvis pilis pubeſcente, cauli haud procul a radice inſidente.

Auriculæ muris major ſpecies in ſylvis brocomagi TRAG. p. 277.

Hieracium μυοφορον ſ. mures referens HEUCHER *provent.* III. p. 74. cum icone.

IV. Humile, caule nudo, unifloro, foliis ellipticis, totis ſerratis, dentibus magnis, adfine *Hieracio unifloro* n. 45. ſed facile flore minori adgnoſcendum, & maculis foliorum, quas ſæpe retinet.

Eſt ex fide horti ficci *Hieracium pumilum ſaxatile aſperum, radice præmorſa* C. B. *Prodr.* p. 66. etſi icon Taraxacum plumoſum refert.

Ad muros & maceries. *Varietas* III. in ſylva *Heimholz Gottingæ*, & circa *Wernigerodam* a me lecta eſt.

Huic caulis bipedalis, ad terram folioſus, inde paucis foliis adſperſus, ſuperne fere nudus, ramoſus. Folia hirſuta, ad terram petiolata, ex ovatis lanceolata, & circa petiolum magnis dentibus triangulis inciſa, quorum primi ad angulos rectos exeunt. In longis nudisque ramis flores, non magni, raram & paucifloram umbellam faciunt: flavi, calyce nigricante & hiſpido. Semina nigra, columnaria, ſulcata. Diſcus alveolatus, ut in fruticoſis hieraciis.

Exiguo in uſu eſt, & nomen forte a maculis habet. Accipitres Hieracium ſcalpere, ſuccoque oculos tingere, & eorum obſcuritatem diſcutere PLINIUS *s*). Contra, noxiam eſſe armentis plantam, pappisque ſuis gulam inflammare & ventriculum, Cl. SCHREBER *t*).

β. Varietas foliis ſubhirſutis, dentibus profundioribus, primis retroverſis.

Pulmonaria gallica femina TABERN. p. 195. bene.
Piloſellæ majoris ſive Pulmonariæ luteæ ſpecies magis laciniata J. B. II. p. 1034. bene.
Broad dented Hawkshung PETIVER *tab.* 13.

In ſylvis opacis paſſim reperi, ut in valle alpina *Chapuiſe*: in fagetis circa *Baſileam* Cl. GAGNEBIN in fiſſuris rupium *de Pertuis*, & in *Combe de Valanvron.*

γ. Varietas pene glabra, nervis ſolis hirſutis, foliis majoribus, profundius dentatis, fere ſemipinnatis, dentibus iterum dentatis; alte cæterum adſurgens, etiam ad tres pedes.

Piloſellæ majoris ſive pulmonariæ luteæ laciniatæ ſpecies minor J. B. II. p. 1034. bona icon.

RAIUS in M. *Saleve* ex rupium fiſſuris; ego paſſim, in *valle urſaria*, in *valle Ormond*, in *Chapuiſe*, in M. *Fouly*, *Audon*, *Cland*, *Ovannaz*. Prope *Zollbrük* vallis *Lepontiæ* D. la CHENAL. Cl. DICK in itinere Rhætico ex M. *Frälа*. In muris *Bruntruti* etiam Cl. la CHENAL, tum in *Motier Grandval*, & *Roche aux Corbeaux* Cl. GAGNEBIN.

Huc videtur pertinere *Hieracium profunde ſinuatum pubeſcens* C. B. *Prodr.* p. 67. *Baſil.* Michelfeldæ lectum & ad ſylvam *die Hard*. Lego enim in meis, eſſe de Pulmonariæ genere, foliis amplis, profunde & argute inciſis, ſubhirſutis.

δ Varietas foliis numeroſioribus, hinc confertioribus, pro portione longioribus, ſæpe vix dentatis. Hæc varietas memorabilis eſt.

Pulmonaria gallica tenuifolia TABERNÆM. p. 195. DILLEN *nov. Spec.* p. 48.

Gottingæ paſſim, ut circa patibulum *Bovendenſe*: ſupra *Burgdorf* eundo verſus *Hutwyl*. Inter *Steg* & *Waſen*.

ε Folio ovato aut vix dentato, aut nihil quidquam.

Pulmonaria gallica rotundifolia BARRELIER *ic.* 342.

In monte *Chaſſeralle* legi.

* 47. HIERACIUM foliis levibus integerrimis, radicalibus longe petiolatis, ellipticis, caulinis amplexicaulibus, hamis obtuſis.

Hieracium glabrum, ſucciſæ folio integro VAILLANT. p. 243. *Le* MONNIER *mont d'or* p. CLVII.

In M. *Chaſſeralle* legi. Circa *Ferriere* Cl. GAGNEBIN. Etiam ſupra *Blankenburg*.

Si varietas eſt Pulmonariæ, certe præter reliquas a murali longiſſime recedit.

Folia glaberrima, venoſa, aliqua bupleuri ſimilitudine, cum toto habitu leviſſima, ima longiſſime petiolata, inde longe ovata, obtuſo fine terminata, vix aliquo dentium veſtigio relicto: ſuperiora caulem amplexa, ſed brevibus hamis & obtuſiſſimis; ſuprema linearia. Caulis pauciflorus, brachiatus, cum 46. convenit, & calyx niger, hirſutus.

48. HIERACIUM caule nudo, brachiato, pauciflore, foliis linearibus, rariter dentatis. *Cat. rar.* n. 966.

Hieracium montanum, anguſtifolium, non nihil incanum. C. B. ex fide horti ficci.
Hieracium folio ſtatices caule nudo VAILLANT.
Hieracii montani VI. *varietas* II. CLUS. *Pannon.* p. 846.
Hieracium folio ſtatices, caule foliato SEGVIER *ſuppl.* p. 270.

Alpina

Alpina planta, in rupibus M. *Enzeinda* & M. *Sanetsch*, & in M. ſupra *Kienthal*, & monte *Splugen* lecta. Cum torrentibus deſcendit in planitiem, & abundat in glareis de la *grande eau*, ad torrentem cis *Ellé*, ad fl. *Vevaiſe*, *a la baye de Clarens*, circa *Sedunum*, ad *Rhenum* verſus *Curiam*, ad *Ticinum* prope *Zollbrük*, & circa *Bellinzona*.

Radix craſſa, lignoſa. Folia ſemper glauca, longa, gracilia, alias obtuſa, acutiora alias, ora vel integra, vel dentata. Caulis pedalis, aut paulo ultra, alias brachiatus, alias ſimplex; ſub diviſione foliolum lineare, acutum. Flos floresve in ramo longo, nudo, minores, quam paulo priori hieracio, majores quam piloſellis, calyce expanſo, ſquamis nigris, ſubhirſutis; ſemen oblongum, ſulcatum.

β. Varietas caule unifloro, foliis plerumque integerrimis, acutis, gramineis

Hieracium montanum VI. CLUS. *Pannon.* p. 64. cum tamen noſtrum raro uniflorum ſit.
Hieracium montanum aſphodeli foliis acuminatis BOCCONE *Muſ.* p. 147. *tab.* 106. caule ramoſo.
Hieracium caule ramoſo, folioſo, foliis lineari lanceolatis integerrimis JACQUIN *plant. vindob.* p. 275. *fig.* 6. foliis peranguſtis. LINN. *Spec. II.* p. 1138.
Narrow ſmoot Mouſeear PETIVER *tab.* 11.
An icon 55. GESNER *poſth.* Calyx enim non permittit de Scorzonera cogitare.
An *Hieracium alpinum foliis anguſtis raro dentatis, flore magno* SEGVIER *ſupplem.* p. 270. flos certe noſtræ vireſcit, dum ſiccatur.
Hieracium foliis lanceolatis, glaucis, caule brachiato, multifloro, Emend. II. n. 96. *Cat. rar.* n. 973.
Icon OEDERI *tab.* 27. pro planta foliis integerrimis.

In rupibus circa Eremitæ *Agaunenſis* cellam, & ad arcem *Octodurenſem*: ad arcem *Gilgenberg* STÆHELIN.

49. HIERACIUM caule unifloro, foliis lingulatis, dentatis, hirſutis, calyce hirſuto *Cat. rar.* n. 970.

Hieracium pumilum II. Fr. *Gregor* COLUMN. *Ecphraſ.* II. p. 29. *ic.* p. 30.
Hieracium alpinum anguſtifolium, villoſum SCHEUCHZER *Itin.* IV. p. 336.
Hieracium villoſum alpinum, flore magno ſingulari, caule nudo RAI *ſynopſ.* III. p. 169. *tab.* 6. *fig.* 2.
Woolly cupd hawkweed. HILL. III. *tab.* 124.
Hieracium alpinum LINN. *Spec. II.* p. 1124.

In alpinis non ramum: in M. *Gotthard*, *Fouly*, *Speluga*, *la Varaz*, *les Martinets*, *Taveyannaz*, *Chapuiſe*, *Salanfe*, *Val de Trient* & S. *Bernard*, in montibus *Vallis de Bagne*; in monte *Bructero Germaniæ*.

Multiformis planta, caule fere nudo, humili, unifloro, & calyce villoſo adgnoſcitur, tum foliis piloſis, mollibus, flaveſcentibus.

Figura ludit: dantur hic lingulata, integra: ovata integra & brevia, & dentata; profunde demum inciſa, & peracuta. Ad caulem acutæ ligulæ. Flos grandis, ſubniger, villo albo, aut fulvo.

50. HIERACIUM caule ſubnudo, foliis ovatis integris, floribus umbellatis aurantiis *Enum. Cat. rar. n. 967.*

α. Varietas naturalis, floribus immaturis purpureis, adultioribus aurantiis.

Hieracium Germanicum I. F. *Greg.* COLUM *Ecphr.* II. p. 28.
Hieracium alpinum hirſutum, floribus minoribus atropurpuraſcentibus SCHEUCHZER *It.* IV. p. 336.
Orange Hawkweed HALE *Eden. t.* 48.

β. Varietas hortenſis, flore ex purpura rubente.

Piloſella indica CORNUTI p. 209.

γ. Floribus flavis in M. *Kahlenberg*, *Fouly*: *à la Baume*, ſupra *bonne ville*.

Floribus aurantiis, extus, & dum immaturus flos connivet, purpureis reperi abunde, qua a pago *Hoſpital* ad M. S. *Gotthardi* adſcenditur, tum ad viam inter *les Granges* & *Forclaz*: *aux Nombrieux*, in M. *Enzeindaz*, *Naye*. Paſſim etiam ſuper *Portvaley*, in M. *Raveneuſe* Valleſiæ. In Rhætia ſuper pagum *Juf* SCHEUCHZER. Etiam in M. *Vogeſo*, *le petit Balon*. In Juraſſo inter *le Chaſſeral* & ſtabula *Biennenſia* GASNEBIN.

Folia & totus habitus hirſutus, iſta ad terram ovata, & ovato lanceolata, integra aut perraris dentibus inciſa: ad caulem pauca, lanceolata.

Caulis non ramoſus, niſi petiolos velis, bipedalis, nigris pilis hirſutus. Flores octo, decem, in ſpicam brevem collecti, ex petiolis brevibus. Calyx niger, hiſpidus: flos, qualem dixi. Semina columnaria, ſulcata, nigra.

51. HIERACIUM caule nudo, foliis petiolatis, ovatis, integerrimis, hirſutis, floribus ſpicatis *Enum. Cat. rar.* n. 968. & GMELIN II. p. 32. *tab.* 13 f. 2.
Hieracium pratenſe latifolium non ſinuatum majus, C. B. *Baſ.* p. 39. & minus ib.
Hieracium præmorſum LINN. *Spec. II.* n. 1126.

In ſylvis circa Baſileam, in pratis inter villas *Gundeldingen*, & in M. *Muteto*, etiam in ſylva *Welmeſe* prope Jenam. C. B. in pratis circa *Münchenſtein*, & in humidis circa *Crenzach*. Cl. GAGNEBIN ad viam inter *Neufchatel* & *Valangin*, & circa *Ruchenette*.

Caulis bipedalis & ultra, hirſutus, rectus, non ramoſus, præter florales petiolos. Folia ad terram ovata, mollia, breviter hirſuta, petiolata. In ſummo caule ſpica florum ad usque 25. ſtipulis tomentoſis, petiolis ſimplicibus & ramoſis, etiam in ſuecico *Hieracii præmorſi ſpecimine*. Flores parvi, lutei, calyce livido glabro, ut omnino veram crepidis fabricam habeat, ſquamas ad baſin breves *u)*, & calycem interiorem tubuloſum, cylindricam.

51. HIERACIUM caule ſubnudo, foliis hirſutis, lanceolatis, floribus umbellatis, petiolis ramoſis.
Hieracium foliis lanceolatis integris, piloſis, ſcapo ſubnudo, baſi piloſo, floribus ſubumbellatis LINN. *Spec.* II. p. 1126.
Piloſella major altera TABERN. p. 197.
Piloſella minori flore, hirſutior & elatior, non repens J. B. II. p. 1040. ſatis bene: an GMELINI p. 34.

C. BAUHINUS Baſileæ, ego in Germaniæ M. *Altenſtolberg*, deſcriptam ad RUPPIUM p. 204.

Folia utique ſubhirſuta, pilis brevibus, non ut in piloſelloideis hieraciis prælongis, lanceolata, tamen etiam obtuſa; ad caulem pauca, bina, terna. Caulis bipedalis, non ramoſus niſi petiolos velis, undique hirſutus. Petioli in ſummo caule conferti, ramoſi, hirſuti. Flos perexiguus, luteus, calyce hirſuto, quibus notis a priori diſtat.

52. HIERACIUM caule nudo, ſtolonibus reptantibus, foliis longe piloſis, lanceolatis, floribus umbellatis.
Piloſella minor folio anguſtiori, minus piloſo, repens J. B. II. p. 1040.
Piloſella major erecta C. B. *Baſ.* p. 78.
Et Piloſella montana, hiſpida, parvo flore C. B.
Et Hieracium murorum, anguſtifolium, non ſinuatum C. B. *Baſ.* ex fide horti ſicci;
Et Hieracium alpinum, folio oblongo anguſtiſſimo C. B. *Prodr.* p. 64. iterum ex fide horti ſicci.
Piloſella major umbellifera μακροκαυλος montana & pratenſis COLUMN. *Ecphraſ.* p. 248. 249.
Piloſella erecta, foliis longis, anguſtis, floribus parvis, numeroſis, in ſummis caulibus SHERARD apud RAI *ſyllog.* p. 400.
Hieracium foliis integerrimis, lanceolatis, ſcapo nudo, multifloro, ſtolonibus reptantibus LINN. *Spec.* II. p. 1126.

Paſſim ad vias, & muros, inque glareoſis. Reperi in M. *Muteto* & *Crenzach*: *à la grande eau*, & prope *Roche à la Marbriere*, & *aux gauges*. *Genevæ* ad confluentem fl. *Arve* cum *Rhodano*. Gottingæ *vorm Grunerthor* &c.

Proxime prioris habitum refert, & umbellam florigeram, ex petiolis hirſutis, & ramoſis factam caulemque cubitalem & ultra, nudum. Folia prælonga, anguſta, acuta, & glabra, ut paucis plerumque, & quos numeres, longisque pilis pubeſcant. Ora integra aut rariter ſerrata. Caulis plerumque levis, cum ſtolonibus ex radice pullulantibus. Flores parvi, hirſutis calycibus nigrisque. Placenta alveolata.

A ſequente vix ſatis differt, etſi altius eſt & multiflorum.

53. HIERACIUM caule nudo, paucifloro, ſtolonibus reptautibus, foliis longe piloſis, lanceolatis.
Piloſella major repens, minus hirſuta C. B. *Baſ.* p. 78.
Piloſella major prima TAB. p. 196.
Hieracium foliis integris. ovato oblongis. ſtolonibus reptantibus, ſcapo nudo, multifloro LINN. *Spec.* p. 425.

In pratis, ſylvis, & torfaceis.

Huic ſtolones etiam folioſi; folia integerrima, pilis longis piloſa, lanceolata, rariter dentata, etiam ovata & integerrima. Caulis pedalis & ultra, erectus, nudus, ex petiolis ſimplicibus aut parum ramoſis, paucos, quinque ad octo, flores ſulfureos gerit, calyce hirſuto, etiam hic crepidi ſimiliores.

In

u) Etiam in *ic.* GMELINI

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0032-9

In alpibus varietas pilosior, fulvis circa radicem pilis reperitur, ut in monte *Fouly*, *Thuiry Enum.* n. 2.

54. HIERACIUM caule brachiato, paucifloro, foliis lanceolatis, longe pilosis, calycibus glabris *Enumerat.* n. 4. †

An *Hieracium pilosellioides vulgari simile, florentinum* VAILLANT.

Etsi pauca specimina habeo, circa *Leucam Valesiæ* lecta, non tamen possum, quin separem, & diversum esse consentit Cl. *la* CHENAL, qui *Basileæ* ad *Rhenum* reperit.

Planta humilis est, pedalis, caule recto, nullis in nostris stolonibus. Folia similia, longe pilosa, acutiora, angustiora. Caulis in medio bifidus, hactenus a pilosellis diversus. Calyx glaberrimus crepidis, & flores in summo caule congesti minores, luteoli.

55. HIERACIUM caule unifloro, stolonibus reptantibus, foliis petiolatis, ovatis, longe pilosis, subtus tomentosis.

Pilosella CAMER *epit.* p. 708. TREW ad *Blakwell. t.* 365.

Et *major* CAMER. *Epit.* p. 709.

Hieracium foliis integerrimis, ovatis, subtus tomentosis, caule repente, scapo unifloro LINN. II. p. 1129. *flor. Ingr.* p. 122. cum descriptione.

β. Variatas foliis utrinque mollissimo & densissimo albo tomento obsita.

Dens leonis alpinis minimus Pilosellæ folio SCHEUCHZER IV. p. 333.

Hæc in M. *Fouly*, in *Gotthardo* M. In alpium pratis SCHEUCHZER. Altera vulgo ad vias.

Caulis erectus, nudus, uniflorus, raro biflorus, sub flore intumescens: alii folioси stolones ex radice prodeunt. Folia petiolata, peculiari nota longorum pilorum & canorum in superiori glabraque facie insignia, in vulgari specie inferne tomentosa. Flos major, quam prioribus, sulfureus, calyce nigro, hispido.

Amara est, siccior quam aliæ plantæ lactescentes, magisque adstringens, hinc ad hernias laudata, etiam in angina & in morbis pectoris, ex sero acri nati. Vix unquam tamen serio in medicinam recipitur *x*).

In hoc difficillimo genere puto omnia recte esse constituta; tantum species 47. & 54. ex paucis speciminibus sumtæ sunt.

Varietates vero n. 35. β. n. 43. β. 44. δ. & n. 46. δ. adeo sunt insignes, ut pro speciebus haberi queant.

Inter plantas BURSERI *y*) sunt aliquæ mihi non satis notæ. Earum prior *Hieracium alp. glabrum angustifolium* ex alpibus Valesiorum, ob calycem villosum erit forte *Pilosselloides.*

Hieracium vero *montanum angustifolium*, *flore pallido* &c. a LINNÆO ad picridem relatum est, ut pappo putes esse plumoso.

Omitto etiam plurima Hieracia C. BAUHINI, de quibus nihil certi norim constituere.

TARAXACUM *offic.*

DENS LEONIS T. VAILLANT.

LEONTODON LINN. n. 912.

Genus difficile. Ut simplicius redderem, separavi ab eo, quæ plumoso sunt pappo, & quæ facile possunt cum Picride manere, Calyx ergo Hieracii erit, foliis imis reflexis. Pappus ex stilo. Clanculum addunt auctores caulem monoclonum.

56. TARAXACUM calycibus glabris, squamis imis reflexis *z*).

Dens Leonis CAMER. *Epit.* p. 286. BLAKWELL *tab.* 1. cum malo calyce, & bene t. 501.

Curled dandelion HILL. t. 126.

β. amplissimo folio.

Dens Leonis major DILLEN *Cat. Giess.* p. 53.

γ. Foliis integris tantum dentatis. In alpibus, M. Saleva.

δ. Foliis acutissime & profundissime divisis & pinnatis.

Dens Leonis angustiore folio C. B. *Basil.* p. 37.

γ. Laticaule & biflorum, circa *Ferriere* GAGNEBIN.

Nihil vulgatius in pratis, & ad vias. Folia plurima, semper tenera, & lactucina, ner-

x) BUCHWALD p. 42.

y) *Act. Lit. Suec.* p. 502. 503. *Comm. Acad. I.* p. 152.

z) VAILLANT *fig.* 50.

vo albo, plerumque ſemipinnata, pinnis retroverſis, extrema ampliſſima, triangulari, tamen & pinnata, & integra, dentata. Scapus tener, cavus, ſucculentus, uniflorus. Flos magnus, luteus, extus etiam ſublividus, ſquamis calycis glabris, imis reflexis. Semen ovato acutius, echinatum *a*), cum pappo *b*) ſuo volatili.

Lac amarum habet, radicem potius amariorem. Aqua acida eſt, in ſpiritu ſal volatilis copioſus, in cinere ſal lixivus & terræ *c*) aliquid latet. Vires gentis ſui poſſidet, ex fortioribus. Succus debet adhiberi, totaye planta, quæ abſque morſu reſolvat. Ingreditur cum radice graminis *regiam* illam *ptiſanam*, cujus formulam LUDOVICUS XIV. magno pretio redemit. Ad icterum valet, ſucco *d*) ad integras libras dato: tum ad coagula pulmonis, ad tuſſim, ad febres intermittentes rebelles; ad lepram *e*) & herpetem *f*). Datur etiam ad ſuperandas acutorum morborum reliquias. Unguentum ex tuſa radice ad ſcrophuloſas *g*) glandulas laudant. Aquam plantæ fermentatæ ſtillatitiam odoratam *h*), vinoſi ſaporis, acidulam, nuperi ad cachexiam commendant. Extractum aquoſum balſamicum debiliter ſubdulce eſt, inde amarum: Vinoſum leviter adſtringit *i*). In cibum ſumitur, etiam radix *i**).

57. TARAXACUM calycibus hirſutis, ſquamis rectis T. I.

Hieracium alterum minus IV. COLUMN. *Ecphr.* II. p. 29. 31. extremo folio acuto.
Dens Leonis foliis extremo ſubrotundis floribus aureis SHERARD apud RAI *ſyll. ext*, p. 399.
Hieracium dentis leonis folio obtuſo minus SCHEUCHZER *Itin. I.* p. 40. & *minus flore ſanguineo* IV. p. 336.
Leontodon aureum LINN. JACQUIN *obſſ.* n. 67. cum deſcriptione.

Vulgare in Alpium paſcuis, etiam in *Jura* viſum, & in M. *Falconario*.

Habitus prioris, folia tamen ſimpliciora, dentibus minus profundis, paucioribus; fine parabolico, obtuſo. Scapus durior, ligulis adſperſus, raro, ſed tamen etiam biflorus, ut in icone noſtra. Calyx hiſpidus, ſquamis rectis, non reflexis. Flos aurantius, & ex luteo rubens, quam vulgari minor.

PLANTÆ FLORE COMPOSITO.

II. RADIATÆ.

JUNG *Phytolog.* c. 19. 20.

VAILLANT. *Mémoir. de l'Acad. des Scienc.* 1720. p. 277.

In hac claſſe diſcus eſt, ut in priori, pulpoſus, rotundus, ſeminifer. Ex eo duorum generum floſculi naſcuntur. Interiora areamque circuli occupant floſculi ab hactenus deſcriptis alii, ſemini ſuo innati, tubo anguſto, inde campanula *k*) latiori, plerumque quinquefida. In ea campanula quinque ſunt filamenta, antheræque quinque coalitæ *l*). Ex ea eminet tuba longa bicornis *m*). Rarum eſt carere tuba *n*).

Hi in diſco vulgo dicti *floſculi*.

Ambitum autem circuli occupant ſemifloſculi, quales in priori claſſe deſcripſimus, ſemini ſuo innati, ex brevi tubo expanſi *o*), ad angulos cum petiolo fere rectos radiati. Feminini fere ſunt, tubamque continent, ſine ſuo bicornem, abſque ſtaminibus. Dantur & plantæ abſque tuba *p*). Vocant *radios*.

Claſſis facilis, quod ad ſpecies adtinet, generibus potius nimis ſui ſimilibus, non ſatis tamen caſta. Nam intercedunt aliquæ, quæ radiis carent, adeo ſimiles reliquis dotibus, ut vel genere ſeparare non auſis: ut in Senecione vulgari, vel ne ſpecie quidem, ut in Senecione viſcido, & in Jacobea, inque Chamæmelo. Deinde inter diſcifloras non radiatas ſunt aliæ, quæ aut ſpuriis radiis ornatæ calycinis, Bidentis exemplo & Xeranthemi, aut veris demum ſemifloſculis luxuriant, ut in Petaſite.

Claſſis in Europa & America *q*) ſeptentrionali frequens, nulla in Africa *r*) calidiori.

ORDO

a) Aliquando glabrum. GMELIN l. c. p. 15.
b) VAILLANT. *fig.* 12. PARSONS *tab.* 2. *fig.* 11. V.
c) GEOFFR p. 200.
d) BOERHAAVE apud BORRTIUM *Hierac, Pruſſ.*
e) LEIDENFROST *Succ. plant.*
f) FEBVRE *Chymie* II. p. 408.
g) MALOUIN *Chym.* II. p. 365. ed. 1751.
h) DELIUS *diſput. de Taraxac.*
i) CARTHEUSER *mater. med.* p. *poſt.*
*i**) Apud *Grönlandos* CRANZ p. 83.
k) GREW. c. 5. & *anat.* p. 38. VAILLANT. t. 9. f. 1. BERKHEY t. 3. f. 16. 17. 29.
l) GREW. l. c. & p. 38.
m) IDEM l. c. & p. 39.
n) *Males* VAILLANT.
o) IDEM l. 9. f. 6. 10. 11. 12. BERKHEY t. 3. f. 24 25. 26.
p) *Neutres* VAILLANT.
q) DOUGLAS II. p. 216. Aſteres potiſſimum & Solidagines.
r) ADANSON *Senegal. præf.* p. CLVII.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0034-0
DFG

Tom.I.Tab.I.pag. 24.

Hieracium alpinum folijs dentatis flore magno. C.B.

Hieracium dentis leonis folio, plerumque monoclonon flore aurantio.

C. I. Kellerus Med. C. Del.

Sculp. C.T. Frikseh C. filius. Acad. Gott. Sculpt.

ORDO I.

PLACENTA NUDA.

I. SEMINIBUS PAPPO CORONATIS.

SENECIO *a)* LINN. n. 913.

JACOBEA I. R. H. t. 276. & VAILLANT. *Mem de l'Acad.* 1720. p. 296.

SENECIO I. R. H. t. 260. & VAILLANT. *Mem. de* 1719.

& SOLIDAGO VAILLANT. 1720. p. 292.

Calyx Crepidis, nempe ſquamæ interiores in cylindrum fictæ, & conglutinatæ: quibus ad baſin ligulæ aliquæ accedunt, ut tamen a nonnullis abſint. Non poſſunt removeri, quæ abſque radiis ſunt. Nam & Senecio 58. cum 59. ſumma adfinitate cohæret; & in Jacobea 60. & 62. varietas datur, radiis deſtituta.

I. FOLIIS LACINIATIS.

JACOBEA VAILLANT.

58. SENECIO corollis nudis, foliis pinnato ſinuatis, amplexicaulibus, floribus ſparſis; LINN. *Spec. II.* p. 1216.

Senecio Erigeron TABERN. *p.* 168.

Senecio major, vulgaris PONTEDER *diſſ. p.* 153.

Erigerum Senecio BLAKWELL *t.* 132.

Sinuated groundſell HILL. II. *t.* 85.

In hortis frequentiſſime, etiam in muris.

Caulis erectus, ramoſus, pedalis, tener tamen & latus. Folia numeroſa, inferne aliquantum tomentoſa, lata baſi ſeſſilia, ſemipinnata, latis brevibusque pinnis, ſerratis. Flores in ſummis ramis, lutei, conſtanter abſque radiis. Semen longe ellipticum, ſulcatum *b)*, ſubhirſutum. Autumno nudos floſculos femininos intercurrere BOEHMERUS *flor. Lipſ.* p. 76.

Accedit ad Cichoraceas SENECIO. Succulentus, ſapore herbaceo, ſubſalſo. Pro refrigerante medicamento ad inflammationes & ſcirrhos mammarum & teſtium inponitur, cum malvis in lacte coctus, ad anginam ab aliis; Vulnerarium alii faciunt *c)*. Nimium videtur, toſtum & ventriculo inpoſitum Senecionem vomitum movere, febresque ſanare *d)*.

In colica ſpasmodica infantum eo LENTILIUS *e)* utebatur. Oleum ad ambuſta laudant *f)*. Parco tamen in uſu eſt.

59. SENECIO foliis pinnatis, pinnis alterne majoribus, ſemipinnatis, anguloſis, calycibus levibus, radiis breviſſimis, revolutis.

Senecium montanum TABERN. *p.* 169.

Senecio minor latiore folio, ſive montanus C. B. *Baſil.* p. 39. DILLEN *hort. Elth. t.* 258.

Senecio montanus mollior, pallido parvo flore BARRELIER *ic.* 401.

Double Jagged Groundſell HILL. II. *tab.* 84.

Senecio corollis revolutis foliis pinnatifidis denticulatis, caule corymboſo erecto DILL. *Spec. II.* p. 1127.

Circa *Cliben* C. B. ſed erat in horto ſicco vulgatiſſimus Senecio n. 588. In ſylvis Germaniæ cæduis abunde. Iconem dedi ad RUPPIUM *tab.* 3.

Medius inter 58. & 60. ut poſſis pro hybride habere. Vide diſcrimen a LINNÆO definitum *olansk Götlanska reſ.* p. 326. & *Wästgöta reſa* p. 142.

Caulis cubitalis & ultra, erectus, ramoſus. Folia ſubtomentoſa, petiolata, nervo lato, pinnata, pinnis minoribus intermiſtis, majoribus pene ſemipinnatis, anguloſis, angulis in brevem ſpinulam exeuntibus. Flores umbellati, in toto genere minimi. Petiolus intumeſcens diſcum facit, ex quo calyx in coni truncati modum convergit, glaber iſte, cum exigua fere ad baſin ſubhirſuta ligula. Radii breviſſimi, revoluti, flavi.

60. SENE-

a) Erigeron Senecio herba molli canitie, caput lanugine multa diviſum, quam pappum vocant PLIN. L. XXV. p. 100.

b) GREW *tab.* 13.

c) BUCHWALD p. 261.

d) *Eſſ. of a Societ. at Edimb. II.* p. 47.

e) *Iatromnem* p. 502.

f) KRAMER *med. milit.* p. 72. *Comm. Lit. Nor.* 1741, n. 27.

60. SENECIO foliis viſcidis, pinnatis, pinnis ſemipinnatis, anguloſis, calycibus hirſutis.
Jacobea Pannonica mollior CLUS *Pannon.* p. 537 2.
Senecio hirſutus, viſcidus, graveolens DILLEN *hort. Eltham.* p. 347. *tab.* 258.
Clammy Groundſell HILL. II. *t.* 83. *f.* 5.
Senecio corollis revolutis foliis pinnatifidis, viſcidis, ſquamis calycinis laxis, longitudine perianthii LINN. *Spec. II.* p. 1217.
In ſylvis cædis, & potiſſimum in carbonariorum areis.
Caulis bicubitalis, ramoſus, folioſus, & floriger, totus una cum planta pilis pinguibus obſitus. Folia prioris ſimilia, petiolata, nervo folioſo, pinnata, pinnis alterne minoribus, & majoribus, ſemipinnatis, anguloſis, ex angulo ciliatis. Flores lutei, umbellati, quam priori multo majores, toto calyce hirſuto, acceſſoriis ad baſin ſquamis aliquot, multo quam calyx brevioribus, ſed hirſutis. Radii etiam revoluti, tridentati.

β. Abſque radiis circa *Heilbad* Valeſiæ reperi.

61. SENECIO tomentoſus, foliis pinnatis, pinnis ſubrotundis, umbella globoſa.
Chryſanthemum alpinum 1. CLUS *Pann.* p. 566.
Jacobea alpina incana minor BARRELIER *ic.* 262.
Jacobea pumila, alpina BOCCONE *muſ. di piante t.* 8.
Jacobea αλπικοχαμαισποδωδης. RICHER.
Jacobea pumila, abſinthii umbelliferi foliis incanis, floribus velut in umbellam poſitis PLUKNET p. 194. *tab.* 39. *f.* 6.
Abſinthium pumilum palmatum, craſſo tomentoſo palleſcente folio BARRELIER *ic.* 881.
Senecio mollis, radiantibus foliis, utrinque tomentoſis, ſubpinnatis, obtuſis, corymbo ſubrotundo LINN. *Spec II.* n. 1219.
β. Semifloſculis breviſſimis & anguſtiſſimis miſit Cl. ALLIONE.
C. B. ex *Gotthardo* M. SCHEUCHZERUS in montibus *Prægallienſibus & Averſanis.* MURALTUS in *Glaronenſibus.* Nos in *Veragricis* ubique, *Jeman*, *Fouly*, *Pennino* M. in M. *Bovinaz*, in MM. ſupra *Bagnes*, & ex Sabaudia circa *Chamouny.* In M. *Bernina* Rhætiæ.
Pulchra planta tota utrinque tegitur albo tomento, uti Jacobea maritima. Caulis firmus, dodrante non altior, folioſus, etiam ramoſus. In ſummo caule vel ramo umbella congeſta. Folia petiolata, petiolo lateſcente, firmo, pinnato, pinnis eundo majoribus, confertis, integris, vel inciſis, ſed rotundo fere fine terminatis *g*), tamen alias anguſtioribus, & acutioribus *h*). Amant lineis percurri. Floris calyx alba lanugine tomentoſus, ſuperne potius lateſcens: Segmenta unius ordinis obtuſa, oris fuſcis, ſquamis acceſſoriis vix ullis. Radii flavi, pauci, etiam tres, & duo. Diſcus ſubfuſcus, floſculi grandes, pauci. Pappus prælongus. Radix longa, lignoſa, fibris longis luxuriat. *Emend. II.* p. 38. *Genipi jaune* accolis.

62. SENECIO foliis lineatis, pinnatis, pinnis dentatis, extrema maxima.
S. Jacobi herba FUCHS p. 741. 742.
Senecio incanus HILL. II. *t.* 85.
Senecio corollis radiantibus, foliis pinnato ſerratis lacinulatis, caule erecto LINN. *Spec. II.* p. 1219.
Multiformis plantæ multæ ſunt varietates.

β. Floribus nudis, abſque ſemifloſculis SHERARD apud RAIUM *Syllog. III.* p. 177.
Reperi prope *Roche* ad marmoreas rupes.

γ. *Jacobea major foliis viridibus, rigidis & laciniatis* GERBERI ex Tartaria.
In hortis in vulgarem ſpeciem redit *i*).
Nihil vulgatius ad vias, in agris & foſſis.
Caulis erectus, ramoſus, firmus, tripedalis. Folia inferne ſubtomentoſa, firma, pinnata, nervo lato, pinnis eundo latioribus, plerumque acutis, alias obtuſis, primis ſimplicibus, ulterioribus inciſis, extrema maxima. In ſuperioribus ramis folia lata baſi ex caule prodeunt, a qua pinnæ utrinque exeunt. Flores in ſummis ramis in umbellas. Calyx glaber, ſquamis ovato lanceolatis, acceſſoriis paucis, patulis. Semifloſculi patuli fere duodecim, flavi *k*), fine tridentato. Petioli glabri etiam ſubhirſuti, & denique tomentoſi.

Folia

g) *Ic.* BARREL. 481. PLUKNET.
h) CLUS. *ic.* BARREL. 262.
i) WILLICH *obſ. bot.* p. 76.
k) Radiis albis ROYEN *beſenich garten* p. 119.

Folia amara ſunt, acria, ingrato ſapore A *Simone* PAULI laudantur ad anginam, ad eryſipelas, ad dyſenteriam; vix tamen credo ſerio in medicina adhiberi. Inciſa in aqua coquuntur, & una per horam lana, ita tingitur viridi colore, ſolem tamen non ferente *l*).

δ. *Jacobea Artemiſiæ folio, intana, latifolia, non repens* BARRELIER *ic.* 262.
& *Jacobea incana repens hirta* EJUSDEM *ic.* 153.
Jacobea Erucæ folio altiſſima &c. MOEHRING *Phil. Tranſ.* n. 454.
Groundſell ragwort PETIVER *tab.* 17.
Senecio erucifolius LINN. II. p. 1218. *Scanorenſis ſkonska reſa* p. 225.
Paſſim in ſylvis, *Baſileæ* legi, & *Jenæ*, & circa *Gottingam* in *Eulenloche*, & prope *Goumoens* in fagetis meis. In pede M. *S. Bernhardi.*
Habitus vulgaris plantæ, potius durior: caulis tomentoſus, folia & ſubtus incana, & ſuperne ſubhirſuta, ramis & lineis parallelis evidentioribus percurſa, pinnis ſibi parallelis, acutioribus & magis linearibus. Calyx in baſi tomentoſus: qui vulgari glaber, ſquamis acceſſoriis brevioribus, ad calycem veriorem appreſſis, non patulis.
Vereor ut ſatis diverſa ſit. Separat tamen Cl. MÖHRING *m*), ZINNIUS *n*), LINNÆUS *o*). In hortis culta naturam tomentoſam deponit, quam etiam in vulgari Jacobea, dum junior eſt, non raro reperi. Superiora folia perinde lata baſi ad caulem adnata habet.

ε. *Jacobea latifolia* J. B. II. p. 1057.
Jacobea Barbareæ inſtar laciniata LOESEL p. 129. *ic.* 35.
Marsh Ragwort PETIVER *tab.* 17.
Senecio aquaticus HUDSON *flor. angl.* p. 317.
Water groundſell HILL. *ſyſtem. II. tab.* 86.
Senecio floribus radiatis corymboſis, foliis imis petiolatis ovatis crenatis, ſuperioribus pinnatifidis SCOPOLI p. 381. n. 5.
Bernæ reperi in adſcenſu ad clivum *Sandrein, um Seelhofen*, circa *Noville*, in Cellenſi regione, ubi fere ſola provenit, fere in foſſis.
Dubito num iſte Senecio latis ſit diverſus, qui & ipſe ludat. Nam alia exempla habent folia quidem inferiora ovata, petiolata, ſerrata, integra: ſuperiora vero pinnata, pinnis dentatis, extrema ovali maxima: ſuprema tamen, ut in vulgari, baſi ſua lata ad caulem adnaſcuntur. Alia ſpecimina, circa *Noville* lecta, omnia folia ovata habent, pinnata nulla. Habitus umbellatus, & calyx glaber, cum paucis ſquamis acceſſoriis exſtantibus de flore, ut in vulgari.

63. SENECIO foliis cordato lanceolatis, ſerratis. †
Jacobea latifolia, altera CLUS *Pann.* p. 576. C. B. *Prodr.* p. 69. bene.
Jacobea alpina foliis ſubrotundis, ſerratis C. B. SCHEUCHZER *It. I.* p. 40. PONTEDER *diſſ.* p. 235.
Heartleavd groundſell HILL. II. t. 72.
In Alpium pinguibus pratis, & circa caſas paſtorias vulgo naſcitur, in ipſo pago *les Plans*, in *valle Urſaria*, *Gotthardo*, *Speluga* &c.
Multa habet varietatis ε Jacobeæ vulgaris. Folia tamen ima petiolata quidem, ſed cordata ſunt, ut petiolus in hilum ſubeat, lanceolata, circumſerrata: ſuperiora folia pinnas ſæpe ad petiolum acceſſorias habent. Omnia nervoſa ſunt, nervis exſtantibus, ſubtus tomentoſa. Flores ex maximis, in umbellas rariores, vulgari ſpeciei ſimiles, calycis ſquamis acceſſoriis tomentoſis, radiis numeroſis. Petioli ramoſi, & lanuginoſi, calycis foliola lanceolata, paucis cum ligulis, & ſæpe unica.
Acrem audio eſſe, & deleteriam, & cum torminibus purgare, ovesque depilare.

β. Videtur in Auſtria varietas dari foliis ſuperioribus Jacobeæ vulgaris, quæ *Jacobea latifolia Pannonica* CLUS *Pann.* p. 574. 575. Nam etiam in meis altioribus ſpecimini-bus ſuprema folia unum alterumve pinnarum par ad petiolum habent.
Noſter Senecio cum Senecione *integrifolio* nullam omnino ſimilitudinem habet.

II. FOLIIS INTEGRIS SOLIDAGO VAILL.

64. SENECIO foliis ovato lanceolatis, ſerratis, ſubtus hirſutis, floribus umbellatis *Enum.* p. 734 *Iter hercyn.* p. 23. *Cat. Gott.* p. 485.

Virga

l) K. *Swenska wetensk handling* 1745. p. 248. KALM. *Wälig. reſ.* p. 130.
m) *Comment. Lit. Nor.* 1743. *hebd.* 51.
n) *Flor.* p. 423.
o) WILLICH *obſ. bot.* p. 75.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0039-2 DFG

Virga aurea ſ. Solidago ſaracenica latifolia ſerrata J. B. II. p. 1063. PLUKNET p. 390. t. 235. f. 1. cum flores dicat umbellatos.
Jacobæa nemorenſis, latiore rigidiore & hirſuto folio RUPP. p. 142.
Senecio corollis radiantibus octonis, foliis lanceolatis, biſerratis, ſubtus villoſis, caule ramoſo LINN. II. p. 1211.
Twiceſerrated groundſell HILL. II. t. 85.

LINNÆUS huc refert *Solidaginem foliis lanceolatis, ſerratis, floralibus ad pedunculum minimis* GMELINI *Sibir.* T. II. p. 163. Sed alia omnino eſt Jacobea Limonii folio, & hirſuties noſtræ manifeſta eſt. J. B. dicit circa *Münchenſtein* provenire. Vix tamen credo in Helvetia repertam eſſe, quæ in Hercynia frequentiſſima provenit.

A *Saracenica* differt foliis mediis lateſcentibus, ovato lanceolatis, ſubtus hirſutis & incanis. LINNÆUS radios octo facit, noſtris ſunt fere quinque. Calyx conglutinatus, tribus ad baſin anguſtis ligulis ornatur, dimidia calycis longitudine. Vereor ut ſatis diverſa ſit.

65. SENECIO foliis lanceolatis, ſerratis, glabris, floribus umbellatis.
Solidago ſaracenica FUCHS p. 728. & *offic.*
Virga aurea anguſtifolia, ſerrata C. B. P.
Solidago ſaracenica J. B. II. p. 1062.
Saracen groundſell HILL. II. t. 86.
Senecio corollis radiantibus, floribus corymboſis, foliis lanceolatis, ſerratis, glabriuſculis LINN. *Spec. II.* p. 1221.

In montanis & alpinis frequentiſſimus, etiam in planitiem deſcendit, ut ad viam inter *Roche & Rennaz.*

Specioſæ plantæ caulis tripedalis & ultra, non ramoſus, niſi qua finditur in umbellam. Folia frequentia, ima longiuſcula, petiolata; ſuperiora ſeſſilia, firma, glaberrima, longe lanceolata, argute dentata, dentibus ut in priori minoribus, & majoribus, intermiſtis. Flores umbellati, calyce glabro, cylindrico, unifolio, cum nonnullis ad baſin ligulis, ſex ad octo. Semifloſculi pallidi, lutei, lineati, fere quinque.

Habetur pro remedio vulnerario, & datur ad mala ex lapſu, & ad urinas pellendas. In theiforme infuſum *Faltrank* recipitur. Ejus decocto ſanatus eſt *rarior ulceris inteſtinalis caſus* A. EPPLI. Equum, cui dorſum adtritum vulneratum fuerat, ſanavit impoſitus *p*).

66. SENECIO foliis linearibus ſerratis, floribus umbellatis.
Lingua major Dalech LUGD. p. 1037.
Conyza aquatica maxima ſerrato folio THALII p. 11. *ic. III,*
Marsh Goldenrod PETIVER t. 16.
Conſolida paluſtris TABERN. p. 555.
Swordleaved groundſell HILL. II. *tab.* 85.

In arundinetis ad fluvios, & in humidis pratis. Abunde circa *Villeneuve & Noville*, & inter *Roche & Cheſſel*, & ad *Brojam* fluvium. Tiguri ad lacum. C. B. *Michelfeldæ.*

Caulis a duobus ad quinque pedes altus, erectus, non ramoſus, niſi umbellam velis. Folia ſeſſilia, prælonga, anguſta, linearia, inde lanceolata, argute ſerrata, inferne lanuginoſa, per ætatem calva. Umbella faſtigiata. Flos multo major, biuncialis, ſemifloſculi numeroſi & longi, in apice inciſi. Calyx conglutinatus, cum ligulis ad baſin acceſſoriis, apicibus, ut LINNÆUS vocat, ſphacelatis *q*).

67. SENECIO foliis craſſis, ſerratis, imis petiolatis ſubrotundis, caulinis lanceolatis.
Multiformis planta.
α. Doronicum anguſtifolium alterum CLUS. *Pannon.* p. 519.
β. Doronicum Helveticum incanum C. B. *prodr.* p. 97. SCHEUCHZER *It. I.* p. 36. *Itin. VII.* p. 511.
γ. Jacobea rotundifolia incana C. B. *prodr.* p. 69. ex notis meis ad plantas ſiccas C. B. factis.
δ. Tuſſilago alpina folio oblongo C. B. *prodr.* p. 101. hæc hirſuta.
ε. Doronicum folio longo, ſerrato J. B. III. p. I. p. 19.
ζ. Donicum Helveticum humile craſſis foliis C. B. *prodr.* p. 97. HIST. OXON. III. *tab.* 24. *fig.* 10.
Senecio corollis radiantibus, caule ſimplici, ſubunifloro, foliis indiviſis, radicalibus petiolatis, ſubtus incanis GERARD. p. 196. n. 7. cum bona icone. LINN. *Spec. II.* p. 1224.
Solidago Doronicum HILL. t. 73. & *Woolly Leopards bane* EJUSD. *tab.* 24.

In

p) LEHMAN *Chronic.* p. 651.

q) *Skonska reſa* p. 396.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0040-3 DFG

In Alpinis lapidoſis frequens. Legi in M. *Rohtenborn*, *Waach*, *Gemmi*, *Enzeinda*, *Ovanna*, *Chapuiſe*, *Joux verte*, *Richard* &c. In *Rhætiæ* M. *Albula*, in *Braulio*, in M. *Thuiri*, qui *Juræ* eſt; ego in M. *Dolaz*.

Radix ex craſſo tubere innumera capillamenta demittit. Caulis ſimplex, pedalis, cubitalis, firmus, tomentoſus, plerumque monanthos, ut tamen alias duos, ad ſex uſque, flores ferat. Folia ad terram petiolata, aliquando pene rotunda, ut in Valeſiæ Alpibus, lanceolata, alias elliptica, lanceolata, ſemper craſſa, ſerrata, ex natura ſua tomentoſa, ut tamen aut ſuperne calveſcant, aut utrinque. Ad caulem ſeſſilia ſunt, & lanceolata. Flos prægrandis, ſaturate aurantius, calyce magis expanſo, ligulis ad baſin latis, lanceolatis, ut ad Solidagines accedat. Et glabrum vidi & tomentoſum. Semifloſculi multi, lati, tridentati. Adeo amplum & glabris pedalibus foliis vidi, ut *Jacobeam limonii folio* æquaret, a qua calyce differt, & numero ſemifloſculorum. Alias figuram ſuam tenet, ut tamen & glaber ſit, & dentes ſuos convoluto margine folii contegat. Ea eſt *Jacobea integro & craſſo hieracii folio* J. R. H.

*68. SENECIO foliis imis petiolatis, cordatis, obiter dentatis, caulinis ligulatis, ſeſſilibus.

Jacobea pannonica folio non laciniato CLUS *Pannon.* p. 574. 575.
Othonna integrifolia HILL. II. t. 17. f. 2.
Solidago &c. GMELIN II. p. 154. t 71.
Cambridge ragwort PETIVER t. 17.
Cineraria umbella involucrata, pedunculo communi nudiuſculo, foliis oblongis, villoſis LINN. *Spec. II.* p. 1243. Nam Senecio 63. omnia folia ovalia habet, aut ſemipinnata, nulla oblonga, & duritate differt, aliisque notis. Hæc etiam dicta ſint ad Cl. JACQUIN *obſſ.* p. 286.

In Germania quidem frequentior, tamen etiam paſſim in *Jura* M. provenit. *Aux Marais de Chetelat*, prope molendinum pagi *Chaux de fonds*, *à l'entrée des Combes de Valanvron*, in udis *à la Chaux d'Abele*, *aux Marais de l'Echelette*, *à l'Anvers de Renan*. In M. *Dolaz*. Supra *Miürtſchen*: ſupra *Neuenſtatt aux prés de la Praye*. In M. *Generoſo* Helvetiæ transalpinæ.

Caulis tomentoſus, cubitalis & ultra, non ramoſus, præter umbellam. Folia ima longe petiolata, ſubrotunda, cordata, leviter dentata, aut integra; caulina ſeſſilia, longa, linearia, ſæpe per oras plicata, mollia; juniora tomento albiſſimo obducta, quod adulta dejiciunt. Petioli tomentoſi; conſpicui flores, calyce tomentoſo, nigricante, expanſo, absque ligulis. Semifloſculi lineati, tridentati, flavi, ad quindenos.

Senecio foliis tomentoſis, imis ſemipinnatis, ſuperioribus amplexicaulibus, lingulatis Cat. Gott. p. 402. nondum in Helvetia repertus eſt.

SOLIDAGO LINN. *n.* 955.

VIRGA AUREA I. R. H. t. 275. VAILLANT.

Solidago calycis ſquamis multorum *r*) ordinum, ad florem adpreſſis diſtinguitur *Cat. Gott.* p. 405. quæ aſteri repandæ ſint, Erigeronti rectæ. *Virga aurea* TOURNEFORTII & VAILLANTII a ſolo ſitu florum, pene ſpicato, nomen habet.

69. SOLIDAGO caule anguloſo, hirſuto, foliis ovato lanceolatis, dentatis, racemis multifloris, congeſtis.

α *Virga aurea vulgaris, latifolia* I. B. II. p. 1062.
Spiry goldenrod HILL. t. 72.
Solidago caule ſubflexuoſo, angulato, racemis paniculatis, erectis, confertis LINN. II. p. 1235.

β Varietas dentibus foliorum obſcurioribus.
Virga aurea MATTH. p. 1006.
Virga aurea anguſtifolia minus ſerrata C. B. &c.

Vulgaris in ſylvis ſubmontanis. Varietas α utique etiam Bernæ in ſylvis *Weiſſenſtein* & M. *Gurten*. Varietas β in vallibus M. *Juræ*.

Radix

r) Confer. TOURNEF. ad C. & K.

Radix lignoſa, perennis. Caulis erectus, ad ſex uſque pedes, firmus, anguloſus, ſubaſper. Folia firmula, ſubhirſuta, ima petiolata, ovata, lanceolata, ſerrata; ad caulem lanceolata, oblonga, ſerrata, aut non ſerrata, pleraque petiolata. Ex tota longitudine caulis, alisque foliorum, petioli prodeunt erecti, multiflori, foliis longiores, in ſumma planta in ſpicam congeſti. Calycis folia lanceolata, pallentia: Semifloſculi trinervii, apice contracto, inciſo, pauci, a quinis ad denos; floſculi pauci, & grandes *s*), de quibus vagina eminet.

Planta amara, ſtyptica, inter præcipuas ſtirpes vulnerarias *t*) habetur, quæ & mundet ulcera, & adſtringat. In lenta putredine valde laudatur *v*). Ulcus urethræ interno & externo uſu ſanavit, renumque abſceſſum. Vulnera & ulcera veſicæ purgare & conſolidare ETTMULLER. Ad calculi initia laudatur, quæ renes purget, & repurgatos conſolidet *x*). Tribus drachmis pulveris, octava quaque hora datis, calculum expulit, & arenulas *y*) comminuit, ut tamen abſit inflammatio: Negat tamen STAHLIUS, ad veſicæ lapillum ſibi verum emolumentum præſtitiſſe *z*).

γ *Virga aurea* CAMER. *Epit.* p. 748.
Virga aurea montana minor BARRELIER *ic.* 783. BOCCONE *muſ.* p. 169. t. 118. SCHEUCHZER *Itin. II.* p. 144. *It. IV.* p. 463.
Solidago caule ſimpliciſſimo, foliis caulinis integerrimis, pedunculis axillaribus uniflorís a).

In omnibus Alpibus frequens, humilior, ſæpe dodrantalis, floribus paucis, potius majoribus, petiolis unifloris, ſpica breviſſima. Sed eæ notæ non videntur ſufficere, in tanto totius habitus conſenſu.

Cambrica videtur foliis incanis differre.

*70. SOLIDAGO foliis tomentoſis, ovatis & ſemipinnatis *Emend. III.* p. 22. n. 76. add. *Emend. V.* †

Nova planta. In M. *Fouly*, & in M. *Montemor* & *Stokberg* Valeſiæ ſuperioris. In Alpibus ſuis etiam reperit Cl. ALLIONE.

Formoſa planta. Radix lignea, plurimis fibris capillata. Folia radicalia petiolata, craſſa, ſolida, utrinque tomento albo obducta, alia ovata, rotunda, dentata, alia bis, ter, quater inciſa, ſemipinnata, pinnis ſubrotundis: Ad caulem & ſemipinnata ſunt & ſimplicia. Caulis non ramoſus, nudus, ſemipedalis, uniflorus. Flos grandis, uncialis, expanſus, flavus. Calycis tomentoſi folia recta, lanceolata, trium ordinum. Semifloſculi lineati, fine tridentato, circiter quatuordecim.

71. SOLIDAGO foliis vaginoſis, pinnatis, pinnis peranguſtis, acutis, ſimplicibus, & bifidis *Emend. VI.* p. 21. n. 74.
Chryſanthemum alpinum II. CLUS *hiſt. I.* p. 333.
II. *Achillea montana Artemiſiæ tenuifoliæ facie* LOBEL. *Adv.* p. 333. *ic.* p. 746.
Ageratum ferulaceum LUGD. p. 1184. MUNTING *ic.* 87. I. B. III. P. I. p. 152.
Senecio corollis radiantibus, foliis pinnato linearibus, nudis, acutis, floribus corymboſis LINN. *Spec. II.* p. 1219. n. 23. conf. JACQUIN p. 288.

Rara planta. MURALTUS ſcribit, inveniſſe ſe in Alpibus *Glaronenſium*. Cl. DICK & BATTIRANI in M. *Frăla* vallis *Tellinæ*. In monte ſupra lacum *Ferriere*, qua reſpicit S. *Bernhardi* M.

Habitus Jacobeæ, calyx Solidaginis. Caulis in radicem lignoſum continuatus, ad terram lignoſus, totus tectus reliquiis foliorum defractorum; inde erigitur, cubitalis, continuo folioſus. Folia dura, glabra, rugoſa, ima petiolata: caulina oriuntur a vagina ciliata, nudo nervo, qui pinnas longas, anguſtas, lineares producit, ſimplices primo, inde trifidas. Flores in ſpicas umbellatas.

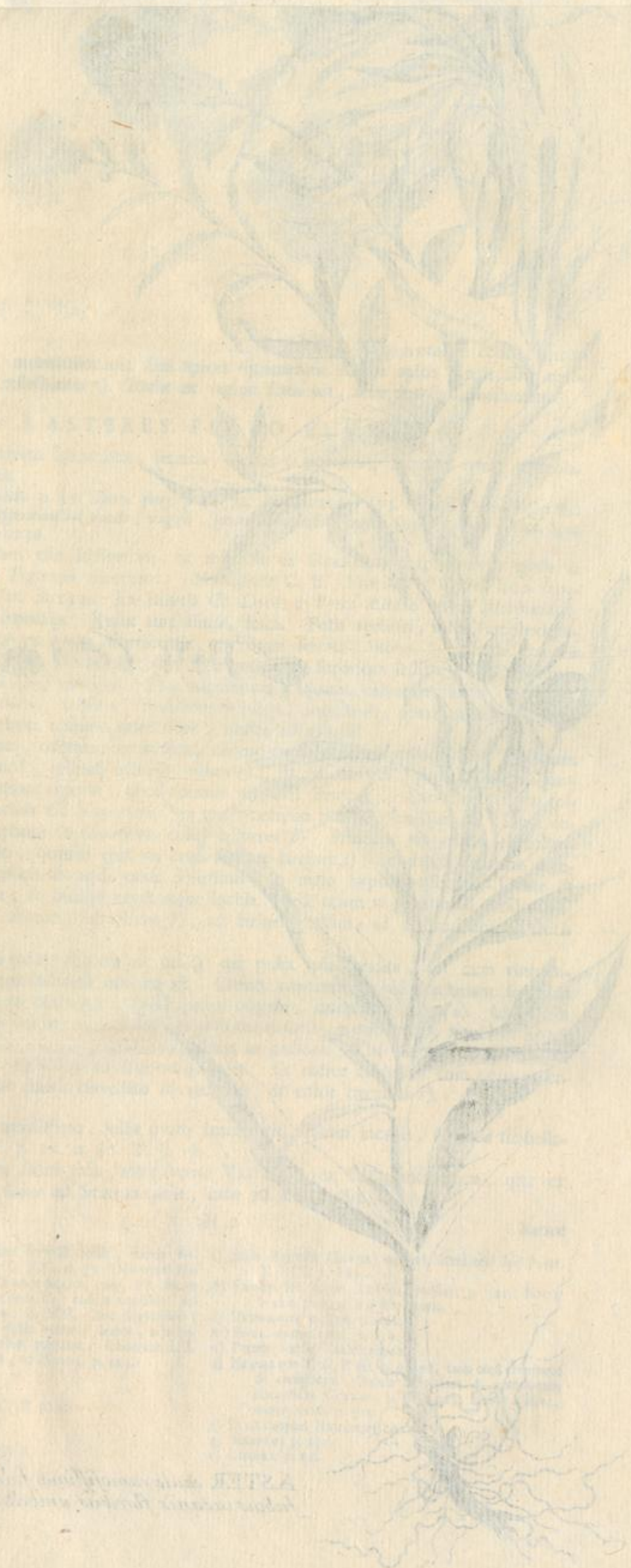
Calycis ſquamæ trium ordinum, minime primæ, majores quæ interiores, absque ſphacelatis apicibus. Flos fere vulgaris Jacobeæ, flavus, ſemifloſculi quatuordecim, tridentati, floſculi numeroſi.

Specimina gallica laxius quid habent, minusque confertum, qualis etiam eſt icon LOBELII.

ASTER

s) Pingit GREW. *tab.* 59.
t) SCOPOLI *Carniol.* p. 379.
v) LISCHWIZ *virg. aur.* n. 4748. CHOMEL.
x) BARCLAI *Euphorm. in duce Lotharingiæ.*
y) FULVIUS GHERLI *obſ.* 56. 57. HILL. *Knowledg of plants* p. 8.
z) *Nova calculi pathol.* p. 17.
a) LINN. *Spec. II.* p. 1231.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0042-4
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0043-0
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0044-6
DFG

ASTER *caule ramosissimo, foliis ovato lanceolatis subtus incanis floribus umbelatis.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0045-2
DFG

ASTER *caule ramosissimo, foliis ovato lanceolatis subtus incanis floribus umbelatis.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0046-7

ASTER Tournefort t. 274.
ASTER Linn. n. 954. ib.
INULA Linn. n. 956.
ASTER Vaillant. p. 309. &
HELENIUM *b)* Vaillant p. 302.

Cum Solidagine convenit calycis ſquamis multorum ordinum, plerumque etiam, quam Solidagini, numeroſiorum: Sed apices ſquamarum Aſteris apice ſuo a flore recedunt, aut reflectuntur *c)*. Inulæ ex vagina ſtaminea, ſetas deorſum producunt.

I. ASTERES FLAVO FLORE.

72. ASTER foliis ovato lanceolatis, ſerratis, ſubtus tomentoſis, calycinis ovato lanceolatis, maximis.

Helenium Camer. p. 35. Dod. *purg.* p. 73. 74. Blakwell *t.* 473. *vulgare* C. B. *Baſ.* p. 81. *Inula foliis amplexicaulibus ovatis, rugoſis, ſubtus tomentoſis, calycis ſquamis ovatis* Linn. *Spec. II.* p. 1236.

Vereor non veram eſſe indigenam, ut recte de ea Gesnerus ſuſpicabatur, quam in pratis circa *Tigurum* reperiebat. *Michelfeldæ* C. B. *Neocomi* ad ripam lacus reperit *D. J. Jac.* Ritter. Ex Rhætia Cl. Dick a *Pocco d'Adda* verſus *Morbinium*.

Planta maxima, ſepedalis. Radix ampliſſima, fuſca. Folia verbaſci, vaſta, amplexicaulia, utrinque ex ovatis decreſcentia, per oram ſerrata, ſubtus lanuginoſa, nervis reticulatis, ut in Verbaſcio; ima folia petiolata, ſuperiora ſeſſilia. Caulis firmus, erectus, folioſus, ramoſus. Flos ampliſſimus, ſquamis calycis latiſſimis, foliaceis, ovato lanceolatis, reflexis. Semifloſculi longi, anguſti *d)*, acute tridentati, flavi. Spontanea planta minimo cum flore, radice eſt gracili.

Radix acris, amara, odorata, aromatica, aliquid cum bile ſimilitudinis habet. Multum habet gummoſi, reſinoſi octuplo minus *e)*: ut educta per aquam gummoſa parte vix quidquam ſuperſit, quod ſpiritus vini ſibi ſumat *f)*. Extractum tamen ſpirituoſum præfert Cl. Neumann, in quo præcipuæ plantæ vires ſint *g)*. Dum deſtillat, camphora in cucurbitæ collo adhæret *h)* Princeps vis eſt in emendando ventriculo, quando ejus vis cum laxitate languet *i)*, in debili ciborum digeſtione, in colicis ab acida cauſa doloribus, in malo hypochondriaco. Quare & vermes necat, & menſes urget atque lochia. Sed etiam vi penetrabili prodeſt parum meabili thoraci, ad aſthma *k)*, ad ferinam tuſſim, ad obſtructiones pectoris quaslibet *l)*.

Sumitur aqua cum radice decocta aut infuſa, aut radix ipſa condita, aut cum vino infuſa *m)*. Aqua ſtillatitia odorata eſt. Oleum concretum, ad drachmam ſemis in libra *n)* cum eo obtinetur, quod ſponte cogitur, camphoræ adfine *o)*. Ad peſtem prophylactico fine commendabat Diemerbroeckius, parum recte, ſiquidem nocet, quoties calido exceſſu peccatur *p)*, etiam in pectore. Tuſa & admota phœnigmi loco eſt, & decoctum ad ſcabiem *q)* valet. Ex radice contuſa, cum urina macerata, cumque cinere clavellato & vacciniis, fit color cæruleus *r)*.

*73. ASTER caule ramoſiſſimo, foliis ovato lanceolatis, ſubtus incanis, floribus umbellatis *Emend. II.* p. 55. n. 80. T. II. †

Helenium montanum ſalicis folio ſubtus incano Vaillant. ex fide plantæ ſiccæ, quæ ex Vaillantii dono ad Stæhelinum, inde ad me tranſiit.

b) Frutex eſt humi ſparſus ſerpylli foliis, ramis dodrantalibus Plin. L. XXI. n. 37. Odoratum eſſe (cum ſerpyllo) Theophrast. *cauſ. VI.* fin & c. 15. flore non odoro ib. radice candida intus & dulci Plin. L. XXI. Hoc Ægyptium; Helenium Dioſc folia verbaſci habet, aſperiora, oblonga radicem magnam, ſubacrem L. I. c. 27. Flos aureus, ad Niçol. p. 265.
c) Tournefort H. H.
d) Berkhey t. 3. fig. 25.
e) Cartheuser *mat. med. II.* p. 54.
f) Neumann p. 90.
g) p. 92.
h) Malouin *Chem. medic. I.*
i) Juliæ Auguſtæ (Liviæ) eo fine familiaris fuit Plin. L. XIX. p. 169.
k) Veget. III. c. 70. Lentil. *miſcell.* p. 321. Buchwald p. 112. ſi a ſero fuerit.
l) Detharding *Spec.* p. 162.
m) Hill. *mater. med.* p. 619.
n) Parum ineſſe Cartheuser.
o) Neumann T. II. P. III. p. 91. 92. cum cera comparat & camphora. Oleum adipoſum & granulatum concretum Geoffroi p. 428. 429. Habet & Hill. *mater. med.* p. 619.
p) Stahl apud Neumann p. 93.
q) Geoffroi p. 431.
r) Linder p. 62.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0047-3 DFG

Bernæ paſſim: In ſolitudine *di Eymatte.* In arundinetis *über dem Inſeli*, und *im Bodenaker.* In *der Hunzikerau.*

Radix fibroſa, teres, numeroſis fibris capillata. Caulis firmus, erectus, hirſutus, ſæpe purpureus, totus ramoſus, & folioſus, bicubitalis. Folia & tota planta pene pulegii odore; illa quidem peculiariter ſicca, ex ovatis lanceolata, ima petiolata, ſuperiora ſeſſilia, rugoſa, ſubhirſuta, inferne tomentoſa, cinerea. Flores umbellati, denſe congeſti. Calycis folia lanceolata, quatuor ordinum, duo imi apice reflexo, duo interni acuti & anguſtiores. Semifloſculi quadraginta, flavi, anguſti & duri, quinquedentati, aliquot ordinum: Staminum aculei retrogradi, ut ſit de *Inulæ* genere.

Aſter Thuringiacus altiſſimus, latifolius, montanus, flore luteo, parvo RUPPII p. 181. multa habet ſimilia, differt floribus parvis, calyce denſiſſime conpacto, omnium ordinum ſquamis reflexis, & foliis inferne multo magis nervoſis, & quaſi reticulatis.

74? ASTER *Britannica* GESNERI & LUGD. LOBEL. *ic.* p. 293.

Conyza aquatica aſteris flore aureo C. B. *prodr.* p. 124.

Inula foliis amplexicaulibus, lanceolatis, diſtinctis, ſerratis, ſubtus villoſis, caule ramoſo, villoſo, erecto LINN. *Spec. II.* p. 1237. REYGER *flor. Ged.* p. 208. HILL. t. 41.

BURSERUS prope *Sedunum* in aquoſis legit.

In meis notis, cum C. BAUHINI deſcriptione conparatis, lego, caulem cubitalem, geniculatum, hirſutum, ramoſum fuiſſe; folia villoſa, aſpera, per oras crenata, longa, anguſta, diverſa tamen a Senecione paluſtri. Flores in petiolis unifloris, aurei, umbellati. LOBELIANÆ iconis caulis ſimplex eſt, paucifiorus, & folia habet multo, quam noſter longiora, ut poſſit eſſe *Aſter ſucciſæ folio.* LINNÆUS folia caulem amplecti dicit, quod in noſtris non ita ſe habet. Nunquam ab eo tempore hæc planta in loco natali detegi potuit.

*75. ASTER foliis ovatis, venoſis, ſcabris, hirſutis. *Cat. Gott.* n. 943.

Aſter luteus, hirſuto ſalicis folio ad RUPP. p. 180.

Inula foliis ſeſſilibus, lanceolatis, recurvatis, ſubſerrato ſcabris, floribus inferioribus altioribus, caule teretiuſculo ſubpiloſo LINN. *Spec. II.* p. 1239.

Nullam aptam iconem reperio. In Helvetia hic Aſter rarus eſt. In comitatu *Neocaſtrenſi* legit Cl. DIVERNOI, in M. *Generoſo* Helvetiæ transalpinæ G. LA CHENAL & CHATELAIN. Jenæ frequentiſſimus eſt, in ſylva prope *Coſpida*, & circa *Ziegenhayn.*

Caulis erectus, ramoſus, durus, hirtus, purpureus, ſæpe uniflorus. Folia ovata, ſubtus nervoſa, fine obtuſo aut lanceolato, hirſuta & aſpera, oris ciliatis, crenatis, aut integris. Flores in ſummo caule grandes. Calycis ſquamæ foliaceæ, rectæ, virides, hirſutæ, ciliatæ, vagæ potius quam reflexæ. Semifloſculi numeroſiſſimi, anguſti, flavi, extus purpurei.

76. ASTER foliis glabris, ciliatis, ovatis, venoſis. *Cat. Rar.* n. 944. *Enum.* n. 7.

Bubonium luteum TAB. p. 137. abſque dentibus.

Aſter montanus, luteus, ſalicis folio glabro C. B.

Aſter luteus, latifolius, glaber, foliis rigidis, & minutiſſime crenatis PLUKNET p. 57. t. 16. f. 1. RAI *Syn. III.* p. 163.

Inula foliis ſeſſilibus, lanceolatis, recurvis, ſerrato ſcabris, floribus inferioribus altioribus, ramis ſubangulatis, glabris. LINN. *Spec. II.* p. 1238. vid. GMELIN II. p. 477. *tab.* 77. bene, ſed absque ciliis.

In Helvetia plurimis locis naſcitur, ut in pratis circa *Roche* verſus *Cheſſel:* ſupra *Bex* verſus *le Bouillet*: ad vias circa *Mathod;* in comitatu Neocomenſi.

Aliqua prioris ſimilia habet, habitum etiam potiſſimum. Folia tamen glabra, per ſolas oras ciliata, nec ſcabra, ad caulem duobus hamis obtuſis adnata, patula, curva, nitentia. Calycis ſquamæ, quæ priori foliaceæ, huic fuſcæ, levesque, non vagæ, ſed parte dimidia reflexæ. Petala longa, tridentata. Caulis ramoſus.

77? ASTER.

Aſter Pannonicus quartus CLUS *Pann.* p. 534. 535. ſatis bene.

Aſter montanus, luteus, anguſto, nervoſo, acuto & molli plantaginis folio multicaulis BOCCONE *Muſ. di piante I*, t. 18.

Inula foliis ſeſſilibus, linearibus, acuminatis, nervoſis, glabris, ſparſis, caule ſubunifloro KRAMER, LINN. II. p. 1240.

C. B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0048-9 DFG

C. B. in *Muteto*, & in dumetis trans Birſam, monteque *Dornach*. Sed Cl. LA CHENAL tantum aſterem 76. eo loco reperit, ut non ſit peculiaris civis.

A priori omnino differt, etſi & iſte complicatis ſuis foliis anguſtifolius ſæpe videtur. Caulis pedalis & ultra, rectus, ſuperne etiam ramoſus. Folia ſeſſilia, anguſta, non venoſa, non ciliata, ſed rariter ſerrata, leviſſima, ſuperiora amplexicaulia. Flos in meo ſpecimine deficit.

Inter deſideratas meas eſt, niſi eſt, ut poteſt eſſe, prioris varietus.

*78. ASTER foliis ſubhirſutis, radicalibus petiolatis, ellipticis, caulinis ſeſſilibus, lanceolatis, calycinis peranguſtis *Emend. II.* p. 36. n. 81. †

Aſter luteus major folio ſucciſæ RUPP. p. 180. ROSEN *obſ.* 37.

Non rarus in Helvetia, ut *aux Grangettes*, haud longe a lacu Lemano. In Germania circa *Salz der Helden*, ad *Werram fluvium*, prope *Wibzenhauſen & Jenæ*.

Caulis cubitalis, aut altior, durus, hirſutus, ramoſus, purpureus. Folia, quæ prima prodeunt, petiolata, elliptica, etiam ovata, lanceolata, perpaucis dentibus notata, aut nullis, leviter hirſuta. Folia ſubhirſuta, etiam glabra, virentia, alias tomento obducta dum juniora; ad caulem inferiora baſi latiori quaſi caulem amplexa, ex ellipticis lanceolata: Superiora amplexicaulia & in magnis exemplis ſub ramorum origine etiam acuta, laciniata. Flores permagni ex ſummis ramis in petiolis unifloris, grandes, pleniſſimi, flavique. Calycis ſquamæ prælongæ, florem ſuperantes, molles, ſubhirſutæ, foliaceæ, anguſtæ, vagæ, etiam reflexæ, interiores longe lanceolatæ. Floſculi multorum ordinum, numeroſi, anguſti, quinquedentati: Semifloſculi minimi, numeroſiſſimi, ad 80.

79. ASTER foliis amplexicaalibus, undulatis, ſubtus tomentoſis. *Enum.* n. 3.

Conyza media HORT. AICHSTETT *aſt. ord.* 5. t. 12. f. 1.
Conyza tertia vulgaris CLUS. *Pannon.* p. 326.
Conyza TABERN. p. 860.
Aſter pratenſis autumnalis conyzæ folio I. R. H.
Inula dyſenterica LINN. II. p. 1237. *s*).

β Flore pleno LOCHNER *Eph. Nat. Cur. Ceut. VIII. obſ.* 2.

In aquoſis, cum mentha equina, inque foſſis.

Caulis lanuginoſus, teres, durus, ramoſus, totus foliis tectus, cubitalis, & ultra. Folia tota molliſſima, inferne tomento albent, ſuperne ſubhirſuta & obſcure virida. Caulem amplectuntur hamis obtuſis, cordatis, cæterum linguæ figura, longe lanceolata, margine plicato, & undulato, obſcure ſerrata. Flores flavi, in petiolis unifloris numeroſi, umbellam fere faciunt, multo, quam præcedenti 78. minores. Calycis ſquamæ anguſtæ, ſed breves, neque vagæ ut priori, tomento obductæ, oris fuſcis. Semifloſculi numeroſiſſimi, anguſti, tridentati, concinne in orbem diſpoſiti. Floſculi innumeri, fere quadrifidi, pappus in ſemine rarus.

Odor & ſapor acris. In Germania *iuferiori veriori* arnicæ male ſubſtituitur, *Schwedenſis* nomine diſtincta. Parum habet partium aut reſinoſarum, aut aquearum, terræ plurimum, neque debet in medicinam recipi *t*).

80. ASTER foliis amplexicaulibus, undulatis, hirſutis, radiis breviſſimis.

Conyza minima LOBEL. p. 245.
Conyza & pulicaria TREW. *ad* BLAKWELL t. 103. bene.
Halfnaked Elfwort HILL. T. II. *tab.* 42.
Inula foliis amplexicaulibus, undulatis, caule proſtrato, floribus ſubgloboſis LINN. *Spec. II.* p. 1238. Addit tamquam varietatem *Aſterem paluſtrem, fruticoſum, minimum* BARRELIER *ic.* 369.

Inter *Grandſon & Yverdun*. In ipſo pago *Goumoens* abunde ad viam. Baſileæ, in foſſis humidis, & ad vias.

Caulis ramoſiſſimus, cubitalis, flexuoſus. Folia fætida, amplexicaulia, obtuſa baſi, fine lanceolato, tota per oram criſpa, ſubtomentoſa. Flores in ramis ſecundum caulem numeroſi, flavi. Calicis denſiſſimæ ſquamæ, tomentoſæ, lineares, earumque imæ non evidenter repandæ. Semifloſculi perbreves, paulum de calyce eminent, tridentati, etiam nulli. Floſculi numeroſi, quinquefidi. Pappus in ſemine rarior, paucorum pilorum.

81. ASTER

s) Confer. *ölandſka reſa* p. 273.

t) NEUMANN T. II. P. I. p. 185.

*81. ASTER foliis ellipticis, integerrimis, tomentoſis, caule unifloro. *Emend. II.* p. 37. n. 82. VI. p. 21. n. 75.
Aſter montanus, hirſutus LOBEL. *ic.* p. 350.
Inula foliis lanceolatis, hirſutis, integerrimis, caule unifloro, calyce brevi, imbricato LINN. II. p. 1241.
Rara planta, lecta eſt in *Creux du Vent* a Cl. GAANEBIN; *auf der Kandermatt* a Cl. KOCH; circa *Kertzen* Glarenenſium a Cl. RAMSPEK, & magna copia in *valle Auguſta*, ad pedem Alpium Valeſiacarum, circa *Villefranche.*
Radix dura, fibroſa. Caulis dodrantalis, pedalis, teres, firmus, erectus, uniflorus. Folia craſſula, hinc viridia, ſubhirſuta, rugoſa, inde ſericeo tomento obrupta, ad terram petiolata, elliptica, ad caulem pauca lanreolata, acuta. Flos grandis, flavus. Calycis ſquamæ imbricatæ, latæ, tomentoſæ, lanceolatæ, apicibus ſuis reflexæ. Semifloſculi lati, lineati, tridentati, ad triginta, floſculi numeroſiſſimi. Poſſes vocare, triviali nomine, Aſterem ſideritidis folio.
An iſte fuerit *Aſter montanus flore luteo*, qui Aſter Italorum, cujus admoti vis cani a vipera demorſo vitam ſæpe ſervavit, ut tamen etiam cum eo præſidio denique interiret, cum duarum viperarum vires unirentur *v*). Sed vide Buphthalmum.

II. FLORE PURPUREO.

82. ASTER foliis radicalibus petiolatis, ovatis, ſcabris, caule unifloro *Cat. rar.* n. 941. conf. GMELIN. *Sibir. II.* t. 73. f. 2.
Aſter atticus V. CLUS *Pannon.* p. 533.
Aſter montanus cæruleo magno flore foliis oblongis C. B. SCHEUCHZER. *Itin. IV.* p. 329. & paulo alio nomine *It. I.* p. 30. *It. II.* p. 130.
Aſter montanus pumilus, flore cæruleo magno IC. REG. *tab.* 36.
Aſter hirſutus auſtriacus, magno flore, folio ſubrotundo C. B. *Prodr.* p. 124. ex fide horti ſicci &
Doronicum in Stiriæ montibus, floribus cæruleis C. B. noſtrum enim aſterem vocant *blaue Gemſchwurz.*
Aſter alpinus LINN. *Spec. II.* p. 1226.
Woolly Aſter HILL. II. *tab.* 55.

β Flore albo paſſim in *Prapioz Salanſe.*
In omnibus Alpium herboſis, etiam in Juræ M. dorſo *Creux du Vent.*
Radix lignoſa, ſcabra. Folia ſicca, ſubhirſuta, ſubſcabra, ad radicem petiolata, ovata, aut elliptica, obtuſa, ciliata, integra; ad caulem pauca, gracilia, lanceolata. Caulis uniflorus, dodrantalis. Flos ſpecioſæ magnitudinis, ex purpureo cæruleus, perraro albus. Calycis ſquamæ ovato lauceolatæ, ſubhirſutæ, rarius apice reflexæ. Semifloſculi latiuſculi, ordine non ſimplici. Diſcus flavus.

83. ASTER caule folioſo, foliis ſcabris, ciliatis, lanceolatis, obtuſis, calycis ſquamis ovatis ciliatis *Cat. rar.* n. 942.
Aſter atticus DODON. p. 266. HILL. II. *tab.* 56.
Icon GESNERI 64. lign.
Aſter &c. IC. REG. T. 31.
Aſter atticus ſive inguinalis BLAKWELL. *tab.* 109.
Aſter amellus LINN. II. p. 1226.

β Flore *albo* I. B.
In *Juræ* herboſis juniperetis & apricis ſupra *Mathod* ubique. In vineis *Octoduri. Baſileæ* in vinetis ultra *Huningen* verſus ſylvam, & in collibus ad patibulum; ad *Birſam*, circa *Gundeldingen &c.* In M. *Deſſenberg* circa *Lamblingen &c.* Flore albo inter *Bubendorf & Zifen Basler-Merkwürdigkeiten* p. 1801.
Pulchra planta caule hirto, recto, duro, tripedali, ramoſo. Folia ima petiolata, reliqua per caulem ſeſſilia, ſicca, ſubhirſuta, ſcabra, lanceolata, ciliata, nervo diviſa. Flores in ſummis ramis umbellati, ex petiolis unifloris. Calycis ſquamæ concinno ordine imbricatæ, ovatæ, apice repando, oris ciliatis. Semifloſculi cærulei, numeroſi. Pappus amat rufeſcere.

ERI-

v) VALISNERI *Oper.* T. I. p. 359.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0050-8 DFG

ERIGERON *Hort. Gotting.* p. 409. LINN. n. 951.

ASTERIS SPECIES TOURNEFORTII & VAILLANTII.

Calycis ſquamæ aliquot ordinum rectæ, neque adpreſſæ, neque repandæ. Semifloſculi peranguſti, etiam abortivi, ut ſemen ſolam ſuam tubam habeat.

*84. ERIGERON floribus paniculatis, conf. LINN. *Spec. II.* p. 1215.
Conyza thyrſoides foliis minutis ramoſa JUNGERMANN *hort. Catal.*
Virga aurea Virginiana hirſuta annua di fior pallido ZANONI *nov. ic.* 78. & p. 36.
Conyzella DILL. *nov. gener.* p. 142. *Eph. Nat. Cur. Cent. II. obſ.* 125.
Ex Virginia advenit, olim exotica *a*), nunc vulgatiſſima in ſylvis cæduis, locisque ruderoſis.
Caulis hirtus, erectus, ad tres uſque cubitos, ramoſiſſimus. Folia hirſuta, ciliata, ut ſerrata videantur, linearia, pallida, numeroſiſſima. Flores perexigui, ad alas foliorum racemoſi, in petiolis multifloris, ſpicas prælongas & anguſtas efficiunt. Calyx longe ſubhirſutus, cylindricus: ejus ſquamæ lineares, virentes. Semifloſculi plani, ſed graciliſſimi, filiformes, numeroſiſſimi, pallide carnei. Floſculi lutei, perexigui, quadrifidi.

85. ERIGERON caule alterne ramoſo, petiolis unifloris, ſemifloſculis pappum æquantibus.
Ic. aen GESNERI 43.
Conyza cærulea TABERNAEM p. 861.
Amellus montanus æquicolorum COLUMN. *Ecphraſ. II.* p. 26.
Conyzoides DILLEN. *Gieſſ.* p. 154.
Alternated flowerd Simſon HILL. T. II. *tab.* 75.
Erigeron pedunculis alternis unifloris LINN. *Spec. II.* p. 1216.
Ubique in arvis aridis, collibus lapidoſis, ſiccis.
Caulis hirtus, ad cubitum uſque altus, ſubaſper, ramoſus, in macilentis etiam non ramoſus, uniflorus. Folia ligulata, ſubhirſuta, ciliata, ſæpe undulata, mollia. Flores in longis petiolis unifloris aut multifloris, alterne de alis foliorum prodeuntibus, majores quam prioris. Calycis ſquamæ lineatæ, tomentoſæ. Semifloſculi duorum generum; plani quidem peranguſti, filiformes, bifidi, dilute carnei, ad quadraginta: alii flores nihil habent plani radii ſimile, ſemineque ſolo, & tuba bifida de obſcuro tubo florali eminente conſtant. Diſcus floſculorum luteus, pappus ſubrufus, ubi paulum planta adolevit ſemifloſculis æqualis.
Acris eſt & in Germania ad pectoris morbos ob vim incidentem adhibetur.

86. ERIGERON caule alterne ramoſo, petiolis unifloris, ſemifloſculis pappum ſuperantibus.
GESNER *ic. aen.* 44. 45.
Conyza cærulea alpina major C. B. *Prodr.* p. 124.
& *minor* EJUSD.
Aſteri montano purpureo ſimilis vel globulariæ I. B. II. p. 107. SCHEUCHZER *It. I.* p. 30. *It. II.* p. 130. *Itin. IV.* p. 7. & 29.
Hairycupd Simſon HILL. II. *tab.* 75.
& *Oneflowerd Simſon* ib.
Ic. OEDERI *tab.* 292.
Erigeron caule ſubbifloro, calyce ſubhirſuto LINN. *Spec. II.* n. 10.

β Flore albo, non infrequens in *Forclettaz*, *Enzeindaz*, *Chapuiſe*, *Prapioz*, *Javernaz*, *Roſſelinaz*, *Speluga*, verſus *Zollbrük* vallis *Lepontiæ*.
Vulgaris cæterum in alpinis & ſubalpinis, in gramineis lapidoſis, ubique etiam in ſummo monte *Chaſſeralle*.
Vereor ut hic Erigeron omnino a priori diverſus ſit, etſi ab omnibus ſcriptoribus ſeparatur. In ſterilibus equidem natus caulis fere ſemper uniflorus eſt, & abſque ramo, flos ipſe major, & numeroſis, atque longioribus, ſemifloſculis conſpicuus. Verum in pratis montanis circa *les Plans*, idem caulis & ramoſus & folioſus invenitur, cubitalis & cubitali major, ſimillimus *acri*, & potius ſpecioſior: folia etiam, & alternos ramos, & floris fabricam communem habet, numeroſiſſimos nempe ſemifloſculos gracili purpurea bractea terminatos; ſed & alios ſola tuba de ſtricto tubulo prodeunte, breviter bifida: florem tamen ſemper majorem, calycis ſquamas majores, aliquas ad Aſteris modum vagas, omnes modo pene glabras, modo hirſutas, etiam tomentoſas habet.

a) RAI in *Epiſt.*

87. ERIGERON caule unifloro, calyce tomentoſo, radiis omnibus ſemifloſculoſis.
Aſter montanus cæruleus omnium minimus RAI. HIST. OXON. III. p. 120. &c.
Aſteri montano purpureo ſimilis vel globulariæ, calyce villoſo SCHEUCHZER *It. IV.* p. 329.
Aſter caule unifloro, foliis integerrimis, calyce villoſo, ſubrotundo LINN. *flor. lapon.* n. 307. t. 9. f. 3.
Erigeron caule unifloro, calyce piloſo LINN. *Spec. II.* p. 1211.
Vulgo *albo* flore eſt, purpureum habet PONTEDERA p. 228. & SCHEUCHZER l. c.
In alpinis editioribus. Legi in *Javernaz*, *Enzeindaz*, *Roſſelinaz*, *Gotthardo*, *Gemmio*. SCHEUCHZERUS in alpibus *Glaronenſium & Uriorum.*
Caulis vix trium unciarum. Flos æque magnus ac priori, craſſus, ſquamis tomento albo obductis, lanceolatis, latioribus: ſemifloſculis omnibus ligulatis, imperfectis nullis, quantum reperi: floſculis luteolis anguſtis.

DORONICUM VAILLANT. p. 301. LINN. *gener.* n. 959.
DORONICI TOURNEF. T. 277. ſpecies.
& ARNICÆ LINN. *gener.* n. 958. ſp.

Calyx *b)* ex dilatato pedunculo natus, amplus, in duos ordines foliorum dilatatus. Semifloſculorum ſemina non pappoſa *c)*, cum floſculorum ſemina pappo coronentur *d)*. LINNÆUS neſcio quomodo nomina invertit, & veras arnicas ex ſua definitione Doronica vocavit, cumque iſta ſpecie reliquit, cui evidenter character eſt Doronici noſtri, a radiorum ſeminibus nudis petitus.

88. DORONICUM foliis cordatis, obtuſis, imis longe petiolatis, ſuperioribus amplexicaulibus *Enum. Cat. Gott.*
Aconitum Pardalianches DODON. *purgant.* p. 305.
Doronicum radice ſcorpii C. B. I. R. H. &c.
Doronicum Romanorum BLAKWELL t. 239.
Spreading Leopards bane HILL. II. t. 24.
In Helvetia infrequens. Legi in ſcopuloſis M. *Thuiri*, quando per ſemitam ex rupibus ad vallem pervenitur. In M. *Saleva* Gen. DE SAUSSURE.
Radix longe ſerpens, transverſa, lignoſa, craſſa, aſpera, fibrillis numeroſiſſimis barbata. Folia ex radice lato petiolo naſcuntur, cordata ipſa, ſed obtuſa, craſſula & tomentoſa. Caulis brachiatus paucifolius: quem folia ovato lanceolata amplectuntur. Flores prægrandes, flavi, in ramis unifloris. Calycis ſquamæ longe lanceolatæ & acutæ, ad triginta *d*)*. Semifloſculi grandes, lineati, tridentati. Semina ovata.
Huic plantæ celebres MATTHIOLI cum optimo GESNERO *e)* lites famam impertiunt. Olim MARANTA *f)*, deinde LUCAS GHINUS *e)*, & COSTÆUS *g)* hanc ſtirpem pro deleteria habuerunt, quæ fit verum *veterum Pardalianches Aconitum.* Relatum eſt etiam, CORTUSUM canes quatuor radicis Doronici drachmis enecaſſe, & Antverpiæ ab *eo* aconito mercatores ſublatos *h)* fuiſſe.
Contra MATTHIOLUM C. GESNERUS Thoram, de ranunculi genere, pro pardalianche Aconito propoſuit, noſtrumque Doronicum ſalubre eſſe contendit, quod dulce eſſet, gratique odoris.
Inde ANGUILLARA *i)* quidem & MATTHIOLUM erraſſe ſcripſit, & GESNERUM. GUILANDINUS vero ſtirpem noſtram dedit pro vero Doronico Arabum, acri radice & theriacæ vim habente *k)*, repugnante GESNERO. Quare vir candidiſſimus litem, experimento in ſe ipſo capto *l)*, amputare adgreſſus eſt, & drachmas radicis duas adſumſit, absque noxa: innoxiam etiam eſſet LOBELII *m)* ſententia fuit, & SEPTALII *n)*. Sed etiam SPIGELIUS *o)* ex ventriculo animalis exciſam radicem a venatoribus ad colicos dolores uſurpari teſtis eſt. Neque nocuiſſe vidit DONZELLINUS *p)*. Ad capitis mala debile, ſed innoxium, medicamentum expertus eſt DANIEL LUDOVICI *q)*. In Anglia infuſam in vino, inque cereviſia radicem ad menſes pellendos adhibent.

b) TOURNEFORT.
c) IDEM E.
d) VAILLANT. *fig.* 41. TOURNEFORT D. 5. *d*)* TOURN. A.
e) *Method.* p. 67.
f) Apud ANGUILLARAM p. 272.
g) In MESUEN de *Elect.* p. 86. MATTHIOLUS in *dioſc.* p. 1086.
h) DESSENIUS p. 524.
i) l. c.
k) AVICENNA *cord. Tr.* 2.
l) *Hort.* p. 257. *Epiſt.* p. 18. b. p. 74. b. p. 78.
m) *Adverſ.* p. 290.
n) *Anim.* L. IX. n. 54. 55.
o) *Rei herb. I.* c. 53.
p) p. 137.
q) *Oper.* p. 115.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0052-0 DFG

adhibent. Denique ipſe MATTHIOLUS, contra ſententiam r) propriam canem ſumto ſeſcunce etiam alacriorem factum eſſe fatetur. Quare fabula omnino eſt, a J. COSTÆO s) prognata, inde ad C. HOFMANNUM, ad BOERHAAVIUM, & ad PONTEDERAM t) propagata, ex ejus ipſius radicis uſu magnum GESNERUM interiiſſe, quem certiſſime peſtis peremit. SCHULZIUS etiam majori errore fabellam ad Anthoram transtulit v). NEUMANNUS videtur Arnicam I. analyſi ſuæ ſubjeciſſe x).

ARNICA *Enum. Stirp. Helv.* MOEHRING. *hort. priv.* p. 106. 107. LINN. n. 959.

DORONICI *Spec.* VAILLANTII, TOURNEFORTII.

Omnia eadem, quæ Doronicum, ſed omnia ſemina pappo coronata, Filamenta quinque in tubo florali non potui in ſiccis reperire, cum accurate in Arnica officinali inquirerem, niſi quinque linearum originem velis, quæ in petalum continuantur.

89. ARNICA foliis alternis, argute ſerratis, radicalibus petiolatis, conf. LINN. II. p. 1246. n. 3.
GESNER ic. 53. d.
Doronicum majus ex alpibus helveticis GESNER apud CORD. IV. *c.* 72.
Doronicum auſtriacum III. CLUS. *Pannon.* p. 520. 521.
Doronicum radice dulci C. B. SCHEUCHZER *Itin. I.* p. 36.
& *Doronicum latifolium flore magno* C. B.
Doronicum auſtriacum TREW ad BLAKWELL *t.* 503.
Habet HILL. II. *t.* 24.
In alpinis lapidoſis ubique, cum nomine *Graphengel*, ut videas *Doronicum Graphoy* I. B. huc pertinere. Reperi in *Gemmio*, *Gotthardo*, M. *Rohtenhorn*, *Orgevaux*, *Prapioz*. In *Joch*, *Pilato*, *Speluga*, *val de Lie* &c. paſſim provenit.
Radix curva, teres, aſpera, ex uno latere ramos teretes numeroſos emittit. Folia ad radicem longe petiolata, ex ovatis lanceolata, profunde ſerrata: ad caulem aliqua, lanceolata, maximis dentibus inciſa, etiam ad baſin uſque laciniata; omnia mollia, hirſuta, & viſcida. Caulis dodrantalis, pedalis, uniflorus. Calyx hirſutus, ſquamis primi ordinis prælatis. Flos maximus, biuncialis, flavus. Semiflоſculi tridentati, ſeminibus pappoſis.
De iſta NEUMANNUS y), extractum ſpiritu vini ſuccum dulcem eſſe, cum aromate, & vim plantæ præcipuam continere. Dimidio quidem plus aqua extrahit. Radicis ſuccus ipſe ſubdulcis eſt. Add. LINN. II. n. 1. p. 1245.

90. ARNICA foliis conjugatis, ovatis, integerrimis.
Caltha alpina DODON. *purg.* p. 62. TABERN. p. 336.
Διονυσσιτικη RENEAULME p. 118. 119. hæc foliis acutis.
Doronicum auſtriacum quartum CLUS. *Pann.* p. 520. 522.
Ic. OEDERI *t.* 63.
Vulgo in Alpium pratis ſubhumidis *vallis Ormont deſſus*, *vallis les Moſſes*, M. *Tompey*, *vallis Hasli*, *Urſelen*, in M. *Neſſo*, *Pilato*, *Schweizerhaken* &c.
Radix lignoſa, fibris comata. Folia pleraque ad terram ovata, vel ex ovatis lanceolata, trinervia & quinquenervia, pallida: ad caulem nulla, aut unum alterumve par conjugatum z), lanceolatum. Caulis pedalis & cubitalis, ſimplex aut brachiatus, triflorus. Flos inſigni magnitudine, ſaturate flavus, biuncialis. Calycis foliola quindecim, ovato lanceolata, breviora quam priori 89. ex una origine nata. Petala plana tridentata, ſemen habent pappo coronatum, hirſutum.
Tota planta odorata, acris, ſternutationem movet, unde nomen habet, & ex latino deforme, & Lotharingicum a). Nauſeam etiam b) ciet, & vomitum c). Vires in floribus magis reſinoſæ, in foliis magis gummeæ d); aqua inodora & inutilis, ſalis fixi plurimum e). Vis in extracto gummoſo eſt, vel in cereviſia cum planta infuſa.

r) *Epiſt.* p. 302.
s) In MESUEN. p. 86. Addidit calumniæ, GESNERUM frigidæ potæ ſæva ſymptomata tribuiſſe, quæ paſſus ſit.
t) In ſummum diſcrimen adductum fuiſſe *diſſert.* p. 238.
v) *Hiſt. vit.* p. 29. b.
x) *Meth. med.* p. 316.
y) T. II. P. II. p. 287.
z) JUNG.
a) *Tabac de Voges Journ. Oecon.* 1755. Decembr. A.
b) Non in omnibus DE LA MARCHE p. 11. 12.
c) SCHULZE *mat. med.* p. 308. GMELIN II. p. 154.
d) NEUMANN T. II. P. I. p. 181.
e) BUCHNER l. c. ad duas uncias in 48.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0053-6

fusa. Totam plantam alii dare malunt *f)*. Essentiam amaram, extractum blandum fere & amarum esse BUCHNER *g)*.

In Germania frequentissimn usu est, etiam inter rusticos, ob vim resolventem sanguinem *h)*, ex lapsu aliquo effusum, aut ex nixu, ut vulgo creditur, extra vasa sua manantem *i)* & coactum *k)*, & ad contusa *l)*, vulneraque boum *m)*, & icterum ex sugillatione ortum *n)*. Porro ad pectoris morbos, parciori paucorum *o)* granorum dosi; ad pleuritidem spuriam rheumaticam *p)*; ad epilepsiam *q)*, ad adfectum spasmodicum, cum mentis emotione *r)* conjunctum exhibetur. Vim diureticam in dysuria jam LOBELIUS notam habuit *s)*, indeque RENEAULME nomen finxit. Adeo certe penetrabili est vi, ut dolorem in parte adfecta augeat *t)*, sudorem rubrum in pectore movisse *v)* visa sit, & demum anxietates cieat & noceat *x)*.

91? ARNICA foliis alternis ovatis integerrimis.

Doronicum primum vel minus CLUS. *Pannon.* p 517. 518.
Doronicum longifolium hirsutum, asperum C. B. SCHEUCHZER *Itin VI.* p. 455.
Jacobea montana croceo amplo singulari flore spathulæ folio BARRELIER *ic.* 265.

SCHEUCHZER in Albula Rhætica & aliis Rhætorum alpibus.

CLUSIUS plantæ suæ radicem geniculatam, nigricantem, fibris teretibus comatam, aromaticam, folia prima ovata pingit, ad caulem petiolata, lingulata, obtusa, mollia omnia & hirsuta: caulem uniflorum, flavum aureum. Addit SCHEUCHZERUS, folia non serrata esse, longe petiolata, ad caulem sessilia, hirsuta, aspera, latiora, quam in CLUSII icone. Ejusmodi plantam nullam in Helvetia inveni, sed misit ex suis alpibus Cl. ALLIONE Doronicum, quod merito pro novo habet, radice conveniens primisque foliis; aliis etiam radicalibus longe petiolatis, ovatis, paulo tamen quam apud CLUSIUM angustioribus, hirsutis, ciliatis, ad caulem alternis sessilibus, latioribus utique quam in CLUSII icone: calyce ovato lanceolato, hirsuto, flore unico grandi, flavo, semifosculis numerosis, tridentatis, quorum semen pappum habet.

92. ARNICA caule nudo, unifloro, foliis ovato lanceolatis, serratis.

Bellis media CAMER. *Epit.* p. 654.
Bellis ορεσφαχιοφυλλος RICHER.
Bellis sylvestris minor SCHEUCHZER *Itin. V.* p. 424. & *Bellis alpina minor sylvestri minori similis It. VI.* p. 453. cum icone.
Bellidastrum alpinum, foliis brevioribus hirsutis, caule palmari, flore albo MICHELI *tab.* 29. p. 32.
Bellis caule pedali aut bipedali, nudo, foliis magnis latis, floribus rubris & albis MENZEL *pupill. plant. rar. tab.* 8.
Daisy Leopards bane HILL. *II. t.* 24.
Doronicum scapo nudo, simplicissimo, unifloro LINN. *Spec. II.* p. 1248. JACQUIN *Vindob.* p. 82.

β Flore ruberrimo, in subalpinis reperi. Non est *Bellis* minor autumnalis monathos &c. PONTEDERÆ, cujus semina pappo destituantur *diss.* p. 277.

Abunde in Helvetiæ montosis, etiam in planitie, ut in solitudine *die Eymatte* prope Bernam, & *derriere Plantour* prope Aqnilegiam; ad Silam J. GESNER &c.

Multa omnino Bellidis vulgaris similia habet, folia ad terram, scapum nudum, uniflorum, colores floris. Robustior tamen planta est, & altior, foliis paulo angustioribus, flore majori, feminibus omnibus papposis.

RADIATARUM
ORDO I. PLACENTA NUDA.
II. SEMINIBUS NULLO PAPPO CORONATIS.

Nam Pyrethra & Chamæmela alterius generis coronam in semine habent.

BELLIS

f) SCHULZE.
g) De *Arnica* n. 12.
h) S. PAULI *quadripart.* FEHR *Eph. Nat. Cur. Bresl. Samlung* 1719. m. Mart. a. 1721. m. Mart. & Nov. a. 1722. m. Febr. a. 1724. 1725. m. Jul. &c. DE LA MARCHE *de vero usu Arnicæ* RONCALL. *Europ.* p. 442. ex JUNKERO. SCOPOLI *flor.* p. 377.
i) WOLF *Bresl. Saml.* 1725. m. Jul. *Eph. Nat. Cur. Vol. I. obs.* 125. BUCHNER *Miscell.* 1728. p. 1450. DE LA MARCHE l. c.
k) *Act. francf. I.* p. 190. seq. DELIUS *cas. I.*
l) *Bresl. Samlung* 1726. p. 244. RODDER apud ALBERTI *Med. Leg. obs.* 9. p. 767.
m) SCHREBER *Samlung I.* p. 226.
n) VATER *ibter.*
o) RAST *Journ. œconom.* l. c.
p) BUCHNER *de arnic.* p. 30.
q) *Breslauer sammlungen* 1724. p. 218.
r) BUCHNER n. 30. de infuso.
s) *Adverf.* p. 133.
t) RODDER. SCHULZE l.c. SCHODER *ingress. intestin.* p. 43
v) DILTHEY *obs.* 2.
x) *Bresl. Samlung* 1719. m. Aug.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0054-2 DFG

BELLIS *y*) TOURNEFORT *tab.* 280.
VAILLANTII p. 278. LINN. n. 962. & omnium Auctorum.

Calyx *z*) ſemiduplici ordine foliolorum ovato lanceolatorum factus. Semifloſculi lanceolati *a*); diſcus floris conicus *b*), ſemen longe cordatum, marginatum *c*).

93. BELLIS ſcapo nudo LINN. *Spec. II.* p. 1248.
Bellis minor ſylveſtris C. B. I. R. H. BLAKWELL *t.* 200.
Bellis foliis parvis, floribus albis alpina MENZEL *tab.* 8.

Varietates innumeræ, hortenſes *d*), proliferæ *e*), tum flore rubro, & ſemifloſculis fiſtuloſis a Cl. GAGNEBIN à *Boinoud* lecta, & in pomario de *Renans*: nuda ſemifloſculis apud HILL.

Vulgatiſſima ad vias tota fere hieme floret. Folia radicalia in circulum expanſa, petiolo longo, folioſo, ipſo folio fere ovato, circumcrenato, firmulo, ſubhirſuto. Scapus nudus, uniflorus, dodrantalis. Semifloſculi quadraginta, albi, extus purpurei, etiam toti rubri; floſculi lutei. Pappus *f*) in ſemina aliquis, etſi parcior, ut omnino non poſſis longe ab ultima Arnica removere.

Mitis planta eſt, aliquantum ſubacida *g*), adſtringens & vulneraria *h*). Decoctum viride, ſpiſſatum ſalſum eſt & amarum *i*), nempe in melluginem abit ſalſam, amaro ſale plenam, ſolubilem *k*). Salem habere non lixivioſum BOURDELIN. Non valde frequenter in uſus medicos recipitur. In hectica febre *l*) ſunt qui laudent, ea potiſſimum, quæ a frigido potu *m*) in corpus exæſtuans recepto oritur, ſive bellidem in aqua infuderis, ſive in caprillo lacte *n*). In aliis etiam hecticis febribus cum naſturio WEPFERUS dabat; alii in peripneumonia, ad reſolvendum ſanguinem *o*) coactum, in morbis inflammatoriis *p*), cum melle conjunctum ſuccum, tum in hæmorrhagiis, aliisque ex laxitate morbis *q*). Sunt etiam, qui inter antiſcorbutica, & medicamenta hypochondriorum obſtructiones ſolutura recipiunt *r*); ſunt contra qui alvum ducere moneant *s*). Decoctum multi præferunt *t*). Etiam oleracea planta eſt, & cum carne bene coquitur *v*).

CALENDULA TOURNEFORT *t.* 284. LINN. n. 990. BLAKWELL *tab.* 106.
CALTHA VAILLANT. p. 288.
& DIMORPHOTHECA EJUSD. p. 279.

Calycis ſquamæ duorum *x*), ut in Bellide, ordinum, longiores tamen, anguſtiores, & acutiores. Semifloſculi extremi tridentati *y*); ſemina *z*) iis ſubjecta ſunt capſulæ convexæ, per medium dorſum ſolum inſtar limæ aſperæ, utrinque glabræ & tenuiores, in concava facie duabus foveis inciſæ, quas medium jugum dividit. Hæc ſemina fecunda ſpeciem propagant. Floſculi *a*) de more gentis: eorum ſemina ſunt capſulæ minus latæ, ſolidiores, majori parte aſperæ *b*), fecundo ſemine plenæ, in centro contra ſterilia *c*). Ita in noſtra ſpecie video.

94. CALENDULA foliis lanceolatis, amplexicaulibus, dentatis, floribus concoloribus.
Calendula arvenſis TABERNÆMONT. p. 335.
Calendula ſeminibus cymbiformibus, muricatis, incurvis, extimis erectis protenſis LINN. *Spec. II.* p. 1301.

g) Bellis in pratis naſcitur flore albo, aliquatenus rubente PLIN. L. XXVI. n. 13. Bellis luteus paſtillicantibus tubulis coronatus IDEM L. XXI. c. 8.
z) TOURNEFORT I. I. K. VAILLANT *fig.* 16. MALPIGHI *ic.* 119.
a) TOURNEF. A. F.
b) VAILLANT. ib. TOURNEFORT K. L.
c) VAILLANT. *fig.* 20.
d) HILL. *t.* II. *tab.* 25.
e) HILL. DES SERRES p. 693.
f) TOURNEFORT *tab.* 280. F. G. TREW. ad BLAKWELL *t.* 200.
g) GEOFFOI p. 170.
h) CORNUT *plant. Canad.* Negat FLOYER *pharmacobaſan* p. 101.
i) STAHL *mater. med.* p. 320.
k) IDEM *fundam. Chem. III.* p. 319.
l) EYSEL *bellidograph* p. 26. 27.
m) RIEDLIN. MICHAEL BRUNNER apud FABRI de *bellid. min.* p. 12. CHRISTIANUS medicus Bernenſis. Vulnus thoracis cum læſione pulmonum decocto bellidis ſanatum habet KOENIG *regn. veget.*
n) Mavult BRUNNERUS.
o) FABRICIUS apud S. PAULI.
p) BOERHAAVE.
q) BUCHWALD p. 48. 49.
r) LUDOVICI p. 205.
s) BUXBAUM. p. 1535.
t) DETHARDING *metb.* p. 151.
v) HOPPE *Erdäpffel.*
x) TOURNEFORT H. H.
y) GREW. *tab.* 61. TOURNEFORT T.
z) VAILLANT. *fig.* 26. BERKHEY *t.* 5. *figg.* 4. 5. 56.
a) GREW. l. c.
b) TOURNEFORT K. K. VAILLANT. f. 26. 27. BERKHEY *fig.* 44. tribuit radiis.
c) Abortiva BERKHEY *fig.* 47.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0055-7

Non credo veram esse indigenam, etsi hinc inde in cultis aut in agris reperta est. Circa Basileam STÆHELINUS. Neque credo ab hortensi, & officinali, vere differre, & dubitat, qui separat, LINNÆUS.

Hortensis equidem planta in medicinam recipitur, sed pares sunt hujus vires. Acris planta est, vehementis odoris, neque mihi grati, & penetrabilem indolem promittentis. Signum fuerit non modicæ acrimoniæ, si vere verrucæ succo *d)* calendulæ illitæ delabuntur, & si vesicas cuti admota excitat. Recentis etiam plantæ succus alvum movet, sicca eadem magis calefacit. Ab omni fere tempore acetum, cum calendula maceratum, habitum est pro alexipharmaco *e)* & sudorifero medicamine, quod in peste, petechiis, & malignis exanthematicis febribus utiliter posset propinari. Uteri etiam tarditatem, chlorosin, ipsas scrophulas creditur resolvere, motus vitales excitare omnes, & coactum sanguinem liquefacere. Succus ad uncias tres exhibetur, extractum quod vocant, ad unam duasve drachmas. Ut tamen dicam, quæ vera sunt, parcius in medicinam recipitur. Tinctoria vi pollet, ut omnes flavi flores magis saturati. Butyrum ea planta in Neustria tingitur *f)*.

PYRETHRUM *g) Enum. Stirp. Helvet.* p. 720. GMELINI &c.

CHRYSANTHEMI SPECIES LINNÆI.

Calyx hemisphæricus, foliolis factus imbricatis. Semen corona dentata ornatum, quæ flosculum excipit.

25. PYRETHRUM foliis pinnatis, pinnis semipinnatis, acute dentatis, floribus umbellatis *Cat. rar.* n. 935.

I. Flore majore.

Tanacetum inodorum I. CLUS. *Pannon.* p. 550.
Tanacetum inodorum latifolium, magno Bellidis flore BARRELIER *ic.* 781.

II. Flore minori.

Tanacetum inodorum II. CLUS. p. 551.
Tanacetum leucanthemum TABERNÆM. p. 131.
Bellis montana minor Tanaceti folio PLUKNET p. 66. *tab.* 82. *fig.* 1.

I. & II. *Chrysanthemum foliis pinnatis inciso serratis, caule multifloro* LINN. *Spec. II.* p. 1251.
Olim I. B. I. & II. conjunxit, cui est *Tanacetum album* III. p. 133.

Reperi in sylvis inter *Münchenstein* & *Muttenz*, & abunde in sylvis Aquilejensibus. In M. *Legerberg* J. GESNERUS, in nemoribus vallis circa *Engelberg* SCHEUCHZERUS. Genevæ. In M. *Generoso* Insubriæ helveticæ.

Caulis firmus, erectus, brachiatus, tripedalis & ultra. Folia ampla, firma, petiolo lato, pinnato, pinnis pene æqualibus, longis, semipinnatis, pinnarum laciniis acute dentatis. Calycis squamæ virides, ora fusca. Semiflosculi albi, tridentati, flosculi lutei, discus planus. Semina & radiorum, & disci, coronam quinquedentatam gerunt. Planta insipida & inodora.

26. PYRETHRUM caule unifloro, foliis glaucis, petiolatis, palmatis *Cat. rar.* n. 9.

Pyrethrum alpinum GESNER. *hort.* p. 2746.
Leucanthemum alpinum CLUS. *Pannon.* p. 564.
Chamæmelum montanum incanum absinthioides italicum BARRELIER *ic.* 457.
& *Leucanthemum alpinum tenuifolium* EJUSD. *ic.* 458. *n.* 3.
Chrysanthemum foliis cuneiformibus pinnatifidis, laciniis integris, caulibus unifloris LINN. *Spec. II.* p. 1253.

In saxosis Alpium non rarum, in M. *Scheidek*, *Gemmio*, *Gotthardo*, *Stokhorn*, *Javernaz*, *les Martinets*, *Chaudcommun*, *Audon.* SCHEUCHZERUS ad pedem M. *Titlisberg*, & in alpina valle *Waldnacht.* In Valesiæ montibus *Jeman*, *Salanfe*, supra *Val de Trient*, M. *Col de Ferry*, *Fouly*, *S. Bernard &c.* In *Pilato* M.

Radix lignosa, acri sapore, multos caules fundit: caulis procumbit, semipedali vix major. Folia crassula, firma, ex glauco viridia, petiolo longo, eundo latiori, fine palmato, profundis fere septenis laciniis inciso, simplicibus, aut bifidis. Et glabra folia habeo, & subhirsuta, & ex Pyrenæis tomentosa. Flores in quoque caule singuli, magni. Calycis squamæ fuscæ, flava linea divisæ. Semiflosculi albi, tridentati. Discus flavus, seminis corona foliacea, alba.

Absinthium

d) HECQUET *pharmac. paup.* p. 89.
e) MIZALD *hort.* p. 103. ex A. BENEDICTO.
f) *Societé de Rouen* p. 221.
g) Πυρεθρον genus herbæ, cujus radix vim inflammandi habet, & dentium dolores levat SUIDAS III. p. 243

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0056-3 DFG

Abſinthium montanum COLUMNÆ *h*), altiori & recto caule eſt, foliis tomentoſis, paucioribus, minoribus, pinnis minus palmatis, brevioribus.

97. PYRETHRUM caule unifloro, foliis glabris, radicalibus petiolatis, ſemipinnatis, caulinis ſeſſilibus, acute dentatis †.

Bellis alpina minor C. B. *prodr.* p. 102. ex meis notis.
Leucanthemum alpinum anguſtifolium BARRELIER *ic.* 458. *n.* 2.
Bellis montana foliosa coronopi laciniis PLUKNET p. 65. *t.* 17. *f.* 3.
Leucanthemum alpinum foliis profunde inciſis SCHEUCHZER *It. I.* p. 42. *It. II.* p. 136. *It. IV.* p. 307.

Non eſt varietas Leucanthemi rigidi.

In alpium ſaxoſis. Legi in M. *Gotthardo*, in *Rohtenhorn*, in *Gemmi*. SCHEUCHZERUS & J. GESNERUS in alpibus *Glaronenſibus*, *Rhæticis*, & *Abbatiscellanis*. Cl. DICK *auf den Kienthalbergen*.

Multa habet ſimilia Bellidis majoris. Radix perennis, lignoſa, multicaulis. Caulis dodrantalis, uniflorus. Folia ad terram plurima, petiolata, petiolo lateſcente, ad finem quaſi palmato, in magnos nempe & acutos, ſimplicesque dentes ſeptem vel novem inciſo, confertim natos. Ad caulem acute dentata ſunt, ſeſſilia. Calyx nigrior quam Bellidi majori. Semifloſculi albi, latiuſculi, tridentati, ad ſuum tubum ſublutei: diſcus flavus. Corolla in femine ſemifloſculorum trifida, in diſco obſcurior, certe in ſiccis noſtris ſpeciminibus.

MATRICARIA.

MATRICARIA LINN. n. 967. &
CHRYSANTHEMUM LINN. n. 966.
MATRICARIA TOURNEFORT. t. 281. &
CHRYSANTHEMUM TOURNEF. t. 280. &
LEUCANTHEMUM TOURNEF.
MATRICARIA VAILLANT. p. 283.
& BELLIDIOIDES VAILLANTII p. 280.

Calyx *i*) imbricatus, hemiſphæricus, ſquamis multorum ordinum denſe congeſtis: diſcus nudus, & ſemina non coronata. Ob oras ſiccas, & ſqualentes, foliorum calycis in nonnullis ſpeciebus LINNÆUS Chryſanthema ſeparat: Adfinitatem Bellidis majoris cum Chryſanthemis dudum JUNGIUS viderat *k*).

98. MATRICARIA foliis radicalibus petiolatis ovatis, crenatis, caulinis amplexicaulibus, dentatis.

Varietates hujus plantæ fere innumeræ ſunt. Ecce aliquas:

α Foliis, ut in alpibus, craſſioribus, rigidioribus, acute inciſis, fine lanceolato, floribus maioribus in M. *Dolaz*, *Danſex &c.*
Bellis alpina major folio rigido C. B. *Prodr.* p. 121. RAI *Syll.* p. 76. SCHEUCHZER. *It. Helv. noſt. n.* 61.
An *Bellidis majoris pulchra ſpecies in Rhætia viſa* RAUWOLF *flor. Orient.* p. 3.

β *Bellis montana major folio acuto* C. B. *Prodr.* p. 121. SEGUIER *Supplem.* p. 281.
Separat LINNÆUS & *Atratum* vocat *Spec. II.* p. 1252. ſed habet notas conjunctionis evidentiſſimas, ut longos dentes circa caulem decuſſatos.

γ Foliis ſubrotunde dentatis, obtuſis.
Bellis major plerorumque Auctorum. BLAKWELL *tab.* 42. HILL. II. *tab.* 44. *fig.* 2.

δ Varietas foliis profunde inciſis, ſemipinnatis & pinnatis, pinnisque inciſis.
Huc *Icon* MATTHIOLI p. 910.

ε Folio obtuſo crenato C. B. *Prodr.* p. 121.

ζ Folio peranguſto denticulis raris VAILLANT.

η Semifloſculis fiſtuloſis *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 10. *obſ.* 184.

θ Diſco albo HOFMANN *Mont. Mauric.* p. 8.

ι Caule lato GAGNEBIN in M. *Pouillerel.*

In

b) *Phytobas* II. p. 23.
i) TOURNEFORT T. 281. I. T. 280. ad P.
k) TOURNEF. T. 281. H. T. 280. K. Q. VAILLANT. t. 33.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0057-9

In pratis ubique, & in agris, quos aratrum intactos reliquit, fere ſola dominatur.

Caulis erectus, cubitalis, ramoſus & brachiatus. Folia ad terram petiolata, fine ovato, obtuſo, crenato: ad caulem ſeſſilia, amplexicaulia, primis dentibus circa caulem decuſſatis. Flos grandis in quoque ramo ſuus, ut umbellam laxam faciant. Calycis ſquamæ lanceolatæ, oris fuſcis. Semifloſculi albi, tridentati, diſcus luteus. Semen profunde ſulcatum, fuſcum, jugis albis.

In medicinam vix ſerio adhibetur Decoctum acre eſſe, pene piperato ſapore, diureticum, & pectoris etiam purulentis pleni exſcreationem juvare GEOFROI *a*). Contra dulcem plantam eſſe, pene ut glycyrrhiza, & theam valere ad orthopnœam *b*) Cl. FLOYER.

Chryſanthemum ſegetum, exoſam Germanis ſtirpem, in arenoſis Germaniæ vulgarem, nondum in Helvetia reperimus.

*99 MATRICARIA foliis amplexicaulibus pinnatis, pinnis ſemipinnatis, acute dentatis, ſemifloſculis latiſſimis..

Chryſanthemum b)* MATTHIOLI & *Chalcitis* TABERN. p. 125.
Chryſanthemum foliis Matricariæ C. B.
& *Chryſanthemum majus folio profundius laciniato, flore magno* EJUSD.
Eo icon ZANONI *tab.* 51. nov. ed.
Chryſanthemum creticum CLUS. *hiſt. I.* p. 334. 335.
Chryſanthemum coronarium HILL. II. *tab.* 46,

Specioſa planta naſcitur in M. *la Combaz* Valeſiæ inferioris, inque M. *Fräla* vallis Tellinæ. In Bohemia, Moravia, Auſtria frequentem naſci MATTHIOLUS *c*).

Caulis ſulcatus, folioſus & ramoſus, bicubitalis. Folia glabra, tenera, nervo lato & eundo lateſcente, baſi ſua ad caulem ſeſſili, longisque dentibus eum amplexa, pinnis alias ſemipinnatis, alias integre pinnatis, extrema maxima, bifida, pinnulis acute inciſis. Flores in ſummis ramis unifloris. Calycis folia ovata, magna ala ſqualente cincta, quod LINNÆUS vocat ſcarioſum eſſe. Semifloſculi maximi, latiſſimi, breves, obtuſe tridentati, una cum diſco in planta ſpontanea flavi *c*)*.

100. MATRICARIA foliis pinnatis, pinnis ſemipinnatis, lacinulis obtuſis, floribus umbellatis.

Parthenium MATTHIOL. p. 908.
Matricaria DOD. *coron.* p. 236. BLAKWELL *tab.* 192. *noſtras* LOBEL. *ic.* p. 751.
Matricaria ſ. Parthenium Ic. Reg. p. 132.
Ramoſe feverfew HILL. II. *tab.* 64.

β Folio criſpo FABBRIC. HELMSTATT *hort.* p. 81.

γ Flore pleno SWEERT II. *tab.* 13.

δ Diſco nudo absque ſemifloſculis PONTED. p. 285.

Exotica planta, nunc quidem paſſim in ruderoſis provenit.

Caulis tripedalis, firmus, erectus, ramoſus. Folia hirſuta, ſubaſpera, pinnata, nervo anguſto, eundo lateſcente, pinnarum extrema bifida & majori, laciniis pinnarum obtuſis inciſis. Flores in petiolis ramoſis, nudis, in umbellam congeſti. Calycis ſquamæ oblongæ, pariter ſicca ora cinctæ, ut Chryſanthema LINNÆI. Semifloſculus brevis, latiuſculus, tridentatus, albus: diſcus luteus.

Odor ſingularis, mihi ingratus. Deſtillata dat oleum adipoſum, ad quadrageſimam totius ponderis. Omni tempore Parthenium habitum eſt pro planta emmenagoga, chamæmeli adfini, quæ menſes moveat & lochia *d*), & dolores a partu ſequentes ſopiat. Multum ea Brunsvicenſes utuntur, & pulvere quidem ſicco, cum ſpiritu frumenti *e*) ſumto. Ad nephritidem etiam *f*), adque ventris obſtructiones laudant. Alvum ducere expertus eſt TURNER *g*), ſi ad uncias quatuor ſuccus ſumatur *h*), & infuſo pro omni potu ſolo adhibito quarta hebdomade ſanatum hydropem *i*). Calida cum ſit, ab ea plethoricas mulieres abſtinere æquum eſt *k*).

Externo

a) p. 170.
b) FLOYER *pharmacobaſan.* p. 100.
*b**) Chryſanthemon herba tenera fruticoſa, intus proferens caules, & multifida folia. flores ſupra modum ſplendentes, luteos. Caules oleris vice manducantur DIOSCORID IV. n. 53. Poſſit noſtra eſſe.
c) p. 1048. forte de *Chryſanthemo ſegetum* locutus.
*c**) Sudaſſe argentum vivum *Muſ. ruſtic.* Vol. I. n. 67. Vol. IV. n. 71.
d) S. PAULI.
e) LANGE *Brunſv. medic.*
f) BUCHWALD p. 170.
g) *Oper. bot.* T. II. p. 796.
h) BRASSAVOLA *Exam. ſimpl.* p. 344.
i) SPINDLER *obſ.* 51.
k) LANGE p. 75.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0058-5 DFG

Externo uſu laudatur ad mammarum tumores, ad cephaleas, clavum hyſtericum: tum ad clyſteres *l*). Trita folia auri inſerta dolores ejus particulæ placant.

101. MATRICARIA foliis planis capillaribus, foliis duplicato pinnatis, pinnulis lanceolatis, bifidis, trifidisque.

Anthemis ſ. Chamomilla MATTHIOL. p. 905.
Chamæmelum vulgare DODON. *coron.* p. 236. BLAKWELL *t.* 298.
Fine leaved feverfew HILL, II. *tab.* 64.
Matricaria receptaculis conicis, radiis patentibus, ſeminibus nudis, ſquamis calycinis margine æqualibus LINN. *Spec. II.* p. 1256.

In pago Vaudenſi ubique ad vias, in ruderoſis.

Caulis erectior, bipedalis, ramoſus. Folia pene capillaria, laxe ramoſa, plana, pinnata, pinnis diſtantibus, ſimplicibus aut bifidis, denuo pinnatis, pinnulis longis, bifidis trifidisque, nervo plano, lineato: Calyces parum hemisphærici, pene plani, eorum ſquamæ virentes, ora fuſca, non ſqualente. Semifloſculi tridentati, albi; diſcus luteus. Receptaculum valde convexum, pene cylindricum.

Odor dulcis, non ingratus, vires adeo, quam romano Chamæmelo debiliores, ut præferri non debeat *i**): olei enim eſſentialis, in quo tota vis latet, paulo minorem portionem habet *m*). Ex noſtro tamen cæruleum prodit *n*), absque ſuſpicione *o*) cupri, & ſatis quidem durabilis coloris *p*). Aqua odorem & vires habet. Recens plus dat olei *q*). In reſinoſo extracto, & in tinctura ſpirituoſa, vires meliores ſunt *r*); extractum aquoſum iners eſt. Sal impurus acidum continet & phlogiſticum *s*). Decoctum, pariter ſalſum *t*) eſt. Infuſa cum vino planta ad dolores nephriticos laudatur *v*), floresque ad viginti & triginta grana adverſus febres tertianas *x*), aliquoties de die exhibentur, etiam ad pernicioſas febres *y*), & irregulares *z*). Vi etiam antiſeptica ad corticem peruvianum accedit *a*), & ſudorem optime movet *b*). Ob ſtypticam vim, ut cinnamomum, tarde per vaſa tranſit *c*); minus tamen putredini reſiſtit *d*). Decoctum ad dolores in dyſenteria ſedandos *f*) optimum eſt, & in nephriticis doloribus calculos expedit *g*). Infuſum vinoſum amarum eſt, cum plantæ odore, & colicæ medetur *h*). Aquoſum frequens eſt ad colicos dolores feminarum, quos nunquam non fere lenit. Tinctura ſpirituoſa alio ſapore eſt. Oleum decoctum veteres laudabant. in phrenitide, ut ARETÆUS *i*), ad mitigandum & reſolvendum NICOLAI *k*). Cataphasma ex furfure cum jure chamæmeli cocto ad phrenitidem præſcribit ALEXANDER *l*).

β Varietatem ex ſummis alpibus Penninis, & M. *Frăla* accepi, foliis ex vaginis magis conſpicuis prodeuntibus. Ea etiam cum nomine *Chamæmeli alpini altiſſimi, inodori magno flore* ad me miſſa fuit.

PLANTÆ RADIATÆ.

II. DISCO SQUAMIS DISTINCTO.

I. SEMINIBUS NUDIS.

CHAMÆMELUM TOURNEF. T. 281. VAILLANT. p. 316.
ANTHEMIS LINN. n. 970. *m*).

Adde Characteri generico, quod ſemifloſculorum longitudo ad latitudinem inſignem ra-

 tionem

l) LANGE.
*l**) *Skonska reſa* p. 177.
m) NEUMANN T. II. P. I. p. 535.
n) IDEM ib. CARTHEUSER p. 113. TEICHMEYER l. c. REDI T. II. p. 139.
o) Adulterio tribuebat RICHTER *corrupt. medic.* p. 20.
p) NEUMANN p. 538.
q) FRISTL. *diſp.*
r) CARTHEUSER *mat. med.* p. 113. 115. 116. P. poſt p. 99.
s) GMELIN. *Act. Petrop.* T. V. p. 289.
t) NEUMANN p. 536. & aqua HILL. *mat. med.* p. 442. GEOFFROI p. 301.
v) S. PAULI.
x) Superaſſe febres, quæ cortici reſiſtebant FAVRAT. *Theſ. miſcell.* Laudat HEISTER *med. germ. indig.* p. 13.
y) Cum peruviano cortice VALGARENGHI *medic. rationat.* p. 20.
z) Cum ſale abſinthii PRINGLE p. 218. nov.
a) PRINGLE *Phil. Tranſ.* p. 496.
b) HARRIS de *peſte* p. 27.
c) HALES *hæmaſtat.* p. 134.
d) MACBRIDE *eſſ.* p. 130.
f) PRINGLE p. 284.
g) PECHEY *herbal.*
h) WELSCH *miſcellanimet.* p. 35.
i) *Cur. acut.* l. c. 8.
k) p. 181.
l) L. VI. p. 270.
m) Anthemis aliis chamæmelum, floribus parvis in radio aureis, forinſecus orbiculato ambitu albis aut melinis, aut purpureis, magnitudine foliorum rutæ DIOSCORID. III. n. 137. PLIN. L. XXII. n. 26. Anthemis alba centro flavo THEOPHRAST. VII. c. 13 Sola a ſummis florere incipit PLIN. L. XXI. n. 23.

tionem habeat, quod iidem numero ſuperent, & quod diſcus convexus ſit: quibus ſolis notis ab Achillea ſeparatur. Calyx, qui Matricariæ.

102. CHAMÆMELUM foliis ſubhirſutis, nervo duro, pinnis pinnatis, pinnulis lanceolatis inciſis.
Parthenium nobilis Chamomilla TRAGI p. 149.
Cllamæmelum odoratum DODON. *coron.* p. 243.
Sweet Camomile HILL. II. *t.* 28. cum figura nimis capillari.
Anthemis foliis pinnato compoſitis linearibus acutis ſubvilloſis LINN. *Spec. II.* p. 1260.

β Flore pleno CAMER. *Epit.* p. 646. bene.

γ Flore ſemipleno, quæ varietas eſt perfrequens WEINMANN *tab.* 363. d.

δ Flore nudo C. B. &c.

Non nimis certus ſum, hanc plantam ad Helveticas cives pertinere. Inter ſtirpes equidem D. CONSTANT exemplum adfuit, cum nota, lectum fuiſſe *en Chamblande*, (prope Lauſannam) & ad viam verſus *Fechy*. Sed etiam Romæ, & Tibure *n*), & circa *Dreux* gallicam civitatem *o*) ſponte provenit. Circa Sedunum quoque lectum fuiſſe dicitur.

Caules procumbunt, ramoſi, pedales, & ultra. Folia ad lentem vitream ſubhirſuta, ſubincana, plana, ex vagina amplexicauli, pinnata, nervo lato, robuſto, pinnis diſſectis, quarum primæ minores, reliquæ pene æquales ſunt, & ipſæ pinnatæ, earumque laciniæ bifidæ, trifidæ. Flores ſinguli ſuos ramos terminant. Petioli hirſuti. Calyx ex viridi albicans, oris late argenteis. Semifloſculi albi, tridentati. Semen ex ovato conicum, nudum.

Gratus in iſta ſpecie & aromaticus odor eſt *p*); viresque, quam priori, magis excitatæ, cætera ſimiles, ut tamen paulo rariori in uſu ſit *q*). Vires pariter in oleo eſſentiali latent *r*), quod ex calyce obtinetur; cæterum ex Romano Chamæmelo non perinde cæruleum ſtillat *s*). Aqua, ut ex planta odora, bona eſt, & valde ab ILL. TRILLERO laudatur *t*). Ad ſyncopen TRALLIANUS *v*).

103. CHAMÆMELUM foliis glabris, duplicato pinnatis, nervo foliaceo, pinnulis lanceolatis, ſeminibus levibus.
Chamæmelum inodorum C. B. *Baſil.* p. 41. *ſ. Cotula non fœtida* I. B. III. p. 120.
Anthemis receptaculis conicis, paleis ſetaceis, ſeminibus coronato marginatis LINN. *Spec. II.* p. 1261
Anthemis arvenſis LINN. *flor. ſuec. II. n.* 768. cum nonnullis notis.

Circa Baſileam C. B. Nos circa *Goumoens*, *Lauſannam*, *la Chetelaz &c.*

A priori facile ſeparatur, foliis craſſioribus, majoribus, glabris, ſemine marginato: a ſequente ægrius. Caulis ſimilis, ruber, cubitalis, ramoſus. Folia cum ramis ſubhirſuta, craſſiuſcula, nervo ejusdem cum pinnis naturæ, qui in Romano multo lignoſior eſt. Folia ipſa pinnata, pinnis pinnatis, pinnulis lanceolatis, ariſtatis. Calycis ora potius fuſca quam argentea. Flos ſimilis, diſcus hemiſphærico altior, ſquamis inter floſculos latiuſculis, ovato lanceolatis, ſeminibus quadrangularibus, brevi quaſi & albo diademate coronatis.

104. CHAMÆMELUM foliis glabris, duplicato pinnatis, nervo foliaceo, pinnulis lanceolatis, ſeminibus exaſperatis *v**).
Cotula fœtida TRAGI. BLAKWELL *tab.* 63.
Chamæmelum fœtidum C. B. *Baſil.* p. 41. *&c.*
Fœtid Chamomile HILL. II. *t.* 29. nimis capillaris.
Anthemis receptaculis conicis, paleis ſetaceis, ſeminibus nudis LINN. *Spec. II.* p. 1261.
Anthemis cotula LINN. *flor. ſuec.* T. II. *n.* 768.

β Flore pleno SIBBALD. *natur. hiſt. of Fife.*

γ Flore abſque radiis.

δ Semifloſculis fiſtuloſis MORTON *Nat. hiſt. of Northamptonshire* p. 364. t. 12. f. 2.

Vulgo Bernæ, & circa *Roche*, *Ivornæ &c.* in agris, & ad vias.

Pleraque

n) WELSCH *becatoſt. I. obſ.* 59.
o) STROBELBERGER p. 180.
p) VAILLANT. *fig.* 31.
q) NEUMANN T. II. P. I. p. 532.
r) IDEM p. 535.
s) TREICHMEYER *Chem.* p. 66.
t) *Diſpenſat. I.* p. 351.
v) L. XII. p. 699.
*v**) Parthenium foliis coriandri tenuibus, flore per ambitum albo, intus melino, odore ſubviroſo, ſapore amaro DIOSCORID. L. III. c. 138. poſſit huc referri. aut ad Matricariam.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0060-4 DFG

Pleraque prioris, folia glabra, latiuſcula, cum nervo ejuſdem naturæ, pinnis pinnatis, pinnis lanceolatis, extrema trifida. Calycis ſquamis ora ſubargentea, anguſtior. Flos ſimilis, diſco valde convexo. Semina abſque diademate, undique ſpinulis *x*) exaſperata, ſuſcepta ſquamis peranguſtis. Fætet utique, neque credo in agris macris bene olere *y*).

Vulgo pro Chamæmelo in clyſteribus, etiam in epithematibus emollientibus, adhibetur. Siccum urinam pellere, atram bilem ducere, liberare pulmonem LOBELIUS *z*). Decoctæ cum cotula aquæ magna copia ſumta ſudorem movet, & arthritidem viri pene paralytici ſanavit *a*) Hoc puto eſſe Chamæmelum, quod in hyſtericis DETHARDINGIUS romano præfert *b*). Tritum cutim impoſitum exulcerat *c*).

105. CHAMÆMELUM foliis pinnatis, hirſutis, pinnulis ſimplicibus, lanceolatis.
Buphthalmum MATTHIOLI p. 909. BLAKWELL *t.* 439. *vulgare* CLUS. *Pann.* p. 569.
Chryſanthemum foliis Tanaceti LOESEL p. 47. *ic.* 9. *flore aureo Italicum* BARRELIER *ic.* 465.
Anthemis foliis bipinnatis, ſerratis, ſubtus tomentoſis, caule corymboſo LINN. *Spec. II.* p. 1263.

In *Helvetia* minus frequens, quam *Gottingæ*. *Baſileæ* legi ad *Rhenum*. C. B. in dumetis prope rudera *Auguſtæ*, & non longe a *Riehen*. I. B. ante portam *lapideam*. (Steinenthor)

Caulis cubitalis, durus, anguloſus, ramoſus & folioſus. Folia robuſta, viridia, ſubtus incana, petiolo lato, pinnis ſimplicibus, acutis, ariſtatis, pene æqualibus, quinque vel ſeptem parium. Flores in ſuis ramis ſinguli, ſpecioſi, patuli. Calycis ſquamæ denſe imbricatæ, ſubhirſutæ, pallentes; intimæ oris ſquallentibus. Semifloſculi tridentati, flavi, diſcus concolor. Squamæ inter flores ariſtatæ. Semina, ut in Buphthalmo, in ambitu incurva, per medium ſulcata, ad latera tenuia, quaſi alata, ſub floſculis quadrangula. Quare ambigit inter Buphthalmum, cui duorum generum feminibus convenit, & inter Chamæmela, ad quæ accedit feminibus non coronatis.

Odor & vires fere Chamæmeli. Pulverem tuſæ plantæ flavum ad icterum *d*), ad volvulum *e*) laudant, ad duas drachmas ſumtum. Urinam ciet *f*). Colorem luteum pulchrum lanæ impertit *g*).

ACHILLEA *h*) VAILLANT. p. 320. LINN. n. 971.
MILLEFOLIUM TOURNEF. T. 283.
& PTARMICA TOTRNEF. *Tab. eadem.*

Calyx pariter imbricatus, hemiſphæricus. Semifloſculi breves *i*), tridentati, *k*), ut latitudo longitudini parum cedat: numero exiguo *l*), non ſupra decem.

106. ACHILLEA foliis hirſutis, pinnatis, pinnis æqualibus pinnatis, pinnulis integris & trifidis, floribus luteis umbellatis.
Stratiotes lutea CLUS. *hiſp.* p. 371.
Milleſolium tomentoſum luteum C. B. I. B. III. P. I. p. 138.
Yellow Yarrow HILL. II. *tab.* 65.
Achillea foliis pinnatis, hirſutis, pinnis linearibus, dentatis LINN. *Spec. II.* p. 1264.

Pulchra planta in Valeſia inferiori ad vias, & inter vineas abundat, ut circa *Branſon*, *Fouly*, *St. Pierre*. Circa *Stalden*.

Formoſæ plantæ caules pedales, ex una radice numeroſi, folioſi. Folia tomento obnupta, tenuiter diviſa, petiolo amplexicauli, pinnis longe æqualibus, parium quindecim, pinnulis primis trifidis, reliquis ſimplicibus. Flores umbellati. Calyx glaber, pallens, ſubnitidus. Flos totus pulcher, flavus. Odor grate aromaticus.

107. ACHILLEA

a) *Emend. VI.* p. 22.
y) SCHULZE *chamaemel.*
z) *Adverſ.* p. 341.
a) B. LANGRISH p. 122. 123.
b) *Spec.* p. 129.
c) MATTHIOLUS.
d) CAMERARIUS.
e) EHRHARD ad LONICERUM.
f) BRASSAVOLA.
g) Conf. LINNÆUS *plant. tinctor.* p. 24.
h) Achillea gerit ſcapos dodrantales, majores, minutulis foliis circumdatos, habentibus inciſuras, coriandri ſimilitudine, odore multo non inſuavi, umbella in acumine rotunda, floribus candidis, perpaucis, & aurum æmulantibus DIOSCOR. IV. c. 32. Poteſt noſtra eſſe. Achilleos foliis minutioribus quam fœniculi PLIN. L. XXV. n. 19. Milleſolium Dioſc. L. IV. c. 110. alio pertinet, paluſtris planta, foliis fœniculi.
i) VAILLANT. f. 2. 10. TOURNEFORT A. A. F.
k) Ibid.
l) Ibid. Ad ſedecim LINN.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0061-0

107. ACHILLEA foliis pinnatis, pinnis longe æqualibus, pinnatis, pinnulis trifidis & quinquefidis.

Millefolium BLAKWELL *tab.* 18.
Millefolium terreſtre minus Dioſcoridis TABERNÆM. p. 130.
Paſture Tarrow HILL. II. *tab.* 65.

β Flore carneo, & purpureo, ludit.

Ad vias abunde.

Caulis erectus, pedalis, folioſus, ex ſumma parte umbellifer. Folia ſubhirſuta, firma, prælonga, valde diviſa, lato petiolo, pinnis brevibus, numeroſiſſimis, ad 25. paria, lente & creſcentibus, & decreſcentibus, & longe pene æqualibus. Pinnularum in una pinna paria tria ad ſeptem, trifidæ eæ, & quinquefidæ, lanceolatæ. Tota folia punctata ſunt & reticulata. Calycis ſquamæ virentes, ora dilute fuſca. Petala plana quatuor & quinque, perbrevia, alba aut rubra: diſcus ochroleucus aut ruber.

γ Millefolium odoratum minus Monſpelienſium SCHEUCHZERI *Itin. VII.* p. 515. quod PELLETIER deſcribit p. 271. mera varietas eſt, quam in arce Sedunenſi legeram, tum circa *Branſon* ad vias. Quando calor æſtivus plantulam aduſſit, diverſa videtur a ſe ipſa, foliorum laciniis magis capillaribus, tota & inprimis folia valde lanuginoſa. Verum per omnes medios gradus a vulgari in iſtam *tomentoſam* varietatem degeneraſſe vidi. Separat LINNÆUS *m)* de alia forte planta locutus. Ad nobilem refert Cl. GOUAN *flor.* n. 372.

δ *Millefolium alpinum* CLUS. *Pann.* p. 562. SCHEUCHZER *Itin. IV.* p. 338. flore albido mera varietas in *Gemmio* monte lecta.

Planta ſubadſtringens, paulum aromatica, terreis elementis abundans *n)*, ut vis in mucilagine ſit *o)*, tamen ut & aquoſum extractum & reſinoſum vires habeat *p)*. Deſtillantem ad ignem dat aquam cæruleam *q)*, in qua cæruleum, penetrabilis odoris, oleum *r)* natat. *Ipſe ſpiritus cohobatus*, iterata deſtillatione, cæruleus prodit *s)*, quem modum etiam NEUMANNUS laudat *t)*, niſi malis extracto admiſto ſpiritum confirmare. Tinctura ſpirituoſa, & extractum cum ſpiritu vini paratum, meliora ſunt aquoſis, & magis balſamica *v)*, & tincturam STAHLIUS plurimi fecerat, alii minoris *x)*. In ſale ſulfur eſt, & alcali volatile *y)*.

Succus ad aliquot uncias epotus ad fluorem album compeſcendum, ad gonorrhœas, ad hæmorrhagias laudatur, & ad pulmonum vitia. In hæmorrhoidibus coercendis in ſe ipſo expertus BUCHWALDUS *z)* laudat; in hæmoptyſi alii *a)*, & in uteri ſanguineo fluxu *b)*, aut ſanguinis poſt nimium nixum de inteſtino ſtillicidio *c)*. Idem poſt lithotomiam vulneris confirmationem adjuvat. STAHLIUS vix alio *d)* tonico medicamento & ſtomachico frequentius uſus eſt; in febribus intermittentibus, morbo hypochondriaco *e)*, phthiſi, aliisque malis F. HOFMANN. Cum ſcordio & melle, phthiſin ſanaſſe KELLNERUS. Infuſum, quale theæ eſt, ad cardialgias, ad ſuppreſſa lochia, ad colicos dolores adhibetur; & ad pulmonis morbos decoctum cum cortice peruviano *f)*. Ad dolores hæmorrhoidum cæcarum ſpecificum eſſe STAHL *g)*. Unguentum ad hæmorrhoides cæcas commendatur *h)*. Aquam vinoſam WELSCHIUS ad calculum exhibet *i)*.

Neque pecori ingratum eſt *k)*, ad ſcabiem pecudum utile *l)*.

108. ACHILLEA foliis pinnatis, pinnis ſemipinnatis, inciſis & integris.

Stratiotes millefolium MATTHIOLI p. 1007.
Millefolium ſ. Achillea DODON. p. 1000. *icon.*

Mille-

m) *Spec. II.* p. 1268.
n) NEUMANN p. 372.
o) ibid.
p) ib. p. 371.
q) NEUENHAHN *biblioth.* T. II p. 477.
r) IDEM ib. NEUMANN. CARTHEUSER *mat. med. part. poſt.* p. 121. qui addit, ex pingui ſolo natum cæruleum dare oleum, flavum ſi in macro. Negat ſibi cæruleum provenire ILL. SPIELMANN *Inſt. Chem.* p. 188. Ex floribus potiſſimum habuit NEUMANN II. P. 3. p. 368.
s) GMELIN *flor. Sibir.* T. II. p. 199.
t) NEUMANN iq. p. 374.
v) CARTHEUSER.
x) TRALLES *Hiſt. Choler.* p. 328.
y) GMELIN *Comm. Petropol.* T. V. p. 290. 291.
z) p. 178. Infuſum theiforme STAHL *de ſpecif.* p. 33.
a] *Breſl. Saml.* 1718. menſ. Mart. LANG. *de milleſol.* p. 14.
b] THOMASIUS ib. p. 16.
c] CHOMEL *plant. medic.* p. 574. Succo ad ſex uncias dato.
d] Princeps vulnerarium medicamentum BUCHWALD, p. 129.
e] HEISTER *med. germ. indig.* p. 29.
f] LOESECKE *Arzneymitt.* p. 432. 433.
g] De *alternat. & ſpecif.*
h] *Hamb. Magaz.* T. 18. p. 487.
i] *Miſcellan.* ib.
k] Amatur SCHREBER *Saml. III.* p. 57.
l] KALM *reſa* p. 299.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0062-6 DFG

Millefolium purpureum majus C. B. *Prodr.* p. 72. I. R. H.
Purple tanzy leaved Achillea HALE *Eden. t.* 55.

Vel notabilis varietas eſt, vel vera planta *m*). In pratis circa *Curiam* Rhætorum C. B. in M. *Generoſo* Cl. LA CHENAL.

Caulis cubitalis, erectus. Foliorum alia proportio. Breviora ſunt & latiora, nervo lato, pinnarum paribus paucioribus, vix ſupra ſedecim. Sed quæque pinna multo latior eſt, ſemipinnata, lobulis ſæpe ſimplicibus, tamen etiam breviter inciſis, dentibus binis ternisve. Puncta habent. Umbella floralis & reliqua ſimilia. Calycis glabri oræ fuſcæ.

109. ACHILLEA foliis tomentoſis, duplicato pinnatis, pinnis remotis, pinnulis ſemipinnatis *Cat. rar.* n. 930.
Nobile Millefolium TRAG. p. 476. bene.
Tanacetum minus album odore Camphoræ C. B. *Baſil.* p. 40. *&c.*
Openleaved Yarrow HILL. II. *tab.* 65.
Achillea foliis bipinnatis, inferioribus nudis, planis, ſuperioribus obtuſis, tomentoſis, corymbis convexis, confertiſſimis LINN. II. p. 1268.

C. B. in agrorum limitibus verſus *Hüſigen*, & ad *Wieſæ* pontem in arenoſis. Verſus *Alſchweiler*, *Höganheim & Neuweyher* Cl. LA CHENAL. Biennæ abunde ad vias inter vineas, & Neocomi. In Valeſia circa *Gonthey*, & alibi.

A vulgari Millefolio ſatis manifeſto differt *n*), cubitali caule & multo altiori, folioſo, anguloſo, tomentoſo: foliis laxius diviſis, pinnis a ſe invicem remotis, pauciori-bus, ad paria decem, duodecim, pinnis iterum pinnatis, pinnulis ſemipinnatis, laciniis parium fere ad ſex uſque, lanceolatis aut bifidis, demum varie inciſis, minoribus intermiſtis. Folia dum ſiccantur, contrahunt ſe, ut habitus obtuſus fiat. Non punctata ſunt. Flores umbellati, calyces lanuginoſi, ſubfuſci; ſemifloſculi albi, tum floſculi, ſed tubæ flavæ. Radii amant contra calycem reflecti. Odor multo gratior, & acrius aromaticus.

Hanc ſpeciem oporteret in medicinam recipere, quæ *multo plus virium*, quam vulgaris ſpecies, promittat.

*110. ACHILLEA foliis hirſutis, pinnatis, pinnis acute dentatis, lateſcentibus *Emend. IV.* p. 22. n. 61. †

Rariſſima planta in *Valeſiæ* decuria Gomſenſi provenit, haud procul Rhodani fontibus. Credas Te *Pyrethrum* 95. videre, ſed character diſtat. Radix perennis, lignoſa, ramoſa, caules educit multos, rectos, cubitales, non ramoſos, niſi umbellam velis. Folia pinnata, petiolo longo, pinnarum paribus decem, & ultra. Primæ pinnæ parvæ ſunt, mediæ maximæ, ultimæ cum nervo folii confluunt. Porro eæ vel palmatæ ſunt, cum dentibus quatuor aut quinque, vel ſemipinnatæ, acute dentatæ, dentibus deorſum longioribus, ut ad id latus quaſi lobulus fere tridentatus accedat. Umbella laxior caulem terminat; calycis ſquamis per oram fuſcis. Semifloſculi albi, obtuſe tridentati: diſcum ſquamæ diſtinguunt longæ, fuſcæ, obtuſæ. Semifloſculi quinquefidi, albi. Odor gratus, acutus.

111. ACHILLEA foliis pinnatis, glabris, pinnis ſimplicibus, & multifidis.
Parthenium alpinum CLUS. *Pannon.* p. 262.
Matricaria alpina chamæmeli foliis SCHEUCHZER *Itin. IV.* p. 338. cum flores non multo majores faciat, quam vulgari Millefolio.
Chamæmelum alpinum, ſaxatile, perenne, flore albo, ſingulari, calyce nigricante TILLI *hort. Piſan. t.* 19.
Achillea foliis pinnatis, pectinatis, integriuſculis, pediculis villoſis LINN. *Spec. II.* p. 1267.

In ſaxoſis alpium paſſim, & ad rivos alpinos: in *Lioſon*, *Javernaz*, *Enzeindaz*, *Ovannaz*, *Chapuiſe*, *ſur Champ*; *Grimſula*, *Gemmio*, *Furca*, a me lecta, & in M. *Kahlenberg*, *Stafelberg*.

Radix nigra, lignoſa, fibris teretibus ramoſa, fervida, ſaporem in lingua durabilem pyrethri relinquit. Caules multi, duri, pedales & dodrantales. Folia viridia, ſubhirſuta, pinnata, pinnarum paribus ad decem & duodecim, nervo lato, pinnis linearibus, acutis, ſimplicibus, non raro etiam in tres, quatuor, vel quinque, lacinias diſcerptis. Vidi laxe diviſa, pinnis ex apice bicornibus, tricornibus, floribus pauciſſimis. Umbella ramos terminat, petiolis tomentoſis. Flores majuſculi, ad 8. lineas lati. Calyx levis, ora ſquamarum nigra, & ſqualente. Semifloſculi albi,

m] Separat foliis alternis JUNG.
n] Ad ROTH *obſ.* p. 48.

albi, tridentati, ſex, octo & decem. Squamæ inter floſculos fuſcæ, floſculi albi, tubo ſtamineo flavo.

Radix alpicolis ob pyrethri ſaporem aliquo in uſu eſt. SCHEUCHZERUS cum ſpiritu vini ait deſtillari. Sed noſtra inodora eſt. Vereor ne cum ſequente confundat.

112. ACHILLEA foliis pinnatis, pinnis ſimplicibus glabris punctatis *Emend. II.* p. 39. n. 87. †

Iva moſchata GESNER *epiſt.* p. 66.
Aſſenzo III. alpino umbellifero PONA *Bald. Ital.* p. 120.
Tanacetum alpinum odoratum C. B. P. SCHEUCHZER *Itin. II.* p. 142. *Itin. VI.* p. 462.

In alpibus ſummis. In *Veragricis* paſſim, *Jeman*, *ſous la dent de Morcle*, in ditione Aquilejenſi, in M. *S. Bernhardi*, *Gotthardo*, *Furca*, ſupra *Bagnes*, in M. *Speluga*, *Roßboden*, *Kahlenberg*, *Stafelberg*, *Simplon*, in M. *Prægallenſibus* SCHEUCHZER: in M. *Braulio* J. GESNER. In M. *Bernina* R. DICK.

Cum Achillea 111. proxime convenit, ut non continuo diſcrimen invenias, ſi ab odore grato, aromatico, receſſeris. Radix tamen non acris eſt; caules humiliores; petioli minus tomentoſi. Folia viridiora, ſimpliciora, pinnarum non ſupra decem paribus, foveolis exſculpta, pulpoſa, ad lentem vitream reticulata. Squamæ calycinæ leviſſime ſubhirſutæ, breviores, magis compactæ, fuſcæ, neque nigræ. Flores minores.

Hæc eſt verior ſpecies *Genipi*, alpicolis celebrata: ob egregium enim odorem infuſum theiforme ad movendum ſudorem adhibetur, calidum tamen *o)*, & facile nocitura in pleuriticis, ſi febris magna fuerit *p)*.

Achillea GMELINI *tab.* 83. f. 1. nimis alta videtur, & flores habere multo minores, radicem non perinde lignoſam, neque amicus noſter aromatici odoris meminit.

β Varietatem foliis hirſutis, odore etiam diverſam, nolim tamen diſtinguere *q)*.

113. ACHILLEA foliis tomentoſis, pinnatis: pinnis ſimplicibus & inciſis.

Achillea αλπιμοχθαμαλος RICHER.
Millefolium alpinum incanum, flore ſpecioſo I. B. III. p. 138. SCHEUCHZER *Itin. II.* p. 138.
Millefolium tomentoſum, odoratum BOCCONE *muſ. di piant.* T. 120.
Millefolium alpinum flore ſpecioſo SCHEUCHZER *It. IV.* p. 338.
Achillea foliis pinnatis, lanugine totis obſitis, floribus albis, umbellatis ALLIONE p. 9. *t.* 2.
Achillea foliis pinnatis, dentatis, hirſutiſſimis, floribus glomerato umbellatis LINN. *Spec. II.* p. 1267.

In ſummis alpibus. Sub *Furcæ* culmine legi; SCHEUCHZER in altiſſimis M. *Prægallenſium & Averſanorum.* In *Hinterhein* Cl. SCHINZ. In *Furcula* Cl. DICK. In M. *S. Bernhardi*, alpibus ſupra *Bagnes*, montibus vallis *S. Nicolai*, *Sempronio*, *Stafelberg*, *Kahlenberg*, *Schönbühl* &c. Valeſiæ.

Cum priori 112. per varietatem β conſentire videtur. Humilius tamen eſt, caule ſæpe incurvo, cum foliis tomento obducto. Folia pro portione longa, pluribus pinnarum paribus, pene æqualibus, primis ex radice ſimplicibus, ulterioribus inciſis trifidis, quinquefidis, ſemper lanceolatis. Caulinorum pinnæ ſæpe ſimplices, parallelæ. Foveolæ balſamo plenæ minus conſpicuæ. Umbellæ conpactæ, anguſtæ, planæ. Calyx hirſutus, oris nigris. Semifloſculi lati, obtuſi, tridentati, albi. Tomentum per ætatem non dejicit.

Odor aromaticus, diverſus a priori, & aliquanto debilior. Satis a priori diverſum videtur, cum tomentum nunquam per ætatem dejiciat. Etiam hoc pro *Genipi* venditur.

114. ACHILLEA foliis tomentoſis, longe petiolatis, palmatis *Cat. rar.* n. 925.

Abſinthium montanum, umbelliferum CLUS. *Pann.* p. 553. 555.
Abſinthium umbelliferum CLAVENNÆ in proprio libello, qui a CLUSII planta ſeparat.
Antabſinthium P. DE SPRECHIS minus bene.
Achillea foliis laciniatis, planis, obtuſis, tomentoſis LINN. *Spec. II.* p. 1266.

C. B. & WAGNERUS in alpibus helveticis ajunt reperiri. In M. *Generoſo* ſola folia legerunt D. LA CHENAL & CHATELAIN.

Radix pulchræ plantæ lignoſa, longa, aſpera. Caulis ad terram folioſus, ſuperne fere nudus, dodrantalis, hirſutus, laxa umbella florigera terminatus. Folia radicalia utique fere abſinthii ſimilia, albo tomento plano & adpreſſo obducta: nervo longe nudo, latiuſculo, & lateſcente, fine palmato in aliquot dentes ſubito inciſo, aut ſemi-

o] *Journ. Helvet.* 1758. Menſ. Sept.
p] Monet ibidem Cl. NEUHAUS, & LIL. TISSOT *Avis au Peuple* p. 129.
q] *Emend. II.* p. 40. n. 88.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0064-7 DFG

ſemipinnato, pinnis ad ſeptem uſque, ſimplicibus, aut unico dente notatis. Flores in umbella fere vigeni. Squamæ calycis ſubhirſutæ, ora fuſca. Semifloſculi fere octoni, albi, tridentati.

115. ACHILLEA foliis pinnatis, pinnis acute ſerratis, extremis confluentibus *Cat. rar.* n. 923.
Dracunculus alpinus foliis ſcabioſæ C. B. *prodr.* p. 39.
Ptarmica alpina matricariæ foliis TRIUMPHETTI *obſ.* p. 83. BOCCONE *tab.* 150. Iconem dedit etiam ZANONI *nov.* p. 186. *tab.* 142.
Irregular leaved Yarrow HILL. II. *tab.* 67.
Achillea foliis pinnatis, planis, inciſo ſerratis, extimis majoribus coadunatis LINN. *II.* p. 1265.
In alpinis non rara, ut in M. *Taveyannaz*, *Lioſon*, *Richard*, *la Varaz*, *Chapuiſe*, *Orgevaux Aquilejenſium*; *au Trient*, in M. *Salanſe*, *Sempronio*, & alibi in Valeſiæ alpibus. In via per M. *Grimſulam*, per M. *Gotthardum*, ſurſum à *Ponte diaboli*, in monte *Furca*, *Speluga*. In M. *Furkmatt*, & apud *Abbatiscellanos*: & ſupra *fabarias Thermas* J. GESNERUS & C. BAUHINUS. In *Albula* M. HUBERUS.
Radix lignoſa, craſſiſſima, capillata. Caulis erectus, non ramoſus, & tamen cubitalis & tripedalis. Folia pinnata, plana, latiuſcula: pinnarum paribus tribus majoribus, extremo pare demum cum nervo confluente. Eæ pinnæ glabræ ſunt, nervis ſubhirſutis, omnes acutæ & profunde circumſerratæ, ut tamen deorſum profundiores dentes educant, & pene ſemipinnatæ ſint. Flores in umbellam laxam, quæ caulem terminat. Calyx ex ovato contrahitur, ſquamis denſe congeſtis, ovatis, cavis, ora fuſca. Semifloſculi a quinis ad octonos, albi, profunde tridentati, quorum longitudo latitudinem ſuperat. Diſcus convexus, floſculi quinquefidi; pali fuſci, oblongi, flos cæterum totus albus.
Tota planta odorem gratiorem ptarmicæ ſpirat, ſed potiſſimum florum gratus eſt odor.

116. ACHILLEA foliis ſemipinnatis, pinnis minutiſſime ſerratis *Enum.* n. 3. *Cat. rar.* n. 924.
GMELIN. *flor. Sibir.* T. II. n. 161.
Ptarmica alpina Millefolii folio BOCCONE T. 101.
Achillea foliis lanceolatis, dentato ſerratis, denticulatis, tenuiſſime ſerratis LINN. *Spec. II.* p. 1266.
Nunquam in alpibus noſtris reperi, ſed in Catalogo inter alpinas SCHEUCHZERUS recenſuit.
Folia longa, anguſta, ſemipinnata, nervo folioſo, pinnis lanceolatis, acutiſſime dentatis, in apice ſæpe perargute inciſis. Umbella laxa caulem terminat: calyx pallens; flores cæterum fere ptarmicæ.

117. ACHILLEA foliis linearibus, lanceolatis, acutiſſime ſerratis.
Ptarmica p) CAMER. *Epit.* p. 354. BLAKWELL *tab.* 276.
β Flore pleno CLUS. cum icon.
γ *Ptarmica alpina foliis anguſtis, partim ſerratis, partim integris* BOCCONE *Muſ. di Piant.* p. 107. T. 85.
In pratis ſubhumidis vulgaris.
Caulis firmus, cubitalis & major, ramoſus, erectus. Folia firma, fragilia, levia, longa, longiſſime lanceolata, per oram minutiſſime, ſed vere ſerrata, dentibus æqualibus, innumeris. Flores in umbellas laxas, toti cum diſco albi, tubis fuſcis. Semifloſculi pauci, ad undecim. Calyx & paleæ diſci ſubhirſutæ, barbatæ.
Odor acris, aromaticus. Sternutationem ciet *q)*, ſalivam maſticata movet, ad mucoſas faucium obſtructiones valet BOERHAAVE. Pecori grata eſt *r)*.

RADIATÆ.

II. DISCO PALEIS DISTINCTO.

I. SEMINIBUS CORONATIS.

BUPHTHALMUM *s)* LINN. *gener.* n. 977.
ASTERISCUS TOURNEFORT. t. 283. VAILLANT. p. 331.
& ASTEROIDES VAILLANT.

Ab Achillea & a Chamæmelo differt ſeminibus *t)* margine inciſo & multifido coronatis. Floſculorum diſci ſeminibus marginatis, peeinde coronatis *v)*.

118. BUPH-

p] Ptarmica exiguus frutex, ſurculos habet multos, rotundos, folia oleæ longa, multa, capitulum anthemidis parvum, rotundum, quod ſternutamentum excitat DIOSCORID. L. II. c. 156. Noſtræ folia non ſunt oleæ.
q] WIGAND. *boruſſ.* p. 64. b.
r] SCHREBER III. *Saml.* p. 68.
s] Buphthalmum caulibus tenuibus, mollibus, foliis fœniculi, luteo flore, anthemidis majori, oculi ſimilitudine DIOSCORID. III. c. 139. non eſt noſtrum.
t] VAILLANT. *fig.* 38. BERKHEY T. V. f. 36. 37.
v] TOURNEF. Q. BERKHEY *tab.* 5. f. 38. 39.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0065-3 DFG

118. BUPHTHALMUM foliis imis petiolatis, ovatis, ſuperioribus amplexicaulibus, lanceolatis, hirſutis, rariter dentatis.
Aſter Pannonicus CLUS. *pann.* p. 526. 527.
Conyza major altera THAL. *ic. II.* p. 21.
Aſteroides hirſuta MICHEL *hort. flor.* p. 12.
Buphthalmum foliis alternis lanceolatis, ſubſerratis, villoſis, calycibus nudis, caule herbaceo LINN. *Spec. II.* p. 1275.
Noſtra perpetuo ſubhirſuta eſt & ſubaſpera, auſtriaca leviſſime ſubhirſuta. Non alpina eſt, ſed ſubmontana. In M. *Bözberg*, *& Hauenſtein*, circa *Langenbruck*, in M. *Farnspurg*, qui ſunt ex humillimis Juræ dorſis. In pratis ſalinarum Aquilejenſium. Verſus *Fenalet* ad viam, quæ ducit *aux Fondemens.* Circa cavernam *Beati*, ſupra lacum *Thunenſem.* Circa *Weſen*, *Ragaz*, *& thermas ſabarias*: in valle *Lepontia*, *Mendriſii*, & in M. *Cenero*, *Pilato*, *Uetliberg.*
Caulis rectus, cubitalis & altior, hirſutus, ramis erectis, unifloris. Folia radicalia petiolata, ovata; ad caulem amplexicaulia, longe elliptica, lanceolata, hirſuta, per oram rariter ſerrata. Flos nudus, ſpecioſæ magnitudinis, ſummum caulem ramuma terminat. Calycis ſquamæ duorum & trium ordinum, ovato lanceolatæ, firmæ, hirſutæ. Semifloſculi flavi, trinervii *x*), tridentati, numeroſi; diſcus potius fuſcus.
Hic eſt forte *Aſter luteus Italorum*, cujus ſucco circa vulnus inuncto adjutus canis aliquot viperæ vulnera pertulit *y*).

119? BUPHTHALMUM foliis conjugatis, flore nudo nutante. †
Cannabinæ aquaticæ ſimilis capitulis nutantibus C. B. *prodr.* p. 138.
Conyza capite nutante I. B. II. p. 1055. cum icone.
Michelfeldæ C. B. in humidis.
Hic plantam refero, quam inter ſtirpes C. B. ſiccas vidi, non alias, & cujus exemplum inter ſtirpes HAGENBACHIANAS eſſe Cl. LA CHENAL monuit.
Caulis cubitalis, ex ſummitate ramoſus. Folia conjugata, hirſuta, ſerrata, lata baſi caulem amplexa, lateſcunt inde & lanceolato fine terminantur. Sub ramis folia ſolitaria. Flores prodeunt ex alis ſummorum foliorum, corona folioſa deſtituti, nutantes. Calycis ſquamæ laxæ, paucæ, ad quinque, ex ovatis lanceolatæ, concavæ. Semifloſculi breves & latiſſimi, tribus amplis dentibus. Squamæ inter floſculos ellipticæ. Staminum vagina eminens, & longa tuba. Semifloſculorum ſemen latum, planum, utrinque acuminatum, levi pappo coronatum. Floſculorum ſemen paulo craſſius videtur. Adparet ad Buphthalma pertinere, non ad Bidentes, etſi habitu conſentit. Nuperi omnes hanc plantam ignoraſſe videntur, veram utique, etſi non potuit circa *Michelfelden* reperiri.

BIDENS TOURNEF. T. 262. LINN. n. 932.
CERATOCEPHALUS VAILLANT. p. 326.
& COREOPSIDIS ſpecies LINN. n. 981.

Hoc genus inter radiatas & diſcoideas ambigit, his propius: cum tamen nonnunquam veros & ſpecioſos ſemifloſculos producat, cum radiatis reliqui, VAILLANTIUM ſecutus. Calycis ſquamæ laxæ, obtuſæ, ſimilesque in diſco inter floſculos ſquamæ *z*). Flos plerumque nudus, ſolis fit floſculis androgynis *a*), campanulatis, quadrifidis & quinquefidis. Semen planum, medio dorſo utrinque eminente diſtinctum, coronatum ex ſuis angulis duabus perpetuis, retrorſum hamatis, ariſtis, quibus duæ aliæ minores, non raro, medio ex dorſo accedunt, alias unica *b*). Frequenter etiam, certe in ſpeciebus noſtratibus, ſemifloſculi *c*) in ambitu trideutati, colorati, ſpecioſi, ſteriles, accedunt, tuba deſtituti, & abortivo ſemine fulti *d*).

120. BIDENS foliis ſeſſilibus, ſerratis, floribus nutantibus, circumvallatis.
Eupatorium aquaticum ſemina ſeptentrionalium ſtellato & odoro flore LOBEL. *ic.* p. 429.
Bur Marygold PETIVER *tab.* 20.
Bidens foliis lanceolatis amplexicaulibus, floribus cernuis, ſeminibus erectis LINN. *Spec. II.* p. 1165. Conf. *Oelanska reſa n.* 334.

β Eupa-

z] BREKHEY T. III. f. 26.
y] VALISNERI T. I. p. 359. SEGUIER II. p. 233.
z] TOURNEFORT A.
a] IDEM.
b) VAILLANT. *fig.* 48. TOURNEF. K. F.
c) Quatuor eſſe ariſtas BOBART in *epiſt. poſt* RAII Epiſtolam.
d) TOURNEF. D. E. ſed fertilem pingit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0066-9 DFG

β *Eupatorium Cannabinum chryſanthemum* TABERN. p. 117.
Conyza paluſtris foliis ſerratis LOESEL *flor.* p. 54. *ic. II.*
Bidens in Hibernia radiatus RAI *de method.* p. 97.
Hepatorium aquatile folio non diviſo, flore aureis undique petalis radiato TRIUMPHETTI p. 65. HIST. OXON. III. p. 17. *tab.* 5. *fig.* 25.
Bidens cernua HILL. II. T. 18.
& *Coreopſis bidens* EJ. *t.* 35.
Coreopſis foliis lanceolatis, ſerratis, oppoſitis, amplexicaulibus LINN. II. p. 1281. *Wäſtgöta reſa* p. 160. 272. ROSEN *obſerv. n.* 40.
Ic. NEBEL. f. 3.
Multas varietates ſeminis ariſtis 2. 4. flore ſpecioſo aut non ſpecioſo habet MICHELI *hort. flor.* p. 16.
γ Annon etiam huc pertinet *Verbeſina minima* DILLEN. *Cat. Gieſſ. nov. ſpec.* p. 66. *Syn.* RAI p. 188. *t.* 7. *f.* 2.
Bidens foliis lanceolatis, ſeſſilibus, flore ſeminibusque erectis HUDSON *flor. angl.* p. 310. LINN. *Spec. II.* p. 1165.
Bidens Dilleniana HILL. T. III. *t.* 89.
Huic folia peranguſta & parum dentata, ſtatura ſemipedalis. Mihi idem & erecta capita habere viſus eſt, & nutantia.
δ Foliis ſubrotundis TARGIONIUS *viagg.* IV. p. 237.
Vulgo in foſſis & locis aquoſis Bernæ, circa *Mathod* & alibi.
Caulis erectus, cubitalis, ramoſus Folia conjugata, patula, elliptica, etiam ovata, lanceolata, undique ſerrata, baſi ad caulem ſeſſili, hamis obtuſiſſimis. Flores aliquot, in ramis ex alis prodeuntibus congeſti: non raro foliis viridibus, ligulatis, lanceolatis, integris ſuccincti, ut aliqua Buphthalma, alias nudi. Calycis ſquamæ ovatæ, lineis nigris lineatæ, ſæpiſſime in naturam floralem degenerant. Accedunt minime raro radii flavi, patentes, ſpecioſi, unici ordinis. Floſculi concolores, ariſtæ fere quatuor, quarum duæ breviores.
Plantam β nulla præter ſemifloſculos nota diſtinguere poſſum. Sed ii etiam in Chamæmelis, Senecionibus aliisque floribus radiatis ſæpe deſunt.
Plantam γ ſeparat amicus noſter Cl. HUDSON, & nunc etiam LINNÆUS, potiſſimum ob erectos flores; ſed ii etiam in noſtra, non raro, ante plenam maturitatem eriguntur. Nobis icon DILLENIANA plurimum convenire viſa eſt, cum novis plantulis autumno repullulantibus. Si vere differt planta DILLENII, eam nondum in Helvetia reperi. Noſtra planta ſæpe perinde ſemifloſculis abundat
Acris odor plantæ tritæ vires promittit. Cum ergo Acmellam videret de genere eſſe Bidentis Cl. NEBELIUS, eiusque diſcipulus Cl. BLANKENHORN, facta analyſi easdem in bidente vires eſſe ſibi perſuaſerunt, quæ ſint in Acmella. Poſt abactam aquam, & oleum deſtillatum, reſiduum, in aqua non in vini ſpiritu ſolubile, ſuavi eſt odore, & reſidua herba *e*) dat aquam vires plantæ habentem, iterumque oleum empyreumaticum tenuius, & craſſius, præter empyreumaticum ſubacidum liquorem. In capite motruo etiam nitrum eſt, & ſal fixus & ferrum. Etiam hanc plantam tinctoriam eſſe, & flavo tingere LINNÆUS *f*). Extractum reſinoſum viridi tingit NEBEL.

121. BIDENS foliis petiolatis, trilobatis & quinquelobatis, ſerratis, floribus circumvallatis.
Cannabina aquatica folio tripartito diviſo C. B.
Bidens tripartita HILL. III. *t.* 89.
Bidens foliis trifidis, calycibus ſubfolioſis, ſeminibus erectis LINN. II. p. 1165.
β Flore radiato.
Conyza paluſtris foliis tripartito diviſis LOESEL p. 53. *fig.* 10.
Trifid Bur Marygold PETIVER *tab.* 20.
γ Foliis ſupremis tridentatis BLANKENHORN *Acmell. Palat. fig.* 1.
Cl. MICHELI habet varietates foliis imis trilobatis, ſuperioribus integris, & flore luteo radiato *g*).
Iisdem locis, etiam vulgatior.
Caulis bipedalis, valde brachiatus. Folia ex petiolo communi trilobata, quinquelobata *g**), profunde ſerrata. Medius lobus amplior, rhomboideus: Suprema folia petiolata, ovato lanceolata. Sub flore corona foliorum viridium, ciliatorum. Calycis ſquamæ virides, nigro lineatæ, interiores ſæpe ſquamæ florali margine flavo luxuriant, & demum corona ſemifloſculorum accedit. Ariſtæ fere tres, quarum duæ perſiſtunt. Semen medium linea percurritur, quaſi granulis facta; lineæ laterales ciliatæ ſunt.

e) *Comm. Lit. Nor.* 1745. *hebd.* 46.
f) *Olaniska reſa* p. 97. 334.
g) *Hort. flor.* p. 120.
*g**) NEBEL. f. 6.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0067-5

Vires eædem videntur. Et ipſa oleum dat aquæ innatans, & liquorem empyreumaticum, ſed alcaleſcentem, qui priori acidus ſit. In calce ſal cubicus.

Vires prioris potius meliores habet *h*). Inter Vulnerarias in America habetur *i*): ad reſolvendos humores laudat APOLLO *k*), flavo colore tingit, ſi linum cum alumine in aqua maceratum, ſiccatum, iterum cum bidentis decocto maceratum, demumque incoctum fuerit *l*).

FLORE COMPOSITO.

DISCIFERO.

III. RADIIS NUDO. FLOSCULOSÆ *m*).

CORYMBIFERÆ VAILLANT. *Mémoir. de l'Acad.* 1719. p. 277.

Hæc claſſis a priori radiorum defectu differt, ut ſolos campaniformes floſculos, aut certe femineos, ſola tuba cum graciliſſimo tubo conſtantes habeat. Non pura eſt. Nam & aliquæ radios habent, ut Tuſſilago, Petaſites; aliæ radiorum imaginem, ut Xeranthemum. Deinde a Capitatis difficilius ſeparantur, quibus eadem omnino natura eſt, niſi quod floſculi multo longiores ſint, & tuba valde breviter inciſa: deinde caput floridum planius, latius, non perinde longum, neque ventricoſum. Separavit etiam in claſſibus naturalibus LINNÆUS *n*), & plerasque *nucamentaceas* vocat, alias inter radiatas admiſcet.

I. PLACENTA SQUAMIS DISTINCTA.

I. SEMINE CORONATO.

XERANTHEMUM VAILLANT. *Mem. de l'Acad.* 1718. inter Capitatas.

TOURNEFORT *tab.* 284. LINN. n. 947.

XERANTHEMUM habet ſquamas calycis multorum ordinum, primas ovatas *o*), ariſtatas, intimas longe lanceolatas, pungentes, ſiccas omnes & ſplendentes, expanſas, ut radiatum florem referant *p*). Floſculi in ambitu *q*) feminini ſtricti, longique, impoſiti ſemini villoſo, quinque triangularibus *r*) glumis coronato. Interiores floſculi latiorem campanulam habent *s*), de qua vagina ſtaminea eminet *t*). Diſcus plenus ſquamis longioribus, quam ſunt floſculi.

*122. XERANTHEMUM herbaceum foliis lanceolatis.

GESNER *ic. lign.* 72.
Ptarmica Auſtriaca CLUS. *Pann.* p. 548. 549. bene.
Jacea oleæ folio minori flore C. B.
Xeranthemum capitulis inapertis Enum. p. 709.
Xeranthemum herbaceum foliis lanceolatis, patentibus, caule herbaceo LINN. *Spec. II.* p. 1201. cum multis varietatibus.
Xeranthemum MILLER *tab.* 297.

Frequens ad vias Valeſiæ, circa *Sedunum*, *Sideram*, *Leucam*, *Saillon*.

Caules ex non magna radice numeroſiſſimi, duri, una cum foliis lanugine tecti, folioſi. Folia linearia, lanceolata, hinc ſubatra, inde incana. Singulum ramum ſuus flos terminat, quem menſe Julio inapertum reperi, ſed ſeriori demum tempore idem autumno expanditur, calycis ſquamis nitentibus, albis aut purpuraſcentibus. Calyci ſimiles inter floſculos bracteæ.

Non fætet, etſi ita fert nomen MORISONI.

I. PLACENTA SQUAMIS DISTINCTA.

II. SEMINE NUDO.

SANTOLINA TOURNEF. T. 260. p. 311. VAILLANT. LINN. n. 942.

Calyx ſquamoſus, imbricatus, hemiſphæricus *v*). Floſculi *x*) omnes androgyni *y*), innati ſemini prismatico *z*), quadrangulari.

*123. SAN-

b) *Comm. Lit.* l. c.
i) HUGHES *Barbad.* p. 214.
k) Præfert Eupatorio p. 48.
l) JÖRLIN *plant. tinctor.* n. 68. KALM p. 98. LINN. *reſa &c.* p. 101. LINDER *färgek.* p. 89.
m) Ex ſolis fiſtularibus JUNG c. 20.
n) n. 49. α & ζ.
o) DILLEN. l. c. D.
p) TOURNEFORT A. B.
q) Majores eſſe, & inæqualibus laciniis DILLENIUS *nov. gen.* p. 100. *tab.* 8. A.
r) TOURNEFORT H. I.
s) Æqualiter dividi DILLEN. l. c. B.
t) TOURNEF. C. D. MILLER.
v) TOURNEF. F.
x) VAILLANT. *fig.* 8. TOURNEFORT A. A.
y) *fig* 13. TOURNEF. B. C.
z) *fig.* 34.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0068-0
DFG

*123. SANTOLINA pedunculis unifloris, foliis quadrifariam dentatis LINN. *Spec. II.* p. 1179.
Polium Theophrasti & Dioscoridis COLUMN. *ecphras.* p. 54. optime.
Santolina foliis teretibus I. R. H.
Abrotonum femina a) LOBEL. *ic.* p. 768. BLAKWELL p. 346. *incanum hispanicum* BARRELIER *ic.* 463.

Circa *Fouly*, etsi non sum certus, plantam vere spontaneam esse.

Formosa planta, fruticosa, ex eadem radice plurimos caules pedales fundit, cum foliis tomento tectos. Folia nervo magno, valente, alias unice pinnata sunt, pinnis utrinque brevibus, obtusis, simplicibus, etiam bicollibus; alias, & in progressu folii etiam potissimum, pinnæ teretes, breves, ovatæ quatuor, in lineis de petiolo excurrunt, & alterne sibi hinc & inde anterius & posterius succedunt. Flores solitarii in summis ramis longe nudis. Calyx glaber, durus, squamis ovato lanceolatis, interiorum oris albentibus: discus flavus. Odor aromaticus.

II. PLACENTA PILOSA.

APSINTHIUM *Cat. Gott.* p. 371. PONTEDER p. 223. *b)*
ABSINTHII T. ARTEMISIÆ LINN. *Spec.*

Ab Artemisia differt placenta lanata, quæ etiam Andryalæ characterem constituit. Ex Sibiria plures species accesserunt.

124. APSINTHIUM foliis incanis, pinnatis, pinnis primis bilobatis, pinnulis incisis, lanceolatis, spicis heteromallis, floribus pendulis *Enumer.* p. 696. n. 4. Adde GMELIN. *Sibir. II.* p. 63.
Absinthium CAMERAR. *Epit.* p. 652. BLAKWELL *tab.* 16.
Absinthium montanum s. romanum TABERNÆM. p. 1.
Absinthium foliis compositis, multifidis, floribus subglobosis, pendulis, receptaculo villoso LINN. *Spec. II.* p. 1188.

Ad vias Valesiæ; sed inprimis immensa copia ultra *Lavey*, qua circumitur rupes, cui mapalia *Morcle* insidet. In Rhætia ad vias. In Ponto vulgare *c)*; ex quo nostrum sumere jubet SALADIN *d)*, & MESVE *e)*.

Caulis erectus, durus, angulosus, bipedalis, ramosus & folioſus. Folia superne cum tomento virent, inferne tomento nitente sericeo obducuntur, ad folium adpresso; mollia eadem & plana, nervo lato, foliaceo, latescente, pinnato, pinnis primis bilobatis, pinnulis inæqualiter bifidis, trifidis, quadrifidis, etiam semipinnatis, laciniis ultimis obtuse lanceolatis. Ex alis foliorum rami ferentes spicas in unum latus vergentes: flores ex petiolis unifloris penduli. Calyx hemisphæricus, squamis glabris, ovatis, imbricatis, ora albente. Placenta papposa. In ambitu flosculi feminini, tubo minimo, tuba longa, bicorni: interiores in disco flosculi campaniformes *f)*; semina ex ovatis longa, acuminata. Discus planus, multiflorus.

Planta amara, odorata, aromatica, folia floribus tamen amariora, & viribus superiora *g)*, radices non amaræ, aromaticæ, calidæ, stomacho amicæ *h)*. Ante expansionem flores tamen meliores plus dant salis volatilis *i)*, & recens planta plus oleum fundit *k)*. In aqua de foliis stillante odor plantæ est, & oleum essentiale in spiritu plus est naturæ alcalinæ, & sal ipsum volatile concretum ad drachmam in libra adscendit. Si flores addideris, plus inest in liquore primo acidi. Sal fixus pure alcalinus est *m)*. Vires sunt in vinoso *n)* infuso, & in tinctura, cum nova semper herba repetito iterata, quæ mihi cum aqua ceraforum gratior videtur adsurgere. Cum fermentante melle paratam LUDOVICUS laudat *o)*. Eadem validior fit, si in ea oleum stillatitium dilueris *p)*. Ex seminibus spiritus cæruleus stillat: eadem rarius interno usu

a) Abrotonum femina arboris specie fruticans candicat, circum ramulos foliis seriphii modo minutim incisis, floribus referta est, comantibus in summo fulgore auri corymbis: suaviter olet cum gravitate quadam & amaro gustu DIOSCORID. III. c. 25.
b) *Apsinthium* CELS. L. IV. c. 4. Ἀψίνθιον ARET. *cur. acut.* I. c. 1. &c.
c) BELLON. *obs.* p. 167. DIOSCORID. L. III. c. 23.
d) p. 258. b.
e) c. 12.
f) BERKHEY *tab.* 3. n. 23.
g) GEOFFROI p. 10.
h) FLOYER *pharmacobasan.* p. 88. DIOSCORIDES &c.
i) HILL. *mat. med.*
k) FRISTL. *recent. med. præst.*
m) GEOFFROI p. 9.
n) Vinum apsinthites jam PLINIUS habet L. XXVII. c. 28. & CELSUS L. VIII. c. 21.
o) *Oper.* p. 216. Cum secali fermentato FABR.
p) HOFMANN. BURGGRAV.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0069-9

uſu veniunt *q*). In aqua coctum Apſinthium vires amittit, quæ ſint in odoris partibus *r*); ſi coctio præceſſerit, inſipidus ſal fit *s*) cum cubicis particulis.

Princeps eſt medicamentum ſtomachicum, quod tonum fibrarum ventriculi laxatum reparet; in cruditate acida, aut hypochondriaca, magnum auxilium eſt: longo uſu podagram avertit, proprio meo experimento *t*). Quare etiam in ictero extractum *v*), & in hydropis initiis vinum *x*) apſinthites ſummo cum fructu adhibui, idque ſolum Cl. viris ad ſanandum id malum ſuffecit. Nobis non videtur alvum purgare *y*), neque narcoticam vim ſatis confirmatam puto, neque noxiam oculis poteſtatem. De vi calculum tollente *z*) perinde amplio.

Febres intermittentes ſuperavit *a*), cum cortex non poſſet: & de ſucco expreſſo ad ſcrupuli pondus cum theriaca ſumto, aut de oleo ad paucas guttas hauſto, exſtat teſtimonium *b*). In oris fætore dat MESVE *c*). In nimia criſpatione fibrarum & intemperie calida nocet *d*). Equos exercitus Ruſſici circa *Agracban* Apſinthio paſtos intra unam diem periiſſe lego *e*). Vermibus adverſum eſt, ut etiam anguillas necet *f*), quæ in aceto vivunt. Decoctum dabant veteres *g*). Cereviſia, in qua Apſinthium pro lupulo *h*) incoctum eſt, minus probatur, & inebriante vi ſuperat *i*). Penetrabili vi lac vaccarum *k*) amarore imbuit. Vina facile in acorem tranſitura incoctum conſervat *l*). Salem non puto quidquam ab aliis ſalibus diverſum habere *m*). Subamarum eſſe PECHLIN *m**), ſed alcalinum eſſe monet GMELINUS *n*). Eo quartanam PARACELSUS oppugnavit *o*). Externo uſu cum vino coctum ingreditur fomenta, quibus gangræna inhibetur: tum ad ulcera ſordida *p*).

125. APSINTHIUM foliis ſericeis petiolatis, pinnatis, pinnulis trifidis & quinquefidis.
Abſinthium alpinum candidum humile C. B. ALLIONE T. I. *fig.* 3. I. R. H.
Artemiſia foliis palmatis multifidis, ſericeis, caulibus adſcendentibus, floribus glomeratis, faſtigiatis LINN. II. p. 1187.

Multo rarior reliquis, in ſummis alpibus, circa glaciales montes reperitur, ut ſecundum magnum tractum glacialem inter vallem *Bagnes & Viege*, in M. *Chermontana*; in vallis *S. Nicolai* prealtis montibus, in M. *Sylvio* &c.

Habitus fruticoſus. Ex magna radice multi caules dodrantales & humiliores. Folia radicalia ſericea, longe petiolata, pinnis tantum duorum & trium parium, pinnulis unius, duorum, trium parium, laciniis lanceolatis. In caule pauca folia, perbrevia, palmata. Caulis pene abſque foliis. Flores non alii, niſi in ſummo caule congeſti, tres ad quinque, magni, majores quam in Apſinthio 126. pene ſeſſiles, rotundi, plani. Calycis ſquamæ ovatæ, ſubhirſutæ, ora fuſca. Floſculi plures, ad quadraginta, & ultra, plerique androgyni, pauci, ad novem uſque, feminini. Placenta pappo diſtincta. Odor aromaticus, gratus. Lapſu aliquo exſtat inter Artemiſias *Emend. V.* n. 51.

126. APSINTHIUM ex alis floridum, foliis anguſtis, ſericeis, pinnatis, pinnis trifidis, & quinquefidis *Emend. II.* n. 72. *Cat. rar.* n. 903.

Inter icones GESNERI æneas n. 34.
Aſſenzo alpino IV. PONA *baldo* p. 21.
Abſinthium alpinum incanum C. B. *Prodr.* p. 71.
Artemiſia n. 95. GMELIN. *flor. ex herb. ſiccis.*
An *Artemiſia foliis palmatis, ramis adſcendentibus, hirſutis, floribus globoſis, pendulis, receptaculo pappoſo* LINN. *Olanska reſa* p. 285. cum *ic.* & *Spec. II.*
Putem eſſe *Abſinthium ſericeum montanum, candidum* SCHEUCHZER *It. I.* p. 29. *tab.* 3. *fig.* 1. cum *ic.*
GÆBIUS ibid. p. 512.

Hæc

q) In cruditate BUCHWALD p. 74.
r) MULLER *de emend. opii* p. 13.
s) GREW. *idea of plants* p. 19.
t) Eo fine utebatur *Carolus V.* DESSENNIUS p. 845.
v) HEIDE.
x) GATENARIA p. 141. VESLING apud WELSCH *Epiſagm. obſ.* 51. FEHR *Abſinth.* p. 117.
y) SERAPIO L. VII. MESVE c. 12.
z) HAGSTROM *de gener. calcul.* p. 26.
a] Species hiſpanica QUER. *flor. Eſpanm. II.* p. 146.
b] LANG. *Remed. Brunſwic.* p. 110.
c] l. c.
d] GEOFFROI. QUER. II. p. 150.
e] BELL *voyages* L. III. p 223.
f] BONANNI *micrograph.* p. 291.
g] MESVE ad uncias octo
h] *Tour through great Britain III.* p. 227. *de Northumbria.*
i] LINDER *venen*, p. 547.
k] LA MOTTRAYE circa *Bender.*
l] SCHEND van der BECKE *app* ad E. N. C. *vol. I,*
m] Valere ad Caſſavæ amaræ ſuccum HUBERT. *de ea radice.*
*m**] *Purgant.* p. 111.
n] l. c. p. 285.
o] BORRICH *hermet. egypt. Sap.* p. 348.
p] BARTHOLIN. *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann.* 2. *obſ.* 2.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0070-0
DFG

Hæc ſpecies in alpinis minime rara eſt, locis lapidoſis & inter rupes. In *Scheidek*, *Mettenberg*, *Gemmi*, *Lioſon*, *Enzeindaz*, *Surchamp*, *Richard:* porro in M. *Culand*, *Prapioz*, *Darbon*, *Dunggel*, *Audon*, *Sanetſch*. In *Joch;* in M. *St. Bernhardi*, in montibus vallis *de Lie*.

Habitus idem brachiatæ radicis ligneæ, multicaulis. Caules paulo altiores, nobis pedem nunquam exceſſerunt, ſubhirſuti, ſemiſupini. Folia perinde ſericea, plana, longe petiolata, anguſta, pinnata, pinnarum paribus duobus tribusve, extrema pinna impare: pinna qualibet petiolata, tripartita & quinquepartita. Ad caulem folia pinnata ſunt, duobus tribusve paribus pinnarum, & demum ſimplicia, lanceolata. Flores paſſim per caulem in longis ex alis petiolis præfert, eorumque imi fere ſoli nutant, in hoc a LINNÆANA planta diverſi. Flores etiam minores, calyces pallidiores, ora minus fuſca, etiam alba, iidem hirſutiores. Floſculi in ambitu feminini, reliqui campanulati, flavi. Placenta pappoſa.

Odor etiam grate aromaticus. Infuſum ad pleuritidem *q*) perinde adhibent, ad febres iotermittentes, ad menſes pellendos, ad vulnera conſolidanda. Vocant *Genipi blanc r*), Grindelienſes vero Gäbuſe.

III. PLACENTA NUDA.

ARTEMISIA.

ABSINTHII TOURNEFORT T. 260. VAILLANT. p. 282.

ARTEMISIÆ LINN. n. 945. VAILLANT. p. 284. TOURNEFORT T. 260.

& ABROTANI TOURNEFORT. VAILLANT. f. 23.

pleræque ſpecies.

Calyx imbricatus, ſquamis conniventibus, obtuſis. *Floſculi in diſco androgyni*, in ambitu feminini, obſcura cum campanula, & longe bicorni tuba *t*).

*127. ARTEMISIA foliis ſericeis, radicalibus petiolatis, pinnatis, inciſis, caulinis ſemipinnatis *Emend. II.* n. 71. p. 31. †

Abſinthium pumilum palmatum minus, argenteo ſericeoque folio BARRELIER p. 462. BOCCONE *tab.* 71.

Abſinthium ſpicatum foliis petiolatis bis trifidis, caulinis, pinnatis ALLIONE *Stirp. Pedemont.* T. I. *fig.* 5.

LINNÆUS cum Apſinthio 126. confundit.

Aliquanto priori rarior, creſcit in M. *Javernaz*, *les Martinets*, *Prapioz*, *aux Ormonds*, in *Fouly* M. & ſuper *Val de Bagnes*.

Ab Apſinthio 126. certo differt. Habitus idem. Folia ad radicem perinde ſericea, petiolata, tripartita. Pinna quælibet palmata, ex petiolo trifida, medium ſegmentum æqualiter, lateralia minus. Ultimæ laciniæ lanceolatæ, obtuſæ, in caule etiam magis. Folia multo quam in Apſinthio 126. latiora ſunt, nervo potiſſimum prælato. Ad caulem ſeſſilia eadem, ſemipinnata, pinnarum paribus quatuor, extrema pinna maxima, breviter trifida. Caules ſimiles, ſed non ramoſi, dodrantem vix adtingunt. Petioli uniflori, recti, imi longiuſculi, ſummi perbreves, ex alis foliorum in ſpicam floralem conſentiunt, folioſam, ſuperne denſiorem. Calycis foliola ovata majori pro parte fuſca, unde nomen. Floſculi in ambitu feminini, ſola cum tuba, ſemine plano cordiformi. Interiores adrogyni, cum lutea campanula. Placenta nuda.

Paiter aroma ſpirat. Alpicolis *Genipi noir*.

128. ARTEMISIA foliis tomentoſis, multifidis, floribus erectis, longe ſpicatis, pene ſeſſilibus *Emend. IV.* p. 20. n. 55. †

Herba alba GESNERE *hort.* p. 244. 289. b.

Abſinthium ſeriphium montanum candidum C. B. SCHEUCHZER *It. IV.* p. 328. *It. VII.* p. 508. I. R. H. QUER. *flor. Eſp. II.* p. 144.

Planta hiſpanica, non alpina, in calidiori Valeſia frequentiſſima eſt, a *Gundes* ad *Leucam* uſque, ad vias & in deſertis.

Ex radice lignoſa caules numeroſi & ramoſiſſimi, toti cum foliis albo tomento obducti.

q] BERGSTRAL *Swensk lärd. tidn.* 1751. etſi enim *A. candidum humile* nominat, nimis tamen hoc rarum eſt.

r] GAUTIER p. 100.

t] TOURNEFORT L. M.

Folia recentia plana ſunt, ſicca contorquentur, & teretia quaſi fiunt, lobique propius ad ſe invicem accedunt. Cæterum multifida ſunt, non accurate pinnata. Pinnæ multifidæ, in quinque fere lobos diviſæ. Lobi acuti, ſimplices, bifidi, trifidi, quadrifidi; laciniæ lineares, lanceolatæ. Spica florigera longa, recta, compoſita ex alternis perbrevibus ramulis, in quorum quolibet tres ad ſex flores, in brevibus petiolis ſeſſiles. Infimi florum faſciculi laxiores, foliis exiguis palmatis inſident, ſupremi in ſpicam confluunt. Flos brevis, rotundus, contractior. Calycis ſquamæ cavæ, ovatæ, extremæ extus tomentoſæ, interiores tenues, pellucidæ. Floſculi androgyni fere ſeni, flavi, etiam aurantii, & pene rubri, quando juniores. Non puto femineos intercedere. Placenta nuda. Autumno demum floret, hinc character nuper nobis innotuit. Odor aromaticus, gratiſſimus.

*129. ARTEMISIA foliis duplicato pinnatis, pinnulis parallelis, tomentoſis *Cat. rar. Gott.* p. 372.
Abſinthium ponticum CAMERAR. *Epit.* p. 454. cum folio.
Abſinthium ponticum tenuifolium, incanum C. B.
Artemiſia foliis multipartitis, ſubtus tomentoſis, floribus ſubrotundis, nutantibus, receptaculo nudo LINN. *Spec. II.* p. 1187.

Paſſim cum dicerent reperiri, erat n. 126. Tamen in M. *Beuerin* Rhætiæ Cl. SCHINZ legit. In montibus ſupra *Couvet* ad ſeptentrionem, *au Cul des Roches* prope *Locle*.

Planta fruticoſa, caulibus frondoſis, ſpicis floralibus, in paniculam coaleſcentibus, floribus grandiuſculis, pendulis. Folia concinna, albo tomento obducta, pinnata, pinnis ſibi parallelis, iterum pinnatis, pinnulis & ipſis parallelis, plurium parium, lanceolatis. Calycis ſquamæ ſublanuginoſæ, ovatæ, duorum ordinum. Multi in flore floſculi; in ambitu feminini, tuba magna de gracili tubo eminente, latis cornubus. Interiores androgyni. Placenta nuda.

Magis quam vulgare Apſinthium aromaticum eſt, minusque amarum *v*): Aqua vires herbæ habet, & oleum æthereum minus, quam ex Apſinthio, amarum: præter quod & aliud oleum adipoſum adſcendit, & ſalis volatilis urinoſi portio. Etiam utilius puto, quoties vires aromaticæ deſiderantur. Ad eſſentiam, & oleum, hoc ipſum Cl. viri præferunt *x*). Præferebat olim ponticum GALENUS, ut magis aromaticam *y*).

130. ARTEMISIA foliis pinnatis inferne tomentoſis, pinnis acute dentatis, ſpica paniculata, erecta.
Artemiſia y) BLAKWELL *tab.* 431.
Artemiſia rubra TABERNÆMONT. p. 7. & *alba* IDEM p. 8.
Artemiſia foliis pinnatifidis, planis, inciſis, ſubtus tomentoſis, racemis ſimplicibus, floribus ovatis, radio quinquefloro LINN. *Spec. II.* p. 1188.

β Flore ſulfureo VAILLANT.

γ Foliis variegatis ZANONI p. 24. *tab.* 17.

Non ſatis certa civis, etſi in ruderibus & ad ſepes, inque ripis fluviorum provenit. In India certe & Japonia videtur indigena eſſe.

Caulis tripedalis & ultra, ruber, aut virens, erectus, folioſus, terminatus inſigni ſpica, ex floralibus ſpicis compoſita. Folia ſuperne viridia, inferne albiſſima, firma, nervo folioſo & eundo latiori, pinnata, pinnis acute dentatis, conjugatis, extrema trilobata. Ex alis foliorum ſuperiorum linearium petioli florales, ſpicati, ramoſi, floribus erectis, congeſtis, onuſti. Flos ovatus, calyx longus, ſquamis tomento obductis. Floſculi ambitus ſimplices, tubo obſcuro, tuba bicorni: reliqui androgyni, tuba breviori, modice de campanula florali eminente. Placenta nuda, abſque villo.

Planta acris, aromatica eſt, & præter ſolitos liquores dat oleum adipoſum *z*), & ſalis volatilis urinoſi benignam copiam. Sal fixus alcalinus *a*) eſt. Ab omni tempore pro emmenagoga *b*) planta habita eſt, ejusque infuſum, potiſſimum vinoſum, eo fine præſcriptum,

v] GEOFFROI p. 19.
x] MALOUIN *Chym. medic.* p. 274.
y] *Meth medend.* L. XI.
*y**] Artemiſia abſinthii modo fruticoſa, majoribus & pinguioribus foliis ramisque, aliud genus laetius, virgis latioribus: aliud tenuius flore parvo tenui, candido, graveolente DIOSCORID. L. III. c. 110. Add. PLIN. L. XXV. c. 36.
z] GEOFFROI.
a) GMELIN l. c.
b) Folia viridia decocta *cum* RHYNE *arthrid.* p. 133.

præſcriptum, tum ad balneum. Etiam fetum abegiſſe legas *c*), id quidem nimium: lochia vero urgere *d*), & dolores a partu ſuperſtites tollere facilius credas. Ex ſemine Artemiſiæ Perſas gelatinam *e*) coquere lego, in petechiis & morbis malignis utilem. Hydropem ex infuſo hujus herbæ ſuperatum *f*) invenio. Aqua de ea herba ſtillans in officinis habetur: Sed ea potentior eſt ſpiritus, per fermentationem paratus, grate aromaticus. Debiliorem eſſe monet CARTHEUSERUS *g*). Externo uſu ad fomenta, & vulnera ſclopetaria & ambuſta *h*) laudatur: ad balnea reficiendis poſt chronicos dolores viribus apta *i*). Moxa Japonica *k*), per certa teſtimonia, fit ex medulla caulis artemiſiæ: coni ex eo fomite facti cutem adurunt, & dolores podagricos *l*) tollunt. Carbones ad radices Artemiſiæ reperti *m*), vetuſtæ forte radices fuerint.

131. ARTEMISIA caulibus procumbentibus, foliis primis ſericeis, adultis viridibus, pinnatis, pinnis multifidis, lanceolatis.
Abrotanum campeſtre n) TABERN. p. 16.
Ambroſia altera CAMERAR, *Epit.* p. 597.
Artemiſia foliis multifidis, linearibus, caulibus procumbentibus, virgatis LINN. *Spec. II.* p. 1185.
Paſſim ad vias & rupes in calidioribus circa *Roche*, *Aigle*, *Bevieux*, *Ebrodunum*, in *Valeſia*, *Beſileæ*, in valle *Lepontia*, & *Helvetia* infubrica.
Fruticoſa planta radice lignoſa, prælonga, ramoſa, capillata. Caules numeroſi, fere proſtrati, neque integre erecti, duri, brachiati, cubitales. Folia prima ſericea, deinde levia, viridia, firmula, compreſſa, longis & foliorum & pinnarum petiolis, pinnata, pinnis trifidis, quinquefidis, pinnulis lanceolatis. Flores in ſpicas ex foliorum lateribus erectas, in petiolis pene nudis. Capitula ſunt breviter ovata, ſquamis calycis ovatis, virentibus, oris albis. Floſculi utriusque ſexus perpauci, feminini gracillimi. Pappus in placenta nullus. Odor & ſapor acris, aromaticus, abſque amarore.

TANACETUM LINN. n. 944. TOURNEF. t. 261.

TANACETUM VAILLANT. p. 280. & BALSAMITA Ej. ib.

& aliqua ejus Abſinthia.

Plura cum Apſinthio communia habet, calycem imbricatum, magis quidem hemisphæricum, placentam nudam, floſculos duorum generum, & alia: differt ſquamis calycis acutioribus, floſculis femininis inæqualiter trifidis *o*).

132. TANACETUM foliis pinnatis, pinnis ſemipinnatis, acute dentatis.
Tanacetum TRAG. p. 158. DODON. p. 36. BLAKWELL. *tab.* 464. *vulgare* Icon REG.
Tanacetum foliis bipinnatis, inciſis, ſerratis LINN. *Spec. II.* p. 1184.
β Oris foliorum criſpis TABERN. p. 10. DODON. CLARICI p. 484.
Exoticam puto, quæ GESNERI tempore *nondum ſponte* provenerit. In altiſſimis quidem Rhætiæ montibuus repertam fuiſſe apud SCHEUCHZERUM *p*) lego: nobis nihil ſimile contigit: Ad ripas fluviorum, foſſas & muros reperitur: Abundabat in muris ſub templo majori Bernenſi Aventici.
Caulis firmus, erectus, ramoſus, ad quinque uſque pedes adſcendit. Folia petiolata, petiolo lato, pinnata, pinnis ad nervum dilatatis, multorum parium, eundo longioribus, viridibus, glabris. Pinna quælibet ſemipinnata, pinnulis ultimis confluentibus;

c) P. AMMAN. *med. crit.* p. 6.
d) BUCHWALD p. 34. 35.
e) MULLER *Saml. Ruſſ. Geſch. VII.* p. 97. 98.
f) SPINDLER *obſ.* 55.
g) *Mat. medic. II.* p. 456.
h) *Eph. Nat. Cur. Vol. II. obſ.* 195.
i) GEOFFR.
k) Ex artemiſia ſinica latifolia parari RUMPF L. VIII. c. 54. *teſte* RHYNE p. 26. ſiccatis ſummis plantæ partibus, inter manus fricatis, fibris rejectis, ſervata medulla. Non bene negant Jeſuitæ *Recueil d'Obſerv. curieuſes II.* p. 114. 115. Nam confirmat ex noſtra planta Moxam eſſe CLEYER ad SCHEFFER *Introd.* n. 14. & *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 4. *obſ.* 1. & *teſte* RHYNE *arthrit.* p. 96. & in China noſtram Artemiſiam naſci nuper vidit Cl. OSBEK p. 242. Conf. BIRCH T. IV. p. 119.
l) BUSCHOFF in proprio libro. *Guilielmus* TEMPLE in ſe ipſo expertus.
m) BUDÆUS p. 1152. ad herbam S. Johannis CARDAN. *variet.* p. 119. *Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 10. *obſ.* 128. MANGET. ad BARBETTE p. 7.
n) Abrotanum herba fruticoſa amariſſima, tertio gradu calida; tritum datur ad algores periodicos SUIDAS I. c. 4. Acre medicamentum fuiſſe ex Poetis adparet, quod cautum medicum requireret. Vulnera purgabat CELSUS V. c. 5. Amarum & calidum fuiſſe, tum montanum, tum campeſtre PLINIUS L. XXI. n. 92.
o) TREW. ad BLAKWELL. LINN.
p) In poſthumis.

tibus: ſemipinnulæ acute lanceolatæ, ſæpe bidentatæ. Florum umbellæ planæ, nudæ, ſummos ramos terminant. Floſculi numeroſiſſimi, flavi *q*).

Planta amara, aromatica, Apſinthiis congener. Succus chartam cæruleam rubefacit *r*), & etiam in ſale fixo acor ſupereſt *s*). Quare tonum ſolidarum partium confirmat, & vires vitales excitat: ſudorem movet, ventriculum roborat. Ad cachexiam ſuccus majori doſi quatuor unciarum perinde prodeſt *t*), ut Apſinthium; tum ad intermittentes *v*) febres. Hyſtericis florum ſiccatorum drachma pro magno remedio datur *x*). Decoctum cum tanaceto vinum album in podagra ad ventriculum converſa calens exhibetur *y*), magna cum ſpe. Vermes *z*) necare & pellere putatur, ſi juniores inprimis ramos exhibueris, etſi ejus ſemen non eſt verum *ſemen contra a*). Urinam pellere *b*) lego. Succus ad pleuritidem datur *c*), & aqua amara ad rheumatiſmos *d*). Externo uſu cum vino cocto abortum præcavere legitur *e*), & fetui robur addere *f*), & dolores ſpurios ſedare *g*). Vaporem per inferiora ſuſceptum menſtruas purgationes expedire *h*), in balneo incoctum ante partum in ſeptentrione adhiberi *i*) audio. Folia contuſa inter caput & pileum poſita defatigatos ſolari Boccone *k*). Rarius tamen a Medicis præſcribitur.

*133. TANACETUM foliis ovatis, integris, ſerratis Linn. *Spec. II.* p. 1184.
Balſamita major Dodon. *Comm.* p. 299.
Mentha hortenſis corymbifera C. B.
Balſamita mas Blakwell *t.* 98.

Non credebam veram indigenam eſſe. In pago tamen *Moutru* late ſparſo, ſuis lauretis celebri, paſſim ad viam provenit. Circa *Lugano*. Ibi facile putem indigenam eſſe.

Odorata planta, mihi quidem nimis dulce olens. Caules cubitales, firmi, valde ramoſi, in ſummis ramis umbellas florum laxas gerunt. Folia ovata, aut elliptica, circumſerrata, tota molliter hirſuta. *Flores lutei, in petiolis nudis*, ramoſis.

Vires odor permittit, parum tamen officinis nota eſt. Ad dyſenterias avertendas inprimis valere Portius *l*).

CARPESIUM Linn. n. 948.

CONYZOIDES Tournefort *Mem. de l'Acad. des Sciences* 1706.

A Tanaceto potiſſimum ſquamis calycis reflexis differt. Floſculi omnes campaniformes, quinquefidi ſunt, in ambitu tamen feminei, conniventes, in centro patentes & androgyni.

134. CARPESIUM floribus terminalibus Linn. II. p. 1029. Hill. II. t. 82.
Aſter cernuus Column. p. 251. 252. *columnæ flore citrino* Barrelier *ic.* 1142.
Conyzoides flore flaveſcente Tournefort l. c.
Michelfeldæ C. B. In *Goldey* prope *Unterſeen*, & abunde legi inter menthas, & aſteres aquaticos, ad pedem M *d'Arvel* inter *Rennaz* & *Villeneuve*.

Caulis valde ramoſus & folioſus, pedalis & cubitalis, aſper. Folia hirſuta. ſubaſpera, elliptica, lanceolata, rariter ſerrata. Flos ſingulum ramum terminat; eum ambit corona foliorum mollium, undulatorum, inæqualium, lanceolatorum. Maturi iidem ex lato pediculo nutant. Calycis prima folia, qualia plantæ univerſæ, longa, reflexa: ſequentia breviora, apice pariter reflexo, ultima fere alba, apice non reflexo. Placenta nuda: ſemina longa, elliptica, acuminata, ſtriata. Floſculi in ambitu graciles, quinquefidi, circa tubam bicornem contracti, feminini, ſtaminibus deſtituti. Floſculi interiores multorum ordinum, androgyni, majori campanula, radiata, albida, tuba lutea.

FLOS-

q) Tournefort l. c. A. D. Berkhey *tab.* 3. n. 22.
r) *Projet &c. in Act. Pariſ.* p. 222.
s) Gmelin I. p. 237.
t) Pontedera.
v) ibid.
x) F. Gherli *obſervat.* 58.
y) Bradley *new improv.* p. 334.
z) Tragus. Fischer p. 80. C. Hofmann. Andry *des vers* c. 9. Buchwald p. 267.
a) Elsholz *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 3. *obſ.* 1. Chomel *plant. uſ. II.* p. 441.
b) Boccone *muſ. di fiſ.* p. 191.
c) Buchwald l. c.
d) *Anciens Mémoir. II.* p. 183.
e) Crato.
f) *Oecon. Pflanz. hiſt.* XI. p. 15.
g) ibid.
h) S. Pauli *quadrupart.*
i) Linn. *flor. Lap.*
k) *Oſſervat.* p. 80.
l) *Med. milit.* p. 156. 157.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0074-3 DFG

FLOSCULOSÆ.

II. PLACENTA NUDA.

II. SEMINE PAPPO CORONATO.

CONYZA Linn. n. 950.

CONYZÆ Vaillant. p. 298. & Tournefort T. 259.

pleræque ſpecies.

Calycis ſquamæ imbricatæ, multorum *m*) ordinum, ſquamis, ut in aſtere, apice patulis. Floſculi in ambitu feminini *n*), campanula deſtituti, reliqui androgyni *o*). Semen coronatum, pappo ſimplici *p*).

135. CONYZA foliis ovato lanceolatis, rariter ſerratis, floribus umbellatis *q*).

*Conyza major q**) Matthioli p. 870. Camer. *Epit.* p. 612. *vulgaris* C. B. I. R. H.

Conyza foliis lanceolatis, acutis, caule annuo, corymboſo Linn. *Spec. II.* p. 1205.

Ad vias, ſepes, in collibus, & ſylvis.

Multa habet ſimilia Carpeſii. Caulis erectior, firmus, tripedalis, ramoſus, & in ſumma parte laxe umbellatus. Folia mollia, hirſuta, ſubtus incana, mollia, ex ovatis aut ellipticis fere lanceolata, rariter ſerrata. Petioli florigeri ramoſi. Calyx pene cylindricus; prima ejus folia magna, ex ovatis lanceolata, pene tota viridia, reliqui ordines ſola parte ultima virent, qua amant a toto calyce recedere. Feminini floſculi multi, abſque campanula, niſi tubum floralem velis peranguſtum; tuba ipſis prælonga, purpurea. Interiores floſculi androgyni, flavi. Semen longe ellipticum, ſulcatum.

Odor leniter, neque abſque gratia aromaticus, Tragus ait emmenagogam eſſe: vix tamen officinis nota eſt.

EUPATORIUM *r*) Linn. n. 935.

EUPATORII Tournefort. T. 259. Vaillant. p. 302.

multæ ſpecies.

Calyx Solidaginis *r**), ſquamis imis ovatis, interioribus linearibus, lanceolatis, longioribus, rectis, apice non patulis. Floſculi omnes androgyni *s*), calyce longiores, tuba longiſſima *t*). Pappus ſimplex, breviſſime plumoſus.

136. EUPATORIUM foliis ovato lanceolatis, tripteris.

Eupatorium adulterinum Fuchs p. 265.

Eupatorium avicennæ Blakwell *tab.* 110. cum charactere.

Fingerd dutch agrimony Hill. III. *tab.* 98.

Eupatorium foliis digitatis Linn. *Spec. II.* p. 1173.

β Foliis integris neque digitatis Rai *Syn. III.* p. 180.

Prius quidem vulgo in humidis: alteram varietatem reperi ultra *Lavey* eundo *vers les Isles*; tum circa *Gernsheim* in palatinatu.

Caules hirſuti, quadranguli, tripedales & ſepedales. Folia conjugata, quam notam Vaillantius genericam, Linnæus etiam claſſicam facit, ex craſſo pediculo ternata, omnibus foliolis ſubhirſutis, acute ſerratis, medio maximo, ovato lanceolato. Id alias ſolum adeſt, & lateralia illa bina deficiunt, alioquin multo minora. In ſummo caule umbella plana, denſa. Floſculi & tubæ purpureæ, etiam albæ. Semen longum, gracile, pyramidale, baſi arcta.

Odor acris, ſapor peramarus. In deſtillatione *x*) præter acidos liquores etiam ſalem volatilem

m) Tournefort ut in A.
n) Vaillant. *fig.* 25.
o) ibid. *fig.* 14.
p) Vaillant. *fig.* 37. 38.
q) Cunilago quæ Conyza Plin. *hiſt. nat.* L. XXI. n. 29.
*q**) Conyza major caule bicubitali, foliis latioribus, gravi odore. Folia olivæ ſimilia, hirſuta, pinguia. Flos caducus lutei coloris, qui in pappum abit Dioscoridis III. c. 119.
r) Eupatorium herba fruticoſa, caule unico, lignoſo, nigricante, recto, tenui, hirſuto, cubitali, etiam ampliori: foliis per intervalla quinquefolii, aut cannabis potius ſimilibus, quinquepartitis, aut amplius diviſis, per ambitum ſerratis. Semen medio ex caule erumpit, piloſum, deorſum ſpectans, quod ſiccatum noſtribus adhæret Dioscorid. IV. c. 37. Poin. L. XXV. n. 29. Videtur noſtrum.
*r**) Tournef. A. K. L.
s) Idem C. E.
t) Tournefort D. G.
x) Geoffroi p. 453.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0075-9

latilem urinoſum ſatis abunde fundit, etiam concretum, & oleum adipoſum. Ex GESNERI *y*) experimento decocta radix, ad pugillum, alvum movet, & vomitum, quem effectum CHOMELIUM non vidiſſe mireris, niſi parca doſi uſus eſt. In ictero cachexia & hydrope ruſticorum medicamentum eſt *z*), ut etiam poſt paracenteſin infuſo florum utantur *a*). Febres intermittentes, ulcera pedum putrida, infuſo Eupatorio debellari BOERHAAVIUS. Doſis ſucci unciæ, extracti drachmæ. Non alio medicamento ſcorbuticos in Turcia foſſores ſibi mederi TOURNEFORTIUS. In fomento vulnerarium eſt *b*), ad hydropica crura, & tumentia ſcrota apprime utile *c*).

CACALIA *d*) TOURNEFORTII T. 258.

VAILLANT. p. 306. LINNÆI n. 933.

Calyx cylindricus, ex paucis ſquamis, fere quinque *d**) conglutinatus, ut monophyllos videatur *e*). Floſculi pauciſſimi, androgyni, quadrifidi *f*).

137. CACALIA foliis cordatis, ſerratis, longiſſime petiolatis, floribus umbellatis.
Cacalia alpina HILL. III. *t.* 109.
Cacalia foliis reniformibus, acutis, denticulatis, calycibus ſubtriflori LINN. *II.* p. 1170.

a. Varietas foliis ſubtus albentibus & tomentoſis, junior, aut alpina.
Cacalia incano folio CLUS. *Pannon.* p. 500. 501.
Cacalia foliis craſſis, hirſutis C. B. *Baſil.* p. 58. SCHEUCHZER *It. I.* p. 32.

b. Flore albo BURSER.

c. Foliis profunde ſectis SCHEUCHZER.

d. Foliis ſubtus glabris, adultior aut montana.
Tuſſilago alpina ſ. montana DALECH LUGD. p. 1052.
Cacalia glabro folio CLUS. *Pannon.* p. 501.
Cacalia GHINI DE CHOUL *quer.* p. 87.
Cacalia foliis cutaneis, acutioribus & glabris C. B. SCHEUCHZER *It. I.* p. 32. *Ic.* ROBERTI 52. GESNER *ic. lign.* LXXI.

b. Flore albo PONTEDERA.

Frequens in montanis dumetis Juræ M., vallis *Emmiæ:* tum in alpinis non altiſſimis, *Danſez, Luan &c.*

Caulis cubitalis & ultra, folioſus, & ramoſus, tamen per intervalla. Folia petiolata, infima etiam longiſſime cordata, etiam latiora, renis ſimiliora, ſemilunaribus dentium intervallis: ſubtus alias tota glabra, alias nervis hirſutis, demum tota tomentoſa, & una craſſiora. Summus caulis ramoſus, in ramis ſubdiviſis latam & denſam umbellam gerit. Floſculi tres ad quinque, purpurei, tum tubæ, & calyx. Semina quadrangula, longa, ſulcata.

PETASITES.

TUSSILAGO LINN. n. 952.

PETASITES TOTRNEFORT. T. 258. VAILLANT.

& TUSSILAGO TOURNEFORT. T. 267. VAILLANT.

Tuſſilago equidem vera planta radiata eſt, tum Petaſites ſibiricus, quem GMELINUS pinxit, & noſtræ alpes non habent. Reliquæ ſpecies floſculoſæ ſunt, aliæ floſculis omnibus androgynis, aliæ admiſtis floſculis femininis. Summa tamen adfinitas habitus fecit, ut cum LINNÆO Petaſites radiatos cum non radiatis relinquamus. Cæterum Petaſites cum Cacalia habitu convenit, diverſus calyce imbricato, ſquamis multorum ordinum, floſculorum numero multo majori, & flore obeſiori. Adde habitum caulis in omnibus ſpeciebus aphylli, ſolis ſquamis coloratis, teneris, & tenuibus adſperſi.

I. FLOSCULIS

y) *Epiſt.* p. 63. & 121.
z) CHOMEL. BUCHWALD p. 120.
a) BLAIR.
b) TRAGUS.
c) CHOMEL. SCOPOLI p. 368.
d) Cacalia Leontice ſemine margaritis ſimili, foliis magnis, albis, e quibus medius caulis emicat, rectus, albus, florem gerens oleæ ſimilem: in montibus naſcitur DIOSCOR. III. c. 118. PLIN. L. XXV. n. 85. Ejus radix ad tuſſim valet PLIN. L. XXVI. n. 15.
*d**) ad decem LINNÆUS.
e) TOURNEFORT D. D.
f) IDEM B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0076-4
DFG

I. FLOSCULIS OMNIBUS ANDROGYNIS.

138. PETASITES *g*) floribus denſe ſpicatis, floſculis androgynis.
Petaſites DODON p. 597. H. AICHSTÆTT *hibern. tab.* 5. *fig.* 1. BLAKWELL *tab.* 222.
Tuſſilago major CAMER. *Epit. p.* 592.
Oval headed butterbur HILL. T. III. *t.* 90.
Tuſſilago thyrſo ovato floſculis omnibus hermaphroditis non CLIFF. ſed *Spec. II.* p. 1215.
β Flore *albo*, vera varietas calyce albicante, in valle *Chapuiſe*.
Ad rivos paſſim vulgaris.
Radix magno ex tubere ramoſa, lineata & annulis percurſa. Caulis floriger primo vere erumpit, dodrantalis, & pedalis, ſimplex, purpureus, ſquamis concoloribus adſperſus. Superior pars caulis ex petiolis producit florum faſciculos, qui ſenſim magis congeſti in ovalem ſpicam colliguntur. Stipulæ latiuſculæ, longe ariſtatæ. Calyx quaſi campaniformis, ruber, quatuor ſquamarum ordinibus: ejus folia appreſſa, æqualia, longe lanceolata, ſæpe obtuſa. Floſculi albi, rubris lineis picti, aut rubri, a decem ad viginti, ſpecioſi *g*), quinquefidi, omnes androgyni; vidi tamen aliquando in ambitu femininos *h*) etiam fuiſſe, cum tuba bifida, de gracili tubo eminente. Erant androgyni 20 & 24. cum femininis 5. 6. Semen perfectum ſub femininis. Plerumque tamen ſoli ſunt mares. Vagina ſtaminum de flore eminens, purpurea. Poſt thyrſum floralem Majo menſe folia ſuccedunt ampliſſima, terræ impoſita, longo pediculo, cordata, tamen cis mucronem latiora, margine dentato, intervallis dentium ſemilunaribus, ſubtus lanugine adſperſa, aut tota tomentoſa.
Radix acris, aromatica, ſapore non ingrato, & reſinoſo, ſi verno tempore *i*) effodias. Inter alexipharmaca numeratur, ſudorem movet, in aſthmate laudatur *k*). Bubonibus tuſa in peſte imponitur: & in podagra *l*). Vapor tollit podagram *m*). Recens demeſſa folia conciſa pecori non diſplicent *n*).

II. FLOSCULIS IN AMBITU FEMININIS.

I. TUBULOSIS.

*139. PETASITES ſpicis laxis, umbellatis, floſculis plerisque androgynis *Emend. IV.* p. 58.
Icon GESNER *ign.* 70.
Petaſites flore albo CAMERAR. *Epit.* p. 593. LA CHENAL *diſſ. inaug.* p. 8.
Looſe ſpiked butterbur HILL. T. III. *tab.* 90.
Tuſſilago thyrſo faſtigiato, floſculis femineis nudis, paucis LINN. *Spec. II.* p. 1214.
Prope *Muttenz* im *Engethal* Cl. LA CHENAL. Abunde & magna copia in ſylvis ſubalpinis, & ad fluviorum ripas in *Chapuiſe*, *Ormond deſſus &c.* A *la Combe de Valanvron*, & *ſous le Cret de la Ferriere* Cl. GAGNEBIN.
Huic folia magis tomentoſa, ſpica multo laxior, lata, pene umbellata, petioli longiores magis ramoſi, diffiti; Stipulæ in petiolis longiores, neque latæ, neque ariſtatæ. Calycis folia duplo longiora, magis ſubulata & acuta. Floſculi majores, albi, etiam carnei, plerique androgyni, cum paucis femininis, ut etiani nullos viderim.
In iſto ſemifloſculos ligulatos quinque ad decem vidit Cl. LACHENAL.

*140. PETASITES floribus ſpicatis, pendulis, petiolis multifloris, calycibus æqualibus, floſculis pauciſſimis androgynis *Emend. IV.* p. 21. n. 59.
Petaſites major & vulgaris: prima ſpecies RUPP. p. 153.
Petaſites major floribus longis pediculis inſidentibus DILLEN. *hort. Eltham* p. 309. *ic.* 237. ut tamen ventricoſus calyx a noſtris diſſentiat.
Tuſſilago thyrſo oblongo, floſculis femineis nudis plurimis LINN. *Spec. II.* p. 1214.
Longſpiked Butterbur HILL. T. III. *tab.* 90.
Gottingæ ad papiri fabricam *Wendenſem.* Circa *Birſam & Wieſam* Cl. LA CHENAL *n**). Fere ubique ad *Suzam.* In montanis Juræ *au moulin de Renan*: ſed abunde in ſubalpinis, *Chapuiſe & Ormond deſſus.*
Habitus potius amplior. Scapi altiores, cubitales & ultra: flores multo minores, in hoc

g) Petaſiti pediculus cubito major, craſſitudine pollicis, a quo prægrande folium, galeri modo amplum, quaſi fungus dependet DIOSCORID. IV. c. 103.
*g**) TOURNEFORT *tab.* 251. A. B. C.
h) IDEM D. G.
i) S. PAULI.
k) BUCHWALD p. 197.
l) WOOD *Epiſt.* ad KAIUM.
m) KRAMER p. 22.
n) SCHREBER *Saml. III.* p. 65. BERNHARD *Wieſenbau* p. 193.
*n**) *Diſſ. inaug.* p. 7.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0077-0 DFG

hoc genere minimi, multo numeroſiores, petiolis biuncialibus, ramoſis, floribus ob pedunculorum longitudinem, ſæpe pendulis. Calycis ſquamæ ovatæ, parum lanceolatæ, quaſi pali in unum regularem ejusdem ordinis circulum diſponuntur. Pappus etiam in juniori flore ultra calycem eminet. Floſculi pene omnes feminini, androgynus unus, aut alter. Tubæ pappi longitudine.

*141. PETASITES floribus ſpicatis, erectis, foliis calycinis lanceolatis, floſculis pauciſſimis androgynis *Emend. IV.* p. 21. n. 60. II. n. 78. †

An *Cacalia tomentoſa* C. B. *Prodr.* p. 102. SCHEUCHZER *It. II.* p. 130. *tab.* 18. *It. IV.* p. 331. Nunquam æque pauciflorum petaſiten vidi.

Petaſites minor SCHEUCHZER *It. VI.* p. 425.

In alpinis, *au Torrent des males pierres*, verſus *la Joux verte*: in valle *Chapuiſe*, in M. *Breitlauwenen*, & alibi; *à Roulier mairie de la brevine*, & verſus *Bellelai.*

Amat iſte tomento eſſe denſiori & magis laneo, utrinque abundante. Folia ſæpe triangularia, Squamæ ad caulem omnium maximæ. Spica multo quam in n. 140. brevior, petiolis plerumque unifloris, etiam bifloris, ſed pro floris portione brevioribus, ſtipuloſis, magis erectis, nunquam pendulis. Flores multo majores, quando adoleverunt: nunquam penduli. Squamæ calicinæ minus ordinatæ, lineares, acute lanceolatæ, virentes, cum fuſco villo adſperſo: tubæ prælongæ, ut ſe ſuper calycem efferant, dum flos viget, & filamentis ſuis Eupatorium imitentur: tubæ enim duplo pappo longiores ſunt, dum flos integer eſt. De pappo unus alterve flos androgynus eminet, reliqui feminei ſunt, tubo peranguſto, longa tuba. Varietatem rubris calycis apicibus, tubisque reperi in M. *Chapuiſe.*

Omnibus conputatis adfinis eſt prioris, & cum omnibus, quæ adnotavi, diſcriminibus, forte non ſatis diverſa.

Radiatum petaſiten nos nullum habemus.

142. PETASITES ſcapo unifloro, foliis reniformibus.

Icon GESNERI *n.* 42.

Tuſſilago alpina I. CLUS. *Pann.* p. 496. 497. *evanida caneſcente folio*, & *Tuſſilago alpina glabro folio* EJ. & p. 498. 499.

Tuſſilago alpina rotundifolia caneſcens C. B. SCHEUCHZER *It. IV.* p. 332.

& *Petaſites alpina rotundifolia minima caneſcens* EJ. *It. VII.* p. 516.

Tuſſilago ſcapo ſubnudo, unifloro, foliis cordato orbiculatis, crenatis LINN. *Spec. II.* p. 1213.

Crimſon butterbur HILL. II. *tab.* 19.

β Flore albo.

Rubello flore in ſylvis locisque umbroſis Juræ & alpium non rarus. *Albo flore* J. GESNER ſupra thermas Leucenſes reperit, ad radicem montis glacialis, quem ab iis thermis ſolent adire.

Habitus a prioribus diverſus. Caulis, qui idem radix eſt, proſternitur & ſubinde folia edit, miſtasque foliis radices, & denique erigitur, floremque profert, rotundior, quam priores ſpecies. Folia firmæ carnis, venoſa, ut adfinitatem adgnoſcas; juniora tomentum habent, quod adulta dejiciunt. Figura renis eſt, dentesque in ambitu acuti. Scapus dodrantalis, paucis foliis, ovato lanceolatis, adſperſus. Flos unicus, ſpecioſa magnitudine, cum calyce rubro. Floſculi feminei unum ordinem efficiunt, fere deni, tubo minimo, bifido. Androgyni ad trigenos uſque, tuba eminente. Semina priſmatica, ſtriata.

II. FLORE RADIATO.

143. PETASITES ſcapo unifloro, flore radiato.

Ic. GESNER *lign.* 67.

Tuſſilago o) CAMER. *Epit.* p. 590. 491. *vulgaris* Ic. REG.

Tuſſilago ſ. farfara BLAKWELL *tab.* 204.

Common Coltfoot HILL. T. II. *tab.* 19.

Tuſſilago ſcapo imbricato, unifloro, foliis ſubcordatis, angulosis, denticulatis LINN. *Spec. II.* p. 1214.

Nihil frequentius in agris argilloſis, udis, ad vias & in foſſarum aggeribus.

Scapus

o) Tuſſilagini folia ſunt majuscula quam hederæ, ſex, ſeptem a radice, ſubalbida a terra, ſupetne virentia, in plures angulos exeuntia. Caulis palmum altus: flos luteus vere prodit, quo una cum caule confeſtim exuitur Radix tenuis, ſupervacua. Hæc DIOSCORIDES III. c. 109. Omnino noſtra. Chamæleuce ſ. farfara naſcitur ſecundum fluvios PLIN. L. XXIV. n. 85. & XXVI. n. 16. cum deſcriptione. Equi ungula MARCELL. p. 121.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0078-6 DFG

Scapus floralis, ut in plerisque aliis Petasitis speciebus, primo vero solus prodit, squamis adspersus frequentibus, semipedalis, uniflorus. Folia ad terram utcunque cordiformia, sed angulosa, serrata, intervallis dentium semilunaribus. Calyx fit uno ordine foliorum longorum, in cylindrum conjunctorum *p)*, quibus aliqua ad basin accedunt, ut in senecione. Semifloseuli patuli *q)*, numerosissimi, flavi, perangusti *r)*: feminini campanulati, magni *s)*, trigeni, tuba clavata.

In sale fixo acor supereſt *t)*. Folia viscida, subamara, lenire dicuntur & aperire: in morbis pectoris, tussi, phthisi, asthmate, cum floribus infusa, aut cum aqua cocta adhibentur, & fumus *v)* denique plantæ incensæ, cujus ad tussim *v*)* usus antiquissimus est. Decocta cum tussilagine aqua etiam in scrophulosis utiliter adhibita fuit *x)*. Succum abunde sumtum ad calculum commendant *y)*. Elementa radicis cum taraxaco convenire invenit Cl. CARTHEUSER *z)*. Ex lanugine radicis fomes paratur *a)*.

CHRYSOCOMA *a*)* LINN. n. 939. DILLEN *nov. gener.* t. 14.
CONYZÆ *spec.* TOURNEF. & VAILLANT.

Calyx imbricatus, squamis linearibus, acuminatis. Flosculi omnes androgyni.

*144. CHRYSOCOMA.

Linariæ tertium genus TRAG. p. 358.
Osyris austriaca CLUS. *Pann.* p. 310. 311.
Chrysocome DIOSCORIDIS & PLINII COLUMN. *Ecphras.* p. 81. 82.
Linear goldenloks HILL. III. *tab.* 94. folio lato.
β minor TABERNÆM. p. 825.
γ flore speciosiori *Hort. flor.* p. 129.

Passim de rupibus durioribus erumpit *au Chalet* prope *Aigle*, prope *Rupem à la Marbriere*: in rupibus *Paßgartfluh* prope *Bienman*, *Neocomi*, *à la Bonneville*. Circa *Fouly &c.*

Caules virgati, folioſi, longe simplices, cubitales, & ultra, ex summitate ramosi. Folia lini similia, linearia, lanceolata, glabra, viridia. Flores in umbellam spicatam, ex petiolis unifloris folioſis. Hi sub flore intumescunt *b)*. Calycem paulatim folia, universæ plantæ foliis similia, & linearia ordiuntur, deinde imus calyx, ex squamis imbricatis conpositus, ut in solidagine *c)*. Flosculi flavi, magni, omnes androgyni. Semen villosum, pappus ochroleucos, aut rufus.

FILAGO.
ELICHRYSUM *c*)* TOURNEFORTII T 259. VAILLANT. p. 290.
& FILAGO VAILLANT. p. 296. TOURNEF. ib.
GNAPHALIUM *d)* LINN. n. 946.
& FILAGO LINN. n. 995.

Calyx imbricatus, squamis simplicibus *e)*, aut lanceolatis, ovatis, conniventibus. Sexus in hoc genere omnes reperias, plantas flore mere androgyno, misto ex flosculis femininis *f)* & androgynis *g)*, & sexubus demum tota planta distinctis.

p) TOURNEFORT T. 276. A.
q) ibid. A. B. C.
r) ibid. G. F.
s) ibid. D.
t) GMELIN l. c. p. 237.
v) Vapor PLIN. L. XXVI. n. 16. radicis nidor IDEM L. XXIV. n. 85. & foliorum fumus & radicis suffitus DIOSCORID. Fumus aridæ tussilaginis ore haustus BRASSAVOLA *rat. vict.* n. IV. Add. BUCHWALD p. 279.
v)* Ad tussim equi ungulam laudat MARCELLUS. Hecticum hominem sola tussilagine cum pauco pane se sanasse KRAMER *med. milit. II.* p. 175. Recens radix ad catarrhales pectoris congestiones optima DETHARDING *method.* p. 154.
x) FULLER *gymnast.* p. 87. 88.
y) *Comm. Lit. Nor.* 1736. p. 394.
z) *Mat. medic. part. post.* p. 416.
a) SCALIGER *subtilit. exerc.* 180.

a)* Chrysocome fruticat, palmi altitudine, corona specie corymborum, hyssopi simili, radice hirsuta veratri nigri, calida, cyperum æquante DIOSCOR. L. IV. c. 50. non est nostra.
b) DILLEN. *ic.*
c) IDEM ib.
c)* Helichrysum, quod & Chrysanthemum vocant & amaranthum, ramulo candido, virenti, recto, firmo: folia intervallo distincta, angusta, abrotano similia: coma aurea in orbem umbella rotunda, radice tenui DIOSCOR. IV. c. 52. Non est nostra.
d) Γναφαλος tomentum, quo culcitræ fulciuntur SUIDAS p. 487. Γναφαλις centunculus MARCELL. p. 203 Gnaphalium foliis albis mollibusque, aliqui pro tomento utuntur DIOSCORID. L. III. c. 115.
e) VAILLANT. *fig.* 2. TOURNEFORT B. I.
f) TOURNEFORT H. & in filagine G. H. F.
g) VAILLANT. *fig.* 14. TOURNEF. C. E. & in filagine B. D.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0079-4

Commune omnibus ſpeciebus eſt lanuginoſas eſſe, & diductis foliis *fila agere*: frequens etiam eſt calyci nitorem habere metallicum, quæ Elichryſa ſunt TOURNEF. & VAILLANTII. Filagines anguloſo *b*) calyce, aut acutis ſquamis, ſumma adfinitas cum aliis, terete calyce ſpeciebus, vetat ſeparare, & genus multo magis naturale eſt, quam ſit Petaſites: pluſcula etiam LINNÆI Gnaphalia calyce ſunt acuto.

I. FLOSCULIS OMNIBUS ANDROGYNIS.

*145. FILAGO foliis linearibus, oris contractis, ramis ſimpliciſſimis, umbella convexa terminatis.

Stoechas citrina tenuifolia Narbonenſis I. B. III. p. 154.
Elichryſum ſive Stoechas citrina minor BARRELIR *ic.* 410. forte & *n.* 409.
Gnaphalium fruticoſum, foliis linearibus, ramis virgatis, corymbo compoſito LINN. *Spec. II.* p. 1192.

Eſt inter meas ex plantis CONSTANTII, addito loco natali ſupra *Blonai*. Ibi mea cura requiſita non potuit reperiri. Suſpicor ex horto aliquo caſu elapſam, alicubi loco inculto getminaſſe.

Radix lignoſa. Caules duri, ut in plerisque Gnaphaliis ſolent, numeroſi, virgati, erecti, cubitales, toti folioſi, non ramoſi. Folia rorismarini, oris contractis, linearia, acuta, tomento obducta. Umbellæ caules terminant, denſæ, convexæ, florum obſcure luteorum, non valde ſplendentium, hemisphæricorum. Petioli uniflori & biflori, ſquamæ calycis ovatæ.

STOECHAS citrina in ſabuletis Germaniæ adeo frequens, nondum in Helvetia reperta eſt. Etiam huic ſpeciei floſculi omnes androgyni ſunt.

*146. FILAGO foliis lanceolatis, viridibus, ſubtus tomentoſis, floribus umbellatis.

Gnaphalium Americanum CLUS. *hiſt.* p. 327. *Pannon.* p. 496. I. B. III. p. 162.
Gnaphalium herbaceum foliis lineari lanceolatis, acuminatis, alternis, caule ſuperne ramoſo, corymbis faſtigiatis LINN. *Spec. II.* p. 1198.
Everlaſting Cudweed HILL. *t.* 103.
American livelong PETIVER *t.* 18.

Cum & in *Kamtſchatka*, & in Anglia ad ripas fluviorum proveniat, hic recenſendum putavi, quod in aſpero colle prope villam *Drakau* ſuper *Arolam* fl. abunde naſcatur, quo loco & olim legi, & nuper. Potuit tamen olim ex horto aliquo eo aberraſſe.

Caulis tomentoſus, folioſus, bipedalis, & ultra. Folia viridia, inferne tomentoſa, elliptica, lanceolata. In ſummis ramis umbellæ laxæ. Petioli ramoſi. Calycis ſquamæ, qua parte coloratæ ſunt, albæ, abſque ſplendore. Floſculi omnes androgyni, ex luteis virides, ſtaminum vagina eminente crocea, deinde fuſca. Pauci aliquando feminini flores admiſcentur. Planta in America nata circa *Neu-Gottingen* Carolinæ auſtralis, miſſa ab optimo BORNEMANNO, tamen differt, rubiginoſis pilis caulis, calycis ſquamis minus obtuſis.

II. FLOSCULIS IN AMBITU FEMININIS.
IN CENTRO PAUCIS ANDROGYNIS.

*147. FILAGO foliis molliſſimis, tomentoſis, obtuſis, umbella convexa, electrina *Cat. rar.* u. 908.

Jerſey livelong PETIVER *tab.* 18. & in *Phil. Transact. n.* 378.
Chryſocome altera CLUS. *hiſp.* p. 267.
Chryſocome citrina ſupina, latifolia, italica BARRELIER *ic.* 367.
Gnaphalium herbaceum foliis ſemiamplexicaulibus, enſiformibus, repandis, obtuſis, utrinque pubeſcentibus, floribus conglomeratis LINN. *Spec. II.* p. 1196.

In Helvetia paſſim. Circa ſcaturiginem *Heilbad* thermarum Leucenſium. In *Valeſia* ad vias inter *Sedunum & Leucam*. Trans alpes circa *Chiavennam*, *Bellinzonam*, *Morbegno &c.*

Caules ex eadem radice numeroſi, erecti, toti cum foliis albo tomento obducti. Folia copioſa, linearia, fine obtuſo, molliſſima, vaga, undulata, convoluta. In ſummis caulibus umbellæ ramoſæ, convexæ. Petioli multiflori. Calyx hemisphæricus, ſquamis viridibus, margine argenteo cum flavi admiſti tinctura, ut color ex auro & argento temperatus naſcatur. Floſculi feminei, albidi, androgyni, ſubflavi.

148. FILA-

b) VAILLANT. *fig.* 5.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0080-5 DFG

148. FILAGO foliis linearibus, alis ſpiciferis.
English livelong PETIVER *tab.* 18.
Filago Germanica altera ſecundum folia florida LOBEL. *adverſ.* p. 201. *ic.* p. 482.
& *Gnaphalium anglicum vel Belgicum, folio longiori* LOBEL *ic.* p. 482.
Gnaphalium rectum I. B. III. p. 160.
Gnaphalium caule ſimpliciſſimo, floribus ſparſis LINN. *Spec. II.* p. 1200.
Icon OEDERI *tab.* 254.
Abunde in collibus, dumetis, ſylvis, Bernæ etiam vulgatiſſima.
Caules albi, tomentoſi, numeroſi, recti, ab imo ad ſummum ramoſi, ramis brevibus, folia non ſuperantibus. Folia linearia, acuta, viridia, tomento cinereo obnupta, ſubtus tota lanuginoſa. Ex alis foliorum petioli valde tomentoſi, ſexflori, aut ultra, toti floribus obducti. Ex iſtis minoribus ſpicis una magna & erecta, anguſta ſpica coaleſcit. Flores cylindrici, ſquamæ calycis virides, lanceolatæ, ſpadiceo notatæ, ora pallente & nitida. Floſculi feminini plurimi, androgyni quatuor aut quinque.
Foliis ad decem lineas latis in M. *Gotthardo* reperi, & in M. *Fouly* floribus nigerrimis, in ſpicam congeſtis vix triuncialem.

149. FILAGO caule ſimpliciſſimo, ſpica pauciflora terminato *Emend. II.* n, 77.
Leontopodium parvum LOBEL ob folia inter flores.
Gnaphalium alpinum, incanum & pumilum BOCCONE *plant. rar.* p. 40. *tab.* 20.
Gnaphalium ſupinum Lavandulæ folio BOCCONE *t.* 85. p. 107.
Gnaphalium umbellatum minimum SCHEUCHZER *It. IV.* p. 335. ex loco natali.
& *Gnaphalium oblongo folio* EJ. *It. II.* p. 134.
An *Gnaphalium ſarmentis procumbentibus, caule ſimpliciſſimo, capitulo terminali aphyllo, floribus oblongis* LINN. *Spec. II.* p. 1199.
In altioribus alpium ubique in *Gotthardo*, *Scheidek*, *Furka*, *Javernaz*, *les Martinets*, *Jeman*, montibus ſupra vallem *de Bagnes*, *S. Bernhardi*, *Fouly*, *Wängenalp*, *Speluga &c.*
Noſtro caulis ſimpliciſſimus, vix erectus, trientalis, aut paulo altior. Folia anguſta, lineata, tomentoſa, ſed mollia, flaccida. Flores in ſumma planta in alis foliorum ſolitarii, coaleſcunt in ſpicam folioſam brevem, florum octo, non multo ultra. Ii grandes, cylindrici, calycibus glaberrimis, ſpadiceis. Floſculi in ambitu feminini pauci, androgyni plures, campanula ex flavo in fuſcum degenerante. Non ſatis certo a n. 148. ſeparo.

150. FILAGO caule ſimplici, umbella pauciflora, calycis baſi tomentoſa *Emend. II.* p. 33. n. 76. †
Filago alpina minor, erecta SCHEUCHZER *It. II.* p. 133. cum a n. 149. diſtinguat.
In Alpinis non rariſſima, in *Gemmio*, *Neſſo*, *ſur Champ*, *Ovanna*, *Enzeindaz*, *les Martinets*, *Culand*, *Taveyannaz*, *Prapioz*, *Jeman*, *Fouly*, *Roßboden*, *St. Bernhard*, *Gotthardo*, *Speluga*, montibus ſupra *Bagnes*.
Radix lignoſa, craſſa, nigra. Folia ex radice latiora, ſuperne viridia, glaberrima, in fine tomentoſa. Caulis non ramoſus, vix ultra ſex uncias altus, foliis gracilioribus adſperſus. Flores in apice, abſque foliis intermiſtis, tres, quatuor, ad octo, congeſti, umbellati, cylindrici, in hoc ordine maximi, ſquamis calycinis lividis, ex qua nota facile adgnoſcas, & in baſi tomentoſis, per oras nigris, etiam albis. In ambitu flores feminini pauci, cum longa tuba: in diſco androgyni, numeroſi, campanula quinquefida, pallente, de qua tuba longa eminet, tum pappus, qui calycem ſemper excedit. A prioribus facile diſtinguitur.
Hoc forte fuerit *Gnaphalium ſarmentis procumbentibus, caule ſimpliciſſimo, capitulo terminali, aphyllo, floribus oblongis* LINN. II. p. 1199. etſi noſtrum neque dioicum eſt, neque ſarmenta habet procumbentia.

151. FILAGO caule ramoſiſſimo, diffuſo, umbella ſeſſili terminatrice.
Gnaphalium humile, ramoſum, capitulis nigris RAI p. 295.
Blakheaded Cudweed HILL *t.* 107.
Long Cudweed PETIVER *tab.* 18.
Gnaphalium herbaceum, caule ramoſo, diffuſo, floribus confertis, terminalibus LINN. *Spec. II.* p. 1200.
In foſſis, hortis, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0081-1

Caulis ramoſiſſimus, paucas ſæpe uncias altus, etiam pedalis, diffuſus, ramoſus, ramis procumbentibus, tomentoſis, inprimis ſuperne. Folia mollia, tomentoſa, inprimis inferius, linearia, lanceolata, obtuſa, vaga. In ſummis ramis numeroſi flores, in brevibus petiolis, ſeſſiles, inter folia ſedent, multo tomento tecti, minimi. Calycis ſquamæ ſplendentes, fuſcæ; juniores etiam ſubluteæ. Floſculi androgyni, ſatis numeroſi, luteo lineati, graciliſſimi, feminini.

Gnaphalium medium C. B. *Baſ.* p. 78. a noſtro non differt, ut per exemplum adparet, quod ex ejus horto ſicco ſumtum apud me eſt.

152. FILAGO floribus ſeſſilibus, umbellatis, foliis tomentoſis umbellam excedentibus *Car. rar.* n. 909.

Gnaphalium alpinum CLUS. p. 495.

Icones BARRELIER 127. *n. VIII.* & 128. *n. VIII.*

Icon exſtat inter regias t. 59.

Filago caule ſimpliciſſimo, capitulo terminali, bracteis hirſutiſſimis radiato JACQUIN *vindob.* p. 150. LINN. *Spec. II.* p. 1312.

β *Leontopodium, ſive pes leoninus* LOBEL. *ic.* p. 484. icon vitioſa.

In alpibus & montanis paſſim. In *Juræ* culmine *la Dolaz:* frequentior in lapidoſis alpium. In Aquilejenſium montibus *Chamoseire, la Boulaire, Taveyannaz, Enzeindaz, Prapioz, Tour de majen, Ovannaz, ſur Champ, Sanetſch.* In *Waach* M. in *Gemmio, Simplon, Scheidek, Mettenberg.* In *Col de Ferry*, & ſuper *vallée de Bagnes.* In Rhætiæ M. *Frăla, Albula, Speluga, Bernina*, in M. *Averſanis* &c.

Radix nigra, lignoſa; caules numeroſi, dodrantales, tomentoſi. Folia ima numeroſa, plantaginea, elliptica, fine obtuſo, lata, inferne tomento obnupta, ſuperne levia, obſcuri coloris: ad caulem etiam latiuſcula, ex ellipticis lanceolata. In ſumma planta longiuſcula folia tomentoſiſſima, obtuſa, nidum faciunt, in quo congeſti flores in petiolis breviſſimis ſedent. Breves ſunt & lati, calycibus tomentoſis, ſquamis lanceolatis, ora fuſca. In ambitu flores feminini, minimo tubo floris, & tuba præditi: neque androgyni *a*), campanulati, pauci ſunt.

153. FILAGO *b*) caule dichotomo, corymbo, ſphærico, in angulo ſeſſili.

Gnaphalium FUCHS p. 222. *vulgare* CAMERAR. *Epit.* p. 606.

Filago panicula dichotoma, floribus rotundatis, axillaribus, hirſutis, foliis acutis LINN. *Spec. II.* p. 1311.

Forkd Cudweed HILL. *t.* 107.

β *Low childing Cudweed* PETIVER *tab.* 18.

Varietates foliis expanſis & ad caulem adpreſſis MICHELI *hort. flor.* p. 37.

In omnibus agris, inter ſtipulas abunde. Caulis erectus, tomentoſus, folioſus, ad maximum angulum dichotomus; ſic rami. Folia mollia, tomentoſa, linearia, lanceolata, latiuſcula. In diviſione caulis, ramorumve, ſedet ubique ſua ſphæra, facta ex floribus ex communi centro undique ad ambitum exeuntibus, tomento conjunctis: nempe vera in juniori planta ſphæra floralis caulem terminat: verum ramus, ad ejus originem ſubnaſcens, ita producitur, ut in adulta planta eadem ſphæra ſit in diviſione caulis. Cuique flori calyx unicus, pentagonius, ſquamis factus fuſcis, acutis, ſed nitentibus, ora ſublutea. In quolibet flore multi floſculi feminini; androgyni, ſublutei, campanulati, duo vel tres. Semen omnibus pappoſum. Floſculi non aliter poſiti, quam in Elichryſis.

Paſſim populari in uſu eſt, adſtringendi ſcopo, ad diarrhœam, & dyſenteriam. Dicitur etiam ad verminoſos animalium morbos valere *c*).

154. FILAGO caule recto, ramoſiſſimo, foliis molliſſimis, tomentoſis, florum acervis ſeſſilibus, in ſpicas coaleſcentibus.

Filago alia DOD. p. 67. abſque icone.

Filago incana tomentoſa, erecta VAILLANT.

Filago floribus conicis, lateralibus, caule paniculato LINN. II. p. 1312.

Spreading Cudweed HILL. III. *t.* 107.

In ſabuloſis ad vias in Valeſia, circa *Bellinzona*, verſus *Hüningen & aufm Birsfeld* inter ſtipulas.

Caulis

a) Paulo aliter Cl. SCOPOLI p. 366. qui maſculos vocat.

b) Herba impia, incana, inde rami adſurgunt, capitula ſua gerentes, liberi ſuper caput excellunt PLINIUS L. XXIV. n. 113.

c) BOCCONE *muſ. di fiſic.* p. 148.

Caulis tomentoſus, erectus, ramoſiſſimus, pedalis & cubitalis, ramis erectis. Folia conferta, tomentoſa, mollia, linearia. Flores in acervos collecti, per totam caulis longitudinem alis foliorum inſident, ita ſpicæ laxæ naſcuntur, quæ ramos terminant. Calyx conicus, totus tomentoſus, cum virore albus. Floſculi in ambitu feminini, tuba de more bicorni, & gracili campanula: in centro androgyni, perexigui. Semen omnino pappoſum, & ſitus floſculorum, qui in Elichryſis.

155. FILAGO caule dichotomo, acervulis ſpicatis.

Gnaphalium minimum LOBEL. p. 481. non bene. PETIVER *t.* 18. *f.* XI. melius.
Filago minor I. R. H.
Leaning Cudweed HILL. III. *t.* 107.

Paſſim inter ſtipulas & in arenoſis *im Grauholz* prope Bernam. Baſileæ. In ſylva verſus *Haltigen.*

Caules ſemipedales, ex una radice frequentes, folioſi, erecti, ſuperne ramoſi & brachiati. Folia tomentoſa & incana, linearia, acuta, tamen ad lineam lata, longa ad ſemuncem. Glomeres florum ut in priori, ſed florum minus numeroſorum, etiam duorum triumve, ad verticem plantæ conferti. Flores conici, ſulcati, calyce ex albo virente, & in parte ſuperiori nitido. Cuique lateri coni utcunque pentagoni duæ glumæ ſubjiciuntur, cum tertia ad baſin accedente. Floſculi utriusque ſexus.

156. FILAGO florum acervulis inſidentibus foliis filiformibus.

Gnaphalium minimum alterum noſtras Stoechadis citrinæ foliis tenuiſſimis PLUKNET *tab.* 298. *fig.* 2.
Gnaphalium vulgare, tenuifolium I. B. III. p. 159.
Filago caule erecto, dichotomo, floribus ſubulatis, ſubalaribus, foliis filiformibus LINN. *Spec. II.* p. 1312. ſed nomen noſtro non convenit.
Gnaphalium vulgare medium PETIVER *t.* 18.
Grajy Cudweed HILL. l. c. & PETIVER *tab.* 18.

Baſileæ, in ſegetibus circa *Gundeldingen*, *auf dem Bruderholz* & in comitatu Badenſi. Differt omnino, foliis peranguſtis, filiformibus, & tamen ad unciam longis, rigentibus, minus tomentoſis, neque tamen glabris, quorum aliqua ſub quoque florum glomere eminent, ut habitus inde echinatus naſcatur. Flores conici, ex albo virides, ſquamis adprime acutis & ariſtatis: floſculi duorum ſexuum, feminini, numeroſi, & androgyni.

III. PLANTIS FEMININIS & ANDROGYNIS, TOTA PLANTA DIVISIS.

157. FILAGO flagellis reptans ſexu diſtincta, floſculis omnibus androgynis *e*).

α Floribus brevioribus & elegantioribus.

Piloſella minor DODON. p. 68. icon interior.
Gnaphalium montanum, purpureum Ic. Reg. tab. 94.

β Floſculis omnibus femininis, flore ob pappum & tubas longiori.

Lagopus TRAG. p. 332.
Icon GARIDELLI *n.* 30.

α. β. *Gnaphalium ſarmentis procumbentibus, caule ſimpliciſſimo, corymbo ſimplici terminali, floribus diviſis* LINN. *Spec. II.* p. 1199.

Vulgo in adclivibus, ſterilibus, herboſis. Denſi ceſpites ex radice, & admiſta longa ſarmenta reptantia, novos orditura ceſpites. Folia petiolata, fine obtuſo, elliptico, nervo in ariſtam mollem educto, ſuperne viridia, ſubhirſuta, inferne incana & tomentoſa, cæterum firma & ſicca. Caulis floriger aliquot unaiarum, paucis & gracilibus foliis adſperſus. Umbella ramoſa, convexa. Calyx ſurſum lateſcens, ſquamis obtuſis, parte ſicca purpurea, roſea, vel alba. Androgynorum floſculi purpuraſcunt, vagina ſtaminea crocea eſt, hinc flos brevior, ſtatura potius humilior. Feminæ vero flores longiores ſunt, ob ſemen longius, & pappum inſignem, floſculi vero ſtricti & anguſtiores, altior etiam ſcapus, & flos inelegans. Androgynis putem ſemen infecundum eſſe.

Hiſpidulæ & Piloſellæ nomine in Medicinam recipitur, ad ſiccandas defluxiones in pulmonem, & ad tuſſim puerorum commendata. Syrupus in officinis proſtat *f*). Subadſtringens planta eſt.

e) DILLEN *Eph. Nat. Cur. Cent. VI.* p. 78.

f) GEOFFROI III. p. 525.

PLANTÆ FLORE COMPOSITO.

I. STAMINIBUS COALESCENTIBUS.

III. FLOSCULIS OMNIBUS TUBULOSIS.

II. CAPITATÆ.

CYNAROCEPHALÆ Vaillant. *Mem. de l'Acad.* 1718. p. 149.

Huic claſſi non ſatis definitos limites natura circumſcripſit. Facile adgnoſcas, ex capite fere oblongo, ad baſin plerumque tumido, floſculorum tubo ſub campanula longiori *g*), campanula plerumque paulum difformi, ut lacinia profundius inciſa ſit, tuba longa minus profunde bifida, quam in prioribus. Pleræque ſpecies floſculos habent omnes androgynos, aliquæ in ambitu ſteriles *h*).

Calyx communis in unico genere nullus, in longe plerisque imbricatus, ſquamis multorum ordinum.

In calidis regionibus carduorum frequens claſſis, ab ultimo ſeptentrione late abeſt *i*).

I. CALYCE PROPRIO.

ECHINOPS Linn. n. 999.

ECHINOPUS *k*) Tournefort. t. 262. Vaillant. p. 151.

Facile adgnoſcitur floribus *l*) pentagonis, in capitulum *m*) perfecta ſphæricum conjunctis, calyce proprio imbricato *n*), pentagono, ſquamis extroverſis, per oram ciliatis, baſi ſetis circumvallata, ſemine ſetis brevibus coronato *o*). Calyx communis multifolius, ſimplex, lanceolatis, ciliatis foliis factus, contra caulem reflexus *p*). Receptaculum ſphæricum *b*), aut ovale.

*158. ECHINOPS foliis ſemipinnatis, pinnis dentatis, dentibus ariſtatis, caule ramoſo.
Echinopus major I. B. III. p. 69. I. R. H.
Echinops capitulis globoſis, foliis pubeſcentibus Linn. *Spec. II.* p. 1314.
Echinops Hill. T. V. *tab.* 55.

Ia Valeſia ſupra Sedunum, verſus *Sion* & *Brieg*, paſſim ad vias: dicunt etiam in Sanenſi ditione naſci.

Specioſa planta foliis amplis, ſuperne hirſutis, ſubtus incanis & tomentoſis, ſemipinnatis, pinnis anguloſis, ex angulis ariſtatis. Caulis ramoſus, rami globo florali terminati, qualem dixi. Flos albus, floſculis æqualibus *r*).

II. CALYCE PROPRIO NULLO.

I. FLOSCULIS OMNIBUS ANDROGYNIS.

ONOPORDON Vaillant. Linn. n. 927.

Character a receptaculo florum ſumitur, quod cellulis quadrangularibus *s*) effoſſum, ſemina ex ovatis quadrangularia *t*) recipit, pappo coronata *v*). Calycis ſquamæ lanceolatæ, longa ſpina terminatæ, imæ reflexæ *x*).

159. ONOPORDON *y*) caule alato, foliis ovatis, dentatis, dentibus anguloſis, ariſtatis.
*Spina alba y**) Fuchs p. 57. *tomentoſa, latifolia, ſylveſtris* C. B. Loesel p. 261. *ic.* 81.
Acanthium z) tomentoſum, capite & ſemine majoribus, criſpantibus caulium alis Barrelier *ic.* 502.
Onopordum

g) Vaillant f. 6. 8. Berkhey t. 3. f. 3. 4. 7. Ledermuller *Beluſt.* t. 92. Vaginam ibidem pingit.
h) Vaillant. *figg.* 11. 14. 16.
i) Birch I. p. 380. Vide diſtinguentem a corymbiferis Cl. Berkhey p. 132. 135.
k) Εχινοπους primo vere floret Theophrast. L. VII. c. 8. ex correctione Salmasii.
l) Berkhey *tab.* 3. f. 18. 34. *tab.* 7. f. 5. Tournefort B. B.
m) Vaillant. *fig.* 4. Tourn.
n) Tournefort D. F. Vaillant. *fig.* 5.
o) Vaillant. *fig.* 49.
p) Id. f. 15. Berkhey *tab.* 7. *fig.* 5. Tourn. G.
q) ibid.
r) Berkhey *tab.* 3. f. 18. t. 4. f. 34.
s) Vaillant. f. 39. Berkhey t. 7. f. 1.2.4.
t) Berkhey ib. f. 3. 4.
v) Id. t. 1. f. 7.
x) Tournefort *tab.* 253. D.
y) In utraque Sicilia nomen conſervavit Anguillara p. 145.
*y**) Spina alba habet folia albida chamæleonis anguſtiora, candidiora, aliquantum hiſpida & aculeata: caulem ſupra bina cubita altum, pollicari aut ampliori craſſitudine, albicantem, intus cavum. In acumine capitulum ineſt ſpinoſum, Echini marini æmulum, ſed minus, & oblongum. Flores purpurei, in quibus ſemen ſeu Cnicus, ſed rotundius Dioscorides L. III. c. 12.
z) Acanthium, albæ ſpinæ ſimile, foliis aculeatis per ambitum, & lanugine araneoſa obductis, ex qua collecta, & neta, veſtes bombycinis ſimiles texuntur. ibid. c. 16. Neutra, ut puto, noſtra.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0084-9
DFG

Onopordum calycibus ſquamoſis, ſpinis ſubulatis, foliis ovato oblongis, ſinuatis LINN. *Spec. II.* p. 1158.

Onopordon Acanthium LINN. HILL. IV. *t.* 12.

β Flore albo TABERN. p. 685. &c. in M. *Schin* prope *Rätzuns*, & ego *Morati*. Ad vias Helvetiæ, inter Bernam & Genevam, a pago *Gümmenen* ad auſtrum. Circa *Baſileam*. In Valeſia valde tomentoſum.

Caulis altiſſimus, ſepedalis & ultra, ramoſus, brachiatus, radicibus foliorum foliaceis, dentatis, tamquam alis percurſus. Et caulis & folia tomento obducuntur, modo raro, ut planta tota vireſcat, modo albiſſimo. Folia ſeſſilia, ex ovatis lanceolata, in origine ſua anguſtiora, cis finem latiora, ora dentata, dentibus triangularibus, tres angulos educentibus, quorum quisque in validam ſpinam exit: aliquando tamen in duas. Ramos magni flores terminant, ſquamis calycis in acutam ſpinam deſinentibus: Floſculi numeroſiſſimi, violacei.

Efficaciam ſucci ad cancrum olim PETRUS BORELLUS *q*) laudavit, deinde ILL. ELLERUS in cancro labiorum per propria in Noſocomio Berolinenſi facta experimenta confirmavit, tum Cl. ROSSI *r*), in mammarum cancro tamen nimis debilem deprehendit. Etiam VATERO exhibente ejuſmodi cancrum certe minuit *s*). Ad ſcrophulas adhiberi, & cum vino decoctum urinam pellere lego. Etiam radicem Romæ edulem eſſe, ſibi tamen non placuiſſe WELSCHIUS *t*). Ad empyema radicem cum melle juglandis mole bis de die HENRICUS *v*) dabat. Vide ad analyſin chemicam Cl. GOELICKE *x*).

CENTAURIUM *y*).

Huc refero plantas calycis foliis ſimplicibus, ſubrotundis, non ſpinoſis: qualia ſunt Rhapontica VAILLANTII. Sed ea radiato flore differunt. Nomen noſtræ reliqui, quod in medicina gerit.

160. CENTAURIUM foliis petiolatis, lanceolatis, ad pediculum emarginatis *Emend. II.* p. 28. n. 64. & *Cat. rar.* n. 862.

Rha capitatum inulæ ſ. centaurii majoris facie LOBEL. p. 288.

Rhaponticum alterum anguſtiori folio LOBEL. *ic.* p. 288.

Centaurium majus germanicum CORD. *hiſt. IV. c.* 59.

Centaurea calycibus ſcarioſis, foliis ovato oblongis, denticulatis, integris, petiolatis, ſubtus tomentoſis LINN. *Spec. II.* p. 1294.

Magna copia in M. *Aleſſe* Valeſiæ inferioris, ſupra M. *Fouly*. In montibus *Prægallienſibus & Averſanis* SCHEUCHZER, in *Galanda* FABRICIUS. J. GESNER in deſcenſu *Spelugæ*.

Specioſæ plantæ radix craſſa, teres, aromatica, quando ſicca eſt, rugas longas agit: coronatur capillitio foliorum ſiccorum. Folia ad radicem multa, in parte averſa albo tomento obnupta, longe petiolata, ad pediculum emarginata, longe lanceolata, ut in Lapathis, ora non profunde dentata. Non rarum eſt, petiolum aliquot pinnarum gracilium & acutarum paribus augeri. Caulis totus cubitalis; ad eum folia ſimilia, non multa, brevius petiolata, etiam pinnata. Flos conſtanter unicus, maximus, ut ſoli Cynaræ cedat. Calycis ſquamæ plurimorum ordinum ſiccæ, fine dilatato, ſicco; per oram lacero, ut in vulgari Rhapontico. Floſculi purpurei, innumerabiles, omnes androgyni, omnes regulares, tubo ſtamineo ornati & tuba, & ſemine pappo coronato.

Jacea incana capite pini ad noſtram valde accedit, folia tamen habet aliquanto magis tomentoſa, & habitum humiliorem.

CRATO *z*). Infuſum vinoſum ad malum hypochondriacum laudat. Vi tonica ad Diarrhœas valet, licet reprobet ROSENBERGIUS *a*).

Huc etiam refero *Centaurium majus alpinum, acaulon fere, foliis verbaſci lanuginoſis* I. R. H. quod SCHEUCHZERUS *b*) in altiſſimis alpibus *Prægallienſium & Averſanorum* ait ſe reperiſſe: & quod nemo præterea vidit.

LAPPA

q) L. II. *obſ.* 51. *Comm. Lit. Nor.* 1740. *hebd.* 19. GOELICKE *de Onopordo.*
r) Duisburg 1727. 4.
s) *Polyp. naſ.* p. 27.
t) CUMANI *obſ.* 100. Add. MUSSET *health.* p. 229
v) GUIDO p. 49.
x) De *Onopord.* p. 18. 19.
y) THEOPHRAST. L. IX. c. 1. Non eſt Centaurium magnum folio juglandis viridi, flore cæruleo, radice tripedali, ſucco prægnante DIOSCORIS. L. III. c. 6. p. 216. PLIN. L. XXV. n. 30.
z) *Conſil.* L. VI. p. 519. BUCHNER *mat. med.* p. 291.
a) *Anim.* 17.
b) In *catal. poſth.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0085-4

LAPPA *c)* TOURNEF. t. 256. VAILLANT. p. 154.
ARCTIUM LINN. n. 923.

Character eſt in ſquamis *d)* calycis lanceolatis, apice ad unci modum recurvo, ad obvia quæque adhæreſcentibus. Semen brevi pappo coronatur *e)*.

161. LAPPA.

α tomentoſis capitulis.
Perſonata ſ. Lappa major altera MATTHIOLI p. 1155.
Lappa arctium HILL. *tab.* 25. *f.* 2.
Lappa major montana capitulis tomentoſis MILLER *t.* 159.

β Capitulis glabris majoribus.
Bardana major BLAKWELL. *t.* 117.
Lappa vulgaris HILL. *t.* 25. *f.* 1.

γ Capitulis glabris minoribus.
Lappa minor HILL. *fig.* 3.

II. Flore albo.

Sex varietates habet PETIVER t. 23.

α. β. γ. Arctium foliis cordatis, inermibus petiolatis LINN. *Spec. II.* p. 1143.

Nolim ſeparare. MILLBRUS tamen monet, tres ſpecies diu in horto cultas conſtanter ſuum diſcrimen tenuiſſe.

In Helvetia glabræ varietates ad oras viarum frequentiores ſunt, in Germania tomentoſæ.

Radix craſſa, longa, recta, ſimplex. Folia omnibus perampla, cordata, obtuſa, ſubtus tomentoſa, obiter ſerrata, etiam ad caulem aliqua. Caulis pedalis, cubitalis, brachiatus. Capitula congeſta in aliquam umbellæ ſpeciem, ſphærica, modo aliquo tomento obnupta, modo glabra. In receptaculo ſetæ. Floſculi omnes androgyni, violacei. Semina curva, eminentibus quinque lineis inſcripta, inter eas reticulata.

Radices edules *f)* ſunt, ſapore cynaræ, ſubdulces, ſubauſteræ, cum acoris ſignis *g)*, ad venerem incitandam aptæ *h)*. Etiam caules dulces & boni alimenti ſunt, etſi vulgo negliguntur: folia amariora. Radix, ſemina & folia, ad ignem acidos liquores fundunt *i)*, & ambuſta ſalem mere alcalinum relinquunt: ſemina, ut ſolent, oleum abunde ſuppeditant. Extractum aquoſum, leniter balſamicum, ſubſalſum eſt *k)*. Sic ſpirituoſum. Radici vis blande reſolvens, ſudoremque & urinam abſque vehementia pellens tribuitur *l)*.

Hinc etiam in acutis morbis, ad exanthematum & variolarum eruptionem adjuvandam, decoctum bardanæ datur: & in pleuritide *m)*, atque peripneumonia. In malignis febribus idem decoctum in Gallia calidiori vulgo adhibetur *n)*, etiam in Belgio, cum ſucceſſu, magno teſte *o)*, tum in *ptiſanis* alvum ducentibus, quas Galli regias vocant. Eo decocto ſolo legas Polonos, corpore in ſimum defoſſo, luem veneream ſanare *p)*, & eo etiam medicamento ſolo HENRICUS III. ſanatus fuiſſe dicitur *q)*. Idem medicamentum ad arthritidem datur *r)*, & in paroxyſmis podagricis ab HILLIO *s)* adhibetur. Etiam cum vino cocta radix olim eo ſcopo dabatur *t)*. Urinam lacteam puliſſe legimus *v)*. Ipſam radicem conditam ad calculum & dyſenteriam eſitant *x)*. Aquæ ſtillatitiæ uncias aliquot in pleuritide PREVOTIUS exhibebat. Semina amariſſima emulſionem ſuppeditant in nephritide utilem; ſed & pura exhibentur, & urinam vehementer movent.

Folia extus admota ad cephaleam *y)*; ad tumores diſſipandos *z)*, ad vomicas *a)*; ad arthritidem *b)* laudantur. A pecore repudiantur *c)*.

CARDUUS

c) Arction, foliis Verbaſcis ſimile, niſi quod hirſutiora & rotundiora ſunt, caule longo, molli, ſemine cumini parvo, radice tenera, alba, dulci. Ad coxendicum dolores bibitur DIOSCORID. L. IV. c. 101. Perſonata folia habet cucurbitæ majora, hirſutiora, nigriora, craſſiora, caulem albicantem, radice intus candida, foras nigra. Ad purulenta bibitur c. 102. PLIN. L. XXV. n. 66. Perſonata cujus folio nullum latius, grandes lappas fert PLINIUS L. XXV. n. 58. Lappa adhæreſcit; flos ejus intra ſeminat IDEM L. XXI. n. 17.
d) TOURNEFORT E. F. BERKHEY T. 2. f. 17.
e) TOURNEFORT.
f) MUFFET *health. impr.* p. 217.
g) GEOFROI p. 157.
h) LOBEL. *adv.* p. 253. cum ſaccharo conditæ.
i) GEOFROI l. c.
k) CARTHEUSER *mat. med. part. poſt.* p. 414.
l) Non valde credit CARTHEUSER.
m) MONCONIS *Voyag.* T. II. 2. p. 230. MANARD L. XIX *epiſt.* 5. BOERHAAVE.
n) GARIDEL. CHOMEL p. 241.
o) BOERHAAVE.
p) SINAP. *paradox II.* p. 109.
q) FORMIUS apud RIVER. *obſ.* 41.
r) FORESTUS.
s) In *proprio libello.* Eo ſanata podagra CHESNEAU p. 409.
t) In NICOLAUM p. 178.
v) BROOKE T. IV. p. 128.
x) LOBEL. *adverſ.* p. 253.
y) WELSCH *miſcellan.* p. 63.
z) CHOMEL.
a) MARCELL. c. 17.
b) ETTMULLER.
c) SCHREBER *Sammlung III.* p. 15.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0086-0
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0087-6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0088-2
DFG

Carduus mollis, Lappae capitulis foliis imis Acanthi superioribus integris.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0089-0

7

I

CARDUUS Vaillant. p. 153.
CARDUI Linnæi. Tournefortii multæ ſpecies.
& LAPPÆ Linn.
& SERRATULÆ Linn. ſpecies.

In receptaculo ſetæ, inque ſemine pappus. Squamæ calycinæ ſimplices, fine erecto.

162. CARDUUS inermis, foliis imis pinnatis, ſuperioribus ovato lanceolatis, ſerratis, ſquamis calycis reflexis *Enum.* n. 6. *It. helvet.* n. 35. Tab. III.

Cirſium majus caule alato polycephalon capitulis majoribus perſonatæ æmulis Sherard apud Raium *Syll. exter.* p. 399.

Arctium foliis decurrentibus, ciliato ſpinoſis, inferioribus pinnatis, caulinis oblongis Linn. *Spec. II.* p. 1142. Recte ad Carduos revocat Cl. Jacquin p. 275. *n.* 75.

Carduus capitulis in vertice congeſtis, lanigeris, ſquamis reflexis Gmelin. T. II. p. 62. *tab.* 24.

Cirſium halleranum Hill. *tab.* 24.

Sherardus prope Genevam. Paſſim in vallibus M. Juræ. *Sur le mont Damain, aux Convers, à Pertuis, au cu des prez* Gagnebin. Ego in *Creux du vent*, & ſupra *Orvins*. Etiam frequentius reperi in alpinis vallibus *Ormond*, *Grindelwald*, *Urſaria*. M. *Jorogne*, in alneto denique dominii Rupenſis. *Valentiæ* ſuper thermas ſalinarias, ad agrorum margines.

Radix lignoſa, capillata, nigra. Caulis erectus, ramoſus, craſſus, alis foliaceis, anguſtis, percurſus, bicubitalis: ſummi petioli hirti. Folia viridia, inferne incana, per oram ciliata, & ſerrata; ima petiolata, ſemipinnata, pinnarum tribus quatuorve paribus, paulum retroverſis, anguloſis, extrema pinna ampliſſima: Folia ſuperiora ovato lanceolata, ſerrata. Summi rami faſciculos florum ſeſſilium educunt: iis calyces ſunt Aſteris ſucciſæ folio æmuli; ſquamæ nempe longæ, magna parte ſui vagæ, reflexæ, innocuæ. Flores violacei, ſeni, ſepteni. Squamæ calycis non habent hamos lappaceos, & multorum carduorum atque cirſiorum ſquamæ calycinæ mucrone ſunt reflexo. Semina ſtriata, ſulcata, curvula.

163. CARDUUS inermis foliis glabris, ſerratis, imis ovatis, ſuperioribus ſemipinnatis.

Serratula d) tinctoria Tabern. p. 156. foliis omnibus integris.

Serratula tinctoria II. Ej. p. 117. foliis inferioribus integris, ſuperioribus inciſis.

Serratula tinctoria III. Ej. ib. foliis omnibus inciſis.

Serratula alpina con foglie laciniate Zanon. *nov. t.* 94. foliis omnibus laciniatis.

Quatuor varietates Thal. p. 26.

Various leaved Sawwort Hill. IV. *t.* 37.

Ic. Oederi *t.* 281.

β Flore albo Royer p. 120. & ipſe legi.

In dumetis, & pratis paludoſis, circa *Vervai*, *Mathod*, *Seelhofen &c.*

Caulis firmus, rectus, tripedalis, ex ſummitate ramoſus. Folia peculiari firmitate, leviſſima, ora argute ſerrata, unde nomen: alias ima integra ovata: alias ſemipinnata, petiolo aliquot paria pinnularum educente: alias tota pinnata. Umbella caulem terminat. Calycis ſquamæ graciles, duriſſime compactæ, ora leviter lanigera. Floſculi androgyni, ut tamen eorum multi abortent, quibus minora ſemina ſunt, quales fere exteriores ſunt. Purpuraſcunt. Pappus in ſemine ex aureo & fuſco ſplendens.

Creditur vulneraria eſſe, ad lapſum ex alto, ad hernias utilis *e)*, rariſſime tamen in uſum venit.

Sed vi tinctoria pollet, & ad eum finem etiam in hortis colitur *f)*. Cum alumine pulchrum flavum *g)* colorem dat, & cum cæruleo viridem *h)*, meliorem, quam luteola *h*)*, aut geniſta. Eſt inter fidos colores *i)*.

Ab armentis repudiatur *k)*.

Dillenius *l)* genus Serratulæ ex ſquamis calycis adpreſſis, cuſpidatis, & floſculis uniformibus, conſtituit: eum Linnæus ſecutus eſt, ob cylindricum florem *m)*, & nudum receptaculum. Gmelinus *n)* ob receptaculum nudum ſeparabat. Mihi cylindrica

 figura

d) Serratula ſ. Vettonica Ceſtrum foliis fere lapathi, ſerratis, ſemine purpureo Plin. L. XXV. c. 46. Sed Ceſtrum Dioscoridis L. IV. c. 1. eſt Bétonica.
e) Lobel *adverſ.* p. 231.
f) Trowell & Ellis p. 102.
g) Linder *förgätenſt* p. 86.
b) Hellot *art de teindre les ſoyes* p 45.
h)* Idem ib. p. 45.
i) Idem ib. p. 397.
k) Schreber *Samml.*. III. p. 79.
l) *Hort. Elth.* p. 352.
m) *Gener.* n. 924.
n) *Flor. Sibir.* T. II. p. 82.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0091-0 DFG

figura floris variabilis videtur. In *Cirſio Lapathi folio* flores juniores conici, adulti cylindrici ſunt. Neque reliquæ notæ mihi certiores videntur, nam ſerratulæ tinctoriæ receptaculum ſetis diſtinguitur.

164. CARDUUS inermis foliis ciliatis, ſcapo nudo, paucifloro *Enum* n. 4. *tab. IV. It. helvet.* n. 29. *Cat. rar.* n. 879.
Annon *f.* 40. *lign.* GESNERI *poſth.*
Cirſium capitulis ſingularibus parvis C. B. *Baſil.* p. 101.
Cirſium anguſtifolium Ej. *Prodr.* p. 155.
Carduus dictus Cirſium folio laciniato, nigrius I. B. III. p. 43.
Carduus foliis decurrentibus, lanceolatis, ſerratis, ſubſpinoſo ciliatis, pedunculis longiſſimis, lanuginoſis, uniflоris LINN. *Spec. II.* p. 1152. JACQUIN p. 277. *n.* 77. qui a Cirſio Pannonico I. CLUSII ſeparat, cujus icon non diſſentit p. 656.
Carduus deflоratus HILL. IV. *t.* 13.
β Flore albo in M. *Mettenberg &c.*
Vulgo in alpinis herbidis, lapidoſis. *Danſez, Chamoſeire, Neſſo, Ovanna, Chapuiſe &c.* Etiam in montoſis vallis Juranæ: in *Dolaz, Grandvi, Thuiri.*
Variabilis planta. Plerumque caulis nudus, uniflorus, ad radicem folia numeroſa habet firma, nitida, glaberrima, margine undique ciliata, alias integra, lanceolata, alias ſemipinnata. Flos unicus in longo petiolo, ſæpe pendulus quando adolevit, ſpecioſus, purpureus. Calycis ſquamæ longe lanceolatæ, pene ſubulatæ, nervo albo diviſæ, imæ deviæ; ſemina ex ovatis oblique acuminata, nitentia.
γ Paſſim reperitur caule toto ramoſo, ramis florigeris brevioribus: in M. *Neunenen.*
δ Foliis adeo ſpinoſis, ut carlinam imitentur.

165 CARDUUS foliis ovatis & ſemipinnatis, ſubtus tomentoſis, ſpinoſis, calycibus molliter ſpinoſis, reflexis.
Carduus caule criſpo I. B. III. P. I. p. 59.
Carduus ſpinoſiſſimus, anguſtifolius vulgatis C. B. LOESEL *ic.* p. 43.
Carduus foliis decurrentibus, ſinuatis, margine ſpinoſo, floribus aggregatis, terminalibus, inermibus LINN. *Spec. II.* p. 1150.
Curldthiſtle HILL. IV. *tab.* 9.
β. Flore albo SCHEUCHZER *It. II.* p. 131.
Ubique in ruderoſis & ad vias. Albo flore SCHEUCHZER in Rhætia inter *Tieffenkaſten & Fürſtenau*, & ego circa *Roche.*
Multa habet ſimilia Carduo Lappæ capitulis. Caulis tripedalis & ultra, fragilis, erectus, ramoſus, totus percurſus alis, ſive foliorum naſcentium radicibus ſpinoſis, criſpisque. Folia mollia, ſubtus pariter tomentoſa, ovata, aut ſemipinnata, pinnis anguloſis, angulis ariſtatis, pungentibus. Flores in ſumma planta faſciculati; in tomentoſis petiolis; calycis ſquamæ acutæ, ſed innocuæ, imæ reflexæ, ut in Carduo, reliquæ rectæ. Floſculi purpurei, etiam ſolitarii.

166? CARDUUS alis caulinis latiſſimis, foliis ſemipinnatis, pinnis anguloſis, ſpinoſis, floribus longis, faſciculatis.
Carduus Acanthoides I. B. III. P. I. p. 56. I. R. H.
Polyacantha TABERNÆM. p. 701.
Carduus ſpinoſiſſimus capitulis minoribus RAI *Syn. III.* p. 194.
Iconem habet Cl. HILL. t. 9. ſed floribus laxe umbellatis, diſtantibus.
DILLENIO auctore pro Acanthoide Carduo habeo, quem ex Anglia, & a ſummo olim viro, & a Cl. HUDSONO accepi, veram diſtinctam plantam. J. BAUHINUS ad fluvios & in ſalicetis ſuum legit, ego nunquam in Helvetia, neque alii nuper repererunt.
Facile a Carduo *Criſpo* diſtinguitur. Caulis quidem perinde ramoſus, etiam alatus, ſed alis multo latioribus, anguloſis & ſerratis, angulis ſpinas educentibus. Folia inferne tomentoſa, & ſuperne hirſuta, ſemipinnata, pinnis triangularibus, anguloſis, ex angulis ſpinoſis. Flores paſſim per caulem, & in ſummo caule ſeſſiles, in faſciculos congeſti, multo, quam criſpo longiores, calyce glaberrimo, ſquamis lanceolatis, in pungentem, ſæpe deflexam ſpinam exeuntibus, foliis hirſutis ſuſcepti. Floſculi purpurei, pappus longus,
CARDUUS acanthoides LINN. *ſkonſka reſa* p. 297. & *Spec. plant. II.* p. 1150. n. 4. non poteſt noſter eſſe. Videtur varietas cardui criſpi, quam in Germania legi, circa *Salz der Helden*, etiam albo flore, quam etiam Cl. GRIMM ex M. *Inſelsberg* miſit.
Spinæ

C. J. Bellevue N. C. del.

Cirsium foliis laci niatis molliter spinosis scapo longo pauciflore

Cardiuus mollis foliis rigidis molliter spinosis scapo longo pauciflore

C. J. Reitmair M. C. delin.

Sculpsit C. T. Dahlgren phil. Acad. Gott. Sculptor.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0094-8

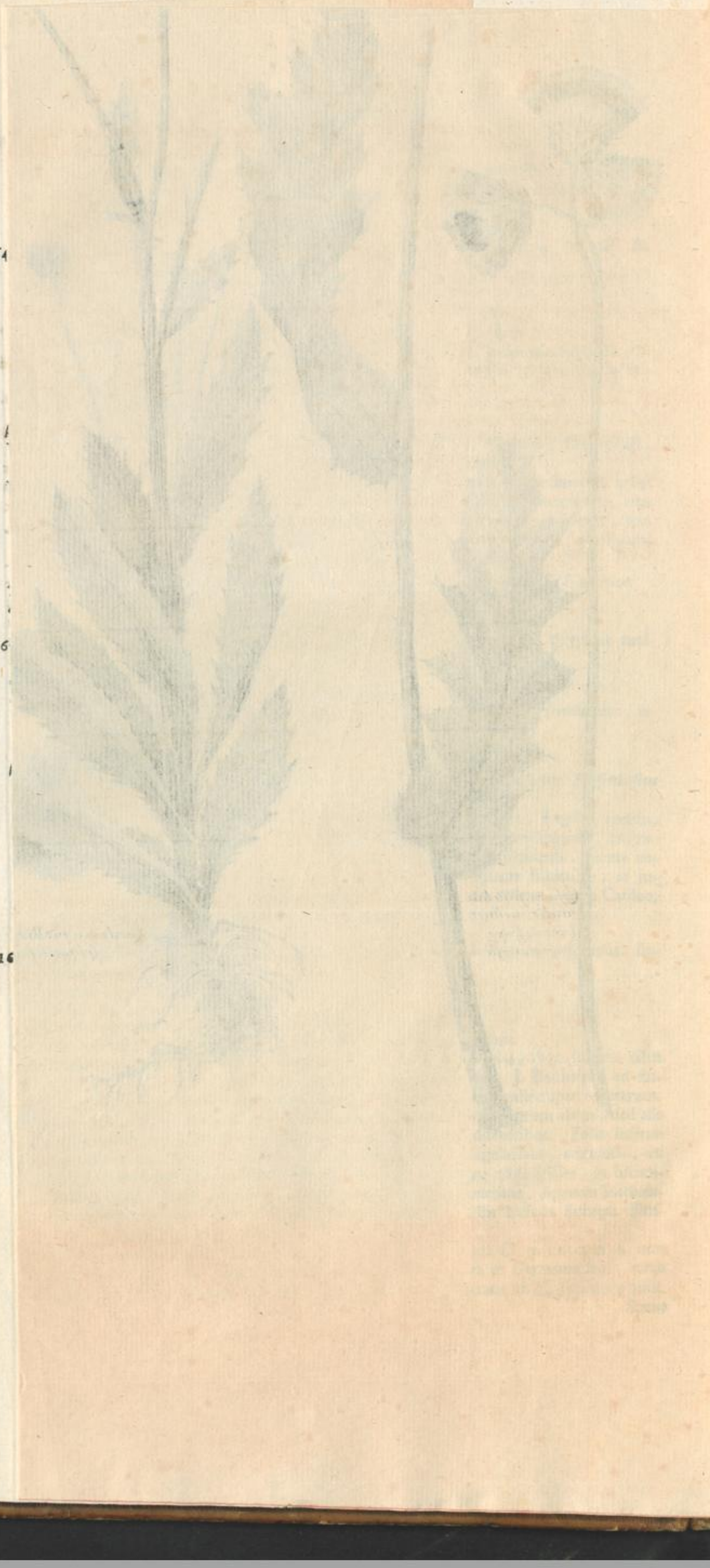
Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0095-4
DFG

72

164

16

16

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0096-0
DFG

Spinæ foliorum ferociores, flores majores, ſolitarii, erecti. Squamæ anguſtæ, plurimæ, reflexæ, pungentes, paulum villoſæ *o*). Cl. LINNÆUS Hybridam facit ex criſpa & nutante *p*): nos cum *nutante* relinquimus.

167. CARDUUS foliis ſemipinnatis, pinnis anguloſis, ſpinoſis, floribus nutantibus, calycibus pungentibus patulis.

Acanthium ſylveſtre AICHSTETT. *æſtiv. ord. XI. tab. 2. fig. 2.*
Carduus nutans I. B. iII. P. I. p. 56. LINN. *Gotlandsk reſ.* p. 298.
MERIANÆ icon n. C.
Musk thiſtle PETIVER *tab.* 21.
Carduus foliis ſemidecurrentibus, ſpinoſis, floribus cernuis, ſquamis calycinis ſuperne patentibus LINN. II. p. 1150.

β. Flore albo AICHSTETT l. c. in Rhætia LINDER.

γ. Caule ramoſo, capitulis multo minoribus, numeroſis, erectis, diverſiſſimo habitu inter Roche & Aigle ad viam, flore albo. Convenit folioſis ſquamis calycis.

Frequens ad vias.

Caulis ramoſus, cubitalis, non valde ramoſus, obductus alis ſpinoſis, brevibus, & interruptis. Folia firma, ſemipinnata, nutantia, nervis ſubhirſutis, pinnis anguloſis, ſpinoſis, ſpinis robuſtis, ex folio cis angulum prodeuntibus. Rami florigeri longi, nudi; capitula grandia, nutantia. Squamæ calycis foliaceæ, latæ, in ſpinam valentem terminatæ, exteriores reflexæ, intimæ rectæ. Flos moſchi odore. Floſculi carnei, vagina ſubviolacea. Semina nitida, ex ovatis acuminata, utrinque conpreſſa, multo & lato pappo.

Carduorum ſicci flores optimum fermentum præbent *q*), quo lac coagulatur.

CIRSIUM *r*).

CIRSIUM VAILLANT. p. 157.
& ERIOCEPHALUS VAILLANT. p. 160.
CIRSII TOURNEFORT. *tab.* 255. ſp.
& CARDUI T. ſp.
CARDUI ſp. LINN.
& SERRATULÆ ſp. LINN.

Facilis character eſt, etſi poſſit artificialis videri, pappum habere plumoſum, qui carduo ſimplex ſit. A ſpinis enim Characterem ſumere non licet, quæ per lentos gradus decreſcant. Deinde pleraque Cirſia in calyce tomentum habent, alia parcum, alias uberius.

I. CIRSIA SPINOSA.

168. CIRSIUM foliis pinnatis, pinnis *bilobis*, *lanceolatis*, ſpinoſis, calycibus tomentoſis, ſphæricis, ſpinoſis.

Carduus eriocephalos DODON *pmp.* p. 445. CLUS. *Pannon.* p. 666.
Carduus tomentoſus LOAEL *ic. II.* p. 10.
Carduus foliis ſeſſilibus bifariam pinnatifidis, laciniis alternis, erectis, calycibus globoſis, villoſis LINN. *Spec. II.* p. 1153.

β Flore albo I. R. H. WEINMANN *tab.* 310. b.

Omnium carduorum noſtrorum ſpecioſiſſimus, in montanis ubique provenit. In Juræ M. *Neirivaux*, circa lacum *de Joux*, in ejus nominis valle, tum à *Pont* ad *Montendre*, & inter *Pont* & *Vallorbe*. Circa *Ferriere* paſſim GAGNEBIN. In ſubalpinis frequenter reperi, in Aquilejenſibus frequentiſſime, ut in *Goufin*.

Caulis ſepedalis, firmus, ramoſus, aſper, ſulcatus. Folia ampliſſima, pedalia & ultra, pulpoſa, ſuperne viridia & hirſuta, inferne alba & tomentoſa, pinnata, nervo albo, folioſo, pinnis bilobatis, utriusque lobi nervo albo in duriſſimam ſpinam abeunte,

o) LINNÆUS villoſas facit.
p) *Plant. hybrid.* p. 23.
q) LAWRENCE p. 139.
r) Cirſium cauliculo tenero bicubitali, triangulo ſimili, foliis ab imo ſpinoſis circumdato; roſæ ſpeciem referentia, anguli ſpinoſi, per intervalla molles; folia Bugloſſo [linguæ Jovis] ſimilia, longiora, ſubalba, modice hirſuta, partibus extremis aculeata. In cacumine orbiculato, hiſpido, purpurea capitula, quæ in lanugines ſolvuntur DIOSCOR. L. IV. c. 114. & PLINIUS L. XXVII. c. 39.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0097-6

abeunte, altera pinna longiſſima, lanceolata. Capitula congeſta ramos terminant. Flos ſphæricus, maximus, calycis ſquamis foliaceis, lanceolatis, erectis, etiam vagis, goſſypiacea *s*) lanugine obnuptis, in flavum aculeum terminatis *t*). Floſculi longiſſimi, incurvi, purpurei, vagina pallente, ſemine albo, pene ovali, compreſſo, oblique truncato. Placenta edulis ut cynaræ, quod plerisque cum carduis commune habet: quorum placentæ carnoſæ & boni ſucci eſſe ſolent.

169. CIRSIUM foliis ſemipinnatis, pinnis bilobis, ſpinoſis, capitulis congeſtis, conicis, tomentoſis.

Carduus lanceatus TABERN. p. 699. *latifolius* C. B.

Carduus foliis decurrentibus, pinnatifidis, hiſpidis, lacinüis divaricatis, calycibus ovatis, ſpinoſis, villoſis, caule villoſo LINN. *Spec. II.* p. 1249.

β Flore albo Gottingæ reperi.

Ad vias vulgaris.

Caulis bicubitalis, totus obductus alis foliaceis, brevibus, vehementer ſpinoſis. Folia priori Carduo 168. ſimilia, breviora, paucioribus pinnis, ſemipinnata, pinnis bilobatis, lanceolatis, nervo in ſpinam exeunte, extrema pinna longiſſima. Superne virent & hirſuta ſunt, inferne albicant. Capitula in ſummis ramis congeſta, conica; ſquamæ calycinæ extimæ lanceolatæ, in ſpinam terminatæ, reflexæ, intimæ innocua ſpinula terminantur; omnes tomentum obnubit. Floſculi purpurei: ſemen curvulum, ab altera parte linea diviſum, ex ſpadiceo varium.

170. CIRSIUM caule recto, ſubnudo, alato, foliis ſemipinnatis, ſpinoſis, calycibus molliter ſpinoſis,

Carduus polycephalos, anguſtifolius B. *Prodr.* p. 156. DALECH p. 1743.

& *Carduus lanceatus, anguſtifolius* C. B. *prodr.* p. 155. ex fide horti ſicci.

& *Carduus paluſtris* EJ. ib. p. 156.

Carduus ſpinoſiſſimus, anguſtifolius, pratenſis LOESEL p. 35.

Marshy maythiſtle HILL. IV. *t.* 9.

Carduus foliis decurrentibus, dentatis, margine ſpinoſis, floribus racemoſis. erectis, pedunculis inermibus LINN. *Spec. II.* p. 1151.

Cirſium &c. GMELIN. *tab.* 23. *f.* 2. p. 57.

In pratis & agris udis, inque ſylvis.

Caulis altus ad ſex pedes, longe nudus & gracilis, ramis aut nullis, aut brevibus, ex qua nota vel ſola hanc plantam adgnoſcas, totus obductus alis foliaceis, ſpinoſis. Folia pauca, neque magna, viridia, inferne parce tomentoſa, ſemipinnata, pinnis breviter bilobatis, anguloſis, nervis in aliquot longos aculeos exeuntibus, extrema pinna longiſſima. In ſummo caule capitula congeſta, oblonga, parva, quæ per maturitatem diſcedunt, & in laxam umbellam abeunt. Squamæ calycis foliaceæ, lanceolatæ, tomento obductæ. Earum extremæ ſæpe deflexæ, in ſpinam modice pungentem terminatæ, intimæ mucronatæ abſque ſpina. Floſculi purpurei, vagina alba. Semina ex ovatis obliqua, quaſi truncata.

171. CIRSIUM caule anguloſo, ramoſo, foliis ſemipinnatis, pinnis anguloſis, ſpinoſis, calycibus longis, inermibus.

Carduus arvenſis TABERNÆM. p. 700.

Ceanothos Theophraſti COLUMN. *Ecphraſ.* p. 45. 46.

Carduus repens vinearum C. B. *prodr.* p. 156.

Carduus ſerpens, levicaulis I. B. III. p. 59.

Serratula foliis dentatis, ſpinoſis LINN. *Spec. II.* p. 1049.

β Flore albo.

γ Flore pleno MEEZE p. 117.

Ad vias & in agris, aliquanto, quam in Germania parcius.

Radix longa, reptans, peſtis frugum. Caulis rectus, tripedalis, ramoſus, anguloſus, non alatus. Folia ſemipinnata, pinnis triangularibus, anguloſis & complicatis, dentibus in ſpinulas exeuntibus: folia ſuperiora pene integra & dentata. Vidi tota levia fuiſſe, in Germania ſolent inferne tomento obnubi. Flores in umbellas laxas, in ſuis longis tomentoſis petiolis ſolitarii, aut bini. Calyx longus, multiplici ſquamarum ordine, denſis iis, lanceolatis, in brevem, non valde duram, ſpinam exeuntibus. Floſculi læte purpurei. Pappus longiſſimus, plumoſus, & brevis ſetaceus, in placenta.

Pappum ad lectos inſervire *v*) lego.

172. CIRSIUM

s) BERKHEY I. f. 27. *t*) *Fig.* 26. *v*) LINN. *Wäſtgota reſa* p. 266.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0099-9
DFG

Cirsium alpinum spinosissimum floribus albis congestis

C. J. Rollinus. M.D.C. delin.

C. F. Fröhsch Sculpsit. Acad. Gött. Sculptor.

172. CIRSIUM foliis caulinis ſemipinnatis, pinnis anguloſis, ſpinoſiſſimis, terminantibus mollibus, hirſutis, umbellam floralem comprehendentibus. T. V.
Cirſium It. helv. n. 66. Enum. n. 3.
Carlina polycephalos alba SCHEUCHZER *It. II.* p. 131.
Cirſium foliis amplexicaulibus, ſinuato pinnatis, ſpinoſis, caule ſimplici, floribus ſeſſilibus LINN. *Spec. II.* p. 1157.
Non eſt *Cirſium ſpinoſum, capitulis in vertice inter foliorum valla congeſtis nudis, inermibus* GMELIN. *Flor. Sibir. II.* p. 64. *t.* 25. neque enim noſtro calyx inermis eſt.
Cnicus ſpinoſiſſimus HILL. *tab. 6.*
Frequens in alpium herboſis, nondum ſummis, in M. *Neſſo*, *auf Boll*, *Enzeindaz*, *Chapuiſe*, etiam verſus *Gotthardum*, *Spelugam.*
Radix craſſa, lignoſa. Caulis non ramoſus, pedalis, cubitalis, ſuperne totus foliis obductus, anguloſus, non alatus. Folia caulina ferociſſime ſpinoſa, amplexicaulia, ſemipinnata, pinnis anguloſis, multilobis, nervis in ſpinas robuſtas productis. Folia in ſummo caule nidum pro flore facientia, latiora, ovato lanceolata, tamen ſemipinnata, tenera, ex flavo albida, pubeſcentia. Flores ſeſſiles, inter ea flavida folia congeſti; calyx conicus, ſquamis lanceolatis, in ſpinam robuſtam exeuntibus, fuſcis. Floſculi cum vagina ochroleuci.

II. CIRSIA NON SPINOSA.

173. CIRSIUM foliis ciliatis, amplexicaulibus, inermibus, flores comprehendentibus.
Carduus pratenſis Tragi LOBEL. II. p. 11. I. B. III. P. I. p. 42.
Cnicus foliis pinnatifidis, carinatis, nudis, bracteis ſubcoloratis, integris, concavis LINN. *Spec. II.* p. 1156.
Various leaved bleſſed thiſtle HILL. T. IV. *tab.* 5.
In pratis udis autumno ubique.
Caulis ſimplex, fragilis, anguloſus, ad tres, & ſex demum pedes erigitur. Folia ima ampliſſima, pedalia, pinnata, pinnis longis, parallelis, dentatis & ciliatis, molliter quaſi ſpinoſa: ſuperiora amplexicaulia, ovato lanceolata, ſimilia. Eſt ubi omnia ovato lanceolata ſunt. In ſummo caule aliquot folia, multo capitulis majora, conniventia, albida, flores naſcentes velant; adulti vero flores in longioribus pediculis nudi nunc eminent. Capitula conica, duo, tria. Squamæ lanceolatæ, in ſpinulam terminatæ, aliquo tomento obnuptæ. Floſculi ochroleuci, vagina fuſca. Semen ex ovato compreſſum, ſignatum linea media, ab altero latere magis eminente. Inutilis, ab armentis evitatur SCHREBER III. *Saml.* p. 23.
Non videtur ex ſolo foliorum circa flores ſitu, neque eo ſatis certo, character genericus ſumi poſſe.

174. CIRSIUM foliis pinnatis, pinnis ciliatis, ſquamis calycis recurvis *Emend. III.* n. 244. †
An *Carduo cirſium alpinum polypodii inſtar profunde laciniatum, & aliquando dentis leonis laciniis, flore luteo polycephalon* PLUKNET p. 83.
SHERARDUS in adſcenſu ad ſummum M. *Dolaz*. Inter plantas Cl. LE CLERC fuit.
Rariſſimæ plantæ folia viridia, hirſuta, inferne pallida, ima omnia profunde diviſa, pinnata, cubitalia, pinnarum paribus duodecim, quarum mediæ longiſſimæ, ſemipedales. Pinnæ majores cis finem bilobatæ, minores ſimplices, fere lanceolatæ, per oram ciliatæ, non raro retroverſæ. Folia caulina amplexicaulia, lata baſi caulem amplexa, fabricæ ejuſdem, nervo latiori. Flores & in ſummo caule, & in unō alterove prælongo ramo, de folii ala exeunte. Sub floribus folia ligulata, ciliata. Faſciculi quatuor vel quinque florum in ſummo ramo, petiolatorum, etiam ſeſſilium. Squamæ lanceolatæ, apice ut in Aſtere reflexo, inermi. Flores ochroleuci.
Similem plantam Cl. LA CHENAL in M. *Generoſo* inſubriæ helveticæ legit, flore aliquanto minori.

175. CIRSIUM foliis ciliatis, imis ovatis, ſuperioribus ſemipinnatis, floribus ſeſſilibus obverſis. *Comm. Gott.* T. I. p. 206. *tab. VIII. Cat. rar.* n. 885. In *Enum.* eſt n. 9. & 10. hoc ex planta non viſa.
Eriſithales LUGDUN. I. p. 1094. ob folia non lata, pinnata.
An *Carduus ανακανθος* II. RICHER *ic.*
Cirſium elatius polycephalon, foliis imis integris, ſuperioribus latis, profunde laciniatis SHERARD apud RAI *ſyll. exter.* p. 398.

Carduo cirſium dictum montis piniferi vepens? foliis imis integris, ſubtus incanis, ſuperioribus diſſectis, capitulis ſingularibus, geminis, tergeminisve HOFMANN in VOLCAMERI *flor.* p. 85.
Carduus Eriſithales Cl. JACQUIN *vindob.* p. 279. *n.* 78. *obſ. t.* 17. vel ob capitula glutinoſa.
Carduo cirſium maximum profunde laciniatum in foliorum ambitu ſpinis mollibus hirtum PLUKNET p. 83. *tab.* 154. *fig.* 2.
Cirſium alpinum &c. PONTEDERÆ *claſſ.* p. 133. *tab.* p. 132.
Cnicus foliis amplexicaulibus, pinnatifidis, hirſutis, calycibus nutantibus, glutinoſis LINN. *Spec. II.* p. 1057.
Carduus &c. Cl. LA CHENAL *obſ.* 4. p. 296.

Frequens in alpinis, in pratis vallis *Ormond deſſus*, verſus *la Croix*, *aux Aviolats*, verſus *Forclaz*, *à la Combala* vallis *les Moſſes*, & alibi. Ad rivum haud longe Geneva SHERARD. Prope *Courtelary* GAGNEBIN, & alibi circa *Ferriere*.

Radix lignoſa, reticulata. Caulis tripedalis & ultra, anguloſus, aliquando ſubtomentoſus, cavus, non ramoſus, niſi ex ſummitate, ſub floribus longe nudus. Folia ima petiolata, ovato laciniata, inciſa, circumſerrata, ciliata: ſuperiora amplexicaulia, neque ſemper, ſemipinnata, pinnis longis, ciliatis, anguloſis, nam etiam omnia in caule florente ovato lanceolata vidi. Nervos habent ſubhirſutos. Sub floribus petioli tomentoſi, albi, & foliola ſubſpinoſa, ciliata, quæ cum adulto flore evaneſcunt. Flores tres, quatuor, collecti, ſæpe bini oppoſiti, ſeſſiles, nunquam foliis circumvallati, raro ſolitarii, per maturitatem nutantes. Calyces conici, viſcidi, ſquamis lanceolatis, ariſtatis, non ſpinoſis. Flores alias purpurei, alias ochroleuci, etiam albi, cum ſtaminibus & vagina violacea.

In pratis vallis Juranæ inter M. *la Dent* & pagum *le Pont* reperi humilem, pedalem, monſtroſum, capitulis mere folioſis, ex innumeris foliis calycinis ſtipatis, in acervos copioſiſſimos congeſtis, etiam proliferis.

Ci *Serratuloides* Cl. JACQUIN differt caule unifloro.

176. CIRSIUM foliis ciliatis, ſemipinnatis, pinnis anguloſis, ſpinoſis, ſuperioribus amplexicaulibus.
Carduus foliis amplexicaulibus, lanceolatis, ſerraturis ſpinoſo ſetaceis, floribus triphyllis LINN. *Spec. II.* p. 1155. Cl. LA CHENAL *Act. helvet.* T. IV. p. 294. *tab.* 16.

Non eſt *Carduus tartaricus* HILL. T. IV. *tab.* 15.

Paſſim in Helvetia & Germania. Reperi circa *Vervai* in pratis humidis, in valle alpina *les Moſſes*, ſimilibus locis. Cl. LA CHENAL in paſcuis macilentis ad *Birſam* inter pontem majorem & *das Schänzlein*.

Plurima habet ſequentis ſimilia. Radix lignoſa, non tamen adeo magnos bulbos dimittit, ſed fibras cylindricas, graciliores. Caulis fere ramoſus, tamen & ſimplex, ſulcatus, ſubvilloſus, pedalis & cubitalis. Folia omnia ſimilia, virentia, inferne pallidiora, ſuperne hirſuta, nervis inerne pubeſcentibus, pallida, non lanuginoſa. Omnia cæterum ſemipinnata, pinnis anguloſis & lobatis, duobus, tribus, quatuor lobis, extrema pinna trilobata: eorum ora undique ciliata eſt, ſpinis angulorum ſic ſatis pungentibus; tum iis, quæ ſunt in rotundis hamis foliorum amplexicaulium, qualia per ſuperiorem partem caulis reperiuntur. Sub flore, dum junior eſt, aliqua folia ſimpliciora, ciliata, & ſubſpinoſa ſunt, quæ tamen a maturo flore longe diſtant, ut omnino nudus ſit. Flos ingens, inverſe conicus, ſquamis late lanceolatis, in ſpinulam terminatis. Floſculi ochroleuci.

Ex morbo, quem in *tartarico Carduo* LINNÆUS deſcribit, ſuſpicarer eum Carduum meum 175. eſſe *x*), eum nempe ait plenum fieri, pappo in folia anguſta dilatato, corollis viridibus, ſerratis, ſtylo in duo folia ciliata abeuntibus. Verum Carduus Eriſithales ab hoc Carduo n. 176. abunde differt, vel ſolis foliis plerumque latis, ne ſemipinnatis quidem.

177. CIRSIUM radicibus bulboſis, foliis ſemipinnatis, pinnis anguloſis, ciliatis, floribus nudis.

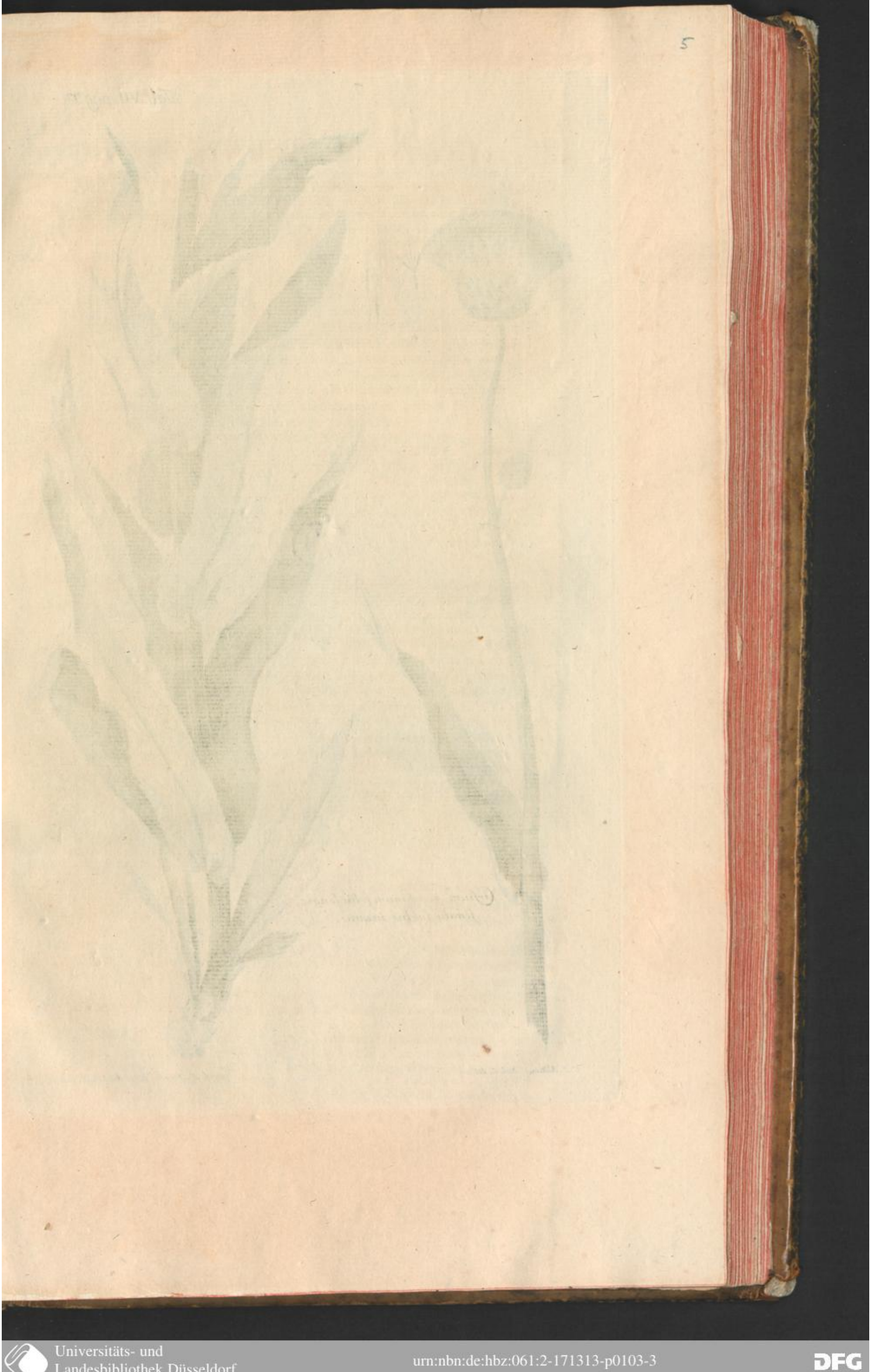
α Foliis latioribus.
Carduus bulboſus Monſpelienſium LOBEL. *adverſ.* p. 371. *ic.* P. II. p. 10. ſive *Acanthus ſilveſtris quorumdam foliis laciniatis* I. B. III. p. 43.
Carduus tuberoſus HILL. IV. *tab.* 14?

β Foliis profunde inciſis, anguſtioribus.
Acanthus ſylveſtris alter LUGDUN. p. 1444.

Jacea

x) *Proleſ. plant.* p. 338.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0102-7 DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0103-3
DFG

Cirsium montanum foliis longis serratis subtus incanis.

C. F. Bollmann Med. C. delin.

Sculpsit C. T. Taborsky, Pictor Acad. Gott. Sculpt.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0105-5
DFG

Cirsium Alpinum boni Henrici folio.

C.J. Rollinus Med. C. delin

Sculp. C.J. Fritsch Filius Ac. Gott. Sculpt.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0106-0
DFG

Jacea aculeata ſ. tuberoſa TABERNÆMONT. p. 154.

α. β. Carduus tuberoſus LINN. *Spec. II.* p. 1154. JACQUIN *obſſ.* p. 79. p. 280.

Michelfeldæ Cl. LA CHENAL. Genevæ D. LE CLERC.

A priori diſtinguitur radice de medio trunco educente bulbos oblongos, a quibus nomen eſt. Deinde caulis plerumque minus ramoſus, etſi etiam ramoſus reperitur, longe nudus, uniflorus, biflorus. Folia petiolata, ſemipinnata, pinnis bilobis, trilobis; ſed & pinnæ & lobi longiores ſunt: ora amat contrahi, & cilia minus evidentia ſunt; ſpinæ tamen ex angulis pinnarum exeunt. Cæterum folia ſuperne hirſutula, inferne ſubtomentoſa, in Monspelienſibus exemplis tota incana ſunt. Amplexantur equidem caulem, ſed vix ullis cum hamis. Capitula nuda, abſque foliis, minora, ſquamis mucronatis, non ariſtatis. Floſculi purpurei.

178. CIRSIUM floribus acaulis.

Chamæleon exiguus TRAG. p. 852.

Cardua minor CLUS. *hiſt.* p. CLVI.

Cardua montana minor acaulos BARRELIER *ic.* 493.

Carduus acaulis calyce glabro LINN. *Gotlansk. reſ.* p. 297. *Spec. II.* p. 1156.

β Flore albo MORISON. Cl. GAGNEBIN circa *Ferriere*, etiam in Germania.

γ Cauleſcens ROSEN *obſ.* p. 42.

Non rara in gramineis ſiccis, & agris macilentis, circa *Almedingen*: in via per M. *Hauenſtein &c.* Etiam in alpes adſcendit.

Magna in eo ſimilitudo eſt foliorum florisque cum Cirſio n. 176. Folia ad terram in circulum diſpoſita, ſemipinnata, pinnis anguloſis, bilobatis, & trilobatis, ciliatis, ſed ſpinis, quam in n. 176. validioribus. Caulis unus, pluresve, vix unciales, tamen non abſque foliis, uniflori. Capitulum inverſe conicum, ut in Cirſio 176. ſed ſquamis mucronatis, non ſpinoſis, qua nota, & caulis defectu adgnoſcitur.

179. CIRSIUM foliis ovato lanceolatis, dentatis, ſubtus tomentoſis, calycibus villoſis.

α. Foliis latis *tab. noſtr. VI.*

Carduus mollis Lapathi folio CLUS. *Pann.* p. 663. 664. *neglectis foliorum dentibus.*

Centaurium majus folio Helenii anguſtiori SCHEUCHZER *It. II.* p. 132. cum decem & duodecim capitula conjuncta deſcribat.

Carduo cirſium Britannicum floribus plurimis in ſummo caule adgeſtis PLUKNET *tab.* 154. *fig.* 3.

Cirſium inerme foliis ex ovato lanceolatis. denticulatis, infra lanugine candidis GMELIN. T. II. p. 67. *t.* 26.

β. Foliis longe lanceolatis, anguſtis.

Ic. flor. Dan. n. 37.

Cirſium montanum humile Cynogloſſæ folio Polyanthemon DILL. *hort. Eltham. tab.* 70. *Phil. Tranſ. n.* 336.

γ. *Cirſium inerme, foliis linearibus, utrinque viridibus, calycibus hirſutis* GMELIN. p. 78. *t.* 33. ex fide ILL. LINNÆI.

α. β. γ. *Serratula calycibus hirſutis, ovatis, foliis indiviſis* LINN. *Spec. II.* p. 1145.

Varietatem α legi in adſcenſu ad M. *Gotthard* circa *pontem Diaboli.* SCHEUCHZER in jugis *Prægallienſium & Averſanorum.* Cl. DICK in *Spelugæ* ad *Chiavennam* deſcenſu, in M. *Bernina.*

Varietas β in M. *Sylvio*, *St. Bernhard*, *Grandvire* ſupra *Morcle*, M. *Fouly*, in alp. *Grajis.* Alpium ergo editiorum civis.

Radix perennis, lignoſa. Ex ea folia petiolata, pene cordata, aut ovato lanceolata, paulum carnoſa, ſuperne virentia, glabra, inferne albiſſimo tomento obſita in α, nam in β tomentum paulo rarius eſt, margine ſerrato, ut intervalla dentium lunata ſint. Ad caulem ſeſſilia ſunt, & in varietate β graciliora, oris contractis, dentes abſcondentibus, anguſtiora, lanceolata.

Caulis firmus, pedalis, purpureus, tomentoſus, ſimplex, terminatus floribus congeſtis, parvis, in umbellam diſpoſitis, in petiolis tomentoſis, uncialibus. Unus alterque flos acceſſorius ſub umbella. Calyx per maturitatem cylindricus, ſquamis triangularibus, latis & brevibus, ora fuſca, intimis & potiſſimum in β lanuginoſis. Flos violaceus, ſuaveolens, placenta etiam in hac Serratula Cl. Virorum ſetis obducta.

180. CIRSIUM foliis ciliatis, ſubtus tomentoſis, radicalibus petiolatis, ovato lanceolatis, caulinis lanceolatis, aut ſemipinnatis T. VII.

Cirſium Britannicum CLUS. *Pann.* p. 657. ex fide DILLENII, qui exemplum miſit.

Cirſium Anglicum II. CLUS. *hiſt.* p. CXLVIII.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0107-6

Cirſium ſingulari capitulo ſquamato vel incano alterum C. B. SCHEUCHZER *It. IV.* p. 332. MILLER *tab.* 94.

Folia ſatis accedunt ad *Cirſium tomentoſum radice bulboſa, quibusdam leucacantha Anguillara* I. B. III. P. I. p. 44. HILL. *tab.* 22.

Carduus foliis amplexicaulibus, lanceolatis, dentatis, ſpinulis inæqualibus, ciliatis, caule inermi LINN. *Spec. II.* p. 1155. Diverſiſſimam tamen plantam cum nomine *Cardui Helenioidis* Cl. HUDSON miſit.

In foſſis & ad vias per vallem *Urſariam* vulgo; tum circa fontes Rhodani, & in valle *S. Nicolai*, circa *Praborgne*, & in univerſum ſupra *Brieg*: circa *Formazz*.. In M. *Bernina*.

Radicem doleo me non vidiſſe. Planta ſpecioſa eſt altitudine, tripedalis, & ultra, caule anguloſo, cavo, ſubtomentoſo, parum ramoſo, toto folioſo. Folia hinc viridia, inde albiſſimo tomento obducta, per oram dentata, & ciliata; ad terram petiolata, ovato lanceolata, ad caulem rotundis hamis dentatis adnata, longe lanceolata, ſimplicia. In ſummo caule flores ab uno ad tres, erecti, quibus anguſta folia ſubjiciuntur. Capitulum magnum, inverſe conicum, ſquamis fuſcis, triangularibus, latis, non ſpinoſis. Floſculi purpurei.

β. *Cirſium maximum incano folio, bulboſa radice* CLUS. p. 660.

Cirſium maximum Aſphodeli radice C. B. SCHEUCHZER *It. VII.* p. 511. ſi hoc intelligit.

Cirſium maximum foliis carnoſis, bulboſa radice, ſive Lutetianum C. B. III. P. I. p. 44. SCHEUCHZER *It. VII.* p. 511.

Carduus foliis amplexicaulibus, lanceolatis, ciliatis, integris laciniatisque, caule ſubunifloro, calyce inermi LINN. *Spec. II.* p. 1154.

II. Etiam in eo pleni flores reperiuntur, quales in tartarico LINN. *Prolepſ.* p. 338. SCHEUCHZERUS in pratis udis Valeſiæ, ſi de hac rariſſima planta loquitur. In valle *urſaria*, & circa *Formazz*.

Planta noſtra nonnullis notis cum *heterophyllo Carduo* LINNÆI convenit, diſſentit in aliis. Noſtra enim altiſſima eſt, quinque pedum ſtirpem coram habeo. Folia ſuperne læte virent, inferne albiſſimo tomento obducuntur. Eorum aliqua ſimilia prioris amplexicaulia, hamis rotundis, lanceolata, per oram ciliata, etiam dentata, ut tamen margo contractus dentes nonnunquam abſcondat. Sed pleraque aliter ſe habent, in origine ovata, deinde ſemipinnata, pinnis longis, lanceolatis, parallelis, extima longiſſima: alias tota præter vaginam, qua ex caule prodeunt, pinnata. Caulis ut in priori ſaturate purpureus, anguloſus, tomento adſperſus. Flos alias unicus, cui alter nonnunquam ſubjicitur, ſimillimus, violaceus, minimis ciliatis foliis ſuſceptus; alias pluſculi, quatuor, quinque, quorum cuique latiuſculum folium ſubjicitur. Squamæ calycinæ, ſæpe vagæ, repandæ. Floſculi albidi, hinc profundius inaiſi.

Omnibus conparatis, non credo vere a priori differre. Initia degenerationis habet OEDERUS t. 109. foliorum nempe, quæ ad apicem finduntur. Denique nunc video, GORTERUM in Ingria folia conſtanter duorum generum reperiſſe *x*). Folia habeo cirſii buiboſi ſuperne non virentia, ſed tomentoſa. Quare credo eſſe plantam, quam ex SCHEUCHZERO citavi, qui circa Sedunum legit. Si aliam plantam vult, ea erit inter deſideratas.

SIBYBUM *z*) VAILLANT. p. 172.

CARDUI ſp. TOURNEF. & LINNÆI.

Huic generi calycina ſquama, non unam, ſed multas utrinque ſpinas educit, ut in altera claſſe Calcitrapa.

181. SILYBUM nervis foliorum albis.

Carduus Mariæ TRAGI p. 850. BLAKWELL *tab.* 79.

Carduus foliis amplexicaulibus, haſtato pinnatifidis, ſpinoſis, calycibus aphyllis, ſpinis canaliculatis, duplicato ſpinoſis LINN. *Spec. II.* p. 1153.

Milkthiſtle HILL. IV. *t.* 16. PETIVER *tab.* 21.

Planta hortenſis paſſim inter rejectanea hortorum & in ruderoſis reperitur.

Caulis ramoſus, procerus, alatus, ſub flore nudus. Folia ampliſſima, levia, viridia, rete nervorum alborum diſtincta; ex ovatis lanceolata aut obtuſa, ima ſemipinnata,

y) *Flor. Ingr.* p. 179.

z) Silybum lata ſpina eſt, folia ferens chamæleonis albi albis: recens iſtius radicis ſuccus drachmæ pondere vomitum movet DIOSCORID. L. IV. c. 153. Non eſt noſtra planta.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0108-2 DFG

ta *a*), margine dentato, ciliato & ſpinoſo, baſi ad caulem adnata, ſpinoſa. Quemque ramum ſuus grandis flos terminat, erectus, purpureus. Squamæ calycis additamentum *b*) habent, transverſim ovale, ſpinis ex utraque ora ciliatum, media robuſta ſpina de nervo exeunte.

Semina amara, farinoſa, in medicinam recipiuntur, & emulſionem ad morbos pectoris punctorios dolores, & ad coagula ſanguinis utiliter *c*) datam fuiſſe legimus. Folia amara vim habent acidam *d*).

CARLINA

TOURNEF. *tab.* 285. VAILLANT. p. 172. LINN. n. 929.

Calycis primæ ſquamæ ſunt folia ſemipinnata & ſpinoſa plantæ ſuæ: deinde ſpinæ multifidæ & ramoſæ ſuccedunt; inde laminæ longe lanceolatæ, ſiccæ, nitidæ, quæ in ſpeciem radiorum expanduntur. Receptaculum copioſiſſimis ſetis diſtinctum. Semina coronata, exteriori corona pappi ſimplicis, non decidui, & interiori corona plumarum ramoſarum *e*). Habitus totus floris radiati, planus, transverſim, quam per longitudinem, latior.

182. CARLINA foliis imis ſemipinnatis, pinnis anguloſis, ſpinoſis, ſuperioribus ovato lanceolatis, amplexicaulibus, calycinis herbaceis, ciliatis.

Carduus vulgaris MATTHIOL. p. 669.
Heracantha TABERNÆMONT. p. 697.
Carlina ſylveſtris, quibusdam aliis atractylis polycephalos SCHEUCHZER *It. VI.* p. 454.
Carlina caule multifloro, corymboſo, floribus terminalibus, calycibus radio albis LINN. *Spec. II.* p. 1161. HILL. *t.* 8.

β. Varietas monſtroſa, caule faſciato.

Carduus monſtroſus figura cornu copiæ IMPERAT. L. LXXVIII. *c.* 1.

In arvis & collibus ſterilibus.

Caulis erectus, purpureus, teres, ſubtomentoſus, ramoſiſſimus *f*), ad cubitum latus. Folia radicalia & inferiora ſemipinnata, nervo lato, pinnis brevibus, anguloſis, plicatis, in ſpinas exeuntibus, ſubtus tomentoſa: ſuperiora ovato lanceolata, amplexicaulia, tomento obnupta, dentata, quolibet dente in duas rigidas ſpinas abeunte. Flores umbellati caulem coronant: laminæ radiatæ calycis flaveſcunt. Flos pallens, dentes ejus purpurei, vagina ſpadicea. Semen villoſum.

Sodam ſanare lego *g*).

183. CARLINA caule unifloro.

α Acaulos, ſive caule breviſſimo.

Chamæleon albus CAMER. *Epit.* p. 428.
Carlina altera DODON *purg.* p. 440.
Ic. Reg. 97. TOURNEFORT. *t.* 285. VAILLANT *f.* 38. HILL. *t.* 7.

Il. Flore purpureo mihi non viſa, quam SCHEUCHZER ad radices alpium ponit.

β Varietas caulifera, pedalis, cubitalis.

Carlina prior DODON *purg.* p. 439.
α. β. I. B. III. p. 181.
Carlina caule unifloro, flore breviori LINN. *Spec. II.* p. 1160. ſed repugnat varietas β.

In pratis ſterilibus montanis & ſubalpinis. In *Emmia* valle inter *Eggiwyl & Tſchangnau:* inter *Boll & Habcheren.* In *Waſſerfall* M. *Saleva.* Circa *lacum Juratenſem.* Circa *Ferriere.* In Aquilejenſium montoſis *Ormond deſſus*; in valle *Simmia.*

Radix unciam craſſa, nigra, lignoſa, acri & penetrabili odore. Roſa foliorum ad terram glabrorum, pinnatorum, nervo anguſto, pinnis angùloſis, lobatis, plicatis, angulis, in fortes ſpinas exeuntibus. Caulis tamen folioſus, etſi ſeſcuncem vix ſuperat. Flos plerumque unicus, aliquando plures uno *h*), trientali diametro, quando ad ſolem ſe aperuit, nocte *i*) enim & pluvio in aere clauditur: radii albi: nitentes: floſculi ex luteo virentes, denticulis purpureis.

Vis radicis eſt in oleo eſſentiali *k*), inque parte reſinoſa, quorum illud difficulter ſeparatur, iſtud ſpiritu vini elici poteſt. Etiam infuſum vim radicis habet *l*). Oleum

a) PETIVER.
b) BERKHEY *tab.* 2. *fig.* 22.
c) *Breſl. Saml.* 1718. p. 149. 163. STAHL *ſpecif.* p. 39. NEUMANN.
d) GEOFFOI.
e) VAILLANT. *fig.* 47. BERKHEY *tab.* 6. *fig.* 14.
f) Ad 79 flores *Nov. Eph. Nat. Cur. II. obſ.* 45.
g) *Nov. Eph. Nat. Cur.* l. c.
h) In provecta planta FABRIC. *hort. Helmſtad.* p. 168.
i) C. GESNER. GUIL. DE LA BROSSE.
k) NEUMANN II. P. I. p. 352.
l) CARTHEUSER *mat. med. poſt.*

illud fundum petit *m*); follicita tamen cura adhibita aquæ innatat *n*). Veterinariis quam medicis notior eſt. Purgare, ſi ad drachmam ſumatur PREVOT *o*), cum ad coitum laudet expertus DONZELLI *p*). Diſci carnoſi florum perinde in uſus culinarios cedunt, ut cynaræ, eosque in Aquilejenſibus montanis abſque faſtidio inter fercula oblatos vidi.

JACEA.

Hoc nomen, quod in libris botanicorum vacat, impertio plantis calyce inermi, ciliato, quales ſunt cyani ſquamæ, ſed omnibus floſculis fertilibus.

184. JACEA foliis radicalibus ſemipinnatis, caulinis ovato lanceolatis, caulibus angulatis *Emend. III.* p. 91. n. 247.

Nova planta, hactenus cum *Jacea ſquamis cilii inſtar piloſis* confuſa, a Cl. GUALTHERO LA CHENAL *q*) detecta eſt, tribus a Baſilea leucis, qua itur verſus *Beford.* Eamdem ex Anglia habui a HUDSONIO, exque Germania ab EHRHARDO. Quantum video valde ſimilis eſt ejus Jaceæ toto habitu. Folia hirſutie aſpera, duriuſcula, nervo robuſto; ima petiolata, ſemipinnata, paucis pinnis & ſimplicibus: deinde longe petiolata & ſimplicia, dentata; ſuperiora ovata lanceolata, principio graciliori; ſuprema linearia. Caulis ramoſus, anguloſus, cubitalis & ultra. Rami terminati capitulo florigero. Id a ſequente differt. Additamentum nempe calycis multo longius, nigra cilia habet, ut eadem inter ſe implexa in unum capillitium confundantur. Floſculi omnes androgyni.

CAPITATÆ.

II. CALYCE COMMUNI DONATÆ.

II. FLOSCULIS IN AMBITU STERILIBUS.

Omnes in unum genus collegit ILL. LINNÆUS, Centaureæ nomine. Nobis non magis videtur juſtum, has plantas calyce diverſiſſimas in unam congregare, quam Carduos, Lappas, Cirſia, Silyba, Carlinas, quæ ſint floſculis omnibus androgynis.

CYANUS TOURNEFORT. *tab.* 254.
& JACEÆ TOURNEF. T. 254. Species aliæ.
CYANUS VAILLANT. p. 184.
& JACEA VAILLANT. p. 182.
CENTAUREÆ ſp. LINN. n. 984.

Floſculi in ambitu ſteriles, calycis ſquamæ per ambitum ciliatæ, non ſpinoſæ.

185. CYANUS foliis radicalibus ſemipinnatis, caulinis ovato lanceolatis, ſquamis calycis oblongis, obtuſis.

Impoſſibile videtur ſynonyma hujus Cyani, a ſynonymis Jaceæ 184. ſeparare. Probabile tamen fit, calidiorum regionum botanicos Cyanum potius intellexiſſe, frigidorum Jaceam.

Huc ergo referrem.

Jaceam montanam humilem, hirſuto capite CLUS. *Pann.* p. 543. 545. ob calycem minus implexum.
Jaceam nigram DODON. LOB. *ic.* p. 541.
Cyanum cum ſquamis cilii inſtar piloſis PONTEDER. *diſſ.* p. 211. &
Cyanoidem montanam ſquamis cilii inſtar piloſis EJUSD. p. 220.
Jaceam nigram laciniatam VAILLANT.
Lanced Harpweed HILL. *t.* 29.

Contra ad Jaceam.

Centauream calycibus ciliatis, ſquamula ovata, ciliis capillaribus, erectis, foliis lyrato angulatis, floribus floſculoſis LINN. *Spec. II.* p. 1288.

In Helvetia transalpina ubique ad vias ab *Airolo* ad *Mendriſium*. Etiam olim HUBERUS inter *Chiavennam & Ripam*. Conf. *Emend.* n. 247. & T. XXIII. prioris editionis hujus operis.

Cynous

m) NEUMANN. CARTHEUSER *mat. med. II.* p. 70. 71.
n) NEUMANN ibid.
o) *Med. pauper.* p. 500.
p) *Pharmac.* p. 350.
q) *Diſſ. inaugur.* p. 8. n. 12.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0110-1
DFG

Cyanus plurima habet Jaceæ ſimilia. Differt charactere. Capitulum multo minus nigrum, quia ſquamæ calycinæ longæ, & pallidæ ſunt, & multo minus additamentum nigrum & ciliatum educunt, ut neque implexæ ſint, neque caput floridum totum nigrum. Deinde manifeſto coronatum florem habet, floſculis in ambitu ſterilibus. Folia in meis magis ovata, & breviora, & in ſuprema parte caulis ovata, lata & cordiformi baſi ſeſſilia.

186. CYANUS foliis pinnatis, pinnis dentatis, obtuſis, ſquamis calycinis triangulis ciliatis.
Scabioſa major MATTHIOL. p. 969. *flore purpureo* TABERNÆMONT. p. 158.
& *Jacea tertia* EJUSD. p. 153.
Centaurea ſcabioſa HILL. IV. *tab.* 32.
Centaurea calycibus ciliatis, foliis pinnatifidis, pinnis lanceolatis LINN. *Spec. II.* p. 1291.
β. Foliis latioribus, glaberrimis, firmulis. Ex Sibiria.
γ. Flore albo THAL. I. B. in M. *Waſſerfall.*
δ. Flore ochroleuco *Hort. Gott.*
ε. Flore flavo *Comm. Gotting.* T. I. t. VII.
ζ. Flore helvolo, foliis tomentoſis, ibid. p. 223. *Enum. plant. hort. Gotting.* p. 367.368.
Vulgo in adclivibus urbium vallis.
Caulis durus, brachiatus, erectus, bipedalis, tripedalis, ſulcatus. Folia firma, glabra, aut leniter ſubhirſuta, pinnata, nervo lato; pinnæ ſimplices, lineares, obtuſe lanceolatæ, & obtuſe dentatæ, nonnunquam ſemipinnatæ. Nudos ramos terminant ſpecioſi flores ſphærici, compacti: Squamæ triangulares, ornamento fuſco, ciliato. Floſculorum in ambitu ſterilium corona ſpecioſa. Pappus in diſco, & in ſemine, brevis, & niger. Color floris naturalis purpureus, etiam carneus, albus, ex carneo & albo miſtus, ochroleucus, flavus.

187. CYANUS pinnulis foliorum pinnatis, linearibus.
Stoebe gallica CLUS. *Pann.* p. 546.
Jacea foliis candicantibus, laciniatis, calyculis non ſplendentibus I. R. H. SCHEUCHZER *It. IV.* p. 337.
Pinnatifid whitehead HILL. IV. *tab.* 30.
Centaurea calycibus ciliatis, oblongis, foliis pinnatifidis GMELIN. T. II. p. 95. *n.* 75.
& *Centaurea calycibus ciliatis, oblongis, foliis ſcabris, caulium pinnatis, ramorum ſimpliciſſimis, linearibus* GMELIN. T. II. p. 98. *t.* 43. ex LINNÆO, & icon accedit.
Centaurea calycibus ciliatis, ſquamis planis, foliis bipinnatifidis, rameis pinnatifidis, linearibus, caule paniculato LINN. *Spec. II.* p. 1289.
Ad vias Valeſiæ ubique, etiam Baſileæ ad ripam Rheni verſus *Huningam.*
Caulis durus, ramoſus, pedalis, cubitalis, anguloſus. Folia numeroſa, ſicca, dura, glabra, aut tomento obducta, pinnata, pinnis gracilibus, pinnatis, anguſtis, lanceolatis, rariter dentatis; in ſuprema planta ſimplicia, linearia. Numeroſi flores & exigui ramos terminant. Calyx baſi ventricoſus, ſuperne contractior, durus, ſquamis triangularibus, apice nigro, ciliis duris albisque barbato. Placenta pappoſa, ſeminum pappus brevis. Flos carneus, radiatus.

188. CYANUS foliis ſubhirſutis, ovato lanceolatis, amplexicaulibus, dentatis, plumulis calycis reflexis.
α Elatior planta, hercynica.
Jacea montana, villoſa, capite elatiori CLUS. *Pann.* p. 543. 544.
Jacea latifolia, capite hirſuto SCHEUCHZER *It. II.* p. 135.
II. Flore albo RUPP.
β Humilior, helvetica.
Jacea montana, villoſo capite humilior CLUS. *Pannon.* p. 543.
Cyanus montanus, caule folioſo BOCCONE *muſ. plant.* p. 20. *t.* 2. Non ad ſequentem refero, cum calyce ſit reticulato.
II. Flore albo. In M. *S. Bernhardi.*
γ Foliis inciſis CLARET in *S. Bernhardo.*
α. β. *Centaurea calycibus recurvato plumoſis, foliis indiviſis* LINN. *Spec. II.* p. 1287.
Centaurea Phrygia HILL. T. IV. *tab.* 34.
In Germania, intra urbem *Clausthal*, & ſupra *Ilefeld* altiorem reperi: in Helvetia paſſim humiliorem. Supra *les Plans.* In Valeſia ſupra *Portvalley*, in adſcenſu ad *Cotogne*:

In M. *Sempronio*, *Pennino*, ſupra *Bagnes*. *Dent du midi*, *Val Orſine*. Inter *Urſelen & Realp*, & in adſcenſu *Furcæ*. In pratis vallis *Rheinwald* & alibi SCHEUCHZER. J. GESNER ſupra *Falz* Rhætiæ. In M. *Beuerin* Cl. SCHINZ.

Noſtris in alpibus, cubitalis provenit, caule duro, anguloſo, in noſtris ramoſo. Folia ad caulem plurima, ſicca, ſubhirſuta, pene ovata, per marginem breviter denticulata; ſuperiora amplexicaulia, ovato lanceolata, dentata. Singulum ramum flos terminat. Squamæ calycis exeunt in nervum longum, ad angulos rectos ciliatum, fuſcum, deorſum reflexum *a*), tamquam plumulam. Flos purpureus, coronatus. Pappus in diſco longus, in ſemine brevis *b*).

189? CYANUS foliis lanceolatis, tomentoſis, calycum plumis reflexis GIRARD p. 185. n. 3.
Jacea montana incana, laciniata, capitulo hiſpido C. B. *Prodr.* p. 128.
Cyanus alpinus Lychnidis candidiſſimo folio, capite reticulato BOCCONE p. 20. *tab.* 2.
Jacea uncialis, folioſa, alpina, calyce e ſquamis pinnatis compoſito SCHEUCHZER *It. VI.* p. 459 cum ſuam plantam a n. 188. ſeparet.

An huc pertinet *Centaurea* LINN. n. 9. ob nomen molliſ. Sed noſtræ plantæ plumula pariter reflectitur.

Si SCHEUCHZERIANA planta eſt, naſcitur in *Rhætia*.

Nunquam ego quidem reperi, neque certa civis eſt, ex calidis autem regionibus accepi. Habitus humilior; folia candidiſſimo villo obnupta, longe anguſta, lanceolata, integerrima. Capitulum ſimillimum priori, in minori planta majus.

190. CYANUS caule unifloro, alato, foliis ellipticis, lanceolatis.
Verbaſculum TRAG. p. 219.
Cyanus major DODON. *Coron.* p. 31. BLAKWELL *tab.* 66.
Altera Cyani majoris planta in montanis COLUMN. *phytobaſan.* p. 97.
Welted bluebottle HILL. *tab.* 26.
Cyanus montanus latifolius &c. MILLER *tab.* 113. *fig.* 1.
Centaurea calycibus ſerratis, foliis lanceolatis, decurrentibus; caule ſimpliciſſimo LINN. *Spec. II.* p. 1289.

β Flore albo WEINMANN *tab.* 447. b. *Basl. Merkwürd.* p. 1606. in M. *Waſſerfall.*

γ Anguſtiore & longiore folio VAILLANT. p. 235. MILLER l. c. *fig.* 2. ZANONI *tab.* 60.
Jacea integrifolia, humilis C. B. *Prodr.* p. 127. ex LINNÆO C. B. repentem dicit.
Hoary bluebottle HILL. l. c.

δ. *Cyanus major alpinus, foliis inciſis* TRIUMPHETTI p. 26. ZANON. *t.* 61.

Pulchra planta naſcitur ubique in montoſis Helvetiæ. In Jura, paſſim, ut ad *Cluſam* uſque deſcendat. In *Albio* M. C. GESNER. In vallibus alpinis *Luan*, *Chapuiſe*, *Ormond &c.*

Caulis erectus, uniflorus, pedalis, cubitalis, alis totus obductus, quæ in folia explicantur. Folia elliptica, etiam ovata, acuta, patula, integerrima, præter varietatem δ, quæ in regionibus calidis provenit, ſubtus tomentoſa. Flos magnus, calycis ſquamæ triangulares, latis fuſcis ciliis, pinnato additamento fuſco: ſemifloſculis cæruleis, ut in Cyanis hactenus dictis, anguſtis, quinquefidis, ſexfidis. Floſculi diſci purpurei, ſemina pappoſa.

191. CYANUS foliiis imis ellipticis, dentatis, ſupremis linearibus, ſemifloſculis latiſſimis.
Cyanus minor CAMER. *Epit.* p. 289. BLAKWELL *tab.* 270.
Cyanus flos frumentorum DODON. *Cereal* p. 51.
Μηκων πραικλεια COLUMN. *phytobaſan.* p. 92.
Gloſſy bluebottle HILL. T. IV. *t.* 26.
Centaurea calycibus ſerratis, foliis linearibus, integerrimis, infimis dentatis LINN. *Spec. II.* p. 1289.

β Flore albo.

γ Flore roſeo, purpureo.

Ubique in ſegetibus.

Caulis rectus, durus, anguloſus, ex ſumma parte ramoſus, tenui tomento obductus. Folia radicalia petiolata, elliptica, dentata, aut ſemipinnata, extrema pinna maxima. Inde ad caulem linearia, pinnis aliquot ad angulos rectos de nervis exeuntibus; ſuperiora ſimplicia, linearia. Suum quemque ramum flos terminat.

Calyx compactus, ſquamis pallidis, triangularibus, ſerratis potius quam ciliatis, ora nigra, ciliis albis *b*).

Flos

a) TOURNEFORT. BERKHEY *tab.* 2. *fig.* 12. *b*) In *icone* TOURNEFORTII, BLAKWELL. &c.

Flos ſpecioſus *c*), cyaneus; ſemifloſculi multo latiores quam reliquis ſpeciebus, bilabiatum efficientes infundibulum, laciniis latis, ſerratis, ſuperne quatuor vel quinque, inferne duabus tribusve. Floſculi inique inciſi, ut ſolent. Semen brevi pappo coronatum in placenta pappoſa.

Flores parum promittunt virium, vix odori, vix ſapidi *d*), cum aqua tamen infuſos, forte ob pulchritudinem, creditum eſt oculorum inflammationes tollere *e*), etiam urinam movere *f*), in hydrope prodeſſe *g*): & ipſa aqua ſtillititia ad oculorum mala laudatur *h*). Flores colorem elegantem dant, recentes quidem expreſſi, cyaneum, ab acidis rubentem, ab alcali virentem *i*). Eum colorem ad pictorios uſus præparant, fere ut crocum. Oportet, floris floſculos neutros carpere, rore inigare, in furno ſuper telam ex crinibus textam ſiccare, deinde flores aqua gummata irrorare, ſic placentam paulatim facere, ſubinde invertere, denuo irrorare, & comprimere per aliqua minuta horæ, donec in ſolidam placentam abeant, pulchre tinctoriam *k*).

Semen amarum, ad dimidiam drachmam exhibitum, alvum ducit.

ATRACTYLIS *l*) VAILLANT. p. 170.

CARTHAMI ſpec. LINNÆI.

Calycis ſpinæ laterales *m*): Semina quadrangula, aſpera, latis ſetis foliaceis, non pappo coronata. In noſtra ſpecie, & in Leucophæa, floſculi in ambitu abortiunt. Poſſet adeo ad Calcitrapam referri, ob ſeminis coronam tamen ſeparo.

*192. ATRACTYLIS foliis cartilagineis, reticulatis, imis ſemipinnatis. ſuperioribus ovato lanceolatis, amplexicaulibus.

Inter GESNERI icones æneas *f.* 56.

Atractylis CAMERAR. *Epit.* p. 561. BLAKWELL *t.* 468.

Atractylis Theophraſti & Dioſcoridis ſanguineo ſucco COLUMN. *Ecphraſ.* p. 19. 23. optime.

Carthamus caule piloſo, ſuperne lanato, foliis inferioribus pinnatifidis, ſummis amplexicaulibus dentatis LINN. II. p. 1163.

Ad vias Helvetiæ calidiores, inter *Treicovagnes & Succevaz*: circa *Genevam*, *Thuiri*: Paſſim in Valeſia.

Caulis durus, ramoſus, erectus, teres, hirſutus. Folia duriſſima, nervis eminentibus reticulatis, ima ſemininnata, pinnis argute dentatis, dentibus in ſpinas exeuntibus. Ad caulem amplexicaulia, pene cordato lanceolata. Ramum ſingulum ſuus flos terminat, atque ita laxa umbella naſcitur. Flos conicus, contractus: folia calycis, qualia plantæ reliquæ ſunt, reticulata, ima ſemipinnata, pinnis in ſpinas exeuntibus, intima ſimplicia, in aculeum terminata: ſub flore lanugo in caule araneoſa. Floſculi flavi.

Tota planta ex quaque parte defluracta ſanguineum *n*) ſuccum fundit: viſcida eadem, odore reſinoſo, balſamica, amara, viribus inter Hypericum & Carduum benedictum mediis. Officinis ignota eſt. Ejus floribus crocus fucatur *o*).

CALCITRAPA.

CALCITRAPA VAILLANT. p. 164. f. 31. ad 35.

& CALCITRAPOIDES VAILLANT. p. 168.

CENTAUREÆ ſp. LINN.

Calycis quælibet ſquama terminatur in aculeum valentem & ramoſum.

*193. CALCITRAPA caule alato, foliis tomentoſis, radicalibus ſemipinnatis, caulinis lanceolatis, dentatis.

Carduus ſtellatus, mitior, apertus COLUMN. *ecphras I.* p. 30. 31.

Spina ſolſtitialis DOD. *purg.* p. 449.

c) BERKHEY *tab.* 3. *fig.* 9.
d) CARTHEUSER *mat. med.* T. II. p. 475.
e) BIRCH III. p. 341.
f) C. HOFMANN.
g) *Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 5. 6.
h) GEOFFROI.
i) BOYLE *color.* p. 253.
k) *Gentlem. Magaz.* 1748. March.
l) Spina eſt Cnico ſimilis, folia multo longiora ferens, in ſummis virgis, parte magna nuda & aſpera, qua feminæ pro fuſis utuntur. Capitula in cacumine ſpinis horrent; flos luteus, quibusdam locis purpureus invenitur. Radix tenuis, ſupervacua DIOSCOR. III. c. 91. Candidior, odore gravi PLIN. L. XXI. p. 56.
m) BERKHEY T. I. f. 3.
n) THEOPHRASTUS L. IX. c. 1. PLIN. l. cit.
o) QUER *flor. Eſpann.* T. IV. p. 369.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0113-9 DFG

Harped ſolſtitial thiſtle HILL. T. IV. *tab.* 18.
Centaurea calycibus duplicato ſpinoſis, ſolitariis, foliis rameis decurrentibus, inermibus, lanceolatis; radicalibus lyrato pinnatifidis LINN. *Spec. II.* p. 1297.
En *plein Palais* GEN. DE SAUSSURE. Circa *Huningen* Cl. LA CHENAL.
Folia tomentoſa, ima ſemipinnata, nervo lato, pinnis lanceolatis, extrema maxima. Ad caulem ſimpliciora, elliptica, lanceolata, denique linearia, dentata, & omnino integerrima. Caulis pedalis, & ultra, ramoſus, alatus, alis in folia eductis, ſuperne tomentoſus, ramis ſub floribus minimis foliis adſperſis. Flores ramos terminantes, flavi. Calycis ſquamæ primæ aculeo ſimplici, quæ ſequuntur aculeo fortiſſimo, ad baſin brevibus ſpinulis ciliato: intimæ mites, ornamento foliaceo ſicco.

194. CALCITRAPA foliis hirſutis, pinnatis, pinnis dentatis, floribus in alis ſeſſilibus.
Polyacantha CORDI *hiſt.* L. I. *c.* 16.
Carduus ſtellatus DODON *purg.* p. 448.
Hippophæſtum vel Hippophaes Dioſcoridis COLUMN. *phytobaſan* p. 105. 107.
Various leaved ſtar thiſtle HILL. T. IV. *tab.* 17.
Centaurea capitulis ſubduplicato ſpinoſis, ſeſſilibus, foliis linearibus, pinnatifidis, lateribus dentatis, caule ſpinoſo LINN. *Spec. II.* p. 1297.
β. Flore albo. ἀνθολευκος RICHER *ic.*
Bernæ ad viam, quæ rivum urbem irrigaturum ſequitur, ad pedem collis: *auf m Falkenplatz*, *Viviſci*, *Lauſannæ*, *Ebroduni*, circa *Treicovagnes*, *Grandſon*, *Payerne* in viarum oris.
Caulis procumbens, ramoſiſſimus, brachiatus, pedalis, & cubitalis.
Folia mollia, ſubhirſuta, cito exareſcentia, pinnata, pinnis acute dentatis, diſtantibus, lanceolatis; extrema maxima, minoribus intermiſtis, ſimilia ad caulem ſemipinnata, paucis & diſtantibus pinnis. Capitula ſeſſilia, ſecundum ramorum longitudinem, foliis inſidentia, purpurea, radiata. Squamæ calycis infimæ habent aculeum *p*) medium maximum, ad latera baſeos aliquot paribus breviorum ſpinarum cinctum; ſupremæ glumæ calycis ornamento ſicco cum minima ariſta terminantur, abſque lateralibus ſpinulis. Semifloſculi quadrifidi, floſculi pene bilobati. Pappus in diſco plurimus, in femine nullus *q*).
Tota planta amara eſt, viribusque ad Carduum benedictum accedit. Corticis radicis drachma una cum aqua infuſa in Gallia *r*) febrifugam virtutem habere putatur, & nephriticam *s*). Seminis drachma una valide urinam movet *t*), ut etiam ſanguine tingatur *v*).

RHAPONTICUM VAILLANT. p. 175.

CENTAUREÆ ſp. LINN.

Huic calyx ſimplex, auctus additamento ſicco, rotundo, ſæpe per ſiccitatem diſſiliente *x*).

195. RHAPONTICUM foliis tomentoſis, radicalibus ſemipinnatis, caulinis lanceolatis.
Jacea nigra TABERN. p. 152.
Lanced Ben HILL. T. IV. *tab.* 38.
Centaurea calycibus ſcarioſis, laceris; foliis lanceolatis, radicalibus ſinuato dentatis, ramis angulatis LINN. *Spec. II.* p. 1293.
β flore albo HORT. AICHSTETT.
γ foliis pictis WAGNER p. 279.
δ anguſtifolia C. B. *Prodr.* p. 127.
ε acaulis SPERLING *Cat. ind. Dan.* p. 466.
Vulgatiſſimum in pratis, etiam paluſtribus. In Valeſia totum tomento obſitum naſcitur.
Folia ima ſemipinnata ſunt, pare pinnarum unico: etiam duobus, tribus, nervo ſenſim lateſcente, ſegmento ultimo maximo, obiter dentato. Superiora elliptica, lanceolata, etiam linearia; ſicca omnia, nervoſa, hirſuta, & albida, in calidis magis. Caulis a biunce ad cubitum adſcendit, parum ramoſus, flore magno, coronato, ſingulum ramum terminante. Squamarum calycis pars ſuperior fuſca, aut ſubalba, nitens.

p) BERKHEY *tab.* 1. *fig.* 10.
q) Quem COLUMNA pingit, is diſco debetur.
r) TOURNEFORT.
s) GEOFROI p. 242.
t) IDEM.
v) LOBEL *adverſ.* p. 170.
x) VAILLANT. *fig.* 18.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0114-4 DFG

nitens, ficca, lacerabilis. Semifloſculi longi, bilabiati, laciniis interioribus duabus erectis, tribus inferioribus pendulis: color in flore ſuavepurpureus. Floſculi etiam inique inciſi. Pappus in placenta multus, in ſemine parciſſimus, quod obeſum, ex ovato acuminatum, lineis varium eſt.

Pulchrum flavum colorem ſerico impertit. Antequam flotem expandat, planta in aqua cum alumine maceratur *y*).

*196. RHAPONTICUM foliis radicalibus ſemipinnatis, caulinis lanceolato linearibus nervoſis, calycibus nitidis *Emend. III.* p. 91. n. 246.

Jacea alba TABERNÆMONT. p. 153. ſed omnia folia diviſa habet.

Jacea calyculis argenteis minor I. R. H.

Centaurea calycibus ſcarioſis integris mucronatis, foliis pinnate dentatis, caulinis linearibus, baſi dentatis LINN. *Spec. II.* p. 1293.

Centaurea alba HILL. IV. *t.* 38.

Inter Xeranthema legi paulo ultra *S. Pierre* Valeſiæ, deinde Cl. LA CHENAL in transalpinis.

Recte dubitat LINNÆUS, num a n. 195. vere differat. Folia ima etiam lata, ſemipinnata, dente uno alterove, ficca, ſubtomentoſa: proxima petiolata, elliptico lanceolata, per oram dentata: ad caulem ſeſſilia, linearia, ſemper dura, nervoſa. Caules anguloſi, duri, cubitales, ramoſi, magis quam 195. Capitula ſimilia Rhapontico-pratenſi, niſi quod flavus fuſcus color mitior ſit, & argenteus nitor cum tinctura flavedinis dominetur. Semifloſculi ſteriles pariter ex prælongo tubo in quinque graciles lacinias finduntur, quarum interiores duplo minores ſunt. Floſculi fertiles quinquefidi, pappo feminis ſimplice.

In hoc genere, nam non ſeparo Amberboi, floſculi elaſtico motu ſe agitant *z*). In calcitrapoide experimentis confirmavit Cl. DEL CAVOLO.

*197. RHAPONTICUM foliis pinnatis, pinnis ſemipinnatis, pinnulis lanceolatis, calycibus nitidis.

Stoebe Salmantica rubra CLUS. *hiſp.* p. 161.

Stoebe minor TABERNÆM. p. 156.

Scabioſa ſquamata argentea I. B. III. P. I. p. 30.

Centaurea calycibus ſcarioſis obtuſis, foliis radicalibus pinnatifidis, caulinis pinnatis, dentibus lanceolatis LINN. *Spec. II.* p. 1293.

Centaurea ſplendens HILL. IV. *t.* 43.

In Helvetia transalpina *Bellinzonæ*, *Chiavennæ*, *Lugani*, LA CHENAL. HUBER.

Caulis anguloſus, durus, bipedalis, cum foliis glaber, ramoſus, multiflorus. Folia minute diviſa, glabra, aut leviter tomentoſa, nervo albo, foliacea parte aucto, tamen anguſto, pinnis ſubulatis, acutis, confluentibus; ipſis ſemipinnatis, pinnulis lanceolatis. Flores ramos terminant, ſpecioſa pulchritudine argentea calycis, cujus ſquamæ ficcæ, rotundæ, ariſtam innocuam edunt. Flos purpureus.

I. GYMNOMONOSPERMÆ.

I. FLORE COMPOSITO.

I. CALYCE COMMUNI.

II. STAMINIBUS LIBERIS.

DIPSACEÆ VAILLANT. *Mem* 1722. p. 172.

AGGREGATARUM PARS LINN. *ord. nat.* 48.

Claſſis naturalis eſt, floſculis multis, in unum capitulum congeſtis, & communi calyce exceptis, floſculo perinde ſemini nudo inſidente, ſed quatuor, aut quinque, ſtaminibus liberis non coaleſcentibus. Folia omnibus conjugata.

DIPSACUS *a*) TOURNEFORT. t. 265.

VAILLANT. p. 173. t. 1. f. 2. 5. 6. 7. 8. LINN. n. 114. MALPIGH. ic. 209.

Capitulum habet folia flores diſtinguentia, quorum quodlibet ſuum ſemen ſuſcipit. Flos quadrifidus

y) LINN. *wästgöta reſa* p. 273. LINDER *Färgekonſt* p. 90

z) CAMERAR. *Eph. Nat. Cur. Cent. IX. obſ.* 87. & olim BOZELL. *Cent. I. obſ.* 100.

a) Dipſacus folio lactucæ, & bullæ ſpinoſæ in dorſi medio; caulis ſpinis horridus, geniculo binis foliis am-

quadrifidus. Semen proprio involucro, quaſi vagina continetur: ei involucro brevis & quadrata corona eſt *b*). Semini ſua etiam corona longior, quadrata, plumoſa *c*).

198. DIPSACUS capitulis ovatis, foliis arcuatis circumvallato, ariſtis ſquamarum rectis.
Dipſacus purpureus FUCHS p. 225.
Dipſacus ſylveſtris BLAKWELL *t.* 50.
Labrum Veneris alterum CAMER. *Epit.* p. 432.
Dipſacus HILL. V. *t.* 2. *cum capitulis erectis.*
β Varietas laciniatis foliis.
Abunde ad vias orasque foſſarum.
Caulis tripedalis & ultra, brevibus ſpinis aſper, ramoſus & brachiatus. Folia conjugata, inferiora baſibus latis ad caulem adnata, labra efficiunt, quæ aquam continent, magis tamen in ſativa ſpecie. Superiora folia nulla labra faciunt. Figura ovato lanceolata eſt, aut ea longior, ora dentata, nervis ſubtus robuſtis, ſed obtuſis, ſpinis obſitis. Sub capitulis dena, duodena folia anguſta, longa, ſurſum curva, ſpinoſa, capitulum ſuſcipiunt. Capitula ovalia, longa, floſculi innumerabiles, cærulei, inæqualiter quadrifidi *d*). Squamæ ſemen ſuſcipientes longe *e*) connivent, & in ariſtas rectas exeunt. Semen ex ovato longe mucronatum. Involucrum *f*) quadrangulare, ſulcis diſtinctum *g*), corollæ quadrangulari deciduæ continuatum: ſemen ex ſtylo coronam quadrangularem præfert.
Aqua, quæ in foliorum ſcaphis reperitur, ad maculas de facie eluendas laudatur *h*) & ad oculorum leves morbos *i*). In antidoto, ad morſum canis rabidi, dipſacum, reperias *k*).
Hæc ſpecies a *laciniato Alſatico* differt foliis ſub capitulo numeroſis, anguſtis, curvis, quæ laciniato recta ſunt, lanceolata, ciliata, duobus ſubinde curvis foliis accedentibus: caule etiam ſub flore multo minus ſpinoſo.
A ſativo *l*) & ea nota differt, & ſquamis flores diſtinguentibus, quæ ſativo multo duriores ſunt, & apice ſuo reflexæ *m*). Non bene conjungit LINNÆUS *Spec. II.* p. 140.
Laciniatum ſuſpicor circa Mühlhuſiam naſci, ut indigena ſit.

199. DIPSACUS foliis biauribus, capitulis hemiſphæricis.
Virga paſtoris CAMER. *Epit.* p. 433. HILL. V. *t.* 3.
Dipſacus foliis petiolatis appendiculatis LINN. *Spec. I.* p. 143.
Ad ſepes & muros Bernæ *gegen den Sandrein*; au *grand Clos* prope *Roche*. Baſileæ, inter portas *Steinenthor* & *Eſchemerthor*, &c.
Caulis brevibus ſpinis aſper, fragilis, altus ad aliquot pedes, ramoſus. Folia nervo ſpinoſo, ex ovatis acuminato, magnis dentibus ſerrato, ad petiolum duobus minoribus foliis accedentibus. Ramos ſinguli flores terminant: capitulo hæmiſphærico. Squamæ floſculos diſtinguentes foliaceæ, eminentes, ciliatæ, omnes æquales, ut florem nulla majora folia circumvallent. Floſculi albi ſtaminibus purpureis. Semen ex ovato quadrangulare: ex mucrone ſuo coronam quadrangularem ſericeam ſuſtinet: involucrum & ipſum quadrangulare ejuſdem formæ ſericeo margine terminatur.

200. DIPSACUS foliis pinnatis, pinnis ſerratis, capitulis globoſis *Phil. Tranſ.* n. 337.
Scabioſa alpina LOBEL. *adverſ.* p. 233. *Icon* p. 537.
Scabioſa alpina centauroides HORT. AICHSTETT. *Æſt. ord.* 9. *t.* 8. *f.* 1.
Drooping ſcabious HILL. *t.* 25, nimis anguſtis foliis.
Scabioſa altiſſima foliis pinnatis ſerratis MANGET. *Pharmac. II.* p. 797.
Scabioſa corollulis quadrifidis æqualibus, floribus cernuis, foliis pinnatis, foliolis lanceolatis ſerratis LINN. *Spec. I.* p. 141.
In monte *Saleva* LOBELIUS, RAIUS, & ego in montis *Thuiri* vallecula, qua primum a rupibus aditur. Sed abunde provenit in Aquilejenſi ditione, circa *Leiſin*, *Corbeiri* & *Arveja* ad vias, in monte *Luan*, alibi.

Tripe-

amplectentibus, concavo alarum ſinu rorem continente, Capitula in cacumine in ſingulo caule ſingula echinata PLIN. L. XXVII. n. 47. DIOSCORID. L. III. c. 11.
b) TOURNEF. E.
c) TOURNEF. D.
d) VAILLANT. f. 6. 8.
e) VAILL. f. 7.
f) VAILL. f. 5. 8. c. TOURNEF. D.
g) VAILL. f. 6.
h) CÆSALPIN.
i) BOERHAAVE.
k) *Act. hafn. II. obſ.* 110.
l) PETIVER *t.* 23.
m) VAILLANT. f. 2. TOURNEF. *t.* 265.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0116-6 DFG

Tripedalis, quadrupedalis, Ebuli faciem refert caulis, fiſtuloſus, ramoſus. Folia ad terram elliptica, ſerrata, ad caulem pinnata, nervo foliaceo lato, paribus pinnarum ſex, ſeptem, omnibus oblongis, lanceolatis, ſerratis, extrema maxima. Eorum foliorum breves petioli inter ſe & cum caule connaſcuntur, ea ſede villoſi. A quaque pinna triangularis ala ad nervum deſcendit. Capitula congeſta, umbellata, convexa, pene ſphærica: ſquamæ inter flores magnæ, hirſutæ, villoſæ, ſubfuſcæ. Floſculi quadrifidi, ochroleuci: exteriores difformes, interiores parum; involucrum ſeminis quadrangulare, ariſtatis foliolis terminatum: ſeminis corona continua, ſericea ciliata, in ſtylo, non quinque facta ciliis, qua nota ad Dipſacum accedit.

SUCCISA VAILLANT.
& ASTEROCEPHALOS VAILL.
SCABIOSÆ ſp. TOURNEFORT. & LINNÆI

Ne aut nimis multa genera fiant, aut plantæ nimium charactere diverſæ conjungantur; medio modo ingredi viſum eſt. SUCCISA ergo erit, cui foliola ex receptaculo floſculos diſtinguunt, non pili. Floſculi quadrifidi ſunt *n*), aut quinquefidi *o*), in Succiſis VAILLANTII parum difformes, alias magis, ut in Aſterocephalis *p*) Cl. viri. Semen involucrum *q*) ſuum habet, variæ figuræ, in Succiſa quadrangulare, quatuor denticulis triangularibus coronatum, in Aſterocephalis dilatatum, membranaceum *r*), inverſi coni ſimile. Semen in omnibus ſpeciebus coronatum corona quinque dentium in ſetam exeuntium *s*), ad baſin pappoſorum, quam in ſtylo præfert. Folia placentam diſtinguentia alias ſub flore *t*) eminent, alias ſecus *v*).

I. FLOSCULIS QUADRIFIDIS SUCCISÆ VAILLANT.

201. SUCCISA caule trifloro, floribus convexis, foliis radicalibus ovatis, caulinis lanceolatis.
Succiſa ſeu Morſus diaboli MATTHIOL. p. 623.
Morſus diaboli & Succiſa BLAKWELL. *t.* 142.
Scabioſa lanceolata HILL. V. *t.* 25.
Scabioſa corollulis quadrifidis æqualibus, caule ſimplici, ramis adproximatis, foliis lanceolato ovatis, integerrimis LINN. *Spec. I.* p. 142.
Icon Ill. OEDERI *t.* 229.

β Flore albo, prope *Vervay* &c.

γ Hirſuta C. B. *Bas.* p. 80.

δ Foliis inciſis.
Succiſa anguſtifolia paluſtris TRIUMPHETT. *obſ.* p. 36.

ε Prolifera.

In pratis udis & ſylvis umbroſis.

Radix craſſa, plurimas fibras dejiciens, trahentem fere abrupta fallit.

Folia ad terram petiolata, ovalia, fere integra, longis pilis hirſuta, ſed rariuſculis, ad caulem longa, lanceolata, pauca. Caulis vix ramoſus, niſi ad ſummitatem, triflorus, aut paulo ultra. In longis ramis nudis ſinguli flores, magis convexi, quam ſcabioſis, floſculis in ambitu non longioribus, quam in centro: neque calyx alicujus longitudinis florem excedit, & ea folia inter ſe longitudine vix differunt *a*). Floſculi cærulei: ſquamæ herbaceæ, triangulares, parum eminent: ſemen quale dixi.

In officinis non ignota eſt & radix quidem pro vulneraria habetur, & ad gargarismos in anginis, etiam venereis *b*), atque ad fotus in diſcutiendis tumoribus adhibetur. Fabri ad pedum equi vulnera clavis inflicta decocto ſucciſæ utuntur *c*).

Olim ob vim ſudores moventem *d*) & alexipharmacam laudabatur *e*); etiam ad peſtem *f*); ſed neque odor aut ſapor tantas vires promittit, neque vis venenis oppoſita laudibus auctorum reſpondet *g*).

Prius quam floreat, cum lana cocta viridi *h*) colore tingit: & cum lini filis cocta, per noctem macerata, iterum cocta, denique fila viridi colore tingit *i*).

n) Succiſa VAILLANT.
o) Aſterocephalos VAILL. f. 17.
p) VAILL. f. 17. TOURNEF. t. 264. T.
q) Floſculos veſtitos vocat JUNG *phyt.* c. 19.
r) VAILL. f. 18. 20. TOURNEF. s. & f. 3. 4.
s) VAILL. f. 17. 18. 21. TOURNEF. 2.
t) VAILL. f. 19.
v) In ſucciſis: etiam N. TOURNEF.

a) HEUCHER *provent.* p. 931. *Oper.* *b*) S. PAULI.
c) SCHAARSCHMIDT. *therap. gener.* p. 270.
d) C. HOFMAN.
e) Succum ad omnia venena valere *Phil. Tranſ.* n. 211.
f) MAYERNE.
g) BUCHWALD p. 180.
h) LINDER *Färgekonſt* p. 98. 99.
i) LINN. *ölandska reſa* p. 101.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0117-2 DFG

II. FLOSCULIS QUINQUEFIDIS
ASTEROCEPHALI.

202. SUCCISA foliis imis ovatis, ſuperioribus pinnatis, pinnis ſemipinnatis acutis, ciliis floſculorum longitudine.

Scabioſa minor MATTHIOL. p. 670. CAMERAR. *Epit.* p. 711.

Scabioſa minor I. TABERN. II. p. 161. III. ibid. IV. p. 162. hæc omnibus foliis inciſis.

Phyteuma Dioſcor. COLUMN. *phytobas* p. 99.

Scabioſa corollulis quinquefidis, radiantibus, foliis radicalibus ovatis, crenatis, caulinis pinnatis, ſetaceis LINN. *Spec. I.* p. 143. Conf. *elauska reſa* p. 216, etſi p. 228. ad pratenſem hirſutam refert, a qua toto genere differt.

Scabioſa columbaria HILL. *t.* 29.

β Flore albo; in Valeſia abundans, & ab ochroleuca diverſa.

γ Prolifera LOBEL. p. 18. ROYER p. 124. I. B. III. P. I. p. 5. quam reperi circa *Walkenried.* Huic aut ex flore, aut ex ala folii, innumeri petioli florigeri adſcendunt, flores gerentes imperfectos. Baſileæ verſus *Clibe* CHERLER.

Vulgo ad vias ſiccas & in agris.

Folia ad radicem petiolata, ovata, ſerrata, Bellidis: ea, cum continuo exareſcant, multi pictores omiſerunt. Ad caulem alia ſunt, pinnata, pinnis in imis latiuſculis, in ſuperioribus gracilibus, linearibus, parium octo, extrema maxima. Pinnæ ſemipinnatæ, aut dentatæ, ſuperiores argute lanceolatæ. Et hirſuta reperio & glabra.

Caulis erectus, pedalis & cubitalis, brachiatus. Ramus longe nudus florem fert unicum. Hic dilute cæruleus, parum convexus, floſculis in ambitu valde difformibus, majoribus, in centro minus inæqualibus. Setæ coronæ ſeminis prælongis, nigris ciliis barbatæ, qui pili de flore eminent, eumque atrore ſuo diſtinguunt. Involucrum laxum, membranaceum, inverſe conicum. Squamæ ſub flore anguſtæ, per ætatem reflexæ, floſculis expanſis æquales.

δ *Scabioſa II. ſeu alpina* CLUS. *Pann.* p. 535.

Scabioſa montana foliis ſcabioſæ vulgaris I. R. H. SCHEUCHZER *It. I.* p. 48.

Non eſt *Scabioſa glabra foliis carnoſis & virentibus* HERMAN. *Paradis Batav.* p. 221. *ic.*

Nonnulla exempla credas ſuadere, propriam eſſe ſpeciem, cum omnia folia ovata, rotunde dentata ſint, firma præterea & ſolidiora. Verum in aliis exemplis folia pinnata manifeſta accedunt. In monte *Fouly*, *Audon*, alibique abunde proveniunt. Ad radicem montis *Titlisberg* SCHEUCHZER.

Scabioſa Ochroleuca ægre a noſtra Succiſa ſeparatur, ad n. 23. LINN. p. 146. Nam etiam noſtræ duo folia lata origine coaleſcunt, ut perforentur, & folia ima lata ſunt, neque pinnata.

Durior ſemper eſt & fruticis ſimilior, in Helvetia nondum lecta.

203. SUCCISA foliis gramineis tomentoſis.

Scabioſa corollulis quinquefidis, foliis lineari lanceolatis integerrimis, caule herbaceo LINN. *Centur. I.* p. 267. *Spec. I.* p. 145.

Scabioſa graminea, argentea I. B. III. P. I. p. 12.

Scabioſa argentea anguſtifolia C. B. *Prodr.* p. 127. cum *ic.*

Scabioſa graminifolia HILL. V. *t.* 32.

β Varietas glabra VAILLANT. l. c.

Rara planta in alpibus helveticis ad lacum Locarnenſem lecta, ſecundum SCHEUCHZERI catalogum; a nemine præterea in Helvetia viſa.

Tota planta albo tomento obducta: caulis aubitalis, uniflorus. Folia linearia, prælonga, graminea, niſi tomentoſa forent, anguſta, ſimpliciſſima. Calyx tomentoſus. Floſculi quinquefidi, radiati. Involucrum in cavum infundibulum abit, ſeminis corona quinque ciliorum eſt.

SCABIOSA VAILLANT. p. 176.
SCABIOSÆ TOURNEF. t. 264. & LINN. ſp.

Character præcipuus eſt, diſcum habere pappo diſtinctum *b*) non ſquamis; cæterum involucrum ſeminis quadrangulare, totum fericeum. Corona ſeminis quinque, aut plurium, ſetarum, in baſi ciliatarum *l*). Caput hemisphæricum, ut in Succiſa *m*), aut

k) TOURNEFORT 2d M.

l) TOURNEF. D. I. L.
m) f. *t.* 3.

aut planius *n*), cum ſquamis inter floſculos & ad baſin floris *o*). Floſculi fere quadrifidi *p*).

204. SCABIOSA caule hiſpido, foliis ovato lanceolatis, ſubhirſutis, inferioribus dentatis.
Scabioſa latifolia rubro flore CLUS. *Pann.* p. 535. 536. I. R. H. III. P. I. p. 9.
& *Scabioſa latifolia purpuraſcente flore* CLUS. ibid. quæ *folia purpurante ex nigro flore* I. B. ibid. nam ipſe CLUSIUS conjungit, tum mecum Cl. JACQUIN.
& *Scabioſa maxima dumetorum, folio non laciniato* I.B. ib. p.10. FABRIC. *hort. ed. II.* p.162.163.
Scabioſa ſylvatica JACQUIN. *obſ.* p. 28.
Scabioſa latifolia floribus ſubrubris BESLER *gazophylac.*
& *S. latifolia non laciniata flore purpureo moſchata* ELSHOLZ p. 247.
Scabioſa corollulis quadrifidis æqualibus, foliis omnibus indiviſis, ovato acuminatis, ſubſerratis, caule hiſpido LINN. *Spec. I.* p. 142.
In Helvetiæ dumetis paſſim. Bernæ verſus *Muri*, & cis *Bodenaker*: ſuper *Rüggiſperg*. In monte *Muteto* &c. In monte *Aix*.
Caulis nigris punctis maculatus & hirſutus, pilis exſtantibus, ad quatuor pedes adſcendit, ramoſus & brachiatus. Folia ima petiolata, ſuperiora ſeſſilia, caulem amplexa, in univerſum ovato lanceolata, per oram ſerrata, ita profunde, ut etiam ſinuata dicere poſſis, nervis ſubhirſutis: ſuprema ovato lanceolata ſunt, margine integro. Flores nudos ramos terminant. Flos pro plantæ portione parvus, ſquamis calycinis circa duodecim, latis, ex ovato lanceolatis. Diſcus pappoſus: involucrum feminis ſericeum & ciliatum. Corona feminis quinque ſetis fit, ad baſin ciliatis. Floſculi pene æquales purpurei calycem non excedunt, odore etiam in ſicca planta grato.

205. SCABIOSA foliis lanceolatis, ſerratis & integris *Enum.* n. 4.
Scabioſa annua integrifolia ſeu Bellidis foliis MAGNOL. *botan.* p. 231.
Scabioſa corollulis quadrifidis radiantibus, foliis radicalibus ovatis ſerratis, ramis lanceolatis, caule herbaceo LINN. *Spec. I.* p. 142.
Monſpelii, & in Helvetia, in pratis circa *Ferrieres d'Erguel*, & ſuper *Portvaley* Helvetiæ. In montibus Glaronenſibus Cl. RAMSPEK.
Caulis humilior, aut ſubhirſutus, aut in noſtris omnino glaber, ſolis ſummis ramis aliqua lanugine adſperſis. Folia robuſta, glabra, quæ priori hirſuta, & mollia, ima petiolata, ovato lanceolata, Bellidis ſatis ſimilia, tamen acutiora, per oram dentata, ſuperiora lanceolata, integerrima. Flos major, extimis floſculis magis difformibus & grandioribus, cæruleo purpureis. Valde dubito, utut ita videtur, noſtram vere a priori diverſam eſſe.

206. SCABIOSA foliis petiolatis, ovato lanceolatis, dentatis, ſuperioribus ſemipinnatis.
α Foliis ſuperioribus ſemipinnatis.
Scabioſa, flore ex cæruleo purpureo TABERNÆMONT. p. 158.
Scabioſa ſylveſtris BLAKWELL. *t.* 185.
Scabioſa arvenſis HILL. *t.* 24.
II. Glabra VOLK.
III. Flore albo PARKINS &c.
β Foliis omnibus integris.
Scabioſa major communior folio non laciniato I. B. III. P. I. p. 2.
α. β. *Scabioſa foliis pinnatifidis, lobis diſtantibus, caule hiſpido, corollulis quadrifidis radiantibus* LINN. *II.* p. 143.
In pratis & ad vias ubique.
Planta tota duriuſcula, hirſuta & aſpera, caulis ut in n 204. maculatus, erectus, cubitalis, brachiatus. Folia ad terram petiolata, ex ovatis lanceolata, modice ſerrata: ad caulem ſimilia in varietate β: in vulgari pinnis ad petiolum accedentibus aucta, aliquot parium, ſimplicibus, lanceolatis, nervo lato, extrema pinna ſemper ovato lanceolata. Flores nudos ramos terminant, floſculis exterioribus amplioribus: diſco convexo, calycis foliolis ovato lanceolatis, floſculos non excedentibus: color naturalis ex cæruleo purpureus. Semina qualia deſcripſi.
Tota planta amara eſt, ſapore ingrato.

Habetur

n) A. A.
o) f. 9. TOURNEF. M. M.
p) TOURNEF. C. C.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0119-6

Habetur pro ſudorifera, vulneraria, ſaponacea. Ad pectoris morbos mire commendabat Boerhaavius, quod molliter & abſque nimio motu reſolvat: etiam alii præcipuum ei in his morbis locum tribuunt *q*); & ad empyema Rivinus laudabat. Vomicas rumpere, & apoſtemata maturata R. Camerarius *r*), & eo fine Rivinus utebatur. In malis ulceribus, etiam venereis, ad fomenta alii præſcribunt *s*). Viridi colore lanas tingit *t*).

*207. SCABIOSA caule unifloro, foliis tomentoſis, imis pinnatis, pinnis dentatis & ſemipinnatis, caulinis pinnatis.

Scabioſa multifida alpina repens Boccon. *muſ. di piant.* p. 22. *t.* 6. I. R. H. Vaill.

Annon *Scabioſa* ορεομαχρομονοκαυλος Richer?

Inter plantas Cl. Constant fuit, lecta circa *Moutru*: ſed unicum exemplum, neque bonum fuit, neque ab eo tempore reperiri potuit, neque adeo pro certa cive haberi poteſt.

Folia omnia tomentoſa, prima ovata, crenata, bellidis, ad radicem, deinde ſemipinnata pinnis brevibus obtuſe lanceolatis, etiam ſemipinnatis, aut dentatis, extrema pinna majori, habitu ab omnibus aliis noſtratibus diverſiſſimo.

Caulis, præter par foliorum pinnatorum, nudus, ſemipedalis & dodrantalis. Flos unicus, purpureus, radiatus, calycis ſquamis ovato lanceolatis, flore non longioribus. Cl. Boccone icon infundibulum Aſterocephali indicat, ſetæque utique nigræ in capitulo adparent. Vaillantius tamen inter Scabioſas habet. Unicum exemplum violare nolui.

Scabioſam acaulon, qualem miram iconem Zanonus dedit t. 150. circa Curiam naſci ait Wagnerus p. 286. Quid ea ſit omnino ignoro.

Scabioſam ορεοακαυλον habet Richer in icon. ibid.

I. GYMNOMONOSPERMÆ.
II. NULLO COMMUNI DISCO.
VALERIANA Tournefort. t. 52.
VALERIANA Vaillant. p. 184.
& VALERIANOIDES Vaillant. p. 187.
VALERIANÆ Linn. ſpec. n. 44.

Semen coronatur anulo *a*) facto ex plicatis plumulis, quæ matureſcente planta ſe explicant, & coronam faciunt *b*), qualis fere eſt in Picride, ut tamen fila plumarum minus recta ſint. Flos plerumque ſatis uniformis, quinquefidus *c*), tamen alias calcar *d*) producit. Staminum numerus incertus: tria plerumque ſunt, tamen *e*) & unicum *f*). Dantur & ſexu diſtinctæ.

208. VALERIANA foliis radicalibus petiolatis, ovatis, caulinis pinnatis, ſexu diſtincta.

α Mas cum ſexu femineo imperfectiori *g*).

Phu minimum ſeu Valeriana montana paluſtris Camerar. *Epit.* p. 23.
Valeriana minima Dodon. *purg.* p. 88.
Phu minus, Valeriana minor Tabernæm. p. 165.
Valeriana quarta minor Morison. *Unbellifer.* p. 51. *t.* X. D. E.
Valeriana minor Blakwell *t.* 484.

Femina cum rudimentis ſtaminum.

Valeriana quarta omnium minutiſſima Trag. p. 62.
Valeriana paluſtris inodora parum laciniata C. B. *Prodr.* p. 86.
Valeriana paluſtris foliis ſubrotundis Loesel. p. 279. *ic.* 84.
Valeriana ſylveſtris, ſeu paluſtris minor altera Rai *Catal. plant. Angl.* p. 299. cum deſcriptione.
Valeriana flore exiguo Rivin. *irreg. monop. t.* 2.

α. β. *Valeriana foliis triandris dioicis, foliis pinnatis integerrimis* Linn. *Spec. I.* p. 44.

In pratis udis vulgatiſſima.

Radix

q) Ludovici *Oper.* p. 220.
r) *Memorab. Cent. III.* n. 76.
s) Buchwald p. 253.
t) Linn. *ölandſka reſa* p. 97.
a) Vaillant. f. 6.
b) Vaill. f. 7.
c) Vaill. f. 3. 4. 5. Tournef. A. B.
d) Tournef. B. Vaill. f. 11. 12. Eas plantas vocat Valerianoides.
e) In Valerianis plerisque.
f) In Valerianoide & Valeriana calcitrapoide.
g) Recte P. C. Fabricius *hutish.* p. 37. Etiam Ill. Jussieu in plantis aliis dioecis alterius ſexus adeſſe organa, etſi vitioſa, apud du Chesne *demonſtr.* p. 34.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0120-7 DFG

Radix odorata, ſuaveolens, multiceps. Foliorum aliquot ex eadem radice ceſpites: ſubrotunda ea, aut cordis ſimiliora, obtuſa, obiter dentata, ad caulem pinnata, parium quinque, pinnis ellipticis, obiter dentatis, extrema majori, ovali elliptica. In varietate tamen β folia latiora, & aliquando ſubrotunda, abſque pinnis, quam in Prodromo C. BAUHINUS dixit, & ego inter *Wittighofen & Deißwyl* legi.

Caulis pedalis, præter umbellam non ramoſus, ad eam faciendam trichotomus. Flores majuſculi, ſubrubelli, in β minimi, pallidi, & denſiſſime collecti. In iſta ſemen coronatum tubo trifido, & rudimento ſtaminum. In α tria ſtamina de flore eminentia, ſemen abortivum, & tuba ſtaminibus brevior. Non ergo veri flores mares ſunt.

209. VALERIANA foliis integerrimis, radicalibus ovatis, caulinis linearibus obtuſis *Emend.* II. p. 27. n. 63.

Spica altera faſtigiato floſculorum ordine a præcedente differens CAMERAR. *Epit.* p. 14.

Nardus celtica h), *ſeu alpina* CLUS. *Pannon.* p. 514. 515. bene.

Nardus celtica I. B. III. p. 205.

Valeriana floribus triandris, foliis ovato oblongis, obtuſis, integerrimis LINN. *Spec. I.* p. 46. JACQUIN *vindob.* p. 203.

Nuper variis in alpibus detecta eſt, Valeſiæ plerumque, ad Italiam vergentis Mont. *Dome*, *le Grandloe*, ad dextra lacus, in montibus vallis *S. Nicolas*, abunde magis in vallis Prætoriæ herboſis; nigra in terra. In Mont. *Scheinberg Switens.* Cl. SCHINZ.

Radix multis fuſcis ſquamis obnupta, obliqua, perennis, fibras cylindricas, duras, numeroſas emittit, multiceps eadem; forti & ſtabili odore. Multi, ex multis radicis capitibus caules, triunciales, aut paulo ultra, præter florum petiolos non ramoſi. Folia ex radice petiolata, elliptica, aut ovatis longiora, obtuſa, margine integerrimo, pallida & paulum craſſula: ad caulem par unicum foliorum linearium obtuſorum. Caulem terminat ſpica nuda, facta verticillis florum duobus, ad quatuor. Verticilli inferiores fiunt duobus petiolis trifloris, ſupremus unifloris. Semina de gentis more: floris campanula lata, patula, æqualis, ſegmentis lanceolatis, extus purpurea, obſcurior, intus cinerea. Tuba flava, longe eminens, tribus clavis terminata. Stamina in aliis exemplis nulla: in aliis, etſi omnia ſua ſemina habent, tria filamenta de flore eminentia, grandes bifidas antheras ferunt, ſive dioica eſt, fere ut paulo prior, ſive tubæ ſerius ſubnaſcuntur, & tum demum quando ſtamina diſperierunt: Prior tamen opinio confirmatur exemplo Valerianæ 205.

Odor multo vehementior, quam vulgari, vires promittit majores. Parum tamen in officinis nota eſt. In Ægyptum *i)* ad ſexaginta *tomas* hujus Nardi quotannis ex Germania mittuntur, quibus utantur ad unguentum, quod cutem mollem ſervet, alii ad balnea ajunt adhiberi *k)*. Veteribus notiſſima erat Nardus gallica oluſatri folio, caule cubitali geniculato, in purpura albicante, radice obliqua, avium pedes imitante; aliis Phu PLINII *l)*. In antidoto habet CELSUS *m)*: citat, celtibericæ nomine CÆLIUS *n)*. Reperitur in notis ad NICOLAUM *o)*, & additur diureticam eſſe. Indicæ præfert COSTÆUS *p)*. Non dubito, quin ad nervorum inſtabilitatem perinde, ut Valeriana ſylveſtris & magis valeat. Nuperis neglecta eſt, ut nulla ejus, poſt Seculum XVI. icon data ſit, nulla deſcriptio.

210. VALERIANA *q)* foliis pinnatis, pinnis dentatis.

α Foliis anguſtioribus.

Valeriana ſylveſtris major GARIDEL p. 468. *ic.* 96.

Valeriana foliis anguſtioribus RIVIN. l. c. *t.* 2.

Phu r) minus CAMER. *Epit.* p. 22.

Valeriana ſylveſtris DODON. *pmpg.* p. 87.

Hanc præfert HILLIUS, & ſylveſtrem vocat *s)*.

b) Nardum celticum exigue fruticat. Folia habet oblonga in luteum languentia; florem luteum [non noſtra] DIOSCORID. I. c. 7.
i) HASSELQUIST. *reſa* p. 557.
k) MATTHIOLUS.
l) L. XII. c. 12. non valde conſentit.
m) L. V. c. 23.
n) *Chron.* L. IV. c. 7.
o) p. 174.
p) In MESUEN. p. 98.
q) Θευ ARET. I. *Chr. diut.* c. 13.
r) Phu foliis olus atri, caule cubitali, altiore, levi, cavo, molli, in purpuram vergente, geniculis intercepto, floribus Narciſſi proximis, *majoribus*, tenerioribus, ex albicante purpureis, radice ſuperius ad digiti minimi craſſitie, villoſa in Veratri modum, obliqua capillamentis intertextis flaveſcentibus, cum quadam odoris gravitate, nardum æmulantibus DIOSCORID I. c. 10
s) In proprio libello: ſic BLAKWELL. t. 271.

β Foliis latioribus ſplendentibus.

Valeriana ſylveſtris AICHSTETT. *ord.* 9. *t.* 12. *f.* 2.
Valeriana ſecunda foliis latioribus MORISON. *umbellif. t.* 10. C.
Valeriana RIVIN. *t.* 1.
Phu Dioſcoridis verius COLUMN. *phytobaſan* p. 114. *Ecphras.* p. 210. Potius latiora habet folia cum charactere.
Valeriana floribus triandris, foliis omnibus pinnatis LINN. *Spec. I.* p. 45.

Hanc rejicit HILLIUS, & pingit aquaticæ nomine.

In aquoſis frequentiſſima, tamen etiam in ſepibus & ſylvis, locis ſiccioribus varietas α, humidioribus varietas β provenit.

Radix fit fibris multis teretibus, ex albo ſordide luteſcentibus, penetrabili odore, quo feles delectantur, ut eam etiam urina ſua corrumpant *t*). Caulis ad ſepedalem uſque, non ramoſus, niſi ad umbellam conſtituendam: ibi enim tripartita diviſio ſæpe repetita ſibi ſuccedit. Vidi contortum caulem intumuiſſe in ſtriatum flavumque ſaccum, ex quo folia prodibant *v*). Ea omnia pinnata ſunt, multorum parium, nervo non lato, ſuperius tamen a pinnis deſcendente in nervum ala, extrema pinna impare, parum majore. Omnes acute dentatæ ſunt. Ad caulem ſimilia folia, ſeſſiiia, in origine hirſuta, denique ſimplicia. Inter flores ſtipulæ ovatæ. Flos habet ſegmentum unum majus & duo minorum paria, colore ſubrubello. Semen graciliori margaritæ forma eſt: tuba lateſcit trifida. Stamina tria de flore eminent, in quo ſexus non diſtinguitur.

Odor radicis ſingularis, penetrabilis, inter gratum & moleſtum medius. Vis in reſinoſa *x*) parte eſt, & tinctura, quæ ſpiritu elicitur, odorem & ſaporem plantæ retinet; tum *extractum* ſpirituoſum, cujus copia ingens eſt. Tincturam etiam ſpirituoſam parat Cl. HILLIUS. Oleum vix poteſt oſtendi. In aquam vis amara & nauſeoſa tranſit, ſed maſſa coacta dulcamara & nauſeoſa eſt *y*). Nos amamus radicis pulverem dare, quo COLUMNA *z*), ut ipſe teſtatur, epilepſiam congenitam in ſe ipſo ſuperavit, etſi ex *diuturna* a laboribus abſtinentia, nuper conjectura nata eſt, ſummum virum in priſtinum morbum relapſum eſſe *a*). Sed Cl. MARCHAND *b*) ad ſeſqui drachmam eamdem radicem contra epilepſiam dedit, & adſunt aliorum Cl. virorum teſtimonia *c*), etiam in epilepſia inter venerem *d*) ſuperveniente. Levatam certe multi teſtes ſunt *e*), & ſi aliquando morbus rediit *f*), neque vis ſemper certa fuit *g*), hæc tamen infelicitas huic medicamento cum omnibus aliis communis eſt. Ego certe ad hyſtericos morbos, nimiamque nervorum ſenſibilitatem, frequenter cum bono eventu hac radice *b*) uſus ſum; & in ipſa epilepſia, non malo ſucceſſu. In nobili juvene per ſeſqui annum paroxysmos diſtuli, qui tamen, cum in Italiam rediiſſet, dicuntur rediiſſe & ipſi. Virginem vero patritiam, vere epilepticam, cujus paroxyſmum ipſe videram, fideliter & abſque recidiva, extracto ſucco ſanavi. Quare & JACOBUS DOUGLAS *i*) merito hoc remedium in officinas introducere ſategit, & multum eo utitur TISSOTUS. In cephalalgia *k*) medetur. In febre maligna *l*) in deliriis & in agrypnia pulvis utiliter datus eſt, etſi putredinem non valde moratur *m*). Cum Guajaco *n*) miſta glandularum obſtructiones peculiari vi ſuperat; etiam externo uſu *o*). Veteres pro diuretica *p*) habuerunt. Ad teneſmum perinde optimam eſſe BODING *q*).

211. VALERIANA foliis radicalibus petiolatis, cordatis, ſerratis, caulinis tripteris *It. Helv.* n. 7. *Valeriana alpina* I. B. III. p. 208. SCHEUCHZER *It. I.* p. 11. *Primam* CLUSII Cl. JACQUIN ad ſequentem refert p. 202. ſed in duas vel tres crenas folia dividi IPSE CLUSIUS monet, quod de n. 212. dici nequit.

Nardus

s) *Muſ. med.* I. n. 2.
v) Caule contorto *Eph. Nat. Cur. III. ann.* 3. *obſ.* 22.
x) CARTHEUSER *mat. med. II.* p. 59.
y) IDEM ibid.
z) *Phytobaſan* p. 97.
a) In *vitis Lynceorum.*
b) *Mem. de l'Acad. des Scienc.* 1706.
c) PANAROLUS *Pentec. I. obſ.* 32. radice propinata prius, quam caulis prodiret, SCHUCHMAN *Eph. Nat. Cur. Dec. III.* n. 4. *obſ.* 44. SCOPOLI *flor.* p. 347. MEAD *de ſole & luna* p. 82. 83. HILL. *mat. med.* p. 182. BUCHOZ V. p. 229. 230. cum exemplis.
d) Infuſo SAUVAGES *bradyſperm. Noſolog.* T. V. p. 231.
e) BALDINGER *med. milit.* p. 129.
f) LOCHER. *obſ. pract.* p. 40.
g) *Bretl. Saml.* 1718. m. Febr. MEAD. l. c.
h) HILL. l. c.
i) IDEM ibid.
k) BAGLIV. *aphor. cogn.* 58.
l) *Hiſtory of Seaſons* p. 272.
m) MACBRIDE *eſſays* p. 130.
n) MORGAN. *philoſ. princ.* p. 424.
o) SPIES *de Valeriana* p. 24. cachecticos humores diſpuliſſe.
p) ARET. l. c. C. HOFMAN. in NICOLAUM p. 163.
q) *Diſp.* t. 40.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0122-9
DFG

Nardus montana altera MORIS. *Umbellif.* p. 51.
Valeriana alpina prima C. B. *Prodr.* p. 65. *Baſil.* p. 50.
Valeriana alpina ſaxatilis minor, flore albo BARRELIER *ic.* 742.
Valeriana alpina minor, planta paluaris PLUKNET. p 380. *t.* 231. *f.* 7.
& *Valeriana minima planta, ut plurimum uncialis* EJUSD. ibid. *f.* 8.
Valeriana floribus triandris, foliis dentatis, radicalibus cordatis, caulinis ternatis, ovato oblongis LINN. *Spec. I.* p. 45.
Valeriana tripteris JACQUIN p. 201. *n.* 2.

Minime rara in montanis & alpinis humilioribus ſcopulis, unde in planitiem uſque deſcendit. Circa *Roche à la Praiſſe*, & in foſſis viæ ducentis verſus *Vervay*. RAIUS in *Saleva* monte. C. B. in monte *Waſſerfall*, ego in montibus *Emmiæ* vallis.

Radix lignoſa, multiceps, odorata. Folia ad radicem petiolata, cordiformia, ſed longiora, acuta, acute ſerrata; ad caulem ſimilia, ovato lanceolata, ternata, ut duo minora majori ſub ejus origine accedant. Caulis pedalis & ultra, ramoſus. Umbellæ androgynæ, roſeæ, odoratæ, ſtaminibus tribus, & reliquo charactere donatæ. Vidi ſtamina defuiſſe. Stipulæ ſub ramis florigeris ſetaceæ.

212. VALERIANA foliis ovatis, acuminatis, obiter dentatis *Itin. Helvet.* n. 8.
Valeriana montana LUGDUN. p. 1127.
Valeriana alpina Scrophulariæ folio C. B. *Prodr.* p. 87. bene SCHEUCHZER *It. I.* p. 51. & *V* p. 428. cum unica voce *Salix* loco Valerianæ.
Valeriana alpina foliis integris, radice repente inodora RAI *ſyllog. exter.* p. 259.
Valeriana floribus triandris, foliis ovato oblongis, ſubdentatis, caule ſimplici LINN. ibid.

Frequens in monte Jura, ſupra *Dornach*, in adſcenſu ad *Grandvi*, in *Waſſerfall:* in adſcenſu a *Nods* ad *Chaſſeral*. GAGNEBIN *à la Combe de Valanvrom, aux Convers.*

In alpibus etiam paſſim, in *Oberguruigel, Chapuiſe, ſur Champ, Fouly*, ſuper *Portvaley, Prapioz, &c.* Circa *Waldnacht* & lacum *Trubliſee* SCHEUCHZER.

Radix lignoſa, longa, multiceps, ſæpe inodora, nam etiam odoratam vidi. Folia ad terram petiolata, prima rotunda, reliqua ovata, obtuſa, pariter dentata; ſuperiora ſeſſilia, ex ovatis obtuſe lanceolata, oris plicatis, aut non dentatis, aut rarius. Umbella quæ prioris, idemque color. Stipulæ ſub ramis florigeris ſetaceæ latiores, ſubulatæ. Flos parum difformis.

*213 VALERIANA foliis glaberrimis, floribus calcaratis.

α Foliis ex ovatis lanceolatis, latifolia.
Valeriana rubra DODON. *purg.* p. 91. BONANN. *microgr. ic.* 81, 82, 83.
Phu peregrinum CAMERAR. *Epit.* p. 24.
Valeriana marina latifolia MORISON. *umbellif. t. XI.*
Valeriana marina RIVIN. *t.* 3.

II. Flore albo MORISON.

β Foliis linearibus, anguſtifolia.
Valeriana rubra anguſtifolia I. B. III. p. 211. C. B. *Prodr.* p. 88.
Valeriana rubra anguſtioribus & longioribus foliis PLUKNET. p. 319. *t.* 232. *f.* 3.
Iconem habet GESNER æn. f. 74. & RICHER, cui eſt πενθυλλανθεμος.
α. β. *Valeriana floribus monandris caudatis, foliis lanceolatis integerrimis* LINN. *I.* p. 44.

Varietas β in aditu ſcopuloſo, qua ex *Creux du Vent* adſcenditur, ad dextra.
Varietas α Seduni ad arcem *Tourbillon*, Neocomi *au dongeon du Chateau.*

Caulis cubitalis, firmus, ramoſus: folia levia, oris integerrimis, in α pene cordata; ima petiolata, ſuperiora ſeſſilia. Vidi in Valeſia acute & ampliter dentata, fere ut in Valeriana Cacaliæ folio. Umbellæ caules terminant. Flos contra pedunculum longum calcar projicit, quale breviſſimum ex vulgare ſpecie n. 210. exit. Limbus ei bilabiatus, quinquefolius, color eleganter purpureus. Stamen unicum, cum tubus floris peranguſtus ſit. Stipulæ lanceolatæ.

In varietate β folia prælonga, & peranguſta, linearia fere ſunt, & lentiſſime decreſcunt.

Capſulam huic majorem eſſe VAILLANTIUS *a*). Nolui tamen repugnantibus coætaneis ſeparare, cum præterea etiam minori capſula reperiri IDEM addat.

In Sicilia *b*) acetaria ingreditur.

VALE-

a) p. 187.

b) BARTHOL. *peregrin. med.* p. 40.

VALERIANELLA Tournef. t. 52. Vaillant. p. 188.

Si in Cichoraceis coronæ feminum genera conſtituunt, nihil eſt, cur hic minus valeant. Valerianæ corona plumoſa eſt, ſolida Valerianellæ.

214. VALERIANELLA foliis oblongis, rariter inciſis, corona feminis ſimplici, acuminata.

α Foliis integris.

Lactuca agnina I. Tabernæmont. p. 167.

Pſeudo-Valeriana annua arvenſis præcox humilis, ſemine compreſſo, rotundo Moris III. p. 104. & *Valeriana arvenſis præcnx humilior* Ejusd. *umbellif.* p. 54. *tab. ſem. n.* 58. 59.

In iſta frequenter umbellæ in folioſas & ſteriles ſphæras abeunt.

β Foliis ſuperioribus dentatis.

Lactuca agnina II. Tabern. l. c.

Phu minimum alterum Lobel. *ic.* p. 717.

Locuſta minor Rivin. *t. 6.*

α. β. *Valeriana campeſtris inodora major* C. B. *Baſ.* p. 50.

Valeriana floribus triandris, caule dichotomo. foliis linearibus Linn. p. 47.

Vulgatiſſima in agris, primo vere edulis. Folia ad terram linearia, obtuſa, dente uno alterove, etiam nullo: ad caulem ſeſſilia, acuta, ſæpe dentata. Caulis pedalis, tener, brachiatus, bifidus. Sic rami ad magnos angulos *c)* patuli. Umbellæ ramos terminant, ut in Valerianis, ſtipulis ovatis. Seminis involucrum ovale, transverſim latius, hinc gibbum, inde planius, mucrone brevi *d)*, bicolli, hinc reſecto, inde acumine ſimplici. Semen multo minus. Flos ſubcæruleus *e)*, infundibuli formis, inæqualis, ſegmento extimo majori. Stamina tria & tuba de flore eminent.

In acetariis, & alioquin in cibum frequens recipitur. Ad febres juſcula cum citri ſucce utilia ſuppeditat. Innocentiſſimum cibum ſolum tolerabat, qui non alium ferret, æger lientericus *f)*.

215. VALERIANELLA foliis oblongis, ſerratis, ſeminis corona tridentata. †

Valeriana altera, nudo & umbilicato ſemine Column. *Ecphraſ.* p. 206.

Valerianellæ vulgaris ſpecies major ſerotina Rai *ſynopſ. Ed. III.* p. 201.

Pſeudo-Valeriana annua, ſerotina, procerior, ſemine turgidiori Morison. *Hort. Oxon. III.* p. 103. *ic. ſem.* 60. 61. *in opere umbellif.*

Locuſta major Rivin. *t. 6.*

Iisdem locis, ſed vergente æſtate, folio ſerrato, & non ſerrato.

Involucrum ſeminis conicum, hinc convexum, inde planius, coronatum additamento cavo tridentato *g)*, cujus dens medius major eſt. Ad baſin coronæ duo denticuli ægre conſpicui accedunt. Flos potius ſubrubellus, modice inæqualis. Semen tumidius; habitus laxior; ſetæ lanceolatæ; folia caulina acutiora.

I. PLANTÆ GYMNOMONOSPERMÆ.

I. FLORE COMPOSITO.

I. RECEPTACULO COMMUNI PRÆDITO.

II. STAMINIBUS LIBERIS.

II. SEMINE INTRA FLOREM POSITO.

GLOBULARIA Totrnefort. t. 295. Linn. n. 112.
& omnium Auctorum.

Diſcus convexus, conicus. Squamæ foliaceæ, cuique floſculo ſua, diſtinguunt receptaculum, & ſpeciem calycis communis faciunt, ut in Succiſa, neque floſculo longiores ſunt. Calyx proprius bilabiatus, ſegmento exteriori bifido, interiori trifido. Floſculus quisque ex ſuo tubulo bilabiatus, ſegmentis duobus interioribus, tribus exterioribus, omnibus acutiſſimis. Stamina quatuor libera, duo longiora, breviora duo. Semen unicum, in calyce adoleſcit.

216. GLOBULARIA caule unifolio & unifloro, foliis emarginatis, nervo ariſtato.
Scabioſa X. Clus.

Glo-

c) Jung. Boerhaave.
d) Vaillant. f. 21. Tourner. H.
e) Tournefort. B. B. F. I.
f) Leidenfrost. *ſucci plant.* p. 17.
g) Vaillant. f. 18, 19, 20. Tournefort M. N.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0124-0

Globularia montana humilissima repens I. R. H. SCHEUCHZER *It. I.* p. 37. *It. V.* p. 335.
Globularia caule subnudo, foliis cuneiformibus, tricuspidatis, intermedio minimo LINN. *II.* p. 139.
Globularia cordifolia HILL V. *t.* 16.

In scopulis Juræ & Alpium ubique, & utrinque etiam in planitiem descendit, *Rupe* ad mont. de *la Praisse & la Marbriere*; sic ad *Beauchamp* ex Jura.

Radix lignea, magna, multiceps, multos cespites foliorum producit: eorum figura est, ut eundo latescant, deinde emarginato fine terminentur, quem brevis ex nervo producta spinula dividit. Caulis nudus, præter exiguam unicam ligulam, uniflorus, biuncialis & paulo ultra. Capitulum cyaneum, quale in charactere dixi, quam reliquis minus. Calycis segmenta arguta, tria superiora, duo inferiora magis distincta. Flosculi segmenta superiora prælonga, capillaria *h*).

217. GLOBULARIA foliis oblonge ovatis, integerrimis, caule nudo unifloro.
Icon est inter GESNERIANAS Lign. f. 51.
Aphyllanthes III. LUGDUN, p. 864.
Bellis cærulea caule nudo RAI *Sylloge ext.* p. 16.
Globularia pyrenaica folio oblongo; caule nudo I. R. H. SCHEUCHZER *It. VII.* p. 513.
Globularia caule nudo, foliis integerrimis lanceolatis LINN. *I.* p. 140.
Globularia nudicaulis HILL. *t.* 17. foliis nimis acutis.

Minus priori frequens, neque in planitiem descendit. Magna copia nascitur in monte *Richard & à la Joux verte*; etiam *aux Martinets*. In *Wängenalp & Breitlauwenen* supra *Interlachen*. In *Fronalp*, *Mürtschen*, *Schilt* Glaronensium.

Aliquanto major est, & foliis & flore. Folia firma & laurina carne, ex petiolo dilatato, longe ovata, integerrima, nunquam lanceolata. Scapus floralis, præter aliquas ligulas nudus, sexuncialis. Flos pariter cæruleus, bracteis etiam ovato lanceolatis. Calycis segmenta tria interiora superiora duo inferiora, triangularia majora. Flos ex tubulo superne duos minimos albos dentes emittit: inferiores tres lingulati, paulum obtusi, cærulei. Stamina duo longa, duo brevia. Tuba bifida *i*).

218. GLOBULARIA foliis radicalibus emarginatis, ex nervo aristatis, caulinis lanceolatis.
Bellis cærulea, *Globularia Monspelienssium* LOBEL. *adverss.* p. 200. *ic.* p. 478.
Bellis cærulea TABERNÆMONT. p. 329.
& duæ aliæ icones p. 330.
Globularia caule herbaceo, foliis radicalibus tridentatis, caulinis lanceolatis LINN. *I.* p. 139. & *Olanska res.* p. 6:.
Globularia vulgaris HILL. *t.* 15.

β Flore albo CLUS. PONTEDER.

γ Varietas non foliosa TARGIONI IV. p. 115.

In calidiori Helvetia, in locis gramineis, inter rupes, in *Paßgartfluh*, super *Bonneville*, *Moncharand*, prope *Rupem*, à la *Marbriere*, supra *Fontanay*, aux *Gauges*, &c. supra *Morges*, *Thuiri*. Etiam Basileæ supra *Dornach* & inter portam *S. Albani & S. Jacob*, juxta patibulum. In glareis fluviorum, *grande Eau*, *Baye de Clarens* &c.

Huic folia ad terram petiolata, ovata, sæpe emarginata, & tribus dentibus inscripta, alias unice ex medio aristata, ad caulem multa, alterna, oblonga, lanceolata. Caulis sescuncialis uniflorus. Flos ejusdem coloris & fabricæ. Calyx proprius hirsutus, villo clausus, ut flos hirsutus adpareat. Labium interius minimum, tridentatum, gracillimum. Squamæ, inter flosculos, ovato lanceolatæ. Receptaculum papposum. Omnium globulariarum folia siccata nigrescunt.

b) *Emend. III.* p. 89. n. 241.

i) *Emend.* l. c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0125-6

II. PLANTÆ FLORE DIFFORMI.
DUOBUS STAMINIBUS LONGIORIBUS.
DUOBUS BREVIORIBUS.
DIDYNAMIÆ Linn. *gener.* p. 284.
I. SEMINIBUS QUATUOR NUDIS.
VERTICILLATÆ Boerhaave p. 151.
Oeder. *Elem.* p. 295.
LABIATÆ Tournefort. p. 177.
Adanson II. p. 180.
Conf. Cæsalpin. L. XI. c. 14. Blair *Dec. IV.*

Claſſis naturalis eſt, ex qua non oportet Rorem marinum, Verbenam, Lycopum & Salviam, ob ſtaminum minorem numerum ſeparare *a*). Nam Verbenæ *b*) bene multæ quatuor ſtamina habent, Salvia, aut plenas quatuor antheras *c*), aut tamen duas perfectas, cum duarum, quæ deſiderantur, luculentis veſtigiis *d*). Reliquæ, quibus duo dicuntur ſtamina eſſe, duo alia habent imperfecta *e*).

Toti claſſi calyx unifolius. Semina in ejus fundo quatuor. Flos monopetalos, ex cylindrico tubo difformiter terminatus, in partem ſuperiorem, quam *galeam* vocare ſolemus, & inferiorem, quæ *barba* eſt. Tuba unica, fine fere bifurcato, hamo altero poſteriori recto, altero anteriori curvo. Stamina duo longiora, duo breviora, ex floris tubo erecta; in labii ſuperioris concava parte poſita. Folia conjugata, & in decuſſim ſibi impoſita. Caulis ſæpe quadrangularis. A florum ſitu, qui circa caulem coacervari ſolent, nomen verticillatarum eſt.

Plurimæ inter eas aromaticæ, oleoſæ; aliquæ fætidæ, inertes paucæ.

ORDO I.
FLORE PARUM DIFFORMI.

Ordinum non eadem eſt ſeveritas, quæ generum & ſpecierum. Neque enim naturæ ſunt opus, ſed hominum, ſolusque finis eſt, propinquius eas plantas ponere, quæ charactere ſibi vicinæ ſint, diſtinguere, quas fabrica ſeparet.

VERBENA *f*) Tournef. t. 94. Linn. n. 32.
& omnium Auctorum.

Calyx tubuloſus, ſtriatus, quinquedentatus, denticulis tribus ſupernis medio breviſſimo, & duobus inferioribus. Flos tubulum habet & ſegmenta quinque, ovata omnia, duo paulum ſuperiora, tria inferiora, ſed maximo angulo, & pene nullo, qui ſuperioribus & inferioribus intercipitur. In noſtra, & in plerisque aliis, ſtamina duo longiora, duo breviora, tubo floris continentur.

219. VERBENA foliis tripartitis, rugoſis, ſpicis nudis graciliſſimis.
Verbenaca Matthiol. p. 1052. *recta* Dodon. p. 150.
Verbena Rivin. *t.* 56. ſumma, ut fere ſolet, planta, Blakwell. *t.* 41.
Verbena tetrandra ſpiciis filiformibus paniculatis, foliis multifido laciniatis, caule ſolitario Linn. *I.* p. 29.

β Foliis vix diſſectis *Hort. Florent.* p. 98.

Ad vias orasque foſſarum ubique.

Caulis rectus, brachiatus, cubitalis, quadrangularis, lineatus. Folia patentia, rugoſa, pleraque tripartita, lateralibus lobis minoribus, medio longiori, nonnunquam tripartito: ora profunde dentata, pene ſemipinnata. Suprema folia ſimplicia ſunt & ovata. Flores in nudas, longas ſtrictasque ſpicas diſponuntur, ſolitarii, cum ovato lanceo-

a) Conſentit Ill. Fabricius *hutisbac.* p. 55.
b) *Enumerat. Hort. Gotting.* p. 346. 347.
c) ibid. p. 321.
d) ibid. p. 319, 320, 321, 322, 323.
e) Adanson p. 182.
f) Verbenæ herbas in univerſum ſignificant Celsus L. IV. n. 18. & ipſum gramen cum radice avulſum Plin. L. XXII. n. 2. & etiam hodie Etruſci omnes ſtolones vervenas nominant Nardi *Noct. genial.* p. 563. Poſteritas Verbenæ nomine peculiarem plantam deſignavit, quæ etiam polygonus Marcell. c. 10. Dioscoridis Verbena in aquoſis naſcitur, caule dodrantali, foliis inciſis, albidis, radice ſimplici L. IV. c. 55.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0126-2
DFG

lanceolata ſtipula. Flos ex rubro cæruleus, tubo brevi, ſub diviſione intumeſcente *g*), faucibus pilolis: calyx longus tetragonus, claudit maturus faucem ſuam, & ſemina *h*) coercet ſemiovata, ſulcata & rugoſa, quaſi erecta, & ſibi adaptata *i*). Stamina rubra intus latent.

Inodora planta, & fere inſipida: deſtillantem *k*) dat ad ignem ſpiritum acidum, oleum empyreumaticum, & ſalem aliquem volatilem: in cinere fixus & ſalſus ſal eſt, non alcalinus. Febres intermittentes ſucci ſpiſſati drachmam bis de die ſumtam ſanare *l*), aut certe peruviani corticis poteſtatem eo remedio adjuvari lego. Balſamum, cum oleo paratum, arcanum eſt *antarthriticum* FULVII TESTI *m*). D coctum cum ſpiritu vini miſtum gluten oculos connectens *n*) diſſipare dicitur. Ad narium hæmorrhagiam veteres *o*) adhibebant. In cataplasmate, cum rhodia radice tritam *p*), dolores capitis ſanare, & ſolam, amuleti modo *q*), eos dolores ſedare, inque pleuritide fotum prodeſſe *r*). Mihi non videtur ſerio in medicinam recipi *s*).

LYCOPUS TOURNEFORT. t. 89. LINN. n. 33.

Calycis ſegmenta quinque ſupremum minimum, longa omnia & ariſtata *t*). Galea paulo latior, modice emarginata *v*), tubus floris perbrevis *x*), ſtamina tantum duo.

220. LYCOPUS foliis acute ſerratis & appendiculatis.

Marrubium aquatile DODON. p. 595.
Pſeudo-Marrubium paluſtre RIVIN. *t.* 21.
Lycopus foliis ſinuate ſerratis LINN. *I.* p. 3.

β Hirſutus MAGNOL. Ic. II.

γ Tenuius laciniatus C. B. *Prodr.* p. 110. BOCCONE *recherch.* p. 204. PLUKNET t. 45 f. 1.

Omnes iſtæ varietates abunde in aquoſis naſcuntur.

Caulis quadratus, rectus, bipedalis. Folia trium generum reperiuntur. Prima ex ovatis lanceolata, acute & magnis dentibus inciſa. Altera varietas eſt ejuſmodi folii, cui petiolus tribus paribus pinnarum augetur, multo minorum. Tertiæ varietati folia integre pinnata ſunt; pinnis parallelis, obiter dentatis, lanceolatis. Sed etiam glabra alias folia, alias villoſa ſunt. Verticilli florum denſiſſimi, tomentoſi, alis foliorum inſident, foliis breviores. Flori galea pura, barba roſeis punctis diſtincta, fauces hirſutæ, ſtamina in floris tubo latentia.

Ob lycopi uſum Gallos in nigris pannis tingendis excellere HILLIUS *y*).

MENTHA TOURNEF. t. 89. LINN. n. 713.

Flos parum bilabiatus, galea paulum erecta, latiori, emarginata *z*), barba trifida, ſegmentis rotundis, pene æqualibus, medio minori: Calyx campaniformis, quinquefidus *a*), inferioribus ſegmentis ſibi proximis. Flores parvi, in denſos verticillos congeſti *b*).

221. MENTHA caule proſtrato, foliis ſubrotundis, obiter dentatis, ſtaminibus exſertis.

Pulegium c] FUCHS p. 228. RIVIN. *t.* 23. BLAKWELL. *t.* 302.
Pulegium ſerpens LINDER *hort. t.* 10. EHRMANN

II. Flore albo.

β *Pulegium mas Plinii* LOBEL. *ic.* p. 505. nimis ſerratum, *regium* AICHSTETT. *eſt.*

III. Calyce octofido, ſtaminibus octo.

α. β. *Mentha Pulegium* LINN. *II.* p. 807.

Michel

g) TOURNEF. 2d A.
h) GERW. t. 73.
i) TOURNEF. G.
k) WEDEL de verbena.
l) CHOMEL.
m) *Giorn. de letter.* vol. XXII. p. 166.
n) *Fabrik of the eyes* p. 31.
o) MARCELLUS c. 10.
p) FORESTUS. ETTMULLER.
q) HAEN *rat. med. VI.* p. 292. ſq.
r) CHOMEL.
s) Nec Cl. ALLEYNE *diſpenſat.*
t) TOURNEF. D.
v) TOURNEF. A.
x) IDEM B. C.
y) *Knowledge of plants* p. 13.
z) TOURNEF. B.
a) IDEM D. E.
b) FABRIC. *flor. Butisbac.* p. 48.
c) Pulegium mas flore candido, femina rubro, efficacior PLIN. L. XX. n. 54. ſylveſtre origano ſimile, minoribus foliis melius IDEM n. 55. Inter odorata γληχων ARETÆUS *cur diut.* l. c. 2. In hepatitide utilis ID. *cur. acut. II.* c. 6. Cum origano confundit SUIDAS p. 484.

Michelfeldæ C. B. *Mülhuſiæ* Cl. HOFER. Abunde circa *Morges*, ubique in gramineis udis.

Caules procumbentes, per intervalla radicati, obtuſe tetragonii, ſubhirſuti. Folia petiolata, ſubrotunda, nervoſa, integra, vel obiter dentata. Verticilli florum ſphærici: foliis breviores, fiunt numeroſis pedicillis ſimplicibus & bifloris. Calyx ſtriatus, ventricoſus, quinquedentatus, dentibus ariſtatis, imo ſegmento minimo, duobus ſupremis majoribus. Flos dilute ex cæruleo purpureus, galea paulum adſcendente, leniſſime emarginata: ſtamina quatuor de flore eminent.

Planta amara, acris, odore penetrabili, cum aromate, menthas ſuperat odore & vi. Emmenagogum fidele *d*) præſtat: non aqua *e*) quidem, etſi ea odorem accipit, & oleum penetrantiſſimum admiſtum habet; ſed infuſum vinoſum cum vino albo, & chalybe, quod me nunquam fefellit.

In pectoris morbis *f*) neque aquam, neque ſuccum, neque infuſum, neque plantam cum melle tritam expertus ſum, laudant alii. Inter vulneraria *g*) veteres & reprimentia *h*). Oleum MESUE laudabat *i*). Impoſitum tenesmum tollere *k*).

Linguæ ſubdita folia aphoniam ſuperarunt *l*), acre enim, cutem admotum exulcerat.

*222. MENTHA foliis lanceolatis, punctatis, ſub verticillis palmatis *m*).

Pulegium cervinum LUGDUN. p. 892. BLAKWELL *t.* 394.
Pulegium anguſtifolium RIVIN. *t.* 23.
Nonne huc icon æn. 89. GESNERI.

Certiſſime inter noſtras eſt, *Lauſannæ* lecta a D. CONSTANT *près de la Maladerie, auprès du lac*, etſi nemo potuit eam eo loco reperire.

Caulis firmus, erectus, ramoſus. Folia linearia, ſed in medio latiora, obtuſe lanceolata, tota punctata, ut hypericum. Verticillis folia palmata ſubjiciuntur, rariſſimo exemplo. Cæterum eadem florum natura eſt: & ſtamina eminent.

Odor idem, aut penetrabilior.

Pulegia ad menthas revocavi, cum optimis auctoribus, poſtquam adgnovi & difformem florem eſſe, & galeam leniter emarginatam *n*), & calycem quinquefidum *o*).

223. MENTHA floribus verticillatis, foliis hirſutis, ovato lanceolatis, verticillis tomentoſis.

Mentha arvenſis verticillata hirſuta MORISON. *III. t.* 7. *f.* 5.
Mentha verticillata RIVIN. *t.* 48.
Mentha floribus verticillatis, foliis ovatis, acutis, ſerratis, ſtaminibus corollam æquantibus LINN. *Spec. II.* p. 821.

Inter ſtipulas odore mihi deteſtabili, ſubdulci.

Caulis procumbit, pedalis & paulo ultra, ramoſiſſimus, cum tota planta hirſutus. Folia ex ovatis lanceolata, tota hirſuta, nervis magis, ora dentata. Verticilli breves, denſi, tomentoſi, multo quam folia breviores. Calyx hirſutus, ſegmentis inferioribus brevioribus. Flos ſubcæruleus, galea profunde inciſa, medio barbæ ſegmento anguſtiori. Tuba longe eminet. Stamina in tubo floris latent, ut introſpicienti adpareant.

Ad dyſuriam a LOBELIO *p*) laudatur.

224. MENTHA floribus verticillatis, foliis glabris, ovato lanceolatis, verticillis ſubhirſutis.

Calamintha aquatica Belgarum & Mathioli LOBEL. *ic.* p. 515.
Mentha anguſtiore folio RIVIN. *t.* 48.
Mentha paluſtris verticillata DILLEN. *plant. Gieſſ.*
Water whirl mint. PETIVER *t.* 31.
Calamintha aquatica BLAKWELL. *t.* 131.
Mentha floribus verticillatis, foliis lanceolatis, ovatis, glabris, acutis, integerrimis LINN. *II.* p. 826.

In foſſis aquoſis, circa *Cudreſin*, *Anet*, &c.

Similitudo ei cum priori non modica: altior tamen eſt, foliis multo majoribus, pene cordato

d) LUDOVIC. p. 219. BUCHWALD p. 217.
e) CLOSIUS apud CRATONEM *epiſt.* L. III. p. 301.
f) Ad tuſſim convulſivam BOYLE LENTIL. *eteodr.* p. 635. ad aſthma CHOMEL p. 372. ad pulmonis vitia DIOSC. III. c. 30.
g) CELSUS L. V. c. 4. LENTILIUS.
h) IDEM II. c. 33.
i) p. 188. b.
k) In NICOLAUM p. 163.
l) *Eph. Nat. Cur. Vol. II. obſ.* 195.
m) Habet TREW. ad BLAKWELL.
n) ad RIVIN. *t.* 9.
o) MAGNOL. *Ober.*
p) *Adverſ.* p. 217.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0128-3
DFG

cordato lanceolatis, vix hirſutis, præter nervos, perinde tamen dentatis, verticillis laxioribus, dentibus calycis longioribus, ipſo calyce leniter hirſuto, floribus etiam majoribus, ejusdem coloris aut roſeis; ſtaminibus multo magis eminentibus.
Odor huic ſpeciei alius eſt & tolerabilis.

225. MENTHA *q*) foliis ovato lanceolatis, ſerratis, verticillis pauciſſimis, terminante maximo.
Mentha aquatica ſive Siſymbrium I. B. III. p. 223, BLAKWELL *t.* 32.
Mentha rotundifolia paluſtris ſeu aquatica major MORIS III. p. 370. *t.* 7. *f.* 6.
Mentha paluſtris ſpicata RIVIN. *t.* 49.
Mentha ſpicis capitatis, foliis ovatis, ſerratis, petiolatis, ſtaminibus corolla longioribus LINN. *II.* p. 805.
β Hirſutior, quam Morati legi.
Mentha aquatica ſeu Siſymbrium hirſutius I. B. III. p. 224.
Mentha rotundifolia paluſtris minor ſeu flore globoſo C. B. *Prodr.* p. 109.
Mentha Siſymbrium dicta hirſuta, glomerulis ac foliis minoribus & rotundioribus RAI *Synopſ. III.* p. 233. *t.* 10. *f.* 1. ex fide exempli a DILLENIO ad me miſſi.
In aquoſis & foſſis ubique.
Caules pedales, cubitales, erecti, ramoſi. Folia lata, ex ovatis acuminata, ſerrata, ſubtus nervoſa, lanuginoſa, obſcura; ſuperne alias glabra, alias pariter lanuginoſa. Verticilli in ſummo ramo pauci, unus alterve, denſus, & capitulum denique globoſum ramum terminat. Calycis dentes latiuſculi. Vidi ad octo fuiſſe. Flos major, quam prioribus: barba æqualiter triſida, ſegmentis ovatis, colore dilute purpureo. Galea acute biſida, etiam revoluta: ſtamina de tubo floris exeunt.
Odor paludoſus: acris planta, aromatica, amara eſt.

226. MENTHA ſpicis cylindricis, foliis ovatis, rugoſis.
Menthaſtrum ſylveſtre AICHSTETT. *æſt. ord.* 7. *t.* 3. *f.* 2.
Menthaſtrum folio rugoſo rotundiore ſpontaneum flore ſpicato, odore gravi I. B. III. p. 219.
Mentha rotundifolia LINN. *II.* p. 805.
Baſileæ *vorm Steinenthor*, *vorm Spahlenthor* CHERLER In tota via regia *à la Vaux* ſecundum muros legi. *Chiavennæ*, *Genevæ &c.*
Caulis humilis, erectus, bipedalis, ramoſus, folia breviſſime petiolata, rugoſa, craſſa, tomentoſa, præter infima, quæ potius hirſuta. Figura ovata eſt, abſque acumine, dentes acuti brevesque. Verticilli nudi, abſque foliis intermiſtis, in ſummis ramis in ſpicas graciles congeſti. Flores albi, dilute carnei, concolores. Galea emarginata, non inciſa, ſtamina ad faucem floris perveniunt, & rarius in hortenſi eminent: in ſylveſtri planta tamen omnino eminuiſſe vidi.
Odor mihi pergratus, durabilis.

227. MENTHA foliis elliptico-lanceolatis, ſerratis, ſubtus tomentoſis, ſpicis cylindricis, ſtaminibus flore duplo longioribus.
Menthaſtrum r) FUCHS p. 292. RIVIN. *t.* 51. BLAKWELL *t.* 292.
Mentha ſylveſtris longiore folio C. B.
& EJUSD. *Mentha ſylveſtris rotundiore folio* C. B. ex fide plantæ ſiccæ.
Mentha ſpicis oblongis, foliis oblongis, tomentoſis, ſerratis, ſeſſilibus, ſtaminibus corolla longioribus LINN. *II.* p. 804.
β Flore niveo, ad rivum *Sulgenbach*.
Multa habet prioris 226. ſimilia, verticillos in primis nudos, cylindricos, foliis ſeſſilibus. Differt foliis longioribus, anguſtioribus, peracutis, ex elliptico lanceolatis, galea acute inciſa; barbæ ſegmentis linea concentrica rubra inſcriptis, ſtaminibus perpetuo longe de flore erumpentibus, odore uliginoſo ingrato. Calycis ſegmenta capillaria, quæ latiora priori. Flos ſubcæruleus, aut purus, aut ſegmentis intus violaceis.

*228. MENTHA foliis elliptico lanceolatis, ſubtus tomentoſis, ſpicis cylindricis, ſtaminibus floris tubo æqualibus.
Sive vera planta eſt, ſive nobilis varietas præcedentis, non potui præterire. Reperi cum Glaucio in ruderibus ad lacum prope officinas laterum *Grandiſonienſes*.

q) Sylveſtris Mentha hirſutior odore gravioti DIOSC. III. c. 35.
r) Menthaſtrum eſt Mentha ſylveſtris ocimi folio, pulegii odore PLIN. L. XX. n. 52.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0129-2

Multa habet ſimilia præcedentis, folia imprimis, ut tamen nervi profundiores ſint, cum criſpa facie. Spicæ cylindricæ, interruptæ, & flores ſatis ſimiles. Calycis ſegmenta molliter pubeſcunt, & lanuginoſæ fauces. Galea emarginata, intus ſaturata macula notata, ſic ſegmenta tria inferiora, quæ mihi, quam præcedenti, anguſtiora videntur: ora pallet. Tuba de flore erumpit, non ita ſtamina, quæ vix floris tubum æquant. Odor gratiſſimus & durabilis ocimi.

Non eſt *ocimi odore Mentha* BAUHINORUM, quæ verticillata ſit.

*229. MENTHA foliis elliptico lanceolatis, ſpicis cylindricis, glaberrimis.

Mentha CAMERAR. *Epit.* p. 477.

Mentha ſpicata folio longo, acuto, glabro, nigriori I. B. III. p. 220.

Mentha BLAKWELL. *t.* 250.

Mentha ſpicis oblongis, foliis lanceolatis, nudis, ſerratis, ſeſſilibus, ſtaminibus corolla longioribus LINN. *II.* p. 804.

Non credo veram civem eſſe, etſi in pago Vaudenſi legi ad vias, inter *S. Saphorin* & *Vevai*, & Angli pro indigena habent, & Baſileæ verſus patibulum Cl. MISG, prope Dubim haud longe *à Ferriere* Cl. GAGNEBIN legerit, & circa *Goumoy*.

Cum priori 228. conſentit foliorum potiſſimum figura, ſtaminibus exſertis, ſpica cylindrica. Differt glabritie totius plantæ, odore grato aromatico, nervis foliorum ſubtus conſpicuis. Flos rubellus.

Duas Menthas veteres cognitas habuerunt, ſiſymbrium odoratum *s*), veram Menthæ ſpeciem *t*), ſed Mentha veterum nobilius, quod creditum ſit in Mentham degenerare, cujus odorem induat nepetæque formam, quando cultu caret *v*).

Deinde Mentham *μινθης* vel *ἡδυοσμον* nomine cognoverunt, etiam ſuavi odore *x*)

Mentha criſpa, ſpicata & verticillata, nobis odore eximio & ſtomachico excellunt. Vomitum aqua compeſcit *y*), potiſſimum ſpirituoſa *z*), in qua oleum ſit & vis plantæ. Ad dyſenterias avertendas, cum Balſamita PORTIUS *a*) laudat. Porro menſes pellit, debilius quam pulegium. Succus acris eſt, qui polypos *b*) narium ſuperaverit. Cataplaſma ad dolores inteſtinorum, morbos hyſtericos, dolores a partu ſuperſtites valet.

*230. MENTHA foliis rugoſis, breviſſime petiolatis, verticillis ſpicatis.

Mentha criſpa, rotundifolia, ſpicata I. B. III. p. 217. C. B.

Mentha vulgaris fuſca ſacra, & Mentha ſativa prior dioſc. LOBEL. p. 506. *& minor* ib.

Mentha criſpa RIVIN. *t.* 50.

Mentha ſpicis capitatis, foliis cordatis, dentatis, undulatis, ſeſſilibus, ſtaminibus corollam æquantibus LINN. *Spec. II.* p. 805.

CHERLERUS Baſileæ *vorm Spalenthor*, neque eſt Menthaſtrum, nam hoc eodem loco etiam IDEM vir Cl. reperit. Exotica omnino & caſu jus civitatis adepta.

Caulis ramoſiſſimus, erectus, cubitalis & ultra. Folia hirſuta, ex ovatis & rotundis lanceolata, brevi petiolo aut nullo, per oram acute denticulata, nervis eminentibus, quaſi rugoſa & criſpa. Calyces hirſuti. In ſummo caule folia ſub verticillis exigua ſunt, ut in quamdam interruptam tamen brevemque ſpicam verticilli abeant, quales ramos omnes terminant. Odor egregius & vires quæ prioribus.

TRIXAGO.

MARRUBIASTRUM TOURNEFORT. t. 89. c)

STACHYS ſpec. RIVINI. LINN. *in nov. ed. gener.*

STACHYDIS genus valde alioquin arbitrarium his plantis liberamus, quæ a Mentha modice *d*) differant. Labium ſuperius multo brevius, ſubrotundum, parum ſubrectum *e*), integrum, figura floris magis bilabiata *f*), barba recta protenſa *g*), tripartita, medio ſegmento latiori *h*), non ut in Stachyde emarginato. Calyx campaniformis

r) THEOPHRAST. *cauſ.* L. V. c. 22. L. VI. c. 15, 23. DIOSCORID. L. II. c. 121.
s) BRASSAVOL. *ſimpl. exam.* p. 294.
t) THEOPHRAST. ibid. II. c. 22. L. V. c. 8.
x) SUIDAS II. p. 564. ARET. *cur. diut. I.* c. 2. DIOSCOR. L. III. c. 35.
y) SYDENHAM p. 91. & olim Mentha utebatur DEMOCRITUS apud PLINIUM L. XX. n. 53.
z) LUDOVICI p. 258.
a) *Med. milit.* p. 156, 157.
b) Menthæ nigræ parum notæ CARRICHTER p. 20.
c) *Cunila bubula* CRATEVÆ panax PLIN. ſemen habet origani IDEM XX. c. 16. n. 61. C. Gallinacea eſt origanum heracleoticum IDEM ibid.
d) TOURNEF. A.
e) ibid.
f) IDEM.
g) ibid. B. C.
h) ibid.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0130-3
DFG

paniformis *i*) in fauce villoſus, profunde quinquedentatus, obſcurius bilabiatus, dentibus ariſtatis, tribus ſuperioribus ſurſum reflexis, duobus inferioribus rectis. Exiguus eſt & tubus, calyce brevior.

*231. TRIXAGO foliis ovatis, cordatis, rotunde dentatis, hirſutis.
Ic. lign. GESN. 101.
Sideritis Alſines Trixaginis folio C. B. *Prodr.* p. 111.
Stachys arvenſis minima RIVIN. *t.* 27.
Round Jronwort PETIVER *t.* 33.
Addit Cl. LINNÆUS *Lamium paludoſum belgicum Hort. Lugd. Batav.* p. 351. 353.
Stachys verticillis ſexfloris, caule debili, foliis obtuſis nudiuſculis, corollis calyce vix longioribus LINN. *Spec. II.* p. 814.
In ſegetibus *du hevieux* legi.
Caulis quadratus, debilis, procumbens, ramoſus, brachiatus, pedalis & ultra. Folia petiolata, mollia, ſubhirſuta, pallida, ovata, tamen ſubcordata, obtuſe crenata. Flores in verticillos paucifloros, quatuor, quinque florum, in ſumma planta in ſpicam continuantur. Flos parvus, carneus, barbæ initio maculato.
Odor ſingularis, validus.

II. FLORE BILABIATO.

I. GALEA EMARGINATA, AUT BIFIDA.

LAVANDULA TOURNEFORT. t. 93. LINN. n. 711.

& STOECHAS TOURNEF. t. 94.

Calyx cylindricus *k*), longus, quinquedentatus *l*). Floris tubus longus *m*), limbus non maxime bilabiatus, galea bipartita, ampliori *n*), barba trifida, minus ampla *o*).

232. LAVANDULA foliis linearibus, ſpicis nudis.
Lavandula altera DODON. *Coron.* add. *ic.* p. 276.
Lavandula BLAKWELL. *t.* 294.
Lavandula anguſtifolia RIVIN.
β *Latifolia* C. B. hæc annua.
Pulchra planta paſſim ſponte provenit, in montibus ſupra *Neocomum*, & in arenoſis ſupra *Vuilly*, peculiariter ſupra *Nant*.
Perennat, multicaulis. Caules erecti, in ſpontaneis non ramoſi, etſi rami ubique de alis erumpunt. Folia tota tomentoſa, linearia, oris contractis. Verticilli pauciflori, fere octiflori, foliis latiuſculis, ariſtatis excepti: ii verticilli in ſpicam nudam continuantur. Calyx tomentoſus, lineatus, circa florem contractus, ſuperius tres dentes habet, quorum medius maximus erectus eſt, inferius duo majores mediis: flos cæruleus, ſubhirſutus, multo calyce longior. Stamina intra tubum floris latent. Barba quam galea multo minor, ejus ſegmenta æqualia.
Odorata planta aquam dat ſui odoris *p*) ſubacidam, analepticam *q*): ſpiritum etiam inde eliciunt *r*) ad odoramenta, & oleum æthereum. Macerata plus dat ſalis urinoſi concreti *s*).
Florum pulvis ad drachmam ſemis datur ad dolores poſt partum ſuperſtites. Macerata folia ſalivam movent.
In cineribus nitrum ex detonatione percipitur *t*).

ORIGANUM TOURNEORTII t. 94. LINN. n. 726.

& omnium Auctorum *v*).

Calyx non difformis, quinque dentibus æqualibus, faucibus piloſis. Flos de calyce exit, galea lata, bifida, cordiformi. Barbæ ſegmenta tria ſubrotunda, medium modice majus, a ſerpyllo calycis figura differt.

233. ORI-

i) f.
k) TOURNEF. T.
l) ibid.
m) B.
n) A. C.
o) D. E.
p) GEOFFOY p. 685.
q) ibid.
r) IDEM.
s) RODDER apud ALBERTI *med. leg. obſ.* 6. p. 762.
t) DU HAMEL *exploit. I.* p. 32.
v) Apud ARISTOPHANEM origanos feminino genere SUIDAS II. p. 713. Inter condimenta RHAZES *manſor.* III. c. 17.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0131-8

233. ORIGANUM foliis ovatis, umbellis coloratis, ſtaminibus exſertis.
Origanum RIVIN. *t.* 60. BLAKWELL *t.* 280.
Origanum ſylveſtre ſeu vulgare TABERNÆMONT. p. 346.
Origanum ſpicis ſubrotundis, paniculatis, conglomeratis, bracteis calyce longioribus, ovatis LINN. *II.* p. 824.
β Flore albo TRAG. &c. neque raro reperi.
γ Foliis variis I. R. H. &c.
Ad margines dumetorum ubique.
Caulis teres, bipedalis & ultra, ramoſus. Folia ſubhirſuta, ex ovatis acuminata, integra *x*). Ex alis foliorum exeunt rami floriferi, qui folia ſuperant, & umbellam floridam convexam geſtant, foliis coloratis, rotundis diſtinctam. Tubus floris brevis, ſenſim dilatatus, color carneus. Stamina de flore erumpunt
Acris planta, aromatica, in cujus aqua oleum eſſentiale eſt *y*), habetur pro emmenagoga *z*), ſive in pediluvio adhibeatur, ſive cum aqua infuſa. Ad aſthma & icterum laudatur *a*). Cum melle tritum vires marrubii habere abſque ingrato ſapore BOERHAAVIUS. Parcius tamen in uſu eſt, & recte monet PRÆCEPTOR, in phthiſi adhiberi non debere, in qua movere non expediat *b*).
In Italia ajunt in cibum recipi.
Rubro fuſco colore tingit *c*). Fila linea cum aqua aluminoſa macerant, ſiccant, tum in aqua cum mali ſylveſtris cortice decocta per biduum macerant, torquent, cum lixivio cinerum coquunt, & in eo decocto linum bullire ſinunt.
Origanum heracleoticum *d*) a noſtro differt ſtaminibus in floris tubo latentibus.

*234. ORIGANUM ſpicis aggregatis, prismaticis, rectis, bracteis membranaceis, calyce duplo longioribus LINN. II. p. 823.
Icon GESN. lign. CV.
Origanum creticum C. B. &
Origanum folio ſubrotundo EJUSD.
Origanum Monſpelienſe pulchrum CAMER. *Epit.* p. 468.
Cl. vir D. ACHILLES MIEG *Baſileæ* inter *S. Jacob & Patibulum*.
Plantam ſiccam cum *origano* C. B. ex herbario vivo reſiduo contuli. Convenit ſpicis, in quibus character ſpecificus eſt. Hæ longæ, cylindricæ, fiunt bracteis, quales ſunt in vulgari, ovato lanceolatis, ſed congeſtis, imbricatis, ad 24. in una ſpica. Folia noſtrati paulo magis acuminata, cretico ſpecimini paulo rotundiora.
Poſſit eſſe varietas noſtri, bracteis majoribus, uti flores ſubinde majores fiunt.

THYMUS.

THYMUS TOURNEFORT. t. 93.
& SERPYLLUM TOURNEFORT.
THYMI LINN. ſpec. n. 727.

Calyx Thymo bilabiatus, dentibus acutis, tribus ſuperioribus reflexis, duobus inferioribus *e*) rectioribus, ſurſum tendentibus, fauces calycis villis clauſæ. Flos calyce longior, galea *f*) emarginata, barbæ ſegmenta ſubrotunda, pene æqualia, neque ullum emarginatum *g*).

235. THYMUS foliis ovatis, ad baſin ciliatis.
Infinitæ fere hujus plantæ variotates ſunt. Princeps diverſitas eſt in flore, qui alias minor eſt, alias triplo major. Nolo porro ſeparare, quas omnes ſcriptores conjungunt.
2. Folio glabro ad baſin ciliato.
Serpillum h) vulgare minus C. B.
b. Flore

x) Non bene ſerrata BLAKWELL.
y) HILL. *mat. med.* p. 403. penetrantiſſimum LANGE.
z) TOURNEFORT.
a) BUCHWALD p. 187.
b) *Remed. Brunſvic* p. 249.
c) LINDER *Färgekonſt* p. 40. LINN. *Oianska reſa* p. 97, 101.
d) Folio hyſſopi, umbella multifida DIOSC. III. c 28. Onites candidius ib. Sylveſtre eſt planta umbellifera ib.
e) TOURNEF. A. G.
f) C. F. A.
g) ibid.
h) Serpyllum hortenſe folio origani, & ramulis, tamen *candidius*. Sylveſtre non ſerpit, ſed in altitudinem erigitur, foliis longioribus quam rutæ, anguſtis, floribus jucunde olentibus, ſativo efficacius DIOSCORID. III. c. 39. Ἑρπυλλον planta odorata THEOPHRAST. *Cauſ.* L. VI. c. 15. VI. ad fin Coronarium

I. Flore albo.
II. Albo flore inodorum.
III. Folio vario I. R. H.
b. Folio longiori, ciliato.
Serpyllum anguſto glabroque folio CLUS. *Pann.* p. 628. VAILL. *t.* 32. *f.* 7. *ic.*
c. Citri odore, in glareoſis collibus. CLUS. *Pann.* p. 625.
d. Moſchatum PARKINSON.
e. Capitulis tomentoſis, quod inſecti opus eſt H. OXON. III. p. 407.
f. Altius & erectius RIVIN. t. 41. BLAKWELL t. 418.
II. Flore albo TABERN. p. 361.
g. Totum obiter & mediocriter hirſutum & latifolium VAILL. t. 32. f. 6. C. B. *Prodr. A Fontanai.*
h. Tomentoſum, ex Rhætiæ alpibus.
β Serpyllum majori flore.
a. Foliis magnis undique hirſutis.
Serpyllum latifolium hirſutum SCHEUCHZER *It. VI.* p. 562.
Serpyllum montanum hirſutum RIVIN. *t.* 42.
In alpibus Prægallienſium: & in Valeſia legi.
b. Magnum, inodorum, ciliis crebrioribus.
Serpyllum alpinum latifolium hirſutum SCHEUCHZER ibid. in alpibus ad Italiam declivibus.
I. Varietas citri odore GAGNEBIN.
II. Etiam inodorum, ſed foliis minoribus.
Serpyllum anguſtifolium hirſutum, vel montanum repens, hirſutum C. B. In glareis circa montes glaciales.
c. Vulgare foliis ciliatis, cæterum glabris, grandiflorum, ad quatuor lineas.
Serpyllum I. TRAG. p. 39.
Serpyllum RIVIN. *t.* 42.
Serpyllum vulgare, flore majore purpureo I. R. H. VAILL. *t.* 32. *f.* 8.
II. Flore albo I. R. H. &c.
Finem facio varietatum, nam multo plures ſuperſunt. Eas omnes Cl. SCOPOLI in quinque collegit p. 455, 456, 457.
1. Foliis glabris, flore magno, verticillis trifloris.
2. Foliis hirſutis, verticillis trifloris.
3. Foliis ovatis, baſi ciliatis, verticillis trifloris.
4. Foliis ovatis glabris, verticillis multifloris.
5. Foliis baſi ciliatis, verticillis multifloris.
Habet etiam pluſculas Cel. SEGUIER. *Supplem.* p. 136.

α. β. *Thymus floribus capitatis, caulibus decumbentibus, foliis planis, obtuſis, baſi ciliatis* LINN. *II.* p. 825.
In univerſum caulis fere totus decumbit, etſi pars ſuperior nonnunquam erigitur. Ramoſus idem eſt & folioſus. Folia petiolata, ovata, integra, ovata, ad baſin ſuam naturaliter aliqua cilia habent. Verticilli fiunt floribus in pedunculis unifloris, inque ſumma planta in capitulum congeruntur. Flores ſubpurpurei, roſei, concolores, minores, ad ſeſquilineam, majores ad quatuor lineas longi, ſtaminibus eminentibus.
Planta aromatica, odorata, cum pungente acumine, vires acidas eminentes habet, ut poſſis CELSO *i)* credere, qui inter reprimentes poſuit. Aqua odorata, ſubacida eſt, & oleo eſſentiali *k)* imprægnatur.
Vulgo externo in uſu ad inſeſſus fere adhibetur; tum infuſum theiforme ad morbos nervinos *l)*. Anodynam vim in ſcorbuto *m)* ei tribuunt; hinc in ſpaſmo canino aquam *n)* præſcribunt. Meretur crebriori in uſu eſſe. Cognatus Thymus ſalem volatilem cryſtallinum camphoræ ad finem fundit *o)*.

236. THYMUS foliis ellipticis hirſutis.
Serpyllum pannonicum III. CLUS. p. 627.
Serpyllum ſaxatile hirſutum, thymifolium, incanum, flore rubello BOCCON. p. 108. *t.* 89. SCHEUCHZER *It. II.* p. 142. ſi omnino huc pertinet.

natium L. VI. c. 22. odore duro abſque dulcedine ibid. c. 23. Sampſuchio ſimile ſuavi odore SUIDAS p. 863. Sativum non ſerpens & ſylveſtre in petris PLIN. L. XX. n. 90.
i) L. II. c. 38.
k) HILL. *mat. med.* p. 368.
l) HILL. *on nerves* p. 26.
m) DETHARDING *method. med.* p. 129.
n) BUCHWALD p. 261.
o) *Phil. Tranſ.* n. 389. 390.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0133-0 DFG

Ad vias arenoſas Valeſiæ, aut memorabilis varietas, aut propria plrnta.
Caules proſtrati, toti hirſuti, folia longiora, ut latitudo longitudinis tripla ſit & quadrupla, non ciliata, ſed tota hirſuta, ſubtus nervoſa.
Thymus *p*) verior trans alpes Penninas in valle *Auguſta* provenit, nobis nondum in Helvetia viſus. Valde ſuſpicor, in transalpina reperiri.

CLINOPODIUM *q*) TOURNEFORT. t. 92.
THYMI ſpec. LINN. &
CLINOPODIUM EJUSDEM n. 725.

Calyx perinde bilabiatus *r*), ſuperioribus tribus dentibus reflexis, duobus longioribus inferioribus, pariter ſurſum flexis: ſed differt, quod floris tubus longior, & in origine ſua ventricoſus *s*) ſit: deinde quod medium ſegmentum barbæ latum ſit, & emarginatum *t*). Involucrum multiſetum, ſeu ſtipulas, non habeo pro parte fructificationis.

237. CLINOPODIUM *v*) foliis ovatis, dentatis, flore foliis breviori.
Calamenthum montanum TRAG. p. 37.
Ocymum ſylveſtre acinos DODON. *Coron.* p. 298.
Acinos RIVIN. *t.* 43.
Thymus verticillis ſexfloris, caulibus erectis, ſubramoſis, foliis ovatis, ſerratis LINN. *II.* p. 428.
β Album.
γ Majus &c.
Abunde in arvis & ſaxoſis.
Caules modo erecti, modo procumbentes, ramoſi. Folia petiolata, ſubrotunda, rhomboidea, lateribus duobus ad petiolum integris, lateribus ad mucronem dentatis, raris tamen nonnunquam dentibus. Verticilli florum quinque, ad octo, in petiolis unifloris. Calyx hirſutus, lineatus. Flos violaceus, faucibus luteolis, maculoſis.
Odor gratus, aromaticus. Pro verbena vendi lego, felice *x*) fraude, certo melius.

238. CLINOPODIUM foliis ovatis, acutis, ſerratis, flore folio majori.
Clinopodium auſtriacum CLUS. *Pann.* p. 622. 623.
Acini pulchra ſpecies I. B. III. p. 620.
Clinopodium montanum C. B. BOCCON. *muſ. di piant. t.* 45. SCHEUCHZER *It. II.* p. 132. *It. V.* p. 425.
β Flore albo PLUKNET *à la Varaz*, *in* M. *Prapioz.*
α. β. *Thymus verticillis ſexfloris, foliis obtuſiuſculis, concavis, ſubſerratis* LINN. *II.* p. 826.
Frequens ad vias ſubalpinas & montanas. Circa *Weiſſenburg*, in *Gouſin* &c.
Ramoſiſſimus caulis eſt, & denſos ceſpites procumbentes efficit. Folia ſimilia prioris, potius rotundiora & acuta, ſed rarius ſerrata, magis herbacea & minus dura. Verticilli quatuor, quinque, ſex florum, in petiolis unifloris longioribus. Flos ſimilis, multo major, pene uncialis, violaceus, faucibus maculoſis, calyce purpura tincto.
Simillima planta prioris, præter florem, odore grato, aromatico; Agricolæ ad pectoris morbos laudant, quos frequentes experiuntur.

239. CLINOPODIUM foliis ovatis, acuminatis, obiter dentatis, ſtipulis ſetaceis.
Clinopodium vulgare MATTHIOL. p. 814.
Clinopodium RIVIN. *t.* 43.
Clinopodium capitulis ſubrotundis, hiſpidis, bracteis ſetaceis LINN. *II.* p. 821.
β Humilius CLUS. I. R. H.
γ Trifoliatum WEINMANN t. 395. *d.* quod inter meas ſtirpes reperio.
δ Flore albo CAMERAR.

ε *Cli-*

p) θυμος & θυμον herba vilis SUIDAS II. p. 211. Inter purgantia refert ARETÆUS *Cur. diut. I.* c. 5. ad duas drachmas ſumtum, & RUFUS c. 17. comam nempe Thymi ille, iſte Thymum ipſum. Inter diuretica CELSUS II. c. 31. Theam ad hydropem laudant *Fränk. anmerk. II.* p. 366.
q) Clinopodium, zopyron, ocymoides ſerpyllo ſimile, ſurculoſum, palmæ altitudine, foliis reticulatis, ambitu ſpecie lecti pedis PLIN. L. XXIV. *n.* 87.
r) TOURNEF. F. G.
s) Non ſatis, ad F.
t) C.
v) Frutex Serpyllo ſimilis ſurculoſus, duos dodrantes altus, flores ad marrubii modum intervallis diſtincti ſpeciem habent lecti pedum DIOSC. III. c. 93.
x) KOLONZAY.

α *Clinopodium foliis ovatis, rugosis, verticillis omnibus distantibus* MILLER *t.* 95.
Frequens ad sepes & in dumetis.
Caulis rectus, una cum foliis molliter hirsutus, bipedalis. Folia dissita, ex ovatis acuminata, rariter dentata. Verticilli inter folia densissimi, 40. florum, in summa planta in capitulum coalescunt. Sub flore spinula mollis. Petioli multiflori, ramosi. Flos purpureus, longe de calyce eminens: ad ortum barbæ duo tumores pilosi. Calyx hirsutissimus.
Odor leniter aromaticus, non ingratus *y*).

MELISSA LINN. n. 728.
CALAMINTHÆ species TOURNEFORT. t. 92.
& MELISSÆ species EJUSDEM t. 91.

Calyx semper idem, nempe bilabiatus, segmenti superioris dentibus tribus reflexis, inferioribus duobus rectis *z*). Sed ea segmenta aristata sunt. Flos fere priorum, tubus strictus, fauces angustæ, galea brevis, erecta, subrotunde bifida *a*), barba trifida, lateralibus segmentis subrotundis, medio latissimo, emarginato *b*).

240. MELISSA foliis hirsutis, ovatis, acuminatis, leniter serratis, petiolis ramosis, folia superantibus.
Calamintha officinalis c) BLAKWELL. *t.* 167.
Melissa pedunculis axillaribus dichotomis folio longioribus, caule decumbente LINN. *II.* p. 828.

II. Flore albo TILL. &c.
Quatuor varietates habet *Hort. Florent.* p. 19.

β Paulo ramosior, petiolis valde ramosis, ultra folia sparsis.
Calamintha montana prælta, pulegii odore, dentatis foliis, floribus dilute cæruleis, ex longo ramoso & brachiato pedunculo provenientibus BOCCONE *observ.* p. 211. 212. *Mus. di piant.* p. 45. 58. 59. cum duabus iconibus *t.* 38. 40. SCHEUCHZER *It. II.* p. 131.
Calamintha Sabaudica RIVIN. *t.* 47.
I. B. passim ait inter stipulas provenire. Sed nobis circa rupium pedem, & in aridis secundum vias reperta est, abunde circa *Roche*, & alibi in Aquilejensi ditione, tum circa *Hofstetten* prope *Thun*. SCHEUCHZER suam, quam minime separat, circa *Wesen*, *in castris Rhæticis*. Cl. LA CHENAL circa *Mendris*.
Caulis valde ramosus & brachiatus, debilior, non vere decumbens. Folia minora, quam sequenti, subincana. Petioli florigeri ex alis foliorum, ramosi, & multiflori, florumque racemi ultra folia extensi, subrecti. Calyx striatus, hirsutus. Flos dilute violaceus, multo quam sequenti minor, tuba longe eminente. Stipulæ peranguste.
Varietas β insignis est; habet enim folia quidem multo magis brevi villo, quasi tonso obducta, suprema etiam incana, & calyces tamen glaberrimos.
Hæc species ab Anglis in medicinam recipitur, & aquam odoratam dat, atque oleum essentiale. Vires videtur *pulegii* promittere: & certe trita, atque imposita, pariter vesicas excitat.

241. MELISSA foliis subhirsutis, ovatis, acuminatis, acute serratis, petiolis ramosis, folia superantibus.
Calamintha d CAMER. *Epit.* p. 481.
Calamintha montana BLAKWELL. *t.* 166.
Calamintha vulgaris & officinarum Germaniæ C. B. VAILL. p. 26.
Calamintha RIVIN. *t.* 46.
Melissa pedunculis axillaribus, longitudine foliorum LINN. *II.* p. 827.
In Helvetia frequens. Ad lacum Thunensem ad vias. Haud longe Berna in dumetis, circa hortos arcis *Reichenbach*. Circa *Roche*, *Aigle*, *Bex*; porro circa *Biennam*, *la Motte*, *Baume*, & ad pedem montis Juræ ubique.

Caulis

y) TOURNEF. A.
z) IDEM H.
a) IDEM t. 91. A.
b) IDEM E.
c) Calamintha montana folia habet ocimi incana, surculos angustos, florem purpureum. Tertia menthastro cognata foliis oblongioribus. Omnibus folia acria, fervida, radix supervacua Dosc. III. c. 36. Ad fluvios rapidos nasci NICAND. *ther.* p. 59. 60.
d) Καλαμινθη ARISTOPHAN. herba fugans serpentes SUIDAS II. p. 229.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0135-2

Caulis erectus. Folia quam priori multo grandiora, petiolata, pariter quidem ex ovatis acuminata, ſed manifeſtius & acutius ſerrata. Flores in petiolis ramoſis ex alis foliorum in majori parte plantæ, quam folia, brevioribus: in plerisque tamen ramis longioribus, ut in laxam paniculam abeant. Stipulæ ſimiles. Calyx purpura tinctus, priori ſimilis, & ſtriatus. Flos duplo major, totus purpureus, faucibus maculatis & piloſis. Tuba recta, brevior.

Odor diverſus, grate aromaticus, menthæ *e)* adfinis, cujus vires credas habere. Dat aquam odoratam, ad ventriculi debilitatem, ad pellendos menſes *f)* utilem. Syrupum MESUE jam *g)* ad aſthma & ſingultum laudat. Diacalamenthum NICOLAI ad tuſſim ex cauſa frigida, ad menſes ciendos *h)* dabatur.

*242. MELISSA *i)* petiolis unifloris, folio brevioribus, foliis cordatis, ſerratis.
Mentha RIVIN. *t.* 45. BLAKWELL *t.* 27.
Apiaſtrum citrago LOBEL. p. 514.
Meliſſa racemis axillaribus verticillatis pedicillis ſimplicibus LINN. *II.* p. 827.

Circa *Farnspurg* repererat Cl. STÆHELINUS, cui ægrius fidem adhibebam, etiam cum *Rupe*, circa aditum prati *les Eſſerts* reperiſſem, & circa *Verpozaz* ad vias, paſſimque in Valeſia, inter *Rida & Martigni*. Sed omne dubium removerunt plantæ in horrida ſylva *la Chenau* repertæ.

Caules quadranguli, ramoſiſſimi, cubitales. Folia pene cordiformia, hilo obſcuriori, acuminata, circumſerrata, ſuperne hirſuta, inferne glabra. Flores in alis foliorum ex petiolis unifloris. Verticilli foliis breviores. Stipulæ ovato lanceolatæ. Calycis ſegmenta latiora, ariſtata. Flos albus, habet characterem generis.

Gratiſſimi odoris planta, multum de citro habet. Gratæ vires in theiforme infuſum *k)* tranſeunt, & etiam meliores in aquam *l)*, & tincturam ſpirituoſam *m)*; ſed etiam reſinoſum, extractum bonum eſt *n)*. Ad melancholiam olim JANUS *o)* DAMASCENUS, nuper BOERHAAVIUS commendabat, & pro cardiaco dat AVICENNA *p)*. Deinde *primum ens Meliſſæ* totum hominem renovaturum PARACELSUS promiſit, & vinoſo Meliſſæ infuſo demorſum a ſerpente hominem ſanatum fuiſſe legimus *q)*. Et ſi facile credam, Meliſſam noſtram apibus non placere, a quibus nomen habet, non continuo inde ſequeretur *r)*, non genuinam eſſe veterum plantam: & ſi omnino aliam veteres Meliſſæ nomine intellexerunt, noſtra tamen vires oſtendit, quam ſuæ tribuerunt.

HORMINUM LINN. n. 730. MELISSÆ ſpec. T.

Calyx Meliſſæ, bilabiatus, labii ſuperioris tribus dentibus reflexis, inferioris duobus rectis. Galea ſemibifida, brevior. Barba trifida, ſegmento medio latiori, emarginato.

*243. HORMINUM foliis cordatis (potius ovatis) obtuſis, caule nudo LINN. II. p. 831.
Gallitrichum folio ſubrotundo, flore magno violaceo I. B. III. p. 313. MORISON. RAI.
Meliſſa Pyrenaica caule brevi plantaginis folio I. R. H. MAGNOL. *Hort. Reg.* p. 133. cum ic.

In alpe *Teuri & Alveney* novam civem detexit Cl. SCHINZIUS.

Planta humilis, pedalis, folioſa; caulis quadratus, ſuperne nudus, verticillis diſtinctis, nudis, in ſpicam continuatis. Folia non plantaginea, ovata, petiolata, circumſerrata, nervoſa. Bracteæ ſub verticillis ex ovatis lanceolatæ exiguæ. Verticilli octiflori, ex petiolis ſimplicibus, in meis ad unum latus converſi, calycibus pendulis. Flores grandes, latitudine inſigni, fere ut in digitali.

MELISSOPHYLLUM PLINII, RIVINI, SEGUIERI.

MELISSÆ ſpecies TOURNEF. t. 91.

MELITTIS LINN. n. 731.

Calyx late campanulatus, bilabiatus, ſuperiori *s)* ſegmento ovato, lanceolato, breviſſime triden-

e) BOERHAAVE.
f) LOBEL. p. 219. *g)* p. 140. b.
h) In NICOL. p. 172. b.
i) Μελιττανα circa quam apes ſtrident NICANDER p. 81 Apiaſtrum HYGINUS meliſſophyllum vocat PLIN. L. XX n. 45. In Colchide plurimum naſcitur, ubi mel eſt optimum LAMBERTI p. 84. 85. Folia ballotes majora, tenuiora, minus hirſuta DIOSC. III. c. 101.
k) Commendat AGNAN. *le Prêtre medecin.*
l) LUDOVICI p. 262.
m) CARTHEUSER *mat. med.* p. 74.
n) IDEM ibid.
o) L. III. c. 22.
p) p. 564.
q) *Giorn. de Parma* ann. 1686. p. 32.
r) Uti CORDUS in *botanolog.* p. 61.
s) TOURNEF. ad G. ſed medius dens abruptus, RIVIN. bene, ſed abſque dentibus lateralibus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0136-7 DFG

tridentato, inferioribus duobus ovato lanceolatis *t*), etiam inciſis. Flos ex maximis *v*), peramplo tubo & cylindrico, galea rotunde emarginata *x*), labio inferiori pariter præmagno, & alis, & media lacinia *y*), quæ cordata eſt & ſerrata *z*). Omnes floris laciniæ plicatæ & undulatæ.

244. MELISSOPHYLLUM (*Melittis*) LINN. II. p. 832.
Meliſſophyllum verum FUCHS p. 498. VAILL. p. 125. cum deſcript.
Lamium meliſſæ folio CLUS. *Pann.* p. 592. 593.
Meliſſa FUCHSII, CAMERARII *Hort. n. XXX.* p. 99.
Lamium PLINII, KOENIG *in diſp.*
Meliſſophyllum RIVIN. *t.* 21.
Non eſt *Lamium montanum meliſſæ folio* MILLERI *t.* 158.
β Flore albo CLUS. *hiſt.* p. XXXVII.
γ Humilior CLUS.
Nihil frequentius in dumetis pene ubique circa *Burgdorf*, *Roche*, *Biel*, prope *Liechſtal*, in monte ſupra *Muttenz*.
Caulis cubitalis & ultra, plerumque ſimplex, erectus. Folia petiolata, ex ovatis acuminata, ſerrata, lamii ad modum hirſuta, ſubobſcuri coloris. Verticilli ſexflori, petioli uniflori, foliis breviores. Flos vel totus albus cum macula carnea in labio inferiori, vel totus carneus cum macula purpurea. Galea ſubhirſuta.
Odor Lamii, ſed gratior *a*): aqua perquam ſpirituoſa, ſuccus ſpiſſatus ſeu *extractum* bonarum virium *b*). Ad mala calculoſa *c*) laudatur, etiam nomen germanicum inde nacta, & ad urinæ *d*) ſuppreſſionem, tum ad morbos pectoris chronicos. Parco in uſu eſt, infuſum magis *e*).

CHAMÆCLEMA *f*) BOERHAAVII, VAILLANT.
GLECHOMA LINN. n. 714.
CALAMINTHÆ ſpec. TOURNEF.

Flos Calaminthæ, tubo cylindrico, galea rotunde bifida, revoluta, labio inferiori tripartito, ſegmento medio lato & emarginato. Calyx non poteſt minimus dici, etſi flos longe eminet. Idem a prioribus aliquantum recedit: Segmenta ejus quinque ariſtata, quorum duo inferiora paulo breviora, & ſibi propiora ſunt, ſuperiora tria longiora. Nomen BOERHAAVII melius eſt, quam alterum, ex pulegii græco nomine fictum.

245. CHAMÆCLEMA caule procumbente radicato, foliis reniformibus, rotunde crenatis.
Hedera terreſtris DODON. *pempt.* p. 394. RIVIN. *t.* 67. BLAKWELL. *t.* 225.
II. Flore purpureo I. R. H. & paſſim reperi.
III. Albo MORIS.
IV. Minus VAILL. t. 6. f. 5.
β Flore majore.
Hederæ terreſtris ſpecies montana CAMERAR. *Epit.* p. 401.
Chamæclema majus hirſutius VAILL. p. 33. *t.* 6. *f.* 4. & *medium* ib.
II. Tumores hirſutos in hac planta vermis excitat *g*).
Flore minore ad ſepes ubique frequens eſt. Flore majori in locis ſiccis, & vallis urbium. Non ſeparo, etſi ſeminatum diſcrimen tenet, HILLIO teſte. Sed nolo cum ſummis viris contendere, qui conjungunt.
Nihil quidem cum hedera commune habet, quam caules procumbentes, per intervalla radicatos, parte florida erectos: non ramoſi iidem ſunt, & pedales. Folia longe petiolata, cordiformia, ſed pene abſque acumine, & breviora, orarum dentibus rotundis. Flores petiolati, in petiolis unifloris, in ſemiverticillum quatuor, aut octo florum, ubi plurimi ſunt. Flos cæruleus: ſtamina breviſſima, in tubo floris latent.

t) T. id. RIV.
v) ibid.
x) B.
y) F.
z) ibid. B. F.
a) Analyſin habet Cl. KOENIG.
b) KOENIG *Lam. Plin.* p. 9. 10.
c) IDEM.
d) TOURNEF. GARIDEL.
e) KOENIG p. 17.
f) Chamæciſſos ſpicata eſt, folioſa, cum floret ſimilis violæ albæ PLIN. L. XXIV. n. 84. omnino ergo diverſa a noſtra, MARANTA monente *meth.* p. 23. Nuſquam niſi humi repit PLIN. L. XVI. c. 34. in eo adfinis hederæ.
g) Quem deſcribit WELSCH *becatoſt. I. obſ.* 100.

Amara eſt, cum aliqua acrimonia, abſque aromate. Dum ſuccus ſpiſſatur, odor avolat aquæ ſtillatitiæ, balſamicus, ingratus tamen *b*). Infuſa cum foliis aqua plantæ odorem habet, cum ſingulari acrimonia *i*). Extractum aquoſum acerrimum *k*) eſt, pimpinellæ fere albæ ſapore *l*), ſpirituoſum extractum debilius *m*) *n*); tum tinctura viridis *o*). Aqua de Chamæclemate non inodora ſtillat, ſuæ plantæ odore tincta, etiam cum oleo aliquo *p*).

Pro vulneraria habetur, aperiente, roborante, vermes pellente, & urinam *q*), & ſabulum calculoſum *r*); ad ulcera etiam interna & dyſenterias *s*) valere dicitur: Syrupum (ſuccum plantæ melius) ad aſthma laudant *t*). Ad purulentiam pectoris, & ad detergenda ejus viſceris ulcera SCARDONA *v*). Cum urina infuſa ad renum vitia adhibetur *x*), quam limpidiorem *y*) reddit. Etiam febres, leniores quidem, infuſo meraco hederæ terreſtris ſuperatæ *z*) fuerunt. Nuper ex Anglia ſcribitur, equis funeſtam eſſe, anhelare ab ejus uſu animal, & cor ampliſſimum, atque ſanguine pleniſſimum in cadaveribus reperiri, in ventriculo vero & inteſtinis *a*) plurimum aerem. Mirifice hæc omnia inter ſe diſſonant. Ego nunquam hoc medicamento uſus ſum, certioribus qui malim præſidiis ægrotos confidere.

CATARIA TOURNEFORT. t. 95.
NEPETA *b*) LINN. n. 710.

Calyx tubuloſus, cylindricus, bilabiatus. Segmenta tria ſuperiora longiora, minus profunde diviſa, recedunt a tribus inferioribus recta productis, & amplius diviſis. Galea erecta, bipartita *c*). Barba trifida *d*), medio ſegmento *e*) deſcendente, quaſi petiolato, ſurſum cavo, circumcrenato *f*). Tubus floris curvus *g*).

246. CATARIA foliis cordatis, petiolatis, verticillis ſpicatis.
Herba Gattaria MATTHIOL. p. 719.
Mentha ſelina Cattaria TABERN. p. 348.
Nepetha RIVIN. *t.* 52. *ſeu Mentha cattaria* BLAKWELL. *t.* 455. nimis viridis.
Nepeta floribus ſpicatis, verticillis ſubpedicellatis, foliis petiolatis, cordatis, dentate ſerratis LINN. *II.* p. 796.
Non ſatis certa forte civis, in ruderoſis, ad ſepes viasque reperitur.
Caulis erectus, ramoſus, brachiatus, bipedalis. Folia longa, petiolata, cordiformia, ſed acutiora, acute ſerrata, incana & tomentoſa. Ex alis foliorum rami trifidi, perexiguis foliis, verticillis ſpicatis terminati: Stipulæ anguſtæ, ſetaceæ. Calyx ſubhirſutus, flos ſubcarneus, & in medio ſegmento barbæ maculæ rubræ.
Odor validus, ad pulegium accedens, ſapor valde amarus, cum acoris indiciis. Vis eſt in infuſo aquoſo, vinoſo, in ſucco expreſſo, in aqua ſtillatitia, in inſeſſu, aut pediluvio, ſemper emmenagoga, antihyſterica. Cephalico etiam ſcopo, aut carminativo *h*), vires pulegii imitatur. Decocto febrem intermittentem ſanatam fuiſſe lego *i*). Inter diuretica veteres habent *k*).

*247. CATARIA tomentoſa, foliis ellipticis, acute ſerratis, verticillis ſpicatis. †
Cataria tenuifolia CLUS. *parva* p. 588. *hiſt.* p. XXXIII.
Mentha cataria minor alpina C. B. *Prodr.* p. 110.
Non eſt *Nepeta* 8. LINN. *n.* 798. cum noſtræ folia peracuta ſint.
Inter plantas D. LE CLERC fuit, ex monte Jura relata, quam circa *Weſen* SCHEUCHZERUS indicat. Abunde vero provenit in valle *Ternanza* ſub alpibus Valeſiacis, & monte *Sylvio*.

Non

b) CARTHEUSER *mat. med. II.* p. 435.
i) IDEM ibid.
k) Amarum HEDER & una refrigerans.
l) IDEM ibid. p. 436.
m) IDEM HEDER.
n) Acre vocat HEDER, *beder. terr.* p. 12. & aromaticum p. 13
o) HEDER. p. 13.
p) IDEM ibid.
q) MEAD. *monit.* p. 173.
r) BOYLE.
s) BUCHWALD p. 138.
t) CHOMEL.
v) *Cognoſc. & curand. morb. II.* p. 69.
x) MEAD.
y) BLAIR.
z) LAUTTER. *hiſt. med.* p. 2.
a) *Lond. Chron.* n. 1345.
b) Nepeta Græcis Calamintha CELSUS *tard. III.* c. 5. Calamintha altera, Nepetha, pulegio ſimilis, etiam odore, ſed major DIOSC. III. c. 36.
c) TOURNEF. A.
d) C.D.D.
e) D.D.
f) C.
g) B.A.
b) *Mem. des Savans étrangers III.* p. 456.
i) BOERHAAVE.
k) CELS. II. c. 31. IDEM mali ſucci eſſe c. 21. & ſtomacho nocere.

Non minor, ſed altior vulgari eſt, quadrupedalis & ultra, ramoſiſſima, ramis longioribus. Folia tota tomentoſa, ſed longiora & anguſtiora quam vulgari, qualia ſunt in arvenſi Sideritide. Stipulæ pariter capillares, calyx totus tomentoſus. Flos violaceus ejusdem fabricæ. Odor pulegii virulentior.

*248. CATARIA foliis petiolatis, imis cordatis obtuſis, ſuperioribus ovatis, verticillis ſeſſilibus denſiſſimis, in ſpicam continuatis.
Cataria hiſpanica betonicæ folio anguſtiori, flore cæruleo & albo I. R. H.
Nepeta foliis cordato oblongis, ſubſeſſilibus, ſerratis, racemis verticillis nudis LINN. *II.* p. 197.
Abunde circa *Roche*, ad pedem rupium inter *les Gauges & le Furet*, tum ſecundum viam regiam, prope *le Furet*, *aux Gauges &c.* utraque varietas.
Caulis ad quatuor uſque pedes ſurgit, ramoſiſſimus. Folia a prioribus diverſa, petiolata, venoſa, obtuſe crenata, ſolida, pallida, ima cordata, ſed longiora & obtuſiora, ſuperiora ovata. Verticilli ex petiolis breviſſimis, denſiſſimis, cum bracteis magnis, ovato lanceolatis, ex albo viridibus, longo ordine in ſpicas colliguntur, quas nulla folia diſtinguunt. Floris fauces maculoſæ.
Odor penetrabilis.

HYSSOPUS TOURNEF. t. 95. LINN. n. 709.
& nuperorum.

Non eſt *l*) Hyſſopus veterum *m*), cui folia fecerunt origani. Calyx tubuloſus, lineatus, quinque ſegmentis lanceolatis, ariſtatis: eorum ſuperiora longiora, ſibi propiora, duo inferiora breviora. Galea ſubrecta, crenata, bifida, ſegmentis ovatis *n*). Barba trifida, ſegmentis acutis *o*), medio late emarginato, crenato *p*).

*249. HYSSOPUS foliis linearibus punctatis, verticillis in ſpicas continuatis.
Hyſſopus RIVIN. *t.* 68. BLAKWELL. *t*
Hyſſopus ſpicis ſecundis LINN. *II.* p. 796.
Non veram putem eſſe indigenam, ſed abunde tamen in Valeſia provenit, Octoduri, *in Val de Lie*, & alibi.
Ex perenni radice caules adſcendunt numeroſiſſimi, cubitales, recti, parum ramoſi; foliis numeroſis, viridibus, linearibus, acutis, punctatis. Verticilli in alis foliorum fiunt duobus petiolis multifloris, folio brevioribus: & amant in unum latus ſe conjicere, & in ſpicam continuari. Flos cæruleus, ſtamina exſerta.
Acris odorata, aromatica planta. Aqua de ea plus extrahit *q*), ſpiritus minus, & vires medicas minores educit *r*). Aqua ſtillatitia vires plantæ habet, quæ ab oleo eſſentiali pendent, cum ea aqua mixto: ſed etiam aqua ſpirituoſa, per fermentationem parata, vires habet. Sal fixus *s*) ſulphure miſcetur. Incidit & reſolvit, mucum in bronchiis collectum tollit *t*). Inter mali ſucci cibos CELSUS *v*) refert, & ſtomacho noxios, interque diuretica *x*). Nuperi ventriculum debilem, flatuque diſtentum hyſſopo reſtitui putant. Epilepſiam decocto hyſſopi ſuperari vix credas *y*). Infuſum contra vermes valet *y**). Perſæ faciei colorem pulvere hyſſopi corrigunt *z*). In ſotu ſugillationes potenter diſſipat.

ROSMARINUS TOURNEF. t. 92. LINN. n. 38.
& omnium Auctorum.

Calyx bilabiatus, tantum trifidus *a*) videtur, vera tamen hujus ordinis ſpecies eſt, ſegmentum enim ſuperius breviſſime tridentatum eſt: inferiora duo majora, triangularia. Galea erecta & reflexa, ſemibifida *b*), ſegmentis tamen non diſcedentibus. Barba duo ſegmenta lateralia, transverſa, ovata habet *c*), & medium majus, petiolatum ovatum,

l) Eſſe WEDEL *Exerc. I. Dec.* 7. n. 8.
m) Eſt βοτανη ARET. *Cur. diut. I.* c. 13. Folia minora origani, flos calaminthes, ad rectitudinem declinans MESUE c. 17. Eſt origanum GAROFALI *Giorn. de letter.* 32. conf. *Act. lit. Suec.* ann. 1734.
n) TOURNEF. A.
o) Ad C.
p) D.
q) NEUMANN T. II. P. III. p. 144.
r) p. 145.
s) GMELIN. *Act. Petrop. V.* p. 287.
t) DETHARDING. *med. ſpec.* add DIOSCORID. III. c. 26.
v) L. II. c. 21.
x) ibid.
y) JAN. DAMASC. III. c. 23.
*y**) ROSEN *Kinderkrankh.* p. 410.
z) *Pharmacop. Perſ.*
a) TOURNEF. F.
b) A. A.
c) B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0139-7

ovatum *d*). Stamina quidem *e*) tantum duo, longe eminentia, ſed eadem pene ex medio duo ſpicula retrograda emittunt, ut Rosmarinus hactenus cum Salvia congener ſit. Tuba breviſſime bifida.

*250. ROSMARINUS.

Rosmarinus RIVIN. *t.* 39. BLAKWELL. *t.* 159.

Paſſim in Helvetia reperi, aux *Gauges* loco deſerto, in alveo torrentis, qui pagum *Moutru* dividit, & ad pedem rupium gypſiariarum prope *Bex*: exoticæ forte originis fruticem, ſed qui indigenarum ſit adeptus

Frutex lignoſus, etiam decempedalis, quando culeus, ramoſiſſimus, arbuſculam refereus, ſpontaneus enim humilior eſt. Folia linearia, oris contractis, ſubtus albentia, & foveolis inſcripta. Flores in ramulis ex alis foliorum prodeuntibus, in quibus flores ſex, ad duodecim. Calyx ſubtomentoſus. Flos ſubcæruleus, aut albus cum maculis & punctis cæruleis.

Aroma nobile & oleoſum in foliis & calycibus reſidet, nam flores inodori ſunt *f*). Vis omnis eſt in parte reſinoſa, in aqua, quam oleum eſſentiale impregnat, & in reſinoſo extracto primo. Olei tanta copia eſt, ut 70. grana ex libra obtineas *g*). Celeberrima eſt aqua ſpirituoſa, quam aquam Reginæ Hungariæ vocant, maximas vires habitura, ſi ter nova cum herba iterate ſtillaverit *h*). Tirnaviæ *i*) eam parant, & Monſpelii. Aquoſum extractum inutile eſt. Vires habet excitantes, analepticas, quæ nervoſi ſyſtematis motus ſuſcitant. Vino Rosmarini diarrhœam diuturnam ſuperatam fuiſſe WELSCHIUS *k*). In fomentis vinoſis & gangrænam moratur, & ſugillationes diſſipat.

SALVIA *l*) LINN. n. 39.

SALVIA TOURNEF. t. 83. galea brevi, recta.

HORMINUM TOURNEF. t. 82. galea brevi falcata.

SCLAREA TOURNEF. ibid. galea longa falcata.

Calyx iterum bilabiatus, ſegmento ſuperiori tridentato, dentibus brevibus reflexis, inferioribus duobus profundius *m*) ſectis, ariſtatis. Flos galeam habet in noſtris falcatam *n*), inciſam, ut ſegmenta non divergant: barbam amplam trifidam, ſegmentis lateralibus ovatis *o*), medio majori, emarginato *p*), ſerrato. Stamina tantum duobus, ſed bicornibus filamentis de floris tubo naſcuntur, quæ tamen in nonnullis ſpeciebus quatuor antheras gerunt, in longiori cornu unum, alterum in breviori. In eodem alias loco pro anthera foliaceum ponduſculum *q*) eſt, quod ſtamen erectum tenet.

Salviam vulgarem in vineis naſci CHERLERUS, ſed vinitores multa hortenſia in vineis colunt.

*251. SALVIA foliis cordatis, ſerratis, verticillis denſiſſimis, in ſpicam continuatis.

Horminum ſylveſtre latifolium alterum CLUS *Pann.* p. 577. 578.

Salvia foliis cordatis, acute crenatis, ſummis ſeſſilibus, verticillis ſubmudis remotiſſimis LINN. *I* p. 37

Abunde novam civem reperi in parte gubernii Aquilejenſis, quæ eſt cis rivum *la grande Eau*, in ipſo pago *Leiſin*, deinde ad pedem montium inter *les Gauges & le Furet*: in monte *Luan*, etiam circa *Echarpigny r*).

Folia longe petiolata, circa petiolum exciſa, cordata, ſerrata, tota hirſuta & rugoſa: ima ſub præcipuo folio duas pinnas adjectas habent exiguas, circumſerratas. Caulis & ramorum pars ſuperior foliis nuda, ambitur numeroſis, parum diſtantibus, inque ſpicas demum continuatis denſiſſimis verticillis: breves iſti, multo cis folia terminati, rotundi, petiolis factique unifloris, ſed numeroſiſſimis. Flores perexigui, ſaturate cærulei. Barba fornicata, cochlearis cava figura, inciſa: alæ ad perpendiculum longæ: barbæ pars media profunde emarginata. Antheræ tantum duæ.

252.

d) C.
e) E E.
f) NEUMANN T. II. P. IV. p. 117.
g) IDEM p. 119.
h) IDEM p. 122.
i) BRUKMANN *epiſt.* 61. NEUMANN.
k) *Hecatoſt. II. obſ.* 51.
l) σφακος & ελελισφακος ARISTOPHANI, SUIDAE III. p. 415.
m) In hormino TOURNEFORT. t. 82. G. In Salvia t. 83. K.
n) TOURNEFORT. hormin. A. Sclarea A.A.
o) Sclarea ad C. ad C.C.
p) Salvia F G.
q) Glandula LINN.
r) *Emend. II.* p 25.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0140-8
DFG

252. SALVIA foliis cordato ſagittatis, ſerratis, acutis LINN. I. p. 37.
Orvala tertia DODON. *icon* p. 293.
Horminum flore luteo RIVIN. *t.* 35.
Salvia montana maxima, folio hormini, flore flaveſcente I. R. H. SCHEUCHZER *Itin. I.* p. 48.
Nihil frequentius in ſubalpinis: deſcendit ad uſque *Glerolle*, & lacum, & ad *Bevieux*. In monte Jura etiam frequens, in monte *Muteto*, circa *Höllſtein*, *Langenbruk*, *Wallenburg*, in ipſa demum urbe *Baſileenſi*.
Tota planta viſcida eſt, odore ingrato. Caulis cubitalis, ramoſus, erectus: folia longe petiolata, hirſuta, ſagittata, acuminata, ut tamen cis verticem lateſcant. Verticilli pauciflori, petioli uniflori: ii ſibi vicini in laxam ſpicam coaleſcunt, quam exigua folia ovato lanceolata ſeparant. Flos ampliſſimus, flavus, galea falcata, bifida, barba maculoſa, medio ſegmento emarginato, ſerrato: pondera ſtaminum longa, imperfecta anthera terminata.
Vinum moſchatum reddere BOCCONE *p*): & in univerſum ſalviæ agreſtes ad cereviſiam perinde utiles ſunt, ut quidem lupulus, ut tamen duplum pondus requiratur *q*), In morbis pectoris & ad calculum noſtram laudant *r*), quæ tamen vix ſerio adhibetur.

253. SALVIA foliis imis cordatis, ſuperioribus longe lanceolatis, verticillis nudis, in ſpicas continuatis.
Horminum ſylveſtre CAMERAR. *Epit.* p. 629.
Sclarea ſylveſtris matriſalvia TABERNÆM. p. 374.
Horminum pratenſe RIVIN. *t.* 36.
Salvia foliis cordato oblongis ſummis amplexicaulibus, verticillis ſubnudis, corollis galea glutinoſis LINN. *II.* p. 35.
β Flore minori, Jenæ a me lecta.
γ Flore pallido VAILLANT.
δ Flore albo HORT. AICHSTETT. *vern. ord.* 9. t. 11. f. 3. ſæpe a me reperta.
ε Flore rubro THAL. verſus *Valeire*, *Baſil. &c.* carneo & purpureo colore.
ζ Foliis profunde inciſis C. B. LINDER. *hort.*
Horminis ſylveſtris IV. alia ſpecies CLUS. *Pannon.* p. 580.
Frequentiſſima ad vias, & in pratis macilentis, agricolis inviſa.
Folia ad terram numeroſa, ad caulem pauca, petiolata, rugoſa, nervis ſubtus eminentibus, inter quos foveæ reticulatæ intercedunt, margine obtuſe ſerrato. Ima pene cordata ſunt, inde ovata, demum ex ellipticis longe lanceolata; hæc ſeſſilia, in varietate ζ profunde inciſa, pene ſemipinnata. Caulis cubitalis, nudus. Verticilli pauciflori, ad ſex flores, in petiolis uniſloris, bracteis cordatis, lanceolatis. Color naturalis ſaturate cæruleus eſt, aut violaceus. Flos falcatus, grandis. Galea longa, fiſſa: medium barbæ ſegmentum cordis forma, ſerratum. Staminum ponduſculum breve, filamentum antheriferum prælongum.
Odorata eſt, ſubfætida, neque tamen in medicinam recipitur.
Horminum ſylveſtre III. CLUS. paſſim in Thuringia lectum, in Helvetia nondum repertum eſt.

DRACOCEPHALUS LINN. n. 729. TOURNEF. T. 83. & MOLDAVICA TOURNEF. T. 85.

Calyx in his plantis non idem. Moldavicæ T. habent ſegmenta tria ſuperiora in unum coaleſcentia *s*), duo inferiora anguſtiora & recta *t*), omnia ariſtata. Noſtra calycis *v*) unicum ſegmentum ſuperius habet, idemque latius, inferiora quatuor, duo breviora, duo ima longiora. Flos faucibus inferne amplis & ventricoſis *x*). Galea inciſa & cordata *y*), alis ovatis, fauces ſequentibus, medio ſegmento emarginato *z*).

p) *Muſ. di piant.* p. 58.
q) FLOYER *pharmacob.* p. 128.
r) *Bresl. Samml. Vers.* XXX. p. 96.
s) TOURNEF. t. 86, I. G.
t) ibid.
v) Sic TOURNEF. t. 83. E.
x) IDEM C. C.
y) A.
z) F.

*254. DRACOCEPHALUS foliis ellipticis, fasciculatis, verticillis spicatis, bracteis ovato lanceolatis *Emend. II.* p. 27. n. 62.
Pseudo Chamæpitys RIVIN. *t.* 73.
Primella con foglia di simsito petreo ZANON. *nov. t.* 146.
Ruyschiana glabra foliis integris AMMAN. p. 50.
Ic. OEDERI *t.* 121.
Dracocephalon floribus spicatis, foliis bracteisque lanceolatis indivisis muticis LINN. *II.* p. 830.
Abunde in gubernii Aquilejensis alpibus, *à la Boulaire*, in M. *Richard*, *Nombrieux*, *sur Champ*, *Prapioz*, monte *Fouly &c.*
Caules ex radice numerosi, pedales: ex cujusque folii ala ramus exit. Folia viridia, non dura, elliptica, acuta, amant oras contrahere. Verticilli in duobus ramis, utroque fere sexfloro, brevibus in petiolis. Hi verticilli in summis ramis in spicas continuantur. Bracteæ ovato lanceolatæ, nervo distinctæ. Calycis segmenta breviter aristata: Flos uncialis, longe de calyce erumpens, saturate cæruleus, hirsutus: alæ fauclum ovatæ & lanceolatæ. Barba bifida, circumserrata, maculata. Antheræ nigræ, polline albo.

STACHYS *a*) TOURNEF. t. 86.

STACHYDIS RIVIN. & LINNÆI n. 719. species.

Calyx hujus ordinis, tria nempe segmenta superiora, distantia *b*) a duobus inferioribus, rectioribus & brevioribus, omnia aristata. Flos tubo deorsum gibbo, galea subrecta, incisa, barba recta *c*) protensa, trifida, medio segmento maximo, emarginato *d*).

255. STACHYS caule tomentoso, foliis imis cordatis, superioribus elliptico lanceolatis, verticillis densissimis, tomentosis.
Stachys FUCHS p. 765. 766.
Stachys alba latifolia major BARRELIER *ic.* 297.
Stachys montana RIVIN. *t.* 27.
Stachys verticillis multifloris, foliorum serraturis imbricatis, caule crenato LINN. *II.* p. 812.
α Flore albo C. B.
β Foliis angustioribus BOERHAAVIUS.
In Helvetia passim, circa Genevam ad vias. Prope Bernam in via *Gumligensi* & pago *Worb*. Basileæ inter portam *Steinenthor* & *St. Margret*, & versus *Muttenz*. Circa *Sedunum*.
Caulis erectus, ramosus, cum foliis mollissima lanugine tectus. Folia crassa, sicca, rugosa, serrata, tota tomento obducta, circa petiolum excisa, sed cordatis productiora. Verticilli densissimi, multiflori: petiolis unifloris, bracteis tomentosis, tum calycibus. Galea intus purpurea, extus lanuginosa, longa, subrecta, dorso eminente in duas obtusas partes diviso: barbæ lateralibus partibus ellipticis, intus rubris venis pictis, medio segmento longioribus, quod parallelogrammum fere & emarginatum est, & paulo post originem, ut in Scordio, obscure incisum, ex rubro venosum, etiam album.

256. STACHYS foliis hirsutis, cordatis, verticillis subtomentosis.
Pseudo Stachys alpina C. B. *Prodr.* p. 113.
Stachys alpina, folio betonicæ, flore variegato I. R. H. SCHEUCHZER *It. I.* p. 36.
Stachys latifolia major, foliis obscure virentibus, flore galeato ferrugineo PLUKNET p. 356. *t.* 317. *f.* 4.
Stachys verticillis multifloris, foliorum serraturis apice cartilagineis, corollis labio plano LINN. *II.* p. 812.
Varietates duæ *Hort. Florent.* p. 164.
In montanis Helvetiæ frequens: In Jura M. circa *Langenbruk & Wallenburg*, super *Mutenz*, in *Engenthal*. In monte *Suchet* legi. In valle *Combe de Valanvron*. Supra *Bevieux* eundo versus *Fondemens*, in pratis *Jorogne &c.* etiam Rupe in alneto dominii.

Caulis

a) STACHYS porri [nempe marrubii] similitudine, virgis ex una radice multis maculis candidioribus, foliis longioribus, hirsutis, raris, præduris, canis, odoris jucundi, colore subluteo PLIN. L. XXIV. n. 86 collat. cum DIOSCORID. III. c. 105.
b) TOURNEF. H.
c) IDEM D.
d) ibid.

Caulis ſæpe non ramoſus; folia mollia, rugoſa, hirſuta, ſerrata, petiolata, circa petiolum exciſa, inferiora cordata, ſuperiora ex ellipticis lanceolata. Verticilli denſi, ſed multo minus quam paulo priori ſpeciei, & minus multiflori. Ariſtæ calycis longæ. Galea ſemirecta, inciſa, extus hirſuta, intus obſolete purpurea. Alæ & ipſæ ſemiovales, minores. Segmentum medium ſubrotundum, emarginatum, obſolete purpureum, aut ex albo & ſanguineo varium.

Odor meliſſophylli.

A Stachy ſeparatur calyce campanulato, non tubulato *Hort Flor.* l. c.

257. STACHYS foliis hirſutis, elliptico lanceolatis, breviter petiolatis, verticillis ſpicatis.

Stachys aquatica TABERNÆMONT. p. 577.
Lyſimachia hirſuta purpurea flore galericulato LOESEL p. 156. *ic.* 41.
Panax coloni BLAKWELL. *t.* 273.
Stachys paluſtris RIVIN. *t.* 26.
Stachys verticillis ſexfloris, foliis lineari lanceolatis, ſemiamplexicaulibus LINN. *II.* p. 811.

In agris humidis abunde, & in foſſis.

Caulis bipedalis. Folia molliter hirſuta, non tomentoſa, breviter petiolata, ex ellipticis lente acuminata, rotunde ſerrata. Verticilli rubri, ſex florum ad duodecim, in ſpicam continuati, quam minima folia diſtinguunt, pene cordata, acuta, Calyx ariſtatus, hirſutus. Galea hirſuta, ex violaceo & luteo varia, brevis, fornicata, cordiformis. Barbæ laterales alæ ſubrotundæ. Segmentum medium amplum, emarginatum, in origine ex iisdem coloribus varium.

Amara, fætida, Anglis colonis pro vulneraria habetur *a*). Radices ſapore non ingrato, a porcis eduntur *b*).

MARRUBIUM *c*) TOURNEFORT. t. 91. LINN. n. 721.

& omnium Auctorum.

Calyx cylindricus *d*), dentibus quinque majoribus, & quinque minoribus *e*). Galea anguſta, profunde fiſſa *f*). Barbæ ſegmenta lateralia recta, exigua, medium transverſim reniforme, emarginatum, ſerratum *g*).

258. MARRUBIUM dentibus calycinis denis, recurvis. Conf. LINN. *Spec.* II. p. 816.

Marrubium MATTHIOL. p. 828. *Compend. Ital.* p. 512.
Marrubium album h) RIVIN. *t.* 67. BLAKWELL *t.* 479.

Ad vias & in ruderoſis potiſſimum planioris aut calidioris Helvetiæ.

Caules multi, firmi, non valde ramoſi, cubitales, erecti. Folia profunde rugoſa, villoſa, pulverulenta, majoribus & minoribus crenis circumſerrata, ſubrotunda, breviter acuminata. Verticilli florum denſiſſimi, ſeſſiles, foliis longe eminentibus diſtincti, lanugine tecti. Calyx villo clauſus, dentibus incurvis. Flores albi: galeæ portiones deorſum lateſcunt: barba emarginata, circumſerrata.

Odor validus, qui de moſcho *i*) aliquid admiſtum habere videtur, amarities ſumma, & oleoſa, vires promittunt non debiles. In foliis acidum & ſpirituoſum elementum habitat *k*), evaporabile: vires inde in ſpirituoſa tinctura majores *l*), quam in vinoſo infuſo aut decocto aquoſo. Vinoſum extractum melleo odore & ſtypticum eſt, cum dulcedine: neque malum eſt id præparationis genus *m*). Etiam aquoſum infuſum amarum eſt, aliquanto ingratiori ſapore. In cineribus multus eſt ſal alcalinus *n*). Veteres plurimum eo utebantur ad morbos pectoris *o*), ad vomitum ſanguineum *p*), ad aſthma *q*), potiſſimum cum pituita *r*) tenaci conjunctum, & expertus laudat ALEXANDER. Verum etiam in phthiſicis vetuſtum eſt medicamentum

a) LOBEL.
b) KALM. *wäſtgöta reſa* p. 15.
c) Frutex a radice ramoſus, candicans, ſubhirſutus, ramis quadrangularibus: foliis pollicaribus ſubrotundis, hirſutis, rugoſis, amaris: ſemen in caulibus ex intervallis, flores verticillato ambitu aſperi: naſcitur inter rudera DIOSCOR. L. III. c. 102.
d) TOURNEF. G.
e) D. In aliis tantum quinquedentatus.
f) TOURNEF. A.
g) C.
b) Nigro præferebat CASTOR PLINIUS l. c.
i) BUCHWALD p. 170. C. HOFMAN. de alcohole NEUMAN. II. P. III. p. 300.
k) CARTHEUSER p. 80.
l) IDEM *de marrub. & alchimill.* NEUMAN. p. 301. 2. in reſinoſo elemento.
m) NEUMAN. ibid.
n) HILL. *mat. med.* p. 363.
o) DIOSCORIDES.
p) PLIN. L. XX. n. 89.
q) RHAZES *ad Manſor. III.* n. 49.
r) GUMPRECHT apud LORECKE *arzneym.* p. 399.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0143-6

tum, pariter ALEXANDRI experimento confirmatum. Ad tubercula & tuſſim ſiccam cum melle decoctum *s*) veteres propinabant, validum medicamen, ad phthiſin cum terebenthina CELSUS *t*). In abſceſſu pulmonum bonum, non tamen conſtanter æque certum effectum *Antonius* DE HAEN *v*) expertus eſt. Ego quidem in morbis ſimilibus cum difficili ſputorum exſcreatione infuſum aquoſum utiliter dedi: & in phthiſi ſatis profecta ſemel vidi utile fuiſſe, non autem in aliis exemplis: potius vero mihi movere videtur, quam reprimere. Sic in ſcirrhis hepatis profuit *x*), & in menſibus pellendis *y*) vinoſum infuſum *z*). Extus in podagra inponebat ARETÆUS *zz*).

III. GALEA OBSCURIUS BIFIDA, SERRATA, ETIAM INTEGRA.

BALLOTE *a*) TOURNEFORT. t. 81. LINN. n. 721.

Calyx campaniformis *b*), pentagonus, lineatus, ſegmentis quinis, æqualibus, ariſtatis. Galea erecta, parum cava, omnino emarginata *c*), obſcure *d*) quidem. Barbæ ſegmenta lateralia ovata, acuta *e*), medium erectum *f*), planum, crenatum.

259. BALLOTE foliis cordatis, ſerratis, verticillis nudis.

Ballote FUCHS p. 154. MATTHIOL. *Epit. Ital.* p. 511.
Marrubium nigrum ſeu Ballote I. B. III. p. 318. BLAKWELL *t.* 136.
Marrubiaſtrum RIVIN. *t.* 66.
Ballote foliis cordatis, indiviſis, ſerratis, calycibus acuminatis LINN. *II.* p. 814.

β Flore albo CAM. *Epit.* à *St. Blaiſe* &c. Noſtra, in Helvetia, Jenæ, & Viennæ lecta, non habet calyces truncatos *Flor. Suec. II.* edit. p. 206. neque adeo planta eſt LINNÆI.

γ An aliam intelligit Balloten albo folio ut Menthaſtri, ad Tiliam naſcentem, qua itur ad templum Cathedvale CHERLER.

Ad ſepes, muros & maceries vulgo.

Caulis erectus, ramoſus, tripedalis. Folia petiolata, circa petiolum emarginata, pene cordata, villoſa, circumſerrata, pulverulenta. Verticilli foliorum longitudine, in duobus ramis ramoſis. Flores obſolete purpurei, barba venis albis picta. Galea lanuginoſa, alæ leniter inciſæ.

Marrubium nigrum albo inertius, lamii odore, amara planta eſt, hyſterica, parum uſu recepta. Infuſum ſudores movere, & ad podagram valere lego, ſed GARIDELLUS expertus parum efficax reperit.

BETONICA *g*) TOURNEF. t. 96. LINN. n. 718 & SIDERITIDIS ſpec. TOURNEFORT. t. 90. LINN. n. 720.

Calyx bilabiatus *h*), galea adſurgens, ſuperne contracta, undulata *i*), etiam inciſa *k*), alias integra, etiam ſerrata. Barba trifida, medio ſegmento emarginato. Nullo modo potui a Betonica Sideritidem ſeparare.

260. BETONICA foliis ellipticis, obiter crenatis, verticillis ſpicatis, bracteārum dentibus ariſtatis.

Sideritis montana LOBEL. *adverſ.* p. 225. *ic.* p. 525. non bene.
Sideritis Valerandi Dourez brevi ſpica I. B. III. p. 427. RAI *ſyll. exter.* p. 237.

β Foliis integris ex fide herb. ſicc. C. B.

II. *Sideritis montana hyſſopi folia minor* BARRELIER *ic.* 172.
& *major ic.* 329.

Side-

s) VEGET. III. c. 69. DIOSCOR.
t) III. c. 22. CÆLIUS *tardar. II.* c. 14. & olim HIPPOCRATES.
v) *Rat. med. IV.* p. 233.
x) CHOMEL p. 173.
y) PLIN. l. c.
z) BORELL. L. IV. c. 14.
zz) *Cur. diut. II.* c. 12.
a) Caules quadranguli, nigri, ſubhirſuti, complures ex una radice: folia majora quam marrubii, ſubrotunda; meliſſæ proxima, fœtida: flore candidi verticillato ambitu DIOSCOR. III. c. 100.
Ballote, *porrum* nigrum, habet folia urticoſa, caulibus nigris, foliis hirſutis majoribus, quam *porri* [Marrubii] & nigrioribus, graveolentibus PLIN. L. XXVII. n. 30. Non videtur marrubium nigrum eſſe, ſed urtica mortua BRASSAVOL. *exam. ſimpl.* p. 215.
b) TOURNEF. F. F.
c) TREW. ad BLAKWELL t. 136.
d) Integram TOURNEF. A. crenatam LINN.
e) Ad C.
f) C.
g) Caulis tenuis, cubitum altus, quadratus, folia quercus, mollia, longa, in ambitu diviſa, odorata, prope radium majora: in ſummis caulibus ſemen ſpicatum DIOSC. L. IV. c. 1.
h) TOURNEF. t. 90. D.
i) IDEM t. 96. A. H.
k) IDEM B. B. & t. 90. A.

Sideritis foliis lanceolatis glabris integerrimis, bracteis cordatis, dentate ſpinoſis, calycibus æqualibus LINN. *II.* p. 823.

Ad pedem montis *Thuiry* in ſterilibus juniperetis abunde legi.

Radix lignoſa, multiceps. Caules multi, hirſuti, recti, duri, pedales. Folia breviter petiolata, ſubhirſuta *l)*, elliptica, raris & aliquando nullis dentibus, tribus nervis diſtincta. Verticilli denſi, in ſpicas breves collecti, interjectis foliis ovatis, acutis, acute ſerratis, ſerris & apice in flavas ſpinulas exeuntibus. Calyx bilabiatus, ariſtatus, villoſus, labio inferiori bidentato, a ſuperiori ſejuncto. Flos ochroleucus, galea aliquot lineis percurſa, undulata, in longam appendicem producta, emarginata; medium barbæ ſegmentum emarginatum, crenatum *m)*.

261. BETONICA foliis ellipticis, acute dentatis, bracteis dentatis, ariſtatis, verticillis ſpicatis.

Sideritis montana ſcordioides tomentoſa BARRELIER *ic.* 343.

Sideritis foliis lanceolatis, acutis, dentatis, bracteis ovatis, dentato ſpinoſis, calycibus æqualibus, ſpicis ovatis LINN. *II.* p. 823.

Sideritis foliis hirſutis, profunde crenatis C. B. *Baſil.* p. 66.

C. B. ad ripam *Wieſæ* verſus *Klein Huningen*, & veram plantam ex ejus herbario viro habeo. Nemo tamen ab eo tempore eo loco hanc pulchram ſtirpem reperit.

Caulis cum foliis villoſus & hirſutus. Folia craſſula, ſicca, elliptica, obtuſa, profunde crenata, ſeſſilia. Verticilli in ſpicam continuati. Bracteæ criſtatæ, dentibus acutis in ſpinulam exeuntibus: ſic calycis ſegmenta. Flores lutei. Galea inciſa, barba trifida, medio ſegmento rotundo, magno.

Odor gravis, non absque aromate.

Valde priori 260. ſimilis, ſed caule magis tomentoſo, foliis profunde crenatis.

262. BETONICA foliis hirſutis, ovatis, rotunde crenatis, bracteis ovato lanceolatis, ariſtatis, integerrimis †.

Sideritis vulgaris hirſuta I. B. III. p. 425. *erecta* C. B. SCHEUCHZER *It. VII.* p. 519.

Sideritis flore luteolo RIVIN. *t.* 70.

Non eſt *Sideritis hirſuta procumbens* C. B. nec LINN. *Cent. II. n.* 158. *Spec. II.* p. 803. noſtræ enim bracteæ non ſunt dentato ſpinoſæ: & omnino non reperio in LINNÆANO opere.

Vulgaris ad vias, ubique in Helvetia.

Pars ima ramoſi caulis ſæpe decumbit, ſumma erigitur. Folia ſolida, nervoſa, rugoſa, hirſuta, ovata, ſuperiora elliptica, ima petiolata. Verticilli utrinque quinqueflori, in ſpicas continuati; bracteæ ovato lanceolatæ, ex ſolo mucrone ariſtatæ. Calycis campanulati dentes tres ſuperiores diſtant a duobus inferioribus, longioribus, omnesque ariſtæ molles ſunt. Flos pallide ſulphureus, galea ſubrecta, anguſtata, ſubfornicata, plicata, ut Betonicæ inciſa *n)*; etſi ſubinde crena inter pilos latet, etiam trifida. Fauces ſtriis rufis maculatæ, pars media emarginata, alæ lanceolatæ, medium ſegmentum non ſerratum.

Herba delle Strege o) Italorum, adhibetur ad contractiones artuum, quæ cum dolore conjunguntur, & ab Italis faſcino tribuuntur, tum balneum ad rachitidem puerorum *p)*. Flores acorem habent, quem in frigidam dimittunt *q)*, folia pariter, ſed cum balſamico odore: ſpiritus ex foliis acidulus & balſamicus obtinetur *r)*.

263. SIDERITIS foliis ovatis, crenatis, bracteis ovato lanceolatis.

Alyſſum majus TABERNÆMONT. p. 541.

Sideritis flore albo, barba luteola RIVIN. *t.* 69.

Stachys verticillis ſexfloris, foliis ovato lanceolatis, tenerrimis, levibus, petiolatis LINN. *II.* p. 813

Abunde in agris exeunte æſtate.

Caulis erectus, pedalis, ramoſus. Folia pallida, rugoſa, inferiora longe petiolata, ovata, rotunde circumſerrata, ſuperiora ſeſſilia, omnia ſubhirſuta, aut glabra. Verticilli quinqueflori, in ſpicam continuati, bracteæ absque ariſta. Calyx manifeſto bilabiatus, ſuperioribus ſegmentis tribus ſurſum curvis, inferioribus duobus deſcendentibus, omnibus molliter ariſtatis. Floris galea ochroleuca, erecta, undulata, ut Betonicæ, bifida, etiam ſerrata; barba pallide ſulphurea, in ortu maculata, medio ſegmento amplo, ſerrato, bifido.

Conjungebat olim LINNÆUS, tum GERARD *flor.* p. 271. qui deſcribit. Nunc ille ſeparat.

l) TOURNEF. ad H.H.H.
m) ZINN. *Ep.* ad Ill. WERLHOF.
n) RIVIN. Alias integra RAMSPER *Specim. II.*
o) BOCCONE *Muſ. di piant.* p. 36. *oſſerv.* p. 113.
p) GHERLI *Cent. II.* obſ. 99. p. 322.
q) CARTHEUSER *princ. plant.* p. 72. *r)* p. 78. ed III.

264. BETONICA *a)* foliis petiolatis, imis cordatis, ſuperioribus ovatis, crenatis, ſpica brevi, foliis inſidente.

Betonica DORSTEN p. 38. CAMER. *Epit.* p. 681. RIVIN. *t.* 28. BLAKWELL *t.* 46.

β Flore albo (in pratis ſubalpinis) HEROLD apud MATTHIOLUM p. 203. TABERNÆM. &c.

γ *Minima alpina helvetica.* I. R. H.

Ubique in collibus apricis, ſylvis cæduis, pratis etiam udis.

Caulis cubitalis, erectus, non ramoſus, ſuperne longe ſub ſpica florali nudus. Folia petiolata, ſuprema ſola ſeſſilia, rugoſa, hirſuta, acute ſerrata, ex cordatis elliptica. Verticilli denſi, in ſpicam continuati, quibus duo folia ſubjiciuntur. Bracteæ ovato lanceolatæ, flore breviores. Calyx bilabiatus, duo ſuperiores dentes retrorſum recurvi, ab inferioribus ſeparati, omnes molliter ariſtati. Flos purpureus, tubo hirſuto, galea in graciliorem appendicem quaſi educta *b)*, fornicata, inciſa, aut integra, modice reflexa; barbæ ſegmenta lateralia elliptica, medium cavum, plicatum, emarginatum, ſerratum.

Monſtroſos flores in hac Betonica vidi, labium ſuperius cordatum, alarum paribus duobus, barbæ ſegmento medio trifido, ſtaminibus duobus latis, in quorum quolibet tres antheræ.

Subſalſus ſapor, paulum aromaticus eſt, odore non grato: radices amaræ, nauſeoſæ. Vix quidquam habet oleoſi *c)*, quod in alembicum adſcendat, aqua tamen aromatica eſt Folia pene tota ſe patiuntur extrahi, & ſpiritus quidem aliquanto ſaporem acoremque ſibi ſumit, etſi minorem, quam aqua, doſin extrahit *d)*. Infuſum aquoſum amaricans, levi balſami odore eſt; ſuccus ſpiſſatus pariter ſubamarus, ſubbalſamicus *e)*. Tinctura ſpirituoſa, dum exhalat, gratum odorem ſpargit: ſpiſſamentum ſubacre eſt & balſamicum *f)*. In calcinato cinere multum eſt marini ſalis *g)*. Pro cephalico adeo medicamento omnino præter rem habetur, neque inebriare *h)* recentem probabile ſit, aut vertiginem odore movere. In arthritide HILDANUS *i)* laudat, & podagram drachmis duabus pulveris ſumti in ſe ipſo ſanaſſe *k)* teſtatur. Errhinum eſſe facilius *l)* dederim, & ptarmicum *m)*. Radices etiam in exigua doſi vomitum movent *n)*, aut alvum ducunt *o)*.

*265. BETONICA foliis ovatis, rotunde crenatis, ſpica ovata, compacta *Emend. IV.* p. 19. n. 53. †

An *Betonica alpina incana, purpurea* BARRELIER *ic.* 340.

An *Betonica alpina foliis hirſutis, floribus purpureis ampliſſimis* ZANON. *t.* 30. p. 46.

An *Betonica rubicundiſſima montis aurei* LE MONNIER p. CXLVI.

Betonica major Danica FABRIC. *hort.* p. 89. ob galeam bifidam.

In montibus vallis *Geſſenai*: in *Dent de midi*: in monte *Culand*, *& Salanſe* Valeſiæ.

Divertiſſima a vulgari, vera Stachys, niſi quod facie Betonicam vulgarem perfecte referat. Folia ſimillima, pariter ſub ſpica bina. Spica brevis, confertior, bracteæ inter flores majores, calycis ſegmenta triangularia, longiori acumine. Flos major, pallidus, labio ſuperiori lato, plano, cordiformi, ut in Stachy: labium inferius pallidum, tripartitum, ſegmentis lateralibus ovatis, medio longiori, emarginato, minus longo, nec plicato. Tuba profundius diviſa.

GALEOPSIS *p)*.

GALEOPSIDIS TOURNEFORT. t. 86. & LINN. n. 717. ſpec.

TETRAHIT DILLEN. *nov. gener.* t. 3. p. 103.

Difficile genus & parum definitum.

Calyx campaniformis, bilabiatus, ejus ſegmenta ariſtata, inæqualia. Galea erecta, ſubrotunda, ſerrata: partes laterales pene quadratæ, medium ſegmentum amplius, emarginatum, in origine ſua propriis appendicibus auctum, quæ fauces pene claudunt LINN. DILL.

266. GALEOPSIS

a) Non videtur veterum eſſe Vetonica. Eam cum pulegio & nepeta MARCELLUS conjungit p. 148.
b) BLAKWELL.
c) NEUMANN T. II. P. I. p. 248.
d) ibid.
e) CARTHEUSER *mat. med. II.* p. 453.
f) ibid.
g) DU HAMEL *exploitat. I.* p. 38.
h) BARTHOL. *hiſt.* 97. *Cent. III.*
i) *Epiſt. ined & Cent. II.* obſ. 32.
k) *Epiſt. ined.*
l) *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann.* 4. *obſ.* 110.
m) GEOFROI p. 184.
n) HILL. *mat. med.* p. 373. Dioſc.
o) LOBEL. *adverſ.* p. 229.
p) Galeopſis, galeobdolon, galion, caule & foliis urticæ levioribus, quæ trita fætent. Flos purpureus, tenuis PLIN. L. XXVII. n. 57. Dioſc. IV. c. 90.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0146-3 DFG

266. GALEOPSIS foliis linearibus, ſerratis, verticillis diſſitis.
Ladanum ſegetum RIVIN. *t.* 24. *flore rubro quorumdam* I. B. III. p. 855.
Galeopſis internodiis caulis æqualibus, verticillis omnibus remotis LINN. *II.* p. 810.
β Flore albo, qualem ad ripam lacus Lemani legi.
Ladanum alpinum λευκανθολησον RICHER.
Caulis ramoſus, brachiatus, pedalis. Folia longa, elliptica, anguſta, rariter ſerrata, hirſuta. Verticilli denſi. Calycis ariſtæ breviores, ſegmenta paulum inæqualia, ima longiora. Flos longe eminens, purpureus. Galea ſubhirſuta, paulum concava, ſerrata, tridentata, non raro propriis inciſionibus diſtinctam portionem habet. Barba ampla, ſegmentis ſerratis, lateralibus quadratis, medio emarginato, venis albis & purpura picto, & non raro inciſo, ut pene ſemiquadrilobum ſit *q*).

267. GALEOPSIS foliis rhomboideis, ſerratis, ſericeis, verticillis diſſitis.
Ladanum latifolium RIVIN. *t.* 24.
Bernæ inter ſtipulas paſſim, & Cellæ.
Caules pedales, erecti, ramoſi, ſub ramis intumeſcentes. Folia mollia, hirſuta, cis mucronem aliquot dentibus exſculpta. Verticilli denſiſſimi, lanuginoſi; calyces bilabiati, duobus dentibus galeæ, tribus barbæ reſpondentibus, ſegmentis brevibus, aculeatis. Flos prælongus, tubo gracili, ſub faucibus tumido, hirſutus, ochroleucos, faucibus flavis. Galea ſerrata, ſubrecta, ſubfornicata, leviter inciſa. Barbæ ſegmenta lateralia quadrata, appendices ad ortum barbæ breves, & medium ſegmentum crenatum, flavum, macula diſtinctum, cum admiſta purpura.
LINNÆUS cum priori conjungit, DILLENIUS ſeparat. Differt foliis latioribus, rhomboideis, magis ſericeis & mollibus, verticillis multo propius confertis, calycibus magis hirſutis. Poteſt ſeparari, cum una & foliorum latitudo diverſa ſit, & mollities, & florum color.

268. GALEOPSIS foliis ovato lanceolatis, ſerratis, caule hirſuto.
Cannabis ſpuria RIVIN. *t.* 31.
Cannabis ſylveſtris DALECH. LUGD. p. 497.
Galeopſis internodiis caulinis ſuperne incraſſatis, verticillis ſummis ſubcontiguis LINN. *II.* p. 810.
Lamium ορεομηλωσιτερορρεπες RICHER.
β Foliis non ſerratis C. B. *Bas.* p. 66. Nata certe ex mala icone LOBELII.
γ Flore albo TRAG. PONTEDER. &c.
δ Flore ochroleuco WILLICH.
In agris & ſylvis cæduis pervulgata.
Caulis erectus, brachiatus, ramoſus, hiſpidus, cujus rami ſub verticillis & foliis intumeſcunt. Folia dura, petiolata, ex ovatis lanceolata, ſerrata, nervoſa. Verticilli denſi, ſeſſiles. Calyx aculeatus, ariſtis duplo longioribus, quam in n. 267. Flos calyce duplo longior. Galea hirſuta, fornicata, cava, purpurea, inciſa & ſerrata. Alæ quadrangulares ſerratæ. Segmentum medium obtuſum. Barbæ origo ex luteo & purpureo varia, finis & alæ purpureæ. Inter medium ſegmentum & laterale appendix utrinque acuta eminet. In varietate γ omnia alba, aliquando oris & maculis purpureis picta.
Remedium Britonum eſſe, quod pleuritidi opponant MONCONIS *r*).

269. GALEOPSIS foliis ovato lanceolatis, ſerratis, caule hirſuto, flore calycis quadruplo.
Varietas *urticæ quartæ flore partim luteo, partim purpureo* DODON *pempt.* p. 154.
Cannabis ſpuria flore majore RIVIN. *t.* 32.
Cannabis ſpuria anguſtifolia, variegato flore polonica BARRELIER *ic.* 1158.
β Flore albo flaveſcente DILLEN. *Syn. III.* p. 240. & *Cat. Gieſſ.* p. 135.
Paſſim reperi, ut verſus *Rormoos.* SCHEUCHZERUS circa *fabarias thermas*, qua ad cœnobium itur. GAGNEBIN circa *Ferriére.* CHERLER Baſileæ in palatio juxta ſummum Templum.
Habitus durus, caulis hirtus, calycis ſegmenta pro portione breviora *s*). Calyx in univerſum magis campaniformis, & brevior. Folia prioris, nec majora. Flos uncialis ſpecioſus, colore luteo, medio barbæ ſegmento purpureo.
Iterum ſeparat DILLENIUS, conjungit LINNÆUS. Notas diſcriminis dedi.

LA-

q) Pingitur a DILLENIO t. 3.
r) *Voyag.* I. p. 184.

LAMIUM *s)* TOURNEF. t. 85. LINN. n. 716.

Calyx ariſtatus, modice bilabiatus *t*). Galea integra *v*), cava, fornicata, etiam ſerrata; denique diviſa, ut inter hunc ordinem & ſequentem ambigat. Barbæ ſegmenta lateralia *x*) minima, in acutiem producta; medium ampliſſimum, ita bifidum, ut a linea eminente bipartiatur *y*), in qua character generis reſidet.

270. LAMIUM foliis cordatis, acutis, ſerratis, verticillis paucifloris.
Galiopſis CAMER. *Epit.* p. 865.
Lamium purpureum fœtidum, folio parvo, acuminato, flore majori PLUKNET p. 204. *t.* 298. *f.* 1.
Galeopſis RIVIN. *t.* 62.
Lamium purpureum flore majore PETIT *Lettres III.* p. 45.
Lamium rubrum BLAKWELL. *t.* 152. *ic. II.*
β. *maculatum* THAL. COLUMN. p. 191. *&c.*
Lamium foliis cordatis, rugoſis, caule brevi, calycibus glabris, corollæ longitudine LINN. *II.* p. 808.
Nobis frequentius, ad omnes ſepes provenit.
Caulis pedalis & ultra, erectus, fragilis. Folia hirſuta, petiolata, cordata, crenata, paribus intervallo memorabili diſtinctis. Verticilli ad ſummum decemflori, foliis breviores. Calycis ſupremum ſegmentum triangulare, erectum, & duo media conjuncta, ſemilunari intervallo ab infimis ſeparantur, quæ rectius prodeunt, cæterum calyx flore multo brevior eſt. Ariſtæ herbaceæ. Flos ſub fauce ventricoſus, peramplus, galea hirſuta, concava, ſerrata, inciſa. Barbæ ſegmenta lateralia lata, ſpinulam emittunt argutam, & inferius brevi denticulo terminantur. Medium ſegmentum jugo diviſum, cordiforme, duobus ejus cordis partibus cavis, ſerratis. Maculæ albæ in foliis per prima frigora ſubnaſcuntur.

271. LAMIUM foliis cordatis, acutis, ſerratis, verticillis multifloris.
Urtica iners ſeu Lamium primum flore albo DODON *pempt.* p. 353.
White archangel PETIVER *t.* 31.
Archangelica alba BLAKWELL *t.* 33.
Lamium foliis cordatis, acuminatis, petiolatis, verticillis vigintifloris LINN. *II.* p. 819.
β Flore carneo VAILLANT.
Simile priori, totum pallidius, hirſutius, folii mucrone longius producto, colore ochroleuco cum macula ex viridi luteola in barbæ origine. Calycis ſegmenta inferiora propiora, tria ſuperiora, & majora diſtincta. Verticilli florum 12. ad 20. Barbæ ſegmentum medium ſerratum. Segmenta lateralia utrinque duo, majus unum, ſpinoſum alterum. Galea hirſuta, cava, ſerrata, ſæpe emarginata, maxime in flore vetuſtiori.
Aliquanto cæterum, quam prior ſpecies, rarius creſcit.
Ad ſepes circa *die Neue Brücke* &c.
Oleo abundat, perinde ut reliqua fœtet *z*). Balſamum inde vulnerarium faciunt & laudant *a*). Maculati conſervam ad fluorem album aliqui commendant, Album cum aqua infuſum vires ad ſcrophulas habere dicitur, & a ruſticis ad anginam adhibetur *b*).

272. LAMIUM foliis cordatis, obtuſis, in ſummo ramo congeſtis.
Urtica iners altera DODON. p. 153.
Galeopſis II. TABERNÆM. p. 545.
Lamium rubrum BLAKWELL. *t.* 1.
Galeopſis minor RIVIN. *t.* 62.
Lamium foliis cordatis, obtuſis, petiolatis LINN. *II.* p. 809.
β Flore albo C. B.
γ Minus HERMAN. & II. minus flore albo BOERH.
δ Foliis profunde inciſis PLUKNET p. 304. t. 41. f. 3.
In hortis agris adque ſepes vulgo, media hieme floret.
Caulis humilior, ſex uncias vix ſuperat, inferne fere nudus, ſuperius tectus pyramide foliorum ſibi proximorum, quorum ſuprema minora ſunt: omnia vero quam prioribus obtuſiora. Calycis bilabiati tria ſegmenta ſuperiora ſurſum, duo inferiora deorſum

s) Lamium urtica inertiſſima habet album in medio folio PLIN. L. XXII. c. 14.
t) TOURNEF. F.
v) A. A.
x) D.
y) E.
z) GEOFFROI III. p. 659.
a) DODART, ETTMULLER.
b) *Mem. de l'Acad.* ann. 1717.

deorſum ſpectant, molliter mucronata omnia. Galea fornicata, cava, ſubhirſuta, rotunda, integerrima. Barba educit duos mucrones, alterum brevem, latum, alterum ſpinæ ſimilem: ſequitur modica inciſio, tunc reflexum & cordatum ſegmentum. Color purpureus, fauces & origo petali maculata.

273. LAMIUM foliis radicalibus petiolatis, lobatis, ſuperioribus caulem ambeuntibus, rotunde inciſis.
Morſus gallinæ folio hederulæ alterum LOBEL. *ic.* p. 463.
Aljines ſpecies TABERN. p. 714.
Galeopſis folio caulem ambiente RIVIN. *t.* 63.
& *minor* ibid.
Lamium foliis floralibus ſeſſilibus amplexicaulibus LINN. *II.* p. 809.
Inter ſegetes, qua primum via Moratenſis ſylvam tangit.
Cauliculi ſemi ſubrecti, vix ramoſi. Folia hirſuta, ima petiolata, ſubrotunda, rotunde lobata, ambitu rotundis crenis circumſerrato: ſuperiora latiſſima, ſeſſilia, lobata, bina ſibi occurrunt; ut caulem undique ambire videantur. Verticilli decem, duodecim, florum ſeſſilium. Calycis ſegmenta duo ſuperiora, majora, tria inferiora acutiora, minora, mucrone molli. Flos peculiari figura, tubo prælongo, gracili, ſub diviſione ſegmentorum non intumeſcens. Galea villoſa, fornicata, ſubrotunda, integra: barba maculata, cordata, acuta, bifida, ſegmentis rotundis, absque acutis ſpinulis.
Odor Lamiaceus.

ORDO IV.

GALEA INTEGERRIMA.

CARDIACA TOURNEF. t. 87.
& GALEOPSIDIS TOURNEF. ſpecies.
LEONURUS LINN.
STACHYDIS ſpec. LINN. & GALEOPSIDIS.

Calyx bilabiatus, duabus laciniis inferioribus longioribus retrorſum reflexis, ſuperioribus brevioribus erectis. Galea erecta, ſubrotunda, aut acuminata, curva, integerrima, barba trifida, ſegmentis tribus, alias acutis, alias obtuſis.

274. CARDIACA foliis tripartitis, lanceolatis.
Cardiaca DORSTEN p. 651. RIVIN. *t.* 20. BLAKWELL. *t.* 171.
Leonurus foliis caulinis lanceolatis, trilobis LINN. *II.* p. 817.
Flore albo MENZEL Gedan.
γ Foliis criſpis l. R. H.
Vulgo in ruderoſis & ad vias.
Caulis ramoſiſſimus, tripedalis & ultra, ramoſus, ramis prælongis, erectis, ut in Galeopſide. Folia petiolata, rugoſa, tripartita, lobis exterioribus majoribus, ſemi bifidis, undique acute dentatis; medio lobo minori, ſemitrifido. In ramis ſuperioribus denſi verticilli ſeſſiles, foliis multo breviores. Calyx bilabiatus *c*), ariſtatus, tria ſegmenta ſuperiora pene erecta, longe diſtantia a duobus inferioribus longioribus, ſibi propioribus, reflexis. Galea cava, acuminata *d*), extus hirſuta, pallide purpurea. Barba quam galea minor, alba vel flaveſcens, purpureis maculis conſperſa *e*), trifida, lateralibus ſegmentis minoribus *f*), acutis, medio latiori, plicato, lanceolato *g*). In anthera tria, quatuorve rotunda & alba puncta.
Fætida lamiacea planta. Ad puerorum cardialgiam laudatur, quæ ab inflato ventriculo oritur. Sudorem movere BOERHAAVIUS, & ab ea adſumta amarum quaſi fumum per univerſum corpus diſpergi; & prodeſſe, quando pituita ventriculum obſidet *h*), ab apibus denique valde amari.

c) TOURNEF. F.
d) ibid. A. A.
e) LINN. *ſkonska reſa* p. 234.
f) C.C.
g) ibid.
h) CORDUS *botan.* p. 63.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0149-3 DFG

275. CARDIACA foliis petiolatis, cordatis, verticillis foliosis.
Urtica iners tertia seu Lamium luteo flore DODON. *pempt.* p. 153.
Lamium flore luteo RIVIN. *t.* 20.
Galeopsis verticillis sexfloris, involucro tetraphyllo LINN. *II.* p. 810.
β Foliis maculosis HERMAN. &c.
γ Foliis angustissimis PLUKNET &c.
Varietates *b. flor.* p. 39.
Ad sepes humidas, inque sylvis.
Caulis debilior, cum foliis hirsutus. Folia petiolata, cordata, crenata, mucrone in inferioribus foliis brevi, in superioribus longo. Verticilli in alis superioribus decemflori. Calyx difformis, uno segmento superiori, quatuor inferioribus, minoribus. Flos qualis cardiacæ, multo major, flavus. Galea longa, erecta *i*), cava, subrotunda. Barba quam galea minor, trifida *k*), segmentis lateralibus quadrangularibus, medio longiori, linea media & maculis quibusdam distincto. Stamina longe eminentia.

276. CARDIACA foliis cordatis, serratis, verticillis nudis, spicatis.
Galeopsis legitima CLUS. *hist.* p. XXXV. XXXVI.
Stachys sylvativa RIVIN. *t.* 26.
Galeopsis BLAKWELL. *t.* 84. cum bono charactere TREWIANO.
Stachys verticillis sexfloris, foliis cordatis, petiolatis LINN. *II.* p. 810.
β Folio longiori PONTEDER *Compend. tab.* p. 84.
In sylvis vulgaris.
Caulis erectus, tripedalis, ramosus, cum tota planta hirsutus. Folia longe petiolata, mollia, cordata, acuminata. Verticilli octiflori, in nudam spicam continuati, segmentis inferioribus profundius divisis, rectioribus, brevioribus. Flos valde eminens, tubo floris ventricoso. Calyx bilabiatus *l*). Galea pubescens, erecta, cava, rotunda *m*), sature purpurea, tribus saturatioribus lineis distincta. Barba recta producta *n*), ut in Stachy, lateralibus segmentis obtusis *o*), medio reniformi, emarginato *p*), ex albo & purpureo varia.
Florem Stachydis habet, ob notam tamen characteristicam galeæ integræ vix potest cum ea manere, neque volui ob minus acutas floris partes novum genus condere.
Fætido Lamii odore est, herbaceo sapore. Oleum cum foliis infusum ad tendinum vulnera: infusum aqueum ad pleuritidem & dolorem nephriticum laudatur *q*).

BRUNELLA TOURNEFORT. T. 85. LINN. n. 135.

Præstat uti littera B. quæ sit in origine Germanica. Calycis labium superius quasi resectum, breriſſime tridentatum *r*), dentibus aristatis, inferiori bifido, aristato. Flori tubus ventricosus; galea ampla, fornicata, deorsum cava *s*), linea media eminente divisa, etiam leviſſime incisa. Barba ad caulem reflexa *t*), tripartita, lateralibus segmentis subrotundis, medio semicirculari, crenato *v*), emarginato. Filamenta staminum in apice bifurcata *x*).

277. BRUNELLA foliis ovatis, oblongis, calycibus superne truncatis.
Brunella DODON. p. 136, RIVIN. *t.* 29.
Prunella. Brunella BLAKWELL. *t.* 24.
Prunella foliis omnibus ovato oblongis, petiolatis LINN. *II.* p. 837.
β Minor RIVIN. t. 29.
γ Hirsuta PONTEDER. *Compend. tabul.* n. VI.
δ Flore rubro TRAG.
ε Flore albo TABERN. ic. p. 553.
ζ Flore luteo PONTEDER. l. c. p. 90. In monte *Saleva*.
η *Brunella purpurea paluſtris ſtrigoſa & elatior* TILL. *hort. Pisan.* p. 172. Lausannæ & ad pontem Birsæ.

Varietates

i) TOURNEF. t. 86. A.
k) I. B. C.
l) TOURNEF. H.
m) IDEM B.
n) IDEM G.
o) IDEM.
p) VIX IDEM.
q) TOURNEF. aut de Par.
r) TOURNEF. t. 86. F. G.
s) B. B.
t) ad C.
v) D.
x) LINN.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0150-4
DFG

Varietates foliis obtuſis & acutis vide HORT. FLORENT. p. 17.
Frequens in pratis, maxime ſi humida fuerint.
Caulis erectus, ſemipedalis, pedalis, ramoſus.

Folia ſubhirſuta, ex ovatis longe decreſcentia, tamen obtuſa, margine obiter dentato. Spica tota folio minor. Bracteæ & calyx piloſæ, illæ tranſverſim latiſſimæ, venoſæ, mucronatæ. Color nativus ex cæruleo purpureus.

Sapor herbaceus ſubamarus, paulum ſtypticus cum acoris veſtigiis, & glutinoſus. Poſſit pro adſtringente & ſiccante medicamento haberi (*a*), vulneribus conſolidandis utilis eſſe, & ſupprimendo ſanguini: intus etiam ad hæmoptoen, & hæmorrhagias, denteſque confirmandos adhibita fuit. Gargaryſma (*b*) ad aphthas in uſu fuit, unde nomen habet. Carbunculos ſe hujus herbulæ uſu ſanaſſe GUI de la BROSSE (*c*). Parco in uſu eſt. Contuſam vulneribus ruſtici imponunt (*d*).

278. BRUNELLA foliis ovatis oblongis, calycibus ſuperne tridentatis.

Brunella CLUS. *Pannon.* p. 606. 607.
Brunella cærulea magno flore HORT. AICHSTETT. *æſtiv. ord.* 14. t. 13. f. 3.
Brunella flore majore RIVIN. t. 29.
Violet Selfheal HALE Eden. t. 29.

β Flore albo CLUS. Leucophæo VAILL. ex albo vario PONTEDER.
γ Flore carneo.

In pratis paulo altioribus abunde, ſupra *Neuenſtatt*, in adſcenſu montis *Hauenſtein* &c.

LINNÆUS (*e*) pro varietate habet, & plurima certe cum 277. communia habet, folia, ſpicam, bracteas, florem. Differt foliis minus dentatis aut integris, flore unciali in planta non majori, ſpica quocumque folio multo majori. Præterea calyx, qui in parviflora ſolas tres ſpinulas ſuperne habet, in majori (*f*) tamen in ſegmenta dividitur, etſi brevia; & caulem non ramoſum educit. Cultus minorem non mutat

279. BRUNELLA foliis imis ovatis oblongis, caulinis dentatis & ſemipinnatis.

Brunella laciniato folio CLUS *Pannon* p. 606. 608. RIVIN. t. 30.
Brunella foliis ovato oblongis, petiolatis, ſupremis quatuor lanceolatis, dentatis LINN. II. p. 837.

α Flore purpuraſcente MILLER Baſileæ & alibi reperta.
β Flore cæruleo VAILLANT t. 5. f. 1.
γ Flore cæruleo purpureo CLUS.
δ Flore roſeo VAILLANT &
ε Albo C. B.
ζ Foliis omnibus diviſis. RICHER.

Omnes albo flore reperi in monte *Saleva*, ad pedem montis *Thuiri*, in rupibus & aridis pratis au *Furet*, aux *Afforets*, aux *Gauges*, Biennæ, qua ad lacum itur. Circa *Oris* Baſileenſium, & ad *Wieſam*, *um die Hülftenſchanz*, prope *Gundeldingen*, *Michelfelden*, &c.

Spontaneæ folia hirſuta, ima elliptica ſunt & integra, longe petiolata; caulis vix ramoſus; folia ad caulem aut acute dentata, aut omnino ſemipinnata, difformiter, & abſque parallelis pinnarum lineis, aliquando omnino pinnata, medium ſegmentum tamen ſemper maximum. Sub ſpica longa duo folia linearia eminent. Bracteæ ſimiles; flos plerumque ochroleucus. Calycis dentes ſuperiores breves; galea pene inciſa. In horto calveſcit, ramoſa fit, & omnia folia laciniis dividuntur.

Grandifloram flore albo J. B. legit verſus *la Batie*, SCHEUCHZER ad viam cavam inter *Immenſee* & *Kuſnacht*.
In collibus apricis Cl. la CHENAL.
Noſtra non vere differt a 279.

ORD.

(*a*) HOFMANN.
(*b*) BUCHWALD p. 215.
(*c*) *De la Nature des Plantes* p. 51.
(*d*) GEOFFROI III. p. 220.
(*e*) Tum SCOPOLI *Flor. Carniol.* p. 460. Separat etiam WILLICHIUS & BOERHAAVIUS p. 53.
(*f*) WILLICH. *Diſp. inaug.* p. 11.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0151-0

ORD. V.

GALEA TRIFIDA.

CASSIDA Tournef. t. 84.

SCUTELLARIA Linn. n. 734.

Character in calyce peculiaris: bifolius eſt, & ſuperius folium additamentum erigit, ſimile Caſſidis (*g*), planum, utrimque recta linea terminatum, quaſi truncatum. Floris Galea fornicata alas emarginatas, acutas, acceſſorias habet (*h*). Barba tamen tripartita, alis peculiaribus, ſed brevibus, ad faucium latus euntibus & media parte emarginatis (*i*). Tubus floris ex origine deſcendit, deinde reflectitur (*k*).

280. CASSIDA foliis oblonge cordatis, crenatis, verticillis nudis, bifloris.

Judaicæ herbæ alia ſpecies Dodon. *pempt.* p. 93.
Scutellaria Rivin t. 77.
Scutellaria foliis cordato lanceolatis, crenatis, floribus axillaribus Linn. II. p. 835.

β Flore albo C. B.

In aquoſis, foſſis & ſtagnorum oris vulgo.

Caules recti, cubitales, ramoſi, quadrangulares, angulis eminentibus. Folia petiolata, cordatis longiora, rectiora, obtuſa, rotunde circumſerrata. Verticilli nudi, biflori, in unum latus verſi. Flores petiolati. Galea cærulea, qualem deſcripſimus. Barba alba, ſed fauces maculoſæ.

Amara eſt, allium olet, viribus ſcordium imitatur, ſed debilior. Tertianariæ nomen a viribus tulit, nobis in medicina ignota.

Integrifoliam Caſſidam nondum in Helvetia reperimus.

281. CASSIDA procumbens, foliis ovatis, crenatis, ſubhirſutis, ſpicis folioſis *Emend. II.* p. 24. n. 53.

Teucrium alpinum inodorum magno flore C. B. *Prodr.* p. 116. Non videtur eſſe, quam eo nomine citat Scheuchzerus *It.* I. p. 50. *It. V.* p. 28. *It. VII.* p. 519. Neque enim noſtræ flos eſt atropurpureus, neque videtur Vir Ill. Stæhelinıam prætervidere potuiſſe, vulgarem alpium civem: non habet autem, ſi hoc nomine noſtram vult. Cæterum in calyce vacillat, & in *Itin. V.* cum crepida comparat, in *Itin. III.* facit quinquedentatam.

Scutellaria foliis cordatis, inciſe ſerratis, crenatis, ſpicis imbricatis, rotunduto tetragonis Linn. II. p. 834.

Ad lacum montis *Fouly*. Inter *S. Branchier & Orſiere*. Ad viam ſupra *Bagnes Cat. Rar.* n. 843.

Radix ſeſquipedalis, ramoſa, teres, caulis procumbens, ramoſiſſimus, ramis dodrantalibus & pedalibus. Folia petiolata, ex ovatis obtuſe mucronata, obtuſe dentata. Flores in ſpicas ramos terminantes collecti, bracteis ovatis, ſubhirſutis, integerrimis diſtinctas. Flos ſpecioſa magnitudine: labium ſuperius hirſutum, ſuperne cæruleum, inferne album. Alæ ſubrotundæ. Pars faucium inferior contra galeam, quaſi aliquo palato, intumeſcit; barba obtuſa, emarginata, exigua parte cærulea, cæterum pallens & alba.

Caſſida ſpicis folioſis Ammanni *Enum. hort. Gotting.* p. 318. noſtræ proxima, differt colore, qui huic ochroleucos eſt, & bracteis multo minoribus, etiam hirſutis, foliis glabris, caule procumbente.

(*g*) Tournef. E E F.
(*b*) Sub C.
(*i*) D.
(*k*) B. B.

ORD.

ORD. VI.

GALEA BREVISSIMA AUT NULLA.

UNILABIATÆ JUNG. *phytol.*

BUGULA Tournef. t. 98.

& CHAMÆPITYS Tournef. t. 98.

AJUGA Linn. n. 705.

Galea perbrevis, aliqua tamen, bipartita (*l*). Labii inferioris alarum par unum (*m*), ſegmentum medium emarginatum (*o*): calycis pars ſuperior non major (*o*). Reliqua ut in chamædry.

282. BUGULA foliis ovatis, dentatis, flagellis reptans.

Conſolida media Brunfels I. p. 95. Matthiol. p. 962. magnum exemplum.
Bugula Rivin. t. 75.
Bugula minima glabra flore aureo (azureo) Barrelier n. 337.
Bugula media flore cæruleo Ejusd. ic. 338.
Bugula conſolida media Blakwell. t. 64. cum bono charactere.
Ajuga ſtolonibus reptantibus Linn. II. p. 785.

α Flore purpureo &c. H. Flor. p. 18. Clus. Hill. *Brit. herb.* p. 372.
β Foliis longioribus.
γ Flore albo J. R. H.

Vulgo flore eſt cæruleo, albam in montoſis, ut in *Feuerſtein* reperi, rubram in viis glareoſis.

Caulis floridus erigitur, totus foliis tectus, non ramoſus, ſemipedalis. Sed ex imo caule undique caules procumbentes diſcedunt, rarioribus foliis, novis caulibus florigeris ortum daturi. Folia ima petiolata, ſuperiora ſeſſilia, ovata, leviter hirſuta, obiter dentata, magnis nervis. Verticilli octiflori & ultra, in ſpicam arcte congeſti: inter flores folia maxima, rotunda, integerrima, ſeſſilia. Calyx campanulatus, ſegmentis pene æqualibus, intus & in fauce lanuginoſus. Flos albis, & ſaturate cæruleis, venis varius: labium ſuperius breviſſimum, cordiforme, fauces lanuginoſæ, labii inferioris alæ ovatæ. Segmentum medium longius, cordatum (*q*).

Amara eſt, leviter adſtringens; habetur pro vulneraria, & decoctum ad anginam abſque febre omnino laudatur (*r*). Ad ulcera pulmonum Ettmullerus. Parco in uſu eſt (*s*). In ſale fixo ſulfur reſidet (*t*).

Carneam Clusius (*u*) pro varietate habuit, & ego habeo, frequenter enim & nobis foliis hirſutis, caule inter flores tomentoſo viſa eſt, ut tamen ſeparari non poſſet. Linnæus ſeparat & Kramerus.

283. BUGULA foliis anguloſis, hirſutis, calycibus villoſis.

Bugula ορμιειζονοπολυκαυλος Richer.
Φυλλοχυοις Renealm p. 125. cum bona deſcriptione.
Bugula montana Rivin. t. 76.
Bugula Alpina maxima Scheuchzer.
Ajuga tetragonopyramidalis Linn. II. p. 785. *Oländſka reſa* p. 20.

β Flore albo.
γ Flore carneo.

Stolones non habet: habitu eſt etiam congeſto, foliis anguloſis, magniſque & rectis angulis inciſis, etiam trilobatis: iis etiam anguloſis, quæ ſpicam diſtinguunt, & a Linnæo bracteæ vocantur. Folia magis villoſa, interque flores caulis. Calycis dentes inferiores ſibi propiores. Labium ſuperius brevius, minus conſpicuum.

283.

(*l*) In *Bugula* ad B. & C. in *Chamæpity* ad C.
(*m*) In *utraque* Tournef.
(*n*) In *utraque*.
(*o*) In *utroque*.
(*p*) In *Elencho*.
(*q*) Bene Tournef. l. c.
(*r*) *Mémoires de l'Académie des Sciences* ann. 1734. p. 514.
(*s*) Eſt Sophia Paracelſi Gesner *Epiſt.* p. 118.
(*t*) Gmelin *Comm. Petrop.* V. p. 287.
(*u*) *Pannon.* p. 609.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0153-1 DFG

283. β BUGULA foliis ovatis, hirſutis, calycibus villoſis.

Bugula alpina minor rubrifolia flore ex cæruleo purpuraſcente SCHEUCHZER *It. V.* p. 424.
Paſſim in Alpibus reperitur, Mont. de *Fouly*, ſuper *Portvaley*, *Enzeinda*, *Iſenau*, *Herbugere*, *Dunggel*, Mont. Val de *Bagnes*, *S. Bernard*: in *furca* etiam, & *Scheidek* a me lecta, in valle *Engſtlana*, in *Wengenalp*, in Alpibus *Rhæticis*.

Habitus eſt Genevenſis Bugulæ, neque flagellis reptat. Sed folia integerrima, ovata, tota hirſuta, & aſpera, bracteæ grandes, ſimplices, rotundæ, aliquando tamen dentatæ, non vero trilobæ, quas ſemper rubro colore tinctas reperias. Calyces toti tomentoſi, & molles ſpicæ. Prioris eſt varietas.

284. BUGULA foliis imis linearibus, caulinis tripartitis

Chamæpitys (a) *prima* DODON. *purg.* p. 429.
Chamæpitys CAMERAR. Epit. p. 679. RIVIN. t. 14.
Teucrium foliis trifidis, linearibus, integerrimis, floribus ſeſſilibus, lateralibus, ſolitariis, caule diffuſo LINN. II. p. 787.
Vera Bugula conſentiente GUETTARDO (b) ut a *Teucrio* ſeparari debeat.

β Flore roſeo.

In planiori Helvetia ubique, ut in agris ſupra *Mathod*, verſus *Valeire*: in glareoſis Aquilejæ, *à la grande Eau*, à *Fontanay*, au *Tombey* &c. Baſileæ verſus *S. Jacob.* BAUHINI ad *Wieſam*, verſus *Riehen & Dornach.* &c.

Pulchra plantula dodrante minor, caule tamen erecto, & ramoſo, folioſo, cum toto habitu hirſuto. Folia longa, caulis ſæpe longitudine, ima integra, fine lanceolato: deinde tridentata, tunc ad baſin uſque tripartita, petiolo lato, laciniis linearibus integris. Verticilli biflori & triflori; ſeſſiles, in ſpicam folioſam congeſti. Calycis lati breviſque nulla pars ventricoſa (c), dentes ſuperiores breviſſimi, inde medii duo, imi longiores. Galea acute bifida, dentibus triangularibus: alarum, ſeu ſegmentorum barbæ lateralium, par unicum, quæ ovata (d), fuſco vel rubro lineata. Barba media cordiformis (e), flava, guttulis rubris adſperſa.

Tota plantula reſinoſa eſt, ad tactum viſcida; grato aromatico & camphorato odore; ſapore amaro, cum ſignis manifeſti acoris. Tinctura ſpirituoſa vires plantæ meliores ſervat, quam infuſum. Maſſa inſpiſſata odore eſt balſamico (f), aqua deſtillata aromatica (g): infuſum aquoſum vires plantæ habet (h), aliquanto minores. Veteres inter medicamenta aperientia (i), & vulneraria numeraverunt, & ad arthritidem (k), iſchiadicum (l) malum, & podagram (m) laudaverunt. Etiam pro Emmenagoga habetur, & ad mictum cruentum datur, ob vim balſami, quæ in ea herbula eſt. Afri (n) chamæpityos ſpecie cum aqua decocta in febribus frequentiſſime utuntur. Boves & oves putreſcentes ea herba ſanatas fuiſſe BRASSAVOLA (o). In viro ſenatorio, qui etiam nunc ſupervivit nonagenario proximus, non *inutile* vidi fuiſſe, quo diu uſus eſt, Theiforme infuſum; nam in decocto vires perire putem.

CHAMÆDRYS.

CHAMÆDRYS TOURNEF. t. 97. TEUCRIUM TOURNEF. t. 98.
TEUCRIUM LINN. n. 706.

His unilabiatis, ſtamina pro galea de flore erumpunt. Calyx campaniformis, dentibus tribus ſuperioribus, majoribus, imis rectioribus, inciſione tantum recta ſeparatis. Pars, quæ ſemina continet, ſæpe in calcaris ſpeciem deprimitur. Floris tubus

(a) Chamæpitys, *abiga*, cubitalibus ramis; flore odore pini. Altera brevior. Tertia mas parvula ramis exilibus, albis, ſcabris, caule aſpero cordato, & luteis floſculis, femine ad alas Pinum etiam redolet DIOSCORID III. c. 157. PLIN. L. XX. n. 24.
(b) II. p. 248.
(c) TOURNEF. H.
(d) IDEM ad E.
(e) Ibid D.
(f) CARTHEUSER. *mat. med.* II. p. 441.
(g) HILL. *mat. med.* p. 371.
(h) CARTHEUSER.
(i) CELS. V. c. 11. Inter purgantia SERAPIO p. 85.
(k) HAHN *podagr.* SINZENDORF p. 11. in pilulis cum terebinthina miſtis
(l) RHAZE ad *Manſor.* III. c. 38. Iva adfini planta, utitur GATENARIA p. 22.
(m) WELSCH. *becatoſt.* II. *obſ.* 60.
(n) SHAW. *travels.* p. 264.
(o) *Exam. Simplic.* p. 193.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0154-7 DFG

tubus incurvus *a*), deorſum gibbus, ſuperne reſectus, inferne in petalon quinquefidum eductus, quod Teucrio trifidum eſt *b*). Duæ nempe acutæ utrinque alæ ex initio barbæ exeunt, prima erecta *c*), altera inclinata *d*). Media pars Barbæ latior, ſurſum cava, ſubrotunda *e*), circumſerrata. Antiqua vox Chamædryos, a medicis recepta, bona eſt, neque mutari debuit.

285. CHAMÆDRYS foliis ellipticis, integerrimis, contractis, ſubtus incanis, floribus capitatis.

Polium majus CORD. *hiſt.* p. 124. b.
Polium alterum CAMERAR. *Epit.* p. 587.
Ajuga folio integro RIVIN. T. 15.
Polium montanum I. CLUS. *Pannon.* p. 629. & *II.* p. 630. cum dicat ad Lacum Lemanum naſci. Quare eſt etiam Polium, quod haud longe Curia naſcitur TURNERI *II.* p. 96.
Polium campeſtre TABERNÆM. p. 365.
Polium de Savoye CONSTANT.

In Helvetia planiori vulgo provenit: ut ſuper *Valeire*, verſus *Moncharand*: ſupra *Bevieux* & ubique in Aquilejenſi ditione. Prope Bernam *auf der Hunzigerau* & *im Kandergrund* Cl. KOCH. Ad rupes ſupra *Unterſeen* & prope *Rinkenberg*. Baſileæ eundo verſus *Delſperg* & ad pontem *Wieſæ*; circa *Michelfelden*. Tiguri ad *Silam*. In Valeſia, in transalpina Helvetia. Circa *Neufchatel & Valangin*; ubique in acclivibus, ad vias, locisque glareoſis & macilentis.

Radix craſſa, lignea, ramoſa, numeroſiſſimos caules producit, ad terram ſtratos, breves, lignoſos. Folia prima ovata, pleraque elliptica, oris contractis, integerrimis, ſubtus incana. Verticilli congeſti in ſpicam brevem, foliis ſuſceptam, capitatam. Calyx in iſta ſpecie campaniformis, paulum ventricoſus, dentibus pene triangularibus, acute mucronatis. Flos albidus: primæ auriculæ ſubrotundæ, ſequentes parvæ, medium ſegmentum ſubrotundum.

Odor gratus, aromaticus.

Huc puto pertinere *Symphytum petræum* MATTHIOLI, quod LOBELIUS adv. p. 198. ait prope montem S. *Bernardi* naſci. Florem certe unilabiatum, & novemfidum LOBELIUS facit, ſed cur purpureum: cur cæruleum CAMERARIUS? ſed iſte cum Coride confundit.

286. CHAMÆDRYS foliis firmis, ovatis, crenatis, verticillis paucifloris.

Teucrium f) foliis cuneiformi ovatis, inciſis, crenatis, petiolatis, floribus ſubverticillatis, ternis, petiolatis LINN. p. 790.
Chamædrys repens minor DODON. p. 43. C. B.
Chamædrys RIVIN. *t.* 10.
Chamædrys Triſſago BLAKWELL. *t.* 80.
II. *Chamædrys major repens* DODON. ibid.

Varietates utriusque albo flore.

Alpinam nunc graves Viri ſeparant *g*).

Ad oras adclives viarum, ubique Bernæ, inter *Rubigen & Münſigen*, & abunde in pratis villæ *Brunnadern*, non ſine amicis lacrumis nominandæ, cujus dominus optimus ITHIUS fuerit, doctus medicus, gratusque auditor. Baſileæ, Genevæ, Aquilejæ, Biennæ, in agro Vaudenſi ubique.

Caules ramoſi, decumbentes, ex lignoſa radice multi, obtuſi, quadrangulares, & fere teretes. Folia firma, nitida, ſubhirſuta, petiolata, ovata, acuminata, parte petiolo proxima integra, parte ad mucronem ſpectante ſerrata. Verticilli in alis foliorum biflori, demum quadriflori & quinqueflori, in ſummis cauliculis congregati, foliis ovato lanceolatis, non inciſis, diſtinguuntur. Calyx intus villoſus. Segmenta ſuprema a quatuor reliquis intervallo ſejuncta, omnia ariſta curvula terminata, tubo calycis maturiori deorſum ventricoſo. Flos in principio ſubhirſutus, purpureus. Alæ primæ erectæ, peracutæ. Secundæ breviores inclinatæ, ex ovatis acuminatæ. Medium ſegmentum cavum, obiter emarginatum, circumſerratum.

Sapor

a) TOURNEF. B.
b) LINNÆUS has alas pro galea numerat: nobiscum DILLENIUS *nov. gen.* p. 102.
c) TOURNEF. E. E.
d) IDEM C.C.
e) IDEM D.
f) Chamædrys, Trixago, Chamædryops, Teucrium frutex dodrantalis, folio magnitudine Menthæ, colore & diviſione quercus, flore purpureo parvo PLIN. L. XXIV. n. 80. DIOSCOR. III. c. 56. Chamædryops MARCELL. p. 136.
g) LINN. p. 790. n. 21. GERARD. p. 278.

Sapor foliorum amarus eſt, cum adſtrictione & aliquo aromate. Igne ſubjecto herba copioſum oleum adipoſum edit *h*). Et gummi continet & reſinam: tinctura ſpirituoſo extracto melior *i*). Aquoſum gummi inſpiſſatum adſtringens, balſamicum & amarum eſt *k*). Infuſum aquoſum multo in uſu eſt, ad ſtomachi vitia, cachexiam, menſes ſuppreſſos, ſputum cruentum *l*), febres *m*) denique fugandas, in quibus aliquando peruviani corticis virtutem dicitur ſuperaſſe *n*). Lienoſis morbis & hepaticis alii oppoſuerunt *o*). Aquas hydropicas expulit, cum cremore tartari propinata *p*). Pulvis foliorum, decoctum denique, diuturno uſu ad arthritidem *q*) commendatur, ut tamen calor a corpore abſit, quod cures. CAROLI V. exemplo inclaruit, qui decocto per ſexaginta dies uti ſolitus fuerit *r*). Vermibus, ut amarum medicamentum, veteres oppoſuerunt *s*), & pleuritidi, ruſticorum experimento *t*).

287. CHAMÆDRYS foliis cordatis, productis, ſpicis longiſſimis, nudis, heteromallis.
Scorodonia CORD. *hiſt.* p. 91. RIVIN. *t.* 12. BLAKWELL. *t.* 9.
Teucrium foliis cordatis, ſerratis, petiolatis, racemis lateralibus ſecundis, caule erecto LINN. *II.* p. 789.
Ic. GESNER. *an.* 85.

In pratis circa Bernam frequens, verſus *Ortſchwaben*, in monte *Pantigerhubel*, circa *Kohlholz*, inter *Ariſoulaz & Ivonan*, ſupra *la Motte*, *Burgdorf im Bläbr* &c.

Caules duri, quadrangulares, erecti, ramoſi, tripedales. Folia rugoſa, pene glabra, magna, ex cordatis in longum mucronem decreſcunt. Rami plurimi ex foliorum alis, longi, nudi. Verticilli uniflori, biflori, petiolati, in longas nec denſas ſpicas congregantur, quas minima folia diſtinguunt. Dens calycis ſuperior ovato lanceolatis multo major, a reliquis longe remotus, qui minores ſunt & ariſtati. Flos ochroleucus, tubo incurvo. Alæ primæ rotundiores. Alæ ſecundæ acuminatæ. Medium ſegmentum ſubrotundum, cavum. Folia amara, odorque Scordii, ſed aliquanto debilior. Vires ſimiles, tamen minores, habere videtur, adſtringentes, vulnerarias. Infuſum ad hydropem laudant *v*).

288. CHAMÆDRYS foliis mollibus, hirſutis, ellipticis, crenatis, verticillis paucifloris.
Scordium x) MATTHIOL. p. 842. RIVIN. *t.* 11. BLAKWELL. *t.* 475. cum charactere.
II. *Majus* TABERNÆM. p. 762.
Teucrium foliis oblongis, ſeſſilibus, dentato ſerratis, floribus geminis lateralibus, pedunculatis, caule diffuſo LINN. *II.* p. 790.

In humidis paſcuis non rarum. In *Brouet*, ad ſiniſtra viæ Regiæ. Circa *Noville*, *ſous le mont Darvel*. In magno illo prato paluſtri inter *Morat & Anet*. In pratis circa arcem *Nidau*, circa *Bellelai*. Circa *Colombier aux champs d'Areuſe*, prope *St. Blaiſe*. Bernæ naſcebatur in *Gyrenmos*, ſed ea palus nunc exſiccata eſt.

Caulis decumbens, ramoſiſſimus, ramis ſuberectis. Folia huic Chamædry mollia, hirſuta, ovatis anguſtiora, circumcrenata. Verticilli inter folia florum duorum, ad quinque, foliis breviores, abſque ſpica. Flores breviter petiolati, calyces hirſuti, ſegmenta breviter ariſtata, imis paulo longioribus. Flos pallide ex cæruleo purpuraſcit. Alæ primæ modice erectæ, recurvæ, latæ, ariſtatæ. Alæ ſecundæ inclinatæ, lanceolatæ. Barba ad originem utrinque inciſa, cæterum transverſim lata, ampla, ſubrotunda, ſerrata, pene emarginata.

Odor alliato multo gratior, gravis, ſed cum multo aromate: ſapor amarus.

Vires ſunt in parte odorata, ætherea *y*): aliqua pars in aquam ſimplicem adſcendit: tum in eſſentiam, quæ cum vini ſpiritu meracior, paratur *z*). Sapa inde ſpiſſata efficacior eſt. Et tamen infuſum theiforme omnino odorem & ſaporem plantæ etiam continet, & mihi quidem eſſentiæ vel ideo præferendum videtur, quod iſtæ & minus fideliter ob lucri cupedinem præparentur, & vis certe ſpiritus vinoſi in his tincturis dominetur. Infuſio calefacit, reſolvit, ſudores movet. Veteres in maligniſſimis

h) GEOFFROI.
i) CARTHEUSER *mat. med. II.* p. 438.
k) ibid.
l) Succi diuturnum uſum laudat CRATO *Epiſt.* L. III. p. 301.
m) RIVERIUS. P. ALPINUS.
n) CHOMEL. p. 462.
o) BARICELLI *hort. gen.* p. 140. Lienem aufert PLINIUS l. c.
p) COTUNNUS *Iſchias nerv.* p. 21.
q) Ad articulares morbos MARCELLUS p. 174. & expertus PAULUS BOCCONE *obſerv.* p. 118.
r) VESAL. *rad. chin.* p. 111.
s) NICOLAUS p. 163.
t) CELSUS L. IV. c. 6.
v) TOURNEF.
x) Scordion Mithridatis manu adſcripta, in Ponto reperitur in montibus & paluſtribus, cubitali caule, quadrangulo, ramoſo, Triſſaginis foliis minus diviſis, allium fetentibus, amaris, flore rubro, DIOSCOR. III. c. 108. Altera ſpecies latioribus foliis Menthaſtri ſimilibus PLIN. L. XXV. n. 25.
y) NEUMAN. II. P. IV. p. 196.
z) In ea vires hujus plantæ eſſe STAHLIUS *mater. med.* p. 328.

mis *a*) febribus plurimum hoc medicamento utebantur, inque cephalea epidemica utiliter adhibuit QUACELBENUS, quæ pro peſtis initio habebatur *b*); cum præterea putredinem adeo valide inhibere putarent, ut in loco Scordio abundante, cadavera ex pugna reliqua non computreſcerent *c*). Id quidem nimium videtur, neque certum eſt, noſtrum eſſe veterum Scordium. Creticum enim, ad quod GALENI hiſtoria ſpectat, foliis latis meliſſæ, a vulgari diverſum, in Brutiis *d*) naſcitur. Non ideo noſtrum ſpreverim, quod equidem non *Guilielmus* PELICERIUS *e*), ſed CORDUS reſtituit *f*), Wittebergæ repertum. Noſtri ad morbos pectoris, ad aſthma, etiam ad phthiſin *g*), nimis ut credo hac herba utuntur, quæ calida ſit: ulcera vero pulmonis omnino aliam medicationem poſtulant. Ad cachexiam & anaſarcam valere probabile fuerit *h*). In diaſcordium FRACASTORII & SYLVII recipitur. Sed eæ farragines ſunt medicamentorum, in quibus non dignoſcas, cui tribuas eventa. Ad ventriculi debilitatem certe utile eſt. In hæmoptyſi & dyſenteria electuario Brunsvici *i*) utuntur, quod Scordium & Saniculam recipit. Ad externos uſus, in gangræna *k*) eſt ex præcipuis, ut vitam membris ſemi mortuis reddiderit. In equorum verminoſo morbo utiliter adhibitum fuiſſe BRASSAVOLA *l*).

Ex cineribus ſales ſelenitici habentur, & marinus, veri lixivi parum *m*).

289. CHAMÆDRYS foliis pinnatis, pinnis dentatis, trilobis, verticillis paucifloris.

Chamædrys III. DODON. *purg.* p. 431.

Iva moſchata folio multifido RIVIN. *t.* 14. qui ſeparat, ob floris fabricam, utique diverſam.

Teucrium foliis multifidis, pedunculis axillaribus ternis LINN. *II.* p. 786.

Chamædrys foliis laciniatis I. R. H. MILLER *t.* 264.

β Flore albo CORNUT.

In Helvetiæ ſtipulis ubique. Bernæ inter *Wabern & Seelhofen &c.*

Caulis ramoſiſſimus, vix pedalis. Folia hirſuta, mollia, pinnata, nervo lato, pinnis utrinque trium & ultra parium. Prima ſemibiloba, lobo majori tridentato, minori bidentato, altero pare aliquot dentibus inciſo, ſequentibus ſimplicibus; laciniæ obtuſæ. Verticilli ſexflori, octiflori, in ala foliorum breviter petiolati. Calycis dens ſuperior multo major. Gibbus deorſum eminens inſignis. Ima duo ſegmenta recta ſibi propiora, ſola fiſſura ſeparata. Flos dilute purpureus, medio ſegmento maculato: alæ primæ acute triangulares: alæ ſecundæ obtuſe trifidæ *n*) mucrone inter duas partes laterales obtuſas & obliquas medio. Barba media rotunda, cava, obſcuriſſime inciſa, aut integra.

Odor gratus, vinoſus, aromaticus. In medicinam tamen non recipitur.

I. PLANTÆ PETALODEÆ.

II. STAMINIBUS PLERUMQUE QUATERNIS INÆQUALIBUS, FLORE DIFFORMI.

LARVATÆ TOURNEF. *RINGENTES* ROYEN.

II. SEMINE CAPSULA CONTENTO.

I. UNILOCULARI.

Stamina eadem ut verticillatis, & calyx & flos: ſed fructus multa in uno loculo ſemina continet. Præterea neque folia conjugata ſunt & decuſſata, neque aroma in hac claſſe dominatur, ut pleræque potius acres, & & odore atque ſapore ingrato ſint, potiſſimum biloculares. Etiam hic intercurrunt diſtemones.

UTRICULARIA LINN. n. 31.

LENTIBULARIA RIVIN. t. 19. VAILL. *Mem. de l'Acad.* 1719. DILLEN. *nov. gener.* p. 115. t. 6.

Calycis duo foliola ex ovatis lanceolata *o*), lineata, caduca. Flos ampla fauce. Labium

a) BUCHWALD p. 238.
b) BUSBEQ. *Itin.* L. III. p. 110. 111.
c) GALEN. *de antidot.* L. I.
d) ANGUILLARA p. 226.
e) IMBERT *peſtil.* p. 136. Nuper apud nos inventum eſt C. STEPHANUS *de re hort.* p. 98.
f) In DIOSCOR. p. 58. add. ELLINGER in carmine.
g) DIOSC.
h) KLEINKNECHT *de Scord.* p. 69.
i) LANGE *remed. domeſt.* p. 267.
k) BUCHWALD p. 258. BOERHAAVE.
l) *Exam. ſimpl.* p. 219.
m) NEUMAN. CARTHEUSER *mater. med.* p. 485. 486.
n) RIVIN. in ic. Ob eam fabricam & calycem RIVINUS & DILLENIUS ivam dixerunt.
o) VAILLANT. t. 2. h.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0157-4 DFG

ſuperius *p*) integrum, non inciſum, nec medium in duas cavitates diviſum *q*). Inferius labium peramplum, tumet in duo juga, qualia ſunt in Linaria, ex quibus barba deſcendit latiſſima *r*), ſemicircularis, medio ex arcu paulo productior *s*): quæ eadem retrorſum calcar *t*) breve, curvum, conicum, obtuſum projicit. Stamina ex fundo floris orta, in nidum orienti galeæ impreſſum *v*) recepta, ad ſe invicem convexa, apicibus perpendiculariter bilocularibus adunata. Fructus ex ſphærico conicus *x*): tuba brevis, apice plano *y*), ſpatulæ ſimili. Semina in fructu numeroſa, in ſphærulam *z*) circa communem placentam compreſſa.

290. UTRICULARIA calcare conico, ſcopo paucifloro LINN. I. p. 26.
Meon aquaticum, quod *Lentibularia* dici poteſt GESNER. *collect.*
Lentibularia major VAILLANT. *Mem.* l. c.
Lentibularia RIVIN. *t.* 79.
Icon OEDERI *t.* 138.
In Helvetia non infrequens, non quidem in foſſis in *Gyrenmoos*, quæ ſiccatæ ſint, ſed *Gümlingæ* in torfetorum foſſis. Circa *Noville*, *Payerne*, *Champion &c.* Inter *Bruglingen & Neuewelt Basl. Merkwürd.* T. V. p. 554. *Michelfeldæ* C. B. & verſus *Hiltelingen.* Circa *lacum Felinum & S. Gallen* J. GESNER. Verſus *Paradies* MEYER.
Singulari plantæ longi, ramoſi, caules, & folia ad illuviei modum in mediis aquis natantia. Ea capillaria ſunt, ut amant ſubmerſæ, alterne ramoſa, ramis diviſis & ſubdiviſis, capillariter multifidis. Ad diviſiones foliorum veſiculæ ſeſſiles, purpuraſcentes, cavæ. Ex cauliculis transverſim aquæ innatantibus adſcendit caulis erectus, floriger, brevem ſpicam floralem gerens, quinque, aut paulo ultra florum, cætera foliis deſtitutus. Calyx lividus: flos flavus, palato aurantio, venoſo.

*291. UTRICULARIA calcare breviſſimo.
Millefolium paluſtre galericulatum minus, flore minore RAI *Syn. III.* p. 286. PLUKNET. *t.* 99. *f.* 6.
Aparine aquis innatans trevisana, foliis perchepier, capreolis donata BOCCONE *muſ. di fiſ. t.* 4.
Lentibularia minor PETIVER. *herb. brit. t.* 36. *f.* 12. VAILL. OEDER. *t.* 128.
Utricularia nectario conico LINN. *I.* p. 26. *Flor. Suec. II.* p. 9.
In paludoſis circa *la Chetelaz* Cl. GAGNEBIN.
Habitus ſimilis, ſed multo tenuior, & folia minus repetito ramoſa. Galea ſubrotunda, cum nido ſtamineo. Palatum planum, & barba ovato lanceolata. Sed calcar breviſſimum. Omnia pallidius lutea.

PINGUICULA TOURNEF. t. 74. LINN. n. 30.

Calyx campanulatus, tribus *a*) ſegmentis ſubrotundis adſcendentibus, duobus acute exſectis *b*) deſcendentibus. Flos tubo brevi *c*), valde ventricoſo *d*), ex ipſa origine calcar emittit; tunc finditur in labium ſuperius, in duo ſubrotunda *e*) ſegmenta diviſum: & inferius, cujus tres ſubrotundæ & latiores partes ſunt. Fauces amplæ, piloſæ. Stamina tantum duo, ſed bifida. Duo veri apices diſciformes a tuba teguntur: duo inferiores *f*), abortivi, veris capſulis deſtituuntur. Fructus ovalis *g*), unilocularis, multis ſeminibus circa communem placentam congeſtis *h*). Tuba floris plicata infunduli forma. Staminum fabrica demonſtrat, ut in Salviis, non debere a didynamiis removeri.

292. PINGUICULA calcare floris longitudine.
Icon GESNERI *tab.* 68. & OEDER. *t.* 93.
Pinguicula ſeu *Sanicula Eboracenſis* PARKINSON p. 532.
& *Pinguicula flore majori cæruleo* BURSER *Act. Suec. I.* p. 508.
Pinguicula nectario cylindraceo, longitudine petali LINN. *I.* p. 25.
Frequens in udis circa Bernam, ultra *Seelhofen & Seedorf*, circa *Yvorne*, *Nods*, etiam in alpibus, ut in *Gotthardo* monte, aut montibus, ut in *Thuiri*, *Uetliberg* J. GESNER &c. Inter *Paradies & Langwieſen* MEYER.

Folia

p) IDEM f. f.
q) DILLEN.
r) VAILL. ad c
s) DILLEN. B.
t) VAILL. b.
v) OEDER.
x) VAILL. k.
y) ibid.
z) DILLEN. O.

a) TOURNEF. ad D. E.
b) ibid.
c) ib. D.
d) C.C.
e) A.A.
f) A primum.
g) F.F.
h) H.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0158-0 DFG

Folia ad terram ſtrata, ovalia, vel elliptica, marginibus introrſum plicatis, pinguiſſimo glutine obſita, pallida, extus ſubhirſuta. Scapi aphylli, uniflori. Flos nutans, pallide aut ſature violaceus, calcare ſtricto, cylindrico, dimidii floris longitudine.

293. PINGUICULA calcare breviſſimo.
Pinguicula flore albo CLUS. *Pannon.* p. 360.
Pinguicula nectario conico petalo breviore LINN. *flor. Lapon. n.* 11. *t.* 12. *f.* 3. *Spec. I.* p. 25.
In Alpinis ubique, in herbidis montium vallis *Emmiæ*, in monte *Waach*: ſupra *les Plans, en Chapuiſe*, &c.
Omnia ſimilia: ſed flos albus, media barba duabus maculis luteis notata, calcare latius conico, flavo fine, aut rubro.
Vulgaris alvum ducit, & eo fine ſyrupus ex ſucco in Wallia coquitur *a*). Hic calens ſuper pinguiculam effuſum cogitur *b*), & in edulii genus abit nobis ignotum. Cauſam putreſcentis in bobus hepatis eſſe ELLIS *c*), ſi recte intelligo.

OROBANCHE *d*) TOURNEF. t. 81. LINN. n. 779.

Calyx profunde & acute quadrifidus *e*), aut quinquefidus. Tubus floris latus, cylindricus *f*) bilabiatus. Labium ſuperius modice erectum, fornicatum, bifidum *g*), dentatum: inferius pendulum, trifidum *h*): ejus lobi laterales ſemicirculares, crenati. Medius in duos tumores elevatus, ex quibus bractea ſemicircularis, crenata, deſcedit. Non delabitur flos, & circa fructum matureſcentem contabeſcit. Stamina curva, duo longiora, breviora duo *i*): tuba proboſcidis *k*) ſimilis, fine bicolli *l*). Fructus ex ovato conicus, unilocularis, bivalvis, ſeminibus ſcobiformibus *m*), copioſiſſimis, ad duo receptacula adgeſtis. Glandula emarginata ad angulum alterum ovarii *n*). Eſt monocotyledon *o*).

*294. OROBANCHE caule ſimplici, ſtipulis ternatis, calyce quinquefido *Emend. VI.* p. 19. n. 69. JACQUIN. n. 50.
Orobanche 4. LOBEL. *II.* p. 269.
Orobanche caule ſimpliciſſimo levi, ſtaminibus exſertis LINN. *II.* p. 881.
Orobanche flore majori ex cæruleo purpuraſcente C. B. *Prodr.* p. 31.
In pago *Fouly*. *Auf der Siſſacherfluh* SCHÆHELIN; *vorm Blaſithor* CHERLER.
Habitus, quam ſequenti, altior, cæterum ſimilis, aphyllos, totus lanugine conſperſus. Caulis ſimplex, hirſutus, ſquamis ovato lanceolatis. Spica longior, ſtipulis majoribus diſtincta. Flores quam ſequenti longiores, graciliores. Cuique flori ſtipulæ tres; una magna, ovato lanceolata, duæ magis ſubulatæ. Calyx campaniformis, ſegmentis quatuor majoribus, ſtipularum ſimilibus, quinto ſupremo, multo breviori, lanceolato. Caulis inter flores & flos ipſe violaceus, tubo decolore, oblongo, incurvo, ſtriato. Prope petala inferiora in faucibus duo albi tumores. Labium ſuperius ſemicanalis eſt, extus ſubhirſutus, fine bifido, majori parte plicato, per duos eminentes dentes tripartito. Barbæ tria ſegmenta, parallelogramma, violacea, ex medio ſpinulam exſerunt. Tuba antheris longior, dimidiæ galeæ æqualis, fine deorſum cavo. Filamenta duo longiora, ad ſe mutuo recurvata, antheris ſubhirſutis: duo breviora, antheris pariter ad ſe invicem converſis. Non eminent de flore *p*). Fructus ovalis, albus, duabus lineis, & duobus impreſſis veſtigiis percurſus. Septula brevia, imperfecta: ſemina qualia dixi.

295. OROBANCHE caule ſimplici, ſtipula unica, calyce quadrifido *Emend. VI.* p. 20.
Orobanche major CLUS. *Pannon.* p. 242.

Orobanche

a) PECHEY *Herbar.* RAI.
b) LINN. *plant. eſculent. patr.* p. 6. k. *rwensk wetenſk handling* 1749. n. 1.
c) *April* p. 43.
d) Orobanche eſt caulis ſeſquipedalis, major, ſubruber, hirſutus, tener, ſine foliis, flore ſubalbido, ſubluteo, radice digitali, & cum caulis exareſcit, fiſtuloſa DIOSCORID. II. c. 194.
Herba quæ cicer enecat & ervum circumligat, dicitur *Orobanche* PLIN. L. XVIII. p. 121. Cauliculus abſque foliis rubens edulis PLIN. L. XXII. n. 80.
DIOSCORID. Ὀροβαγχη velut brachiis herbam comprimit & angit THEOPHR. L. VIII. c. 8.
e) TOURNEF. ad A.
f) Ad A. ſecundum.
g) A. A. alterum.
h) B.
i) Ad C. D.
k) Ad C. ſecundum.
l) E. ſecundum.
m) E. F.
n) BOEHMER *nectar.* p. 23.
o) ADANSON *préface* p. CCCV.
p) GERARD. p. 288. LINN.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0159-9 DFG

Orobanche flore minore I. ß. II. p. 781.
Orobanche caule ſimpliciſſimo pubeſcenti ſtaminibus ſitbexſertis LINN. *II.* p. 882.

Varietates habet MICHELI *de Orobanche* *q*).

Ubique in pratis ſterilibus, magnum *r*) vitium, ut publicis edictis eam herbam in Hetruria proſcribere neceſſe fuerit.

Radix bulbus eſt *s*) totus obductus ſquamis ovato lanceolatis, qui alicui radici adnaſcitur, ex genere potiſſimum papilionaceo *t*). Similes ſquamæ in caulem continuantur. Caulis humilior, cætera cum ſpica ſimilis, perinde lanugine lignei coloris pubeſcit. Stipula cuique flori ſua, magna, ex ovata lanceolata. Calycis ſegmenta quatuor, duo longiora, duo breviora. Stamina non exſerta.

Odor eſt caryophyllorum. Valde adſtringens eſt, & extus admota ad vulnera utilis *v*). A pecore non tangitur *x*): dicunt autem facere, ut taurum vacca appetat *y*).

Iconem varietatis miſit Cl. BERDOT, circa *Audincourt* prope *montem Beligardum* naſcentis ſpica denſiſſima, conica, flore breviſſimo, tuba longe de flore erumpente. Memorabilis, & nova ſpecies, ſi plura exempla reperientur.

296. OROBANCHE caule ramoſo, flore quinquepartito.
Orobanche CAMERAR. *Epit.* p. 311. ZWINGER p. 380.
Orobanche III. polyclonos CLUS. *hiſt.* p. 271.
Orobanche caule ramoſo corollis quinquefidis LINN. *II.* p. 882.
Orobanche ramoſa I. R. H. GUETTARD *mem. de* 1746. *t.* 9.

♂ Floribus purpuraſcentibus I. R. H.
♂ Cæruleis I. R. H. MICHELI l. c.
♂ Albidis ibid.

In Helvetia non vulgaris. Circa *Vetroz Valeſiæ*. Circa *Nods*, *Motier Grandval*; *Baſileæ & Michelfeldæ*, inter *Cannabin.* Frequentius infra *Neudorf* in Alſatia *z*). Circa *Spiez*.

Humilior reliquis, bulbo gracili, non ſquamoſo *a*), propriis papillis *b*) ad radices adnaſcitur, ad gramen ipſum *c*). Caulis ex radice ramoſus, erectus: flores minores, labio ſuperiori rotunde bifido, inferiori trifido.

SQUAMARIA RIVIN.
LATHRÆA LINN. n. 743.
ANBLATUM TOURNEF. t 481.

Calyx campaniformis, ſemiquadrifidus *d*), ſegmentis ſuperioribus duobus majoribus. Flos ex longiuſculo tubo *e*) bilabiatus: labium ſuperius ſubrectum, plicatum *f*), integrum, inferius tripartitum *g*), partibus lateralibus minoribus. Stamina quatuor inæqualia, ſub baſi antheræ piloſa. Tuba deorſum curva, apice lato, cavo. Fructus ex ovato conicus, unilocularis *h*), ſeminibus paucis *i*), ſubrotundis, circa unam placentam congeſtis.

297. SQUAMARIA (*Lathræa*) caule ſimpliciſſimo, floribus pendulis, labio inferiori trifido LINN. II. p. 844.
Anblatum CORDI p. 89. b.
Dentaria MATTHIOL. p. 964. BLAKWELL. *t.* 430.
Squamata ſeu Dentaria major HORT. AICHSTETT. *vern. ord. I. t.* 1. *f.* 1.
Orobanche radice dentata major C. B. SCHEUCHZER *It. I.* p. 45.
Squamaria RIVIN. *t.* 89.
Icon OEDERI *t.* 136.
ß. *Orobanche radice dentata, altius radicata, foliis & floribus atropurpureis* MENZEL.

Paſſim in Helvetia ad ſepes & in ſylvis. In ipſo pago *Roche*, qua itur ad *rupem Praiſſe*. *Interlaci* in ſylvis umbroſis abunde. *Aufm Höckler & im Käferholz* prope *Tigurum*.

Radix

q) p. 19.
r) MICHELI *de Orobanche*.
s) GUETTARD. t. 11.
t) *Geniſtæ maximæ* LE MONNIER in Bituricibus.
v) FLOYER. *pharmacobaſan* p. 159.
x) SCHREBER. III. *Samlung* p. 62.
y) ANGUILLARA p. 117.
z) Circa *Coloniam* TURNER II. p. 716.

a) GUETTARD. *mém. de* 1746.
b) ibid.
c) MICHELI l. c.
d) TOURNEF. t.cit. E. H
e) G. B.
f) TOURNEF. A.
g) LINN.
h) TOURNEF. L. & LINNÆUS. Bilocularem OEDERUS.
i) TOURNEF. M.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0160-0 DFG

Radix ramoſa, ex ſquamis ſucculentis compacta, alterne eminentibus *k*). Caulis aphyllos, non ramoſus *l*). Spica ad unum latus converſa: ſquamæ inter flores amplæ, ſubrotundæ, purpuraſcentes. Calyx hirſutus, albidus, dentibus purpureis. Floris galea purpurea. Barba albicat *m*). Fructus elaſticus.

Ad epilepſiam laudat BUCHWALD *n*), nullo, ut puto, certo experimento.

TOZZIA MICHELI *nova plantar. gen.* LINN. n. 745.

Calyx breviter dentatus, bilabiatus. Floris tubus cylindricus, duobus labiis pene in eodem plano poſitis, angulum maximum intercipientibus. Superioris labii duæ ſubrotundæ partes breviores, inferioris tres partes paulo longiores. Stamina eminent. Fructus ovalis, unilocularis, monoſpermos MICHEL. Sed ego in adverſariis lego me vidiſſe polyſpermon, etſi in ſiccis, quos coram habeo, unicum eſt.

298. TOZZIA LINN. II. p. 844.

Anonyma F. Gregorii dentata radice COLUMN. *Ecphraſ. II.* p. 49. 50.
Euphraſia lutea radice ſquamata C. B. *Prodr.* p. 111.
Dentaria bulbuloides radice globoſa, ſquamis myodontoideis alpina MENZEL. *pugill. rar.* & T. 9.
Tozzia alpina lutea Aiſines folio, radice ſquamata MICHELI p. 20. *t.* 16.
Euſragia con radice ſquamata ZANON. *nov. t.* 172. p. 224.

Paſſim in Helvetiæ ſylvis umbroſis & ſaxoſis humidis. Reperi in ſylvis *montis Feuerſtein & Chaſſeralle*, & in adſcenſu ex area *Creux du vent. A la Combe bioſſe*, *Combe Grede*, GAGNEBIN, & ex montibus Biennenſibus C. B. habuit. In alpibus etiam multis locis reperi, ut in adſcenſu *montis Stokhorn*, ſecundum lacum *Stokernſee*: in montibus ſupra *Leiſin*, aux *Troués*, & ſupra *les Plans*, en *Combanivaz* & à la *Charbonniére*. SCHEUCHZER in monte *Crispalto & Kinzenhoren*. In udis vallis Urſariæ Cl. LA CHENAL. Circa *Einſidlen* C. B.

Radix etiam ex ſquamis ſubrotundis fit, alterne eminentibus, ſed minus craſſa, ut etiam radix minor eſt. Caulis & totus habitus tener, ſucculentus, ille quadratus, ramoſus, ramis & foliis conjugatis. Folia circumſcriptione rotunda, obtuſe crenata, pallida. Ex alis foliorum petioli florales breves, uniflori. Flores flavi, inferioribus tribus ſegmentis, ſaturatiori flavedine maculatis, ſerratis. Fructus ex rotundo conice acuminatus.

LINNÆA LINN. n. 774.

SERPYLLIFOLIA BUXBAUM *Comm. Acad. Petrop. II.* p. 346.

Calyx primus quadrifolius, fructum continet ſegmentis obtuſiuſculis, alterne majoribus. Ex fructu adſcendit petiolus, qui ſecundum calycem quinquefidum, majorem edit, ſegmentis linearibus, lanceolatis, acutiſſimis. Is florem continet campaniformem, ora obtuſe quinquefida, paulum inæquali. Fauces villoſæ. Stamina quatuor iniquæ longitudinis. Capſula triſpermos *o*). Tuba ſimplex, apice globoſo.

299. LINNÆA floribus geminis LINN. *flor. Suec. II.* p. 219. *Spec.* p. 880.

Campanula ſerpyllifolia C. B. *Prodr.* p. 34. RUDBEK *Act. Suec.* ann. 1720. p. 96. *t.* 1. SCHEUCHZER *It. II.* p. 131. *It. VI.* p. 454. OEDER. *flor. t.* 3.
Serpyllifolia BUXBAUM l. c.
Linnæa LINN. *lapon. n.* 250. *t.* 12. *f.* 4.

Paſſim in Helvetiæ alpinis umbroſis. Ad dextra viæ inter *Schams & Splügen* Cl. LA CHENAL. In rupibus umbroſis inter *Valenz & Vettis* SCHEUCHZER & ad viam malam. In *Galanda* monte I. B. In *Gotthardo* monte CHERLER. In *Malojæ & Septimi* montis ſylvis umbroſis J. GESNER.

Cauliculi ſteriles procumbunt, & longe repunt, & ſubinde novas radices exigunt: floridi eriguntur. Folia petiolata, conjugata, orbiculata, obſcuris denticulis inciſa. Ex ſummis caulibus florigeris petioli erecti, biflori. Calycis inferioris duo folia majora, duo minora. Flos nutans, extus albus, intus purpureus. Fructus albis pilis hirſutulus, ſic ſuperior calyx. Semper viret.

Ad arthritidem utilem eſſe LINNÆUS; etiam in balneo *p*), ad morbos cutaneos infuſum florum *q*) valere alii.

k) OEDER. RIVIN.
l) OEDER.
m) IDEM. *n*) p. 102.
o) Trilocularem facit LINNÆUS, unilocularem BUXBAUM.
p) KALM *Calajokisokn.* p. 33.
q) *Provinc. medic. berätt.* p. 7;

LIMOSELLA Lindern. Linn. n. 776.

PLANTAGINELLA Dillen. *nov. ſpec.* p. 113.

Calyx campaniformis, profunde quinquedentatus. Flos etiam campaniformis, ſemiquinquefidus, ſegmentis acutis, uno minori. Stamina duo longiora, duo breviora, ſub apice incurva. Tuba ſimplex. Fructus rotundus, plenus ſeminibus, in rotundum acervum congeſtis, circa rotundam placentam.

300. LIMOSELLA Linn. II. p. 881.

Plantaginella paluſtris C. B. Rai. H. Oxon. *II.* p. 605. *t.* 2.
Spargula perpuſilla lanceolatis foliolis Loesel. p. 261, *ic.* 81.
Alſine paluſtris exigua floſculis albis, foliis lanceolatis plantaginellæ aquaticæ inſtar Menzel. *pugill. t.* 7. Pluknet. p. 20. *t.* 74. *f.* 4. *&c.*
Limoſella annua Lindern. *Tournef. Alſat.* p. 157. *t.* 5. *f.*
Plantaginella Rupp. *ed. noſtr.* p. 23. *t. VI.* Oeder. *flor. Dan.*

In Germania multo, quam in Helvetia frequentior. Inter *Nidau & Biel*, in udis. Stæhelin prope *Riehen an der Holzmatte. Mülhuſiæ aufm Pfingſtanger* Risler, & in ſylva *Urhan* Cl. Hofer. Lutoſas vias amat, in quarum orbitis aqua ſtagnat.

Plantula ceſpitem producit foliorum longe petiolatorum, fine elliptico, vel ovali, eademque flagella edit, quæ novos ceſpites matri ſimiles ordiuntur. Scapi uniflori, foliis breviores. Flores exigui, albi, intus ad tubum ſubrubri.

MONTIA Micheli T. 13. Linnæi n. 101.

CAMERARIA Dillen. *Eph. Nat. Cur. Cent. VI. app.* p. 92. 93. t. 10.

Nov. gener. t. 6. p. 114. non bene.

Calyx bifidus, ſegmentis ovatis æqualibus. Flos pentapetaloides *r*), paulum bilabiatus, ſegmentis ovatis inæqualibus, quorum duo minora *s*) inter majora ponuntur. Stamina tria, quæ anomalia peculiaris eſt. Fructus trivalvis, in quo tria ſemina ovata, grandia. Tuba tricornis, aut tres villoſæ. Difficilem plantam ob florem monopetalon non potui ad Alſinen referre.

301. MONTIA Linn. II. p. 129.

Anagallis aquatica ſubrectior I. B. III. p. 186.
Alſine paluſtris minor folio oblongo C. B. *Prodr.* p. 118.
Alſinoides annua verna Vaillant. *t.* 3. *f.* 4. p. 10.
Montia aquatica major Michel. p. 15. *t.* 13. *f.* 1. pro majori.
II. *Icon* Oederi *t.* 131.
Montia minor Micheli *t.* 13. *f.* 2. Dillen. l. c.
Alſine paluſtris portulacæ aquaticæ ſimilis Petiver. *t.* 10. *f.* 12.
Alſineformis paludoſa tricarpos Pluknet. p. 20. *t.* 7. *f.* 5.

An der Wieſe Basl. merkwürd. p. 719. *Michelfeldæ* Stæhelin & Gagnebin, Idem circa *Rimbach*, in adſcenſu montis *Ballon.* In ſylva *Urhan* Cl. Hofer. Cæterum rara in Helvetia. Amat prata rigua, aut glareas humectas.

Succulenta planta, quæ in pratis riguis altiores & debiles caules ſemipedales, in glareoſis paulo uncialibus majores, cæterum ramoſos profert. Folia conjugata, petiolata, lateſcentia, ovata, aut obtuſe lanceolata. Flores ex unifloris petiolis penduli, exigui, albi, congeſti in racemum, infra ſuprema folia, quæ ſupra flores producuntur.

Humilem ſpeciem conjungit Linnæus, ſejungunt Dillenius & Michelius.

II. FRUCTU BILOCULARI.

ERINUS Linn. n. 771.

AGERATUM Tournef. t. 422.

Calyx campaniformis, quinquefolius *t*). Flos pene infundibuli forma, limbo *v*), plano, quinquefido, leviſſime difformi, duobus ſegmentis ſuperioribus minoribus *x*) majori intervallo

r) Monopetalos Fabric. *Butisb.* p. 49. Dillenius. Linnæus. Pentapetalos Vaillant. & Rupp.
s) Tria minora Vaill.
t) Tournef. F. F.
v) A. C. D. E.
x) A.

intervallo a tribus inferioribus *y*) diſtinctis, omnibus emarginatis *z*). Fructus ovalis, ſed bioollis *a*): tuba brevis, bifida. Semina numeroſa, exigua, in duobus loculis *b*).

302. ERINUS floribus racemoſis LINN. II. p. 87.
Ageratum purpureum LUGD. p. 1184. MANGET. *pharm.* p. 20.
Ageratum alpinum ſerratum C. B. SCHEUCHZER *It. IV.* p. 328.

β Flore albo BARRELIER ic. 1192.

γ Villoſum JONQUET &c.

II. Ejus varietas flore albo I. R. H.

In montanis & ſubalpinis. Reperi in monte *Dolaz*, *Saleva*, *Thuiri*, *Vogelberg*, qua deſcenditur in montem *Waſſerfall*, circa *le Pont* & ſupra *Valorbe*. Circa *Motier Grand-Val.* In ſubalpinis ubique, valle *Simmia*, *Chapuiſe* &c. Circa *Weiſſenburg* flore albo legi.

Magni ceſpites foliorum petiolatorum, eundo lateſcentium, acute dentatorum, ſubhirſutorum. Cauliculi procumbentes, folioſi, non ramoſi, foliis alternis. In ſummis ramis flores congeſti, petiolati, purpurei, odorati, venoſi. Stamina in tubo floris latent.

EUPHRASIA.

EUPHRASIÆ TOURNEFORT. *Spec.* T. 78.

EUPHRASIÆ ſp. LINN. *Spec.* n 741.

Calyx quadrifidus *c*) ſegmentis ariſtatis. Tubus floris cylindricus, limbus bilabiatus *d*): galea retrorſum revoluta *e*), explanata, bifida *f*), ſegmentis emarginatis *g*): barbæ ſegmenta pariter tria *h*), emarginata *i*): Stamina flore breviora, ſub apice barbata. Fructus ovatus *k*), media linea depreſſa diviſus, ſuperne emarginatus, bilocularis *l*), polyſpermos.

303. EUPHRASIA foliis ovatis, lanceolatis, argute dentatis LINN. II. p. 841.

α Flore majori.
Euphragia BLAKWELL. *t.* 427.
Euphraſia TABERNÆM. p. 862. RIVIN. *t.* 90.

II. Floribus totis purpuro cæruleis SCHEUCHZER. HORT. AICHSTETT. *æſt. ord. frutt.* t. 13. f. 3.

β Foliis ſubrotundis, floribus in ſumma planta congeſtis flavis, majoribus.

γ Flore minori DILLEN. *nov. ſpec.* p. 23. KYLLING. p. 42. albo, aut purpureo.

II. Flore minori, barba tota flava: galea purpurea aut flava CAMPI *ſpicileg.* p. 20. LE MONNIER.
Euphraſia lutea alpina, minima, ſubrotunda, folio nigricante BOCCON. *Muſ. di piant. p.* 64. *t.* 60.
Euphraſia Helveticorum parva, luteis floribus SCHEUCHZER *It. I.* p. 36. & paulo alio nomine *It. II.* p. 133. *It. IV.* p. 334.

δ *Tenuiſſime diſſecto, anguſto folio* BOCCONE l. c. p. 54. t. 60. I. R. H. &c.
Euphraſia ὀρεανθοπορφυρος RICHER.

Multiformis planta, ut paſſim ſolent vulgatiſſimæ. In pratis erecto ramoſo cauliculo, foliis ovato lanceolatis, dentatis eſt α. In alpibus humidis foliis ſubrotundis, flore grandi eſt β. In ſterilibus montanis unicaulis, aut ramoſa, uncialis & ſeſcuncialis *m*), flore minimo eſt γ. quam tamen etiam vidi promiſcue cum α. naſci, ut non putares varietatem eſſe. Eadem in alpibus frequenter colorato flore abſque albedine eſt II. Foliis profundius dentatis δ. eſt crenis argutis, linea non latioribus. Ea provenit *Agauni*, tum verſus rupem, ex qua rivus *le Furet* ſcaturit, inque rupibus ſupra *Bex*, & in adſcenſu *du Creux du Vent*: in monte *Chaſſeralle*, &c.

Commune

y) C. D. E.
z) ibid.
a) H.
b) I.
c) D. D. F.
d) A.
e) A. exterius.
f) A. A.
g) ibid.
h) C.
i) ibid.
k) E. F.
l) H.
m) In ſummis montibus fruticoſiſſimam eſſe, in declivi fere unicaulem BRASSAVOLA p. 277. non bene.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0163-7

Commune eſt omnibus ex gracili radice cauliculum erectum educere, in quo folia conjugata, nervoſa, hirſutula, argute dentata. Flores in ſumma planta, ex alis foliorum breviter petiolati ſpicam faciunt, per ætatem longiorem. Plantæ naturali galea purpuraſcens, lineata, barba alba lineata, cui ad originem macula flava adſidet. Semina foliacea, plana *n*).

Amara eſt, non grato ſapore, cum ſignis acoris, odore nullo, quare & aqua nullius momenti eſt *o*). Ad oculorum mala *p*) creditur ſuccum *q*), infuſum, etiam vinoſum valere. Verum id in calidiori malo potius nocet, & LOBELII *r*) amicum pene excæcavit. Neque in hac tota claſſe beneficam plantam reperio, neque ſuaderem Euphraſiæ vires tentare. In ſale merum eſt alcali *r**).

ODONTITES *s*) RIVIN.

EUPHRASIÆ ſpec. TOURNEF. & LINN. n. 741.

qui character eſt Odontitis.

Multa habet Euphraſiæ ſimilia: differt galea cava, inciſa quidem, ſed indiviſa, ut in verticillatis frequens eſt. Si floris fabrica valet, debet omnino ſeparari.

304. ODONTITES bracteis ſerratis, hirſutis.
Odontites TABERNÆM. p. 242. RIVIN. *t.* 90.
Euphraſia foliis linearibus omnibus ſerratis LINN. *II.* p. 841.

II. Flore albo VAILLANT.
β. Euphraſia ſylveſtris major purpurea COLUMN. *ecphraſ.* p. 202.
N.h.l frequentius inter ſtipulas, & in viis humidis, adque foſſarum oras.
Caulis erectus, ramoſiſſimus, etiam cubitalis. Folia conjugata, cruciata, mollia, hirſutula, inferne glabra, nervoſa, ambitu elliptico, rariter dentato. Flores diſponuntur in ſpicas veras, alterum latus reſpicientes, foliis intermiſtas, hirſutis, ut calyces hirſuti ſunt. Gālea plicata, hirſutula: barba æqualiter trifida, hæc carnei coloris. Stamina ſub apicibus barbata, de flore eminent. Tota planta fuſca eſt.

305. ODONTITES bracteis glabris integerrimis.
Euphraſia lutea major ſylveſtris anguſtifolia COLUMN. *in ic.* p. 203. *deſcript.* p. 4.
Odontites flore luteo RIVIN. *t.* 91.
Euphraſia foliis linearibus, ſerratis, ſuperioribus integerrimis LINN. *II.* p. 842.
Rarior aliquanto, vulgaris tamen in ditione Aquilejenſi, ut ad marmoreas rupes prope *Roche*, *au Tombey*: circa *Bex*. In collibus herboſis Valeſiæ reperi. Baſileæ prope *die Hülftenſchanze*, ad viam *t*). Ad patibulum in dumetis C. B. Circa *Löhrach* IDEM. In monte *Lägerberg*, ſupra Badam GESNER. In collibus ſupra *Frienisberg* D. SCHUH. Supra *Bonneville aux Blanchardes*, ſur *la Baume*, *&c.* CHATELAIN.
Folia potius anguſtiora, ima dentata, ſuperiora minus, minime, quæ inter flores, quæ etiam peranguſta ſunt. Spica conferta, glabra. Calyx aliquantum hirſutus, minus profunde quadrifidus, neque ad quartam partem. Flores ſature flavi: galea ovata, plicata, cava: barba trifida: medium ſegmentum incíſum, pene cordiforme: Stamina longe de galea eminent: antheræ duas ariſtas exigunt: tuba prælonga, fine globoſo.

*306 ODONTITES foliis viſcidis, rariter ſerratis *Emend. IV.* p. 17. n. 49.
Pedicularis annua lutea, tenuifolia, viſcoſa, pomum redolens GARIDEL p. 351. *ic.* 80.
Euphraſia foliis linearibus omnibus integerrimis, calycibus villoſo viſcidis LINN. *II.* p. 842.
Euphraſia linifolia COLUMN. *ecphr. II.* p. 68. 69. huc minime pertinet.
Noſtra, quæ eſt GARIDELL, naſcitur in ſylva ſupra *Salges* Valeſiæ, qua itur ad Thermas Leucenſes.
Multa habet ſimilia prioris 305. vere tamen diverſa. In noſtra pomum redolente folia viſcida ſunt, etiam adulta, juniora magis. Eadem tariſſime dentata, per oram ſubhirſuta

n) GREW. f. 74.
o) BUCHWALD p. 120.
p) HILDAN. *Epiſt.* p. 59. Ad lippitudinem KUNDMAN. *Zuſtand der Seele* p. 116.
q) ALLEYNE. *r*) J. C. HOFMAN.
*r**) GMELIN. *Comm. Acad. Petrop. V.* p. 285.
s) Odontites inter fœna cauliculis denſis ab eadem radice geniculatis, triangularibus, nigris. In geniculis folia longiora polygoni. Semen hordei, flos purpureus puſillus PLIN. L. XXVII. n. 84.
t) *Basl. Merkw. III.* p. 270.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0164-3 DFG

ſubhirſuta ſunt. Spica rarior eſt, bracteæ longiores *v*). Calyx ad dimidia quadrifidus, ſegmentis triangularibus, hirſutis *x*). Stamina breviora, antheræ mucronem brevem educunt, tuba brevior, tamen eminens. Color flori pallidior.

MELAMPYRUM *y*) TOURNEF. T. 78. LINN. n. 742. &c.

Calyx plerumque quadrifidus, ſegmentis longis, capillaribus. Floris tubus paulatim lateſcens *z*), bilabiatus *a*): galea cava *b*), amplo rictu patens, ſed non emarginata, recta. Barba duobus jugis diviſa, tridentata, & inter ſegmenta eminens fructus, ex quadrangulari ovatus *c*), acutus, tetraſpermos, ſeminibus teretibus *d*). Folia etiam huic conjugata.

307. MELAMPYRUM foliis integerrimis, floribus hiantibus *Catalog. rar.* n. 833. & *Comm. Lit. Nor.* ann. 1735. p. 92.
Melampyrum luteum alpinum BURSER. *Act. Suec.* l. c. p. 504.
Melampyrum latifolium floribus parvis luteis CELSII apud LINN. *flor. Lapon. n.* 240. HALLER *Itin. Hercyn. n.* 9. *Helv. I. n.* 7.
Icon egregia OEDERI *t.* 145.
Melampyrum floribus ſecundis lateralibus, conjugationibus remotis, corollis hiantibus LINN. *II.* p. 843.
In ſylvis ſubalpinis & montanis ubique.
Caulis erectus, aut nutans, debilis, ramoſus & folioſus. Folia integerrima, longiſſima, lanceolata, proxima Odontiti tertiæ. Flores gemelli, in alis foliorum ſeſſiles, in unum latus verſi, toti ſaturate flavi, hiantes, barba profundius trifida; eorum ratio, cum foliis comparati, triplo minor eſt, quam in ſequente Melampyro 308. Fructus ex ovato conicus, incurvus.

308. MELAMPYRUM foliis imis integerrimis, mediis dentatis, floralibus haſtatis.
Parietaria ſylveſtris HORT. AICHSTETT. *æſtiv. ord.* 12. *t.* 2. *f.* 2.
Melampyrum luteum latifolium I. R. H.
Melampyrum floribus ſecundis lateralibus, conjugationibus remotis, corollis clauſis LINN. *II.* p. 843
II. Flore albo duabus maculis luteis in labio inferiori diſtincto RAI *Syn. III.* p. 286.
III. Anguſtifolium LINDERN.
Nihil frequentius in ſylvis abiegnis.
Caulis debilis, dodrantalis. Folia longiſſime lanceolata, infima integra, media ad originem aliquot magnis dentibus notata; ſuprema trifida, haſtata, hamis reflexis. Flores, ut in ſuperiori, gemelli, in alis foliorum ſeſſiles, ad unum latus converſi. Flos albus: tubus longus, gracilis, rugoſus, antrorſum lateſcens. Rictus quaſi piſcis, connivens; galea lutea, per oram pallens. Oræ connivent. Eminentiæ duæ dividunt barbam in tres breviſſimos dentes. Barbæ eminentiæ ſaturatæ flavæ. Apices conglutinati.

*309. MELAMPYRUM foliis ovato lanceolatis, floralibus hamatis, acute dentatis, patulis, calycibus hirſutis.
Parietaria ſylveſtris I. CLUS. *Pann.* p. 602. *Hiſt.* p. XLIV.
Melampyrum luteum coma cærulea BARRELIER *ic.* 769. *n.* 1.
Melampyrum ſylvaticum RIVIN. *t.* 81.
β Coma alba BARRELIER n. 2. &c.
γ Coma purpurea SIEGESBEK.
Melampyrum floribus ſecundis lateralibus, bracteis dentatis, cordato lanceolatis, ſummis coloratis ſterilibus, calycibus junctis LINN. *II.* p. 843.
Formoſiſſima plantarum ſeptentrionalium *Müllnſiæ* a Cl. RISLER lecta eſt: in herbis ſiccis etiam Cl. NEUHUSII reperitur, quo plantæ continentur, circa Biennam lectæ.
Caulis diffuſus, nutans, ramoſus, brachiatus, tenuis, cubitalis. Folia latiora, quam reliquis ſpeciebus, ex ovatis lanceolata. Nulla veri nominis ſpica: flores ſolitarii alis foliorum inſident, quæ in origine ſua profunde dentata ſunt, lacera, & pene ciliata,

v) In Siculo tritico peculiare eſt μελαμπυρον THEOPH. L. VIII. c. 5. Catæogonon a Melampyro ſeparat DIOSCORIDES L. III. c. 122. Spica tritici, calamis multis ex una radice, multorum geniculorum, ſemine milii, peraſpero guſtu PLIN. L. XXVII. n. 40.
x) GERARD. *flor.* c. 286.
y) TOURNEF. F. F.
z) Ad C. D. A. B.
a) C. D.
b) C.
c) G.
d) I.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0165-9 DFG

ciliata, pene cordata, floribus breviora, patula: tota violaceo amœno colore tincta, qui in umbrosis in album languet. Flores in summis ramis, congesti, flavi, tubi origine, & labio inferiori, aurantii coloris, in alterum latus conversi. Calyx albo villo obnuptus.

310. MELAMPYRUM foliis integerrimis, bracteis, semipinnasti.
Parietaria sylvestris III. CLUS. p. 605.
Melampyrum arvense RIVIN. *t.* 80.
Melampyrum spicis conicis, laxis, bracteis dentato setaceis LINN. *II.* p. 842.
In segetibus abunde, Basileæ, Biennæ, in agro Vaudensi, &c.
Habitus priorum, & folia ima longissime lanceolata, superius circa basin incisa, in spica florali semipinnata, pinnis longis & angustis, purpurea. Spica floralis ramum terminat, densa eadem, & ovata. Galea ex albo ferruginea, exterius hirsuta: labium inferius ferrugineum; fauces flavæ. Stamina sub apice barbata. Barba in tres breves dentes divisa, medium longiorem. Flore albo udit *d*).
Semina Melampyri, frumento admista *e*), farinam cæruleo colore inficiunt, & saporem vitiant *f*). Folia vaccis non displicent *g*).

311. MELAMPYRUM foliis integerrimis, floribus spicatis, bracteis duplicatis, cristatis, imbricatis.
Melampyrum luteum linariæ folio C. B. *Prodr.* p. 112.
Melampyrum cristatum flore albo & purpureo I. B. *III.* p. 440.
Melampyrum cristatum RIVIN. *t.* 81.
Melampyrum angustifolium cristatum, spica quadrata, floscults ex luteo pallescentibus nostras PLUKNET. p. 249. *t.* 99. *f.* 2.
Melampyrum spicis quadrangularibus, bracteis cordatis, compactis, denticulatis, imbricatis.
In agro Vaudensi ubique, circa *Mathod, Roche, &c.* in nemoribus & pratis humectis.
In Muteto, *Wasserfall*, circa *Sonvilliers &c.*
Habitus idem, & folia; sed spica multo elegantior, densissima, bracteis in carinam plicatis, margine ad pectinis modum profunde inciso, mucrone deorsum flexo, in ima spica longissimo. Quæque bractea suum florem comprehendit. Calyx minimum denticulum superne accedentem habet, imos duos majores. Floris tubus purpureus; galea purpurea aut alba; barba ex aurantio rufa, tridentata.

STÆHELINIA *Spec. de pedic.* n. 2. 3.
BARTSIA LINN. n. 739.

Habitus Alectorolophi, flos Melampyro propior: tubus longus, latescens, rictu minimo patens, ut pleraque Melampyra. Segmenta tria barbæ brevissima. Fructus ex ovato conicus. Differt a Melampyro galea emarginata, calycis segmentis brevibus, emarginatis, seminibus angulosis: neque bracteæ a foliis reliquæ plantæ differunt.

312. STÆHELINIA *b*) foliis cordatis amplexicaulibus, serratis, floralibus coloratis.
Clinopodium alpinum PONÆ *Ital.* p. CCCXLIII.
Chamædrys vulgari falsæ aliquatenus adfinis alpina I. B. III. p. 289.
Teucrium alpinum inodorum magno flore SCHEUCHZER *Itin. I.* p. 50. *Itin. IV.* p. 341. *It. V.* p. 428. *It. VII.* p. 519.
Orton Eyebrigth. PETIVER, *brit. herbal. t.* 36.
Euphrasia seu *Cratæogonum foliis brevibus, obtusis* RAI *Syn. III.* p. 285 bon. descript.
Icon OEDERI *t.* 43. optima.
Bartsia foliis oppositis cordatis, obtuse serratis LINN. *II.* p. 843.
In omnibus lapidosis jugis Juræ & alpium.
Caulis erectus, non ramosus, dodrantalis, totus foliis tectus. Folia obscuri coloris, nervosa, glabra, amplexicaulia, cordiformia, rotunde serrata, conjugata, suprema violacea. Caulis terminatur spica foliosa & florida, congesta: flores sessiles, violacei, longe de spica eminent. Calyx hirsutus, violaceus aut ferrugineus. Tubus floris ventricosus, rictus exiguus; galea barbæ imposita. Galea fornicata, emarginata, Alectorolophi. Barba plerumque contracta, trifida, brevioribus segmentis, quam ejus Alectorolophi. Tuba globulo terminata longe eminet. Stamina sub apicibus barbata.

ALECTO-

d) MORTEN *Northamptonsh.* p. 380.
e) TRAG. K. *Swenska wetensk. Acad. handl.* XVIII. p. 203.
f) CLUS. Amarum faciunt DU HAMEL.
g) LOBEL. *adverf.* p. 11.
b) Prior, quantum novi, amici nomen imposui.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0166-4 DFG

ALECTOROLOPHUS *i*).

CRISTA GALLI Rivin.

RHINANTHI sp. Linn. n. 740.

PEDICULARIS sp. Tournef. t. 79.

Calyx peramplus, compressus, ut & latus sit, & duo folia parum distantia habeat *k*). Dentes quatuor simplices, triangulares *l*). Flos tubulosus: galea fornicata *m*), cava, obtusa, bifida, subtus utrinque late appendiculata *n*); barba trifida, medio segmento emarginato, transversim lato. Fructus compressus, planissimus *o*). Semina compressa *p*), ovata, tenui membrana marginata. Folia conjugata.

A Pediculari fructu differt, sic ab Elephante, a quo præterea fabrica floris *q*) & calycis *r*) adeo remotus est, ut nullam utriusque similitudinem reperiam.

813. ALECTOROLOPHUS calycibus glabris.

Crista galli Dodon. *Cereal.* p. 219. 220. Rivin. *t.* 92.
Crista galli femina I. B. III. p. 436. Dillen. *nov. spec.* p. 44.
Rhinanthus corollarum labio superiore compresso breviore Linn. *II.* p. 840.

β Varietas macilenta, ramosa, foliis peranguſtis.

Crista galli angustifolia montana C. B. *Prodr.* p. 86.
Pedicularis major angustifolia ramosissima, flore minore luteo, labello purpureo Dillen. *Syn. III.* p. 284.

In pratis humidis, galeæ appendicibus modo cæruleis, modo pallidis. Altera supra Biennam in sylvis & altioribus pratis *It. helvet.* II. n. 19.

Caulis pedalis, simplex, nec ramosus, nisi ex radice. Folia ex ellipticis longe decrescunt, ambitu rotundo, crenato. Spica folioſa, bracteis latioribus, ovato lanceolatis, albicantibus, profunde ferratis, brevioribus, quam flores. Calyces, & totus habitus glaber: flos flavus saturatior. Media galea ab alis suis incisione separatur: quæ venosæ, rectis lineis resectæ subjiciuntur. Barba in ortu duobus tumoribus notata.

Exosa planta agricolis, segetes & prata replet fecundissima. Panem cæruleum *s*) reddere addunt, absque noxa tamen *t*). Dulcem alii *v*) ajunt fieri, & ventriculo graviorem, a pecore tamen depascitur *x*). Amaram esse & acrem *y*) constat.

814. ALECTOROLOPHUS calycibus hirsutis.

Pedicularia lutea Tabernæm. p. 791.
Crista galli mas I. B. III. p. 436.
Crista galli Dillen. p. 80.

In Helvetia ad vias & in agris.

Caulis ramosior, altior, cubitalis. Folia latiora, magis ovata, minus serrata: bracteæ & folia glabra, sed calyces hirsuti: flos pallidior: barba maculosa. Galeæ appendices modo cæruleæ, modo pallidæ. Non a siccitate sola discrimen est: nam Gottingæ & Biennæ etiam in pratis siccis prior species provenit *z*).

PEDICULARIS *v*) Linn. n. 746.

PEDICULARIS sp. Tournef. T. 77.

Calyx monophyllos, in quinque segmenta inæqualia divisus, modo simplici ambitu, modo cristato *b*). Flos fere Alectorolophi. Galea superior fornicata, cava, integra, etsi

i) Alectorolophus, nobis crista, foliis cristas gallorum referentibus caule tenui, semine nigro ad siliquas Plin. L. XVII. n. 23.
k) Tournef. F.F.F.
l) Idem.
m) Idem B.
n) ibid.
o) Idem M.N.O.
p) P,
q) Galea Elephantum cum proboscide refert Tournef. t. 482. A.B C. Column. p. 188. Fructus ex duabus ovatis capsulis compositus, ventricosus N.O.P. Semina reniformia, rugosa Q. Column.
r) Calyx Tournef. I.R.H.
s) *Bresl. Saml.* 1718. m. Jul.
t) ibid.
v) *Leipzig. Saml.* I. p. 291.
x) Schreber *Saml.* III. p. 26.
y) Floyer. *pharmacobasan.* p. 163.
z) Willich. *diss. inaug.* p. 11. Distinguit etiam Boerhaave *flor.* p. 61.
a) Herba pedicularia ad dentium dolorem prodest commansa Marcell. c. 12. Ex ea cum felle turundæ factæ, inque anum datæ, alvum ducunt. Idem p. 214.
b) Tournef. D.D.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0167-0

etſi inciſa eſt, in roſtrum abit, modo longius, modo brevius *c)* & obtuſum. Labium inferius majus, tripartitum *d)*; medio ſegmento minori *e)*. Fructus ex ovato conicus *f)*, ſæpe curvus. Semina anguloſa *g)*.

I. CALYCE NON CRISTATO.

315. PEDICULARIS caule ſimplici, foliis pinnatis, pinnis dentatis, retroverſis, imbricatis *Enumerat. Helvet.* n. 6. Tab. VIII. f. 3.

Alectorolophi alpini majoris varietas floribus pallidis CLUS. *Pannon.* p. 707. ob radices Aſparagi ſimiles.

Filipendula montana altera RAI *I.* p. 771.

Pedicularis caule ſimplici, foliis ſemipinnatis, obtuſis, laciniis imbricatis crenatis LINN. *Lap.* n. 244. *t.* 11. *f.* 2.

Pedicularis alpina folio Ceterach. SCHEUCHZER. *It. V.* p. 426.

Pedicularis OEDER. *t.* 30. nimis alta, floribus totis flavis, caule præcraſſo.

Pedicularis caule ſimplici, foliis pinnatis, retro imbricatis LINN. *II.* p. 846.

Non frequens. In monte *Stokhorn* legi & in adſcenſu die *Leitern*, qua ad cacumen montis *Neunenen* pervenitur, hic abunde. SCHEUCHZER in monte *Pilato.* J. GESNER in monte *Lüzzlisalp & Sattel, Abbatiscellanorum.* MURALTUS in alpibus Glaronenſium.

Radix fit aliquot teretibus, prælongis fibris. Caulis non ramoſus, rectus, craſſus, ſpica florali terminatus. Folia & ad terram, & ad caulem, multa, glauca, pinnata, pinnis adeo congeſtis, ut ſe imbricatæ contegant, retroverſis, minute dentatis, cum nervo, & inter ſe ipſas, in ſumma parte confluentibus. Radicalia ex bulbillis prodeunt. Calyx quinquefidus, hirſutus, acutis dentibus. Flores erecti, adſcendentes, prælongi: galea abſque ſpinula, ſuperne ferruginea, rictu amplo; barba tripartita, omnibus dilute luteis.

*316. PEDICULARIS caule ſimplici, foliis pinnatis, floribus ſpicatis, ſtaminibus eminentibus T. VIII. f. 2.

An *Pedicularis alpina purpurea major* SCHEUCHZER *It. V.* p. 1126. Non repugnat.

Pedicularis caule ſimplici, ſtaminibus galea longioribus LINN. *II.* p. 846.

Ad glacialem molem, ex qua *Rhodanus* ſcaturit. In adſcenſu montis *de St. Pierre*, quæ pars eſt montis *Bernhardi.* In vallis *Urſariæ* pratis altiſſimis: in M. *Salanſe, le Beau,* & in *Speluga* monte.

Radix lignea, transverſa, fibroſa. Caulis erectus, non ramoſus, cubitalis, folioſus, ſpica florigera terminatus. Folia nervo folioſo, pinnata, pinnis longis, ellipticis, dentatis, ſedecim parium, quarum extremæ confluunt. Spica brevis, ovata. Flores exigui, colore triſti, ex ſpadiceo ſanguineo; galea abſque ſpinulis. Stamina de flore eminent.

*317. PEDICULARIS ſpica folioſa T. IX. f. 1. conf. Cl. JACQUIN. n. 51.

Pedicularis major alpina LUGDUN. p. 1138.

Pedicularis major Dalechampii I. B. III. p. 438.

Pedicularis alpina, filicis folio, major C. B. SCHEUCHZER *It. I.* p. 48. *It. VII.* p. 516. SEGUIER *Supplem.* p. 123.

Pedicularis alpina flore luteo, radice nigra I. B. III. p. 43. 438. SCHEUCHZER *It. V.* p. 426.

Ic. GESNER. *lign.* 77.

Multo frequentior in lapidoſis ſcrobibusque, inter petras. Legi in *Gemmio, Neunenen, Waach, Stokhorn, Danſez, Ovanna, Luan, Joux verte, Tompey.* In monte *Generoſo.* J. GESNER *aufm Sattel & hinterm Oehrli Abbatiscellanorum.*

Radix unica, craſſa, prælonga. Caulis omnium alpinarum altiſſimus, etiam bipedalis, erectus, craſſus, ſimplex, abſque ramis. Folia ad terram minus frequentia, ad caulem aliqua, plurima ſub ſpica florali, & in ſpica, de ea prominentia, hirſuta, pallida, pinnata, nervo non folioſo, pinnis ad viginti paria, longis, pinnatis, pinnulis peracutis, dentatis, confluentibus. Spica denſa. Calyx hirſutus, ſic flos, qui ochroleucos.

318. PEDI-

c) A.
d) C. *e)* ibid. *f)* H.I.K.
g) L.L.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0168-6 DFG

f. 3. Pedicularis Alpina caule simplici foliis sempinnatis obtuis lacinijs imbricatis crenatis

f. 1. Pedicularis Alpina foliis alternis pinnatis pinnulis incisis floribus sparsis purpureis rostratis.

f. 2. Pedicularis Alpina foliis alternis pinnatis floribus atro rubentibus in spicam congestis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0169-4

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0170-5

Tab. IX. pag. 138.

f. 1. Pedicularis Alpina floribus purpureis spicatis foliis pinnatis conjugatis

f. 2. Pedicularis Alpina foliis bis pinnatis floribus ochroluuis in spicam congestis.

C. T. Mösch. Sculp. Oetting.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0172-7
DFG

318. PEDICULARIS foliis pinnatis, quaternis, floribus purpureis ſpicatis *Enumer.* n. 10. t. VIII. f. 2.
Pedicularis alpina folio Ceterach altera ſpecies SCHEUCHZER. *It. V.* p. 426.
Pedicularis caule ſimplici foliis quaternis LINN. *II.* p. 846.

β Flore albo in monte *Fouly.*

In alpibus ubique, *Ovanna, Chapuiſe, Tompey, Enzeinda, Forcleta, Joux verte, &c.* vulgo.

Radix lignoſa, ſimplex. Caules ex una radice multi, dodrante humiliores, non ramoſi. Folia ad terram numeroſa, ad caulem gemina, & quaterna, mollia, pinnata, nervo lato, pinnis decem parium, ellipticis, ſerratis. Spica denſa, lata, foliis diſtincta, quæ floribus longitudine cedunt. Calyx albus, venis viridibus diſtinctus, dentibus mediis bifidis. Flos læte purpureus, nitens. Fructus conicus, curvus, conplanatus, unilocularis, ſepto imperfecto diſtinctus: Semina ovata.

*319. PEDICULARIS foliis pinnatis, pinnis longis, dentatis, floribus roſtratis, ſpicatis, calycibus tomentoſis *Emend. IV.* p. 32. n. 50. *V.* p. 13. n. 48.
Pedicularis foliis alternis, pinnis ſemipinnatis, floribus laxe & longiſſime ſpicatis ALLIONE p. 54. *t.* 12.
Pedicularis caule ſimplici, foliis pinnatis, ſerratis, calycibus rotundatis glabris, corollis galea uncinatis acutis LINN. *II.* p. 847.

Ex monte *de St. Pierre,* qua ad D. *Bernardum* adſcenditur, ad ſiniſtra viæ.

Caulis pedalis, & cubitalis, erectus, non ramoſus, ſpica prælonga terminatus. Folia ut in 317. pinnata, nervo lato, pinnis ſemipinnatis, acute dentatis. Spica junior ſatis denſa, laxa, longa, exiguis foliis flores ſuſtinentibus. Calyx ſemiquinquefidus, ſegmentis inæqualibus, imo longiſſimo, multo tomento barbatis. Galea anguſta, roſtrata, & in roſtro globulus tubæ conſpicuus. Flos purpureus. Barba pene æqualiter trilobata, medio lobo minori.

II. CALYCE CRISTATO.

320. PEDICULARIS caule ramoſo, foliis pinnatis, pinnis pinnatis dentatis, calyce bifido *de pedicul.* n. 6.
Pedicularis campeſtris, prior ſpecies TRAG. p. 249.
Pedicularis paluſtris rubra elatior RAI I. R. H. *t.* 77. A. D. E. H. I. K. L.
Pedicularis RIVINI *t.* 92.
Pedicularis caule ramoſo, calycibus calloſo punctatis, corollis labio obliquis LINN. *II.* p. 845.

β Flore albo TABERNÆM. &c.

Frequens in paludoſis, udisque pratis totius Helvetiæ, Bernæ circa *Seelhofen & Gumligen.*

Radix unica, craſſa, depacta. Caulis erectus, pedalis, cubitalis, totus ramoſus & brachiatus. Folia pinnata, nervo lato, pinnarum paribus ad vigena. Pinnæ longæ, ſemipinnatæ: pinnulæ breves, dentatæ. Flores ex alis foliorum, petiolati, in ſummo caule in laxam ſpicam continuantur. Calyx ſubhirſutus, ventricoſus, compreſſus, ſegmentis binis, criſtatis. Galea convexa, obtuſa, cis finem ſpinulam utrinque educit: flos totus purpureus. Fructus difformiter ovalis. Alias adhuc notas addit Ill. LINNÆUS *Wäſtgöta reſa* p. 39.

321. PEDICULARIS caule ramoſo procumbente, foliis pinnatis, pinnis dentatis.
Alectorolophi III. varietas CLUS. *pann.* p. 709. 710.
Pedicularis pratenſis purpurea ZWINGER. p. 893.
Pedicularis minor RIVIN. *t.* 92. DILLEN. *nov. ſpec.* p. 40.
Icon OEDERI *t.* 225.
Pedicularis caule ramoſo, calycibus oblongis, angulatis, levibus, corollis labio cordato LINN. *Wäſtg.* p. 40. *Spec.* p. 845.

II. Flore albo CLUS. &c.

In Helvetia multo, quam in Germania rarior, neque reperta eſt, niſi in *Juræ* montis vallibus, circa *Delemont, au Roulier, Mairie de la Brevine.* Circa *Ferriéres d'Erguel.* In monte *Deſſenberg. Michelfeldæ* CHERLER.

Diverſiſſima a proxime priori, caule procumbente, ramis patulis; foliis pinnatis, ſed pinnis late cum nervo confluentibus, alias longioribus, alias brevioribus & pene rotundis, ſemper acute ſerratis. Floribus & in ſumma planta congeſtis, & per ramos ſparſis, ſeſſilibus, longioribus & ſtrictioribus, pallide purpureis, ad fauces maculoſis. Calyce quinquefido, imo dente minimo, reliquis criſtatis.

Olim DODONÆUS adſtringere, vulnera ſanioſa ſiccare ſcripſit, unde fiſtulariæ nomen. Nuper etiam hanc laudem *a)* confirmari video, etiam de interno uſu. Dulcem eſſe, & piſi quaſi ſapore, & urinam movere FLOYER *b)*. J. BAUHINO ſuſpecta fuit, cum tota claſſe.

*322. PEDICULARIS caule procumbente, ramoſo, floribus roſtratis, ſparſis *Enum.* n. 2. t. VIII. f. 3.

Pedicularis 2. SEGUIER p. 125.
An *Alopecurus alpina minor* CLUS. *pannon.* p. 707. Videtur.
Pedicularis caule ſubramoſo, corollis galea roſtrato acuminatis, calycibus ſubhirſutis LINN. *II.* p. 845.

In ſummis alpibus. Ad viam Regiam montis *S. Gothardi*, & verſus *Airolo*, & verſus *Hoſpital.* In monte *S. Bernard*, *Simplon*, *Sylvio*, *Herbagere &c.* Circa *Praborgne*, ſupra *Bagnes.* In monte *Speluga.*

Radices flavæ, longiſſimæ, teretes. Caules paulum ramoſi, decumbentes, parum folioſi. Folia pinnata, nervo lato, pinnis etiam viginti parium, cum nervo confluentibus, ſubrotundis, dentatis. Flores per alas foliorum ſparſi ſolitarii, longe petiolati. Calyx in noſtris hirſutus, in pedemontanis *c)* villoſus. Flos ſplendide purpureus, longe de calyce erumpens; galea longe roſtrata.

323. PEDICULARIS caule ſimplici, floribus ſpicatis, roſtratis, calycibus glabris *Enum.* n. 1. t. X. *de pedicul.* n. 11.

Pedicularis alpina ἀοαχνοειδης RICHER.
Alectorolophus major CLUS. *pann.* p. 707. roſtro non bene expreſſo.
Pedicularis bulboſa I. B. III. p. 438. SCHEUCHZER *It. I.* p. 46. *It. V.* p. 426.
Alectorolophus montana flore albo BARRELIER *ic.* 469. *luteo* BOCCONE *muſ. di fiſic.* p. 315. *t.* 8.
Filipendula alpina LUGDUN. p. 1138.
Icon OEDERI *t.* 2. aliquantum differt foliis nimis integris.
Pedicularis caule ſimplici, calycibus crenatis, corollis galea roſtratis aduncis LINN. *II.* p. 847. SCOPOLI p. 480.
Icon Cl. EGEDE huc pertinet, aut ad OEDERIANAM.

In alpinis non rara, in monte *Luan*, *Raſſiau*, *Danſez*, *ſur Champ*, *Boulaire*, *Enzeinda:* circa glaciales rupes vallis *Grindeliæ* in *Gotthardo* monte, circa *Thermas Valeſiacas* &c.

Radix fit bulbis teretibus, pene lignoſis, numeroſis, in unum caput collectis. Folia ad terram numeroſiſſima, longa, pinnata, pinnis parium viginti, ſemipinnatis, pinnulis uno alterove dente notatis. Caules non ramoſi, dodrantales, pedales, hirſuti, fere aphylli, uno alterove pare foliorum adſperſi. Flores in ſpicam denſam, foliis diſtinctam, quæ vix ſupra calycem eminent. Fructus conicus, compreſſus, imperfecte bilocularis, ſepto, quam cornu, breviori. Flores ochroleuci: galea acute roſtrata.

*324. PEDICULARIS caule ſimplici, foliis pinnatis, pinnulis obtuſe dentatis, galea roſtrata *Enumer. Helv.* n. 3. t. XI. †

In monte quidem *Chaude* ſupra *Villeneuve* ſollicite quæſita, & ſæpius, reperiri non potuit. Confirmat tamen Cl. GAGNEBIN in *Catalogo Indigenarum Helvet.* M. S. omnino hanc ſpeciem etiam circa *Montdauphin* a ſe repertam eſſe, & rubro eſſe flore.

Caulis durus, erectus, hirſutus, non ramoſus, dodrante non altior. Folia concinna, pinnata, pinnis pinnatis, pinnulis obtuſis, uno alterove dente notatis; cæterum in ſicca planta craſſula & ſolida videntur, oris contractis. Spica rarior, non folioſa. Calyx criſtatus, glaber: flos ſpecioſus: galea longa & acute roſtrata, falcata.

SCROPHULARIA TOURNEF. t. 74. LINN. n. 756.

Calyx inæqualiter quinquefidus *d)*. Segmentum ſupremum minimum, ima maxima. Flos difformis, tubo brevi *e)* & lato, faucibus ampliter patulis. Labium ſuperius ſubrectum *f)*, bifidum, ſegmentis ſubrotundis, ſibi incumbentibus. Labium inferius trifidum: ejus partes laterales breves ex tubo floris continuantur *g)*, media ſemielliptica

a) MOEHRING. in *hiſtor. med.* OVELGUN *Eph. Nat. Cur. Vol. V. obſ.* 158.
b) *Pharmacobaſan.* p. 163.
c) *Emend. IV.* n. 51.
d) TOURNEF. B.G.
e) C.E.
f) Semiſubrectum A.
g) C. & ad A.E.

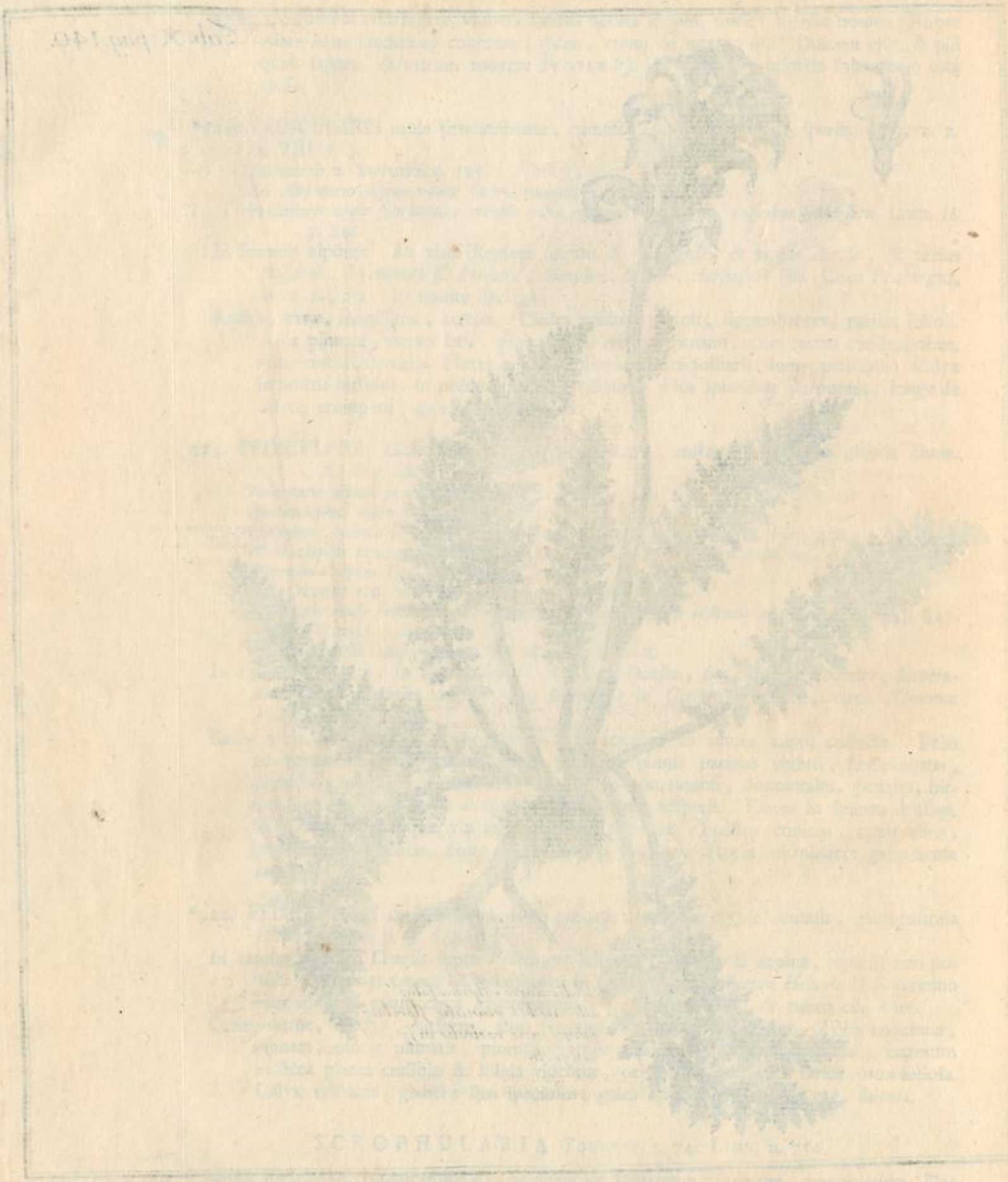
Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0174-8 DFG

Tab. X. pag. 140.

Pedicularis Alpina foliis alternis bis pinnatis floribus ochroleucis rostratis in spicam congestis.

C. F. Bertsch. Sculp. Gottting.

Tab. XI. pag. 140.

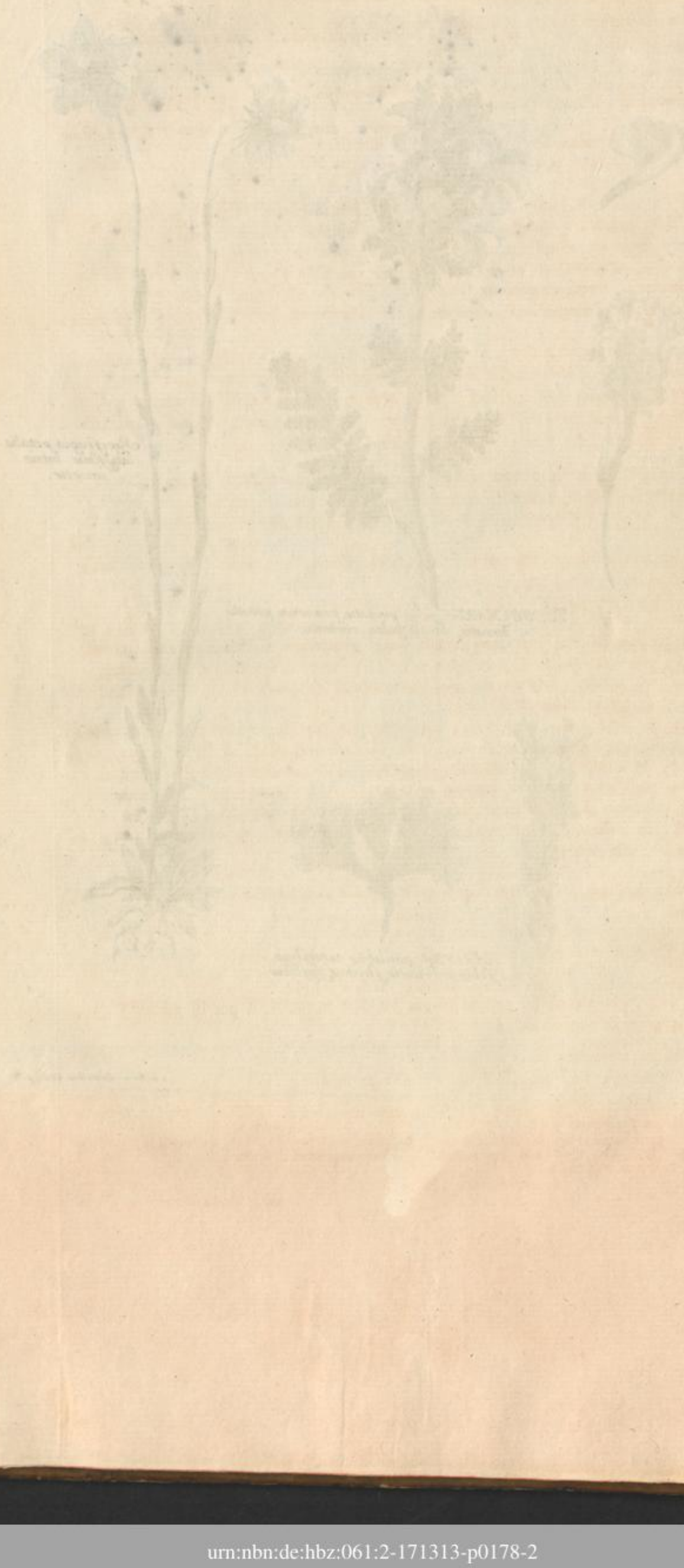
ARETIA villosa scapis uniflorus.

PEDICVLARIS foliis pinnatis, pinnarum pinnulis dentatis, obtusis, galea rostrata.

Saxifragia petalis latissimis luteis lineatis.

ARETIA caulibus teretibus, foliis imbricatis, floribus sessilibus.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0177-6

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0178-2
DFG

liptica contra tubum floris ad peracutum angulum reflectitur. Ex ortu labii ſuperioris intus ſquamula carnoſa, bifida, antrorſum prodit. Fructus ſubrotundus *h*), bivalvis *i*), placenta pentagona; ſemina numeroſa *k*).

325. SCROPHULARIA caule quadrangulo, alato, paniculato, foliis ovato lanceolatis.
Scrofularia femina CAMERAR. *Epit.* p. 867.
Betonica aquatilis DODON. p. 50.
Scrophularia aquatica major, caule fimbriato LOESEL p. 248. *ic.* 75.
Scrophularia aquatica BLAKWELL. *t.* 86.
Scrophularia foliis cordatis, petiolatis, decumbentibus, obtuſis, caule membranis angulato, racemis terminalibus LINN. *II.* p. 864.
β Minor LOBEL. Teuton. p. 633. &c.
In aquoſis vulgo.
Radix longe fluitat, & innumerabilia longa filamenta dimittit. Caulis prælatus, etiam ſepedalis, ramoſus, quadrangularis, angulis in alas foliaceas productis. Folia conjugata, lente ex ellipſi decreſcunt, non profunde circumſerrata. Appendices ſubjectas non vidi, niſi in bonis iconibus expreſſas *l*). Caules longis lentisque ſpicis terminantur, ramoſis petiolis. Calycis ſegmenta ſubrotunda, oris albis. Galea & ſquama cordiformis *m*), atropurpurea. Barba viridis, ſpadiceo aut purpureo miſta.
Folia trita fætent & amara ſunt, viresque habent vulnerarias *n*). Hanc eſſe Braſilienſem *Liquitayam*, qua addita ſapor nauſeoſus ſennæ aliquantum corrigatur, viribus non diminutis, MARCHANTIUS *o*) auctor eſt. Admittit de ſapore Ill. TRILLERUS *p*), cæterum Scrophulariam nocere monet, & flatus facere, & hyſterica mala. Mihi hæc tota claſſis ingrata, acris, & fætida diſplicet.

326. SCROPHULARIA caule quadrangulari, paniculato, foliis cordato oblongis.
Scrophularia CAMER. *Epit.* p. 866. RIVIN. *t.* 107.
Scrophularia major BLAKWELL. *t.* 87.
β Foliis ternatis PONTEDER. *Compend. tab. I.* p. 68.
γ Foliis & floribus viridibus RAI *Syn. III.* p. 283. BLAKSTONE p. 91.
Major hirſuta I. R. H.
Ad vias & foſſas non aquoſas. Varietatem γ Gottingæ reperi.
Adfinis priori, a nonnullis Cl. Viris conjuncta, differt radice tuberoſa, multiformi: caule quadrangulari, non alato: foliis circa pediculum exciſis, hactenus cordiformibus, etſi longiora ſunt. In galea pariter color purpureus, in barba viridis.
Folia amara, & fætida. Extractum aquoſum gratum & dulce eſt; ſpirituoſum melius, in aqua deſtillata nulla vis *q*) habitat.
Creditur vulnera repurgare, neque alio medicamento obſeſſos Rupellenſes uſos eſſe *r*) lego. Deinde a CHOMELIO decocta cum ea planta aqua *s*), & pulvis ipſe *t*) intus ſumtus, ad hæmorrhoides laudatur, & emplaſtrum ad easdem, quando cæcæ ſunt *v*). Interno uſu PURMANNUS ad hernias valere reperit. Verum neque in ſcrophulis, neque in hæmorrhoidibus cæcis fidele a Scrophularia auxilium Cl. BUCHWALD expertus eſt, & mihi, ut ſemel repetam, hæc claſſis diſplicet, neque Scrophulariam ſerio in uſu eſſe credo.

*327. SCROPHULARIA foliis longe petiolatis, cordatis, ſubhirſutis, petiolis ex alis ramoſis.
Lamium II. urticæ folio CLUS. *pannon.* p. 594. 595.
Scrophularia montana maxima COLUMN. p. 19.
Scrophularia flore luteo C. B. *prodr.* p. 118. RIVIN. *t.* 107. bene.
Scrophularia montana maxima latifolia BARRELIER *ic.* 273. bene.
Non alibi, niſi *Biſchoffscellæ* in Turgovia lecta, a Cl. SCHERBIO, & per Ill. virum J. GESNERUM mecum communicata.

Folia

b) G.
i) L.
k) O.
l) BLAKWELL.
m) BOEHMER. *ornam. flor.* p. VIII.
n) LOBELIUS.
o) *Mémoir. de l'Acad.* ann. 1701. add. LOCHNERUM *Eph. Nat. Cur. cent. VII. obſ.* 65.
p) *Diſpenſat.* T. I. p. 139.
q) NEUMAN. T. II. P. IV. p. 209.
r) CHOMEL.
s) HILL. *British. herbal.* p. 115.
t) HENR. v. HEERS. EHRLICH. *de Scrophular.*
v) TRAGUS, CRATO *Conſil.* L. III.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0179-0

Folia longe petiolata, tenera, cordata, ſed latiora, etiam obſcure lobata, pene ribis, profunde circumſerrata, mollia, ſubhirſuta. Flores in longis petiolis ramoſis, ex alis foliorum prodeuntibus. Calycis folia quinque obtuſa, in origine ſua connata. Flos inflatus, campaniformis, in fauce contractus, ut in Hyacintho muſcari: Segmentum ſuperius ſubrectum, ovale, duo lateralia, duo ima transverſim lata. Floris tubus pallens, absque ſquama illa cordiformi.

328. SCROPHULARIA foliis pinnatis, pinnis lobatis circumſerratis, caule paniculato.
Ruta canina LOBEL. *II.* p. 55.
Scrophularia foliis pinnatis, racemo terminali nudo, pedunculis bifidis LINN. *II.* p. 865.
Minime in Helvetia rara, in arenoſis, ad fluminum & lacuum ripas, ut ad Arolam ſub *Arberg*, ad *Wieſam*, ad Rhenum verſus *Crenzach*, ad lacum Juratenſem ultimum verſus *Valorbe*, ad Lemanum circa *Coppet*.
Caulis quadrangularis, ramoſus. Folia ima inciſa, ſuperiora tenuiter diviſa, pinnata, nervo nigro, pinnis alternis, diſtantibus, latiuſculis, ſimplicibus aut ſemibilobis, ſemitrilobis, rotundis, circumſerratis. Flores in ſpicam nudam, paniculatam, per ſummum caulem ramumve. Calycis ora argentea ſplendens. Segmenta ſubrotunda. Floris tubus albus aut atropurpureus. Galeæ laciniæ atropurpureæ. Barbæ ſegmenta potius rufa.

GRATIOLA LINN. n. 29. RIVINI.

Stamina quidem quatuor, ſed duo ſterilia abſque antheris, a tubo floris libera *x*), quo iterum argumento vincitur, non poſſe Gratiolam ab hac claſſe diſtrahi.. Laciniæ floris pro tubi portione majores, quam Digitali, magis reflexæ, ſubrotundæ, ſuperior emarginata.

329. GRATIOLA.
Gratiola MATTHIOL. p. 697. DODON. *purg.* p. 119. RIVIN. *t.* 106. BLAKWELL. *t.* 411.
II. *Gratiola alpina* I. B. III. p. 435.
β Flore albo MAGNOL.
Frequens in udis Helvetiæ, ut *Ebroduni*, inter arcem & lacum. *Aux Grangettes*, verſus lacum Lemanum. Circa *Boudry*, *Colombier*, *Anet*: *auf'm Ried bey der Enge.* J. GESNER ad lacum *Luganenſem & Clavennenſem.* Vulgarem HUBERUS ex alpibus Rhæticis retulit.
Caulis teres, erectus, ramoſus, pedalis. Folia conjugata, ſeſſilia, ex ellipticis acuminata, acute ſerrata. Flores ex alis foliorum, in petiolis unifloris. Calycis folia acute lanceolata. Flos quam in Digitalibus, graciliorem tubum habet, galeam ſurſum reflexam. Segmenta faucium purpurea: fauces ipſæ flavæ, lanugine comantes.
Sapor totius plantæ amariſſimus eſt & nauſeoſus, & ſalibus abundat *y*). Inter medicamenta eſt validius purgantia, jam antiquis *z*) botanicis teſtibus, ut etiam equos ſua vehementia *a*) debilitet. Doſin *b*) proprio experimento, & in ſe ipſo capto, C. GESNERUS ad ſcrupulum & ſemidrachmam fixit, infuſæ in aqua herbæ, lotionis ad drachmam unam. Cl. BOULDUC *c*) pulveris radicis ad ſexaginta grana dedit, qua doſi vomitum movet. Etiam clyſter *d*) alvum ducit. In cephalea *e*), ut ego quidem intelligo, ad drachmam ſemis dabat *Hieronymus* BOVIUS *f*), decoctum ad drachmam in febribus quotidianis & tertianis nothis *g*) HEROLDUS, multo majorem doſin G. WIER *h*) & in hydrope ad drachmas herbæ duas. Sed doſin variani facit, quod ſicca iners fiat *i*), perinde ut Ranunculi. In hydrope ſenior medicus plurimum apud noſtrates Gratiolæ decocto utebatur: alii in dyſenteria hypecacuana ſubtitui poſſe perſuadentur *k*). In lacte infundere jubet TOURNEFORTIUS, cum infuſum vinoſum nimis calefaciat. Contra alii Cl. viri nimis vehementer *l*) ſurſum humores ducere monent & deorſum, malumque eventum Ill. BUCHNERUS vidit *m*), mormemque præcipitare tdſtis eſt BOERHAAVIUS, ſi viſcerum aliqua labes adfuerit. CHOMELIUS in clyſtere ad pugillum unum doſin decurtat, & PATRITIUS BLAIR *n*) omnino

x) SCHPIN. p. 23. 24.
y) GEOFFROI III. p. 531.
z) CORDUS, PONTANUS CORDI diſcipulus, HEROLDUS ad MATTHIOL. *Epiſt.* p. 203.
a) MATTIOLUS ibid. p. 212.
b) *Epiſt.* p. 226. 38. 94. *epiſt.* ad I. B. p. 147.
c) *Mémoir. de l'Acad. des Sciences* ann. 1705.
d) QUESNAI l. c.
e) *Mal di mottone Flagell.* p. 49.
f) ibid. p. 43.
g) l. c.
h) Obſſ. p. 65.
i) LINN. *obſtacul. medic.* p. 10.
k) BOULDUC. NAUCLER. *diſp.* p. 18.
l) TRILLER. *diſpenſat. I.* p. 113.
m) *Miſcell.* ann 1728. p. 870.
n) *Dec. VI.* p. 276.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0180-1 DFG

omnino pro ſuſpecto medicamento habet. Pecora Gratiolam refutant, danturque Ebroduni prata, quæ ob Gratiolæ abundantiam pro inutilibus habentur. Præterea, quæ amara ſit, a ruſticis medicis ad externa mala adhibetur, non abſque CÆSALPINI *o*) ſuffragio. Olim vires ſiccantes & adſtringentes C. HOFMANNUS olfecit.

DIGITALIS TOURNEF. t. 73. LINN. n. 758. &c.

Calyx quinquefidus. Segmenta ſuperiora minor.., ima maxima. Floris tubus *p*) latus, deorſum ventricoſus *q*). Fauces patulæ *r*). Segmenta quatuor brevia, ſuperius emarginatum *s*), minora ad latera, imum longius & amplius *t*). Fructus pyriforma *v*), vel ovatus, incurvus. Receptacula duo *x*).

*330. DIGITALIS foliis calycinis ovatis, galea ſimplice.
Digitalis rubra PASS. *ic.* P. II. *n.* 54.
Digitalis purpurea FUCHS. p. 893. TOURNEF. *t.* 73. A.E.F.K.L.M.
Digitalis RIVIN. *t.* 104. BLAKWELL. *t.* 16. OEDER. *ic. t.* 74.
Digitalis calycinis foliolis ovatis, acutis, corollis obtuſis, labio ſuperiore integro LINN. *II.* p. 866.

β Flore albo VAILL. p. 80. MORTON. p. 380.

C. GESNERUS ait, circa *Curiam* reperiri; ſed nuper Cl. LA CHENAL jura civitatis huic plantæ vindicavit, quam circa *Badenweiler* & in adſcenſu montis *Ballon* repererit. DIVERNOI circa *Neufchatel.*

Caulis vix ramoſus, bipedalis & ultra, erectus. Folia villoſa, mollia, petiolata, ex ovatis longe lanceolata, per oram acute ſerrata, petiolata, alterna. Caulis terminatur longa ſpica florum, ad unum latus converſorum, nutantium. Calycis ſegmenta ovata. Labium floris ſuperius ſimplex, lateralia duo ſemicircularia, imum parabolicum. Color purpureus, tubus albicans, intus purpureus maculis varius. Segmenta floris rotundiora. Semina pene quadrata, linea diviſa.

Amara planta. Decocti cochlearia ſex ſeptem *y*), vomitum *z*), alvumque movent cum vehementia, non ſine veneno *a*). Externum uſum ad ſcrophuloſos morbos, ad ulcera nimis laxa *b*), ad podagram, ad rachitidem laudant, ſive tritam herbam imponas, ſive unguentum *c*): Nobis ignota eſt, mihi ſuſpecta. Lego tamen nuperum teſtimonium de uſu decocti propter ſcrophulas, in deſperato pene caſu, diu, ſumti, quoad cutis per ſquamas defluueret: denique laudatur etiam in hereditariis ſcrophulis *d*).

Hanc puto eſſe ferrugineam digitalem, quam J. C. BAUHINUS in *Vogeſo* monte naſci ait.

331. DIGITALIS foliis calycinis lanceolatis, galea inciſa, faucibus maculoſis.
Digitalis lutea TABERNÆM. p. 567.
Digitalis flore luteo HORT. AICHSTETT. *eſt. ord. I. t.* 1. *f.* 3.

In Helvetia vulgaris in montibus, etiam in ſubmontanis, ut in dumetis ſupra *Reichenbach.* Circa *Burgdorf an der Eymatte*, & ad pedem montis *Pinzberg.* Ad viam a *Balſtal* ad *Holderbank &c.*

Caulis non ramoſus, erectus, tripedalis, cum foliis hirſutus. Iſta ſeſſilia, amplexicaulia, aut ſemiamplexicaulia, longe lanceolata, etiam ſubrotunda, ora obiter ſerrata. Spica florum, ut in priori, flores hirſuti, lutei, intus ex ſanguineo maculoſi & venoſi. Calycis folia lanceolata, ſegmenta floris acutiora, ſupremum emarginatum *e*), brevius, imum triangulare, in mucronem eductum.

332. DIGITALIS foliis calycinis lanceolatis, galea bifida, faucibus immaculatis.
Digitalis flore minore ſubluteo, anguſtiore folio I. B. II. p. 814.
Digitalis lutea LOBEL. *adverſ.* p. 245. & *ic.* p. 573.
Digitalis flore luteo minore RIVIN. *t.* 105.
Digitalis calycinis foliolis lanceolatis, corollis acutis, labio ſuperiore bifido LINN. *II.* p. 847.

o) L. V. c. 96.
p) TOURNEF. A.A.
q) ibid.
r) Ad E.F.
s) E.
t) F.
v) L.
x) M.

y) *On aereal influences* p. 49. 50. cum nauſea.
z) BUCHWALD p. 102. DODON. LOBEL. PECHEY *herbal.* p. 105. RAI.
a) *Hiſt. de l'Acad.* ann. 1748. p. 84. BOERHAAVE.
b) *Chirurgie pharmac.* p. 101. BUCHWALD.
c) Ex floribus RAI.
d) *Aereal influences* l. c.
e) Etiam tridentatum MOEHRING. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1743. *hebd.* 4.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0181-7 DFG

In lapidoſis deciduis & dumetis ſubmontanis frequens: in Gubernio Aquilejenſi ubique, fere ſuper *Aquilejam*, *Bevieux*, *au Chalet &c.*

Vere diverſa, foliis glabris durioribus, anguſtioribus, floribus minoribus, in ſpica crebrioribus, pallidis, non maculoſis, ſegmentis calycis & floris acutis *f)*, triangularibus, his pene æqualibus quinis, ſuperiori manifeſto bifido.

ANTIRRHINUM Linnæi n. 750.
ANTIRRHINUM Tournef. T. T. 75.
& LINARIA Tournef. t. 76.
& ASARINA Tournef. t. 76.
& CYMBALARIA Rivin.
atque ELATINE Rivin.

Non poſſunt duo genera conſtitui, cum & Antirrhina calcar moliantur, & Linariarum aliquæ calcar habeant breviſſimum. Multum etiam in florum fabrica eſt varietatis.

Calyx quinquefidus *g)*, ſuperioribus ſegmentis latioribus. Flos difformis, tubo lato *h)*: faucibus floris plerumque ſuperius & inferius in palatum tumentibus *i)*, ellipticum utrumque, quæ duæ quaſi maxillæ ſibi congruunt, ut floris tubus ſponte conniveat *k)*. Labium ſuperius bifidum *l)*, reflexum: inferius ex illo palato trifidum *m)*, cujus media lacinia minor eſt. Poſterior pars floris vel in tumorem deprimitur *n)*, vel omnino calcar *o)* educit, longius aut brevius. Fructus aliquot foraminibus *p)* per maturitatem patet.

I. ABSQUE CALCARE.

*333. ANTIRRHINUM *q)* foliis ellipticis obtuſis, floribus ſpicatis, calycibus obtuſis, calcare breviſſimo.

Antirrhinum Dodon. *coron.* p. 85. Passæi. Rivin. *t.* 82.
Antirrhinum vulgare I. B. III. p. 1163. Garidel.
β. *Antirrhinum majus alterum, folio longiore* Miller *t.* 42.
Antirrhinum corollis ecaudatis, floribus ſpicatis, calycibus rotundatis Linn. *II.* p. 859.

Inter *Riviera & Bellinzona* in arenoſis. Ex muris antiquis paſſim, *Bernæ, Viviſci*, ſed ea exempla non veræ cives ſunt.

Pulchra planta & coronaria, caule erecto, etiam tripedali, ramoſo: foliis ellipticis obtuſis, floribus in ſpicam nudam congeſtis: calycis ſegmentis obtuſis: flore amplo, purpureo *r)*, cum palato flavo, initio calcaris evidente. Fructus cylindricus, capitis vitulini non diſſimilis *s)*, curvus. Oſtii inferioris ſquamæ duæ inferiores, una ſuperior: oſtorum inferiorum ſquamæ una major, & recta. Semina anguloſa, atra.

334. ANTIRRHINUM foliis ellipticis obtuſis, floribus ſparſis, calycibus ſubulatis longiſſimis, calcare breviſſimo.

Antirrhinum ſylveſtre ſeu minus Dodon. *coron.* p. 87. 88.
Antirrhinum ſylveſtre Hort. Aichstett. *æſt. ord. I. t. 9. f. 3.*
Antirrhinum arvenſe Rivin. *t.* 82.
Antirrhinum corollis ecaudatis, floribus ſubſpicatis, calycibus digitatis, corolla longioribus Linn. *II.* p. 860.

β Flore albo Boerhaave.

Baſileæ paſſim inter ſegetes, ſic circa *Roche*. Genevæ, verſus *la Batie* I. B.

Multa ſimilia. Caulis erectus, ramoſus, ſed non facile pede altior. Folia anguſta, elliptica, obtuſe lanceolata, mollia. Flores pauci, ſparſi, ſeſſiles. Calyx peramplus, quinquefolius, imis duobus foliis rectioribus, minimis, toto flore longior: iſte purpureus

f) Tournef. G.H.
g) Idem t. 75. H. t. 76. I. & in Aſarina C.
h) t. 75. D.F.B.C. t. 76. a B. ad G. & in Aſarina A.B.
i) t. 75. ad B. t. 76. B. & in Aſarina ad A.
k) t. 75. B. t. 76. in Aſarina A.
l) t. 75. A.A. in Aſarina ibid.
m) t. 75. D. in Aſarina ſub A.
n) t. 75. ſub C.
o) t. 76. G.
p) t. 75. G.H.I.K in Aſarina F.
q) Herba caule & foliis Anagallidis, flore albæ violæ, purpureo, minore, ſemine vituli narium ſimili Dioscor. L. IV. c. 128. Antirrhinum folio lini, hyacinthi flore, ſemine vitulinarium Plin. L. XXV. n. 81. Ἀνθίρρινον aparines ſimile, fructu ſimili vituli naribus Theophrast. L. IX. c. 21.
r) Pingitur a Tournefortio t. 75.
s) ibid. G.H.I.K.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0182-3 DFG

pureus, tomento flavo: fabrica ut in priori. Calcar breviſſimum. Fructus tribus foraminibus aperitur, quorum primum eſt in loculo ſuperiori, & tres ſquamas habet inferius eminentes: in inferiori loculo hinc duæ ſquamæ, inde unica, ad ſe invicem inclinantur. Figura non recedit a capite vitulino.

II. CALCARE LONGIORI.

I. PALATO DONATA.

335. ANTIRRHINUM viſcidum, foliis inferioribus conjugatis, ellipticis, obtuſis, hirſutis, calcare dimidii floris longitudine.
Antirrhinum tertium CAMERAR. *Epit.* p. 922.
Linaria arvenſis minima RIVIN. *t.* 85.

β Foliis reflexis HERMANN.
Antirrhinum foliis plerisque alternis lanceolatis, obtuſis, caule ramoſiſſimo, diffuſo LINN. *II.* p. 852.

In agris glareis, muris, paſſim frequens.

Tota planta pinguis eſt, unguinoſa, villoſa, mollis. Caulis ramoſus, dodrantalis. Folia elliptica, obtuſe lanceolata Flores ex foliorum alis, in petiolis unifloris. Calycis foliola longa, anguſta. Segmenta tria ſuperiora a duobus inferioribus hiatu diſtantia, per quod calcar exit. Flos exiguus, calcare curvo, dimidii floris longitudine, tubo & labio ſuperiori violaceo: barba & mento albidis. Fauces villo aurantio clauſæ. Fructus ovalis, duobus foraminibus apertus.

336. ANTIRRHINUM foliis linearibus adſcendentibus, congeſtis, caule erecto, ſpicato.
Linaria ε) *prima* DODON. *Pempt.* p. 183.
Linaria lutea vulgaris I. B. III. p. 456. BLAKWELL. *t.* 115.
Linaria RIVIN. *t.* 83.
Linaria vulgaris noſtras. Ic. Reg. 128.

β Flore minore C. B. in ipſa urbe Baſilea, prope portam *D. Johannis.*
Antirrhinum foliis lanceolato linearibus, confertis, caule erecto, ſpicis terminalibus, ſeſſilibus, floribus imbricatis LINN. *II.* p. 858.

Caulis erectus, ſæpe ramoſus. Folia adſcendentia, rubra, glauca, linearia, acuta, glabra. Flores in ſummis ramis ſpicas faciunt, breves & denſas. Calycis dentes lanceolati, pene æquales. Calcar curvum, conicum, dimidio flore longius. Floris υ) labium ſuperius ſtrictius, replicatum, ſulfureum, mento & medio labii inferioris tumore flavis. Fructus ovalis. Semina rotunda, plana, ala foliacea marginata. Accedit ſtaminibus ſtamen quintum, imperfectum χ), ſpongioſum.

Sapor ſalſus, amarus & ingratus eſt, & oleum ψ) empyreumaticum inter elementa abundat. Intus ſumta Linaria urinam movet, ex antiqua obſervatione, etiam alvum ω); ad icterum laudata *a*), acris tamen, & mihi ſuſpecta aliisque *b*). Extus admota, cataplasmatis forma, & unguenti potiſſimum, ad hæmorrhoides magnis laudibus celebratur *c*).

Celebris eſt Peloria, in quam Linariæ *d*) flores in Suecia degeneraſſe viſi ſunt. In ea flores ſunt pentapetaloidei, quinque calcaribus cornuti, pentaſtemones *e*). Semina non maturat, ut a monſtro exſpectes *f*). In eadem planta & Linariæ florem, & Peloriæ vidit Ill. FABRICIUS *g*). Quare monſtrum eſt, non diſtincta ſpecies *h*).

337. ANTIRRHINUM foliis linearibus, adſcendentibus, confertim ſpicatis, calcare flore longiori.

Linaria

ε) Oſyris ramos fert lentos, tenues, in iis folia nigra, quaſi Lini. In ramulis ſemen rubeſcens PLIN. L. XXVII. n. 88.
υ) TOURNEF. t. 75.
χ) GLEICHEN *Reich der Pflanzen* t. 21.
ψ) GEOFROI III. p. 731.
ω) TRAGUS.
a) PLIN. l. c. LOBEL.
b) BLAIR.
c) CHESNEAU obſſ. p. 346. L. III. c. XI. TOURNEFORT. PURMAN. *Lorberkranz* p. 607.
d) *Amœnit. I.* p. 55. t. 3. & in propria diſp. de Peloria. Peloricides LUDOLF. p. 160.
e) T. III.
f) DUCHESNE *des fraiziers.*
g) *Hort. Elth. II.* p. 210. Imos flores monſtroſos, ſuperiores naturales KRASCHENINNIKOF p. 99.
h) Ita etiam Cl. DU CHESNE *fraizier. remarq.* p. 52. 53.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0183-8

Linaria lutea montana Geniſtæ tinctoriæ folio C. B. ad pedem Montis *S. Bernardi* reperta.
Linaria αλπικαιθομηλινοκαλες RICHER.

Eo loco nuper lecta, quo C. B. & in valle *S. Nicolai* circa *Praborgne.*

Omnia ſimillima prioris, folia, habitus, flores. Tantum flos totus ſature flavus eſt, mento quidem tinctiori, calcare longiori, quod totam floris longitudinem ſuperet. Calycis ſegmenta longiora, minus lanceolata. Ill. LINNÆUS pro varietate habet, neque valde repugnavero.

338. ANTIRRHINUM caule procumbente, breviter ſpicato, foliis verticillatis.

α Flore purpureo, rictu non aureo, humilior, *Oſyris purpureocærulea repens* LOBEL. *adverſ.* p. 410.
Linaria parva purpurea foliis ſine ordine diſpoſitis I. B. III. p. 460.
Linaria minor flore cæruleo MANGET. *Pharm.* T. II. *t.* 15. p. 567.

β Pulcherrima & humillima, galea alba, purpureis lineis parallelis ſtriata, barba alba, ſed mento miniato.

γ Varietas purpurea rictu aureo.
Linaria αιθεχρυσοκυανοφθις RICHER.
Linaria Pannonica II. CLUS. *Pannon.* p. 309.
Linaria quadrifolia ſupina C. B. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 42. *It. IV.* p. 338.

δ. *Linaria hiſpanica IV.* CLUS. *hiſt.* p. 321. ex fide horti ſicci C. B.

α. δ. *Antirrhinum foliis quaternis lineari lanceolatis, caule diffuſo, floribus racemoſis, calcare recto,* LINN. *II.* p. 856.

In alpium lapidoſis, & glareoſis, ſecundum fluvios rivosque, & ſecundum labilium lapidum ruinas ubique. In planitiem etiam cum fluviis deſcendit, im *Kandergrien i*); in confluente fl. *Rhodani & Arve* CHERLER. In montoſis rarior, tamen in *Chaſſeralle* lecta eſt.

Pulchræ plantulæ caules vix dodrantales, ramoſi, procumbentes. Folia glauca, craſſula, ovata, aut elliptica, etiam lanceolata, quaterna in verticillo, etiam terna & quina. Flores in ſumma planta congeſti brevem in ſpicam: pro portione maximi & ſpecioſiſſimi. Calcar longiſſimum, incurvum; galea ſtricta: utrumque labium violaceum, mentum aureum: ſic apices ſtaminum. Semina plana, marginata.

339. ANTIRRHINUM caule repente, foliis reniformibus, quinquelobatis.
Cymbalaria MATTHIOLI p. 1124. CAMERAR. *Epit.* p. 860. RIVIN. *t.* 86.

Flore albo PONTEDER. *anthol.* p. 249.

Frequens in muris vetuſtis *Baſileæ*, *Seduni*, *Tugii*, *Altdorfi*, *Lugani*, *Mendriſii.* CHERLERI tempore nondum in Helvetia naſcebatur.

Caulis ramoſiſſimus longe reptat, & muros ceſpitibus ſuis obducit. Folia alterna, circa pediculum excisa, fere reniformia, ſeptiloba, levia. Flores ex alis foliorum in oblongis petiolis unifloris. Calyx purpureus, foliis brevibus, lanceolatis, pene æqualibus. Galeæ duo lobi, ſubrotundi: mentum barbæ bifidum: deſcendentia tria ſegmenta in univerſum violacea. Sic calcar, quod incurvum eſt, tertiæ partis floris longitudine. Mentum flavum. Fructus globoſus, ventricoſus.

Non eſt hybrida *k*) planta, quam duæ ſpecies Elatines produxerint. Neque enim eosdem locos natales habet Arvenſes ſunt Elatinæ, in tota Helvetia frequentes, ubi nuſquam Cymbalaria reperitur. Cymbalaria muraria planta eſt.

Succulenta eſt, tota aquoſa, cum aliquo amarore & adſtrictione. Extractum aquoſum ſucci amarum eſt, non ingratum: aqua inodora; ſal volatilis nullus HERMAN *l*). Vulnerariam eſſe IDEM. Ad ſcabiem WELSCH, quod credas, ob ſaporem fumariæ adfinem.

340. ANTIRRHINUM caule procumbente, foliis haſtatis, imis conjugatis, ſuperioribus alternis.
Elatine CAMERAR. *Epit.* p. 754.
Elatine ſeu Veronica femina BLAKWELL. *t.* 170.

β Flore cæruleo C. B.
Antirrhinum foliis haſtatis alternis, calycibus procumbentibus LINN. *II.* p. 851.

In agris & inter ſtipulas, ſequenti ſimilis, magis villoſa.

Folia

i) Etiam circa *Memmingen* EHRHARD. *Pflanzenbiſt. II.* p. 159.
k) LINN. *plant. Hybrid.* p. 22. n. 30.
l) *Diſſ. de Cymbalar.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0184-4 DFG

Folia ima conjugata, ſuperiora alterna: ima etiam ſagittata, inde alter hamus deficit, deinde uterque. Paſſim dens aliquis accedit. Flores ex alis foliorum in petiolis unifloris. Calycis foliola ex ellipticis lanceolata. Flos brevis & latus; galea ſature violacea, erecta: barba pallida, cum palato & trifida barba, cujus ſegmenta ovalia. Calcar antrorſum incurvum, flore paulo brevius.

341. ANTIRRHINUM caule procumbente, foliis villoſis, ovatis, imis conjugatis, ſuperioribus alternis.
Veronica femina CAMERAR. *Epit.* p. 462.
Elatine RIVIN. *t.* 86.
Antirrhinum foliis ovatis alternis, caulibus procumbentibus LINN. *II.* p. 851.
Paſſim in agris & inter ſtipulas.
Habitus repens, ramoſus; folia ima conjugata, ſuperiora alterna, ovata, integerrima, vel minutis dentibus ſerrata, lanceolata. Flores ſolitarii ex alis in longis petiolis. Calycis ſegmenta ovata, lanceolata, ſe contegunt imbricata. Tubus floris breviſſimus, labium ſuperius atropurpureum, inferius & mento & barba luteum. Calcar acute conicum, flore brevius. Linariam eſſe ſenſit JUNGIUS.
Peloriam *m*) in hac ſpecie Cl. RAMSPEK *m**) reperit circa *Gundeldingen*, vario gradu diformem, limbo plano ſexpartito, tribus ſegmentis violaceis, ſex etiam veſtigiis tumorum labii inferioris: calcaribus ſex, ſtaminibus ſex. Ea omnia alias ſimplicia fuerunt, alias tantum calcar bifidum, labium inferius quadrifidum.
Ex hac planta, cum hyoſcyami ſucco expreſſo, & cum oleo inſpiſſato balſamum faciunt *n*).

II. PALATO NULLO.

*342. ANTIRRHINUM foliis imis elliptico lanceolatis, acute dentatis, caulinis capillaribus trifidis.
Linaria Bellidis folio C. B. *Prodr.* p. 106.
Linaria odorata DODON. *coron.* p. 399.
Antirrhinum foliis radicalibus, oblongis, ſerratis, corollis calcaratis patulis LINN. *II.* p. 860.
In ſegetibus Genevæ verſus *Vernier* Gen. DE SAUSSURE.
Folia ad terram ex ovatis lanceolata, argute circumſerrata. Ad caulem capillaria, bipartita & tripartita. Caulis erectus, bipedalis, ramoſus, longa & rara ſpica terminatus. Flores perexigui, violacei, in brevibus petiolis. Calyx capillaribus pene ſegmentis: fauces apertæ absque palato, calcar breve & curvulum. Ob defectum palati Dodartiæ a MILLERO accenſetur.

m) *Comm. Gotting.* T. I. p. 351. t. 15. f. 4.
*m**) Conf. *Act. Helvet. II.* p. 25.
n) HECQUET. *pharmac.* p. 83.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0185-0 DFG

IV. PLANTÆ FLORIBUS DIFFORMIBUS.

II. POLYPETALÆ.

STAMINIBUS CONNATIS.

I. INTER DIDYNAMIAS & PAPILIONACEAS MEDIÆ.

I. OCTOSTEMONES TRIPETALÆ.

POLYGALA *a*) Tournef. t. 79.

POLYGALÆ Linn. n. 851. ſp.

Calycis tria foliola viridia, brevia, ſuperius nempe & duo infima: duo vero media petalodea *b*), venis coloratis picta, ovalia, acuta, perampla, quæ paulatim in viridem colorem redeunt, & fructui utrinque adſident. Flos tripetalos *c*), in oblongum tubum figuratus *d*). Supremam carinam ejus tubi efficiunt duo petala cava, extrema parte conjuncta, plicata: inferiorem unicum petalon abſolvit, carinæ ſimile, ſurſum cavum, fructum amplectens. Idem replicat duos margines in acuti cordis ſpeciem: a quo corde duæ laminæ profunde ſexfidæ deſcendunt *e*). Fructus compreſſus, cordiformis *f*), bilocularis, dicoccus. Unguis unicus, in duo plana plicatus, educit octo ſtamina breviſſima *g*). Non eſt vera diadelphia.

343. POLYGALA procumbens, foliis imis ſubrotundis, ſupremis linearibus.

Polygala minor, foliis ad radicem rotundiuſculis Helwing. *flor. quaſ.* p. 40.
Polygala cærulea, purpurea, alba Tabernæm. p. 831.
Polygala buxi minoris folia, flore cæruleo Vaillant. *t.* 32 *f.* 2. & p. 161. *n.* 4.
Polygala floribus criſtatis, racemoſis, caulibus erectiuſculis, foliis radicalibus obovatis majoribus Linn. *II.* p. 987.

In pratis & alpibus.

Caules ſemiſubrecti, breviores, vix ſemipedales. Folia prima ſubrotunda, firmula: ſuperiora linearia; in alpibus tamen omnia ovato lanceolata. Flores plerumque cærulei.

Amaror in iſta eſt diuturnus & valens: purgat absque incommodo. Cum in Virginiana Polygala vires ad peripneumoniam ex Cl. Tennent experimentis innotuiſſent, & cum Idem vir Cl. in pleuritide, & peripneumonia, & podagra pari felicitate ea herbula uſus fuiſſet; etiam hanc Cl. viri Bouvart & du Hamel *h*) ad ſimilem uſum revocarunt. In pleuritide ergo Polygalæ infuſum exſcreationem promovet: minori doſi data febrem minuit; continuo ſymptomata mitigat, expectorationem promovet, ad unum cochlear data: una alvum, urinam, & vomitum ciet *i*), ut tamen Virginiana Polygala viribus excellat *k*). Deinde in hydrope, & in anaſarca, aqua cum Polygala decocta bono cum affectu, & cum lotii incremento data fuit, cum in pinta uncia herbæ decocta ad dimidiam exhalaſſet, & per horam tria cochlearia ſumerentur *l*). Non ſine ſucceſſu in phthiſi datam fuiſſe Ill. Cranz *m*). Et nuper ad ſanguinem diſſolvendum eximius medicus Sarconius Polygala uſus eſt.

344. POLYGALA caule erecto, foliis linearibus, acutis.

Polygala vulgaris major C. B. Vaill. *t.* 32. *f.* 1.

Variat flore albo, cæruleo, purpureo.

Polygala floribus criſtatis, racemoſis, caulibus herbaceis, ſimplicibus, procumbentibus, foliis lineari lanceolatis Linn. *II.* p. 986.

In pratis ſiccis & ſylvis.

Folia ima etiam breviora, latiora, ſed lanceolata, leviter amara, reliqua linearia, lanceolata. Caules erecti. Reliqua eadem.

Prior in vulgarem culta non redit Hill. *brit. herb.* p. 82.

POLYGA-

a) Polygala palmum alta, in ſummo caule ſemen lenticulæ, adſtricto guſtu. Lac auget Dioscor. L. IV. c. 737. Plin. L. XXVII. n. 96.
b) Tournef. K. L.
c) Pro monopetalo Idem.
d) A. B.
e) Tournef. E. Malpigh. n. 144.
f) Tournef. E. F. G.
g) Linn. n. 364.
h) Du Hamel. *Mem. de l'Acad.* ann. 1739.
i) Bouvart. *mem. de* 1744.
k) *Mem. de* 1739. p. 184.
l) *Mem. de* 1744.
m) *Mat. medic. II.* p. 180.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0186-6 DFG

POLYGALOIDES Gundelsheimeri apud Johrenium.

Dillenii *nov. gen.* p. 152. t. 9.

CHAMAÉBUXUS Tournef. *Mem. de l'Acad.* ann. 1705.

Calyx trifolius, foliolis ovato lanceolatis, venoſis, ſupremo maximo. Flos tripetalos *n)*, fabricam imitatus floris papilionacei, duobus petalis *o)* pro vexillo ſubpoſitis, cujus finis ovalis eſt, imo petalo ex carina *p)* connato, & ex duabus alis, quarum dimidia pars libera ex carina roſtro obtuſo terminatur, & cis id roſtrum, utrinque, ovalem adpendicem *q)* educit, quæ conjunctæ appendices cavum intercipiunt, ut in floribus papilionaceis, quo ſtamina continentur & tubæ. Ex initio roſtri octo ſtamina oblongis filamentis. Ornamenti flabelliformis defectus, & calyx triphyllos hanc plantam a polygala ſeparant.

345. POLYGALOIDES procumbens foliis duris, ovatis, nervo ariſtato.

Anonymos flore coluteæ Clus. *Pann.* p. 47.

Pſeudo-Chamæbuxus Hort. Aichstett. *vern. ord. 6. t. 12. f. 3.*

Polygala floribus imberbibus ſparſis, carina apice ſubrotundo, caule fruticoſo, foliis lanceolatis Linn. *II.* p. 989.

β Macula in flore purpurea Clus.

In omnibus montoſis frequens, in adſcenſu *Planfavey* prope *Roche*, *Plantour* prope *Aigle*, M. *Hauenſtein &c.*

Caules lignoſi, ſemiproſtrati, vix dodrantales. Folia ſolida, ſicca, ovata, nervo ariſtato; ſuperiora elliptica, lanceolata. Flores inter folia ſeſſiles, in petiolis unifloris, qui vagina trifolia excipiuntur. Flos ochroleucos, cum macula in extremis alis aut crocea, aut purpurea, quæ etiam petala ſuperiora extrema ſimili colore tingit.

II. HEXASTEMONES.

Hæ veriores diadelphiæ ſtamina habent, utrinque terna connata.

FUMARIA Tournefort. t. 237. & Linnæi n. 849.

FUMARIA Rivin. *tetrapetal. irreg.*

& CAPNOIDES *r)* Tournef. ibid.

Character non eſt in calyce, qui alias bifolius eſt *s)*, nullius alias; neque in fructu, qui modo brevis, rotundus, monoſpermos, modo ſiliquoſus, longus, polyſpermos, modo alterius eſt fabricæ. Sed flos conſtantem fabricam ſervat. Tetrapetalos eſt, tantum ut petala alias firmius connaſcantur, alias laxius, quod idem in papilionaceis accidit. Figura, quæ in papilionaceis. Vexillum reliqua petala *t)* comprehendit, longiſſimum, fine lato, ovale, per medium gibbum: idem retrorſum in erectum cylindricum calcar *v)* producitur in eo a papilionaceo diverſus. Alæ paulo breviores, ſtrictæ *x)*, fine in juga tria majora, duo minora, plicato, isque finis cum altera ala mediam tubam comprehendit. Carina ſulcata *y)*, vexilli longitudine, gracilis, extrema parte cava, ſæpe diviſa *z)*. In calcar ſquama ex altero ungue ſtaminum retrogreditur. Stamina duo *a)*, lato ungue: ſingulum ſuſtinet tres apices *b)* longos, gracilesque, & cum ſodali ſiliquam comprehendit.

346. FUMARIA foliis multifidis, lobis ſubrotunde lanceolatis, fructibus monoſpermis.

Fumaria Matthioli p. 1158. Rivin. *tetrap. Irreg.* T. I. Blakwell. *t.* 237. cum charactere.

β Flore palleſcente I. R. H.

γ Flore

n) Tournef. C.D.E.
o) C.D.
p) E.
q) F.
r) Capnos ſeu pes gallinaceus foliis tenuiſſimis, ſparſis, flore purpureo viridi Plin. L. XXV. n. 98. Fructuoſa, per tenera, coriandri ſimilis, foliis candidioribus, undique numeroſis, cinereis, flore purpureo, ſucco aeri Dioscor. L. IV. c. 105. Noſtra eſſe videtur.
s) Ad. I.
t) B.B.
v) B B.I.
x) Ad E.
y) C.C.
z) ibid.
a) Ad G.
b) ibid.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0187-1 DFG

γ Flore albo TABERNÆMONT. p. 32.

Varietates habet MICHELI *Hort. florentin.* p. 39.

Rariſſima GESNERI ſeculo, nunc ad muros, in vineis, hortis & agris vulgo provenit.

Radix fibroſa. Caules numeroſi, intricati, ramoſi, teneri, ſucculenti, dodrantales. Folia glauca, plana, latitudine ubique fere eadem, pinnata, pinnis pinnatis, pinnulis trilobis, lobulis trifidis & bifidis. Flores in ſpicas denſas. Calyx dentatus, bifolius; flos *c)* roſeus vexillo integro, fine ſubrotundo, quem gibbus viridis dividit. Alarum finis & latera vexilli atropurpurea, roſtrum carinæ ſubrotunde lanceolatum; media pars ejusdem vexilli anterior viridiuſcula. Squama craſſa, in calcar retrogreſſa, fine curvo. Stamina duo lata, apice tricuſpide. Siliqua globoſa *d)*, monoſperma.

Planta ſucculenta, molliter amara *e)*: in ſucco ſpiſſato nitri ſimiles cryſtallos deponit: ſaponacea abſque morſu & calore: reſolvens, coagula viſcerum abdominalium liquefacit: Succus *f)* ad duas uncias datus cum ſero lactis alvum leniter ſolvit *g)*, ſanguinem, ut vocant, depurat, ſcorbuto reſiſtit *h)*, cutanea vitia *i)*, & ruborem faciei nimium contemperat, ſi præterea corporis exercitatio acceſſerit, verno tempore. Hoc innocuo remedio vulgo in Gallia utuntur, eoque morbus atrabilarius paſſim ſuperatur Debile cum ſit medicamen, poterit aliquando medicum in morbo hypochondriaco fefelliſſe. Non putem eſſentiam ſpirituoſam vires plantæ recipere, quæ ſibi relicta refrigeret *k)*. Extractum ſeu ſuccum ſpiſſatum magis probavero, cujus drachma una alvum ducit *l)*. In phthiſi decoctum & ſuccus multo uſu profecit *m)*. Fumariæ ſpecies in Dalmatia ad arthritidem magni fit *n)*. Tæniam ea ſuperatam *o)* lego. In fundo decocti vel infuſi ſalem alcalinum & tamen cryſtallinum viſum legi *p)*. In ſale cinerum ſal marinus cum ſulfure admiſtus eſt *q)*.

*347. FUMARIA foliis pinnatis, pinnis pinnatis, pinnulis lobatis, ovatis, ſiliquis brevibus, incriſpatis.

Fumaria montana TABERNÆM.

Pſeudo Fumaria flore luteo RIVIN. *t.* 74.

Fumaria tingitana radice fibroſa, perennis, flore ex albo flaveſcente, ſiliquis curtis PLUKNET. *almag.* p. 262. *t.* 90. *f.* 2.

Fumaria ſiliquis linearibus tetragonis, caulibus diffuſis, angulosis LINN. *II.* p. 984.

In Helvetia transalpina vulgo, circa *Capo di Lago*, *Mendris* &c.

Caulis ramoſiſſimus. Folia pinnata, pinnis pinnatis, pinnulis petiolatis, trilobatis, ovatis & ſimplicibus. Flores in ſpicas breves congeſti, lutei. Folia calycis lanceolata, bina. Vexilli pars anterior margine ſuo contracta, media linea elevata dividitur. Retrorſum idem calcar ſemiplanum remittit, in quod duo ungues tendunt, conglutinati, incurvi. In alis rotam elevatam ſex radiorum habent. Carina & ſtamina ſimilia. Fructus latiuſculus, brevis, incriſpatus. Semina magna, nigra, reniformia.

348. FUMARIA radice bulboſa, caule ſimplici bifolio, bracteis ovato lanceolatis.

Fumaria altera CAMERAR. *Epit.* p. 891.

Fumaria bulboſa I. TABERNÆM. p. 35. & *II.* EJUSDEM p. 36. & *III.* p. 37. & *IV.* p. 38.

Fumaria bulboſa radice cava major C. B. I. R. H. GARIDEL. p. 194. *ic.* 38.

Pſeudo-Fumaria RIVIN. *tetrapet. irreg. t.* 72.

Variat flore albo, cujus quatuor icones TABERNÆMONTANUS dedit p. 35. 36. 37. 38. ſubflaveſcente, &c.

Ubique ad ſepes, in umbroſis, primo vere.

Radix difformiter ſubrotunda, modo ſolida, modo cava, ut certo vidi. Caulis ex radice unicus, erectus, non ramoſus, levis, ſupra terram bifolius. Folia glauca, tenera, glabra, pinnis alternis pinnatis, pinnis primis denuo pinnatis, pinnis ſecundis multilobis, lobis obtuſis, pinnulis ſimplicibus & inciſis, circumſcriptione totius folii triangulari, ut in umbelliferis. Scapus floralis fert racemum laxum, florum

c) Tetrapetalos FABRIC. *hutisbac.* p. 49. 50.
d) Q. R.
e) Analyſin habet RIECKE *de fumaria.*
f) Recentem herbam recte præfert SALADIN p. 250. b.
g) MESUE p. 14. Etiam Syrupus p. 139. b.
h) LINN. p. 247.
i) MALOUIN. *chym.* p. 104.
k) Putat STAHL. *mater. med.* p. 328.
l) NICOLAI *mat. med.* p. 227.
m) FÆK *fel om chroniska Siukd. bot.* p. 17.
n) RUMLER obſ. 82. Fumaria *Split.*
o) Succo ROUSSEY *de fumar.*
p) *Journ. de Trevoux* ann. 1711. m. Juillet.
q) GMELIN. *Comm. Acad. Petrop. V.* p. 289.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0188-7 DFG

rum fere duodecim, trans verſorum, quibus interponuntur folia ſimplicia; ex ovatis lanceolata. Calyx nullus. Flos *r*) vulgo purpuraſcit: alarum pars plicata ſaturatiori colore eſt. Calcar floris longitudine. Vexillum reflexum, cordatum, carina bifida. Intra calcar ſquama bifida retrocedit, parieti adnata. Siliqua oblonga, in uncum terminata, bivalvis, ſed difformis, tumens, ſeminibus ſubrotundis, duodenis, de valvularum commiſſione pendentibus.

Vetuſtiores inter nuperos Ariſtolochiam dixerunt, hactenus non bene. Vulnerarias vires tamen ei tribuunt *s*), & radicis pulvis carnes ſpongioſas *t*), de oſſe efflorescentes, abſumere dicitur. In febribus intermittentibus laudatus *v*); ut alia amara. Emmenagogam vim ei tribuunt, quæ ſit in ariſtolochia, cui tamen radicem inodoram non ſuppoſuerim *x*) pro ſuccedaneo. In radicum cinere ſal communis admiſcetur *y*).

349. FUMARIA radice bulboſa, ſolida, caule ſimplici, multifolio, bracteis digitatis.

Fumaria bulboſa ſeu tuberoſa minor TABERNÆM. p. 39.

Ariſtolochia vulgaris, flore purpureo HORT. AICHSTETT. *hybern. t. 7. f. 2.*

β Minor, junior, flore ſæpe virente.

Radix cava viridi flore LOBEL. *ic.* p. 760.

Fumaria bulboſa radice non cava, minor C. B.

Aliquanto rarior. In ſubalpinis, circa *les Plans*, & inde ſurſum per alpes, *aux Nombriaux*. Prope *Ebrodunum* I. B. *Genevæ* STROBELBERGER p. 181. *Baſileæ* verſus novam domum, & extra urbem minorem C. B. de minore, inter ſalices ad *Wieſam* CHERLER, tum circa *Münchenſtein*, *Neuhaus*, *klein Hüningen*, *Bottigen*. Im *Gebüſche bey Riehen*, *Basler Merkwürd. VII.*

Certo differt, neque eſt planta prior 348. anno ſecundo adultior, cum *Bernæ* nunquam palmata, circa *les Plans* ea ſola naſcatur; neque ullo modo probabile eſt, ex una planta utramque natam eſſe *z*).

Radix ſolida, multo quam priori minor, neque avellanam nucem facile ſuperatura. Folia numeroſiora, quatuor ad ſex, plerumque teneriora, anguſtiora. Folia inter flores, ſive bracteæ, profunde digitatæ, in digitos pene parallelos diviſæ. Squama in calcar retrocedens mucronata, non bifida, libera, neque parieti adnata. Tumores laterales vexilli minores: Habitus totus humilior. Non bene etiam nuper LINNÆUS *zz*) cum priori conjungit. Flos cæterum & folia, & facies ſatis ſimiles.

III.

I. PLANTÆ PETALODEÆ.

II. POLYPETALÆ.

II. FLORIBUS DIFFORMIBUS.

III. STAMINIBUS DENIS, IN DUO SYSTEMATA DISPOSITIS.

DIADELPHIÆ LINN.

PAPILIONACEÆ TOURNEF. t. 209. OEDERI II. n. 64. & 207.

LEGUMINOSÆ BOERHAAVII.

Claſſis naturalis eſt, quam floris difformitas cum didynamiis, fructus cum ſiliquoſis tetrapetalis conjungit, & ſeminum ex valvarum commiſſione ſuſpenſio, atque nidi in valvarum cavitate pro ſeminibus exſculpti. Calyx monophyllos *a*), ex ſuo tubo in quinque ſegmenta inæqualiter diviſus. Flos difformis, papilionaceus *b*), tetrapetalos *c*), aut omnino pentapetalos, ſi carinam ſæpiſſime aut fiſſilem, aut bipedem, pro duobus petalis numeraveris, non repugnante TOURNEFORTIO Petalum ſupremum, *Vexillum* TOURNEFORTII, reliqua petala immatura continet *d*): maturius plerumque partem alarum anteriorem deſerit *e*), & ab iis ad rectos angulos elevatur,

r) Eum pingit TOURNEF. t. 237. A.B.C.D.E.F.G.H.K.L. M.N.O.P. Dipetalon eſſe FABRIC. ibie.
s) LOBEL. *adverſ.* p. 266.
t) HELD. *Eph. Nat. Cur. Cent. VI.* obſ. 86.
v) *Bresl. Saml.* 1718. Oct.
x) LUDOVICI p. 218.
y) GMELIN. *Comment. Petrop.* T.V. p. 289.
z) LINN. *Flor. Suec. II.* p. 246. 247.
zz) p. 984. Conf. Ill. LUDWIG *de minuend. ſpec. plantar.* MOEHRING. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1740. *hebd.* 6.
a) TOURNEF. l. c. B. B.
b) SPIGEL. *Iſagog.* c. 12.
c) TOURNEF. D.E.F.
d) D.
e) ut 211. A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0189-6 DFG

& denique reflectitur, ambitu plerumque subrotundo, per medium plicato. Idem posteriorem partem reliquorum petalorum propriis tumoribus coercet. Duo petala lateralia, quæ *alæ*, semper æqualia, novello fructui parallela, adsident, & plerumque hamos *f*) retrorsum remittunt, qui fructui contegendo & staminibus continendis subsidio sint. Imum petalum, seu *carina*, sæpe aut fissilis, aut bipes, sursum cava, fine latiori, aut obtusius *g*) rostrato, aut acutius, fructum subnascentem continet. Sed propior eum comprehendit *Vagina h*) constanter alba, sursum cava, & superius aperta, cujus finis in novem stamina discedit, quorum medium longius est *i*). Fissuram superiorem decimi staminis filamentum complet, aliquanto latius; rarum vero est, si cum ea conferbuerit. Fructus, qui *Siliqua* dicitur, totam plerumque vaginam replet, & ad ejus finem anteriorem reflectit tubam simplicem *k*), fine sæpissime latescente, inmistam staminibus. Quando fructus vagina brevior est, tunc hujus pars anterior solam tubam continet. Siliqua duabus partibus æqualibus *l*) & similibus, constat, convexis, posterius & anterius acuminatis, sibi congruentibus, quæ commissione duplici uniuntur, quarum superior aperitur, & ad inferiorem semina *m*) suis ex petiolis suspenduntur *n*). Semina farinosa, aut amara, aut proprio blando, fatuo, sapore prædita, sæpe homini, semper avibus grata sunt, & quadrupedibus herbivoris.

Certa Classis, genera habet difficilia, minus bene determinata, & sæpe quasi arbitrarie definita.

Ordines a foliis sumo, non quod folia essentiam generum ingredi putem, etsi Trifolium vix alium communem characterem habet: sed quod facilis fit is ordo, etsi exceptiones patitur.

I. FOLIIS SIMPLICIBUS AUT TERNIS.

GENISTA.

GENISTA Tournef. t. 411.

GENISTELLA Tournef. t. 413.

GENISTASPARTIUM Tournef. t. 412.

GENISTA Linn. n. 859.

Non facilis character. Calycis segmenta duo superiora brevia, a tribus inferioribus aliquo hiatu sejuncta, quæ sibi propiora, minus profunde incisa sunt. Floris petala amplius a se invicem recedunt, quam in ulla alia *o*) hujus classis specie, & alæ non raro ad angulos rectos a carina abeunt. Vexillum, aliter *p*) quam in anonide, strictum, anterius angustius, emarginatum. Alæ carina longiores *q*), hamo brevi. Carina bipes, longe aperta, rostro obtuso, non recurvo: tuba globulo terminata. Fructus parum turgidus *r*): in eo aliquot *s*) semina reniformia, nostris certe in speciebus.

Genista tinctoria L.

350. GENISTA inermis, foliis glabris, confertis, ellipticis, lanceolatis, floribus sessilibus spicatis.

Genista tinctoria Dodon. *pempt.* p. 463.

Genistella Rivin. *t.* 67.

Genista foliis lanceolatis glabris, ramis striatis, teretibus, erectis Linn. *II.* p. 998.

Duas varietates habet Micheli *Hort. Florent.* p. 40.

In sterilibus arvis ubique, & potissimum circa Bernam *im Forst* & circa *Pümpliz*.

Caules numerosi, duri, anguloſi, fere erecti, ramosi, terminantur spica florigera. Folia solitaria, terno ordine sibi succedentia, conferta, ex ellipticis lanceolata, firma, glabra. Flores conferti, flavi, quales dixi *t*): Siliqua longiuscula, pene plana, glabra, polysperma. Semina lentiformia, hilo incisa, nitida.

Jam veteribus ejus usus *v*) ad tingendas lanas notus fuit, ad crassiores luteos pannos potis-

f) t. 209. F.G.
g) E.
h) M.
i) Malpighi ic. 179.
k) L.
l) P.P.Q.Q.
m) T.
n) Malpighi ic. 195. 248.
o) Ad A.
p) A.
q) ibid.
r) E.G.G.
s) G.G.
t) Stamina tantum octo habere Scopoli p. 532.
v) Plin. L. XVI. c. 18.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0190-0 DFG

potiſſimum utilis: cum urina & cineribus clavellatis aurantium colorem impertit *x*), eſtque inter fidos colores *y*); poſt Serratulam tamen ſequitur, infirmior, & majori copia debet adhiberi *z*). Ex ea, cum aqua calcis cocta, cum creta contuſa, & iterum cum alumine cocta, fit color ſaturate flavus *zz*).

351. GENISTA inermis procumbens, foliis duris, ſubhirſutis, ſpicis floriferis brevibus.
Chamægeniſta prima CLUS. *pannon.* p. 50. *Heſt.* p. 103.
Geniſtella piloſa I. B. I. P. II. p. 393.
Geniſta foliis lanceolatis, obtuſis, caule tuberculato decumbente LINN. *II.* p. 999.
Non perinde frequens, ut quidem in *Germania*. I. B. non longe *Friburgo* reperit Cl. GAGNEBIN non longe à *Pierre pertuis*, & inter *Delſperg* & *Lauffen*, in rupibus vallis *Motier grand val*, ad uſque *Corendelin*; porro à la *Chaux de fond*, à la *Brêche*, au *Cernil chaude*. In ſummo monte *Balon*: ſemper in *Jura* monte, & & continuo *Juræ Vogeſo*. In colle gramineo, qui agros *Wylenſes* à ſylva cognomine ſeparat, Cl. LA CHENAL.
Frutex ramoſiſſimus, procumbens, ramis pedalibus, anguloſis. Folia dura, ovata, pene cordata, brevia, complicata, ſericeo villo ſubtus ſplendentia. Flores per foliorum alas in brevibus petiolis ſeſſiles, in brevem ſpicam collecti: flavi, vexillo extus hirſuto. Alæ vix hamatæ, à carina longiſſime ad angulum rectum diſtant. Carina recta, cochlearis ſimilis, fiſſilis. Siliquæ hirſutæ, latiuſculæ, polyſpermæ & diſpermæ.

352. GENISTA foliis ovato lanceolatis, hirſutis, ſpinis in ramis ſeneſcentibus ramoſis.
Geniſtella FUCHS p. 220.
Geniſtella ſpinoſa RIVIN. t. 67.
Geniſtella aculeata TABERNAEM. p. 1102.
Geniſta ſpinis compoſitis, ramis floriferis inermibus, foliis lanceolatis LINN. *II.* p. 999.
Lauſannæ vulgo in ſylvis. Circa *Salevam* RAIUS. Circa *Baſileam* paſſim verſus *Burgfelden*: in ſylvæ *die Hard* oris ad Rhenum declivibus è regione pagi *Crenzach*. In colle ad *Limagum* prope *Wettingen*, &c.
Caules fruticoſi, ramoſiſſimi, cubitales, erecti. Rami juniores foliis tecti: in ſingulis foliorum alis ramus novellus, & una pluresve ſpinæ ſemifoliaceæ. In vetuſtis ramis ſolæ ſpinæ ſuperſunt, etiam ramoſæ, pungentes. Folia triplicato ordine ſibi ſuccedunt, ima ovata, reliqua ovato lanceolata, viridia, hirſuta. Flores longi, pene ſeſſiles in ſpicam collecti. Calycis ſegmenta ſuperiora diſcedentia, ima propinqua, dens imus capillaris. Alæ vix auriculatæ. Carina bipes, duobus tumoribus ſiliquam urget. Flos flavus: vexillum retrorſum reflexum, cordiforme, hinc dimidia carina brevius, carinatum: Carina prælonga, recta, non roſtrata, bipes. Alæ carina multo breviores. Siliqua brevis, lata, hirſuta, nigra, tribus ſeminibus turgens. Stylus decimus diſtinctus.

353. GENISTA foliis cauli adpreſſis ellipticis, ſine patente ovato lanceolato.
Chamægeniſta altera CLUS. *Pannon.* p. 51.
Geniſta ſagittalis Pannonica CAMERAR. *Hort. ic. XIII.*
Geniſta ramis ancipitibus, articulatis, foliis ovato lanceolatis LINN. *II.* p. 998.
In ſylvis helveticis vulgaris, in M. *Jorat*, *Suchet*, ſupra *Eglisau*: *Baſileæ* verſus *Burgfelden*, &c.
Mira plantæ fabrica. Caulis totus folioſus, articulatus. Rami non ramoſi. Folium quodque ellipticum, cauli adpreſſum & adnatum; pars ulterior ovato lanceolata reflectitur ad rectos fere angulos, glabra ea, firma & virens. Spicati flores ramos terminant. Calycis folia duo ſuperna brevia, tria inferiora longa, medium fere capillare. Flos flavus: vexillum reflexum, cordatum: alæ obſcure hamatæ, carina paulo breviores; iſta vexillo æqualis, bipes, fine amplo, ſubrotundo, non reflexo. Stylus decimus diſtinctus. Siliquæ totæ hirſutæ, nigræ, compreſſæ, quatuor ſeminibus fartæ, pene rotundis, nitentibus.

SPAR-

x) SPRAT. *Hiſt. of the Roy. Soc.* p. 299.
y) HELLOT. p. 397.
z) *Art de teindre les Soyes* p. 45.
zz) Schuttgelb LINDER. *färgekonſt* p. 82.

SPARTIUM *a*) Linn. ſp. n. 818.

GENISTÆ Tournef. ſp.

A Geniſta differt potiſſimum calyce bilabiato, in duo ſegmenta diſcedente, ſuperius & inferius. Flos magnus, vexillo ampliſſimo, alis brevioribus, carina fiſſili, aliquanto longiori. Siliqua perinde polyſperma.

*354. SPARTIUM foliis inferioribus ternatis, hirſutis; ſuperioribus ſimplicibus.
Geniſta Dodon. *pempt.* p. 761. Rivin. *t.* 65. Blakwell. *t.* 144. cum charactere.
Cytiſogeniſta ſcoparia I. R. H. Du Hamel *arbres* p. 203.
Spartium foliis ternatis ſolitariisque, ramis inermibus angulatis Linn. *II.* p. 996.

Non ſuperat arenoſas ſylvas Alſatiæ, neque in Helvetia reperta eſt, niſi in Transalpina, a *Bellizona* adusque *Mendris* ad vias. Sub *Furca* monte in valle *Oſcellana.*

Frutex ſepedalis, ramoſus, ramis anguloſis, longis, virgatis, omnibus erectis. Folia prima petiolata, trifoliata, hirſuta, obverſe cordata: ulteriora in ramis ſimplicia, ex ovatis lanceolata. Flores in ſpicam rariorem, cum intermiſtis foliis ſubrotundis. Flores petiolati, maximi. Calyx coloratus albus; dens ſuperior ter inciſus, inferior bis. Carina tota bifida, longiſſima, obtuſe roſtrata. Alæ ovales, obtuſæ, brevi petiolo. Vexillum ampliſſimum, reflexum, emarginatum; flava omnia. Fructus latus, nigerrimus, compreſſus, ex alarum commiſſura pubescens, polyſpermos.

Planta amara, multum ſalis *b*) continet, unice diuretici, & tartari vitriolati adfinis *c*): Quare lixivio *d*), & ipſius plantæ decocto *e*), hydropem legimus ſuperatum fuiſſe, & idem lixivium aliis cineribus præfertur, quales ſunt juniperi cineres *f*). Loco Caffeæ ſemina adhiberi poſſe *g*).

Sed etiam Geniſtæ hortenſis flores & ſemen vomitum movent *h*) cum vehementia, a duabus drachmis ad ſemuncem dati.

Flores noſtræ Geniſtæ conditi Capparidis locum tenent, minus tamen grati *i*).

Hæc eadem planta nuper ad coria præparanda adhibita *k*) eſt, & eadem commoda præſtat, quæ cortex quernus. Ex eodem etiam cortice, in thermis macerato, & fila, & ſatis bonæ telæ, ſed utique craſſiores parantur *l*).

*355. SPARTIUM caule decumbente ramoſo, foliis ſolitariis ovatis, floribus longe petiolatis *Emend. II.* n. 41. p. 20. †

Nova planta paſſim in *Burgundiæ* Comitatu naſcitur, ſed etiam in finitima Helvetia, ut *in Mairie de la Brevine, au Roulier* a Cl. Chatelain lecta, & *à la Chaux de fonds, dans la grande pature de la brêche.*

Caules anguloſi, ramoſi: folia non dura, ovatis longiora, cis finem latiora, obtuſa, hirſuta, neque ſericea omnia, etiam infima ſolitaria. Petioli unciales: flos quam paulo dimidio minor, floresque minus ad unum latus conjecti. Calyx bilabiatus, ſuperiore ſegmento bidentato, dentibus triangularibus, acutis, curvulis, inferiori tridentato: vexillum venoſum, flavum, amplum, emarginatum, ſic alæ latæ, ovales, evidentiori hamo. Carinæ roſtrum curvum, multo quam priori acutius.

ANONIS *m*) Tournefort. t. 229.

ONONIS Linn. n. 863.

Character difficilis, cum plantæ ab omnibus ſcriptoribus ad Anonides relatæ, neque foliis, neque flore, neque fructu conveniant. In calyce diſcrimen maximum, valde patente,

a) Spartium Dioscoridis videtur eſſe Geniſta juncea IV. c. 152.
b) Ad ſeſquidrachmam ex libra Geoffroi.
c) *Mem. de* 1762. p. 614.
d) *Hanover. Collectan.* obſ. 22.
e) Moehring. *Eph. Nat. Cur Vol. V.* obſ. 32. Brassavola *Exam.* p. 110. Monro *dropſy* p. 44. ſq. Mead *monita* p. 138. cum ſemine Sinapi.
f) K. *rwentka wetensk. handling.* 1762. *trim. I.*
g) Dubberger *tr. des liqueurs.*
h) Prevot *medicina pauper.* p. 512. Magat. *rar. medic. vuln.* l. c. 55.
i) Cortes. *miſcell.* p. 205. ad grana 90. Brooke t. 4. p. 205.
k) *Gotting. gel. Anzeig.* 1755. p. 1304. La Lande *art du tanneur* p. 14. *Hanoverſche Samlungen* 1755. n. 97.
l) Du Chesne *Manuel, Traité des arts* p. 46. *Hiſt. de l'Acad.* 1763. n. 1.
m) Ononis inter ſpinoſas in ramis ſpinas habet, adpoſitas folio rutæ ſimili, toto caule foliato, aratro inimica Plin. L. XXI. n. 58. Anonis, aliis Ononis, ramoſa, fœno græco ſimilis, niſi quod fruticoſior ſit, hirſutiorque, odore jucundo, poſt ver ſpinoſa Plin. L. XXVII. n. 12. Adde ex Dioscoride Anonidem dici & Ononidem, ramos habere dodrantales, frequentibus geniculis, capitulis rotundis cinctis, foliis non injucunde olentibus: in ramis acutæ ſpinæ L. III. c. 18.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0192-2 DFG

patente, cujus inferiores tres dentes prælongi, flori æquales ſint, duo ſupremi ad ſe invicem incurventur. Vexillum reliquis petalis amplius, plicatum, modice ſubrectum. Alæ perbreves, etiam carina breviores, hamatæ. Carina acute roſtrata. Stamen decimum non diſtinctum. Siliqua turgida, oligoſperma, ut ſemina tribus non plura ſint.

356. ANONIS caule decumbente, ramis ſeneſcentibus ſpinoſis.

α Junior planta nondum ſpinoſa.

II. Flore albo MATTHIOLI p. 675.

β Adulta & ſpinoſa.

Anonis FUCHS. p. 60. RIVIN. *t.* 69. BLAKWELL. *t.* 302.

Anonis, Ononis, reſta bovis TABERNÆMONT. p. 528.

II. Flore albo TABERN. ib. LOBEL. *adverſ.* p. 378. MORTON *Northamptonshir.* MATTHIOL. p. 675

III. Erectior, autumnalis.

Anonis ſpinoſa, fruticoſa, erecta, flore pallido VAILL. FABREGOU *II.* p. 136.

Ononis floribus racemoſis geminis, foliis ternatis, ſuperioribus ſolitariis, ramis inermibus ſubvilloſis LINN. *II.* p. 1006.

Vulgatiſſima ad vias, & in arvis, neque varietates albæ raræ ſunt. In Ægypto & vicina Aſia arida deſerta & fabuloſa obducit *n*).

Caules ſemiproſtrati, duri, ramoſiſſimi, cortice rubro, hirſuto. Junior abſque ſpinis eſt, viſcoſa & fætida. Cum ætate *o*) quisque ramus in lignoſam, & duram ſpinam terminatur. Folia ex vagina, ſive ex pedunculo foliaceo ampliſſimo, naſcuntur, quæ bifida, nervoſa, ſerrata, ex brevi pedunculo unum folium, etiam duo & tria profert, hæc rarius. Flores ex alis ramulorum, in petiolis breviſſimis, unifloris, ſolitarii, aut gemini; in ſummis demum ramis ſpicam quamdam follioſam efficiunt. Calyx hirſutus, longe tubuloſus, incurvus: Segmenta ſuperiora ſubrecta, quaſi fiſſura ſeparata, imum longius. Vexillum ampliſſimum, plicatum, roſeum. Alæ carina breviores, hamis brevibus. Carinæ roſtrum ampliſſimum, purpureum, in origine bipes. Stamina non diſtincta *p*). Siliqua brevis, rhomboidea, triſperma: Semina inique reniformia *q*).

Multum olei, acidi ſalis, & terræ continet: radix pro diuretica habetur *r*), & aperiente, ut calculi ſymptomata ab ejus uſu ſublata legas *s*), lapillosque expulſos *t*). Cortex ſumtus ad drachmam urinam movet, etiam cum vitio *v*), ut ab ejus uſu lotium præter voluntatem manet, ſed etiam menſes pellit. Sarcocelen uſu pulveris radicis ſuperatam fuiſſe *x*) MATTHIOLUS. Sed id nimium videtur *y*). Decocto Anonidis caput in cephalalgia Ungarica *z*) *hagymaz* fricatur. Aquam inutilem eſſe facile credo *a*). In ſale cinerum falſa natura eſt & adſtringens *b*). Muria condi, antequam ſpinoſa fiat, cibo gratiſſimam *c*).

Anonis ſpinis carens purpurea C. B. quæ *non ſpinoſa* CLUS. *Pannon.* p. 52. paſſim ab aliis repetita, ut a ROYERO *d*) & J. BAUHINO *e*), & quam Cl. STÆHELIN circa *Reichenbach* ſe reperiſſe putabat, diu me dubium tenuit. Planta BAUHINORUM folia, ut in icone CLUSIANA, ampliora habet, vaginas maximas, ſpicas in ſummis ramis confertas, foliis eminentibus non diſtinctas, calyces, & caules in iis ſpicis maxime tomentoſos, ut pro diverſa ſtirpe haberi poſſit. Non tamen eſt ejusmodi inter meas exemplum, quod ſatis tuto pro diverſo haberi poſſit, etſi *Caſpari* BAUHINI plantam puto differre: quare de eo malo ampliare. LINNÆUS, quam diſtinxerat, nunc conjungit.

357. ANONIS foliis ſubrotundis ſerratis, petiolatis, floribus petiolis multifloris.

Cicer ſylveſtre GESNER. *Hort.* p. 254. b. *Verius* LOBEL. *Icon II.* p. 73.

Cicer ſylveſtre trifolium I. B. II. p. 295.

Idem puto *Cicer alpinum* LOBEL. *Illuſtr.* p. 169.

n) HASSELQUIST. p. 107.
o) BOEHMER. *flor. Lipſ.* p. 139. TREW. *Centur. IV.* n. 1.
p) TREW. ic.
q) GREW. t. 74.
r) Etiam in equis. AGRICOL. *Ammon.* p. 179.
s) HAEN *rat. med. VI.* p. 290.
t) MONAV. DIOSCORIDES apud CRATON. *Epiſt. II.* p. 367. PLIN. L. XXVII. n. 12.
v) LENTILIUS.
x) MATTHIOLUS p. 675.
y) Jam BORRICHIO & aliis, apud GEOFFROI.
z) ALBERTI *de eo morbo.*
a) BUCHWALD p. 188.
b) STAHL. *mat. med.* p. 362.
c) DIOSCORIDES.
d) p. 126. ſeſquicubitalem eſſe.
e) *Spec. II.* p. 393.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0193-8 DFG

Ononis fruticoſa pedunculis triflоris , calycibus triphyllo bracteatis , foliis ternatis ſubrotundis , LINN. *II.* p. 10.

Formoſa planta ad pedes omnium rupium ſeptentrionalis Alpium catenæ amat naſci , ſub *Gemmio* , ſub *Mouverant* , en *Ovamaz* , *ſur Champ* , ſub *Sublins* prope *Bevieux*. Inter *Orſieres & S. Branchier* in jugo meridionali. Etiam ad *Salevæ* montis pedem J. B. & RAIUS.

Caulis fruticoſus , cubitalis , brachiatus , cortice ſubhirſuto , abſque ſpinis. Folia longe petiolata , a caule diſtantia , ternata , viridia , hirſuta , mollia , rotunda , acute circumſerrata. Scapi florigeri ex foliorum alis aphylli , triflori , pauciflori , biunciales : petioli ſingulares cernui : ſtipulæ gemellæ , ex ovatis lanceolatæ , ſerratæ. Calyx flore multo brevior , campaniformis , ſegmentis ſubulatis. Flos ſpecioſus. Vexillum grande , replicatum , roſeum , venis coloris ſaturati pictum. Alarum petiolus brevis , hamus obtuſus , color albus. Carina alba , roſtro purpureo , acutiſſimo , fere abſque hamis. Stamina novem & unum. Totus habitus viſcoſus.

358. ANONIS viſcida , foliis pedunculatis ternatis , petiolis unifloris.

Ononis lutea CAMERAR. *Epit.* p. 444.

Natrix lutea herbariorum LOBEL. *ic. II.* p. 28.

Anonis viſcoſa ſpinis carens lutea major C. B. PONTEDER. *anthолog. L. I. c.* 32. p. 91. SCHEUCHZER *It. IV.* p. 329. MILLER *t.* 33.

Natrix f RIVIN. *t.* 68.

Ononis pedunculis unifloris ariſtatis , foliis ternatis , ovatis , ſtipulis integerrimis LINN. *II. p.* 1008.

Nihil frequentius in Gubernio Aquilejenſi , torrentium alveos , & glareoſa adclivia. *Au Tombey ;* in alveo fluminis *Gryonne* , circa *Bevieux* , & in *Valeſia* ad vias.

Radix , ut priori , lignoſa , ſerpens & multiplex. Caules duri , fruticoſi , cubitales. Vaginæ ad ortum petioli folioſi longæ , bifidæ. Folia petiolata , ternata , anguſte ovata , nervoſa , argute ſerrata , cum tota planta viſcida , & olentia. Scapus florigeri unicum foliolum petiolatum producit , & florem unicum , nutantem , ſub eo vero ſtipulam brevem hirſutam. Flos grandis , calyx magnus , flore adulto breviori , brevi tubo , ſegmentis longis ſubulatis. Flos luteus : vexillum cordiforme , ampliſſimum , fuſcis lineis ſtriatum. Alæ magnæ , rotundæ , hamatæ , carinam fere æquant. Ampla iſta , roſtro acuto , longoque. Stamina omnia connata. Siliqua longa , non toroſa , hirſuta , aſpera , ſubcylindrica , aliquot ſemina continet , ad octo.

359. ANONIS foliis ternatis , ovatis , ſerratis , ſubhirſutis , floribus ſeſſilibus , calycibus hiantibus *Catalog. rar.* p. 762.

Ononis lutea ſylveſtris minima COLUMN. *ecphraſ.* p. 301. 304.

Anonis lutea , montana , non ſpinoſa , minima BARRELIER *ic.* 1107.

Ononis floribus ſubſeſſilibus lateralibus , foliis ternatis , glabris , ſtipulis ſetaceis , calycis ariſtis corolla longioribus LINN. *II.* p. 1007.

Vulgo in Gubernio Aquilejenſi , multis locis , ut in via *le Tombey* , ſupra *Bex*. Sic inter *Leucam & Sideram Valeſiæ* , & circa *Fouly* , *Saillon* &c..

Caules non ſpinoſi , lignoſi , ad ſummum pedales , toti foliis & floribus & vaginis foliorum tecti. Folia tota ſubhirſuta , per ætatem calva , ternata , longe petiolata , nervoſa , argute circumſerrata. Vaginæ biunces , ovato lanceolatæ. Flores in ſummo caule in ala folii pene ſeſſiles , petiolati , ternati , medio foliolo ovato , ſerratis omnibus. Calycis patuli hiant laciniæ , longæ , latæ , lanceolatæ , hirſutæ , rigidæ. Vexillum amplum , replicatum , luteum , purpureis lineis pictum : alæ ſaturate flavæ , carina breviores , exiles , hamatæ. Iſta roſtro lato , modice acuminato , petiolo breviſſimo. Fructus brevis , tumidus , ſubhirſutus , niger , triſpermos.

Planta odorata viſcida.

II. FOLIIS OMNIBUS TERNATIS.

CYTISUS TOURNEF. T. 416. LINN. n. 877.

Calyx parvus , nec patens , bilabiatus *g*) , denticulis ſuperne duobus , inferne tribus. Vexillum petiolatum , petiolo ad aliquam diſtantiam a reliquis petalis remoto , lateribus reflexis. Siliqua non turgida , compreſſa , polyſperma *h*). Genus Spartio proximum.

360. CYTISUS

f) Natrix herba, radix avulſa hircum olet PLIN. L. XXVII n. 83.

g) TOURNEF. ad C.

h) K. L.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0194-3 DFG

360. CYTISUS racemis ſimplicibus, pendulis, foliolis ovato oblongis LINN. II. p. 1041. *Cytisus laburnum L.*

Varietas major, aut latifolia α.

Trifolia arbor CORD. p. 187.

Anagyris latifolius HORT. AICHSTETT. *vern. ord. frut. t. 7. f. 1.*

Laburnum RIVIN. p. 62. *Nov. Eph. Nat. Cur. Vol. II. obſ.* 15.

Garden of Eden t. 27. p. 361.

β Anguſtifolia.

Anagyris altera CAMERAR. *Epit.* p. 672.

Varietates habet MICHELI *Hort. Florent.* p. 32.

In ſylvis Helvetiæ occidentalis vulgatiſſimus, in Gubernio *Aquilejenſi*, potiſſimum in ſylva *la Chenau*, qua itur in vallem *Ormond*, a ſalinis *Panex*, & in vicina *Valeſia*: in præcipitibus ſcopulis, quos Urba flumen prope *Moncharan* dividit, in *Saleva* M. &c.

Arbor decempedalis, quando ſpontanea, frondoſa. Folia longe petiolata, ternata, elliptica, integerrima, ſubhirſuta. Rami terminantur in pendulas ſpicas, nudas, ſpecioſas. Flos ex longo petiolo ſuſpenſus, flavus. Vexillum emarginatum, reflexum, maculis intus fuſcis pictum. Alæ, quam carina, longiores, hamatæ. Siliqua ſubhirſuta, ad ſex uſque ſemina reniformia continet.

Amara eſt: ſemen purgat & vomitum ciet, ad flagitium uſque *i*). Noſtri *Aubours* vocant, quam in vocem Laburnum *k*) veterum degeneravit. Materies noſtro non nigra quidem, ebeno *l*) proxima, ſed flaveſcens cum venis obſcurioribus, dura, & invicti roboris, ad clavos ligneos, ad inſtrumenta muſica utilis, & ad arcus *m*). Non *n*) eſt Cytiſus *o*) veterum, virgultis ſubtortis, floribus albis, vel galbineis, odore mellito, ſemper virens frutetum, ſativum, in vetere re ruſtica celebre *p*). Veriorem Cytiſum MARANTA *q*) indicavit, conſentiente ROBERTO BRADLEY *r*). Neque eſt Guajacum *s*).

361. CYTISUS foliis ovatis nitidis, floribus ſpicatis, cernuis, calycibus & ſiliquis ſericeis. *Cytisus nigricans L.*

Synonymorum maxima difficultas.

Eſt *Cytiſus primus* CLUS. *Pann.* p. 36.

Cytiſus Geſneri, cui flores vere ſpicati I. B. I. P. II. p. 370.

Cytiſus RIVIN. *t.* 17.

Long Spiked Cytiſus, Garden of Eden l. c.

Cytiſus foliolis ovato longis, racemis ſimplicibus erectis LINN. *II.* MILLER *t.* 117. *f.* 1.

In Helvetia transalpina a *Giornico* ad *Luganum* uſque: circa *Chiavennam*, in valle *Madia*: in *Prægallia* circa *Plurs*. Ajunt etiam circa *Scaphuſiam* naſci.

Arbuſcula quatuor pedum, erecta, ramis ſurſum tendentibus, cortice, foliorum parte averſa, calyce, & ſiliqua tenui argenteo villo obſitis. Folia petiolata, terna, ovata. Rami terminantur ſpicis longis florum breviter petiolatorum, ex petiolis curvis nutantium. Calyx bilabiatus, labio ſuperiori integro, inferiori tridentato, dentibus minimis. Flores ſuaveolentes, flavi. Vexillum ovatum, brevius, planum, retrorſum flexum. Carina maxima, latiſſima, ſurſum verſa, roſtro lato. Alæ paulo carina breviores, ovatæ, ut flos totus brevis ſit, & latus. Siliquæ curvæ, planæ, polyſpermæ. CORDUS utrinque levia folia deſcribit: ſed villus eſt breviſſimus.

Vulnerariam eſſe BOCCONE *t*).

Anagyridis ramum inter plantas circa *Viviſcum* lectas THORELLUS Chirurgus habuit: ſed nemo eam arborem in Helvetia ſponte naſcentem reperit.

MELILO-

i) MATTHIOL. p. 931.

k) Alpina arbor Laburnum dura & candida materie, flore cubitalis longitudinis, quem apes non tangunt PLIN. L. XVI. ed. 8.

l) De Cytiſo PLINIUS L. XVI. c. 40. Comparat etiam DU HAMEL *arbres* p. 207.

m) BELLON. *neglect. cult.* p. 129.

n) BELLON. Verum eſſe Cytiſum HEROLD apud MATTHIOLUM, p. 209.

o) MARCELL. p. 171.

p) Mire commendabat ARISTOMACHUS apud PLINIUM L. XIII. Cytiſus frutex albus eſt ut Rhamnus, ramos ſpargens cubitales & majores. Folia Fœni Græci, aut Loti trifoliæ, minora: trita erucam olent, & cicer recens ſapiunt. Apes adlicit DIOSCORIDES L. IV. c. 108.

q) p. 36.

r) *Survey of ancient husbandry* p. 285.

s) Monet contra MONTANUM FALLOPIUS *de morb. gallic.* p. 28.

t) *Muſ. di fiſic.* p. 139.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0195-9

MELILOTUS *a)* Tournefortii t. 229.

TRIFOLII ſp. Linn.

Difficilis alioquin character Trifolii non debet plantis perturbari, quas facile ſit ſeparare. Meliloto calycis dentes breves, imus breviſſimus *b)*, trifolio longi, imus longiſſimus. Flos Meliloto neque perinde longus, neque ſtrictus. Vexillum dimidia parte *c)* ſui ſubrectum, in Trifolio plerumque rectum. Alæ Meliloti vexillo pene pares, (quæ breves trifoliis), & carina longiores, quæ pene recta, obtuſa. Siliqua de calyce eminens *d)*, inflata *e)*, monoſperma & diſperma *f)*. Flores racemoſi, non capitati.

362. MELILOTUS ſiliquis racemoſis, pendulis, rugoſis, diſpermis, acutis.
Melilotus Rivin. *t.* 6. Blakwell. *t.* 80.
Trifolium odoratum, ſeu Melilotus Dodon. *coron.* p. 190.
β. *Melilotus vulgaris altiſſima fruteſcens, flore luteo* T. aut *de Par.* p. 289. &c.
Lotus ſylveſtris flore albo Tabernæm.
II. *Melilotus fruticoſa, candida major* Hist. Oxon. *II.* p. 161. *t.* 16. *f.* 1.
Melilotus vulgaris altiſſima, flore albo Tournef. aut *de Paris* p. 289.

Vulgaris Melilotus luteo & albo flore, in arvis & ad vias frequens eſt. Alteram ſepedalem albo flore, circa dirutam arcem *Belp* olim legi.

Caulis durus, rectus, ramoſus, vulgo bipedalis. Folia ternata, glabra, glauca, ovata, profundius circumſerrata. Singulum ramum longa ſpica florum pendulorum & retroverſorum terminat. Seta capillaris ad petioli originem *g)*. Vexillum plicatum, leviter bifidum. Alæ hamatæ, vexillo æquales. Carina filiformis, rotundo fine, non recurvo. Siliqua turgida, transverſim rugoſa, perbrevis, ſemine unico, de craſſo funiculo pendulo, aut duobus.

Planta validi & peculiaris odoris *h)*, acris & amara, ſapore ingrato, ut pecori tamen non diſpliceat *i)*. Peſſimo ſapore triticum inficit *k)*. Florum odor non ingratus, ex quibus aqua ad ignem ſtillat, quæ ſuaves odores commode recipit *l)*.

Habetur vulgo pro planta emolliente *m)*, & eo ſcopo in clyſteribus, fomentis, emplaſtris adhibetur; creditur ad ciendas ſuppurationes efficax eſſe; etiam ad cutem a veſicatorio unguento nudatam. Infuſum florum ad colicos dolores, ad ventris inflammationes, ad iſchuriam *n)* laudatur *o)*. Dyſenteriam *p)* ſolo Meliloto ſuperatam lego, cum in primo ſtadio morbus hactenus moraretur. Unguentum flavum cum butyro tritorum ad malas lippitudines *q)* utile fuiſſe dicitur. Oleum *r)* infuſum ad renum dolores olim laudes meruit.

Et tamen mihi acris potius videtur planta, quam emolliens, ut irritet *s)* & diſcutiat potius *t)*, quam ſuppurationem promoveat. In Anglia in deſuetudinem abiit *v)*. Cum caſu in ſemen lini ſe admiſcuiſſet, in angina nocuiſſe vidi.

TRIFOLIUM Tournef. t. 228 Linn. n. 896.

Difficilis character, difficilior, ſi Melilotos admiſceas. Eſſentialis eſt habitus trifoliatus, floresque in ſpicam denſam, fere ſubrotundam, collecti, & erecti, qui per maturitatem dependent. Calycis denticuli perangusti *a)*, imus longior *b)*. Flos longus *c)*, ſtriatus *d)*. Vexillum ſæpe emarginatum, vix reflexum, ſed longum *e)*, ut reliqua petala longe excedat. Alæ breviores, hamatæ *f)*. Carina dipetalos *g)*, breviſſima *h)*.

Siliquæ

a) Melilotus, Seratula campana. Flos & odor & color Dioscorid. croco vicina, in coronis antiquorum Italorum locum habebat Plin. L. XXI. n. 17. Dioscor. III c. 91. Sed Antiquorum Melilotus alba & odoratior habebat ſiliquas cylindricas, penibus puerorum ſimiles, inquit Serapio *ſimplic.* c. 18.
b) Tournef. B.
c) A.
d) ad B.
e) E.
f) E.
g) ad Sauvages *flor.* p. 185.
h) Theophrast. *canſ. VI.* c. 22. ficoum melius olere.
i) Schreber III. *Samml.* p. 55.
k) *Muſ. ruſt. II.* p. 255.
l) Geoffroi III. p. 836.
m) Dioscorides.
n) Eo fine in Nicolaum p. 179.
o) Chomel.
p) Cober. obſſ. II. p. 94.
q) Ehrhard, *pflanzbiſt. XI.* p. 4.
r) Mesue p. 187. b.
s) *Chirurgie pharmac.* p. 115.
t) Detharding *method.* p. 77.
v) *Chirurg. pharm.* l. c.
a) Tournef. E. H. O. P. S.
b) E.
c) A. M.
d) ibid.
e) Conf. M. A.
f) C.
g) D.
h) ibid.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0196-5 DFG

Siliquæ breves *i*), aut reconditæ in calyce, aut eminentes. Multis trifoliis petala omnia confervent *k*), ut flos vere fit monopetalos. Idem fæpe cum matureſcente ſemine ſupereſt & una marceſcit.

ORDO I.

SILIQUA DE CALYCE EMINENTE

TRIFOLIASTRA Micheli.

363. TRIFOLIUM ſpicis ovatis denſiſſimis, ſtrepentibus, caulibus diffuſis.

Melilotus minor Trag. p. 593.

Trifolium pratenſe, luteum, ſemina, flore pulchriori, ſeu Lupulinum I. B. II. p. 381.

Trifolium pratenſe, luteum, capitulo lupuli C. B. Vaillant. p. 196. *t.* 22. *f.* 3.

Lupulinum Rivin. *t.* 10.

Trifolium ſpicis ovatis imbricatis, vexillis deflexis perſiſtentibus, calycibus nudis, caule erecto, Linn. *II.* p. 1087. ſed maturior caulis diffuſus eſt.

Icon muſ. ruſt. IV. n. 2. *f.* 5.

In agris & inter ſtipulas ubique.

Caules duri, brachiati, pedales, erecti, vel procumbentes. Folia nervoſa, glauca, glabra, modo pene ovata, modo cordata, aut ſectorem referentia circuli, cujus radii integri ſint, arcus ſerratus. Stipulæ ad ſummum ortum magnæ, ovato lanceolatæ. In longis, nudis, petiolis ſpicæ florales, ſubovatæ, denſiſſimæ: flores pedunculati, flavi, per ætatem penduli, qui cum ſemine marceſcunt, ſiccique fiunt, & ſtrepunt, fuſco colore, cæterum tetrapetali *a*). Vexillum ampliſſimum, cordatum, reflexum, ſtriatum. Alæ & carina vexillo inſigniſſime breviores, iliæ hamatæ: carina recta, non roſtrata, dipetala. Calycis ſegmenta lanceolata. Siliqua petiolata, monoſperma, ſemine ovali, craſſo, petiolato.

Eximium pabulum præbet, & a perito agricola fiſtuloſo illi *b*) hiſpanico Trifolio præfertur.

364. TRIFOLIUM ſpicis ſtrepentibus pauciflоris, caulibus erectis. *It. hercyn.* n. 5.

Trifolium lupulinum alterum minus Rai *plant. cantabr.* p. 166. *Syn. III. t.* 14. *f.* 3.

Trifolium ſpicis ovalibus, imbricatis, vexillis deflexis, perſiſtentibus, caulibus procumbentibus, Linn. p. 1088.

Frequens in pratis udis, v. c. inter *Muri* & ericeta torfacea cis *Gümligen*.

Caules humiles, pedales, erecti, parum ramoſi, parum folioſi. Folia parva, emarginata, argute ſerrata. Capitulum laxius, ſpicæ ſimilius, florum luteorum fere ſedecim, dum feneſcit cinereum. Vaginæ & petioli in Anglia hirſuti, noſtris glabri.

Hujus varietas eſt, in viis gramineis, in nemore *Wylenſi*, & alibi reperta, quæ *Trifolium Lupulinum minimum* Dill. *Syn. III.* p. 331. *t.* 14. *f.* 4. quæ figura noſtri ſpeciminis eſt ſimillima, & eſt *Trifolium ſpicis ſubimbricatis, vexillis deflexis perſiſtentibus, calycibus pedicillatis, caulibus procumbentibus* Linn. II. p. 1088. Mihi, etſi caulis procumbit, non ſatis diverſa videtur, & in horto a Dillenio ſata in *Trifolium* 363. rediit, Dillenii ipſius fide.

365. TRIFOLIUM caule erecto, ſpicis ovatis, ſtrepentibus, calycibus capillaribus, piloſis.

Trifolium montanum lupulinum C. B. *Prodr.* p. 140.

Lotus montanus aureus amplo lupuli capitulo, annuus Barrelier *ic.* 1024.

Trifolium ſpicis ovalibus imbricatis, vexillis deflexis perſiſtentibus, calycibus piloſis, caule erecto Linn. *II.* p. 1087. Conf. deſcriptionem Cl. Kraschenninikof p. 136.

Satis vulgare in montoſis, inter *Rüti & Gurnigel*, in monte *Feuerſtein*. Acutioribus foliis in alpibus Glaronenſium J. Gesner.

Caulis pedalis, & cubitalis, erectus, minus ramoſus. Folia ima cordata, reliqua cordiformia, ovatis ſimiliora. Capitula ovata, vetula ſpadicea, longiora & majora. Calycis brevis campanula, dentes ſuperiores breves, inferiores capillares, longiores quam prioribus, imus longiſſimus, ſubpiloſus *c*).

366? TRIFOLIUM capitulo ſpumoſo aſpero majus C. B. *Prodr.* p. 140. Rai &c.

C. B. In Salicetis *Michelfeldæ*, *Huningam* verſus, in dumetis ſe ſuffulciens reperit, neque quiſquam alius. Ea dumeta dudum deſtructa ſunt, & fortiſſimo Caſtello Huningenſi ceſſerunt

i) F.Q.V.O.

k) Id eſt *Triphylloides* Pontedr.

a) Fabric. *butisbac.* p. 50.

b) L'Isle II. p. 50.

c) *Flor. Ingric.* p. 116.

Caules bicubitales, tenues, flexiles: folia rotunda, crenata, vulgaris Trifolii ſimilia, in prælongis pedicillis. Scapi palmares, pedales. In ſingulo ſcapo capitulum ſubrotundum, parvæ avellanæ mole: floſculis aureis; his ſuccedunt folliculi membranacei, ſibi incumbentes, filamentis quibusdam exaſperati. Ita C. B.

De hoc Trifolio ne conjecturam quidem habeo, quam offeram.

367. TRIFOLIUM caule repente, ſpicis depreſſis, ſiliquis tetraſpermis.

Innumerabiles hujus plantæ varietates ſunt, quarum plurimas MICHELIUS collegit.

α Vulgare.
Trifolium pratenſe flore albo minus & femina glabrum I. B. II. p. 380.
Trifolium repens RIVIN. *t.* 13. ſimilius varietatis ζ.

β Varietas quadrifolia, in areolis hortorum & in ambulacris glarea conſperſis LOBEL. ic. II. p. 33.

γ Etiam quinque & ſex foliis MORISON. II. p. 135.

δ Simile varietatis maximæ n. 368. ſed repens, ſiliquis diſpermis MICHELI p. 20. t. 25. f. 5.

ε Foliis rhomboideis, albo gnomone pictis, acute ſerratis, petalis pene purpureis, non lineatis; inſignior varietas, inter *Baſileam & Montbeliard*, etiam inter *Chiavennam & Bellinzonam* nata *Emend. III.* p. 88. n. 235.
Melilotus Pariſienſis humi fuſa foliis glabris ſerratis VAILLANT. *t.* 22. *f.* 1.

ζ Foliis ſubrotundis ſerratis, non maculatis: ſiliqua tetraſperma.

η Alpina folio valde nervoſo, cordato, non maculato.

θ Alpina minima, triuncialis, foliis rotundis non maculoſis: ſiliqua tetraſperma MICHEL. p. 25. t. 25.

ι Alpina flore maximo, duplo, quam in reliquis, majori, folio ſubrotundo.

κ Varietas maculoſa, ſagitta notata, pediculis longiſſimis, ſiliquis tetraſpermis MICHELI p. 28. t. 25. f. 1. quæ eſt ex ampliſſimis.

λ Hujus varietas vivipara, numeroſis petiolis in capitulum congeſtis, biuncialibus, in quibus monſtroſi flores naſcuntur, uno alterove petalo in longum folium degenerante, protunde ſerratum, dum unum alterumve petalum non mutatum ſupereſt.
Trifolium pratenſe capitulo folioſo AMBROSIN. *nov. plant. hiſt. c.* 5. *phytogr.* p. 541.

α-λ. Eſt *Trifolium capitulis umbellaribus, leguminibus tetraſpermis, caule repente* LINN. *II.* p. 1080.

Mutabilis planta vulgatiſſima in hortis ambulacris, & pratis.

Omnibus habitus repens, caule transverſo, ſubinde radices deorſum fundente, ſurſumque & folioſos petiolos, & florigeros emittente, longos utrosque. Folia variabilia, in univerſum circumſerrata, glabra, nervoſa, cæterum ſubrotunda, aut cordata, emarginata, ſæpe arcu aut gnomone albo notata. Stipulæ venoſæ, ovato lanceolatæ. Capitulum florigerum ſphæricum, depreſſum; flores juniores recti, maturi reflectuntur, ut ſpica nunc bifida ſit. Calyx coloratus, albus, aut purpureus, duobus dentibus ſuperioribus brevioribus, a tribus inferioribus, longioribus, intervallo aliquo remotis. Flores juniores albi, ſenſim purpurei fiunt, denique fuſci, dum perinde marceſcunt, ut in lupulinis. Vexillum longiſſimum, plicatum, non reflexum, album aut ſubpurpureum. Alæ multo breviores, carina breviſſima. Siliqua toroſa de calyce eminens, ſeminibus in optimis exemplis quaternis, licet a duobus ad quaterna ludant.

368. TRIFOLIUM caulibus ſubrectis, ſpicis depreſſis, ſiliquis diſpermis.
Trifoliaſtrum pratenſe corymbiferum, erectum, annuum, præaltum, caule craſſiore fiſtuloſo, folio longiore cordiformi, flore albo, ſiliqua incurva, lata, compreſſa ac diſperma MICHELI p. 28. *t.* 25. *f.* 2.
Trifolium orientale altiſſimum, caule fiſtuloſo, flore albo VAILL. p. 195. *t.* 22. *f.* 5.
Trifolium capitulis umbellaribus, leguminibus tesraſpermis. caule adſcendente LINN. *II.* p. 1080. Conf. DALIBARD. p. 226.
Trifolium flore albo RIVIN. *t.* 4.

In hortis: etiam ad pabula *d*) colitur.

Parum diverſum: caule non repente, ſemiſubrecto, cubitali, duriori, fiſtuloſo, ramoſo: Foliis magnis, puris, ovatis, non maculoſis: Spica compreſſa, floribus grandioribus. Stipulæ venoſæ, longe caudatæ.

369. TRIFOLIUM

d) *Journ. œconom.*. n 1. p. 38.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0198-7 DFG

369. TRIFOLIUM ſcapis radicatis, floribus racemoſis, foliis ellipticis, lanceolatis, integerrimis.

Trifolium anguſtifolium alpinum PONÆ p. CCCXL. apud CLUSIUM, & *Italic. edit.* p. 194.
Trifolium alpinum flore magno, radice dulci C. B. *Prodr.* p. 143. SCHEUCHZER *It. I.* p. 43. *It. II.* p. 143. *It. IV.* p. 342.
Trifolium Glycyrrhizites PARKINSON p. 1105.
Trifolium ſcapo nudo, leguminibus diſpermis pendulis, foliis lineari lanceolatis LINN. *II.* p. 1080.

β Flore albo in M. *Serin.*

Frequens in alpinis, in adſcenſu montis *Scheidek*, *Stokhorn*, in monte *Joch*, *Gotthardo*, *Speluga*. In Gubernii Aquilejenſis alpibus ubique, *Javernaz*, *Enzeindaz*, *Ovannaz*, *Roſſelinaz*. In alpibus Valeſiæ *Fouly*, *Jeman*, *Col de Ferry*, *S. Bernhard*, *Simplon* &c. Nuſquam in montibus.

Radix ampliſſima, pedalis, brachiata, multiceps, ſatis recta. Folia ternata, petiolata, anguſta, elliptica, integra, nervoſa, glabra. Scapi florigeri ex radice aphylli, aliquot uncias longi, late terminati florum racemo, non ſpica. Hi ab Anonidis floribus valde diverſi, prælongi ſunt & ſtricti, purpurei. Calycis ſegmenta omnia prælonga, ſuperiora latiora, imum capillare. Vexillum longiſſimum, ad reliqua petala adpreſſum, ſtriatum, carneum, lineis purpureis varium. Alæ carina longiores, hamatæ. Carina breviſſima: ſtamen decimum diſtinctum. Siliqua brevis, turgida, ſemina duo.

In Comitatu *Ruſcinonenſi* & in *Arvernia* pro Glycyrrhiza venditur *e*).

II. TRIFOLIA FRUCTU CALYCI INCLUSO.

I. FLORE TETRAPETALO.

370. TRIFOLIUM *f*) caule repente, ſpicis glabris, calycibus ſericeis, ampulleſcentibus.

Trifolium fragiferum noſtras purpureum, folio oblongo H. OXON. *II.* p. 144. *t.* 13. *f.* 2. VAILLANT. p. 195. *t.* 22. *f.* 2.
Trifolium fragiferum repens, minori & rotundiori folio BARRELIER *ic.* 852.
Trifolium capitulo ſpumoſo aſpero minus C. B. *Prodr.* p. 140.
Trifolium fragiferum friſicum CLUS. *cur. poſt.* p. 39.
Trifolium capitulis ſubrotundis, calycibus bidentatis, inflatis, reflexis, caulibus repentibus LINN. *II.* p. 1086.

Locis gramineis udis v. c. in via quæ a *Seelhofen* ad Arolam ducit: *Morati* eundo verſus *Anet*. *Baſileæ* ad ripam Rheni prope *die Baar*.

Junius varietates Trifolii 367. ita refert, ut vix diſtinguas, niſi ex ſericeis calycibus, & ex capitulo denſius congeſto.

Habitus repens, ſimillimus, ſcapique florigeri & folioſi: folia etiam ovata vel cordata, acute circumſerrata, glauca & levia; capitulum ſphæricum, depreſſum, calycis denticulis ſupernis brevioribus, infernis longioribus & rectioribus. Vexillum longum, ſtrictum, album, roſeis lineis virgatum, alis ad breviſſimam carinam adhæreſcentibus. Sed maturior calyx totus mutatur *g*), ejusque pars ſuperior in globi ſpeciem intumeſcit, & in teneram reticulatam naturam abit, quæ modo glabra eſt, modo villoſa: dentesque habet duos curvos conſpicuos, ad ſe invicem converſos: dum inferior calycis pars vix mutatur. Siliqua rotunda, diſperma: ſemina ex ovatis reniformia.

In Hibernia colere incipiunt, & ajunt ſatum ad ſeptem pedes ſe extendere *h*).

371. TRIFOLIUM caulibus proſtratis, capitulis ovatis, in alis ſeſſilibus, calycibus rigidis, ſegmentis rectis *i*).

Trifolium, cujus caules ex geniculis glomerulos oblongos proferunt I. B. II. p. 378. LA CHENAL p. 2.
Trifolium minus, capitulo parvo albo echinato BARRELIER *ic.* 870.
Trifolium floſculis albis, in glomerulis aſperis, caudiculis proxime adnatis RAI. VAILLANT. *t.* 33. *f.* 1.
Trifolium capitulis ſeſſilibus lateralibus ovatis, calycibus inæqualibus rigidis perſiſtentibus LINN. *II.* p. 1084.

Circa

e) LE MONNIER. GAGNEBIN.
f) Eſſe Tetrapetalon conſentit FABRICIUS l. c.
g) In *Trifolio folliculato* calyx etiam inflatur, ſed duo dentes longiores ſunt, & a ſe invicem recedunt.
h) BAKER *Experim.* p. 98. ſqq.
i) In altero ſatis ſimili *Glomerato* LINN. n. 29. capitula ſphærica ſunt, calycisque ſquamæ reflexæ.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0199-5

Circa *Birſam* in arenoſis Cl. LA CHENAL. Magna copia reperi in area *Arcis St. Tryphon*, & alibi in aridis calidioribus.

Ex una radice numeroſi caules, ſecundum terram proſtrati, ſemipedales & ultra. Folia ſicma, ſubhirſuta, venoſa, obtuſe rhomboidea, ut initium ab angulo fiat, finis ſit in arcum. Capitula parva, ad foliorum alas ſeſſilia, ob grandiuſculos & duros calyces aſpera, ſuſcepta ſtipula ovato lanceolata. Calyx campaniformis, contractus, pene globoſus, dentibus quinque triangularibus, quorum duo ſuperiores minimi, imus eſt longiſſimus. Calycis flos longior, ſtrictus, inapertus, albus, tetrapetalos. Vexillum plicatum, ſurſum flexum: hami alarum breves.

372. TRIFOLIUM caule erecto paucifloro, foliis elliptico lanceolatis, nervoſis, ſubtus ſubhirſutis.

Trifolium pratenſe album FUCHS p. 818.
Trifolium folio longiore flore albo RIVIN. *t.* 12.
Trifolium majus I. CLUS. *Panonn.* p. 760. *hiſt.* p. CCXLV. cum icone.
Trifolium ſpicis ſubimbricatis ſubtribus, vexillis ſubulatis, emarceſcentibus, calycibus nudis, caule erecto LINN. *II.* p. 1087.

Vulgo in pratis adclivibus, & ficcioribus.

Folia perinde glauca, valde nervoſa, ſerrata, acute elliptica, ſubtus hirſuta. Caulis erectus, vix ramoſus, pedalis & ultra, fiſtuloſus, hirſutus. Spica floralis ovata, acuta, ramum caulemve terminat. Stipulæ cavæ, ſtrictæ, biaures, auriculis lanceolatis. Calyx albus, hirſutus, ſegmentis capillaribus. Flos tetrapetalos, albus. Vexillum plicatum, ſtriatum, reliquis petalis dimidio longius, dimidia parte ſubrectum. Alæ & carina ovatæ, hamatæ, cohærentes, illæ longiores; carina latior, bipes, ovata, neque recurva, neque roſtrata.

Varietas montana paulo durior.

373. TRIFOLIUM caule ramoſo, foliis lanceolatis, ſerratis, ſpicis villoſis ovatis.

Lagopus DODON. *Cereal.* p. 212. RIVIN. *t.* 15. BLAKWELL. *t.* 490.
Lagopus anguſtifolia minor erecta BARRELIER *ic.* 901.
Lagopus altera, anguſtifolia, minor & verior, capitulo breviore IDEM *ic.* 902.
Trifolium ſpicis villoſis ovalibus, dentibus calycinis ſetaceis, æqualibus LINN. *II.* p. 1083.

Vulgo inter ſtipulas exeunte æſtate.

Caulis erectus, ramoſus, cum tota planta molli lanugine obſitus. Folia longe lanceolata, cis finem latiora, fine inciſo, nervulo in ſpinam exeunte. Vaginæ lineatæ, longe ariſtatæ. Caulis & rami terminantur ſpicis ovatis, per ætatem cylindricis, totis tomentoſis. Calyx campaniformis, villoſus, quinque denticulis flore longioribus, pappo pinnatis, quorum inferiores paulo longiores ſunt. Flos exiguus, ſubrubellus, tetrapetalos *k*). Alæ craſſis hamis, vexilli breviores, carina longiores; obtuſa iſta & abſque roſtro. Siliqua ſphærica, tumida, monoſpermos.

Putatur ſiccare, & adſtringere *l*), & ad dyſenteriam *m*) adhibetur, ignotus medicis. Ad morbum pecoris, *gall ſiuka*, Suecis *n*) in uſu eſt.

374. TRIFOLIUM foliis ſubrotundis, ſpicis cylindricis, calycibus plumoſis.

Lagopus major folio trifolii DODON. *hiſt.* p. 577.
Lagopus maximus Lobelii CLUS. *Pann.* p. 763. 764. *hiſt.* p. CCCLVI.
Trifolium alpinum latifolium ſpica longa BARRELIER *ic.* 697.
Trifolium ſpica oblonga rubra MILLER *t.* 267.
Lagopus latifolius RIVIN. *t.* 17.
Trifolium ſpicis villoſis, oblongis, obtuſis, aphyllis, foliolis ſubrotundis LINN. *II.* p. 1083.

I. B. In pratis prope fluvium *Arve*: ſed ibi ſollicite quæſitum a Gen. de SAUSSURE non potuit inveniri, ut non ſatis certa civis ſit.

Huic caules glabri, cubitales & altiores. Folia nervoſa, ſubrotunda, undique ſerrata, ſubhirſuta. Stipulæ breviter ovato lanceolatæ. Spica prælonga, etiam biuncialis, molliſſima. Calyx bilabiatus, tribus inferioribus ſegmentis deorſum reflexis, duobus ſuperioribus adſcendentibus, omnibus in longas & plumoſas ariſtas exeuntibus, cum calyx ipſe villoſus ſit. Vexillum ſubpurpureum, nitens, longius, plicatum, acuminatum. Alæ breviores, acutæ, hamatæ, purpureæ. Carina ovalis, acuminata, recta, non facile a carina ſeparabilis. Semen unicum.

II. FRUCTU

k) FABRIC. l. c.
l) Alvum ſiſtit PLINIUS.
m) BUCHWALD p. 158.
n) K. *ſwenſk wetenſk handling* 1747. p. 78.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0200-1 DFG

II. FRUCTU CALYCE CONTENTO.

II. FLORE MONOPETALO.

375. TRIFOLIUM foliis nervoſis ciliatis, ſpicis ovatis, obeſis, calycis denticulis plumoſis, imo longiſſimo.
Cytiſus TRAG. *I.* p. 601.
Trifolium majus III. CLUS. *pannon.* p. 762. *hiſt.* p. CCXLV. ut tamen figura Trifolio 374. ſimilior ſit.
& *Trifolium montanum ſpica longiſſime rubente* C. B. I. R. H.
Trifolium ſpicis villoſis longis, coroliis monopetalis, caule erecto, foliis ſerrulatis LINN. *II.* p. 1081.
Pulchra planta in pratis calidioris Helvetiæ vulgo naſcitur. Supra *Bonneville, Creſſier*, circa *Chamblon.* In Gubernio Aquilejenſi circa *Bex, Eſcharpigny*, aux *Gauges.* Genevæ prope *Champel.* Baſileæ circa *Crenzach. Curiæ.* Chiavennæ: in monte *Randenberg*, &c.
Caulis firmus, erectus, pedalis & cubitalis. Folia elegantia, nervoſa, nitide ſulcata, oris ciliatis, glaberrima, elliptica, fine emarginato. Stipulæ maximæ, ellipticæ, convolutæ. Spicæ caulem & ramos terminant, biunciales & ultra. Calyx pene glaber: denticuli plumoſi, imus longiſſimus, flori æqualis, pappo plumoſus. Flos purpureus, longe de calyce eminens, monopetalos. Vexillum longiſſimum, ſtrictum: carina recta, ejusdem fere longitudinis: alæ exiguæ: connata omnia.

376. TRIFOLIUM foliis ovatis nervoſis, ſupremis conjugatis, vaginis lanceolatis.
Trifolium majus II. CLUS. *Pann.* p. 760. *hiſt.* p. CCXLV.
Trifolium majus CLUSII *ſecundum, rubrum, non album* I. B. II. p. 375.
Trifolium ſpica longiore flore purpureo RIVIN. *t.* 12.
Trifolium ſpicis ſubgloboſis, villoſis, terminalibus ſeſſilibus, caule erecto, foliis lanceolatis, ſerrulatis LINN. *II.* p. 1082.
In pratis montoſis ubique.
A vulgari purpureo 377. pratorum differt, ſtipulis viridibus, longius caudatis, lanceolatis, non ariſtatis: foliis longioribus, magis nervoſis, ſuperne glabris, raro maculatis, calyce glabro, denticulis tantum hirſutis *o*). Florum ſpica obeſior, saturate purpurea.
β. Non ſeparo *Trifolium montanum purpureum folio acuto, crenato* C. B. *Prodr.* p. 140.

377. TRIFOLIUM *p*) caule obliquo, foliis ovatis hirſutis, ſupremis conjugatis, vaginis ariſtatis
Trifolium RIVIN. *t.* 11.
Trifolium pratenſe DODON. *Cereal.* p. 186. *hiſt.* p. 365.
Trifolium vulgare BLAKWELL. *t.* 20.
Trifolium ſpicis ſubvilloſis, cinctis ſtipulis oppoſitis membranaceis, floribus monopetalis LINN. *II.* p. 1082.
Nihil vulgatius in pratis, etiam udis, amatum agricolis.
Caules pene procumbentes, multi, ramoſi, duriuſculi. Stipulæ albæ, rubris venis diſtinctæ, capillaribus ariſtis terminatæ. Folia ex brevibus pedunculis, figura variabili; ima rotundius ovata; ſuperna acutiora, omnia mollia, utrinque ſubhirſuta, nervo aut integro, aut obſcure ſerrato, plerumque macula alba ſagittata, aut in arcum flexa, diſtincta. Spica floralis ſuper duos foliorum ternarios, & totidem ſtipulas ſeſſiles. Calyx lineatus, ſubhirſutus, tubuloſus, ſegmentis capillaribus, ex eodem circulo ortis, per latera ciliatis, imo longiſſimo. Flos carneus, aut purpureus, tubo ſtricto, ex quo vexillum prodit, plicatum, longius, recta protenſum, oris reflexis: alæ ellipticæ, hamatæ: carina recta, lanceolata: vagina & ſtamina ſolita. Capſula ovata, operculata. Semen late reniforme.
β. *Trifolium quod ſeritur, majus* DODON. *Cereal.* p. 186. *hiſt.* p. 565.
Autre eſpéce de Trêfle. Spectacle de la Nature T. III. p. 36.
Putant diverſum eſſe in *Muſ. ruſt. IV.* n. 2. & diſcrimen proferunt.

o) SCOPOLI p. 526.
p) Non eſt Trifolium veterum. Id odoratum erat, ut *Aſphaltites* inter ſynonyma ſit, fruticoſum, cubitali majus, virgis junceis, nigris, ternis foliis, loti ſimilibus, odore rutæ quando recentia, bituminis, quando adoleverunt &c. DIOSCOR. IV. c. 106. Quare pro alexipharmaco habebatur: pro veneno vero a SOPHOCLE, cui, ait PLINIUS, ſe unice credere L. XXI. p. 258. Succum in elephantiaſi laudabat ARETAUS *curat. diut. II.* c. 13.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0201-7 DFG

Vulgo feritur *q*), ut ex repetita meſſe pecus abundantius nutrimentum capiat: id vero vitii habet *r*), quod flatus gignat periculoſos, qui equos necet, excitato volvulo, quem oporteat, niſi lotione animal levetur, inciſo inteſtino *s*) aut ventriculo *t*) diſpellere, alioquin crepaturo *v*), ut aer etiam inter carnem cutemque erumpat, faciatque emphyſema. Simile inde vaccis *x*) periculum; etſi non perpetuum *y*). Quare Armentarii admiſta palea vim nimiam alimenti frangunt.

γ. Varietas *flore albo* paſſim naſcitur.

δ. *Ochroleuco & pene flavo flore* ſpica perobeſa & brevi, in alpinis reperi, ut in monte *Gotthardo*, etiam Genevæ lectum a RAIO.

Trifolium pratenſe hirſutum majus, flore albo ſulfureo ſeu ochroleuco RAI *hiſt. & ſynopſ. III.* p. 328. *cum ic.* H. OXON. *II. t.* 12. *f.* 12.

378. TRIFOLIUM caule recto, foliis hirſutis, ſupremis conjugatis, ſpicis oblongis. *Emend. II.* n. 43.

Trifolium caule hirſuto ſcabro, foliis mollibus, integerrimis, ſpicis ſubvilloſis ochroleucis Cl. LA CHENAL *diſſ. inaugur.* p. 2.

Cl. LA CHENAL reperit circa *Brattelen & Schauenburg*: ego abunde verſus *Vervay*, & in alneto etiam prati præfecti Rupenſis. Cl. BERDOT circa *montem Beligardum*, & *au Refrein*, au *Cernil Tiſſot* Cl. GAGNEBIN, tum verſus arcem *Gilgenberg* prope Solodurum Ill. STÆHELINUS.

Caulis rectus, pedalis, parum ramoſus, hirſutus. Folia ſubhirſuta, mollia, longe petiolata, rariora: ima ſubcordata, ſuperiora in noſtris ovata, & demum lanceolata, in anglicis pariter cordata: ora non dentata. Sub ſpica conjugatio duorum foliorum eſt. Stipulæ venoſæ, bicaudes, caudis herbacea ariſta terminatis. Spicæ ovatæ: flores longi, erecti, ochroleuci; dentes calycini æquales, imus longior *z*), omnes per latera molliter piloſi; ipſe calyx tubuloſus, & lineatus. Flos monopetalos, vexillo de more ſtricto, longiori: carina recta & obtuſa.

β. Simile eſt, etiam pare foliorum oppoſitorum.

Trifolium pratenſe purpureum minus, foliis cordatis RAI *Syn. III.* p. 328. *t.* 13. *f.* 1.

Etiam purpureo flore in Helvetia reperit Cl. GAGNEBIN.

Trifolium ſaxatile hirſutiſſimum C. B, *Prodr.* & I. B. II. p. 381. videtur potius ad Potentillas ſpectare. Ita indicant capitula rotunda, in quorum medio breves & molliſſimi pili.

BUCERAS *a*).

FOENUM GRÆCUM TOURNEF. t. 230.

TRIGONELLA LINN. n. 898.

Vetuſtum nomen moderno præfero.

Character eſt in ſiliqua longa, curvula, nervoſa, non contorta, inque carina perbrevi.

*379. BUCERAS ſiliquis ſeſſilibus arcuatis, undique divergentibus.

Fœnum græcum ſylveſtre minus Monſpeliacum BREYNE *Cent. I. t.* 33.
Securidacæ genus triphyllum I. B. II. p. 373.
Fœnum græcum polyceration RIVIN. *t.* 82.

Circa *Fouly* Valeſiæ in agris.

Caules numeroſi, procumbentes. Folia nervoſa, ſubhirſuta, ſectori circuli ſimilia, ſed longiora, radiis integris, ora circumſerrata. Flores octo ad quindecim, faſciculati, ex brevibus petiolis ad latera cauliculi ſeſſiles. Calyx cylindricus, ſegmentis acutis, inferioribus longioribus, mediis ſurſum verſis. Flos luteus, vexillum emarginatum, plicatum, multo longius & grandius. Alæ carina longiores, hamatæ, facillime a vexillo ſeparabiles, ut cum eo omnino non coaleſcant. Carina integra, fine

q) *Muſ. ruſt. IV.* n. 2.
r) *Oecon. Nachricht.* T. VI. p. 45.
s) *Muſ. ruſtic. III.* n. 3. 4. *IV.* n. 1. 2. 3.
t) CHESELDEN. *anat.* p. 165.
v) SWITZER *aug.*
x) *Mem. de la Société d'Agriculture de Rennes II.* p. 84.
y) L'ISLE *husbandr. I.* p. 385.
z) LA CHENAL.

a) Siccum olet βουκέρας THEOPHRASTUS *cauſ. plant.* L. VI. c. 22. Buceras, quod eſt Fœnum græcum, viride non olet PLIN. L. XXI. c. 7. Buceras in clyſtere ad rerum morbos RUFUS *de morbis in veſica.* Τῆλις genus leguminis, hoc ſi effunditur, decoctum ſolum lubricum reddit, ut conſiſtere nequeat SUIDAS III. p. 461. Τῆλις pro Fœno græco ARET. *curat. Acut.* L. I. c. 1. Seminis Fœni græci uncia inſpiſſat libram aquæ CARTHEUSER *mat. med. II.*

fine obtuſo, ovato, tota fiſſilis. Siliquæ pene ſeſſiles, in ambitum ex uno puncto caulis ſparguntur, incurvæ, ſemicirculo minores, duræ, venoſæ, polyſpermæ.
Fœnum Græcum ipſum ferítur, & etiam quaſi ſpontaneum, a Cl. CAPPELER lectum eſt *b*). Nolim tamen inter cives recenſere *c*).

MEDICA TOURNEF. t. 231.
& MEDICAGO TOURNEF. t. 231.
COCHLEATA RIVINI.
& FALCATA RIV.
MEDICAGO LINN. n. 898.

Calycis dentes omnes anguſti, imus longiſſimus *d*). Vexillum reliquis petalis longius *e*), ovatum, emarginatum. Alæ carina longiores *f*), ovatæ *g*), hamatæ. Carina dipetala, ovata *h*), abſque roſtro. Siliqua junior ſimplex, incurva, in plicam carinæ ſe recondit, adulta ſe contorquet, uno flexu *i*), aut pluribus *k*), qui character eſſentialis eſt.

380. MEDICA caule diffuſo, capitulis hemiſphæricis, ſiliquis reniformibus.
Trifolium pratenſe luteum flore minore, ſemine multo I. B. II. p. 380.
Melilotus minima RIVIN. *t.* 8.
Medicago ſpicis ovalibus, leguminibus reniformibus, monoſpermis, caule procumbente LINN. *II.* p. 1097.
Icon in *Muſ. ruſt. IV. n.* 2. *f.* 4.
Nihil vulgatius in viis glareoſis, hortis & pratis.
Caules numeroſi, ramoſi, proſtrati, pedales & ultra. Folia longe petiolata, mollia, hirſutula, figura variabili, ovi brevioris, quadrangularis, obtuſi, cordisve latiſſimi: ora minute circumſerrata. Scapi florigeri ex alis foliorum prodeunt, geruntque florum minutiſſimorum, luteorum, hemiſphæricum capitulum. Calycis ſegmenta inæqualia, imum longius, ſuprema breviſſima. Vexillum magnum, ovatum, reflexum, plicatum: reliqua petala abſcondit. Alæ auriculatæ anguſtæ, carinæ æquales. Hæc fine fiſſo, amplo, ovato, non roſtrato, lato ungue. Florem dixi. Fructus racemoſi, ſtriati, reniformes, monoſpermi, ſemine ſuo ovato.
Etiam hæc medica a nuperis Georgicis coli cepit.

381. MEDICA foliis oblongis, ferratis, ſiliquis ſemilunaribus, racemoſis.
Medica flore luteo CLUS. *Pann.* p. 759.
Lens major repens TABERNÆMONT. p. 502.
Falcata RIVIN. *t.* 84.
Medicago pedunculis racemoſis, leguminibus lunatis, caule proſtrato LINN. *II.* p. 1096.
Medica ſylveſtris floribus e luteo pallescentibus SCHEUCHZER *It. VII.* p. 515. OEDER. *t.* 233.
Vulgo Baſileæ flore croceo naſcitur.
In Gubernio Aquilejenſi flore pallido, cujus petala exterius violacea ſunt, aut viridia. Hæ Medicæ juniores violaceæ adparent, adultæ luteæ.
Inde *Medica ex violaceo & luteo varia, flore viridi, & flore violaceo* I. R. H.
Caules duri, plerumque procumbentes, ramoſi, iidem a vicinis fruticibus ſuſtentati altius adſurgunt, ad quatuor uſque pedes. Folia glabra, petiolata, inde triangularia, baſi ſua emarginata, ſpinula ex nervo prodeunte. Stipulæ acute lanceolatæ, ariſtatæ. Flores in racemos nudos. Calycis ſegmentum imum longius, ſæpe bifidum, ſuprema ad ſe invicem converſa. Vexillum reliquis petalis amplius, ovatum, oris replicatis, emarginatum. Alæ longe hamatæ, carinæ æquales; hæc fiſſilis, fine obtuſo, abſque roſtro. Siliqua ſemilunaris, lata, tetraſperma.
Hoc eſt *Swensk höfrö l*), cujus cultum LINNÆUS commendavit, quem alii ſecuti ſunt. Mihi caules nimis duri videntur, neque ſatis erecti.

382. MEDICA

b) In *hermetis valle* Scaphuſinorum. Naſcitur in Apulia & M. Patavini ANGUILLARA p. 103.
c) Fœnu græco boves Perſæ paſcunt OLEARIUS *Itin.* p. 567.
d) TOURNEF. A. B. Medicago.
e) IDEM Medica & Medicago.
f) ibid.
g) ibid.
h) ibid.
i) Medidago G.
k) Medica E. F.
l) K. *ſwensk wetensk handl.* 1742. p. 191. & *ölansk. reſa* p. 242.

382. MEDICA caule recto, foliis oblongis, ſerratis, racemis erectis, ſiliquis planis, iterato contortis *m*).

Medica CORD. *Hiſt.* L. V. DODON. *Cereal.* p. 208. *pempt.* p. 575.
Medica major erectior, floribus purpuraſcentibus I. R. H. SCHEUCHZER *It. VII.* p. 515.
Luzerne Spectacle de la nature III. p. 26. & HART. *Eſſays* T. II.
Sainfoin ANGRAND. *II.* p. 256.
Medicago pedunculis racemoſis, leguminibus contortis, caule erecto glabro LINN. *II.* p. 1096.

Varietates MICHELI *Hort. flor.* p. 63.

Hæc habetur pro veterum Medica *n*), & noſtro ævo frequentiſſime ſeritur *o*), cum ſupra omnia alia gramina copioſiſſimum pabulum præſtet, & quater demeti poſſit. Id habet vitii, quod optimum ſolum *p*) requirat, & nimio uſu, perinde ut trifolium, animalia nimium ſaturet *q*) & flatus pernicioſos gignat, etiam emphyſemata *r*) faciat. Radices ad detergendos dentes optimas eſſe BOURDET *s*).

Non puto veram civem eſſe; ſed paſſim per prata neglecta ſupereſt, ſeque vulgari gramini inmiſcet. Circa *Mathod*, & Genevæ in agris vidi.

Caulis cubitalis firmus, erectus, ramis adſcendentibus. Folia hirſuta, pene ovata, ſed una rhomboidea, ut lineæ primæ ex petiolo divergentes abſque dentibus ſint, finis ultimus argute ſerratus. Flores in ſcapis ex alis foliorum prodeuntibus racemoſi, erecti. Stipulæ lanceolatæ, ariſtatæ. Vexillum longum, anguſtum, emarginatum, plicatum, violaceum. Alæ dilutiores, carina longiores, hamatæ. Carina brevis, obtuſa, bipes. Siliqua levis, bis vel ter intorta, gyris diſtantibus.

383. MEDICA foliis emarginatis ſerratis, racemis paucifloris, ſiliquis globoſis echinatis.

α. Varietas procumbens.

Medica echinata minima I. B. II. p. 386.
Cochleata echinata minima RIVIN. *t.* 88. OEDER. *t.* 211.

β. Varietas erecta.

Medica echinata, hirſuta I. B. II. p. 386.
Medica WEINMAN. *t.* 502. b.

Prior varietas frequens eſt in Gubernio Aquilejenſi, ut in arce *St. Tryphon*; tum in Valeſia paſſim. Baſileæ ad *Birſam & Birſig* fluv. in vallis urbis, & circa *S. Jacob.* Biennæ SCHUH. Neocomi DIVERNOI. Genevæ I. B.

Alteram in *Valeſia* legi.

Caules priori proſtrati, pedales; alteri altiores, erecti, cubitales. Folia perexigua, lanuginoſa, albida, cordiformia, baſi exſecta, nervo in ſpinulam producto, circumſerrata. Stipulæ ex ovatis lanceolatæ. Flores ex alis foliorum in ſcapis trifloris, quadrifloris; flavo colore, perexigui. Siliqua gyrorum quatuor, ex margine gyrorum duplici ordine ſpinulas longas, gracilesque, ſurſum & deorſum vertit.

Si omnes Medicæ cochleatæ unius plantæ varietates ſunt, cur non alia in Helvetia ſpontanea provenit? Recte ſeparat Cl. GERARD *t*).

III. FOLIIS QUINIS.

DORYCNIUM *a*) TOURNEFORT. T. 211.

LINNÆI in priori editione gen. n. 602.

Calycis denticuli lanceolati *b*), duo ſuperiores majores, ab inferioribus tribus anguſtioribus intervallo

m) Recenter ubi prodit, foliis & caule trifolii pratenſis ſimilis eſt; procedens folia contrahit, caules edens trifolii, & ſiliquas corniculorum modo intortas, in quibus ſemen lentis magnitudine dependet DIOSCOR. II. c. 141.

n) Inter pabulamenta habet ARISTOTELES *Hiſt.* L. VIII. c. 8. Medica herba, quæ & triphylla SUIDAS II. p. 549. Tricenos annos durat PLIN. L. XVIII. p. 119. Decies, & ſexies in anno ſecari PALLAD. L. V. tit. 1. Tē quoque Medica putres accipiunt Sulci GEORG. I. p. 214. 215.

o) Valde laudat SWITZER *may.* p. 128. Adde *Oeconom. Nachricht. IV.* n. 1. REICHART *Gartenſchaz* V. p. 179 Perſarum præcipuum pabulum eſt OLEAR. *reis* p. 567 Equos breviſſime nutrit SUIDAS XI. Quare cum in Media equi Regii ſint, ea in regione coli cepit.

p) Peſſimum ſufficere non bene SCHWACHHEIM *Hanov. gelehrt. Anzeig.* n. 29.

q) DES SERRES p. 321.

r) BOURGELAT. *mat. med.* p. 110.

s) *Art du Dentiſte II.* p. 307.

t) *Flor. Provinc.* p. 515.

a) Δορυχνιον, δορυκνιον herba lethalis, quam DEMOPHOON a δορυ derivat SUIDAS I. p. 620. CRATEVAS *halicacabum* vocat, fruticem oleæ nuper prodeuntis foliis ſimilem, minoribus tamen, præter modum ſcabris, flore candido, ſiliquis in cacumine fere ciceris, venoſis, rotundis, ſeminibus quinis, ſenis, veſicularibus. Somniferum eſt, & majori copia ſumtum occidit DIOSCORID. L. IV. c. 70. non noſtrum.

b) B.B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0204-4

intervallo ſeparati, quorum medius longior eſt. Vexillum majus cordiforme, reflexum *c*). Alæ carina longiores, hæc ſima, roſtro curvo, acuto *d*): Siliqua ſubrotunda, acuminata *e*), uno alterove ſemine *f*) feta. A Loto fructu differt, ad quem nuper LINNÆUS retulit.

384. DORYCNIUM.

Dorycnium hiſpanicum CLUS. *hiſpan.* p. 201. 202. *hiſt.* p. 100.
Dorycnium Monſpelienſium LOBEL. *adverſ.* p. 389.
Dorycnium Monſpeſſulanum fruticoſum I. B. I. p. 388.
Lotus capitulis aphyllis, foliis ſeſſilibus quinatis LINN. *II.* p. 1093.

Inter *Curiam & Rhenum* Cl. GESNER. Nemo nuper ea ſede vidit; ſed in Sabaudia, haud adeo longe a Geneva, *aux abimes de Mians & aux Marches* legit Cl. DE SAUSSURE.

Fruticulus ramoſus, erectus: folia quina, longe lanceolata, ariſta terminata. Flores in ſcapis oblongis, ex alis foliorum prodeuntibus, in coronas duodecim & ultra florum, quibus foliolum ſubſternitur. Calyx ſericeus, flos albus, roſtro carinæ ſature, quantum video, purpureus.

LOTUS *g*) TOURNEFORTII T. 227.

LOTI LINNÆI n. 897. ſp.

Calyx tubuloſus. Superiora duo ſegmenta majora, intervallo diſtinguuntur a tribus inferioribus, ſibi propioribus *h*). Vexillum petiolatum, ungue gracili, curvo, reliquis petalis majus, ſubrectum *i*), ovale, plicatum. Alæ paulo, quam carina, longiores, fine amplo *k*). Carina bipes, roſtro longo, acuto, ſurſum curvo. Siliqua longa, plerumque pene cylindrica, toroſa, ad quodvis ſemen contracta, & veluti ſepto diſtincta *l*): qua nota longe a *Dorycnio* differt. Neque vere quinquefolia eſt, ſed omnino trifoliata, cum duabus ſtipulis, ejusdem cum foliis fabricæ & magnitudinis *m*).

385. LOTUS floribus umbellatis, ſiliquis cylindricis, rectiſſimis.

α. Varietas major, erectior, pratenſis, in ſylvis & locis udis frequens.
Lotus pentaphyllos major, flore luteo ſplendente C. B.
& *Lotus pentaphyllos major alter* EJUSDEM.
Loti corniculatæ major ſpecies I. B. II. p. 355.
Lotus RIVIN. *t.* 76.

β. Humilis, proſtrata, ad vias.
Trifolium corniculatum DODON. *Cereal.* p. 203. *primum. Hiſt.* p. 574.
Trifolium ſiliquoſum minus TABERNAEM. p. 519.
Lotus corniculata glabra minor I. B. II. p. 355.

II. Foliis longioribus & anguſtioribus I. R. H.

III. Hirſuta minor I. B.

IV. Flore viridi C. B. ſed flores ſiccati vireſcunt, recentes rubeſcunt.
Lotus capitulis depreſſis, caulibus decumbentibus, leguminibus cylindricis patentibus LINN. *II.*

Non ſeparo *α*. a *β*. ſiquidem præter LINNÆUM etiam Cel. BOEHMERUS *n*) conjungit. Notas tamen aliquas diſcriminis ROSENIUS tradit *o*).

Caules cubitales in majori, in minori dodrantales. Folia ternata, ex ovatis lanceolata, etiam rotunda, auriculis pene ſimilibus, binis, ex rotunditate ſubito acuminatis. Petioli florigeri ex alis foliorum, nudi, præter unum, etiam duos, foliorum ternarios, quibus corolla florum inſidet. Calyx paulum bilabiatus; ſegmenta duo ſuperiora longiuſcula, lanceolata; inferiora tria intervallo ſeparata, anguſtiora, anguſtiſſimum, quod infimum. Vexillum petiolatum, a reliquis petalis remotum, pene ovatum, plicatum, erectum, flavum, lineis rubentibus diſtinctum, & in

 flore

c) A.
d) Sub A.
e) E.D.
f) F.
g) λωτος herba ſuavem odorem ſpirat SUIDAS II. p. 463. Lotus ſylveſtris, quam trifolium vocant, caule eſt bicubitali, etiam majori, foliis pratenſis trifolii, ſemine Fœni græci, minore, guſtu medicato, DIOSCOR. L. IV. c. 107. Non noſtra.
h) Vide TOURNEF. B.
i) ad A.
k) ad A.
l) K.
m) N.
n) *Flor. Lipſ.* p. 145.
o) p. 38. n. 26.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0205-0

flore nondum aperto purpureum. Alæ paulo breviores, peramplæ, hamis brevibus, obtusis. Carina vexillo æqualis, lata, rostro longo & acuto, bipes. Siliqua cylindrica, gracilis, polysperma. Hirsutis & glabris foliis ludit. In majori calycem glabrum reperi, in minori hirsutum.

Egregium pabulum est, quod cum nomine *Lady finger Graß* G. Ellis coli suadet *p*).

386. LOTUS caule prostrato, scapis unifloris, siliquis alatis.

Lotus siliquosus luteo flore Clus. *Pannon.* p. 763.
& *Lotus trifoliæ pratensis, siliquosa Monspelliensium* Lobel. *Ic. II.* p. 42.
Lotus tetragonolobus Rivin. *t.* 79.
Lotus leguminibus solitariis, membranaceo quadrangulis, caulibus procumbentibus, foliis subtus pubescentibus Linn. *II.* p. 1089.

In Helvetiæ pratis udis vulgaris. Bernæ ultra *Seelhofen & in der Eymatten.* Circa *Matthod* in Gubernio Aquilejensi ubique: ad pedem montis *Saleva* &c.

Caulis humi fusus, ramosus, pedalis. Folia ad caulem, seu stipulæ duæ reliquis majores, ex ovatis lanceolatæ. Tunc petiolus trifolius, gerens folia glauca, subhirsuta, quorum medium pene quadrangulare est, duabus prioribus lineis longis, ulterioribus brevibus, in acumen eminentibus. Lateralia folia a nervo inæqualiter dividuntur, ut interior medietas minor sit. Scapi ex alis foliorum uniflori. Flos ternis foliis insidet. Calyx hirsutus, bilabiatus, imo segmento insigniter minori. Flos grandis, ochroleucus. Carina rostro incurvo, gracili, alis brevior. Alæ ovatæ, hamatæ, breviores. Vexillum reliquis petalis majus, cordatum, reflexum, ungue gracili. Siliqua polysperma, quadrangula, quatuor membranaceis alis percursa, multo, quam in rubra specie brevioribus.

Cum *Loto maritimo* conjungit Gerard *q*) & Leyserus *r*), non valde dissentiente Linnæo *s*).

IV. MULTIFOLIÆ.

FOLIIS PER PARIA PINNATIS.

I. CAULE NON VOLUBILI

CORONILLA Tournefort. t. 419.
& EMERUS Tournef. t. 418.

Plurima cum Loto communia habet, vexillum a reliquis petalis semotum, gracili *a*) petiolo, carinæ rostrum acutum: siliquam cylindricam *b*), septulis inter duo quæque semina interstinctam *c*). Differt calycis segmento superiori brevissime inciso *d*).

387. CORONILLA caule brachiato, angulato, foliis vigenis, aristatis, floribus umbellatis.

Ic. æn. Gesner. 3.
Securidaca altera Clus. *Pann.* p. 748.
Hedysarum purpureum Tabernæm. p. 516.
Coronilla herbacea flore vario I. R. H. Garidel. p. 129. *ic.* 25. Miller *t.* 107. Helwing *Supplem.* T. I.
Coronilla flore vario Rivin. *t.* 94.
Sainfoin commun Pluche *Spectacle de la Nature III.* p. 29.
Various flowerd Coronilla. Garden of Eden t. 49.
Coronilla herbacea leguminibus quinis, erectis, teretibus, torosis, numerosis, foliolis glabris, Linn. *II.* p. 1048.

In segetibus circa *Roche*, *Mathod*, *Biennam*, in agro Aventico, monte *Dessensi*, &c.

Caules latissime diffusi, ramosissimi, brachiati, cubitales, & ultra, anguloso, subhirsuti. Folia parium decem, glauca, glabra, ovata, sed vertice anteriori emarginato, nervo in spinulam continuato. Petiolus floriger rectus & longus. Corona circularis florum vigenornm. Flos amabilis. Calyx patulus, brevissimus, bilabiatus, denticulo superiori ab inferioribus intervallo diviso. Vexillum purpureum, ovatum, alis paulo longius, intus lineatum, plicatum, reflexum, lateribus elevatis:

p) Maj. p. 89. Kalm. *resa I.* p. 227. adde Schreber III. *Saml.* p. 51.
q) p. 513.
r) *Flor. Halens.* p. 541.
s) l. c.

a) Tournef. t. 419. ad C.
b) t. 418. D. E. t. 415. D.
c) Conf. ibid.
d) Utcumque t. 418. ad C.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0206-6 DFG

vatis: alæ carneæ, paulo carina longiores, breviter hamatæ, ovatæ. Carina bipes, fiſſilis, decolor, ſtricta, roſtro acuto, non valde curvo, nigricante. Siliqua pene longa, ſtricta, articulata: in quolibet articulo pars exterior cava eſt, in parte interiori ſemen cylindricum, obtuſe terminatum.

Vix a pecore tangi lego *e*). Sed MILLERUS coluit, & ob egregium pabulum laudat, noſtraque pecora avide pulchram plantam decerpunt. Cultum moratur, quod ſemina non facile matureſcant.

β. *Securidaca altera II.* CLUS. *Pann.* p. 749.
Securidaca minor dumetorum pallide cærulea C. B. *Baſil.* p. 97.

C. B. in monte *Muteto & Crenzach.*

Non puto differre a 387. α.

*388. CORONILLA caule erecto, foliis undenis ovatis, floribus umbellatis, ſiliquis articulatis, pendulis.

Colutea Scorpioides altera CLUS. *Pannon.* p. 96.
Colutea Scorpioides quibusdam, ſeu Polygalo Cortuſi ſimilis planta, ſed major I. B. I. P. II. p. 382.
Coronilla montana RIVIN. *t.* 99.
Coronilla fruticoſa foliis novenis obovatis, foliolis intimis cauli approximatis, ſtipulis oppoſitifoliis bipartitis LINN. *II.* p. 1047.

Prope Jenam abunde legi, in adſcenſu montis *Künizberg*, & in ſylva *Welmeſe.*

In Helvetia Cl. GAGNEBIN *au Rocher de la Couleuſe*, proxime ſuam patriam, tum *auprès des Rochers d'Orvins*; in *Val de Ruz* D. DIVERNOI; in monte *Farnspurg* Cl. MIEG. STÆHELINUS circa *Reichenbach* agri Baſileenſis.

Radix lignoſa, longiſſima, multicaulis. Caulis erectus, parum ramoſus, cubitalis, teres, durus, ad terram lignoſus. Folia glauca, glabra, pinnata, extremo impare: paria pinnarum quatuor & quinque: pinnæ utcumque ovatæ, retuſæ aut rotundæ, etiam reſectæ, nervo in ariſtam producto. Petiolus floriger longus, nudus, rectus: umbellæ denſæ, florum ad viginti. Flos flavus. Calycis folia duo ſuperiora ſibi vicina, inferiora triangularia, imum longiſſimum. Vexillum a reliquis petalis ſeparatum, non maximum, reflexum. Alæ ovatæ, non hamatæ, carina paulo longiores. Iſta lata, acute roſtrata. Siliqua articulata, articulis diſtinctis, ovatis, anguloſis. Semen ovato triquetrum. Carinæ apex amat vireſcere. Is viror florum papilionaceorum flavorum videtur a cæruleo eſſe, quod per putredinem evolvitur, & ſe ad flavum colorem admiſcet. Cæruleum autem ex glauco foliorum colore adgnoſcitur, & ex non una planta hujus claſſis poteſt ita conſtitui, ut arti tinctoriæ inſerviat. A ſequente 389. diverſiſſima eſt *f*).

389. CORONILLA fruteſcens, foliis retuſis, ſeptenis, ſiliquis longiſſimis, vix articulatis.

Coronilla Scorpioides I. CLUS. *Pannon.* p. 43.
Colutea Scorpioides CAMERAR. *Epit.* p. 541.
Enerus CÆSALP. p. 117. I. R. H. SCHEUCHZER *It. V.* p. 423. Du HAMEL *des Arbres I.* p. 216 MILLER *t.* 132. *f.* 1.
Coronilla major RIVIN. *t.* 95.
Coronilla fruticoſa pedunculis ſubtrifloris, corollarum unguibus calyce triplo longioribus, caule angulato LINN. *II.* p. 1046. *Gotlandsk reſ.* p. 229.

In Helvetia plurimis locis vulgaris: in monte *Jura* fere ubique, etiam ad imas rupes circa *die Clus*; *& Biennæ.* Ad pedes Alpium; Rupe in pratis præfecti; circa *Goumoens* in meis ſylvis. Circa *Thun im Grüſiſperg*, *Scaphuſiæ* &c.

Frutex a duobus pedibus ad ſex, non ſatis rectus, ramoſus & brachiatus. Folia fere cordata, glauca, glabra, parium trium, cum medio inpare, ut progrediendo majora ſibi ſuccedant. Flores ſpicati, racemis pauciflоris, longe de calyce eminentes. Calyx brevis, pulpoſus: flos luteus, vexillo cordato, erecto, etiam reflexo, a reliquis petalis valde remoto. Alæ rotunde hamatæ, carina paulo breviores. Hæc bipes, ampla, roſtro acuto. Siliqua longa, fine unguiculato, articulis obſcure diſtinctis: ſemina cylindrica.

β. *Colutea Scorpioides I. humilior* CLUS. *Pann.* p. 45.
Enerus minor I. R. H. MILLER *t.* 132. *f.* 2.

A Cl. HAGENBACH circa *Delſperg*, a D. DIVERNOI in agro *Neocomenſi* notatus; mihi non videtur differre. Separat MILLERUS, floribus minoribus, ſtatura altiori. Verum id volo, non videri duas vere diſtinctas plantas in Helvetia provenire.

390. CORO-

e) III. *Saml.* p. 24.

f) Ad CRAMER. p. 219.

390. CORONILLA caulibus lignoſis, procumbentibus, foliis ovatis, floribus umbellatis; ſiliquis alatis, *de lign.* 132. GESNERI.
Lotus enneaphyllos Dalech. LUGDUN. p. 515.
Polygalon Cortuſi I. B. II. p. 351.
Coronilla minima I. R. H. SCHEUCHZER *It. I.* p. 34.
Coronilla procumbens foliolis novenis, lanceolatis, ſtipulis oppoſitifoliis emarginatis, leguminibus angulatis nodoſis LINN. *II.* p. 1048.
Alpina planta, abundat in monte *Richard*, *ſur Champ & Prapioz*, in *Jeman &c.* SCHEUCHZER in valle *Angelimontana.* Inde cum rupibus in planitiem deſcendit, & in *Valeſia* etiam reperta eſt inter *Sedunum & Leucam*, tum inter *Vettis & Thermas fabarias*, & in adſcenſu montis *Saleva.* Sed etiam in montanis reperitur, *au Rocher de la Chage*, *au Roc des Corbeaux*, *au Refrein*, *au Roc milledeux*, & in adſcenſu montis *Falconarii* ſeu *Creux du Vent*, in monte *Thuiri.*
Fruticulus humilis, procumbens, radice maxima, ramoſus, pedalis & dodrantalis. Folia novena, undena, ovata, pulpoſa, glauca: ſtipulæ a foliis diverſæ, gemellæ, fuſcæ, argute lanceolatæ. Flores octo ad duodecim, in ſcapis nudis umbellatis, iidem flavi, ſeneſcendo vireſcunt. Vexillum valde diſtinctum, petiolatum, lineatum, emarginatum. Alæ paulo carina longiores, hamis obtuſis; carina roſtrata, valde brevis. Siliquæ pendulæ, quas ex pediculo circularis nodus orditur: ſequuntur articuli tres, quatuor, etiam plures, ovati, utrinque acuminati & conplanati, utrinque cum acie. Facies plana ſeparatur linea eminente. Acies habet duas alas membranaceas, eminentes: inter eas duas lineas brevius elevatas. In quoque articulo ſemen, phaſeoli forma, ſed longius.
Ab *Hiſpanica* ſtipulis differt, quas iſta aut rotundas habet, aut nullas *g*).
Cl. GERARDUS *Valentinam Coronillam*, ut olim ego, ad iſtam refert *h*).
Securidacam, quam C. B. in monte *Muteto & Crenzach* ponit, nemo recentiorum vidit, ut non auſim inter cives recipere.

FERRUM EQUINUM TOURNEF. t. 225.
HIPPOCREPIS LINN. n. 885.

Plurima Coronillæ, calyx ſuperne bidentatus, inferne trifidus. Vexillum petiolatum *i*), intervallo memorabili a carina diſtinctum; carinæ roſtrum acutum. Siliqua differt, quæ alterne flexuoſa eſt, ut utrinque curvi ſinus exſculpantur *k*). Nomen latinum retinui, neque legem adgnoſco ullam, quæ obſcurius ex Græcis fictum nomen, pro characteriſtico ſubponat.

391. FERRUM EQUINUM ſiliquis umbellatis, undulatis.
Sferra Cavallo CAMERAR. *Epit.* p. 642.
Ferrum equinum comoſum ſeu capitatum COLUMN. p. 301. 302.
Ferrum equinum comoſum RIVIN. *t.* 97.
Hippocrepis leguminibus pedunculatis confertis, margine altero lobatis LINN. *II.* p. 1050.
In apricis viarum aggeribus, ut in via *Murenſi*, in iſthmo *die Enge gegan Rychenbach über* &c.
Plurima eſt ſimilitudo cum Coronilla ultima. Folia tamen plurium parium, in fine ſuo reſecta, aut obtuſiora, aut acutiora: & ſiliqua alterne flexuoſa, articulis quatuor, hiſpidis & tumentibus. Vexillum ovale, reflexum. Alæ vix hamatæ. Carina bipes roſtro adunco acuto.

392. FERRUM EQUINUM ſiliquis ſolitariis, lunatim exciſis.
Ferrum equinum vulgare COLUMN. *Ecphraſ.* p. 311.
Ferrum equinum RIVIN. *t.* 98.
Ferrum equinum ſiliqua ſingulari GARIDEL *t.* 114.
Hippocrepis leguminibus ſeſſilibus ſolitariis LINN. *Spec. II.* p. 1049.
Nemo nuperorum in Helvetia reperit. Sed CHERLERUS in notis M. S. ad icones LOBELII, quarum uſum Cl. GESNERUS humaniter mihi conceſſit, absque dubio huic plantæ adſcripſit, naſci eam in monte *Dolaz* & vicinis montibus, & *Genevæ* copioſe juxta *Rhodanum.*
In facillima ſtirpe non videtur Vir verſatiſſimus falli potuiſſe.

Caulis

g) *Emend. II.* p. 17. n. 35.
h) *Flor.* p. 501.
i) TOURNEF. A.
k) G. K.

Caulis pedalis, & humilior. Folia emarginata, pinnata, parium qutuor, extremo impare. Stipulæ minimæ. Flos flavus, in breviſſimo petiolo ſeſſilis. Siliqua hinc, in convexa parte, filo facta, gracili: in cava exigit decem quaſi capſulas pene quadratas, emarginatas. Semen lunæ figura, non in capſula unum, ſed duo dimidia in duabus capſulis vicinis.

ORNITHOPODIUM Tournef. t. 224.

ORNITHOPUS Linn. n. 884.

Multa habet & hæc planta Coronillæ ſimilia, calycem, ipſam ſiliquam, niſi quod iſta ſulcis transverſis manifeſtius, quaſi in ovata doliola dividatur, venoſa cæterum, & incurva. Carina obtuſa, abſque roſtro.

393. ORNITHOPODIUM caule proſtrato, foliis pinnatis, ſiliquis umbellatis, articulatis.
Ornithopodium Dodon. *Cereal.* p. 155. Blair *miſcell.* p. 111.
Ornithopodium foliis pinnatis, leguminibus ſubarticulatis Linn. *II. n.* 1049.
β. *Ornithopodium minus* C. B.

In Helvetia rarius eſt, a qua fabuleta fere undique abſint. Circa *Baſileam* tamen reperitur, haud longe a *Wyl*, & verſus *Haltingen* in viis arenoſis, teſte Cl. La Chenal. Inter *Neuhaus & Oetlingen* C. B. In Ducatu Cellenſi abunde legi.

Caules ramoſi, proſtrati, ad terram adpreſſi, pedales. Folia pinnata, pinnis quindecim & ultra parium, perexiguis, hirſutis, mollibus, ovatis. Flores flavi in dimidias umbellas, breviori foliolo pinnato inſidentes. Vexillum reliquis petalis longius. Alæ carina paulo longiores, hamatæ. Carina obtuſa, brevior. Siliquæ ſubhirſutæ, in hac ſpecie *l)* in arcum circuli flexæ, unguiculo terminatæ, ſeptem octove articulos continent.

GALEGA Tournefort. t. 222. Linn. n. 890.

Cum Coronilla & imprimis cum Emero, ſiliqua *m)* ſatis convenit, longa, ſtricta, articulata, per intervalla intumeſcente. Vexillum brevius, petiolatum, cordatum, reflexum *n)*. Alæ hamatæ *o)*. Carina obtuſa: calyx campaniformis, ſegmentis capillaribus, duobus ſurſum converſis, tribus rectioribus. Stamina omnia connata.

394. GALEGA foliis ellipticis, ſpicis & ſiliquis erectis.
Galega Dodon. *Cereal.* p. 164. *hiſt.* p. 548. Rivin. *t.* 72. Miller *t.* 137.
Galega ſeu ruta Capraria Matthiol. p. 739. Blakwell. *t.* 92.
β. Flore albo H. Aichstett. &c.

Non valde certa civis, ait tamen in monte *Randenburgico* circa Scaphuſiam provenire Muraltus. J. Gesnerus in Rhætia, ad rivos ponit.

Caulis firmus, erectus, frondoſus, etiam ad quinque pedes adſurgit. Folia firma, glabra: paria pinnarum novem, decem, extremo impare: ovata omnia, aut elliptica, nervo in ſpinulam producto. Flores in ſcapis de foliorum ala prodeuntibus, longis, ſpicati, ſpica reflexa. Vexillum cæruleum, erectum, reflexum, cordatum, plicatum, lineatum. Alæ hamatæ, carina paulo breviores. Carina alba, bipes, ſurſum late aperta, vexilli longitudine, roſtro incurvo, latiuſculo. Siliquæ erectæ, ſcapo parallelæ, ut in Turritide, triſpermæ, tetraſpermæ. Stipulæ lanceolatæ, retrorſum caudatæ.

Habetur pro Alexipharmaca, aqua maxime vinoſa. Dicitur ſudorem movere; & hiſtoriola narratur lacertæ, quam ſerpens momorderat, Galegæ ope ſanatæ *p)*. Brassavola Galega peſtilentia laborantes dicitur ſanaſſe *q)*. Non puto ſerio in medicina adhiberi *r)*. Additur ad hydromel, dum fermentatur *s)*.

HEDYSARUM *t)* Tournef. t. 225.

HEDYSARI ſp. Linnæi n. 887.

Calyx tubuloſus, compreſſus, dentibus ſuperioribus brevioribus, ad ſe invicem converſis,

l) Tournef. D.
m) G.
n) B. *o)* C.
p) Forest. *incert. ur. judic.* L. 2. c. 5.
q) Amatus in Dioscorid. p. 377.
r) Hil. *mat. med.* p. 398.
s) Linn. *skonska reſa* p. 402.
t) Frutex foliis ciceris, femine rufo in ſiliquis, corniculorum modo aduncis, quod ancipitem ſecurim imitatur Dioscorid. L. III. c. 123.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0209-6 DFG

imo longiſſimo. Vexillum ſtrictum, ellipticum, reflexum, ungue lato, quam carina brevius. Alæ anguſtæ *v*), carina longiores, hamis longis. Carina ad rectum angulum roſtrata, in maturiori flore longior *x*). Vagina ſtaminea multo, quam ſiliqua longior. Articulata iſta, facta ex articulis rotundis, compreſſis, monoſpermis, per graciliores iſthmos conjunctis.

395. HEDYSARUM caule recto, ramoſo, foliis ovatis, ſiliquis pendulis, leviſſimis, venoſis *Emend. II.* p. 14. n. 28. t. 12.

Onobrychis ſemine clypeato levi C. B. *Prodr.* p. 149.

Hedyſarum alpinum, ſiliqua levi, flore purpureo I. R. H. SCHEUCHZER *It. I.* p. 39.

Hedyſarum ſaxatile ſiliqua levi, floribus purpureis, inodorum AMMAN. *plant. ruthen.* p. 116. *n.* 152. 153.

Aſtragalus alpinus Helveticus SCHEUCHZER *It. IV.* p. 330. & *Comm. Lit. Nor.* 1736. p. 101. *t.* 1. *f.* 2. Etiam LINNÆUS in priori *Specierum* editione p. 756. ad Aſtragalos retulit, cum quibus facie convenit.

Hedyſarum foliis pinnatis, leguminibus articulatis, glabris, pendulis, caule erecto LINN. *II.* p. 1057.

Hedyſarum foliis pinnatis, ſtipulis vaginalibus, caule recto, flexuoſo, floribus racemoſis, pendulis EJUSD. *ibid.*

β. Flore albido.

In Alpibus frequens, imprimis in Gubernio Aquilejenſi, in *Chapuiſe*, *Culand*, *Ovanna*, *ſur Champ*, *Enzeinda*, *Fouly*, *Nombrieux*, *Javernaz*, *la Varaz*, *Chaude*. In *Stokhorn*, *Breitlauwenen*, *Neunenen*, in *Wengenalp*. In monte *Fracto* C. B. & SCHEUCHZER, in *Albula* I. B. Ad radicem montis *Titlisberg* SCHEUCHZER. In *Schilt*, Glaronenſium monte Cl. RAMSPEK. Pure alpina planta, in montibus nulla.

Radix lignoſa, longa, craſſa, multiplex. Caulis erectus, ramoſus, in noſtris dodrantalis, denique cubitalis. Stipulæ albæ, venoſæ, amplæ *y*), ariſtatæ. Folia ovata, venoſa, novem & ultra parium. Spicæ florigeræ in ſcapis ex alis foliorum prodeuntibus: flores reflexi, penduli, ita ſiliquæ. Flos ſpecioſus: calycis dentes ſubhirſuti. Flos ex cæruleo purpureus. Articuli quatuor.

ONOBRYCHIS *z*) TOURNEF. t. 211.
HEDYSARI ſp. LINNÆI.

Unicus eſt articulus, & ſiliqua echinata, monoſperma *zz*). Alæ in tota claſſe breviſſimæ.

396. ONOBRYCHIS caule erecto, ramoſo, floribus ſpicatis.

Onobrychis DODON. *Cereal.* p. 166. *hiſt.* p. 558. RIVIN. *t.* 2.

Eſparſette LUGDUN. p. 489. DES SERRES *Théatre d'Agriculture* p. 326. *Bresl. Saml.* 1758. menſ. *April. Sept.*

Hedyſarum foliis pinnatis, leguminibus monoſpermis, aculeatis, corollarum alis calyce brevioribus, caule elongato LINN. *II.* p. 1059.

β. Flore *albo* circa *Curiam*, & ſativam vidi.

Alpina planta ſponte naſcitur in via *die Leitern*, qua adſcenditur ad montem *Neunenen*, tum in *Prapioz*, *auf Boll*, circa *Thermas Leucenſes & Kanderſteg*. Paſſim etiam ad clivos aridos, etiam circa *Bernam*, *Olon &c.* tum in Germania.

Radix longe per rimas rupium protenſa. Caules erecti, firmi, ramoſi, anguloſi. Folia parium octo ad decem, elliptica, retuſa, nervo in ſpinam producto, & aliis nervis obliquis, parallelis, inſcripta. Stipulæ coloratæ, ovato lanceolatæ, ariſtatæ. Spicæ florales in petiolis rectis, qui ſe ſuper folia efferunt. Calyx dentibus omnibus longis, ſuperioribus latioribus, longe diſtantibus, imo anguſtiſſimo. Flos pulcher, vexillo ad dimidia reflexo, emarginato, carneo, coccineis venis picto. Alæ inter congeneres minimæ, hamatæ. Carina ipſo vexillo longior, bipes, gnomonis ſimilis, roſtro incurvo, obtuſo. Vagina, quam ſiliqua longior. Fructus compreſſus, ſemicirculo major, undique ſpinoſo reticulo obnuptus. Semen uniforme.

Etſi aliquanto parcius, quam medica violacea, pabulum præbet, & ſicca folia amittit, durisque caulibus pecori diſplicet, eſt tamen ex omnium utiliſſimis plantis, quæ ad prata *artificialia* feri poſſunt. Cum enim rupium alpinarum indigena ſit, nullum, etiam macilentiſſimum, ſolum detrectat, & in mera glarea, interque deciduos lapides, ſata

v) Sub A.
x) Sub A.
y) Conf. *deſcriptionem* Cl. JACQUIN p. 266. n. 24.
z) Folia lentis, paulo longiora, caulis dodrantalis, flos puniceus, radix parva DIOSCORID. III. c. 152.
zz) TOURNEFORT. D.F.E.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0210-7 DFG

Tab. XII. pag. 172.

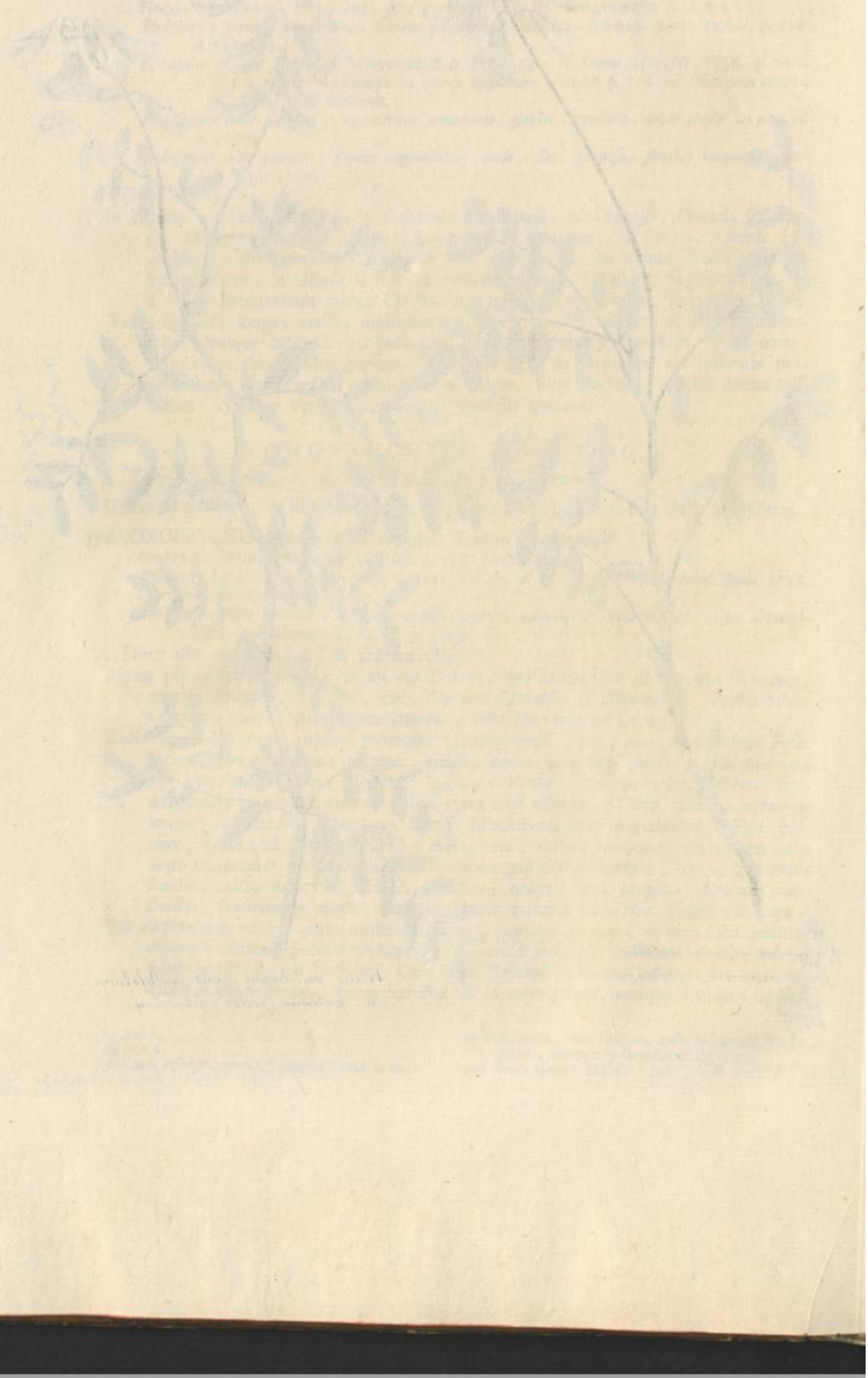
Astragalus alpinus erectus
Spica purpurea Speciosa.

Viciae pulchrum genus multifolium
Sive Galegae Species quibusdam.

C. J. Rollinus Med. C. Del.

Sculp. C. T. Fritzsch. C. fil. et Acad. Gott. Sculpt.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0211-3
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0212-8
DFG

ſata provenit. Sed, per mea experimenta, neque humida prata dedignatur, neque, ut vulgo creditur, in aquoſis putreſcit, neque ullas cæli injurias metuit, neque perinde boves inflat. Merito ergo & olim a) colebatur, & nuper laudatur b).

VULNERARIA Tournef. t. 211.

ANTHYLLIS c) Linn. n. 864.

Fructus intra calycem latens, monoſpermos d), aut diſpermos. Folia digitata, umbellam florigeram amplexa. Reliqua ſigna ad vulgatiſſimam ſpeciem ſolam pertinent.

397. VULNERARIA caule procumbente, foliis pinnatis ſericeis, ovato lanceolatis, umbellis terminantibus.

Icon lign. 129. Gesneri.

An *Onobrychis quibusdam* Clus. *hiſt.* p. 468. & *Aſtragalus tertius* Ejusd. *hiſt.* p. ccxxxiv.

Aſtragalus purpureus Lugdun. p. 1347. *montanus* Lobel. *Ill.* p. 60.

Aſtragalus incanus tomentoſus, pallido globoſo flore italicus Barrelier *ic.* 722.

Barba Jovis pumila villoſa, flore globoſo purpureo Breyne *Prodr. II.* p. 48. I. R. H. Garidel p. 55. *ic.* 13. Quer. *III. t.* 50.

Anthyllis herbacea foliis pinnatis æqualibus, capitulo terminali rotundo, floribus obliquatis Linn. *II.* p. 1012.

In monte *Saleva* olim Raius, nuper Gen. de Saussure; etiam in monte *Dolaz.*

Radix lignoſa, multiceps. Caulis vix pedalis, fruticoſus, durus, vaginoſus, folioſus, plenus pedunculis foliorum & vaginis defractis. Folia villoſa, hirſuta, ovato lanceolata, pinnata, parium decem, ad quatuordecim, extremo impare. Ita folia radicalia; caulina ſimilia, ſed pauciorum parium, ad decem, petiolum vero longa vagina incipit. Umbella unica, denſiſſima, caulem quemque terminat. Cuique umbellæ ſubjiciuntur folia quinque, vel ſex, in circulum coeuntia, palmata, trifida, quinquefida, etiam ſequentis ſpeciei ſimilia, ovata, pinnarum duobus paribus acceſſoriis ſtipata. Calyx infundibuli forma, hirſutus, non inflatus, fere coronillæ, dente ſupremo bifido, & tribus inferioribus, omnibus ciliatis, peranguſtis, ſubulatis. Flos purpureus, calyce dimidio longior. Vexillum grande, ovatum, petiolatum, lineatum, lato ungue, poſtea emarginatum, in ſuum ſulcum carinam recipit. Alæ ſtrictæ, non hamatæ, carina longiores. Carina bipes, ovata, obtuſa. Stamina novem connata, & decimum ſingulare, fine filiformi. Fructus calycis longitudine, turgidus, glaber. Germina plura, ſed unicum ſemen matureſcit.

398. VULNERARIA foliis radicalibus ovatis, caulinis pinnatis, umbellis ovatis.

α. Flore flavo, nobis vulgatior.

Vulneraria ruſtica Gesner. *hort.* p. 187.

Anthyllis Rivin. *t.* 18.

β. Flore albo, in Germania frequentior.

Vulneraria noſtra flore albo ex Gotthardo Cherler apud *I. B. II.* p. 362.

Loto affinis Anthyllis helvetica foliis clypeiformibus H. Oxon. *II.* p. 182. *ic. t.* 21. *f.* 6.

γ. Flore coccineo Dillen. *Eith.* t. 431. t. 320. *Flor. brit.* p. 364. Linn. *ölauska reſa* p. 54. nobis humilior.

α. β. γ. *Anthyllis herbacea, foliis pinnatis, inæqualibus, capitulo duplicato* Linn. *II.* p. 1012.

In pratis, potiſſimum macilentis, & ad vias. Varietas γ. in alpibus, circa rupes glaciales *Stok.* Varietas β. in ſubalpinis, circa thermas *Leucenſes*, in valle alpina *Chapuiſe* &c.

Radix multiceps, folia & caules congeſta. Folia firma, ſubtili villo pubeſcunt: ad radicem longe petiolata, ovata, aut nulla, pinna ad petiolum accedente, aut una, aut altera exigua. Ad caulem pinna extrema etiam ovata, ſed pinnarum tribus quatuorve paribus, ad petiolum accedentibus aucta, multo anguſtioribus: ſuperiora folia pinnas plurium parium habent, omnes æquales. Quæ denique umbellæ florali ſubjiciantur, bina ſunt, digitata, & in arcum quinque ſegmenta emittunt, obtuſe lanceolata. Caules pedales, non ramoſi, non valde folioſi, & in extremo caule, & ſecundum eum, etiam altera, umbella denſa, binis foliis inſidens; ſæpe etiam umbellæ

a) Anguillara p. 290. Des Serres l. c.

b) Reichart. t. V. p. 196. Switzer *Septembr.* Du Hamel *culture* &c.

c) Neutra eſt Anthyllis Dioſc. L. III. c. 137.

d) Tournef. C. E. F.

umbellæ ramoſæ ſunt, & ex binis, tribusve confluunt, ut in transverſum latiores ſint. Calyx villoſus, inflatus *e)*, ovato tumore, dentibus ſupremis ad ſe invicem converſis, & proximis, imo minimo. Ungues petalorum calycis longitudine, pars vero colorata vexilli & alarum aliquantum de calyce eminet. Vexillum cæteris petalis multo majus, ovatum, plicatum, erectum *f)*, intus lineis pictum. Alæ vix hamatæ, carina longiores, cui adhærent. Carina bipes, roſtro obtuſo, purpura picto, in α. & β In coccinea varietate omnia petala ſplendido rubro colore tincta ſunt. Stamina decem connata, nuſquam diſtincta. Siliqua petiolata, calyce brevior *g)*, monoſperma. Tuba finita globulo.

Tota planta ſicca eſt, & creditur adſtringere. A pecore vix adtingitur *h)*.

CICER *i)* Tournef. t. 210.

CICERIS ſpec. Linn. n. 875. cui Lentem adjungit.

Calycis ſegmenta lata, lanceolata *k)*; duo ſuprema ſibi proxima, imum brevius, plicatum, ovatum, emarginatum *l)*, obtuſum. Vexillum reliquis petalis majus, brevi petiolo. Alæ hamatæ, carina paulo longiores *m)*. Carina bipes, roſtro incurvo, non acuto. Siliqua brevis, inflata *n)*, diſperma: ſemina immatura caput arietinum ſatis exquiſite exprimunt.

*399. CICER foliis ſerratis Linn. II. p. 1040.
Cicer Camerar. *Epit.* p. 204. Rivin. *t.* 19.
Cicer arietinum Dodon. *Cereal.* p. 114. *pempt.* p. 525.

In valle *Tellina* vulgo feritur, circa *Groſſetto & Teglio*, & paſſim quaſi ſpontaneum reperitur.

Caulis pedalis, cubitalis, erectus, folioſus, ramoſus. Stipulæ magnæ, aliquot peracutis dentibus inæqualiter inciſæ. Folia hirſuta, pinnata, parium octo, extremo impare, in univerſum ovata, ſed argute circumſerrata. In foliorum alis petioli uniflori. Flos purpureus, ſed datur & alba varietas. Calyx hirſutus.

Cicer toſtum, ſive *Garvanços* Hiſpanorum, in Africa *o)* frequentiſſimum alimentum eſt, bonum idem *p)*. In calculoſis doloribus decocta cum cicere aqua laudatur *q)*, acria tamen ſunt, ut veſicæ vulneribus noceant *r)*. Coffeam toſtam optime imitari Cl. Reichart *s)*.

COLUTEA Tournef. T. 418. Linn. n. 880.

Calyx campaniformis, brevis, dentibus brevibus, lanceolatis; denticuli duo ſuperni ſecundum ſemicirculum exſculpti ſunt, inferiores rectiores, imus paulo longius procurrit. Floris vexillum petiolatum, ſed brevius, ovatum, plicatum. Alæ carina breviores, hamatæ, incurvæ, roſtratæ, raro exemplo. Hæc ampliſſime incurva, roſtro obtuſo *t)*.

Præcipuus character eſt in fructu petiolato, ſemiovato, ſed hinc acuminato & inde, inflato, membranaceo *v)*, in initio commiſſuræ valvularum ſuperioris aperto, ſeminibus, medio ex nervo, de ſuis petiolis pendulis *x)*.

400. COLUTEA foliis ovatis, emarginatis, floribus racemoſis.
Colutea Matthiol. p. 783. Camerar. *Epit.* p. 540. Rivin. *t.* 20. *Veſicaria* I. B. I. P. II. p. 380. Scheuchzer *It. V.* p. 423. Du Hamel *I.* p. 179.
Colutea arborea foliis obovatis Linn. *H.* p. 1049.
Adjungit Africanam flore ſanguineo Commelyn. *varior.* t. 11. & *Coluteam foliis ovatis* Milleri t. 100. quæ videtur ſcapis unifloris differre.

Paſſim in calidiori Helvetia, *Aquilejæ*, *Agauni*, inter *Chur & Tuſis*, ſupra *Serriéres* prope

a) Tournef. T. 211. B. BsD.
f) A.
g) E.
h) Scheuber III. *Saml.* p. 12.
i) Legumina ῥοῖβυθος Theophrast. L. VIII. c. 1. Inter πλαγιακαυλα ibid. c. 3. altiſſima radice c. 1. Dioscorides diſtinguit cicer ſativum, & ſylveſtre ſatis ſimile, & arietinum.
k) Tournef. B.
l) Tournefort. A. B.
m) Sub A.
n) D.E.
o) Shaw. *travels.* p. 222.
p) Muffet. *health. improv.* p. 233.
q) Arbuthnot. *alim. II.* p. 50. Olim Diosc. II. c. 97. ſed addit veſicam & renes lædere.
r) *Simeon. Seth.* p. 28.
s) *Gartenſchaz V.* p. 163.
t) Tournef. A.
v) D.
x) Conf. E.F.G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0214-0 DFG

prope Neocomum, prope pontem rivi *Vauſejon*, verſus *Peſeux*: inter *Auvernier* & *Neufchatel*.

Frutex decempedalis, ramoſus & frondoſus. Folia glauca, glabra, pinnata. Pinnarum paria quatuor, extremo impare, fere cordata, nervo in ſpinulam educto. Flores flavi, racemoſi, ex alis foliorum petiolati. Stipulæ minimæ, lanceolatæ. Siliquæ veſicariæ ampliſſimæ.

Folia Coluteæ alvum movent *y*) cum nauſea *z*), ignavius quam Senna *a*), ut doſis ad infuſionem unciæ ſit integræ *b*). Uſus tamen tutus eſt, experimento in ſeptentrione facto *c*). Seminis drachma una (duæve) vomitum movet *d*).

Pabulum præſtat gratiſſimum, & eo ſcopo cultus ejus commendatur *e*).

ASTRAGALUS *f*).

ASTRAGALUS Tournef. T. 233. Linn. n. 892. Rivin.

& ASTRAGALOIDES Tournef. T. 233.

PHACA Linn. n. 891.

& TRAGACANTHA Tournef. t. 234.

GLAUX Rivin.

Etſi character facilis videtur, qui a ſiliqua biloculari petitur, quæ in Phaca unilocularis ſit, & inflata, non tamen poſſumus *g*) in eo charactere adquieſcere, quando ad rem ipſam ventum eſt. Inveni enim, Phacas *h*) plerasque, & Aſtragalos non paucos, habere ejuſmodi fructus, ut valvæ introflexæ imperfectum ſeptum faciant, quo ſiliqua non integre dividitur, ut adeo ſiliqua ſemibilocularis ſit, & partim cum Aſtragalis, qui ſunt fructu integre diviſo *i*), cohæreat, partim cum Phacis veſicalibus *k*) vere monangiis. Porro fructus inflatus pro charactere non poteſt admitti, cum omnium conſenſu pluſculi Aſtragali, vere biloculares, dura ſint, neque veſicaria ſiliqua, etiam vix tumente *l*). Quare habitus quidem pinnatus, floresque in ſcapo plerumque racemoſi, aut certe in alam congeſti: deinde calyx & flos debent conſuli.

Calyx tubuloſus eſt, per latera compreſſus, ſupremis duobus dentibus ad ſe invicem converſis, ſemilunariter exſciſſis *m*), tribus reliquis rectioribus. Flos longus *n*), & ſtrictus: vexillum longius *o*), plicatum, primum erectum, lateribus adſcendentibus *p*): alæ quam carina longiores, hamatæ *q*). Carina fiſſilis, roſtro obtuſo, parum recurvato. Fructus valde multiformis, brevis, longus, inflatus, durus, rectus, curvus, unilocularis, ſemibilocularis, bilocularis.

I. ASTRAGALI SILIQUA UNILOCULARI INFLATA. PHACAL.

*401. ASTRAGALUS caule erecto, ramoſiſſimo, foliis ellipticis, hirſutis, ſiliquis veſicariis pendulis *Emend. III.* n. 234. *Cat. rar.* n. 740.

Aſtragaloides elatior erecta, viciæ foliis ſiliquis pendulis Amman. *ruthen.* p. 148.

Phaca caulescens, erecta, glabra, leguminibus oblongis, inflatis, ſubpiloſis Linn. *II.* p. 1064. Vix poteſt noſtra eſſe, cum vir Ill. glabram dicat, & cum Tilliana ſupina foliis acutis conjungat. Sed cum ſequente confundit vir Cel. apprime diverſa *r*). De Ammaniano ſynonymo certus ſum, cum plantam a Gmelino miſſam coram videam.

In alpibus Valeſiacis, tam ſeptentrionalibus, ut in monte *Fouly*, & vicinis Bernenſibus *Lavaraz*, *Lioſon*, *Prapioz*, *im Kienthal*: quam meridionalibus, ut in monte *Sylvio* & in montibus vallis *S. Nicolai*, demum ſupra *Portvaley*,

y) Constant. *prax.*
z) Vomitum movent Mizauld. *de ſemn.* c. 3.
a) Gesner *epiſt.* p. 92. Vires ſennæ non habet Bellon *ſingular.* p. 275.
b) Garidel.
c) Bartholin. *Cent. V. hiſt.* 60. *Med. Danorum domeſt.* p. 229.
d) Prevot. *Medicina pauper.* p. 511.
e) Cowel. *gard.* p. 7. 8. 9.
f) Aſtragalus parvus ex terra frutex, ciceris (Dioſc.) habet folia, longa, inciſuris multis, obliqua, circa radices, flores Hyacinthi, radices raphani modo rotundas, grandes, adſtringentes Dioscor. L. IV. c. 57. Plin. L. XXV. n. 29.
g) Conf. *Emend. III.* p. 88. n. 234. & conſentit Linnæus ad n. 891.
b) n. 403. 404. 405.
i) Tournef. t. 233. N. O. P. Q. R. S. T. t. 234. D. E.
k) Tournef. t. 223.
l) Aſtragalus Monspeſſulanus I. B.
m) Tournef. t. 223. B.
n) t. 233. & t. 234. A. A.
o) B.
p) Tournef. t. 223. A.
q) t. 233. E. D.
r) Willich obſ. 2. n. 56.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0215-6 DFG

Noſtrorum Aſtragalorum ſpecioſiſſimus eſt, cubitalis & ultra, ab imo ad ſummum ramoſus & folioſus, durus, & hirſutus. Rami adſcendentes, ſtipulæ magnæ, lanceolatæ. Foliorum paria ad quindecim, ovata, elliptica, obtuſa, nervo in ariſtam producto, mollia cæterum & hirſuta. Scapi florales ex alis foliorum nudi, ſpica terminantur. Peculiares petioli florigeri longiuſculi, duabus hirſutis ſtipulis excepti. Calycis ſegmenta nigro villo barbata, quod in Aſtragalis frequens eſt. Vexillum paulo reliquis petalis longius, plicatum, non revolutum, flavum, lineis fuſcis ſtriatum. Alæ hamatæ, fine ovato, carinæ æquales; hæc obtuſa, ovata. Siliqua petiolata, pendula, ex ſemiovata acuminata, unilocularis, inflata: ſemina reniformia, octo.

402. ASTRAGALUS caule erecto, ſtipulis maximis, foliis ovatis, novenis, ſiliquis veſicariis. †
Polygalo ſimilis luteo flore, in montibus GESNER. *addend. ad hort.* p. 260. b.
Aſtragalus recticaulis hirſuta I. B. II. p. 334. SCHEUCHZER *It. IV.* p. 330. Non autem ſynonyma.
Aſtragaloides alpina, hirſuta, erecta, foliis viciæ, floribus dilute luteis TILLI *Hort. Piſan.* p. 19. *t.* 14. *f.* 2.
Phaca frigida JACQUIN. *Vindob.* p. 265.
In Gubernii Aquilejenſis alpibus ubique, in monte *Richard*, *Prapioz*, *Enzeinda*, *Boulaire*, *Javernaz*, *Chaud Commun*, ſupra *Port Valey*, *la Varaz*, *les Martinets*. In Valeſia ſuper *Servant*, in monte *Sylvio*, ſupra *Goms*. SCHEUCHZERUS in monte *Lucumonio* prope *Lago di Rottam*. HUBERUS circa acidulas *S. Moriz*.
Caulis pedalis, cubitalis, glaber, pallidus, vaginoſus. Stipulæ ad foliorum initium gemellæ, de more, ſed maximæ, pene ad pollicem longæ, ovatæ, obtuſe lanceolatæ, coloratæ. Pinnæ foliorum trium & quatuor parium, grandia ea, ex ovatis diminuta, ſubhirſuta. Scapi florigeri in ſumma planta confe:ti: racemi duodecim florum. Calyx longus, nigro villo rariter adſperſus, dentibus perbrevibus; ſupremis tamen ſemilunariter exſectis. Flos ochroleucus, longus, ſtrictus, vexillo ovato: alis carinæ longitudine, vexillo brevioribus, hamatis. Carina paulum recurva, obtuſa, ſiliquæ pendulæ, turgidæ, ex ovatis anguſtiores, utrinque acuminatæ, nigris pilis adſperſæ, polyſpermæ. Stipulæ ſub floribus coloratæ, lanceolatæ.

*403. ASTRAGALUS caule ramoſo proſtrato, foliis lanceolatis, florum alis emarginatis, *Emend. III.* n. 233. p. 87. *Catalog. rar.* n. 40. †
An *Aſtragaloides alpina ſupina glabra, foliis acutioribus* MICHELI apud TILL. *Hort. Piſan.* p. 19. *t.* 14. *f.* 1?
In montibus ſuper *Portvaley* e regione *Rupis*, locis ſaxoſis, tum ſimili loco en *Chaud commun*, *Fouly*, *Dent du midi*, *Prapioz*, *Lioſon*, *Gaſtern*.
Radix lignoſa, pedalis & longior, multiceps, multos ceſpites producit, & foliorum, & procumbentium caulium. Ab Aſtragalo *campeſtri* LINN. abunde diſtinguitur habitu laxiori, foliorum pinnis longius diſtantibus, parium fere ſex: quæ elliptica ſint, acuminata, brevi & cinereo pilo ſubtus obducta. Caules folioſi, ramoſi. Stipulæ ad ramorum originem lineatæ, coloratæ, lanceolatæ. Scapi florigeri racemum gerunt florum fere decem, duodecim. Stipulæ ad flores coloratæ, lanceolatæ, anguſtiores. Calyx dentibus, brevibus ſupremis diſtantibus, nigris pilis adſperſis. Vexillum longum, ſtrictum, plicatum, emarginatum, album, etiam ochroleucum. Alæ hamatæ, rariſſimo exemplo in duo ovata ſegmenta ſatis profunde dividuntur. Carina bipes, violacea, roſtro obtuſo, parum curvo. Siliquæ ellipticæ, acuminatæ, inflatæ, venoſæ, pendulæ, uniloculares. Semina fere decem, reniformia.

II. SILIQUA SEMIBILOCULARI INFLATA.

404. ASTRAGALUS caule procumbente ramoſo, foliis ovatis, ſiliquis inflatis, hirſutis, pendulis *Emend. II.* n. 26. *Cat. rar.* n. 737.
Icon lign. GESNERI 127.
Aſtragalus alpinus foliis viciæ ramoſus & procumbens, flore glomerato cæruleo SCHEUCHZER, *It. VII.* p. 509. cum ic.
& *Aſtragalus Tragacanthæ folio, ramoſus, flore cæruleo, glomerato* SCHEUCHZER *Ic. IV.* p. 330. ex coloribus, vocibusque SCHEUCHZERI.
Aſtragalus alpinus minimus LINN. *Flor. Lapon. n.* 267. *t.* 9. *f.* 1.
Aſtragalus cauleſcens, procumbens, floribus pendulis racemoſis, leguminibus utrinque acutis piloſis LINN. *II.* p. 1070.
Icon OEDERI t. 51. huc pertinet, ubi tamen purpurei quid admiſcetur, quod ab alpinis abeſt.

Minus

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0217-7

Astragalus Alpinus aculi folius ochroleucus.

Minus rarus, in ipſis pratis vallis *Grindelwald* inter ædes, in adſcenſu montis *Scheidek*, *Gemmii & Stokhorn.* Circa rupes glaciales *Steinenberg*: In *la Varaz*, *Enzeinda*, *Javernaz*, *Chapuiſe*, *Pilato* monte, *Mürtſchen*, *Galanda* &c.

Caules procumbentes, laxe folioſi, pedales, & paulo ultra. Folia ſubhirſuta, ad decem paria, ovata, non acuminata, extremo impare. Scapi florigeri ex alis foliorum gerunt umbellam brevem, florum 12. & 15. Stipulæ ſub ramis binæ, foliaceæ, ovato lanceolatæ, ſub floribus breviſſimæ, albæ. Calyx nigris pilis hirtus, de gentis more. Flos ſpecioſus, laxus; vexillo carinæ longitudine, reflexo, fine emarginato, cæruleo, lineis cæruleis ſaturatis ſtriato, ungue albo. Alæ ſtrictæ, breves, albæ, anguſtæ, hamatæ. Carina vexilli longitudine, alba, roſtro cæruleo lato, obtuſo. Siliqua hirſuta, nigra, pendula, inflata, curva, unilocularis, abſque ſepti veſtigio. Video transpoſitum eſſe, & ad ordinem I. pertinere.

*405. ASTRAGALUS ramorum petiolis ſpineſcens, pinna impare nulla.

Tragacantha alpina ſempervirens, flore purpuraſcente I. R. H. GARIDEL.

Tragacantha s) BLAKWELL. CAMERAR. *Epit.* p. 446. CLUS. *cur. poſt.* p. 60.

Purple Tragacanth. Garden of Eden t. 50.

Aſtragalus caudice arboreſcente, petiolis ſpinaſcentibus LINN. *II.* p. 1073.

Alpina planta in monte *Jeman*, *Cheville*; ſub monte *Diableret*, *Chaud commun*, *Prapioz*, *Fouly.* Sed etiam in planitiem deſcendit, & in Valeſia naſcitur, & ad mare *t)*.

Radix maxima, lignoſa, ramoſa, multiceps. Caules pedales, folioſi, ramoſi, duri. Petioli folioſi in ſpinulam terminantur, eorumque petiolorum reliquiæ, foliis delapſis calvæ, caulem circumſtant. Folia ſubhirſuta, ovatis anguſtiora, pinnarum ſeptem, decem, nullo impare. Stipulæ magnæ, flavæ, ex ovatis lanceolatæ. Flores ad inferiora caulis in petiolis quinque, ad octo, flores erectos gerentibus, quam folia brevioribus. Calyx molliter villoſus, cylindricus, dentibus longis capillaribus. Flos longus, ſtrictus, dilute violaceus. Vexillum longum, plicatum, emarginatum, venis coloris purpurei ſaturati pictum. Alæ capillari petiolo, hamo brevi obtuſo. Carina alis brevior, hamis brevibus, roſtro incurvo, mucronato, obtuſo, purpureo. Stamina novem & unum. Siliqua conſtanter unilocularis, continet quatuor ſemina reniformia, & celluloſis ſeptulis & membranulis diſtinguitur.

406. ASTRAGALUS ſcapis aphyllis, foliis lanceolatis, hirſutis, ſiliquis erectis inflatis, ſemibilocularibus *Cat. rar.* n. 733. Tab. 13.

Aſtragalus pyrenaicus, barbæ jovis folio, non ramoſus, flore ochroleuco, glomerato SCHEUCHZER *It. IV.* p. 330. cum ic.

& *Aſtragalus alpinus foliis viciæ anguſtioribus, flore ochroleuco* EJUSDEM *It. I.* p. 31.

Aſtragalus acaulis, calycibus leguminibusque villoſis, foliolis lanceolatis, acutis, ſcapo decumbente LINN. *It. Oeland.* p. 50. *Spec. II.* p. 1072.

Plrnta nobis mere alpina, non rara. In monte *Gemmi*, ſuper horrida præcipitia, quæ ſepe a via, ad thermas deſcendente, ſeparantur. Ad viam a *Scheidek* ad *Grund. Im Rätisboden* ſub *Grimſula.* In paſcuis alpinis, ſupra *Sichellauwenen.* In Gubernii Aquilejenſis alpinis ubique, in *la Varaz*, *Enzeinda*: in vicinis Valeſiæ montibus, *Fouly*, *Dent de midi*, valle *Trientina.* In alpibus *Surenenſibus & Engelbergenſibus* SCHEUCHZER. In arenoſis paſcuis prope *Splügen*, in adſcenſu Albulæ. Glareas amat torrentium, lapidesve deciduos.

Radix maxima, brachiata, multiceps. Folia ad terram numeroſa, ad caulem nulla, pinnis parium decem ad quindecim, ſibi vicinis: ipſa folia ſubhirſuta, pallida, ex ovatis acute lanceolata. Scapus floralis aphyllos & ſimplex, ſemipedalis & ultra, racemis decem & ultra florum. Calyx valde hirſutus, nigricantibus villis, ſegmentis ſupremis ab inferioribus magis diſtantibus, ſemiſubrectis. Flos ochroleucus, nonnunquam pene luteus, longus, ſtrictus: Vexillum plicatum, ſtrictum, emarginatum, reliquis petalis multo longius. Alæ fine truncato, leviter emarginato, hamis grandibus. Carina obtuſa, ariſtam tamen emittit, ad cujus latera duæ ſunt maculæ violaceæ, etiam virides: Siliquæ totæ villis nigris aſperæ, erectæ, ſepto imperfecto,

s) Tragacanthæ radix lata, lignoſa, ex ſummo ceſpite emittit ſurculos humiles, robuſtos, in quibus hirſuta folia multa, quæ ſub ſe ſpinas rectas & firmas occultant. Eſt in ea lacruma, quæ ex vulnerata radice concreſcit, pellucens, ſubdulcis DIOSCOR. L. III. c. 20.

t) GERARD. p. 523.

perfecto, ad dimidium diviſæ, polyſpermæ. Stipulæ ſub floribus virides, ovato lanceolatæ. Semina octo, vel decem.

*407. ASTRAGALUS ſcapis aphyllis, foliis ovato lanceolatis, glabris, ſiliquis inflatis, hirſutis, erectis †.

In alpibus vallis *d'Erin*, quæ Valeſiæ eſt; tum vallis *de Bagnes & Ternanche*, quæ ultima eſt *Pedemontii*. Etiam in alpibus vallis *S. Nicolai*, Valeſiæ, inque monte *Stafel*.

Plurima ſimilia prioris Aſtragali: habitus, flos, ſiliqua. Folia tamen plurium parium, ad 21. uſque, minora, pulpoſa & craſſula, oris contractis, perpetuo glabra: amant rufeſcere, denſeque cum ſe inſequantur, ſæpe imbricata ſunt. Scapuli florigeri ex radice, multo humiliores, non ſemipedales, gerunt racemum vix decem florum. Stipulæ coloratæ multo, quam in Aſtragalo 406. longiores. Calyx ſatis ſimilis, ſed cum flore major: pilis nigris hirtus, duobus ſuperioribus dentibus ad ſe invicem converſis. Flos multo longior, albus, erectus. Vexillum prælongum, plicatum, paulum reflexum. Alæ longæ, graciles, hamatæ, carina longiores. Carina fiſſilis, obtuſiſſima. Siliqua erecta, hirſuta, nigris pilis hirta, ſulcata, inflata, teres, hinc depreſſa, inde convexa, ſepto imperfecto ex linea depreſſa ad dimidia bipartita: ſemina decem.

Proximus priori, differt ſtipulis, foliis glabris, flore albo longiori, carina non violacea.

408. ASTRAGALUS foliis ovato lanceolatis, ſericeis, ſiliquis erectis, inflatis, ſubhirſutis. *It. Helv. II.* n. 81.

Onobrychis IV. CLUS. *Pann.* p. 755. 756.

Aſtragalus quidam montanus, vel Onobrychis aliis I. B. II. p. 339.

Aſtragaloides alpina purpurea, villoſa, pumila, foliis brevioribus acuminatis, caulibus ſimplicibus nudis TILLI *Hort. Piſan.* p. 19. *t.* 14. *f.* 3.

Aſtragalus ſubacaulos ſcapo folio longiori, floribus laxe ſpicatis, erectis, leguminibus ovatis, acumine inflexo LINN. *II.* p. 1070. Conf. Cl. JACQUIN. *deſcript.* p. 264. *n.* 62.

Minime rarus iisdem cum priori n. 406. locis in monte *Stokhorn*, monte *Gemmi*, *Neunenen*, circa molem glacialem *Steinenberg*. In M. *Orgevaux*, *Chapuiſe*, *ſur Champ*, *Ovanna*, *Chaud commun*, *Enzeinda*, *la Varaz*, *Javernaz*, *Prapioz*, *Lioſon*, *Sanetſch*, *Fouly*, *Simplon*, *Dent de midi*, *Pilato*. RAIUS in monte *Thuiri*.

Radix magna, lignoſa, multiceps, ſquamoſis capitibus. Folia ex radice numeroſa, denſe congeſta, ex ovatis lanceolata, ſericeo villo nitentia, & aliquando tota argentea, parium 12. ad 16. Caules alias ex radice aphylli, alias tamen folioſi, aliquot ex alis edunt ramos. Scapi florales nudi, aliquot unciarum, ferunt racemum florum octo, & paulo ultra, ad 12. Stipulæ ſub foliis virides, lanceolatæ, ſub floribus ſubulatæ. Flores ad angulos rectos de ſcapo exeunt, breves, ſaturate cærulei. Vexillum amplum, ovale, lineatum. Alæ hamatæ, perexiguæ. Carina cærulea, roſtro ad angulos rectos flexo, obtuſo, ariſtato. Calyx ſubcyaneus ſegmentis capillaribus. Siliquæ eriguntur. Eæ breviter hirſutæ & inflatæ, teretes, ſemiovato lanceolatæ, mucrone, ut ſolet, inflexo, hinc convexæ, inde linea depreſſa terminatæ, ex qua valvæ intra cavitatem ſiliquæ ita producuntur, ut ſeptum efficiant imperfectum, quod araneoſo nexu ad valvarum commiſſuram oppoſitam adhæreſcit. Semina utrinque ad decem. Matura ſiliqua calveſcit, & ora foliorum introrſum trahitur. Quare inter Phacas & Aſtragalos ambigit.

III. SILIQUA BILOCULARI.

I. VESICARIA.

409. ASTRAGALUS caule ramoſo, diffuſo, ſpicis erectis, ſiliquis inflatis, rotundis, unguiculatis.

Cicer ſylveſtre MATTHIOL. p. 418. CAMERAR. *Epit.* p. 215.

Glaux v) RIVINI *t.* 108. foliis nimis hirſutis.

β. Varietas minor C. B.

In agris circa *Mathod*, *Chamblon*, *S. Aubin*, *Genevam* &c. In Valeſia circa *Saxon*.

Radix craſſa, dulcis. Caules infirmi, diffuſi, cubitales, cavi, ramoſiſſimi. Stipulæ parvæ

v) Glaux cytiſo aut lenticulæ foliis ſimilis, quæ ſuperne virent, inferne candidiora. Ramuli ex terra quini vel vel ſeni dodrantales, flores violæ albæ, purpurei, minores: juxta mare naſcitur DIOSCOR. L. IV. c. 136. non noſtra.

parvæ lanceolatæ. Folia pinnata, parium 12. & 15. Pinnæ ovales, obtuſæ, hirſutæ. Scapi florigeri, ex alis foliorum nati, ſuſtinent ſpicas erectas 20. & 30. florum. Calyx hirſutus, nigricans, denticulis brevibus, capillaribus, ſuperioribus ad ſe mutuo converſis, hiſpidis. Flos ochroleucus. Vexillum reliquis petalis longius, plicatum, anguſtum, ovatum. Alæ anguſtæ, hamis obtuſis. Carina brevis, roſtro vix recurvo, obtuſo. Siliquæ rotundæ, acuminatæ, inflatæ, hirſutæ, ſtyliferæ, unguiculatæ, biloculares, perfecto ſepto diviſæ, polyſpermæ.

Cultum ad armentorum pabulum laudat Cl. CARTHEUSER *x*).

III. SILIQUA BILOCULARI.

II. TURGIDA & DURA.

*410. ASTRAGALUS ſcapis aphyllis, foliis ovato lanceolatis, ſericeis, ſiliquis turgidis, hirſutis, erectis, ſtyliferis *Enum.* t. 14. *Emend. II.* n. 33. *Itin. Helv.* n. 83. t. 2.
Aſtragalus non ramoſus, villoſus & incurvus, ſpicatus, floribus purpuro violaceis AMMAN. *n.* 567.

Ita LINNÆUS, ſplendoris autem ſericei AMMANUS non meminit: ſed & floris color in Sibirico Aſtragolo a noſtro differre videtur, & foliorum uncialis magnitudo.
Aſtragalus acaulis, ſcapo erecto, foliis longiore, leguminibus ſubulatis, inflatis, villoſis, erectis, LINN. *II.* p. 1071.

Primum reperi in ſcopulis *die Neunenen*, tum in *Fouly* monte. Sed etiam in Valeſiam deſcendit inter *Charat & Saxon*, inter *Rida & Martigny*, prope *Saillon*.

Radix longa, lignoſa, anulato cortice. Ex radice ſcapi florigeri, aphylli, & folia prodeunt. Iſta pinnata, parium duodecim & ultra, ex ovatis acute lanceolata, ſericeo nitidiſſimo villo obnupta. Scapi molliſſimo etiam villo obducti. Spica floralis denſa, pauciflora, ad decem flores habet. Calyx albo villo ſplendens; dentes ſuperiores breviores, ad ſe invicem converſi; inferiores rectiores. Stipulæ foliaceæ, ſubulatæ, calyce breviores. Flos violaceus, dilutus, ſtrictus. Vexillum longum, ſtrictum, ovale, reliquis petalis longius. Alæ ſtrictæ & anguſtæ, hamo brevi, obtuſo. Carina brevior, obtuſa, vix reflexa, fine inciſo, in ariſtam terminato. Siliqua villoſa, non tamen nigra, neque veſicaria, dura, turgida, ſulco depreſſo notata, ex quo perfectum ſeptum prodit, ſiliquam bipartiens, quæ brevis, craſſa, cylindrica, polyſperma eſt.

411. ASTRAGALUS caule erecto, ramoſo, ex alis ſpicifero, ſiliquis teretibus *Comm. Gotting.* T. I. p. 340. t. 12.
Aſtragalus villoſus, erectus, ſpicatus, floribus flaveſcentibus AMMAN. *plant. ruthen. n.* 166. *& Aſtragalus Kergiſicus* EJUSD. *n.* 171.
Cicer montanum, lanuginoſum, erectum C. B. *Prodr.* p. 48.
Aſtragalus cauleſcens, erectus, piloſus, floribus ſpicatis, leguminibus ſubulatis piloſis LINN. *II.* p. 1065.

Circa arcem *Octodurenſem*, verſus *Rida*, circa *Fouly*, *Gonthey*. Inter *Siders & Leuck*. Inter *Tuſis & Chur*. Circa balneum *Leucenſe* C. B.

Radix lignoſa, perennis. Caulis pedalis, cubitalis, teres, rectus, durus, hirſutus, ramoſus. Stipulæ herbaceæ, latæ, lanceolatæ. Folia elliptica, lanceolata, hirſuta, parium decem, duodecim. Scapi florigeri ex alis foliorum, longi, robuſti, erecti: ſic flores in ſpicam erectam congeſti, denſi, ad quindenos. Calyx albus, hirſutus, dentibus ſuperioribus ad ſe invicem converſis, inferioribus multo longioribus & acutiſſimis. Flos ochroleucus. Vexillum ungue ſuo a reliquis petalis diſtat, cæterum ovatum, emarginatum, oris ſurſum converſis, interius flavum. Alæ longe hamatæ. Carina alis brevior, fiſſilis, hamata, fine rotundo, cis quem ariſtam emittit, ut nonnulli alii Aſtragali. Siliqua fere cylindrica, albicans, ſericea, bilocularis, polyſperma, erecta.

*412. ASTRAGALUS caule ſubrecto, ramoſo, foliis linearibus, ſericeis, vexillis longiſſimis *Emend. II.* n. 31. *Catalog. rar.* n. 730.
Onobrychis purpureo flore CLUS. *Pann.* p. 751. 752.
Reliqui ex CLUSIO.
Aſtragalus cauleſcens diffuſus, pedunculis ſpicatis vexillis flore duplo longioribus, LINN. *II.* p. 1078.

x) *Act. Mogunt. II.* p. 355.

In Valeſia ſola, ſed abunde, in herboſis, inter *Siders & Leuck.* Circa *Fouly & Tourtemagne.* Inter *S. Branchier & Bovernier.*

Radix lignoſa, ramoſa, multiceps. Caulis durus, fericeus, ad terram incurvus, inde erectus *y*), ramoſus, pedalis & cubitalis. Stipulæ ficcæ, breves, triangulæ. Folia ima ovato lanceolata, ſuperiora gracilia, pene linearia, acuta, fericeo villo obnupta. Caulis & rami ſpica brevi & denſa terminantur, florum fere 20. Calyx Aſtragali, longus, tubuloſus, villoſus, albicans, denticulis breviſſimis. Flos longns, uncialis, valde ſtrictus, ex cæruleo purpureus. Vexillum prælongum, duplo carinam excedit, ſtrictum, plicatum. Alæ anguſtæ, carina paulo longiores, hamatæ. Carina non recurva, roſtro ovato. Siliqua erecta, brevis, vix trium linearum, dura, hirſuta, turgida, ſtylo curvo, vere bilocularis. In utroque loculo ſemina fere tria nitida, reniformia.

413. ASTRAGALUS caule proſtrato, foliis ovatis, ſcapis brevibus, racemoſis, ſiliquis ſubtriquetris incurvis.

Sylveſtre Fœnum græcum DODON. *Cereal.* p. 162. *pempt.*

Aſtragalus RIVIN. *t.* 103.

Aſtragalus caulescens, proſtratus, leguminibus ſubtriquetris, arcuatis, foliis ovalibus, peduncuio longioribus LINN. *II.* p. 1067.

Ubique in Helvetia, Bernæ ad ſepes, & in arvis aſperis. In alpibus etiam reperi, ut in monte *Neunenen.*

Maximus noſtratium, foliis etiam & fructibus maximis. Caulis procumbens, ramoſus, bipedalis & ultra. Stipulæ de more binæ, virides, lanceolatæ. Folia parium quatuor, quinque, ſex, impare extremo, circumſcriptione ovata. Scapi florales ex alis foliorum, breves, racemum ferunt pauciflorum, decem florum, brevem, latum. Calyx pallens, ſegmentis capillaribus. Flos ochroleucus cum viridi pallore. Vexillum plicatum, emarginatum, lineatum. Carina fiſſilis, ovata, obtuſa, brevior. Alæ longæ, anguſtæ, hamatæ, paulo longiores. Siliqua erecta, ſatis craſſa, pene teres, curva, hedra ſuperiori quaſi canali exſculpta, vere bilocularis. Semina reniformia, multa, ad decem.

Folia cum amarore dulcia. Pro Galega venditur z), nihilo, ut puto, deterior. Infuſa in aqua folia dantur ad iſchuriam, & ad urinæ fabulum zz).

III. SILIQUA BILOCULARI.

II. NON TURGIDA.

414. ASTRAGALUS caule procumbente, ſcapis radicalibus aphyllis, foliis ovatis, vexillo longiſſimo, ſiliquis teretibus.

Polygala CAMERAR. *Epit.* p. 929.

Aſtragalus Monſpeſſulanus I. B. II. p. 338.

II. *Aſtragalus alpinus magno flore* C. B. RAI.

Aſtragalus acaulis, ſcapis declinatis longitudine foliorum, leguminibus ſubulatis, teretibus, ſubarcuatis, glabris LINN. *II.* p. 1072.

Abunde in Gubernio Aquilejenſi, ut ſupra *Olon* proxime, qua itur *au Tombey*: porro in Valeſia inferiori. In Rhætia inter *Chur & Tuſis.*

Radix cubitalis, maxima, lignoſa, dulcis, immenſum ceſpitem caulium, & foliorum fundit. Folia ovata, acuta, ſubhirſuta, parium decem, & ad 20. uſque. Scapus floriger aphyllos, dodrantalis, non ramoſus, gerit racemum florum ad 30. Stipulæ ſub floribus coloratæ, lanceolatæ. Calyx longus, cylindricus, glaber, roſeo colore miſtus, ſegmentis ſupernis rotunde exciſis, omnibus capillaribus, imo longiori. Flos uncialis, longus, ſtrictus. Vexillum longiſſimum, ſtrictum, plicatum, emarginatum, purpureum. Alæ hamatæ, pallidæ. Carina alis brevior, obtuſa, vix recurva, ſaturate purpurea. Siliqua longa, gracilis, teres, recta, etiam paulum curvula, valvularum commiſſura latiori, vere bilocularis. Semina in utrovis loculo quinque, ſex, reniformia, ſuper hilum craſſiora.

Aqua cum radice decocta in diarrhœa adhibetur *a*).

415. ASTRA-

y) Hinc dicit procumbere CLUSIUS. Erectum tamen pingit.

z) KORONZAI *de errorib. pharmac. ex ignorant. botanic.*

zz) TOURNEF.

a) GAUTHIER. p. 7.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0222-4 DFG

*415. ASTRAGALUS acaulos, floribus ſummæ radici inſidentibus, foliis ovatis, petiolis lanuginoſiſſimis.

Icon lignea GESNERI CXIX. hanc plantam exprimit.
Aſtragalus Syriacus LOBEL. *II.* p. 79.
Aſtragalus acaulos flore luteo BUXBAUM *Centur. III. t.* 38. *f.* 2.
Aſtragalus repens, barbæ jovis folio, acaulos fere, polyanthus AMMAN. *plant. ruthen. n.* 170.
Aſtragalus ſubacaulis, floribus radicalibus numeroſis, ſeſſilibus LINN. *II.* p. 1073. Conf. *Cent. II. n.* 188.

Supra *Praborgne* Valeſiæ inter larices.

Radix robuſta, craſſa, lignoſa, aſpera. Ex radice plurima folia ex hirſutiſſimis pedunculis, parium 16. & ultra, ovata, retuſa, inferne villoſa. Stipulæ virentes, ex ovatis lanceolatæ. Flores ad duodecim, congeſti in molliſſima lanugine, abſque ſcapis, in petiolis uncia brevioribus, ex breviſſimo caule prodeunt, in quem radix terminatur. Magni ſunt, unciales, ex ochroleucis lutei. Calyx latus, albus, villoſus, campaniformis, ſegmentis lanceolatis, ſuperioribus ad ſe invicem converſis, imo longiori. Vexillum reliquis petalis multo longius, ſtrictum, plicatum, emarginatum, virentibus lineis pictum. Alæ multo breviores, graciles, hamis majuſculis. Carina brevis, obtuſa. Siliquam in rariſſima planta non vidi.

? Aſtragalus Monſpelienſi candidior, ſive Onobrychis quibusdam I. B. II. p. 337.

Ex deſcriptione non adgnoſco. Cum Monſpeſſulano comparat I. B. neque ſunt figura eſſe Vulnerariam. Nihil Aſtragali ſimile in *Saleva* monte repertum fuit.

OROBUS TOURNEFORT. t. 214. LINN. n. 871.

Calyx & habitus ſatis ad Aſtragalum accedit. Tubuloſus ille, tubulo inferius longiori, dentibus omnibus latis & lancaolatis, ſuperioribus brevibus, ad ſe invicem curvatis, inferioribus rectis & longioribus. Vexillum amplum, reflexum *b)*, emarginatum. Alæ hamatæ *c)*, fine ovato. Carina bipes, alis paulo brevior, roſtro acuto *d)*, quod Aſtragalo obtuſum eſt. Siliqua longa, teres *e)*, polyſperma, unilocularis, fine acuto, & deorſum curvo *f)*.

416. OROBUS caule ſimpliciſſimo, foliis ſenis, ovatis, acutis LINN.

Orobus Pannonicus I. CLUS. *Pann.* p. 736.
Orobus ſylveſtris vernus THAL. p. 80. *ic. VI.*
Ασραγαλος *Dioſcoridis* COLUMN. *phytobaſan.* p. 60. Flores nimis numeroſi.
Orobus RIVIN. *t.* 58. *vernus* BLAKWELL. *t.* 208.
Orobus foliis pinnatis, ovatis, ſtipulis ſemiſagittatis integerrimis, caule ſimplici LINN. *II.* p. 1028

Ubique in ſylvis, primo vere conſpicuus.

Radix lignoſa, nigra, folioſa. Caulis pedalis, erectus, non ramoſus, alternis angulis flexus. Flores in racemis laxis, caules terminantibus, quatuor ad octo & decem. Stipulæ ampliſſimæ, foliaceæ, deorſum hamatæ. Folia duorum & trium parium, impare nullo, magna, ut in leguminoſis, ovato lanceolata. Pulchri floris vexillum amplum, erectum, reflexum, emarginatum, purpureum. Alæ cæruleæ, ovatæ, hamatæ. Carina ex viridi cærulea, initio fiſſili, hamata, roſtro modice recurvo, acuto. Purpura floris, dum marceſcit, in cæruleum colorem vertitur. Siliqua recta, teres, ſeminibus octo, novem & ultra.

417. OROBUS caule ſimplici, foliis ſenis ellipticis, radice tuberoſa.

Aſtragalus ſylvaticus THAL. p. 7. *ic.* 1.
Aſtragalus ſylvaticus foliis oblongis, glabris C. B. SIBBALD. p. 11. *t.* 1.
Lathyrus anguſtifolius, radice tuberoſa LOESEL p. 138. *ic.* 37.
Orobus radice tuberoſa RIVIN. *t.* 59.
Orobus foliis pinnatis, lanceolatis, ſtipulis ſemiſagittatis, integerrimis, caule ſimplici LINN. *II.* p. 1028.

In noſtris ſylvis circa Bernam abunde, ut inter noſodochium *das Siechenhauß & die Papiermühle.*

Radix perennis, miſta tuberibus & numeroſis filamentis; ut filamenta ſubinde in tubera intumeſcant, quorum quodvis ſuum caulem producit. Caulis non ramoſus, niſi ex

b) A. A.
c) B. B.
d) C.
e) F. G.
f) ibid.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0223-0

ex ſummo, erectus, pedalis, alis foliaceis percurſus. Pinnarum paria duo, tria; ima folia ovata, ſuperna longa, ex ellipticis acuminata, nervo ariſtato. Scapi florigeri ex foliorum alis. Stipulæ foliaceæ, ſagittatæ, hamatæ, aliquot dentibus inciſæ. Flos ex roſeo purpureus, in racemis trifloris & quadrifloris, pariter in cæruleum mutabilis, ſatis prioris ſpeciei ſimilis. Vexillum amplum, ovatum, reflexum, emarginatum, marginibus elevatum, venoſum. Alæ carinæ æquales, ovatæ, hamatæ. Carina roſtrata, roſtro falcato. Calycis ſegmenta breviora, latiora, ad ſe invicem converſa, inferiora longiora, rectiora. Siliqua teres, longa, polyſperma, fine curvo.

In Scotia radix, ob dulcem ſaporem, pro cibo adhibetur, & pro medicamento, quo pagani & famem depellunt, & ſitim, & pectoris morbos.

418. OROBUS caule ramoſo, foliis ovatis, duodenis.

Orobus Pannonicus II. CLUS. *Pannon.* p. 737.

Orobus foliis viciæ RIVIN. *t.* 60.

Orobus caule ramoſo, foliis ſexjugis, ovato oblongis LINN. *II.* p. 1028.

Pulchra planta in Gubernio Aquilejenſi frequens eſt, ut in ſepibus prædii *des Gauges*, prope *Roche*, circa *Echarpigny*, & alibi. Genevæ in colle *la Batie*, & in monte *Saleva*. C. B. in monte *Muteto & Münchenſtein*. GAGNEBIN circa *Pierrabot* prope *Neufchatel*. Circa *Moncharans* etiam legi.

Radix longa, craſſa, dulcis. Caulis frondoſus & ramoſus, erectus, cubitalis. Stipulæ lanceolatæ, deorſum hamatæ, perexiguæ. Folia parium ſex, firma, glauca, inferiora ovata, ſuperiora acuminata, nervo in ſpinulam educto. Scapi ex alis foliorum triunciales; racemus pauciflorus, florum ſex & paulo ultra, ad unum fere latus pendulorum. Purpurei flores, facile decolorantur. Vexillum erectum, reflexum, emarginatum, venoſum. Alæ ovatæ, hamis obtuſis, carina paulo longiores. Carina integra, roſtro lato, acuto. Siliqua pendula teres, nigra, prælonga, fine curvo, ſemina nigra, rhomboidea.

419. OROBUS caule ramoſo, erecto, foliis ovato lanceolatis *Emend. II.* p. 18. n. 37.

Galega montana LUGDUN. p. 1139.

Orobus Pannonicus IV. CLUS. *Pann.* p. 740. 741. non placet.

Orobus alpinus latifolius C. B. *Prodr.* p. 149. SEGUIER *II.* p. 79.

Orobus foliis pinnatis, ovato oblongis, ſtipulis rotundato lunatis, dentatis, caule ſimplici LINN. *II.* p. 1028.

I. B. in monte *Thuiri*. MURALTUS in montibus Comitatus *Toggenburg*. Nos abunde legimus in Gubernio Aquilejenſi, ut in monte *Luan*, in ſylva *Ovaille*, in monte *Nombrieux*, & alibi.

Ex ſpecioſiſſimis papilionacearum. Caulis bicubitalis & altior, omnino ramoſus, ſulcatus, anguloſus, erectus. Stipulæ grandes, deorſum hamatæ, ex ovatis lanceolatæ, etiam ſerratæ. Folia numeroſa, adſcendentia, glabra, ex ovatis lanceolata, pinnis parium quinque. Ex omnibus foliorum alis ſcapi florigeri, dodrantales, gerentes ſpicam laxam, pendulam, florum ad decem uſque. Calyx cylindricus, compreſſus. Segmenta ſuperiora duo breviſſima, lanceolata, ad ſe invicem recurvata, inferiora recta, triangularia. Flos longus, ochroleucus. Vexillum anguſtum, alis elevatis, plicatum, quaſi emarginatum, dorſo flavo. Alæ obtuſæ, carinæ æquales, hamis obtuſis. Carina fiſſili petiolo, roſtro peracuto. Siliqua prælonga, glabra, polyſperma.

ERVUM *g*) TOURNEF. t. 221. LINN. n. 874.

Calyx brevis, denticulis capillaribus *h*). Vexillum amplius, ovatum, emarginatum *i*). Alæ carina longiores, hamatæ. Carina fiſſilis, fine obtuſo. Siliqua tetraſperma, ſeminibus ita tumentibus *k*), ut articulata videatur: eadem ſemina ex rotundis anguloſa ſunt. Ob ſolum calycem Lentem & Vicias nolim adjungere: & ad ſtigma minus reſpicio.

420. ER-

g) Inter legumina ὀροβος THEOPHRAST. L. VIII. c. 1. Inter πλαγιοκαυλα IDEM L. VIII. c. 3. Siliquæ ei cylindricæ L. VIII. c. 5. Orobi amaror prius corrigendus, ita ad incraſſantem cibum valet RUFUS p. 11. Ervum parvus frutex angusto folio, tenuis, ſemina habens in valvulis, e quibus farina fit ervina, ad medicamenta, alvo utilis, quæ urinam ciet, ſanguinem per alvum aut veſicam elicit &c. DIOSCORID. II. c. 102.

h) TOURNEF. B.

i) IDEM A.

k) E. E. E.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0224-6 DFG

420. ERVUM.

Ervum CAMERAR. *Epit.* p. 215. RIVIN. *t.* 61.
Lens minor CAMERAR. *Epit.* p. 211.
Mochus ſeu Cicer ſativum DODON. *Cereal.* p. 110. *hiſt.* p. 524.
Ervum germinibus undate plicatis, foliis impari pinnatis LINN. *II.* p. 1040.

Non credo veram eſſe indigenam, ſed Bernæ in agris abunde reperitur, in quibus cum Lentibus & Viciis ſeritur.

Caulis erectus, ramoſiſſimus, pedalis, cubitalis. Stipulæ parvæ, dentatæ. Foliorum pinnæ tredecim & ultra, nulla impare, elliptica eadem, vel linearia, retuſa, nervo in ſpinulam educto. Nervus in breviſſimum capreolum exit. Scapi nudi, robuſti, biflori. Calycis ſegmenta ſuperiora rotunde diviſa, inferiora longiora. Flores penduli, albidi. Vexillum amplum, ovatum, emarginatum, intus venis pictum violaceis. Alæ carina paulo longiores, hamatæ. Carina fiſſa, obtuſa.

Inter reſolventes farinas recipitur, & in cibum, pro brutis pariter & hominibus; ſed nimia illa aëris ubertas in Ervo infeſta eſt, morbosque facit, etiam in equis *l*), epidemicos, genuum debilitatem, impotentiam muſculorum extenſorum. In hominibus etiam jacturam virium motricium inſanabilem ex eo cibo ortam vidit VALISNERIUS *m*). Gallinæ occiduntur, dato Ervi ſemine, quod ingluviem *n*) diſtendit.

II. SCANDENTES.

LENS *o*) TOURNEFORT. t. 210.

ERVI ſpec. LINNÆI.

Calyx breviſſimus, longis & anguſtis *p*) denticulis. Vexillum amplum, emarginatum *q*). Alæ paulo breviores, hamatæ. Carina ſimplex, roſtro non acuminato. Siliqua brevis, lata *r*), diſperma *s*). Semina *t*) compreſſa, rotunda. Scandit claviculis, qui, loco imparis folii, inter extremas duas pinnas, ex nervo continuantur.

*421. LENS.

Lens FUCHS p. 899. RIVIN. *t.* 35.
An etiam *Lens major* RIVIN. *t.* 35? *folio ovato.* Separare videtur FABRICIUS *hutish.* p. 18. quod angulosa ſemina habeat, neque ſemper claviculas. Conjungit GUETTARD *Mem. de l'Acad.* 1747. p. 528.
Ervum pedunculis ſubbifloris, ſeminibus congeſtis convexis LINN. *II.* p. 1039.

In vineis Valeſiæ ſponte naſcitur.

Caulis firmus, anguloſus, pedalis, cubitalis. Stipulæ lanceolatæ. Folia parium ſex, prima ovata, reliqua fere linearia, fine retuſo. Clavicula ſimplex, brevis, ut planta vix ſcandere poſſit. Scapi ex alis foliorum biflori, triflori. Calycis ſegmenta anguſta, ſed non capillaria, floris longitudine. Vexillum cæruleis lineis pictum, ampliſſimum. Alæ paulo breviores, hamatæ. Carina unico ungue, roſtro lato, obtuſo, maculam utrinque cylindricam habet. Flos & ſiliqua pendula.

Legumen ex vulgatiſſimis *v*) eſt, & omni tempore habitum pro cibo duro, difficilisque coctionis *x*). GALENUS inter cauſas elephantiaſeos in Ægypto endemicæ retulit. Flatulenta indole equos *y*) occidit. Jus aut decoctum ad pellendas variolas *z*) in Germania paſſim adhibetur *a*): Neque tamen huic auxilio *b*) valde fidas, ſi ad analyſin chemicam reſpexeris, nimis enim alcalina *c*) farina abundat. Ad faucium funeſtiſſima ulcera laudatur *d*). Semen tuſum & impoſitum duros tumores emollit, & puris coctionem adjuvat. Cum hordeo miſtæ lentes bonum frumenti *e*) ſpiritum dant.

l) BINNINGER. *Centur. V.* obſ. 70.
m) *Galer. di Minerv. IV.* p. 239. *Oſſerv. var. III.* p. 125
n) Rossi p. 39.
o) Inter Legumina Φακη THEOPHRAST. L. VIII. c. 1. Inter plagiocaulas L. VIII. c. 3. Lens ſiliquas habet επιπλατεις. L. VIII. c. 5.
p) TOURNEF. ad K.
q) A.A.
r) C.D.
s) D.
t) E.
v) Φακοι meliores ARETÆUS I. *diut. med.* L. II.
x) DIOSCORID. II. c. 100.
y) ELLIS *Januar.* p. 125.
z) MORTON. CHOMEL.
a) RENEAULME obſ. 11.
b) Rejicit COSTÆUS *miſcell. Dec. I.*
c) GEOFROI III. p. 703.
d) RENEAULME.
e) JUSTI *nützlich. Wahrh.* n. 4.

VICIA Tournef. t. 221.
VICIA Linn. n. 873.
& ERVI sp. Linn.

Calyx in aliis, qui Orobis, dentibus *f)* superioribus ad se invicem conversis, inferioribus longioribus & rectis. In aliis segmenta omnia longa & angusta: neque enim in classe, cujus pars princeps fructus est, calycem fructui prætulerim. Vexillum ad dimidia erectum *g)*, emarginatum, lateribus replicatis. Alæ paulo breviores, ovatæ, longe hamatæ. Carina brevior, obtusa, fissilis. Stamina alias distincta, connata alias. Siliquæ longæ, teretes, etiam compressæ, seminibus modice in tumorem siliquam elevantibus *h)*. Semina sphaerica *i)*. Claviculi nostris ramosi. Addit Linnæus glandulam inter vaginam stamineum & germen acuminatum.

I. SILIQUIS RACEMOSIS PENDULIS.

CRACCA Rivin.

Huc ERVI sp. Linnæi.

422. VICIA foliis linearibus, siliquis racemosis, dispermis, hirsutis.
Cracca minor Tabernaem. p. 507. Rivin. *t.* 53.
Ervum pedunculis multifloris, seminibus globosis, binis Linn. *II.* p. 1039.
Vulgo in segetibus.
Caulis pedalis & bipedalis, debilis, ramosus. Stipulae imae pene quadrifidae, dentatae, superiores simplices. Folia fere linearia, subhirsuta, decem & duodecim parium, capreolo ramoso. Scapi florales ex alis foliorum, biunciales, biflori, triflori, & ad quinque usque flores sustinentes. Calyx dentibus longis, angustis, non tamen capillaribus, subhirsutis, imo longiori, neque dentes calycis floris aequant longitudinem, ut in Lente. Flos exiguus. Vexillum plicatum, ovatum, lineatum, pallide caeruleum. Alae concolores, brevissime hamatae. Carina alis brevior, rostro obtuso, cyaneo. Siliqua pendula, lata, disperma. Semina rotunoa, nigra, maculata. A sequente planta genere separari nequit *k)*.

423. VICIA foliis linearibus, siliquis gemellis, glabris.
Viciæ seu Craccæ minimæ species cum siliquis glabris I. B. *II.* p. 315.
Cracca minor siliquis gemellis Rivin. *t.* 53.
Icon Oederi *t.* 95.
In Germaniae agris vulgo, rarior aliquanto in Helvetia, *Basileæ*, *Genevæ &c.* Circa *Sonvilliers* Gagnebin.
Caulis humilis, infirmus, ramosus. Stipulae simplices, imae deorsum hamatae. Folia linearia, lanceolata, parium trium, & paulo ultra, ad quinque usque, capreolo ramoso. In scapo de alis foliorum flores bini, etiam unicus. Calycis segmenta, quam priori latiora, eorum quae superiora brevia, inferiora longiora. Flos perexiguus. Vexillum caeruleum, venosum. Alae albae, hamatae. Carina brevior, rostro cyaneo, obtuso. Siliqua pendula, brevis, glabra, obtusa, neque acuminata. Semina tria, quatuor, tumentia, ut siliqua pene articulata fiat.

424. VICIA foliis linearibus, sericeis, racemis multifloris, reflexis, stipulis integerrimis.
Aracus Tabernæmont. p. 506.
Cracca Rivin. *t.* 49.
II. *Vicia sylvestris spicato flore* Clus. *Pann.* p. 746.
β. Flore albo Loesel. p. 184. Alis albicantibus Gagnebin circa *Neufchatel.*
γ. Alpina odorata, circa *lacum Silienſem* Scheuchzer.
α. γ. Vicia pedunculis multifloris, floribus imbricatis, foliolis lanceolatis pubescentibus, stipulis integris Linn. *II.* p. 1035.
Inter segetes & in pratis udis.
Caulis bipedalis, ramosus, multiflorus, infirmus, sulcatus. Stipulae sursum & deorsum productae, sagittatae, non serratae, inferiori particula multo minori. Folia parium 12. & ultra.

f) Tournef. B.
g) A.
h) D.
i) G.E.
k) Recte negat ad cicer pertinere Guettard. *Mem. de* 1747. p. 528.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0226-7 DFG

& ultra, utrinque ſericea pube nitida, ex ellipticis linearia, fine retuſo, ſpinula ex nervo breviſſima; capreolo valde ramoſo. Scapi ex ſingulis foliorum alis. Racemus pendulus, multiflorus, ad triginta florum. Calycis denticuli ſupremi breviſſimi, imus capillaris, idem ſæpe coloratus, cyaneus. Flos elegans, purpuro violaceus, exiguus. Vexillum ad dimidia ſubrectum, lateribus ſurſum converſis, ovatum, emarginatum. Alæ concolores, ovatæ, hamis albis. Carina brevior, fiſſilis, mucrone obtuſo, duabus maculis cæruleis notata. Siliqua brevis, latiuſcula, tumida, fine acuto, recurvo. Semina *l*) ad decem uſque, globoſa, nigra.

Monſtrum vidi, quinque floribus in ſpeciem Peloriæ connatis, quinque vexillis diviſiones floris pentapetaloidei imitantibus, unguibus in tubum campanulæ floralis coaleſcentibus *m*).

Noſtris *Vogelheu* dicitur, & ad alenda armenta plurimi fit.

*425. VICIA foliis ellipticis, floribus racemoſis, erectis, ſtipulis argute dentatis.

Vicia Onobrychidis flore C. B. *Prodr.* p. 149.

Vicia pedunculis multiſloris, floribus diſtantibus, foliolis linearibus, ſtipulis inferne denticulatis, Linn. *Il.* p. 1136.

Paſſim in Valeſiæ ſegetibus circa *Octodurum*, *Gonthey*, *Fouly*, *Branſon*, *St. Branchier*.

Plurima habet prioris, a qua tamen vere differt. Caulis durior, cubitalis, ramoſus, folioſus, ſtriatus, ſubhirſutus. Stipulæ argute ſerratæ, dentibus inæqualibus, ſæpe pene ſemipinnatæ. Foliorum pinnæ, quam priori, pauciores, ad octo: dura ea, elliptica, lateſcentia, glabra, fine obtuſo, nervo ariſtato. Scapi florigeri longiores, etiam pedales, racemum gerunt florum fere 12. ex brevi & robuſto petiolo ſubrectorum. Calyx viciæ, ſegmentis omnibus latis, lanceolatis, ſuperioribus breviſſimis, ad ſe invicem curvatis, inferioribus majoribus, triangularibus, omnibus ſubhirſutis. Flos multo major & ſpecioſior. Vexillum reliquis petalis multo majus, ſaturate cæruleum, elevatum, emarginatum, brevi petiolo. Alæ ovatæ, cæruleæ, magnis hamis. Carina alis brevior, bipes, fiſſilis, mucrone cæruleo, obtuſo, tum hamis. Siliqua quam priori pro portione longior, glabra, plana, in medio latior. Semina numeroſiora, ad duodecim.

426. VICIA foliis ovatis, ſtipulis argute dentatis, ſiliquis racemoſis, pendulis.

Viciæ pulchrum genus multifolium, *Galega quibusdam* I. B. II. p. 369. cum foliis nimis longis Scheuchzer *It. VI.* p. 463. Tab. *noſtr. XII.* foliis nimis acutis.

Vicia multiflora, maxima, perennis, tetro odore, floribus albicantibus, lineis cæruleis ſtriatis, Pluknet. *Almag.* p. 387. *t.* 71. *f.* 1.

Icon Ill. Oederi *t.* 277.

Vicia pedunculis multifloris, foliolis ovalibus, ſtipulis denticulatis Linn. *Il.* p. 1035.

Frequens in ſylvis ſubalpinis, vallis *Simmiæ*, Gubernii Aquilejenſis, in monte *Luan*, verſus montem *la Varaz*, in ſylva *la Chenau* &c. Circa Tigurum *im Käferhölzlein* Scheuchzer; Huber circa *Thermas Fabarias*.

Pulchræ plantæ caules anguloſi, bipedales, & quadrupedales, ramoſi, folioſi, & multiflori. Stipulæ parvæ, profunde & argute ſerratæ & ariſtatæ. Folia ovata, nervo in ſpinulam producto, parium fere octo, rarius diſpoſitorum. Racemi florigeri ex omnibus alis, ſpicam gerunt florum pendulorum, ad quindecim. Calycis color albo miſtus; dentes omnes ariſtati, ſuperiores latiores, breviores, & ad ſe invicem converſi. Vexillum album, emarginatum, ſubrectum, lineis cæruleis virgatum. Alæ longæ, breviter hamatæ, fine ovato, cæruleo, lineato. Carina fiſſilis, brevior, ampla, roſtro obtuſo, cæruleo. Siliquæ glabræ, flore aliquanto longiores, pendulæ, polyſpermæ. Semina globoſa, circiter ſena.

427. VICIA foliis ovatis, oblongis, ſtipulis ſerratis, ſiliquis racemoſis, pendulis.

Vicia ſylvatica maxima piſo ſimilis I. B. II. p. 315.

Cracca ſylvatica Rivin. *t.* 50.

Vicia pedunculis multifloris, foliolis reflexis, ovatis, mucronatis, ſtipulis ſubdentatis Linn. *Il.* p. 1035.

β. Floribus albis Jonquet.

In Helvetia multo rarior, quam in Germania. In monte *Muteto* verſus *Schauenburg & Gempenſtollen*: in nemore *Wylenſi*. Circa *villam der Hökler* J. Gesner. Inter *Petlach*

l) *Emend. IV.* n. 48.

m) *Emend. II.* p. 19. n. 38.

Petlach & Gränchen Solodurenſium GAGNEBIN. RAIUS in adſcenſu montis *Saleva*. In Helvetia transalpina prope *Capo di Lago*. Gottingæ vulgo.

Caulis altior, etiam ſepedalis, inter frutices ſe elevat; alatus idem, ramoſus, folioſus & multiflorus. Stipulæ foliis multo minores, argute ſerratæ. Folia rariora, rectiora, glabra, ex ovatis oblonga, fine obtuſo, ſpinula perbrevi, ex nervo prodeunte, claviculo ramoſo. Scapi florigeri folii longitudine, gerunt flores quatuor, ad octo. Calyx coloratus, oris albis, glaber, dentibus perbrevibus, ſupremis imprimis, imo longiſſimo. Vexillum anguſtum, cordatum, lateribus elevatis, ungue lato, ex violaceo purpureum. Alæ apice ſolo purpureo, hamis latiuſculis. Carina fiſſilis, hamata, roſtro brevi, obtuſo, obiter cæruleo colore tincto. Stigma plumoſum. Siliquæ pendulæ, nigræ, latæ, feminibus vix ſupra ſenas.

428. VICIA foliis ovatis maximis, ſiliquis racemoſis, pendulis.
Piſum ſylveſtre perenne CLUS. *Pann.* p. 733.
Piſum ſylveſtre LOBEL. *adverſ.* p. 397. I. B. II. p. 309.
Cracca flore ochroleuco RIVIN. *t.* 52.
Vicia pedunculis multifloris, petiolis polyphyllis, foliolis ovatis, infimis ſeſſilibus LINN. *II.* p. 1034.

Non certa civis. In Helvetia ſponte naſci LOBELIUS. In Germania non rara, ut *Jenæ*, etiam prope *Gottingam* in denſis dumetis, per quæ adſcenditur *zur Längelerburg*.

Europearum maxima, caule eſt aliquot pedum, ramoſo & frondoſo. Stipulæ magnæ, rariter dentatæ, a primis foliis tectæ. Folia quatuor, ſex, ad octo uſque, maxima, ex ovatis paulum diminuta, fine emarginato, glabra tota & nervoſa: eorum ea, quæ cauli proxima, adeo lata ſunt, ut perfoliata videantur. Capreoli ramoſi. Racemi florigeri florum pendulorum ad triginta. Flos parvus, ſtriatus, fere aſtragali vulgaris, etiam ochroleucus. Vexilli unguis latus, finis non latus, ovatus, reflexus, emarginatus. Alæ paulo vexillo breviores, ovatæ, hamis magnis. Carina paulo brevior, bipes, roſtro curvulo, obtuſo. Calyx denticulis omnibus ariſtatis, ſuperioribus brevioribus, ad ſe invicem converſis, inferioribus longioribus. Siliquæ breves, latæ, folio vix longiores, exiguæ. Semina rotunda.

II. VICIÆ SCAPIS BREVISSIMIS, SILIQUIS RECTIS.

VICIÆ RIVINI.

429. VICIA foliis ovatis, oblongis, ſcapis brevibus, quadrifloris.
Cracca major TABERNÆM. p. 506.
Vicia ſepium perennis I. B. II. p. 313.
Vicia leguminibus pediculatis, ſubquaternis, erectis, foliolis ovatis, integerrimis, exterioribus decreſcentibus LINN. *II.* p. 1038.

β. Flore albo. Bernæ reperta ad ſepes clivi *der Sandrein*.

Ubique in ſepibus & ſylvis.

Aliquantum ad 427. accedit, ſed facile tamen diſtinguitur. Caulis quidem ſimilis, alatus, quadrangularis, quadrupedalis & ultra. Stipulæ parvæ, argute dentatæ. Foliorum figura etiam ex ovata diminuitur, & ariſtam nervus exigit, minora vero ſunt, & ſubhirſuta, parium potius numeroſiorum, ad ſeptem. Scapus floralis breviſſimus, triflorus, quadriflorus. Calyx lividus, dentibus ariſtatis, ſuperioribus perbrevibus, inferioribus longioribus, imo longiſſimo. Flos inelegans. Vexillum amplum, obſcure cæruleum, venis ſaturatioris coloris reticulatis pictum, ungue latiſſimo. Alæ ovatæ, vexillo paulo breviores, obtuſæ, magnis hamis. Carina fiſſilis, roſtro obtuſo & brevi, curvulo, cærulea. Stamina omnia connata. Siliquæ rectæ, nigræ, breves. Semina globoſa, maculoſa, ad ſex uſque.

Egregium pabulum præſtat *n*).

430. VICIA foliis imis ovatis, ſuperioribus linearibus, ſcapis breviſſimis, bifloris.
Vicia ſylveſtris vulgaris, ſemine parvo & nigro frugum I. B. II. p. 312.
Vicia anguſtifolia RIVIN. *t.* 55.
Vicia leguminibus ſeſſilibus, ſubulatis, erectis, foliis retuſis, ſtipulis notatis LINN. *II.* p. 1037.
Icones veterum pleræque hujus ſuna ſimiliores, ut
Craccæ primum genus DODON. *Cereal.* p. 152.

In

n) SCHREBER *Saml. III.* p. 86.

In ſegetibus paſſim ſpontanea, circa *Kirchlindach* &c.

A *ſativa* modice differt, foliis quidem imis ovatis, decreſcentibus, fine quaſi retuſo, nervo ariſtato: dum ſuperiora linearia ſunt, parium fere quinque & ſex. Stipulæ bipartitæ, ſerratæ, virides. Flores ex brevi ſcapo fere bini. Calycis dentes triangulares, herbacei, recti, inferiores longiores. Flos coccineus, pulcher, præter carinam, quæ livet. Vexillum amplum, erectum, cordatum. Alæ breviores, ovatæ, hamatæ. Carinæ roſtrum breve, obtuſum, curvulum. Siliqua longa, recta, quadruplo folio longior, nigra, hirſuta. Semina ad novem uſque & decem, ſubviridia, maculis nigris. Claviculi, ut in omnibus prioribus, ramoſi.

Viciam *ſativam* omitto, quæ a priori aut non differt, aut proxime abeſt foliis omnibus latis, ferę obverſe cordatis, caule magis ramoſo. Semine maculoſo & albo *o)* ludit.

Columbarum cibus; etiam panem ruſticorum ſubit, noſtratibus cum ſecali miſta, alibi etiam pura *p)*. Ad calculum *q)* laudantur, & a nutricibus in Anglia incoquuntur *r)* ad puerorum potum, ad expellendas variolas morbillosve. Laudatiſſima dant pabula *s)*. Etiam alio ſcopo feruntur Viciæ, ut aratro ſubactæ ſint pro lætamine *t)*.

LATHYRUS Linn. n. 872.

LATHYRUS Tournefort. t. 216. 217.

NISSOLIA Tournefort.

CLYMENUM Tournef. t. 218.

APHACA Tournef. t. 223.

Viciam calyce refert, cujus ſegmenta ſuperiora ad ſe invicem accedunt, inferiora longiora ſunt; latiora tamen *a)*, & amplius ad campanæ modum patentia *b)*. Flos vexillum peramplum habet, ad angulum rectum ſubrectum *c)*, emarginatum *d)*. Alæ ellipticæ, auriculatæ. Carina alis brevior, bipes, ampla. Siliqua alis latior *e)*, planior, parallelogramma, alias longa, & Viciæ ſimilis *f)*. Folia in hoc genere valde variabilia. Character eſt in calyce inque vexillo.

I. PINNATA ALIQUOT PARIUM.

CLYMENUM Tournef.

*431. LATHYRUS foliis ſenis, floribus racemoſis.

Vicia lathyroides ſeu Lathyrus viciæformis Pluknet. *almageſt.* p. 387. *t.* 71. *f.* 2.
Lathyrus paluſtris flore Orobi nemorenſis verni Rupp. *ed.* 1726. p. 260. t. 1.
Clymenum Tournef. *t.* 218.
Lathyrus pedunculis multiſloris, cirrhis polyphyllis, ſtipulis lanceolatis Linn. *II.* p. 1034.

In pratis udis Helvetiæ multis locis reperi, ut circa *Roche* verſus *Cheſſel.* Circa *Ebrodunum* verſus *Grandſon.* Ad *Brojam* fluv. inter duos lacus. Inter *Landeren & S. Jean.*

Poſſet, ſi videretur, cum Viciis manere: habitus eſt Lathyri.

Caulis erectus, debilis tamen, ala foliacea auctus, cubitalis, ex vertice ramoſus. Hami ſagittati, non dentati, ſuperiori parte longe majori. Petioli foliorum ex ſtricta vagina prodeunt. Folia ſena, longe elliptica, lanceolata, ariſtata, claviculo ramoſo. Scapi florigeri nudi, aliquot unciarum. Racemi florum trium ad ſex. Calyx Viciæ, non campaniformis, brevis, ſegmentis ſuperioribus triangulis, breviſſimis, inferioribus longis, lanceolatis, imo longe ariſtato. Flos Lathyri, cæruleus, parte tamen majori galeæ & alarum alba. Vexillum ad rectos angulos ſubrectum, undatum, emarginatum. Alæ curvæ, fine late ovato, cæruleo, hamis obtuſis. Carina paulo brevior, roſtro ad angulos rectos recurvo, brevi acumine terminato. Siliquæ paulo foliis longiores.

o) ἀφακὸς eſſe, ἄφακον vero quæ nigro ſit ſemine Bodæus p. 951.
p) Kalm. p. 55. 56.
q) *Bresl. Samml.* 1722. Febr.
r) Alleyne *diſpenſat.*
s) *Oeconom. Nachr. V.* p. 769.
t) *Oeconom. Nachr.*

a) Tournef. t. 216. B.B.
b) ibid.
c) ibid.
d) ibid. & t. 223. A.
e) t. 217. H.I.
f) Tournef. t. 216. E. F. t. 218. C.D.E.F. t. 223. E.F.G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0229-7 DFG

II. PINNATA & BINATA.

432. LATHYRUS caulibus alatis, foliis binis & quaternis, lanceolatis, ſcapis multifloris.
Lathyrus ſylveſtris major anguſtifolius I. B. II. p. 304.
Luthyrus pedunculis multifloris, cirrhis diphyllis tetraphyllisque, foliolis lanceolatis LINN. *wästgota reſa* p. 75. *Flor. Suec. n.* 646. *internodiis membranaceis Spec. II.* p. 1034.
C. B. ait circa *Cliben* naſci. In adſcenſu *aux Poſſes* ad ſepes.
Caule eſt quadrangulari, membranaceis magnis, folii latitudine, ſerratis alis percurſo, *ancipite*, ſtipulis utrinque acuminatis: petiolus ad prima folia late alatus, inde breviſſime, & nudus: capreolus ramoſus. Folia duorum parium, ſed firmiora, trinervia, elliptico lanceolata *g*), non ovata. Pedunculi multiflori, ad ſex uſque flores. Flores quam ſequenti minores, majores quam Germanico. Vexillum & alæ incarnatæ. Carina albida.

III. FOLIA GEMINA.

I. PETIOLIS MULTIFLORIS.

433. LATHYRUS caulibus alatis, foliis ovato lanceolatis, rigidis, ſcapis multifloris.
Clymenum CAMERAR. *Epit.* p. 712.
Lathyrus latifolius C. B. *Baſil* p. 96. GARIDEL. p. 271. *ic.* 108.
Lathyrus Narbonenſis RIVIN. *t.* 40.
Lathyrus foliis longis & anguſtis, pedunculis multifloris, cirrhis diphyllis, foliolis lanceolatis, internodiis membranaceis LINN. *II.* p. 1033.
C. BAUHINUS ait in monte *Muteto*, & ad rivos pagi *Binningen* naſci, & circa *Baſileam minorem* ſe legiſſe. Cl. GAGNEBIN inter *St. Blaiſe & Neufchatel.*
A ſequente differt foliis rigidioribus, venoſis, ovatis, latis, obtuſis; ſuperioribus tamen anguſtioribus & lanceolatis; racemis florum pene duodecim: floribus multo majoribus, uncialibus, magisque ſpecioſis. Siliquæ triunciales, polyſpermæ, ſtipularum pars ſuperior ovato lanceolata, inferior gracilis, hinc convexa, inde recta, acuminata.
Pro pabulo incipiunt colere *b*).

434. LATHYRUS caule alato, foliis geminis, enſiformibus.
Piſum Græcorum petiolis pauciſloris TRAG. p. 613. 614.
Lathyrus ſylvaticus RIVIN. *t.* 39.
Lathyrus pedunculis multifloris, cirrhis diphyllis, foliolis exſiformibus, internodiis membranaceis, LINN. p. 1033.
In Helvetia ubique reperi. Circa Bernam ad ſepes & ſylvam prope villam fratris mei *die Halle.* In ditione Aquilejenſi paſſim, ut ſupra *Ollon*, verſus *Panex*, in *Gouſin.* Circa *Mathod & Orbe*, qua adſcenditur ad *Agy.* Baſileæ.
Formoſæ plantæ caulis alatus, ramoſus, ſcanſilis. Folia elliptica, acute lanceolata, minus, quam prioribus, firma, etiam quaterna reperi. Capreolus ramoſus. Stipulæ exiguæ, anguſtæ, ariſtatæ. Earum pedunculus pariter alatus. Scapi longi racemum gerunt foliorum, quam prioris, minorum, & pauciorum, non ſupra ſex. Calycis dentes ſuperiores breves & incurvi, inferiores recti, longiores. Vexillum amplum, emarginatum, læte purpureum, roſeum, venoſum, extus auroreum. Alæ purpureæ, ovales, magnis hamis. Carina unipes, ſubviridis, roſtro informi, obtuſo. Siliqua longa, teres, anguſta, biuncialis, fine curvo. Semina exaſperata.
A priori differt floribus paucioribus, duplo minoribus, hamis perexiguis, ſi compares, & imprimis parte ſuperiori anguſta, foliis ipſis anguſtis, & minus duris.

435. LATHYRUS ſcapis multifloris, foliis ovatis, capreolis trifidis.
Apios FUCHS p. 131.
Pſeudo-Apios CAMERAR. *Epit.* p. 981.
Terræ glandes DODON. *Cereal.* p. 168.
Arachidna Theophraſti COLUMN. *Ecphraſ.* p. 301. 304.
Lathyrus arvenſis RIVIN. *t.* 42.
Lathyrus pedunculis multifloris, cirrhis diphyllis, foliolis ovalibus, internodiis nudis, foliolis lanceolatis LINN. *II.* p. 1035.
Paſſim in ſegetibus Helvetiæ; ſub *Yvorne*, verſus *Noville*, circa *Mathod*, *Genevam*, *Baſileam*, verſus *S. Margaret.*

Radices

g) ROSEN. obſ. p. 35. n. 24. *b*) *Muſ. rust. I.* p. 469.

Radices habent tubera piriformia, adnata filis reptantibus. Caulis triquetrus, pedalis, infirmus. Folia ovata, obtusa, absque acumine. Stipulæ exiguæ, non serratæ, binis partibus fere æqualibus. Claviculi trifidi. Scapi florigeri prælongi, quadriflori, quinqueflori. Calyx ex charactere. Flos pulchro roseo colore, etiam odore rosæ adfinis. Vexillum amplissimum, rotundum, emarginatum. Alæ pene æquales, coccineæ, ovatæ, amplæ, hamatæ. Carina pallens, brevior, bipes, rostro magno, obtuso. Siliqua longa, recurva, ad decem & duodecim semina continet. Radicum tubercula edulia sunt, nullo nobis in usu, sed circa *Trajectum Mosæ*, in *Clivia i)*, *Batavia k)*, in Berolini culinis noti, etiam circa *Krasnojar l)*. Sunt, qui pro Dudaim habuerint *m)*. Coli suadent, ut folia pecori demetantur *n)*, radices autumno de terra exemtæ cibo cedant *o)*. Aqua stillatitia odorata est *p)*.

436. LATHYRUS scapis multifloris, foliis lanceolatis, capreolis simplicibus.
Lathyrus luteus-sylvestris dumetorum I. B. II. p. 304.
Lathyrus pratensis RIVIN. *t.* 43.
Lathyrus pedunculis multifloris, cirrhis diphyllis simplicissimis, foliolis lanceolatis LINN. *II.* p. 1033.
Ad rivos, stagnorum ripas, & in pratis udis.
Caules ramosi, quadranguli, debiles, pedales, cubitales. Stipulæ magnæ, foliis æquales, ovato lanceolatæ, integræ; earum pars inferior exigua, etiam nulla. Folia elliptica, lanceolata; capreolus non ramosus. Scapus floralis octiflorus. Calycis segmenta omnia aristata, imum angustius & longius, superiora ad se invicem conversa. Flos flavus. Vexillum rotundum, emarginatum, reflexum, intus lividis lineis pictum, ungue lato. Alæ carina paulo longiores, hamatæ. Carina acute rostrata, bipes. Siliqua latiuscula, brevis, curvula. Semina sublutea, rotunda.
Eximium pabulum est, quod feri mereatur & coli *q)*.

II. FOLIIS GEMINIS.

IV. PETIOLIS UNIFLORIS.

437. LATHYRUS foliis geminis, ellipticis, floribus solitariis, & geminis, siliquis hirsutis.
Lathyrus siliqua hirsuta I. B. II. p. 305. RIVIN. *t.* 41.
Lathyrus pedunculis bifloris, cirrhis diphyllis, foliolis lineari lanceolatis, leguminibus hirsutis, seminibus scabris LINN. *II.* p. 1032.
In segetibus Helvetiæ plurimis locis; Bernæ eundo versus *Kilchlindach*. Inter *Mathod & S. Christofle*. In Valesia. Genevæ. In segetibus vallis *Motier grand Val*, in *Val de Ruz*. Basileæ versus *Muttenz & Brattelen*.
Caulis bipedalis, alatus. Stipulæ hamis inregris, sursum & deorsum versis. Folia latiora, elliptica, aristata, capreolo ramoso. Scapus prælongus, uniflorus, tamen & biflorus. Calyx campaniformis, segmentis latissimis & brevibus, cæterum subhirsutus. Vexillum amplissimum, subrectum, extus coccineum, intus linea flava divisum. Alæ longæ, ovatæ, hamatæ, dilute cæruleæ. Carina pallida, rostro curvo, modice acuto. Siliqua tota villosa, longa, polysperma. Semina rotunda, superficie crispa.

438. LATHYRUS foliis geminis, gramineis, stipulis folii latitudine, petiolis unifloris, siliquis alatis *Emend. VI.* n. 66.
Ervum, weiße Erbs FUCHS p. 571.
Lathyrus anguloso semine I. B. II. p. 306.
Lathyrus siliqua latiori RIVIN. *t.* 47.
Lathyrus sylvestris flore vario ex albo & coccineo RAI. *sylloge plant. exter.* p. 160.
Lathyrus pedunculis uniforis, cirrhis diphyllis, tetraphyllisque, leguminibus ovatis, compressis, dorso binarginatis LINN. *II.* p. 1030.
Annon inter *ic. an.* GESNERI?

a. Varietas

i) CORN. PETRI in DIOSCORID. L. II. HOPPE *erdapfel*, p. 17.
k) MOUFFET. *health. improv.* p. 219.
l) GMELIN. *reis. I.* p. 381.
m) *Bresl. Saml.* 1719.
n) GLEDITSCH. *meth.* p. 18. Conf. K. *swensk. wetensk. Acad. handl.* 1744. p. 243.
o) BOHADSCH. *reise* p. 23.
p) GLEDITSCH. *abhandl. II.* p. 180.
q) Commendat DAHLMAN. p. 121. Sic SCHREBER. III. p. 49.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0231-4 DFG

α. Varietas flore toto albo, circa Bernam frequentior.

β. Varietas vexillo roſeo, Genevæ.

γ. Flore cæruleo. *Cicercula Ægyptia* CLUS. p. CCXXXVI.

δ. Ex cæruleo & albo vario.

Varietas α. & β. in Helvetia ſeruntur, neque adeo veræ cives ſunt. Admiſi, ut intricatum ſatis diſcrimen duarum plantarum perſimilium expedirem.

Habitus utrique perſimilis, caulis cubitalis, alatus. Stipulæ ſurſum & deorſum diviſæ, circa diviſionem dentatæ. Folia bina, neque enim noſtræ plantæ plura habent, graminea, lineis parallelis, longo acumine. Claviculus ex nervo ſimplex. Flos in petiolo unifloro ex folii ala Siliqua lata, in commiſſura ſuperiori duas membranaceas alas additas nacta, inter quas ſulcus decurrit, feminibus anguloſis. Differt autem a ſequente, quod noſtræ habitus potius altior ſit, folia potius graciliora. Stipulæ multo minores, latitudine foliorum, longitudine infra folia. Petiolus floralis longior, biuncialis, debilior; Flos duplo major, aut totus ochroleucus, aut roſeo vexillo. Cæterum calyx Lathyri, campaniformis, dentibus omnibus lanceolatis, peracutis. Vexillum transverſim latum, venoſum. Alæ ovatæ, roſeæ, venoſæ, hamo parvo. Carina brevior, lata, decolor, obtuſo quodam additamento perfecta. Siliqua lata, reticulata, difformis, inde in aciem extenuata, hinc in latam planitiem, ex qua tenues membranaceæ alæ prodeunt.

439. LATHYRUS foliis lanceolatis, ſtipulis latiſſimis, ſcapis brevibus, unifloris, ſiliquis breviſſime alatis *Emend. VI.* n. 67. *Enumer.* n. 4.

Lathyrus flore rubro I. B. II. p. 507.

Lathyrus pedunculis unifloris, cirrhis diphyllis, leguminibus ovatis, compreſſis, dorſo canaliculatis LINN. *II.* p. 1030.

Circa Genevam, *Mathod*, & Lauſannam *en Chamblande* feritur. Circa *Undervilliers.*

Planta tota quam prior humilior eſt, folia vero majora, latiora & elliptica. Petioli florigeri robuſtiores, duplo breviores, vix quatuor linearum. Flos duplo minor, vexillo multo minore, coloris ſanguinei obſcuri. Siliqua longior, minus lata, magis teres, cum alarum in dorſo brevi veſtigio, inter quas ſulcus interponitur. Semina quatuor.

*440. LATHYRUS foliis gramineis, petiolis unifloris, ſetigeris, ſiliquis longis, erectis.

Lathyrus folio tenuiore, floribus rubris BUXBAUM. *Cent. III.* p. 29. *t.* 42. *f.* 2.

Lathyrus pedunculis unifloris, cirrhoſis, foliolis linearibus, ſeminibus angulatis LINN. *Spec. I.* GOUAN. *flor.* p. 187. GERARD. p. 495.

Lathyrus gramineus floribus coccineis RAI *ſyllog. plant. exter.* p. 160.

Lathyrus pedunculis unifloris, ariſtatis, cirrhis diphyllis, foliolis linearibus LINN. *II.* p. 1031.

Circa *Branſon* inter milleſolia lutea.

Humilis caulis, vix pedalis, annuus, ramoſus, anguloſus & folioſus, ſubhirſutus. Stipulæ duæ, utroque hamo bifido, utroque lanceolato, non dentato, ſuperiori majori. Folia ima ovato lanceolata, pleraque graminea, linea non latiora, ſeſcuncem longa; ſuprema folia peranguſta, & pene capillaria. Capreolus minimus, non ramoſus. Flores in ſcapis unifloris, in foliolum octo linearum terminatis. Calycis ſegmenta lanceolata, peracuta; ſuperiora rotunde diviſa Flos exiguus, tertia parte unciæ non longior. Vexillum & alæ rubræ. Carina pallida. Vexillum ovatum, ſubrectum. Alæ breviores, ovatæ, hamatæ. Carina roſtro incurvo, acuto. Siliqua erecta, longa, gracilis, compreſſa, fine acuto. Semina novem, anguloſa.

III. FOLIIS SINGULARIBUS.

NISSOLIA TOURNEF.

441. LATHYRUS pedunculis unifloris, foliis gramineis, ſtipulis minimis Conf. LINN. p. 1029.

Ervum ſylveſtre DODON. p. 529.

Lathyrus anguſtifolius erectus, flore ſingulari. NISSOLE *in Hort. Reg. Monsp.* cum *ic.* p. 112.

Niſſolia vulgaris LINDERN. *Hort.* p. 73. cum *ic.*

Inter

Inter ſegetes *Wylenſes* I. B. & CHERLER. In agro *Rütihart* Cl. LA CHENAL. Inter ſegetes *du Val de Ruz*, *dans les Blés de St. Martin & d'Engolon* GAGNEBIN.

Caulis erectus, pedalis, folia alterna, graminea, ſtriata, longe lanceolata. Petioli ex alis foliorum longi, uniflori, aut biflori, cernui, foliolum emittunt unum, alterum. Stipulæ nullæ, niſi capillares, minimæ, ſetæ. Capreoli nulli. Flos nutans. Calyx, qualem character exprimit, ſegmentis triangularibus, ariſtatis, ſuperne brevioribus, exciſis. Vexillum miniatum, emarginatum, venoſum. Alæ minutæ, ovatæ, purpureæ, hamo brevi. Carina unipes, roſtro lato, additamento ſubcæruleo, acuto, argute roſtrato. Siliquæ pendulæ, prælongæ & anguſtæ. Ad quindecim & viginti ſemina rotunda, compreſſa.

IV. FOLIIS NULLIS.

PRÆTER STIPULAS.

APHACA TOURNEF.

442. LATHYRUS aphyllos ſtipulis ſagittatis, latiſſimis.

Ic. an. C. GESNER.

Aphaca α) DODON. *Cereal.* p. 157.

Elatine III. TABERNÆMOMT. p. 116.

Aphaca MILLER. *t.* 43.

Lathyrus pedunculis uniſloris, cirrhis aphyllis, ſtipulis ſagittato cordatis LINN. *II.* p. 1029.

In Helvetia vulgo provenit in agris circa *Mathod*, *Baden*, *Wettingen*, *Baſileam*; etiam in pratis, ut in Dominio *Rupenſi Prépourry*.

Caulis debilis, decumbens, cubitalis, ramoſus. Loco foliorum ſtipulæ maximæ, glaucæ, ſagittatæ, ſed latæ, hamis inferioribus brevibus *b)*. Inter eas capreolus *c)* exit. Flores in petiolis aphyllis, unifloris, ſetam longam emittentibus. Calyx brevis. Segmenta lanceolata, longa; ſuperiora ab inferioribus intervallo ſeparata. Vexillum parvum, erectum, amplum, plicatum, luteum, intus lineis nigris, vel cæruleis ſtriatum. Alarum pars lutea, anguſta. Hamus longus. Carina alis paulo brevior, fiſſilis, roſtro lato, breviter acuminato. Siliqua *d)* latiuſcula, feminibus ſeptem, octove. Semina ex ovatis rotunda, nitida *e)*.

α) Aphaca foliis tenuibus admodum, paulo altior lenticula. Siliquæ majores, in iis ſemina duo nigriora & madidiora, quam lenticulæ PLIN. L. XXVII. n. 21.

b) TOURNEF. t. 223.

c) ibid. Eum nonnunquam duo folia edere LINNÆUS, ſed rariſſime.

d) E.

e) H.

I. PLANTÆ PETALODEÆ.

IV. TETRAPETALÆ,

STAMINIBUS PETALORUM SESQUIALTERIS p. 351.

Vulgo CRUCIATÆ.

TETRADYNAMIÆ Linn. *gener.* p. 329.

& SILIQUOSÆ Boerhaave II. p. 8.

Atque SILICULOSÆ.

Claſſis naturalis, etſi, paucis in exemplis, aut duo tantum ſtamina *a)* ſunt, aut quatuor *b)*, aut petala deſunt *c)*: Genera difficilia habet, ſpecies certas.

Calyx his plantis conſtanter quadrifolius, in tubuli ſpeciem erectus, ut ſæpiſſime duo foliola deorſum producantur, & aliquantum gibba ſint: idem pene in omnibus caducus eſt. Petala quatuor, plerumque ex longo ungue in latius & obtuſum ſegmentum explicantur, ut calyx quidem tubuloſus, unguis longus ſit, & rectum cum reliquo petalo angulum intercipiat, quod patulum exſtat. Æqualia plerumque, rarius bina minora ſunt, majora duo. Stamina ſex: eorum quatuor reſpondent latiori faciei ſiliquæ, eademque longiora ſunt: duo angulo acuto ſiliquæ obverſa ſunt, brevia eadem *d)*, ſæpe curva. Fructus ſiliquoſus, bivalvis, valvis dehiscentibus, plerumque ſepto in duos loculos diviſus, cui ſepto ſemina adhæreſcunt. Tuba ſimplex. In multis glandulæ ſucculentæ reperiuntur, & potiſſimum baſin filamentorum breviorum ambeunt.

Virtus medica etiam fere omnibus eadem: natura nempe, quæ ſponte facile putreſcat, ut deſtillatæ ſalem dent volatilem urinoſum, qualis ex animalium partibus adſcendit *e)*, poſt aliquam tamen aquæ copiam *f) g)*, neque vapores albi ſunt quidquam præter oleum in halitus reſolutum. Recentes, ſucci plenæ, absque ſale eſſentiali *h)*, acres, reſolventes, ſaponaceæ, diureticæ ſunt & antiſcorbuticæ, multæque omnino oleraceæ: aromatica nulla: neque genuinus in flore color cæruleus. In ſucco tamen recente nulla ſigna ſunt alcalinæ naturæ *i)*, neque in aqua de cochlearia ſtillante *k)*, & de aquatico naſturtio *l)*, neque in ruſticani *m)* Raphani infuſo, neque in Sinapi ſemine *n)*. Quod acre *o)* pro alcalino volatili principio habitum eſt, id ſpiritui ſuo rectori debetur, quo per ſiccationem diſſipato reliqua planta iners ſupereſt *p)*. Denique etſi in aqua cochleariæ *q)* indicium acoris eſt, ut violarum ſyrupum rubefaciat, tamen de hepate ſulfuris alcali per harum plantarum ſuccum non deturbatur *r)*. Debent autem vel recentes in medicinam recipi, vel extracta, leni igne parata, in propria aqua ſoluta *s)*.

I. SILIQUOSÆ.

LEUCOJUM *a)* Tournef. t. 107.

CHEIRANTHUS Linn. n. 815.

HESPERIDIS *b)* Tournef. t. 108. ſpec. Linn. n. 817.

Cum Heſperide convenit calyce valde gibbo, flore caryophylleo *c)*, ſiliqua *d)*, glandula ambeunte ſtamen breve *e)*. Differt ſemine marginato *f)*, ſepto ſiliquæ non perinde fungoſo *g)*.

Calyx

a) Iberis.
b) Cardamine.
c) Cardamine.
d) Camerar. *ſex. plant.* p. 6.
e) Braſſica Du Hamel *hiſt.*. p. 154: & Braſſica cauliflora deſtillata nullum dant elementum acidum, non magis, quam caro vel piſcis.
f) Altmann. *plant. antiſcorb.* p. 37.
g) p. 19.
h) Du Hamel *exploitat.* p. 23.
i) Altman. p. 27. 33. 34.
k) p. 26. 27.
l) Hill. *mater. med.* p. 387.
m) Altmann. p. 33.
n) p. 34.
o) p. 40.
p) p. 15.
q) p. 26.
r) p. 29.
s) p. 15.
a) Leucojo aut cærulei, aut albi, aut purpurei, aut flavi flores ſunt. Luteum in medicina potiſſimum adhibetur Dioscor. III. c. 121. Albæ violæ ad coercendam purgationem malignam valent Celsus L. IV. c. 20. Inter diſcutientia Idem V. c. XI.
b) Heſperis noctu magis olet, inde nomen Plin. L. XXI. c. 7.
c) Tournef. A.
d) E.G.H.I.M.N.
e) Boehmer. *nectar.*
f) Tournef. K.
g) L.

Calyx longus, tubulosus, deorsum insigniter *h*) gibbus. Sic petalorum unguis *i*) longus, figura caryophyllea. Stamina duo minora glandula cinguntur *k*). Siliqua longa, compressa *l*), apice bifido, seminibus turgida *m*): septum siliquæ crassulum & fungosum, in cujus loculis semina nidulantur *n*).

443. LEUCOJUM foliis glabris, lanceolatis, integerrimis.

Keiri o) BLAKWELL. *t.* 179. pro sativa planta.
Leucojum aureum MATTHIOL. p. 877.
Cheiranthus foliis lanceolatis, acutis, glabris, ramis angulatis LINN. *II.* p. 924.

Non puto veram civem esse: nunc tamen in toto pago *la Vaud* in muris frequentissima est, etiam Basileæ. Degeneravit procul dubio ex planta hortensi.

Radix lignosa. Caulis firmus, ramosus, pedalis & cubitalis. Folia levia, solida, obscure virentia, elliptica, lanceolata, in spinulam terminata. Calyx plerumque coloratus, violaceus. Flos odoratissimus, flavus, ungue longo. Siliqua sericea, obtuse quadrangula, polysperma: tuba bicolli.

Vires videntur in odorata parte residere, quam tamen non novi separari, aut in medicina adhiberi. Olei infusi lotio partum creditur expedire. Flores in aceto infusi ad hysterica mala valent *p*), menses pellunt partumque *q*), etiam in vino, aut in cervisia sumti, succus demum expressus *r*) ad coitum facit *s*). Purpureo Leucojo canis sibi ipsi vomitum movebat *t*). Flores Cheiri recentes deducunt salem salsum, macerati & digesti salem lixivum *v*).

444. LEUCOJUM foliis acute dentatis, amplexicaulibus, siliquis nutantibus, incanis, *Emend. II.* p. 7. n. 14.

Ic. ænea GESNERI p. 124.
Leucojum sylvestre latifolium flore albido, parvo RAI p. 786.
Hesperidi alpinæ, murariæque, similis surrecta & magna I. B. II. p. 881.
Turritis latifolia, hirsuta, siliquis pendulis AMMAN. *ruthen.* p. 58. Calyces enim pilosi sunt, non rugosi.
Ic. OEDERI *t.* 62.
Arabis umbrosa CRANZ. p. 43.
Arabis foliis amplexicaulibus, siliquis ancipitibus, linearibus, calycibus pilosis LINN. *II.* p. 930.

Nihil frequentius in Gubernio Aquilejensi, *à la Marbrière*, circa *Agaunum*. Circa *Wallenburg & Ramstein*. Circa *Bonneville*. RAIUS in monte *Saleva*. Basileæ in muro, secundum aditum Collegii Alumnorum. Circa *Dornach x*). Circa *Corno &c.*

Verno tempore floret, pedalis tunc & cubitalis, foliis & caule molliter hirsuto. Folia ad radicem petiolata, hirta, sed mollia, obtusa, ex ovatis lanceolata, paucis magnisque dentibus serrata; caulem eadem obtuse sagittata amplectuntur, & de latitudine sua lente decrescunt, dentibus nunc minoribus. Calyx subhirsutus, coloratus, albicans, deorsum non gibbus, longus, caryophyllæus. Petala longo ungue, ochroleuca, leviter emarginata. Ad originem staminum breviorum duæ glandulæ *y*). Siliqua hirsuta, longissima, ad quatuor uncias, matura nutans, compressa, fine rotundo. Solet ad alterum latus curvari. Semina plana, ovata, hilo incisa, ala cincta foliacea.

Non puto differre *Arabin foliis amplexicaulibus, siliquis decurvis, planis, linearibus. calycibus subrugosis* LINN. *II.* p. 930.
Quæ *Brassica sylvestris albido flore, nutante siliqua* BOCCONE *Mus. di piant.* p. 81. *t.* 72. BARRELIER *ic.* 353.
Turritis major Plateau CLUS. *hist. II.* p. 126.
Turritis caule simplici, foliis lanceolatis, subdentatis, glabris SAUVAGES *Flor. Monspel.* p. 73.
Turritis & Thlaspi media provincialis planta LOESEL, p. 221. ex CHERLERI suspicione huc pertinet.

Exempla, quæ Monspelio habeo, alia calycem album & glabrum habent, alia hirsutum, omnino

b) TOURNEF. ad. C.
i) B.
k) BOEHMER. *nectar.*
l) TOURNEF. E. F. LH.
m) ibid.
n) G.
o) RHAZES ad *Mansor. III. c.* 21.
p) WELSCH. *midlominem.* p. 43.
q) IDEM. DIOSCORID.
r) HOFMAN. *medic. domestic.*
s) DONZELLI p. 350. proprio experimento.
t) BOCCONE *mus. di fisic.* p. 141.
v) *Projet pour l'Hist. natur.* p. 179.
x) *Basler merkwürd.*
y) Cl. LYONS etiam glandulas extra stamina longiora adscribit. Esset adeo Eruca. Semina Leucoji sunt. *Fasc. ic.* p. 41.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0235-7

omnino ut noſtra; caulem minus frequenter ramoſum; ſiliquas quidem anguſtiores, ſed ſunt plantarum juniorum. Præcipuæ notæ conſentiunt, & Monſpelienſes nomen ei impertiunt plantæ I. BAUHINI, quæ certo noſtra eſt.

*445. LEUCOJUM foliis oblongis, dentatis, ſpica nutante *Emend. III.* n. 229. †
Draba ſiliquoſa, cærulea ELSHOLZ. p. 71?
An *Draba* 3. *ſucculenta* CLUS. *Pannon.* p. 463. 464. Figura valde convenit. Nuperi Auſtriaci Scriptores non habent.
Tres plantas nunc deſcribo, flore & fructu ſibi valde ſimiles, hactenus tamen foliis & habitu diverſas, ut tutius putem, in re dubia, ſeorſim deſcribere. Præſtat enim plantas, cum non plena certitudine veri diſcriminis, inter cenſum verarum ſtirpium conſervare: quam inter varietates relegare diſperituras. Exigua enim curioſitas eſt varietatum.
Inter Leucoja pono ob glandulas & ſemen.
Quam hic dico, legi in monte *Gotthardo*, & cum *Arabide I.* noſtra deſcripſi, inter varietates *a*). Inde paſſim reperi in monte *la Varaz*, *Pané Roſſaz*, *les Martinets*, in monte *Fouly*, *Darbon*, ſemper in altiſſimis alpibus, cum proxima altera per alpes in humiliora deſcendat.
Radix lignea, prælonga, pedalis. Caulis humilis, ſemipedalis, raro altior, non ramoſus. Folia glabra, pulpoſa, ſolida; radicalia petiolata, oblonge ovata, vel elliptica, prope verticem ſemel vel bis dentata, caulina ſimilia, ſeſſilia, pauca. Floralis racemus ſæpiſſime nutat, ob caulem debilem.
Calyx tubuloſus, foliis ovatis, lanceolatis, duobus paulum deorſum gibbis, ſæpe ſature cæruleus. Sic petala, longo ungue, bractea longe ovata, conſtanter cærulea. Siliqua latiuſcula, compreſſa, obtuſo fine, breviter ſtylifero, ſeminibus non numeroſiſſimis. Stigma breve, ſubrotundum.

446. LEUCOJUM foliis leviſſimis, rariter dentatis, imis petiolatis, ovatis, caulinis amplexicaulibus *Emend. III.* n. 229. *Emend. IV.* n. 46. †
a. Naſturtium alpinum, Bellidis folio majus C. B. *Prodr.* p. 116.
Turritis foliis caulem ambeuntibus, polyceration BOCCONE *Muſ. di piant.* p. 49. *t.* 41. SCHEUCHZER *It. II.* p. 143.
Arabis Bellidifolia JACQUIN. *obſſ.* p. 22. *ſqq.*
β. Plantula Cardamines æmula CLUS. *Pannon.* p. 458. & *Sinapi alpinum pumilum* EJUSD. p. 459.
Planta *a.* altior, & cubitalis, ad torrentes alpinos naſcitur, ut ad rivum *Rychenbach*, qua a monte *Scheidek* deſcenditur verſus *Meiringen*; tum in ſaxoſis alpinis *Ovannaz*, *Chapuiſe*, *Enzeinda*, *Dent de midi*, *Lioſon*, *Serin*, *Fouly*.
Plantula β. in altioribus alpibus *Pennino*, *Prapioz*.
Ad Leucojum prius 445. valde accedit foliis glabris, pulpoſis, firmulis, ſiliquis latis, compreſſis, cyaneo tinctis, fine obtuſo, brevem ſtylum exigente, caule non ramoſo.
Differt petiolis foliorum latis, foliis latioribus, plerumque perfecte ovatis, & integerrimis, tum ad terram, tum ad caulem: alias dentatis quidem, ſed brevibus & raris dentibus *a*)*. Caulina amplexicaulia ſunt, ſuperiora ſeſſilia. Caulis multo firmior, rectus, etiam cubitalis, magis folioſus, petiolis floriferis, in planta triplo majori non longioribus, multo firmioribus, ſpica non nutante. Siliquæ rectæ cauli parallelæ, ut in Turritide. Flos duplo major. Calyx tubuloſus eſt, albus, duobus foliolis evidenter deorſum gibbis. Petala ſemper alba, ungue brevi, & breviori, quam prior. Bractea longe ovata. Stamina breviora ambeuntur glandula circulari. In hac ſpecie varietatem reperi ſtaminibus longioribus, tantum binis, antheris gemellis: reperi etiam tria ſtamina, duo ſimplicia, tertium anthera latiori gemella, ut nunquam quatuor in eadem ſtirpe ſtamina eſſent. Stigma breve, craſſum, rotundum. Semina compreſſa, marginata, Leucoji.

*447. LEUCOJUM foliis radicalibus ſubrotundis, ſcabris, dentatis, caulinis amplexicaulibus hirſutis *Emend. II.* p. 10. n. 23. *Emend. III.* n. 230.
Cardamine 5. SEGUIER *Veron.* p. 387. Deſcribitur in Cl. EHRMANN. *Flor. Alſat.* p. 313. 314.
Arabis Bellidifolia CRANZ. p. 44. *n.* 4. &
Arabis foliis radicalibus integris, ovatis, ſcabris, caulinis glabris, caule procumbente EJUSD. p. 45.

In

a) *Enum. Stirp. Helvetic.* p. 562. β

a*) Fere JACQUIN.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0237-9
DFG

Salix armorica Auctorum

Salix folius integris utrinque hirsutis lanceolatis LINN.

Myosotis alpina angusti folia.

Astragalus Alpinus, totus Sericeus, foliis ex ellipsi acuminatis

Hesperis Leucoji folio serrato Siliqua quadrangula I.R.H.

C.S. Pollinus Med. C. delin.

Sculp. C.K. Hilsch Camer. Silesiae Gild.

In Aquilejenſibus alpinis paſſim *ſur Champ*, *Richard*, *Chapuiſe*, *Javernaz*, *la Varaz*, *les Martinets*, *Fouly*, *Darbon*, *Arbignon*, *Prapioz*, *S. Bernhard*, ſupra *Kienthal.*

Plurima habet prioris; habitum humilem, ſiliquas magis vagas. Folia ad terram brevia, ovata, hirta, & aſpredine intenſe ſcabra, brevia. Caulis glaber, erectus, vix ſupra quatuor, aut ſex uncias elatus, non ramoſus, uno, alterove folio ovato, lanceolato ornatus. Flos quam priori, major, in planta humiliori. Calyx albus, coloratus, duobus foliolis valde deorſum gibbis. Petala lactea, longe ovata, ex brevi petiolo, fine etiam emarginato. Stamina ſex, quorum duo valde breviora. Stigma breve. Siliquæ prioris, latiuſculæ, arcu terminatæ, cum brevi ſtylo, erectæ, cauli parallelæ. Semina etiam compreſſa, ala foliacea cincta.

A priori 447. differt foliis ſcabris, caulinis paucioribus, flore majori, ſpica ante maturitatem ſæpe nutante. Cl. JACQUIN hirtam cum glabra conjungere videtur. p. 24.

HESPERIS TOURNEFORT. t. 108. LINN. n. 817.

Calyx longus, tubuloſus, deorſum inſigniter gibbus *b*), ſic petalorum unguis longus *c*), figura caryophyllea. Stamina duo minora glandula cinguntur *d*). Siliqua longa, compreſſa *e*), feminibus turgida *f*), ſine bifido, ſeptum craſſulum, fungoſum, in cujus loculis ſemina nidulantur *g*),

*448. HESPERIS caule hirſuto, foliis ſubaſperis, ovato lanceolatis, ſerratis, petiolatis.

Heſperis altera Pannonica, inodora ſylveſtris CLUS. *Pannon.* p. 535. Noſtra tamen ſuavi omnino odore eſt.

Heſperis ſylveſtris inodora C. B. cujus iconem dedi ad RUPPIUM T. I. p. 78.

Heſperis caule ſimplici erecto, foliis ſubhaſtatis, dentatis, petalis obtuſis LINN. *II.* p. 927.

Single Heſperis EDEN *t.* 27. noſtram exprimit.

β. Habeo caule latiſſime folioſo *h*).

γ. *Flore viridi* BRUKMAN. *Supplem.* 27.

In Helvetia rarior, amatrix arcium everſarum, *Auguſtæ* ad ripam Rheni *i*), & in arce *Farnspurg* STÆHELIN. Prope *Siſſach*, ad latera ſylvæ montoſæ. *Au Pelard* Comitatus *Valengin* GAGNEBIN. Ego abunde reperi circa arcem *Grubenhagen*, etiam in arcis *Pleß* ruderibus *k*).

Spontanea planta caule eſt cubitali, pediculo ramoſo, nutante, hirſuto. Folia & ipſa hirſuta, petiolata, ex ovatis lanceolata, profunde & acute dentata. Calyx hirtus, albo viridis, omnibus foliolis deorſum gibbis, duobus tamen magis. Floris unguis calycem excedit. Bractea leviter emarginata, cum eminente mucrone. Color pallide purpureus: filamenta longiora lata. Siliquæ tumidæ, prælongæ, quaſi articulatæ. Tuba bicollis.

In hortum reddita eadem, anguloſa fit, & qualem depinxi, brachiata, florisque color in album elanguet, & folia latiora fiunt, non raro cordata. A *matronali* eam LINNÆUS diſtinguit foliis minus aſperis, calyce non colorato; petalis absque mucrone obtuſis; ſtaminibus extra tubum floris non eminentibus *l*). Earum notarum pleræque noſtræ non reſpondent, cui & folia perinde aſpera ſint, & calyx non magis floralis: & figura DODONÆI *m*), pro hortenſi data, cum mea perfecte convenit, quæ ad *Grubenhagenſem* in horto conſitam picta fuit.

*449. HESPERIS foliis glabris, linearibus, lanceolatis, obiter dentatis t. 14. Conf. *It. Helvet. II.* n. 45.

Leucojum anguſtifolium alpinum, flore ſulfureo I. R. H. ALLIONE *Spec.* p. 44. *f.* 23.

An *Eryſimum foliis linearibus, incanis, integris* GERARD. p. 363? ſed nomen non reſpondet.

Eryſimum Pannonicum CRANZ. p. 31.

Annon *Heſperis* SCOPOLI p. 520?

LINNÆUS cum ſequente confundit.

Ad pedem rupium montis *Chaſſeralle* SCHUH, CHATELAIN & GAGNEBIN. In *Pertuis de la biſe*, qui alter eſt aditus emerſuris ab area *Creux du Vent*, in montem *Falconarium n*).

b) TOURNEF. ad E.
c) B.
d) BOEHMER. *nectar.*
e) TOURNEF. E.F.I.H.
f) ibid.
g) G.
h) Etiam GARMAN. *epiſt.* p. 262. in hortenſi.
i) *Basler Merkwürd.* XX.
k) *Enumerat. Hort. Gotting.* p. 256.
l) p. 918.
m) *Coron.* p. 24.
n) *Emend. II.* p. 6. n. 11.

Radix lignoſa, caulina, multiceps. Caules ſimplices, vix ramoſi, anguloſi, pedales. Folia pulpoſa, glabra, petiolata, lateſcentia, lanceolata, plerumque raris dentibus inciſa. Flores multo, quam ſequenti, majores. Calycis ſegmenta omnia deorſum gibba, duo magis. Petala magna, ſulfurea, ſubrotunda, odorata. Glandula ad originem ſtaminis minoris, in ſiccis ſpeciminibus ſupereſt. Siliquam nunquam maturam vidi. Stigma emarginatum. Semina ovata. Calyce ab Eryſimo recedit.

450. HESPERIS foliis linearibus, lanceolatis, rariter dentatis, ſiliquis erectis, tetragonis.
Leucojum ſylveſtre CLUS. *Pannon.* p. 337. 338.
Leucojum luteum ſylveſtre anguſtifolium C. B. SCHEUCHZER *It. IV.* p. 337.
Leucojum minus anguſtifolium luteum BOCCONE *Muſ. di piant.* p. 148. *t.* 111.
Keiri con foglie dentate alpino ZANON. *nov. t.* 86. *& con foglie non dentate* EJUSDEM *t.* 87. ob folia aſpera.
Cheiranthus foliis lanceolatis, dentatis, caule recto, ſiliquis tetragonis LINN. *flor. Suec. II. n.* 603.
Eryſimum foliis lanceolatis obſolete digitatis, ſiliquis pedunculis adpreſſis GERARD. *flor. prov.* p. 363.
Cheiranthus ſylveſtris CRANZ. *faſc. I.* p. 48. 49.
In Helvetia calidiori, ut in Valeſia, circa *Fouly*, *Branſon*, *Gonthey*, *Leuk*, *Sedunum*, *Stalden*, *S. Nicolas*, *Praborgne*, *Brieg*; ad vias trans alpes, prope *Capo di Lago*: ubique in viis arenoſis.
Radix craſſa, lignoſa, multiceps. Caules ramoſi, erecti, duri, ſubhirſuti, pedales & bipedales, anguloſi. Folia fere linariæ, longa, linearia, lanceolata, glauca, breviter ſubhirſuta: ut tamen inferiora raris dentibus adſpergantur. Flores minores, quam n. 449. caryophyllæi. Folia calycis omnia deorſum gibba, duo vero magis. Petala longe petiolata, parte colorata parva, ovata: ſtamina duo lateralia inferius, quam reliqua, prodeunt, & ad eorum originem gemellæ glandulæ adſident: Filamenta latiuſcula. Stigma ſeſſile, paulum bigemellum. Siliqua quadrata, prælonga, ſubſericea. Semina numeroſiſſima in ſepti pulpa, ovata, non marginata.
Ob calycem ab Eryſimo differt, ob ſemen a Cheirantho.
Germanica planta, quæ (*Leucojum luteum ſylveſtre hieracifolium* C. B. *Prodr.* p. 102. & quæ circa *Kelbra* abundat *a*); paſſim etiam circa *Jenam* reperitur, & eſt *Eryſimum foliis lanceolatis, ſerratis* LINN. *Cent. I.* p. 18. ROYEN. GERARD. p. 363. modice a noſtra differt, ſi quidquam. Flos minor eſt, calyx albus & gracilior. Siliquæ minus ſericeæ, folia, potiſſimum inferiora, ſæpe acute dentata, fere ad chondrillæ modum. De ejus diſcrimine minus laboro, quæ in Helvetia non ſit reperta.

ARABIS LINN. n. 818.

Duo foliola calycis deorſum gibba, duo recta. Quatuor ſquamulæ infra fundum folii calycini receptaculo adfixæ, loco nectariorum. Siliqua prælonga, anguſta, ſeminibus toroſa.

451. ARABIS caule ramoſo, diffuſo, foliis amplexicaulibus, dentatis, incanis.
Draba II. CLUS. *Pannon.* p. 462.
Heſperis alpina, ſeu muralis minor repens I. B. II. p. 880.
Leucojum vernum perenne album majus I. R. H.
Icon OEDERI *t.* 62.
Arabis alpina CRANZ. p. 40.
Arabis foliis amplexicaulibus dentatis LINN. *II.* p. 928.
In aquoſis & rupeſtribus alpinis & montanis, *ſur Champ*, *Enzeindaz*, *l'Aſſiaz*, *Chapuiſe*, *la Varaz*, *Richard*, *Darbon*, *Javernaz*, *Gemmio*, *Gotthardo.* Abunde in valle Juratenſi (*Lac de Joux*), in monte *Saleva*, *Thuiri*, *Chaſſeralle*, *Creux du Vent.* In vallibus *Juræ* M. *Combe bioſſe*, *Combe de Vallanvron.*
Caules diffuſi, inter procumbentes & erectos medii, ramoſi, ad ſingula folia brachiati, cubitales, hirſuti. Folia craſſula, hirſuta, incana, ex ovatis lanceolata, anguloſa, acute & profunde ſerrata, caulem baſi amplexa, ima petiolata. Calycis folia bina, deorſum gibba, ovata. Petalorum unguis caryophylleus, virens: bractea ovata, alba. Siliquæ vagæ, incurvæ, graciles, planæ, ſeminibus toroſæ, ad vigena. Semen ovale, compreſſum, hilo brevi.

452. ARA-

a) *Emend. II.* p. 7. n. 13.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0240-4

452. ARABIS foliis radicalibus petiolatis, ovatis, dentatis, caule ſubnudo ramoſo.
Piloſella ſiliquata minor THAL. 84. *ic. VII.* D. folia nimis lata.
Burſa Paſtoris ſeu *Piloſella ſiliquoſa* I. B. II. p. 870.
Draba anguſtifolia prima BARRELIER *ic.* 269. *n.* 1.
& II. ibid.
& III. n. 270.
Turritis vulgaris ramoſa I. R. H. LIND. *Hort. Alſat. t.* 1.
Thale Creß & broad Thale Creß PETIVER *t.* 48.
α. β. *Arabis foliis petiolatis, lanceolatis, integerrimis* LINN. *II.* p. 929.
Arabis Thaliana CRANZ p. 41. *t.* 3. p. 2.
Bernæ in ſegetibus non rara, ut ad viam *Moratenſem* ultra *die Ziegelhütte*. In *Val de Ruz*. C. B. ad pontem *Wieſæ &c.* circa *Cliben*. Genevæ. Circa Scaphuſiam, *auf'm Entersberg* MEYER. Circa *Morbegno*.
Radix exigua, annua. Caules ramoſi, multi, erecti, pedales, pene nudi. Folia ad terram plurima, in orbem diſpoſita, petiolata, ovata, vel ex ovatis acuminata, hirſuta, ſubaſpera, integra, aut leviter dentata; ad caulem pauca, lanceolata, pene glabra. Flos exiguus. Calyx tubuloſus, duobus foliolis deorſum gibbis. Unguis petali calycis longitudine. Bractea ſubrotunda, alba. Siliquæ graciles, teretes, curvulæ, a caule ad magnos angulos recedunt. Semina ovata.

453. ARABIS multicaulis foliis radicalibus ſcabris, dentatis, dentibus ciliatis *Emend. V.* p. 12. n. 41. †
Heſperis alpina minor flore albo, ſiliquis longis RAI *ſyllog. plant. exter.* p. 296.
In ſummo monte *Saleva* RAI, & ibidem *Generoſ.* DE SAUSSURE.
Radix exigua, videtur annua. Foliorum ad terram roſula, ut in priori: eorum ſingularis facies: dura ſunt, laurina, viridia, cum nitore: petiolus planus, folium glabrum, aut paſſim pilis hirtum, in univerſum ovatum, vel ellipticum, ſed dentibus acutis, ſex, octove, inciſum, quorum quisque aliquot dura cilia emittit. Caulis, ut in præcedente planta, nudus, præter pauca folia, diviſioni caulis ſubjecta: perinde etiam vagus & curvus, dodrantalis & pedalis. Flos multo major. Calycis folia ovata, paulum lanceolata, deorſum non gibba. Petala calyce duplo longiora, ungue lato, anguſta, ovata, alba; bractea pene ochroleuca, longitudine fere quatuor linearum. Stamina duo paulo breviora. Cuique ſtamini glandula, quaſi anularis, non vera tamen, circumponitur. Siliquæ vagæ, incertæ directionis, etiam pendulæ, nervo elevato, latæ, ſubquadrangulæ, nigræ, maculatæ, longæ, rectæ, biunciales, obtuſo mucrone terminatæ. Semen compreſſum, flavum.
A priori foliis laurinis dentatis differt.
A *Turritide minori* habitu toto & foliis.
A *Leucojo ſcabro* foliis, habitu, ſiliquis anguſtioribus. Ob adfinitatem cum *Arabi* relinquo, a quo glandulis differt.
Siſymbrium noſtrum folio Barbareæ non habet glandulas, neque in Helvetia provenit.

TURRITIS TOURNEFORT.

DILLEN. *nov. gener.* p. 120. LINN. n. 819.

Genus male definitum, a Siſymbrio ægre ſeparabile: JOHANNES RAI habitum ſiliquarum cauli parallelarum pro charactere habet. Petala integra LINNÆUS, & ſiliquam longiſſimam, ſtrictam, hactenus tetragonam, ut tamen medii anguli parum emineant. Mihi neutra nota ſufficere videtur, nam etiam Turritis glandulas habet, SCOPOLIO dictas. Nolui tamen quidquam novare, contentus ſpecies rite diſtinguere. Interim ab Arabide ſeparo calyce deorſum gibbo, ab Eryſimo ſiliqua prælonga.

*454. TURRITIS foliis glaberrimis, curvis, rotundis, petiolatis, ſuperioribus amplexicaulibus, ſagittatis, obtuſis *Emend. IV.* p. 15. n. 44. †
Braſſica alpina perennis RUPP. p. 75. Non vero TOURNEFORTII, cui flos flavus ſit, cum venis ſaturatioribus GERARD. p. 368.
Braſſica ſylveſtris foliis membranaceis THAL. p. 18. & forte plures aliæ.
Rariſſima planta, & a nuperis fere ignorata; reperitur in caverna (Barme, Balm) montis *ſur Champ* abunde, ſed non alibi.
Radix longa, lignoſa, fibroſa. Caulis non ramoſus, pene nudus, bipedalis. Folia glauca, tenera,

tenera, non dentata, ima petiolata, ovata: ad caulem amplexicaulia, obtuſe ſagittata, mucrone in ſupremis acuto. Spica pauciflora. Calycis duo foliola deorſum gibba, longa, lanceolata, alba, aut purpurea. Petali unguis calycis longitudine; bractea alba, elliptica. Stamina duo breviora, quatuor longiora. Glandulæ nullæ. Stigma rotundum. Siliqua longa, gracilis, polyſperma. Semina perexigua, ovata, compreſſa, in pulpam ſepti impreſſa.

455. TURRITIS foliis radicalibus dentatis, hiſpidis, caulinis integerrimis amplexicaulibus, glabris LINN. II. p. 930.
Braſſica ſylveſtris longifolia THAL. p. 16.
Glaſtifolia Cichoroides I. B. *Turrita ſecunda* CLUSII. I. B. II. p. 836. non vero ſynonyma.
Turritis foliis inferioribus cichoraceis cæteris perfoliatæ I. R. H.
Huc etiam refero *Braſſicam ſylveſtrem ramoſam, pene glabram* C. B. *Baſil.* p. 33. cum non aliam plantam reperias, quam huc referas.
Multæ aliæ THALII, aliorumque Auctorum ſtirpes huc pertinent.
β. Monſtrum florum viridium, in capitulum congeſtorum, habet ILL. BOEHMERUS *flor. Lipſ.* p. 120.
Ad vias lapidoſas paſſim. Bernæ *im Lindenthal* ſupra *Bolligen.* Cis Urbam ad viam regiam. In ditione Aquilejenſi vulgo v. c. circa *Echarpigny.* Baſileæ circa patibulum, ad viam, & ad *Wieſam* fluv. prope *Ottersbach*, adque Rheni ripas, qua itur ad pagum *Crenzach.* Circa *Soncebaux* vallis *S. Imier.*
Ex radice annua numeroſa folia prodeunt, hirſuta, aſpera, modo integra, modo ſemipinnata: ſed ea folia mature exareſcunt, ut ſola folia glabra ſuperſint. Caulis non ramoſus, cubitalis & ultra, totus tectus foliis glabris, glaucis, amplexicaulibus, ſagittatis. Flos non magnus, calyce colorato, albo, deorſum gibbo, erecto: petala ex albis ſubviridia, elliptica. Glandulæ duæ, inter calycem utrinque una & ſtamen minus *p*). Siliquæ longiſſimæ, triunciales, per ætatem nutantes, graciles, pene quadrangulæ, polyſpermæ. Semina parva, explanata.

456. TURRITIS foliis omnibus hiſpidis, caulinis amplexicaulibus LINN. II. p. 930.
Barbarea muralis Johan. Bauhini I. B. II. p. 869.
Eryſimo ſimilis hirſuta C. B. in MATTHIOLUM p. 432. & *Eryſimo ſimilis hirſuta, non laciniata alba* C. B. *Prodr.* p. 42.
Turritis minor I. R. H.
Daiſy tower muſtard PETIVER *t.* 47.
Icon C. GESNER. *lign.* 115.
In Helvetia non rara, tum in alpibus, ut *la Varaz*, *ſur Champ*, *Richard*, & in montoſis aſperis *Thuiri*, ſuper *Nodz*, *Weiſſenburg.* Sed etiam in planiora deſcendit ſupra *Dornach;* inter caſtrum *Münchenſtein* & parochi ædes, in ruderibus *Muteti* montis; in ſaxoſis agris. Lauſannæ in muris urbis: circa *Roche au Furet*, & ad *Molendinum.* Scaphuſiæ Cl. MEYER locis aſperis, ſaxoſis. Denique in agris paluſtrium inter *Roche & Cheſſel* abunde.
Folia ad terram in orbem poſita, hirta, ſicca, ovata, acute aut obiter ſerrata, etiam integra: ad caulem ſeſſilia, vel amplexicaulia, elliptica, hamis brevibus aucta, parum ſerrata. Caulis hirtus, ſæpe ſimplex, tamen etiam ab imo ad ſummum ramoſus, erectus, pedalis, etiam tripedalis. Calyx coloratus, erectus, albus, apice fuſco, deorſum gibbus. Petala ungue brevi, lato, bractea ovali alba. Glandulæ quatuor, una utrinque circa ſtamen minus, & alia inter ſtamina longiora & calycem *q*). Siliquæ ſtrictæ, utrinque convexæ, lineaque media diſtinctæ, ſeminibus eminentibus diſtinctæ; juniores nigricant, & cauli & parallelæ & adpreſſæ ſunt, maturæ nutant. Stylus breviſſimus. Semina compreſſa.

ERUCA TOURNEFORT. t. 111.

BRASSICÆ LINN. pleræque.

Antiquum nomen viſum eſt reſtituere plantis, quæ calyce fere erecto *r*) ſunt; glandulas habent quatuor, duas circa ſtamen brevius, duas inter longiora ſtamina & germen, & quarum ſiliquæ teretes, aut tetragoniæ, cornu deſtituuntur, in quo Sinapi ſit character,

p) SCOPOLI p. 316.
q) IDEM p. 516. Duas habet CRANZ. *ung.* p. 36.
r) TOURNEF. C. & A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0242-5 DFG

racter, & Braſſicæ. Etſi enim ſtylus aliquis de ſumma ſiliqua prodit *s*), non ideo cornu eſt.

*457. ERUCA foliis ovatis integerrimis, amplexicaulibus.
Braſſica campeſtris I. CLUS. *hiſt.* p. 127. cum in Auſtria ſponte naſcatur.
& *Braſſica perfoliata campeſtris, flore luteo* LOESEL.
Braſſica radice caudeque tenui, foliis caulinis uniformibus cordatis, ſeſſilibus LINN. *II.* p. 931.
In Helvetia rara, præter *Mühlhuſium*, urbem fœderatam, media in Alſatia ſitam. Baſileæ ad *Wieſam* in agris Cl. LA CHENAL. Circa *Gottingam* in agris ubique inter ſegetes.
Radix annua. Caulis cubitalis, totus tectus foliis glabris, membranaceis, ovatis, hilo anguſto ad transmittendum caulem inciſis. Pauci in ſumma planta flores. Calyx tubuloſus, erectus, foliolis exterioribus deorſum gibbis. Petali unguis viridis, in ſimilem petali venam continuatus. Bractea ovata, alba, paulum ochroleuca. Siliqua exquiſite tetragonia, prælonga, ſæpe difformis & curva. Stylus lineam longus. Tuba brevis, globulo terminata. Semina hinc convexa, inde ſulcata.

458. ERUCA caule paniculato, foliis nervoſis, ovato lanceolatis, integerrimis *Emend. III.* n. 232.
Arabis quibusdam dicta planta CAMERAR. *Epit.* p. 342.
Draba lutea quibusdam I. B. II. p. 870.
Heſperis lutea, ſiliquis ſtrictiſſimis I. R. H.
Siſymbrium foliis lanceolatis, dentate ſerratis, caulinis LINN. *II.* p. 412.
Ad viam regiam inter *S. Remi* & montem *S. Bernhardi*. *Burmii* Rhætorum I. B.
Radix lignoſa. Caulis bicubitalis, teres, glaber, totus folioſus. Folia omnia petiolata, ovato lanceolata, integerrima *t*), ſuperne glabra, nervis albis, inferne ſubhirſuta. Ex foliorum alis rami nudi multiflori, ut caulis ſuperne paniculatus ſit. Petioli florigeri longi, ramoſi. Calyx coloratus flavus, ex ovato lanceolatus, duobus foliis paulum deorſum gibbis. Petala ungue lato, fine ſubrotundo, colore aureo. Stamina duo breviora, quorum cuique duæ magnæ glandulæ adſident, unde delapſo flore ſiliqua craſſiuſculo quaſi nodo fundatur. Stylus brevis. Stigma latum, bicolle. Siliqua longa, ſtricta, quam maturam non vidi.

459. ERUCA caule hirto, foliis hirſutis ſemipinnatis, pinnis ſubrotundo dentatis *Emend.* II. n. 18.
Eruca ſylveſtris TABERNÆM. p. 448. CAMERAR. *Epit.* p. 307.
Leucojum terreſtre majus frigidarum regionum COLUMN. p. 260. 262. foliis paulo magis anguloſis.
Eruca inodora I. B. II. p. 862.
Eruca fruticoſa hirſuta, papaveris folio BOCCONE *Muſ. di Piant.* p. 167. *t.* 120. folio magis rotundo.
Eruca lutea ſylveſtris, caule aſpero C. B.
Braſſica foliis dentato pinnatifidis, caule hiſpido, ſiliquis levibus LINN.
Paſſim in Helvetia ad vias & foſſarum aggeres. *Ebroduni*, circa *Paterniacum*, ad *Arolam* inter *Arberg & Worben*. Supra Laufannam ad viam, quæ ducit verſus *les Croiſettes*. In Valeſia. Baſileæ *v*) ad pontem *Rheni*, prope curiam Navicularіorum. GAGNEBIN ad Rhenum circa *Neudorf*, & inter *klein Huningen & Binzen, an der Wieſe*. Etiam Bernæ proveniebat in Area, cui nunc noſocomium novum, & ædificium ſuperſtructum eſt, in quo currus, rotæque tormentorum majorum adſervantur (*der Stukhof*). Quare nunc deſtructa evanuit.
Radix annua, exigua. Caulis duriuſculis pilis aſper, anguloſus, ſulcatus, diffuſus, tripedalis, ramoſus & brachiatus. Folia ſucculenta, hirſuta, ſatis ſimilia vulgari Jacobeæ, qualia folia nuperi *lyrata* vocant, longe petiolata, ſemipinnata, pinnis obtuſis, magnis, obtuſisque dentibus inciſis, brevioribus, aut longioribus, eundo majoribus, ultima impare, obtuſa. Flores numeroſi; calycis folia erecta, quorum duo modice deorſum gibba ſunt, omnia lanceolata, ſubhirſuta, caduca. Petala longo ungue, bractea ovata, calyce duplo longiora, colore ochroleuco. Stamina de flore eminent. Inter ſtamen minus & germen utrinque glandula, & alia inter calycem & ſtamina majora. Siliquæ patulæ, ad magnos angulos, obtuſe tetragoniæ, turgidæ,

s) E.L.
t) Dentes nominat I.B. Pingit CAMERARIUS. Si veri ſunt, planta noſtra nova eſt.
v) *Basler merkwürd.* p. 704. Etiam Halepi in muris RAUWOLF *Flor. Orient.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0243-1 DFG

turgidæ, ſeſcunciales; cornu breve, capitatum, obtuſum, non bifidum. Semen oblongum.

β. Omnibus comparatis idem eſt *Sinapi ſylveſtre Genevenſe* I. B. II. p. 858. Rai *ſyllog. exter.* p. 237.

Nam in alveo fluvii *Arve* hæc noſtra reperitur, & ad me a Cl. le Clerc miſſa eſt.

γ. Flore flavo, aliquanto majori. Vulgo reperitur in Valeſia, ut *Agauni*, inque Gubernio Aquilejenſi, ad ripam *Rhodani*, *à la Bataillére*, circa *Bevieux*, circa *viam malam*, & inter *Chur & Embs.* Circa *Neudorf:* in arenoſis ad *Birſam & Rhenum.*

Hæc varietas ad multas plantas regionum calidarum proxime accedit, ut ad *Wallrocket* Petiver t. 46. *Erucam ſylv. minorem luteam Burſæ paſtoris folio Italicam* Barreleier *ic.* 1016. *Siſymbrium XIV.* Linn. Nam Barrelerii planta x) in horto culta, quatuor glandulas habet.

Sed etiam ex Benedicti Stæhelini dono inter plantas meas habeo *Erucam ſylveſtrem minorem luteo parvoque flore* C. B. *Siſymbrium IV.* Linn. noſtræ plantæ ſimillimum. Nam planta noſtra etiam perhumilis, & vix quatuor unciarum reperitur.

*460. ERUCA foliis pinnatis, pinnis acutiſſime ſerratis *Emend. VI.* n. 65.
Eruca Tanaceti foliis H. Ox. *II.* p. 231. *S. II. t. 6.*
Eruca fruticoſa foliis Tanaceti indica Zanon. *hiſt. nov.* p. 104. *t.* 72.
Siſymbrium foliis pinnatis, lanceolatis, ſerratis, extimis confluentibus Linn. *II.* p. 916.

In Valeſiaca parte montis *Pennini*, ſub cœnobio *S. Bernhardo* dicato: deinde abunde in proxima valle *Auguſta Prætoria* provenit, pulchra planta.

Radix lignoſa facile defringitur. Caulis glaberrimus, bipedalis, ad terram ſæpe nudus, ſuperne plurimis foliis tectus, leviſſimus, vix ramoſus. Folia tenera & flaccida, utcumque tanaceti foliis adfinia, pinnata, paribus pinnarum ſex & ultra, extremis duabus cum medio lobo confluentibus. Omnes eæ pinnæ totæ acutiſſime dentatæ ſunt, fine ultimo integro, & lanceolato; Vidi & integra folia. Rami in racemos ſpecioſos multifloros terminantur. Calyx coloratus, flavus, foliis ovatis. Petala ſaturate crocea, ovato fine, paulum emarginato. Stamina duo valde brevia, rectiora, circa ea colliculus elevatus. Siliqua brevis, ſæpe curva, cornu brevi capitato.

461. ERUCA foliis glabris, pinnatis, pinnis linearibus difformibus.
Eruca ſativa Fuchs p. 262.
Sinapi ſylveſtre Dodon. p. 707.
Eruca tenuifolia perennis I. B. II. p. 861.
Sinapi Eryſimo Tragi cognatum vel ſimile I. B. II. p. 877. *&c.*
Siſymbrium foliis integerrimis, infimis bis tripinnatifidis, ſupremis integerrimis Linn. *II.* p. 917.
S. tenuifolium Ejusd. *Cent. I. n.* 50.
Eruca ſylveſtris Blakwell. *t.* 266.

In muris & ruderibus legi Genevæ abunde, *à la porte Cornevin.* Seduni in arce *Valeria*, circa *Fouly*, *Branſon.* Badæ in arce diruta. Gagnebin *aux allées de Colombier*, *& Tiguri.* C. B. ad *Wieſam.* Abunde etiam ad *Rhenum*, *Spiræ*, *Wormatiæ*, *Manhemii.*

Concinnæ plantæ radix alba, prælonga. Caulis firmus, cubitalis, diffuſus, ad radicem ſubhirſutus, folioſus, ſuperne ſubnudus. Folia lònge petiolata, polypodii aliqua ſimilitudine. Nervus folioſus latus, pinnas accipit adnatas alternas, aut conjugatas, parium duorum, & trium, aut quatuor, quarum impar ultima pinna major eſt & lanceolata: earum pinnarum primæ parvæ, breviores, acutum cum nervo angulum efficiunt, incerta & variabili latitudine: ora integra eſt, raro dentata. Superiora folia demum ſimplicia ſunt & linearia; omnibus natura tenera eſt, levis & glauca. Calyx ſubhirſutus, levis. Folia ovato lanceolata, deorſum paulum gibba, erecta, inde patula. Petala flava, petiolata, lente dilatata, leviter emarginata, patentia, calyce duplo longiora. Stamina duo inſigniter breviora, tumida glandula cincta, & aliæ duæ glandulæ inter ſtamina longiora & breviora. Siliqua intra ipſum florem petiolata, uncialis, compreſſa, lata, cornu brevi. Stigma emarginatum. Semina compreſſa, ovata, cum hilo.

Sapor acris & & ardens Sinapi.

462. ERUCA

x) *Enum. plant. Gotting.* p. 249.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0244-7 DFG

462. ERUCA foliis ſcabris, ſemipinnatis, pinnis rectangulis, rariter dentatis.
Eruca cærulea in arenoſis creſcens C. B. *Prodr.* p. 40. BARRELIER *ic.* 196.
Eruca ſylveſtris minor, foliis ſubaſperis, in orbem ſparſis LOESEL. p. 68. *ic.* 13. *& major* EJUSD.
Heſperis petræa vel ſaxatilis LINDER. TOURNEF. p. 132. *t.* 3. D.
Siſymbrium caule ſubfolioſo ramoſo, foliis lyratis, rectangulo dentatis, hiſpidis, pilis ramoſis, LINN. *II.* p. 919.
Maxima copia circa *Burgdorf*, in arenoſis rupibus. Inter *Lauffen & Delſperg*. In arenoſis ad *Rhenum & Birſam* circa *S. Jacob.* Ad *Dubim*, ubi Neocaſtrenſe dominium præterit.
Folia ad terram numeroſa, in orbem ſparſa, ad caulem ſimilia, ſed pauca, ſubaſpera ſunt, nervo foliaceo, pinnis conjugatis, ad angulos rectos cum nervo confluentibus, progrediendo majoribus, acutis, vix dentatis, decem fere parium; extrema pinna lata, triangulari. Caules multi, ramoſi, brachiati, ſubaſperi, dodrantales. Calycis folia ovata, colorata, duo deorſum gibba. Petala calyce multo longiora, ungue virente, longo: bractea amœne purpurea, etiam alba *y*), transverſim lata, obſcure emarginata. Glandulæ quatuor, evidentes. Siliquæ longæ, ſeminibus tumentes, patulæ, longe petiolatæ. Stylus perbrevis, capitatus. Semina flava, emarginata.

SINAPI.

SINAPI TOURNEFORT. t. 112.

SINAPI LINN. n. 821. pleræque ſpecies.

Ab *Eruca differt cornu longo, conico, ſolidoque *a*) ſiliquæ. LINNÆUS ſeparat calyce patulo, petalis erectis. Glandulæ, ut in Eruca *b*).

*463. SINAPI foliis radicalibus pinnatis, hirſutie incanis, ſiliqua cornu ſuo breviori.
Eryſimum foliis ſubincanis, ſiliquis breviſſimis HERMAN. *Paradis. batav. t.* 155. VAILL.
Sinapi ſiliquis racemo appreſſis, brevibus, foliis inferioribus lyratis, ſcabris, ſummis lanceolatis, caule ſcabro LINN. *Cent. I.* p. 280. *Spec. II.* p. 934.
Cl. LA CHENAL invenit in agris verſus *Alſchweiler* plantam, ut ipſe ſuſpicatur, exoticam, cum medica ſubnatam, nunc jura civitatis nactam. Sed etiam *Mülhuſiæ* Cl. HOFERUS reperit.
Caulis diffuſus & brachiatus, cubitalis & ultra, teres, aſper, glaucus. Folia radicalia in orbem ſparſa, cinerea, molli hirſutie ſubincana, nervo foliaceo pinnata, pinnis numeroſis, primis exiguis, confertis, retroverſis, pene imbricatis, eundo majoribus, varie & anguloſe dentatis, fine pinnarum ampliorum fere ſubrotundo, amplo, anguloſe inciſo: extrema pinna ampliſſima. Majoribus pinnis hinc inde minores miſcentur. Ad caulem pauca, præter rara & exigua, folia elliptica, ſerrata, incana. Calyx pallidus, erectus: folia elliptica, concava, paulum deorſum gibba, piloſa. Petala ſulfurea, ungue anguſtiſſimo, erecto, bracteis ſubrotundis, patentibus. Stamina frequenter octo, quorum quatuor breviora: antheræ flavæ, in apice puncto purpureo notatæ. Glandulæ quatuor, duæ inter ſtamina majora interque calycem, duæ inter ſtamina breviora & germen. Germen ſtylo ſuo brevius: ſtylus clavatus, craſſus, ſtigmate capitato: dilatatur in ovalem quaſi loculum, ſtriatum, durum, monoſpermum & diſpermum: reliqua ſiliqua petiolata, parva, brevis, toroſa. Siliquæ cæterum ſcapo arcte adpreſſæ, ut in Eryſimo, maturæ nodoſæ ſunt, & quatuor & quinque ſeminibus turgent, & cornu habent bilineare, ipſæ dodrantem unciæ longæ.

464. SINAPI ſiliquis tetragonis, hirſutis, floribus venoſis *Enum. Hort. Gotting.* p. 250. *Catalog. rar.* n. 705.
Sinapi alterum genus FUCHS p. 539.
Eruca c) *ſativa* MATTHIOL. p. 530. DODON. p. 708.
Eruca latifolia alba ſativa Dioſcoridis C. B. I. R. H.
Braſſica caule hirſuto, foliis lyratis, ſiliquis glabris LINN. *II.* p. 932.
Ad vias & in ſcrobibus Helvetiæ calidioris, ut in via *Tombey*, inter *Olon & Verchier*. In Valeſia inter *S. Leonhard & Siders*.

Caulis

y) REYGER. *Flor. Gedan.* p. 167.
a) TOURNEF. O.O.O. *b*) IDEM C.D.
c) Mali ſucci eſt CELSUS II. c. 21. Semina materiem evocant c. 33.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0245-3 DFG

Caulis anguloſus, erectus, paucis pilis hirtus, ramoſus & brachiatus, bipedalis & ultra. Folia glabra, pulpoſa, nervo foliaceo, pinnis parium trium & quatuor, ad nervum accedentibus progrediendo majoribus, confluentibus, oblongis, acutis, dentatis, extrema maxima, ovata, vel rhomboidea, ſæpe ſemibifida & ſemitrifida. Calyx erectus *d*), lividus, foliis longis, deorſum gibbis, duobus magis. Petala ungue erecto *e*), caryophylleo, longo; bractea lata, ſubrotunda, in noſtris fere citrina, venis nigris picta *f*), etiam alba. Siliquæ breviter petiolatæ, cauli appreſſæ, ſubhirſutæ, teretes *g*), ſed quatuor *h*) lineis percurſæ, quarum duæ parum elevatæ: craſſo & valente cornu *i*) triangulari, ſtigmate bicolli. Semina hinc teretia, inde plana.

Sapor plantæ acris fecit, ut ab antiquis inter venereas plantas numeraretur *k*). Dicitur etiam aviculas *l*) ad canendum excitare. In morbis lentis, in hydropis initiis, in ſcorbuto viſcido & chronico laudatur a BOERHAAVIO *m*).

465. SINAPI *n*) ſiliquis tetragonis glabris.

Sinapi BLAKWELL. *t.* 446.

Sinapi ſiliqua latiuſcula glabra, ſemine rufo ſive vulgare I. B. II. p. 855. cum bona icone & deſcriptione.

Sinapi rapi folio o) C. B. I. R. H.

Circa Biennam legi inter *Bözingen & Pieterlen*, & circa *Agaunum* ad vias. STÆHELINUS *Auguſtæ*, neque tamen in Helvetia vulgare eſt.

Caulis ramoſus, brachiatus, diffuſus. Folia pulpoſa, ut in plerisque hujus generis inſectorum rapinæ obnoxia: ad terram raris pilis aſpera, nervo longo, pinnis raris, progrediendo majoribus, confluentibus, extrema longe maxima; figura pinnarum varia eſt, acute triangula, oblonga, obtuſa, dentata, etiam ſemitriloba: ſuperiora folia glabra ſunt, & ſuprema triangularia, integerrima, & demum elliptica. Flos in tota gente minimus, flavus. Calyx glaber, foliis linearibus, duobus deorſum gibbis. Petala gracili ungue; bractea ſubrotunda. Glandulæ quatuor. Siliquæ breves, quadratæ *p*), toroſæ, cauli parallelæ, glabræ: cornu principio craſſo, gracile, filiforme *q*), ægrius Sinapi characterem tuetur. Semina ad novem uſque, rotunda *r*), fuſca.

Sapor totius plantæ, & ſeminis etiam potiſſimum, igneus & exurens. Spiritum dat alcalinum, qui cum *oleo vitrioli* effervescit *s*), & ſyrupum violarum viridi colore tingit *t*); & cum *ſpiritu urinoſo* ſalem volatilem ſiccum cryſtallinum *v*) exhibet; tum oleum ſubnigrum, abunde *x*). Aqua deſtillata ipſa *y*), & ipſum infuſum aquoſum, acrimonia *z*) pollent, extractum autem & ſpirituoſum debile eſt, & aquoſum *zz*). Denique etiam ſemen tritum cum aceto fervet *a*), & ex ſemine phosphorus obtinetur *b*), & vis non videtur in acido poni *c*). Quare acrimonia ſua acidum ſpontaneum ſubigit. Motus languentes excitat. Adverſus chloroſin, morbum hypochondriacum *d*), cachexiam aquoſam, hydropem *e*), paralyſin valet. Ad ſcorbutum muriaticum, aut quartanam *f*), perinde laudatur, ut Cochlearia. Sinapi ipſo in cibo ſumto, & ſucco cum vino albo dato Rupellenſes in obſidione ſua ſcorbutum ſuperaverunt. Batavi ex lege ſcripta ſuis nautis penum *muſtardæ g*) curant. Cum muſto ſemen Sinapi ab antiquiſſimis retro temporibus *h*) in electarium diæteticum paratur, quo contra crudos fructus horæos, & acetoſa condita, ventriculus quaſi armatur *i*).

Acrimonia

d) TOURNEF. t. III. C.
e) IDEM A.
f) B.
g) G.H.
h) E.
i) D. &c.
k) Conf. DIOSCORID. L. 2. c. 134. LOBEL. *adverſ.* p. 68.
l) BORCLER. II. p. 225.
m) Etiam BUCHWALD p. 116.
n) Νᾶπυ idem quod Sinapi SUIDAS II. p. 596. Sinapi mali ſucci eſt CELSUS II. p. 21. materiem evocat, maxime inter reliqua c. 33. Eligi debet valde rufum. Ad coxendicum cruciatus impoſitum utile eſt ad DIOSCOR. II. c. 148.
o) Sinapi alterum rapi folio PLIN. L. XIX. p. 581.
p) TOURNEF. t. 112. F.L.M.
q) O.O.
r) P.
s) WALLER ad HIÆRNE II. p. 63. SPIELMAN. p. 177.
t) FLOYER. *pharmacobaſan.* p. 42.
v) WALLER ibid.
x) SPIELMAN. ibid.
y) HILL. *mat. med.* p. 526.
z) CARTHEUSER *mat. med.* p. 426.
zz) IDEM ibid.
a) BARON ad LEMERY p. 18. Adde MACQUER. *chym. prat. II.* p. 156. 157. Negat tamen eum fervorem Cl. ALTMANN p. 39. ut experimentum repeti oporteat.
b) ALBIN. *phosphor.*
c) CARTHEUSER.
d) Experimento T. CORNELII apud SANTANELLUM *lucubr. I. Gal. di Minerv. I.* P. I. p. 98.
e) Cum geniſtæ ſummis ramis MEAD. *monit.* p. 138.
f) In cereviſia FLOYER. p. 184.
g) N. *V. Traité du Scorbut.* p. 115. CHOMEL.
h) Eſſe feculam Coam WEDEL *Exerc. VI. dec.* 7.
i) Conf. de laudibus Sinapi L. MOULIERE in *theſi.* Paris 1743.

Acrimonia ſua cum aqua calida & ſale vomitum *k)* movet. Addito ſemine Sinapi Turcæ *l)* impediunt, ne muſtum in vinum tranſeat. Idem ſemen potens eſt apophlegmatismus, adverſus apoplexiam & paralyſin non iners. Capras eo paſtas perire lego *m)*. Ut denique dicam quæ ſentio, & ipſe vidi, frequentem Sinapi uſum credo humores ad naturam putredinoſam diſponere, morbosque acutos reddere pernicioſiores, ſi in muſtardæ amantes homines inciderint. Neque ventriculo muſtardam prodeſſe putem, quæ vix ipſa coquatur, & pluſculis horis ructus putridos cieat.

Cuti impoſitum Sinapi rubefacit, inflammat, veſicas excitat, veſicatoria emplaſtra ſubit, tollit dolores podagricos.

466. SINAPI ſiliquis hiſpidis, roſtro longiſſimo LINN. II. p. 933.
Sinapi album ſiliqua hirſuta, ſemine albo & ruſo I. B. II. p. 858. lege 856. I. R. H.
Sinapi album BLAKWELL. *t.* 29.

In ruderoſis, Germaniæ tamen magis familiare.

Caulis ſucculentus, hirſutus, erectus, cubitalis & alior. Folia ſucculenta, ima pinnata, pinnis primis exiguis, ultima longe maxima, ſemitrilobata, aut demum integra, ovata, varie ſerrata. Flos quam priori, major. Calyx primum erectus, inde patulus, foliis peranguſtis. Petala flava, emarginata, venoſa. Duæ glandulæ ſtaminibus brevioribus reſpondentes, duæ longioribus. Siliquæ pulpoſæ a caule magis diſtant, breviſſimæ, pro ſui cornu ratione, hirſutæ, maturæ etiam glabræ, & quaſi articulatæ. Cornu tota ſiliqua longius; ſtigma bifidum. Semina a duobus ad quatuor, ſublutea, in ſpongioſis loculis, ſapore acri & igneo: folia Braſſicæ ſapore.

In medicinam perinde recipitur, ut prior ſpecies.

467. SINAPI ſiliquis multangulis, toroſe turgidis, proprio roſtro longioribus LINN. II. p. 933.

α. Foliis integris.
Irion FUCHS p. 256.

β. Foliis diviſis.
Rapiſtrum arvorum LOBEL. *ic.* p. 198.

α. β. Sinapi arvenſe præcox, ſemine nigro I. R. H.

In Helvetia peſtis eſt frugum, inque locis ruderoſis frequentiſſimum.

Calyx durus, brachiatus, cubitalis, ad terram hirtus. Folia ſubaſpera, patula, pinnis paucis, exiguis, etiam nullis, ambitu ovato lanceolato, circumſerrato. Calyx glaber, pallens, foliolis anguloſis, duobus deorſum gibbis; patulis per ætatem. Flos prioris, luteus, venis concoloribus, petala ſubrotunda. Glandulæ quatuor, pene acuminatæ, duæ ad ortum ſtaminum minorum, duæ ad ſtamina majora. Siliqua ſubhirſuta, longior quam priori, polyſperma, per maturitatem turgida: cornu proportione brevius. Stigma bifidum. Semina ſphærica, fuſca, ſapore igneo, ad novem.

Apes in Sinapi multum quærunt mellis *n)*, & in erucis *o)*.

RAPHANUS LINN. n. 822. TOURNEF. t. 114.
& RAPHANISTRUM TOURNEFORTII t. 115.

Cum Sinapi in plurimis convenit. Siliqua ſeminibus turgidis diſtincta, pene articulata *p)*, longe cornuta *q)*. Folia duo calycis inſigniter deorſum gibba *r)*. Glandulæ, quæ Sinapi.

468. RAPHANUS ſiliquis teretibus articulatis, levibus, unilocularibus LINN. II. p. 935. & diff. *de Raphania.*

α. Flore albo, quæ in Helvetia frequentior, venis ſæpe purpureis *s)*, etiam cæruleis.
Rapiſtrum flore albo Erucæ foliis LOBEL. *ic.* p. 199.
Lampſana apula Plinii & Dioſcoridis COLUMN. p. 261.
Rapiſtrum purpureum TABERNÆMONT. p. 407.

k) *Act. Edimb. II.* p. 303.
l) *Gaer. di Minerv. I.* P. I. p. 98.
m) MANDELSLOH. *Itin.* p. 152.
n) GLEDITSCHII *Abhandl.*
o) MARALDI *Mem. de l'Acad. des Scienc.* 1712. p. 317.
p) TOURNEF. t. 115. E.
q) Ad E.
r) Sub C.
s) Hæc Lampſana L. GHINI apud TURNERUM II. p. 278.

β. Flore citrino, in Germania frequentior.
Lampſana flore melino TABERNAEM. p. 408.

In agris, peſtis frugum.

Caulis herbaceis ſpinulis aſper. Folia ampla, nervus foliaceus prælongus, pinnæ raræ, confluentes, dentatæ, ultima maxima, ovalis, circumdentata: neque in ſuperioribus foliis pinnæ adcedunt. Glabritie & hirſutie ludunt. Calyx viridis, tubuloſus, ſubhirſutus, ad apicem magis, duobus foliis valde deorſum gibbis. Petalorum ungues calycis longitudine: bracteæ albæ in noſtris, venis obſcurioribus pictæ, etiam cæruleæ, leviſſime emarginatæ *t*). Glandulæ duæ ad ſtaminum breviorum ortu *v*), duæ aliæ ad ſtaminum longiorum originem. Siliqua ſtricta, in origine ſua biloculari, nam ſuccreſcentia ſemina ſeptum obliterant, ut unicus loculus ſupereſſe videatur: una loculi fungoſi intumeſcunt, & anguſtis fretis *x*) diſtinguuntur. Cornu prælongum; ſtigma obtuſum; ſemina ſphærica *y*).

Acris planta, validi odoris, alcalini.

DENTARIA TOURNEFORT. t. 110.

LINN. n. 810.

Flos caryophyllæus: calyx erectus, duobus foliolis deorſum gibbis. Siliqua craſſa *z*), longa, bilocularis, ſtylo longo *a*), cujus valvæ elaſtica vi reſiliunt, & in ſe invicem ſurſum revolvuntur *b*), ſeptumque nudant. In ſepti fungoſi loculis ſemina plana *c*). Glandulæ modo binæ, modo quaternæ.

469. DENTARIA foliis quinatis, digitatis.

α. Folia quinata, digitata.
Dentaria minor CAMERAR. *Epit.* p. 704.
Dentaria MATTHIOLI *pentaphyllos* p. 1111. CLUS. *Pann.* p. 451. 452.
Dentaria pentaphyllos MANGET. *Pharmac. I.* p. 711. *t.* 34.
Dentaria pentaphyllos, foliis mollioribus GARIDEL. p. 155. *ic.* 29. *& foliis aſperis* I. R. H.

β. Foliis inferioribus ſeptenis, ſuperioribus quinis.
Dentaria pentaphyllos V. CLUS. *Pann.* p. 453.
Dentaria heptaphyllos GARIDEL. p. 152. *ic.* 28. *Siliquoſa Ic. Robert.* 70.
Dentaria foliis imis ſeptenis, ſuperioribus quinatis.

Duas ſpecies non immerito feceris, cum nimis certa foliorum diverſitas ſit. Flores tamen conſentiunt.

Utraque in montoſis & ſubalpinis ſylvis naſcitur. Prior in monte *Creux du Vent*, *Dolaz*, *aux Combes de Valanvron*. In valle *Chapuiſe*. GESNER in monte *Albis*, in *Uetliberg* MURALTUS. ARETIUS in monte *Nieſen*.

Altera β. in monte *Feuerſtein*, *Thuiri*, *Dolaz*, *Muteto*. Circa *Delſperg*, *à la Combe de Valanvron*, *Combe grede*. Scaphuſiæ C. GESNER. Porro in rupibus *la Praiſſe*, prope *Roche*. Verſus *les Fondemens*, qaa itur per *Fenalet*, *en Jorogne* &c.

Radix cylindrica *d*), ad angulos rectos ramoſa, ſucculenta, alba, ſquamis orbiculatis inciſa. Caulis unicus, non ramoſus, cubitalis. Folia longe petiolata, nervo foliaceo, in α. quina, digitata, in β. ad radicem pinnata, trium parium, cum impare ſeptimo. Pinnæ teneræ, acute ſerratæ, ellipticæ. Calyx coloratus, purpureus, tubuloſus, duobus foliis paulum deorſum gibbis. Petali unguis calycis longitudine. Bractea patula, orbicularis, alba, extus rubens, etiam violacea. Glandulæ duæ *e*) ad origines ſtaminum breviorum. Siliqua enſiformis, ex compreſſa teres, cornu grandi. Tuba globoſa.

Odor & ſapor Erucæ, puto & vires. Aquam ad epilepſiam utilem Noribergæ venalem proſtare S. PAULI.

470? DENTARIA foliis inferioribus pinnatis, ſupremis ſimplicibus LINN. II. p. 912. Conf. *It. hercyn.* n. 10.
Coralloides CORD. *hiſt.* p. 151. b. *cum foliis ſuperioribus, abſque gemmis.*
& Coralloidis altera ſpecies CORDI.

Dentaria

t) A.B.
v) Duas BOEHMER. *nectaro*
x) TOURNEF. E.G.
y) H.
z) TOURNEFORT. E. F.
a) F.
b) H. I. *Anc. Mem. X.* p. 413. ſqq.
c) TOURNEF. K
d) TOURNEF. L.
e) Habet unam SCOPOLI p. 516.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0248-0 DFG

Dentaria baccifera CLUS. *Pannon.* p. 441.
& *Dentaria anguſtifolia baccifera* AICHSTETT. *æſtiv. ord. 7. t. 12. f. 2.*
Hinc *Dentaria baccifera foliis Ptarmicæ* C. B.

In Helvetia nondum reperi, ſed habet WAGNERUS, ut non ideo pro certa cive habeam. Eadem in hercynicis ſylvis vulgo naſcitur, & circa *Gottingam*, ad ſiniſtra villæ *der Dreiſch.*

Tenerior priori, foliis imis ſeptenis, inde quinis, tunc ternis, demum ſolitariis, ſerratis, etiam integris.

Calyx tubuloſus, omnibus foliis deorſum gibbis, duobus magis, viridis cæterum, oris albis. Petala elliptica, ſuave purpurea. Glandulæ duæ, ut in priori poſitæ, & duæ maximæ ad interiora ſtaminum longorum *f)*, utrinque una.

Siliquæ raro matureſcunt *g)*, earum vero locum tenent gemmæ ſeptenæ & novenæ, in baccæ ſpeciem in alis foliorum congeſtæ. Vidi tamen ſiliquas ex teretibus compreſſas, cornu ſolido, ſeminibus pellucentibus. Semina vera rariſſime matureſcunt *h)*, & bulbilli terræ commiſſi ſpeciem propagant *i)*, qui veræ ſint gemmæ *k)*.

CARDAMINE *l)* TOURNEF. T. 109.

LINN. n. 812.

Cum Dentaria convenit natura elaſtica *m)* ſiliquæ ſurſum ſe revolventis; ſed eadem ſtylum breviorem habet *n)*, ſiliquam gracilem, compreſſam *o)*, tamen ſubteretem.

471. CARDAMINE foliis pinnatis, imis obtuſe lobatis, caulinis acute dentatis, floribus apetalis.
Sium impatiens P. ALPIN. *Exot.* p. 331.
Siſymbrii Cardamines ſpecies quædam inſipida I. B. II. p. 886.
Siſymbrium montanum tenuifolium flore muſcoſo purpuraſcente BARRELIER *ic.* 155. qua prima folia bene exprimuntur.
Cardamine alpina erecta, foliis copioſis, imis latioribus, ſupernis anguſtioribus, profundis & eleganter diſſectis, floribus parvis albis SCHEUCHZER *It. VII.* p. 510.
Cardamine foliis pinnatis inciſis, ſtipulatis, floribus apetalis LINN. *Iter. Weſtrogoth.* p. 26. *Spec. II.* p. 914.

Paſſim in Helvetia reperi. Alpinarum umbroſarum ſylvarum propria civis eſt, ut in obſcura ſylva *derriere Buis*, qua ad torrentem *Tantin* deſcenditur. Sed etiam in glareoſam planitiem deſcendit. Proxime *Roche*, *au Vorſier*, & ſecundum murum prati *des Eſſerts*, provenit, & prope *Villeneuve* in glarea. SCHEUCHZERUS ad ripam meridionalem lacus Rivarii. *Bey der Ziegelbruk gegen Chur. Im Kienthal.*

Radix exigua. Caules a ſemi pede ad cubitum erecti, firmi, parum ramoſi. Folia radicalia in orbem ſparſa, pinnata, pinnarum paribus quinque & ultra: pinnæ petiolatæ, alias integræ, breviter ovatæ, alias ſemibilobatæ & ſemitrilobatæ, ſemper obtuſæ. Caulina folia acutius inciſa, etiam pinnata. Spica florum erecta, & ſiliquæ cauli parallelæ. Calycis folia obtuſa, ovata, cava. Petala plerumque nulla, aliquando tamen reperta ſunt *p)*, alba, calyce majora. Stamina ſex longiora de flore exſtant, & album florem repræſentant. Siliqua longa, ſtricta, ſubtumida, ſtigmate globoſo. Semen quadratum.

472. CARDAMINE foliis pinnatis, hirſutis, pinnis ſubrotundis, ſtaminibus quaternis.
Cardamine alpina media CLUS. *Pannon.* p. 455. ob folia hirſuta & aſpera.
Siſymbrium aquaticum alterum CAMERAR. *Epit.* p. 270. bene.
Siſymbrium Cardamine minus flore purpureo [lege *parvo*] I. B. II. p. 888. cum bona deſcriptione.
Cardamine foliis pinnatis, floribus tetrandris LINN. *II.* p. 915.

In alneto trans *Wieſam* prope Baſileam: in ſylvis umbroſis *Juræ*, ut in *Creux du Vent*, in ipſa area. In Hercynia ſylva, *jenſeits der Schluft gegen Andreasberg.* Circa *Farns-*

f) Cl. SCOPOLI habet glandulas ſex, & magnas noſtras videtur pro duabus numerare p. 522. ſed unam video.
g) Creſcere tamen FABRICIUS.
h) BOEHMER. *plant. caul. bulbif.* p. 9.
i) IDEM ibid.
k) BOEHMER. *plant. caul. bulbif.* GREW. *plant. anatom. II.* p. 58.
l) Siſymbrium alterum Cardamine riguis gaudet, guſtu cardamon repræſentat: Folia primum rotunda, adulta Erucæ modo finduntur DIOSCOR. II. c. 121. Cardamis ſpecies Naſturtii SUIDAS II p. 242.
m) TOURNEF. ibid. H. I
n) TOURNEF. t. 109. F.F.G.H.I.K.
o) ibid.
p) LINN. *Flor. Suec. II.* p. 464. Iterum negat *Spec. II.* p. 914.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0249-8

Farnspurg STÆHELIN. *Im Daubenloch* prope Biennam Cl. SCHUH, *à la montée de l'Anvers de Renan* GAGNEBIN. Prope *Ferriére au pied du chemin à la Jaques.*

Innumera tenera folia ſubhirſuta, circa gracilem radicem fuſa: pinnæ diſſitæ, laxæ, quatuor & quinque parium, extremo impare majore: eædem ſubrotundæ, uno alterove dente inciſæ, extrema ſemitriloba, aut obtuſe circumſerrata. Caulis hirſutus, pedalis, ramoſus. Folia ad caulem fere ſimilia, paulo anguſtiora, tamen lata. Flores pauci, majores tamen quam ſequenti. Calyx ovatis ſegmentis cavis, vix quidquam gibbis. Petala alba, lente dilatata, emarginata. Stamina quatuor *q*), deficientibus brevioribus. Siliqua cornu cylindrico ſolido, gracilis ipſa, longa, polyſperma.

β. Varietas glabra, aut breviſſimis & inconſpicuis pilis hirta, in areis glareoſis, primo vere, inque pratis humidis frequens eſt, inque alneto trans *Wieſam*: & *Rupe* in primo prato ſecundum hortos, tum in pratis ſub *Moutru.*

Cardamine IV. Dalechamp. LUGD. p. 659. I. R. H.
Cardamine ſylveſtris minor Italica BARRELIER *ic.* 455.
Naſturtium aquaticum minus C. B. *Baſil.* p. 30.

γ. Hanc credo eſſe *Naſturtium pratenſe parvo flore* C. B. *Prodr.* p. 44. quod verſus montem *Beligardum* repererit. In Gallia meridionali cum eo nomine citatur
Cardamine foliis pinnatis exſtipulatis, lanceolatis, obtuſis, floribus corollatis LINN. *II.* p. 914.
Cardamine foliis pinnatis foliolis linearibus GOUAN. p. 357.

Ea mihi ex plantis ſiccis macilenta exempla varietatis β. referre videtur.

473. CARDAMINE foliis pinnatis, radicalibus ſubrotundis, caulinis linearibus.
Hiberis FUCHS p. 325.
Cardamine BLAKWELL. *t.* 227.

β. Flore pleno, quam circa *Seelhofen* abunde reperi, *Hort. Aichſtett. Vern. Ord. I.* t. 3. f. 4. *Garden of Eden* t. 27. ROYER. *Hort. Heſſ.* p. 119. EHRHARD. *œcon. hiſt. VII.* p. 124. ROBINSON *natur. hiſt. of Cumberland.* p. 90. octo ordinibus petalorum.

Ubique, primo vere, in pratis potiſſimum udis.

Radix exigua. Folia ima pinnata, pinnis diſſitis, ſubrotundis, anguloſe circumdentatis. Quæ ad caulem, eæ multo ſtrictiores, longiores, demum integræ & lineares. Caulis erectus, parum ramoſus, pedalis. Calycis *r*) folia ovata, cavula, duo paulum magis deorſum gibba. Petala magna, emarginata *s*), venoſa, dilute purpurea, ungue denticulo aucto *t*). Duo ſtamina valde brevia. Glandulas quatuor adjicit Cl. SCOPOLI *v*). Siliquæ modice convexæ, latiuſculæ *x*), polyſpermæ. Tuba globoſa *y*).

474. CARDAMINE foliis pinnatis, ſubrotundis, anguloſis.
Naſturtium Cardamine ſeu Naſturtium aquaticum flore majori elatius I. B. II. p. 885.
Naſturtium aquaticum majus & amarum C. B. *Prodr.* p. 45. bene.
Icon OEDERI *t.* 48. huic, ob magnos flores, ſimilior eſt.
Cardamine foliis pinnatis axillis ſtoloniferis LINN. *II.* p. 915.

Non perinde frequens, neque rara tamen. Bernæ ad balneum exterius. Circa *Burgdorf* ad omnes aquas. Circa *Roche* paſſim. *Tiguri* ad foſſas urbis minoris &c.

Folia ſatis ſimilia prioris, foliorum radicalium nervo longe nudo. Sed etiam caulina lata habet & anguloſa. Calycis folia duo deorſum valde gibba. Petala majora, ſemper lactea, ſubrotunda. Glandulæ quatuor virides, in angulis floris. Stolones LINNÆI *z*), in meis non invenio.

Odor acris & ſapor: ad acetaria excellit.

475. CARDAMINE foliis ternatis obtuſis, caule ſubnudo LINN. II. p. 913.
Cardamine alpina CLUS. *Pann.* p. 455. 456.
Cardamine alpina, foliis latis, teneris, longis pediculis inſidentibus SCHEUCHZER *Ilt. VI.* p. 154 etſi ſeparet.

Ad rivos in deſcenſu *Furculæ.* In meis reperio, me in ſuprema vallecula montis *Chaſſeralle* legiſſe: ſed neque inter meas ſiccas eſt, neque nuper reperta *zz*).

Folia

q) GOUAN. *flor.* p. 146.
r) TOURNEF C.
s) A.B.
t) KRASCHENINNIKOF. *flor.* p. 104.
v) p. 518.
x) TOURNEF. E.F.G.H.I.
y) D.
z) *Wallgöta reſa* p. 26.
zz) Inter ſuas habebat Cl. LE CLERC.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0250-0 DFG

Folia ex radice longe petiolata, glabra, firma, nitida, ternata, duobus pinnarum paribus, extrema impare majori, omnibus latis, pene rotunde quadratis, mucronatis, medio rhomboideo, primis lineis longis, ultimis brevibus. Ad caulem, qui dodrantalis, non ramosus, purpureus est, folia pauca, strictiora. Flos dilute purpureus, petala marginibus rugosis, non emarginata *b*). Glandulæ sex, quatuor inter stamina minus & unum majus; duæ inter majora stamina & calycem *c*). Siliquæ Dentariæ, minores.

476. CARDAMINE foliis radicalibus petiolatis, ovatis, caulinis ovatis aut pinnatis, obtusis.

α. Planta cum solis foliis primordialibus, cumve paucis caulinis eorum similibus.
Nasturtium alpinum Bellidis folio minus SCHEUCHZER. *It. I.* p. 44.
Barbarea montana integro folio BOCCONE p. 138. & p. 109. *t.* 88.
& *Barbarea alpina integro folio saxatilis* BOCCONE p. 74. *t.* 88.
Icon OEDERI 20.
Cardamine foliis simplicibus ovatis, petiolis longissimis LINN. *flor. Lapon. n.* 206. *t.* 9. *f.* 2. & *n.* 1. *Spec. II.* p. 413. Conf. *Emend. III. n.* 227.

β. Foliis pinnatis subrotundis.
Nasturtium alpinum minus Resedæ folio C. B. *Prodr.* p. 45. bene.
Nasturtium alpinum Resedæ folio BOCCONE *Mus. di Piant.* p. 41. *t.* 46.
Cardamine alpina minor, Resedæ foliis I. R. H. SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 454.
Cardamine foliis inferioribus indivisis. superioribus trilobis LINN. *II.* p. 913.

Varietas utraque alpina est. Prior in *Joch*, *Gotthardo* circa Cœnobium, in *Enzeinda*, *Tioson*, *Praplox*, *les Martinets*, *Serin*, *S. Bernhard*, &c. J. GESNER in monte *Gamor*.

Varietas β. in *Furca*, *Gotthardo*, *Scheidek*, vallis Urseriæ rupibus, & Lepontinæ, *Speluga*, *Rousselina*, *Jeman*, *Fouly*, *Val de Lie*. In descensu *Furculæ*, & ad fontes Rheni posterioris SCHEUCHZER.

In altissimis alpibus primum adparet caule humillimo, vix biunciali, tamen aliquot foliis adsperso: foliis ad radicem longe petiolatis, ex ovatis acuminatis, firmulis: ad caulem similibus: floribus paucis caulem terminantibus: calycibus erectis, cavis, lanceolatis, apice foliorum fusco colore notato; petalis albis, lente dilatatis, subrotundis. Siliqua uncialis, compressa, polysperma, sæpe cyanea. Semina plana. Stigma emarginatum.

Olim autem adnotavi, folio pinnam aliquam accessisse, & SCHEUCHZERUS monet, Resedifoliæ Cardamines prima folia fuisse integra *d*); sed & ego ea folia non neglexi *e*). Inde, cum per omnes ætates plantulam persequerer, manifesto vidi *f*), senescentem Cardaminen nostram habere folia radicalia semitrilobata, trilobata, duabus, quatuor pinnis, cum nervo confluentibus aucta: caulem vero ramos edere, lato nervo, pinnis dissitis, confluentibus, patulis aucto, primis subrotundis, superioribus strictioribus. Flos major videtur, ut in stirpe lætius vegetante, cæterum cum fusco apice calycis, & siliqua simillimis. Quare omnino persuadeor, debere conjungi.

ERYSIMUM *g*) LINN. n. 814.

ERYSIMUM TOURNEF. & aliæ plantæ.

Genus artificiale non bonum. Calycis folia minus deorsum gibba. Flos minus caryophyllæus. Glandulæ modo duæ ad utrumque latus staminis minoris, modo inter majora duæ, duæ circa minora; sed eæ minutiæ non videntur genera dare utilia. Siliqua quadrangula in nonnullis, in aliis teres. Nobis a Sisymbrio glandulis differt, ab Hesperide calyce.

477. ERYSIMUM foliis lanceolatis integerrimis, scabris LINN. II. p. 923.
Camelina Myagrum alterum Thlaspi affine LOBEL. *ic.* p. 225.
Erysimum tertium TABERNÆM. p. 449.
Myagro affinis planta siliquis longis I. B. II. p. 894.

b) SCOPOLI p. 521.
c) ibid.
d) l. c.
e) *Enum. Stirp. Helvet.* p. 559.
f) *Emend. IV.* n. 45.
g) Erysimum foliis Erucæ, semine nasturtii Sesamo simili PLIN. L. XXII. n. 75. *Erysimon* foliis Erucæ sylvestris,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0251-5 DFG

In Helvetia rarius C. B. Baſileæ in agris trans *Rhenum*. Circa *Muttenz & S. Margret*. Ego inter *Bözingen & Bütenberg* in agris. In Germania multo vulgatius eſt.

Caules ramoſiſſimi, erecti, cubitales. Folia elliptica, ſcabra, brevi villo, per oras ſerrata. Calyx deorſum non gibbus, foliis lanceolatis. Flores lutei non magni, petalis ovatis. Stigma breviter bicolle. Siliquæ obtuſe quadrangulæ, erectæ, unciales.

478. ERYSIMUM *b*) foliis pinnatis, pinnis rectangulis, acutis, extrema triangulari maxima, ſiliquis adpreſſis.

Eryſimum BLAKWELL. *t.* 28.
Eryſimum Irio I. TABERNÆM. p. 448.
Eryſimum ſiliquis ſpicæ (ſcapo) adpreſſis, foliis runcinatis LINN. *II.* p. 922.

Varietates *Hort. flor.* p. 36.

Ad vias & locis ruderoſis.

Caulis erectus, cubitalis, ramoſus, ramis longe quaſi nudis, cum ad caulem ſiliquæ adprimantur. Folia hirſuta, pinnata, pinnis rectis, aut retrorſum verſis, anterius magnis dentibus notatis, extrema maxima, triangulari: ſuperiora trifida, duabus pinnis ſub triangulari ſegmento exeuntibus. Flores perexigui. Calycis folia oblonga, ſubhirſuta, non gibba. Glandulas quatuor numerat Cl. SCOPOLI *i*). Mihi obſcuræ videntur. Petala petiolata, parte colorata anguſta, leviter emarginata, lutea. Stigma rotundum. Siliqua hirſuta, teres, fine conico: paucis ſeminibus, ad ſex.

Sapor foliorum naſturcinus, non acris. Tritum tamen & impoſitum videtur veſicas ciere *k*). De more gentis, admoto igne, urinoſa dat elementa, etiam acrem aquam, & ſalem fixum multum *l*).

Laudatur ad pectoris morbos chronicos *m*), ad eos potiſſimum, qui ex nimia contentione vocis *n*) ſubnaſcuntur, & in raucedine lenum, inque aſthmate *o*). Infuſum putem adhiberi poſſe, officinæ ſyrupum *p*) habent: Ad urinam ſuppreſſam movendam *q*) etiam adhibetur. Sapienter monet BOERHAAVIUS, ne tunc propinetur, quando febris adeſt. Sui Eryſimi ſemen ad gonorrhœam in cataplasmate ARETÆUS laudabat *r*).

Dicitur ſponte in areis incendiorum provenire *s*).

Eryſimum II. TABERNÆMONT. p. 449. *Eislebiæ* a me lectum, in Helvetia non provenit.

479. ERYSIMUM foliis pinnatis, pinna extrema maxima, ſubrotunda.

Barbarea DODON. p. 712. I. B. II. p. 868.
Barbarea femina TABERNÆMONT. p. 42.
Eryſimum foliis lyratis, extremo ſubrotundo LINN. *II.* p. 922.
Turritis foliis lyratis SCOPOLI p. 516.

β. Minus PARKINSON. RAI.

γ. Flore pleno C. B. *Prodr.* p. 39.

Vulgatiſſima in foſſarum aggeribus. Flore pleno circa *Paterniacum & Aarburg*.

Caulis ſulcatus, erectus, firmus, cubitalis, folioſus & ramoſus. Folia nervo lato, pinnata, pinnis conjugatis, aut alternis, cum nervo confluentibus, eundo amplioribus, extrema maxima, ſubrotunda, obtuſe rhomboidea, circumſerrata. Frequentiſſimæ & denſæ ſpicæ. Calycis folia oblonga, exteriora valde modice deorſum gibba. Glandulæ quatuor, una ad ſtamen brevius: altera utrinque inter ſtamina longiora & calycem *t*). Petala flava, ſenſim dilatata, emarginata. Siliquæ erectæ, teretes, leviſſimis angulis notatæ, breves. Semina ovata, ſubtiliter punctata & reticulata. Stigma ſimplex, fungoſum, craſſius.

Non adhibetur ſerio in medicina. Inter acetaria ab Anglis recipi *v*) lego.

480. ERYSIMUM foliis cordatis LINN. II. p. 922.

Aliaria FUCHS p. 104. BLAKWELL. tab. 372. SCOPOLI p. 515.

Verno

cauliculis lentis & obſequioſis, floribus luteis, ſiliquis in cacumine gracilibus, ut fœno græco, corniculatis, ſemine naſturtii exiguo, urentis guſtis DIOSCOR. II. c. 152. Eryſimi ſemen minimum, firmiſſimum, THEOPHRAST. *caus.* L. II. c. 17.

i) p. 519.
k) BARTHOLIN. *Cent.* p. 92.
l) GEOFFROI. HILL. *mat. med.* p. 65.
m) Ad thoracis fluxiones, etiam quando purulenta ejiciuntur DIOSC.
n) LOBEL.
o) FALCONET. *fievr.* p. 287.
p) LOBEL. FALCONET.
q) ETTMULLER. BOCCONE *Muſ. di fiſic.* p. 216.
r) *Cur. diuturn. II.* obſ. 5.
s) SWITZER. *July. pref.* p. VI.
t) SCOPOLI p. 516.
v) KALM. *Amer. reſa I.* p. 417.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0252-1
DFG

Verno tempore ad ſepes, in ruderoſis, & in ſylvis cæduis.

Caules rectiſſimi, tripedales, ramis adſcendentibus. Folia inferiora longe petiolata, ſuperiora ſeſſilia, levia, flaccida, venoſa, cordiformia, ſed breviora, acute circumſerrata. Calyx albus, coloratus, foliis ovatis. Petala ex brevi ungue ſubrotunda, alba. Glandula una utrinque circa baſin ſtaminum majorum *x*). Siliqua Heſperidis, duobus angulis lateralibus inſigniter, mediis vix eminentibus; ſepto ſiliquæ fungoſo, in quo ſemina ſulcata, cylindrica, truncata nidulantur. Quare ad Heſperidem TOURNEFORTIUS retulit, a qua calyce differt. Tubæ finis ſimplex, & craſſior.

Trita allium redolet, ſemen imprimis, non ideo Scordio *y*) ſubpar, cum aromate careat Subamara eſt, & ab HILDANO *z*) trita ad gangrænam coercendam adhibita, quo etiam fine a BOERHAAVIO laudatur, experto. Ad ulcera cancroſa CHOMEL.

SISYMBRIUM LINN. n. 813.

SISYMBRII pleræque ſpecies TOURNEFORT. t. 109.

Genus difficile, neque ſatis definitum. LINNÆUS calycem patentem, deorſum non gibbum *a*): petala oblonga: glandulas nullas *b*): ſiliquam teretem *c*), gibbam, incurvam *d*) adhibet. Cum vero aliquæ ſpecies glandulas habeant, non video, ut ab Eryſimo, & a Turritide ſatis diſtinguatur.

*481. SISYMBRIUM foliis radicalibus ovatis, dentatis, caulinis pinnatis, pinnis linearibus, extrema maxima *Emend. III.* n. 231. *Cat. rar.* n. 704.

An *Heſperis flore albo minimo, ſiliqua longa, folio profunde dentato* BOERHAAV. DILLEN. *hort. Elth. f.* 177?

An *Siſymbrium racemo flexuoſo, foliis lyratis, caule erecto, folioſo* LINN. *Cent. II.* p. 323. *Spec. II.* p. 918?

In lapidoſis & editioribus alpium, *en Chaud commun, Jeman, les Martinets*, monte *Fouly*, *S. Bernhard*, montibus glacialibus ſupra *Bagnes*.

Valde ſimilis Cardaminæ 476. Caulis erectus, etiam curvus, dodrantalis, ramoſus, hirſutus. Folia pulpoſa, craſſula, ad terram petiolata, ovata, integra, pauca, dentata pleraque: alia ovata, ſeu ſemipinnata, ſubrotundis dentibus: deinde pinnata, nervo lato, plerisque equidem pinnis confluentibus: pinnæ oblongæ ſunt, aliæ latiuſculæ, obtuſæ, in parte caulis ſuperiori lineares. Flos parvus, albus: calycis folia ovata, duo deorſum gibba: petala alba, ex ungue ſenſim dilatata, emarginata. Siliquæ graciles, cauli parallelæ, erectæ, acute mucronatæ. Stigma graciliſſimum.

482. SISYMBRIUM foliis pinnatis, pinnis ſubrotundis, brevibus racemis.

Naſturtium aquaticum offic. & DODON. *Cereal.* p. 246. *hiſt.* p. 592. BLAKWELL. *t.* 260. (folia nimis lanceolata).

Siſymbrium aquaticum e) TABERNÆM. p. 455.

Naſturtium aquaticum ſupinum. Ic. reg.

Siſymbrium foliis declinatis, foliis pinnatis, foliolis ſubcordatis LINN. *II.* p. 916.

In omnibus rivis. Etiam colitur, peculiari artificio, in foſſis inundatis *f*).

Radices per limum ſparſæ fibroſæ.

Caules erecti, frondoſi, pedales. Folia omnia patula, perampla, ſucculenta, pinnata, nervo lato, inferne carinato, pinnarum paribus ad novem uſque, conjugatis, progrediendo majoribus, ſeſſilibus, obtuſis, obtuſe dentatis, extrema maxima, orbiculata, acuminata. Florum racemus breviſſimus, vix ſupra folia elatus. Calycis folia colorata, erecta, paulum deorſum gibba. Petala ungue lateſcente; bractea ovata, alba. Glandulæ quatuor *g*). Siliquæ breves, curvæ, latiuſculæ, patulæ, longe petiolatæ. Stylus brevis. Stigma emarginatum.

Odor & ſapor plantæ tritæ acutus, ut inter præcipua medicamenta antiſcorbutica habeatur, eumque

x) SCOPOLI p. 515.
y) Recte monet CORDUS *botanalog.* p. 93.
z) *Oper. omn.* p. 171. 178. C. B. ad HILDANUM *Cent. II.* obſ 94.
a) Gibbum aliquæ ſpecies habent & TOURNEFORT. C.
b) Cum eas omittat.
c) TOURNEFORT. E. G.
d) ibid.
e) Simile Naſturtio, in ficcis anguſtiori, folio odoratum PLIN. L. XX. p. 91.
f) Erforti *Leipz. Saml.* n. 49. Cl. REICHART in proprio lib.
g) SCOPOLI p. 518.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0253-7 DFG

eumque effectum in ſcorbuto, ex obſidione nato, utique præſtiterit *h*). Absque ullo additamento ſpiritum acerrimum fundit *i*). Succus ad quatuor uncias datur; poteſt etiam ipſa planta recens præſcribi. Infuſum ad theæ modum paratum laudatur ad morbum hypochondriacum, malaque pectoris. Ad ſcirrhos viſcerum & obſtructiones internas longo uſu valet. Aqua ſubacida eſt, & ſequitur liquor acidus & auſterus *k*), deinde ſal volatilis. Spiritus, qui cum ſale ammoniaco ſtilllavit, inter potentiora medicamenta antiſcorbutica numeratur. Succus per nares reſorbtus dicitur earum partium polypum deſtruxiſſe.

*483. SISYMBRIUM ſiliquis ſeſſilibus, extrorſum recurvis.

Irio alter vulgaris CAMERAR. *Epit.* p. 344.
Eryſimum alterum MATTHIOLI *ſiliquis parvis, quibusdam Dentaria* I. B. II. p. 864.
Siſymbrium ſiliquis axillaribus, ſeſſilibus, ſubulatis, aggregatis, foliis repando dentatis LINN. *II.* p. 918.

Rara planta creſcebat Bernæ ad muros circa templum *S. Spiritus*, & a me eo loco lecta eſt: nunc magnificæ Ædes eam aream tenent. Fuit inter plantas ſiccas Cl. LE CLERC.

Foliis & flore in univerſum cum Eryſimo vulgari convenit: ſed folia glabra, pinnæ foliorum pauciores, latiores, & folia ſuperiora integra, triangularia Atriplicis, aut ſemipinnata, nervo minus, quam in Eryſimo, denudato, neque pinnata. Flos exiguus, luteus. Siliquæ totæ diverſæ, erectæ, curvæ, binæ ternæve, faſciculatæ, ſeſſiles. Septum profundis foveoiis exſculptum. Semen minutiſſimum.

484. SISYMBRIUM pinnis & pinnulis foliorum pinnatis, laciniis linearibus, ſubhirſutis.

Seriphium abſinthium FUCHS p. 2.
Sophia Chirurgorum LOBEL. *ic.* p. 738. BLAKWELL. *t.* 440. cum charactere, ſed folia quaſi convexa.
Siſymbrium petalis calyce minoribus, foliis decompoſitis pinnatis LINN. *II.* p. 920.

Paſſim in ruderoſis. Bernæ *im untern Kirchhofe. Aventici; Paterniaci; Neufchatel; Seduni; Baſileæ* legi ad limites agrorum circa *St. Louis.*

Caulis cubitalis, erectus, ramoſiſſimus. Folia ad plantarum umbelliferarum modum tota circumſcriptione triangularia, ut pinnæ ex ordine decreſcant, cæterum ampliſſima, & minutiſſime diviſa, ſubhirſuta, mollia; pinnis pinnatis; pinnulis etiam pinnatis, laciniis pinnularum ſimplicibus, trifidis & quadrifidis; omnibus partibus folii pariter anguſtis, *linearibus.* *Calyx* patulus, paulum deorſum gibbus, foliolis ellipticis, cavis. *Petala minima*, calyce duplo breviora, pene triangularia, flava, emarginata, ungue longo. Stamina calyce longiora. Glandulæ ſex, ad quodque ſtamen breve duæ, una inter longiora & calycem *l*). Siliquæ teretes, incurvæ, nodoſæ, cauli parallelæ, rectæ. Stylus breviſſimus. Semina minima, ovata, hilo inciſa.

Habetur pro planta vulneraria, potiſſimum quidem a Gallis *m*), in qua vis adſtringens cum vi abſtergente conjungatur. Semen ad drachmam in diarrhœa exhibetur *n*): idem ad febres laudatur, adque pellendum calculum: eodemque ad vermes pellendos loco Sementinæ C. HOFMANNUS utebatur *o*). Externo uſu ſordes vulnerum dicitur mundare, grumosque ſanguinis, & depurata vulnera ſanare. Nullo nobis in uſu eſt.

485. SISYMBRIUM foliis pinnatis, pinnis dentatis diſſitis.

Eruca ſylveſtris. Hiſt. Lugdun. p. 650.
Eruca quibusdam repens, flore purpureo (lege *parvo*) *luteo* I. B. II. p. 866.
Eruca paluſtris minor TABERNÆMONT. p. 447.
Siſymbrium paluſtre repens, Naſturtii folio TOURNEFORT. *plant. autour de Paris* p. 37.
Siſymbrium ſiliquis declinatis, foliis pinnatis, foliolis lanceolatis, ſerratis LINN. *II.* p. 916. ROSEN *n.* 31.

II. Annon *Sium alterum aquaticum luteum, vel Cardamine tenuifolium montanum* COLUMN. p. 266. 269. quod WAGNERUS inter indigenas recenſet p. 282.

In Helvetia rarius Baſileæ in via verſus *S. Louis.* Circa *Riehen, Neudorf, Michelfelden*, & in locis ruderoſis ad Rhenum. Circa ſtagna Abbatiæ *S. Urbani.* Genevæ *au plein Palais.* Gottingæ vulgo.

Caulis

b) In Cœnobio Bethlehemenſi HASSELQUIST. *reſa* p. 154. 155.
i) BORRICH. *herm. ſapient.* p. 371.
k) HILL. *mat. med.* p. 387.
l) SCOPOLI p. 521.
m) LOBEL. *adverſ.* p. 329.
n) CHOMEL.
o) *Medic. offic.* p. 101.

Caulis procumbens, folioſus. Folia longa, nervo lato, pinnis plerumque alternis, diſſitis, longis, gracilibus, ſerratis, ſemipinnatis, extrema impare latiori, integra, aut ſemitriloba. Calyx patulus, luteus, vix deorſum gibbus. Petala patula, ovata, ungue brevi. Stamina duo breviora. Glandulæ quatuor cohærentes *p*). Siliquæ ex teretibus compreſſæ, linea modice de mediis valvis eminente, polyſpermæ, curvulæ, longe petiolatæ, patulæ, ſurſum inflexæ, ut ramis parallelæ fiant. Tuba ſubrotundo capitulo. Semina minutiſſima.

RADICULA Dillen. *nov. gener.* p. 121. t. 6.

SISYMBRII ſpec. Linn.

Omnino ob fructum, ut partem principem, cum Siſymbrio ſtare nequit; is enim breviſſimus eſt, erectus, teres, non curvus, obtuſus, ut paulum toris ſeminum ab Alyſſo differat.

486. RADICULA foliis integris, aut pinnatifidis, petalis calyce longioribus.

α. Foliis oblongis, ſerratis, integris.
Raphanus aquaticus alter C. B. *Prodr.* p. 37.
Radicula paluſtris Dillen. *Cat. Gieſſ.* p. 80.

β. Foliis inferioribus ovatis, ſerratis, ſuperioribus ſemipinnatis.
Rapiſtrum aquaticum Tabernaem. p. 408.
Siſymbrium aquaticum foliis variis Vaill. p. 185.

γ. Varietas foliis pinnatifidis Hill. *brit. herb.* Conf. varietates *hort. flor.* p. 89. 90.
Siſymbrium foliis imis capillaceis, ſummis pinnatifidis Linn. *Cliff.*

Prior varietas foliis integris paſſim in foſſis circa *Biennam*, verſus *Brük*, *Baſileam*.
Alteram reperi in pratis humidis *um die Hube*, qua itur verſus *Thorberg*.

Caulis erectus, anguloſus, ramoſus, cubitalis, tripedalis. Folia nitida, glabra: in varietate α. longe elliptica, acuta, circumſerrata; etiam una, alterave pinna, in radicalibus aucta: in β. ſemipinnata & varie inciſa. Spicæ florigeræ longæ, paniculatæ, in longis petiolis. Calycis folia ovata, colorata, concava, petalis breviora, vix deorſum gibba. Petala calyce longiora, flava, ovata, emarginata, ungue brevi. Glandulas puto habere, cum ſummus pediculus intumeſcat. Stamina flore longiora. Siliqua breviſſima, ut proxime ad Alyſſon accedat, ovata, obeſa, ſtylo conſpicuo terminata, qui germine paulo brevior eſt, & globulo finitur. Semina numeroſiſſima.

Sapor acris.

487. RADICULA foliis pinnatis, pinnis dentatis, petalis calyce brevioribus *Emend. V.* n. 40. †
Raphanus aquaticus foliis in profundas lacinias diviſis C. B. *Prodr.* p. 38.
Radicula ſylveſtris ſeu paluſtris I. B. II. p. 866.
Siſymbrium paluſtre repens, parvo flore Vaill. p. 186.

Satis vulgaris Bernæ inter *Wittighofen* & viam *Worbenſem*: circa *Mathod*, *Baſileam*, in *Valeſia*, *Rupe*, *aux Grangettes*. Circa *Rolle* ad lacum Lemanum; Genevæ I. B. Ad aggeres foſſarum. Etiam in alpibus, ut in monte *Fouly*.

Caulis proſtratus, cubitalis, anguloſus, etiam erectus, inter flores flexuoſus. Folia levia, pinnata, ſatis ſimilia Leucoji inodori, nervo foliaceo, pinnis cum nervo confluentibus, ſæpe retroverſis, alternis vel conjugatis, modo ellipticis, modo ovatis, modo ſerratis, modo obiter dentatis: extrema tridentata. Flos multo minor, quam priori *q*). Calyx floralis luteus, paulum deorſum gibbus. Petala minima, calyce breviora, pallida, progrediendo dilatata, elliptica. Glandulæ ſex, duæ inter ſtamen brevius & germen, una inter ſtamina duo breviora, reliqua calyci æqualia. Fructus trilinearis, obeſus, polyſpermus, rugoſus. Semina 20. 25.

A priori differt habitu proſtrato, flore exiguo *r*).

p) Scopoli p. 520.
q) Etiam C. B. diſcrimen expreſſit.
r) Separat contra Linnæum Cl. la Chenal *plant. Helvet. IV.* p. 292. & contra Kraschenninikof *flor. Ingr.* p. 106.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0255-8

II. SILICULOSÆ.

Siliqua nempe in univerſum breviori, pro ratione longitudinis.

I. SEPTO AD VALVAS PARALLELO.

ALYSSUM Linn. n. 805.

ALYSSON Tournef. t. 104.

& ALYSSOIDES Tournef. t. 104.

& VESICARIA Tournef.

Siliqua *a*) ovata, turgida, ſtilifera. Septum ex lege ordinis *b*). Addit Linnæus *c*) denticulum in ſtamine breviori.

*488. ALYSSUM foliis imis ſubrotundis, caulinis pinnatis, filiformibus, amplexicaulibus.
Alyſſon foliis pinnatis, multiformibus, floribus racemoſis luteis. Allione *Specim. t.* 7. p. 40.
Siſymbrium foliis ſubovatis, foliis inferioribus lyratis, ſuperioribus bipinnatifidis, amplexicaulibus, ſtylis filiformibus Linn.

In ſummis alpibus Grajis, in *Valeſia ſuperiori ad Brigam* uſque; circa *Chiavenna & Ripa.* Sed etiam Baſileæ lectum eſt, inter *Wieſam* fluvium & villam *die Klibe* a Cl. la Chenal *d*); & inter *Neuhauß & Haltigen.*

Caulis rectus, pedalis, flexuoſus. Folia ima pinnata, pinna extrema maxima, ſubrotunda, petiolata, cui ad nervum aliquæ pinnæ vagæ accedunt: ad caulem pariter pinnata, parium quatuor, ſed graciliſſima, linearia, extrema trilobata: eadem petioli baſin latam habent, qua caulem amplectuntur. Flores patuli, longe petiolati. Calyx coloratus, luteus, patulus. Petala calyce paulo longiora, flava, ovata. Stamina duo breviora. Duo ſiliquæ loculi ſeminibus paucioribus, tribus, quatuor, ſex, utrinque. Siliqua fere Drabæ, ſolida & levis, ſtylifera, ſtylo, quam in priori, longiori *d**).

Folia noſtræ plantæ tenuiora ſunt. Caulis teres. Flos major, pulchrius flavus. Siliqua minus polyſperma, levis & brevior, veræ Drabæ.

489. ALYSSUM foliis ſagittatis, ſiliquis cordiformibus.
Seſama e) Flachs dotter Trag. p. 655. figura ſtrigoſa.
Camelina ſeu Myagrum Dodon. *Cereal.* p. 130. *pempt.* p. 532.

β. Fructu minori *Myagrum ſylveſtre* Zwinger p. 434. Separat Dillen. *Catal. Gieſſ.* p. 134. Rupp. &c.

γ. Memorabilis varietas foliis glabris, auriculatis, profunde dentatis.
Myagrum fœtidum C. B. *Prodr.* p. 51. *Bas.* p. 27. Linder. Tournef. *t.* 1.
Naſturtium auſtriacum Cranz. *t.* 11. *f.* 1. 2. Valde convenit, fructu tamen eſt rotundo *f*).

α. β. γ. Myagrum ſiliculis obovatis, pedunculatis, polyſpermis Linn. *II.* p. 894.

Prior varietas paſſim reperitur inter ſegetes circa *Hohlebn*, *S. Margret*, & inter *S. Jacob & Muttenz.* In lino vitioſe *g*) abundat, Aquilejæ in via *Tombey*, circa *Ferriére.* Circa Lauſanne *en Chamblande*, circa *Montcharan.* Etiam in Valeſia circa *Vetroz* provenit: inter *Langenthal & Solothurn, & Curiæ.* In Alſatia etiam ſeritur Trag.

Varietas *γ.* ad pontem *Wieſæ* in arenoſis. C. B. in alpibus, *Speluga* & monte *Fracto:* ea Gottingæ vulgaris eſt, in foſſis.

Sylveſtre minori fructu non ſeparo, etſi facile credo, ſativum lætiori fructu eſſe.

Huic ergo, & quidem plantæ *α.* caulis cum foliis hirſutie aſper eſt, brachiatus, & tripedalis. Folia ſagittata, ex ellipticis lanceolata, acuta, obiter ſerrata, aut integra. Calycis folia ovata, duo modice deorſum gibba. Petala pallide lutea, ungue lato, bractea ovata. Silicula tumens, ovato cordata: ſuperne latior: tuba longitudine ſiliquæ, globulo terminata. Semina multa, ovata, ſulco inciſa.

Oleum edule *h*) eſt, & mite, Boerhaavio laudatum *i*), optimum dum recens, nam ut

a) Tournef. in Alyſſoide E.F.G.H.I. & in Alyſſo F.G.H. K.L M.N.
b) In Alyſſoide l. in Alyſſo M.N.
c) *Skonska reſa* p. 208. & in charactere Gener.
d) *Spec. inaugur.* p. 6. 7.
*d**) Idem ib.
e) Seſamum Eryſimo conparat Plinius L. XXII. n. 75. eſt ergo hujus ordinis.
f) Ob ſolum habitum, nam fructu differt.
g) Eſt peſtis lini in Jemtlandia Hagstrom. *natur. hiſt.* p. 14.
h) Zink. *Saml.* T. IX. p. 712. Buchner. *miſcell.*
i) Male abjici Dessenius p. 740.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0256-4 DFG

ut reliqua per vetuſtatem deterius videtur. Quare nuperi œconomi hoc Alyſſon colere ſuadent *k*), & tentamina feliciter ſucceſſerunt *l*). Nullum gelu hoc oleum cogit.

Planta β. memorabilis eſt varietas, glabra tota, foliis imis laciniatis; etiam ſuperioribus acute dentatis, omnibus longioribus.

490. ALYSSUM foliis radicalibus ſcabris, petiolatis, ovatis, dentatis, caule ſubnudo, flexuoſo.

Multis cum nominibus apud auctores reperitur.

Thlaſpi 3. *ſaxatile* CAMER. *Epit.* p. 338.
Thlaſpi petræum myagrodes PON. *bald.* p. 185.
Thlaſpi alpinum majus capitulis rotundis C. B. *Prodr.* p. 49. *Baſil.* p. 31.
& *minus Prodr.* p. 48. cum *ic.*
Thlaſpi foliis Globulariæ affinis, ſeu Alſinefolia cum Myagri foliis I. B. II. p. 926. SCHEUCHZER *It. II.* p. 143. *It. VII.* p. 508.
Thlaſpi ſaxatile rotundifolium C. B. *Prodr.* p. 48.
Myagrum ſiliculis lentiformibus, ovatis, glabris, foliis oblongis, ſerratis, ſcabris, caule paniculato LINN.
Naſturtium ſaxatile CRANZ p. 14. *t.* 1. *f.* 2. pro varietate dentata.
Myagrum ſaxatile JACQUIN. p. 257.

β. Varietatem reperi in alpibus, omnium plantarum perfectarum minimam, uncialem, dum floret, & minorem, quam ægerrime detexerim, eamdem eſſe.

Prior ſatis vulgaris eſt in alpibus inter *Weiſſenburg* & balneum: in periculoſa via *des Ruines:* in *Chapuiſe*, *Enzeinda*, *la Varaz*, *Richard*, *Prapioz*, *Jeman.* SCHEUCHZER in *Septimo* monte. In montanis etiam paſſim, in monte *Chaſſeralle*, *auf der Waſſerfalle*, *auf der Geiten*, in *Creux du Vent*, in rupibus *du Pertuis*, *Combe Bioſſe* &c. Etiam in planitiem deſcendit, ad ripam lacus *Rivarii* a SCHEUCHZERO lecta, a me in muris *Agauni*, ab HAGENBACHIO circa *Lauffen.*

Radix craſſa, lignoſa, ramoſa, multiceps. Caules numeroſi, flexuoſi, ramoſi, parum folioſi, dodrantales. Folia ad terram conferta, ex nigro virentia, ſubſcabra, petiolata, elliptica, integra, aut rariter, aut continuo dentata, denique pinnata, ad caulem pauca, linearia. Spicæ nudæ. Calycis folia ovato lanceolata, cava, violacea. Petala ſubrotunda, alba, patula, emarginata. Inter ſtamen breve & germen glandula, quæ id ſtamen curvat. Siliqua exigua, tamen inflata, piriformis, ſuperne latior. Stylus brevis. Stigma emarginatum. Semina utrinque fere duo ad quatuor, ex ovatis acuminata.

Varietas β. folia integra habet, brevibus pilis ciliata, paniculam ſexfloram, aut paulo ultra.

*491. ALYSSUM foliis radicalibus petiolatis, hirſutis, caulinis lanceolatis, leviſſimis, *Emend. VI.* n. 64. †

Alyſſoides fruticoſum Leucoji folio viridi I. R. H.

Rara planta abunde provenit ad exitum torrentis *le Trient*, qua erumpit in planitiem prope *Octodurum.* Circa *Martigny & S. Branchier.*

Radix grandis, perennis, lignea, multiceps. Folia ex radice plurima, longe petiolata, raris & longis pilis ciliata, nervo lato, fine ovato, lanceolato, cochlearis ſimili. Caules non ramoſi, pedales, cubitales, toti tecti foliis ovato lanceolatis, acute mucronatis, levibus, glaucisque. Flores caulem, quaſi denſa umbella, coronant, facie perfecta Leucoji, longis in petiolis. Calyx longus, tubuloſus, duobus foliis in obtuſum calcar deorſum productis, duobus brevioribus, rectis. Petala caryophyllea, lutea, inodora, unguе lato, parte colorata emarginata. Stamina filamentis latiuſculis, duo breviora, omnia glandula ſua cincta, ut ſenæ ſint, quatuor majores, minores duæ. Fructus inflatus, veſicæ ſimilis, duabus lineis percurſus, fere quadrangularis, ſtylo prælongo coronatus, in fine craſſiori. Septum pellucidum, planum, ovale, valvis parallelum. Semina in utroque loculo fere ſena, de ſuperiori parte pendula.

Sapor & odor Naſturtii.

Ob characterem miſtum, fructus quidem Alyſſi, floris vero Leucoji ſimili, & calcaria calycis novum genus conſtitui, quod ILL. OEDERI nomini dicavi. Ne tamen nimium mihi ſumam, ſufficiat indicaviſſe.

Alyſſum fruticoſum incanum in Helvetia non reperi, in fabuloſis Germaniæ frequens.

492. ALYS-

k) *Oecon. Nachricht. IV.* p. 897. *l*) KUNHOLD. *exper.* p. 303.

492. ALYSSUM ſubfruticoſum, foliis ellipticis, ſcabris *Emend. II.* n. 2.
Alyſſon CAMER. *Epit.* p. 558. *n.* 2.
Jonthlaſpi luteo flore incanum, diſcoides, umbellatum, montanum COLUMN. p. 280. 281.
Thlaſpi montanum incanum luteum C. B. *Prodr.* p. 49. *Serpylli folio majus* ZWINGER p. 429.
Thlaſpi thymi folio, utriculo ſubrotundo mucronato, hiſpanicum BARRELIER *ic.* 807. BOCCONE p. 72. *t.* 67.
Alyſſum ramulis ſubfruticoſis, diffuſis, foliis punctato echinatis LINN. *II.* p. 907.
Alyſſon montanum JACQUIN. p. 258.
C. B. circa *Hirsek*, ubi Cl. LA CHENAL reperit in rupibus, e regione arcis. Abunde reperi ad rupes fabuloſas *Gieſenau*, & montis *Pinzberg*, prope *Burgdorf*.
Radix ramoſa, multiceps, perennis. Caules numeroſi, decumbentes, aut ſemiſubrecti, non ramoſi, dodrantales, hirſuti. Folia ſcabra, incana, hirſuta, ad terram petiolata, oblonga, ad caulem ſimilia, etiam petiolata. Flores, quam ſequenti majores, longe petiolati. Calycis folia ovato lanceolata, paulum deorſum turgida, pallide lutea, decidua, ſcabra. Petala multo majora quam in ſequentibus, læte flava, ex ungue lateſcunt, fine cordiformi. Stamina quatuor de flore eminent, duo breviora. Filamenta lata, plerumque ſub anthera ramum exigunt, ſeu ſpinuſam *m*): quæ aliquando ita magna eſt, ut filamenta bidentata videantur. Silicula ovata, utrinque modice tumens, & quaſi foſſa circumſcripta, emarginata, ſcabra. Semina utrinque duo, lenticulata, quorum alterum ſæpe abortit. Sylus multo quam ſequenti ſpeciei longior. Siliqua magis ovata.

*493. ALYSSUM caulibus fruticoſis, diffuſis, foliis ſubrotundis, incanis GERARD. p. 352. t. 13. f. 2. †
Ex monte *Cenis* ALLIONIUS, & ad glaciales moles montis *Stok* Valeſiæ ſuperioris Cl. RICOU.
Valde ad priorem plantam accedit, natura perenni, foliis albis, incanis, ſcabris, calyce florali flavo deciduo, petalis calyce majoribus. Differt figura foliorum brevi, ſerpylli, ſeu rotunda & lanceolata; habitu minori; floribus multo minoribus: caulibus interrupte foliofis & longiuſcule nudis, ſiliquis ſuo ſtylo longioribus. Filamenta ſæpiſſime ſimplicia, absque denticulo.

494. ALYSSUM foliis ellipticis ſcabris, calycibus perſiſtentibus.
Alyſſon CAMERAR. *Epit.* p. 473.
Alyſſon minimum CLUS. *Pannon.* p. 473.
Thlaſpi Alyſſon incanum, luteum, lunato articulo BARRELIER *icon* 908. *II.* & 912. *n.* 11.
Multæ aliæ plantæ huc pertinent.
Alyſſon caule herbaceo, ſtaminibus omnibus dentatis, calycibus perſiſtentibus LINN. *II.* p. 908.
Frequens planta verna ad vias macilentas, in muris, & in agris ſiccis.
Radix annua, caules decumbentes, inde recti, ramoſi, pariter ſubaſperi. Folia anguſtiora, minus alba, magis cinerea, in noſtris certe. Calyx perſiſtens, hirſutus, viridis. Petala parum calyce longiora, diu perſiſtentia, denique alba. Fructus ſimilis, rotundior, ſtylo breviori. Semen ſimile, unum utrinque.

*495. ALYSSUM incanum, ſerpylli folio, fructu nudo I. R. H.
Alyſſon caulibus herbaceis, foliis punctatis, ſulcis ſubrectis, reticulatis, nudis GERARD. p. 751.
Thlaſpi Alyſſon dictum minus, capſulis majoribus rotundis, non foliatis MAGNOL. *botan.* p. 261.
Alyſſum caule herbaceo, ſtaminibus ſtipatis pari ſetarum, calycibus deciduis LINN. *II.* p. 905.
Ex Hiſpania habeo, & circa *Monſpelium* lectam plantam. Provenit circa *Branſon* Valeſiæ, cum aliis plantis Septimaniæ.
A priori differt habitu majori, foliorum, & caulis, fructu majori, calycibus deciduis, ſilicula aſpera, hirta, longiuſculis pilis. Nam filamenta perinde lata & dentata habet, neque ſetas Cl. LINNÆI invenio. Calyx viridis & ſcaber, flos exalbeſcens faciunt, ut verear, ne ſit varietas Alyſſi 494.

DRABA *n*) DILLEN. *nov. gen.* p. 122. LINN. n. 800.

ALYSSI ſpec. TOURNEFORT.

Fructus oblongus, ellipticus, acuminatus, compreſſus, non inflatus, ſtylus plerumque brevis *o*).

496. DRABA

m) Conf. JACQUIN. *vindob.* p. 114.
n) Draba hirta cis cubiti altitudinem, tenues ramos ſpargit, & ex utroque latere folia ceu Lepidii, molliora, candidiora: in cacumine umbellam ſambuci gerit, candidos flores habentem Dioscor. L. II. c. 151.
o) LINN.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0258-6 DFG

496. DRABA cauliculis nudis, foliis ſubhirſutis, ſubdentatis.
Aliſine minima TABERNÆMONT. p. 708.
β. Foliis inciſis PETIVER. t. 48.
Burſa paſtoris minima, oblongis ſiliquis, verna, loculo oblongo I. B. II. p. 937. Add. DILL. *nov. gen.* p. 123.
γ. Flore pleno RUPP. p. 89.
Ubique ad macilenta viarum, verno tempore.
Radix annua. Foliorum ad terram roſula, cum ad caulem vix ulla ſint: viridia ea, ſubhirſuta, petiolata, elliptica, dente nullo, aut unico, etiam undique circumſerrata. Cauliculi trientales, nudi. Calycis foliola ovata. Petala profunde diviſa, alba. Siliqua elliptica, acuta, compreſſa, ſtylo brevi. Semina compreſſa, numeroſa.
Laudat paronychiam GLANDORP. Videtur vires ſuæ claſſis habere.

497. DRABA caulibus ſubnudis, foliis tomentoſis, ovatis.
Planta, quam in monte Splügen obſervavit I. B. II. p. 938.
Burſa paſtoria alpina hirſuta C. B. *Prodr.* p. 51.
Draba foliis caulinis numeroſis, incanis, ſiliculis obliquis LINN. *It. Oeland.* p. 192?
Draba ſcapo unifolio, foliis ſubhirſutis, ſiliculis obliquis, pedicillatis EJUSD. *Spec. II.* p. 897?
Draba Auſtriaca CRANZ p. 10. *t.* 1. *f.* 4.
Icon OEDERI *t.* 242. foliis, quam noſtra, viridioribus, longioribus.
Draba ſtellata JACQUIN. p. 256. *t.* 4. *f.* 3.
Draba 6. GERARD. p. 345.
In alpinis ſaxoſis, M. *Iſenau*, *Audon*, *Prapioz*, *Taveyannaz*, *Pané-Roſſa*, *Lavaraz* Aquilejenſium. In monte *Kienboden*. In *Oberſtaffel* Valeſiæ. In monte *Pilato*. In deſcenſu *Spelugæ* verſus *Chiavennam*.
Habitus Drabæ vulgaris, ſimiles ceſpites & folioſæ roſulæ. Folia breviora, ovata, molli & brevi lanugine tomentoſa, vix dentata. Ad caulem folium ſæpe, non ſemper, unicum, ſemiamplexicaule, ex ovato lanceolatum, dente fere unico; etiam bina vidi. Caules flexuoſi, trientales & ultra. Petioli breviores, quam vulgari. Calyx ſubhirſutus, ovato lanteolatus, paulum gibbus, ſubfuſcus. Petala alba, ovata, integra. Stamina duo breviora. Siliqua priori ſimilis, glabra, ovata anguſtior, ſtylo brevi, ſtigmate capitato. Semina numeroſa, ovata, acuminata.

498. DRABA caulibus nudis, foliis linearibus, ciliatis.
Icon GESNERI *lign.* 112.
Sedum petræum, montanum LOBEL. *adverſ.* p. 163. *ic.* p. 380.
Sedum alpinum ſextum CLUS. p. 491.
Leucojum luteum aizoides montanum COLUMN. *II.* p. 62. absque *icone*.
Alyſſon alpinum, hirſutum SCHEUCHZER *It. II.* p. 130. *luteum* EJUSD. *It. VII.* p. 509. I. R. H. MILLER *icon t.* 20.
Icon OEDERI *t.* 56. aliquantum differt, foliis valde latis, non ſatis conſpicue ciliatis.
Draba ſcapo nudo ſimplici, foliis lanceolatis, integerrimis LINN. *II.* p. 896. Conf. JACQUIN. p. 254.
Alpina & montana, paſſim in planitiem deſcendit *zur Clus* Solodurenſium: in monte *Reichenſtein p*) circa *Rutſchenette* &c. *Aux Rochers de St. Sulpice, près du pont de la Reuſe* DIVERNOI.
Radix perennis, lignoſa, multiceps, multas roſulas folioſus exigit. Eæ fiunt numeroſiſſimis foliolis reclinatis, ſubluteis, duris, gramineis, per oras ciliatis, nervo depreſſo. Caules nudi, trientales. Cralyx deoſum gibbus, erectus, lanceolatus. Petala flava, ovata, ambitu integro. Silicula aſpera, hirſuta, ovata, utrinque acuminata, brevior quam prioribus, ſtylo longo, polyſperma.

499. DRABA caule ramoſo, foliis cordatis, dentatis, amplexicaulibus LINN. II. p. 909 *It. Oeland.* p. 192.
Draba minima muralis discoides COLUMN. p. 272. 274.
Burſa paſtoris major loculo oblongo C. B. *Prodr.* p. 50. *Baſil.*
Myagroides ſubrotundis ſerratisque foliis, flore albo BARRELIER *ic.* 816.
Rarior planta. C. B. circa *Burgligen*, ad *Birſam*, ad *St. Jacob*, ad Rheni ripam, *am Rheinſchänzlein*: in villa prope *S. Margret*, circa *Crenzach*, *Friedlingen*, *Rieben*, & inter portam *Steinenthor*, & viam *Mönchenſtein*. In ipſo pago *Binningen*. Ad ſepes umbroſas circa Baſileam paſſim LA CHENAL.

p) *Basl. merkw.* II. p. 169.

Caulis brachiatus, parum tamen ramoſus. Folia lata baſi caulem amplexa, hirſutie aſpera, breviter cordata, acute circumſerrata, ad radicem pauca, petiolata, ovata, integra, aut dentata. Petioli florigeri longi, patuli. Flores exigui. Calyx ovatus, fuſcus. Petala alba, paulo calyce majora, ſubrotunda. Siliquæ oblongæ, ovatis anguſtiores, brevi ſtylo, habeo & ovatas, breviores, feminibus quinis & ſenis. Stamina etiam duo tantum & quatuor *q*).

LUNARIA Tournefort. t. 105.

Linn. 809.

Calycis erecti duo foliola deorſum gibba *r*). Silicula latiſſima *s*), pro portione longitudinis, planiſſima. Semina reniformia, compreſſa, marginata *t*). Glandulæ quaternæ, una utrinque inter ſtamen breve & germen, alia inter calycem & id ſtamen *v*).

500. LUNARIA perennis, ſiliquis ovatis lanceolatis.
Viola latifolia, lunaria, odorata Clus. *hiſt.* p. 297.
Viola lunaria major perennis, ſiliqua oblonga. Ic. Reg.
Lunaria major, ſiliqua longiore I. B. II. p. 882.

β. Omnino noſtra odorata eſt, huc ergo pertinet
Lunaria minor odorata Fabric. apud Aretium p. 235. b.

In ſylvis, circa *Creux du Vent.* In dumetis & rupibus ad dextra *Portæ Saxi* abunde legi. In monte *Thuiri.* In *Saleva* monte I. B. Circa *Weſen* C. Gesner. In M. *Galanda* Fabricius, in *Fracto* I. C. Bauhinus. In *Juræ* vallibus paſſim Cl. Gagnebin, *à la Combe Bioſſe, Combe de Beaufonds, Creux de Champ, Cul de Prés, Poulins, Rochers de Vauſſeyon.*

Radix perennis. Caulis tripedalis, brachiatus, erectus. Folia inferiora conjugata, ſuperiora alterna, longe petiolata, cordata, circumſerrata, hirſuta. Flores ſparſi. Calyx coloratus albus, ſubviolaceus, duo folia habet quaſi in calcar deorſum producta. Petala caryophyllea, ungue lato: bractea pallide violacea, odorata. Siliqua ex ovata hinc & inde lanceolata, longo ſtylo. Septum & valvulæ argenteæ.

Ab hortenſi annua facile diſtinguitur, etiam calyce, qui huic ſubhirſutus, ex viridi purpureus, & flore, qui inodorus eſt & purpureus. Addit Linnæus, folia hortenſi oppoſita eſſe; ſed ea in utraque ſimilia ſunt.

Acerrima eſt, cum amaritie.

II. SILICULIS GEMELLIS.

BISCUTELLA Linn. n. 808.

THLASPIDIUM Tournef. t. 101.

Facile cognoſcitur, cujus duo articuli *x*) ſint, ſubrotundi, plani, monoſpermi *y*), exigua parte conjuncti. Stylus longus *z*). Glandulæ ſex, una utrinque inter ſtamina majora & ſtylum: una utrinque inter ſtamen majus *a*) & minus.

501. BISCUTELLA *b*) ſilicula levi, foliis aſperis, dentatis.
Icon C. Gesner. *lign.* 114.
Thlaſpi clypeatum Clus. *Pannon.* p. 471.
Lencojum Alyſſoides, umbellatum, montanum Column. p. 283. 284.
Leucojum luteum minus, Hieracii folio Barrelier. *ic.* 1227.
Thlaſpi biscutatum Hieracii folio, pallido flore Ejusd. *ic.* 902. ex Clusio.
Thlaſpidium Monſpeliacum Hieracii folio hirſuto I. R. H. Scheuchzer *It. I.* p. 50.
Biscutella ſiliquis orbiculato didymis, a ſtylo divergentibus Linn. *II.* p. 911.

Nihil vulgatius in pratis alpinis omnibus, ut ſingula recenſere tædioſum fuerit. Etiam in planitiem deſcendit, *au Furet;* ſic in aridis collibus Scopoli. In *Juræ* montanis nusquam reperi.

Folia

q) Gouan. *hort.* p. 313.
r) Tournef. C. G.
s) E.G.H.I.
t) N.O.
v) Scopoli p. 514.
x) Tournef. E.F.G.H
y) K.
z) Ad E.F.I.
a) Scopoli p. 514.
b) Alyſſum exiguus frutex, unicaulis, ſubaſper, foliis rotundis, fructu duplicium ſcutorum effigie, in quo ſemen, quadantenus latum Dioscorid. III. c. 89.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0260-5 DFG

Folia ex radice multa, petiolata, ficca, hirſutie aſpera, dentibus diſſitis, rectis, acutis, ambitu univerſo elliptico. Caulis pedalis, cubitalis; ad eum folia pauca, ſeſſilia. Calyx ſubluteus, erectus, paulum deorſum gibbus. Petala ex ungue anguſto dilatata, ſubrotunda, ſulfurea, Leucoji odore. Siliculæ leves, ſtylus ex hilo multo, quam ſiliqua longior, ſiliculam bipartit. Semen compreſſum.

Sapor ſinapinus acerrimus.

Biscutella auriculato fructu ſcabro, quæ *Thlaſpi biscutaceum, luteum, Anchuſæ folio* BOCCONE *Muſ. di piant.* p. 167. 122.

Leucojum montanum, flore pedato COLUMN. *II.* p. 59. 61.

Thlaſpidium Anchuſæ folio SCHEUCHZER *It. V.* p. 428. *It. VII.* p. 519.

Quæ eadem in monte *Joch*, verſus *Engſtlen*, ſupra *Waldnacht*, & alibi a Cl. SCHEUCHZERO dicitur lecta eſſe, & cui calyx inſigniter deorſum producitur, & ſilicula major, prælongo ſtylo, tota aſpera eſt, eam non credo in Helvetia provenire, & vehementer ſuſpicor, etiam ex SCHEUCHZERI deſcriptione, noſtram ab eo viro intelligi.

III. SILICULA BILOCULARI, SEPTO AD VALVAS NORMALI.

CORONOPUS *d*) *Enum. Stirp. Helvet.* KNAUT. *method.* p. 169.

Non credidi, in tanto fructus diſcrimine, poſſe hanc plantam cum Cochlearia manere. Proxime a Biscutella recedit, fructus duobus articulis paulo, quam circulus, minoribus, totis criſtatis & verrucoſis, monoſpermis.

502. CORONOPUS RUELL. p. 373. BLAKWELL. t. 120.

Icon æn. GESNERI 119.

Pſeudo-Ambroſia CAMERAR. *Epit.* p. 596.

Coru cervi alterum genus DODON. p. 110.

Naſturtium ſylveſtre capſulis criſtatis T. *autour de Paris* p. 26.

Cochlearia foliis pinnatifidis LINN. *Spec.*

Icon OEDERI *t.* 202.

Circa Genevam ad vias abunde I. B. Baſileæ in viis lutoſis. Inter *Dornach & Arlesheim, vorm Spalenthor*, verſus pontem *Birſæ*, in *Muttenz, Münchenſtein.*

Habitus ſingularis. Radix multos caules decumbentes edit, ramoſos, vix dodrantales. Folia nervo lato, pinnarum paribus tribus, ad quinque, extrema impare, progrediendo majoribus, ſemipinnatis, aut profunde, aut acute, inciſis. Ad caulem petioli breves, ſex, aut pauciorum florum, foliis multo breviores. Flores breviſſime ad eum pediculum petiolati, pene ſeſſiles. Calycis foliola ovata. Petala patula, ovata, leviter emarginata, ungue lato. Fructus transverſim latus, qualem dixi, ſtylo brevi, deciduo, ut totus fructus renis figuram referat.

Hæc planta aliquam celebritatem nacta eſt, poſtquam eam uſtam JOANNA STEPHENS ſuo ad calculum medicamento admiſcuit. Cæterum acris planta eſt & naſturcina.

NASTURTIUM *e*).

COCHLEARIA TOURNEF. t. 101. fructu rotundo, acuminato, gibbo.

NASTURTIUM TOURNEFORTII t. 102. fructu rotundo, gibbo.

& LEPIDUM TOURNEF. t. 103. fructu lanceolato.

& THLASPI TOURNEF. t. 101. fructu rotundo, compreſſo, alato.

& BURSA PASTORIS TOURNEF. t. 103. fructu triangulari.

LEPIDII LINN. *Spec.* n. 802.

& THLASPI LINN. n. 805.

& COCHLEARIA LINN. n. 803.

Difficillima harum plantarum eſt diſtinctio, ut etiam aliam viam, quam olim, LINNÆUS ingre-

d) Inter olera Coronopus ARETÆUS *cur. acut.* L. II. c. I. Cum beta & aliis glutinoſis numerat IDEM *cur. acut.* I. c. 1.

e) Καρδαμον olus urinam & ſputum movens SUIDAS II. p. 242. Naſturtium SEXTIUS contra ſerpentes laudat PLIN. L. XX. n. 50.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0261-1

ingrediatur, & numerum ſeminum, quo uſus fuerat, nunc negligat. Mihi ſignum a ſtylo deſumtum ſufficere videtur, cum ſilicula latior, anguſtior, vel paulo magis turgida, vel planior, non perinde videatur certa eſſe. Noſtro ergo Naſturtio brevis ſtylus eſt: & præterea calyx deorſum non gibbus: petala æqualia, patula: ſiliculæ valvæ duæ, oblongæ: ſemina utrinque aliquot.

*503. NASTURTIUM foliis radicalibus ſubrotundis, caulinis oblongis, ſubſinuatis LINN. II. p. 903.

Cochlearia DODON. *pempt.* p. 594. WIER *obſ.* p. 32. 33. *ic.* OEDERI *t.* 135.
Cochlearia batava BLAKWELL. *t.* 227.

In rupibus vallis *f) Motier grand Val, aux Rochers de Moutier, près de la grande Cascade de la Birſe.* In paludoſis verſus *le Furet*, primo vere, in foſſarum aggeribus.

Folia ad terram petiolata, in univerſum ſubrotunda, anguloſa: ad caulem inferiorem ſeſſilia, anguloſa, tamen petiolata, hamata: ſuperiora ſeſſilia, amplexicaulia, ex ovatis lanceolata, magnis dentibus & raris exſculpta, anguloſa. Calycis folia ovalia, cava *g*). Flos odoratus, petalorum unguis calycis longitudine: bractea rotunda *h*). Fructus rugoſus, gibbus, acuminatus *i*), qua tuba prodit bifidus: tuba brevis *k*), globulo ornata. Semina in utroque loculo quatuor.

Inter plantas naſturcinas eſt ex acrioribus, neque aqua ipſa deſtillata aut odore caret, aut viribus ab acida acetarum *l*): volatiles enim ſunt particulæ, quæ medicas virtutes poſſident, & de ſiccis foliis evaneſcunt *m*). Ad ſcorbutum *n*) princeps habetur auxilium, neque raro ſola, abundanter comeſta, aut ſingulos homines *o*), aut totas claſſes *p*) ſervavit. Etſi enim alia ſpecies *q*) eſt, quæ in ultimo ſeptentrione *r*) provenit, & ſapore eſt gratiori, amaro dulci *s*), atque mitiori *t*), non dubium eſt tamen, etiam noſtram iis viribus pollere. Acidum continet, ut calx injecta ſpiritum acidum *v*) expellat. Quare merito putredini reſiſtit *x*), quæ in ſcorbuto adeo manifeſta dominatur. In febribus malignis juſcula viribus Cochleariæ imbuta non propinaverim, cum ſanguinem diſſolvat *y*). Succum autem herbamve recentem prætulerim ſpiritui, quando internus uſus requiritur; iſtum vero, quando gingivas confirmare oportet. Acriorem eſſe Raphanum, aut Armoraciam, facile dederim *z*). Olei non exiguam *a*) portionem continet, ſalisque lixivi *b*).

*504. NASTURTIUM foliis radicalibus lanceolatis crenatis, caulinis inciſis LINN. II. p. 904.

Raphanis magna DODON. *pempt.* p. 678.
Raphanus ruſticanus, craſſa radice, lapathi folio LOBEL. *ic.* p. 320.

Circa Nidoviam Cl. GAGNEBIN. Lauſannæ C. GESNER. Gottingæ abunde.

Radices longæ, ramoſæ, acerrimæ. Folia radicalia maxima, petiolata, craſſo petiolo, ovata, aut longiora, nervoſa, rotunde crenata, glabra; aliquando etiam ſemipinnata, & pinnata, & graciliter diviſa. Caulis pedalis, cubitalis, ſuperne ramoſus, pene nudus, ramis paniculatis, laxe ſpicatis. Folia caulina radicalibus ſimilia, ſeſſilia, crenata. Calycis ſegmenta ovata, non gibba. Petala alba, odorata, ovata, calyce longiora. Silicula fere ovata: tuba craſſa, globulo terminata.

Sapor & odor radicis peracris, multis gratus, ut in cibos & ad intinctus recipiatur. Extracti gummoſi copia abundat, oleum tamen etiam eſſentiale, & acerrimum, & ponderoſum, parca quidem copia continet *c*). Aqua ſtillatitia acerrima eſt *d*), liquor ſecundus acidus, cum miculis oleoſis adeo acidis, ut cum alcali efferveſcant *e*). Infuſum cum acidis non fervet *f*). Non adeo alcalina planta eſt, neque dat ante aquam ſal volatile *g*). Vis omnis eſt in planta recente, ſicca iners eſt *h*), ut etiam in

f) Negabat in Helvetia naſci HILDANUS *Cent. V.* c. 5.
g) TOURNEF. t. 101.
h) A.B.
i) E.H.
k) Ad C. E. H.
l) ALTMAN. l. c. p. 26.
m) Repete EUMD. p. 15.
n) STAHL. *Scorbuti & luis venereæ diverſa ſigna. Anc. Mem. II* p. 182. EGEDE *gaml. Grönl. I.* p. 48. *Relation des Voyag. au Nord I.* DEBES p. 120.
o) De ſe ipſo DAVID CRANZ. *Grönl.* p. 85.
p) *Relation.*
q) MARTENS *Spitzberg* p. 45. *Phil. Tranſ.* n. 456. Marina plus dat ſalis fixi GREW. p. 251.
r) In *Waygaz Relat. de trois voyages des Hollandois au Nord*, p. 185. in *Spitzbergia* LID. in *Feroe* DEBES p. 120.
s) Inſipida *Phil. Tranſ.* n. 456. Eadem cum ſua terra adlata Londini acris facta eſt.
t) LIND. p. 263. CRANZ.
v) ROUELLE apud QUESNAI *œcon. anim. I.* p. 359.
x) PRINGLE *diſeaſ.* p. 405.
y) BINNINGER. *Act. Helvet. II.*
z) STAHL. *de hydr. aſcit.* p. 36.
a) *Hort. German.* p. 273. b.
b) In libris ſex, uncias ſex Du HAMEL *hiſt.* p. 246.
c) CARTHEUSER *mater. medic.* p. 410. NEUMAN. T. I. P. I. p. 175.
d) CARTHEUSER p. 383.
e) ibid.
f) ALTMAN. p. 33.
g) NEUMAN. p. 173.
b) IDEM p. 171.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0262-7
DFG

in pulverem rasa celeriter fatua reddatur *i*). In scorbuto, ut aliæ hujus classis plantæ, adhibetur. In RUSTINGII *k*) familia pro arcano fuit. Succo radicis quotidie sumto sanatus *l*) hydrops. Ex radice infusa cum aqua, ad selibram in unciis *m*) aquæ octodecim, bonum fit medicamentum emeticum. Folia imposita ad erysipelas *n*) adhibeatur.

*505. NASTURTIUM (Lepidium) foliis ovato lanceolatis, integris, serratis LINN. II p. 899.
Lepidium Plinii DODON. p. 716.
Lepidium Æginetæ TABERNÆM. p. 456.
Lepidium o) CAMERAR. *Epit.* p. 378. 379.
In altissimis alpibus, ut in monte *Prapioz*. *Aarbergæ* ad *Arolam*, *Urbæ*, *Spiræ*, & alibi in ruderosis. Etiam in Anglia & Hibernia *p*).
Planta recta, cubitalis, foliosa, racemis floriferis ex alis foliorum abundantibus. Folia ex ovatis obtusa, mucronata, glabra, & solida, tenuiter serrata, ut tamen sæpe margo convolutus denticulos abscondat. Racemi florigeri magni, densissimi, super omnes congeneres multiflori. Flores perexigui. Calycis segmenta ovata *q*), deorsum non gibba. Petala alba, brevi petiolo, bractea ovali. Duo de more stamina breviora. Silicula subcordata, acuminata *r*). Stylus brevis *s*), apice globoso.
Acris & nasturcina, in cibos recipitur: acoris signa edit, languentem ventriculum excitat; ad hydropem avertendum confert, & ad scorbutum *t*).

506. NASTURTIUM fruticosum, foliis linearibus, glaucis, subhirsutis.
Thlaspi fruticosum Thymbræ folio, hirsutum C. B. *Hort. Ox.* SCHEUCHZER *It. VII.* p. 519.
Thlaspi fruticosum alterum LOBEL. *ic.* p. 218. RAI. TABERNÆMONT. p. 464.
Thlaspi hispanicum albo flore CLUS. p. CXXXII. floribus capitatis.
Thlaspi fruticosum alterum LOBELII I. B. II. p. 990.
Idem puto *Lepidium foliis subulatis indivisis, sparsis, caule subfruticoso* LINN. *II.* p. 899.
SCHEUCHZERUS in arenosis Valesiæ inferioris, ubi nuper non reperta est: incerta civis.
Radix lignosa, multiceps, maxima. Caules erecti, ramosi, ab imo ad summum florentes ramos exigunt. Folia linearia, pulposa, cinerea, subhirsuta. Flores parvi. Calyx perexiguus, ovatus. Petala majora, alba. Silicula grandis, ovata, cum hilo, & ala in parte superiori. Stylus brevis.

507. NASTURTIUM foliis imis pinnatis, incisis, superioribus linearibus, integerrimis.
Iberis v) MATTHIOL. p. 293. cum foliis inferioribus, CAMERAR. *Epit.* p. 184. BLAKWELL. *t.* 312. non bene.
Iberis II. TABERNÆMONT. p. 457.
Lepidium foliis diandris x), *tetrapetalis*, *foliis inferioribus lanceolatis*, *serratis*, *superioribus linearibus*, *integerrimis* LINN. *II.* p. 900.
Per vias *à la Vaux* ad muros, *Vivisci*, *Seduni*. Dicitur etiam ad *S. Jacob* nasci, prope Basileam.
Caulis bipedalis & ultra, ramosissimus, erectus. Folia prima lata, longe petiolata, elliptica, varie circumserrata, ad juniorem, & necdum florentem caulem similia, elliptica, semipinnata, deinde acute serrata. Hæc mature exarescunt, & ad caulem alia folia succedunt, graciliſſima, linearia, integra. Flores perexigui, calycibus ovatis, fuscis; petalis subrotundis, lacteolis. Stamina omnino *y*) sena, quorum duo breviora. Silicula lanceolata, acuminata, quoque loculo inferius gibbo, superius acuminato, stylo brevi. Semen utrinque unicum, ovale, acuminatum. Glandulæ quatuor inter stamina majora & minora *z*).
Odor fortis nasturcinus *a*).

i) IDEM p. 176.
k) *Gebauw.*
l) PETZOLD. obs. 16.
m) SHORT. p. 411.
n) LANGII *remed. domest.* p. 298.
o) Lepidium herba vulgo nata acris, exulcerans, ischiadicis trita præsenti est auxilio DIOSCOR. II. c. 170.
p) SMITH *nat. hist. of waterford.* p. 310.
q) TOURNEF. C.
r) D.E.F.G.H.
s) ad F.
t) WEDEL. *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 6. obs. 8. 9.
v) Iberis circa ædificia nascitur, flore luteo, cujus radix tusa ad crus ischiadicum valet, & pene sinapismum æquat ARTIUS L. XII.
Iberis folia habet Nasturtii, vere virentiora, caulem cubitalem aut minorem, florem lacteum de DIOSC. I. c. 147.
x) Etiam GOUAN. *flor.* p. 145.
y) *Emend. II.* p. 5. n. 6.
z) SCOPOLI p. 513.
a) SERVILIUS DAMOCRATES plantam invenit, quam carmine celebratam dixit Iberida, circa parietinas. Semper floret, foliis nasturtii, caule cubitali, semine minimo, radice nasturtii odore, ad coxendicum rheumatismos utilis PLIN. L. XXV. n. 49.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0263-3

508. NASTURTIUM apetalum, foliis pinnatis, radicalium pinnis ſemipinnatis, caulinorum ſimplicibus.
Thlaſpi anguſtifolium FUCHS p. 307.
Naſturtium ſylveſtre Oſyridis folio C. B. Bas. p. 30.
Lepidium foliis diandris apetalis, foliis radicalibus dentato pinnatis, ramiferis, linearibus, integerrimis LINN. *II.* p. 900. OEDER. *t.* 184.
Paſſim *Rupe*, *Viviſci*; in agro *Vaudenſi*. Baſileæ ad pontem *Birſæ*.
Caulis pedalis, ramoſus. Folia ima pinnata, pinnis dilatatis, dentatis, ſemipinnatis, ſuperioribus linearibus; ſuprema folia ſimplicia, linearia. Flores perexigui. Calyx coloratus, gibbus, foliis ovatis. Petala nulla. Silicula ovata, hilo minimo, ſtyloque. Stamina tantum duo *b*). In quoque loculo ſemen unicum.
Odor & ſapor acerrimus. Spiritum acrem dat *c*).

509. NASTURTIUM foliis imis petiolatis ovatis, caulinis ſagittatis, dentatis.
α. Folio ſerrato, molliter hirſuto.
Thlaſpi latifolium FUCHS p. 306.
Thlaſpi II. TABERNÆM. p. 458.
Thlaſpi vulgatius I. B. II. p. 921. I. R. H.
β. Varietas folio glabro, vix ſerrato.
Thlaſpi I. MATTHIOL. p. 566.
Thlaſpi CAMERAR. *Epit.* p. 336.
Thlaſpi arvenſe, acetoſæ folio C. B.
Thlaſpi vulgare BLAKWELL. *t.* 407.
α. β. Thlaſpi ſiliculis ſubrotundis, foliis ſagittatis, dentatis LINN. p. 902.
Utraque varietas ad agrorum ſemitas, ad muros.
Caulis non ramoſus, niſi ex ſumma parte, cubitalis, erectus, molliter hirſutus. Folia conferta caulem obtegunt, mollia, plerumque breviter hirſuta: ima petiolata, alia pinnata, tribus fere pinnarum paribus, impare ovato: alia ſemipinnata inciſa, & laciniata; alia ovata, ſerrata. Utraque continuo marceſcunt. Ad caulem ſunt oblonga ſagittata, hamis acutis, plerumque dentata, amplexicaulia. Calycis foliola ovata, macula ovali notata. Petala patula, alba, ungue gracili: bractea ſubrotunda. Silicula hirſuta, ex ovata contractior, emarginata, ſumma parte inani, inferius gibba, ut alata videatur. In utroque loculo ſemina duo. Stylus ſemper brevis.

510. NASTURTIUM foliis imis ovatis, reliquis amplexicaulibus, cordatis.
Thlaſpi oleraceum TABERNÆM. p. 462.
Thlaſpi alterum mitius rotundum COLUMN. p. 276.
Thlaſpi ſiliculis obcordatis, foliis caulinis cordatis, glabris, ſubdentatis, petalis longitudine calycis, caule ramoſo LINN.
Thlaſpi perfoliatum JACQUIN. p. 259.
In agris, urbium vallis, collibus macilentis.
Caulis rectus, vix ramoſus, a duabus unciis ad cubitum altus. Folia ima petiolata, ex ovatis acuminata: inde ovata quidem, ſed circa caulem hilo in duos hamos obtuſos diviſa, qui caulem transmittunt: ſuperiora ſagittata, levia omnia: integra eadem, nonnunquam obiter ſerrata. Flores perexigui, non numeroſi. Calycis folia ovata: petala alba, ex brevi ungue, ambitu elliptico. Stamina duo breviora. Siliqua majuſcula, ſuperne etiam aliquo ſpatio vacua, emarginata, ſtylo perbrevi, de intervallo exeunte. Semina utrinque tria, aut quatuor. Glandulæ quatuor *d*).

511. NASTURTIUM (Thlaſpi) ſiliculis orbiculatis, foliis oblongis, dentatis, glabris, LINN. II. p. 901.
Thlaſpi e) BLAKWELL. *t.* 68.
Thlaſpi II. MATTHIOLI p. 567.
Thlaſpi cum ſiliquis latis I. B. II. p. 923.
Thlaſpi majus TABERNÆMONT. p. 458.
Thlaſpi II. ſeu alterum CAMERAR. *Epit.* p. 337.
Hortorum & agrorum frequens vitium.

Caulis

b) GOUAN *flor.* p. 145.
c) PROTTEN *Act. haſn. I.* p. 134.
d) SCOPOLI p. 513.
e) Thlaſpi duorum eſt genus: anguſtis foliis digitum longis, latis, in terram verſis, in cacumine diviſis, caule ſemipedali, non fine ramis, fructu in latius ſe pandente, peltarum ſpecie, ſemine incluſo, lenticulæ effigie, flore albo DIOSCORID. II. c. 150. PLIN. L. XXVII. n. 13.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0264-8 DFG

Caulis brachiatus, pedalis & ultra, anguloſus. Folia glabra, ſublutea, ima petiolata, ovata, etiam dentata & fere ſemipinnata, caulem amplexa, hamata, longe elliptica, circumferrata. Flores perexigui. Glandulæ quatuor inter ſtamina majora & minora *f*). Calycis ſegmenta ovata, petala alba, leviter emarginata. Siliculæ planæ *g*), noſtratium latiſſimæ, magnis alis veram, ovatam, ſiliculam undique augentibus. Hilus *h*) inſignis, ſtylus perbrevis. Semina nigra, utrinque quatuor ad novem, ſulcis parallelis inſcripta.

Odor alliatus, mihi peſtilens, qui vaccarum in lac tranſit *i*), quæ hoc Thlaſpi depaſcunt, ut videatur vi alcalina & putreſcente excellere, & olei copia, qua linum duplo ſuperat *k*). Spiritum dat vehementer *l*) acrem, & theriacæ additur. Nuper ob ſuum fætorem in cumulos congeſtum, creditur curculiones *m*) fugare, & albos vermes, & ipſos cimices, quos crederes fætorem non reformidare.

*512. NASTURTIUM foliis pulpoſis, ellipticis, ſiliculis alatis, emarginatis.

Annon *Icon ænea* 118. C. GESNERI ?

Lithonthlaſpi quartum carneo rotundo folio COLUMN. p. 277. & *ic.* p. 279. inferior, absque nomine.

Thlaſpi ſiliquis ellipticis, foliis lanceolato linearibus integerrimis HEBENSTREIT. *Nov. Comm. Acad. Petrop.* T. V. p. 330. cum *ic.*

Thlaſpi ſiliculis ſubrotundis, foliis lanceolato linearibus carnoſis, obtuſis LINN. *II.* p. 901.

Novam civem Cl. NEUHAUS detexit, in rupibus circa *Ruchenette.*

Radix multiceps. Caules dodrantales, ramoſi. Folia glauca, pulpoſa, elliptica, ima obtuſa, ſuperiora lanceolata. Folia calycis duo paulum deorſum gibba. Petala emarginata, alba, lineis roſeis picta. Stamina ſex, duo breviora: omnia antheris ad utrumque latus filamenti adnatis. Silicula magna, ovata, compreſſa, alata, thlaſpidea; ala membranacea emarginata, totam ſiliculam ovatam ambeunte, lacera & dentata.

513 ? *Naſturtiolum alpinum capſulis Naſturtii hortenſis* I. B. II. p. 918. †

I. B. in monte *Nombre* Rhætorum. Nemo recentiorum reperit.

Cauliculus quatuor unciarum. Folia craſſa, anguſta, elliptica.

Radix lignoſa. Fructus pingitur ovatus, acuminatus.

Poſſit eſſe Naſturtium 512.

514. NASTURTIUM *n*) ſiliquis triangularibus.

α. Foliis ſerratis.

Burſa paſtoris major, folio non ſinuato C. B. *Prodr.* p. 50.

Whole shepherds purſe PETIVER. *t.* 49.

β. Major foliis ſemipinnatis.

Burſa paſtoris DORSTEN p. 54. b. CAMERAR. *Epit.* p. 340. BLAKWELL. *t.* 5.

Burſa paſtoria major TABERNÆM. p. 199.

γ. Ejus varietas *foliis eleganter inciſis inſtar Coronopi repentis* C. B. I. R. H. Duas icones habet PETIVER *t.* 49.

α-γ. *Thlaſpi ſiliquis obcordatis, foliis radicalibus pinnatifidis* LINN. *II.* p. 903.

Nihil vulgatius ad vias, in hortis ubique.

Folia ſubhirſuta, ad terram petiolata, nervo lato, pinnis conjugatis, progrediendo majoribus, ſimplicibus aut inciſis, extrema pinna ampliſſime tridentata. In varietate tamen α. folia elliptica, aut vix dentata ſunt, aut integerrima. Caulis erectus, cubitalis, brachiatus. Calycis folia elliptica, cava. Petala alba, patula, brevi ungue; bractea ſubrotunda *o*). Glandulæ quatuor *p*). In ſtylo brevi tuba globoſa. Silicula triangularis *q*), ſurſum dilatata, emarginata, ſuper hilum paulum gibba. Semina multa, ovata, ſtylo diviſa.

Odore eſt fatuo, ſapore omnino minus acri, quam aliæ hujus claſſis plantæ, glutinoſam aliqui dicunt *r*). Plurimi auctores conſentiunt, externo uſu ad hæmorrhagias valere, &

f) SCOPOLI p. 512.
g) GESNER *Epiſt.* p. 93. b.
h) Thlaſpi fructus linea inciſus SPIGEL. *Iſag.* L. 1. c. 43. Conf. TOURNEF. t. 101. F.
i) K. *ſwenſk. wetenſk. handl.* 1750. *trim.* 2.
k) *Oecon. Nachricht.* T. II.
l) BORRICH. *hermet. ſapient.* p. 371.
m) *Oecon. Nachricht.* l. c. & V. p. 425. 426.
n) Recte ad Thlaſpi reduxit SPIGELIUS *Iſag.* L. I. c. 43.
o) TOURNEF. t. 103. A.
p) SCOPOLI p. 513.
q) TOURNEF. E.
r) BUCHWALD p. 60.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0265-4

& ad cephalalgias. Sed etiam interno uſu, ad profuſiones ſanguinis de utero, & de pulmone, magnis auctoribus laudatur. Etiam aquam mictui ſanguinis T. TURQUET opponebat, quam nullius momenti ex planta inodora exſpectes. Burſa paſtoris putreſcens de hordeo curculiones fugat *s*).

515. NASTURTIUM foliis pinnatis, radicalibus ovatis, lanceolatis, caulinis linearibus.
Cardamine puſilla ſaxatilis, montana διστιχοειδὴς COLUMN. p. 273. 274.
Naſturtium alpinum, folio alato RAI *ſyllog. exter.* p. 298. *hiſt.* p. 826.
An *Naſturtium montanum annuum tenuiſſime diviſum* PLUKNET. *t.* 206. p. 4.
Naſturtium pumilum, vernum C. B.
Lepidium foliis pinnatis, integerrimis, patulis, emarginatis, calyce minoribus LINN. *It. Oeland.* p. 52. *Spec.* p. 899.
Lepidium Linnæi CRANZ. p. 7. *t.* 2. *f.* 4. 5.
Pro *procumbente* miſſum eſt.
An *Fine Creſs* PETIVER *t.* 50. Accedit.
In monte *Saleva* RAJUS; ibidem *Gener.* DE SAUSSURE: *à la Porte du Sex*, primo vere.
In rupibus planta vix quatuor uncias adſequitur, in ſegetibus altius adſurgit. Ramoſa tamen ſemper & brachiata, & folioſa eſt, utcunque exigua. Folia ad terram pinnata; pinnæ parium quinque, ad novem, petiolatæ, ſerpylli ſimiles, lanceolatæ, extrema impare. Ad caulem pinnata quidem folia, ſed graciliſſima. Flores perexigui, longe petiolati, in petiolo ſub calyce lateſcente. Calyx ſubhirſutus, albus, foliis ovato lanceolatis, concavis. Petala æqualia, alba, gracilia, elliptica, (ſenſim lateſcentia, leviter emarginata (DE SAUSSURE), calycis longitudine, vix dimidiam lineam longa. Stamina duo lateralia, parum breviora *t*). Fructus ovatus, compreſſus, neque tamen alatus, hilo nullo, niſi ſiliqua hiaverit. Stylus vix ullus. Stigmata integra. Semina in quoque loculo duo.

LEPIDIUM.

Huc plantas refero, ſimiles Naſturtiorum, ſed longo ſtylo.

516. LEPIDIUM foliis pinnatis, pinnis ovatis, æqualibus.
Cardamine alpina minima III. CLUS. *Pann.* p. 457.
Naſturtium alpinum, tenuiſſime diviſion I. B. II. p. 918. SCHEUCHZER *It. I.* p. 44.
Lepidium foliis pinnatis integerrimis, ſcapo ſubradicato, ſiliculis lanceolatis, mucronatis LINN. *Cent. II. n.* 170. *Spec. II.* p. 898.
Lepidium alpinum JACQUIN. p. 258.
Lepidium Halleri CRANZ. p. 5. *t.* 1. *f.* 3.
In omnibus alpibus, ut enumerare longum ſit, locis ſaxoſis.
Radix ſimplex, exigua. Folia ad radicem in roſulam circumpoſita, pinnata, parium 2, 3, 4. extimo impare. Nervus latus, folia non acute lanceolata. Caulis paucarum unciarum, non ramoſus, neque folioſus. Flores, quam Naſturtio ultimo, multo majores. Calycis folia ovata: petala lactea, rotunda. Silicula ovata, acuminata, non emarginata, niſi quando dehiſcit. Stylus non longiſſimus, ad quartam partem ſiliculæ. Semina in quoque loculo quatuor. In ſiccis duas glandulas habere videtur, ad minora ſtamina *v*) poſitas.
In *Col de Ferry* folia omnino ovata reperi, quorum extremæ pinnæ ternæ confluunt.

517. LEPIDIUM caule repente, foliis ovatis, amplexicaulibus *Enum. Stirp. Helv.* ALLIONE *Spec.* p. 27. t. 4.
Thlaſpi ſubrotundo folio, utriculo gruinali BARRELIER *ic.* 1305. *n.* 2.
An etiam *ic.* 848?
Thlaſpi alpinum folio rotundiore carnoſo, flore purpuraſcente I. R. H. SCHEUCHZER *It. I.* p. 50. *It. II.* p. 143.
Iberis herbacea foliis ovatis, caulinis amplexicaulibus. levibus, ſuccoſis LINN. *II.* p. 905.
Alpina planta, in boreali catena alpium non rara, in *Wängialp*, *Gemmio* infra diverſorium *die Daube*, in monte *Prapioz*; etiam in *Enzeinda*, *Chapuiſe*, *Ovannaz*, *ſur Champ*, *Chaud commun*, *Javernaz*, *Roſſelinaz*, *Joux verte*. In monte *Joch*, & *Segnes* Rhætorum SCHEUCHZER. In *Galanda*, monte *Pilato &c.* Lapides amat deciduos.

Radix

s) *Oeconom. Nachricht. V.* p. 425. 426.
t) In *Naſt.* minimo verno foliis tantum circa radicem tantum duo GOUAN. flor. p. 147.
v) Habet ILL. SCOPOLI p. 512.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0266-0 DFG

Radix longiſſime reptans, multiceps. Caules procumbentes, palmares, folioſi, non ramoſi. Folia ſucculenta, glauca, ovata, ad radicem petiolata; ſuperiora caulem amplexa; omnia rariter ſerrata vel integra. Umbellæ florales denſæ, Thlaſpidii cretici. Calyx lanceolatus. Petala obſcuriſſime inæqualia, ſi quidquam, ungue lato. Bractea purpurea, ovata. Stamina duo evidenter reliquis breviora. Siliqua longa, ex ovato lanceolata & una pene quadrata, ob lineam eminentem. Stylus lineæ longitudine. Semen in quoque loculo unicum.

? *Thlaſpi alpinum repens* BURSERI apud C. B *Prodr.* p. 99. RAI.

Circa *Thermas ſabarias.* Nuper non viſum.

Cauliculi multi, per terram repandi, quinque denique unciarum. Folia ſubrotunda, inordinata. Siliquæ Lepidii 518. Sapor Erucæ.

An planta, quam modo diximus?

518. LEPIDIUM caule erecto, foliis radicalibus petiolatis, ovatis, caulinis amplexicaulibus, ſagittatis.

Thlaſpi Badenſe CLUS. *Pannon.* p. 465. 467.
Thlaſpi montanum, Burſæ paſtoris folio COLUMN. p. 275. 276.
Burſa paſtoris montana, foliis Globulariæ I. R. H. SCHEUCHZER *It. I.* p. 32.
Thlaſpi ſiliculis obcordatis, foliis glabris, carnoſis, radicalibus obovatis, integerrimis, caulinis amplexicaulibus, corollis calyce majoribus LINN. *II.* p. 902.

In petroſis montanis & alpinis. In via, qua a ſylva *Geiten* deſcenditur ad vallem, quæ ducit ad montem *Vogelberg*. In M. *Muteti* latere occidentali. In *Chaſſeralle*, *Waſſerfall*, ſupra *Dornach*, circa *Delſperg*, inter *Soncebau & la Hutte*, *au Pertuis*, *beym St. Martins Clafter*; in *Creux du Vent*. Etiam in alpinis, ſupra montem *Gurnigel*; in *Pilato* monte, *S. Bernhard &c.*

Radix lignoſa, perennis, multiceps. Folia ad terram petiolata, ovata, firma, dente uno alterove notata; ad caulem diffita, cordata, obtuſe amplexicaulia. Caules non ramoſi, vix dodrantales. Calyx coloratus, ovatus. Petala calyce duplo longiora, ovata, integra, lactea, æqualia *x*). Silicula pene triangularis, emarginata, ſed tumens: in quoque loculo ſemen unicum, lenticulare. Stylus fere ſiliculæ longitudine.

*519. LEPIDIUM caule erecto, foliis radicalibus ovatis, petiolatis, caulinis ovatis, amplexicaulibus *Emend. VI.* p. 17. n. 63.

Thlaſpi pumilum CLUS. *Pannon.* p. 468. 469.
Thlaſpi Vaccariæ folio, Burſæ paſtoris ſiliquis C. B. *Prodr.* p. 47.
Thlaſpi alpinum CRANZ. p. 25. *t.* 3. *f.* 1. ſed noſtro caulis non repit.
Thlaſpi ſiliculis obcordatis, foliis ſubdentatis, caulinis amplexicaulibus, petalis longitudine calycis, caule ſimplici LINN. *II.* p. 903.
Thlaſpi minimum HARDUINI *II.* p. 33. *t.* 15. *f.* 2.

In monte *Silvio & Stok* Valeſiæ, & in *Bernina* monte Rhætiæ.

Inter *perfoliatum Thlaſpi & Badenſe* ambigit.

Radix conica, fibroſa, multiceps. Folia ad terram petiolata, ovata; ad caulem ovata amplexicaulia, hamis breviſſimis, aut tantum ſeſſilia. Caulis dodrantalis, non ramoſus. Racemus umbellatus. Calyx ovatus, oris albis. Flos perexiguus, albus. Petala petiolata, ovata. Siliqua triangularis, ut tamen ad utrumque hili latus gibba ſit; ſtylo lineæ longitudine ex hilo erumpente.

IBERIS DILLEN. *nov. gen.* p. 123. LINN. n. 804.

THLASPI ſpec. TOURNEFORT.

THLASPIDIUM RIVIN.

Petala duo exteriora duobus interioribus majora *y*); reliqua Naſturtii, cum ſilicula emarginata *z*).

520. IBERIS foliis dilatatis, dentatis, floribus umbellatis.

Thlaſpi amarum TABERNÆM. p. 462.

x) Inæqualia viſa ſunt RUPPIO & LINNÆO in priori editione, ut Iberidi accenſerent.

y) Vide TOURNEF. t. 101. Thlaſpi ad A. B. C.
z) ibid. F.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0267-6

Thlaſpi umbellatum, arvenſe, amarum I. B. II. p. 925.
Thlaſpidium folio Iberidis RIVIN. *tetrapet. inaug. t.* 112.
Iberis herbacea, foliis lanceolatis, acutis, ſubdentatis, floribus racemoſis LINN. *II.* p. 906.

Baſileæ verſus *St. Louis.* Inter *Weyl & Haltingen* Cl. LA CHENAL. Circa Genevam RAI. Circa *Montcharan* abunde, & *Chexbre. A la Côte de Noiraigue.*

Caulis firmus, erectus, ex ſummitate ramoſus & umbellatus. Folia ſucculenta, ex petiolo lateſcunt, & aliquot dentibus in apice inciduntur. Calyx plerumque violaceus, foliis ovatis. Petala alba, inæqualia, exteriora multo calyce longiora. Squama triangula, ad interiora ſtaminis cujusque majoris, etiam minoris, ſed illa maxima. Silicula compreſſa, ſubrotunda, emarginata, alata, alis acutis: in quoque loculo ſemen unicum. Stylus longus.

§21. IBERIS foliis pinnatis, pinnis ovatis, acutis.
Paſtoria Burſa minor DODON. p. 103.
Naſturtium petræum TABERNÆM. p. 451.
Iberis herbacea foliis ſinuatis, caule nudo ſimplici LINN. *II.* p. 907. *Oelansk. reſa* p. 139.

Circa *novam Domum* Baſileæ *a*) & verſus *Weyl & Haltingen*, in agris macilentis. Circa *Tavannes*; inter *Court & Sonvillers.* In agris circa *Colombier & Arreuſe.* Genevæ inter ſegetes, circa *Thuiri & Saleva* RAI, *aux Tuilleries de Grandſon.*

Concinna planta ad terram roſulas foliorum educit, terræ adpreſſorum, firmorum, pinnatorum, nervo lateſcente, pinnis parium fere quinque, eundo majoribus, cum nervo confluentibus, ſubrotundis, incurvis, ſubacutis, impare ampliſſima, ſæpe trilobata. Caulis vix ſupra ſex uncias longus, parum folioſus, aut ramoſus. Floſculi exigui. Calycis folia ovata, perexigua, petalis breviora. Petala alba, ovata, integra, duo exteriora majora. Silicula ovata, alata, emarginata. In quolibet loculo duo ſemina, compreſſa. Stylus nullus.

IV. SILIQUA UNILOCULARI.

RAPISTRUM TOURNEFORTII t. 99.

Fructus rotundus, monoſpermos, ſemine ſimili.

§22. RAPISTRUM foliis amplexicaulibus, auriculatis, acutis.
Pſeudo Myagri alia ſpecies minor, vaſculis rotundioribus CAMER. *Epit.* p. 902. *n.* 5.
Myagro ſimilis, capſula rotunda C. B. *Prodr.* p. 52.
Myagrum monoſpermon, hirſutum, ſiliquis rotundis LOESEL. p. 174. *ic.* 56.
Myagrum ſiliculis lentiformibus orbiculatis, punctato rugoſis LINN. *II.* p. 896.

Circa *Beviaux* in ſegetibus. Circa *Moncharan* & *Biennam.* In Valeſia prope *St. Aubin, aux Braſſus.* Neocomi. *Um Gundeldingen b*), & verſus *Münchenſtein.*

Habitus cum Iſatide conſentit.

Caulis bipedalis, brachiatus. Folia amplexicaulia, ſagittata, hirſuta. Floſculi exigui, in longas ſpicas diſpoſiti. Calyx coloratus *c*), lanceolatus, paulum deorſum gibbus. Petala ungue lateſcente, bractea ovata *d*), flava. Siliqua rotunda *e*), duabus lineis percurſa, ſcabra, ſtylifera *f*). Semen ſimile, unicum. Duo quidem ſunt loculi, ſed alterum ſemen conſtanter abortit, & ſeptum latet *g*).

ISATIS TOURNEF. t. 100. LINN. n. 824.

& omnium auctorum *h*).

Silicula elliptica, utrinque acuminata, compreſſa, emarginata *i*), fungoſa, bivalvis, valvis excavatis; in ſiliqua ſemen unicum, ovatum *k*).

§23. ISATIS foliis radicalibus petiolatis, ovatis, caulinis amplexicaulibus.
Iſatis ſylveſtris FUCHS p. 330. CAMERAR. *Epit.* p. 410.
Iſatis vel Glaſtum ſpontanea I. B. II. p. 909.
Iſatis foliis radicalibus, crenatis, caulinis ſagittatis, ſiliculis oblongis LINN. *II.* p. 936.

β. Se-

a) *Basl. merkw.* p. 703.
b) ib.. T. V. p. 367.
c) TOURNEF. C.
d) t. 93. A. B.
e) E.F.
f) F.
g) *It. Helv. II* n. 17.
h) Herba, quam Græci Iſatin denominaverunt MARCELL. p. 162. Glaſtum plantagini ſimile, quo ſibi Britanni colorem æthiopum pingunt PLIN. L. XXII. c 1. Nil [Iſatis] AVICENN. L. II. c. 2. Conf. WEDEL. *Dec. IV. exerc.* 9.
i) TOURNEF. t. 100. E.F.G.H.I.
k) ibid. GREW. t. 75.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0268-1 DFG

β. Separat VAILLANTIUS ob fructum minorem. Dubitabat I. B. Conjungit LINNÆUS, recte, cum ſativa in ſylveſtrem degeneret *l*)

Iſatidem ſativam SCHREBER *in proprio lib. deſcriptam*, quæ *Iſatis* BLAKWELL. *t.* 245.

Spontanea abundat in Valeſia, Seduni, & alibi. Ad ripam Rheni verſus *Crenzach.*

Huic caulis folioſus, brachiatus, tripedalis. Folia ſicca, ſubhirſuta; ima petiolata, ovata; ſuperiora amplexicaulia, ſagittata, hamis acutis dentata *m*), aut ſimplicia. Sativæ glabra ſunt & glauca. Flores lutei, exigui, denſe congeſti. Calyx vireſcens, foliolis cavis, lanceolatis *n*). Petala flava, ovata *o*), ungue brevi, calyce majora. Stylus nullus, ſilicula pendula.

Sapor oleraceus *p*). Pro ſtyptica planta habetur, ad hæmorrhagias, etiam interno uſu utili *q*); neque ante *r*) putredinem ſalem volatilem exhibet. Odorem tamen, dum ſiccantur, pilæ urinoſum & volatilem validum ſpargunt *s*). Poſt putredinem omnium abundantiſſimum ſalem volatilem ſuppeditat *t*). PARACELSUS ad morbum hypochondriacum laudabat. Infuſo variolas morantes expelli *v*); idem medicamentum ad icterum valere *x*) & ad atram bilem ſolvendam *y*) legas.

Spontanea ad tinctorios uſus *z*) inutilis eſt; ſativa vero *Erfordi a*), in agro *Gothano*, & in *Gallia* eo fine colitur, quod colorem non quidem pulchrum, ſed conſtantiſſimum largiatur, omnibusque coloribus obſcuris ſit pro fundamento *b*). Etſi enim ex ea ſuccus veri *indici* ſimilis parari poteſt; nimis tamen exigua ejus copia obtinetur *c*), neque ſumtus reddit. Difficilis autem eſt Iſatidis ad tinctorios uſus præparatio, quæ etiam cauſa eſt, cur noſtro ævo rarius colatur. Vulgo folia rotæ ope conteruntur *d*), ut etiam Gottingæ fieri vidi; ita paſta fit, quæ in acervum congeritur; donec cruſta nigra adpareat, cujus fiſſuras claudere oportet. Poſt quindecim dies, ruptis acervis, ex ea paſta pilæ parantur *e*), adque ſolem intra viginti dies exſiccantur, eo meliori quo ardentior, aut in furno: eædem ligneis claris in pulverem conteruntur, qui aqua irroratur, & acervi iterum fiunt, in quibus fermentatio incipit, & calor, quem agitatione perpetua minuunt; ita ſiccus pulvis paratus eſt ad uſus tinctorios. Alibi legi folia in ſacco aqua circumfundi, ut putreſcant, ita aquam cæruleſcere, & innatare pelliculam cæruleam, quæ removeatur, ſequi aliam, aliasque, quæ vero indico ſint comparabiles *f*). Idem obtineatas, infuſis foliis, & pelliculis collectis, quæ in infuſo natant.

Inter coquendum addatur Iſatidi ſubinde cinis, & eo melior color fit, quo diutius coxeris.

V. SILIQUA IRREGULARI.

His plantis neque vere unus loculus eſt, neque duo, neque ſimplex, ut hactenus, ſiliqua. Plura per ſingula genera addentur.

MYAGRUM *a*) TOURNEFORT. t. 99.

MYAGRI LINN. n. 796. ſpecies.

Siliqua partim pyramidalis eſt, partim globoſa. Pyramidalis loculus conſtanter ſemen continet, non item globoſus.

*524. MYAGRUM loculo fecundo conico, ſterili biloculari.

Myagrum monoſpermon C. B. II. p. 894.
Myagrum monoſpermon latifolium C. B. *Prodr.* p. 51. 52. MAPP. p. 206. BUXBAUM *Cent. I. t.* 3.
Myagrum hortenſe monoſpermon Hort. Aichſt. æſt. ord. 10. *t.* 8. *f.* 1.
Myagrum ſiliculis obcordatis, ſubſeſſilibus, foliis amplexicaulibus LINN. *II.* p. 893.

Hoc

l) SWITZER *ſeptembr.* p. 59.
m) ARDUINI *mem.* p. 2.
n) D.
o) ib.
p) LINN. *öländſk. reſa* p. 144.
q) *Chirurg. pharmac.* p. 104.
r) BURGHART.
s) SWITZER.
t) WEDEL *de ſale volatili plantarum.*
v) CHOMEL.
x) IDEM. BOERHAAVE.
y) BOERHAAVE.
z) ASHRUC *Hiſtoire naturelle du Languedoc* p. 323. ſqq.
a) Erfordi optimum naſci BRUKMAN. *Epiſt.* 36.
b) DES SERRES p. 885. BRADLEY *anc. garden* p. 253.
c) SCHREBER *Saml. I.* p. 143. MARGGRAF *Mem. de Berün* t. 20.
d) ASTRUC. l. c. p. 325. ſqq. Conf. *Färb - Unterricht*, p. 259. 260. SCHREBER in lib. ARDUINI *mem.*
e) SWITZER ait, aqua irroratas ſponte caleſcere, & in pollinem tinctorium dilabi. Add. ARDUINI p. 7. 8.
f) MARGGRAF. *Mem. de l'Acad. de Berlin* XX. p. 23. Conf. SCHREBER *Saml. VIII.* p. 451. 452. JUSTI *œcon. nachricht.* n. 1.
a) Myagrum, aliis Melampyrum, herba eſt ſurculoſa foliis rubiæ, tripedalis: ex ſemine oleum fit DIOSCORID. L. IV. c. 112. PLIN. L. XXVII. n. 81.

Rarior civis, STÆHELINUS legit circa *Bühlbenken* agri Solodurenſis, ubi plantas ſupereſſe vidit Cl. LA CHENAL.

Caulis perinde brachiatus. Folia glauca, levia, ad terram longe ovata, circumſerrata; ad caulem auriculata, leviter ſerrata, hamis brevibus. Flores parvi. Calyx lanceolatus, deorſum non gibbus. Petala luteola, elliptica, patula *b*).

Silicula ſit fere pyramidali *c*) loculo, ſurſum baſin habente. Ei ſuperne adnaſcuntur duæ ſiliculæ *d*) ſemilunares, inter quas tuba robuſta & perſiſtens exit. Sed eæ ſiliculæ fere inanes ſunt, & in pyramidali baſi ſemen unicum continetur *e*), ovatum.

525. MYAGRUM ſiliculæ articulo primo ſtricto, altero globoſo ſtriato.

Ic. ænea GESNERI *n.* 125.

Rapiſtrum monoſpermon C. B. *Prodr.* p. 37. I. B. II. p. 845. MAPP. *Hort. Alſatiæ* p. 266.

Myagrum ſiliquis biarticulatis diſpermis, foliis extrorſum ſinuatis, denticulatis LINN. *II.* p. 893.

In Helvetia planiori non rarum, imprimis circa Aquilejam: in prato Salinarum, ſecundum ædificia exhalandæ aquæ ſalſæ deſtinata. Inter *Roche & Cheſſel* in agris: inter *Bözingen* & ſylvam *Bütenberg*. Circa Baſileam prope *novam Domum* & *Huningam f*): circa *Friedlingen*, *Neudorf*. RAIUS Genevæ legit.

Radix profunde depacta. Caulis cubitalis & ultra, brachiatus & diffuſus. Folia glabra, petiolata, ad terram ſemipinnata, pinnis triangularibus, dentatis, ultima latiori, obtuſa; ad caulem ſeſſilia, longe elliptica, dentata. Flores in brevi petiolo. Silicula non habet loculos ſecundum latitudinem ſibi adpoſitos, ſed ſecundum longitudinem impoſitos. Eorum prior ſtrictior eſt, obſcurius ſulcatus; alter rotundus, jugis ſerratis percurſus. Uterque ſæpe fertilis, alias alteruter. Calycis duo foliola recta, duo deorſum gibba. Petala magna, petiolata, emarginata, flava, odorata. Glandulæ quatuor.

Stylus longus, perſiſtens, globulo terminatus. In utroque loculo unicum ſemen.

BUNIAS LINN. n. 823. ſpecies *g*).

ERUCAGO TOURNEF. t 103.

Fructus echinatus, brevis, quadrilocularis, loculis monoſpermis *b*).

*526. BUNIAS ſilicula tetragonia, alis quatuor emarginatis.

Eruca Monſpeliaca, ſiliqua quadrangula, echinata C. B. *Prodr.* p. 61.

Sinapi echinatum I. B. II. p. 856.

Bunias ſiliculis tetragonis, angulis bicriſtatis LINN. *II.* p. 935.

Icon GESNERI 113.

In Italia quidem, & inter *Bellinzona & Magaden*. Abunde tamen in ſegetibus circa *Chexbres*, & in Valeſia circa *Orſieres*, tum in *Valeſia inf.*

Caulis brachiatus, ramoſus, bipedalis. Folia radicalia petiolata, pinnata, pinnis profunde inciſis, triangularibus; ad caulem elliptica, dentata. Flores longe petiolati. Calycis ſegmenta erecta, deorſum non gibba *i*). Petala lutea, caryophyllea, emarginata, ungue longiuſculo *k*). Magna glandula ambit ſtamen minus, & eminens margo duo majora. Capſula brevis, exaſperata, quatuor alis emarginatis percurſa, intus in quatuor loculis totidem continens ſemina. Eorum loculorum aliquis aliquando deficit. Stylus longus, perſiſtens. Semina rotunda, caudata.

TRAPA LINN. n. 157.

TRIBULOIDES TOURNEFORT. t. 431.

Calyx quadrifidus *l*) acutus, fructum continet, & per maturitatem in quatuor *m*) aculeos abit, huic circumpoſitos. Petala quatuor *n*) ſubrotunda: ſtamina totidem *o*) & nectarium coronæ ſimile *p*). Fructus roſtratus *q*), tuba curva, globulo terminata; ſemine unico, fere ovali *r*).

527. TRAPA

b) TOURNEF. B.
c) H.
d) F.
e) H.G.
f) *Basl. merkw.* ed. 9. p. 713.
g) TOURNEF. E.F.
h) G.
i) C.
k) A.B.
l) C.D.
m) ſub F.
n) A.B.
o) C. Quæ ſunt ſtamina quatuor ſterilia, quæ Cl. GUETTARD non vidit p. 442.
p) *Oecon. phyſic. nachricht.* t. IV.
q) TOURNEF. E.E. Conf. WORM. *epiſt.* p. 215. *r*) H.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0270-1 DFG

527. TRAPA petiolis foliorum natantium ventricoſis LINN *Spec.* I. p. 175.
Tribulus aquaticus TRAG. p. 841. MATTHIOL. p. 975. CAMERAR. *Epit.* p. 715. DODON. *Cereal.* p. 225. TRIUMPHETT. *vindic.* p. 87. 88. *ic.* 2.

In ſtagnis *Hiltelingæ* EMANUEL KOENIG *s*). Inter montem *Beligardum & Baſileam* I. B. In lacu Tigurino, circa *Tungen*, & circa *Andelfingen* C. GESNER *t*). Cl. DICK in lacu Chiavennenſi, in Ebrodunenſi CHERLER. Ego circa *Gernsheim* ad Rhenum legi.

Caulis longe per aquas repit, editque folia pinnata, nervo medio & pinnis tenuiſſimis, linearibus, in conum planum diſpoſitis. Quando nunc aquæ ſuperficiem adtigit, edit roſam foliorum ex petiolis ſubhirſutis patentium, qui, matureſcente fructu, in utriculos *v*) intumeſcunt. Folia firma, glabra, nervis tamen ſubtus ſubhirſutis, rhomboidea, primis duabus lineis integris, ulterioribus ſerratis. In centro ceſpitis flores eriguntur *x*) ex petiolis, dum floret planta breviſſimis; in adulta vero ſtirpe longe de aqua adſcendentibus, ſpicamque gerentibus fructiferam. Petala alba.

Fructus edulis eſt, inque Carinthia, & Lemovicibus, annonæ non minimam partem efficit, crudus, aut in pultem coctus, & denique in panem paratus *xx*). Radices venenatas eſſe lego *y*).

s) *Basl. merkwürd.* p. 716.
t) *Epiſt.* p. 86. b.
v) TURNER II. p. 156.
x) Eos ſolos flores fecundos eſſe, qui ſub aqua ſunt, ſteriles, qui natant, *œcon. phyſ. abh.* I. c. p. 161.
xx) Olim a Thracibus PLIN. L. XXII. c. 10.
y) THOMSON *virt of plants known by the ſoil* p. 298.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0271-7

I. PLANTÆ PETALODEÆ.

V. MEIOSTEMONES.

SIVE

DIVISIONIBUS FLORIS STAMINUM NUMERUM SUPERANTIBUS.

Staminum ad petala, aut petali ſegmenta, rationem æqualem, multiplicem, aut ſubmultiplicem, dudum conſideravit ingenioſiſſimus JUNGIUS *yy*). Deinde BURKHARTUS ſtamina in ſua ad diviſiones floris conſtantiora eſſe, quam numerus, ſagax vidit, & exemplo Moſchatellinæ confirmavit, quæ quatuor & quinque floris diviſionibus ludat, numerusque adeo incertus ſit; cum tamen ſtaminum duplicata ratio conſtanter ſe tueatur. Cui exemplo innumera *z*) addi poſſunt. Nam in Iſoſtemonibus, Rubia, Auricula, Gentianis variis, Auriculis, Evonymo vulgatiſſimum eſt, in eadem ſpecie, & in eodem denique, ut vocant, individuo, ſegmenta floris & calycis quatuor, quina, ſed etiam ſena, ſeptena eſſe. Cum eo variabili numero conſtanter etiam ſtaminum numerus pro eadem portione augetur. Imo, quod peculiare magis, in varietate Veronicæ, cum ſex eſſent ſegmenta floris, tria ſtamina fuerunt, ut rationem ſubduplam ſuam tenerent. Quare Iſoſtemonum mihi nomen cum natura melius convenire videtur, quam *aa*) pentandriarum, tetrandriarum, oligantherarum, quæ nomina a numero, ut magis varitbili, ſumantur. Comprehenduntur autem Iſoſtemonum claſſe varii ordines naturales, qui ſtaminum potiſſimum vinculo cohærent. Non ut velim Iſoſtemones omnes ad eamdem naturalem claſſem pertinere: ſed quod boni ordinis cauſa ſub eo communi ſigno plures ordines naturales ſtare queant.

Meioſtemonum cæterum claſſis non late patet, ſed maxima pars naturalis videtur. Omnibus calycis & petali diviſio majorem, quam ſtaminum numerum ſequitur, ſæpe duplum.

I. TETRAPETALÆ DISTEMONES.

FRAXINUS *a*) TOURNEF. t. 343. LINNÆI n. 1160.

ORNUS MICHELI p. 222. t. 503.

& *FRAXINUS* MICHELI.

Cum in aliis plantis, ſubinde neque perpetuo petalis deſtitutis, genus & claſſis a petalis ſumatur, ut in Portula DILLENII, etiam Fraxinum inter petalodeas ſtirpes repono; etſi noſtra ſpecies petala nulla fert. Ex vagina bifolia rami florigeri ramoſi. In extremo quoque ramulo flos unicus, frequentius androgynus. In eo duæ antheræ craſſæ *b*), nudæ, absque calyce, floreve. Germen lingulæ ſimile, ex cordato lanceolatum, tuba recta breviter bicorni *c*). Id abit in compreſſum, ellipticum fructum *d*), emarginatum, in cujus baſi *e*) ſemen eſt. Intercurrunt in eodem faſciculo flores mares, ſimiles, ſed absque fructu.

In ſpecie alia Italica calyx quadripartitus; petala quatuor linearia *f*); ſtamina duo; & fructus, ut in priori: eadem eſt androgyna *g*).

528. FRAXINUS apetala foliis pinnatis ſerratis.

Fraxinus MATTIOL. p. 135. CAMERAR. *Epit.* p. 64. PASSÆI *ic.* P. *alt. t.* 60. BLAKWELL. *t.* 328. *vulgatior* I. B. I. P. II. p. 174.

Eſche CRAMER. T. VIII.

Fraxinus foliis ſerratis, floribus apetalis LINN. p. 1509.

β. Folio vario ex albo PLOT. *Natur. hiſt. of Staffordshire* p. 225.

Varietates habet MICHELI.

Utilis arbor paſſim in ſylvis naſcitur, & frequenter plantatur, eo etiam fine, ut terra labilis in præcipiti colle ſuſtineatur.

Arbor recta, ſatis excelſa. Folia pinnata, fere ſex parium, pinnis in univerſum ovato lanceolatis, circumſerratis. Flores ex gemmis lateralibus *h*), in juniori planta conglome-

yy) *Phytol.* c. 22.
z) *Epiſt. de ſex plant.*
aa) LINN. *epiſt.* p. 4. 5. 6.
a) Fraxinus teres, pinnato folio, jumentis noxio PLIN. L. XVI. c. 13.
b) MICHELI B. B. TOURNEF. C. D.
c) Mucronem A. bicornem tubam TOURNEF. E.
d) MICHELI E. F. TOURNEF. F.
e) MICHELI F. G.
f) TOURNEF. K. L.
g) LINN.
h) CRAMER.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0272-2 DFG

glomerati, in mori ſpeciem, per ætatem laxantur, & abeunt in racemum ramoſum, duplicato pinnatum, ſemenque fit pendulum, *Linguæ avis* ſimile, ita fructum in officinis vocant.

Semen acre eſt, & aromatici quid habet, non quidem corticis *i*) peruviani ſapori ſimile, & multo acutiori ſapore. Ei veteres vires diureticas, lithontripticas, venereas *k*) tribuebant. In ſpiritu vini infuſum ad hydropem adhibet ILL. v. SWIETEN *l*). Ad obeſitatem corrigendam ſemen adhibitum dicitur mortem intuliſſe *m*). Febrem quartanam ſuſtuliſſe FLOYERUS teſtis eſt. In pleuritide tamen negat TRILLERUS *n*) quidquam profuiſſe; neque certum eſt Linguam avis veterum Fraxini fructum fuiſſe. SERAPIO certe arborem, cujus id ſemen ſit, foliis amygdali deſcribit *o*).

Cortici tribuuntur vires aperientes, diureticæ, etiam febrifugæ *p*), ut in pulverem redactus, ad drachmæ pondus exhibeatur *q*). Paulo alio modo cum radice Gentianæ, triginta granorum pondere utramque, & cum ſalis Abſinthii drachma LENTILIUS *r*) exhibebat. Non tamen nimis huic remedio fiderim, cum alii Cl. viri negent, etiam dupla doſi quidquam effeciſſe. Pro vulnerario alii, SCHORERI *s*) Helvetii teſtimonio. Adverſus viperæ morſum ſuccus ad uncias quatuor ſumtus valuit *t*), cum tumens tibia una ſcarificata fuiſſet; & alia exempla exſtant *v*), ut tamen in altero ægroto ad octo uncias *x*) propinaretur. In venerea lue Argunenſes decocto foliorum Fraxini utuntur *y*). Ligni aqua, quæ ad ignem cærulea ſtillat, vulneraria eſt *z*); tum oleum per deſcenſum paratum *a*), eodemque oleo pertinacem paralyſin ſanatam fuiſſe BORRICHIUS teſtis eſt *b*). Salem eſſentialem video ad ſtrangurias laudari *c*), ſalem etiam volatilem ſiccum dat *d*).

Celerrimi cæterum incrementi arbor eſt, quod circulorum major diſtantia demonſtrat *e*). Ad temones, & lancearum haſtilia ob rectitudinem aptiſſima eſt. Etſi non videtur, duriſſimum tamen lignum habet, cujus vis, qua ponderibus reſiſtit, ſit ad eamdem in quercu vim, ut $19\frac{17}{135}$ ad $15\frac{405}{2178}$ *f*). Americana ſpecies altior, ad malos 60. pedum ſufficit *g*). Etiam eleganter venoſa reperitur *h*). Ovibus folia gratiſſima ſunt.

Etiam tinctoria eſt. Farina coquitur cum Sabina ſylveſtri, additur filum, & 14. diebus noctibusque una maceratur. Tunc exterior cortex Fraxini coctus cum aqua, & per biduum relictus, coquitur cum filo *i*), & aliquanto poſt de decocto eximitur. Ita naſcitur color cæruleus.

Fraxini in calidis regionibus gummi eſt, quod Manna vocatur: etſi enim rorem eſſe cæleſtem putes *k*), quod etiam Larix ſimilem Mannam fundat, & dulcem in Juglandibus ſuccum, inque Quercubus ſæpe de foliis legerim, tamen Fraxini proprium ſuccum eſſe *l*) oſtenditur, quod & ſponte de arbore ſudet *m*), & cantharidum morſus ſequatur *n*); & inciſa arbore obtineatur *o*), quale quid de rore cogitari nequit; & quod demum etiam de arbore linteo tecta Manna prodeat *p*). Ea Manna melli ſimilis, in ſpiritu vini ſolubilis *q*), notiſſimum & mite eſt catharticum, cujus duas uncias ſumere oportet.

II. MONOPETALÆ DISTEMONES.

JASMINUM TOURNEFORTII t. 368. LINNÆI n. 17.

Calycis ſegmenta quatuor *r*), quinque *s*), octo, capillaria, ex brevi tubo. Tubus floris cylin-

i) FLOYER. *pharmac.* p. 133.
k) RHAZE V. c. 52.
l) Apud CRANZ. II. p. 35.
m) CARDAN. *ſubtilit.* L. VIII. de SANCTIO Hiſpaniæ Rege.
n) *Diſpenſ. I.* p. 373.
o) c. 216.
p) HELWIG. *de Quinquin. Europ.*
q) VAUGHAN apud ALLEN. BERGIUS *försök* 1755. p. 6.
r) p. 249. 250.
s) KIRCHER. *magnet.* p. 138.
t) AMATUS L. I. *cur. I.*
v) PEYROUX obſ. p. 66.
x) *Journ. de medec.* ann. 1757.
y) GMELIN. *It. II.* p. 73.
z) LEDER *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann. 6.* obſ. 66. *Dec. III. ann.* 8. obſ. 127.
a) *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann. II.* obſ. 178.
b) *Hermet. Ægypt. Sapient.* p. 376.
c) TABLET. *Journ. de Trevoux* ann. 1710. m. Septembr.
d) HENKEL. *Flor. Saturn.* p. 299.
e) LINN. *skonska reſa* p. 29.
f) MUSSCHENBROECK. *Cohæſio corporum* p. 629.
g) DOUGLAS II.
h) SCHARMER *bolaſſ.* p. 109. 110.
i) LINDER. *Färgekonſt* p. 63.
k) In omnibus fruticibus Mannam fuiſſe COSTÆUS *It.* QUIQUERAN *Laud. Provinc.* p. 49. In alia arbore Perſica OTTER. I. p. 197.
l) PAMPHILUS HERILACIUS *de aqua cadent. & æther.* p. 82. COSTÆUS C. A. v. BERGEN *lap lyd. medic.* p. 18.
m) LABAT. BARTHOL. ibid. FERRARI apud DONZELLINUM p. 265. 266. BOCCONE *muſ. di fiſ.* DU HAMEL *arbr.* p. 150.
n) MAGNENUS *Manna* c. 1. ROBINSON. *Phil. Tranſ.* n. 349.
o) BARTHOLIN. *util. peregr.* p. 22. L. A CAPOA II. p. 66. DU HAMEL ibid. LABAT. V. p. 218. 219. *Phil. Tranſ.* n. 495. FERRARI. BOCCONE.
p) COSTÆUS in MEV. p. 326.
q) NEUMAN. edit ZIMMERM. p. 919. 920.
r) TOURNEF. ſub A.
s) IDEM D. E.

cylindricus, gracilis *t*): ſegmenta patula quatuor, aut quinque *v*) in noſtra, in Arabica ſpecie ad octo uſque & quatuordecim *x*). Conſtanter ſtamina duo in tubo floris latent, longis antheris: tuba clavata, ex apice fiſſilis. Fructus eſt bacca ovalis *y*), bilocularis, diſperma.

*529. JASMINUM foliis oppoſitis pinnatis LINN. I. p. 9.
Jasminum vulgatius, LOBEL. *ic. II.* p. 105.
Jasminum album TABERNÆMONT. p. 886. BLAKWELL. *t.* 13.
Exotica utique planta, ſed cum noſtro climate conſuevit, & circa *Chiavennam* paſſim ex rupibus erumpit.
Noſtro caulis infirmus, ſepedalis. Folia fere ſeptena, ex ovatis argute lanceolata, impare majori. Flores ſolitarii albi, calyce quadrifido & quinquefido: calycis capillaria ſegmenta.
Odor gratus, & proprius.
Oleam omitto, etſi in Helvetia transalpina abunde colitur.

LIGUSTRUM TOURNEF. t. 367. & BLAKWELL. l. c.

LINNÆI n. 18. & omnium auctorum.

Calyx breviſſimus, campaniformis, quatuor denticulis brevibus *a*). Flos tubulo cylindrico *b*), ſed brevi, diviſus in quatuor ſegmenta lanceolata *c*). Stamina de tubo floris eminentia *d*). Bacca ſphærica *e*), in qua quatuor ſemina dimidii ovi facie *f*). Intercurrunt flores quinquefidi *g*). Tuba bifida.

530. LIGUSTRUM MATTHIOL. p. 170. BLAKWELL. t. 142. MILLER t. 162.
Hartriegel CRAMER *forſtweſen t.* 42.
Variat foliis ternis, foliis auratis, fructu albo *h*).
In ſepibus & ſylvis ubique.
Frutex ſepedalis, ramis & foliis conjugatis, ellipticis, glabris, nitidis, ramis flexilibus. Flores ex alis foliorum racemoſi, albi, bacca & ſemina nigra.
Folia amara ſunt: infuſum nauſeoſum eſt *i*), & adſtringit. Gargariſma cum foliis paratum adhibetur in aquoſa angina *k*): lotio ad dentes ex ſcorbuto caducos: decoctum *l*) adverſus gonorrhœas injicitur. Oleum adhibetur, in quo flores infuſi *m*) ad ſolem contabuerunt, & aqua deſtillata ad fiſſuras linguæ commendatur *n*).
Ex baccis varii colores parantur, niger primum, deinde cum ſpiritibus acidis, ſale Glauberi, & ſpiritu ſalis ammoniaci, ruber: cum urina purpuraſcens, cum vitriolo martis viridis *o*). In Belgio *p*) his baccis vinum reddunt rubicundius.
Lignum prædurum, torneatoribus non inutile.

SYRINGA LINN. n. 22.

LILAC TOURNEFORTII t. 372.

Calyx campaniformis, denticulis *q*) brevibus, paulum inæqualiter inciſus. Floris tubus cylindricus *r*): ſegmenta quatuor *s*) ovata, cavula. Stamina duo, intra tubum floris, ut antheræ ad fauces pertingant: filamentis longiuſculis, ſed ad tubum floris adnatis. Tuba clavata, bicornis *t*). Fructus ſiccus, ovato lanceolatus *v*), bilocularis. Semina duo ovata, tenui membrana marginata *x*).

*531. SYRINGA foliis ovato cordatis LINN. I. p. 11.
Icon GESNERI *lign.* 178.
Syringa flore cæruleo CLUS. *hiſt.* p. 58.

Perſicæ

a) A.B.C.
b) A.B.
c) LAMBERT. *voyag.* p. 27.
d) TOURNEF. F.I.K.
e) D.
f) C. BLAKWELL. C. C.
g) TOURNEF. B. BLAKWELL. f. 3,4,5,6,7,8.
h) BLAKWELL. f. 2,3,6,7,8. TOURNEF. B.B.
i) TOURNEF. F.G.
k) H.
l) B.
m) Gen. TSCHUDI apud BUCHODZ *Tournef. Lothar.* p. 208.
n) K. *ſvenſk. wetenſk. handl.* 1763. tom. 3.
o) In angina KOLBE *Cap de bonne eſpérance II.* p. 149.
p) WELSCH. *miſcellan.* p. 35.
q) *Eph. Nat. Cur. Dec. I.* ann. IV. V. *append.*
r) GABELCHOFER.
s) *Fränk. anmerk.*
t) *Oecon. Societ.* 1766. II. p. 153.
v) TOURNEF. D.
x) B.
y) A.A.
z) C.
a) E.F.
x) L.M.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0274-4 DFG

Perſicæ eſſe originis ex inventoribus credas. Nunc nobiscum ita conſuevit, ut non in ſepibus ſolis, ſed in aſpera ſylva montoſa prope *Moutru* ultra templum eam invenerim. *En Chamblande* ſecundum rivum.

Arbuſcula decempedalis, ligno fragili. Folia conjugata & unciata, cordis forma, ſed acumine protractiori. Flores racemoſi, dilute ex purpura violacei, in brevibus petiolis.

Odor florum gratus, ſapor omnium partium amariſſimus, & ingratiſſimus.

Deſtillata dat oleum odore pene ligni Rhodii, ad drachmam ex libra *y*).

VERONICA Tournef. t. 60. Linn. n. 25.

Calyx profunde quadrifidus *a*), duobus foliis ſæpe majoribus. Flos brevi tubo, in pleriſque breviſſimo *b*), ſegmentis quatuor ovato lanceolatis *c*), quorum imum minus eſt, ſupremum maximum, reliqua medio modo ſe habent. Stamina duo *d*), de floris tubo eminentia. Tuba ſimplex. Fructus bicollis *e*), bilocularis *f*), ſepto diviſus. Nectarium glanduloſum ambit germen Veronicæ.

ORD. I.

VERONICÆ, EX ALIS FOLIORUM RACEMOSÆ.

532. VERONICA foliis lineari lanceolatis, racemis ex alis paucifloris *Catalog. Gotting.* p. 236.
Anagallis aquatica, anguſtifolia, ſcutellata C. B. *Prodr.* p. 119.
Anagallis aquatica. anguſtifolia I. B. III. p. 791.
Veronica aquatica, anguſtifolia Rivin. *monopet. irreg. t.* 96.
Icon Oederi *t.* 209.

β. Foliis ovato lanceolatis Rosen. *obſ.* p. 3. quam in agro Cellenſi vidi.

α. β. *Veronica racemis lateralibus, pedicillis pendulis, foliis linearibus integerrimis* Linn. p. 16.

Bernæ non rara *im Gyrenmoos*: in torfaceis, *im Löhr*. Supra *Auguſtam g*) *& Friedlingen* la Chenal. Biennæ in foſſis *aufm Pasgart* prope lacum. Circa *Altdorf*, *&c.*

Caulis procumbens per intervalla radiculas edit; deinde erigitur. Folia plerumque graminea, anguſta, acute lanceolata, rariter ſerrata. Petioli longi, ramoſi, racemus laxus: flores pauci & exigui, ob debiles petiolos pene penduli: ſegmenta majora, roſeis lineis picta, minus album. Fructus cordiformis latior, emarginatus, planus, polyſpermus.

533. VERONICA foliis lanceolatis, ſerratis, glabris, ex alis racemoſa.
Berula major Tabernæmont. p. 719.
Anagallis aquatica folio oblongo, cæruleo major I. B. II. p. 791. *& minor* ibid.
Beccabunga minor Rivin. *t.* 100.
Veronica racemis lateralibus, foliis lanceolatis, ſerratis, caule erecto Linn. *I.* p. 16.

In foſſis abundat.

Caulis, ut in priori, fluitans, cavus, per intervalla faſciculos radicularum emittit *h*). Pars caulis erecta, folioſa eſt & florifera. Folia conjugata, caulem latiuſculis baſibus amplexa, ex ovatis lanceolata, acute circumſerrata, glabra & tenera. Racemi in longis petiolis erecti, multiflori. Flos exiguus: ſegmenta majora triangularia, carnea, venis coccineis picta, imum carneum purum. Fructus bicollis, tumidior, magis cordiformis, polyſpermos. Semina minutiſſima *i*).

534. VERONICA foliis ovatis, ſerratis, glabris, ex alis racemoſa.
Hydropiper Dorsten. p. 155.
Anagallis aquatica Blakwell. *t.* 48. bene, & cum charactere.
Beccabunga Rivin. *t.* 100.

Varietas minor & major Bauhinorum huc pertinet.
Veronica racemis lateralibus, foliis ovatis, planis, caule repente.

β. Flore albo Blair. *Dec.* p. 25. Plot. *Oxfordsh.*

In rivis abundat, in purioribus etiam potiſſimum.

y) Weissman. *Eph. Nat. Cur. Cent. VII.* obſ. 88.
z) Tournef. C.C.
a) B.
b) A.A.
c) Camerar. *epiſt.* 56.
d) Tournef. F.
e) F.
f) *Basl. merkwürd. XX.*
g) Seba *theſ.* I. t. 2. f. 5. in ſequente.
h) Conf. in ſequente Trew. ad Blakwell.

A priori differt foliis ovatis, ſolidioribus, floribus majoribus, ſaturate cæruleis *k*).
Saponacea eſt, ſed mitis, aquea, primo vere edulis *l*), & in acetaria recepta *m*). Scorbuto non recuſem convenire, quando cum inflammatione conjungitur *n*). Cum Cochlearia etiam ſuccus utiliter miſcetur, quando malum calidum eſt, & maculæ adparent. Succi copia magna ſumi poteſt, ad quatuor uncias. Cum præterea aliquid habeat adſtringentis potentiæ, ad reſolvenda viſcerum coagula, ad ipſam adeo profunde radicatam podagram a BOERHAAVIO laudata. Externo uſu *o*), in ficcitate faucium ſuccus valet; & pro tota planta vulneraria habetur, adque inflammationes & oedemata imponitur. Sal falſus eſt, aqua ſubacida *p*).
Beccabungæ a MORISONO ad Veronicas reductæ ſunt: mallet ſeparare Cl. GUETTARD *q*).

*535. VERONICA foliis hirſutis, nervoſis, ſeſſilibus, cordatis, lanceolatis, ſerratis, floribus racemoſis, longe petiolatis *It. Helv. II.* n. 26.
Veronica maxima LUGD. p. 1165.
Veronica pratenſis, omnium maxima BUXBAUM. *Cent. I. t.* 34.
Veronica racemis lateralibus, foliis cordatis, rugoſis, dentatis, caule ſtricto LINN. *II.* p. 18.
In Helvetiæ ſylvis umbroſis frequens; Bernæ imprimis in ſylva *Wylerholz*: circa *Burgdorf*, in monte *Pinzberg*: in adſcenſu montis *Falconarii*: circa balneum *Weiſſenburg*: in valle *Emmenthal.* Circa *Werdenſtein*, *Weſen*, *Altdorf*, *Thermas fabarias*, *Curiam* LA CHENAL. Inter *Aarau & Solothurn*, propius priorem urbem. *A l'anvers de Courtelary* GAGNEBIN. In monte *Muteto* verſus *Schauenburg* LA CHENAL.
Caulis durus, erectus, tripedalis, ramoſus. Folia ima ſubrotunda, ſubhirſuta, circumſerrata: ſuperiora longe acuminata, Urticæ majoris. Racemi longi, numeroſi, ſtipulis pleni, petiolis florum prælongis, calycibus minimis. Flos in majori planta parvus, carneus, cæruleis venis pictus. Fructus compreſſus, ex ovato cordatus, polyſpermos.
A ſequente differt foliis longioribus & longius acuminatis *r*).

536. VERONICA foliis cordatis ſubrotundis, hirſutis, nervoſis, ex alis racemoſa.
Chamædrys DORSTEN p. 77. b.
Chamædrys ſpuria latifolia I. B. III. p. 286.
Veronica pratenſis latifolia RIVIN. *t.* 94.
Veronica racemis lateralibus, foliis ovatis, ſeſſilibus, rugoſis, dentatis, caule debili LINN. *I.* p. 17.
Nihil vulgatius in ſepibus & pratis.
Caulis durus, teres, ex ſuperiori parte brachiatus. Folia in univerſum ſimilia, hirſuta, nervis ſubtus conſpicuis, circumcrenata. Sed ima breviora, retuſa, ſuperiora majora longius acuminata ſunt, & cordata, debiliora quam ſequenti. Calycis ſegmenta inæqualia. Flos ſaturate cæruleus, venoſus, ungue albo, dentato. Fructus cordis forma latior, polyſpermos. Semina ovata. A priori, cui magis, quam reliquæ Veronicæ, ſimilis eſt, differt foliis brevioribus, racemis minus laxis, ſtipulis multo majoribus, & calycibus, & floribus: foliisque demum pene amplexicaulibus.
Hoc *Teucrium ſpurium* BEROLINENSIBUS *Dec. I. Vol. II.* n. 1. quod vetant in medicinam recipi.

537. VERONICA foliis cordatis, retuſis, nervoſis, ſerratis, racemis longiſſimis *It. hercyn.* n. 20.
Chamædrys vulgaris mas FUCHS p. 871.
Teucrii IV. ſpecies III. CLUS. *hiſtor.* p. 349.
Veronica ſpuria anguſtifolia I. B. III. p. 285.
Veronica montana RIVIN. *t.* 95.
Veronica racemis lateralibus longiſſimis. foliis ovatis, rugoſis, dentatis, obtuſiuſculis, caule erecto LINN. *II.* p. 16.
Flore pleno Gen. de SAUSSURE *à la Baſtie.*
Non rara in paſcuis montoſis, & ad vias; in Gubernio Aquilejenſi inter *Roche & Aigle*: ſub *Chamoſeire*: ſupra *Neuenſtatt.* Circa *Mathod*: in monte *Ariſſoulaz.* Circa *Thermas*

k) BLAKWELL.
l) EHRHARD. T. IV. p. 177.
m) SCHREBER. *Saml. III.* p. 31.
n) BUCHWALD p. 46.
o) *Eph. Nat. Cur. Cent. X.* obſ. 43.
p) GEOFFROI III. p. 161.
q) *Mem. de* 1746. p. 606.
r) GOUAN. *flor.* M. p. 11.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0276-6 DFG

mas Leucenſes. A Pierabot: ſupra *St. Aubin*: *à la Charbonniére*; inter *Sonvilliers & S. Imier &c.*

Huic caulis durior quidem, tamen frequentius procumbit, ramoſus idem, pedalis. Folia omnia ſimilia, acute ſerrata, ſolidiora, hirſuta, vulgo cordata, brevia, ſeſſilia magis & amplexicaulia, ſuperiora anguſtiora. Racemus multo denſior & magis multiflorus, quam præcedenti, in prælongo petiolo: flos cæruleus, ſpecioſus, ſupremo ſegmento pulcherrimo, obſcure lineato. Fructus ex ovato cordatus, emarginatus, polyſpermos. Semina plana.

Hoc eſt *Teucrium verum Berolinenſium s)*, cujus uſum diæteticum theæ jubent ſubſtituere. Habet aliquid adſtringens. Olim ad viſcerum obſtructiones, ad cacochymiam & chloroſin LOBELIUS laudaverat. Nuper ad febres intermittentes datum fuit *t)*. Recte JUNGIUS a vero Teucrio ſeparavit.

Non diſtinguo latiorem varietatem β. quam etiam ex Sibiria habeo, foliis ſubrotundis, cordatis. *Teucrium I.* CLUS. *Pann.* p. 613.

538. VERONICA foliis imis ellipticis, dentatis, ſupremis linearibus, ex alis racemoſa.
Chamædrys ſpuria minor, anguſtifolia C. B. *Prodr.* p. 117. I. B. III. p. 287.
Veronica anguſtifolia minor RIVIN. *t.* 95.
Teucrii IV. tertia ſpecies CLUS. p. 349. quam proſtratam vocat LINNÆUS, & ſeparat *n.* 22. *racemis lateralibus, foliis ovato oblongis, ſerratis, caulibus proſtratis I.* p. 17.

Reperi Baſileæ inter *S. Margret & Portam lapideam*: in pratis & ſupra *Iſſingen*. Circa *Brüggligen* GAGNEBIN. RAJUS Genevæ, & ex Italia habeo, & circa *Pleß* legi. Flore albo & rubro ludit. Utique procumbit, & folia habet anguſtiora, elliptica, demum linearia, racemum minorem, & florem exiguum. Calycis folia valde inæqualia.

Dubito num vere diverſa ſit, nam ſoliditas, & dentata ora foliorum convenit, totusque habitus, & gradus habeo intermedios, per quos ſpecies 537. & 538. uniuntur.

539. VERONICA caule procumbente, foliis hirſutis, cordatis, retuſis, racemis pauciflоris.
Alyſſon montanum COLUMN. *Ecphras.* p. 288.
Veronica procumbens RIVIN. *t.* 93.
Veronica racemis lateralibus pauciflоris, calycibus hirſutis, foliis ovatis, rugoſis, crenatis, petiolatis, caule debili LINN. *I.* p. 17.

Non vulgaris. In ſylva *Bremgarten* prope Bernam Cl. LA CHENAL. Circa *Monbelliard* D. CHATELAIN. Gottingæ frequens.

Caulis totus proſtratus, cubitalis. Folia longe petiolata, ovata, obtuſa, crenata, longis pilis hirſuta, ſubtus fere rubra. Racemi pauciflori, vix ſexflori, longis petiolis. Calyx hirſutus: petalum ſubcæruleum: ſegmenta in fine alba. Fructus planiuſculus, compoſitus ex duobus circulis compreſſis. Uterque loculus tetraſpermos: ſemina plana, ovata, hilo inciſa *v)*.

540. VERONICA caule decumbente, foliis ſcabris, petiolatis, ovatis, ex alis racemoſa.
Veronica CAMERAR. *Epiſt.* p. 461. RIVIN. *t.* 93. [ramus]
Veronica mas FUCHS. p. 166. BLAKWELL. *t.* 143.
Veronica ſpicis lateralibus, pedunculatis, foliis oppoſitis, caule procumbente LINN. *I.* p. 16.

Ludit etiam cæruleo flore & pleno SENKENBERG. *lil. convall.* p. 10. Rarum eſt, flores difformes plenos reddi *x)*; ſed Veronica modice difformis eſt.

Nihil frequentius in ſylvis, & ad oras clivorum.

Caules procumbentes, duri, ceſpitoſi. Folia firmula, ſicca, hirſutie ſubaſpera, ovata, crenata. Petioli ex alis foliorum racemoſi, longi; racemi denſi, ſpicis propiores. Calycis ſegmenta duo majora. Flores aut cærulei pallidi, venis roſeis & cæruleis, aut albi rubellis venis, aut toti albi. Fructus cordiformis, compreſſus, polyſpermos. Semina ſubrotunda.

Planta amara, herbacea, ingrati ſaporis, adſtringens: ut decoctum inſpiſſatum cum vitriolo *y)* atramentum det. In Veronicæ ſucco ſal marinus eſt. Habetur pro medicamento vulnerario *z)*; tum ad plagas violente illatas; tum ad pectoris morbos; ad

s) *Act. med. I.* vol. 2. n. 5. Conf. *Bresl. Saml.* 1718 m. Maj.
t) *Fränk. anmerk. VI.* p. 136.
u) *Catal. Hort. Gotting.* p. 235.
x) CAMERAR. *ſex plant.* p. 32.
y) HOFMAN.
z) Cervum Veronica ſibi medelam adtuliſſe, TRAGUS *apodix Germ.* p. 303.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0277-1 DFG

ad expectorationem promovendam *a*) ; ad pulmonum ulcera *b*). Ipſe certe vidi infuſum theiforme in ſuffocationibus nocturnis catarrhalibus uſui fuiſſe. Ad fiſtulas lacrumales alii *c*). Infuſum loco theæ magnis cum laudibus Francus *d*) commendavit, ut tamen pars earum laudium ad aquam calentem pertinent *e*). Debiliter balſamicum eſt *f*). Ex ejus uſu materiem inſtar ſpermatis ranarum *g*) deceſſiſſe teſtis exſtat. Aquam parum virium habere crediderim, etſi ſunt, qui ea ſola ulcera vetuſta conſolidata fuiſſe ſcripſerint *h*). Eſt autem in ea planta balſamicum aliquid ſuaveolens, quod halitu fragrante *i*) ſe prodit, dum tinctura ſpirituoſa exhalat. In cineribus ſal marinus eſt.

541. VERONICA caule nudo, foliis ovatis ſerratis, racemo paucifloro.

Teucrium minimum CLUS. *hiſt.* p. 350.
Chamædrys alpina hirſuta C. B. *Prodr.* p. 117.
Veronica parva ſaxatilis, caulículis nudis RAI *ſyll. exter.* p. 261. PLUKNET. *mantiſſ.* p. 186. *t.* 114. *f.* 3. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 51.
Veronica alpina pumila, caule aphyllo BOCCONE *Muſ. di piant.* p. 17. *t.* 1. & 9.

β. Caulículis folioſis PONTEDER. *Anthólog.* p. 268.
Veronica corymbo terminali, ſcapo nudo LINN. *I.* p. 14.

In alpibus frequens. *Neuenen*, *Stokhorn*, *Chapuiſe*, *Anſez*, *Enzeinda*, *Tavernaz*, *Richard.* Naſcitur etiam in monte *les Martinets*, *Prapioz*, *Fouly*, *Jeman*, *St. Bernhard*, *Speluga*, montibus ſuper vallem *Kienthal.* In altioribus montanis etiam legi, in monte *Dolaz & Thuiri.*

Caulis procumbens, per intervalla radiculas exigit, roſasque fundit folioſas, in orbem ſparſas, non tamen ex eodem caulis circulo, ſed alia aliis altius nata. Caulículus aphyllos, præter ſtipulas ſub floribus exiguas, trientalis, erectus, terminatus racemo paucifloro, ad ſeptem flores. Folia ſubrotunda, crenata, non dura, longiuſculis pilis hirſuta. Calyx ovato lanceolatus, hirſutus. Flos inelegans, cæruleus, venis pictus obſoletis, valde caducus. Fructus cæruleo tinctus, grandis, ovatus, ſed emarginatus, bicollis, polyſpermos.

II. VERONICÆ SPICATÆ.

VERONICASTRUM HEISTER.

Plant. hort. Helmſt. 1730.

Flores in ſpicam denſam congeſti, nullis foliis diſtinctam. Nonnullis tubus floris longior, & fructus.

542. VERONICA foliis ellipticis ſerratis, conjugatis, floribus ſpicatis.

α. Spica unica.

Veronica ſpicata minor C. B. VAILLANT. *t.* 33. *f.* 4. flore triſtemone.
Veronica ſpicata foliis Veronicæ officinarum DILLEN. *Eph. Nat. Cur. Cent. V. VI. obſ.* 38. *t.* 11.
Veronica ſpicata, anguſtifolia SCHEUCHZER. *It. II.* p. 143. *It. VI.* p. 463.
Icon OEDERI *t.* 52.
Veronica ſpica terminali, foliis oppoſitis, crenatis, obtuſis, caule adſcendente ſimpliciſſimo LINN. *I.* p. 14.

β. Spicis pluribus.

Veronica major anguſtifolia [ut puto] CLUS. *Pannon.* p. 619. 627.

Quæ unicam ſpicam habet, paſſim provenit in herboſis macilentis, inter *Valeire & Moncharans.* Prope *Roche* ſupra ſcaturiginem *le Furet: à la Marbriére:* circa arcem S. *Triphon.* In Valeſia ad vias: Biennæ *auf der Paßgardfluh.* Circa *Bonneville*, *Neufchâtel*: in Rhætia, in valle *Lepontia*, circa *Bellinzonam.* Baſileæ in ſylvula ad *Neuhauß*, verſus *klein Huningen.*

Majorem ramoſam, multis ſpicis, unice circa arcem *S. Triphon* reperi, verſus facellum. Radix lignoſa, repens. Caulis lanuginoſus, erectus, plerumque non ramoſus, & ſpica unica terminatus; tamen & ex omnibus alis ramoſus viſus. Folia dura, ſicca, firma, ſubhirſuta;

a) F. HOFMAN. BUCHWALD. p. 287. BOERHAAVE *Brev. lav.* ann. 1722. m. febr.
b) HOFMAN. *Veronic.* BUCHWALD.
c) S. YVES.
d) *Veron. theiz*, tum F. HOFMAN.
e) IDEM.
f) CARTHEUSER.
g) F. HOFMAN.
h) S. PAULI *Quadrupart. Eph. Nat. Cur. Dec. II.* n. 3. obſ. 166.
i) CARTHEUSER. *mat. med. II.* Analyſin etiam HOFMANNUS dedit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0279-5
DFG

Veronica foliis ovatis crenatis fructu ovali floribus in summo caule purpurascentibus.

Saxifraga foliorum limbo cartilagineo spica longa purpuro crocea.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0281-2
DFG

Tab. XV. pag. 235.

ta; ima ovata, aut elliptica, circumferrata; ſuperiora acutiora. Spica longa & gracilis, flores cærulei, pulchri, breviter petiolati. Calycis ſegmenta hirſuta, ovato lanceolata, brevia. Floris partes acutiores. Tubus longior. Fructus transverſim latus, emarginatus, polyſpermos.

543. VERONICA caule ſimplici pauciflоro, foliis ſcabris, ovatis, ſerratis, ſpica pauciflora t. 15.

Veronica alpina, Bellidis folio hirſuto C. B. *Prodr.* p. 116. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 51.
Veronica corymbo terminali, caule adſcendente diphyllo LINN. *I.* p. 15.

In alpibus fere editioribus *Gothardo, Furca:* etiam in *Einzeinda & Javernaz* legi. Naſcitur etiam in *Martinets, Prapioz, Serin, Dent de midi:* montibus ſupra vallem *de Bagnes*, M. *Fouly, Herbagere, Salanſe, Simplon, S. Bernhard, Spelnga, Fracto.*

Caulis procumbens, per intervalla radicatus, inde erigitur, dodrantalis, durus, lanugineſus, non ramoſus. Folia ad terram congeſta, ad caulem unici paris, duorumve, dura, ſcabra, hirſuta, ovata, ſerrata, etiam acuminata: ſummo in caule racemus florum ſex, ſeptemve, ad duodecim. Calyx hirſutus, ovalis: ſtipulæ magnæ, ovatæ. Flos cæruleus, non maximus. Fructus permagnus, hirſutus, ovatus, brevior, quam paulo priori ſpeciei, bicollis, emarginatus. Semina plurima, plana, reticulata.

Multa habet n. 544. ſimilia, differt foliis ad caulem paucis, habitu duriori, racemo congeſto.

544. VERONICA caule ſimplici, foliis ovatis, glabris, ſubſerratis, ſpica pauciflora t. 15. f. 2. & *Comm. Lit. Nor.* ann. 1732. p. 300.

Teucrium Etſcherianum CLUS. *Pannon.* p. 616. absque icone.
Veronica alpina, cærulea, Bellidis folio, non ita craſſo, vix crenato, caule folioſo BURSER. *Act. Suec.* p. 508.
Veronica quædam foliis glabris SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 342.
Veronica caule floribus terminato, foliis ovatis, crenatis LINN. *Flor. Lapon. n. 7. t. 9. f. 4.*
Icon OEDERI *t.* 16.
Veronica corymbo terminali, foliis oppoſitis, calycibus hiſpidis LINN. p. 15.

β. Flore albo *Montagne de la Pierre* Valeſiæ.

In alpium lapidoſis paſcuis ubique.

Caulis humilis, trientalis & ultra, ſimplex, ſubhirſutus. Foliorum paria pluſcula, ex ovatis rotunda ſunt, aut leviter hirſuta, aut glabra *k*), crenis aut nullis, aut paucis, cæterum teneriora, quam adfinibus. Spica brevis, florum octo, ad duodecim, miſta ſtipulis ovato lanceolatis. Petioli aliquot linearum. Calycis folia obtuſa, hirſuta. Flos parvus, non pulchre cæruleus, ſegmentis ſubrotundis, parum inæqualibus. Fructus cordato longior, emarginatus, polyſpermos. Vidi plantam calvam, ut Beccabunga.

III. FLORIBUS PER ALAS SPARSIS, IN PETIOLIS UNIFLORIS.

545. VERONICA caulibus fruticoſis, declinatis, foliis glabris, ellipticis, dentatis, floribus in vertice confertis, petiolatis t. 16. *Comm. Nor.* 1734. p. 243.

Veronica III. CLUS. *Pannon.* p. 620. 621. bene, ſed flores dicit cæruleos.
An hæc potius *Veronica petræa ſempervirens* SCHEUCHZERI *It. V.* p. 428. in *Pilato monte* lecta, [illegible] etiam PONÆ *Ital.* p. 179.
Veronica corymbo terminali, foliis lanceolatis, obtuſiuſculis, caulibus fruticuloſis LINN. *I.* p. 15.

In lapidoſis ſubalpinis & montanis Helvetiæ paſſim. In alpibus quidem ſuper *Portvaley, Fouly, Darbon, Prapioz, Serin, la Varaz &c.* In monte *Baldo.* In ſubalpinis circa balneum *Weiſſenburg*, indeque per vallem *Simmiam*, & *Sanenſem* ad rupes, ut inter *Combe & Chateau d'Oex:* in valle *Urſaria, um die obere Quelle* balneorum Leucenſium.

Pulchra planta, ex perenni radice multos caules inclinatos & procumbentes profert, teretes, duros, ſubhirſutos, dodrantales, non ramoſos, niſi ad terram. Folia ad terram conferta, neque rara ad caulem, ſuperne majora, ovata, glabra, laurina, rariter ſerrata. Flores quidem in ſummo caule frequentiores, ex foliorum tamen alis longe in petiolis non brevibus proveniunt, calyce ſubhirſuto, lanceolato, petalo

k) Conf. *Emend. I.* p. 48.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0283-4

carneo, lineis purpureis picto, ſegmento imo pallidiori, non venoſo, minimo. Fructus ſubhirſutus, ovatus, compreſſus, non emarginatus, polyſpermos, quatuor valvis acutis diſſilit.

β. Humiliori ſtatura, magis multicaulis; flore pulchre cæruleo, calyce glabro, caule plerumque erecto, foliis rotundioribus.

Veronica ſerpyllifolia omnium minima Pon. *Bald. Ital.* p. 181.
Veronica ſaxatilis I. B. III. p. 284. bene. Rai *ſyllog. exter.* p. 261. *&c.*
Veronica alpina fruticans, ſerpylli folio longiori Pluknet p. 384. *t.* 232. *f.* 5. ovario bifido, forte & f. 6.
Veronica alpina fruteſcens Scheuchzer. *It. I.* p. 51. *It. VI.* p. 462.

Alpina, non rara. In *Chapuiſe*, *Enzeindaz*, *Jeman*, *la Varaz*, *Richard*, *Gotthardo*. In *Roſſelina*, *Speluga*. Etiam in Jura monte.

Diſcrimina dedi, vix tamen auſim ſeparare *l*).

Hujus plantæ varietatem inſignem habeo, lectam in monte *d'Arbignon*: flore non mutato, ſed foliis per oram profunde inciſis, varie & eleganter, criſpis, ut ſui eſſet diſſimillima *m*).

546. VERONICA caule recto, foliis ovatis, glabris, crenatis, petiolis ex alis unifloris, breviſſimis.

Veronica pratenſis Dodon. p. 41.
Veronica femina quibusdam, aliis Betonica Pauli I. B. III. p. 285. bene.
Veronica erecta ſylveſtris Rivin. *t.* 93. laxo habitu.
Nonne etiam *Veronica minima repens* Ejusd. *t.* 97 *?*
Veronica racemo terminali, ſubſpicato, foliis ovatis, glabris, crenatis Linn. p. 15.

β. Ejus varietas, & vulgo ad vias, & in alpibus Valeſianis *Fouly*, non infrequens, habitu altiori, foliis majoribus, rotundis, cætera ſimilis, flore parvo, ſaturate cæruleo *n*).

Ea eſt *Veronica pratenſis Nummulariæ folio, flore cæruleo* Schol. Botanic. Pluknet. p. 384. *t.* 233. *f.* 4.
Veronica repens Nummulariæ folio Dillen. *Cat. Gieſſ. nov. ſpec.* p. 67. Ubi ſatis intelligas non vere differre.

Vulgaris illa prior in pratis, & ad vias ubique provenit.

Caulis procumbit, & per intervalla radices agit, inde erigitur, durus, ſemipedalis, non ramoſus, niſi prope radicem. Folia glabra, laurina, ovata, rariter ſerrata, pauca, ut magna per intervalla caulis nudus ſit. Cæterum ima conjugata, ſuperiora alterna ſunt, ut in omnibus, quæ ſequentur, Veronicæ ſpeciebus. Flores ex alis foliorum, in petiolis, linea non multo longioribus. Calycis folia ovata, glabra, inæqualia, magna. Flos exiguus; tribus ſegmentis ſuperioribus majoribus, lineatis. Supremum cæruleum; duo proxima ex cæruleo pallida: imum album purum. Fructus cordiformis, latior, cum hilo, qua ſola nota abunde ab *alpina ſerpylli folia* ſepares. Semina parva, ex ovatis acuminata, numeroſa. Vidi flores trifidos.

Pro officinali ſpecie habet Cl. Pultney *o*).

*547. VERONICA floribus ſolitariis, pedunculatis, foliis ovatis, glabris, crenatis, caule ſubpiloſo Linn. I. p. 19.

Veronica minima, Clinopodii minoris folio glabro, romana Bocchne *Muſ. di piant.* p. 29. *t.* 102. Vaillant. p. 201. *t.* 23. *f.* 3. optime.
Veronica erecta, Acini folio glabro &c. Dillen. *append.* p. 39.

Miſit Cl. Gagnebin, loci oblitus ſum.

Caulis hirſutus, erectus, ſemipedalis, etiam dodrantalis. Folia petiolata, paulum ſerrata: flores pauci, in pedicillis hirſutis, trilinearibus, exigui, ſegmentis floralibus cæruleis, lineatis; inferiori albido, anguſto *p*). Fructus pene bigemellus, profunde inciſus. Calyx ſubhirſutus, ovatus, obtuſus.

A ſequente, cui cætera ſimilis eſt, differt longis florum petiolis, a Chamædryfolia caule duriuſculo, erecto. Cum iſta tamen flore & fructu, & denique foliis valde convenit.

548. VERONICA caule erecto, foliis ovatis, ſubhirſutis, dentatis, petiolis breviſſimis.

Alyſſon Column. *Φυτοβασαν* p. 27. 28.
Alſine q) ſerrato folio, hirſutiore, floribus & loculis cauliculis adhærentibus I. B. III. p. 267.
Veronica floribus ſolitariis, foliis cordatis. inciſis, pedunculo longioribus Linn. *I.* p. 18.

Nihil frequentius in pratis & hortis.

Cauliculi

l) *Emend. I.* n. 179.
m) *Emend. III.* n. 225.
n) *Emend. I.* n. 178. *o*) *Catal. plant. Leiceſter.* p. 207.
p) Dillen.
q) Ab Alſine ſeparari debere ſenſit Jungius: ſeparavit Morisonus *prælud.* p. 392.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0284-0 DFG

Cauliculi dodrantales, erecti, non ramoſi, niſi ad terram. Folia ad terram multa, ad caulem pauca, ſeſſilia, breviter ovata, uno, alterove dentium pare inciſa, ſubhirſuta. Flores in petiolis calyce brevioribus, longa ſerie plurimi. Stipulæ, ſive folia inter flores, ellipticæ. Calycis ſegmenta duo valde reliquis majora. Flos exiguus, cyaneus totus, imo ſegmento minori. Fructus exquiſita cordis chartacei figura, polyſpermos. Semina ovata, plana, acuta.

Ejus ſemina a vento ſublata & ſparſa, habita eſſe pro pluvia frumenti *r*).

549. VERONICA caule procumbente, foliis petiolatis, ovatis, crenatis.

Alſine foliis Triſſaginis TABERNÆM. p. 711.
Alſine ſerrato folio, glabro I. B. III. p. 366.
Veronica folio Chamædryos RIVIN. *t.* 97.
Veronica floribus ſolitariis, foliis cordatis, inciſis, pediculo brevioribus LINN. *I.* p. 18.

β. Flore albo paſſim circa *Wabern &c.*

Vulgo verno tempore in hortis, areis, ad vias.

Caules procumbentes, ramoſi, dodrantales & ultra. Folia longiuſcule petiolata, obtuſe cordata, ambitu circumſerrato, glabra, ut etiam hirſuta viderim. Calycis folia ovata. Flos ſaturate cæruleus, lineatus, ſegmento inferiore pallidiori. Fructus bigemellus, quaſi ex duobus ovis conjunctus, polyſpermos.

550. VERONICA caule procumbente, foliis lobatis, petiolis unifloris.

Alſine hederacea TABERNÆM. p. 711.
Veronica hederæ folio RIVIN. *t.* 97.
Veronica Chia s) Cymbalariæ folio, verna, flore albo, tenbilico viresſcente BUXBAUM. *Cent. I.* p. 25. *t.* 39. *f.* 1.
Veronica floribus ſolitariis, foliis cordatis, planis, quinquelobis LINN. *I.* p. 19.

Flore albo paſſim; à *Sonvillers* GAGNEBIN.

Iisdem locis, ut prior, & perinde vulgaris.

Caulis debilis, procumbens, ramoſus. Folia, ut prioribus, ima conjugata & ſub floribus alterna; ima breviter ſubrotunda, ſuperiora anguloſa; uno duobusvé dentium paribus, medio lobo maximo. Petioli longi, uniflori, hirſuti, cernui. Calycis folia lanceolata, circa fructum conniventia, hiſpida. Flos pallidus, ſaturatioribus venis pictus. Fructus ex duobus coaleſcentibus globulis factus; in quoque loculo duo ſemina, hemisphærica, cava, lineata & ſulcata habet.

551. VERONICA foliis ovatis, tripartitis & quinquepartitis, floribus longe petiolatis.

Alſine parva, erecta, folio Alſines hederaceæ, ſed Rutæ modo diviſo LOBEL. p. 464.
Alſine folio profunde ſecto, flore purpureo, ſeu cæruleo I. B. III. p. 367.
Veronica folio Rutæ RIVIN. *t.* 96.
Veronica floribus ſolitariis, foliis digitato partitis, pedunculo brevioribus LINN. *I.* p. 19.

Circa *novam Domum* Baſileæ: & qua itur ad *Wieſam* fl. etiam verſus *S. Jacob* legi. Circa Genevam RAI. In monte *Hermetis* circa Scaphuſiam MEYER. In Valeſia inf.

Caulis ramoſus, erectus, ad ſummum ſemipedalis. Folia ſeſſilia, ima conjugata, circumſcriptione breviter ovata; alias tantum ſerrata; alias tribus & quinque dentibus profunde inciſa; ſuperiora longiora, trifida, denique integra. Flores breviter ex alis petiolati, ſaturate cærulei, ſpecioſi. Calycis folia maxima, ovata. Fructus cordato latior, polyſpermos. Semina hinc convexa, inde plana.

Ad morbum regium laudat, & exemplum citat *Robertus* BOYLE *t*).

*552. VERONICA foliis ovatis, tripartitis & quinquepartitis, floribus breviſſime petiolatis.

Veronica humilis, erecta, montana, flore parvo, cæruleo DILLEN. *nov. ſpec.* p. 38.
Veronica montana RIVIN. *t.* 96.
Veronica floribus ſolitariis, foliis digitato partitis, pedunculo longioribus LINN. *I.* p. 19.
Icon OEDERI.

Ex Valeſia inferiori retulit P. THOMAS, & nuper Cl. de COPPET abunde in ſegetibus lectam: fuit etiam inter plantas Cl. LE CLERC, circa Genevam reperta.

Caulis erectus, trium, quatuorve unciarum, cum foliis & calycibus hirſutus, ex terra ramoſus. Folia pauca; uno duobusve paribus dentium inciſa; ſuperiora linearia. Petioli lineæ lorgitudine, firmi. Calycis foliola lanceolata. Flores parvi, pene clauſi, cærulei. Fructus cordato latior, glaber.

A priori petiolis breviſſimis differt, & minimo calyce atque flore.

III. MONO-

r) LENTILIUS *Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 8. obſ. 79. add. *ann. III.* obſ. 39. & TENZEL. *monatliche Unterred.* 1694. p. 766.
s) *Catal. Hort. Gotting.* p. 237.
t) *Utilit. philoſ. experient. II.* p. 41.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0285-5

III. MONOSTEMONES.

STELLARIA Vaillant. *Botan. Paris.* p. 190. t. 32. f. 10.
Dillen. *nov. gener.* p. 119. t. 6.

CALLITRICHE *a)* Linn. n. 13.

Flores in eadem planta duorum ſexuum. In ſuprema planta, inter folia conferta, quæ in ſpicatam roſam coëunt, flores mares habitant: feminini ſolitarii in alis foliorum inferiorum. In utrisque duo petala lunæ creſcentis & argutæ ſimilia, quæ ad latera caulis eminent, ad ſe invicem converſa. Mari ſtamen unicum, filamento longiſſimo, petalis longiori; anthera biloculari. Feminæ ovarium quatuor ſulcis percurſum, cum duabus tubis longis & rectis, biloculare *b)*, vel quadriloculare *c)* quadrivalve.

553. STELLARIA foliis petiolatis ſubrotundis.
Alſine aquatica ſurrectior I. B. III. p. 786.
Callitriche Plinii Column. *Ecphras.* p. 315. 316.
Stellaria minor & repens Dillen. *Syn. III.* p. 289.
Callitriche foliis ſuperioribus ovalibus, floribus androgynis Linn. p. 6. *Centur. I.* p. 37.
Icon Oederi *t.* 129.
Hæc ſpecies reliquis major, etiam pedalem ſuperavit, foliis petiolatis, ſubrotundis, integerrimis, conjugatis, imis ſolitariis, ſuperioribus in ſuperficie aquæ in roſulas congeſtis. Radices ad ortum foliorum longæ, albæ, nitentes.

554. STELLARIA foliis imis linearibus, ſuperioribus ſubrotundis †.
Stellaria aquatica Lobel. *ic.* p. 792. Rai *plant. Cantabrig.* p. 160.
Alſine aquis innatans, foliis longiuſculis I. B. III. p. 786.
Stellaria Dillen. *Syn. III.* p. 289.
Ubique in ſtagnis, foſſis & locis udis.
Folia inferiora lineam lata, obtuſa, oris parallelis, mucrone quaſi abſciſſo. Quæ in roſam conſentiunt, ea ſubrotunda & ovata, ut in præcedente: character idem.
Hanc Linnæus omittit. Poſſet videri per eam primam cum ultima in eamdem ſpeciem coaleſcere, ut in priori editione Linnæus.

*555. STELLARIA foliis omnibus linearibus.
Lenticula paluſtris anguſtifolia, folio in apice biſecto Loesel. 140. *f.* 38.
Stellaria aquatica, foliis longis tenuiſſimis Rai *Syn. III.* p. 290. Vaillant. p. 190.
Callitriche foliis omnibus linearibus, apice bifidis, floribus hermaphroditis Linn. *Cent. I.* p. 31. *Spec.* l. c.
In uliginoſis, in quibus aqua ſicca nudas lenticulas reliquit. In via *Worbenſi*, ultra *Muri*.
Huic omnia folia linearia; apice quaſi reſecto. Folia etiam, quæ in roſulis ſunt, paulo latiora, elliptica, non vero ſubrotunda. Perinde flores inferiores feminæ, ſuperiores mares, in meis notis. Vaillantius, Linnæusque androgynos faciunt, forte rectius.

NAIAS Linn. n. 1096.

FLUVIALIS Vaillant. *Mem. de* 1719. p. 13. t. 8. Micheli *nov. gen.* p. 11. t. 8.

Florentem non vidi. Calycem lego cylindraceum eſſe, unifolium, laciniis duabus *d)* oppoſitis, reflexis. Flos monopetalos *e)*, tubo cylindrico, ſegmentis quinque reflexis. Stamen unicum, ſeſſile *f)*. Ita in flore mare. Femina in eadem planta, fructu ovato *g)*, in quo ſemen unum *h)* vel plura *i)*, ovata: tubæ tres *k)*, filiformes.

*556. NAIAS fructu monoſpermo.
Fluvialis Piſana, foliis denticulatis I. B. III. p. 579.
Potamogeton fluviatile. Sargazo ſimile, lucens, foliis margine dentatis Pluknet. *t.* 216. *f.* 4.
Fluvialis vulgaris latifolia Vaillant. l. c.
Fluvialis latifolia, fructu minus obtuſo, monoſpermo Micheli p. 11. *t.* 8. *f.* 2.
Naias Linn. *II.* p. 1441.
Cl. la Chenal Baſileæ.
Caulis latus, & triangularibus ſpinis adſperſus. Folia firma, anguſta, ſpinis utrinque ſimillimis dentatis. Flores ſolitarii ex foliorum alis; mares & feminæ ſibi vicini. Mares ex brevi petiolo cernui: feminæ ſeſſiles erecti.

a) Callitriche fit ſternutamentum. Folia ſunt Lenticulæ, caules Junci tenuis, radix minima Plin. L. XXV. n. 8.
b) Quadriloculare Dillen.
c) Guettard. *Mem. de l'Acad.* ann. 1747. p. 519.
d) Micheli E.
e) Idem A.
f) ad A.
g) G. H.
h) Vaillant. C.
i) Micheli D. D. D.
k) Idem C. E. E.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0286-1 DFG

I. PLANTÆ PETALODEÆ.

VI. ISOSTEMONES.

Maxima claſſium, & in tota re herbaria princeps. Repete, quæ p. 228. dicta ſunt.

I. POLYPETALÆ.

I. FLORE DIFFORMI.

STAMINIBUS COALESCENTIBUS.

IMPATIENS Rivin. Linn. n. 1008.

BALSAMINE Tournef. t. 235.

Calyx bifolius, minimus *l*). Flos difformis *m*), tetrapetalos, aut hexapetalos, ſi petalon quodque laterale, profundiſſime bifidum, pro duobus habueris *n*). Supremum petalon latum, fornicatum, ſimplex, in mollem aculeum deſinit *o*). Lateralia, æqualia & ſimilia, profundiſſime dividuntur, in duas partes; ſuperiorem magnam *p*) ambitu irregulari, ſinuato; inferiorem fere elliptinam, perexiguam *q*). Imum petalon, quod Linnæo nectarium, cornu copiæ ſimile *r*), abit in calcar conicum cavumque. Stamina quinque, [ut credas imum petalon poſſe pro nectario numerari *s*)] circa fructum orta, brevibus filamentis, antheris maximis bilocularibus, coaleſcentibus. Sub ortu antherarum extus quaſi globulus. Tuba ſimpliciſſima, convexa, curvula *t*), Fructus quinquevalvis, oblongus; palo per medium axin eunti adnata *v*) habet ſemina rotunda, quæ tactus cum impetu rejicit, & una totus diſſilit, unaque valvæ convolvuntur *x*).

557. IMPATIENS caule geniculato, pedunculis ramoſis, foliis petiolatis, ovatis, crenatis. Conf. Linn. II. p. 1329.

Balſamita altera, noli me tangere Column. *Ecphras.* p. 150.
Balſamita lutea Polonica Barrelier. *ic.* 1197.
Impatiens Rivin. *tetr. irreg. t.* 122.

Locis umbroſis, ruderoſis; in ipſa urbe, ad gradus, per quos deſcenditur ad ſuburbium *die Matte*. In ſylvis Aquilejenſibus; & in valle *Goufin*; & prope Bernam *im Wylerholz*: Inter *Balſtel & Wallenburg*, verſus *Haltingen & Mönchenſtein*. J. Gesnerus circa *Baden*, & in monte *Uetliberg*, &c.

Caulis & folia ſucculentæ teneræque indolis: ille brachiatus, cubitalis, ſub ramis intumeſcens. Folia longe petiolata, ovata, rotunde ſerrata. Petioli longi, quadriflori, ex foliorum alis nati. Flos pendulus, flavus, lateralibus petalis rubris punctis notatis. Siliqua longa, nutans, per intervalla ventricoſa. Semina magna, anguloſa, ovalia, quatuor lineis percurruntur. Folia impoſita in ſtranguria profuiſſe C. Gesnerus *y*), & urinam etiam cum flagitio movere *z*) alii. Quare Impatientem Crato *a*) ad dolores nephriticos commendat. Alii vulnerariam eſſe, ad ipſa nervorum vulnera valere, & ad hæmorrhoides, ut putes, mitium eſſe virium. Boerhaavius tamen venenatam eſſe docebat, & nocuiſſe, cum pro Mercuriali habita in lotione adhiberetur.

Folia & flores lanæ pulchrum colorem flavum imprimunt *b*).

l) Tournef.
m) f. 1. 2. 3. 4.
n) Pro unico Tournef. & Rivin. Linnæus pro duobus.
o) A.
p) C. D.
q) E. E.
r) B.
s) Ita quinque petala fient, & planta Iſoſtemon Linn.
t) Tournef. L
v) T.
x) R. S. De altera ſpecie *Anc. Mem. X.* p. 412. De noſtra Grew. *anat. of plants* L. IV. c. 5.
y) *Epiſt.* p. 21.
z) p. 109.
a) *Epiſt.* L. V. p. m. 233.
b) Kalm. *Nord America färga orter.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0287-7 DFG

VIOLA Tournefort. t. 236. Linn. n. 1005.

Calyx *c*) quinquefolius, foliis flexis & ductum mutantibus, ut pars minor contra petiolum reflexa redeat *d*), major florem contineat antrorſum educta *e*): & ea quinque quaſi calcaria in flexionis ſede bifida ſunt. Petala quinque *f*) ex calyce orta, in ambitum perpendiculariter longiorem diſpoſita *g*), quando expanſa, Jaceæ tamen magis; Martiæ Violæ petala in aliquam floris papilionacei ſpeciem conjuncta *h*) habent: Suprema duo erecta, ſubrotunda *i*) ſunt; tum ſecunda *k*); imum in transverſum longius *l*) eſt: idemque per intervallum ſegmentorum calycis *m*) calcar obtuſum *n*) remittit. Stamina quinque ex ambitu fructus nata: eorum bina infima in calcar laminas incurvas exſerunt: omnia elaſticis unguibus, & coaleſcentibus antheris ovarium cingunt, & anthera in aridam glumam producitur. Fructus alias pyramidalis, trilaterus *o*); alias magis ovatus. Ei tria receptacula ſunt *p*): valvæ tres *q*). Semina plurima *r*). Tuba conica in Martiis in arcum flexa; in Jaceis infundibulo cavo terminata.

I. VIOLÆ TUBA DEORSUM CURVA.

I. SCAPIS UNIFLORIS, EX RADICE PRODEUNTIBUS.

MARTIÆ.

558. VIOLA *a*) acaulis, ſtolonifera, foliis cordatis Linn. II. p. 1324.
Viola purpurea Camerar. *Epiſt.* p. 910.
Viola martia Blakwell. *t.* 55. cum charactere.
Viola Rivin. *pentap. irreg. t.* 117. Merian. *ic. LI.*

β. Flore albo paſſim lecta circa *Michelfelden* Sweert. II. p. 2. Morton. *Northampt.* p. 380. *Roche* in pomario.

II. Eodem pleno Rivin. ibid.

γ. Flore violaceo pleno Sweert. Hale *Eden* n. 26.

Nihil frequentius ad ſepes & rivulos, primo vere.

Radix perennis, lignoſa, geniculata, brachiata, multiceps. Folia ex radice longa, petiolata, cordata, rotunde crenata. Ex radice etiam flagella erepunt, & novos caules ordiuntur: Scapus debilis, uniflorus, aphyllos, duabus ſetis linearibus, lanceolatis, hirſutis. Flos cernuus, colore, cui nomen dedit, odore ſuavi. Fructus ſubrotundus.

Duplex in hac plantula vis eſt, odora, grata *b*), narcotica *c*) & ad pectoris morbos apta *d*), & ad catarrhos *e*), adque pleuritidem, ita penetrabilis, ut odor impoſitæ Violæ in lotium tranſeat *f*), & virgo nobilis ex copia violarum interierit *g*), quas in cubiculo congeſſerat. Ea cum vi laxans & emolliens poteſtas conjungitur, laxans equidem alvum in ſyrupo, in floribus *h*) ſiccis, in foliis *i*), in ſucco *k*), in ſemine *l*). Emolliens vis in tota planta eſt, radice, foliis, calycibus, ſemine, quod ob eam rem ad urinam movendam valere dicitur *m*).

Aqua deſtillata vires plantæ non habet, cum acida ſit *n*).

*559. VIOLA acaulis, foliis cordatis, hiſpidis Linn. II. p. 1324.
Viola martia, hirſuta, inodora H. Ox. II. p. 475. *t.* 9. *f.* 1. Rai. Plot. *natural hiſt. of Oxfordshir.* p. 146.

Ad ſe-

a) Violæ purpureæ ſpontaneæ latiori folio ſtatim ex radice carnoſo prodeunt Plin. L. XXI. n. 14. Folium hederæ fere ſimile, minus & nigrius, cauliculus a radice prodit, in quo floſculus purpureus, ſuaviſſimi odoris Dioscorid. L. IV. c. 117.
b) Alba viola minus odorata eſt.
c) Mesue c. XI.
d) Fallop. *purg. ſimpl.* c. 40. Nicolaus p. 185. Mesue c. 9. Etiam oleum Nicol. p. 186.
e) Schulz. *mat. med.* p. 192.
f) Simon Sethus.
g) Teiller *in propr. diſp.*
h) Pechlin. *purgant.* p. 51. Serapio p. 85.
i) Ad drachmas duas Pervot. *med. pauper.* p. 482. Crato L. V. *epiſt.* Siccas ait magis purgare.
k) Mesue l. c. ad uncias duas ſumto Saladinus p. 258. b.
l) In convulſione ad drachmam unam Hofman. *purgant. minus not.*
m) Buchwald. p. 292. Inde vis lithontriptica, Cratoni dicta.
n) Wedel *viol.*

a) Tournef. D.
d) ib.
e) ib.
f) A. A.
g) B.
h) A.
i) 1. 2.
k) 3. 4.
l) 5.
m) ad A.
n) C.
o) F.
p) G.
q) G.
r) G. H.

Ad ſepes, paulo minus vulgaris. Ad ſepes ſub clivo *Sandrein*, inter officinas tinctorias, & balneum exterius. Circa *Roche* ſub arboribus, & ad ſepes circa *Vervay*. Circa *Fouly*.

Non difficillime a Martia diſtinguitur. Stolonibus non reptat: foliorum petiolos habet valde piloſos; ſic folia, eademque longiora, neque vere cordata: flores inodoros, pallidos. Stipulæ ſatis ſimiles.

*560. VIOLA acaulis, foliis reniformibus.

Viola paluſtris, rotundifolia, glabra, H. Ox. II. p. 475. RAI *plant.* PLOT. *nat. hiſt. of Oxfordshire* p. 147. *t.* 9. *f.* 1. 2.

Viola martia ſylveſtris aquate cærulea, caule & flore minore LINN. *flor. Lapon. n.* 278.

Icon OEDERI tab. 83. optima.

Viola alpina minima, Nummulariæ folio BOCCONE *muſ. di piant.* p. 163. *t.* 127. & ALLIONE *t.* 2. *f.* 2. non recedit.

In alpibus, ut in *Gotthardo*: in M. *Chapuiſe*: in monte *Fouly*; *la Pierre*: *Bernina*; in monte *Tompey*; & in paludoſis inter *Vervay* & *le Furet*. In montibus etiam circa *la Brevine*; *à la Chaux d'Abel*, & *au Biez de la Chaux de fonds*; ſemper in udis.

Scapus aphyllos, tener, ſtipulis duabus, in medio petiolo, ciliatis. Folia glabra, tenera, reniformia, obtuſa, tamen etiam acuta, imprimis in planitie, rotunde ſerrata, ſubtus nervoſa. Setæ capillares duæ. Flos minimus, aquoſe cæruleus. Petala duo ſuprema pura: lateralia ſubvilloſa, una duabusve lineis purpureis dividuntur. In imo petalo ſeptem & ultra ramoſæ lineæ o). Calycis glabri ſegmenta exteriora tria latiora, triangularia, duo interiora anguſtiora: calcaria bicornia. Floris calcar breve & craſſum, paulum de calyce eminet. Tuba fine lateſcente, emittente ſpinulam. Cornua fortia & ſicca antherarum, & duo ſtyli in calcar retrogradi ſoliti. Radix reptans ſubinde nodum habet, & ſtipulam emittit.

A Viola Trachelii folio differt teneritate folii, & quod caule careat. In planitie durior eſt. Ad Scorbutum Bahuſienſibus laudatur p).

561. VIOLA ſcapis radicalibus nudis, foliis multifidis obtuſis.

Viola montana laciniato folio CLUS. *hiſt.* p. 309.

Viola montana folio multifido I. B. III. p. 544.

Viola alpina folio in plures partes diſſecto C. B. H. Ox. II. p. 476. RAI.

Viola acaulis, foliis palmato multifidis & laciniatis. Miſc. Taurin. III. p. 181. *t.* 5. *f.* 2.

I. BAUHINUS legit in monte *Nombre* Rhætorum, haud longe a balneo Wormienſi. Nos ex monte *Wurmſerjoch*, ex *Findela* monte ſuper vallem *Saas*. Circa *Formazz*.

Præcox eſt, radice gracili, ramoſa, multicipite. Folia ex radice plurima, glabra, pulpoſa, craſſula, nervis conſpicuis, fiunt tribus paribus loborum ſe continuo conſequentibus, ſeptimo medio. Loborum primi quadrifidi, quinquefidi, laciniis inæqualibus, obtuſis, medius obtuſe & breviter bifidus & trifidus. Scapus floriger ex radice, ſetis duabus capillaribus, ad baſin ciliatis. Flos nutans, parvus, violaceus. Calycis ſegmenta ovata, grandia, alba, ora tenera, ſupremum minimum. Petala duo ſuprema glabra; duo media maxima, barbata, lineata, pallida; imum glabrum, gracilius, lineis cæruleis. Cl. ALLIONIUS ſæpe tantum bina & terna petala ſe vidiſſe monet. Stamina apices habent connatos, margine rufo. Fructus grandis, ovatus, trivalvis, receptaculis tribus, ſeminibus ſphæricis, aurantiis. Tuba fine infundibuli formi, barbata.

II. CAULE RAMOSO MULTIFLORO.

*562. VIOLA caule erecto, multifloro, foliis ovato lanceolatis, ſerratis. Conf. *Cat. Gott. Hort.* p. 231. BOEHMER. p. 190. †

Viola foliis mucronatis & ſerratis N. D. RUPP. p. 289. ed. meæ.

Viola flore albo RIVIN. *t.* 118.

Nam *Jenæ* legi in pratis udis, tum in ſimilibus pratis Sueviæ; haud longe Scaphuſia. Cl. CHATELAIN in paludoſis circa *Anet*.

A Viola 560. abunde differt, etſi ejus folia habet. Radix lignoſa, ramoſa, multiceps. Caulis erectus, palmaris, dodrantalis, multifolius & multiflorus. Stipulæ ad ramorum originem maximæ, binatæ, ciliatæ. Folia longe petiolata, ſimilia Violæ 560. tamen

o) *Emend. IV.* n. 40.

p) KALM. *wäſtgöth. reſ.* p. 134.

tamen ſubcordata, ex ovatis lanceolata, glabra, ſubtus nervis inſcripta, rotunde crenata. Ex ſingulis fere alis flores. Petioli longi, erecti, uniflori, ſetis duabus majuſculis. Flos Violæ martiæ, pallidus, minor. Calcaria calycis ſerrata; folia non ciliata. Petala pallidiſſima, pene decolora, pulchre lineata; duo media barbata. Pyramis circa fructum ſolita, cujus pars inferior fit antheris, ſuperior corniculis ſiccis ſtaminum. Tuba apice incurvo.

Violæ apetalæ ſatis ſimilis, omnes flores perfectos habet, & ſtipulas magis dentatas: ea vero nobis in Helvetia nondum occurrit.

563. VIOLA caule procumbente, ramoſo, foliis petiolis, cordatis.
Viola ſylveſtris & inodora DODON. p. 156.
Viola martia minor flore violaceo BARRELIER. *Icon n.* 695.
Viola inodora major RIVIN. *t.* 117.
Viola caule adultiore adſcendente foliis oblongo cordatis LINN. *II.* p. 1324.

II. Flore albo. In ſylva *Neßlern.* Bernæ; ſupra *le Furet* prope *Roche.* Baſileæ inter *Riehen & S. Chriſtianæ* fanum.

β. Foliis mucronatis oblongis & ſtrictioribus THAL. p. 130. C. B. I. R. H.
Viola inodora RIVIN. *t.* 117.

Ubique in ſylvis cæduis & paſcuis apertis; ſerius, quam odorata floret.

Caules longi, procumbentes, multifolii & multiflori, ramoſi, maxime in planta adulta, autumnali. Folia juniora hirſuta, adulta calveſcunt, longe petiolata, breviter plerumque cordata, alias longiora & ſtrictiora, rotunde ſerrata. Stipulæ ſub ramis, longis ciliis barbatæ. Petioli uniflori, ſetis duabus longis, ſubhirſutis. Flores dilutiori colore, inodori, cæterum odoratarum ſimiles. Petala ſuprema duo violacea pura, inferiora tria macula pallente inſignia, media barbata.

Hæ ſunt Violæ, quæ in Holſatia inodoræ *q*) ſunt, & in quas aliqui ajunt odoratas degenerare. Iis Violis ſyrupum Violarum ſæpe corrumpunt *r*).

564. VIOLA caule debili, pauciflоro, foliis petiolatis, reniformibus, obtuſe ſerratis.
Icon GESNERI *an.* 70.
Viola montana I. CLUS. *Pann.* p. 356. 357.
Viola flore luteo RIVIN. *t.* 119.
Viola alpina, rotundifolia lutea C. B. I. R. H. *It. IV.* p. 342.
Icon OEDERI optima T. 46.
Viola caule biflоro, foliis reniformibus, ſerratis LINN. *II.* p. 1326.

β. Minor.
Viola alpina rotundifolia, minor, lutea PLUKNET p. 388. *t.* 233. *f.* 7.

γ. Major.
Viola rotundifolia, montana major, ſeu Phthoræ Valdenſium facie, floſculis luteis PLUKNET. ibid. *t.* 234. *f.* 2.

In hiatibus & ſcrobiculis petrarum Juræ & alpium ubique.

Tota planta tenerrima eſt. Cauliculi humi fuſi, palmares, folioſi, pauciflori, flore unico, aut duobus. Folia reniformia, abſque mucrone, rotunde & minute ſerrata, ſubhirſuta, longe petiolata. Stipulæ ſub ramis ovatæ, lanceolatæ. Petioli longi, uniflori, ſetis lanceolatis minimis. Calycis folium ſupremum minimum, media maxima, calcaria nulla, & ejus foliola retrorſum gibba, ea ſede ſubhirſuta ſunt. Flos exiguus, petalis ſuperioribus quatuor flavis, rufo lineatis, imo ſaturate croceo, lineis nigris ſtriato.

II. FLORE PATULO TUBA INFUNDIBULI SIMILI.

JACEÆ.

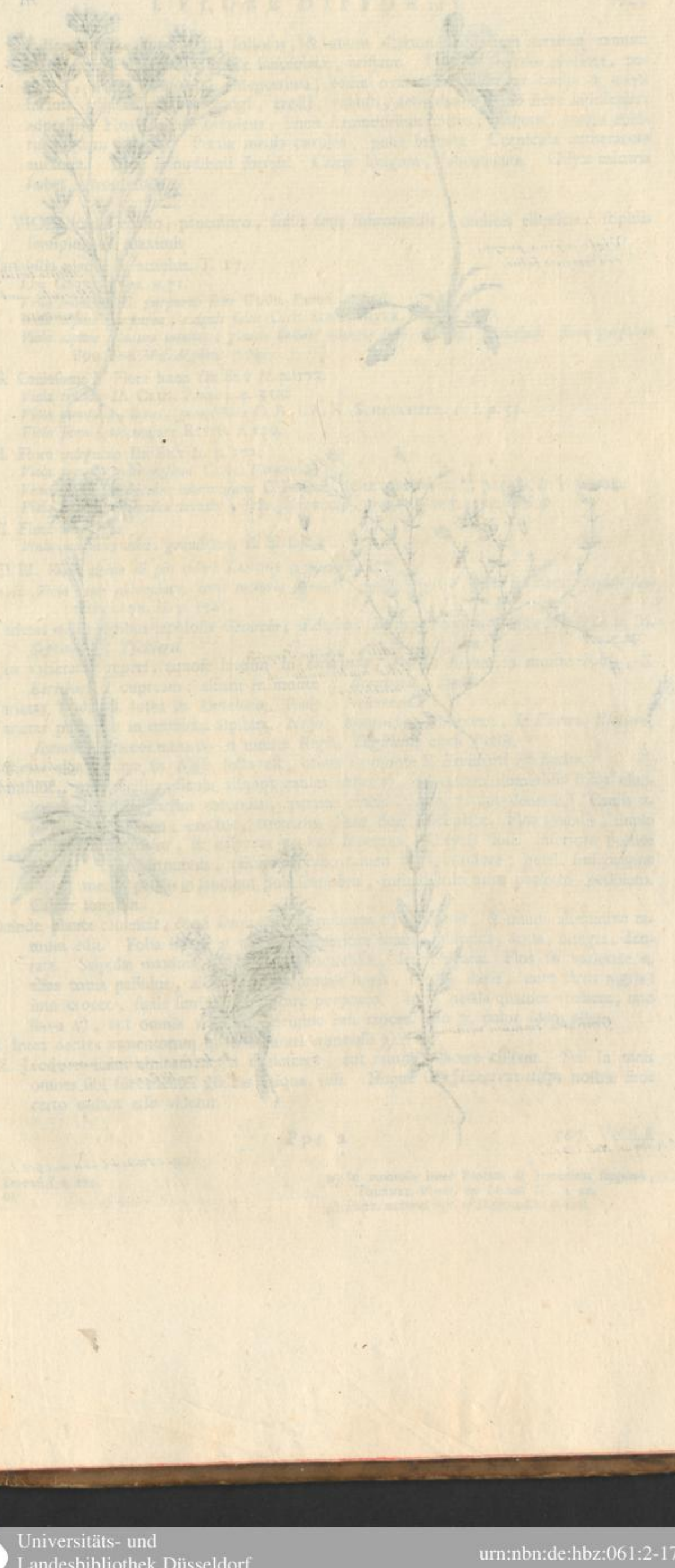
*565. VIOLA radice multicauli, foliis petiolatis, ovatis, integerrimis.
Viola acaulos foliis reniformibus, ovalibus, integerrimis ALLIONE *Spec.* p. 14. *t.* 3. *f.* 4.
Viola caulibus filiformibus, indiviſis, prorepentibus, foliis ovatis, petiolatis, integerrimis, glabris, ſtipulis indiviſis, pedunculo ſolitario LINN. *II.* p. 1325.

Non rara, in altioribus alpinis. Legi in monte *Enzeinda s*), *la Varaz*, *Panéroſſa:* provenit etiam in monte *Prapioz*, *la Grandvi*, *Fouly*, *Rohtenhorn* vallis *Kienthal.*

Radix longa, teres, multos caules ex radice producit. Caulis tamen ramoſus. Nam ex radice

q) SCHELHAMMER. *phyſiol.* p. CCCXVI.
r) RICHTER. *corruptel. medic.* p. 39.
s) *Emend. I.* n. 170.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0290-5 DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0291-1
DFG

Viola alpina purpurea exiguis foliis.

Alsine tenui folia floecaulis umbellatis minimis.

Alsine alpina Serpyllifolio multicaulis et multiflora.

Cichorii Pyrenaica umbellifera minima.

Gentiana omnium minima.

Androsace angusto nervoso folio multiflora.

C. L. Rollinus Med. C. Delin.

Sculp. C. T. Fiehi & C. filius Acad. Gott. Sculpsen.

radice cauleſcente adſcendit folioſus, & unum alterumque, etiam tertium ramum edit, ſæpius unicum. Stipulæ lanceolatæ, ariſtatæ. Folia ad terram plurima, petiolata, ovato lanceolata, integerrima, etiam ovata: ſubtiliter ut caulis & calyx hirſuta. Petioli uniflori longi, erecti, robuſti, ſetis duabus, ſub flore latiuſculis, adpreſſis. Flos ſaturate cæruleus, lineis ſaturatioribus pictus, magnus, magis apertus, quam Martiæ. Petala media cærulea, pube barbata. Cornicula antherarum aurantia. Tuba infundibuli formis. Calcar longum, ſubconicum. Calyx calcaria habet retrograda.

566. VIOLA caule erecto, paucifloro, foliis imis ſubrotundis, caulinis ellipticis, ſtipulis ſemipinnatis maximis

Variabilis planta α. acaulos. T. 17.

Icon GESNERI *en. n.* 71.
Viola montana II. purpureo flore CLUS. *Pannon.* p. 356.
Viola alpina purpurea, exiguis foliis C. B. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 143.
Viola alpina omnium minima, glauco Bellidis minoris folio rotundo, duriuſculo, flore purpureo BOCCONE *Muſ. di piant.* p. 74.

β. Cauleſcens I. Flore luteo DE BRY *II.* p. 173.
Viola tricolor II. CLUS. *Pannon.* p. 358.
Viola montana, lutea, grandiflora C. B. I. R. H. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 51.
Viola flore luteo majore RIVIN. *t.* 119.

II. Flore purpureo DE BRY *II.* p. 173.
Viola tricolor odoratiſſima CLUS. *Pannon.* p. 358.
Viola montana tricolor odoratiſſima C. B. RAI. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 143. *It. V.* p. 428.
Viola montana cærulea tricolor, folio ſubrotundo, crenato BARRELIER. *ic.* 692.

III. Flore albo.
Viola montana alba, grandiflora C. B. I. R. H.

I. II. III. *Viola alpina di piu colori* ZANONI p. 229. T. 177.

α. β. *Viola caule abbreviato, floris nectario ſubulato, petalis longiore, foliis ſubovatis, ſtipulis dentatis* LINN. *II.* p. 1325.

Varietas α. in alpibus lapidoſis *Gemmio*, *d'Anſez*, *Fouly*, *Forcletaz*. SCHEUCHZER in M. *Septimo & Tſchiera.*

Ejus varietates reperi, aquoſe luteam in *Enzeinda*, *Fouly*; flavam in monte *Fouly*, *S. Bernhard*: cupream: albam in monte *S. Bernhard*, *Fouly.*

Varietas Violæ β. lutea in *Enzeinda*, *Fouly*, *Neunenen.*

Varietas purpurea in omnibus alpibus, *Neſſo*, *Enzeinda*, *Javernaz*, *la Varaz*, *Richard*, *Jeman.* SCHEUCHZERUS in monte *Regi*, *Engſtlen*, circa *Vettis.*

Varietas alba, a me in *Neſſo* lecta eſt, etiam in monte *S. Bernhard & Ballon.*

Humilior, ex gracili radicula aliquot caules habet *t*), ad terram numeroſis foliis cinctos, petiolatis partim rotundis, partim ovatis, integris aut dentatis. Caulis aphyllos, uniflorus, erectus, trientalis. Setæ duæ lanceolatæ. Flos grandis, duplo foliis plantæ major, & calycem multo ſuperans. Calycis folia inferiora poſtice ſerrata. Flos purpureus, odoratus, alio tamen a Viola odore; petali imi origine lutea, mediis petalis in faucibus pubeſcentibus, infundibulo tubæ perfecto, petiolato. Calcar longum.

Deinde planta cauleſcit, & ad ſemipedis altitudinem *v*) adſcendit, & unum alterumve ramum edit. Folia ima, ut prioris: ſuperiora longa, elliptica, acuta, integra, dentata. Stipulæ maximæ, trifidæ, quinquefidæ, ſemipinnatæ. Flos in varietate α. alias totus pallidus, alias petalis ſupremis luteis, mediis flavis, cum ſtriis nigris: imo croceo, ſtriis ſimilibus, calcare purpureo. In β. petala quatuor violacea, imo flavo *x*), aut omnia violacea, origine imi crocea. In γ. color idem albus.

A lutea dentes armentorum quaſi inaurari nonnulli *y*).

Cl. JACQUIN ſuam alpinam negat cauleſcere, aut ramos educere cultam. Sed in meis omnes ſibi ſuccedentes gradus utique vidi. Neque Cl. JACQUINI ſtirps noſtræ ſatis certo eadem eſſe videtur.

t) *Emend. I.* p. 171.
v) bi.
x) In montoſis inter Pontum & Armeniam frequens, TOURNEF. *Voyag. au Levant. III.* p. 93.
y) PLOT. *natural. hiſt. of Staffordshire* p. 111.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0293-3 DFG

567. VIOLA caule ato, erecto, foliis ellipticis, crenatis, ſtipulis ſemipinnatis.
Viola arboreſcens CAMERAR. *Epit.* p. 911.
Jacea tricolor ſerratis caulibus, quibusdam arborea dicta I. B. III. p. 547.
Viola ſylveſtris longifolia TABERNÆMONT. p. 305.
Viola flore cæruleo. longifolia RIVIN. *t.* 119.
Viola martia arboreſcens purpurea GARIDEL. *t.* 99.
II. Flore albo *Hort. Aichſtett. vern. ord.* 5. *t.* 5. *f.* 3.
I. II. *Viola caulibus erectis, foliis cordatis, oblongis* LINN. *II.* p. 1325.
In montoſis & ſubalpinis pratis humidis frequens: ut in valle *Urſaria*, circa pagum *Grindelwald*, ſub *Chamoſeire*. Inter montoſa prata circa *Chaux de fonds*, *Elenmoos*; & in Hercyniæ ſylvæ pratis.
Nihil habet duri, quod arboreſcentis nomini reſpondeat. Tener caulis eſt, erectus equidem, pedalis, cubitalis, folioſus & ramoſus; ſed tamen minime brachiatus. Folia petiolata, ima ſubrotunda, vel ovata, rotunde ſerrata; ſuperiora elliptica. Stipulæ maximæ, ſemipinnatæ; extrema pinna maxima, oblonga. Petioli longi, ex alis erecti, ſetis maximis lanceolatis: calcaria emarginata. Floris ſuprema petala cærulea, media pallida, barbata, imum imberbe, ungue lato flavo, lineis ſaturate cæruleis picto. Habeo & flore toto cæruleo. Eſt etiam ubi magna pars omnium petalorum flaveſcit. Inodorus eſt. Calcar breve. Calyx calcaria habet.

568. VIOLA caule anguloſo, diffuſo, foliis ovatis, dentatis, flore calyce duplo longiori.
Herba Trinitatis FUCHS p. 813.
Jacea, ſeu Flos Trinitatis CAMERAR. *Epit.* p. 912. L'ADMIRAL *t.* 19.
Viola tricolor DODON. *Coron.* p. 17. *hiſt.* p. 158. RENEAULME p. 140. RIVIN. *t.* 120. BLAKWELL *t.* 44.
Abunde in pratis & arvis montanis, circa *les Granges* Aquilejenſium, *à la Joux verte*, in adſcenſu montis *Thuiri*. GAGNEBIN *à la Chaux de fonds*, verſus *Boinod*, *aux Crocettes de la Sagne*, *à la Chaux d'Abelle*. (circa Cellam)
Caulis proſtratus, ramoſus & brachiatus. Stipulæ ſemipinnatæ, medio ſegmento impare obtuſo. Folia ovato cordata, breviora. Petioli ſimilibus ſetis minimis adſperſi; calycis calcaria ſerrata: flos pulchrior, calycis foliis duplo major; ſuperioribus petalis violaceis; ſubtili & tonſo quaſi nitente villo obſitis, mediis flavis, aut ex flavo & violaceo variis, pubeſcentibus, pictis duabus venis ſaturati coloris: imum cyaneum, quinque lineis ſaturatis pictum. Tuba, ut in prioribus, infundibuli forma.

569. VIOLA caule diffuſo, ramoſo, foliis ovatis, dentatis, flore calyce paulo majori.
Jacea altera CAMERAR. *Epit.* p. 913.
Viola bicolor arvenſis C. B. I. R. H.
α. *Flore cæruleo & luteo* C. B.
β. *Flore cæruleo & candido. &c.*
Vulgatiſſimum hortorum & agrorum vitium.
Cum priori 568. plurima communia habet, caulem ſemidecumbentem, ramoſum: folia ovata, ad petiolum emarginata: ſtipulæ ſemipinnatæ, media impare obtuſa. Flos longe petiolatus, perexiguus, ut petala paulo calycem ſuperent: plerumque ſuperna petala albida habet, imum flavum, quinque nigris lineis pictum. Sæpe ſe cæruleus aut violaceus color admiſcet.
LINNÆUS cum paulo priori ſpecie communi nomine vocat *Violam caule triquetro diffuſo, foliis oblongis, inciſis, ſtipulis dentatis Spec.* II. p. 1326.

570. VIOLA foliis cordato lanceolatis, ſerratis, ſtipulis lanceolatis, acute dentatis.
Viola pyrenaica, Teucrii folio, longius caudata I. R. H.
Viola caule elongato, florum nectario ſubulato, petalis longiore, foliis oblongo ovatis, ſtipulis dentatis LINN. 1325.
In paſcuis montis *Juræ* RAIUS: præter quem nemo in Helvetia reperit.
Caulis pedalis, ramoſus, brachiatus, erectus. Folia cordata, lanceolata, ſerrata, acuta: ſtipulæ ab omnibus aliis diverſæ, latæ, breves, anguloſæ, profundius inciſæ, non tamen ſemipinnatæ. Flores in longis, erectis, petiolis, ſetis minimis, petalis longioribus, & longe ellipticis; nobis videtur decolor. Nam ſiccam ſolam poſſideo.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0294-9 DFG

II. DICARPÆ Boerhaavii p. 311.

CONTORTÆ Linn. Claſſ. XXX.

Claſſis naturalis, calyce, floreque quinquefido, ſiliquis poſt quemque florem duabus. Frequens eſt in hac claſſe, elaſtra habere, quæ plerumque ſtamina contra tubam adprimant. Pleræque venenatæ ſunt, multæ etiam lacte manant: folia fere conjugata habent.

ASCLEPIAS *a)* Tournefort. t. 22.

Linn. n. 306. Conf. Scepin. p. 29.

Calycis minimi quinque capillaria *b)* folia. Flos ex brevi tubo quinquefidus, rotatus *c)*, ſegmentis lanceolatis. In faucibus floris corolla quinque unguium craſſorum *d)*, polygonorum, qui elaſtica vi ſtamina comprimunt. Eorum filamenta diſtincta, antheræ & inter ſe coaleſcunt, & cum inverſo dolio *e)*, quod tubas tegit. Siliquæ duæ *f)* erectæ, quarum quæque tubam ſuam in id dolium mittit. Eæ ſiliquæ univalves emittunt ſemina numeroſa, multo pappo coronata *g)*, foliacea, ovata, roſtrata, hinc convexa, inde cava.

571. ASCLEPIAS ex alis racemoſa, caulibus ſimplicibus erectis, foliis ovato lanceolatis.
Vincetoxicum Dodon. *purg.* p. 25.
Aſclepias albo flore C. B. Miller *t.* 53.
Aſclepias foliis ovatis, baſi barbatis, caule erecto, umbellis proliferis Linn. *I.* p. 314.

II. Flore flaveſcente C. B.

III. Foliis ternis Ponteder. *tab. bot.* p. 81.

In aſperis ſaxoſis incultis inmenſa copia naſcitur. Bernæ trans ſylvam *Dählhölzlein* ſuper villam *das Inſelin.*

Radix vaſtiſſima, ramoſa. Caulis lignoſus, erectus, teres, ſubhirſutus, non ramoſus, niſi ex radice. Folia petiolata, ex cordatis acuminata, levia, dura, nervo principe ſubtus ſubhirſuto. Petioli multiflori ex foliorum alis, in ſummo caule umbellam componunt. Flos pulpoſus, ſolidiuſculus, albus.

Radices amaræ *h)*, acres, ſapore & odore quodam ingrato, nauſeoſo, non carent veneni ſuſpicione, quam Apocynorum, certo venenatorum, vicinia confirmat. Extracta, quæ vocant, gummoſa ſubdulcia ſunt & meliora *i)*, ut tamen recentia nauſeoſam naturam oſtendant *k)*, ſicca mitigentur, quod etiam in aliis venenatis plantis frequens eſt. Elementa volatilia ingrato ſunt odore *l)*: ſpiritus & aqua fere inutiles *m)*.

Non intercedunt iſta, quin Aſclepias ſudorem movere poſſit, menſesque, aut hydropicas urinas *n)*. Non ideo amem alexipharmacæ *o)* tincturæ *p)* ſuſpectam plantam addere, quæ nauſeoſa ſit *q)*, aut ad pellendas variolas *r)* adhibere, aut in peſte.

Externum uſum minus reformidaverim, ad ſordida ulcera *s)*; ad mammarum abſceſſus, ad ſcrophulas *t)*. In ulcere inteſtini decoctum profuiſſe *v)* lego, ſed miſtum cum Virga aurea & melle.

Folia mitiora ſunt, & falſa *x)*.

In ſale cinerum dicitur acidum quid ſupereſſe *y)*.

PERVINCA

a) Aſclepias folio ederæ, ramis longis, radicibus numeroſis, tenuibus, odoratis. Floris virus grave, ſemen ſecuridacæ, Dioscorid. L. III. c. 90. Plin. L. XXVII. n. 28.
b) Tournef. D
c) A.B.
d) Nectarium Linn. Nectarium exterius Scepin.
e) Corpuſculum truncatum E. Nectarium interius Scepin.
f) E.
g) K.
h) Geoffroi, Cartheuser.
i) Neuman. T. II. P. IV. p. 527.
k) Cartheuser *mat. med. II.* p. 418.
l) In volatili tamen vires ponit Cartheuser l. c.
m) Neuman. p. 528.
n) Decoctum vinoſum Paracelsus eo ſcopo adhibebat. Laudat etiam F. M. ab Helmont *diſ. on man.* p. 39.
o) Theriacalem eſſe in Nicolaum p. 170. b.
p) Cum Scordio & Pimpinella alba. Nimis calidam eſſe jam Ehrhardus ad Lonicer. p. 50.
q) Cartheuser.
r) Tournefort.
s) Idem.
t) *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann. I.* obſ. 57.
v) Eppli *ulcus inteſtini ſanatum.*
x) Geoffroi.
y) Bourdelin.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0295-5 DFG

PERVINCA *a*) TOURNEFORTII t. 45.

VINCA LINN. n. 295.

Calyx multo tubo florali brevior, ſegmentis fit triangularibus *b*). Flos tubo longo, cylindrico, ſegmentis patentibus, planis *c*), oblique *d*) refectis, ad unum latus ſe convertentibus. Stamina habent filamentum breve *e*), ſquamam ellipticam, convexam, cui duo loculi inſcripti. Tuba unica ex intervallo ſiliquarum *f*), anulo quodam ambitur *g*); deinde ſupra anulum ornamento plumoſo *h*) & rotundo terminatur. Siliquæ duæ teretes *i*), longæ, coercitæ duobus elaſtris *k*), ſubrotundis, adſidentibus. Semina oblonga, absque pappo, raro matureſcunt.

572. PERVINCA caulibus procumbentibus, foliis ovato lanceolatis, petiolis unifloris.
Clematis Daphnoides BLAKWELL. *t.* 59. optime.

Varietates dantur plurimæ.

I. Flore albo.

II. Flore purpureo obſcuro GESNER. *hort.* p. 254. b.

III. Flore purpureo pleno CAMERAR. *Epit.* p. 695.
Vinca caulibus procumbentibus, foliis lanceolato ovatis, floribus pedunculatis LINN. *I.* p. 304.

Cærulea ubique ſepes primo vere ornat.

Purpurea ſimplex & plena in ſylvula ſuper *Muri*, & ſuper ſcaturiginem *Furet* prope *Roche*. Lauſannæ GESNERUS.

Procumbit, duro habitu, caulibus pedalibus, vix ramoſis. Folia ex ovatis acuminata, levia, laurina, conjugata. Petioli ex foliorum alis uniflori. Flos cæruleus, dilutus.

Amara, vires demonſtrat acidas, & adſtringit, ut menſes ſiſtere putetur; & album fluorem *l*); & ſanguinem de naribus fluentem; etiam ſi ore contineatur *m*), & dyſenteriam *n*); ſed etiam ad phthiſin infuſam in ſero *o*) lactis, ob vim, ut puto, vulnerariam laudant; & ad faucium inflammationem *p*), gargariſmi ſpecie.

Eo forte referas, ſi ſtrumas diſcutit *q*). Quare menſes, aut lochia pellere non exſpectes *r*), neque in hydrope *s*) valere.

In membranæ pituitariæ morbo, equis pernicioſo, *la Morve*, prodeſt pulvis pervincæ, cum æthiope minerali ad unciam dimidiam, etiam ad ſeſcuncem *t*) datus.

*573. PERVINCA caulibus erectis, foliis ovato lanceolatis, ciliatis, petiolis unifloris.
Pervinca latifolia, flore cæruleo GARIDEL. *t.* 81.
Clematis Daphnoides major DODON. p. 406.
Vinca caulibus erectis, foliis ovatis, floribus pedunculatis LINN. *I.* p. 304.

In ruderoſis & vetuſtis muris pagi *Yvorne*: ſimilibus locis, circa molendinum *Grandchamp* prope *Chillon*.

Caules erecti, altiores, cubitales. Folia petiolata, ovato cordata, acuminata, tenui tomento per oram conſpicuo, ciliata. Petioli florigeri erecti, pro portione breviores. Calycis ſegmenta multoties quam priori longiora, fere tubo floris æqualia, ſubhirſuta. Flos major, tuba duobus orbiculis ornata, ſuperiore majore, & denique in cavam quinquefidam pentagoniam cylindrum terminata *v*).

Claſſ. III. CUCURBITACEÆ BOERHAAVE II. p. 276.

BLAIR. *Eſſais* t. 2. MALPIGHI p. 53. 54. *ic.* 225. 226.

LINN. n. XXXIV.

Flores alii mares, alii feminæ, aut in eadem planta, aut in diverſis. Illi majores, nullo fructu. Habent tria filamenta, antheris quinis ſucculentis, quarum una ſimplex, duæ

a) Vinca pervinca ſemper viret in modum lineæ foliis geniculatim circumdata, topiaria herba, Chamædaphne PLIN. L. XXI. n. 39. Chamædaphne, virgas emittit cubitales, ſingulari ramulo conſtantes, rectas, leves, folia lauri ſimilitudine, leviora, viridiora: ſemen rotundum, rubens, foliis adnexum DIOSCOR. IV. c. 144 Videtur ad Rufcum pertinere.
b) TOURNEF. C.
c) B.
d) Utcunque A. A.
e) Inde contortarum nomen LINN. n. 4.
f) TOURNEF. D.
g) D.
h) ibid.
i) ibid. E. F.
k) G.
l) CHOMEL.
m) COSTÆUS p. 82.
n) TOURNEF.
o) ibid.
p) ETTMULLER. AGRICOLA.
q) MARCELLUS p. 111. BUCHWALD. p. 85.
r) Monente C. HOFMANNO.
s) PLIN. L. XXI. c. 27.
t) *Mem. de l'Acad.* 1761.
v) FABRIC. *Hort. Helmſtad. II.* p. 252.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0296-1 DFG

duæ duplices ſunt, & omnes inter ſe cohærent. Feminæ *a)* flores minores inſident fructui tereti, ſive ſubrotundo, carnoſo, tubamque educunt. Stigmata trifida. Utrisque calyx eſt quinquefidus. Flos ex calyce ortus, profundiſſime quinquepartitus, ut quinque petala vocare poſſis. Pleræque flagellis ſcandunt. Claſſis naturalis eſt, cujus unicam ſpeciem ſpontaneam habemus.

BRYONIA *b)* Tournefortii t. 28.

Linn. n. 105.

Calyx campanulatus, breviter quinquefidus *c)*, ſegmentis anguſtis. Flos profundiſſime quinquefidus *d)*, ſegmentis lanceolatis, lineatis, quæ poſſis pro petalis numerare. Tuba trifida, ſtigmatibus lunatis. Bacca ex minutis hujus gentis, ſphærica, triſperma *e)*. Noſtræ plantæ conſtanter duos ſexus in diſtinctis ſtipitibus proferunt *f)*. In aliis uterque ſexus in eadem planta conjungitur, tamen ut diſtinctas ſuas ſedes uterque teneat *g)*. Numero mares ſuperant. Melothria eſt Bryonia ſexu, in eodem flore, utroque.

574. BRYONIA foliis palmatis, utrinque calloſo ſcabris Linn. II. p. 1438.

Nobis ſola ea varietas naſcitur, quæ baccis eſt rubris; in Germania frequentior ea eſt, cui baccæ nigræ.

Bryonia Tabernæmont. p. 893.

Bryonia alba Dodon. *purg.* p. 230. *pempt.* p. 400. Blakwell. *t.* 37.

Bryonia aſpera ſeu alba, baccis rubris C. B. I. R. H. Miller *t.* 71.

Ad ſepes Helvetiæ, circa *Bernam*, *Baſileam*, *Neocomum*, *Roche*, *Yverdun &c.*

Radix alba; ſucculenta, farinoſa, valtiſſima, ramoſa, ut in Mandragoræ ſpeciem fingi poſſit *h)*. Caulis anguloſus, hirtus & pene ſpinoſus, volubilis, ſepedalis, ramoſus: ad cujusque folii originem emittit petiolum florigerum, & una capreolum cincinnatum, ſpiralem. Folia albis pilis ſcabra, pentagonia, lobis triangularibus, acutis, ſerratis. Petioli florigeri ramoſi, multiflori. Flos ſordide albus, lineis virentibus, etiam rubris.

Radix amara, fætida, turget acri ſucco ſtimulante, nauſeoſo *i)*, opium *k)* olente, ſubacido *l)*, quem tamen ſiccitas mitigat, & ipſum plantæ ſenium *m)*. Extractum reſinoſum parcum eſt *n)*, gummoſum abundat, ſed vis eſt in reſinoſo. Multum continet olei, ad drachmas decem in duabus libris *o)*.

Princeps vis eſt alvum ducere. Drachmam unam radicis præſcribunt *p)*. Drachmæ duæ ad flagitium uſque purgant, in hydrope *q)*, & mania; etiam feliciter *r)*, ſi corpus ægri robuſtum fuerit. Succus etiam a veteribus ſumebatur *s)* ad drachmam unam duasve *t)*: tum aqua, quæ de radice perforata, inmiſſo in foramen & liquefacto ſaccharo prodit *v)*: & infuſio *x)*. Fæcula ex radice ſæpe lota parata *y)*, debilior eſt, & vix movet, niſi lotium. Eclegma *z)* & conſerva ad hydropem *a)*, ad aſthma *b)*, ad tuſſim *c)* valet. Splenis tumores a Bryonia ſolvi Mesue *d)*. Pro Mechoacanna ſuſpicio eſt venditam fuiſſe *e)*, malo effectu *f)*. Aqua deſtillata fætet, & inter hyſtericas numeratur *g)*, & ad eum morbum etiam decoctum vinoſum valuiſſe dicitur.

a) In momordicæ flore femina imperfectiores adſunt antheræ *Enum. Plant. Gotting.*

b) Vitis alba, bryonia, foliis, viticulis, pampinis ſativam vitem imitatur, ſed hirſutiora ſunt omnia: ea obvios frutices ſuis claviculis complectitur: fructus rubens in uva dependet, quo coria pilis ſpoliantur Dioscor. L. IV. c. 176. Vitis alba, ſarmentis longis, exilibus, internodiis geniculatis, foliis pampinoſis hederæ, radice alba, grandi, aſparagis edulibus, caule & folio purgante Plin. L. XXVIII. n. 16.

c) Tourner. B.

d) A. A.

e) G. H.

f) Ita Pontreder. *antholog.* p. 279. 280. & pro rariori caſu Siegesbek *vanitas Gled.* p. 33.

g) Ita Linnæus, Dillenius *Eph. Nat. Cur. Cent. VI. append.* p. 79. Siegesbek.

h) Blancaard. *jaarreg. I.* C. III. n. 6.

i) Neuman. T. II. P. I. p. 252. 260. Geoffroi p. 221.

k) p. 255.

l) Geoffroi.

m) Ludwig. *de bon. radic. ſpec.*

n) Carthæuser. *mater. med.* p. 535. Conf. Neuman. l. c. p. 260.

o) *Anc. mem. I.* p. 373.

p) Geoffroi p. 222. Sydenham.

q) Buchwald. Aurei unius & duorum pondere Mesue p. 75.

r) Sydenham.

s) Dioscorides.

t) Mesue.

v) Inter arcana Stoppelii apud B. Chomel.

x) Bouldvc. *Hiſt. de l'Acad.* ann. 1712. ad ſemuncem recentis, drachmam ſiccæ, quod mireris.

y) Tota purgat Pater. Conf. Neuman. p. 262.

z) Habet Mesue p. 118. 126.

a) Zacut. *Pinax hiſt. I.* p. 433.

b) Dioscor. L. IV. c. 176.

c) Mesue cum Scylla comparat.

d) p. 75.

e) Neuman. V. II. P. I. p. 257. ſq.

f) ibid. p. 257. 258.

g) Matthiol.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0297-7

dicitur *h*). Turiones jam a veteribus *i*) in cibis adhibebantur, urinamque movent, alvumque, ſed leniter *k*).

Externo uſu valet, ad ſcrophulas, tumores cyſticos, hydropem *l*), acris cæterum & pſilothri ſpecies *m*). Unguentum ad ſtrumas ex radice, cum oleo cocta, addita cera & terebinthina Zacutus laudat *n*). Ipſe cinis cum ſucco miſtus verrucas tollit *o*). Parco omnino apud prudentes medicos in uſu eſt. Clyſteres ex Bryonia adverſus iſchiadem ſæpe malo effectu Neapoli adhibentur *p*).

IV. SOLANACEÆ Hebenstreit.

ſens. extern. facult. plant. indic. n. IX.

LURIDÆ Linn. n. 28 *a*).

Naturalis claſſis eſt. Calycis & petali ſegmenta, & ſtamina in eodem ſunt numero, fere quinario. Flos monopetalos, ſæpe leviter inæqualis. Tuba plerumque unica. Folia plerumque alterna, & fere patula: fructus polyſpermos, ſiccus vel mollis. Vis nauſeoſa, ſubdulcis, emolliens, aut mitius anodyna, aut validiſſime venenata.

SOLANUM *b*) Tournefortii t. 62.

Linnæi n. 251.

Calyx campaniformis *c*), quinquedentatus. Floris tubus breviſſimus *d*), ſegmenta quinque acuta *e*). Antheræ circa tubam coaleſcunt *f*). Tubam globulus terminat *g*). Bacca ſphærica *h*), placenta in centro poſita, ſeminibus numeroſis *i*). Nectarium circa germen glanduloſum habet.

575. SOLANUM caule flexuoſo, fruteſcente, foliis ſupremis tripartitis & cordato lanceolatis.
Dulcamara Dodon. *purg.* p. 239. *pempt.* p. 402.
Solanum k) *lignoſum ſeu Dulcamara* Blakwell. *t.* 34.
Solanum Dulcamara Du Hamel *Arbres II. c.* 72.
Woody nigth Shade Bromfield.

II. Flore albo Hort. Aichstett. *æſt. ord.* 2. t. 16. f. 2. Plot. *natur. hiſt. of Oxfordshir.* p. 152. Legi circa *Walkenried.*

III. Flore pleno iid.

IV. Folio variegato Munting. t. 156.

Solanum caule inermi fruteſcente, flexuoſo, foliis ſuperioribus haſtatis, racemis cymoſis Linn. *I.* p. 264.

In paludoſis foſſis frequens.

Caulis durus, fruticoſus, volubilis. Folia inferiora ſimplicia, ex cordatis lanceolata, ſuperiora partim ſimplicia, partim trifida, pinnis minoribus transverſis, ſub folio cordato adjectis. Flores in petiolis ramoſis, ex alis foliorum prodeunt. Calyx breviſſimus, triangularis: ſic floris tubus, cujus quinque ſegmenta ex ovatis lanceolata, violacei coloris, prope originem duabus maculis viridibus & nitentibus notantur. Antheræ ſagittatæ, circa germen coaleſcunt. Tuba recurva: bacca rubra.

Utique ſapor dulcis cum amarore, & odore narcotico *l*) conjungitur. Vis partim ſolanacea, mitis, partim reſolvens, quaſi ſaponacea. Cortex enim calidus, & amarus, & diureticus eſt *m*). Succus externo uſu prodeſt ad inflammationes, ad cancros *n*). Eo etiam ſcopo decoctum feliciter datum eſt *o*). Porro infuſum ſarmentorum in pleuritide, inque peripneumonia mucoſa *p*), adfatim potum, Præceptor mire laudabat, & etiam in malis phthiſin

b) p. 1284.
i) Dioscorides apud Plinium L. XXIII. n. 17. Pechlin. *purg.* p. 86.
k) Deering. p. 39. ſapidos eſſe. Negat edules eſſe Floyer *pharmacob.* p. 104.
l) Tissot. ad Hallerum p. 221. 222.
m) Theophrast. L. IX. c. 22. *de Vite ſylveſtri.*
n) *Hiſt. med. mirabil.* obſ. 101.
o) G. H. Welsch. *miſcellan.* p. 47.
p) Cotunn. *iſch. nerv.* p. 68.

a) Adnumerat Digitalem.
b) Στρυχνος Theophrasti L. IX. c. 21. Male ergo Suidas III. p. 513. τρυχνον dici, non στρυχνον.
c) Tourner. E.
d) C.
e) A.A.
f) ad A.
g) ad B.
h) L.
i) ibid.
k) Solanum eſſe ex flore & fructu C. Gesnerus docuit *epiſt.* p. 84. b.
l) Narcoticum eſſe Floyer. p. 185. 186.
m) Floyer.
n) Lobel.
o) In cancro *Hiſt. de l'Acad.* 1761. obſ. 2.
p) Blair.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0298-3 DFG

phthiſin minantibus Ill. Werlhofius, vi ſputa movente, & vires corporis ægri confirmante, prodeſſe expertus eſt. Eodem cum lacte temperato decocto ulcera diuturna & morbi cutanei ſuperati fuerunt *q*). Ad lapſum & contuſiones ſanguineas infuſam cum Cochenilla Dulcamaram Fullerus commendat: ſed etiam ad icterum *r*) valet. Sanguinem denique acrem contemperare, quales vulgo Chinæ radici & Sarſæparillæ vires tribuuntur Welschius auctor eſt *s*). Ut hujus Solani cum lacte miſtum decoctum in ſiphilide profuerit *v*). Stipites *t*), quam folia magis valent. Denique decoctum ad unciam, aut biuncem lignum ipſe Prævotius *x*) laudavit, tamquam purgans medicamentum, ut eo facilius Lobelio credas, in hydrope commendanti *y*). Baccæ omnino cum violentia purgant & vomitum movent, ut triginta baccæ canem, intra tertiam horam *z*), occiderint, inque ventriculo indigeſtæ manſerint.

576. SOLANUM caule inermi herbaceo, foliis [ovatis], dentato angulatis, umbellis nutantibus Linn. p. 266.

α. Vulgare, acinis nigris, foliis undatis, glabris.

Solanum hortenſe a) Fuchs. p. 686. Dodon. *purg.* p. 352. Blakwell. *t.* 107. Bromfield. *ic.*

II. Foliis laciniatis.

β. Foliis minus undoſis, baccis rubris.

Solanum officinarum acinis puniceis C. B. *Hiſt. des plant. autour de Paris* p. 41.

γ. Foliis hirſutioribus, valde undulatis, baccis luteis.

Solanum officinarum acinis luteis C. B. *autour de Paris* p. 542.

Prima varietas in hortis, & locis ruderoſis vulgaris, altera in hortis ſubinde, circa *Ferriéres*, ſic tertia.

Caulis herbaceus, alis elevatis, brachiatus. Folia longe petiolata, pene pendula, mollia, nervo lato, pene rhomboidea, longe acuminata, anguloſa, & ſerrata. Petioli florigeri, ramoſi. Flos albus, nutans; ſic fructus: antheræ connatæ.

Narcoticum eſt, aquoſum, ut ſex *b*) libræ uncias duodecim aquæ inſipidæ dederint. Quare etiam duæ unciæ *c*) cani non nocuerunt. Infuſum 15. gran. baccarum, & ſucci plantæ integræ drachmæ tres, nihil mali in hominibus fecerunt *c**). Sudorem *d*) movet, ad grana duo infuſum, & urinam *e*); oculos tamen lædit *f*). In Dalmatia cum butyro Solanum frixum exhibent, ut blande ſomnum moveat *g*): Infuſum minima doſi, unius grani, ulcera putrida, cum acri effluxu ſanavit *h*). Suadent tamen abſtinere, quando bonum pus generatur: neque is effectus conſtans eſt *i*). Majori doſi ebrietatem, vertiginem, ſoporem facit *k*), & nimio pondere ſumtum utique mentem turbat *l*), & a baccis non gallinas ſolas periiſſe, ſed pueros *m*) deliria & nervorum diſtentiones paſſos eſſe: & oleris venenatum effectum idoneus teſtis *n*) confirmat, ex quo tumor univerſi corporis cum longo morbo ſecutus ſit.

Externus uſus tutior eſt. Succus ad linguæ rhagades laudatiſſimus *o*). Caput ſucco expreſſo in phrenitide impleri Celsus jubet *p*). Ad profunda apoſtemata Avicenna *q*). Ipſe odor ſomnum conciliat *r*): ſuccus, aut aqua, mures majores vi ſaporifica fugat *s*). Paronychiæ impoſitum medetur *t*).

PHYSALIS

q) *Journ. de medec.* ann. 1765. m. Mars.
r) Tragus. In ultimo icteri ſtadio Hill *Knowledge of plants* p. 5.
s) Linn. *obſtac. medic.* p. 9. *Cenſ. med. offic.* p. 19.
t) *Miſcellan.* p. 60. *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann.* 4. 5. *append.*
v) Sauvages in *Fränk. anmerk.*
x) *Med. pauper.* p. 481.
y) *Adverſ.* p. 184.
z) Floyer. p. 86.
a) Solanum hortenſe frutex eſt cibis idoneus, exilis, puſillus, multis concavis alis, folio nigro, majori quam ocimi, & latiore: fructu rotunde viridi, qui poſt maturitatem nigricat aut putreſcit: herba innocuo guſtu Dioscorid. L. IV. c. 66.
b) *Projet pour l'Hiſtoire naturelle* p. 178.
c) Courten. *Phil. Tranſ.* n. 335. Duodecim cochlearia Floyer. *pharmacobaſan* p. 145. 146.
*c**) Guerin. *plant. venen. Alſat.*
d) Gataker. *obſſ. on the internal uſe of nightshade and ſupplem.* Bromfield.
e) Idem.
f) Gataker. & imprimis Bromfield.
g) Pujati *Naron.* p. 229.
h) Gataker.
i) Gataker & Bromfield.
k) Gataker & Bromfield.
l) Theophrast. l. c.
m) *Comm. Lit. Nor. ann.* 1742. *hebd.* 2. Wepfer. *cicut. aquat.* p. 226. Boerhaave. Alberti *de Belladonna.*
n) *Comm. Lit. Nor. ann.* 1731. n. 47.
o) Boerhaave *morb. nerv.* p. 341.
p) L. III. c. 18.
q) p. 821.
r) Boccone *Muſ. di fiſ.* p. 284.
s) Buchner. Linn. *Gotlandska reſa* p. 209.
t) Linn. ib.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0299-0

PHYSALIS *a*) Linn. n. 250.

ALKEKENGI *b*) Tournefort. t. 64.

Calyx, dum flos viget, campaniformis, quinquedentatus, per maturitatem abit in peramplam veſicam, conniventem, quæ fructum continet. Flos campaniformis, conſpicuo tubo, ſegmentis acutis. Stamina non coaleſcunt. Bacca polyſperma. Circulus glanduloſus germen ambit.

§77. PHYSALIS foliis conjugatis, cordatis, ſinuatis, caule ramoſo.
Solanum veſicarium Dodon. *purg.* p. 355. *hiſt.* p. 454.
Alkekengi ſeu Halicacabum Blakwell. *t.* 161. cum charactere.
Phyſalis foliis geminis, integris, acutis, caule herbaceo, infirmo, ſubramoſo.
Minime rarum circa *Mathod*, *Baume*, *Bex*, *au Furet*, *à la Praiſſe*, locis umbroſis. Sic Tiguri, Baſileæ ad ædem *D. Albani*, & in dumetis circa *Brüglingen.*
Caulis humilis, herbaceus, brachiatus, ad terram ramoſus, cum foliis, calyce, & flore hirſutus. Folia conjugata *c*), petiolata, ampliter ex cordatis acuminata, per oram obſcure dentata. Flores in petiolis nudis, unifloris, albi, tubo conſpicuo, campaniformes: Calyx per maturitatem ruberrimus, ex rotundo acuminatus: ſic fructus ruber, quem Linnæus bilocularem dicit. Germen evolutum, elaſticum reſilit ex ſuo ſemine, & habetur pro dentium vermiculis *d*). Olim ad eorum dolores DioclES *e*) laudabat.
Fructus dulcis, ſubacidus, in Hiſpania edulis *f*), etiam nobis, niſi a calycis amari contactu ſapor corrumpatur *g*). Aqua etiam acida *h*) ſtillat. Ab omni tempore hæ baccæ pro valide diuretico *i*) remedio habitæ ſunt: quatuor, quinque *k*), etiam plures *l*), aut una ſucci uncia. Sed etiam vinum, cum quo baccæ ferbuerint, ad colicam *m*) nephriticam laudatur, & in dyſuria *n*); demum in hæmoptyſi *o*), ut narcoticam naturam adgnoſcas. Trochiſcis, antiqua formula *p*), in calculo multum Listerus utebatur *q*). Radicis drachmam in gonorrhœa Aretæus *r*) dabat. Succum ſiccatum Veteres reponebant *s*). Corticem inter mundantia vulnus Celsus *t*).

MANDRAGORA Tournef. t. 12.

Calyx ſemiquinquefidus *v*), ſegmentis lanceolatis. Flos conicus, ſurſum apertus, plus quam ſemi *x*) quinquefidus, ſegmentis ovatis, acutis. Stamina libera. Tuba apice globoſo. Fructus ſphæricus *y*), inque pulpa unica ſeries ſeminum reniformium *z*). Abunde a Belladonna mihi differre videtur.

*578. MANDRAGORA *a*) Dodon. *purg.* p. 362. *pempt.* p. 457. Blakwell. t. 364. abſque flore. Miller. t. 173.
Mandragora mas Lobel. *ic.* p. 267.
Atropa acaulis, ſcapis unifloris Linn. p. 259.
In præcipitiis montis *Generoſi*, Helvetiæ transalpinæ La Chenal & Chatelain.

Radix

a) *Φυσαλλιδων. pharmac.* Aret. *cur. diut. I.* c. 13. Solanum halicacabum, aut Phyſalis, foliis hortenſi Solano ſimilibus, latioribus, cujus caules, poſtquam adoleverunt, pauci terram ſpectant: folliculis orbiculatis, veſicarum ſimilibus, in quibus ſemen continetur fulvum, rotundum, leve Dioſc. L. IV. c. 67. Trychnon Solanum aliud coccineis, granoſis folliculis turbinatis, magnis, & grandi intus acino. Vocant Halicacabum veſicarium Plin. L. XXI. c. 37.
b) Avicenna T. II. L. II. c. 378.
c) Jung.
d) Schæffer *Zahnwürme* p. 28. Conf. Ettmuller.
e) Plin. L. XXV. n. 105.
f) Quer. II. p. 224.
g) Welsch. *hecatoſt. I.* Ehrhart. *œcon. pflanz. hiſt.* IX. p. 47.
h) Hill. *mat. med.* p. 508. Obſcure Geoffroi.
i) Pharmacum *Φυσαλλιδων* Aret. *curat. diut. I.* n. 13. Brassavola p. 198.
k) Tournefort.
l) C. & I. M. Hofman.
m) Wedel. I. M. Hofman.
n) Wedel. I. M. Hofman. Eo ſanatus Cardinalis Mizauld. *med. art.* p. 62.
o) Buchwald. p. 7. *art.* 62. Etiam Halicacabum ſomniferum eſſe Plinius l. c.
p) Habet Mesue p. 155. b.
q) *Tract. de calcul.*
r) *Cur. diut. II.* c. 5. *ἀλικακαβον.*
s) Dioscorides.
t) L. V. c. 20.
v) Tourn. C.
x) A.
y) E.F.
z) F.
a) Mandragoras, duo genera, major, anguſtioribus foliis & minoribus quam lactucæ, viroſis & graveolentibus, in terra ſparſis: mala gerit ſorbi ſimilia, pallida, odorata, in quibus ſemen veluti pyrorum; radicibus magnis, binis, ternis, inter ſe convolutis, nigris foris, intus albis, craſſo cortice veſtitis, caulem non fert. Alter candidus, foliis magnis albis, veluti betæ, malo duplo majori, colore, ut crocus, jucunde cum gravitate olente, radix major, candidior Dioscorid. L. IV. c. 71.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0300-7

Radix magna, bicruris, inferne fibroſa, fætida. Folia pariter viroſa, ovato lanceolata, magna, per oras undulata, ex radice ceſpitem faciunt. Ex eo pluſculi breviores ſcapi florigeri, erecti, nudi, uniflori. Flos ſubviolaceus: fructus luteus, fætidus. Glandula circularis germen ambit, in duo cornicula producta *b*).

Varietates Cl. MICHELI *c*) diſtinguit, conjungit MILLERUS.

Ab omni tempore inter ſoporifera medicamenta relata fuit. In catapotion dormitivum a CELSO recipitur *d*). Succo corticis recentis radicis, & infuſo vinoſo ejus corticis, tamquam ſoporifero medicamento veteres utebantur *e*). Nimia ejus copia etiam olim furorem feciſſe legitur *f*). Poma edentes ABUBEKR RHAZE reprehendit, quod *g*) nauſeam faciant, & gravedinem, & a quinque pomis ſyncopen & alia mala ſecuta ſint, ut tamen ſanari poſſent *h*). Sed etiam nuper in Judæa poma grato odore lecta fuerunt. Stuporifera & venerea *i*) eſſe, vimque ſoporiferam habere idonei auctores confirmant *k*), ut etiam ſolo odore ſopiant. Cum radix pro liquiritia devoraretur, cardialgia, ſyncope, deliria *l*) pene funeſta ſecuta ſunt. Oleum ad inflammationes olim adhibitum fuit *m*), & nuper externum uſum ad glandularum tumores, internum tincturæ cum vino hiſpanico factæ, ex ſcrupulo radicis, bis, terve de die datæ, contra arthritidem utilem deprehenderunt *n*). Aqua virus retinet *o*).

Magicas radicis vires omitto, ob quas etiam ex Angelica *p*) & Bryonia & aliis modis ſpurias mandragoras effinxerunt.

BELLADONNA TOURNEFORT. t. 13.

ATROPA LINN. n. 249.

Calyx campaniformis *q*), profunde quinquefidus, ſegmentis triangularibus, flore brevior. Flos tubuloſus *r*); tubi media parte ventricoſa *s*), ſegmentis quinque triangularibus *t*), brevibus, parum repandis, etiam numeroſioribus. Stamina libera: tubæ finis curvus, reniformis. Bacca ex ſphærica latior *v*), ſepto integro diviſa *x*), utrinque anfato *y*), ut ſemiquadrilocularis ſit: ſeminibus numeroſis *z*).

579. BELLADONNA caule herbaceo, brachiato, foliis ovato lanceolatis, integerrimis.

Solanum majus CAMERAR. *Epit.* p. 817. BROMFIELD. *ic.*
Solanum lethale DODON. *purg.* p. 360.
Solanum furioſum a) J. MATTH. FABER. *Strychnomania.*
Belladonna MILLER. *t.* 62. GARDEN of EDEN *t.* 40.

β. Foliis minoribus I. R. H.

Atropa caule herbaceo, foliis ovatis, integris LINN. *n.* 260.

Ubique in ſylvis cæduis, circa Bernam: in meis ſylvis prope *Goumoëns.*

Radix craſſa, longa, ramoſa. Caulis erectus, brachiatus, etiam ſepedalis. Folia magna, hirſuta, mollia, petiolata, conjugata, ſæpe inæqualia, ex ovatis acuminata, integerrima. Florigeri ex alis petioli, uniflori. Floris color luridus, ex vireſcente & purpureo obſoleto mixtus; laciniæ aliquantum inæquales *b*). Bacca nigra, nitens. Semina ſubrotunda, punctata & alveolata. Fructum anulus glanduloſus ambit.

Baccæ ſapore fatuo dulci, poſſunt absque noxa edi *c*), ſi numerus tres, quatuorve non exceſſerit: plures etiam a ſtudioſo medicinæ Colonienſi, nomine SIMONIS, vidi deglutiri. Pro Rhamno aliquando ſibi Pharmacopola comparavit *d*). Succi uncia cani

b) SCHEFFER. p. 28.
c) *Hort. Florent.* p. 62.
d) L. V. c. 25.
e) DIOSCOR. L. IV. c. 71.
f) CELSUS L. I. c. 4. ARET. *diut. cur. I.* c. 6. Erubeſcere RHAZE.
g) Ad MANSOR. III. c. 2.
h) *Simplic.* c. 835.
i) MYLLER *reiſe ins gelobte Land* p. 21.
k) DIOSCORIDES l. c. & L. VI. c. 16. CAMERAR. *memorab. Cent. III.* n. 60. LEVIN. LEMN. *herb. ſacr. I.* p. 17. CASP. A REIES &c. Defendit innocuum eſſe J. FABER. de uno pomo.
l) SPON. *Voyag. II.* p. 172. 228.
m) MESUE p. 188.
n) K. *wetensk Acad.* 1763. *wint.* 3.
o) GEOFFROI p. 809.
p) *Voyage en France & de l'Archipel III.* p. 295.
q) TOURNEFORT. l. c. C.
r) A.
s) ibid.
t) ibid.
v) E.
x) F.
y) LK.
z) ibid.
a) Eſſe Mandragoram THEOPHRASTI. GUILANDINUS & P. HASSUS p. 88. 89. Non eſt Solanum ſomniferum THEOPHRASTI L. IX. c. 12. cui fructus ſubruber. Neque fruticoſum DIOSCORIDIS L. IV. c. 69.
b) FABRIC. *Butisbac.* p. 49.
c) Edit DERRING. p. 29.
d) EHRHARD. *hiſt. VII.* p. 10. 11.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0301-3 DFG

parum nocuit *e*); neque ſuccus in abdomen injectus *f*); ſed neque cuniculus a baccis ægrotavit; neque ſuccus per jugularem venam inpulſus, niſi ſtuporem *g*) movit. Saporem ſuum palato potiſſimum *h*) imprimit. Succus acoris ſigna edit *i*), & tamen lactis coagulum impedit *k*). Aqua inde non ingrati odoris ſtillat *l*): reliqua ignis effectu omitto, cum eadem, quæ ex Braſſica *m*), ex Belladonna elementa prodeant.

Acrimonia tamen latens ſubeſt, & baccæ, & folia os ſiccant *n*), ut æger deglutire nequiret *o*), ut vomitum *p*) moveant & feceſſum *q*); etiam cutem totam rubefaciunt *r*) & phlogoſes excitant *s*), inteſtina ipſa & ventriculum inflammant *t*). Una vi narcotica appetitum auferunt *v*), & ventriculum convellunt *x*) & inflant *y*), oculos debilitant *z*), aut excæcant *a*], pupillas dilatant *b*], viresque frangunt, ut totum corpus vacillet *c*].

Ita ſopit vim irritabilem ventriculi, ut vix *d*] 14. grana tartari emetici, a ſumtis baccis, vomitum excitarent *e*]. Et in ventriculo enectorum baccæ immutatæ *f*] reperiuntur.

Porro majori doſi ſumtæ, quatuor ab octenni puella devoratæ baccæ, & octo aut decem baccæ *g*] ab alia, magis nocuerunt: Soporem ergo *h*] inducunt, vertiginem *i*], anxietates *k*], delirium & furorem *l*], convulſionem *m*], riſum ſardonium *n*], ipſamque mortem *o*]. Ipſa aqua periculoſum ſoporem excitavit *p*], & quatriduo famem ſuſtulit, absque malo. Vino legimus Belladonna corrupto Danos in ſoporem ferreum eſſe conjectos *q*], ut facilis Anglorum victoria fuerit; neque aliena conjectura eſt, Belladonnam fuiſſe, quæ M. Antonii milites intoxicaverat *r*] A vino Belladonna infecto gangræna univerſalis & mors *s*].

Hæc mala omnium optime excitatus vomitus *t*] curat, & ea curatione puellas aliquas Cl. Schollius morte eripuit. Huic medicationi plus tribuerem, quam vino *v*], aut aceto *x*]. Tamdiu enim ſymptomata ſuperſunt, quamdiu baccæ nondum de primis viis deturbatæ ſunt, quod demum tertio die fit *y*].

Etiam ſicca radix dementat *z*]. Uſu ſuo dicitur ſanguinis corium augere *a*].

Externo uſu cataplaſma pupulæ paralyſin *b*] fecit, & cæcitatem ſuperabilem, non tamen perpetuo *c*].

Eum uſum dudum ad oculi inflammationes Welschius commendavit *d*]; ad cancrum Gendron, Junkerus *e*] & alii *f*], felici aliquando eventu *g*], & folia ulcera mammarum ſanarunt, ab optimo Querio adhibita *h*].

Internum

e) Rossi *plant. venen.* p. 11.
f) Idem p. 14.
g) Xav. Manetti *vividar.* p. 21.
h) Grew.
i) Oettinger *de Belladonna.*
k) ibid.
l) ibid.
m) Geoffroi I. p. 122.
n) *Hiſt. de l'Acad.* ann. 1756. p. 72. *Journ. de medec.* XI p. 509. 510. Clus. Lambergen.
o) *Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 10. obſ. 92. Manetti *Hiſt. de l'Acad.* Clus.
p) *Journ. de Medec.* ann. 1766. m. Avril.
q) Bromfield.
r) Sauvages *noſol.* T. V. p. 497.
s) Timmerman. *Belladonna.*
t) *Comm. Lit. Nor.* 1743. *hebd.* 8.
v) Timmerman. *Journ. de Medec.* l. c. Bromfield. Matthiol.
x) Manetti.
y) Cum inteſtinis *Fränk. anmerk.* n. 13.
z) Wier. obſſ. L. II p. 961. Bromfield. Lambergen.
a) Roncall. *Medicin. Europ.* p. 443. Bromfield. Junker apud Timmerman.
b) *Journ. med.* ann. 1766. m. Avril.
c) *Journ. de medec.* l. c. Junker apud Timmerman.
d) *Oberersgebürg. Journal.* Conf. *Journ de medec.* ann. 1766. m. Avril.
e) *Journ. de medec.* ib.
f) *Journ de medec.* ann. 1759. m. Auguſt. & tertio demum die deceſſerunt *Journ. de medec.* 1766. April.
g) ibid.
h) Wier obſ. *L. II.* p. 10. 108. Timmerman. *hiſt. de l'Acad.* Sauvages.
i) *Eph. Nat. Cur. Cent. VI.* obſ. 61.
k) ibid. Degner apud Timmerman.
l) Sicel. [a radice] *hiſt. de l'Acad.* Trag. Rai *Eph. Nat. Cur. Vol. IV.* obſ. 8. Blair *miſc.* p. 81. Frank. p. 34. 36. Wepfer. *cicut.* p. 228. N. A. N. C. l. c. *Journ. de medec.* ann. 1757. m. Auguſt. ann. 1759. m. Auguſt. ann. 1766. m April. Timmerman. Horst. Morandus T. III p. 8. 161. *Eph. Nat. Cur. Vol. III.* obſ. 85. Hoechstetter. *Journ. de medec.* 1766. m. Avril.
m) N. A. N. C. *Vol. II.* obſ. 60. *Journ. med.* 1757. Auguſt. *journ. med.* 1763. Febr. Sauvages. *Fränk. anmerk.* n. 13. Horst.
n) *Journ. med.* 1759. m. Auguſt.
o) Trag. *Eph. Nat. Cur. Vol. V.* obſ. 2. 119. Clut. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1743. *hebd.* 8. *Journ. de medec.* ann. 1757. m. Auguſt. *Fränk. anmerk. XIII.* Pechey. *herbal* p. 121. Enectorum exempla exſtant apud Heucher. *nov. prov. II.* p. 977. Wagner *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 7. obſ. 108 *Dec. III ann* 8. obſ. 161. &c.
p) Porta *magia naturalis* L. VIII. Frank. p. 50.
q) Blair *decads* p. 77. add. Camerar. *mem. III.* n. 54. Matthiol. p. 1074. Fuchs. Lobel. *adverſ.* p. 103
r) Frank p. 98.
s) Ehrmann. p. 38.
t) *Hiſt. de l'Acad.* Wepfer N. A. N. C. l. c. *Journ. de medec.* ann. 1763. m. Febr. Pechey. Frank. p. 24. Oleo dato Sauvages II P. II. p. 79.
v) Cui confidit Tragus, & Frank. p. 7. aceto Matthiolus.
x) Matthiol. Hoechstetter.
y) *Journ de medec.* ann. 1766. m. Avril.
z) Hahn *rat. medend. II.*
a) Porta *magia natural.* L. VIII.
b) Rai. Wepfer. *cicut.* p. 228.
c) Non ſucceſſit Cl. Mullero *iritat Irrid.* p. 11.
d) *Miſſionin.* p. 9.
e) Succum ex patrui experimento *de cancro* p. 137.
f) *Journ. de medec.* ann. 1760. m. Jul. p. 50.
g) ibid.
h) *Flor. Eſpann. III.* p. 209.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0302-8 DFG

Internum uſum hujus veneni *Conradus* GESNERUS laudabili audacia exploravit, ſuccumque expreſſum, cum ſaccharo coctum, ad cochlearis menſuram opii vires imitari reperit, & dyſenteriam doloresque ſupprimere *i*] Pridem equidem populare apud Dithmarſos remedium fuit, ut cum cereviſia contuſas baccas contra *Varen* ſeu arthritidem vagam adhiberent *k*] ; ita ut a ſumto medicamento ſomnum arcerent. Ad ſomnum ciendum WIERUS *l*].

Inde decoctæ cum aqua herbæ cochlear, eamve doſin dare tentatum eſt, quæ ſomnum non moveret. JUNKERUS *m*] porro ejus uſu ſcirrhum mammæ, ſeu occultum cancrum, ſuperavit. *Tiberius* vero LAMBERGEN duobus, inde tribus, granis in aqua infuſis, ſenſim verum cancrum exulceratum ſanavit. Experimenta etiam fecerunt Cl. TIMMERMANNUS ſenior *n*], & junior, Cl. Chirurgi GATAKER & BROMFIELD, tum Cl. MARTEAU, DEGNER & alii. Nemo ſine incommodo Belladonnam dedit, neque absque cæcitate *o*] tamen ſuperabili, absque aſitia *p*] & ipſa ſponte evaneſcente, & ſomnolentia, pariter cum longiori uſu diminuta *q*], & ſiccitate oris, & ipſa ſenſim diminuta *r*], & intellectus fugace debilitate *s*], & anxietate *t*], & deliriis, tamen tranſeuntibus *v*].

Feliciter tamen 4. vaſculis theæ deſtinatis, infuſa cum foliis aqua plenis, ſcirrhum cancreſcentem mammæ ita Cl. vir mitigavit, ut ſeptico alcalino medicamento adhibito, pars cancroſa abſcederet *x*]. Sed etiam linguæ ſcirrhoſum tuberculum conjuncto Belladonnæ uſu, & lapidis infernalis contactu ſanavit *y*]. Porro Cl. VANDENBLOK *z*] cancrum occultum mammæ uſu interno infuſi ſuſtulit. DEGNERUS *a*] ſcirrhum mammæ decocto ſanavit, & cruris ulcus, quod dentem pardalidis ſenſerat *b*]. Etiam inteſtini ſcirrhus eo remedio *c*] ſuperatus eſt. Sed etiam in vomitu, in tuſſi ſicca *d*] & convulſiva *e*], & in catarrho longo, tinctura ſpirituoſa Belladonnæ profuit, quæ neque vertiginem faciat, neque mala alia. Eam ex mentha, croco & Belladonna Cl. MARTEAU parat *f*]

Ne tamen nimis his bonis lætemur, faciunt contrarii eventus in fungo cancroſo, in quo neque malum ſuſtulit *g*], neque mortem avertit: in cancro, ubi ejus uſus fruſtra fuit *h*], & in ulcere cancroſo *i*].

Sed etiam conſtans inde furor ſucceſſit *k*], & conſtans cæcitas *l*] & arthritidi oppoſita Belladonna ægrum occidit *m*].

Potiſſimum vero Cl BROMFIELD ad unum granum, ad octo demum grana, *infuſa in* aqua Belladonnæ folia *plerumque fruſtra dedit. Neque felicior in cruris* ulcere fuit Cl. GATAKER, *inque* mammæ abſceſſu, cancroſoque labiorum ulcere *n*].

HYOSCYAMUS *a*] TOURNEF. t. 42. LINN. n. 247.

SCHINZ ad libellum Cl. STOEKLI.

Calyx campaniformis, modice inæqualis *b*], ſemiquinquefidus. Flos campaniformis, tubuloſus, tubo brevi, limbo inæquali, ſegmentis inferioribus profundius inciſis *c*] & minoribus. Stamina *d*] inæqualia, longa. Fructus ovatus *e*], tectus operculo hemiſphærico,

i] *Epiſt.* p. 34. b. p. 39.
k] WIER. L. II. obſ. 961. SMETIUS L. IV. p. 238.
l] apud CLUTIUM.
m] OETINGER *de Belladonna.*
n] apud fil. *de Belladonna.*
o] JUNKER. l. c. LAMBERGEN.
p] BROMFIELD. RONCALLI.
q] TIMMERMAN.
r] *journ. de medec. XI.* p. 509. 511.
s] WIER.
t] DEGNER apud TIMMERMANN. & ipſe TIMMERMAN.
v] *journ. de medec.* ann. 1757. m. Auguſt. 1759. m. Aug. MOIRANUS.
x] TIMMERMANNUS pater apud filium.
y] apud filium.
z] *journ. de medec.* ann. 1761. m. Febr.
a] apud TIMMERMAN.
b] GATAKER.
c] *journ. de medec. XI.* p. 499.
d] *journ. de medec.* ann. 1762. m. Maj.
e] MARTEAU *Gazette ſalutaire* ann. 1762. n. 25.
f] ibid. 1761.
g] TIMMERMAN.
b] ACRELL. *chir. händels* p. 27. RAULIN. *fleurs blanch. II.* p. 594.
i] BROMFIELD.
k] TIMMERMAN.
l] BROMFIELD.
m] *Eph. Nat. Cur. Vol. II.* obſ. 119.
n] Conf. *Phil. Tranſ. XLIX.* P. I.

a] Apollinaris ſeu Hyoscyamus, caulibus craſſis, foliis latis, oblongis, diviſis, nigris, hirſutis, ſemine nigro, floribus e caulis latere ordine prodeuntibus, tamquam punicorum cytiſi, ſcutulis ſepti ſemine plenis, ut papaveris. Primus ſemine nigro, floribus pene purpureis, ſmilacis, foliis cytiſi præduris & ſpinoſis, DIOSCORID. L. VI. c. 64. PLIN. L. XXV. n. 17. Alter ſemine ſubflavo, ut irionis, floribus luteis, foliis & ſiliquis ſimplicioribus. Tertium mitiſſimum, pingue, lanuginoſum, molle, candidi floris ſeminisque, Dioſc. l. c. Noſter videtur primus.
b] TOURNEF. C. E.
c] Conf. TOURNEF. A. B.
d] GREW. t. 56.
e] TOURNEF. D.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0303-4

phærico *f*], per maturitatem defiliente, & nudante duos loculos *g*], ſepto diviſos, cum receptaculis maximis *h*]. Semina numeroſa, punctata *i*], & exaſperata, nigra *k*]. Tubæ longæ apex craſſus, excavatus. Anulus pulpoſus germen cingit.

580. HYOSCYAMUS foliis amplexicaulibus, ſinuatis, floribus ſeſſilibus LINN. p. 257.
Hyoscyamus CAMERAR. *Epit.* p. 807. RIVIN. *monop. irreg. t.* 102.
Hyoscyamus flavus FUCHS. p. 837.
Hyoscyamus vulgaris niger DODON. *purg.* p. 345. *pempt.* p. 450.
Bona Icon exſtat apud STOERK *de aconit. t.* 1.
Amplexicaul Henbane HILL. T. VIII. t. 50.

In fimetis, ad vias & foſſas, in ſuburbanis, inque pagis: etiam ad Nilum *l*].

Tota planta longiuſculis pilis barbata, unguinoſa, fætida. Caulis cubitalis & ultra, folioſus & ramoſus. Folia molliſſima, lata baſi caulem amplexa, ſemipinnata, pinnis acutis, triangularibus, ordinatim decreſcentibus, minoribus intermiſtis. Flores in petiolis breviſſimis, in ſumma planta congeruntur in ſpicas fere heteromallas. Color pallidus, diſtinctus reti venarum violacearum. Apices ad inferiora conjecti, ſuperne longiores, breviores inferius.

Radices Hyoscyami dulces ſunt *m*), & eo magis periculoſæ; folia fatua, cum acoris indiciis. Aquam dat cæruleam *n*). Oleum ſemina multum, quo lampades Ægyptii alunt *o*), in calidis, noſtro perpaucum *p*).

Vires emollientes, & narcoticas, claſſis ſuæ potentiſſimas poſſidet, ut etiam magis, quam reliquæ, mentem emovere videatur, & deliria furioſa, rixoſaque ciere, unde olim nomen geſſit *alterci q*). Ea deliria *r*) aliquando fugacia ſunt *s*), & temulentiæ ſimilia *t*); alias diutius durant *v*); & denique in mortem tranſeunt *x*). Alias Hyoscyamus hominem in ſtuporem conjicit *y*). Sed & ſopores facit *z*), & vertigines *a*), convulſiones *b*), riſusque ſardonios *c*), & inflationes *d*), ſtrangulationes *e*), ardorem faucium *f*), frigus extremorum *g*). Si alvum duxit, a reſolutione aliqua toni *h*) id videtur factum fuiſſe.

Memini ſodalem meum SIMONIUM, cum Leidæ mecum anno 1725. BOERHAAVII ſcholas frequentaret, Aconita, Apocyna, Belladonnæ baccas impune devoraſſe, ab Hyoscyami vero ſemine victum, nimiæ curioſitatis pœnas dediſſe, atque mente alienatum, alteroque latere reſolutum, tamen a PRÆCEPTORE ſervatum fuiſſe.

In lotione adhibitus deliria fecit *i*).

Etiam vapor rixoſa deliria civit, dum radix effodiebatur *k*), & ſuffitus feminis ſopit *l*), & funeſtum denique eventum habuit *m*). Narrabat BOERHAAVIUS, ſe temulentum factum fuiſſe, cum emplaſtrum de Hyoscyamo pararet.

Anſerculos Hyoscyamus occidit *n*). Cani radicis decoctum non nocuit, robuſto animali *o*), neque vaccis *p*) porcisve *q*).

Ea vis etiam in albo Hyoscyamo eſt, quem Veteres mitiorem fecerunt *r*), cujus grana

25

f] H.
g] K. GREW. t. 70.
h] TOURNEF. ad I.
i] L.
k] SUIDAS III. p. 530.
l] BELLON. p. 270.
m) FLOYER. GEOFROI.
n) SLEVOGT. *de Hyoscyamo.* WEDEL. *progr.*
o) BELLON. p. 270.
p) SPIELMANN. *Inſtit. Chem.* p. 35.
q) SCRIBONIUS LARGUS n. 181.
r) Inſania ARETÆUS *diut.* l.c. 6. HELMONT. *jus duumviratus* a duabus feminis drachmis. A ſemine WALTHER. BARRERE. *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann.* 4. 5. obſ. 124. *Dec.* III. *ann.* 9. 10. *append.* A ſemine etiam delirium SALMUTH. l. II. n. 88. BIERLING. *adverſ.* n. 2. SPINDLER. obſ 14. STISSER. obſ. 8. *Act. Helvet.* A radice *Phil. Tranſ.* n. 429. STORCH. *Kinderkrankh. IV.* p. 470. WEPFER. THRELKELD. p. 12. 13. BORELLUS. Stupidi, inſenſiles, alienati RAULIN. *vapeurs* p. 269. 270. A radice Vertigo *Phil. Tranſ.* l. c. SALMUTH. THRELKELD.
s) HELMONT.. WEPFER. GMELIN. BORELL. *Cent. IV.* obſ. 45. BLAIR. *miſcell.* p. 82. Talia Hyoscyamo DIOSCORIDES tribuit L. VI. c. 15.
t) ALBERTI *med. leg. I.* p. 279. ſq. ex radicibus.
v) Hebetitudo aliquot menſium a radice, BARRERE p. 54. Diuturna mania *journ. de medec.* ann. 1763. m. Jul. Durabilia mala & inſaniæ LOBEL. *adverſ. Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 3. obſ. 66. *Dec.* I. *ann.* 3. obſ. 21. *Dec.* III. *ann.* 2. obſ. 112. BUCHNER. *miſcell.* ann. 1729. p. 160. LINDER. *venen.* p. 560.
x) Funeſti eventus WALTHER. *theſ.* n. 49.
y) Radix *journ. de medec.* 1756. Fevr.
z) *Phil. Tranſ.* l. c. GARIDEL. BIERLING. *Act. Helvet. V.* p. 333. A ſemine WILLIS. *anim. brut.* p. 227. ut putat.
a) *Phil. Tranſ.* n. 429. SALMUTH. THRELKELD.
b) WEPFER. *cicut.* p. 230. a radice BARRERE *journ. de medec.*
c) ALBERTI. WALTHER. *theſ.* obſ. 41. 49.
d) BLAIR. *miſcell.* p. 82.
e) RHAZE ad MANSOR. L. VIII. c. 19.
f) WEPFER.
g) RHAZE.
h) SLEVOGT. *de Hyoscyamo.*
i) *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 6.
k) *Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 8. obſ. 66.
l) HAGEDORN. *Cent. III.* n. 84.
m) *Act. baſn. I.* obſ. 14. vide GEOFROI p. 596. ſqq.
n) BRADLEY *farm. direct.* p. 30.
o) FLOYER. SPRÖGEL. p. 19. 22.
p) KALM. *reſa* T. I.
q) L'ISLE *husbandry II.* p. 232.
r) ORIBAS. *Synopſ. II.* c. 5. 6. RHAZE III. c. 29. in NICOLAUM p. 161.

25 *s*) ſoporem, convulſiones, tendinum ſubſultum, inſenſilitatem fecerunt, & cujus uſus in alio homine deglutitionem deſtruxit *t*), deſipientiam fecit, & aphoniam, mala equidem non durabilia; alias mite delirium *v*). Sed etiam Sibirici Hyoscyami, calycibus inflatis, radices coctæ mentem turbaverunt *x*).

In cadaveribus hominum ab Hyoscyamo enectorum vaſa meningum tumida *y*); etiam in ventriculo nigræ maculæ repertæ fuerunt *z*).

Salus ut in aliis venenis eſt in vomitu excitato *a*), aut certe in purgatione alvi *b*), cum ſemina diu in inteſtinis reſideant, aut in acri demum enemate *c*); aliquando etiam veſicatorium emplaſtrum capiti adpoſuiſſe profuit *d*); variisque nonnunquam auxiliis, extracto caſtorei *e*), ſucco ribium *f*), aliisve *g*) remediis æger ſervatus eſt.

Ob vires tamen anodynas dudum externus Hyoscyami uſus in medendi arte locum habuit. Multus eſt de ſucco ſeminis, caulium, de herba contuſa, de ſeminibus ipſis, DIOSCORIDES *h*). In collyrium CELSUS recepit *i*), & inter reprimentia *k*).

Deinde cataplasma ad dolores externos, & ad apoſtemata dudum laudatur *l*), tum ad urinam ſuppreſſam *m*).

Emplaſtrum de Hyoscyamo ad dolores varios, etiam pertinaces, a WEDELIO, & a difficili viro *Daniele* LUDOVICI *n*) commendatur, meminique etiam mihi opem tuliſſe, cum lapſum metuens, vehemente nixu me ſuſtinuiſſem, unde diuturnus mihi & convulſivus in ima ſura dolor manſit.

Folia admota aquam hydropicam *o*) extrahunt. Oleum ſucco foliorum imbutum tumentes glandulas faucium ad ſuppurationem cogit *p*). Oleum ex ſeminibus preſſum, congeneribus efficacius *q*), ad externos uſus notum eſt ex anodyna vi, ut etiam in clyſteres receptum ſit *r*). Folia pro fumo trahendo nicotianæ, adfini plantæ, ſubſtituta fuerunt *s*), & idem fumus ad pernïones in uſu eſt.

Idem ad dentium dolores adhibetur, non quidem quod vermiculos aliquos necet *t*), quæ ſuperſtitio eſt *v*); ſed ob vim fumi narcoticam *x*).

Tandem etiam internus uſus hujus veneni tentatus eſt. Olim CELSUS *y*) in catapotium ſomniferum receperat, & decoctum in phrenitide *z*); in vertigine MARCELLUS *a*). In antidoto *Philonii* locum habet *b*).

Deinde HELIDÆUS ad hæmoptoen ſemine uſus eſt, magiſter FORESTI. *Theodorus* TURQUET idem ſemen ad grana octo, & denique omnino ad 24. grana, cum ſucco ſempervivi, per quadraginta dies adverſus epilepſiam dare auſus eſt *c*): ad hæmorrhagiam PLATERUS *d*), non absque conſentiente experimento *Roberti* BOYLE *e*). In dyſenteria CLAUDERUS exhibuit *f*).

Denique nuper Vir animoſus *Antonius* STÖRK *g*) extractum ſucci totius *h*) plantæ exhalando ad uſum medicum paravit, inque cane ejus vim expertus eſt. Tulit absque noxa *i*) grana viginti. A duabus drachmis animal ſopitum eſt, pupillasque habuit latiſſimas, vomuitque & alvum laxavit, ſponteque convaluit *k*). Hoc ſucceſſu excitatus vir ILL. eo medicamento in ægrotis uti adgreſſus eſt, quoties nimios in nervis motus compeſcere neceſſarium videretur.

Dedit ergo ad convulſiones grana duo, & utiliter eo medicamento hoc in morbo ad

r) *Edimburg. Eſſ. nov. II.* n. 16.
t) TARGIONI *Voyag. VI.* p. 279.
v) SPINDLER. obſ. 14.
x) GMELIN. III. p. 84.
y) BARRERE l. c.
z) IDEM.
a) Olim RHAZE l. c. PAULI. HELMONT. *jus duumvir.* p. 244. SALMUTH. L. II. n. 88. RAULIN. STISSER. obſ. 8. STORCH. l. c. WEDEL. *de vomit. rit. exhib.*
b) *journ. de medec.* ann. 1763. m. Juill.
c) WILLIS *anim. brut.* p. 227.
d) *Act. Edimb. I.* MARQUET. obſ. 114. *journ. de medec.* ann. 1756. m. Febr.
e) BIERLING.
f) GMELIN. *reiſ.* III. p. 511.
g) Adde ſanatos apud WALTHER. n. 41. THRELKELD. ALBERTI l. c. BLAIR p. 82. &c. WEPFER.
h) l. c.
i) L. VI. c. 6.
k) II. c. 33.
l) In NICOLAUM p. 161.
m) TOURNEFORT.
n) *Oper.* p. 278.
o) CRATO *Epiſt.* L. V.
p) CHOMEL. *Supplem.* p. 201.
q) LUDOVICI p. 296. NEUMAN. EHRHARD. p. 34.
r) GLAUBERO.
s) GADD. *ſatacund härad.* p. 59.
t) MARCELL. c. 12. MESUE II. *æger.* c. 7. *Act. baſn.*
v) *Phil. Tranſ.* n. 429.
x) *Act. baſn. I.* obſ. 14.
y) L. V. c. 25.
z) L. III. c. 18.
a) c. 3.
b) MESUE p. 107.
c) *Prax.* p. 23.
d) Conf. FRIK. *venen. uſ. med.* p. 300.
e) *Utilit. philoſoph. experiment.* p. 270.
f) *Eph. Nat. Cur. II. ann.* 6. obſ. 178.
g) *Libr. quo demonſtratur ſtramonium Hyoscyamum aconitum eſſe remedia ſalutifera* ann. 1762. 8.
h) p. 281.
i) ibid.
k) p. 30.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0305-6 DFG

grana quinque *l*), & ſex *m*), & quindecim *n*), & ſedecim *o*); in adfini crampo *p*); in atrocibus doloribus *q*); in tuſſi ſicca vehemente *r*) uſus eſt. Ipſam epilepſiam granis ſex, in diem datis, ſuperavit *s*). In hæmoptoe grana tria bono eventu exhibuit *t*). Porro in melancholia tria in diem grana *v*), & quatuor *x*), & octo *y*), & demum viginti *z*) grana dedit. Sic mania granis tribus *a*), quatuor *b*), octo *c*) ſuperata eſt. Palpitationem exigua doſi ſuſtulit *d*). Cl. WHYTT ad grana quatuor dedit, & narcoticam vim, atque laxantem, confirmavit *e*).

Non ideo rejecero, quæ de uſu ſeminis Cl. SCARDONA monet *f*); neque nimis narcoticum eſſe negavero *g*), tantum ut prudentiam medici requiram.

VERBASCUM *a*) LINN. n. 245.

VERBASCUM TOURNEFORT. t. 61.

& BLATTARIA TOURNEF.

Calyx campaniformis, flore brevior, quinquefidus *b*), paulum irregularis, ut duo dentes ſupremi breviores a tribus inferioribus intervallo diſtent. Floris tubus breviſſimus *c*), ſegmenta quinque ſubrotunda *d*); ſuprema minora; imum longiſſimum *e*). Stamina contrariam inæqualitatem obſervant; ſupremum brevius; ima longiſſima, ſurſum curva; anthera uniloculari. Filamenta ſæpe barbata. Tubæ apex alias rotundus *f*), alias bicollis. Fructus ex ovato conicus *g*), ſepto duobus magnis receptaculis aucto *h*), polyſpermos *i*).

581. VERBASCUM foliis decurrentibus, utrinque tomentoſis [*lanatis*] LINN. I. p. 252.

Synonyma difficilia.

Verbaſcum CAMERAR. *Epit.* p. 878. optime. BLAKWELL. *t.* 3. RENEAULME p. 102.

Verbaſcum foliis incanis mas latifolium, floribus luteis, arcte caulibus adhærentibus, ſine foliis anguſtis inter flores eminentibus HIST. OXON. II. p. 485. *Sect. V.* tab. 9. *f.* 1.

White Mullein HILL. *t. VIII. t.* 36.

Verbaſcum album BLAKWELL. *t.* 502. bene.

Ubique in glareoſis, in foſſis, ad vias.

Caulis altiſſimus, ad ſex pedes & ultra, *lignoſus*, *ramis adſcendentibus*; ſpica longe cylindrica, unde nomen, floribusque breviſſime petiolatis, *faſciculatis*; *inſidentibus* bracteis lanceolatis, plerumque brevibus, alias de ſpica eminentibus. Spicæ fere ſimplices, tamen & ramoſæ. Folia perampla, utrinque tomentoſa, lanata, longe ovata & elliptica, in margine obiter inciſa, ut tomentum dentes abſcondat, longe ex caule orta, quem alatum reddunt. Petioli florigeri ramoſi, ſtipula ſub flore ovata, lanceolata. Flores majores, pallide lutei, lanuginoſi, intus ſplendidi. Calyx tomentoſus, campaniformis, ſemiquinquefidus, ſegmentis pene æqualibus, hæc longiora, ſurſum verſa, petiolo lateſcente: antheræ miniatæ, filamentorum trium ſuperiorum barba albida, imorum nulla: floris ſegmenta utique ſuprema breviſſima, imum longius. Tuba ſimplex, fine lato, ſurſum verſa.

582. VER-

f) n. 2. p. 126. & in nupero opere p. 230.
m) n. 1.
n) p. 136.
o) *Operis nuperi* p. 128.
p) n. 3.
q) In ultimo opere p. 230.
r) Granis decem p. 137.
s) n. 10.
t) n. 6. 7.
v) n. 5. & 9.
x) p. 134.
y) p. 139.
z) n. 8.
a) n. 5.
b) p. 134.
c) p. 139.
d) n. 4.
e) *Nerv. diſor.* p. 363. 364.
f) *Aphor. I.* p. 157.
g) *Miſcell. Lipſ.* P. III. p. 241.

a) βερβαλλις POLLUC. p. 137. Verbaſci ſeu phlomi plura genera, album mas, nigrum femina, tertium in ſylvis, foliis braſſicæ latioribus, piloſis, caule cubitali PLIN. L. XXV. n. 73. Feminæ folia braſſicæ, piloſiora, latiora, candida; caulis cubitalis, altiorve, albus, ſubhirſutus: flores albi, aut ex luteo palleſcentes: ſemen nigrum, radix longa, digiti craſſitie, guſtu acerba. Mas oblongius albis foliis & anguſtioribus, caule tenuiori. Nigrum ſemen albi, folio nigriore, & latiori DIOSCOR. L. IV. c. 99.
b) TOURNEF. D.
c) B.
d) A.
e) ibid.
f) C.D.
g) E.
h) G.H.
i) I.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0306-1
DFG

582. VERBASCUM foliis ovatis, utrinque tomentosis, inferioribus petiolatis, stigmate bicolli. Add. LINN. I. p. 253.

Verbascum montanum tomentosum & incanum, folio rubrotundo, caule non alato, staminibus purpureis TILLI.

Hoc rarius: circa *Cellam* in arenosis provenit, etiam circa *Fouly*, *Agaunum & Octodurum* Valesiæ.

Folia & habitus consentiunt: & spica densa aphylla, sed nostro angustissimæ foliorum radices per caulem decurrunt *a*). Bracteæ quadrifloræ, intra quas flores brevissime petiolati. Folia ima petiolata, superiora sessilia, ovata omnia & serrata. Caulis hirsutus, nudus. Flores duplo ampliores *b*), biunciales. Tubæ stigma manifestissime, etsi breviter, bicolle *c*).

Nondum mihi in hac planta satisfacio.

In utraque specie similes sunt vires emollientes & anodynæ. Flores dulces, mellei.

Dudum folia Verbasci in olla calefacta & admota, ad podagram celebria fuerunt, ut perpetim renovarentur, quæ refriguerant *d*).

Sed etiam florum, qui contabuerunt, liquamen molliſſimum, ad dolentes cæcasque hæmorrhoides *e*), ad alias inflammationes, ad podagram *f*), utique utile est: tum cataplasma ad tumores artuum dolorificos *g*); demum eadem folia in unguentum trita, recentibus vulneribus medentur. NEUMANNO pharmacopolæ non placent *h*). Gargarisma in angina: clyster in tenesmo utilis. Etiam fumus ad hæmorrhoides commendatur *i*).

Vis florum & in aquosa extracta transit, quæ dulcescunt & grati odoris sunt, & in resinosa, quæ etiam gratiora: ut omnino & infusum & decoctum sæpe utile sit *k*). Aqua rosam redolet, & admistum *l*) habet oleum essentiale. In cinere tartarus est vitriolatus, & ferri particula *m*). Folia & ipsa odoratam dant aquam *n*). Florum infusum ad phthisin valet *o*): decoctum ad dysenteriam. Semen aliquantum stupefacit, cum pisces ejus ope capiantur *p*) & etiam pereant *q*).

583. VERBASCUM spica ramosa, foliis ovato lanceolatis, inferioribus petiolatis.

α. Flore luteo.

Verbascum pulverulentum, flore luteo, parvo I. B. III. p. 872.
Verbascum luteum TABERNÆM. p. 565.

β. Flore albo ROSEN *obs.* 7.

Verbascum flore albo perperam Verbascum femina vulgo LOBEL. p. 563. caule valde ramoso.
Verbascum album II. TABERNÆMONT. p. 864.
Verbascum flore albo parvo I. B. III. p. 813.
Pale Mulleyn HILL. *VIII. t.* 36.

α. β. *Verbascum foliis cuneiformi oblongis* LINN. *I.* p. 253.

Similibus locis, ad vias in Helvetia non rarum.

Caulis humilior, ramosior. Folia juniora fere Cynoglossi, ovato lanceolata, acuta, integra, non *decurrentia*, cauli nempe longo petiolo non adnata, superne hirsuta, ut etiam calvescant, delapsa lanugine: inferne magis tomentosa. Inferiora petiolata sunt: superna sessilia. Sed caulem, folia, calyces, alba farina frequenter adspersa, contegit: Spica ex multis spicis erectis composita, ad quas multi flores absque petiolo sessiles congeruntur: cuique ramo folium lanceolatum subjicitur, quod de spica eminet. Flores frequenter albi, aut superna duo segmenta alba, tria minora ochroleuca: Plumulæ staminum albæ vel flavidæ. Calyx viridis, glaber. Tuba fine latiori, sursum verso.

584. VERBASCUM foliis imis petiolatis, cordato lanceolatis, superioribus sessilibus, ovatis, acutis.

α. Vulgatius flore luteo.

Verbascum nigrum TRAG. p. 217. RENEAULME p. 106. 107.

Verbascum

a) LINNÆUS nullas.
b) FABRIC. WILLICH. *diss.* p. 10. n. 22.
c) WILLICH.
d) DEMETRIUS PEPAGOMENUS.
e) DEGNER. *dysent.* ad II. p. 185. BOCCONE *osserv.* p. 133.
f) CRATO *consil.* L. III. p. 132.
g) KALM. *resa* p. 224.
h) p. 511.
i) BOCCONE *mus. di fisic.* p. 215.
k) NEUMAN. T. II. P. IV. p. 506. 507.
l) RISLER. *de Verbasco.*
m) ibid.
n) RISLER.
o) DEKKER. RISLER.
p) BOCCONE *mus. di fis.* p. 212.
q) ARISTOTELES *hist. anim.* L. VIII. c. 20.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0307-7

Verbaſcum nigrum flore parvo, apicibus purpureis I. B. III. p. 870.
Blak Mullein HILL. *VIII. t.* 37.

β. Flore albo C. B. LOESEL. VAILLANT. &c.

α. β. *Verbaſcum foliis oblongo cordatis, petiolatis* LINN. p. 253.

Luteum ad vias vulgare. Album legi *Aquilejæ*: & ad muros Cœmeterii Kunizenſis. J. GESNER Badæ.

Caulis ſimilis, ramoſus. Folia multo magis rugoſa, ſuperne ex albis virentia, inferne rarius tomentoſa, manifeſto ſerrata, non decurrentia: inferiora petiolata, circa petiolum emarginata: ſuperiora ſeſſilia, ex ovatis lanceolata. Spica rarior, etiam ramoſa. Flores flavi, medio circulo purpureo, & barbulis ſtaminum purpureis: In rariori ſpecie petalon album, reliqua eadem.

585. VERBASCUM ſpica rariſſima, foliis glabris ſerratis, cordato lanceolatis, imis ſemipinnatis, ſuperioribus amplexicaulibus.

GESNER. *Icon lign.* 82.
Blattaria flore luteo. Hort. Aichſtett. æſt. ord. 10. *t.* 4. *f.* 2.
Moth Mulleyn HILL. T. VIII. *t.* 37.
Verbaſcum foliis amplexicaulibus, oblongis, glabris, pedunculis ſolitariis LINN. *I.* p. 254.

Varietates vide in *Hort. flor.* p. 16.

In pago Aventico paſſim, ut circa Urbam, ad pavimentum Moſaïcum, in *Boſſeja*: circa *Montagny*, *Suſſevaz*, *Treycovagnes*. Circa *Ebrodunum*, *Genevam*, ad ſepes & agrorum limites. Scaphuſiæ MEYER.

Habitus Verbaſci, caulis bipedalis, erectus. Folia glabra, nitentia, rugoſa, longe petiolata, ſemipinnata, dentibus triangulis, ſerratis, ſeſſilibus, ſemiamplexicaulibus: ſuperne ovato lanceolata, ſerrata. Spica multo, quam Verbaſcis rarior, petioli breves, uniflori, ſub quibus ſtipulæ ciliatæ. Calyx & ſummus caulis viridis, uterque capitatis pilis hirſutus. Flos planiſſimus, flavus. Stamina pube purpurea ornata. Tuba violacea, globulo terminata. Fructus *r*) globoſus. Stamina & floris ſegmenta in eadem ratione difformia, ut in Verbaſco.

Amara & acris nullius uſus eſt.

Album Blattariam equidem reperi *in der Enge*, pro vera tamen cive non habeo, quæ ex hortorum rejectaneis provenire potuerit.

STRAMONIUM TOURNEFORT. t. 43. 44.

DATURA LINN. n. 246. SCHINZ. ad STÖRCK.

Calyx longe tubuloſus *a*), pentagonus *b*), breviter quinquefidus. Tubus floris prælongus *c*), paulatim lateſcit, & ambitu eſt pentagonio, angulis in ariſtas molles exeuntibus *d*). Tuba fungo bicolli. Fructus quadrivalvis *e*), quatuor ſeptis integris diviſus, quibus quatuor receptacula *f*) totidem dimidia ſepta addunt; ſemina rugoſa, reniformia.

586. STRAMONIUM foliis anguloſis, fructu erecto, muricato, calyce pentagonio.

Nuci metellæ congener planta CAMERAR. *Epit.* p. 276.
Solanum manicum g) Dioſcoridis COLUMN. *phytobaſan.* p. 47.
Stramonium BLAKWELL. 1313. STOERK. in Lib. de *Stramonio aconito.*
Stramonium pericarpiis ſpinoſis, erectis, ovatis, foliis ovatis, glabris LINN. *I.* p. 255.

Peregrina planta in hortis, fimetis, & circa civitates invaleſcit.

Caulis latiſſime diffuſus, dichotomus. Folia flaccida, longe petiolata, anguloſe diviſa, margine ſemilunaribus laciniis exſecto. Flores grandes, albi, diviſionibus caulium inſident. Fructus ovatus, muricatus, ſpinis mediocribus, acutis. Eum ſuccingit corolla quaſi rotunde reſecta, de calyce delapſo reſidua. Germen ab anulo glanduloſo ambitur.

Odor

r) Semen pingit TREW. I. p. 74.
a) TOURNEF. C.C.
b) ibid.
c) A.
d) ibid.
e) GREW. t. 71. TOURNEF. G. K. Bilocularem vocat LINNÆUS ibid.
f) GREW. t. 77.
g) Solanum furioſum, foliis erucis ſimile, majus aliquanto; caules ex radice proceri, decem, duodecim, cubitales: caput in cacumine olivæ figura, ſed ut Platani pilulæ hirſutius, majus, latiusque, flos niger, poſt eum racemus rotundus niger, denis, duodenisve acinis conſtans, ſimilis hederæ corymbis DIOSCORID. IV. c. 69. Credas ſtramonium deſcribere, ſed admiſcere Solani fructus. Solanum manicon radice candida, cubitum longa, cava, folio erecto, caule quatuor cubitorum, capite Gethyos piloſo, fructu quaſi platani THEOPHRAST. L. XI. c. 12.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0308-3 DFG

Odor totius plantæ virosus.

Ex deterioribus plantis narcoticis est. Somnum facit adeo profundum, ut impune pudicitia puellæ violari possit *g*), quæ hoc toxicum sumserit.

Subsultus in eo sopore *i*) indicant admistum virus. Deliria facit, apud Indos grata *k*) equidem, reformata hactenus plantæ virosæ efficacia. Nam omnino Stramonium est Indorum Datura *l*), confirmantibus Missionariis Danicis *m*).

Deliria facit *n*) utique & sopores *o*), inde amentiam *p*), maniam *q*), convulsiones *r*), paralyses artuum *s*), sudores frigidas *t*), sitim vehementem *v*), tremores *x*): A fructus decocto sumto homo tristis, aphonus, sine pulsu, artubus resolutis, inde furiosus *y*) factus est.

Alius a fructu in lacte cocto vertiginosus, insensilis, delirus, pulsu parvo & celere, demum vix ullo, cruribus paralyticis, deinde furiosus z).

Cum cerevisiam Datura Chinenses intoxixarent, legibus fraus proscripta est *a*), in furorem enim vertebantur, qui biberant.

Sed etiam funestus effectus secutus est *b*), cum pro Nigellæ semine venditum esset *c*), nam ea fraus frequens est *d*). Et ipse semen Stramonii ex ventriculo miseræ excisum coram habui, cui pro Nigella datum fuerat; ab eo semine cortex cerebri sanguine plenissimus *e*) & ejus sinus duris grumis pleni fuerunt.

Etiam canis a spiritu Daturæ seminum *f*) temulentus fuit.

Si dosis minor fuerit, sponte cedit *g*) delirium & post 24. horas *h*), aut aliquanto serius *i*), aut sanatur mota alvo *k*), vomitu *l*), aceto *m*); denique spirituosis medicamentis *n*).

Non præter rem adeo TRILLERUS *o*) eam plantam pro Stramonio habuit, quæ milites MARCI ANTONII dementavit, nisi minus ad esum invitasse objicias.

Etiam aliæ plantæ hujus generis eosdem virulentos effectus edunt, ut nux Methel *p*), quam SLEVOGTIUS *q*) pro Stramonio habuit: sed descriptio videtur recedere *r*). Ea enim nux stultitiam cum risu facit *s*), & mentis aberrationem *t*), & mortes a *Methel* RHAZE vidit *x*).

Stramonium aliud fructu rotundo, pendulo, fructu duplici, somnum profundum facit *y*).

Externo usu emollit, relaxat, ut puto valide; lac de mammis dissipat z); reprimere a CELSO dictum est z*).

Stramonium flore duplici in dysentericis exhibent *a*).

Nuper demum ILL. STÖRCKIUS *b*) succum speciei vulgaris expressit, in sapam exhalando spissavit, ingratam & nauseosam. Ejus vires tentavit adversus nimios naturæ motus, & insaniam *c*), & sesqui granum in diem dedit, felici eventu; deinde grana tria *d*), ut tamen pristina vertigo maneret. Porro convulsiones, epilepsiam *e*) eodem extracto adgressus est, non infelici successu: sanasse etiam maniam *f*) LUDWIGIUS testis est: etsi is eventus non est perpetuus *g*). Id autem consentaneum videtur, si naturæ vires frangere oportet, & irritabilem nervorum indolem frenare, id ut per potentiora potius, quam per inertia remedia fiat.

V. ASPERI-

i) TROPANINGER. *med. leg.* p. 296. LINDERN. *venen. spicg.* p. 532.
z) STORCH. *Kinderkrankh. II.* p. 183.
k) KÆMPFER. *Amœnit. fasc. III.* obs. 15. Turcorum hypnoticon ex Datura paratur WELSCH. *becatost. I.* obs. 57. Ideo pro Nepenthe habet BORRICH. *Hermet. Ægypt- sap.* p. 130.
l) *Berichte contin.* XXIX. p. 442.
m) SAUVAGES II. p. 430.
n) KAAUW. *impet.* n. 349. LOESTEN *epist.* ad GUERIN. *plant. venen. Alsat.*
o) CLAUDER. *prax. med. leg. cas. I. Eph. Nat. Cur. Cent. IX.* obs. 94. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1744. p. 14.
p) KAAUW. ibid. *Act. franc. I.* p. 200. BUCHNER. 1725. p. 611.
q) *Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 3. obs. 170.
r) KAAUW. ibid. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1744. p. 14. LOESTEN.
s) DEERING. p. 209.
t) BARRERE *nov. ed.* p. 48. sq.
v) *Miscell. Lipsi. XI.* P. III. p. 241.
x) *Comm. Lit. Nor.* ann. 1744. p. 14.
y) SAUVAGES *nosolog. IV.* p. 345.
z) *Act. Edimb. nov. II. art. IX.* p. 122.
a) SPRAT. *hist.* p. 162.
b) BARRERE. SAUVAGES II. P. II. p. 430.
c) BUCHNER. *miscell.* ann. 1727. STORCH. *hebammen* p. 149. Mors intra 48. horas.
d) CLAUDER. *Act. franc.*
e) BARRERE.
f) BARTHOLIN. *Cent. VI. hebd.* 76.
g) *Act. Edimb. II. art.* 9. SAUVAGES *nosol.* l. c.
h) GARC. ab ORTA L. II. c. 24. *Eph. Nat. Cur. Cent. IX.* obs. 94.
i) BUCHNER. *miscell.* ann. 1729. p. 611.
k) *Comm. Lit. Nor.* ann. 1744. p. 14.
l) KAAUW. LOESTEN hora 10.
m) KRAMER. *Comm. Nor.* 1733. n. 32.
n) DEERING.
o) TRILLER. *progr.*
p) Dicta AVICENNÆ L. II. fin. 6. t. 1. c. 2.
q) *Progr.*
r) Aliam plantam cum eo nomine habet CAMERAR. *Epit.* p. 175.
s) BARTOLETT. *diffic. resp.* p. 405.
t) RHAZE ibid.
x) ad MANSOR. L. VIII. p. 21.
y) RUMPF. L. VIII. c. 49.
z) *Fränk. anmerk. I.* p. 424.
*z**) II. c. 33.
a) RUMPF. l. c.
b) l. c. p. 6.
c) Exp. 1. p. 9. sq. & in casu a SCHMIZIO communicato.
d) Exp. 2.
e) Exp. 4.
f) *Comm. Lipsi.* l. c.
g) ibid.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0309-1 DFG

V. ASPERIFOLIÆ.

BOERHAAVE p. 187. ROYEN. p. 403. LINN. n. 41. OEDER. p. 294.

His calyx quinquefidus: flos quinquepartitus: ſtamina quinque: tuba ſimplex, apice ſæpe leviter bifido. Semina in imo calyce quatuor, in fundo calycis nuda, aut rariſſime duæ capſulæ diſpermæ. Facies etiam in tota claſſe conſentit caulis ramoſi, foliorum ſimplicium, oblongorum fere, & alternorum, denique florum in ſpicas ſimplices frequens diſpoſitio, quæ in juniori planta in curvam ſpicam convolvuntur, inde ſenſim ſe in rectitudinem explicant.

Vires etiam medicæ viſcidæ, emollientes, leniter anodynæ. Quare claſſis eſt naturalis.

CYNOGLOSSUM *a)* TOURNEFORTII t. 57.

CYNOGLOSSUM LINNÆI n. 103. & MYOSOTIDIS ſp. EJUSD.

Mei character ſpecificus eſt in ſeminibus exaſperatis, pene ſpinoſis *b)*; ſive ea corticem aſperum habeant liberum, ſive adhærentem. LINNÆUS iſtas removet, & palos quinque ſubhirſutos in faucibus floris pro charactere Cynogloſſi ſubſtituit, quorum locum nobis aliquando glabri tumores tenent. Cæterum tubus floris brevis *c)*: ſegmenta ſubrotunda *d)* ſurſum cava: ſemina compreſſa, ad ſe invicem in ſpeciem latiſſimi coni adaptata *e)*, ad receptaculum pyramidi quadrilateræ ſimile *f)*.

587. CYNOGLOSSUM foliis ellipticis, lanceolatis, fericeis, caule folioſo.

Cynogloſſa BLAKWELL. *t.* 249.

Cynogloſſum vulgare MATTHIOL. cum duabus plantæ ætatibus p. 1190. Planta acaulos eſt ſtirps primi anni *g)*.

Cynogloſſum ſtaminibus corolla brevioribus, foliis late lanceolatis, tomentoſis, ſeſſilibus LINN. *I.* p. 172.

Waved Houndstongue HILL. *VII. t.* 45.

β. Flore albo C. B. &c.

Ad vias & foſſarum aggeres frequens.

Radix magna, ramoſa. Caulis erectus, craſſus, cubitalis, ab imo ad ſummum ramoſus, foliisque tectus, anguloſus. Folia mollia, brevia, fericea hirſutie incana, ex ovatis & *ellipticis longe lanceolata*, undulata. *Spicæ nudæ*, ex alis foliorum. Calycis ſegmenta lata, ovata. *Flos ſanguidis emortui colore. Pali in faucibus hirſuti*, concolores: antheræ palis breviores. Semina a ſuis capſulis ſecedunt, compreſſa, mucronata, nigra *h)*.

Ipſe odor vires narcoticas nuntiat. Aqua deſtillat nauſeoſa *i)*, ingrata, narcotica. Radicis extractum ſalſum, ſubamarum eſt, dat etiam parcius reſinoſum extractum, neutrum narcoticum, procul dubio quod ea vis tenuis ſit, & in exhalatione diſſletur, ut facile credam, effectum pilularum de Cynogloſſo eſſe ab opio *k)*.

Cataplasma ad mitigandi ſcopum olim præſcribebatur ad ambuſta *l)*.

Internum uſum rariorem eſſe, medici norunt, cum præterea funeſtos effectus experientia oſtenderit *m)*. Laudant tamen nuperorum aliqui *n)*, & aquam cum radice decoctam ad gonorrhœam *o)*, ad phthiſin *p)*, ad diarrhœas *q)*, addito cinnamomo exhibent.

Cani non nocuit *r)*. Sed id animal etiam Cicutæ inmenſam vim ferre notum eſt.

Plantæ odor pediculos fugat *s)*.

588. CYNOGLOSSUM foliis planis, ſeſſilibus, elliptico lanceolatis, aſperis.

Cynogloſſum ſylvaticum hercynicum THAL. p. 31.

Cynogloſſa folio virenti I. B. III. p. 600. cum icone aſperuginis.

Icon

a) Cynogloſſum folia habet plantaginis latifoliæ, arctiora, minora, lanuginoſa, caule vacuo, & humi ſternitur [planta primi anni] DIOSCOR. L. IV. c. 124. Cynogloſſon cum ea comparat, quæ lappas fert PLINIUS L. XXV. n. 41.
b) TOURNEF. E.H.I. GREW. t. 75.
c) TOURNEF. B.B.
d) A.A.
e) F.
f) F.
g) MARANTA p. 88. 94. 95.
h) TOURNEF. G. GREW.
i) SCHREB. *de Cynogloſſo.*
k) BUCHWALD. p. 96. 97.
l) CELSUS L. V. c. 27. Sic LOBEL. *adverſ.* p. 250.
m) BLAIR.
n) HOFMAN. *laborat. Altdorf.*
o) JOURDAIN DE PELLERIN p. 226.
p) FULLER. *gymnaſt.* p. 96.
q) HILL, *mat. med.* p. 641.
r) FLOYER.
s) RAI.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0310-2 DFG

Icon *Cynogloſſæ montanæ mediæ rubro flore* COLUMN. p. 175. noſtram exprimit, ſed flores AUCTOR dicit duplo, quam vulgari majores.
Cynogloſſum apenninum HILL. *VII. t.* 46.

In montanis ſylvis, *au Creux du Vent* in aditu boreali, *à la Chenau* ſupra Aquileiam. *A la Combe de la Ranceniére*, prope molendinum *Cul de Roches*; *à la Combe Gréde* GAGNEBIN *t*).

Folia pauciora, petiolata, aſpera, & hirta, non ſericea, pilis diſſitis. Caulis minus folioſus, magis nudus. Pali in flore longiores, emarginati, de faucibus eminent. Flos minor *v*).

Omphalodes lini folio, quod Cynugloſſum IV. LINN. Baſileæ naſcitur in pomario ad S. *Eliſabetham*, quod ad optimum olim, neque absque triſti recordatione nominandum B. STÆHELINUM pertinebat; ſed certo videtur exotica eſſe.

589. CYNOGLOSSUM glandulis in faucibus florum glabris.
Cynogloſſum minus I. B. III. p. 600. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 34.
Cynogloſſa minor montana ſerotina altera COLUMN. p. 179. 180. icon plantæ majoris.
Myoſotis Lappula HILL. *VII. t.* 52.
Myoſotis ſeminibus aculeatis, glochidibus, foliis lanceolatis, piloſis LLEN. *I.* p. 183.

II. Flore albo RUPP.
Idem videtur *Cynogloſſum Narbonenſe. Hort. Aichſtett. aſt. ord.* 8. *t.* 6. *f.* 3. etiam procerum.

In Gubernio Aquilejenſi, inque Valeſia vulgo, & ubique a Lauſanna ad *Bevieux* uſque. Circa *Altdorf*, *Genevam*, *Scaphuſiam*: in Rhætia, in Helvetia transalpina, *Bellinzonæ*, *Chiavennæ*; ad vias aridas, inque muris.

Inter Cynogloſſum & Scorpiurum quaſi medium, pedale & paulo ultra, valde tamen ramoſum, foliis lingulatis, plerumque peranguſtis; incurva ſpica ſcorpioide. Calycis ſegmenta capillaria. Flos Scorpiuri, parvus, cæruleus, quinque glandulis luteis in faucium fine notatus, quæ cum quinque plicis albis alternæ ponuntur. Semina grandia, hiſpida, cortice non ſeparabili. Tuba bifida.

SCORPIURUS *a*) MORISON. III. p. 450. & KNAUTII.
LITHOSPERMI ſpec. TOURNEFORT.
MYOSOTIS DILLEN. *nov. gener.* p. 3. LINN. n. 180.

Ab ultimo Cynogloſſo parum diſtat; glandulas enim, pro palis, in faucibus floris habet, interque eas plicas albidas. Cæterum calyce eſt campaniformi, minus profunde diviſo, ſegmentis gracilibus, ſemine nitido, Lithoſpermi.

590. SCORPIURUS annuus, radice exigua.
Auricula muris cærulea TABERNÆM. p. 197.
Scorpiurus annua arvenſis, hirſutus, cæruleus MORISON. l. c.
Myoſotis b) *arvenſis* HILL. *VII. t.* 52.

Varietates flore albo, rubello, & demum *β.* flore minimo, cujus pars interior latiuſcule lutea ſit.
Echium Scorpioides minus floſculis luteis C. B. *Prodr.* p. 119.

Ad vias, in pratis & arvis vulgo. Varietas *β.* in arvis macilentioribus.

Vita annua, radix exilis. Caulis hirſutus, pedalis, ramoſus. Folia hirſuta, lingulata; ima petiolata; ſuperiora ſeſſilia, fine obtuſiori. Spicæ accurate ſcorpioideæ, incurvæ, aphyllæ. Calyx hirſutus. Amabilis floſculi ſegmenta cærulea: fauces & glandulæ luteæ. Semen nigerrimum, ex ovato acuminatum.

591. SCORPIURUS radice longa, fibrata, perenni.

α. Varietas glabra, paluſtris, cui tamen potius breviores pili ſunt, quam nulli.
Lycopſis montana cærulea, ſeu Buglóſſum minimum montanum BARRELIER. *ic.* 404.
Anagallis aquatica PASS. P. ult. *ic.* 45.

Orecchia

t) Alſatica planta, circa *Masmünſter* I. B.
v) *Cat. Plant. Gotting.* p. 223.
a) Scorpiurus, herba ad febres ALEXANDER L. XII. Pituitam purgat RUFUS p. 18.
b) Myoſotis caulibus pluribus ab una radice, aliquatenus ab imo rubentibus, & concavis; foliis anguſtis, oblongis, dorſo acuto, elato, nigricantibus, per intervalla aſſidue geminatis, in mucronem definentibus floſculo ut anagallidis cæruleo, radice digitali DIOSCORID. L. II. c. 179. Non videtur noſtra ob folia conjugata.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0311-8

Orecchia di topo alpina maggiore ZANON. p. 198. *t.* 151.
Myosotis Scorpioides HILL. *VII. t.* 2.

Ludit flore albo, Bernæ & in alpibus non infrequente, tum carneo, etiam in eadem planta carneo & cæruleo.

β. Varietas altior, dumetorum, manifestius hirsuta.
Myosotis Scorpioides latifolia, hirsuta DILLEN. apud RAI. *Synopf. III.* p. 229. *f.* 2. *t.* 9.
Lithospermum arvense majus SCHEUCHZER. *It. II.* p. 137.

In paludosis α. frequens est, β. in tepidis, circa Bernam vulgatissima.

Caulis, quam priori altior; radix major, longa, nigra, fibrosa, perennis: folia majora: flos multo major, colore dilutiori.

Cum priori LINNÆUS *c)* conjungit, cum nomine *Myosotidis, seminibus nudis, foliorum apicibus callosis* p. 188. Separant alii *d)*.

Ovibus nocere IDEM *e)*.

592. SCORPIURUS foliis ovatis, spica pauciflora, calycibus tomentosis *It. helv.* II. n. 68.
Lithospermum alpinum, tomentosum, minimum I. R. H. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 137.
Lithospermum montanum saxatile minus, perenne, flore cæruleo SEGUIER *Supplem.* p. 112.

In alpibus: circa fontes *Gurben* fl. in monte *Simplon*, in alpibus vallis *D. Nicolai*, *en Chaud commun.*

Plantula humillima, ne trientalis quidem, cespite foliorum densissimo. Folia subrotunda, serpylli, subhirsuta. Spica parva pauciflora, triflora, aut paulo ultra; ut unicus flos totam occupet; grandes enim sunt, & lætissime cærulei. Calyx longo, sericeo, villo barbatus. Flos maximus in tota gente, pulcherrime cæruleus, tubo pallido, glandulis pallide luteis. Oriuntur eæ ex tumore bicolli, ex quo exit saturatioris coloris sphærula.

Si hæ tres varietates fuerint ejusdem plantæ, luculentæ certe sunt & memoria dignæ.

HELIOTROPIUM *a)* TOURNEFORT. t. 57.
LINN. n. 179.

Multa similia Scorpiuri: plicas ejus habet *b)*, sed in fauce floris glandulas nullas: tubum floris brevem. Stamina perinde in tubo floris latent, & spicæ recurvæ maxime conspicuæ sunt. Calyx non integre semiquinquefidus *c)*.

593. HELIOTROPIUM foliis petiolatis, ovatis, spicis inferioribus simplicibus, supremis gemellis.
Heliotropium majus CLUS. p. XLVI. b.
Heliotropium vulgare BOCCONE *pant. Sicil.* p. 91. *t.* 49.
Heliotropium foliis ovatis, integerrimis, tomentosis, rugosis, spicis conjunctis LINN. *I.* p. 187.
Woolly Turnsol. HILL *VII. t.* 49.

β. Jasmini odore, provenit circa *Mathod*, versus *Valeyre*, circa *Yvorne*. Videtur esse *Heliotropium siculum majus, flore amplo, odorato* BOCCONE l. c.

Basileæ, Genevæ, in Aquilejensi Dominio; circa *Chexbres* & alibi in agro Vaudensi.

Caulis brachiatus & ramosus, pedalis. Folia molliter hirsuta, petiolata, ovata. Spicæ spirales longissimæ & evidentissimæ. Calyx hirsutus, segmentis lanceolatis. Flos albus, faucibus virentibus non raro subroseus. Etiam inter segmenta floralia plicæ. Semina rugosa & aspera, ex ovatis conica *d)*.

LOBELIUS ad strumas laudabat, adque phagædenica ulcera. Ad verrucas MARCELLUS *e)*; ad scorpionis ictum CELSUS *f)*. Naribus inditum polypos sanare scriptum est *g)*. Medicis tamen vulgo ignotum est.

Amarum est.

An idem *Heliotropium*, cujus pulvis contactu polypum cogit delabi, aut succus in nares injectus *h)*?

594. HELIO-

c) *Gotlantska resa* p. 335.
d) GUETTARD II. p. 85. BOEHMER. *flor.* p. 15. HILLIUS.
e) *Gotlantska resa* p. 335.
a) Heliotropio magno flos est effigia scorpionis caudæ. Folia ocimi hirsutiora, candidiora & majora, ramuli a radice terni, quaterni, sæpe quini, multis alis concavi: flos ex cacumine candidus, aut subfulvus, incurvatur, ut scorpionis cauda DIOSCORIDES L. IV. c. 185. Heliotropium paniculatim floret, & ab imo incipit, hinc floret diutissime PLIN. L. XIX. c. 6. Semipedale est, ex ima radice ramosum. Semen in folliculo colligitur IDEM L. XXII. c. 29. ut credas nostrum esse. Folia habet alterna & per partes floret L. XXI. c. 17. Odor in eo est conchylii L. XXI. n. 22.
b) Stella in TOURNEFORT. A.
c) C.D.
d) F.
e) c. 19.
f) L. V. c. 27.
g) VATER. *polyp. nar.* p. 26. ex POTERIO.
h) HACQUET. *Chirurg. des pauvres* p. 91. 92.

594. HELIOTROPIUM foliis lingulatis, floribus tubulosis.
Lithospermum sylvestre, arvense vel nigrum CAMERAR. *Epit.* p. 660.
Anchusa arvensis minor, facie Milii solis TABERNÆM. p. 849.
Echioides flore albo RIVIN. *t.* 9.
Lithospermum BLAKWELL. *t.* 436. *arvense* HILL. *VII. t.* 40.
Lithospermum seminibus rugosis, corollis vix calycem superantibus LINN. *I.* p. 190.
Flore cæruleo ROSEN. obs. p. 5.
In segetibus pene totius Helvetiæ abunde, potissimum planioris.
Radix exigua, cortice rubro, tingente. Caules brachiati, asperi, parum erecti, pedales. Folia elliptica, acuminata, pilosa. Flores insident congestis in summa planta foliis, in petiolis brevibus sessiles. Semina in longa spica rara & heteromalla matureseunt. Calyx hirtus, profunde incisus, longitudine tubi floralis. Flos albus, tubo erecto, non curvo, sed sub faucibus tumente, segmentis subrotundis. Nulla corona palorum, sed quinque juga, ut divisionem segmentorum quasi striatam reddant *i*), ut in Heliotropio, & stellam in faucium ostio faciant. Tuba, apice diviso subtrifido. Semina Buglossi, rostrata, conica, rugosa.
Hæc planta varie per genera hujus classis agitata, a Lithospermo *k*) differt semine rugoso, & glandularum defectu: a Lycopside *l*) (Echioide) flore non difformi; a Buglosso *m*), quod palos non habeat. Ad Heliotropium proxime accedit, differt tamen tubo floris longiore.
Butyrum potabile hac radice rubro colore tingunt *n*), & ad pleuritidem laudant, ut Itali suum anserinum adipem *o*).

LITHOSPERMUM *a*).

LITHOSPERMI TOURNEFORT. t. 55.

& LINNÆI species n. 181.

Calyx profundissime incisus *b*), in lacinias graciles *c*). Tubus floris, quam proximis plantis longior *d*), gracilis. Segmenta subrotunda, sursum cava. Quinque squamæ emarginatæ, obtusæ, supra stamina corollam faciunt. Semina dura, nitida, ex ovatis acuminata *e*). LINNÆUS plantas admiscet seminibus rugosis.

595. LITHOSPERMUM caule erecto, ramosissimo, floribus calycem vix superantibus.
Lithospermum minus MATTHIOL. p. 918.
Lithospermum arvense TABERNÆM. p. 850.
Lithospermum seminibus levibus, corollis calycem vix superantibus, foliis lanceolatis LINN. *I.* p. 189.
In Helvetia vulgatissimum ad vias, & potissimum in glareosis ripis & insulis fluviorum.
Radix extus rubra & intus, magna, ramosa, carnosa. Caulis durus, erectus, ramosus, brachiatus, teres, foliosus, cum foliis subasper. Folia elliptica, longe lanceolata, pilis albis hirsuta, subtus venosa. Flores ex alis foliorum exigui, solitarii, breviter petiolati. Flos albus, vel ochroleucus, pallens, tubo virente; in eo squamulæ, quales diximus, & sub iis antheræ, perbrevibus filamentis. Tuba simplex.
Semina insipida, terrea, ut cum acidis liquoribus effervescant *f*).
Non facile dixeris, cur antiquitus *g*) ad calculum frangendum, adque urinæ iter expediendum semina Lithospermi laudentur. Merito de ea virtute C. HOFMANNUS dubitavit. Mihi tota planta narcotica videtur, odoris Cynoglossi æmula *h*)

i) Conf. BLAKWELL.
k) Et LINNÆUS.
l) Monuit DILLENIUS.
m) Eo BOEHMER. p. 11.
n) EHRHARD.
o) ROTARIUS.
a) Lithospermum a seminis duritie, foliis oleæ longiori, bus, latioribus, mollioribus, ramulis rectis, tenuibus, firmis, crassitudine acuti junci, lignosis, in quorum cacumine bifidi exortus cauliculorum speciem exhibent, foliis longis, inter quæ parvum semen, Ervi magnitudine DIOSCORID. III. c. 141.
Lithospermum herba quincuncialis, folio duplo majori Rutæ: ramulis furculosis, junci crassitie. Juxta folia gerit singulas veluti barbulas, & in cacumine grana candore, & rotunditate unionum, ciceris mole, lapidea duritie: crescit in Italia PLIN. L. XXVII. n. 75.
Milium solis RHAZE ad MANSOR. III. c. 46.
Grana solis NICOLAI PLAT. p. 168. Sed ex India adferebantur SERAPIO c. 67.
b) TOURNEF. C. D. E.
c) B.
d) A. A.
e) G. PARSONS *microsc. theatr.* p. 11. t. 1. f. 3.
f) GREW. *mixt. corpor.* p. 22.
g) Lapidem frangit RHAZE l. c. Semina frigida & diuretica NICOLAI PLATER. p. 168.
h) Recte FLOYER. *pharmacobasan.* p. 148.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0313-0 DFG

596. LITHOSPERMUM caulibus decumbentibus, radicatis, ramis floralibus erectis.

Icon GESNERI *lign.* 86.
Lithoſpermum majus DODON. p. 83.
Anchuſa repens Lithoſpermi facie, floribus cæruleis, ſecundum folia provenientibus PLUKNET. p. 30. *t.* 76. *f.* 2.
Lithoſpermum umbellatum latifolium BOCCONE *plant. rar.* p. 75. *t.* 40.
& *anguſtifolium* ibid. *t.* 41.
Blue Gremill. PETIVER. *t.* 129.
Lithoſpermum purpuro cæruleum HILL. *VII. t.* 49.
Lithoſpermum ſeminibus levibus, corollis calycem multoties ſuperantibus LINN. *I.* p. 190.

Abunde in ſepibus Gubernii Aquilejenſis, in colle *Soquenil*, in ipſo prato *Pré pourri*, circa ſcaturiginem *le Furet*, ſupra *Bevieux*, circa *le Bullet*. Circa Genevam, verſus *Champé*. Baſileæ, verſus *Dornach*: in ſylva, qua itur a *Munchenſtein* ad *Muttenz*, ad dextera. Circa Scaphuſiam.

Pulchræ plantæ radix longa, craſſa, nigra. Caules decumbunt, vix ramoſi, ex apice radicati. Folia longa, linguiformia, duriuſculis pilis, bulboſis, hiſpida. Flores in ramis adſcendentibus *i*), cubitalibus, per ſummos ramos ſolitarii, in brevibus petiolis. Calycis ſegmenta profundiſſime inciſa, linearia, hiſpida. Flos ſpecioſus, cæruleus, calyce multo major, pulmonariæ facie, ſegmentis tamen ovato lanceolatis. Sed duplicem corollam habent. Prima ſtellæ ſimilis plicis fit concoloribus: eæ fiunt linea eminente & duobus tumoribus lateralibus, qui inter ſe conjuncti ſecundam coronam intra eam ſtellam efficiunt. Tuba ſimplex *k*), longa, filiformis. Semina ab altera parte ſerrata, ſulco inſcripta.

PULMONARIA TOURNEFORTII t. 55.
LINN. n. 184.

Calyx tubuloſus, pentagonius *l*), tubo floris æqualis, breviter quinquedentatus *m*). Floris tubus longus *n*), cylindricus, ad baſin latior *o*): ſegmenta ſubrotunda, ſurſum cava *p*). Ad fauces tumores bipartiti, ſuperne ornati ſerie pilorum *q*), palorum æmuli, minus quam in aliis congeneribus a tubo floris diſtincti. Tubæ finis eſt infundibulum *r*): *ſemina ovato fine, quaſi truncato s*). Germen inſidere glandulis conicis *t*) lego.

597. PULMONARIA foliis radicalibus cordatis, ſcabris LINN. I. p. 194.

α. Foliis maculis albis diſtinctis.

Pulmonaria altera MATTHIOL. p. 840. CAMERAR. *Epit.* p. 784.
Pulmonaria maculoſa LOBEL. *ic.* p. 586. BLAKWELL. *t.* 376.
Icon EDEN. *t.* 27.
Pulmonaria officinarum HILL. *III. t.* 36.

II. Flore albo.

β. Folio non maculato CLUS. THAL. Aliæ varietates MICHELI hort. flor. p. 72.

Nobis aliquanto rarius maculata, cæterum in ſylvis, ſepibus, locis ſubhumidis, umbroſis provenit: maculoſa circa Genevam, Baſileam, circa *Roche*.

Radix dura, lignoſa, brachiata. Caulis cum foliis hirſutus, ramoſus, brachiatus. Folia ima petiolata, ſuperiora ſeſſilia, ex ovatis lanceolata, anguſtiora. Flores ex ſummis ramis longius petiolati, in curvas ſpicas diſpoſiti, tubo albo, ſegmentis *v*) purpureis, dum juniores ſunt, in cæruleum continuo degenerantibus. Semina nigra, nitida, conica.

Sapor claſſicus, herbaceus, viſcidus, cum ſignis acidæ naturæ. Inter omnes plantas maximam cineris portionem dare dicitur, ad ſeptimam partem totius ponderis.

Im medicina parcius locum habet. Faucium aſperitatem lenire crediderim; ad hæmoptoen valuiſſe experimentum narratur. Vulnerariam eſſe, & Symphyti adfinem, probabile fit.

598. PULMO-

i) DODON. BOCCONE. HILL.
k) Etiam SCHEPIN. p. 24.
l) TOURNEFORT. F.
m) C.E.
n) B.
o) B.
p) A.
q) ad A.
r) ad C.
s) F.
t) SCHEPIN. p. 25.
v) Sic Scorpiurus, Bugloſſum &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0314-6 DFG

598. PULMONARIA foliis radicalibus lanceolatis LINN. I. p. 195.
Pulmonaria anguſtifolia, cæruleo flore CLUS. *Pann.* p. 673. 674.
Pulmonaria alpina anguſto folio BOCCONE *muſ. di piant. t.* 86. p. 110.
Pulmonaria anguſtifolia HILL. ibid. folia potius latiora.
β. *Pulmonaria rubro flore* CLUS. *pann.* p. 671. *foliis Echii* I. B. III. p. 597.
γ. Albo I. R. H.
δ. *Pulmonariæ III. ſpecies altera* CLUS. *pann.* p. 676. 677.
Pulmonaria foliis Echii LOBEL. *ic.* p. 586. I. R. H.

Nobis montana eſt, & maxima copia provenit in montibus Gubernii Aquilejenſis, ut in ſylvis verſus *Luan*, *au Richard*, circa *les Plans*. Ad rivum prope *Domum novam* Baſileæ *x*). In Comitatu Neocaſtrenſi DIVERNOI. Circa *Ferriéres* GAGNEBIN *aux Convers.*

Planta nobis multo quam prior altior, tripedalis & ultra; foliis imis ellipticis, obtuſis; ſuperioribus cordiformibus, ſeſſilibus. Flores perinde immaturi purpurei, in cæruleos degenerant. Calyx hirſutus, quinquedentatus, tubi floris longitudine: cylindricus iſte, tubo floris pilis clauſo, ut in priori. Tuba ſtaminibus longior, obtuſo fine. Calyx maturæ plantæ peramplus, quaſi veſicarius, ad tertiam partem diviſus.

BUGLOSSUM *a*) TOURNEFORT. t 53.

ANCHUSA LINN. n. 182.

Calyx profunde quinquefidus *b*), tubuloſus, tubo floris æqualis. Longus iſte, cylindricus *c*). Segmenta ſubrotunda *d*), ſurſum cava, deinde plana. Fauces floris pali fortes, albi, piloſi, conſpicui *e*) claudunt. Semina rugoſa. Tuba leniter bicollis.

599. BUGLOSSUM foliis linguiformibus aſperis, ſpicis ſupremis gemellis.
Bugloſſa altera TRAG. p. 231. 232.
Bugloſſa longifolia CORD. *Hiſt.* L. II. *c.* 45.
Echii folia Bugloſſum minus flore rubente LOBEL. *ic.* p. 576.
Bugloſſum vulgare noſtrum Hort. Aichſtett. æſtiv. ord. 8. *t.* 6. *f.* 1.
Bugloſſum anguſtifolium minus C. B. I. R. H.
Bugloſſum ſylveſtre majus nigrum ZANNONI p. 57. *t.* 39.
Bugloſſum anguſtifolium majus, flore cæruleo MILLER *t.* 72.
Anchuſa anguſtifolia HILL. *III. t.* 47.
Anchuſa racemis ſubnudis conjugatis LINN. *I.* p. 191.

LINNÆUS nunc *f*) ſeparat alterum, in hortis potiſſimum naſcens, latifolium Bugloſſum, quod quidem mihi non videtur differre. Certe icon BLAKWELLI noſtra Rhætica exempla bene exprimit *g*). Cæterum noſtrum flore violaceo *h*) inter *Vettis & Melimpſch* Rhætiæ a Cl. HUBERO lectum eſt; cæruleum [quod immaturum rubet] multis locis. Circa *Verſoi:* ſupra *Gorgier*, circa *Gonthey* [Jenæ frequens]. Circa *Chur* & in tota Rhætia. In valle *Lepontia:* circa *Chiavennam.* In agris Huningenſibus CHERLER.

Pulchra planta, junior piloſa, ſeneſcens peraſpera eſt, pilis nunc albis & aſperis. Caulis perinde aſper & florum petioli; cubitalis ille, & brachiatus, ut in matura planta, ſummaque, fere duæ ſpicæ longæ & raræ ſe efferant, nam inferiores ſpicæ ſolitariæ ſunt. Folia noſtris lingulata; ima petiolata, deinde ſeſſilia; ſuperiora pauca, unum alterumve, amplexicaulia, & ovato lanceolata. Calyx hirtus; flos ſpecioſus, palis cavis, in dorſo plumoſis, de faucibus eminentibus, tubo cylindrico paulum tumeſcente. Radix craſſa, fulva, ramoſa, viſcida, mollis, humida, oleracea *i*), etiam edulis, refrigerans. Veteres ſuæ plantæ vires alias tribuebant, ut etiam in vinum dejecta lætitiam augeret, & euphroſynes nomen mereretur *k*).

Decoctum

x) *Basler Merkwürd.* p. 712.
a) Bugloſſum naſcitur in campeſtribus DIOSC. L. IV. c. 129. Bugloſſos boum linguæ ſimilis PLIN. L. XXV. n. 40. Anchuſa folia habet lactucæ. in acumen faſtigiata, hirſuta, aſpera, nigra, multa, a radice undique humi ſparſa, ſpinis horrida: radix cubitalis digiti craſſitie, æſtate inficit ſanguineo colore DIOSCORID. L. IV. c. 29. Non noſtra.
b) TOURNEF. E.G.
c) B.
d) A.
e) A. C. In nonnullis perexigua SCHEFIN. p. 24.
f) Nam conjungebat.
g) t. 500.
h) Habet utrumque BLAKWELL.
i) In Uplandia LINN. *macell. olitor.* p. 127.
k) PLIN. L. II.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0315-1 DFG

Decoctum cum lacte ad dyſenteriam CHOMELIUS laudabat, etiam expertus: tum ad tuſſim ſiccam, papaveris equidem viribus auctam. BOERHAAVIUS ſuccum ad pleuritidem, & abunde ſumtum ad melancholiam; laxandi, ut puto, fine. Nihil certe calidi habet, aut cordiaci.

SYMPHYTUM TOURNEFORT. t. 56.

SYMPHYTI LINNÆI ſpec. n. 185.

Calyx profunde diviſus, latis ſegmentis *l*). Floris tubus latior *m*), cylindricus, ſupernе latior *n*), ore erecto, dentibus quinque brevibus inciſo *o*).

In ſpecie vulgari pali *p*) quinque acuti, triangulares, ſtamina introrſum cogunt: in altera nulli ſunt. Tuba ſimplex *q*). Semina nitida, gigartina: inſident glandulis conicis *r*).

600. SYMPHYTUM foliis ovato lanceolatis, decurrentibus LINN. I. p. 195.

α. Varietas in Helvetia vulgatior, ad rivos, in pratis paludoſis, ſylvis, flore ochroleuco.
Walwurz weiblein BRUNFELS. *I.* p. 76.
Symphytum majus flore albo, conſolida major TABERNÆM. p. 559.
Pro rariori SCHEUCHZER. *It. VII.* p. 519.

β. Flore rubro breviori Tiguri *a*) frequentior, & Baſileæ in arenoſis cis *Birſam*.
Wallwurz mannlein BRUNFELS. l. c.
Symphytum majus flore purpureo TABERNÆMONT. p. 559.

α. β. *Symphytum majus* CAMERAR. *Epit.* p. 700.
Conſolida major BLAKWELL. *t.* 252.
Symphytum b) officinale HILL. *VII. t.* 38.

Radix maxima, lignoſa, nigra, brachiata. Caulis cum foliis aſper, erectus, brachiatus, initiis foliorum alatus. Folia petiolo longo, foliaceo; ipſa ex ovatis longe lanceolata, alterna. Spica longa, unilateralis, petiolis ramoſis, floribus cernuis *c*). Sub ea ſpica foliorum conjugatorum par, etiam in Symphyto tuberoſo. Calyx profunde inciſus, ultra medium, dentibus acutis, triangularibus. In flore pali. Segmenta ejus breviſſima, vix acuminata.

Vidi varietatem flore extus quinque petalis acceſſoriis ornato.

Planta viſcida, fatua, viſci, ſive muci plurimum, terræque, reſinoſi parum *d*) habet, quare *leviter e) radicem decoquere præſtat, ne nimio glutine* medicamentum *nimis* ingratum reddatur. Valide externo uſu putatur conglutinare *g*), ut etiam ridiculam hiſtoriam vulvæ *h*) conſerventis narrent, aliamque ſimilem, deglutitionis *i*) impeditæ. Quare cataplaſma ad recentia vulnera, ad oſſium fracturas, ulceraque ſordida *k*), & contuſiones valet. Sed etiam ad hernias hoc idem cataplasma commendatur, & emplaſtrum, eæque *l*) hujus plantæ vires a plurimis auctoribus celebrantur. Alio modo QUERCETANUS ex iis radicibus cum pane tritis, & cum vino in fimo calente tabeſcentibus, ſanguinis ſpeciem faciebat, cujus ſcrupulum unum ad hernias propinabat; ſed etiam in arcano ad hernias D. RENTON *m*) Symphyti princeps eſt poteſtas. Ad podagram cataplasma ex pulvere radicis TACHENIUS parabat *n*). Similis vis eſt, qua ad imi ventris fluxus ſanguineos *o*), adve narium profluvia *p*) valere dicitur. Florum infuſum ad catarrhos ſalſos, & ad ipſam phthiſin adhibetur; tum ſyrupus de Symphyto *q*). Eodem fine extractum præſcribitur; tum ad hæmorrhagias, & ad ſuppreſſos menſes. Nihil habet virium volatilium.

l) F.G.D.
m) A.A.
n) ibid.
o) A.A.
p) ad A.
q) E.
r) SCHEPIN. p. 25.
a) SCOPOLI p. 443.
b) Symphytum alterum caule bicubitali, majori, craſſo, levi, anguloſo, inani; folia anguſta, Bugloſſo proxima, hirſuta: caulis ſecundum angulos quosdam ſtriatus, folia tenuia, ex alarum fine, prodeunt, flore luteo, ſemine quaſi verbaſci: folia & caules aſpera lanugine hortent, tactuque pruritum concitant. Radix nigra intus candida, viſcoſa DIOSCORIDES L. IV. c. 9.
c) *Emend. V.* n. 39.
d) NEUMAN. T. II. P. II. p. 158.
e) GEOFROI p. 356.
g) Hæc, puto, eſt herba, quæ carnes diſſectas conglutinat, cum quibus coquitur THEOPHRAST. L. IX. c. 19.
b) SCHURIG. *ſialogr.* p. 68.
i) HOECHSTETTER. *Dec. III.* c. 5. cum radix ſymphyti in vino malvatico infuſa eſſet.
k) BUCHWALD. p. 88. 89.
l) Pro viribus ad hernias teſtimonia collecta habet HOUSTOUN *on ruptur.* HOFMAN. SCHULZE *cinnabar.* p. 178.
m) EJUSDEM libr. p. 74.
n) *Morb. princip.* p. 199. etiam in iſchiade CAMERAR. *Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 8. obſ. 26.
o) In NICOLAUM p. 165. b.
p) MARCELL. c. 10.
q) TOURNEFORT. *plant. autour de Paris.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0316-7 DFG

lium *r*). Ex radice in pulverem redacta, cum aqua cocta, decocto per linteum depurato, calide ſuper laccam effuſo, pulcher color kermeſinus paratur *s*). Gluten ex Symphyto fit, ad lanam caprarum Ancyranarum neceſſarium, ut absque eo in fila duci nequeat *t*).

*601. SYMPHYTUM foliis lingulatis, hiſpidis *Cat. rar.* n. 650. †
Anchuſa exalbido flore CLUS. *pannon.* p. 677. 678.
Anchuſa Echioides, Cerinthes flore, montana COLUMN. p. 182. 183.
Anchuſa tertia CAMERAR. *Epit.* p. 736.
Anchuſa tertia DALECHAMP. LUGD. p. 1102.
Cerinthe Echioides HILL. *VII. t.* 39.
Onosma foliis lanceolatis, hiſpidis, fructibus erectis LINN. *I.* p. 196.

In Valeſia abunde, circa *Branſon*, *Fouly*, *Gonthey*, *Sideram.* In via *le Tombey* inter *Verchier & Olon* magna copia.

Radix lignoſa, craſſa. ramoſa, cortice rubente. Caulis ramoſus, ſemidecumbens, lignoſus, una cum foliis aſperrimus. Folia longa, lingulata. Flores cernui, in ſpicas heteromallas, incurvas diſpoſiti. Calyx hiſpidus, profundiſſime diviſus. Flos longiſſimo tubo, pene unciali, ſuperne tumidiori, dentibus rectis, brevibus, obtuſis, ochroleucis. Pali nulli. Semina nitentia, glauca. Stigma leviter bifidum.

Cerinthes genus non videtur debere turbari *v*), cum a ſemine character certiſſimus ſumatur.

CERINTHE *a*) TOURNEFORT. t. 56. LINN. n. 186.

Calycis folia tota diviſa, etſi in campanulam aliquam diſponuntur; duo anguſta, tria latiora ovata *b*). Flos campanulatus *c*), cylindricus, ſuperne contractior, dolii ſimilis, in quinque ſegmenta diviſus: pali nulli. Loco quatuor ſeminum Cerinthe habet duas capſulas *d*), pedis biſulci figura, dicoccas *e*), ut omnino tetraſpermam naturam retineat. Nam ex uno, quod vocant, ſemine, duæ plantæ proveniunt. Hæc ſemina inſident nectariis ſive tumoribus conſcis *f*).

602. CERINTHE foliis amplexicaulibus ovatis, floris denticulis revolutis breviſſimis.
Cerinthe quorumdam CLUS. *hiſp.* p. 410.
Cerinthe quorumdam major flore ex rubro purpuraſcente EJUSDEM p. CLXVIII. MILLER. *t.* 91.
Cerinthe quorumdam minor CLUS. *hiſp.* p. 412.
Cerinthe quorumdam major flavo flore IDEM *hiſt.* p. CLXVII.
Cerinthe V. folio non maculato app. alt. p. CLXVIII.
Cerinthe foliis amplexicaulibus, fructibus geminis, corollis obtuſiuſculis patulis LINN. *I.* p. 195.
Cerinthe major HILL. T. VII. *t.* 38. &
Cerinthe maculata EJUSDEM ibid.

In montoſis & alpinis ſylvis. PIPERINUS in Bernenſium montibus circa *Thun.* Inter *Gurnigel & Neunenen* legi, in monte *Stokhorn & Rohtenhorn*, & in *Joch*, *ſur la dent de Jaman* GAGNEBIN. Sed abundat in omnibus montibus ſubalpinis Gubernii Aquilejenſis, ut in monte *Fouilloux*, & ſolebat in meis ſegetibus provenire *aux Eſſerts.* Neque a *Jura* monte abeſt. Cl. GAGNEBIN reperit *aux Bulles* prope *Chaud de Fonds*, haud longe a *Valanvron.*

Singularis plantæ caules cubitales & ultra; ramoſi & folioſi. Folia glauca, etiam per ætatem cærulea, pura, glabra, punctata, per oras ciliata, lata baſi caulem amplexa, emarginata. In alia varietate puncta noſtræ in verrucas excreſcunt, & tota folia maculis albis varia ſunt, & ex inferiori parte pili aſperi exeunt. Rami folioſi, nutantes, flores habent inter folia, ex longis petiolis pendulos. Tubus flavus, os purpura varie miſtum, denticuli pallent, qui breves ſunt & parum acuti. Perennat.

Cerinthe alpina perennis minor TOURNEFORTII frequens circa *Jenam* ad pedem montis *Künizberg*, flore pallido, ad tertias inciſo, nondum in Helvetia occurrit.

r) NEUMAN. p. 159. Inter alexipharmaca PLATER. p. 179. b.
s) HELLOT. *teinture* p. 357.
t) LEISTEN *Chem. tillämpning til Ullen manufactur.* p. 9.
v) Ita etiam ſuadet SCHEPIN. p. 25. 26.
a) Cerinthe flore candido, incurvo, cubitalis, capite concavo, mellis ſuccum habente, apibus amatiſſima PLIN. L. XXI. c. 12. Noſtra videtur veterum planta MILLER l. c
b) Utcunque ad E.
c) E.
d) G.
e) H. Minorem diſpermam eſſe ERNDL. *Eph. Nat. Cur. Vol. III. append.*
f) SCHEPIN. p. 25.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0317-3

ECHIUM *g)* TOURNEFORT. t. 54.
LINN. n. 191.

Flos etiam longus, pene campaniformis *h)*, ſed paulum difformis, ut pars ſuperna longius *i)* procurrat, & ſegmenta floris ſuperiora longiora ſint, obtuſa omnia & undulata *k)*. Stamina de flore eminent *l)*. Calyx profundiſſime *m)* in longas lacinias diviſus, quarum ima minima eſt, ſupernæ maximæ. Tubæ apex bifurcatus *n)*. Semina ſubaſpera, roſtrata, anguloſe conica.

603. ECHIUM foliis aſperis, lingulatis, calycibus hirſutis, ex ſingulis alis ſpiciferum.

Echium MATTHIOL. p. 969. BOOT. *ic.* 30. RIVIN. *monop. irreg. t.* 7. BLAKWELL. *t.* 299. cum charactere.

& *Onosma* MATTHIOL. p. 892.

Echium caule tuberculato, hiſpido, foliis caulinis, lanceolatis, hiſpidis. floribus ſpicatis lateralibus LINN. *I.* p. 210.

Painted vipers Bugloſs HILL. *VII. t.* 34.

β. Flore albo paſſim reperi *à la grande Eau.* MORTON *Northamptonshir.* p. 380.

Tum *γ.* Flore rubro.

δ. Caule lato C. B. habet.

& *ε.* Criſpa panicula VAILLANT.

Varietates vide *Hort. Florent.* p. 34.

Vulgo ad vias. Caules cubitales, erecti, cum foliis aſperi, pene pungentes, pilis bulboſis, ramoſi, maculoſi, ſpicis numeroſis, de ſingulis fere alis prodeuntibus, unilateralibus, incurvis. Folia numeroſa, lingulata, lanceolata; ima petiolata; ſuperiora ſeſſilia. Flores *o)* ſeſſiles, immaturi rubri, deinde cærulei. Stamina in ima parte floris poſita, exſerta, ſurſum curva.

604. ECHIUM foliis hirtis, lingulatis, calycibus pungentibus, ex alis ſpiciferum.

Echium flore albo CAMERAR. *Epit.* p. 758.

Echium albo flore majus C. B. III. p. 588.

Echium caule erecto, piloſo, ſpicis hirſutis, corollis ſubæqualibus, ſtaminibus longiſſimis LINN. *I.* p. 200.

β. Echium rubro flore CLUS. *pannon.* p. 681. Ita videtur, & ex figura, & ex nota C. BAUHINI, manu ad CLUSII *librum* adſcripta, qui nunc meus eſt: ait enim C. B. ſe Geneva habere, ut noſtras ſit

Albo flore in Valeſia paſſim provenit *p)*.

Caulis erectus, ramoſus, aſperrimus, pilis duriſſimis bulboſis: floribus minoribus, tamen etiam difformibus *q)* perpetuo albis, certe nobis, neque cæruleis. Stamina utique prælonga.

LYCOPSIS LINN. n. 190.
ECHIOIDES RIVIN. DILLEN. *nov. gener.* p. 100. t. 3.

Flos difformis, tubo *in* unum latus curvo, ad alterum latus flexo. Squamæ in faucibus conniventes. Calyx profunde diviſus. Semina roſtrata, rugoſa, magno umbilico.

605. LYCOPSIS foliis aſperrimis, undulatis, ſerratis, linguiformibus.

Echioides RIVIN. *t.* 7.

Bugloſſum ſylveſtre BLAKWELL. *t.* 234. *aſperius* C. B.

Lycopſis arvenſis HILL. *VII. t.* 44.

II. Flore albo.

Lycopſis foliis lanceolatis, hiſpidis, calycibus floreſcentibus erectis LINN. *I.* p. 199.

In agrorum limitibus & ad vias inque ruderoſis Aquilejæ, Aventici. Circa Bernam *im Lindenthal.*

Caulis

g) Echion habet folia prælonga, aſpera, Anchuſæ proxima, minora, ſubrubra, pinguia, ſpinulis tenuibus horridula, cauliculos exiles, numeroſos, minuta ab utroque latere folia, pinnataque, nigra, in ſummo caule pro portione minora, flores ſecundum folia purpureos, in quibus ſemina capiti viperarum ſimilia nidulantur. Radix nigricat, digito tenuior DIOSCORID. IV. c. 25. Echios una Pulegii folio, altera ſpinoſa, lanugine diſtincta, capitulis ſimilibus viperæ PLIN. L. XXV. n. 58.

h) TOURNEF. A.B.
i) ibid.
k) ibid.
l) ibid.
m) F.I.
n) Trifurcum TOURNEF. B.
o) Sunt B. TOURNEF.
p) Puto eſſe A. & C. TOURNEF.
q) SAUVAGES *Flor.* p. 61.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0318-9 DFG

Caulis & folia aſperrima, ut Echium 604. æquent, aut ſuperent. Cubitalis ille, erectus, ramoſus, folia lingulata, undulata, per oram etiam ampliter inciſa, pilis bulboſis. Flores in petiolis unifloris, longiuſculis. Tubus floris longus, flexus, & in ſe redeuns. Segmenta ſubrotunda, ſurſum cava, cærulea, venis albis picta, etiam rubella. Supra antheras pali piloſi conniventes.

Pulla Lycopſis in Helvetia nondum lecta eſt, circa Jenam frequens.

ASPERUGO *r*) Tournefort. t. 54.

Linn. n. 189.

Floris tubus brevis *s*), latiuſculus. Segmenta ſubrotunda, ſurſum cava *t*). In faucibus ſquamæ ſuper antheras ſubrotundæ. Tuba ſimplex. Semina levia, piriformia *v*). Sed character eſt in calyce. Ille, dum junior, tubuloſus eſt & quinquedentatus *x*). Maturus idem quindecimfidus eſt, dentibus alterne majoribus & minoribus: idemque in duas ſibi congruentes valvas *y*) plicatus fructum comprehendit, qui nunc de brevi petiolo pendet.

606. ASPERUGO calycibus fructus compreſſis Linn. I. p. 198.

Icon æn. Gesneri 142.
Aparine major Plinii Tabernæmont. p. 788.
Borrago minor ſylveſtris καρποχηνοπας Column. *I.* p. 181. 183.
Decumbent Hartwort. Hill. *VII. t.* 33.

β. Floribus albis Menzel. t. 7.

Paſſim circa *Roche*, *Aquilejam*, *à Fontanai*, *à nôtre Dame du Sex.* In Rhætia & Valeſia.

Caulis brachiatus, procumbens: folia petiolata, oblonge ovata, hirſutie aſpera, alterna, ſuperiora ſibi vicina, & pene conjugata. Flores in planta juniori per ſummos ramos congeſti, in maturioribus ſolitarii. Flos violaceus exiguus, vix calycem excedit.

BORRAGO Tournefortii t. 53.

Linn. n. 188.

Calyx ad baſin uſque diſſectus *a*), expanſus, *dum flos viget*, circa matureſcentia ſemina contractus *b*). Floris tubus breviſſimus *c*). Segmenta plana, in hac ſola aſperifolia lanceolata *d*). Palorum duo ordines *e*). Alii exteriores *f*) cavi, ſucculenti, emarginati, in faucibus floris corollam conſtituunt. Alii interiores *g*) communi principio cum filamentis orti, his exteriores inminent, lata baſi, unguibus acutis, & antheras contra tubam urgent, ut eam in tubum quaſi conjuncti cingant *h*). Tuba ſimplex, fine cavo.

607. BORRAGO foliis aſperis, lanceolatis, palis florum duplicatis.

Borago Dodon. p. 627. Blakwell. *t.* 36.
Bugloſſum i) Fuchs p. 142.
Great Borage Hill. *VII. t.* 42.

Variat flore albo, carneo.

Eadem eſt *ſylveſtris Borrago* Trag. p. 278. pariter colore ludens.

Borago foliis omnibus alternis, calycibus patentibus Linn. *I.* p. 197.

Non putem veram eſſe indigenam, quæ ex rejectaneis hortorum, in ruderoſis & circa hortos, videatur naſci. Caulis humilis, brachiatus, foliis tectus aſperrimus. Folia ampliſſima, ex ovato lanceolata. Flores in ſpicis vagis, nudis, ex petiolis longis, unifloris penduli. Calyx absque calcaribus. Flos læte cæruleus, ungues palorum cyanei.

Sapor

r) Lycopſis quæ & Anchuſa, vide Bugloſſum Dioscorid. Lappago ſimilis Anagallidi, ramoſa, pluribus foliis, aſpera, rugoſa, aſperioris ſucci, gravis odoris, aſperugo, foliis aſperioribus Plin. L. XXVI. n. 65.
s) Tournef. B.
t) A.B.
v) K.
x) C. Sed pingit ſerratum, nimis manifeſto.
y) D.D.G.H.I.
a) Tournef. D.
b) E.
c) B.
d) A.
e) ad A.
f) ad A.
g) In noſtra ſpecie, non in omnibus.
h) Jung. *phytogr.* c. 22.
i) Bugloſſum Mesues eſt Borrago Sylv. ad Mesue.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0319-7

Sapor nitroſus *k*), aquoſus, oleraceus, ſubſalſus, cum viſcore. Videtur acido *l*) abundare. Quare recte monitum eſt *m*), refrigerare, humectare, nihil habere cardiaci. Nam & ad pleuritidem *n*) ſucci pluſculæ unciæ propinantur, & in febrium declinationibus. Mitigandi etiam ſcopo ad calculum præſcribitur. Eodem ſucco ad unciam, cum malvæ ſucco & Endiviæ, hypochondriacum malum ſublatum fuiſſe dicitur *o*). Poſt fermentationem ſuccum vinoſum dat *p*). Extracti vires debiles ſunt *q*).
Color florum non poteſt extrahi *r*).

ORDO VII.

VASCULIFERÆ. Rai *method. plant.* p. 81.

FLORE MONOPETALO UNIFORMI.

ROTACEÆ Linnæi n. XX. & PRECIÆ n. XXI.

Etiam hæc claſſis naturali proxima eſt, potiſſimum ſi ſolas plantas monangias admiſeris. Calyx longe plerumque quinquepartitus, & una flos quinquefidus, & ſtamina quinque, & tuba unica. Aliquot plantas diangias, triangias, pentangias, adfinitas ſeparare vetat. Numerus autem partium ſolus audiri non poteſt, cum & in eodem genere, & in eadem ſpecie, & quadrifidi flores ſint, & quinquefidi.
Rotaceas a *Preciis* ſeparare vetat vel ſola Gentiana, in qua infundibuliformes, campaniformes, & rotati flores miſcentur.

I. FRUCTU UNILOCULARI.

Hic ordo eſt plantarum omnium maxime regularium *a*). Adnotatum eſt, in re herbaria numerum quinarium dominari *b*): & in his noſtris plantis calycis quinque æquales partes ſunt, & petali, & quinque ſtamina: cum tuba unica: & unico loculo fructus.

PRIMULA Linn. n. 197.

PRIMULA VERIS Tournefort. t. 47.
& AURICULA Tournef. t. 46.

Commune generi eſt habere florem tubuloſum, tubulo cylindrico, tum ſegmenta quinque, emarginata, absque glandulis faucium; tubam globoſo capite; ſtamina in nodulo tubi floralis *c*) abſcondita: fructum in multas valvas dehiſcentia *d*); ad unum receptaculum multa habentem ſubrotunda ſemina *e*). Peculiare eſt Primulæ, habere calycem longum, tubuloſum, quinque *f*) lineis elevatis diſtinctum, ad tertias diviſum; floris ſegmenta minus *g*) ſurſum cava; fructum cylindricum, oblongum *h*). Auriculæ calyx perbrevis *i*) eſt, campanulatus, non pentagonus: ſegmenta floris magis cava *k*); fructus ſphæricus *l*). Poſſis, non invita natura, duo genera facere *m*), poſſis & unicum, multum enim his in rebus eſt arbitrarii.

608. PRIMULA foliis hirſutis, rugoſis, dentatis, ſcapis unifloris.
Icon an. Gesneri 65.
Sylvarum Primula Lobel. *ic.* p. 568.
Βραχυσίφωνος Reneaulme p. 116. cum icone.
Alisma ſylvarum Column. φυτοβασανος p. 19. icon opt.
Primula veris Blakwell. *t.* 52.
Primeroſe palsy Hill. *VIII, t.* 24.
Icon Oederi *t.* 194.

II. Flore

k) Verum nitrum ex Borragine habuit Cl. Marggraf. *Mem. de Berlin* ann. 1747. p. 79.
l) Geoffroi p. 203.
m) A Boerhaavio & C. Hofmanno.
n) ad Cyathum Malouin. *Chym. medic.* edit. I. p. 261.
o) Ghreli *Obſerv.* 42.
p) *Phil. Tranſ.* n. 68.
q) Carthæuser. *mat. med. II.* p. 475.
r) Idem ibid.
a) Linn. *fundam. botan.* n. 93. ſqq.
b) Thom. Brown apud Grew. *anat.* p. 265.
c) Malpighi f. 171. 173.
d) H. in Auricula, F. in Primula.
e) I. K. in Primula.
f) Tournef. D. F. Malpighi f. 139.
g) Tournef. A.
h) I H.
i) Tournef. C. Etiam auriculæ pentagonum Linnæus tribuit.
k) Tournef. A. B.
l) E.
m) Suadet Heister. *method.* Linn. Cl. C. A. v. Bergen *Catalog. plant. Francfort.* p. 62.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0320-8

II. Flore viridi, pleno, &c.

In magna parte, ſed auſtralis Helvetiæ, ſpontanea. Incipit Lauſannæ, inde per Vaudenſia vineta in Aquilejenſe Gubernium continuatur, & ubique etiam hiemem ornat. Circa *Neocomum*, & *Curiæ*.

Radix aniſum redolet: flores in petiolis unifloris plerumque, quam foliis, paulo longioribus. Folia Primulæ, ſuperne glabra, inferne hirſuta, petiolata, petiolo folioſo, ambitu ovato, rotunde crenato, nervis ſubtus conſpicuis, parallelis. Ex eadem radice numeroſi, multo majores, quam ſequenti pallidæ, flores. Floris limbus, planus; ſegmenta cordata, pallida, in origine ſua macula crocea notata. Calyx dimidii tubi floris longitudine, ad tertiam quinquefidus. Tuba faucibus brevior, clavata, cava. Stamina in dimidio tubo floris.

609. PRIMULA foliis rugoſis dentatis, ſcapis multifloris, floribus exterioribus nutantibus.
Icon GESNER. *an.* 64.
Primula veris altera CAMERAR.. *Epit.* p. 884.
Primula ſylveſtris III. TABERNÆMONT. p. 320.
Oxlip palsy wort. HILL. *VIII. t.* 24.
Ἐρυθρωζωνος RENEAULME p. 515.
Primula veris CAMERAR. *Epit.* p. 883.
β. Calyce colorato *Proliferous cowslips* HALE EDEN. *t.* 30.

Hæc vulgatiſſima in ſylvis, ſepibus, locis umbroſis. Semiplenam ex *Gotthardo* monte CHERLER.

Radix fibroſa *u*). Folia prioris, ſed caulis pedalis, aphyllos, multiflorus, florum gerit racemum ad alterum latus nutantium. Stipulæ cuique ſubjectæ, longe lanceolatæ. Flos pallet, ungue flavo: tuba flore maturo dimidio brevior. Valvulæ fructus decem.

610. PRIMULA foliis rugoſis, dentatis, hirſutis, ſcapis multifloris, floribus omnibus nutantibus. — veris

Herba paralyſis DORSTEN. p. 146.
Ἀνωστμων RENEAULME p. 112.
Ἁλιτμα *pratorum* COLUMN. *phytobaſan.* p. 11.
Paralyſis BLAKWELL. *t.* 226. cum charactere.
Cowslip palsy wort. HILL. *t.* 24.
Flore pleno HALE EDEN. *t.* 30.

In pratis, inprimis apricis.

Habitus prioris, ut etiam diſcrimen LINNÆUS expungat. Habet tamen habitum humiliorem, racemum magis cernuum, florem minorem, ſegmentis brevioribus, ſaturate flavum, abſque maculis, crocea lata linea notatum, odoratum, calycem & totam plantam tenerius hirſutam, idque diſcrimen in culta planta manet *o*). Separant etiam Cl. viri BOEHMERUS *p*), HILLIUS *q*), WILLICHIUS *r*), SCOPOLI *s*). A ſtaminum ad tubum floris habitu diſcrimen ſumi non poteſt *t*), nam in utraque ſpecie ſtamina floris immaturi in ipſis ſunt floris faucibus, in maturo flore medio in tubo reſident.

Hæc ultima in officinas debet recipi, grato odore conſpicua, quam pro cephalico habent, experimento nondum, ut puto, accurate facto. Aqua ſtillatitia gratum medicamentis cephalicis vehiculum præbet. Infuſum leviter anodynum, vertigines virginum maligne menſtruatarum, fere ut Chamæmelum, compeſcit. In Anglia cum vino fermentant, & medicamentum vinum *v*) faciunt, etiam cum ſucco limonum & ſaccharo *x*). Radix acris eſt, & in pulverem redacta ſternutationem ciet, fere ut Helleborus *y*).

Omnibus tribus ſpeciebus, flores, dum ſiccantur, vireſcunt, ſi vel paulum putredinis acceſſerit.

LINNÆUS omnes tres ſpecies conjungit, & vocat *Primulam foliis dentatis, rugoſis I.* p. 204.

u) GREW. *t.* 5.
o) *British. herbal.* p. 69.
p) *Flor.* p. 18.
q) In magno opere.
r) *Diſſ. inaug.* p. 30.
s) p. 294.
t) In eo Cl. RENEAULME quæſivit.
v) BRADLEY *lad. direct.* p. 70.
x) BRAUNER in prop. lib. p. 7.
y) FLOYER. p. 169.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0321-4

*611. PRIMULA foliis glabris, ellipticis, rugosis, serratis, floribus umbellatis, tubo longissimo *Emend. VI.* n. 57. †

In monte *Montemor* Valesiæ superioris.

Multo pulchrior vulgari Primula rubra, etsi similis. Rosula foliorum similis, sed ea inferius non sunt farinosa, etsi pallida sunt, pro portione longiora. Caulis altior, dodrantalis; stipulæ multo longiores, calcare quasi aliquo deorsum productæ, novem lineas longæ. Flores in umbella pauciores, quini, aut circa eum numerum. Calyces brevibus pilis nigris adspersi, pene quinquefidi, eminentibus quinque lineis distincti, non farinosi, multo majores. Tubus floris purpureus, longissimus & graciliſſimus, sescuncialis, longe de calyce elatus. Flos speciosior, violaceus, non ruber, petalis angustioribus, semibifidis. In origine segmentorum circulus spongiosus, ex quo alba macula in quodque floris segmentum exit. Tuba longe eminens, fine crassiori. Stamina longitudine tubi floralis.

— Auricula

612. PRIMULA umbellifera, foliis serratis, glabris, carnosis.

GESNERI *Icon æn.* 69.
Lunaria arthritica GESNER. m. *fract.* p. 64.
Auricula ursi CAMERAR. *Epit.* p. 706. flore luteo.
Αλσμα COLUMN. *phytobasan.* p. 17.
Primula foliis serratis, glabris LINN. *I.* p. 205.

In omnibus alpibus.

Vulgaris varietas est luteo flore, tamen etiam albam passim reperi, & GESNERUS circa *Wesen*. In montanis Juræ etiam legitur. *Au Rocher des Voutiéres près d'Ondervilliers.*

Uti priores foliorum ad terram rosulam habet, in orbem dispositorum; sed ea carnosa sunt, ovata, glabra, aut leviter circumserrata, aut integro etiam margine, tumente tamen. Petioli longi, folioſi. Scapus aphyllos, umbellatus. Stipulæ inæquales, latæ, lanceolatæ, etiam obtusæ. Umbella erecta: calyx brevis, campaniformis, quinquedentatus, farinosus. Tubus floris minus cylindricus, infundibuli similior, sensim dilatatus, duplo calyce longior; segmentis floris sursum cavis, late cordatis, suaviter odoratis. Tuba floralis tubi longitudine. Fructus sphæricus, sexvalvis.

Hæc mater est omnium tot coloribus, ex rubro & flavo variis, ludentium Auricularum hortensium.

613. PRIMULA *foliis ciliatis dentatis, scapo pauciflore.* †

Auricula ursi rubro flore II. CLUS. *pannon.* p. 345. 346.
Sanicula alpina rubra TABERNÆM. p. 376.
GESNERI *ic.* 77. bene.

In alpibus passim legi, in monte *Scheidek*, *Gotthard*, aliis montibus vallis *Grindelwald*; tum in monte *Fouly*, *Jeman*, *S. Bernhard &c.* In planitiem cum rupibus descendit, & abundat circa fissuram rupium, per quam torrens *le Trient* in vallem prope *Martigny* erumpit. Majorem in monte *Fouly* vidi. J. GESNERUS in monte *Gamor*. ARETIUS in *Nesso* monte. I. B. inter *Chiavennam & Burmium.*

Rosula longissima, multiceps. Folia carnosa, sed hirsuta, odorata, in varietate minori petiolata, rhomboidea, duobus lateribus anterioribus dentata. Scapus pollicaris, uniflorus, biflorus. Stipulæ ovatæ & lanceolatæ. Flos toti cauli æqualis, aut folio, purpureus, segmentis cordatis longioribus, incisis, centro pallente. Calyx non farinosus, hirsutus, campaniformis, obtusus, dimidii tubi longitudine.

Major varietas, quam CLUSIUS depictam dedit, habet scapos semipedales, flores ad usque septem in eodem scapo: folia multo majora, petiolata, rhomboidea, vel ovata, pene calva, semper tamen in parte anteriori magnis dentibus incisa, orisque ciliatis.

Non est varietas Primulæ 612.

— minima

614. PRIMULA foliis cuneiformibus, nitidis, scapis unifloris JACQUIN. obs. p. 25. t. 14. LINN. spec.

Auricula ursi VI. CLUS. *pannon.* p. 350.
Sanicula alpina minima LOBEL. *ic.* p. 871.

CHERLERUS ad iconem LOBELII adscripsit, legisse se supra M. *S. Gotthard.*

Radix magna, multiceps, folia perexigua, vix ungui æqualia, basi angustiori, inde latescentia, fine rectilineo, lato, serrato. Caulis vix digitalis, duabus stipulis acutis, angustis; flore unico, etiam duobus, carneo, petalis petiolatis, anguloſe cordatis, inodoris, ad tubum floralem pubescentibus.

Nunquam

Nunquam reperi. Differt a priori foliis nitidis, non hirſutis, ambitu non in circuli arcum flexo, multo minoribus: flore intus lanuginoſo, calycis ſegmentis obtuſis.

615. PRIMULA foliis ciliatis, ellipticis, carnoſis, integerrimis.
GESNERI *ic. æn.* 67.
Auricula urſi IV. CLUS. *pannon.* p. 359.
Auricula urſi carnei coloris, foliis minime ſerratis I. B. III. p. 868. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 31. *It. II.* p. 131.
Auricula urſi flore rubello DE BRY: &
Auricula urſi ſecunda, foliis carnoſis, mucronatis EJUSDEM *t.* 38.
Icon OEDERI *t.* 188.
Primula foliis integerrimis, glabris, oblongis, calycibus tubuloſis, obtuſis LINN. *I.* p. 205.
Primula integrifolia JACQUIN. *t.* 15. & *vindob.* p. 209.
Paſſim in alpibus, non tamen ubique. SCHEUCHZERUS in monte *Joch*, *Surenenek & Septimo*. HUBERUS in monte *Lunæ*. In *Hohenkaſten*, *Krajalp & Furkmatt* Abbatiscellanorum J. GESNER. In *Mürtſchen & Galanda* Cl. RAMSPEK. In *Spelugæ* ſaxoſis & paludoſis ſiccis Cl. LA CHENAL, & Cl. DICK. In *Gotthardo* monte. In alpibus occidentalibus nondum lecta eſt.
Radix dura, ſolis ſquamis tecta. Roſula foliorum ex ovatis lanceolatorum, breviorum, aut longiorum, margine integerrimo, ciliato. Cauliculi unciales, biunciales, uniflori, biflori. Calyx campaniformis, coloratus, ſubhirſutus, ſegmentis obtuſis. Floris ſcapus toti cauli æqualis, uncialis, petalis profunde inciſis, ſemibifidis.

ARETIA *Enum. Stirp. Helvet.* p. 485.

LINN. n. 195.

Adfinis Primulis, tubo floris cylindrico, ſegmentis floralibus planiſſimis, integris, aut emarginatis, ovario ſphærico; differt potiſſimum glandulis quinque, aut decem, in principio ſegmentorum floris poſitis. Ab Androſace ipſa hac cylindrica floris figura differt, & glandulis, & calyce diverſiſſimo, parvo, non repando.

*616. ARETIA foliis rugoſis, acutis, retroverſis, ſcapis breviſſimis, unifloris.
Sedum alpinum F. Gregorii Rhegienſis COLUMN. *Ecphraſ.* II. p. 63. *t.* 65.
Vitaliana SESLER. *Epiſt.* apud DONATUM p. 76.
Primula foliis linearibus, integerrimis, floribus ſeſſilibus LINN. *I.* p. 206.
Pulchra planta provenit in altiſſimis alpibus inter *Valeſiam & Italiam* poſitis, ut in *Sempronio* monte, ſuper vallem *S. Nicolai & Praborgne*, & in *vallée d'Angrogne*.
Radix multos & diſtantes etiam foliorum ceſpites orditur *a*). Folia linearia, acuta, duriuſcula, ſubtiliter villoſa, per oras ciliata, retroverſa. Caulis uniflorus, breviſſimus, unciali minor. Calyx campaniformis, villoſus, ſemiquinquefidus, & ultra, ſegmentis longis virentibus, lanceolatis. Flos longe de calyce eminet, intenſe flavus, tubo longo, dimidia ſui parte nudo, in quo ſtamina ſeſſilia nodum ſub diviſione efficiunt. Segmenta quinque longe ovata *b*). In faucibus floris quinque magnæ glandulæ. Staminum breves petioli. Fructus rotundus exiguus. Semina quinque, reniformia *c*).
Ad Aretiam pertinere etiam Cl. ALLIONE *d*).

*617. ARETIA foliis ſubhirſutis, ovatis, cauliculos tegentibus, floribus breviſſime petiolatis t. 11.
Androſace alpina minima HALLER. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1731. p. 380. *It. Helv. I. n.* 33.
Diapenſia floribus ſubſeſſilibus LINN. *I.* p. 203.
Cloſe moorwort. HILL. T. VIII. *t.* 21.
In alpibus occidentalibus non rara, in *Gemmio um die Daube:* in montibus *ſur Champ*, *Chapuiſe*, *Enzeindaz*, *Orgevaux*, *Iſenau*, *Javernaz*, *la Varaz*, *Prapioz*, *Serin &c.* Supra *Portvaley*, ſupra *Bagnes*, in monte *Salanſe*, *Herbagere*, *Dent de midi*, J. GESNER ex monte *Pündtnerberg*.
Radix perennis, lignea, innumeros caules producit, qui in denſiſſimos ceſpites congeſti rupes tegunt, fere ut ſeda. Cauliculi muſcoſi ſedi facie, toti tecti foliis, imis emarcidis,

a) COLUMN. SESLER.
b) SESLER.
c) SESLER. DUO COLUMNA.
d) *Specim.* p. 25.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0323-5 DFG

emarcidis, ſuperioribus recentibus, breviſſimis, ovatis, conniventibus, ad caulem imbricatim ſe contegentibus; totis cæterum hirſutie albidis. Singulum ramum flos unicus terminat, in ſcapo vix ſemilineam alto, ut ſeſſilis videatur. Calyx magnus totum florem tegit, ſemiquinquefidus, ſegmentis robuſtis, lanceolatis. Tubus floris latus, circa fructum contractus; ſegmenta planiſſima, rotunda, lactea; glandulæ quinque bifidæ, flavæ, in fauce floris, cum circulo ex flavo viridi. Fructus ſubrotundus, angulis percurſus, in quinque valvas dehiſcit. Tria ſemina ſemiconica, ad medium receptaculum congeſta. Tuba recta, filiformis, ſtaminibus brevior.

*618. ARETIA foliis ovatis, repandis, ſcapis unifloris t. 11. *Emend. IV.* n. 149.
Sedum alpinum hirſutum, lacteo flore C. B. ex fide Horti ſicci.
Aretia villoſa ſcapis unifloris. LINN. *I.* p. 203.

Triplex varietas eſt hujus plantulæ.

Prima in montibus vallis *Ormond deſſus*, *Prapioz*, *Audon*, etiam *Taveyannaz*, *Richard*, *la Varaz*, *Kienthal*. Durior tota eſt, & folia pene glabra habet. Radices ligneæ in ramos & ceſpites innumerabiles abeunt. Cauliculi vetuſtis foliis tecti, ſuperne finiuntur roſula foliorum ciliatorum, ellipticorum, multo longiorum, etiam lineatorum, divergentium. Ex media roſula ſcapus bilinearis. Calyx hirſutus, non anguloſus, ad duas tertias diviſus, ſegmentis rectis, anguſtis. Flos major. Tubus floris brevis, cylindricus: ſegmenta emarginata, ſerrata, alba. Ex tubo floris duæ glandulæ longiuſculæ in ſegmentum quodque ita eunt, ut quæque in duo ſegmenta ſe dividat. Stamina quinque in dimidio tubo floris. Tuba fine craſſo, rotundo. Fructus rotundus, compreſſus, quinquevalvis.

β. Differt paulum plantula, quæ in monte *S. Bernhard*, *Simplon*, glacialibus ſupra *Bagnes & les Martinets* lecta eſt. Tenerior eſt, foliis magis villoſis, nec ita expanſis, brevioribus. Flores ſimiles, ex roſulis folioſis proveniunt, ſæpe ex latere, tamen etiam ex ſummo ceſpite, in petiolis bilinearibus. Calyx ſimilis albus, quinque lineis elevatis, in valida lanceolata ſegmenta exeuntibus. Flos roſeus. Segmenta ſubrotunda, ovata, glandulis quinque in diviſione floris ſedentibus, & ſtella quinque angulorum in diviſione ſegmentorum per ea ipſa exeunte. Stamina quinque in fine tubi floralis. Inter iſtas dantur plantulæ unciali petiolo, qualis eſt planta C. BAUHINO *in noſtra tabula picta.*

γ. Denique ex monte *Trone* Rhætorum, & in alpibus vallis *S. Nicolai* foliis pene ſimilibus lecta eſt, ſed totis tectis denſo, albo, villo, qui etiam in calyce eſt: flore purpureo, in petiolis aliquanto longioribus, cauliculis purpureis. Fructus quadrivalvis.

*619. ARETIA foliis craſſis, rugoſis, gramineis, ſcapis multifloris t. 17.

J. GESNERUS in alpibus Abbatiscellanis invenit; nos in *Fouly*, *S. Bernhard*, *Salanſe*. In ſummo *Canigou* Cl. GAGNEBIN, & in ſummo monte *Ballon*.

Creditur eſſe *Androſacen foliis ſubulatis, glabris, umbella involucrum æquante* LINN. *I.* p. 204. & *Primulam vitalianam* HILL. *t.* 25.

Multo prioribus durior & major, ſatis ſimilis *Vitalianæ*, umbellifera, caule diverſa, & floris parvitate & colore.

Radix lignoſa, perennis, multiceps, ut in Vitaliana. Ex ſingulo radicis capite ceſpes foliorum gramineorum, ciliatorum, ſed rugoſorum, ſubhirſutorum, quorum multa retrorſum vertuntur. Scapus trientalis, hirſutus, umbellam fert compactam, trium ad ſeptem florum. Stipulæ ovato lanceolatæ, majuſculæ. Calyx validus, pentagonus, ſemiquinquefidus, ſegmentis robuſtis, lanceolatis. Flos ex brevi & lato tubo, ſub faucibus contracto, ſegmentis ovatis, roſeis: in faucibus habet quinque luteas glandulas. Stamina in tubo floris ex brevibus pedunculis. Fructus rotundus, quinquevalvis, tuba ſimplici. Habeo unicum exemplar ſcapis unifloris.

620. ARETIA foliis ovatis, villoſis, ſcapis umbellatis.
Icon GESNERI *æn.* 76.
Sedum alpinum alterum lacteo flore CLUS. *pannon.* p. 489. 490.
Androſace villoſa HILL. T. VIII. *t.* 22.
Androſace alpina, perennis, anguſtifolia, villoſa & multiflora I. R. H. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 30. *It. IV.* p. 320.

Sedum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0324-1 DFG

Sedum ορεανβολευκον RICHER.
Androſace foliis piloſis perianthiis hirſutis LINN. p. 203.

β. Flore carneo, non infrequens plantæ imprimis vetulæ, varietas RAI. *Syll. exter.* p. 304.

Vulgatior longe, in omnibus alpibus, etiam in *Juræ* jugis, *Dolaz*, *Falconario*.

Radix exigua, longa: roſa foliorum longius ellipticorum, obtuſorum & lanceolatorum, mollium, albo tomento pubeſcentium. Scapus floralis ſubhirſutus, uncialis, & biuncialis. Stipulæ ſubhirſutæ, longiuſculæ, ovato lanceolatæ. Flores ad ſeptem, majuſculi. Calyx campaniformis, ſemiquinquefidus. Flos albus, petalis emarginatis, centro floris modo luteo, modo rubro. Glandulæ quinque, in faucium oſtio, & ſtella quinque plicarum in mediis ſegmentis.

*621. ARETIA foliis ellipticis, lanceolatis, glabris, ſcapis umbellatis *Emend. I.* n. 151. †
Aretia glabra obtuſo folio umbellifera ALLIONE *ſpec.* p. 22. *t.* 4.
Ορεκτογκαυλον & ορειμακρολειστροφος RICHER.
Androſace lactea HILL. T. VIII. *t.* 23.

In monte *Jeman*, *Col de Ferry*, *S. Bernhard*: ſupra *les Martinets*; ſupra *le Val de Bagnes*, in *Speluga*.

Vicina priori, quæ & ipſa pene calveſcit, tamen diverſa. Habitus idem, ſed altior; folia potius longiora, glabra, aut leviter ciliata: caules glabri, aut leviter ſubhirſuti. Stipulæ lanceolatæ, glabræ, multo minores, bacilli umbellæ longiores, etiam in noſtris biunciales viſi, floribus numeroſioribus; calyce glabro, lineis eminentibus diviſo. Floris minoris ſegmenta potius latiora, ovata *e*), non emarginata, alba, etiam roſea. Glandulæ *f*) quinæ, ſimiles, luteæ, in floris faucibus. Fructus ſimilis, quinquevalvis.

Non eſt *Alſine verna Androſaces capitulis* C. B. *Prodr.* p. 118. OEDER. *t.* 7.
Androſace montana, flore minore BUXBAUM. *Comment. petrop. II.* p. 369. *t.* 23. *f.* 2.
Androſace ſibirica ROSEN. *obſſ.* 284.
Androſace elongata JACQUIN. *t.* 19. calyces, non flores.
Androſace foliis lanceolatis dentatis, glabris, perianthiis angulatis corolla brevioribus LINN. *I.* p. 203. ROSEN. *obſ.* p. 83.

Non eadem eſt cum noſtra: Bacilli enim umbellæ longiores ſunt, & nonnunquam proliferas umbellas educunt, & folia lata, ſtriata, & calyx univerſalis latus, multifolius.

622. ARETIA foliis gramineis, ſcapis pauciflоris. † Conf. *It. Helv. II.* n. 39.
Sedum alpinum tertium, lacteo flore CLUS. *pannon.* p. 490.
Sedum alpinum alterum COLUMN. *Ecphraſ. II.* p. 64. 65. folio nimis anguſto.
Phyllo Dolechampii aliquatenus ſimilis I. B. III. p. 762.
Alſine alpina minima, glabra C. B. *Prodr.* p. 118. ex fide Horti ſicci.

In Jura monte frequens, in *Creux du Vent*, *Waſſerfall*, *Thuiri &c.*

Habitus ceſpitum eſt fere Aretiæ 619. ut alia erigantur, folia etiam ſatis ſimilia, graminea, acuta, oris complicatis, aliqua retroverſa. Caules altiores, quatuor unciarum, glabri & firmi, uniflori, biflori, etiam multiflori: ſub iſtis ſtipulæ duæ plicatæ, lanceolatæ. Calyx campaniformis, ſed lineis eminentibus percurſus, ſegmentis firmis, lanceolatis, ſemiquinquefidus cæterum, & tubo floris fere æqualis. Flos in hoc genere longe maximus. Segmenta floris plana, lactei coloris, fere cordata, cum decem in oſtio floris glandulis. Tuba brevis. Fructus quinquevalvis.

Odor gratus Primulæ.

Adparet has ſex Aretias genus naturale conſtituere, cujus omnes ſpecies ſe ex proximo ſubſequuntur. In plura vero genera eas dividere omnino non licet.

623. ARETIA foliis glabris, ellipticis, rugoſis, ſubtus farinoſis, floribus umbellatis.
Primula veris rubro flore CLUS. *pannon.* p. 340. DE BRY *flor. t.* 27. VALLOT. *t.* 87.
Icon OEDERI *t.* 125.
Primula foliis crenatis, glabris, florum limbo plano LINN. *I.* p. 205.

β. Varietas flore albo CLUS. *Pannon.* p. 341.

Vulgo in pratis humidis ſubalpinis, etiam Bernæ, inter utrumque balneum, & inter *Seelhofen & Arolam* fluv. Ita circa *Roche* verſus *le Furet*. Smilibus locis circa

e) OEDER. ALLIONE. *f*) Decem OEDER. Quinque etiam ROSEN. p. 80.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0325-7

Tigurum, *Scaphuſiam*, &c. Inde in alpes adſcendit, nam in monte *Enzeinda* & *Fouly* provenit. Flore *albo* in alpibus ſupra *les Plans* & Valeſiacis.

Ad terram foliorum, ut in prioribus, roſula: ſed ea firmiora, longiora, graciliora, anguſtius ovata, levius ſerrata, petiolo folioſo, denique glabra & ſubtus farinoſa. Flores umbellati, non cernui, ſtipulis ſub diviſione lanceolatis, in umbella duodeni, etiam pene innumeri. Calyx tubi floris longitudine, qua nota ab Auriculis diſſentit, ad unam tertiam quinquefidus. Segmenta floris planiſſima, cordata, ſed anguſta, purpuro cærulea. In diviſione floris, inter ſegmenta quinque, flavæ glandulæ, in transverſum latiores, quibus exterius circulus albus ſuccedit, & a quibus ad Aretiam revocatur. Fructus, ut in Auriculis, cylindricus, ſexvalvis: tubæ apex globoſus, paulo tubo floris brevior.

Hæc planta Primulæ petalon habet, calycem & fructum & farinam Auriculæ; & glandulas Aretiæ.

Ad Primulam 613. comparata habet petala breviora, magis cordiformia, calycem farinoſum, glandulas veras.

ANDROSACE *g*).

ANDROSACES ſpecies TOURNEFORT. t. 46.

& LINN. ſpec. n. 196.

Calyx peramplus, quinque ſegmentis profunde diviſis, dentatis *h*). Tubus floris inferne latior, ſuperne contractus *i*). Flos ſurſum cavus, ſegmentis ſubrotundis *k*). Glandulæ nullæ. Fructus ſubrotundus *l*), intra calycem petiolatus *m*), tuba ſimplici. Semina plurima *n*).

*624. ANDROSACE ſtipulis quinis ampliſſimis.
Androſace altera CAMERAR. *Epit.* p. 639. CLUS. p. CXXXIV.
Androſace perianthiis fructuum maximis LINN. *I.* p. 203.
Crownd navelwort HILL. T. VIII. *t.* 22.

In ſegetibus circa *Aven* Valeſiæ.

Ex radice exili & annua roſula foliorum, in orbem ſparſorum, petiolatorum, ovato rhomboideorum, *dentibus per oras rectis, exſtantibus.* Caulis ſemipedalis & dodrantalis, umbellifer: ſub umbella maximæ ſtipulæ ovatæ, patulæ, dentatæ. Umbella quinque ad octo florum. Calyces ampliſſimi, multoties flore majores. Albus iſte, qualem deſcripſi.

ANAGALLIS *a*) TOURNEFORTII t. 59.

LINN. n. 206.

Calyx profundiſſime quinquefidus *b*). Floris tubus breviſſimus, pene nullus *c*); ſegmenta rotunde lanceolata *d*). Fructus rotundus *e*), tectus operculo hemisphærico *f*), niſi malis per medium in duo hemisphæria dehiſcere *g*). In placentæ rugoſæ *h*) alveolis ſemina minuta *i*), hemisphærica, cava.

625. ANAGALLIS caule procumbente, foliis ovato lanceolatis, calycis ſegmentis lanceolatis.
Anagallis mas CAMERAR. *Epit.* p. 394.
Anagallis terreſtris mas BLAKWELL. *t.* 43.
Icon OEDERI *t.* 88.
Scarlet pimprenell. HILL. T. VIII. *t.* 40.

β. Flore

g) Androſace herba amara, tenues ſpargans juncos, ſine foliis, folliculos in capitulis habens, in quibus ſemen continetur DIOSCOR. L. III. c. 133. alia planta. L. II. c. 174. Anagallis mas flore phœniceo PLIN. L. XXV. n. 92. palma non altior, frutice tenero, foliis puſillis, rotundis, in terra jacentibus IDEM. Anagallis veris primitiæ LONGUS III. p. 105. L. IV. p. 142.
b) TOURNEF. D.
i) A.A.
k) A.A.
l) F.
m) ad D. *n*) F.
a) Duo ſunt genera, quæ tantum flore diſtant: quæ cæruleo flore eſt femina dicitur, mas quæ phœniceo. Frutices ſunt parvi, in terra jacentes, foliis in quadrangulo cauliculo puſillis, ſubrotundis, ad helxines folia accedentibus, ſemine rotundo DIOSCOR.
b) TOURNEFORT. D.
c) B.
d) H.
e) E.
f) GREW. t. 71. TOURNEFORT. E.
g) TOURNEF. G. K. F. GREW. L. IV. n. 5. fin.
b) TOURNEF. K. GREW
i) TOURNEF. I.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0326-3 DFG

β. Flore albo PLOT. *Oxfordshire* p. 152.

Ubique in arvis, & hortis.

Cauliculi teneri, ſucculenti, quadrangulares, ramoſi. Folia conjugata, ex ovatis lanceolata, ſucci plena. Flores nutantes ex petiolis conjugatis, aut alternis, longis, aphyllis, unifloris. Flos miniatus, tubo albo. Stamina barbata; tuba ſimplex, apice craſſiori.

Succulenta, oleracea, edulis *k*) plantula, leniter acida *l*) & adſtringens. Volatile omnino nihil. Succi inſpiſſati amari, acres, cum ſpiritu vini extracti potentiores *m*). Cum his ſignis, quæ merum lene *n*) alimentum promittunt; tamen ab omni tempore viribus medicis inclaruit. Ad inſaniam valere, vel nomen Germanicum promittit; deinde experimenta Cl. MICHAELIS *o*) & BONNEKEN, qui cum ſanguine aſinino ejus uſum conjunxerunt. Nuper tamen Cl. GUMPRECHT *p*) monuit, decoctum a maniaco absque fructu ſumtum eſſe. Multo major eſſet efficacia, ſi etiam morſui canis rabidi mederetur. Ita olim C. HOFMAN *q*), & nuper Cl. BRUCH *r*), non ſine experimentis, etiam quando confirmata hydrophobia cum furore conjungebatur. Ita factum eſt, ut Bambergenſium edicto *s*) drachma una, adverſus fæviſſimum morbum, pro certo medicamento ſuadeatur, & ea herba in ſua aqua trita plerumque malum ſubito tollere dicatur, certiſſime ſi doſis repetita fuerit: non abſque conſenſu aliorum teſtium *t*). Sed ego novi, certa fide, Viviſci ab optimo viro ROULET adhibitam, mortem ægrotæ non impediviſſe. Ad caligantes oculos MARCELLUS *v*) laudabat, & ad capitis dolores *x*). Abſtergere, feſtucas extrahere, ſuccum nares purgare antiqui *y*).

626. ANAGALLIS caule procumbente, foliis ovato lanceolatis, petalis ferratis, calycis foliolis ſubulatis.

Anagallis femina z) CAMERAR. *Epit.* p. 395.

Anagallis terreſtris femina BLAKWELL. *t.* 274.

β. Foliis ternis, quaternis.

Hæc in agro Aventico & Mülhuſiæ provenit, Bernæ nulla.

Paulo altior, folio potius minori *a*), flore majori *b*); fructu magis ovato *c*), & imprimis calycis foliis anguſtioribus: denique ora floris ferrata *d*).

Conjungit cum phœnicea LINNÆUS, cui eſt *Anagallis foliis indiviſis, caule procumbente* p. 211.

Separat Cl. BLAIR, & BOEHMERUS *e*), neque, ut ſolent varietates a flore ſumtæ, altera in alteram degenerat.

Alſinantherum, Anagallidi vicinum *f*), in Helvetia nondum lectum eſt.

CENTUNCULUS *g*) DILLEN. *nov. gener.* p. 111.

Eph. Nat. Cur. Cent. VI. append. p. 65. t. 10. f. 31. LINN. n. 145.

ANAGALLIDASTRUM MICHELI.

Fructus anagallidis *h*) hemisphæricus, transverſim dehiſcens, multis ſeminibus prægnans. Calyx quadrifidus, ſæpe etiam quinquefidus, patens, ſegmentis acute lanceolatis, expanſis, etiam quinis *i*). Flos Cuſcutæ, fundo fructum comprehendit, globoſus, tubo brevi, ſegmentis quatuor lanceolatis *k*). Stamina quatuor *l*). Fructus membranaceus, tuba ſimplex *m*), cylindrica *n*).

627. CENTUN-

k) Amant oves SCHREBER. *Saml.* p. 315. 316.
l) GEOFFROI. p. 90.
m) BRUCH. LEWIS.
n) Lenire DIOSCORIDES.
o) apud ETTMULLER.
p) ad LOESECKE *arzneymitt.* p. 329.
q) *Medicin. officinal.* p. 125.
r) *de Anagallide Argent.* ann. 1758.
s) HASENEST. *medic. Richt. III.* p. 3.
t) Jenæ, eadem doſi, ſymptomata nulla fuiſſe SCHREBER. *Saml. VIII.*
v) p. 61.
x) p. 34.
y) SUIDAS p. 159.
z) Anagallis femina cærulea, prior floret PLIN. l. c.
a) Etiam CAMERAR. *Epit.*
b) BLAIR.
c) IDEM.
d) Etiam in CAMERAR. *Epit.*
e) *Flor.* p. 16.
f) BLAIR. *Eſſ.* p. 161.
g) Centunculus generis Clematidis, foliis ad ſimilitudinem capitis penularum PLIN. L. XXIV. n. 88. planta ignota.
h) DILLEN. OEDER.
i) IDEM.
k) OEDER.
l) IDEM.
m) IDEM.
n) IDEM.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0327-9

*627. CENTUNCULUS Dillen. Linn. I. p. 169.
Alsine palustris minima, floscults albis Menzel. *pugil. rar. t. 4. f. 5.*
Anagallis palustris Vaillant. p. 12. *t.* 4 *f.* 2. bene.
Anagallidastrum exiguum foliis lanceolatis alternis Micheli *nov. gener.* p. 14. *t.* 18.
Icon optima Oederi. *ic. t.* 177.
Abunde reperi inter lacum Lemanum & *les Grangettes*, ultra *Noville*. Cl. la Chenal *o)* circa *Domum rubram.*
Ex minutioribus plantis. Caulis uncialis, ex minima radice, procumbens, tamen ramosus. Folia magna, alterna, serpylli, acuminata, sessilia; sic flores in alis foliorum sessiles, solitarii, minimi, albi, pellucidi, postque eos fructus frequentes remanent.

LYSIMACHIA *p)* Tournefortii t. 59.
Linn. n. 205.

Anagallidi proxima differentit fructu in decem valvas diviso.

628. LYSIMACHIA caule decumbente, foliis ovato lanceolatis, petiolis alaribus, unifloris.
Anagallis luteo flore Clus. *pannon.* p. 492. 493.
Anagallis lutea nemorum. Ic. Rob. n. 20.
Oval loosestrife Hill. T. VIII. *t.* 35.
Lysimachia foliis ovatis, acutis, floribus solitariis, caule procumbente Linn. *I.* p. 211.
Icon Oederi *t.* 74.
Anagallis alpina ramosa, lutea Muralt. p. 703.
Circa Bernam in sylvis vulgaris, ut *Bremgarten*, sylvula sub *Wabern*, &c. Etiam in alpes adscendit.
Caulis prostratus, & per intervalla radicatus, teres *q)*, ruber. Folia petiolata, ex ovatis lanceolata. Petioli florales longi, aphylli, uniflori, alterni & conjugati. Calyx ad basin usque divisus, segmentis acutis, angustis. Floris flavi segmenta subtiliter serrata, ex rotundis lanceolata; staminum circulus barbatus, brevissimus; fructus ovatus.

629. LYSIMACHIA caule prostrato, foliis subrotundis, petiolis alaribus, unifloris.
Nummularia Camerar. *Epit.* p. 755.
Hirundinaria seu Nummularia major Tabernæm. p. 874.
& *minor* Ejusdem.
Moneywort loosestrife Hill. VIII. *t.* 35.
Lysimachia foliis subcordatis, floribus solitariis, caule repente Linn. *I.* p. 211.
In humidis vulgo provenit.
Caulis quadrangulus, accurate terram sequitur, & radiculas subinde demittit. Folia conjugata, pene orbiculata, brevibus pedunculis. Petioli florales conjugati, longi, aphylli, uniflori. Calycis foliola cordata, basi ampliori reduplicata, qua nota insigniter a reliquis speciebus differt. Stamina in circulum pilosum coalescunt.
Vires habere videtur Anagallidis, ut leniter adstringat, cum vi subacida. Ob vim suam mitem Boerhaavii laudes experta est in scorbuto calidiori, ad hæmorrhagias uteri, variosque sanguinis fluxus. Cum Bellide conjunctum succum ad phthisin Cl. Buchwald *r)* commendavit. Claudius Agerius non aliam certiorem vulnerariam stirpem esse adfirmabat, sive extus inponeres, sive intus utereris. Externo usu dicitur in senibus molesta tibiarum ulcera sanare.

630. LYSIMACHIA foliis ovato lanceolatis, spicis paniculatis.
Lysimachia Matthiol. p. 349. Blakwell. *t.* 278.
Lysimachia lutea. Hort. Aichstett. æstiv. ord. 10. *t.* 6. *f.* 3.
Broad loosestrife Hill. *t.* 32.
Lysimachia paniculata racemis terminalibus Linn. *I.* p. 209.
β. Foliis binis, ternis, quaternis.

In

o) *Basler merkwürd.* T. XX.
p) Lysimachia, aliis lytron, caulibus cubitalibus vel altioribus, fruticolis, tenuibus, foliis geniculatim prodeuntibus, tenuibus, salicis figura, gustu adstringentibus, flore rufo, aut aureo; gignitur in aquosis Dioscorid. L. IV. c. 3. Lysimachiam Rex Lysimachus invenit, celebratam Erasistrato, salicis foliis viridibus, flore purpureo, fruticosam, ramulis erectis, odore acri, in aquosis provenientem. Plin. L. XXV. n. 35. Videtur ad Ephemerum Matthioli spectare.
q) Aliam sulcato caule distinguit Cl. Scopoli.
r) p. 184.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0328-4 DFG

In udis, pratis & foſſis frequenter.

Caulis erectus, ramoſus, hirſutus, anguloſus. Folia plerumque ternata, ad ramos binata, ex ovatis lanceolata, ſubtus hirſuta. Rami conjugati. In ſumma planta petioli conjugati, exiguis foliis adſperſi, denique in paniculam triangularem conſentiunt. Calycis ſegmenta ovato lanceolata, peracuta, oris miniatis. Flos ſaturate flavus, ſegmentis ex ovatis acuminatis. Stamina in tubum circa tubam coaleſcunt. Tuba longe de flore eminet.

Adſtringentem & vulnerariam eſſe, ad faucium *s*) inflammationes valere: ad peſtem *t*) denique legas; ſed officinis *v*) ignota eſt.

*631. LYSIMACHIA racemis denſiſſimis, alaribus, folio brevioribus.

Lyſimachia lutea altera Lobelii CLUS. p. LIII.
& *Lyſimachia lutea III. ſeu minor* EJUSDEM ibid.
Tufted looſeſtrife HILL. T. VIII. *t.* 32.
Lyſimachia racemis lateralibus pedunculatis LINN. *I.* p. 209.

In Suevia circa *Memmingen* CL. EHRHARDT. ILL. GESNERUS miſit circa *Hegnau* agri Tigurini lectam, novam civem.

Caulis ramoſus & folioſus, erectus, latus, foliis binatis, longe ex ovatis lanceolatis, plurimis punctis nigris notatis. Ex foliorum alis petioli racemoſi, foliis breviores. Racemi denſi. Stipulæ longæ, anguſtæ. Calyx ad baſin uſque ſectus, ſegmentis peranguſtis: ſic flos exiguus, in gracilia ſegmenta pene ſubulata profundiſſime diviſus, cæterum luteus, & verſus apicem punctis aurantiis notatus, tubo breviſſimo. Stamina longe de tubo floris erumpunt; tum tuba.

Vix poteſt Lyſimachiæ genus in tanta characteris diverſitate manere *x*).

HOTTONIA BOERHAAVE p. 206. LINN. n. 203.

STRATIOTES VAILLANT. *Mem. de l'Acad.* ann. 1719. p. 20.

Calyx profundiſſime in quinque partes lanceolatas diviſus *y*). Flos tubo cylindrico, ſurſum ventricoſo *z*), & ſegmentis planis, oblique reſectis, emarginatis *zz*). Fructus ex pentagonio rotundus, ſeminibus circa receptaculum plurimis. Tuba globulo ornata.

632. HOTTONIA florum verticillis ſpicatis.

Hottonia BOERHAAVII, PONTEDER. *Anthol.* p. 272.
Myriophyllum a) alterum MATTHIOL. p. 1168. *Epit.* p. 897.
Viola aquatilis DODON. *purg.* p. 230.
Stratiotes vulgare, flore albo VAILLANT. l. c.
& *flore purpureo* ibid.
Hottonia pedunculo verticillato, multiflora LINN. *Spec.* p. 208.
Hottonia paluſtris HILL. T. VIII. *t.* 21.

β. *Milleſolium aquaticum, dictum Viola aquatica ſecundum* C. B.

Abundat in paludoſis, quæ inter tres lacus ſunt, Neocomenſem, Moratenſem, & Biennenſem: tum in foſſis ſub pago *Bühl*, *Walperſwyl &c. Michelfeldæ.*

Caulis fiſtuloſus longe per aquas repit, & per intervalla radicularum faſciculos emittit: inde erigitur, non ramoſus, niſi in paniculatos petiolos. Folia in aqua reflexa, ſupra eam expanſa, quina, pinnata, pinnis planiſſimis, linearibus, ultimis ſimplicibus *b*), mediis bifurcatis, primis ramoſis, pinnulis denique bifurcatis, aut trifurcatis. Stipulæ ſub petiolis floralibus. Illi in verticillos quinati, etiam plures, ſurſum minores, in conicam paniculam ſpicatam continuantur. Flos petiolatus, albus, aut purpuraſcens umbilico ſubluteo.

MENYANTHES *c*) TOURNEFORT. t. 15.

LINN. n. 202.

Calyx brevis, quinquefidus, ſegmentis lanceolatis *d*). Flos tubuloſus *e*), ſurſum lateſcens,

s) *Weiderich* CORD. *botanolog.* p. 75.
t) LOBEL. *adverſ.* p. 344.
v) RUELL. III. c. 78.
x) Conf. etiam Cl. SCHEPIN. p. 26. 27.
y) VAILLANT. e.
z) c.
zz) d. 2.

a) Myriophyllum milleſolium, caule tenero, fœniculi foliis plurimis, in paluſtribus PLIN. L. XXIV. n. 95.
b) VAILLANT. g.
c) Trifolii genus III. Menyanthes, aliis Aſphaltum majori folio PLIN. L. XXI. n. 30.
d) TOURNEF. C.
e) B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0329-3 DFG

cens, ſemiquinquefidus *f*), ſegmentis patulis, etiam reflexis, per marginem eleganter fimbriatis *g*). Fructus ovatus *h*), bivalvis *i*). Semina numeroſa *k*), ſubrotunda, ad tres carinas collecta. Tuba bicollis, mitræ ſimilis.

633. MENYANTHES foliis ternatis LINN. I. p. 208.
Trifolium paluſtre CORD. *hiſt.* p. 96. BLAKWELL. *t.* 474. *majus* TABERNÆMONT. p. 520.
Acopa Dioſcoridis HIST. OXON. III. p. 604. s. XV. *f.* 2.
Menyanthes trifoliata HILL. VIII. *t.* 41.

Frequens in foſſis paludoſis totius Helvetiæ; circa tres lacus nuper dictos: circa lacus Genevenſis initia, prope *Noville*, &c. Etiam prope Bernam, in ſylva *Bremgarten*: circa *Frienißperg*: in ſubalpinis, ut circa *Weiſſenburg*. In montanis Juræ circa *Nodz* & alibi.

Radix longa, repens, teres, anulata, fibroſa. Caulis vaginis tectus, erectus, pedalis, cubitalis. Ex iis vaginis ſcapi florigeri. Folia longe petiolata, ternata, ovata, leviter ſerrata. Caulis terminatur ſpica florum laxa: flores petiolati. Stipulæ *l*) magnæ, ex ovatis contractæ. Calycis maximi ſegmenta obtuſa. Flos albus, roſeo tinctus. Segmenta floris & calycis ſæpe unitate abundant.

Sapor amariſſimus, & tamen pecus *m*) folia devorat, tum lepores *n*). Vis ſtomachica & reſolvens valet ad febres intermittentes, ad morbos chronicos, ad ſcorbutum *o*), ad hypochondriaca, & arthritica *p*) mala, ad podagram *q*), ad initia hydropis *r*), ad atoniam *s*), ad ulcera antiqua *t*), ad pectoris adfectus *v*) phthiſin minantes. Paralyſin hypochondriacam VIRIDETUS hoc auxilio ſuperavit. Sunt, qui inter lithontriptica numeraverint *x*). Pulvis caulis ad drachmam ſumtus alvum movet *y*) & vomitum. Sicca planta vires fere amittit *z*). In ſale fixo acor eſt & phlogiſton *a*). Coctum & expreſſum facit colorem viridem *b*).

Menoanthen rotundifoliam nondum in Helvetia reperi.

SOLDANELLA TOURNEFORT. t. 16.
LINN. n. 199.

Calyx in quinque lanceolata ſegmenta profundiſſime diviſus *c*). Floris tubus latus, campanulatus *d*). quinquepartitus, ſegmentis laciniatis & tenuiſſime diviſis *e*). Filamenta brevia: antheræ tubam circumdant: tuba ſimplex *f*). Fructus longe cylindricus *g*), in ſumma parte multis dentibus inciſus *h*), lineis intortis inſcriptus. In ejus ima parte placenta *i*), ad quam numeroſa ſemina *k*).

634. SOLDANELLA.
Soldanella minore folio CLUS. *pannon.* p. 355.
& *Soldanella alpina* EJUSDEM p. 354.
Soldanella alpina CAMERAR. *Epit.* p. 254. *minor* MANGET. *Pharmac. II. t.* 24.
Soldanella alpina rotundifolia SCHEUCHZER. *It. I.* p. 50.
Blue ſpirewort HILL. Vol. VIII. *t.* 43.
β. Flore albo SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 341.

Ubique in alpibus, qua nix nuper deliqueſcit. In monte *Dolaz*. Dicunt etiam in montanis naſci, in *Ramliſperg*.

Radix perennis, lignoſa: folia petiolata, reniformia, ſed rotundiora, firmula, levia, integra. Scapi nudi, uniflori, biflori, triflori: flos ſaturate cæruleus; ſic fructus.

Alvum acriter purgare CONSTANT: vereor autem, ne cum marina Soldanella alpinam confuderit: ea enim alvum ducit, & de gente eſt convolvuli.

CYCLA-

f) ad B. & C.
g) A.
h) E.
i) G. H.
k) I.
l) WILLI.
m) SCHREBER. III. *Saml.* p. 57.
n) BERNHARD. *Wieſenbau* p. 180. LINN.
o) Decocto Du CLOS. *anc. mem* p. 329. tum WILLI. S. PAULI. In cereviſia BARTHOL. *bibl.* p. 69.
p) *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann. III.* obſ. 123. Cum ſero lactis in ſe ipſo expertus eſt BOERHAAVIUS.
q) BOERHAAVE.
r) S. PAULI. Etiam formatam MELLI.
s) WILLI *Act. hafn. III.* obſ. 75.
t) BOERHAAVE.
v) SCHULZE *mat. med.* p. 445. cum cereviſia decoctum, addito ſemine lycopodii.
x) *Breſl. Saml.* 1723. m. Febr.
y) WILLI.
z) SCHREBER.
a) GMELIN. *Comm. Acad. Petrop. V.* p. 289.
b) LINDER. *färgekonſt* p. 96.
c) Latiuſcule TOURNEF. C.
d) B.
e) A.
f) ad D.
g) E.F.
h) F.
i) G. *k*) H.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0330-4 DFG

CYCLAMINUS *a*).

CYCLAMEN Tournefort. t. 68.

Linn. n. 201.

Calyx campaniformis, ſemiquinquefidus, ſegmentis ovato lanceolatis *b*): floris tubus brevis *c*), cernuus *d*), contractus; ex eo quinque ſegmenta ovato *e*) lanceolata, etiam elliptica, ſurſum reflexa. Staminum breviſſima filamenta: antheræ germen circumſtant: fructus mollis, ſubrotundus *f*), multivalvis, polyſpermos: ſemina in orbem circa placentam diſpoſita *g*).

635. CYCLAMINUS flore cernuo, ſegmentis ſurſum reflexis.

Cyclaminus Camerar. *Epit.* p. 357.
Cyclaminus odorato purpureo flore Clus. *pannon.* p. 253.
Artanica Cyclamen Blakwell. *t.* 147. cum charactere.
Cyclamen corolla retroflexa Linn. *I.* p. 207.
Hearted ſowbread Hill. Vol. VIII. *t.* 42.

Varietates habet innumerabiles. Ecce Muntingii tabulas 144. 146. 147. Passæi t. 13. 14. Anguillaram p. 173.

In Helvetiæ ſubmontanis & ſubalpinis rupibus. Rupe *au Rocher de la Praiſſe*, & e regione ad ſcopulos ſub *Porta Saxi*. Circa *Weſen*, *Walenſtadt*, *Chur*, & paſſim in Rhætia, ad lacum *Thunenſem*. In monte *Saleva*, *Generoſo*.

Inter ſubmontana loca reperi circa *Baume & Creſſier*, qua deſcenditur a *Liniére*. Cl. Divernoi *au Bois de l'Iter* & alibi, & paſſim in Neocaſtrenſi Comitatu. Circa *Nods* Cl. Rossel.

Albo flore C. Gesner.

Radix eſt craſſum, informe, durumque tuber. Ex eo multi petioli prodeunt, aut unifolii, aut uniflori. Folia craſſa, membranacea, reniformia, aut cordata, oris integris, maculis albis picta, nigrove inſcripta circulo, ſubtus rubra. Flos dilute purpureus, ſuaveolens.

Radicem circa *Aſtracan b*) edulem eſſe lego: ſed ea gens neque fungis venenatis parcit. Ad drachmam ſumta cum flagitio alvum movet, ut a Præceptore inter venena numeretur: ſiccum tamen debilius eſt *i*). Ex radice piſces intoxicari Oppianus *k*). Pro irritante medicamento laudat Aretæus *l*), quo flatus deorſum pellantur. Succum ad aureos duos & quatuor Veteres *m*) propinabant. Manducata radix ad dolorem dentium præſcribitur, etſi eum videtur augere *n*). Trita unguentum dat *o*), quod per integram cutem alvum ducit, etiam nimis vehementer *p*). Ad lienis ſcirrhos laudatur *q*), & ad vermes.

Nullam memorabilem varietatem in Helvetia reperi, ſed habet Tragus

β. Hermodactylum p. 758. quæ *exigua Cyclaminus* Ejusdem p. 905.
Cyclaminum radice avellanæ magnitudine Clus. *pannon.* p. 235.
Cyclamen parva radice I. B. III. p. 553.

Tragus in ſylvis haud longe a Curia Rhætorum.

Deinde *γ*.

Cyclaminus radice oblonga Gesneri *hort.* p. 256.
Κυκλαμινος μακροριζος Kentmanni Wolf. *pollic.* p. 52.
Cyclaminus odorata macrorrhizos Clus. *hiſt.* p. 264.
Cyclaminus μακροριζος Camerar. *Epit.* p. 358.

Radix ex longo filamento pendula, ſub terra depacto.

δ. Porro *Cyclamen odoratum æſtivo ſolſtitio florens folio maculato* C. B.

Inter *Fläſch & Lucisſteig* Scheuchzerus, foliis aliquantum angulosis.

Denique

a) Cyclamini radix rapo ſimilis, cortice nigro, foliis Hederæ ninoribus, nigrioribus, tenerioribus, ſine angulis, in quibus maculæ ſupra & infra albicantes; caule exiguo, inani, nudo, floribus purpureis, roſarum effigie Dioscorid. L. II. c. 158. Plin. L. XXV n. 67. Cyclamini flos coloſſinus in coronas admittitur Ejusdem L. XXI. c. 9. Cyclaminus bis in anno floret, vere & autumno L. XXI. c. 18. Cyclamini ſuccus Aretæus *cur. acut. II.* c. 5. Herba Cyclaminus Marcellus. Radix Cyclamini Oppian. L. IV. Radix terræ mali Marcell. c. 12. Cyclamen flore vere Violæ Platear. p. 179. b. Cyclamen parvum vere floret Mesue p. 78. Arthanita Ejusdem p. 77. 160. b.

b) Tourner. H.

c) B.
d) A.
e) C.D.E.F.G.
f) K.
g) L.M.
h) Muller. *Saml. VII.*
i) Gleditsch. *meth.* p.
k) L. IV.
l) l. c.
m) Mesue p. 776.
n) Marcell. c. 12.
o) Duo Mesue p. 169.
p) Sylvius.
q) Gattinaria p. 114.

Denique Lobelius recenſet.

ε. *Cyclamen ex montibus Rhæticis folio Hederæ triplici mucrone diſtinctum* Lobel. *adverſ.* p. 264. & *ic.* p. 605.

Dented Sowbread Hill. l. c. & *Gashed Sowbread.*

Cyclamen folio anguloſo I. B. III. p. 553. quod Ill. Allionius *r*) a ſubrotundo diſtinguit.

Nemo, præter Lobelium, in Helvetia vidit.

GENTIANA Linn. n. 322.

GENTIANA *a*) Tournefortii t. 40.

& CENTAURIUM MINUS Tournef. t. 48.

Multiforme genus, neque tamen Sweertiam ſeparare licet, ob ſimilia fere ornamenta, quæ ſunt in Gentianis. Vaſtum tamen & multiforme genus egeret diminutione. Mihi ſufficit ſpecies rite conſtatuiſſe.

Calyx in tot ſegmenta fiſſus, quot ſunt floris partes; numerus enim ab octo ad quatuor mutabilis eſt, & ſæpiſſime quatuor & quinque in eadem ſtirpe partes ſunt, aut quinque & ſex; cæterum aut profunde diviſus, aut tubuloſus, & ſæpe ſpathaceus. Flos perinde nullam certam fabricam habet; tubo brevi, rotato *b*), aut longiuſculo, aut campaniformi *c*), aut infundibuliformi, longo & ſtricto. Segmenta modo erecta, modo patula. Ornamenta varia in plurimis ſpeciebus. Squamæ hirſutæ, tubercula, pili, plicæ demum inter ſegmenta mediæ. Stamina alias circa tubam coaleſcunt, alias minime. Fructus ſemper oblongus, conicus *d*), ſed latior *e*), aut anguſtior *f*), bivalvis *g*), polyſpermos. Tubæ alias duæ ſeſſiles, curvæ, revolutæ *h*); alias etiam unica. Omnibus folia conjugata, & glabra, ſimplicia, & communis habitus, ſaporque, ni fallor, omnibus amarus.

I. FLORE QUINQUEFIDO.

I. FLORE ROTATO.

I. TUBO FLORIS BREVISSIMO.

636. GENTIANA foliis radicalibus petiolatis, ovatis, floribus paniculatis, rotatis, ſpicatis. Conf. *Emend. III.* n. 144.

Icon ænea Gesneri in prima parte Operum.

Gentiana XII. Clus. *pannon.* p. 292.

Μελανοφικτη Reneaulme p. 65.

Gentiana paluſtris latifolia flore punctato C. B. Scheuchzer. *It. IV.* p. 156.

Gentiana Pennæi cærulea punctata Barrelier *ic.* 91.

Oval Felwort Hill. *VIII. t.* 60.

Sweertia Linn. *gen. n.* 321. *corollis quinquefidis, foliis radicalibus ovalibus* Linn. L p. 328.

In pratis montanis udis Helvetiæ paſſim. In monte *Rigi* Scheuchzer. In pratis udis *Harzersboden* inter *Tſchangnau & Habcheren* abunde legi. Cl. Gagnebin *aux Pontins, à l'Echelette, à l'Anvers de Renans, à la Varode.* Gener. de Saussure circa lacum *des Rouſſes.*

Radix lignoſa, nigia, obliqua, fibras plurimas dejiciens, amariſſima. Folia ad terram petiolata, obtuſa, quinquenervia: ad caulem ſeſſilia, acutiora. Caulis cubitalis, erectus, ramoſus. Flores in ſummo caule, ex petiolis erectis, multifloris, in paniculam ramoſam continuatis. Calyx ad baſin uſque quinquefidus, ſegmentis latiuſculis. Flos tubo brevi, ſegmentis ellipticis & elliptico lanceolatis, lineatis & punctatis, cæruleis. In principio cujusque ſegmenti floralis duo tumores barbati *i*). Stamina diſtincta. Fructus fuſi forma, in medio ventricoſus, utrinque acutus. Tuba ſimplex Cl. Gleditschio, nam recentem non præſto habeo.

637. GEN-

r) *Flor. Sard.* p. 92.

a) Gentianam invenit Gentius, Rex Illyriorum; in Illyria præſtantiſſima provenit, foliis proxime radicem juglandis aut plantaginis, partim e medio caule, & præſertim juxta cacumen, magnitudine lactucæ, caule tenero, unciam craſſo, cavo, inani, ex intervallis foliato, tricubitali nonnunquam, radice longa, ariſtolochiæ longæ, craſſa, amara: ſemine in calycibus lato, levi, flore ſphondylii; in aquoſis ſubalpinis multa Dioscorid. III.c.3. Plin.L.XXV. n. 34. Poſſet eſſe noſtra magna Gentiana. Add. Rhaze ad Mansor. L. III. c. 30.

b) Tournef. A.A.

c) B.C.

d) D.E.H.

e) H.

f) E.

g) I.I.

h) ad D.H.E.

i) Hill. ad C.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0332-5 DFG

637. GENTIANA caule folioſo, foliis ovatis, nervoſis, floribus rotatis, verticillatis. Conf. *It. Helv. II.* n. 23.

Gentiana CAMERAR. *epit.* p. 415. DODON. *purg.* p. 69.
Gentiana inſignis alpina floribus aureis BESLER. *Gazophylac. t.* 2.
Great yellow Gentian HILL. *VIII. t.* 54.
Gentiana major vulgaris flore pallido BARRELIER. *ic.* 63.
Αστριας RENEAULME p. 63. 64.
Gentiana lutea MILLER. *t.* 439.
Gentiana corollis quinquefidis, rotatis, verticillatis, calycibus ſpathaceis LINN. *I.* p. 329.

In pratis montanis & ſubalpinis, poſt horæ adſcenſum ex planitie ubique, ut ſuper *Neuenſtatt* verſus *Nodz*, ſub *Panex*, in pratis *Jorogne*. Latos tractus occupat, quæ a pecore non tangatur.

Radix omnium maxima, aliquot pedum, cylindrica, rugoſa, anulata, cortice nigro, intus flaveſcens. Caulis in toto genere maximus, bicubitalis, non ramoſus. Folia ima petiolata, ſuperiora ſeſſilia, ampliſſima, ovata, nervis ſubtus notata, in apice convenientibus. Flores in petiolis unifloris, erectis, ex ala foliorum prodeuntibus, denſum circa caulem verticillum faciunt. Calyx tenuis, in quinque ſegmenta diviſus, plerumque ſpathaceus, bivalvis, lacer, altera parte dentata. Flos ex brevi tubo rotatus *k*). Segmenta quinque ad octo *l*), longa, acuta. Ad ortum germinis tot viridia tubercula, quot floris partes. Stamina longa, de flore eminentia, libera antheris maximis. Fructus brevis, in medio ventricoſus *m*), longe conicus, ſubquadratus, roſtratus. Tubæ duæ breviſſimæ. Semina magna, foliacea *n*), ex ovatis reniformia, fere ſterilia *o*).

Radix ab antiquiſſimis temporibus inter celebria medicamenta fuit. Infuſum *p*) aquoſum amariſſimum eſt, ſic extractum *q*): ſic ſpirituoſa tinctura *r*) & extractum. Pars reſinoſa ab abundantiori gummoſa vix poteſt *s*) ſeparari. Aqua amara eſt & ſtomachica: ſpiritum etiam fortem dat, quo Sanganenſes *t*) plurimum utuntur. In ſale ipſo Garayana arte parato, etſi in principio dulcis videtur, tamen denique amaror prævalet *v*). Etiam oleum cum aqua amarum adſcendit *x*).

Veteres pro adſtringente medicamento habebant *y*), & recipiebant in antidoton *z*) MITHRIDATIS. Succum ad vermes exhibebant *a*), & ad aſthma *b*). Vinum ex Gentiana PLINIUS habet *c*).

Noſtris temporibus ob vim ſtomacho amicam in medicinam recipitur. A multis etiam medicis ad febres *d*) intermittentes propinatur, non ideo aut corticis æmula futura, aut perpetuo efficax *e*). Infuſa cum vino ad menſes movendos confert, & ad cachexiam *f*) utilis eſt; denique ad podagram *g*). Nimio uſu dicitur vaccis diarrhœam excitare *h*), etiam vomitum movere *i*). Extractum cum carne digeſtum acorem expedivit, & carnem diu ſanavit integram, eſtque inter magna antiſeptica *i**).

Externo uſu in fiſtulis turundæ loco eſt. Veteres ad menſes ciendos *k*) peſſi loco inmittebant.

In arte veterinaria princeps medicamentum eſt, ad vermes, ad arcendam putredinem *l*).

In officinas Angliæ radix *m*) venenata & magis olens cum Gentianæ nomine irrepſit, quæ canes occidebat. Thoræ radicem *n*) fuiſſe vix credas, quæ tantilla ſit.

a) CELSUS L. V. c. 23.
b) In NICOLAUM p. 163.
c) L. XIV. c. 16.
d) GESNER. *epiſt.* p. 63. CHOMEL. BUCHWALD. p. 72. proprio experimento. LENTILIUS data radice, ad unciam ſemis cum Fraxini cortice.
e) TRALLES *Carlsbad* p. 110.
f) BUCHWALD. p. 132.
g) Laudat WHYTT. *nerv. disord.* p. 383.
h) BOCCONE *oſſerv.* p. 187.
i) GUMPRECHT. ad LOESECKE *arzneymitt.* p. 181.
*i**) *Eſſ. ſur la putrefatt.* p. 324. 325.
k) In NICOLAUM p. 63.
l) BRUAND. *Mémoires ſur la maladie des bêtes* p. 64.
m) *Phil. Tranſ.* n. 486. *Gentlem. mag.* 1758. *March.*
n) LEWIS p. 575.
o) BOD. a STAPEL. in THEOPHRAST. 1045.
p) CARTHEUSER. *mat. med.* p. 481.
q) Inter officinalia habet LEWIS. p. 576.
r) Eam absque viribus eſſe HEYDE obſ. 74.
s) CARTHEUSER.
t) FÆSI *Geograph. III.* p. 315.
v) LA GARAYE p. 132.
x) FLOYER. *pharmacob.* p. 23.
y) CÆLIUS *tard. II.* c. 13.
z) CELSUS L. V. c. 23.
a) CÆLIUS *tard. IV.* c. 8.

II FLORE CAMPANIFORMI STAMINIBUS CONNATIS. PNEUMONANTHE GLEDITSCH.

638. GENTIANA foliis ovato lanceolatis, nervosis, floribus campaniformibus, fasciculatis, creberrime punctatis.

Gentiana major pallida, punctis distincta Clus. *pannon.* p. 280.
Gentiana alpina, floribus punctatis, nigricantibus, flavescentibus Besler. *Gazophyl.* T. I.
Gentiana alpina major, flore aureo & purpureo obsoleto Zanoni p. 120. *t.* 82.
Gentiana major, flore punctato I. R. H. Scheuchzer. *It. IV.* p. 334.
Gentiana corollis quinquefidis, campanulatis, punctatis, verticillatis, calycibus quinquedentatis, Linn. *I.* p. 329.
Great dotted Gentian Hill. *VIII. t.* 54.
Gentiana punctata Jacquin. *obss. II. t.* 39.

Aliquanto rarior priori, & magis alpina, neque montana. In monte *Javernaz*, *sur Champ*, *Taveyannaz*, *les Martinets*, aliisque montibus ad pagum *Bex* pertinentibus. In M. *Fouly & Jeman*, *S. Bernhard Valesiæ.* Ad rupem glacialem, ex qua Rhodanus scaturit. In monte *Gamor* Abbatiscellanorum J. Gesner.

Radix teres, anulata, cubitalis, rariter ramosa, ramis conicis, multiceps. Caulis pedalis, cubitalis, non ramosus. Verticilli tantum duo, ad summum tres, in summa planta, summus maximus, & confertissimus. Flores in petiolis unifloris. Calyx spathaceus, albus. Flos campaniformis, bivalvis, utroque segmento, dentibus notato, segmentis quinque *o*), & frequenter sex, etiam septem & octo, ex rotundo lanceolatis: tubo luteo, segmentis pallidis, maculis exiguis, fuscis, punctatis. Fructus ex natura generis. Stamina longis filamentis, antheris coalescunt, ut sit de genere Pneumonanthes Gleditschii.

639. GENTIANA foliis ovato lanceolatis, nervosis, floribus campaniformibus, fasciculatis, rariter punctatis.

Gentiana I. seu major, purpureo flore Clus. *pannon.* p. 277. 278.
Gentiana major alia Camerar. *epit.* p. 416.
Κοιλανθη Reneaulme p. 65.
Gentiana major purpurea C. B. Scheuchzer. *It, IV.* p. 334.
Icon Oederi *t.* 50.
Gentiana purpurea Hill. *t.* 54.
Gentiana corollis quinquefidis, campaniformibus, verticillatis, calycibus subspathaceis Linn. *I.* p. 329.

β. Flore albo Clus. p. 279.

γ. Flore roseo legi in monte *Lioson.*

Aliquanto frequentior priori: eam reperi in monte *Perche*, *Lioson*, in valle *les Mosses.* In M. *Javernaz*, *Ovannaz*, *Richard*, *sur Champ*, *Enzeindaz*, ad originem montis *Argentine*: in paludosis *die Möser* supra *Habcheren*: in monte *Waach & Stokhorn*: in pratis vallis *Ursariæ*, circa fontes *Rhodani*; in *Gotthardo.* C. Gesnerus in *Pilato* monte; Aretius in *Nesso*; I. B. *Burmii* Rhætorum; J. Gesner. in monte *Bärenboden*, *Rigi & Pilato.* Sed etiam in M. *Speluga & Fouly* nascitur, in pratis alpinis.

Radix, ut in priori, amarissima, quæ in Norwegia, &, ut puto, in Germania, luteæ locum in pharmacopoliis tenet. Caulis non ramosus, erectus, pedalis, cubitalis: verticilli, ut in priori, tantum fere duo, in supremis foliis. Ea similia prioribus, potius aliquanto latiora sunt. Calyx spathaceus, bivalvis *p*), aliquot dentibus notatus. Flos similis, aliquanto durior & firmior, campaniformis, segmentis lanceolatis quinque & & sex *q*), obscure purpureis, in basi sua dilatatis. Puncta, quæ in pallida undique sparguntur, amant hic in lineas quasdam ordinari. Tubus floris luteus: stamina antheris coalescunt, ut sit Pneumonanthe *r*). A priori vix potest separari.

640. GENTIANA floribus campaniformibus, alis paucifloris, foliis ovato lanceolatis.

Icon æn. Gesner. 80. 99.

Gentiana

o) Nunquam quinque Scopoli de purpurea. Quinque & sex Jacquin.
p) *Emend. III.* n. 214. I. n. 142.
q) Etiam septem Jacquin. obss. p. 213.
r) Etiam Cl. Order.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0334-7 DFG

Gentiana Aſclepiadis folio CLUS. *pannon.* p. 280. 281. BARRELIER. *ic.* 70.
Αλπικελεοτροφος RICHER.
Δασυσιφων RENEAULME p. 67. 68.
Gentiana corollis quinquefidis, campanulatis, oppoſitis, ſeſſilibus, foliis amplexicaulibus LINN. *I.* p. 329.
Twin flowering Gentian HILL. *t.* 55.

β. Flore albo, in paſcuis alpinis *Nideren & Büel* Glaronenſium, ſupra *Biltèn.*

Flore cæruleo paſſim reperi, abunde in monte *Javernaz & Mayen:* in *Habek & Nollen* inter *Tſchangnau & Habcheren:* in deſcenſu a monte *Scheidek.* verſus *Hasli.* Cl. GAGNEBIN in monte *Chaude* ſupra *Villeneuve*, in monte *Altmatt* prope *Einſidlen*, ad *heil. Creuz* vallis *Entlibuch*, ſuper *Hergottswald*, prope *Meiringen*, *Lauterbrunn & Grindelwald* Cl. GAGNEBIN. Etiam in monte *Generoſo* Cl. CHATELAIN. In montanis etiam reperi, ut in monte *Arni* ſupra *Sumiswald*, in monte *Vogelberg* Baſileenſium.

Humilior, pedalis caulis, non ramoſus. Radix lignoſa, ramoſa. Folia ſimilia, quinquenervia, ex ovatis lanceolata, ſatis Aſclepiadi adfinia, pene amplexicaulia. Flores in brevibus petiolis bini, binis foliis inſident, in noſtris tamen etiam plures *a*), in verticillos congeſti. Calyx campaniformis, pentagonius, tubo floris brevior, quaſi reſectus, ut in campanis, ſegmentis quinque ſubulatis. Flos campaniformis, pentagonius, cæruleus, ſegmentis quinque lanceolatis, ad baſin ſuam utrinque laxiori margine auctis, qui bini binique plicam efficiunt. Tubus floris, & aliquando ſegmenta, maculata. Antheræ circa tubam coaleſcunt, ut ſit ex GLEDITSCHII *b*) placitis Pneumonanthe. Tuba ſimplex unica.

641. GENTIANA alis floriferis, foliis linearibus.
Gentiana anguſtifolia CLUS. *Pannon.* p. 284.
Pneumonanthe CORD. I. p. 162. b. LOBEL. *ic.* p. 309. GLEDITSCH *c*) *Mem. de l'Acad. de Berlin* T. VII. p. 158. & *f.* 6. 7. 8.
Gentiana minima CAMERAR. *Epit.* p. 418. BARRELIER *ic.* 51. *n.* 11. quo etiam figuræ 52. *n.I.II.*
Κυαινη RENEAULME p. 68. 69.
Gentiana corollis quinquefidis, campanulatis, oppoſitis, pedunculatis, foliis linearibus. LINN. *I.* p. 330.
Linear Gentian HILL. *t.* 55.
Icon OEDERI *t.* 269.

Non rara in Helvetiæ pratis udis, ut circa Bernam ſub *Seelhofen*, verſus *Belp.* In paludoſis prope *Mathod*, verſus *Urbam* fluv. Circa *Roche* abunde in pratis. In montanis circa *Nodz & Liniéres.* Circa *Weſen*, *Ragaz*, *Sargans* (Cellæ abunde).

Radix flava, teretibus foliis capillata. Caulis cubitalis, erectus, vix ramoſus. Folia alias elliptica & obtuſa, alias linearia, acuta. Flores in alis foliorum pene ſeſſiles, ſolitarii. Calyx tubuloſus, quaſi reſectus, ſegmentis ſubulatis. Flos pulcherrime cyaneus, campaniformis, ſegmentis quinque triangularibus, tubo intus punctato. Inter floris ſegmenta plicæ, ut in præcedente, & glandulæ quinque circa germen, ut in Gentiana lutea. Fructus in medio ventricoſus. Stamina in unum conum coaleſcentia. Semina minutiſſima, acuminata.

Amarorem gentis ſuæ habet & vires *d*). Vulnerariam eſſe, valere ad ſubluxationes *e*).

Genus Pneumonanthes vix admitti poteſt, ob ſummam adfinitatem cum Gentiana 638.

642. GENTIANA foliis lanceolatis, caule unifloro, flore maximo, campaniformi.
Gentianella verna major CLUS. *Pannon.* p. 284. 285.
Θυλακιτις RENEAULME p. 68. 70.
Gentiana major, flore cæruleo SWEERT. T. II. t. 11. & *minor* ibid.
Gentiana alpina latifolia, magno flore C. B. *Prodr.* p. 97. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 37.
& *Gentiana alpina anguſtifolia, magno flore* C. B. I. R. H.
Icones BARRELIER. *n.* 47. 105. 106. 110.
Gentianella purpurea, Violæ marianæ flore BOCCONE *muſ. di piant.* p. 21. *t.* 6.
Gentiana corolla quinquefida, campanulata, caulem excedente LINN. *I.* p. 330.
Dwarf Gentian HILL. *t.* 55. foliis valde latis.
& *Vaſt flowerd Gentian. t.* 56.

In omnibus ſubalpinis & montanis Juræ pratis frequentiſſima.

Radix

a) CLUS. RENEAULME.
b) *Emend. I.* n. 143. GLEDITSCH. f. 5.
c) Probat Cl. BOEHMER. p. 25.
d) S. PAULI.
e) *Comm. Lit. Nor.* ann. 1743. *hebd.* 7.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0335-3

Radix magna, lignoſa, multiceps. Ad terram roſula foliorum firmorum, trinerviorum, ex ovato lanceolatorum, aut ex elliptico. Caulis fere reclinatus, humi ſuſus, uno pari foliorum, duobusve donatus, uniflorus. Sed is flos maximus eſt, totoque caule major, ſaturate cyaneus, tubo intus punctato. Calycis ſegmenta ovato lanceolata. Flos campaniformis, ventricoſus, ſegmentis lanceolatis, in baſi latioribus, plicis inter quæque duo *f*) ſegmenta intermediis albidis. Stamina circa *g*) tubam antheris ſuis coaleſcunt. Tuba longa, fine bifido. Fructus fuſiformis; ſemina ex ellipticis utrinque acuminata, undique ſulcata. Germen quinque tuberculis melliferis comitatum *h*), ut in Gentiana lutea.

III. FLORIBUS INFUNDIBULIFORMIBUS.

643. GENTIANA foliis ovato lanceolatis, nervoſis, vaginalibus, floribus verticillatis & umbellatis.

Cruciata DODON. *pæmp.* p. 71.
Gentiana minor CAMERAR. *Epit.* p. 417.
Τετρορριζα RENEAULME p. 73.
Gentiana corollis quadrifidis imberbibus, floribus verticillatis, ſeſſilibus LINN. *I.* p. 334.
Cluſterd Gentian HILL. *t.* 58.

Bernæ ſatis vulgaris, in prato carnificis ſuburbano: in ſylvula *Weiſſenſtein.* In Aquilejenſibus frequens, *en Ormond deſſus*, *&c.* In pratis montanis circa *Ferriére.*

Radix ramoſa, intricata, unde nomen. Caulis firmus, erectus, dodrantalis, pedalis, totus tegitur foliis firmis, quinque nervis parallelis inſcriptis, ex ovato lanceolatis, petiolatis, petiolis ſpathaceis. Flores de foliorum alis, in perbrevibus pediculis verticillos faciunt, & in caule duos, tres, & in ſummis ramis caulem terminantes. Calyx tener, membranaceus, brevis, brevibus & acutis denticulis, tot ſegmentis inciſus, quot ſunt floris, fere quaternis, tamen & quinis: etiam in ſpathæ modum laceratur. Flos tubulo minus lato, tamen ventricoſo, triangularibus dentibus quatuor, etiam quinque, patulis, pulcherrime cæruleis: Inter ſegmenta floralia pali *i*) ſimplices aut bifidi, aut trifidi. Stamina libera. Fructus ovalis fuſiformis: tubæ duæ pariter craſſeſcentes. Semina penę ovata.

Penetrante & *diuturno eſt amarore. Datur, ut officinarum* lutea Gentiana, ad drachmam ante paroxyſmum febris *intermittentis.* Eadem eſt vis *extracti.* Ad ulcera phagedænica laudatur *k*).

644. GENTIANA foliis ovato lanceolatis, caule unifloro.

Gentianella verna minor CLUS. *hipp.* p. 354. *Pannon.* p. 287. *caule folioſo.*
Ηοικαλη RENEAULME p. 68. 75. non bene, petalis ſerratis.
Gentianella, quæ Hippion I. B. III. p. 527.
Ic. BARRELIER. 109. *n.* 1. 2. exſcriptæ.
Gentiana corolla quinquefida, infundibuliformi, caulem excedente, foliis radicalibus, confertis majoribus LINN. *I.* p. 331.

Frequens in pratis udis circa Bernam, *Eymatten*, *Seelhofen*, *Drakau.* Etiam in alpes adſcendit, *Danſez*, *Chapuiſe*, *la Varaz*, *Fouly*, *Simplon.* Albo flore aliquoties reperi.

Radix multiceps, lutea, cauliculos plures fundit: in quolibet folia ovato lanceolata, obſcure nervoſa, conjugata & cruciata, ad ſex paria, in terra ſibi viciniſſima: deinde paria tria, duo caulina diſtantia, & ſupremum calyci viciniſſimum, ſed etiam unicum vidi. Caulis biuncialis, nunquam ramoſus, perpetuo uniflorus. Calyx pentagonus, alis quaſi eminentibus percurſus, dimidii floris longitudine, quinis ſegmentis brevibus, lanceolatis. Flos tubulo cylindrico, ſegmentis ovato lanceolatis, patulis, per oram ſerratis, & quaſi adroſis: pulcherrime & ſaturate cyaneis: inter duo quæque ſegmenta auricula bicornis, cornubus ſerratis, ex albo cærulea. Stamina longe tubo floris adglutinata. Fructus fuſi ſimilis, longus, adtactus diſſilit. Tuba longa, terminata diſco plumoſo, ſemicirculari.

Ex florum ſucco pulcherrimum colorem paravi *l*).

Non ſatis novi, an ſeparare liceat plantam *m*) humiliorem, unciali paulo altiorem, ad terram

f) GLEDITSCH. f. 3.
g) IDEM f. 4.
h) IDEM.
i) Habet CAMERARIUS.
k) RAYMAN. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1733. *hebd.* 46.
l) SLOANE.
m) *Emend. V.* n. 36.

terram roſulam habentem foliorum breviorum, quam prior, non ita nervoſorum, pene ſubrotundorum, accurate lanceolatorum, & argutorum. Flos minor, ſimilibus ex albo & cæruleo variis ornamentis inter ſegmenta floralia diſtinctus. Summarum alpium ſolarum eſt, *Fouly*, *S. Bernhard*; etiam in *Taveyannaz*. Diceres hybridem inter Hippion & Bavaricam.

Gentiana pumila Cl. JACQUIN. obſſ. II. p. 29. t. 49. aliquanto anguſtiori folio, non differt. Ad eam accedit icon RICHERII *Gentianella* Εαφανανθοφειος.

645. GENTIANA foliis ovatis, caule unifloro. Conf. *It. helv. II.* n. 64.

Gentianella elegantiſſima Bavarica CAMERAR. *Hort.* p. 65. *ic. XV. n.* 1. & 11. & ex eo BARRELIER *n.* 101. tum 98.

Hanc eſſe potius *Pneumonanthen* CORDI, cum ad ripas Lici & Vindonis naſcatur, WELSCH *n*).

Gentianella corolla quinquefida, infundibuliformi, ſerrata, foliis obtuſis LINN. *I.* p. 331.

β. Flore albo, ſupra *les Plans*.

In alpinis ubique. *Getthard*, *Gemmi*, *Neunenen*, *Scheidek*, *Enzeinda*, *S. Bernhard*, *Pilato &c.* Deſcendit etiam in prata alpina.

Huic foliorum etiam roſula faſtigiata ad terram, ſed perfecte rotundorum. Caulis ſæpe proſtratus, trientalis & ultra, foliis multorum octo, decem, parium, ovatis, rotundis, absque acumine. In caule pariter flos unicus, grandis: calyx tubuloſus, campanulatus, dimidio tubo floris æqualis, non ultra tertias in quinque acuta ſegmenta diviſus, ſæpe violaceus. Tubulus floris longus. Segmenta ovata, modice acuminata, paulum ſerrata, pulcherrimi cæleſtis coloris. Auriculæ ex alba linea tubi floralis notæ, breviter bicornes. Fructus & ornamentum tubæ plumoſum, hemisphæricum ut in 644.

646. GENTIANA caule ramoſo, calycibus alatis.

Gentianella cærulea cordata COLUMN. p. 220. 221.

Ex eo BARRELIER. *lc.* 122. *n.* 2.

Gentiana cærulea, calyce turgido SCHEUCHZER. *It. I.* p. 37.

Gentiana corollis quinquefidis hypocrateriformibus, calycibus plicato alatis LINN. *I.* p. 336.

β. Flore albo, ſupra *les Plans*.

Alpina & montana. In valle *Urſaria*, M. *Splügen*: in monte *Joch & Ochſenſtok*. In M. *Intrame*. Inter montana prope montem *Feuerſtein*, *à Valanvron*, *à la Chaſſeralle*. In planitiem deſcendit prope *Vervay*, ubi ad foſſas abunde reperi, eundo verſus *le Furet*.

Radix gracilis, flava. Folia radicalia minus inſignem roſulam efficiunt, ex ovatis acuminata, cito emarcida; ad caulem ſeptem & ultra paria ſunt foliorum lanceolatorum. Caulis erectus, ab imo ad ſummum ramoſus, dodrantalis, plerumque humilior. Quemque ramum flos ſuus terminat. Calyx laxe florem continet, pene ovatus, alis quinque, etiam ſex, per ſuam longitudinem ita percurſus, ut in ſpeciem alarum feminis Laſerpitii emineant. Flos paulum ſuper calycem producitur, tubo cylindrico, ſegmentis quinque & ſex ovatis, extus ſubviridibus, intus pulcherrimi cæleſtis coloris. Auriculæ inter ſegmenta mediæ bicornes. Tuba longa coronatur ornamento plumoſo diſcoide, rotundo. Stamina libera. Fructus pene cylindricus, longus; ſeminibus innumeris, ovatis, acuminatis, rugoſis.

647. GENTIANA caule ramoſo, foliis ovato lanceolatis, floribus infundibuliformibus.

Gentiana XI. CLUS. *Pannon.* p. 291.

Gentiana minima LOBEL. *adverſ.* p. 131. *ic.* p. 310.

Icones BARRELIER. 103. *n.* 3.

Gentiana alpina pumila Centaurii minoris folio I. R. H. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 133.

& *Gentianella minor, ſeu Gentianella alpina, brevi folio* SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 334.

Icon OEDERI *n.* 17.

Gentiana corollis quinquefidis, infundibuliformibus, ramis unifloris alternis.

β. Flore albo SCHEUCHZER. *It. II.*

Vera alpina planta, quam in *Gemmio*, *Joch*, *Enzeinda*, *Gotthardo* legerim. SCHEUCHZER ad lacum *Silienſem*, & *Sylvæ planæ*, & in ſummo monte *Flimſenſium*. Abunde provenit etiam in montibus *Aï* ad *Leyſin* pertinentibus; tum in *Arpille*, *Simplon*, *Fouly*, *Taveyannaz*, *Serin*, *Pilato &c.*

n) *Hecatoſt. II.* obſ. 93.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0337-4 DFG

Radix *o*) exigua, caulis alias uniflorus, frequenter tamen ramoſus, ut ab imo ad ſummum, ex cujusque paris foliorum ala, unus flos exeat, & ſupremi ſuper inferiores, tamquam gradus ſcalæ ſe efferant: ii rami ſæpe alterni, tamen & conjugati ſunt *p*). Folia radicalia ovata, obtuſe lanceolata, pauca: caulina paulo longiora, ovata, acuminata, parium ad octo. Calyx pentagonius, dimidia floris longitudine, longior, finditur ad unam tertiam in ſegmenta quinque, longo & demum peracuto mucrone. Flos, quam prioribus, aliquanto ſtrictior, hactenus ad Centaurium minus accedit. Segmenta quinque lanceolata, extus ſubviridia, intus ſature cærulea, non absque virore. Auriculæ inter ſegmenta mediæ, ex albis floris lineis natæ, ut in prioribus. Fructus ſimilis ſurſum conicus: tuba unica, fine hemiſphærico, plumoſo.

648. GENTIANA caule dichotomo, floribus infundibuliformibus, ſtriatis, quinquefidis, vide LINN. l. p. 332.

Centaurium minus q) DODON. *purg.* p. 52. CAMERAR. *Epit.* p. 428. cum charactere. BLAKWELL. *t.* 452.

Πικρὸν *Erythræa* RENEAULME p. 76. 77.

Eſt laudata Peruvianis *Canche lagua* QUER. *flor. Eſpann. IV.* p. 120. 121.

β. Flore albo TABERNÆMONT. p. 780. BARRELIER. ic. 424. &c.

γ. Centaurium minus paluſtre ramoſiſſimum, flore purpureo VAILLANT. p. 32. t. 6. f. 1. *Hort. flor.* p. 126. & olim *Act. hafn. II.* p. 130. tum ROSEN. obſ. 8.

In ſterilibus, montoſis apricis, in ipſis foſſis orbis *an der Kniebreche.* Flore albo *am Worberwege, im Muriholz* Varietas *γ.* in paludoſis circa *Anet*, & in monte *Zurichberg* J. GESNER. Separat Cel. GERARDUS *r*), mihi videtur cum officinali manere poſſe.

Radix exigua. Ad terram foliorum roſula, quæ glauca, ex ovatis lanceolata, trinervia. Caulis quadrangulus, alis ex angulis exeuntibus, pedalis, ramoſiſſimus, dichotomus, ut flores ultimo umbellam planam efficiant. Stipulæ breves, triangulares. Flores in petiolis longiuſculis, erectis. Calyx brevis *s*), ad baſin uſque inciſus, quinque ſegmentis capillaribus. Floris tubus ſtrictus *t*). Segmenta quinque patula, ex ovatis lanceolata *v*), roſei coloris. Filamenta longe ad tubum floris adnata. Tuba unica, ornamento craſſo, ſpongioſo, bilobato. Ovarium cylindricum *x*), longum, gracile, bivalve *y*). Quæque valva dimidio ſepto diſtinguitur, axin tamen nullum habet, neque duo loculi plane ſeparantur. Semina plurima, minutiſſima *z*). Flos quaſi reſectus fructui adhæret.

Amariſſima *a*) eſt, cum ingrato ſapore, ideo *fel terræ* veteribus dicta *b*), cum acore manifeſto *c*); ſicca tamen ſaporem amittit, ut a pecore depaſci poſſit *d*). Multum dat extracti gummoſi, multum etiam reſinoſi, in quibus & in ſpirituoſo extracto vis plantæ ponitur *e*). Flores parum amari habent *f*), neque radices *g*); neque in aqua deſtillata vires ſunt *h*). In ſale fixo acor admiſtus ſupereſt *i*). Vires habet ſtomachicas *k*), tonicas, quæ vires languidas naturæ ſtimulent. Ad febres intermittentes drachmæ *l*) pondere: ad icterum, ad hydropis metum *m*), ad menſes ciendos *n*): ad arthritidem *o*), ad podagram, per D. Du VOISIN experimentum longo uſu confert. Veteres inter purgantia medicamenta numerabant *p*); monebat tamen MESUE, ſalem *q*) oportere addi. Decoctum tamen ſtrenue purgare lego, ſi ad drachmas herbæ duas, octo aquæ uncias addideris *r*), & nuper recentem alvum ducere

o) *Emend. III.* n. 218.
p) JACQUIN. p. 214. 215.
q) Graveolentia Centaurea VIRGIL. *Georg. IV.* p. 270. Centaurion lepton foliis minutis: aliis Libadion; Origani ſimile, aut Hyperico, foliis Rutæ longis & planis, caule anguloſo fruticante, flore Lychnidis, puniceo in purpuram vergenti, fructu tritici, radice tamen ſupervacua amara PLIN. L. XXV. n. 31. DIOSCORID. L. IV. c. 7.
r) *Flor.* p. 311.
s) TOURNEF. t. 48. E.
t) B.C.
v) A.
x) D.
y) E.
z) G.
a) Amariſſima κενταυρις THEOPHRAST. *caus. plant.* L. VI. c. 4.
b) PLIN. l. c. MARCELL. p. 62. 174.
c) GEOFFROI p. 276.
d) SCHREBER. III. p. 219.
e) NEUMAN. T. II. P. I. p. 413. NICOLAI *mat. med. II.* p. 216. HOFMAN. *purg. min. cogn.*
f) NEUMAN. p. 415.
g) LEWIS p. 354.
h) NEUMAN. p. 420.
i) GMELIN. *Comm. Acad. Petrop. V.* p. 237.
k) MARCELL. p. 139.
l) SLEVOGT. *Centaur. min.* de ſiccata planta.
m) Ad hydropem *Eph. Nat. Cur. Cent. X.* obſ. 24.
n) BLAIR. SLEVOGT.
o) MARCELL. p. 174.
p) DIOSCOR.
q) p. 62.
r) PREVOT. *medic. pauper.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0338-0 DFG

cere Cl. SCHULZE *s*) confirmavit. Ipſam eſſentiam HOFMANNUS *t*) inter purgantia cenſet. Externo uſu adhibetur in clyſteribus apoplecticorum, & ad mundanda ulcera; neque ei vulneraria vis magis deerit, quam adfini Gratiolæ.

649. GENTIANA foliis radicalibus ovatis, caulinis triangularibus, perfoliatis, floribus octofidis. Conf. LINN. p. 335.
Centaurium luteum CAMERAR. *epit.* p. 427.
Icones BARRELIER. 515. *n.* 1. 516. *n.* 2. 3.
Χλωρα RENEAULME p. 76. 80.
β. Foliis anguſtioribus *Hort. flor.* p. 126.
γ. Foliis ternis AMBROSIN. *nov. plant. hiſt.* c. 7. In majori opere p. 145. BUXBAUM. *Cent. V.* p. 17.
In calidiori Helvetia. Circa Genevam paſſim legi, & verſus *Verſoi*, & verſus *Thuiri*: in ipſo torrente *Baye de Clarens*: & ad rupes verſus *Viviſcum*, prope *le Baſſet*. In pratis humidis *Michelfeldenſium*.
Pulchra planta cubitalis, in ſummitate brachiata & umbellata, non dichotoma. Folia inferiora ovata, caulina baſi lata ſunt, ut connata coaleſcant, cordata, lanceolata, glauca. Flores in erectis petiolis. Calyx tubo floris æqualis, ad baſin uſque in octo capillamenta diviſus. Floris *v*) tubus latus & brevis, in octo ſegmenta plana, ovalia, patula, flava ſectus. Fructus ex ovato tetragonius, bivalvis, polyſpermos, ſucco aureo turget. Tuba ſimplex, fine quadrifido.
Etiam amarior *x*) eſt, quam rubra, ut easdem vires poſſidere videatur.
A reliquis Gentianis non una nota differt. BLAKSTONIAM vocat Cl. HUDSON.
Minimum illud Centaurium luteum, filiforme, in Helvetia nondum reperi, quod ad pagum *Engeſen* abundat, ultra *Cellam*.

IV. LAXE CAMPANULATÆ.

ORIS CILIATIS.

650. GENTIANA faucibus barbatis, calycis foliis quaternis, alterne majoribus.
Difficilis planta. *Quare primum plantam in Helvetia vulgatiorem ſolam propono, cui duo folia in calyce reliquis multo latiora ſunt.*
Οψανθη RENEAULME p. 71.
& Ευφθαλειη EJUSDEM.
An *Gentiana corollis quinquefidis hypocrateriformibus, fauce barbatis* LINN. *I.* p. 334. ob nomen RENEAULME. Sed numerus ſegmentorum noſtræ potius quaternarius eſt. In Philoſophia Botanica *a*) pro varietate habet *b*). Albo flore legi *à Comba* Aquilejæ, GAGNEBIN *près de Pertuis*, Gener. de SAUSSURE circa *Chamouny*.
Nihil vulgatius in ſubmontanis & ſubalpinis pratis: etiam in *Muteto* monte C. B. Etiam in alpes adſcendit, ut *Col de Ferry*, *Chamouny &c.*
Radix gracilis: caulis purpureus, omnium Gentianarum fere ramoſiſſimus, ramis a ſummo ad imum foliofis. Folia radicalia petiolata, ovata, caulina lata baſi caulem amplexa, lanceolata, ſublividi coloris. Flores ex alis foliorum longe petiolati, ob copiam ramorum undique caulem obtegunt. Calyx ad dimidia quadrifidus, duobus foliis peramplis, ex ovato lanceolatis, reliquis minoribus, omnibus purpura tinctis. Flos late campaniformis, profundius in quatuor ſegmenta fiſſus, aut quinque, triangularia, dilute & obſolete purpurea, parum patula. Cuique ſegmento in fauce floris ornamentum adhæret, in lacinias capillares profunde ſectum. Tuba brevibus duobus corniculis recurvis. Fructus cylindricus, longus. Stamina libera. Semina glabra, ſubrotunda.
De SCHEUCHZERI plantis *It. IV.* p. 334. *It. VII.* p. 512. nihil poteſt definiri.

651. GENTIANA faucibus barbatis, calycis ſegmentis quinis, æqualibus.
Icon lignea GESNERI 193.
Gentianella purpurea minima COLUMN. p. 221. 223. BARRELIER. *ic.* 97. *n.* 2.
Gentianellæ ſpecies quibusdam, an Cordi Pneumonanthe aut Gentiana fugax altera CLUSII I.B. III. p. 526.

Inones

r) *Mat. med.* p. 140.
s) l. c. p 33.
t) LISTER apud LOWTHORP. II. p. 698. DERHAM in *epiſt.* ad RAJUM.
v) MESUE *jun.* c. 10. SALADIN p. 359. b.
x) p. 248.
b) *Flor. Suec.* p. 83.

Icones BARRELIER. *n.* 102. 509. 510. *n.* 1. & 510. *n.* 2.
Gentianella Bellidis folio BOCCONE *muſ. di piant. t.* 101.
Downy Gentian HILL. *VIII. t.* 57.
& *Bearded Gentian* EJUSDEM *t.* 58.
An *Gentiana corollis quadrifidis, fauce barbatis* LINN. *I.* p. 338.

β. Flore albo PLOT. *natur. hiſt. of Oxfordsh.* p. 152.

In ſuis montibus Cl. GAGNEBIN: ego circa *Panex*, circa *Canderſteg* & in monte *Feuerſtein*. Baſileæ Cl. LA CHENAL.

Pleraque ſimillima habet, florem frequentius quinquefidum, ornamenta paria, & calycem campaniformem, in ſegmenta quinque æqualia diviſum, etſi vera plantæ folia calyci incumbentia fallere poſſunt, & pro latis foliis calycis imponere.

Hæc in Germania & Anglia frequentior eſt.

Fructum bicapſularem eſſe P. C. FABRICIUS *c*). Non invenio, etſi duo ſunt ſeminum ordines.

Ad pleuritidem *Bahuſienſes d*).

*652. GENTIANA floribus ſolitariis, longiſſime petiolatis, faucibus fimbriatis *Emend. VI.* n. 60. †

Nova planta lecta eſt in monte *Auffés* ſuper *Saas* Valeſiæ ſuperioris.

Radix gracilis, lutea; caules ceſpitoſi, triunciales, uniflori, raro triflori. Cuique cauli duo, tria, ad terram folia elliptica, lanceolata, duo etiam, aut tria ad caulem foliorum paria ſeſſilia, ex ovatis lanceolata: denique quatuor folia lanceolata, ſublivida, ſub quoque flore. Petioli florigeri triunciales, caulis longitudine, hinc curvuli, ex qua ſola nota plantulam ſatis diſtinguas. Calyx, ut in præcedente, campaniformis, in quatuor, aut quinque lata, ex ovato lanceolata ſegmenta diviſus. Flos tubuloſus, calyce paulo longior, perparvus, in noſtris inapertus, in quatuor & quinque ſegmenta erecta diviſus: in quorum origine ornamentum ciliatum eſt: ſtamina libera. Fructus ex ovato conicus, tubis duabus brevibus.

653. GENTIANA flore quadrifido, oris ciliatis.
Icon GESNERI *an.* 81.
Gentianella cærulea fimbriata, autumnalis, angustifolia COLUMN. p. 221. 223. BARRELIER *ic.* 97. & EJUSDEM *ic. n.* 121.
Gentianella autumnalis, folio Centaurii minoris, flore cæruleo. Hort. Aichſtett. autumn. ord. 2. *t.* 3. *f.* 2.
Gentiana corollis quadrifidis, margine ciliatis LINN. *I.* p. 334.

β. Anguſtifolia C. B. AMMAN. n. 2.

In Helvetia frequens. Etiam Bernæ *in der Eymatte nach Pümpliz hin.* Circa *Mathod, Roche, Neufchatel.* Circa *les Plans.* In monte *Muteto:* circa *Ferriére* Cl. GAGNEBIN.

Radix gracilis. Caulis erectus, pedalis, ſimplex aut ramoſus. Folia longa, ex ellipticis linearia, acuta, erecta. Flores in robuſtis petiolis, ex alis foliorum adſcendunt. Calyx laxus, tubi floris longitudine, ad tertias quadrifidus, ſegmentis lanceolatis, etiam dentatis. Floris tubus latus, profundius, quam in campanis, in quatuor longa, cærulea, ſegmenta ſectus, ex tota ora ciliis concoloribus piloſa. Fructus longe in ipſo flore pedunculatus, ex ovato quadrangularis: tuba duobus maximis ſtigmatibus terminatur, ad ſimilitudinem mitræ. Valvulæ duæ ovatæ. Semina ſcobiformia. Stamina libera. Septembri fere menſe floret.

ISOSTEMONES VASCULIFERÆ.

II. FRUCTU BILOCULARI.

CUSCUTA *e*) TOURNEFORTII t. 422.

LINN. n. 170. GUETTARD. *Mem. de l'Acad.* ann. 1744. p. 177.

Calyx profunde quinquefidus, aut quadrifidus, campaniformis, coloratus *f*), in baſi carnoſus.

c) *Primit. Butisbac.* p. 34.
d) KALM. *wästgöth. reſa* p. 202.
e) Eſt herbula Syriaca Cadytis, quæ arboribus, rupibus aliisque innaſcitur THEOPHRAST. *cauſ.* L. II. c. 23. PLIN. L. XVI. c. 44.
f) GUETTARD. t. 9. F. H. TOURNEFORT. D.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0340-9 DFG

nosus. Flos monopetalos, campaniformis, quadrifidus *g*), & quinquefidus *h*), segmentis semipatulis. Totidem ornamenta fimbriata, ut in Gentianis nonnullis, in segmentorum floris intervallis *i*) posita. Stamina quatuor & quinque, pro numero segmentorum floris *k*). Fructus subrotundus *l*), bilocularis, quatuor sulcis inscriptus *m*), tetraspermos *n*): tubæ duæ, recurvæ *o*). In seminibus planta convoluta latet *p*).

654. CUSCUTA floribus sessilibus LINN. I. p. 180.

α. Varietas major, plerumque quadrifido *q*) flore, in urtica vulgo nascens *r*), pestis Trifolii sativi, linique.

Cuscuta CAMERAR. *Epit.* p. 984.
Cassitha TABERNÆM. p. 901.

β. Minor, in Thymo nascens, *Epithymum* veterum, in Sideritide, Origano, Serpyllo, Erica, aliisque plantis minoribus provenit, in calidis rupibus vulgaris, filamentis tenuioribus, rubris *s*), flore sæpius quinquefido *t*).

Epithymum v) CAMERAR. *Epit.* p. 983. COLUMN. *Ecphras. II. c.* 23.
Cuscuta minor I. R. H. VAILLANT. p. 23.

Tota planta fit caule succulento, se circa plantas obvias convolvente. Edit papillas suctorias *x*), quæ in poros corticis plantarum se infigunt, cuscutamque nutriunt, cum destructione plantæ ipsius, quæ Cuscutam alit. Folia describit & pingit Cl. GUETTARD, nobis minus conspicua, nisi aliquas sub ramis squamas velis. Sed fasciculos densos florum sessilium habet, qui ad divisionem caulis & originem rami adsident, albi, subrubelli, succulenti.

Etiam seritur *y*).

Succo prægnat subacido *z*): qualis etiam in sale fixo natura supersest *a*). Quare vires videtur habere Sedi, resolvere adeo vi nitrosa saponacea, absque morsu: posse in morbis convenire hypochondriacis *b*), aliisve, in quibus absque impetu resolvere oportet. Veteres succum inter medicamenta alvum ducentia numeraverunt, cujus quinque drachmis Arabes *c*), quatuor DIOSCORIDES *d*), duabus ARETÆUS *e*), & ORIBASIUS *f* atram bilem expurgabant; sex drachmis RUFUS *g*). Habebant & syrupum *h*). Decoctum alvum ducere MESUE *i*), sed formula composita est, dosis magna *k*). Decocto etiam & infuso FALLOPIUS *l*) utebatur, & ad febrifuga medicamenta WEDELIUS admiscebat *m*). Vis purgans obsoleta est, succum aliis formulis prætulerim. Aquam facile credo nullius momenti esse *n*): & spiritum empyreumaticum, adfinem spiritui tartari *o*), etiam aliæ plantæ fundunt. Vim plantarum aliquam retinere, ex quibus alitur, omnino non videtur improbabile *p*).

PLANTAGO LINN. n. 142.
PLANTAGO TOURNEFORT. t. 48.
& PSYLLIUM TOURNEFORTII t. 489.
& CORONOPUS TOURNEF. ibid.

Calyx quadrifolius, latis foliis, ut se invicem contegant, tubo floris æqualis. Is cylindricus,

g) GUETTARD. t. 10. H K. TOURNEF. B. ORDER. t. 199.
h) GUETTARD t. 9. G. TOURNEF. A. A. A.
i) GUETTARD. t. 10. K. ORDER.
k) GUETTARD. t. 10. H.
l) IDEM t. 10. N.
m) TOURNEF. F. G. H I.
n) GUETTARD. ORDER. TOURNEF. *voyag.* p. 209. Dispermos LINN. TOURNEF. N
o) GUETTARD. t. 10. L. M. TOURNEF. ORDER.
p) TOURNEF. *voyag. au Levant.* T. III p. 209. GUETTARD.
q) Quatuor esse segmenta FABRICIUS *hutisbac.* p. 52. Quatuor in Suecia LOEFLING. *resa* p. 74. 85.
r) Etiam in arboribus WEDEL. p. 76.
s) Rubrum melius MESUE c. 16. Rubens habet AMATUS p. 462
t) In Hispania LOEFLING. l. c. LINN. & ego in nostra planta *β.* lecta circa *Fontanay* super Aquilejam, & *à la Marbrière* prope *Roche.*
v) Epithymum flos ex thymo duriore, satureiæ simili, capitula habet tenuia, levia, & in iis cauliculos quasi capillamenta DIOSCORID. IV. c. 172. Quidam aliud Epithymum faciunt, sine radice nascens, tenue, pallioli simile, rubens PLIN. L. XXVI. n. 35. Epithymum simile est Cuscutæ, ex Syria SALADIN p. 258. b.
x) GUETTARD. p. 174.
y) BROSSE p. 112. in vinaceis.
z) GEOFFROI III. p. 387.
a) Sulfur inesse GMELIN. *Comm. Acad. Petrop. V.* p. 287.
b) FRANK. *von der Flachsseide.*
c) SERAPIO p. 85.
d) l. c.
e) *Cur. diuturn. I.* c. 5.
f) *Synops.* l. c. 17.
g) p. 17.
h) MESUE p. 141.
i) p. 149.
k) IDEM c. 16.
l) c. 42.
m) *Diss.* p. 109.
n) BUCHWALD. p. 94.
o) WEDEL. p. 116.
p) DODON. *Cereal.* BOEHMER. p. 9.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0341-5
DFG

dricus, ventricoſus, ſiccus, in quatuor *a*) ſegmenta pariter ſicca, triangularia, ovato lanceolata, patula, a ſummo fructu diviſus. Stamina quatuor de flore eminent *b*). Tuba longa, ſimplex *c*). Fructus, intra floris tubum, ovato *d*) conicus, per transverſum diſſiliens *e*), bilocularis *f*), polyſpermos *g*).

*655. PLANTAGO ſcapo unifloro LINN. I. p. 167.

Gramen junceum capitulis quatuor longiſſimis filamentis donatis MORIS III. *ſ.* 8. *t.* 9. *f.* 3. PLUKNET. *almageſt.* p. 180. *t.* 35. *f.* 2.

Plantago floribus femineis ſeſſilibus, ad exortum ſcapi uniflori maris JUSSIEU *Mem. de l'Acad.* ann. 1742. p. 131. *t.* 7.

Icon OEDERI *t.* 170.

Eo viro monente eſt *Subularia repens, foliis convexo planis* DILLENII *Hiſt. Muſc.* p. 542. t 81. ubi cornicula utique videntur polypi eſſe.

Ad oras lacuum ſabuloſas, ut *à Poudail* prope *Bonneville*, & *im Horn* ad lacum Tigurinum. SCHEUCHZERUS ex lacu exemtum inter herbas ſiccas habet.

Plantula graminis faciem habet: radiculas parvas, ceſpitem foliorum gramineorum, ex origine, ut ſolent, latorum, carinatorum. Flores ex eo ceſpite numeroſi, ſolent in faſciculos congregari. Maſculus longum, uncialem, habet petiolum, cum ſquamula in medio lanceolata. Calyx totum, præter ſegmenta, florem complexus, ſegmentis longe lanceolatis. Tubus floris cylindricus; dentes quatuor, breves, lanceolati. Stamina longiſſima, ad unciam, de flore eminentia. Flores feminæ bini, etiam terni, ad baſin floris maris, ſeſſiles. Calyx totum floſculum amplectitur, qui perexiguus eſt. Prælonga filiformis tuba. Fructus ad gentis legem.

656. PLANTAGO foliis lanceolatis, quinquenerviis, ſcapo nudo, ſpica ovata LINN. I. p. 164. n. 6.

Multiformis planta, uti fere plantæ in cultis vulgares varietatibus abundant.

α. Vulgaris latifolia.

Plantago longa MATTHIOL. p. 481. CAMERAR. *Epit.* p. 263.

Plantago anguſtifolia quinquenervia BLAKWELL. *t.* 14.

β. Minor, humilior.

Plantago anguſtifolia minor h) TABERNÆMONT. p. 732. C. B. *Bas.* p. 56. *&c.*

γ. Varietas alpina capitulo nigro, ſcapo longe lanuginoſo *i*).

Plantago anguſtifolia alpina I. B. III. p. 506.

Ορειμυλλοπριονειδης RICHER.

δ. *Plantago trinervia anguſtiſſimo folio* C. B. *Prodr.* p. 98. *Bas.* p. 56.

ε. Hirſuta *flor. Suec.* p. 46. & LYONS *faſc.* n. 20.

ζ η. Varietates aliæ caulis ſumma parte folioſa, quam nuper Cl. GAGNEBIN miſit: & ſpicis in ſummo caule numeroſis apud C. B. l. B.

Ad vias ubique: varietas vero γ. in alpibus mediocris altitudinis.

Radix nigra, grandis, depacta. Foliorum ex terra roſula humi fuſa: petiolata, petiolo ſenſim dilatato: folio ipſo longe elliptico, lanceolato, in cujus utroque fine quinque nervi conveniunt: ora ſerrata, raris dentibus. Scapus aphyllos, non ramoſus: ſpica brevis, ovata, craſſior, quam ſequentibus. Bractea cuique flori ſubjecta, ſpadicea, lata, obtuſa. Flos ex albo ſpadiceus, in alpina niger.

Vires medicæ, quæ ſequentium, potius celebriores.

657. PLANTAGO foliis linearibus, planis, ſpica cylindrica.

Holoſtium hirſutum nigricans C. B.

Plantago alpina anguſtifolia SCHEUCHZER. *It. VII.* p. 517.

Coronopus ſerpentina I. B. III. p. 510. lecta in monte *Thuiri.*

& *Coronopus ſerpentina omnium minima* I. B. III. p. 511. lecta *Burmii Rhætorum.*

Synonyma plantarum I. B. LINNÆUS ſeparat, neque de ea re diſputo. LOEFLINGIANA planta, ex Anglia ad me miſſa, non differt.

Plantago foliis linearibus, planis, hirſutis, ſpica oblonga, erecta LINN. *I.* p. 165.

β. *Coronopo*

a) TOURNEFORT. A.A.
b) B.B.
c) C.C.
d) D.
e) D E.
f) E.F.G.
g) H. Semen PARSONS. *microſcop. theatr.* t. 2. f. 1.

h) Plantago minor foliis anguſtioribus & nigrioribus, levioribus, tenuioribus, linguæ pecorum ſimillimis, caule anguloſo, in terram inclinato, floribus pallidis, ſemine de ſummis caulibus emicante PLIN. L. XXV n. 39. DIOSC. L. II. c. 119.
i) *Emend. I.* n. 139.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0342-1 DFG

β. Coronopo di ſpica multiplice alpino ZANON. *t.* 140. p. 184. ſpicis ramoſis.

In omnibus alpibus, inque montis Juræ ſummis jugis vulgaris, *Nadelgras* dicta alpicolis, qui plurimi ea paſcua faciunt, in quibus abundat.

Radix craſſiſſima, longiſſima, perennis, ramoſa, multiceps. Folia in denſum ceſpitem ad terram congeſta, linearia, nempe latitudine longe eadem. Dantur enim quatuor lineas lata, glabra, dantur etiam linea anguſtiora, ut illa ex monte *Cenero* Inſubriæ; cæterum firmula. Caulis hirſutus, aphyllos, teres. Spica, dum flores vigent, brevis; quando nunc ſemina matureſcunt, longa & cylindrica: bracteæ ovato lanceolatæ, fuſcæ: flores albidi.

A lanceolata ſola fere ſpica differt.

*658. PLANTAGO foliis ſubhirſutis, ſemipinnatis, pinnis raris, lanceolatis.

Herba ſtella ſeu Cornu cervinum DODON. p. 109.
Sea plantain PETIVER. *Brit. herbal. t.* 4. noſtræ propior.
Plantago foliis linearibus dentatis, ſcapo terete LINN. *I.* p. 166.
Icon OEDERI *t.* 272.
Coronopus BLAKWELL. *t.* 460. foliis valde inciſis.

Gen. de SAUSSURE prope *S. Julien* verſus *Fragy*.

Multa prioris ſimilia habet. Folia ad terram ſtrata, ſubhirſuta, ex petiolo lateſcentia, alias ſemipinnata, pinnis paucis, lanceolatis, nonnunquam dentatis, minoribus intermiſtis, alias linearibus, modice & ſparſim dentatis, ut in hac Helvetica cive. Caulis ſimplex, aphyllos, ſubhirſutus, teres, dodrantalis & minor: ſpica cylindrica. Squamæ ovatæ, albæ, nervo viridi in ariſtam educto.

Hanc eſſe plantam, quam DAMPIER ad morſum canis rabidi commendaverit, non Lychnidem muſcoſam, monet Cl. STEWARD *Phil. Tranſ.* n. 451.

659. PLANTAGO *k)* foliis ſubhirſutis, ellipticis, ſpica cylindrica, denſa. Conf. LINN. I. p. 163.

Plantago media CAMERAR. *Epit* p. 262.
Plantago major hirſuta, media a nonnullis cognominata I. B. III. p. 504.

In pratis, exola ruſticis.

Folia ad terram in orbem ſparſa, petiolo brevi, herbaceo, ex ovatis lanceolata, quinque nervis conſpicuis, utrinque hirſuta. Caulis pedalis & ultra. Spica cylindrica, brevior tamen, & craſſior, quam ſequenti. Bracteæ lanceolatæ, ſubhirſutæ.

660. PLANTAGO foliis petiolatis, ovatis, glabris, ſpica cylindrica.

Plantago rubra BRUNFELS. I. p. 25.
Plantago major l) CAMERAR. *Epit.* p. 261.
Plantago ſeptinervia BLAKWELL. *t.* 35.
Plantago foliis ovatis, glabris, ſcapo tereti, ſpica floſculis imbricatis LINN. p. 163.

β. Latifolia minor TACERNÆMONT. p. 731.

γ. Roſea, foliis ex ſpica pronatis.

δ. Spica bifida, multifida SENKENBERG. *lib. conv.* p. 10.

ε. Foliis dentatis MENZEL. *pugill.* p. 10.

Ubique, in hortis.

Hæc noſtratium maxima, ampliſſima nonnunquam folia producit. Eorum petioli, quam priori n. 659. longiores, etiam pedales, pallidi: ipſa brevius ovata, glabra, ſeptem nervis ſubhirſutis, magis, quam in priori, divergentibus notata; ora modo integra, modo varie dentata & ſinuata. Spicæ longiſſimæ, graciliſſimæ. Bracteæ lanceolatæ.

Plantagines adſtringunt *m)*, ſiccant, inter vulneraria medicamenta ita eminent, ut Cl. viri putent ſolas ſufficere *n)* pro omnibus: tum impoſitas, tum ſuccum. Eumdem ad vomitum ſanguinis *o)*, nimia lochia, diarrhœas *p)*, lienterias *q)*, phthiſin demum *r)*, & gonorrhœam *s)* perinde laudant, tantum ut ſatis magna copia ſumatur. Etiam ſemen

k) THEMISON celebravit Plantaginem PLIN. L. XXV. n. 39. Spicata Stelephuros, aliis Plantago particulatim floret PLIN. L. XXI. c. 17.

l) Plantago major, foliis ſeptinerviis, latis, oleraceis, caule cubitali, erecto, anguloſo, ſubrubro, a medio ad verticem tenui ſemine circumdato, radicibus tenuibus, hirſutis, candidis, digiti craſſitiem æquantibus DIOSCORID. II, c. 119. Heptapleuron PLIN. l. c.

m) Analyſin habet WEDELIUS in diſp.
n) LUDOVICI p. 332.
o) BOYLE.
p) GALEN. *method. medend.* L. V.
q) POTER.
r) *Eph. Nat. Cur. Cent. VII.* obſ. 10.
s) S. PAULI.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0343-7

ſemen adverſus alvi fluxum, dyſenteriam *t)* & ad abortus *v)* metum laudatur, ad drachmam dimidiam *x)* & integram *y)* ſumtum. Infuſum iisdem laudibus celebratur *z)*, & decoctum *a)*, quod etiam ad luem veneream, ſed non minori, quam libræ in diem, doſi *b)* commendatur. Ad febrem intermittentem, etiam epidemicam, ſed incipientem *c)* valere aliqui. Aquam ſtillatitiam tamquam vulnerarium medicamentum inſigne laudatur *d)*, quam de julo florente meliorem ſtillare *e)* crediderim, ut tamen tota parvarum virium ſit. Amuleta fidem amiſerunt *f)*.

II. CAULE RAMOSO, FOLIOSO, MULTIFLORO.

PSYLLIUM *g)* Tournefort. t. 49.

661. PLANTAGO caulibus erectis, herbaceis, foliis linearibus, patulis, capitulis ovatis, hirſutis.

Pſyllium herba pulicaris I. Tabernæmont. p. 145. & *II.* Ejusdem.
Pſyllium Blakwell. *t.* 412.
Pſyllium majus erectum I. B. III. p. 513. I. R. H.
Plantago caule ramoſo, herbaceo, foliis ſubdentatis, recurvatis, capitulis aphyllis Linn. *I.* p. 167.

Genevæ ad vias I. B. Rai. Constant. *Eſſai* p. 292.

Caulis durus, erectus, ramoſus, ramis & foliis conjugatis, ſæpe ruber. Folia conjugata, ex vagina prodeuntia, patula, linearia, aliquot ſæpe denticulis notata: caulis, vaginæ, & ramorum principia hirſutiſſima; folia ſubhirſuta. Ramos capitula brevia, ſubrotunda, terminant in uncialibus petiolis. Bracteæ longe lanceolatæ, ariſtatæ, primæ longiſſimæ. Calyces hirſuti, flos ſubviridis, argute lanceolatus.

*662. PLANTAGO caule lignoſo, proſtrato, foliis linearibus erectis, capitulis ſubhirſutis.

Pſyllium majus ſupinum I. B. III. p. 513.
Pſyllium ſempervivens. Hiſt. Oxon. III. p. 262. *ſ. VIII. t.* 17. *f.* 1.
Plantago caule ramoſo, fruticoſo, foliis filiformibus integerrimis, ſtriatis, capitulis ſubfoliatis, Linn. *I.* p. 167.

Genevæ Gen. de Saussure.

Radix *in caulem lignoſum, procumbentem abit.* Ex eo eriguntur rami innumerabiles, lignoſi, erecti, folioſi, foliis etiam ex vaginis natis, ſed ſtrictioribus, anguſtioribus, quam paulo priori, ſubhirſutis, integris, planis, linea diviſis. Flores in quoque ramo florifero pauci, in longiſſimis quatuor unciarum pedunculis, ſubhirſutis. Capitula ſimilia; primæ bracteæ longius mucronatæ, reliquæ minus, & ipſæ & calyces leviter hirſuti.

Antiquis ſemen pulicis ſimile *h)*, fuſcum, leve, convexum, plurimo in uſu erat ad alvum ducendam, infuſum, vel cum aqua conquaſſatum *i)*. Electarium etiam ex Pſyllio *k)* parabant, quo alvum ducerent; ſed addebant validiora. In Ægypto hac mucilagine ad ardentes febres medici etiam nuper utuntur *l)*, & autumant, aliquando inde alvum turbari *m)*, aut ſudorem moveri. Imo refrigerare quidem Pſyllii corticem, medullam vero calidam eſſe & venenatam, antiqua eſt opinio *n)*, mœroremque inde & aſthma, & ſyncopem mortemque ſecutam *o)*. Sed innoxiam plantam eſſe experiendo compertum eſt *p)*; & recentiores facile viderunt gelu, quod ex ſemine Pſyllii plurimum paratur, mitem potius adſtringendi vim poſſidere, lenire *q)*, emollire, in dyſenteriis clyſteres facere mitigantes, in ardore urinæ prodeſſe, in penem injectum. Dudum etiam Pſyllium glutinare *r)* etiam Veteres noverant,

t) Cum lacte *Bresl. Saml.* 1719. m. Septemb. Chomel.
v) Detharding. *Spec.* p. 112.
x) Idem.
y) *Eph. Nat. Cur.* l. c.
z) *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 9. obſ. 63.
a) Adverſus dyſenteriam Themison Cæl. *Chem.* L. IV. c. 6
b) *Comm. Lit. Nor.*
c) Lentil. *eteodrom.* p. 356.
d) Cardan. *ſubtil.* & L. II.
e) Ludovici.
f) Radix ad peſtem Monavius apud Wilhelmi, *de Colchic.*
g) Pſyllium eſt foliis coronopi non diſſimilibus, hirſutis, longioribus, herbula ſarmentoſa, ramis dodrantalibus, coma a medio caule exoriente, duobus tribusve convolutis in ſummitate capitulis, in his ſemine duro, nigro, pulicum ſimili Dioscorid. L. IV. c. 65.
h) Parsons. t. 1. f. 1, 2.
i) Mesue c. 20.
k) Idem p. 116.
l) Alpin. *hiſt. natural. Ægypt.* p. 124.
m) Idem p. 183. Duas vires diverſas habere Saladin p. 258. b.
n) Mesue c. 20.
o) Rhaze ad Manſor. L. VIII. c. 24.
p) Dessenius l. c.
q) Fallop. *purg. ſimpl.* c. 45. Non calidum eſſe Dessenius p. 448.
r) Celsus L. V. c. 2.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0344-3 DFG

verant, & lenire *s*), inque cholera *t*) & phthiſi *v*) præſcribebant. In morbis ergo oculorum, in externis inflammationibus *x*) adhibetur, & ad gargarismos. Pectus lenire, ad febres & inteſtinorum vulnera valere RHAZÈ *y*).
In tinctoria arte ad nigrum colorem requiritur *z*).

III. FRUCTU TRILOCULARI.

CONVOLVULUS Tournefortii t. 17. Linn. n. 215.

Calyx quinquefolius *a*), foliis ovato lanceolatis, inique magnis. Flos tubo continuo ampliori, vere conicus *b*): cæterum in quinque angulos plicatilis, quorum veſtigia in flore ſuperſunt, & ſegmenta etiam obſcuriora quinque. Fructum ambit in noſtris glandula circularis, colorata: is pyriformis eſt, trilocularis *c*); tuba ſimpliçi, ſtigmatibus duobus latiusculis, ſeminibus cuneiformibus *d*). Convolvuli fere lacteſcunt, certe noſtri.

663. CONVOLVULUS *e*) foliis ſagittatis, hamis emarginatis, angulosis, petiolis unifloris, ſtipulis cordatis maximis.
Volubilis major Tabernæm. p. 875.
Smilax levis major Dodon. *purg.* p. 210.
Convolvulus major albus Blakwell. *t.* 38.
Convolvulus foliis ſagittatis, poſtice truncatis, pedunculis tetragonis unifloris Linn. *I.* p. 218.
Ramping Bindweed Hill. *VII. t.* 3.
Ad ſepes ubique fruticibus circumvolutus.
Sepedalis eſt. Folia alterne ſagittata, cordata, retrorſum projectis hamis emarginatis, angulosis, paulum dentatis. Stipulæ duæ cordatæ, maximæ, flori proximæ. E regione folii flos longe petiolatus, in petiolo unifloro. Calyx quinquefolius campaniformis. Flos peramplus, lactei coloris, obſcuriſſime diviſus. Filamenta piloſa; inter ſtamina nectaria ſeu foramina quinque ſunt *f*), ſive potius filamentorum intervalla ſurſum aperta. Tubæ duo ſtigmata lata, foliacea. Glandula circa germen pentagonia.
Caulis & foliorum petioli albo & acri lacte manant, quod poſſit alvi *g*) ducendæ cauſa in hydrope & ictero dari. *Succus inſpiſſatus vires habet Scammonei*, quod ipſum de eadem gente ſit; ſed ad viginti grana ſumi debet, & ad triginta. Canem decoctum non purgavit *h*). Cataplasma cum oleo ad tumorem in genu diſſipandum impoſuit Ant. Deidier *i*). Edulem eſſe Osbekius *k*) hariolatur, cum adfinis ſpecies in China inter cibos recipiatur. Radix certe non acris a ſuibus expetitur *l*).

664. CONVOLVULUS foliis ſagittatis, lateſcentibus, petiolis unifloris, ſtipulis remotis, ſubulatis.
Smilax levis minor Dodon. *purg.* p. 213.
Helxine foliis ſagittatis, ciſſampelos Matthiol. p. 1011. Camerar. *Epit.* p. 753.
Convolvulus foliis ſagittatis, utrinque acutis, pedunculis unifloris Linn. *I.* p. 218. & eo ſuadente
Convolvulus minimus, anguſto, auriculato folio Boccone *muſ. di piant. t.* 33.
Creeping Bindweed Hill. *VII. t.* 3.
In agris & hortis nimis frequens, frumenta circumvolutus deprimit.
Multo humilior in agris procumbit, plantam autem nactus, qua fulciatur, circa eam ſcandit. Folia alterna, hamis alias perbrevibus, alias longis, cæterum cis finem lateſcentia, & demum lanceolata. E regione folii flos petiolatus, ſtipulis in medio petiolo peranguſtis. Calycis folia ovata, obtuſa. Flos albus, extus ſtella carnei coloris pictus. Fructus rotundus. Glandula circularis crocea. Ungues ſtaminum barbati: filamenta glabra.
Etiam iſte Convolvulus lacte ſuo alvum movet. Aqua deſtillata ad hydropem *m*) adhibita fuit. Pro vulnerario medicamento habet Cl. Rosier *n*).

r) Atque humectare in Nicolaum p. 1. ſumere vero jubet, quod in fundo ſubſidet.
s) Mesue II. c. 13.
t) In Nicolaum p. 176. b.
x) Fallop.
y) ibid. L. III. c. 29.
z) *Art de teindre en Soye* p. 63.
a) Tourner. D.E.
b) A.
c) H.
d) L.
e) Convolvulus inter fruteta naſcens, flore Lilii quaſi rudimento Plin. L. XI. n. XI.
f) Blair. p. 290.
g) Inter purgantia Mesue.
h) Floyer. *pharmacob.* p. 116.
i) Rosier p. 9. II. p. 372.
k) *Reſa* p. 196.
l) J. Bauhin.
m) Hornung. *ciſt. med.* p. 315. 316.
n) *Demonſtr. Element. de botan. II.* p. 10.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0345-8

POLEMONIUM o) Tournefort. t. 61.

Linn. n. 217.

Calyx campaniformis, ad duas tertias *p*) quinquefidus. Flos tubo brevi, ſegmentis quinque patulis, ſubrotundis *q*). Staminum initium latum, barbatum, reliqua pars anguſta, de flore erumpens. Fructus ex ovato conicus *r*), trilocularis *s*), polyſpermos. Tuba apice trifido. Semina anguloſa irregularia *t*).

665. POLEMONIUM foliis pinnatis, floribus erectis, elliptico lanceolatis. Conf. Linn. I. p. 230.
Valeriana græca Dodon. p. 352.
Polemonium vulgare cæruleum I. R. H. Scheuchzer. *It. VI.* p. 460.
Icon Oederi *t.* 255.
Polemonium cæruleum Hill. *t.* 60.
β. Flore albo *Hort. Aichſtett. æſt. ord.* 9. t. 11. f. 2.
In inſula Rheni ſupra *Märk* Cl. Mieg. In Rhætiæ ſylvis I. B. In Albulæ deſcenſu verſus *Bergün* Scheuchzer & Huber. In deſcenſu *Spelugæ* Idem Scheuchzer. Ad rivum, qui a *Noirvaux* deſcendit ad *S. Croix* Divernoi. *Sur le grand chemin de la Brevine, à Chatagne* Gagnebin. In ſylva *Bremgarten* legi cis *die Neuebrük* prope Bernam.
Caulis erectus, cubitalis & ultra, ramoſus. Folia pinnata, paribus duodecim, extremo impare. Pinnæ ex ellipticis lanceolatæ, integræ. Flores in ſummis ramis, in petiolis ramoſis ſpicas efficiunt, cærulei, ſpecioſi, in ortu pallidi, alba radiorum quindecim ſtella picti, cum totidem lineis purpureis ramoſis. In ortu ſegmentorum floris corona pilorum fauces claudit, & ex ea ſtamina exeunt.

IV. QUINQUELOCULARI.

AZALEA Linn. n. 212.

CHAMÆRHODODENDRI ſpec. Tournefort.

Calyx campaniformis, profundiſſime quinquefidus, deorſum gibbus. Flos breviter campanulatus, ſemiquinquefidus, repandus. Stamina libera. Tuba ſimplex: fructus ſubrotundus, quinquelocularis, quinquevalvis, polyſpermos.

666. AZALEA caule procumbente, foliis ovatis, margine introverſo *Enum. rar.*
Ἀσυμος *foliis thymi* Clus. *pannon.* p. 57. 58. 521.
Chamærhododendros ſupina, ferruginea, thymi folio, alpina Boccone *muſ. di piant.* p. 64. *t.* 13.
Icon Oederi *t.* 9.
Azalea ramis diffuſe procumbentibus Linn. *I.* p. 215.
In alpibus inprimis Gubernii Aquilejenſis omnibus abunde, in *Enzeinda*, *Meuveran*, *la Varaz*, *Richard*, *Chaud commun*, *Iſenau*, *Fouly*. In *Val de Lie*, *Gemmio*, *Gotthardo*, *Grimſula*, *Speluga*, *Albula*, *Adula*.
Caules procumbentes, ramoſi, ſemipedales, & paulo ultra. Folia dura, convexa, oris contractis, ſubtus cava, nervo eminente, ovato lanceolata. Flores vicini, ex ſumma planta, in petiolis unifloris, terni, quaterni. Calyx purpureus, flore paulo brevior: flos læte roſeus, aut kermeſinus dilutus. Tuba capitata. Fructus ovatus. Ad ortum petioli ſtipulæ duæ ovato lanceolatæ.

V. FRUCTU MOLLI.

AQUIFOLIUM *v*) Tournefort. t. 371.

ILEX Linn. n. 272.

Nulla cauſa fuit mutandi nominis *x*). Bacca rotunda *y*), ex quatuor *z*) tuberculis compoſita, tetracocca. Calyx ſemiquadrifidus, ſegmentis quatuor brevibus, triangulis *a*). Flos

o) Polemonium Rutæ ſimile, nigro ſemine, radice craſſa, exilibus ramis majoribus tamen foliis & longioribus, calaminthæ aut ſanguinali proximis; utrinque pinnatis, a quibus ſummis corymbi pendent, nigro ſemine, radice cubitali albicante Dioscorid. L. V. c. 8. Plinius L. XXV. n. 28.
p) Tournef. C C.
q) A.
r) E.
s) G.
t) H.
v) Cratægon Theophraſti Itali Aquifolium vocant Plin. L. XXVII. n. 40.
x) Retinet Du Hamel *arb.* T. I.
y) Tournef. E.
z) F.
a) C.D.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0346-4 DFG

Flos rotatus *b*), quatuor rotundis ſegmentis ſurſum cavis *c*), quatuor etiam ſtamina. Semina oſſea. In medio flore fructus bicollis ſubnaſcitur. Flores ſexu diſtingui, alias in diverſis plantis, alias in iisdem, & alium florem marem eſſe, cum germine abortivo, alium feminam, cum ſtaminibus abortivis *d*), denique androgynum, paſſim lego. Addit Cl. GERARD, florem androgynum eſſe pentapetalon. Id neque apud LINNÆUM reperio, neque in floribus, quos coram habeo, qui omnes eamdem habent fabricam, & in quibus bicollem cum ſtaminibus fructum video ſuccreſcere, eumque polline ſeminali conſperſum.

667. AQUIFOLIUM *e*). MATTHIOL. p. 161. CAMERAR. *Epit.* p. 84. BLAKWELL. *t.* 205. MILLER. *t.* 46.
LE HOUX *Spectacle de la Nature II.* p. 90.
Huſſe CRAMER. *t.* 31.

β. Varietas absque ſpinis, præter mucronem, MUNTING. *ic.* 39.

Omitto alias varietates inauratis, & argentatis foliis, & baccis luteis, & folii ſuperficie echinata *f*).

Specioſus frutex vulgo naſcitur in ſepibus & in ſylvis. Prope Bernam trans *Pantiger-Hubel* verſus *Thorberg*. Absque ſpinis in colle *Soquenil* prope *Roche*.

Frutex humilis, ramoſus, frondoſus, forficis patiens, ſepibus utilis, etiam in arborem excreſcit *g*). Folia dura, laurina, viridiſſima, margine alias integro plano, alias alterne undulato & plicato. Flores albi, ex alis foliorum, in petiolis brevibus, ramoſis, quam folia brevioribus.

Cortex exterior rejicitur, interior tunditur, ut in paſtam fiat, tunc in olla ſepelitur, fermentationi exponitur, eximitur, in aqua lavatur, eximuntur fila lignea, manet optimum viſcum *h*).

Materiem dat duriſſimam *i*): & facilius, quam alia ligna, lapideam naturam induit *k*).

Cæterum cortex amarus & mucilagineus eſt *l*): folia in colica utilia. Baccæ alvum movent *m*). Succo plantæ in cereviſia recepto icterum ſanatum fuiſſe lego.

VII. CORONATÆ.

Succulento fructu arbuſculas inter *dumoſas* LINNÆUS habet. Nobis character claſſicus eſt idem cum vaſculiferis, tantum quod flores fructibus innaſcantur.

OPULUS TOURNEFORT. t. 376.

Flores duorum habet ſexuum. Sed in eadem planta, & in eadem umbella, flores exteriores ſteriles *a*) ſunt, difformes, extremo ſegmento maximo, cum ſtaminum obſcurjs veſtigiis. Interiores *b*) minores, regulares, minus plani, tubo longiori, craſſis quinque antheris *c*) in perbrevibus pediculis; tuba tribus punctis notata, fructu rotundo, ſucculento, plano *d*); ſemine feto hinc hilo inciſo, inde roſtrato *e*). Calyx minimus, quinquedentatus. LINNÆUS ad Viburnum reduxit, cui utique Opulus vicinus eſt n. 370. Sic HILLIUS *f*).

668. OPULUS.
Sambucus aquatica CAMERAR. *Epit.* p. 977. cum charactere.
Viburnum foliis ovatis, petiolis glanduloſis LINN. p. 384.
Schwalkenbaum CRAMER. *forſtweſen* p. 39.

β. Varietas ſterilis, in qua fere flores omnes difformes ſunt, & plani, cum rudimentis tubarum & ſtaminum; umbella in globum contracta.

Sambucus

a) A.B.
c) ibid.
d) MARTYN. *jun. flor. Cantabrig.* p. 22. *Phil. Tranſ.* Vol. 48. P. 2. GERARD. p. 461.
e) Aculeata folia Aquifolio PLIN. L. XVI. c. 24. Aquifolii baccæ ſine ſucco EJUSDEM L. XV. c. 24. Agrifoliæ utilitates L. XXIV. n. 70.
f) Habet varietates 33. Du HAMEL.
g) TRAGO teſte. Sexaginta pedum arbor BRADLEY. *new improv.* p. 71.
b) *Demonſtr. botan. II.* p. 567. Conf. EVELYN. *ſylv* p. 165.
i) Du HAMEL. CATO apud PLINIUM L. XVI. p. 843.
k) LISTER. *ars medic. II.* p. 137.
l) FLOYER. *pharmacob.* p. 91.
m) IDEM.
a) CAMERAR. *Epiſt. de ſex plant.* p. 26. TOURNEF. A.A.
b) TOURNEF. B.
c) IDEM.
d) H.H.I.
e) ibid.
f) *Brit. herbal.* p. 352.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0347-0

Sambucus arbor roſea. Hort. Aichſtett. vern. ord. frut. t. 10. *f.* 1.
Gelder Roſe HALE *Eden t.* 37.

Prior ad ſepes, foſſas & rivos abunde, altera hortenſis.

Frutex ſepedalis, ligno albo, fragili, inutili. Folia conjugata, trilobata, lobis lateralibus obiter bipartitis: dentibus per oras magnis & raris. Ex alis foliorum ſcapus floriger, aphyllos, ramoſus. Umbella lata, plana, ex ſex ſæpe petiolis ſexfidis. Flores albi, ſegmentis fere revolutis: baccæ rubræ. Poſt multos flores baccæ paucæ.

Nullo nobis in uſu eſt. Ruſſi baccas edunt *g*), quæ ingrato ſint ſapore. Syrupus nauſeoſus, cani alvum non movit *h*).

VIBURNUM Tournefort. t. 377.

VIBURNI ſpec. Linn. n. 370.

Calyx minimus, quinquedentatus *i*). Flos campaniformis *k*), quinquefidus: fructus planus *l*), ovalis, mollis, fetus unico ſemine *m*), ſatis ſimili ejus, quod in Opulo naſcitur *n*).

669. VIBURNUM foliis ovatis, ſerratis, ſubtus tomentoſis.
Viburnum Camerar. *Epit.* p. 122. *&c.*
Viburnum foliis cordatis, ſerratis, venoſis, ſubtus tomentoſis Linn. *I.* p. 384.

Nihil vulgatius ad ſepes.

Frutex ſepedalis, folioſus & frondoſus. Folia conjugata, ovata, acuminata, per oram denticulata, lanuginoſa, ſubtus incana. Flores umbellati ramos terminant in brevibus & hirſutis pedicillis. Flos albus, ſegmentis ſubluteis, non ingrate odoratus. Tuba papillaris, craſſula. Bacca nigra.

Lenta Viburna pro vinculis inſerviunt.

Baccas & folia bobus *o*) ægris utilia eſſe, ramum loco ſetacei adhiberi lego. Cortex internus *p*) pro veſicatorio adhiberi poteſt. Polonis eſt pro fiſtula tabacaria *q*). Fructus adſtringere dicuntur, cum vi refrigerante, & ad gargariſma inſervire *r*). Sed officinis hæ plantæ ignotæ ſunt.

SAMBUCUS *a*) Tournefort. t. 386. Linn. n. 372.

de ſolo flore quinquefido, qui frequentior eſt.

Perſimilis Viburno, præter fructum. Calyx denticulis quinque (etiam quatuor) inciſus. Floris tubus breviſſimus *b*). Segmenta rotunda *c*) quinque & & quatuor. Fructus rotundus *d*), diſpermos, triſpermos, ſucculentus. Duo corpuſcula *e*) breviſſima de calyce eminent, cum flore quadrifido, & tria, cum quinquefido.

670. SAMBUCUS arborea, floribus umbellatis.
Sambucus Camerar. *Epit.* p. 975. Blakwell. *t.* 151.
Sambucus cymis quinquepartitis, caule arboreo Linn. *I.* p. 385.
Hollunder Cramer. *t.* 32.

II. Baccis viridibus C. B. *Bas.* p. 109. *Basl. Merkwürd.* T. V. p. 568.

III. Baccis albis Lobel. ic. II. p. 162. Ellis *vom Zimmerholz* p. 173. Plot. *Staffordshire* p. 206.

IV. Foliis laciniatis Lobel. ib. p. 164.

Nigro fructu ubique in ſepibus: fructu viridi Baſileæ extra portam *Eſchemerthor*, & ad viam verſus *Gundeldingen*.

Frutex

g) Kalm. *reſa* p. 134.
h) Floyer. *pharmacob.* p. 179.
i) Tourner. ad C.
k) A.A.
l) D.
m) C.
n) Conf. de Charactere Fabric. *Hort. Helmſt.* p. 214.
o) Manget. *reflex.* p. 148.
p) Pare' *Oper.* p. 538.
q) Rzasczynski p. 205.
r) Du Hamel II. p. 351.
a) Sambucus prima in arborem adſurgit, ſurculos ſpargens arundinaceos, teretes, cavos, candicantes, proceros; folia juglandis, terna quaternave, ex intervallis circa ramos exeunt, gravis odoris, minutim in ambitu ſecta, & in ramorum cacuminibus cauliculisque circinatæ umbellæ, quæ florem candidum pariunt, mox acinos terebintho ſimiles, in nigredine ſubpurpureos, racemoſos, ſucco madentes, vinoſosque Dioscorid. L. IV. c. 168.
Sambucus fungoſus, acinos habet nigros, parvos, lento humore Plin. L. XVI. c. 37.
b) A. B.
c) A.
d) F.
e) E.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0348-6 DFG

Frutex ramoſus & frondoſus, ad decem, etiam 15. & viginti pedes adſcendit, arboreo caudice, ligno fragili, ramis intus cavis. Folia totalia conjugata, pinnata, extremo impare, paribus duobus, tribus, pinnis ovato lanceolatis, acute ſerratis. Pediculi florigeri aphylli, ramoſi, & ſubdiviſi umbellas ſuſtinent. Flos albus, odoratus, tubæ fuſcæ; baccæ rotundæ; ſemina tria, (vel duo) in conum compacta, mucronata, inde convexa, hinc excavata.

Arbor multarum virium, quas ſapor, odor, & vis tinctoria promittit. Flores *f)* ſicci aroma habent cum ſiccitate conjunctum: eorum infuſum *g)*, ad theæ modum ſumtum, ſudorem movet & ſuſtinet; in exanthematicis febribus, in ſputo ſanguineo proficuum. Cum lacte cocti flores, lac dicuntur augere, & amiſſum ſuſcitare. Recentes alvum ducunt, cum ſero lactis cocti. In ſale fixo acida & ſulfurea vis latet *h)*. In deliquium contabeſcentes oleum dant, ad dolores commendatum. Aqua ſambuci aroma *i)* florum habet, & coloris debet eſſe viridis. Spiritum etiam ad morbos *k)* acutos laudant. Impoſiti flores, ut folia, ad eryſipelas, ad tumores varios, & ad inflammationes proſunt.

Baccæ dulces blande alvum ducunt; inque Germania boreali in cibum recipiuntur.

Electarium laudes BOERHAAVII meruit vi ſaponacea, reſolvente, in chronicis morbis, & pectoralibus utile, ut longo uſu tamen vires demum exſerat. In morbis acutis non bono *l)* ſucceſſu datum eſt. Ad eryſipelas HEISTERUS laudabat *m)*. In angina proficuum *n)* eſt. Succus, ſed ſegnius, calculum ſolvit *o)*.

Ex iisdem baccis albis cum ſaccharo, zingibere, & caryophyllis fermentatis *p)*, etiam cum ſolo ſaccharo *q)*, in regionibus vites non alentibus vinum parant, ſimile Frontiniaci, ejusque vini medicatas vires laudant *r)*. Etiam alias ſaporem moſchatellinum vino *s)* Sambuci baccæ conciliant.

Baccæ maturæ linum fuſco tingunt. Filum *t)*, cum alumine maceratum, coquitur in decocto baccarum Sambuci, addito pauxillo viridis æris, & continuo rotatur.

Semini vis, ut in Ebulo, ineſt purgatrix.

Folia trita ad eryſipelas *v)*, ad pleuritidem in cataplasmate *x)* valent, & adeo vehementer laxant, ut inpoſita oedema faciant *y)*. Succus recens emmenagogus eſt, renesque purgat *z)*. Cum condito in hydrope ALEXANDER laudat *a)*. Ex decocto Sambuci cum lacte Tithymali clyſteres in Iſchiade dantur *b)*, malo ſæpe effectu. Cortex interior ſuccum habet alvum ducentem, ſi ad ſemuncem, aut ad integram unciam ſumtus fuerit, bilemque pellentem *c)*; num vero *d)* absque noxa Ventriculi eo officio fungatur, non dixerim. Certe Ebuli, adfinis plantæ, ſemen καθοσμαχον expertus ſum. Turionum vis vehementior eſt, & emetica, & in conſerva non absque periculo ſupereſt *e)*. Lignum vetuſtæ Sambuci durius fit, & tornatoribus non dedignabile *f)*.

671. SAMBUCUS herbacea floribus umbellatis.

Ebulus g) CAMERAR. *Epit.* p. 979. BLAKWELL. *t.* 488. *&c.*

Sambucus cymis tripartitis, ſtipulis foliaceis, caule herbaceo LINN. *I.* p. 385.

β. Ebulus folio in acutos longos *h)*, lobos diviſo, fructu ovato majori.

Locis humidis & umbroſis, & in ſylvis foſſisque frequens: Bernæ intra mœnia, ad novum ambulacrum *vom Plaze zum Zeughauß*. In Valeſia pharmacopolæ negant reperiri.

f) WEDEL. *de Sambuco* p. 19.
g) De decocto FRITSCH. *ſeltſame händel* p. 515.
h) GMELIN. *Comment. Petrop. V.* p. 389.
i) MESUE p. 187. PLATEARIUS in NICOLAUM p. 174. b.
k) WEDEL. p. 24.
l) RODDER apud ALBERTI *med. leg.* obſ. 3. p. 762.
m) *Chirurg.* p. 29.
n) BISSET *Conſtitut. of Great Brit.* p. 322.
o) LOBEL. exp. 31.
p) BRADLEY *countr. lad. direct. II.* p. 7. TROWELL p. 212.
q) SHORT. *tea &c.* p. 141.
r) IDEM.
s) BOCCONE *muſ. di piant.* p. 53.
t) LINDER *Färgekonſt* p. 63. 65. 73.
v) *Prix de Chirurg II.* p. 272. 278.
x) CRANZ, *mat. med. II.* p. 73.
y) *Prix de Chirurg. II.* p. 57.
z) SHORT. p. 149.
a) L. IX. p. 516.
b) COTUNN. *Iſchiad. nerv.* p. 66.
c) MARCELL. p. 153. Exemplum eſt in *Comm. Lit. Nor.* ann. 1744. *hebd.* 37.
d) IDEM ibid.
e) *Eph. Nat. Cur. Det. II. ann.* 7. obſ. 170.
f) Du HAMEL *Eploit. II.* p. 540. *Arbr. II.* p. 255.
g) Ebulum nemo ignorat PLIN. L. XXV n. 71. Chamæacte multo humilior, magis herbacea, caule quadrangulo, geniculato, foliis amygdalæ, ex intervallo longioribus, geniculatim expanſis, pinnatisque, graveolentibus, in ambitu ſerratis, muſcario ſambuci, tum flore & acino; radice longa, digitum craſſa DIOSCORID. L. IV. c. 168. Sambuci genus alterum Helium (ελειον) vel Chamæacte, multo brevius PLIN. L. XXIV. n. 35.
h) TARGIONI *Itin.* T. IV. p. 181. *Hort. flor. append.* p. 170.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0349-4 DFG

Radix reptatrix, multiceps. Caulis herbaceus, fragilis, ramoſus, cubitalis & bicubitalis. Folia Sambuci, ſed longiora, plurium parium, trium & quatuor, extremo impare: pinnæ etiam laciniatæ reperiuntur, & intercurrunt minores. Stipulæ magnæ, dentatæ. Flos ſimilis, ſed ſpecioſior, ſegmentis lanceolatis, extus ſubrubellus, umbellatus; bacca macilentior, tuberculum pro tuba breviſſime trifidum, quadrifidum.

Vis, quam Sambuci, major & ingratior. Roob perinde ex baccis paratur, noſtratibus familiare, quo in omni chronico morbo utuntur, ut obſtructa reſolvant. Non purgat alvum, etſi baccæ recentes dicuntur purgare, tum ſucci baccarum extractum *i*).

Eædem colore violaceo *k*) tingunt, & addito aceto, incoctum filum cæruleum *l*) fit. Coria etiam his baccis cæruleo *m*) tinguntur.

Semen potenter aquas ducit, tuſum *n*), & ad drachmam exhibitum, etiam inclementius *o*). Mihi certe nauſeoſum viſum & pene emeticum, cum ad urinam ciendam eo uterer. Ex iisdem arillis in pulverem redactis, coctis, collecta ſpuma, in fimi calore innatans, in oleum fit, quod cochlearis doſi mire alvum ducit, & etiam inunctum dolores mitigat. Radicis ſuccus urinas ducit, alvumque, & in hydrope utiliter adhibetur, neque ſtomachum lædere dicitur; ut tamen alii de hoc ipſo vitio conquerantur. Decoctum radicis, ad duas drachmas, etiam alvum ducit. Cortex radicis recens in aqua communi coctus, alvum ſurſum movet, deorſumque, & in hydrope prodeſt. Folia in cataplasma tuſa, ad oedemata hydropicorum valent: & tumorem ſcroti inflammatorium *p*), cum vino cocta diſſiparunt. Ad contuſa *q*) idem de ebulo cataplasma *r*) vehementer laudatur. Aquam florum ſtillatitiam alvum lego movere *s*).

672. SAMBUCUS arborea, floribus ſpicatis.

Sambucus montana CAMERAR. *Epit.* p. 976. cum charactere.
Sambucus cervina TABERNÆM. p. 1029.
Sambucus racemis compoſitis, ovatis, caule arboreo LINN. *I.* p. 386.
Wilder Holunder CRAMER. *t.* 32. B.

In ſylvis non rara: Bernæ *im Bremgarten, zwiſchen der Langgaſſe* & viam ducentem in villam *Haßli. Am Belpberg: um Burgdorf.* In *Albio & Saleva* montibus. Circa *Ferriere* paſſim &c.

Arbuſcula humilor, quam vera Sambucus, ſed durior: vix ſepedalis. Folia pinnata, terna, quina, ſeptena, longiora, anguſtiora, firmiora. In ſummis ramis ſcapus aphyllos, racemoſam ſpicam pro umbella gerit. Bacca rubra, triſperma: tria tubarum veſtigia in tuberculo; flos ochroleucus.

CAPRIFOLIUM.

CAPRIFOLIUM TOURNEFORT. t. 378.
& CHAMÆCERASUS TOURNEFORT. t. 379.
& XYLOSTEUM TOURNEF. t. 379.
& PERICLYMENUM *a*) TOURNEF. t. 378.
LONICERA LINN. n. 233.

Bonum nomen novare inutile videtur. Etſi flore ad alterum latus fiſſo, & ſegmentis revolutis, a congeneribus differt, plurimis tamen notis cum Coronatis cohæret, etiam flore, quem in aliis ſpeciebus tubo præfert indiviſo *b*).

Character

i) CONSTANT. *pharmac. helvetic.* p. 165.
k) LINN. *Oelandsk. reſa* p. 35.
l) LINDER. *Färgekonſt* p. 62.
m) IDEM p. 65.
n) CHESNEAU p. 239. 407.
o) DODONÆI experimento.
p) BROKLESBY obſſ. p. 277.
q) S. PAULI.
r) VERMALE obſſ. p. 83.
s) BORRICH. *Hermet. Ægypt. ſapient.* p. 340. ex LIBAVIO.
a) Periclymenum fruticat, ex intervallis habet duo folia ſubalba, mollia, hederacea. Inter folia ſurculi exeunt, in quibus baccæ, hederæ ſimiles, flos fabæ, candidus, aliquantum rotundus, & quaſi in folium procumbens. Semen durum, quod difficulter evellatur. In ſepibus ſe convolvit, DIOSCORID. L. IV. c. 13. PLINIUS L. XXVII. n. 94. Non videtur noſtrum.
b) Periclymenum TOURNEF. & Xyloſteum EJUSDEM.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0350-5
DFG

Character peculiaris. Baccæ gemellæ *c*), quarum altera etiam abortit *d*), ſæpe connatæ, calyce *e*) quinquedentato, & flore tubuloſo *f*), ſed fiſſo, ut ſegmentum ſuperius revolutum quadrifidum *g*) ſit, inferius ſimplex, ellipticum *h*). Stamina flore longiora, tria ex parte floris ſuperiori, duo ex inferiori. Tuba ſimplex, apice rotundo. Semina ſex, ad duodecim.

673. CAPRIFOLIUM capitulis ovatis imbricatis, terminalibus, foliis omnibus diſtinctis, LINN. I. p. 247.

Periclymenum FUCHS. p. 646. BLAKWELL. *t.* 25.

Caprifolium Germanicum Hort. Aichſtett. vern. ord. 9. *t.* 4. *f.* 3. RIVIN. *monopet. irregul. t.* 122.

Multæ ſunt varietates, foliis ſinuatis, variis, floribus ſpecioſis, ſerotinum MILLER t. 79. & plures aliæ in Londinenſi arborum & fruticum catalogo T. VI.

In ſepibus & ſylvis Valeſiæ circa *Gonthey*, *Fouly*. *En Chamblande* & in ſylva *Sauvebelin* prope Lauſannam. Bernæ rarior in ſylva *Bremgarten*; & in ipſis urbis vallis. Circa Genevam, Morgiam. In montanis circa *Zweylütſchinen*. Baſileæ *in der Hardt*, *um Gundeldingen*, circa *Neuwyler*, *Alſchwyler* &c.

Frutex ſcanſilis, ſepedalis. Folia glauca, glabra, longe ovata, obtuſe acuminata, omnia diſtincta: ſuperni rami terminantur denſo capitulo florum verticillatorum, verticillis ſexfloris. Tuba longa, globulo terminata. Flos magnus, ſpecioſus, flavus, extus ruber, grati odoris: prælongo tubo & gracili. In tubo floris imo ſuccus melleus. Fructus reliquiis calycis, quaſi diademate coronatus, ruber, diſpermos.

Frutex topiarius elegans, forficis patiens. In medicina vix notus eſt, etſi lego aquam ophthalmicam eſſe; unguentum ad vulnera glutinanda ex Caprifolio parari *i*): idem diu & abunde ſumtum ſanguinem depurare *k*): flores urinam ciere, baccas dulces purgante vi valere *l*).

674. CAPRIFOLIUM foliis ovatis, bacca ſingulari, ovata, biflora. *Emend. I.* n. 136.

Periclymenum rectum fructu cæruleo CLUS *pannon.* p. 85. non bene. I. B. II. p. 108.

& *Periclymenum rectum III.* CLUS. *hiſt.* p. 58. melius.

Διοανθομονοκαρπον RICHER.

Lonicera pedunculis biflоris, baccis coadunato globoſis, ſtylis indiviſis LINN. *I.* p. 249.

Rariter in alpinis & ſubmontanis. Abundat in monte *Richard*, in monte *la Pierre* Valeſiæ, & circa *Praborgne*. *A la Chaux du milieu* verſus *la Brevine* GAGNEBIN. *Dans les marais de Monible du petit Val.*

Frutex difformis, cortice flavo, tripedalis. Folia juniori ciliata, adultæ plantæ pallentia, firmula, ovata, obtuſa, integerrima. Stipulæ ad petiolum duæ, lineares, ſubhirſutæ, graciliſſimæ. Petiolus floriger perbrevis: ſub fructu duæ bracteæ lanceolatæ. Germen unicum, obſcuro calyce coronatum. Iidem germini flores bini inſident, parvi, ſubhirſuti, breves, albi, ochroleuci, altero latere tubi floralis depreſſo, quaſi calcar moliente. Floris ſegmenta multo minus difformia, quam reliquis, duo ſuperiora, rectiora, breviora, inferiora tria longiora, ovato lanceolata, magis diſtantia, ſtaminum imum brevius. Tuba apice difformi, craſſo, nodoſo. Fructus unicus, craſſus, globoſus, ovatus, duobus circulis coronatus, cæruleus: pulpa purpurea tinctoria. Semina ovata, plana, ad duodecim.

675. CAPRIFOLIUM foliis ovato lanceolatis, bacca ſingulari, bicolli, biflora.

Chamæceraſus montana GESNERI poſt CORD. p. 213. b.

Periclymenum rectum III. CLUS. *hiſp.* p. 94. TABERNÆM. p. 900.

Periclymenum rectum IV. CLUS. *hiſt.* p. 59.

Xyloſteum folio ceraſi RIVIN. *irreg. monop. t.* 121.

Lonicera baccis biflоris, floribus bilabiatis MILLER *t.* 167.

Lonicera pedunculis biflоris, baccis cordatis, didymis LINN. *I.* p. 248.

Icon SCHMIEDEL. *n.* 43.

Hæc ſpecies frequentior eſt. In montanis, circa *Wallenburg m*), & in monte *Waſſerfall*. Ego in monte *la Dent de Vaulion*; in monte *Montendre*, in adſcenſu montis *Falconarii*,

c) Duæ baccæ obverſæ Chamæceraſi & Xyloſtei TOURNEF.
d) Simplex bacca Caprifolii TOURNEFORT.. L. & Periclymeni Conf. LINN.
e) TOURNEFORT. t. 378. L.C.D. t. 379. E.C.C.
f) IDEM t. 378. G. B. t. 379. ſupra E. & C.
g) IDEM t. 378. H. t. 379. C.
h) IDEM t. 378. I. t. 379. D.
i) VIGIER. *armam.* p. 88.
k) LINN. *obſtacul. medic.* p. 6.
l) FLOYER. *pharmacob.* p. 264.
m) *Basl. Merkwürd.* p. 1616.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0351-1

Falconarii, in monte *Hengſt* vallis Emmenthal. In alpinis paſſim, monte *ſur Champ*, *Luan*, *Ovannaz*, *Chapuiſe*. In ſylva *la Chenau* ſuper Aquilejam, in adſcenſu *Gemmii*, a pago *Canderſteg*, in *Saleva* mont. & *Thuiri* I. B. Glaronæ, in *Albio* monte, & circa *Thermas ſabarias* C. GESNER.

Frutex tripedalis. Folia in toto genere maxima, ovato lanceolata, ſubhirſuta, non ſerrata. Petioli uniflori, longiores, ex foliorum alis. Cuique baccæ duo flores inſident. Duæ longæ, lineares, ſtipulæ ſubſunt. Flos ſublacteus, extus ſubruber, hirſutus. Stamina duo ſuperiora potius minora. Calyx de germine obſcure quinquefidus, duobus ſuperioribus ſegmentis vix diſtinctis, parum diſcedentibus; tribus inferioribus majoribus, magis diſcedentibus, modice acuminatis. Segmenta quatuor ſuperiora, unum inferius. Tubus floris deprimitur in calcar memorabile. Bacc. rubra, ovata, ex vertice quaſi bicollis, ſulco diviſa, coronata duobus circulis ſiccis, duorum florum reliquis. In quavis ſemiſſe fructus, ſulco diviſi, nuclei. Si omnes matureſcerent duodecim *n*) fierent, fere tres autem perficiuntur. Tuba ſtaminum longitudine, cernua, fine craſſo.

A quinque ad octo grana datæ baccæ vomitum movent *o*).

676. CAPRIFOLIUM foliis ovato lanceolatis, baccis gemellis, calyce quinquefido *Emend. I.* n. 135.

Chamæceraſus alpina fructu, nigro ſemine C. B.
Periclymenum rectum II. CLUS. *hiſpan.* p. 92. 93. foliis ſerratis.
Icon 18. *Faſciculi hiſtoriæ naturalis* GESNERI.
Lonicera pedunculis biſloris, baccis diſtinctis, foliis ellipticis, integerrimis LINN. *I.* p. 247.

Paſſim in ſubalpinis & montoſis reperi. In monte *Dolaz*, in via *l'Echelette* inter lacum Juranum & *Valorbe*. GAGNEBIN circa ferrarias Officinas vallis Erguel, & *aux Convers*, & *aux Combes de Valanvron*. In ſubalpinis etiam legi *en Collatel*, ſub M. *Javernaz*.

Frutex ramoſus, frondoſus, tripedalis, inelegans. Folia ex ovatis lanceolata, juniora hirſuta, per ætatem calveſcunt, & una nervi eminent, albi, conſpicui. Ora foliorum non ſerrata quidem, ſed plicata & undulata. Ad ramorum ortum ſtipulæ ovato lanceolatæ, una major & duæ breviores, ovatæ. Petioli florigeri ex alis foliorum, unciales, *biflori: ſub foliis duæ ſquamæ ſiccæ exiguæ*, & tria ad quinque foliola, *in transverſum lata*, *baſi connata p*). *Baccæ gemellæ diſtinctæ*, baſibus oppoſitis vicinis connatæ. Flos ſuperne quadrifidus, inferne ſimplex, tubulo ſuo breve calcar minatur; calyce manifeſte quinquefido, ſegmentis latiuſculis, purpureis. In quoque fructu ſuus flos ſingularis, campaniformis, brevis, bilabiatus, ſegmentis ſuperioribus ſubrotundis, imo longiori, majori, paulo acutiori: cæterum purpuraſcunt. Stamina quinque inæqualia, de flore eminent. Tuba ſemicircularis, fine ſpongioſo. Bacca ovata, nigra, cum ſua ſodali per ætatem conglutinata, ut matura duobus connaſcentibus fiat hemisphæriis. Semina quinque, ſex, circumſcriptione ovali, utcunque lenticulata.

677. CAPRIFOLIUM foliis ovatis acuminatis, ſubhirſutis, baccis gemellis.

Xyloſteon DODON. *purg.* p. 265. RIVIN. *monopet. irregul. t.* 120.
Allobrogum Periclymenum, ſeu Periclymenum rectum LOBEL. p. 633.
Chamæceraſus dumetorum, fructu gemino rubro C. B. DU HAMEL *ic.* 59.
Caprifolium erectum minus, Xyloſtei Dodonæi ſpecies BARRELIER. *ic. III.* *Icon* 47. SCHMIEDELII ibid.
Lonicera pedunculis biſloris, baccis diſtinctis, foliis ovatis integerrimis LINN. *I.* p. 248.
Walburgis-May CRAMER. *t.* 40.

Nihil vulgatius in ſepibus & dumetis.

Frutex ſepedalis, rectus. Cortex ramorum fature rubens, ut coram video, ſubhirſutus. Folia ovata, acuminata, ſublanuginoſa, mollia, oris integris. Ex foliorum alis petioli uniflori. Stipulæ ſub flore duæ, lineares, deinde binæ, breves latæque. Flores bini, ſuæ baccæ ſuus, albidus, lanuginoſus, ſiccus, ſegmentis quatuor ſupernis, uno inferiori, initio calcaris in imo tubo floris. Baccæ binæ, baſibus obverſæ, vicinæ, per maturitatem rubræ, connatæ, calyce inæqualiter quinquefido. Semina tria in una bacca, ſex in univerſum, compreſſa, roſtrata, rubra.

Non novi ullo in uſu eſſe.

RAPUN-

n) *Emend. III.* n. 210.

o) PREVOT. *medec. pauper.* p. 511.
p) SCHMIEDELIUS K.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0352-7 DFG

RAPUNCULUS Tournefort. T. 38.
PHYTEUMA *q*) Linn. n. 220.
& JASIONE Linn. n. 1005.

Rapunculus a Campanula non poteſt longe removeri, cum qua flore fructui innato, fructu triloculari, ipſo lacte conveniat. Neque poteſt a Rapunculo Tournefortii Jaſione ſeparari, etſi illi quidem ipſa petala in cornu conveniunt, in Jaſione antheræ, & in Rapunculo petala immatura in cylindrum circa tubam coeunt, non ita in Jaſione; etſi antheræ magis connatæ ſunt in Jaſione, in Rapunculo magis ungues ſtaminum coaleſcunt: etſi denique in Jaſione, circa florale capitulum, numeroſa folia in calycis communis ſpeciem colliguntur, in Rapunculo aliquanto minus evidenter, nam & iſti plerique folia ovato lanceolata ſub ſpica florali habent.

Erit ergo Rapunculus fructu biloculari, vel triloculari *r*), polyſpermo *s*), coronato calyce quinque folio *t*), & petalis quinque *v*), in origine ſua coaleſcentibus: plerumque, dum flos immaturus eſt, in cylindrici incurvi tubuli ſpeciem *x*) circa tubam conjunctis, ut tamen maturiora diſcedant, reflectantur *y*), & patula atque diſtincta videantur petala: In plerisque *z*) fructus triloculari, polyſpermos, & tuba apice trifido: in nonnullis & bilocularis fructus, & bifida *a*) tuba. Fructus plerumque, ut in Campanulis, tribus foraminibus aperitur *b*).

I. PETALIS LIBERIS.

678. RAPUNCULUS foliis linearibus ſubaſperis, ſpica planiuſcula, petalis liberis.

Scabioſa Dodon. p. 122. foliis ſerratis.

Rapuntium alterum leptophyllon capitatum Column. *Ecphraſ.* p. 226. 227. folio integro.

Jaſione Linn. *II.* p. 317. *montana* Hill. T. III. *t.* 111. foliis ſerratis.

Ad vias ſiccas abunde. Prope Bernam, qua adſcendentes a *Ponte novo* planitiem adtingunt, verſus *Ortſchwaben*. Inter ſtipulas paſſim.

Radix exigua: caules erecti, ramoſi, pedales, cum foliis ſubaſperi. Folia plurima, lingulata, elliptica, obtuſa, vel acuta, undulata, etiam ſerrata: nervo eminente. Ramos longe nudos capitula floralia planiuſcula terminant. Sub capitulo aliquot ſeries foliorum, levium, ovato lanceolatorum, exſectorum dente uno, pluribusve. Flores compoſiti, tamen petiolati. Fructus ovatus; calyx brevis quinquefidus, capillaris. Flos exiguus, pulchre cæruleus, petalis planis, linearibus, acutis, ad ungues cohærentibus. Fructus bilocularis *c*). Semina fuſca, nitentia. Lacteſcit.

II. RAPUNCULI CORNICULATI.

679. RAPUNCULUS foliis linearibus, bracteis ovato lanceolatis.

Rapunculus ſylveſtris, umbellatus Camerar. ad Thalium *ic. VIII. n.* 3.

Rapunculus umbellatus folio gramineo C. B. Scheuchzer. *It. I.* p. 47. *It. IV.* p. 340. & omiſſo nomine *Umbellati It. II.* p. 140.

Phyteuma capitulo ſubrotundo, foliis linearibus, integerrimis Linn. *I.* p. 241.

β. Flore albo Scheuchzeri in ſummo *Speluga*.

In alpibus paulo editioribus non rarus; in adſcenſu a *Ponte Diaboli*, in *Furca* monte, *Grimſula*, *Joch*, in *Javernaz*, *Martinets*, *Prapioz*, *Jeman*, *Fouly*, *Col de Ferry*, *Pennino*, *Speluga*, *&c.*

Radix magna, lignoſa, multiceps. Folia ex radice numeroſa, gracilia, cis apicem paulum dilatata, graminea, etiam ſerrata, principiis foliorum, qua ex radice prodeunt, ſericeis, nitentibus. Caulis trientalis, & paulo ultra, uniflorus & pene nudus, paucis, amplexicaulibus, longe caudatis foliis adſperſus. Sub capitulo folia ovato lanceolata, magna, leviter ſubhirſuta, & ſimilia inter flores. Capitulum hemiſphæricum, ex floribus multis congeſtis, incurvis, compoſitum. Tuba trifida.

q) Apud Dioscoridem L. IV. c. 125. non poteſt adgnoſci.
r) Tournef. E.
s) F.
t) B.
v) ad A.A.C.
x) Column.
y) Tournef. ibid. Column. ibid.
z) pro charactere Linnæus.
a) ibid. C.
b) Column p. 225. & in figur.
c) Vaillant. Fabric. p. 35.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0353-2

*680. RAPUNCULUS foliis ovatis, obtuſe dentatis, bracteis maximis, obtuſis.
Rapunculus alpinus parvus, comoſus I. B. II. p. 811.
Phyteuma capitulo ſubfolioſo, foliis omnibus lanceolatis LINN. *I.* p. 241.
Raram plantam, ſi vere diſtincta eſt; legit ILL. vir J. GESNER in monte *Pündtnerberg*, per quem ex Rhætia Glaronam tendunt.
Habitus ſimilis; ſed folia petiolata, ovata, etiam ſerrata. Scapus uniflorus, trientalis, unico folio lingulato. Sub capitulo folia maxima, ſubhirſuta, cordata, obtuſa, quibus a priori 679. diſtinguitur. Capitulum rarum, florum corniculatorum, cæruleorum, quos numeravi: non ſuperabant vicenos, ſatis cæterum magni, cornu quinquedentato. Tuba breviter bicornis.

681. RAPUNCULUS foliis imis longe cordatis, caulinis ſeſſilibus, acutis, bracteis ovato lanceolatis.
Rapuntium αλπικοκεφατιοιδες RICHER.
Rapuntium montanum varius corniculatum COLUMN. p. 223. 224.
Rapunculus major cæruleus Italicus BARRELIER. *ic.* 526. & *minor* EJUSDEM.
Rapunculus corniculatus RIVIN. *monopet. irregul.* T. 109.
Phyteuma capitulo ſubrotundo, foliis ſerratis, radicalibus cordatis LINN. *I.* p. 242.
Varietatem multis ſpicis ad caulem hærentibus legit Gen. de SAUSSURE.
In ſubalpinis & montanis.
Radix conica. Caulis erectus, non ramoſus, ſed folioſus, pedalis, unica ſpica terminatus. Folia radicalia longe petiolata, cordata, ſed longiora, obtuſa, glabra, nervoſa, ſubrotunde ſerrata: ad caulem amplexicaulia, acutiora. Spicæ florali ſubſternuntur folia ovato lanceolata; etiam longe caudata, hirſuta, & ſimilia minora ſpicam diſtingunt, floribus ſubjecta. Spica hemisphærica, deinde ovalis; flores ſature cyanei, cum tuba trifida. Calyx brevis ſegmentis incurvis. Quinque petala paulum obliqua, ungue lato, longa ligula, matura expanduntur. Ungues ſtaminum lati, in tubum connati: filamenta anguſta. Fructus trilocularis, ſulcatus, perforatus. Semina nitida, ex ovatis acuminata.

682. RAPUNCULUS foliis imis longe petiolatis, caulinis linearibus, integris, bracteis linearibus duabus imis longiſſimis *Emend. III.* n. 211. †
Rapunculus alpinus petræus, cæruleus, foliis flori ſubſtratis longis, anguſtioribus SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 460.
& *Rapunculus alpinus, corniculatus, foliis ab imo caule ad ſummum anguſtioribus* EJUSDEM ibid. p. 461. etſi diſtinguit.
Rapunculus alpinus cæruleus, anguſto, raro, ſubinde dentato folio MICHELI *Hort. Piſan.* & *Florent.* p. 80. & FERDINANDI BASSII *Comment. Bonon.* T. IV. p. 289. *t.* 1. *f.* 2.
In rupibus, ad *viam malam* SCHEUCHZERUS, & Cl. LA CHENAL & CHATELAIN: porro in monte *Speluga*, in monte *Cenero* inter *Bellitionem* & *Luganum*, & in rupibus circa eam civitatem & *Chiavennam.*
Totus caulis glaber, tenuis & filiformis, pedalis, folioſus. Folia teneriora, radicalia cordata, petiolata, obiter ſerrata: proxima ex ellipſi longe lanceolata, rariter dentata: denique caulina linearia, non dentata, ſæpe ſuperne majora. Sub ſpica duo folia non quidem adverſa, patula, longa, alterum duplo longius. His foliis fere, uti in Allio bicorni, inſidet capitulum florale, latum, breve, ſemicirculare, partim ſpicæ ſimile, partim umbellæ. Bracteæ inter flores lineares. Calycis ſegmenta capillaria. Flos corniculatus, incurvus, cæruleus. Tuba trifida.

683. RAPUNCULUS foliis radicalibus cordiformibus, acute inciſis, tubis longiſſimis, hirſutis, emarginatis †.
Rapunculus ſpicatus, flore purpuro violaceo SCHEUCHZER. *It. VII.* p. 518.
In pratis ſubalpinis paſſim: legi in valle *Grindelia*, *Urſaria*, *Haſelia* circa *den Boden*: circa *thermas Leucenſes.* HUBERUS circa *thermas Piperinas*, & inter *Lenz* & *Brienz* Rhætiæ. In iisdem montibus ſuper *Falz* J. GESNER. In monte *Fouly*: circa *Anderam*, circa fontes *Rhodani.*
Caulis cubitalis & bipedalis, non ramoſus. Folia radicalia longe petiolata, cordata, acute inciſa, quaſi urticæ: caulina inferiora cordiformia, ſuprema graciliora, longe lanceolata. Spica craſſa, ovalis, quam prioribus longior. Bracteæ longæ, ex linearibus lanceolatæ, quarum ſæpe duæ præmagnæ ſpicæ ſubjiciantur. Flos ſaturate violaceus, corniculis incurvis. Tuba purpurea, hirſuta, longiſſima, breviter bifida, & fructus bilocularis. Tubarum eminentium longitudo peculiarem ſpicæ habitum facit.

584. RAPUN-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0354-8 DFG

684. RAPUNCULUS foliis radicalibus cordatis, tubis bicornibus, revolutis.

α. Vulgatior flore ochroleuco.

Rapunculum alopecuron flore candido DODON. p. 165. 166.
Rapunculus corniculatus, ſpica longiore RIVIN. *monopet. irregul. t.* 109.
Phyteuma ſpica oblonga, capſulis bilocularibus, foliis radicalibus cordatis LINN. *I.* p. 242.
Long headed Rampion HILL. *VIII. t.* 15.

β. Flore cæruleo, in valle *de Frenieres* abunde, a nobis & in valle *Ormond*, & circa Lauſannam & Genevam lectus.

Rapuntium alopecuron, flore cæruleo DODON. p. 166.
Rapunculus ſpicatus cæruleus C. B. *Prodr.* p. 32.

Radix longa, cylindrica, edulis. Folia radicalia longe petiolata, cordata, margine obtuſe ſerrato: caulina peranguſta, longe ex ellipticis lanceolata, ſeſſilia. Bracteæ floribus ſubſtratæ lineares, anguſtæ. Spica longa, cylindrica, per maturitatem multo longior. Fructus bilocularis, rugoſus, perforatus. Semina, ut in Campanulis, dilute ſpadicea, nitida. Flos corniculatus: tuba longa, cærulea, bicornis, corniculis revolutis, etiam tricornis, ut eo minus a fructu ſepares.

Ludit flore quadrifido, ſpica gemina, & foliis macula fuſca notatis.

CAMPANULA *a*) TOURNEFORT. t. 37.

LINN. n. 219.

Fructus plerumque pyramidalis *b*), trilocularis *c*), per maturitatem, ſupra petiolum, tribus foraminibus *d*) aperitur, & ſemina profundit, revolutis particulis *e*) parietum triangularibus. Semina ovata, nitida *f*), ad tria receptacula *g*) congeſta. Summus flos ex diſco, quo coronatur, educit calycem quinquefidum *h*), & florem latum, ad Campanulæ *i*) modum, in fine divergentem, non perinde tamen profunde in omnibus ſpeciebus quinquefidum *k*). Staminum ungues lati *l*): tuba trifida *m*). Partes divulſæ lacteſcunt, lacte ſubacri, ut tamen aliquæ edules ſint.

I. FLORIBUS CONGLOMERATIS.

685. CAMPANULA caule ſimplici, aſpero, foliis amplexicaulibus, floribus capitatis.

Trachelium ορεογκοπυκνοφυλλον RICHER.
Rapunculus ſylveſtris cæruleus, umbellatus THAL. *ic. VIII. n.* 2. BARRELIER *ic.* 523. *n.* 111.
Trachelium minus multis I. B. II. p. 800.
Campanula caule angulato ſimplici, floribus ſeſſilibus, capitulo terminali LINN. *I.* p. 235. *It. Oeland.* p 196.
Tufty bellflower HILL. *VIII. t.* 6.

II. Flore albo TABERNÆMONT. p. 561. BLAIR. *Dec.* p. 25. PLOT. *hiſt. of Oxfordsh.* p. 152.

III. Flore albo pleno WEINMANN.

β. Floribus per caulem ſparſis C. B.

II. Albis I. R. H.

γ. *Trachelium oblongo folio alpinum* BOCCONE *muſ. di piant.* p. 70. *t.* 58. quod lucidum facit. Hoc in montanis Juræ, ſupra Biennam.

Vulgo ad vias, & in collibus aridis.

Caulis ſimplex, etiam ramoſus, erectus, ſubaſper, pedalis. Folia radicalia longe petiolata, lingulata, ex linearibus lente lanceolata, ſicca, margine minute ſerrato: ad caulem lata baſi ſeſſilia, ſemiamplexicaulia; ſub floribus in ſupremo caule cymbiformia, ſubhirſuta, ſubrotunda, lanceolata. Faſciculi florum duo, tres, in ſummis alis, & major ultimus caulem terminans. Flores ſeſſiles. Calycis ſegmenta lanceolata. Flos cyaneus, non integre ſemiquinquefidus, ſubhirſutus, ſegmentis triangularibus, linea diviſis. Ex charactere gentis fructus perforatus. Semina ovata, compreſſa, ex altero latere marginata.

Varietas γ. in alpibus rarior, floribus magis ſpecioſis, majoribus.

Ad pabulum inutilem eſſe SCHREBER. III. *Saml.* p. 20.

686. CAM-

a) Medium folia habet iridis &c. DIOSCORID. L. IV. c. 18. Non videtur huc facere.
b) TOURNEF. K.
c) L. H. O.
d) O. O.
e) ibid.
f) M. N.
g) L.
h) Variæ figuræ C. D.
i) A. B.
k) ibid.
l) LINNÆUS vocat nectaria.
m) Latis ſtigmatibus L.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0355-4

686. CAMPANULA caule ſimplici aſpero, foliis lingulatis aſperis, floribus capitatis.
Rapunculus ſylveſtris cæruleus, umbellatus, major THAL. *ic. VIII. n.* 1.
Campanula foliis Echii C. B. *Prodr.* p. 36. SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 332.
Campanula hiſpida floribus ſeſſilibus, capitulo terminali, foliis lanceolato linearibus, undulatis, LINN. *I.* p. 235. *It. Oeland.* p. 115.
Campanula cervicaria HILL. *VIII. t.* 7.
In Helvetia rarior eſt. SCHEUCHZERUS ex quarto itinere retulit, locum non exprimit, neque ego unquam reperi, niſi in Germania, ubi in ſylvis abundat.
Caulis multo altior, tripedalis, non ramoſus, aſper. Folia ad terram petiolata, ovato lanceolata, ſerrata, ſubtus albo tomento obducta, fere Balſamitæ, ad caulem aſperrima, lingulata, linearia. In ſummo caule, in una, aut duabus alis, certe paucis, florum faſciculi, inſidentes foliis amplexicaulibus, mucronatis, venoſis; eorum ſupremus multo major. Flores parvi & minores, quam paulo priori. Calyx ad duas tertias quinquefidus. Flos tubo anguloſo, hirſuto, ore quinquefido, ſegmentis lanceolatis, linea diviſis. Ungues ſtaminum lati.

687. CAMPANULA caule ſimplici, aſpero, foliis linearibus, floribus laxis, longiſſime ſpicatis.
Trachelium altiſſimum, foliis aſperis, floribus parvis I. B. II. p. 801. bene.
Campanula hirſuto folio anguſto, tenuiter ſerrato, floribus parvis, ſpicatis PLUKNET. p. 76. *t.* 153. *f.* 3.
Campanula alpina, altiſſima, hirſuta, parvo flore I. R. H. SEGUIER. *Supplem.* p. 102.
Campanula hiſpida, ſpica laxa, floribus alternis, foliis linearibus LINN. *I.* p. 234.
Ego paſſim ex Valeſia ſuperiori retuli, circa *Tavernetta*, & ex inferiori, circa arcem *Octodurenſem*, *Lida*, *S. Pierre & Fouly*. In Helvetia transalpina a *Chiavenna* ad *Ripa*. Ad lacum magnum & lacum Comenſem, ad vineas.
Plurima habet præcedentis ſimilia, ut dubitaverim, num ſeparari poſſit: puto tamen differre.
Caulis aſper, prælatus: folia ima petiolata, elliptica, ſerrata conſentiunt, tum caulina lingulata, ſubaſpera, etiam ſuperiora, quæ inter verticillos ſunt florales. Flores non in aliquot & paucos verticillos; ſed ab imis ad ſumma in omnibus alis pauci, unus, aut *duo in quaque ala, folio cymbiformi excepti*. Calyces & bracteæ totæ hirſutie albæ: ſupremus caulis anguſto mucrone terminatur, non lata florum umbella.

688. CAMPANULA foliis lingulatis, aſperis, floribus hirſutis, denſiſſime ſpicatis.
Trachelium αλπικοπυραμιδοειδες RICHER. cum duabus iconibus.
Trachelium Thyrſoides CLUS. *pannon.* p. 688.
Cervicaria major tenuifolia THAL. p. 32. *ic. IV.*
Alopecurus alpinus quibusdam, Echium montanum DALECHAMP. I. B. II. p. 809.
Campanula Thyrſoides JACQUIN. *obſ. bot. t.* 21. & *vindob. n.* 211. HILL. *t.* 7.
Campanula hiſpida, racemo ovato oblongo, terminali, caule ſimpliciſſimo, foliis lanceolato linearibus LINN. *I.* p. 235.
In alpinis pratis lapidoſis ubique: in montanis rarior, reperi tamen in monte *Botrodz*, qua ad ſummum montem *Dolaz* adſcenditur.
Multo ſimilior priorum, quam continuo videatur. Radix magna, lignoſa; ad terram roſula ſediformis foliorum aſperorum, latorum, ovato lanceolatorum. Inde caulis dodrantalis, pedalis, non ramoſus, totus foliis tectus floribusque: illa longe lingulata, quam prioribus longiora, toti cauli æqualia. Flores in ſpicam unicam terminatricem, ſed longiorem, congeſti, ovato cylindricam, denſam, ima parte folioſam, ſuperne nudam, florum hirſutorum, alborum, longorum, gracilium: tubæ cyaneæ.

II. PETIOLIS PAUCIFLORIS & UNIFLORIS, EX ALIS FOLIORUM PRODEUNTIBUS.

*689. CAMPANULA caule erecto, ramoſiſſimo, foliis ovato lanceolatis, ſubtus tomentoſis, petiolis multifloris, erectis. *Emend. IV.* n. 36.
Campanula ſeu Cervicaria Bononienſis flore parvo I. B. II. p. 806.
Campanula foliis lanceolatis, ſerratis, alternis, floris thyrſo ſpicato, & ad baſin ramoſo SEGUIER *I.* p. 176.
Campanula foliis ovato lanceolatis, ſubtus ſcabris, ſeſſilibus, caule paniculato LINN. *I.* p. 234.
Campanula Bononienſis HILL. *VIII. t.* 4.

Unico

Unico loco, ſed certo reperta, inter *Branſon & Fouly.*

Radix magna, lignoſa, napiformis. Caulis tripedalis & ultra, erectus, ramis plurimis adſcendentibus, conjugatis, habitu Verbaſci nigri. Folia ſeſſilia, amplexicaulia, pene cordiformia, lanceolata, ſubtus albo tomento villoſa, non aſpera, modice per oram ſerrata; ſimilia ſub floribus. Iſti ad ramos pene nudos, ſummumque caulem, imi in petiolis erectis, brevibus, trifloris; ſuperiores in alis ſeſſiles, ſolitarii & bini, denique in ſpicam in ſuperiori parte rami conſentientes, numeroſiſſimi, perexigui cæterum, colore violaceo. Calyx hirſutus, lanceolatis ſegmentis. Floris tubus anguloſus, non integre ſemiquinquefidus: ſegmenta lanceolata, linea diviſa. Ungues de more lati, filamenta hirſuta; ſic tuba. Fructus ſulcatus.

690. CAMPANULA foliis cordato lanceolatis, acute ſerratis, hirſutis, petiolis ex alis pauciflоris, calycibus hiſpidis.

Rapum ſylveſtre alterum, Cervicaria major DODON. *coron.* p. 31. 32.
Cervicaria major TABERNÆMONT. p. 412.
& major II. ibid. p. 413.
Campanula caule angulato, foliis petiolatis, calycibus ciliatis, pedunculis trifidis LINN. *I.* p. 235.

II. Flore pleno *Bresl. Samml.* ann. 1722. m. Jul.

β. Flore albo C. B. &c.

III. Eo pleno.

γ. Monſtroſo, floribus & calycibus imperfectis, foliis in capitulum congeſtis ROSEN. obſ. p. 7.

Nihil vulgatius ad ſylvarum margines & in ſepibus. Flore albo in ſubalpinis, ut in valle *Urienſi*, *Haſelia*, Valeſia ſuperiori.

Caulis hirtus, bipedalis & ultra, nutans. Folia hirta, petiolata, oblonge cordata, hilo tamen exiguo, acuta, Urticæ ſimilia; etiam ſemibilobata, ſemitrilobata. Flores nutantes ex petiolis, de alis foliorum prodeuntibus, ſæpe trifloris, etiam bifloris, quinquefloris. Calycis ſegmenta latiſſima, albis pilis hiſpida. Flos violaceus, tubo valde patulo, intus piloſo: ſegmenta triangularia, linea diviſa, hirſuta. *Reliqua ex charactere gentis.*

Non amari a pecore Cl. SCHREBER.

*691. CAMPANULA foliis ovato lanceolatis ſerratis, petiolis unifloris, calycibus glabris.

Campanula maxima foliis latiſſimis C. B. GAGNEBIN. *Act. Helvet. IV.* p. 40.
Trachelium Anglicum candidum majus I. B. II. p. 807.
Campanula pulchra, a Toſſano Carolo miſſa I. B. II. p. 807.
Trachelium majus Belgarum LOBEL. *ic. II.* p. 278.
Campanula foliis ovato lanceolatis, caule ſimpliciſſimo tereti, floribus ſolitariis, pedunculatis, fructibus cernuis LINN. *I.* p. 233. 234.
Campanula latifolia HILL. *VIII. t.* 4.

A' la Combe de Valanvron, & au Cul des Près, alibique in ſylvis obſcuris Cl. GAGNEBIN. Ad lacum *Rivarium* Cl. RAMSPEK.

Caulis non ramoſus *n*), tripedalis & ultra, anguloſus, glaber. Folia ovato lanceolata, acute ſerrata, breviter petiolata, hirſuta. Flores ex alis foliorum tum majorum, tum minorum, longe lanceolatorum, in petiolis folio brevioribus, unifloris, bifloris. Calyx glaber, ſegmentis latis triangularibus. Flos maximus, cæruleus, ſegmentis triangulis, linea diviſis. Fructus pondere ſuo petiolum cogit nutare. Staminum ungues coaleſcentes bene exprimit OEDERUS t. 85.

692. CAMPANULA foliis cordato lanceolatis, hirſutis, petiolis unifloris.

Rapum ſylveſtre quartum DODON. *pempt.* p. 165.
Cervicaria major ſylveſtris Hort. Aichſtett. ord. I. t. 6. f. 1.
Campanula repens, flore minore cæruleo I. B. II. p. 816.
Campanula foliis cordato lanceolatis, caule ramoſo, floribus ſecundis ſparſis LINN. *I.* p. 234.

Etiam aliæ Veterum plantæ huc pertinent.

C. B. in ſepibus inter *Arlesheim & Mönchenſtein.* RAJUS in ſegetibus circa Genevam. Ego circa *Roche* abunde, & imprimis *Agauni*, ad Oppidi introitum. GAGNEBIN circa *S. Imier.*

n) WILLICH. obſ. 47.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0357-6

Multa habet ſimilia Urticifoliæ 690. folia ima longe petiolata, cordato lanceolata, ſerrata; ſuperna amplexicaulia: caulem nutantem ſimplicem *o*), aut ſuperne tantum ramoſum. Sed omnia molliora ſunt. Caulis purpureus, levis, leviter ſubhirſutus, flores ex alis foliorum ſolitarii, longe petiolati, pro portione folii majores; In ſuprema parte caulis ab exigua folia quaſi ſpicatus, floribus ad alterum latus converſis, in unum latus nutantibus. Fauces minus piloſæ. Radix reptans, mireque ſerpens.

Varietatem reperit Gen. de SAUSSURE ſpicis foliosis.

Eſculentam eſſe DODONÆUS. CLUS.

693. CAMPANULA caule levi, ſimplici, foliis glabris, ovato lanceolatis, ſerratis, petiolis paucifloris. *It. II.* n. 30.

Campanula Drabæ minoris foliis C. B. *Prodr.* p. 36.

Campanula alpina, glabra, flore dilutiſſime cæruleo I. B. II. p. 806.

& *Rapunculi genus folio ſerrato rotundiore* C. B. II. p. 798. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 47.

Campanula Κυανθοκαλος RICHER.

Rapunculus Teucrii folio BARRELIER *ic.* 567.

Rapunculus alpinus Teucrii folio, rhomboidalis BOCCONE *muſ. di piant.* p. 75. *t.* 61.

Campanula hortenſis, Rapunculi radice SCHEUCHZER. *It. VII.* p. 510. cum in alpibus ſupra *Surenen* legerit.

Campanula foliis rhomboidibus, ſerratis, ſpica ſecunda LINN. *I.* p. 233.

Campanula rhomboidalis HILL. *VIII. t.* 3.

Oneſide bellflower HILL. *VIII. t.* 4.

Flore albo circa *Geſchinen.* In alpinis & ſubmontanis pratis & ſylvis perfrequens.

Radix reptans. Caulis rectus, vel nutans, levis, cubitalis, non ramoſus. Folia rara, tenera, glabra, aut circumſerrata, ex ovatis rhomboidea. Petioli ex foliorum alis pauciflori, aut uniflori, oblongi, aliquot unciarum, in ſpicam raram diſpoſiti, ad unum latus converſi, cyanei, breviores, quam prioribus, & magis ventricoſi. Calyx capillaris, qua nota facile diſtinguitur.

694. CAMPANULA caule ſimplici, foliis lingulatis, aſperis, petiolis unifloris, floribus hirſutis.

Campanula foliis Anchuſæ, floribus oblongis C. B. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 32. *It. II.* p. 132. *It. IV.* p. 331.

Αλπικογλωσσοφυλλος RICHER.

Campanula foliis Echii, floribus villoſis C. B. *Prodr.* p. 37. 38.

Campanula alpina aſperior, foliis Echii, flore magno, villoſo PLUKNET. p. 76. *t.* 153. *f.* 6. & in eadem tabula *f.* 4. & 5.

Campanula capſulis quinquelocularibus obtectis, caule ſimpliciſſimo unifolio, foliis lanceolatis, corollis barbatis LINN. *I.* p. 236. Deſcribit JACQUIN. *n.* 12.

Hoary bearded bellflower HILL. *t.* 11.

Campanula barbata JACQUIN. *obſſ.* T. II. p. 14. *t.* 37.

II. Flore albo SCHEUCHZER in valle *Medels* circa *Tavetſch;* ego in valle Urſaria, in M. *Darbon* & alibi.

Flore cæruleo in omnibus alpinis abundat, etiam humilioribus.

Radix alba, magna, lignoſa. Folia ad terram multa, mediocriter ſcabra, lingulata, circumſerrata: caulina pleraque exigua, lingulata, ovata, aſpera. Caulis cubitalis, aſper, non ramoſus. Flores in parte ſuperiori caulis ex longis pedunculis unifloris, etiam bifloris, aliquando longiſſime nutantes, in idem plerumque latus converſi. Calyx albis pilis hiſpidus, ſegmentis in baſi appendiculatis. Flos magnus, dilute cæruleus, faucibus villoſis. Fructus quinquangularis, quinque obſcuris foveis inſcriptus, & bis tot jugis, cæterum trilocularis, placentis bifidis.

β. Varietas uniflora.

Habet C. B. *Prodr* p. 31. ALLIONE tab. 6. p. 36.

Ex alpibus J. GESNER. GAGNEBIN & ego in *Lioſon*, in *Col de Ferry*, *Prapioz.*

Caulis vix quatuor unciarum, non ramoſus. Flos unicus, grandis, calyce perinde appendiculato. Folia ad radicem latiora, ad caulem perexigua.

*695. CAMPANULA foliis ellipticis hirſutis, petiolis alaribus unifloris, floribus glabris. †

Trachelium alpinum CLUS. p. CLXXI.

Campanula caule ſimplici, pedunculis unifloris, axillaribus, diphyllis JACQUIN. *obſ.* 12.

A Cl.

*) WILLICH. obſ. 47.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0358-1 DFG

A Cl. viro accepi, & paſſim inter meas haberi, ex M. *Scheidek* aliisque alpinis.
Valde præcedenti ſimilis, foliis radicalibus ellipticis, obtuſis, ſubhirſutis, caulinis ligulatis. Caulis vix dodrantalis, tamen multiflorus, alio habitu, ramoſo & conferto, levis cæterum, qua nota a priori differt, ex ſingulis alis petiolum proferens, duobus anguſtis foliis adſperſum, uniflorum. Flos nutans, brevior, quam Anchuſifoliæ, amplus & undique glaber, dilute cæruleus. Calyx baſi cyaneus, quinque calcaribus obſcurioribus, cæterum perinde piloſus, ſegmentis triangularibus.

*696. CAMPANULA uniflora, foliis radicalibus ovatis, integerrimis ALLIONE *Specim.* p. 35 t. 5. f. 1. *Emend. I.* n. 161.
Campanula caule ſimplici, folioſo, unifloro, foliis radicalibus rotundis, caulinis ellipticis, ſeſſilibus.
Campanula caule unifloro LINN. *Flor. Lapon.* p. 81. *t. 9. f. 5. 6. Corolla calycem æquante Spec. I,* p. 231. GORTER. *Ingr.* p. 33.
Campanula Cenisia HILL. *t.* 13. & *uniflora* EJ.
Polygala ορειχβαμαλος RICHER.
Annon *ic.* GESNERI *an. 96?*
Paſſim in alpium editioribus ſaxoſis. Circa rupes glaciales *les Martinets, à la Varaz, Serin, Fouly.*
Folia roſulam ad terram faciunt, fere ut Gentiana hippion β. foliorum glabrorum, ſubrotundorum. Ejusdem roſulas eadem, & multiceps, radix multas generat. Caulis debilis, non ramoſus, trientalis, folioſus, foliis lingulatis, ſubhirſutis, ſeſſilibus. Calyx hirſutus, albis pilis notatus, ipſe absque appendicibus, ſegmentis latis, triangularibus, plerumque cyaneis. Flos cæruleus.

III. FLORIBUS LONGE PETIOLATIS, IN RARISSIMAS SPICAS DIGESTIS.

697. CAMPANULA foliis radicalibus ovatis, caulinis linearibus, petiolis longiſſimis pauciſloris.
Campanula media DODON. *cereal.* p. 37.
Rapunculus campanulatus nerii folius III. THAL. & omnes reliqui.
Rapunculus nemoroſus II. TABERNÆM. p. 411.
An *Rapunculus, ſeu Erinus magno flore* COLUMN. *Ecphr. II.* p. 23. 24. videtur.
Campanula foliis radicalibus, obovatis, caulinis lanceolato linearibus, ſubſerratis, ſeſſilibus, remotis LINN. *I.* p. 232.
Flore albo *Hort. Aichſtett. &c.* p. 116. *im Falſtein.*
Linear bellflower HILL. *VIII. t.* 2.
Circa *Baſileam, Aquilejam, Echarpigny*, & in agro Aventico ubique; tum circa *Genevam & Neocomum, Gorgier*, inter *Sonceboz & Biennam*, ad oras nemorum.
Radix Napi ſimilis, edulis. Caulis rectiſſimus, cubitalis & altior, non ramoſus, anguloſus, cum tota planta glaber. Folia radicalia petiolata, ovata, ſerrata, caulina ſeſſilia, non decurrentia, anguſta, longiſſima, obiter ſerrata. Flores in ſpicam raram, ex petiolis longiſſimis, etiam ſemipedalibus, unifloris, aut bifloris, ſtipulatis. Magnus iſte, brevis, late campaniformis, ſaturate cæruleus, ſegmentis brevibus, modice acuminatis. Calycis ſegmenta lanceolata, glabra. Antennæ tubæ prælongæ. Dentem viridem ad baſin cujusque laciniæ calycis LINNÆUS addit *p*).

*698. CAMPANULA caule brachiato, foliis lanceolato linearibus, glabris, petiolis pauciſloris nudis *Emend. I.* n. 157.
Campanula eſculentæ facie, ramis & floribus patulis DILLEN. *Hort. Elth.* p. 58. *t.* 58.
Campanula foliis ſtriatis, radicalibus, lanceolato ovalibus, panicula patula LINN. *I.* p. 232.
Diffuſe bellflower HILL. *VIII. t.* 1.
In deſcenſu montis *Gotthard* verſus *Pontem Diaboli* legi.
Folia radicalia petiolata, ovata, caulina prima ſeſſilia, ovato lanceolata, ſed pleraque longe lanceolata, fere ut in Melampyro latifolio. Ora paulum ſerrata. Caulis aſper, anguloſus, cubitalis, ad magnos angulos ramoſus, ramos edit pauciſloros, foliis paucis & exiguis. Calyx ſegmentis triangulis, latiuſculis, lanceolatis ab eſculenta differt: flores cyanei, majores quam eſculentæ.

699. CAM-

p) *Flor. Suec. II.* p. 66.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0359-0 DFG

699. CAMPANULA foliis ellipticis, ferratis, ſubhirſutis, caule aſpero, floribus paniculatis.
Rapum ſylveſtre FUCHS. p. 214.
Campanula σπαρομειζορυος RICHER.
Erinus Nicandri COLUMN. *Ecphr.* p. 225.
Campanula foliis undulatis, radicalibus lanceolato ovalibus, panicula coarctata LINN. *I.* p. 232.
β. Flore albo COLUMN. &c.
Nobis ad vias, ſepes, ſylvarum oras vulgo provenit, neque raro albo flore.
Radix alba, Napiformis, non magna, noſtratibus primo vere magna copia inter olera in cibo eſt. Caulis cubitalis, etiam multo altior, aſper, anguloſus, brachiatus, ſuperne pene absque foliis. Folia radicalia mollia, hirſuta, ora contracta & undulata, longe cæterum ex linearibus lanceolata, ſed obtuſe: ad caulem ſerrata, pene glabra, acutiora. Flores in longis petiolis, unifloris, bifloris, trifloris, raras, aphyllas ſeries potius, quam ſpicas efficiunt. Calycis ſegmenta peranguſta, paulo flore breviora. Iſte pene ad dimidias inciſus, dilute purpureus, laciniis acutis.
Radix dicitur lac augere, quod non diſſentit, cum farinoſa ſit, blandique ſaporis.

700. CAMPANULA caule ſimplici, foliis ſubhirſutis, linearibus, petiolis unifloris *It. Helvet. II.* n. LXII.
Campanula alpina linifolia, cærulea C. B. *Prodr.* p. 34. MAGNOL. *Botanic. Monspel.* p. 291. cum icone.
Campanula linifolia rara, cærulea I. B. II. p. 797.
Campanula alpina, minima, foliis Linariæ. ad caulem ſtipatis BOCCONE *t.* 103.
Campanula montana minor anguſtifolia BARRELIER. *ic.* 457.
In valle Urſaria: in montibus Aquilejenſibus.
Radix lignoſa, multicaulis. Folia radicalia ſubrotunda, ſubaſpera, ſerrata: caules hirſuti, ſic folia caulina, quorum prima ſerrata ſunt, pleraque Linum figura referunt. Flores in petiolis uncialibus, unifloris, hirſutis, calyce villoſo, lanceolato, campanula ampla, brevi, cyanea. Etiam calveſcit.
A ſequente non maxime differt, ut LINNÆUS etiam conjunxerit, & dudum ANT. MAGNOL.

701. CAMPANULA foliis ſerratis, radicalibus cordatis, caulinis lanceolatis.
Campanula minor alpina rotundioribus imis foliis DODON. p. 167.
Rapunculus ſylveſtris minor TABERNÆM. p. 409.
& *Rapunculus ſylveſtris flore ex purpureo candido* EJUSDEM p. 410.
Campanula minor rotundifolia vulgaris C. B.
Icon OEDERI *t.* 189.
Various bellflower HILL. *VIII. t.* 1.
Vulgo in muris & ad vias.
Folia radicalia petiolata, breviter cordata, aut reniformia, tenera, circumſerrata. Caules ex una radice multi, pedales, ſed etiam alti, tripedales & ultra. Folia caulina linearia, absque dentibus. Flores in petiolis longis, unifloris, bifloris, trifloris, laxa quaſi umbella aphylla, ramoſum caulem terminant. Calycis ſegmenta peranguſta, longe capillaria. Campanula brevis, cyanea. Tota planta cum foliis & flore nitida.
Dare pigmentum cæruleum LINN. *plant. tinctor.* p. 14.

702. CAMPANULA foliis radicalibus cordatis, ſerratis, caulinis linearibus.
Campanula alpina rotundifolia minor C. B. *Prodr.* p. 34.
Campanula rotundifolia minima C. B. *Prodr.* SEGUIER. *Supplem.* p. 105. qui a minori diſtinguit.
Campanula alpina linifolia cærulea, flore unico pentagono grandi, in ſummo caulículo SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 454. *f.* 4.
Campanula parva rotundifolia, flore cæruleo pentagono grandi EJUSDEM *It. II.* p. 131.
In alpibus frequens: flore albo paſſim SCHEUCHZER: flore cæruleo in planitiem deſcendit, ut in Inſulas Arolæ ſupra Bernam.
Pleraque habet prioris, differt tamen foliis firmioribus, nitidioribus, caulinis latioribus, ſerratis, primis rhomboideis, reliquis ellipticis, acutis, radicalibus, etiam anguſtius dentatis.
LINNÆUS tres plantas ultimas conjungit cum nomine *Campanulæ foliis radicalibus, reniformibus, caulinis linearibus I.* p. 232. Ex notis vero, quas diximus, noſtra facile diſtinguitur, & ſuas ſerras alpina tenet, etiam quando in planitiem deſcendit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0360-1 DFG

IV. FLORIBUS PERBREVIBUS.

FRUCTU LONGIORI.

703. CAMPANULA caule procumbente, fructibus prismaticis, floribus rotatis, longissime petiolatis, solitariis.

CRAMER. *ic. lign.* 76.

Campanula arvensis minima DODON. *coron.* p. 38. *pempt.* p. 168.

Campanula caule ramosissimo diffuso, foliis oblongis, subcrenatis, calycibus solitariis, corolla longioribus, capsulis prismaticis LINN. *I.* p. 238.

Venus bellflower HILL. *VIII. t.* 8.

Passim in segetibus.

Ægre Campanulæ nomen tuetur. Caulis tener, quadrangularis, diffusus, ab imis ad maximos angulos ramosus. Folia sessilia, ovata, fine latiori, obtuso, ora undulata, obiter serrata. Flores ex alis foliorum erecti, in petiolis unifloris, prælongis. Fructus, quam aliis campanulis longior, angustior, prismaticus, triquetrus. Calycis segmenta lanceolata, floris longitudine *a*). Flos omnino rotatus, patulus, purpureus, adeo profunde quinquefidus, ut segmenta vix cohæreant, segmentis ovatis. Ungues staminum non conjuncti in circulum tubæ circumdatum, filamentis brevissimis. Vere aliud a Campanula genus. Semine convenit ovato, nitido *b*).

704. CAMPANULA caule erecto, fructibus prismaticis, floribus rotatis, sessilibus, congestis.

Onobrychis altera Belgarum, & Dodonæi LOBEL. p. 418.

Pentagonion, Viola pentagonia TABERNÆMONT. p. 316.

II. Varietas minor. *Campanula arvensis minima erecta Hist. Oxon. II.* p. 456.

Campanula caule basi subramoso, striato, foliis oblongis, crenatis, calycibus aggregatis, corolla longioribus, capsulis prismaticis LINN. *I.* p. 239.

Bright eyed bellflower HILL. *VIII. t.* 8.

In sepibus, & inter segetes, locis macilentis, nobis vulgatior.

Caulis utique erectus, aut simplex, aut ramos ad basin emittens, floribus sessilibus, ternis, quaternis, similibus, sed non raro abortantibus, ut semina quidem maturescant: flos tamen nullus adpareat, ut in portula. Calyx latus, pene ovato lanceolatus *c*).

PIMPINELLA TOURNEFORT.

SANGUISORBA LINN. n. 146.

& POTERIUM LINN. n. 1069.

Sexu distant, & staminibus, sed reliquis notis nimis consentiunt. Nomina TOURNEFORTII, etiam in officinis recepta, sollicitari non probo.

Calyx bifolius, trifolius, siccus, longitudine fructui æquali. Flos fructui impositus, profundissime divisus, in quatuor segmenta patula fissus. Fructus ex ovato quadratus, quatuor percursus alis eminentibus, inter eas asper, coronatus circulo, ex quo flos & stamina. Intus in duobus loculis *d*) totidem semina acuminata continet, hinc gibba, inde plana. Hæc in omnibus: sed in priori specie stamina quatuor; tuba unica, simplex, ornamento plumoso. In altera flores omnino trium sunt sexuum, mares, feminei, androgyni; stamina plurima *e*), ad quinquaginta; tubæ duæ; ornamento plumoso *f*).

705. PIMPINELLA tetrastemon, spica brevi.

Sanguisorba major FUCHS. p. 785.

Pimpinella seu Sanguisorba major MATTHIOL. p. 1033.

Pimpinella sylvestris seu Sanguisorba major DODON. p. 105.

Pimpinella spica brevi rubra MORIS *Umbell.* p. 57. qui suæ sedi restituit.

Icon OEDERI *t.* 97.

Sanguisorba spicis ovatis LINN. *I.* p. 169.

Varietates habet MICHELI *Hort. Florent.* p. 73.

a) Etiam SEGUIER. *Supplem.* p. 107.
b) HOOKE *microscop.* obs. 28.
c) Conf. ad hoc discrimen WILLICH. obs. p. 50. SEGUIER *Supplem.* p. 107.
d) TOURNEF. D. E.
e) IDEM A.
f) IDEM B. MALPIGHI ic. 190.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0361-7

In pratis udis *g*) abunde.

Caulis, quam ſequenti, altior, tripedalis, erectus, non valde ramoſus. Folia petiolata, pinnata, parium ad ſex, in univerſum cordata, ſed acute ſerrata, firma & ſicca. Florales ſpicæ ramos terminantes, breves, denſiſſimæ. Calyx bifidus: petala juniora alba, linea ſpadicea diſtincta: adulta tota ſanguinei coloris obſcuri. Tuba unica, craſſa, petala ovata, breviſſime conjuncta.

706. PIMPINELLA polyſtemon.

Sanguiſorba minor TABERNÆM. p. 110.
Pimpinella, ſeu Sanguiſorba minor MATTHIOL. p. 1034.
Pimpinella BLAKWELL. *t.* 413.
Sideritis ſecunda Dioſcoridis COLUMN. *Ecphraſ. I.* p. 124. ſqq.
Pimpinella ſpica brevi, minor & hirſuta MORISON l. c.

Hæc in pratis ſiccis & aggeribus.

Caulis humilior, pedalis & cubitalis. Folia prioris, pinnarum ſedecim, nervo hirſuto, aliquando profundius diviſa. Flores juniores virides, adulti purpurei, in eadem ſpica alii hermaphroditici; alii majores maſculi cum fructus tantum initiis; alii feminini minores, fructu præditi, absque ſtaminibus. Stamina ad quinquaginta; tubæ duæ.

Vires ſunt leviter vulnerariæ, adſtringentes *h*). Datur ad dyſenteriam, hæmorrhagias, mictionem cruentam. In vernis infuſis vinoſis regnat, grato ſapore. Ad morſum canis rabidi, extus poſt cucurbitam admotam adhibitum, vulnerique impoſitum, decocto per novem dies, ad uncias ſeptem ſumto, prodeſſe *Hermanno* HEYDEN *i*) crederem, niſi a PALMARIO haberet.

Princeps uſus eſt ad fœni abundantiam præſtandam, eo enim fine maxima copia in Anglia ſeritur *k*). Majorem ſpeciem armentis non gratam eſſe lego; puto, quod durior ſit *l*).

An hæc Pimpinella, cujus ſal fixus ſulfure inquinatur *m*).

SAMOLUS TOURNEFORT. t. 60.

LINN. n. 222.

Calyx campaniformis *n*), pene ad tertiam partem quinquefidus, ſegmentis lanceolatis. Flos ex brevi tubo *o*) in quinque ovata, plana, ſegmenta paulum emarginata *p*) fiſſus. In intervallis ſegmentorum exeunt quinque laciniæ acutæ *q*), minimæ, ſtamine in imo tubo, antheris ad tubam conflexis. Tuba brevis, filiformis. Fructus in imo calyce, mobili hemisphærio *r*) coronatus, unilocularis, quinquevalvis *s*). Placenta tuberculoſa, ſubrotunda: circa eam numeroſa ſemina *t*).

707. SAMOLUS.

Ic. GESNERI *lign.* 116.
Anagallis aquatica tertia LOBEL. *ic.* p.
Anagallis aquatica altera LOBEL. LUGDUN. p. 1090.
Samolus LINN. *I.* p. 243.
Ic. OEDERI *t.* 198.
Longleaved Brookweed HILL. *VIII. t.* 18.

In foſſis circa *Vervay* Gubernii Aquilejenſis *Emend. III.* n. 213.

Radix fibroſa: caulis erectus folioſus, etiam ramoſus, pedalis, cubitalis. Flores albi in ſpicam raram, quales eſt in Cruciferis. Folia petiolata, ovata, obtuſa, glaberrima Beccabungæ. Calyx valde ſimilis Aretiæ 621. uti totus character ad Aretias accedit.

Glaux, ut marina planta, nondum in Helvetia reperta eſt.

ISOSTE-

g) Cur ficcioribus LINNÆUS.
h) LOBEL. *adverſ.* p. 320.
i) *Diſcours* p. 70.
k) *Muſ. ruſtic. I.* p. 231.
l) SCHREBER. III. *Saml.* p. 74. 75.
m) GMELIN. *Comm. Petrop. V.* p. 287.
n) TOURNEF. D.
o) B.
p) A.A. OEDER.
q) Habet etiam OEDER.
r) OEDER. anulum pingit.
s) TOURNEF. E.F.
t) G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0362-2 DFG

ISOSTEMONUM ORDO VIII.

STELLATÆ Boerhaavii p. 147.

Linnæi n. xlvii. Oederi p. 289.

Semina duo conjuncta, quibus unicus flos insidet, monopetalos, plerumque quadrifidus; tamen etiam trifidus, quinquefidus, sexfidus, segmentis triangularibus, tubo variæ longitudinis. Stamina eodem numero, quo segmenta floris. Tuba unica *a)*, profunde bifida. Intercedunt flores masculi. Omnibus etiam caulis est quadrangularis: folia radiorum specie ei circumnata, quaterna & plura.

Vires omnibus siccæ & adstringentes: plerisque etiam radices rubro colore tingunt *b)*.

RUBIA *c)* Tournefortii t. 38.

Linn. n. 127.

Flos campanulatus *d)* Segmenta plerumque quina *e)* etiam sena, raro quaterna. Fructus major; unica *f)*, aut duabus *g)* baccis fit; semine *h)* pulpa *i)* tecto.

708. RUBIA foliis ellipticis, asperis, quinis, senisque.

Rubia sylvestris aspera Morison. III. p. 326. *Ravennas* Zanoni p. 145. 192.
Rubia foliis subsenis Linn. *I.* p. 158.
Wild Madder Petiver. *herb. britan. t.* 30.
Icon Arduini *t.* 9.

Num eadem cum sativa sit tanto molliori, & annua, nunc non definiveto. Minor tota est, etiam radice Arduini p. 53.

Sponte nascitur in Valesia circa *Leucam*, versus pontem Rhodani, circa *Sedunum*, *Gonthey*; *à la Porte du Sex.* In pago *Yvorne* prope pontem, paulo superius in lapidosis. Circa *Spiez.*

Radix magna, rubra, succulenta, enormiter reptans & multiceps. Caulis ramosissimus, etiam bicubitalis, angulosus, angulis serratis. Folia quina *k)*, etiam sena, superne quaterna, elliptica, nitentia, margine & nervo serrato, aspero. Flores flavi, in ramis ramosis divaricatis, ex alis foliorum. Bacca nigra, ex duabus coalita.

Radix nostræ Rubiæ siccata pulcherrime tota & undique rubet, neque puncto nigro vitiatur, quod in media fere medulla Rubiæ Zeelandicæ est, & colorem corrumpit. Quare nostra omnium ad opera *tinctoria pulcherrima* est, ut Smyrnensi illi *Lizari* dictæ non cedat.

Vis in ea acida, adstringens, sed penetrabilis. Infusum aquosum nauseosum, subacidum *l)*: extractum debili odore balsamico *m)*, sapore salso, paulum adstringente. Tinctura, quæ spiritu vini paratur, rubra *n)* est; & extractum austerum *o)*. In medio radix particulas resinosas habet *p)*. Habetur, cum tota classe, pro planta vulneraria: quæ etiam menses cieat *q)* & lotium *r)*. Ad splenis vitia olim laudabatur *s)*, & in icterico decocto Sydenhami locum suum tenet. Videtur enim vi penetrabili excellere, quæ urinam rubro colore tingat *t)*, etiam manu retenta *v)*, & lac vaccarum *x)*, quæ ejus foliis pastæ sunt, quas amant *y)*.

Deinde per experimenta casu facta *z)*, ossa animalium rubro colore imbuit, quæ quidem pericula nuper a multis, etiam a me iterata sunt, & descripta *a)*.

Quare

a) Ita Linnæus.
b) Guettard. *hist. de l'Acad.* ann. 1747. p. 57. Etiam species Gallii est quadrifolii, qua præcipue ruber color in Indostania nititur Le Poivre *Lettres édifiantes & curieuses Rec. XXVII.* p. 416.
c) Erythrodanum Rubia, cujus radice tinguntur lanæ & pelles Dioscorid. L. III. c. 143. Plin. L. XXIV. p. 16. L. XIX. p. 161. Spinoso caule geniculato, aparines non dissimili, robustiori, quinis per intervalla circa articulos stellatim decussatis foliis, semine rotundo, viridi, inde rubro, denique nigro; radice longa, rubra Plin. L. XX. p. 161. Dioscorid. ib. Erythrodanum folio Hederæ rotundiori, caule gramineo Theophrast. L. IX. c. 14. Spontanea altera, alia feritur Diosc.
d) Tournef. C.
e) A. D.
f) E.
g) F.
h) H. I.
i) Malpighi f. 282.
k) Plin; Sauvages.
l) Steinmeyer. *disp.*
m) Carthreuser. *mat. med. post.* p. 405.
n) Ibid.
o) Stenmeyer. amarum.
p) Wurfbain. *de Rubia.*
q) Plin. L. XXIV. l. c. Theophrast. l. c. Rhaze ad Mansor. III. c. 44.
r) Plin. ibid. Rhaze.
s) Marcellus p. 165.
t) Bod. a Stapel. p. 1114. *Oecon. Nachr. IV.* p. 873.
v) Cardan. *subtil.* p. 517. *exerc.* 18.
x) Stikf. *de vita plant.* Young. *de lacte* p. 56. *Mus. rust. I.* p. 151. Non perinde lac canum Young p. 53. Butyrum inde flavum *Mus. rust.* l. c.
y) *Mus. rust.* l. c.
z) Belchier *Philos. Transact.* Conf. si placet, *Elem. Physiol.* L. XXIX. p. 327.
a) *Form. oss.* P. I.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0363-8

Quare creditum eſt, ad oſſium mala valere, ad quæ ejus vis adeo integra perveniat, ſolius inter omnes plantas *b*), quas tentavi. Ad rachitidem ergo laudatur, quando oſſa emolliuntur, ſive tincturam adhiberi placeat *c*), ſive decoctum, etiam experimentis adductis, in quibus eminentiæ morboſæ oſſium a rubiæ uſu evanuerunt, quæ tangi poterant *d*).

Et tamen dubitant alii. Columbæ certe pilas Rubiæ ſæpe vomitu rejiciunt *e*), & ex eo victu emaciantur, & omnia etiam animalia ex ejus uſu contabeſcunt & intereunt, niſi victu mutato valetudo reddatur *f*). Quare hæc videntur iteratis egere periculis.

Colorem præſtat conſtantem; vulgaris quidem ſativa obſcuriorem; ſpontanea, & Indica etiam potiſſimum, vividiorem. Filum enim & goſſypium a Turcis ipſa hac ſpontanea *g*) Rubia pulchro colore imbuuntur. Neque ad ea opera neceſſe eſt artificioſe ſiccare *h*), cum etiam virides radices pulchre tingant, quod quidem noſtrorum artificum experimentis nunc plane confirmatum eſt. Cum alcali color *i*) elevatur, cum acore fit obſcurior.

Inter omnes plantas, quas ager fert, nulla ſuum dominum magis ditat *k*). Quare ejus cultus, in Sileſia hactenus conſervatus *l*), in Inſulis Seelandiæ frequentiſſimus, nunc maximis encomiis celebratur *m*), & univerſæ Europæ commendatur, in Anglia *n*) potiſſimum, & in Gallia *o*); ſed neque noſtratibus negligitur, imprimis a Cl. Tschiffelio nuper ſuſceptus *p*), optimo quidem cum ſucceſſu. Plurimo equidem ſimo indiget, & ſcarabæorum majalium vermibus obnoxia eſt. Maximum tamen etiam cum his incommodis fœnus reddit.

Sativa plura folia habet, & molliora, vitamque biennem. Eam delineat Miller l. c. Du Hamel in proprio libello, Blakwell. t. 326. & olim Dodonæus.

GALIUM Linn. n. 125.
& VALANTIA Linn. n. 1151.
GALLIUM Tournefort t. 39.
& CRUCIATA Tournefort. t. 39.
& APARINE Tournef. t. 39.

Nullos *limites reperio, neque inter Cruciatam & Gallium*; nam etiam in Umbelliferis plantis vulgo flores *q*) mares inter feminas admiſcentur; neque inter Aparinen & Galium, cum aſperitatis in ſemine multi gradus ſint, & ſenſim eadem excalveſcant. Ergo character eſt in fructu ſicco, & flore brevius campanulato *r*).

I. FLORE LUTEO.

709. GALIUM foliis quaternis hirſutis, petiolis octifloris.

Cruciata Dodon. *purg.* p. 107. Blakwell. *t.* 76.
Broad leaved Croßwort Hill. *VII. t.* 24.
Valantia floribus maſculis quadrifidis, pedunculis diphyllis Linn. *II.* p. 1491.

Nihil vulgatius ad vias.

Caulis ad terram reptans, inde erigitur, idemque cum tota planta hirſutus eſt, ſed tener. Folia trinervia, ex ovatis obtuſe lanceolata, quaterna. Petioli florigeri ramoſi, octiflori, ex alis foliorum plurimi *s*), foliis breviores. Flores ſæpe mares, androgynis *t*) ſe inmiſcent, tum androgyni, ſed quinquefidi. Capſula rugoſa. Semen rotundum. Tuba unica, duobus globulis terminata.

Rubro colore tingit *v*).

Pro vulneraria habetur, quæ ad hernias etiam utilis ſit, ob vim adſtringentem.

710. GA-

b) Du Hamel *mem. de l'Acad.* 1739. p. 17.
c) Rösner. *nonnull. circa lact. efficac.* p. 27.
d) Idem p. 28.
e) Steinmeyer. *de Rubia* p. 18.
f) Lorsecker obſ. p. 45. 46.
g) Lesgi Rubiam vendunt Hanaway *Itin. I.* p. 276.
h) Du Hamel *Agricult. II.* p. 408. *Mem. de la Société de Rouen* ann. 1763.
i) Wurfrain.
k) Miller. in *propr. lib.*
l) De Rubia Germanica conf. *œcon. fama* T. VIII. de Sileſiaca *Breſl. Saml.* 1718. p. 932.
m) Jam Scaliger. *exerc.* 172.
n) Switzer. *July* p. 153. & Bradley *anc. husbandry* p. 226.
o) *Memoir. de Rouen.* Du Hamel. in proprio libello.
p) Cultus deſcribitur in *œcon. Nachr.* IV. p. 870. Steinmeyer.
q) Ex nimia copia florum Boehmer. *flor.* p. 4.
r) Tournef. A. A. Nullum Linn. ſed in nonnullis tubus notabilis eſt.
s) Abortivos vocat Fabricius p. 37.
t) Quadrifidi Linn.
v) Steinmeyer. p. 20. 21.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0364-4 DFG

710. GALIUM *x*) foliis linearibus peranguſtis, octonis, racemis multifloris ſpicatis.
Gallium DODON. *purg.* p. 103. *pempt.* p. 355. BLAKWELL. *t.* 435.
Gallium foliis octonis, linearibus, ſulcatis, ramis floriferis brevibus LINN. *I.* p. 155.
Golden bedflower. HILL. *VII. t.* 21.
Gallium CAMERAR. *epit.* p. 868.
Gallium luteum MILLER. *t.* 129.
β. Varietas monſtroſa ROSEN. p. 4. 5.
γ. Simillima planta, ſed hirſuto ſemine, foliis ſenis, ex Ruſſia habetur *Enum. Hort. Gotting.* p. 188.
In arvis ſiccis & ad vias abunde.
Caulis erectus, quadrangulus, ramoſus, pedalis & altior. Folia fere octona, fragilia, ſicca, valde anguſta, acuta, ſæpe reflexa. Rami florigeri ex foliorum alis, ſpicati, erecti, multiflori, in ſumma planta in ſpicam continuantur. Flores exiles, rotati, lutei, etiam quinquefidi. Semen breviter reniforme, rugoſum.
Suus quaſi odor floris, neque ingratus eſt.
Admiſtum lac ſeparat *y*), caſeumque dejicit, ut etiam ad optimos *z*) caſeos Iberni Gallio potiſſimum utantur. Ad ignem ſubito ſtillat *a*) liquorem acidum, etiam absque additamento: ſiccat, adſtringit, vulnera ſanat, & impetigines *b*), & ad Epilepſiam in Gallia & Catalaunia *c*) vulgo adhibetur. Coma florifera ad morbos hyſtericos *d*) commendatur.
Pecori gratum eſt *e*).
Radix rubro ut Rubia colore tingit, etiam oſſa, & herba cum laneo filo & alumine macerata luteum dat colorem. Eo tingunt Iſlandi, luteo pariter colore.

II. FLORE ALBO AUT RUBELLO.

I. SEMINE LEVI.

711. GALIUM foliis octonis, ellipticis, caule anguloſo
Spreading bedſtraw. HILL. *VII. t.* 21.
Mollugo vulgaris herbariorum, Galium album quoriandum LOBEL. *ic.* p. 802.
Gallium album latifolium BLAKWELL. *t.* 168. quod ad iconem.
Gallium foliis octonis, ovato linearibus, ſubſerratis, patentiſſimis, mucronatis, caule flaccido, ramis patentibus LINN. p. 155.
Ad ſepes & in pratis, quæ nonnunquam ſolum occupat; non ingratum pecori.
Caulis fragilis, tripedalis, quadrangularis, alis elevatis, ſub folioſis verticillis tumidus. Folia octona, elliptica, ortu anguſtiori; inde latiora, ſubito in mucronem contracta, ſuperne acutiora, glabra. Ex alis foliorum rami florigeri ramoſiſſimi, in ſumma planta ſpicatam efficiunt paniculam: Albi cæterum ſunt & parvi, tuba profunde diviſa.
Rubro colore tingit *f*), etiam magis, quam Rubia; ſed radices habet exiguas *g*).
Odoratum eſt.
In alpibus varietas hujus ſpeciei ſæpe humillima naſcitur, vix quatuor, aut ſex unciarum. Ex paniculis tamen, & majoribus floribus adfinitatem adgnoſcas.

712. GALIUM caule terete, foliis octonis, ellipticis.
Mollugo DODON. *purg.* p. 161. CLUS. *pannon.* p. 685. quod ad iconem.
Rubia ſylvatica levis I. B. III. p. 716.
Gallium foliis octonis levibus, ſubtus ſcabris, floralibus binis, pedunculis capillaribus, caule levi LINN. *I.* p. 155.
β. Anguſtiori folio *Mendriſii.*
Vulgo in nemoribus Helvetiæ. Bernæ *am Belpberg*, in ſylva verſus *Pontem novum.*
Caulis, ut tota planta, ſubglaucus, firmior, teres, brachiatus, ramoſiſſimus; ſub foliis etiam magis tumidus, quam paulo prior, levis tamen, oris & nervo utrinque ſubaſperis. Folia octona, lata, elliptica, mucrone arguto, ad ramos ſuperiores paulum

x) Galion ramulum foliumque habet aparinæ ſimillimum, caulem rectum, florem in cacumine luteum tenuem, denſum, copioſum, odoratum.
y) THERLKELD. Negat cogere FLOYER.
z) DIOSCORIDES.
a) FLOYER. *pharmacob.* p. 130. BORRICH. *Act. Hafn. I.* p. 69.
b) GESNER. *epiſt.* p. 70.
c) CHOMEL.
d) LINN. *Cenſ. med. offic.* p. 20.
e) SCHREBER. Ill. *Saml.* p. 33.
f) STEINMEYER.
g) LINDER. *Färgekonſt* p. 35.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0365-0 DFG

lum binata: nervus & margo aliquando ſubhirſuti. Rami ramoſi, diffuſi, demum paniculas floriferas gerunt, ut ſemper duo folia diviſioni ſubſint. Flores albi, campaniformes, non perinde exigui, odorati. Semen rugoſum rotundius, quam reniforme.

Pro Aſperula odorata in officinis venditur *h*), non bene. Radix pulcherrimum rubrum colorem dat *i*).

713. GALIUM caule ſubaſpero, foliis ſenis, elliptico lanceolatis, ariſtatis.
Gallium aquaticum flore albo BARRELIER. *ic.* 82.

In oris ſtagnorum, & pratis udis. Etiam in alpes adſcendit, *Audon*, *& Ormont deſſus*. Baſileæ paſſim, circa *Augſt*, *Bottmingen*, *Friedlingen*, *Michelfelden*.

Caulis erectus & procumbens, pedalis, cubitalis, anguloſus, ramoſus, minus certis diaphragmatibus. Folia ariſtata, ſena, ſeptena, lanceolata, latiora, quam in Gallio minori. Petioli florigeri longi, capillares, ramoſi, pauciflori, diſpoſiti. Flos albus, roſeo tinctus colore, tubo breviſſimo, major quam 718. Dubium ſupereſt num vere differat.

*714. GALIUM caule recto, foliis octonis, ſubtus canaliculatis, petiolis multifloris, umbellatis. *Addend. ad Enum. Helvet.*
Rubia montana anguſtifolia C. B. *Prodr.* p. 145.
Galium montanum altiſſimum, foliis anguſtis, albicantibus RUPP. p. 5.
Galium foliis ſubquaternis linearibus levibus, caule debili, ſcabro, ſeminibus glabris LINN. *I.* p. 155. ſed nomen a noſtra longe recedit.

Paſſim nunc in Helvetia lecta, dudum ab optimo B. STÆHELINO ad ſummas rupes caſtelli *Iſtein*; deinde a nobis, & a Gen. de SAUSSURE circa Genevam, *au Creux de Genthoud, près de la maiſon* LULLIN.

Ex radice caulis erigitur, tripedalis, teres, multo quam prioribus firmior, hinc erectus, ſub foliis intumeſcens, parum ramoſus. Folia octona, ſurſum rigentia, anguſta, ſubtus cava & glauca, ariſta brevi, ſuperne acutiora, & ſub floribus ovato lanceolata, arguta. Petioli floriferi ramoſi, multiflori, terminantur in ſpeciem convexæ umbellæ. Flos ex grandioribus hujus generis, albus, campaniformis, ſemiquadrifidus. Petiolus ſub ſeminibus intumeſcit.

715. GALIUM caule anguloſo, foliis ſenis, ſubaſperis, ariſtatis. †
Gallium album minus VAILLANT.
Gallium album minimum σπανιοσπερμον BARRELIER. *ic.* 57.
Mollugo montana minor Gallio albo ſimilis Hiſt. Oxon. III. p. 331. RAI.

β. Flore ſubrubello a me circa *Geſtinen* lecta.
Rubeola ſaxatilis alpina, tenui folio, floribus incarnatis SCHEUCHZER. *It. II.* p. 140.

γ. *Rubeola ſaxatilis alpina* BOCCONE *t.* 101.
& *Rubeola alpina ſaxatilis tenuifolia* EJUSDEM p. 145. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 140.
Gallium ſaxatile minimum ſupinum & pumilum JUSSIEU *Memoir. de l'Acad.* ann. 1714. p. 378. ut videtur.

δ. *Gallium album ſupinum, multicaule, anguſtifolium, polyſpermum* RUPP. *in poſth. & in noſtra edit.* p. 4.

Nihil frequentius ad vias, in arvis, in lapidoſis; adſcendit in alpes, & tunc habitu humiliori repit.

Caules proſtrati, diffuſi, inferne hirti, in ſumma planta leviores, quadranguli, alis eminentibus, fragiles, vix ſulcati. Folia a ſenis ad novem, anguſta, linearia, ut paulum lateſcant, & in ariſtam terminentur longiorem, quam in aliis adfinibus: inferiora ſubaſpera, margine ciliato, ſuperiora glabra, aliquando omnia hirſuta. Petioli ex alis foliorum parum folioſi, ramoſi, teneri, bifidi & trfidi, efficiunt umbellas laxas, tum alares, tum caulem terminantes paniculas. Flores albi tubo breviſſimo. Semina minuta, rotunda, fiſſa, tamquam hilo inciſa. Tuba profundiſſime reſecta.

716. GALIUM foliis octonis, obtuſis, ſupremis lanceolatis, floribus in ſumma planta faſciculatis.
Galium ſaxatile glauco folio BOCCONE *muſ. di piant. t.* 116.
Galium foliis verticillatis linearibus, pedunculis dichotomis, ſummo caule floriferis, caule levi, LINN. p. 156.

Circa

h) KORONZAJ *pharmac.*

i) ARDUINI *mem. I.* p. 55.

Circa Genevam Cl. LE CLERC.

Valde ſimile prioris, caule recto, foliis verticillatis, octonis, glaucis, craſſioribus, brevius ariſtatis, ſupernis paucioribus, latis, ovato lanceolatis. Summus caulis & rami ramoſi, faſciculos gerunt erectos, florum quadruplo majorum, quam in 715.

717. GALIUM folio decumbente ramoſiſſimo, foliis quinis, ſubrotundis, lanceolatis, ariſtatis, petiolis ramoſis.

Gallium album ſupinum multicaule DILLEN. ex fide exempli, ab ipſo Cl. viro miſſi.

An Aſpergula ορεομαχροφυης RICHER.

In ſylva Hercynia abundat, ſed etiam circa Baſileam, in agris, Cl. MIEG reperit. In M. *Mürtſchen.*

Multicaule & ramoſum, breve tamen, vix pedale, caule quadrangulari, foliis peculiaris figuræ, rotunda & argute lanceola terminatis; petiolis floriferis ex alis ſe efferentibus, unifloris, bifloris, faſciculos efficientibus quadrifloros, ſexfloros, umbellatos. Semen ſupra plantæ parvitatem grande.

*718. GALIUM foliis ſenis, ellipticis, petiolis breviſſimis, unifloris.

Gallium ſaxatile ſupinum molliore folio JUSSIEU *Mem. de l'Acad.* ann. 1714. *t.* 15. p. 382.

An ſit *Gallium ſaxatile* LINNÆI *n.* 9 ? non dici poteſt; videtur potius hercynicum 717. intelligere, cum vocibus utatur *obovatis obtuſis.* Non eſt *Gallium ſaxatile* HILLII *t.* 20.

In alpinis ſaxis ubique.

Differt a priori ſtatura, etiam minori, vix ſex unciarum: foliis potius ſenis, longioribus, cis originem lateſcentibus, absque ſpinulis, petiolis florigeris unifloris, breviſſimis, vix de foliis eminentibus, etiam quando ſemen maturuit. Habitus valde folioſus; caulis anguloſus; ſemina prægrandia, rugoſa. Radix magna, enormiter multicaulis.

719. GALIUM caule radicato, diffuſo, foliis ovatis, obtuſis, quaternis.

Gallium paluſtre album C. B. *Bas.* p. 95.

Gallium foliis quaternis, obovatis, inæqualibus, caulibus diffuſis LINN. *I.* p. 153.

Gallium paluſtre HILL. *VII. t.* 18.

In aquoſis circa *Mathod*, *Paterniacum* &c.

Caulis anguloſus, aliquot pedum, aſper, ramoſus, & fragilis. Folia quaterna & quina, elliptica, ovata, obtuſiſſima, nervo ſubaſpero, margine rariter dentato, ſæpe duo duobus majora. Petioli florigeri ramoſi & divaricati, breves, ab octo ad duodecim flores albos habent. Petiolorum folia bina *k*), ſic paſſim in ramis.

Hujus Gallii inſignes dantur varietates. Habeo vix pedalem, foliis tamen quaternis, & floridam. Habeo magnam, foliis ſenis anguſtioribus; ſemper autem obtuſa ſunt, & plerumque inæqualia.

*720. GALIUM foliis quaternis, lanceolato ovatis, æqualibus, ſubtus ſcabris, caule erecto, fructibus glabris LINN. I. *Emend. II.* n. 206.

Valantia articulata HILL. *VII. t.* 25. Noſtram magis refert, quam *Gallium rubioides* t. 18. cui habitus multo major, flores in ſumma planta ſpicati.

Pulchra planta provenit *Chiavennæ*, *Mendriſii*, *Lugani*, in ſepibus.

Caulis noſtræ multo humilior, quam HILLII icon eſt, dodrantalis, erectus, anguloſus, ſimplex. Folia quaterna, etiam quina & ſena, ovata, nervoſa, ſubtus ſubaſpera. Petioli florigeri ex alis foliorum, his breviores, pauciflori, vix ſupra octo flores gerentes. Fructus levis, flores albi, de more lanceolatis ſegmentis quaternis.

*721. GALIUM caule erecto, ramoſiſſimo, foliis linearibus, peranguſtis, petiolis ramoſis, confertis.

Gallium nigro purpureum montanum, tenuifolium COLUMN. *Ecphraſ. I.* p. 298.

Gallium foliis verticillatis, lineari ſetaceis, pedunculis capillaribus, folio longioribus LINN. *I.* p. 156.

In arenoſis ad lacum *Luganenſem* prope *Capo di Lago*, in rupibus prope *Ripa*, & inter *Ripa & Chiavenna*, iidem Cl. viri repererunt.

Caulis erectus, ramoſus & folioſus, ut vix poſſis folia numerare. Linearia ea, glabra, plerumque octona, ſubtus carinata. Rami adſcendentes, & ex alis innumeri petioli florigeri, ſuper folia erecti, pauciflori. Flores & caules atro purpurei, & radix rubro colore tingens.

II. SEMI-

k) Conf. inter varietates *Hort. Florent.* p. 132.

II. SEMINIBUS HIRSUTIS.

APARINE Tournefortii.

722. GALIUM foliis quaternis, lanceolatis, trinerviis, glabris, caule erecto, feminibus hiſpidis Linn. I. p. 156.
Rubia pratenſis levis, acuto folio C. B. *prodr.* p. 145. I. B. III. p. 710.
Galium ὑσσωποφυλλοειδὴς Richer.
Cruciata alpina, latifolia, levis I. R. H.
Rubia levis, linifolia, floribus albis montis Virginis Scheuchzeri *It. II.* p. 140. cum in Helvetia repererit, non autem ſynonyma.
Threeribd Clevers Hill. *t.* 23.
J. Bauhinus Genevæ & in Rhætia legit: ſic in *Rhæticis* alpibus Rajus & Scheuchzerus. C. B. circa thermas *Leucenſes*. In pratis circa *Vervai* prope *Roche* abunde. In pratis *Bemont* prope *la Brevine*, *à la Chaux*, &c.
Radix longa, atropurpurea. Caulis levis, rectus, anguloſus, intumeſcens. Folia dura, elliptico lanceolata, nervo medio magno, duobus minoribus. Ex ſumma planta rami erecti, aphylli, præter ſtipulas conjugatas breves, ovato lanceolatas, toti ramoſi, paniculam ſpicatam efficientes. Flos albus, tubo brevi, Semina hirſuta, non aſpera. Tubæ duæ.
Radix tinctoria vi Rubiam æquat *l*), & pulchrum kermeſinum colorem dat *m*), ſi abunde colligi poſſet. *Eo* ſcopo tamen a ruſticis legitur.
A pecore deſideratur *n*).
Colliguntur radices verno tempore, teruntur cum farina *maltacea*, & miſtæ in cereviſia tenui, cum filo laneo maceratæ, denique coquuntur *o*), ita rubro tingunt: Addit Gunnerus, lanam prius betulæ foliis flavo tingi p. 49.

723. GALIUM caule ſerrato, foliis ſenis, linearibus, lanceolatis, ſerratis, petiolis unifloris.
Aparine p) Dodon. *purg.* p. 98. 99. *pempt.* p. 553. Blakwell. *t.* 39.
Varietates habet *Hort. Flor.*
Galium foliis octonis, lanceolatis, carinatis, ſcabris, retrorſum aculeatis, geniculis villoſis, fructu hiſpido Linn. *I.* p. 157.
II. Flore purpureo in Rhætia lecta, & ſi iſtam vult vir Cl. Gagnebin *au haut de la Combe Grède.*
Magna *copia in ſegetibus & pratis: illas ſæpe late occupat.*
Caulis, folia & & ſemina *nigris villis hiſpida, quibus veſtibus adhærent.* Caulis ramoſiſſimus, ad quatuor & ultra pedes altus, fragilis, angulis eminentibus, ſerratis. Folia fere ſena *q*), ſeptena, octona, nervo conſpicuo, ſerrato, per oras ſerrata, ariſtata. Rami florigeri ex foliorum alis, petiolis unifloris, per maturitatem reflexis. Fructus globoſus, duris pilis *r*), aſper. Flos perexiguus *s*), ochroleucus. Tubæ duæ *t*).
Tota planta aquoſa eſt, ut in deſtillatione in ſuccum *v*) quaſi abeat. Acidam aquam præbet. Externo uſu ad ſcrophulas laudatur *x*). Anſeres dicuntur ventriculum *y*) hac planta ſibi abſtergere, ut appetitum augeant.
Radices rubro tingunt *z*), etiam paſtæ *a*).

*724. GALIUM foliis ſerratis, ſenatis, petiolis divaricatis, feminibus rugoſis *Emend. VI.* n. 54.
Aparine vulgaris ſemine minori Vaillant. *t.* 4. *f.* 3. etſi ſemen hirſutum pingit.
Galium foliis ſenis lanceolatis, carinatis, ſcabris, retrorſum aculeatis, geniculis ſimplicibus, fructibus glabris Linn. *I.* p. 154.
Nos in agris circa *les Saugettes* prope *Noville* legimus, & circa *Chexbres*. Baſileæ. Gagnebin *au Locle* & circa *Ferrieres.*
Similis foliis vulgari Aparinæ, debilis, & ramoſa planta, petiolis divaricatis & bifidis. Semen rugoſum, non aculeatum, & per maturitatem pene leve. Flores omnes androgyni.

*725. G A-

l) K. *ſwensk wetensk Acad.* 1746. p. 281. *Satacunda härad.* p. 58.
m) Chydenius *gamle Carleby* p. 42.
n) K. *ſwensk wetensk Acad. handl.* 1745. p. 244.
o) Schreber. *Saml. III.* p. 34.
p) Philanthropos, Omphalocarpos, Aparine, ramis multis, parvis, aſperis, quadrangulis, hirſuta, foliis quinque, aut ſex, circa ramos in orbiculum per intervalla: flos albus, ſemen rotundum, durum, concavum, aſperitate veſtium tenaci. In frumentis provenit Plin. L. XXVII. n. 15. Dioscor. L. III. c. 88. Philanthropos hirſuta, veſtibus adhærens, Plin. L. XXIV. n. 116. Aparine aſperitate ſua veſtibus adhæret. Flos in ſe ipſo coquitur & ſemen fert Theophrast. L. VII. c. 14.
q) Etiam Dodon. & Blakwell.
r) Tournefort. B. C.
s) Idem t. 39. A. A. A.
t) Fabric. *butisbac.* p. 55.
v) Geoffroi III. p. 102. Hill. *mat. med.* p. 388.
x) Gaspari obſ. p. xviii.
y) Blair.
z) *Mem. de l'Acad.* ann. 1746. p. 104.
a) Steinmeyer. p. 20.

*725. GALIUM foliis ſenatis, ſerratis, petiolis triſloris, incurvis *Emend. IV.* n. 55.
Aparine ſemine levi VAILLANT. p. 14. *t.* 4. *f.* 3.
Aparine ſemine leviori RAI *hiſt.* p. 464. *Synopſ. III.* p. 225. ex fide plantæ, quam miſit Cl. HUDSON.
Valantia floribus maſculis trifidis, pedicillatis, hemaphroditis, pedunculo inſidentibus, LINN. *II.* p. 1491.
Haud longe *Roche* in ſegetibus, circa *Chambon & Eſſerts.* Circa *Moucharand*, *Chexbres.*
Caulis pedalis & cubitalis, parum ramoſus, rectior & firmior, aſper; tum folia valde dentata, & adhæreſcentia. Rami florigeri triflori, ex ordine, quem nomen LINNÆI præfert; maſculi trifidi & quadrifidi, omnes petiolati; androgynus petiolo curvo. Tubæ duæ. Semina multo minora, tantum rugoſa, ex qua nota ad priorem Galliorum ordinem retinetur. Characterem floſculi fertilis quadrifidi inter duos maſculos trifidos ſedentis, dixeram in *Enum. plant. hort. Gotting. b).* Nam *Aparine ſemine Coriandri ſaccharati*, hujus videtur varietas, ſemine paulo magis exaſperato.
Pro varietate Cl. DALIBARD p. 49. 305.

*726. GALIUM panicula ramoſiſſima, foliis aſperis, ſenatis, ſeminibus hirſutis *Emend. III.* n. 57.
Aparine minor paluſtris Pariſienſis flore albo I. R. H. VAILLANT. p. 114.
Galium foliis verticillatis, linearibus, pedunculis bifidis, fructibus hiſpidis LINN. *I.* p. 157.
An forte *Aparine minima annua &c. Hort. Flor.* p. 113?
Circa *S. Roc*, ad pedem montis *Griſei*, in rupibus, in udis etiam Rupe, minus ramoſa.
Valde ramoſa & paniculata, caule tetragono, ſcabro, foliis ſenis, ſeptenis, retroverſis, linearibus, acutis, in ora hirtis & dentatis, ad ramos vix conſpicuis. Petioli florigeri ramoſi & divaricati, capillares. Flores perexigui albi: ſic fructus, qui albis pilis hiſpidus.

727. GALIUM foliis quaternis, petiolis longiſſimis, brachiatis, ſeminibus hirſutis.
Rubia quadrifolia, ſemine duplici, hiſpido I. B. III. p. 718. bene.
Rubia quadrifolia, rotundifolia, levis C. B. *Prodr.* p. 145.
Cruciata minor, glabra, Molluginis folio BARRELIER. *ic.* 324.
& *Cruciata major, villoſa, flore Molluginis albo* EJUSDEM *ic.* 323.
Rubia ſemine duplici, hiſpido, latis & hirſutis foliis BOCCONE *plant. Sicul.* p. 13. *t.* 6. *f.* 1.
Galium foliis quaternis, ovatis, aculeato ciliatis, ſeminibus hiſpidis LINN. *I.* p. 156.
In Helvetiæ ſylvis abiegnis vulgare. Prope Bernam in ſylvula, qua deſcenditur ad villam *Bodenaker*; in ſylvis montis *Gurten*: circa balnea *Gurnigel & Weiſſenburg*: & haud longe a *Ferrieres* GAGNEBIN. Circa *Lauterbrunn*, *Interlaken*, in agris Lucernenſis ſylvis &c.
Caulis debilis, dodrantalis, pedalis. Folia quaterna, ovata, acuminata, etiam per oras hirſuta, tamen & glabra. Rami florigeri ex alis foliorum prælongi, divaricati, bifidi, trifidi, petiolis capillaribus, trifloris, aut paucifloris. Flos albus, planus, rotatus. Tubæ duæ, capitatæ. Semina albis pilis hiſpida.

ASPERULA LINN. n. 121.

RUBEOLA TOURNEFORT. t. 50.

A Gallio differt flore longe tubuloſo *d)*, infundibuliformi.

728. ASPERULA caule erecto, foliis octonis, petiolis ramoſis, erectis, ſeminibus hirſutis.
Aſperula odorata HILL. *t.* 27. BLAKWELL. *t.* 60. *flore albo* DODON. *pempt.* p. 355.
Hepatica ſtellata TABERNÆMONT. p. 816.
Aſperula ſeu Rubeola montana odorata MILLER. *t.* 55.
Aſperula foliis octonis lanceolatis, florum faſciculis pedunculatis LINN. *I.* p. 150.
II. *Anguſtifolia humilior* I. R. H. &c.
In ſylvis non rara.
Caulis vix ramoſus, erectus, pedalis. Folia verticillata, octona, ſuperiora majora, nervo orisque ſubhirſutis, elliptica, ima obtuſa, ſuperiora acuminata. Ex ſupremo verticillo tres fere rami, nudi, brachiati, ſingulus fere quadriflorus: accedunt alias ſimiles rami ex inferioribus verticillis. Flores albi, odorati. Semina rotunda, in capſula hiſpida.

b) p. 188. *d)* TOURNEF. B.

Odorata planta, abundat acido principio. Laudatur ad aperiendum, ad robotandum; ad icterum curandum; ad menſes ciendos; ad vulnera cum inflammatione, parcius tamen a medicis adhibetur. Unguentum inter ſarcotica *e*) eximium eſt. In ſale fixo major, quam in ullo alio, vis eſt alcalina *f*).

*729. ASPERULA caule flaccido, foliis linearibus quaternis, umbellulis petiolatis.
Gallium album TABERNÆM. *I.* p. 151.
Gallium album tripetalon MORISON. *Prælud.* p. 267.
Stragling woodruff HILL. *t.* 27.
Rubeola quadrifolia, caule ramoſo, flaccido, floribus trifidis ad RUPP. p. 8.
Rubia Cynanchica LINN. *It. Oeland.* p. 168.
Aſperula foliis linearibus quaternis, ſummis oppoſitis LINN. K. *wetensk. Acad. handl.* 1742.
Aſperula foliis linearibus, inferioribus ſenis, intermediis quaternis, caule flaccido, floribus pleriſque trifidis LINN. *I.* p. 150.
In ſylvis, circa *Montcharand* verſus *la Douviére* legi: in Germania multis locis.
Caulis quadrangulus, ramoſus, brachiatus, debilis, ut ſe male ſuſtineat, lineatus, ſub foliis tumens, tripedalis. Folia quaterna, etiam quina, ſuprema conjugata, ima etiam ſena, linearia, longa, fine lanceolato, ſubtus cava, ſæpe reflexa: ſub floribus ovato lanceolata, fere ſerpylli. Petioli ex alis foliorum exiguas umbellulas efficiunt. Flos albus, trifidus. Semina levia. Tota planta viridis & glabra.
Lanam rubro colore tingit, cocta cum acidiſſimo aceto *g*).

730. ASPERULA caule firmo, ramoſo, foliis linearibus quaternis, ſummis conjugatis.
Icon GESNERI *lign.* 157.
Gallium album minus TABERNÆMONT. p. 151.
Gallium τετραφυλλον montanum. cruciatum COLUMN. *I.* p. 297.
Aſperula foliis quaternis, linearibus, ſuperioribus oppoſitis, ſtipulatis, caule erecto, floribus quadrifidis LINN. *I.* p. 151.
Abunde ad oras viarum, etiam Bernæ, adque ſepes.
Dura planta caules habet numeroſiſſimos, pedales, ramoſos. Folia ima binata, ſubrotunda, lanceolata, deinde quaterna, ad originem vero ramorum florigerorum bina, longa, firma, lineata. Flores in ramis erectis, pene nudis, ex foliorum alis, longis, ramoſis, umbellas efficiunt raras, faſtigiatas: carnei cæterum, venis picti purpureis.
Circa arcem *Martinach* naſcitur flore trifido, cætera ſimillima, ut ſeparare nequeas.

*731. ASPERULA foliis quaternis, lanceolato linearibus, caule erecto, floribus ſæpius trifidis LINN. I. p. 151.
Rubia cynanchica ſaxatilis C. BAUHINI *prodr.* p. 146.
Miſit Cel. vir D. *Achilles* MIEG plantam circa Baſileam lectam, quam vix poſſis non habere pro pyrenaica LINNÆI, cum perfecte *Sherardiæ* habitum exprimat.
Caulis nempe maxime ramoſus, ramis trientalibus, in umbellam diſpoſitis. Folia argute ex ovatis lanceolata, quaterna & binata, & ejusmodi caules, rotundis foliis tecti, etiam flores proferunt: ſuperſunt tamen veſtigia caulium, in quibus folia ſunt linearia. Flores in brevibus pedunculis rariores: addit LINNÆUS ſæpius trifidos eſſe, nam in noſtris non adgnoſco. Varietas videtur varietatis Octodurenſis, in qua folia inferiora ſubrotunda dominantur. Pyrenaicæ icon apud HILLIUM exhibita noſtram non refert t. 27.
Vulgaris oſſa animalium maculis rubris tinxit *h*).

732. ASPERULA foliis ovato lanceolatis quaternis, petiolis unifloris, erectis, foliis circumvallatis.
Rubia levis Taurinenſium LOBEL. *ic.* p. 800.
Rubia quadrifolia vel Italica, hirſuta I. B. III. p. 717.
Cruciata alpina latifolia, levis SCHEUCHZER. *It. II.* p. 132. *It. IV.* p. 333.
Aſperula Taurina HILL. *t.* 26.
Aſperula foliis quaternis, ovato lanceolatis, floribus faſciculatis, terminalibus LINN. *I.* p. 150.
In ſubalpinis. Legi abunde circa *Interlaken* in ſylva *der groſſe Rugen.* Inter *Stein & Schweiz*, & verſus *Art* in ſepibus. Circa *Kertzen* Cl. RAMSPEK. SCHEUCHZER in adſcenſu

e) FALLOP. *vulner.* p. 306.
f) GMELIN. *Comment. Acad. Petrop.* T. V. p. 286.
g) LINN. *Act. Stokholm.* l. c. & *It. Gotland.* p. 238. primo vere.
h) STEINMEYER. p 22.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0370-6 DFG

adſcenſu montis *Blattenberg*. In monte *Furkmatt* Glaronenſium J. GESNER. BURSERUS circa Lucernam. A *Butikon* ad *Chur* ubique.

Radices lignoſæ, rubræ, ramoſæ, intricatæ, procul dubio tinctoriæ *i*). Caules quadrati, erecti, pedales, ramoſi. Folia ovato lanceolata, ſubhirſuta, nervis plantagineis, conſtanter quaterna. Summi foliorum verticilli nidum faciunt, plenum foliorum ciliatorum, inter quos flores in petiolis longis, unifloris, eriguntur. Albi ſunt, ſtaminibus de flore eminentibus, violaceis. Etiam hic in centro floſculum androgynum eſſe, quem maſculi circumſtent, Cl. SCHEPIN *k*).

733. ASPERULA foliis octonis, obtuſis, floribus inter ciliata folia ſeſſilibus, congeſtis.
Aſperula arvenſis HILL. *t.* 26.
Aſperula μικρανθοκυανεος RICHER.
Aſperula cærulea DODON. *pempt.* p. 355.
Rubeola cærulea erectior elatiorve I. B. III. p. 719.
Aſperula foliis ſenis, floribus ſeſſilibus, aggregatis, terminalibus LINN. *I.* p. 150.

Paſſim reperi in agris circa *Mathod*, *Montcharand*: in Valeſia inferiori: circa *Chur &c.* Baſileæ legi in agris, per quos adſcenditur ad montem *Mutetum*. Circa Genevam, *Grandſon*, *Ondervilliers*, *&c.*

Caulis erectus, pedalis, ramoſus, ſub foliis tumidus. Folia ſex & octo, obtuſa, erecta. Summi verticilli pleni foliis ciliatis, inter quæ flores ſeſſiles, cærulei. Radix longa, rubra, tinctoria, pulchrum dat colorem *l*).

SHERARDIA DILLEN. *nov. gen.* p. 96. t. 3.

LINN. n. 120.

ASPERULÆ ſpec. TOURNEFORT.

Calyx ſeminum conſpicuus, trium in quovis ſemine foliorum, lanceolatorum, ex involucro *m*) ſeminis natorum. Non ignota fabrica J. BAUHINO & RAJO *n*).

734. SHERARDIA foliis ſenis, lanceolatis, floribus ſeſſilibus, umbellatis.
Rubeola arvenſis repens, cærulea C. B. *Prodr.* p. 145.
Aſperula flore carneo, acuto folio BARRELIER. *ic.* 541.
Sherardia arvenſis HILL. *t.* 28.
Sherardia foliis omnibus verticillatis, floribus terminalibus LINN. *I.* p. 149.

In omnibus agris abunde.

Caules ramoſi, humiles, trientales, ceſpitoſi. Folia elliptico lanceolata, argute mucronata, nervo inſigni, fere ſena, aſpera. Flores inter folia, in ſumma planta congeſta, nidumque facientia, ſeſſiles & ipſi, congeſti, purpurei, non cærulei, longo tubulo.

IX. UMBELLIFERÆ.

BOERHAAVE p. 47 *a*). MALPIGHI f. 192. ROYEN. p. 91.
LINN. n. 45. OEDER. p. 287.

Claſſis naturalis. Species faciles, genera difficilia: ſemina tarde perficiuntur, involucra incerta *b*) ſunt, & nimis a natura fructificationis remota, neque digna, quæ generum characterem conſtituant, cum meræ ſint ſtipulæ. Florum nimia eſt ſimplicitas, non datura generum numerum, qui ſufficiat. Quare cum finis mihi potius ſit, ſpecies plantarum Helveticarum recte definire, quam genera elaborare, & cum in iſtis plurimum ſit arbitrii, in ſeminibus, tamquam in parte nobiliſſima, adquieſcere malui.

Umbelliferarum autem communis character eſt, proferre duo ſemina, filo diſtincta, nuda, quæ conjuncta, & diſco balſamico tumente coronata, ex eo diſco unum florem gerunt, pentapetalum, & ſtamina quinque, & duas tubas: matura diſcedunt eadem,

i) Omnino *Mem. des Savans étrang.* T. IV. p. 5.
k) p. 24.
l) *Mem. des Savans étrang. IV.* p. 4. Etiam STEINMEYER.
m) FABRIC. *hutisbac.* p. 36.
n) BLAIR. p. 200.
a) Gymnoſpermata ſemine duplici COLUMN. ad HERNANDEZ p. 818.
b) Vide Cl. CRANZ. in Claſſ. umbellif. fuſe exemplo Canalidis, &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0371-2

eadem, & filum nudum relinquunt. Calycem proprium alia habent, pleraque eo deſtituuntur. Habitus autem plerisque Umbelliferis communis eſt, ex ramo plantæ unico loco multos producere petiolos, quorum aliquando quisque ſuum gerit florem; plerumque vero ſingulus pedunculus in multos iterum ramos diſcedit, ut adeo petioli floriferi & umbellatim naſcantur, & in umbellam dividantur. Sub primis nonnunquam petiolis aliqua folia ſunt, alias ſub ſecundis, nonnunquam ſub utrisque, neque raro ſub neutris. Præterea caules fere cavi ſunt, folia integra, alterna: pinnæ conſtanter conjugatæ, inque ſeminibus vis aromatica, carminativa reſidet; dum radices ſæpe acres, & reſiniferæ ſunt.

ORDO I.

PLACENTA CARNOSA SEMINA RECIPIENTE.

Adfinitas hic adeſt cum Scabioſis.

ERYNGIUM *c)* TOURNEFORT. t. 173.

LINN. n. 324.

Huic ſemina peculiarem, præter communem, calycem habent, & folia, qualia plantæ toti communia ſunt, ſub capitulo florigero congeruntur. Sed etiam ſquamæ floſculos diſtinguunt. Eorum petala æqualia, integra, reflexa, lanceolata. Capitulum modo depreſſum, modo cylindricum.

735. ERYNGIUM foliis ſemipinnatis, pinnis pinnatis, pinnulis lobatis, ſpinoſis.

Eryngium CAMERAR. *Epit.* p. 447.
Eryngium campeſtre DODON. p. 730. HILL. *t. V. t.* 48.
Eryngium foliis amplexicaulibus, pinnato laciniatis LINN. *I.* p. 337.

Paſſim ad lacum Lemanum in arenoſis, ſub Lauſanna, cis *Vevay*, *&c.* Circa Baſileam ad vias verſus *S. Louis*, *Mulhuſii &c.*

Radix prælonga, ſetis coronata. Folia ad terram plurima, prædura, nervis cartilagineis, ſemipinnata, nervo lato foliaceo, pinnis ſemipinnatis, pinnulis late cum nervo confluentibus, trilobis, margine acute & craſſe ſpinoſo. Caules humiles, brachiati, pene aphylli, plures umbellas gerunt. His longiora, quam umbella, folia, *longa & dentata, ſubjiciuntur. Placenta & umbella depreſſa.* Squamæ floribus interjectæ duræ, pungentes. Flores albi: petala ſubulata, *replicata d).* Calyx peculiaris ariſtatus *e).* Circa tubas circulus villoſus. Fructus ovatus *f)*, diſpermus *g).* Semina ovata, ſulco diviſa. Squamæ inter flores ovato lanceolatæ.

Radix dulcis, grato ſapore, ſigna dat acoris *h)*; diureticas *i)* inter & aperientes cenſetur; junior præſtantior *k)*, lignoſa inutilis futura. Creditur radix condita etiam ad venerem ciendam valere, ad ventriculum confirmandum *l)*, tum ad calculum *m)*, ad reſolvenda coagula hypochondriaca, ad ſcorbutum, ad quartanam febrem *n)*, ad menſes pellendos *o).* Olim MESUE radicem Eryngii diaſatyrio addidit *p).* In Seelandia radix pauperum cibus *q)* eſt; niſi AUCTOR de marino loquitur. Id enim & maximam radicem *r)* alit, & vires potius præſtantiores *r*)* habet, & quæ de Eryngio dicuntur, huic ſoli ab aliis tribuuntur *s).*

736. ERYNGIUM foliis radicalibus petiolatis, cordatis, involucro pinnato, ciliato.

Eryngium alpinum cæruleum Genevenſe LOBEL. *ic. II.* p. 23.
Eryngium alpinum latis foliis, magno capite, oblongo, cæruleo I. B. III. P. I. p. 88.
Eryngium alpinum, cæruleum, capitulo dipſaci C. B. I. R. H. MANGET. *pharmac. I.* p. 866.
Eryngium foliis radicalibus cordatis, oblongis, caulinis pinnatifidis, capitulis ſubcylindricis, LINN. *I.* p. 337.

In

a) Eryngo vel Eryngion ad toxica clara PLIN. L. XXII. c. 7.
Eryngium maximum Carduo ſylveſtri ſimile, flore galbineo, radicibus longe penetrantibus VEGET. l. c. 17.
Iringi SERAPIO *ſimpl.* c. 96. qui diſtinguit a *Secacul.*
Eryngium montanum in NICOLAUM p. 163.
d) TOURNEFORT. B.
e) E.F.G.
f) H I.
g) K.K.
h) GEOFFROI p. 441.
i) Noſtrum imprimis in NICOLAUM p. 163.
k) LUDWIG. *de bonit. radic. progr. II.*
l) MESUE p. 122.
m) ACTIUS.
n) CRATO *Epiſt.* L. V. p. 471.
o) S. PAULI.
p) p. 94. b.
q) LEVIN. LEMN. *herb. ſacr.* p. 106.
r) Magis roborare in NICOLAUM l. c.
r)* DESSEN. p. 61.
s) LEWIS. *mat. med.*

In monte *Nieſen* ARETIUS inventor: in jugo montis *Thuiri* I. B. in *Joch & Pilato* alii. Sed abundat in Gubernio Aquilejenſi, in monte *la Varaz*, *Richard*, *Nombrieux*, *Chaude*, *Naye*. Etiam in Valeſiæ monte *Tannieres* &c.

Radix longa, teres, nigra, lignoſa, ſetis coronata. Folia ima Cacaliæ, longe petiolata, pene cordata, longiora, circumſerrata, firma. Ad caulem cordata & trilobata, & magis laciniata ſunt; ultima longa & anguſta, ſemipinnata, pinnis ſubtiliter & capillariter multifidis. Caulis cubitalis, erectus, unico capite. Longum id, cylindricum, obtuſum, gracilibus ſpinulis diſtinctum, foliorum longorum, ciliatorum, denſiſſima corona cinctum. Hæc omnia, & caput, & folia, pulcherrime cærulea ſunt, & glaberrima, atque nitidiſſima. Flores albi.

II. ABSQUE PLACENTA COMMUNI.

I. SEMINIBUS ACULEATIS.

SANICULA LINN. n. 326.

TOURNEFORT. *tab.* 173.

Umbellata quidem eſt, ſed umbellis peculiaribus paucis, tribus, in globum compactis: involucrum univerſale fere quinque folium, trilobatum, aut certe dentatum; particulare fit quinque foliis lanceolatis. Semina hirta & aſpera *t*), calyce proprio *v*) coronata. Petala æqualia, integra, replicata *x*), ut pars prima præter apicem cordata videatur, univerſum petalum tridentatum *y*). CRANZIUS ob ſemina cum Dauco & Cacalide conjunxit.

737. SANICULA foliis radicalibus trilobatis, lateralibus lobis bipartitis, umbellis globoſis.

Sanicula RIVIN. *pentapet. irreg. t.* 30. BLAKWELL. *t.* 63. OEDER. *t.* 283.
Diapenſia CAMERAR. *Epit.* p. 763.
Sideritis tertia Dioſcoridis COLUMN. *phytobas.* p. 71. 72.
Sanicula foliis radicalibus ſimplicibus, floſculis omnibus ſeſſilibus LINN. *I.* p. 339.
Sanicula Europæa HILL. *VI. t.* 6.

In ſylvis vulgaris.

Radix nigra, lignoſa, teres. Folia nitida, duriuſcula, radicalia longe petiolata, profunde trilobata, *lobis lateralibus bipartitis, omnibus iterato tridentatis*, circumſerratis. Caules nudi, erecti, cubitales. Umbellæ diſſitæ, in longis bacillis, ſæpe quinis, quorum aliqui duas tresve umbellas gerunt. In quavis umbella flores mares circiter viginti, androgynus unus & alter, ſeſſiles omnes. Tubæ longæ.

Dudum ob vim adſtringentem & vulnerariam nota eſt; tum ob externum uſum, tum ob internum, quando ſanguinem effuſum diſſolvere oportet *z*). Sal fixus ſulfure miſtus eſt *a*).

CAUCALIS *b*) TOURNEFORT. t. 172.
CAUCALIDIS LINN. ſpec. n. 331.
& TORDYLII LINN. ſpec. n. 330.

Involucra varia *c*). Semina aculeata, aculeis modo in proprias lineas diſpoſitis *d*), modo per univerſum ſemen ſparſis. Flores plerumque duorum ſexuum, alii mares, alii androgyni.

Nempe in quavis umbella flores exteriores androgyni majores, petalis plerumque inæqualibus, cordiformibus *e*), calyce peculiari *f*) ſeminis diſformi, tubis perſiſtentibus: alii interiores mares æquales, calyce non diſformi, petalis pene æqualibus, absque ſemine & tubis. Cum Tordylio conjungitur a nuperis, cui ſemen non aculeatum ſit.

t) TOURNEF. D.F.H.
v) ad D.
x) C.
y) OEDER.
z) *Journ. medec.* 1765. Aout.
a) GMELIN. *Comm. Acad. Petrop.* T. V. p. 290. 291.
b) Caucalis, aliis ſylveſter Daucus cauliculo dodrantali, aut majori, ſubhirſuto, foliis Apio ſimilibus, fœniculi modo per extrema multifidis, hiſpidisque. Candida in cacumine umbella, ſuaviter olet DIOSCORID. II. c. 133. add. PLIN. L. XXII. n. 40.
c) Etiam CRANZ. *faſc.* 3.
d) TOURNEF. E.F.G.H.
e) ut A.
f) D.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0373-4

*338. CAUCALIS foliis aſperis, pinnatis, pinnis ſerratis, involucris ovato lanceolatis.
Caucalis arvenſis, echinata, latifolia C. B. GARIDEL. p. 90. *ic.* 22.
Echinophora major platyphyllos purpurea COLUMN. *Ecphraſ.* p. 97. 98.
Lappula Canaria latifolia, ſeu Caucalis I. B. III. p. 80.
Tordylium umbellis confertis, nudiuſculis, foliis pinnatis, foliolis lanceolatis, ſerratis LINN. *I.* p. 345.

In Helvetia rarior. In Valeſia circa *Gonthey.*

Radix longa, conica. Caulis cubitalis, in noſtris tamen conſtanter humilior, angulo-ſus, brachiatus, ſubaſper. Folia ex albeſcentibus vaginis pinnata, pinnis parium quatuor, cum nervo confluentibus, ellipticis, acute ſerratis, pene ſemipinnatis, ſiccis & hirſutis. Umbella parum ramoſa, binis, ternis, aut quatuor bacillis. Involucrum utrumque coloratum, album, in medio viride, ovato lanceolatum: univerſale bifolium, etiam quadrifolium, peculiare quinquefolium. Umbellæ peculiares pauciflorae; flores androgyni magni, difformes, albi, extus rubent; petalis cordatis, inæqualibus, extremo maximo, intimis minimis. Quatuor in umbella, aut quinque ſemina *g*), aculeis purpureis hirta, ſeptem lineis ſerratis & hiſpidis percurſa, calyce ſuo coronata. Flores mares totidem, parvi, minus difformes.

Si floſculi omnes fertiles characterem Tordylii conſtituunt, noſtra erit ab eo genere ſeparanda. Sed adnotatum eſt, etiam Tordylium ſiccis locis meros flores mares gignere, in humidis androgynos *h*).

739. CAUCALIS foliis triplicato pinnatis, involucris ligulatis, univerſali unifolio.
Icon GESNERI *an.* 128.
Echinophora tertia λεπτοφυλλον purpurea COLUMN. p. 96. 97.
Echinophora RIVIN. *t.* 24. bene.
Caucalis involucro univerſali nullo, umbella trifida, involucellis polyphyllis GERARD. p. 236. *n.* 3.
Caucalis umbellis trifidis, umbellatis, triſpermis, involucris triphyllis LINN. *I.* p. 347.

Paſſim in ſegetibus, circa Baſileam, *Mathod*, *Montcharan*, *Gonthey*; inter *Douanne* & *Deß*, &c.

Caulis erectus, ramoſus, brachiatus. Folia in petiolis hirſutis, firma, concinna, triplicato pinnata, tota fere nervi latitudine, lobulis ultimis obtuſiuſcule trifidis & bifidis. Umbellæ parvæ, raræ, albæ, bacilli robuſtiſſimi tres, quatuor, ad quinque. Involucrum univerſale unifolium, bifolium, etiam nullum, ſed meri pili; particulare *trifolium, inæquale, ad quinque uſque foliola habet.* Flores albi, alii mares, hi frequentiores, alii androgyni: exteriores difformes, extremis petalis majoribus, minus tamen, quam in ſequente, interiores pene æquales. Semina aliis ſpinoſis percurſa, quorum tria tantum, vel quatuor matureſcunt; aculei uncinati; calyx cum ſeminibus perſiſtit, cujus tria majora ſunt folia. Planta tota lacteſcit.

Hæ notæ nobis conſtantes fuerunt, neque ullum exemplum, noſtras aut auſtriacum, umbella eſt bifida. Et tamen vel ex C. B. adparet, plantam noſtram Baſileæ naſcentem eſſe Cl. viri *C. echinatam parvo flore & fructu.*

740. CAUCALIS umbellis planis, petalis extremis, & involucris, maximis.
Echinophora πυκνοκαρπος an Dioſcoridis Gingidium COLUMN. *Ecphraſ.* p. 91. 94.
Echinophora flore magno RIVIN. *t.* 25.
Caucalis involucris pentaphyllis, foliolo unico duplo majore LINN. *I.* p. 346.

Circa *Mathod*, *Yvonans*, *Goumoëns*, *Yvorne*; Baſileam, Genevam, Tigurum; in Valeſia.

Habitus brachiatus, diffuſus, parum erectus. Folia ſubhirſuta, quadruplicato pinnata, lobulis nervo latioribus, lanceolatis, acutis, extremo trifido. Umbellæ latæ, planæ, albæ. Involucri utriusque folia lata, ovato lanceolata; univerſale bifolium, trifolium, quadrifolium, quinquefolium, inæquale. Peculiare quinquefolium, tria magna folia habet, duo parva. Bacilli tres, ad ſex. Flores exteriores valde irregulares, & petalum extremum reliquis enormiter majus; interiores minus, ut parum difformes ſint. Aculei debiliores *i*).

741. CAUCALIS foliis duplicato pinnatis, nervo multoties latioribus.
Caucalis ſemine aſpero, floſculis rubentibus C. B. *prodr.* p. 80.
Caucalis RIVIN. *t.* 31.
Tordylium umbellis confertis, foliolis ovato lanceolatis, pinnatifidis LINN. *I.* p. 346.

Nihil

g) MORISON. *ic.* 14 14. & *n.* 1. *h*) *Act. Helvet. II.* p. 15. *i*) MORISON. 16. 16. *v.* 2.

Nihil frequentius ad ſepes & in ſylvis cæduis.

Caulis aſper, erectus, durus, brachiatus, etiam ad quinque pedes adſurgit. Folia concinna, duplicato pinnata, multo, quam proxime prioribus, & quam proprii nervi, latiora, pinnis ſemipinnatis, inciſionibus parallelis, lobis omnibus quaſi lanceolatis, ariſtatis, ſimplicibus aut bidentatis. Umbellæ planæ, pleræque rubentes. Involucrum univerſale unifolium, bifolium, trifolium, variæ longitudinis: peculiaris folia latiuſcula, lanceolata, quinque, ad octo. Extremorum florum petala exteriora majora, media inique cordata; interiorum vix difformia, & pauci mares intermiſti, ſæpe unicus. Semina ovata *k*), tribus alis ſpinoſis percurſa: parva eadem, & breves aculei. Petioli hirti. Lego me etiam flores feminas reperiſſe, absque ſtaminibus.

*742. CAUCALIS foliis duplicato pinnatis, pinnulis longe confluentibus. †
Caucalis arvenſis humilior, ramoſior MORISON. *III.* p. 338.
Caucalis procumbens RIVIN. *t.* 33,
& *Caucalis humilis* EJUSDEM *t.* 32.

Inter ſtipulas reperi circa *Mathod.* Cl. LA CHENAL circa Baſileam.

Habitus minus erectus, alias procumbens, alias tamen diffuſus, multo, quam priori, humilior. Folia multo tenuius diviſa, pinnis remotis, laciniis ultimis longe confluentibus. Umbellæ parvæ; bacilli quinque. Involucrum univerſale unifolium, vel nullum, peculiare tribus fit foliolis, ad quinque. Semina tota undique nigris villis aſperis hirta. Flores conſtanter albi, mares pauci, petioli hirti.

743. CAUCALIS vaginis lanuginoſis, foliis triplicato pinnatis, ſeminibus roſtratis.
Myrrhis ſylveſtris nova æquicolorum COLUMN. *Ecphraſ. I.* p. 110. 112.
Caucalis folio Chærophylli RIVIN. *t.* 34.
Scandix ſeminibus ovatis, hiſpidis, corollis uniformibus, caule levi LINN.

Circr Genevam I. B. Baſileæ LA CHENAL. In pago *S. Blaiſe* ad muros Cl. GAGNEBIN: Sic ego in pago *Treicovagnes*. Prope *Neuweg* in ruderoſis.

Concinna planta, dodrantalis, pedalis, cubitalis, debilis & tenera, caule brevi, ramoſo, parum erecto, vaginis magnis, ciliatis; foliis ſubhirſutis, triplicato pinnatis, pinnulis pinnatis, nervo latiuſculo, lobulis ultimis nervo latioribus, lanceolatis, ſimplicibus, aut breviter dentatis. Umbellæ raræ & exiguæ. Involucrum univerſale nullum, peculiare quatuor aut quinque foliolis lanceolatis, latiuſculis. Flores totidem, omnes fertiles. Petala paulum difformia, alba, inflexa ut cordata videantur, extremo petalo maximo, mediis mediocribus, intimis minimis. Semina roſtrata *l*), hirſutie aſpera, ſuperne glabra; tubis perſiſtentibus, rectis, ad ſe invicem appreſſis.

LIBANOTIS *m*) RIVIN.

A Caucalide villo feminis molli; a Dauco involucro non laciniato differt. Cum Selino conjungere nullo modo videtur conſultum, neque cum Athamanta.

744. LIBANOTIS foliis triplicato pinnatis, pinnulis primis decuſſatis, umbellis globoſis.
Conf. *It. Helv. II.* n. 92.
Icon GESNERI *æn.* 127.
Apium petræum ſeu montanum, album I. B. III. p. 105.
Daucus montanus Pimpinellæ ſaxifragiæ minoris folio, Dubrienſis PLUKNET. p. 129. *t.* 173. *f.* 1.

Hæc pro varietate minori.

Pro majori *Libanotis* RIVIN. *t.* 36.
& *Athamanta foliis pinnatis, pinnis pinnatifidis, radicalibus circa coſtam decuſſatis* GMELIN. *flor. Sibir.* p. 196. *t.* 40.
Athamanta foliis bipinnatis, planis, umbellis hemiſphæricis, ſeminibus hirſutis LINN. *I.* p. 351.
Conf. *Flor. Suec. II.* p. 87.

Duæ nobis varietates ſunt; humilis, vix pedalis, a me lecta in *Creux du Vent*, in monte *Scheibenflith*. Major plurimis locis, in ſcopulis ſub pago *Rinkenberg*, ſub arce *Falkenſtein*, verſus *Mummeliswyl*. In mont. *Crenzach*, *Waſſerfall*. Ad ſupercilia lacus *Thunenſis*, & Badæ.

Radix

k) MORISON. 18. 18.
l) MORISON. 39. 39.

m) Libanotis thuris odore, radice oleris atri PLIN. L. XIX. c. ult. Contra CÆLIUS „Libanotis eſt, quam nos Rosmarinum vocamus *tard. affect. III.* c. 9.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0375-5

Radix conica, magna, ſetis coronata, acris, aromatica. Caulis alias vix pedalis, alias ad quatuor pedes adſcendit, brachiatus, & ramoſus. Folia in majori varietate ampliſſima, pedalia, cubitalia, triplicato pinnata, lobis ultimis nervo latioribus, acute tridentatis, bidentatis & lanceolatis. Pinnulæ primæ, proxime nervum folii principem poſitæ, ſurſum & deorſum divergunt, & quaſi crucem efficiunt. Umbellæ maximæ, globoſæ, quadraginta bacillorum. Involucrum utrumque ſeptem ad novem fit foliis, latiuſculis, lanceolatis. Petala alba, etiam extus ſubrubentia, inflexo cordata, in medio elevata, in exterioribus floribus paulum inæqualia. Siccum ſemen calveſcit, ut non aliud ſit *Apium pyrenaicum thapſiæ folio* I. R. H.

Radix aromatica, acris, alpicolis in uſu eſt, nobis ignota.

745. LIBANOTIS foliis hirſutis, triplicato pinnatis, lobulis profundiſſime bipartitis *It. Helvet. II.* n. 40.

Daucus Creticus n) CAMERAR. *Epit.* p. 536.

Daucus alpinus, multifido longoque folio, ſeu montanus, umbella candida C. B. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 34.

Athamanta foliolis linearibus planis, hirſutis, petalis bipartitis, ſeminibus oblongis, hirſutis, LINN. *I.* p. 352.

Deſcribit Cl. JACQUIN. *Vindob. n.* 21.

Nihil frequentius in gramineis ſubalpinis & montanis, etiam in *Waſſerfall*, *Salevaz*, *Suchet*, *Creux du Vent*, *Dent de Vaulion*, &c. In *Generoſo* monte ANGUILLARA *o)*.

Radix longiſſima, conica, multiceps. Folia circumſcriptione longa, hirſuta, triplicato pinnata, pinnis non capillaribus quidem, ſed peranguſtis, planis, ultimis pinnulis nervi latitudine, profundiſſime bipartitis & tripartitis. Caules firmi, dodrantales, pedales. Involucra maximis foliolis fiunt, ora albicante, in univerſali umbella quinis, in particularibus a quatuor ad ſeptem. Petala cordiformia, paulum inæqualia, in extremis floribus magis. Semina longe elliptica *p)*, pene cylindrica; tubæ perſiſtentes, repandæ.

Odor & ſapor acris, aromaticus: ſemen oleoſum, reſinoſum *q)*; verus Daucus eſt, quem oportet in officinas recipi *r)*, multo, quam vulgari Dauco, potentiorem: ſed nondum ſatis medicis innotuit. Ad calculum frangendum veteres laudabant. Vires in tincturas ſpirituoſas tranſeunt, aquoſæ inutiles ſunt *s)*. Oleum eſſentiale maximi fit *t)*, ob egregium odorem.

DAUCUS a) LINN. *n. 333.*

TOURNEFORT. t. 161.

Involucri peculiaris natura hic merito characterem ingreditur. Magna ſunt, ut umbellam æquent, polyphylla, foliis cavis, pinnatis in univerſali involucro, in particulari lineari lanceolatis, albis oris. Per maturitatem tota umbella hemiſphærii cavi figuram induit, cujus quaſi paries eſt involucrum. Flores exteriores valde difformes *b)*, petalo extremo cordiformi maximo *c)*, duobus *d)* proximis inique cordatis *e)*; interiores pene regulares, tamen difformes: tantum ut amet purpureus aliquis & grandior flos difformis & ſterilis centrum umbellæ tenere. Semen aſperius *f)* hirſutum, alis ſerratis percurſum.

746. DAUCUS involucris, cavis communibus pinnatis, peculiaribus lineari lanceolatis.

Paſtinaca ſylveſtris CAMERAR. *Epit.* p. 508.

Paſtinaca ſylveſtris tenuifolia MORISON. *umbellif.* p. 31. *t.* 2.

Daucus ſeminibus hiſpidis, petiolis ſubtus nervoſis LINN. *I.* p. 348.

Staphylinus RIVIN. *t.* 27.

II. Um-

n) Daucus in Creta Fœniculi ſimilis, foliis minoribus, tenuioribus, hirſutis, caule pedali, dodrantali vel pedali, recto, umbella coriandri, flore albo, ſemine acri, candido, hirſuto, ſuaviſſimi odoris, radice digitali, dodrantem longa DIOSCORID. L. III. c. 69. deinde PLIN. L. XXV. n. 14. qui loco ſeminis radici ſuaviſſimum ſaporem & odorem tribuit. Reliqui Dauci in collibus, radice Coriandri, caule cubitali IDEM.

o) p. 214.

p) MORISON. 40. 40.

q) CARTHEUSER. *mat. med. part. poſt.* p. 324.

r) Creticum adhiberi debere in NICOLAUM p. 163. b. Optimum in Creta naſci PLINIUS.

s) CARTHEUSER. l. c. *t)* DEHAN *odeurs* p. 135.

a) Daucus in Achaja laudatiſſimus, radice nigra THEOPHRAST. L. IX. c. 22. Tertium genus Dauci Paſtinacæ erraticæ ſimile PLIN. L. XXV. n. 64. Paſtinaca, quam Staphylen vocat CÆLIUS *tard. III.* Videtur adeo veteribus Daucus alia planta fuiſſe, noſterque audiviſſe Paſtinaca.

b) An aliam inde ſpeciem facit LINNÆUS, qui habet *Daucum ſeminibus hiſpidis, floſculo centrali ſterili carnoſo, receptaculo communi hemiſphærico* p. 348. n. 2. Sed nobis is floſculus pervulgaris eſt.

c) Hos externos majores in umbelliferis flores jam JUNGIUS habet *phytol.*

d) TOURNEF. A. B.

e) IDEM. *f)* E. F. G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0376-1 DFG

II. Umbella tota atrorubente BREYNE *prodr. rar. II.* p. 59.
Ubique ad vias, in pratis etiam paludosis.
Radix, quam sativo Dauco durior, & gracilior, odore tamen eodem. Caulis erectus, in palustribus etiam sepedalis. Folia hirsuta, subaspera, magna, numerosis pinnis, pinnatis, pinnulis profunde & acute semipinnatis. Flosculus in centro sanguineus, ei, qui proximi circumstant, purpuream tincturam admittunt. Bacilli, in principio præduri; tum involucrum universale.
Semen aroma habet, & inter carminativa & diuretica *g*) censetur. In cerevisia *h*) infusum, ut una ferveant, magnopere ad calculum pellendum laudatur, non sine experimentorum consensu, tum in theiformi infuso. Gratum cæterum & limonum saporem *i*) cerevisiæ præstat.
An differt a sativo *k*), per omnia simillimo, radice majori, magis carnosa, nullo flore centrali sterili. Ejus radix ex blandissimis & maxime salubribus cibis, potissimum quæ aurantia est & dulcior. Phthisicis *l*) id alimentum BENNETUS commendat, ad elephantiasin ARETÆUS *m*). Ex radice dulcis syrupus *n*) parari potest, & spiritus ardens *o*), & demum saccharum *p*). Venereum esse Veteres, & ad dysenteriam valere *q*). Nuper Cel. SULZERUS pistam radicem ad cancrosas mammas adplicari, magno cum fructu, expertus est *r*). Ad alendum pecus utiliter in Anglia feritur *s*).

II. SEMINIBUS CONVEXIS ROSTRATIS.

CHÆREFOLIUM *a*).

CHÆROPHYLLUM TOURNEFORT. t. 166.

SCANDICIS spec. LINN. n. 358.

Nobis simplicius videtur a semine hæc duo genera sibi valde vicina distinguere. Chærophyllo ergo semina rostrata, non sulcata *b*).

*747. CHÆROPHYLLUM foliis glabris, triplicato pinnatis, lobulis obtusis.
Chærefolium DODON. p. 700. BLAKWELL. *t.* 236.
Cerefolium RIVIN. *t.* 42.
Scandix seminibus nitidis, ovato subulatis, umbellis sessilibus, lateralibus LINN. *I.* p. 368.
Exoticam puto esse, sponte t[illegible]en nascitur in Valesia v. c à *Gonthey.*
Radix alba, conica, brevis, fibrosa. Caulis & totius plantæ tenera, glabra, natura; fistulosus ille, pedalis, bipedalis, sub origine ramorum pilosus, qua sede perpetuo duos ramos & folium unicum producit. Folia nitida, glabra, latiuscula, triplicato pinnata, laciniis profunde semipinnatis, lobulis lanceolatis, breviter bidentatis, tridentatis. Umbellæ rariores, in summis ramis sitæ, longe petiolatæ: involucrum universale nullum, peculiare uno, duobus rubris foliolis fit. Flores albi, exteriores difformes *c*); petalis emarginatis *d*), extremo maximo, intimis duobus minimis. Interiorum florum vix ulla est *e*) difformitas. Mares intermiscentur. Semina longa, rostrata, non striata *f*), coronata tubis rectis.
Odore & sapore acri, *diuretico;* aquosa *g*) planta, parte odorata & oleosa *h*) parca, in qua tamen vires plantæ latent, quæ cum aqua melius obtinentur, quam cum vini *i*) spiritu: oleum aliud natat, aliud subsidet *k*). Partes gummosæ inutiles sunt. Quare aqua *l*) medicata est, quæ ad ignem stillat; deinde succus etiam, & infusa cum Chærefolio aqua. Semen Chærefolii inutile *m*) est, herba & folia utilia. In cibos, ut

g) ARETÆUS *cur. acut. II.* c. 6. Staphyline PLIN. L. XX. c. 5. RUPP. *morb. vesic.* p. 6.
h) CHARLETON. *lithias.* p. 176. BRAKEN. ad HARTLEY. p. 33. BOYLE *util. philos. experient. Exerc. IV.* De semine DETHARDING. *Eph. Nat. Cur. Cent. I. append.* Etiam Hebridum Incolæ eo loco Dauco utuntur, MARTIN. *West. Isl.* p. 40.
i) BOYLE *ort. mechan. form.* p. 122.
k) Differre BRUKMAN. *Cent. Epist. II.* p. 1110. Conjungit LINNÆUS I. p. 348.
l) *Theatr. tabid.* p. 147.
m) *Cur. diut. II.* c. ult.
n) *Mem. de l'Acad. de Berlin* ann. 1747. p. 89.
o) TEICHMEYER. *Inst. chem.* p. 78.
p) ZINK. *Saml. IV.* p. 706.
q) PLIN. L. XX. c. 5. ATHENÆUS *ϕ.* p. 184.
r) Conf. *Journ. de medec.* ann. 1766. m. Janv.
s) BILLING. in proprio libello.
a) Cerefolium acerrimum ignis vim habet PLINIUS L. XIX c. 8. PLIN. VALER. L. IV. c. 37. Saluberrimum tamen effectum laudat PLIN. l. c.
b) TOURNEF.
c) TOURNEF. A.
d) ibid. B. C.
e) Nullum pingit BLAKWELL.
f) F. MORISON. n. 40.
g) FRISTL. *de vegetab. sicc.*
h) NEUMAN. T. II. P. I. p. 529.
i) IDEM.
k) IDEM. LOESECKE *arzneym.* p. 252.
l) NEUMAN. p. 527.
m) IDEM p. 528.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0377-7 DFG

notum eſt, recipitur: in medicando habetur pro medicamento diuretico *n)* blando, non irritante. Eo ſucco in cancrorum jus recepto, in viſcerum obſtructione ſolvenda, non inutiliter uſus ſum; ad glandulas meſenterii infartas alii *o)*, tum in aſthmate, & lentis febribus *p)*. Ad hydropem *q)* ſucci duas uncias adhibent, ſed is quidem morbus his remediis vix cedit *r)*, uti neque phthiſis *s)*. Hominem qui poſt lapſum ſanguinem mingeret, ſex ſucci unciis GARIDELLUS ſanavit *t)*. Herpetes manuum ſucco Chærefolii per menſem ſumto N. ANDRY tollebat. Hæmorrhoides externas a fotu, cum infuſione Chærephylli, mire levari *v)* lego. Ad urinam deſidem *x)* ciendam cataplaſma ex foliis frequenter imponitur.

748. CEREFOLIUM foliis acute dentatis, triplicato pinnatis, glabris, nervis hirſutis.
Cicutaria vulgaris I. B. III. p. 181.
Cerefolium ſylveſtre RIVIN. *t.* 43.
Chærephyllum caule ſtriato, geniculis tumidiuſculis LINN. *I.* p. 369.
Nihil frequentius primo vere in pratis.
Caulis craſſus, hirſutus, magna fiſtula pertuſus, ſub ramis intumeſcens. Folia ampla, nam cubitalia vidi, triplicato pinnata, pinnulis ultimis latiuſculis, ſemipinnatis, acutis dentibus inciſis, extremis confluentibus. Glabra eſſe ſolent, ſemper tamen hirſutis nervis: aliquando tota hirta. Umbellæ planæ, non denſæ. Involucrum univerſale unifolium, aut nullum; peculiare fit quinque, ad ſeptem, latiuſculis foliis, ovato lanceolatis, ſubhirſutis, quorum exterius longe majus eſt, per ætatem reflexis. Petala leniter emarginata, alba, integra; in floribus exterioribus valde inæqualia, ut extimum maximum ſit, emarginatum, intima minima: in umbellæ interioribus vix ulla eſt diverſitas. Semina nitentia *y)*, livida, tubis coronata *z)*. Tubæ breves.
Subfætida planta eſt, dicitur deliria feciſſe, non tamen funeſta *a)*. In *Kamtſchatka* in cibos *b)* recipitur, ſi hæc ipſa ſpecies eſt; apud Batavos cataplaſma ad gangrænas ingreditur *c)*. Viridi colore, etiam flavo, lanas inficit *d)*.

749. CEREFOLIUM foliis hirſutis, petalis cordatis, ſeminibus obſcure ſtriatis RUPP. t. V.
Myrrhis perennis alba minor, foliis hirſutis, ſemine ſtriato aureo MORISON. *Hiſt. Oxon. III.* p. 301. *Umbellif.* p. 44. 45. 46. 66.
Myrrhis altera parva LOBEL. *ic.* p. 734.
Chærophyllum caule æquali, foliolis inciſis, ſeminibus coloratis, ſtriatis LINN. *I.* p. 370.
II. Varietates foliis hirſutioribus & hirſutiſſimis MORISON.
In Helvetia non rara, non ſolum in Juræ montis pratis & in ſubalpinis, ut in pratis circa *Jorogne*, ſed in planitie circa *Mathod*, *Roche*, *Bernam*. Circa *Pümplitz* in pratis & ad ſepes vulgatiſſima.
Radix lignoſa, ramoſa, depacta. Caulis anguloſus, ſtriatus, ima parte ſubhirſutus, longe maculatus, & purpura punctatus, firmus, trium pedum, ramoſus, non tamen ſparſus. Folia pallida, hirſuta, triangula, pinnata, pinnis pinnatis, pinnulis primis bilobis, reliquis ſimplicibus, acute ſemipinnatis, extremis ſemper longe confluentibus. In planitie nervi hirſuti ſunt, in montanis folia tota. Umbellæ non magnæ, bacillis filiformibus; ſub umbella univerſali foliolum unicum aut nullum; ſub peculiaribus foliola ovato lanceolata quinque, ſex, ſeptem, hirſutula, oris albis, per ætatem reflexa. Flores albi, exteriores difformes, petalis cordatis & inflexis, extremo maximo, extus ſubrubris; interiores flores regulares & multi admiſti mares. Semina flava, tubas conſervant, non vere ſulcata, ſed tribus jugis eminentibus percurſa, & marginibus craſſioribus, mediis valleculis paulo depreſſioribus *e)*.
Odor in hac planta peculiaris ſubaromaticus.

MYRRHIS

n) GEOFROI p. 291.
o) EHRHARD. *œcon. pflanzhiſt.* T. V. p. 218. 219.
p) Succo LANGE *remed. domeſt.* p. 255.
q) WELSCH. *nictominem.* p. 40.
r) LANGE p. 254.
s) IDEM ibid.
t) *Orthop.* l. c.
v) *Ecole du potager I.* p. 345.
x) *Orthopedie* p. 225.
y) Ad lentem vitream ſubhirſuta CRANZ.
z) MORISON. 41. 41.
a) I. B.
b) *Natur. hiſt.* p. 90.
c) BUCHWALD. p. 84.
d) K. *ſwensk. wetensk. handl.* 1747. p. 79.
e) MORISON. 35. 35. nimis parva. Conf. deſcriptionem Cl. GAGNEBIN. *Act. Helvet.* T. III. p. 117.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0378-3

MYRRHIS *f)* TOURNEFORTII t. 166.

LINNÆUS partim SCANDICI addixit n. 357. partim CHÆROPHYLLO.

A Chærophyllo differt feminibus evidenter ſulcatis.

750. MYRRHIS foliis hirſutis, laciniis obtuſis, caule geniculato.
Cerefolium ſylveſtre, *Onoſelinum* TABERNÆM. p. 94.
Myrrhis RIVIN. *t.* 98.
Chærophyllum temulum HILL. *VI. t.* 52.
Wild Chervil PETIVER. *t.* 26. bene.
Chærophyllum caule ſcabro, geniculis tumidis LINN. *I.* p. 370.
In ſepibus Helvetiæ non rarum, & in Germania; *Biennæ*, *Delemontii*. Inter *Neuchâtel & S. Blaiſe*.
Caulis ſubhirſutus, ſub geniculis tumens. Folia hirſuta, duplicato pinnata, laciniis denique obtuſe terminatis, breviter lanceolatis, uno alterove dente parum profunde inciſis. Umbella ſæpe ad alterum latus nutans. Calyx univerſalis incertus, aliquot ſit exiguis ligulis; particularis monophyllos, ſex, ad octo, ſegmentis ovato lanceolatis, ariſtatis, minoribus. Petala in exterioribus floribus inæqualia, cordiformia; extimum latiſſimum: in interioribus vix eſt diverſitas; & mares admiſcentur. Semina evidenter ſtriata, & ſulcata, minora *g)*.
A n. 749. differt ſemine minori ſtriato, & involucro communi, & foliis rotundioribus.

751. MYRRHIS radice prælonga, foliis triplicato pinnatis, acutis, ſeminibus cylindricis.
Cicutaria latifolia, *hirſuta* I. B. III. p. 182.
& *Myrrhis Broccenbergenſis*, *foliis myrrhidis Italicæ*, *flore albo*, *radice craſſa*, *nigra* I. B. III. p. 78.
Myrrhis paluſtris RIVIN. *t.* 50.
Chærophyllum caule æquali, *foliolis inciſis*, *acutis*, *ſeminibus ſubulatis* LINN. *I.* p. 371.
Varietas β. foliis ſubhirſutis, minor.
Seſeli montanum, *Cicutæ folio ſubhirſutum* C. B. *Prodr.* p. 85. *Basl. merkwürd.* p. 1886.
Prior glabra major, ad rivos Helvetiæ vulgo naſcitur, circa *Bernam & Burgdorf*: adſcendit etiam in Alpium & Juræ valles.
Altera montana, in *Waſſerfall*, *Luan*, *Taveyannaz*; etiam in altioribus rupibus, *Prapioz*, *Neunenen*.
Radix longiſſima, aliquot cubitorum, per intervalla fibrillas emittit. Caulis in vulgari ſpecie fiſtuloſus, tripedalis, brachiatus; in alpina pedalis, cubitalis. Hirſutæ caulis valde hirtus; glabræ parum: petioli illi perhirſuti. Folia vulgari lata, duplicato pinnata, pinnis perpaucis; pinnulis primis ſemipinnatis, cæterum latis, acute circumſerratis. In alpinis folia hirſuta ſunt, ad nervos etiam potiſſimum. Umbellæ, pro portione plantæ, exiguæ: involucrum univerſale unifolium: peculiare ex quinque latis foliolis inæqualibus, per ætatem reflexis, ora alba: in hirſuta magis octona. Petala alba, etiam rubra, cordata, inæqualia, paulo interiora minus diffor-mia. Admiſcentur flores maſculi. Semina longa, cylindrica, tota ſulcata, longas tubas retinent.

752. MYRRHIS radice bulboſa, caule inferius hirto, ſuperne levi, foliis triplicato pinnatis, acute inciſis.
Cicutaria odorata, *bulboſa* I. B. III. p. 183.
Myrrhis fœtens RIVIN. *t.* 49.
Myrrhis caule inferius hirſutiſſimo, *ſuperne glabro* WILLICH. *diſp.* p. 7.
Chærophyllum caule levi, *geniculis tumidis* LINN. *I.* p. 370.
Chærophyllum radice turbinata, *carnoſa* EJUSDEM. *Cliff* GMELIN. *flor.* T. I. p. 211.
Circa Bernam paſſim ad ſepes, tum Mülhuſii & Baſileæ.
Radix verna tuber eſt, primo vere carnoſum & edule *h)*; inde ligneſcit & longa fit. Caulis ad terram hirtus, ſuperne glaber, fiſtuloſus, ſub ramis & foliis intumeſcens. Folia tenuiſſime diviſa, ſubhirſuta, acute inciſa, triplicato pinnata, pinnis & pinnulis

f) Myrrhis ſimillima Cicutæ, caule, folio, minor tamen; radix oblonga, mollis, odorata, non inſuavi cibo, DIOSC IV. c. 111. PLIN. L. XXIV. n. 97.
g) MORISON. 37 37.
h) In Auſtria, & Pomerania circa Colbergam ELSHOLZ. *tiſchbuch.* p. 25. Hæc ergo videtur *Myrrhis ſemine ſtriato Gryphiswaldiæ edulis* HEDWIG *de Chærophyllo.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0379-1

nulis numerosis; ultimis laciniis trilobatis, lanceolatis. Sub umbella universali unicum foliolum; sub particulari tria mucronata. Petala alba, ex flexu quasi cordata, inæqualia. Semina striata, sulcis pigmento fusco obductis. Folia fætent.

Hæ quatuor plantæ varie confusæ, non sine labore discerni potuerunt.

*753. MYRRHIS foliis triplicato pinnatis, mollibus, seminibus sulcatis, maximis.
Myrrhis DODON. p. 701.
Odorata RIVIN. *t.* 56.
Scandix seminibus sulcatis, angulatis LINN. *I.* p. 370.

Passim in Helvetiæ alpinis, ut in monte *Nombrieux*, *Richard*; in Valesia versus *Valorsine*. Etiam prope *Yvorne* supra *la Maison blanche*, ad semitam, quæ ducit ad *Corbeirier*. Cl. GAGNEBIN *au bec de l'oiseau i)*, *à la Joux du Plane*, *sur l'Anvers de Renans*, & in pomariis circa *Ferrieres*, & prope *la Brevine*.

Odoratæ plantæ & anisatæ, radix longa, alba, mollis, dulcis, aromatica. Folia valde composita, subhirsuta, peculiariter mollia, albida, triplicato pinnata, numerosis pinnis & pinnulis, laciniis ultimis circumscriptione ovatis, multis dentibus acutis & parallelis incisis. Umbellæ universalis involucrum unifolium: speciale fit quinque albis magnisque foliolis. Flores albi: extimi androgyni, extremo petalo maximo *k)*, omnibus cordatis. Flores interni regulares, mares, etiam incisis petalis. Etiam alii flores androgyni regulares intercedunt. Semina maxima, nigra, tribus costis valde eminentibus distincta, & tribus magnis sulcis *l)*.

Folia in cibum recipiuntur, cæterum parum in medicina nota. Oleum inde post fermentationem cum sale obtinetur *m)*.

754. MYRRHIS seminis cornu longissimo.
Scandix n) DODON. *purg.* p. 502. *pempt.* p. 701. RIVIN. *t.* 37.
Pecten Veneris I. B. III. p. 71.
Scandix seminibus levibus, rostro longissimo LINN. *I.* p. 368.

In agris Helvetiæ passim; in Valesia, Gubernio Aquilejensi *aux gauges* prope *Roche*. Basileæ versus *S. Margret:* versus *Muri Argoviæ &c.*

Caulis pedalis: folia longa, subhirsuta, tenuissime divisa, pinnis pinnatis, pinnulis profundissime bipartitis & tripartitis, lanceolatis, angustis. Umbellæ valde simplices, bacillis fere binis, peculiares etiam paucifloræ. Involucrum universale nullum: peculiare quinque, ad septem, lata foliola habet. Flores albi; exteriores valde difformes *o)*, extimo petalo maximo: intimorum petala pene æqualia, inprimis marium. Fructus basis cylindrica *p)*, striata, sed prælongo cornu *q)* simplici.

Creticam a nostrate non differre GERARD *r)*.

Consultius fuerit, omnibus pensitatis, Myrrhidem cum Chærophyllo conjungere: confluunt enim per Chærefolium semine aureo 749.

III. SEMINE CONVEXO NON ROSTRATO.

Hæ plantæ majorem plebem Umbelliferarum efficiunt: pleræque semine striato sunt, aliquæ profunde sulcato.

OENANTHE *a)* TOURNEFORT. t. 166.
LINN. I. n. 352.

Flores in ambitu mares, difformes *b)*, uno petalo majori, apice introflexo *c)*: interiores androgyni, paulum inæquales. Semina bina pentagonia *d)*, coronata calyce

f) GAGNEBIN *Act. Helvet. III.* p. 123.
g) TOURNEFORT. A.
l) IDEM t. 166. E. F. MORISON. t. *Sem.* n. 34. 34.
m) HELWIG *de Chærophyllo.*
n) Σκανδὶξ diuretica RUFUS *vesic.* p. 6. Scandix olus sylvestre SUIDAS III. p. 325. subacre amarum Diosc L. II. c. 132.
o) TOURNEF. t. 173. A.
p) E. MORISON. 42.
q) TOURNEF. ibid. MORISON. 42.
r) p. 851.
a) Οἰναν̃θη perpetuo floret THEOPHRAST. L. I. *caus.* c. 15. Nascitur in petris, foliis Pastinacæ, flore candido, caule crasso, semine atriplicis, radice magna, in multa rotunda capitula extuberante; provenit in pratis DIOSCOR. L. III. c. 118. PLIN. L. XXI. n. 95. Sicca melius olet THEOPHRAST. *caus.* L. VI. c. 22. Non videtur nostra. Inter adstringentia CÆLIUS *tard. II.* c. 13.
b) TOURNEF. A.
c) B.C.
d) E.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0380-2 DFG

lyce peculiari quinquefido *e*). Tubæ longæ, perſiſtentes *f*). Umbellæ maturæ pene ſphæricæ. Involucrum univerſale nullum, vel paucifolium: peculiare multifolium.

755. OENANTHE foliis radicalibus rotunde lobatis, planis, caulinis fiſtuloſis.

Oenanthe IIII. CAMERAR. *epit.* p. 611. fig. exterior.
Juncus odoratus DODON. *cereal.* p. 242.
Oenanthe RIVIN. *t.* 65.
Water dropwort PETIVER. & *Small dropwort* EJUSDEM *t.* 25.
Oenanthe aquatica, triſtora, caulibus fiſtuloſis Hiſt. Oxon. III. p. 269. *ſ.* 9. *t.* 7. *f.* 8.
Oenanthe ſtolonifera foliis caulinis pinnatis, filiformibus, fiſtuloſis LINN. *I.* p. 365. Conf. *ſkonska reſa* p. 243.

In foſſis aquoſis non rara, Bernæ, *Paterniaci*, &c.

In noſtris radices longe per aquas & lutum diffuſæ, ſubinde fibrarum faſciculos appenſos habent, in hortis bulbillos. Supra aquam caulis erectus, debilis, tamen brachiatus, & foliis pene nudus, fiſtuloſus. Folia ima penitus diverſa, latiuſcula, duplicato pinnata, pinnis trium quatuorve parium, lobulis quadrilobatis, trilobatis, obtuſis. Folia caulina nervo fiſtuloſo, pinnata, pinnulis ſenſim anguſtioribus, tamen aliquid de latitudine retinentibus. Umbella univerſalis plerumque paucas tantum, fere tres, peculiares umbellas edit. Involucrum univerſale unifolium, vel nullum: peculiare foliorum trium, ad decem, latiuſculorum, alborum, unum latus umbellæ tenentium. Flores exteriores longe petiolati, mares, valde diſformes: calycis tribus exterioribus ſegmentis longiſſimis, fructibus nullis aut minimis, abortivis. Flores interiores androgyni, calyce uniformi, petalis minus irregularibus, tubis longis perſiſtentibus. Petala utrisque alba, extus ſubrubella, apice introrſum tracto, ut cordiformia videantur. Per maturitatem florum androgynorum ſemina aculeatas ſphæras referunt. Semina ſunt fructus pentagoni, biloculares, diſpermi, lineati, pyramidales, baſi ſurſum verſa, cornuta.

Sapor ſemini leviter aromaticus.

Radice intra triduum canem enectum fuiſſe BIRCH *g*).

Hujus varietas eſt

Oenanthe IIII. CAMERAR. *epit.* p. 611. *int.*

In pratis, circa Baſileam, Genevam.

Foliis etiam latis, obtuſis; ſed radicibus ex communi tubere diviſis, lateſcentibus, bulboſis *h*).

*756. OENANTHE foliis radicalibus duplicato pinnatis, linearibus; recurvis *Emend. I.* n. 33. IV. n. 42.

Oenanthe aquatica, tenuifolia major, bulbis radicum longiſſimis MICHELI *Hort. Flor.* p. 68. BLAKSTONE p. 61.
An *Oenanthe anguſtifolia* MORISON. *Umbellif. t.* 6?
Oenanthe Staphylini folio aliquatenus accedens I. B. III. P. II. p. 191. RAI ex fide plantæ a Cl. HUDSONO miſſæ.
Narrow dropwort. PETIVER. *t.* 25.
Oenanthe aquatica Pimpinellæ ſaxifragæ diviſura noſtras PLUKNET. *Almag.* p. 268. p. 49. *f.* 4. non bene.
Pro varietate *Oenanthes Apii folio* GERARD. p. 247.
Non eſt *Oenanthe V.* LINN. neque habet foliola cuneiformia.

Circa *les Eſſerts* abunde in pratis, prope *Roche*. *Aux marais de Choulex & de Suinet* Gen. de SAUSSURE.

Radix ex brevi collo multifida, fibris teretibus, craſſeſcentibus, numeroſis. Caulis durus, ſtriatus, ſolidus, ramis neque inflatis, neque junceis. Folia diverſiſſima, etiam radicalia, fere peucedani, nervo firmo, ſtriato, pinnata; radicalia pinnis pinnatis, pinnulis longe trifidis & bifidis, acutis, incurvis: caulinorum pinnis longiſſime trifidis, anguſtis. Character ſatis prioris ſimilis. Umbellæ peculiares plures; flores laterales pariter ſteriles, in longis petiolis, a reliquis fertilibus floribus remoti, in diſco vero ſemina habent, ſtylo & calyce coronata. Petala inæqualia cordiformia. Involucrum univerſale unum, ad quinque, folia habet; peculiare polyphyllum eſt.

Hæ plantæ innoxiæ ſunt *i*).

Oenanthe crocata in Helvetia non provenit.

e) ad D.
f) F.K.
g) *Hiſt. of the Roy Societ. V.* p. 342.
h) In hortos translatam bulbos accipere CAMERARIUS l.c. Sed etiam ſponte in pratis ſiccis bulbi ſubnaſcuntur, FABRICIUS *butisb.* p. 51.
i) LINN. *ſkonska reſa* p. 349.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0381-8 DFG

PHELLANDRYUM *k)* Tournefort. t. 161.

Linn. n. 353.

Umbella univerſalis nuda; particularis habet aliquot folia gracilia, ad ſeptem. Petala cordiformia *l)*: extremum majus: tuba brevis: calyx *m)* difformis, duobus foliis inſigniter majoribus, tribus minoribus. In floribus interioribus diſcrimen minus, ſed aliquod. Semen ex ovato conicum, obiter ſtriatum, ſtriis quaſi pictum.

757. PHELLANDRYUM foliis refractis.

Phellandrium Dodon. *cereal.* p. 243. 244. *pempt.* p. 591. Rivin. *t.* 64.
Cicutaria paluſtris Lobel. *ic.* p. 735. Tabernæmont. p. 783.
Phellandrium foliorum ramificationibus divaricatis Linn. *Spec.*

Paſſim in aquoſis, *im See bey Moos-Seedorf. Au Locle près le moulin du Cul de Roches.*

Caulis craſſiſſimus, pollicaris, per intervalla fibrarum emittit faſciculos. Folia ampliſſima, triplicato pinnata, pinnis & pinnulis ad angulos cum progrediente nervo obtuſos ramoſis, pinnulis ſemipinnatis, ultimis lobulis paulo nervo latioribus, lanceolatis, obtuſis. Calyx proprius exiguus. Tubæ longæ, perſiſtentes.

Varietatem & *Michelfeldæ* reperi, & *Gottingæ*, non ſatis a me repetitam, ut pro vera planta tradere velim, foliis quadruplicato pinnatis, totis capillaribus, incredibili numero & ſubtilitate pinnularum. Caulis pariter præcraſſus, & flores conveniunt. Eſt *Millefolium aquaticum umbellatum, Coriandri folio* C. B.

Phellandryum veneni ſuſpectum redditum fuit, ut convulſiones lethiferæ ab ejus uſu *n)* natæ ſint. Venenum certe pro equis eſſe Linnæus fatetur *o)*, eique plantæ morbum epidemicum equorum adtribuit. Et certum eſt, aquaticarum plantarum radices ſæpiſſime acres eſſe & maleficas *p)*. Vim tamen noxiam cauſamque morbi equini ipſe Linnæus nuper in curculionem rejecit *q)*, qui in Phellandryi caule habitet, & Phellandryum equis innoxium pabulum præſtare faſſus eſt *r)*. Semen aliquid aromatici habet, cum acrimonia conſtantiori. Dat extractum reſinoſum *s)*, & aliquid virium in ſpiritum vini tradit *t)*, ſi alcali acceſſerit: oleum demum eſſentiale fundit *v)*, & gummoſum extractum balſamicum *x)*. Ad ulcera difficilia, ad ſcirrhos olim laudatum eſt *y)*.

Cataplasma ad gangrænam cum vino & panis mica Ruyschius *z)* habet. Eodem ſemine intus ſumto, cum *Conſolida majori*, cancrum mammarum ſuperatum eſſe teſtis exſtat *a)*. Ad morbos *pectoris merito b) laudatum eſt: Hæmoptyſis* & conjunctus phthiſeos metus una feminis uncia ſuperatus eſt *c)*; Heisterus drachmæ doſin fecit. Spiritus ſudorem movet, & febres dicitur tollere *d)*.

LIGUSTICUM *e)* Linn. n. 346.

CICUTARIA Tournef. t. 171.

Utrumque involucrum fit latis & multis foliolis. Semen calyce proprio coronatum, profunde quinque lineis ſulcatum *f)*. Petala *g)* æqualia, integra, apice inflexo.

758. LIGUSTICUM foliis duplicato pinnatis, pinnulis acute dentatis, longe lanceolatis, *Emend. V.* n. 34.

Seſeli Peloponneſenſe Matthiol. p. 753. Camerar. *epit.* p. 514.
Cicutaria latifolia fœtida Morison. *Umbellifer. t.* 6.
Liguſticum foliis multiplicato pinnatis, foliolis pinnatim inciſis Linn. *I.* p. 360.
Liguſticum foliis triplicato pinnatis, pinnis pinnatifidis Gmelin. *Flor. I. t.* 45.

I. B. in

k) Phellandrion in paluſtribus, Apii folio Plin. L. XXVII n. 101. Eſſe Theophrasti Petroſelinum, craſſo caule, radicibus pullulantibus, in ſtellæ modum, Scaliger. in *hiſt. plant.* p. 181.
l) Tournef. A B.
m) C. D. E. F. G.
n) Sauvages *noſol. II.* p. 2.
o) *Wäſtgöta reſa* p. 47.
p) Thomson *virt. of plants known by the Soil* p. 298.
q) *Nox inſector.* p. 27.
r) *Skonska reſa* p. 183.
s) Ernsting. *de Phellandrio* p. 29.
t) p. 23.
v) p. 22.
x) Idem.
y) Boerhaave *hiſt. plant.* p. 94. Heister. *Eph. Nat. Cur. Vol. V.* obſ. 139. Ernsting.
z) obſ. 75.
a) Cl. Lange *Medic. Brunsw.* p. 230.
b) Ernsting. p. 39.
c) Lange.
d) Ernsting. p. 36.
e) Liguſticum naſcens in Liguriæ montibus Plin. L. XIX p. 180. Inter obſonia, pro diuretico Aretæus *cur. diut. I.* c. 13.
f) X. x. Morison. Quinque juga, Cranzii.
g) Tournef. A. B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0382-4 DFG

I. B. in montibus Rhæticis circa *Puschav.* C. GESNER in montibus Rhæticis. Naſcitur in rupibus circa *Formazz* trans alpes Griſeas. In valle *Tellina* ultra *Morbegno*, eundo verſus montem *Trona.*

Omnium noſtrarum Umbelliferarum ſplendidiſſima, radice ampliſſima, lignoſa, ſpongioſa, alba, odorata; caule plus, quam pollicem, craſſo, quadrupedali, ſulcato, cavo; foliis pariter pedalibus, & ultra, firmis, duplicato pinnatis, pinnulis profunde ſemipinnatis, dentibus acutis & diviſis, parallelis. Umbella omnium ampliſſima, innumeris fere bacillis, hirſutis. Involucrum utrumque reflexum, foliorum octo, aduſque 14. Petala integra, ovata, æqualia, curvula, acuminata *h*). Semina ovata, tribus adeo eminentibus jugis percurſa, ut alæ dici mereantur, albo, ſemiſpongioſo, tomento marginatis, ſulcis etiam ſpongioſa molli materie hirſutis: convexis placentis coronata, tubisque curvis & perſiſtentibus, tum foliis calycinis quinque acutis. Stamina violacea.

Odor peculiaris, non ideo fætidus *i*).

Liguſticum auſtriacum huic proximum eſt.

PODAGRARIA RIVIN.

AEGOPODIUM LINN. *n.* 368.

Neutrum involucrum habet. Semina craſſa, ſemiovalia, ſulcata. Petala profunde cordata, jugo medio elevato, in exterioribus floribus inæqualia, non ita in interioribus. Tubæ longæ.

759. PODAGRARIA RIVIN. t. 46.

Herba Gerardi DODON. p. 320.

Common Goutweed HILL. *t.* 62.

Aegopodium foliis caulinis, ſummis ternatis LINN. *I.* p. 379.

Ad ſepes, in hortis, moleſta reptatrix.

Caulis brachiatus, anguloſus, tripedalis. Folia lata, ima pinnata, pinnis quinque *k*), ſuperne tres utrinque pinnæ, trifoliæ; pinnulæ pinnatæ, pinnis ſuperne tribus, ſæpe ſemitrilobis *l*), & fere ſemper a nervo *m*) inæqualiter diviſis, ex qua nota facile adgnoſcitur. Vaginæ grandes. Umbellæ ex longis bacillis albæ, extus ſubrubentes.

Aliquid habet aromatici *n*): *Edulis eſt o*), & a pecore amatur *p*). Ad Liguſticum CRANZIUS.

FOENICULUM TOURNEFORT. t. 164.

LINN. n. 364.

Semen ovatum *q*), ſulcatum: involucrum nullum: petala integra, æqualia *r*): tubæ longæ.

760. FOENICULUM *s*).

Fœniculum CAMERAR. *epit.* p. 534. BLAKWELL. *t.* 288. RIVIN. *t.* 60.

Fœniculum vulgare minus, acriori & nigriori ſemine I. B. III. p. 5.

Non habeo pro vera cive, etſi vulgo in vineis & ad viarum margines proveniat; circa *Mathod*, *Ripaz.* Dulce Italicum nuperi non ſeparant, cum in noſtrum degeneret *t*).

Radix alba, acris. Caulis & folia leviſſima, teres ille, brachiatus, levis, bicubitalis, grati ſaporis & odoris, cum tota plantæ parte, quæ ſupra terram eſt. Folia circumſcriptione ampliſſima, repetito diviſa, & ſubdiviſa, teretia, capillaria. Umbellæ peramplæ, cavæ. Flos luteus. Semen ſuavis odoris & ſaporis.

Tota planta medicata eſt. Caules nunc maxime erumpentes in Italia amant, & *Finocchi v*) vocant, etſi mali ſucci eſſe CELSUS ait *x*), ſeverus cenſor: totam etiam plantam edunt, quæ in Sicilia dulcior provenit *xx*). Radix pro præcipuo aperiente medicamento

h) Vix tetraphyllum LINN.
i) MORISON. y. y.
k) TOURNEF. t. 167.
l) ibid.
m) ibid.
n) SCHREBER. III. *Saml.* p. 10.
o) GMELIN. & ego ſæpe in cibum recepi.
p) K. *ſwenſk. wetenſk. Acad. handl.* 1763. n. 3.
q) TOURNEF. D.E.F. PARSONS. p. 72. MORISON. D. d.
r) TOURNEF. A.
s) Fœniculum ſylveſtre, alii Hippomarathium, foliis craſſioribus, acriori guſtu, procerius, bicubitale, radice candida, in ſaxoſis PLIN. L. XX. c. 23.
t) Intra tertium quartumve annum REICHART *gartenſchau* IV. p. 39. GUI DE LA BROSSE p. 132.
v) SWITZER. *agric.* p. 139.
x) L. II. c. 21.
xx) LABAT. *Voyag. d'Ital. I.* p. 168.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0383-9 DFG

medicamento habetur, quod urinam *y*), menſes, lochia, exanthemata expellat. Ejus ſucco, ad uncias quatuor dato, ZACUTUS febres intermittentes ſanabat, moto ſudore, aut ſcreatu. Folia cum lacte impoſita inflammationes *yy*) mammarum leniunt, & gonorrhœas, dolores cum lacte cocta & injecta ſedant; interno uſu lactis copiam faciunt. In ſemine gratum eſt aroma, quod in infuſum vinoſum, & in extractum ſpirituoſum tranſit; potiſſimum etiam in oleum æthereum, quod fragrantiſſimum, & dulce, in frigore *z*) cogitur, & datur ad diſpellendos flatus. Aqua etiam ex hoc ſemine odorata, & alia vinoſa paratur. Ut hæmorrhagiam narium diuturnam repreſſerit, non facile dictu fuerit *zz*).

MEUM *a*) TOURNEFORT. T. 165.

ATHAMANTHÆ ſpec. LINN.

Involucrum univerſale vix conſpicuum, factum uno longo foliolo, in apice etiam inciſo *b*), aut nullo. Particulare involucrum evidentius, alteram tantum umbellæ partem tenet, etiam inciſum. Petala florum exteriorum inæqualia ſunt *c*), interiorum minime: integra ſunt, cæterum apice inflexo, ut cordata videantur. Semina majora quam prioribus, ſemiovalia, profunde ſulcata, pene *d*) alata, tribus alis eminentibus. Ad Liguſticum Cl. CRANZ.

*761. MEUM DODON. *purg.* p. 478. t. 62. RIVIN.
Athamanta foliolis capillaribus, ſeminibus glabris, ſtriatis LINN. *I.* p. 353.

Paſtor C. GESNERO retulerat, in monte *Pilati* naſci, loco vix acceſſo. In Toggicis montibus MURALTUS. Reperi unico loco *à la grand vi* circa paſtorias caſas. Naſcitur etiam *à la grande Sagne*, *près de la Tourne*, *proche Ferriere*, prope *la ronde fontaine*: *à Roulier*, *près de la Brévine*, & in monte *Ballon*, & circa *Deſs*: tum in nonnullis convallibus circa *Delſperg*. Abunde olim legeram circa *Andreasberg*.

Radix craſſa, perennis, multiceps, ſetis coronata. Folia non ita ampliter ſparſa, ut Fœniculo, circumſcriptione minus ampla, primis pinnis majoribus, & circa nervum decuſſatis, omnibus peranguſtis, nervi latitudine. Quadruplicato fere pinnata ſunt. Pinnulæ tertiæ ex uno imprimis latere lacinias capillares, oblongas, ſimplices, aut bifurcatas emittunt. Breves ſunt, & in faſciculos circa nervum colliguntur *e*). Caulis *pedalis*, *flos ex albo ſubviridis*.

Sapor & odor ſeminum acris, fere Meliloti odoratæ. Laudatur a vi diuretica *f*). Drachma una radicis, cum vini ſpiritu, ad dolores hyſtericos ſumitur, etiam ſola radix *g*). Non improbabile eſt, vires habere emmenagogas *h*), & in frigidis morbis convenire. In Anglia infuſum ad febres intermittentes vulgo adhibetur *i*). Decoctum Mei, Gentianæ purpureæ, & amaræ Polygalæ, pro galactophoro *k*) & prophylactico medicamento Vaccis in Moravia propinatur, & phthiſicis vaccis in Carinthia inferiori *l*). Etiam noſtri Veterinarii frequentius hac radice utuntur, quam medici, neque optime, dedignantur.

SESELI *m*) BOERHAAVE.

LINN. n. 360.

Plurima Tragoſelini, a quo differt involucro peculiari multifido *n*), ſemine ovali, manifeſto ſulcato.

762. SESELI foliis linearibus, triplicato pinnatis, caule vaginoſo *Emend. I.* n. 114.

Daucus

y) Fœniculum promovet urinam l. c. RHAZE ad MANSOR. III. p. 48.
yy) Etiam inflammata lenire CELSUS II. c. 26.
z) CARTHEUSER *mat. med. part. poſt.* p. 300. 301.
zz) *Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 6. obſ. 85.
a) Meum in Italia nonniſi apud Medicos naſcitur. Athamanticum vocant, Anethi (Aniſi PLINIUS) folio, & caule cubitali, radicibus multis, ſed craſſis, nigris, longe in obliquum rectumque ſparſis, odoratis, calefacientibus PLIN. L. XX. c. 23. Quare de noſtro non repugnat, verum eſſe Meum Veterum. Dubitat quidem MATTHIOLUS *epiſt.* p. 25. 76. Quam radicem pro Meo vendunt, eam FALLOPIUS ait, eſſe Daucum primum Dioſcoridis L. I.
b) Uno, aut duobus HEISTER. *meth. Linn.*
c) TOURNEFORT. A.
d) MORISON. F. f. & 79. 80.
e) TOURNEF. H.G.
f) ARETÆUS *Cur. acut. II.* c. 7.
g) LANGE *med. domeſtic. Brunsvic.* p. 77. 78.
h) C. HOFMAN. p. 435.
i) BLAIR. *Pharmac. Dec. VII.* p. 318.
k) SAGAR. p. 58. *aphth. pecorum.*
l) KRAMER. p. 20.
m) Seſeli Maſſilienſe, lato ſemine & fructu. Eo veſcuntur parturæ cervæ PLIN. L. XX. c. 5. L. XIII. c. 32. etiam a partu ibid.
n) Uno alterove LINN.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0384-5 DFG

Daucus petræus, glauco folio, ſimilis Faniculo tortuoſo I. B. III. P. II. p. 58. qui circa montem *Beligardum* eodem loco a Cl. BERDOTO lectus ſit, quo I. B. ſuum legerat.
μακροροσσελινον πολυκαυλον RICHER.
Seſeli montanum JACQUINI p. 379. Etiam *annuum* proximum eſt, ſed noſtrum ex ſetis perenne videtur.
Seſeli bienne CRANZ. *faſc. III.* p. 88.
Pimpinella tenuifolia RIVIN. *t.* 82. Legi enim *in der Welmeſe*, ubi RUPPIUS legerat.
An *Seſeli petiolis ramiferis, membranaceis, oblongis, integris, foliolis ſingularibus binatisque, canaliculatis, petiolo longioribus* LINN. p. 372?

Synonyma difficilis: planta ipſa circa Aquilejam abundat, in herbidis prope *Verchier*, qua ab arce Aquilejenſi adſcenditur: in Inſula etiam *Mondeni*, cum limites cum Valeſiæ Legatis componerem, copioſe reperi. *Agauni*, verſus *ſedem Eremitæ*.

Stirps nitida, radice conica, depacta, ſetarum penicillo coronata. Caulis rectus, plerumque parum ramoſus, quaſi nudus; ſed ramoſum tamen reperi, ſtriatus, firmus, cubitalis. Folia ſicca, firma, glauca, triplicato pinnata. Pinnarum paria quinque, pinnularum duo, tria: laciniarum duo cum impare. Ultimi lobuli latitudine petioli, conſtanter ſimplices, bifidi; ultimi trifidi, lineares, argute mucronati, linea eminente diviſi. Vaginæ conſpicuæ, duræ, vireſcentes, ora alba, tria folia producunt: ex eorum alis rami. *Involucrum* univerſale nullum: peculiare numeroſa habet folia latiuſcula, lanceolata, exteriora majora, interiora minora, ad decem uſque, juniorem umbellam ſuperantia. Umbellæ denſæ, Semina ovata, jugis quinque percurſa. Flores exigui; extremi difformes, petalo extremo paulum majori; interiores vix irregulares. Petala integra, ſed reflexa, ut cordata videantur, linea eminente diviſa. Seneſcenti folia viridiora ſunt & latiora.

Proxima Hippomarathro planta, & ejus cum nomine ab ILL. SCHMIEDELIO miſſa, differt involucro non coaleſcente.

763. SESELI foliis duplicato pinnatis, pinnulis ſemipinnatis, lobulis lanceolatis.
Muttelina CAMERAR. *epit.* p. 8.
Daucus montanus CLUS. *pannon.* p. 700. absque icone.
Phellandrium caule ſubnudo, foliis bipinnatis LINN. p. 366.
Deſcribit Cl. JACQUIN. *Vindob. n.* 24.

In omnibus alpibus abundat, & ex ejus frequentia fere paſcuorum bonitas æſtimatur. Etiam in montanis, in *Mittlerberg* Biennenſium.

Radix craſſa, ramoſa, multiceps, capitibus ſetis coronatis. Caules pene nudi, pedales, etiam humiliores. Folia duriuſcula, læte viridia, longa magis, quam lata, duplicato pinnata, pinnulis ſemipinnatis, laciniis ultimis planis, peracutis, ſimplicibus, bilobatis & trilobatis. Umbellæ univerſales nudæ; peculiares ſubjecta habent folia pluſcula, longe lanceolata *o*). Semen quaſi circulo coronatum, ſemiovale, magnum, jugis ita eminentibus percurſum, ut fere alatum ſit. Petala fere purpurea, inflexo cordata, inæqualia; extremum majus *p*). Semen alis majoribus membranaceis, craſſis.

Liguſtico accenſet CRANZIUS.

Plurimum aroma ſpirat.

CORIANDRUM *q*) TOURNEFORT. *tab.* 168.
LINN. n. 356.

Fructus globoſus *r*) eſſentiam characteris conſtituit. Flores præterea calyces ſuos proprios habent *s*): petala in exterioribus inæqualia: æqualia *t*) in umbellæ interioribus *v*): involucrum univerſale nullum, aut unifolium *x*): particulare triphyllum.

*764. CORIANDRUM fructibus globoſis LINN. I. p. 367.
Coriandrum CAMERAR. *epit.* p. 523. BLAKWELL. *t.* 176. *majus* RIVIN. *t.* 70.

Circa *Tramlingen* Deſſiæ regionis GAGNEBIN legit.

o) Septem JACQUIN.
p) Æqualia CRANZ.
q) *Κοριανδρον* difficulter provenit, niſi aqua maceretur, cruſta enim tegitur dura THEOPHRAST. *caus.* L. III. c. 3. *Κοριον* inter venena NICAND. *alexipharm.* p. 151
r) TOURNEF. E. I. I.
s) D.
t) A.
v) C.
x) HEISTER. *de method. Linn.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0385-1

Folia radicalia ampliora, duplicato pinnata, pinnulis latis, undique incisis & circumserratis, etiam semibilobis: superiora tenuissime divisa, etiam duplicato pinnata, sed pinnulis in lineares, graciles, duas tresve, lacinias profunde divisis. Caulis pedalis & ultra, cum tota planta glaber: sub umbella universali unicum foliolum, aut nullum: sub umbella particulari tria exigua, filiformia. Flores in ambitu umbellæ androgyni. Petala exteriora magna, cum eminentia, quæ cum sui similibus stellulam in flore facit. Unum maximum cordatum est: duo mediocria cordata, sed inæqualibus partibus, duo minima cordata: exteriora etiam duo: calycis segmenta multo majora. Interiores flores regulares, sæpe mares, petalis cordatis. Capsula sphærica semina duo similia *y*) continet.

Planta virens odioso rancore se ipsam repudiat: sola semina siccata gratum aroma adquirunt, & in usus culinarios recipiuntur, ab Ægyptiis *z*) etiam frigida in usum trahuntur. Succum in hæmoptoe ad semicyathum Aretæus *zz*) imperat, ut videatur narcotici quid habere, quale in Cicuta, satis adsini, reperitur.

AETHUSA Linn. n. 355.

CYNAPIUM Rivin.

CICUTÆ spec. Tournefort.

Involucrum universale nullum; peculiare trifolium, reflexum, in una parte umbellæ positum, dum reliqua nuda est. Flores in umbella extremi difformes, petalis in duas inæquales partes divisis: interiores vix inæquales. Semine, quod pene globosum est, a Coriandro differt, quod quatuor sulcis percurritur, jugisque tribus crassis, præter oras *a*) dividitur, neque calycem peculiarem habet.

765. AETHUSA Linn. p. 367.

Cicutaria fatua Lobel. *ic. II.* p. 280.
Cicutaria Apii folio I. B. III. p. 179.
Cynapium Rivin. *t.* 75.
Cicuta terrestris minor. Comm. Lit. Nor. 1740. *hebd.* 49.

Ubique in hortis & ad muros.

Caulis sulcatus, *brachiatus, cum tota planta glaber. Folia nitent*, triplicato pinnata, ultimis laciniis acute bifidis, trifidisve, profunde divisis. Flos albus.

Tota planta trita odore virulento Allii est, & sæpe potuit pauperculis hominibus nocuisse, cum & in hortis proveniat, & haud mediocriter Petroselinum referat. Quam adeo cicutam medici cum Petroselino *b*) comparaverunt, eam pro nostra *c*) habeo. Multa exempla *d*) reperio anxietatis *e*), singultus *f*), etiam trimestrium deliriorum *g*), soporis *h*), stuporis, inpotentiæ *i*), vomitus *k*), faucium constrictarum, spasmorum ventriculi *l*), convulsionum *m*), mortisque *n*), quæ omnia mala Aethusæ tribuuntur: ut tamen fatear, in tam vario nominis Cicutæ sensu, potuisse *terrestrem* forte aliquando se admiscuisse. Nostram innocenter ab integra familia comestam lego *o*), minori forte copia; hæc enim venena non occidunt, nisi uberius sumantur. Mihi certe accidit, ut cum uberius de Petroselino cum aqua cocto cœnassem, ea nox mihi per nauseas & diarrhœam valde incommoda fuerit; salus, ut ubique, est in vomitu *p*).

CICUTA

y) Reichart. *Gartenschaz IV.* p. 101.
z) P Alpin. L. I. p. 156.
zz) *Acut. curat.* L. II.
a) Morison. y. y. & n. 89. 90.
b) Mors a Cicuta pro Petroselino apposita Martius in *præf.* ad J. Grevini *de venenis.* Varia symptomata, a Cicuta aquatica sumta, acciderunt Ampl. Sinnero Consuli Sulzer. *morb. Helvet. endem.* nostram vero fuisse persuadeor, cum aquatica Bernæ nulla nascatur. Huc etiam Ehrhardi exemplum refero.
c) Etiam Trew. l. c. *hebd.* 49.
d) Dalechampius in Plin. Blair. *Pharmacob. Dec. V.* p. 212. *Miscellan.* p. 80. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1731 n. 23. ann. 1740. n. 48. Boerhaave in *Prælect.*
e) Timæus L. VII. *cas.* 4.
f) Idem ibid.
g) Helwig. Martius *Eph. Nat. Cur. Vol. I.* obs. 52.
h) Schreber. *Saml. II.* p. 273.
i) ibid. obs. 200.
k) *Hist. de la Société de Montpel.* p. 170. 171.
l) ibid. obs. 121.
m) Buchner. *miscellan.* ann. 1729. p. 724.
n) ibid. & Martius & *Hist. de la Soc. de Montpel.*
o) *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 4. obs. 50.
p) Schreber.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0386-7 DFG

CICUTA Rivin.

CICUTÆ *a)* spec. Tournefort.

CONIUM *b)* Linn. n. 336.

Calyx univerſæ *c)* umbellæ fit tribus, quatuor, quinque foliis latiuſculis, reflexis: peculiaris uno trifido, aut tribus foliolis latis, ovato lanceolatis, unum latus umbellæ tenentibus. Petala emarginata, apice inflexo, in extremis floribus difformia, regularia in intimis. Semen pene globoſum, quinque ſulcis inſcriptum, jugisque eleganter crenatis.

766. CICUTA Dodon. *purg.* p. 375. *pempt.* p. 461. Rivin. t. 74. Tabernæmont. p. 782. Blakwell. 451. Störk, qui ſemen bene expreſſit *d).*
Cicuta domeſtica Morison. *umbellifer.* p. 18. *c.* 6.
Cicuta vulgaris major Quer. *Flor. IV. t.* 40.
Conicum ſeminibus ſtriatis Linn. *I.* p. 349.
Conium maculatum Hill. *t.* 21.

β. An varietas? *Cicuta mitis, non fœtida, Madritenſis* Quer. t. 41. Sed ſemina depingit granulata, & eam dat notam, qua ſuam a vulgari ſemine levi ſeparet. Videtur ergo noſtram velle p. 281. Habet etiam Ehrmannus Cicutam non maculatam ſemine boni odoris.

Ad maceries, in cœmeteriis, ad vias in pagis nobis abundat; copioſiſſima in cœmeterio pagi *Olon.*

Caulis craſſus, maculis purpureis varius, fiſtuloſus, nodoſus, brachiatus, folioſus, tripedalis & ultra. Folia nigra, nitida, firmula, triplicato pinnata, pinnulis ultimis ſubobtuſe dentatis. Umbellæ plurimæ, flores albi. Petala eminente jugo diviſa: tubæ breviſſimæ.

Sapor radicis Cicutæ recentis non acris eſt *e)*, & dulcis potius cum aliqua gratia *f)*, odor tamen totius plantæ gravis & ingratus. In nonnullis radicibus lac repertum eſt, Eſulæ acrimonia, quod in extractum reſinoſum abiret *g)*: nam in aliis, & in noſtris equidem autumno erutis, hoc lac nullum fuit *h)*. Succus tamen vires plantæ habet *i)*. In annoſis ſtirpibus radicem duos digitos craſſam fuiſſe, *plenam ſucco acutiſſimo & graveolenti, ſapore pene, qui Ari, & rubro colore chartam cæruleam tinxiſſe k)* lego, non abſque ſuſpicione, ex hac ipſa radicis craſſitie ſubnaſcente, de aquatica ſermonem eſſe. Ipſum extractum ex ſucco exhalante paratum, odore eſt penetrante, ingrato, & ſapore, quo caſtoreum *l)*, ſed fere acriori. Porro alcalini quid in aqua deſtillata eſt *m)*, & Cicuta igne torta *n)* multum dat ſalis volatilis. In extracto nitroſi quid ſubeſt *o)*. Eſt in ea ſpiritus *p)* volatilis viroſus *q)*, qui exhalat, dum extractum paratur, & vertiginem & vomitum facit. Quare Cicutam oblatam & cuniculi Braſiliani norunt reſpuere *r)*, & vaccæ *s)*.

Intus ſumta facit anxietates *t)*, cardialgias *v)*, vomitus *x)*, appetitum proſtratum *y)*, ſingultus, vertigines *z)*, ſtupores *a)*, aphonias, deliria *b)* & dementiam, etiam diuturnam *c)*, convulſiones *d)*, cæcitatem *e)*, ſopores *f)*.

Inciſa

a) Cicuta caule levi eſt, geniculato ut fœniculi, nigricante, ſæpe duobus cubitis altiori, in cacumine ramoſo, foliis ferulæ anguſtioribus Dioſc. L. IV. c. 74. (Coriandri tenerioribus Plin.) gravi odore. Umbellæ in ſummo, flores albicantes. Semen Aniſi craſſius, (Dioscor. candidius) radix inutilis, concava Plin. L. XXV. n. 95. Ex hac nota poſſis veterum Cicutam ad aquaticam referre.
b) Κώνειον Suidas II. p. 364.
c) Conf. characterem Cl. Schinzii ad libellum Storkii.
d) Omnino ergo vulgaris eſt, qua Störkius utitur *Phil. Tranſ.* L. II. P. I. p. 89.
e) Hirschel. *vom ſublimat.* p. 34.
f) Ehrhart.
g) Hirschel. p. 15. Lac habet Stork. *cicut.* p. 9.
h) *Phil. Tranſ.* L. II. P. I. p. 89. Ehrhart.
i) Ehrhart. *de cicut.*
k) Lange *Dub. de cicut. nox.*
l) Idem p. 8.
m) Ehrhart.
n) Idem. Fere ſimilia Quarin. *de cicut.*
o) ibid.
p) Locher. obſſ. p. 81.
q) Hirschel. p. 35.
r) Wepfer. *cicut.* p. 334.
s) Hasselquist. *pan. Suec.* p. 8.
t) *Eph. Nat. Cur. Vol. X.* obſ. 87.
v) ibid.
x) Harder. obſ. 25.
y) Lange p. 11. &c.
z) Floyer. *pharmac.* p. 113.
a) Marquet. obſ. 25. *Prix de Chirurg. II.* p. 208.
b) Smetius. Wolf. obſ. 34. Hagedorn. in tota familia p. 79. 80. Fritsch. *ſeltſame händel II.* n. 8. Matthiolus p. 14. 15. 16. multiplici experimento, Boccone *muſ. di fiſica* p. 148. Buchner. *miſcellan.* ann. 1727. p. 58.
c) Totius vitæ Amman. ad Cæl. *acut.* L. I.
d) Watson. *Phil. Tranſ.* n. 473. Marquet. *Eph. II.* n. 3. obſ. 115. Martine *Weſtern. Islands* p. 193.
e) Martine ibid.
f) Amatus *Cur.* 98. *Cent. V.* Harder. obſ. 24. 25. Watson. Floyer. Fontanus. *Conſil. reſp.* p. 162.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0387-3

Inciſa animalia oſtenderunt inteſtina inflammata *g*) & ventriculum *h*).

Homines occidit, hos quidem facilius quam beſtias, qui teneri ſint, in exemplis innumeris; POMPONATII præceptorem *i*); Batavos milites *k*); pueros Dresdenſes *l*); alios *m*); & plures paſſim mortales *n*). Qui Cicutam infeliciter in cibum ſumſerunt, fere pro Paſtinaca *o*), aut Dauco habuerunt. Aliquando etiam ſubito, & intra *p*) quartam horæ partem enecuit. Effectus, ut experimenta oſtendunt, ſunt fere qui Opii *q*), etiam fortiores *r*).

Sed etiam animalia, homine plerumque vivaciora, tamen ſuperat. Porcos rabidos facit, occiditque *s*); anſeres *t*) necat.

Quare perantiqua fuit in Græcia conſuetudo, Cicutæ ſive ſucco, ſive condito *x*) aliquo cum Cicuta pharmaco, eos cives enecare, quos, ne viverent, videbatur eſſe e re publica. Chii utebantur Cicuta trita, & detracto tegmine piſtam ſubinde in mortario tundebant, & pertenui cribro transmiſſam, in aqua ſpiſſam bibebant; ita celeriter, & absque dolore interibant. THRASYAS Mantineenſis *y*) remedium a ſe inventum fuiſſe gloriabatur, quod absque dolore vitam abrumperet, ex Cicuta & Papaveris ſucco miſtum: id drachmæ pondere ſumtum omnem medicinam *z*) ajebat ſpernere. Athenis Cicuta publicum erat ſupplicium. Eadem PHOCION *a*) interemptus eſt & prior SOCRATES. Noſtra enim Cicuta in Græcia *b*) provenit, etſi DIOSCORIDES *c*) potius de aquatica ſcribere videatur. Caulem edulem fuiſſe PLINIUS *d*) auctor eſt, ſemen nocuiſſe.

Male ergo ſemen Cicutæ pro Harmalæ ſemine in officinas irrepſit, etiam MATTHÆI SYLVATICI & AUCTORIS LUMINARII culpa. Inde, cum in pilulas ingrederetur, æger morti proximus *e*): male etiam pro Hyperici ſemine *f*) receptum eſt.

Externo quidem uſu, ſine leniendi *g*), & dolorum ſopiendorum, non ſine fructu Cicuta admota fuit, ad calidas podagras *h*), ad mammas cancroſas, ad ſcrophulas, tumores duros, chronicos, muſculos ex labore nimio læſos, genitales partes a nimia venere dolentes *i*), ad Priapiſmum jam veteres adhibuerunt *k*).

Sed etiam nuper externo uſu ad ſcirrhos recentes valere comperta eſt *l*): & ad dentium dolores *m*): ad tumorem hypogaſtrii *n*) & inguinis a puerperio ſuperſtitem *o*), & eademque glandulas mammæ coactas diſſipavit *p*): ſolus etiam vapor tumorem axillæ *q*) diſpulit.

Incrementa *mammarum & teſtium cohibere* ANAXILAUS *r*) & DIOSCORIDES, & vulgo veteres Cicuta veneream cupidinem reprimi putarunt.

Porro neque interni uſus tantum eſſe periculum paulatim adparuit. *Olim* SEXTUS EMPIRICUS exemplum feminæ narravit, quæ drachmam unam ſucci Cicutæ absque noxa caperet *s*). Deinde radices & folia a pueris absque malo eventu comeſta fuiſſe FALLOPIUS teſtis *t*) eſt. Suibus non nocere AELIANUS, etſi homini ſanguinem conglaciet *v*), & agnos Cicuta veſci *x*). In morbo equorum *farcin* utiliter adhiberi *y*), aves ſemen amare, & quemdam HENLY uncias tres & quatuor Cicutæ absque malo devoraſſe JACOBUS PETIVER *z*).

Inde ad experimenta ventum eſt. Succo intruſo cuniculus Braſilianus celeriter periit *a*); & canis

g) HARDER. *apiar.* obſ. 25. WEPFER. *cicut.* p. 334.
h) HARDER ibid. & obſ. 24.
i) Apud SCALIGERUM. *Subtil. Exerc.* 152.
k) WATSON. *Phil. Tranſ.* n. 493.
l) HEINS *pharm. rat.* p. 370. Add. *Saml. zur Geſchichte von Ober-Sachſ. III.* p. 221.
m) AMAT. l. c.
n) FRITSCH. l. c. WOLF. l. c. BRASSAVOLA l. c. CARDANUS.
o) *Comm. Lit. Nor.* ann. 1740. *hebd.* 49. WOLF.
p) WEPFER. *cicut.* p. 71. 312.
q) WATSON. *Phil. Tranſ.* n. 473.
r) HIRSCHEL. p. 28.
s) L'ISLE *husbandry II.* p. 333. BRASSAVOLA.
t) BRASSAVOLA p. 335.
x) Cum integra libra Veteres indiguerint, quæ drachmis duodecim venierit PETIT. *miſcellan. I.* c. 17.
y) THEOPHRAST. L. IX. c. 17.
z) IDEM ibid.
a) PLUTARCHUS in vit.
b) ANGUILLARA p. 273.
c) TREW. *Commerc. Lit. Nor.* ann. 1740. *hebd.* 49.
d) L. XXV. n. 95.
e) RONDELET. *pond.* p. 82. AMATUS p. 311. MARANTA p. 57.
f) BRASSAVOLA *Exam. ſimplic.* p. 222.
g) Mollire ſemen CELS. L. V. c. 5.
h) IDEM L. V. c. 18.
i) HENR. ab HEERS. p. 85.
k) ARETÆUS *cur. acut. II.* c. XI.
l) HIRSCHEL. p. 28.
m) HERKEPÆUS *hauboſokn.* p. 63.
n) STÖRK. *contin.* p. 238.
o) IDEM p. 240.
p) DIONIS *accouchement* p. 361. in urina cocta. Cataplasma cum decocto Solani vulgaris, *Journ. de medec.* 1766. Jul.
q) STÖRK. ibid. p. 241.
r) PLIN. L. XXV. n. 95.
s) *Hypotheſ.* L. I.
t) *De ulcer.* p. 45.
v) ÆLIAN. *anim.* L. IV. c. 22.
x) LOBEL. *adverſ.* p. 395.
y) *Pharmacopaſ.*
z) *Lowthorp abridgm. II.* p. 640. 641.
a) WEPFER. p. 334. *Eph. II.* n. 3. obſ. 115.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0388-8 DFG

& canis durum demum animal, cum ſucci ſeſcuncem adſumſiſſet *b*), & cum tres ſucci unciæ, in venas injectæ fuiſſent *c*). Canes HARDERIANI *d*) ſucci uncias tres toleraverunt; ſex vel octo uncias vulpis *e*). In experimento Cl. COURTEN *f*) ſucci Cicutæ duæ unciæ cani non nocuerunt, neque unciæ *g*) tres. Cani *h*) fermentans Cicuta intruſa, & contuſa radix nihil nocuit. Lupa ab unciis ſex temulenta & vomituriens, cum vomeret facile ſervata eſt *i*). Mulus uncias duas tresve tulit, ut alvus inde turbaretur, ſudorve moveretur, durum equidem animal & veratri patiens *k*).

Deinde etſi ſymptomata aliqua ore ſumata, aut intruſa excitavit, facile cedunt ea vel ſolo lacti *l*); & in univerſum vomitu excitato omnia componuntur in homine *m*), ſue, in cane, lupa *n*), aut certe radicibus per alvum eductis *o*), & ob eamdem cauſam lenia ſuppoſitoria proſunt *p*).

Narcotica equidem vis Cicutæ fecit, ut poſt ejus uſum ad vomitum ciendum grana tartari emetici viginti dare oportuerit *q*). Quæ ab infuſæ cum aqua Cicutæ uſu incommoda ſequuntur, ſtupor, viſus obſcuratus, theriaca ſola ſuperata ſunt *r*).

Primus ab hominum memoria PAULUS RENEAULME *s*) grana 40. & demum drachmas duas radicis ſiccatæ adverſus ſcirrhos viſcerum dare auſus eſt, neque ſequacem invenit: donec nuper ſatis vir ILL. ANTONIUS STÖRK *t*), per experimenta in proprio corpore facta animoſior, ſuccum ſpiſſatum radicis dare aggreſſus eſt, felicesque ſucceſſus in quatuor libris deſcripſis. Intelligitur, partem magnam venenati vaporis diſſipari *v*), & mitius medicamentum fieri *x*), cujus 120 *y*) & 240 *z*), & 360 *a*) grana in diem ſumere liceat; poſtquam lento uſu natura ei adſuevit *b*). Dedit quidem etiam theiforme infuſum, ſed melius reperit extractum, quod parva copia & ex planta tenera, inque umbroſis nata *c*) pararetur *d*). Eo medicamento, ſed diuturno uſu, plurimos & graviſſimos morbos Vir Cl. ſuperavit.

Varia omnino generis mala fuerunt, quæ Vir ILL. ſuo remedio vicit: dolores primo, quod a narcotico medicamento exſpectares. Dolores ergo rheumaticos *e*) arthritidem *f*), podagram *g*), a lue venerea ſuperſtites *h*), dolorem capitis pertinacem *i*), eo remedio levari comperit.

Sic alios nimios naturæ motus, ut vomitum chronicum *k*), vomitum cruentum *l*). Eo & malum hyſtericum ſanatum *m*) referas, & epilepſiam *n*).

Porro ulcera maligna *o*) pedis *p*), manus *q*), parotidum *r*), oris & veli palati *s*): ulcera colli ſinuoſa *t*); ulcera venerea *v*); ulcus thoracis & abdominis *x*); & ulcus fiſtuloſum ad oſſa decurrens *y*); fiſtulam faciei *z*); cariem metatarſi *a*); ſpinam ventoſam *b*); ulcus ſpinæ dorſi ſordidum *c*); ulcus fiſtuloſum femoris *d*); omniumque viſcerum graviſſimum empyema *e*); & phthiſin *f*); ulcera arthritica *g*); & ulcus ſa-

b) HARDER. *apiar.* obſ. 24. 25. IDEM. *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 3. obſ. 115.
c) ibid.
d) ibid.
e) IDEM apud WEPFER. l. c. p. 335. Vomuit equidem.
f) *Phil. Tranſ.* n. 335.
g) FLOYER cani omnino non nocuit p. 23.
h) ROSSI *plant. venen.* p. 23.
i) WEPFER. p. 157. 158.
k) *Demonſtrat. de botaniq. II.* p. 235.
l) *Eph. Nat. Cur. Vol. X.* obſ. 87.
m) MARQUET. obſ. 25. WEPFER. *cicut.* p. 322. TREW. *Comm. Lit.* ann. 1740. hebd. 50. MARTIN. *Weſt. Islands* p. 193.
n) WEPFER. p. 159.
o) MARTINE ibid.
p) WEPFER. p. 325.
q) MARQUET.
r) *Prix de Chirurgie* T. II. p. 208.
s) *Curat.* obſ. 3. & 4.
t) *De Cicuta* L. I. & II. & *ſupplemento*, & *continuatione experimentorum.*
v) Succus recens fortior extracto conf. p. 231.
x) Pueris extractum dandum *Journ. de medec.* ann. 1760. m. Sept.
y) RAZOUX *Journ. de medec.* ann. 1765. m. Mars.
z) *De Colchico* p. 15.
a) II. p. 217.
b) *De Cicut.* p. 11. &c.
c) *Contin. exper.* p. 231.
d) *Contin. exper.* p. 235. add. SCHINZ. præf. p. LIX.
e) *Continuat. experiment.* p. 50. *cicut.* p. 6. II. p. 231.
f) Fomento *de cicut.* p. 6. pilulis ibid. II. p. 75. 231.
g) *L. II.* p. 160. cum nodis & calce p. 158.
h) II. p. 213.
i) *Contin. Experiment.* p. 167.
k) Add. *Contin. exp.* p. 250. *de cicut. II.* p. 152. 198. *Supplem.* p. 14. 25.
l) *Contin. exp.* p. 239.
m) *Contin. exp.* p. 266.
n) ibid. p. 91.
o) Conf. exp. p. 271. 272. II. p. 220.
p) *Cicut. II.* p. 31. 87. *contin. experim.* p. 268.
q) *Contin. exper.* p. 42.
r) *Contin. exper.* p. 170.
s) *Contin.* p. 19.
t) *Cicut.* p. 50.
v) *Cicut. II.* p. 171.
x) II. p. 33
y) *Contin. experim.* p. 269. interno & externo uſu.
z) *Supplem.* p. 12. 18.
a) p. 277. pedis. p. 33. add. p. 15. addito unguento Ægyptio aut Myrrha.
b) p. 30. *contin. experim. de cicut. II.* p. 81. *Supplem.* p. 22. 30.
c) *Contin. exper.* p. 243. add. *de cicut. II.* p. 26.
d) *Contin.* p. 215.
e) *Contin. exp.* p. 185. 186. 187.
f) *Contin. exp.* p. 32. 241. add. p. 217. *cicut. II.* p. 277.
g) *ann. II.* p. 118. infuſo.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0389-7 DFG

niosum thoracis *h*); viarumque urinæ *i*); & alia cancrosa ulcera *k*); bubonemque venereum *l*); reliquias caruncularum *m*); fluoremque album *n*); stranguriam *o*); & gonorrhœam *p*); scrophularem phthisin *q*); vitia cutanea varia; lichenes *r*); serpiginem *s*); pustulas acres *t*); scabiem *v*); lepræ similem morbum *x*); tineam *y*).

Ad tumores resolvendos *z*) & scirrhos; etiam præcipua vis est Cicutæ, vaporis *a*), extracti, & fotus *b*).

Ita glandulæ scirrhosæ *c*); parotis indurata *d*); ventriculi scirrhus *e*); & abdominis *f*); & alius ad costas spurias *g*), & in axillis *h*), & hypochondriis *i*), & scirrhi cum ulcere conjuncti *k*); testiculorum *l*); deinde mammarum *m*) Cicutæ cesserunt. Sic strumas *n*); scrophulas *o*); tumores lymphaticos *p*) devictas legas.

Sed etiam cum pungentes in mamma dolores jam adessent *q*); & cum duritie ulcus fætido ichore manans conjungeretur *r*); cumque venis varicosis *s*); mammæque ulcera varia *t*); tuberculum mammæ cancrum minitans *v*) scirrhique cancrum minantes *x*) præstassent, Cicuta saluti fuit. Denique vere cancrosa *y*) mamma, amputationi destinata, fomento cum cerussa conjuncto, usuque Cicutæ interno *z*), restituta est; & ulcus cancrosum mammæ *a*).

Simile exemplum *Aletophili Viennenses* suo testimonio confirmaverunt *b*), & Baaderus *c*), aliique *d*).

Sed etiam exulceratum testis cancrum decocta cum Cicutæ aqua, ejusque extracto superatum *e*); & iisdem remediis cancrum manus curatum, durabili cum levamine *f*); & cancrum faciei fætidum *g*), & labii *h*); & linguæ cancrum *i*); & cancrosas colli glandulas *k*); & dirissimum denique malorum cancrosa *l*) uteri ulcera hoc ipso remedio a Viro Ill. sanata legas; ut etiam aliquando cancer facile tollatur *m*).

Ad scirrhos superatos referas cachexiæ *n*); tympanitidis *o*); anasarcæ *p*); hydropis *q*); rachitidis *r*); surditatis *s*) sanationem.

Id minus exspectatum, etiam oculorum *t*) vitia, uveæ tunicæ maculam *v*), pupillam dilatatam *x*), convulsionem oculi *y*), pene cæcitatem *z*), & amaurosin *a*), & cataractam *b*); vitia porro humorum, ut scorbutum *c*) Cicutæ cessisse. Denique morbos, in quibus vires naturæ oporteret augere; variolas subsidentes *d*); retrocedentem materiam arthriticam *e*).

Ill. Viri

b) *Continuat. exper.* p. 271.
i) II. p. 258.
k) *contin. exper.* p. 116.
l) II. p. 144.
m) *Supplem.* p. 44. 46.
n) *contin. exper.* p. 196. *cicut. II.* p. 98. 107. 116. Vapor p. 243. *de Colchic.* p. 87.
o) *Supplem.* p. 12.
p) *contin. exp.* p. 213. 214. II. p. 252.
q) II. p. 182.
r) *contin. exper.* p. 176. 178. 189. decocto & fotu.
s) *contin. exper.* p. 175. *Supplem.* p. 13.
t) *Supplem.* p. 24.
v) *contin. exper.* p. 62. decocto.
x) *cicut. II.* p. 91.
y) II. p. 173.
z) *contin. exper.* p. 36. 238. 240. 241.
a) *contin. exper.* p. 237.
b) *contin. exper.* p. 260. *de cicut.* p. 18. 63. II. p. 4. 231. 235. *Supplem.* p. 21.
c) *contin. exper.* p. 23. 28. 210.
d) *de cicut.* p. 14.
e) *contin. exper.* p. 192. 208. *cicut. II.* p. 178.
f) *contin. exper.* p. 212.
g) *contin. exper.* p. 37. add. II. p. 207.
h) *contin. exper.* p. 23. 172.
i) Post febres, *contin. exper.* p. 38. *cicut.* p. 91. II. p. 121. 130. *Supplem.* p. 24.
k) *contin. exper.* p. 29.
l) p. 44. add. p. 108.
m) *contin. exper.* p. 23. *de cicut.* p. 6. 29. 31. 36. 81. II. p. 25. 255.
n) *contin. exper.* p. 181. 183. 198. cum suffocatione, sic *cicut.* p. 94. add. *cicut.* p. 6. II. p. 133. 261. *Supplem.* p. 17.
o) II. p. 233.
p) II. p. 239. 247.
q) *Contin. exper.* p. 13, *de cicut.* p. 44. 46. II. p. 11. 36. 165. 246. 263. 273. tum *Supplem.* p. 13.
r) *contin. exper.* p. 53. *cicut. II.* p. 116. 140.
s) *contin. exper.* p. 18. *Supplem.* p. 16. add. *de cicut.* p. 70
t) *contin. exper.* p. 217.
v) *contin. exper.* fumo & extracto p. 202.
x) *contin. exper.* p. 205.
y) In cancris felix *cicut.* p. 7.
z) *contin. exper.* p. 242.
a) p. 60.
b) ad Haen p. 59.
c) apud Störk. II. p. 192.
d) ibid. p. 197. add. p. 204. 206. 235. 242. 245. 259. *Supplem.* p. 31.
e) *contin. exper.* p. 175.
f) ibid. p. 178.
g) ibid. p. 15. add. II. p. 249. 256.
h) *cicut. II.* p. 214. 221.
i) *de cicut. II.* p. 61.
k) *contin. exper.* p. 58.
l) *cicut. II.* p. 190. 259. *Supplem.* p. 26.
m) *contin. exper.* p. 89.
n) *contin. exper.* p. 44. *Supplem.* p. 28.
o) *contin. exper.* p. 192. 194.
p) *contin. exper.* p. 217. *cicut. II.* p. 169.
q) *contin. exper.* p. 195.
r) *contin. exper.* p. 31. *de cicut. II.* p. 150. 152. *Supplem.* p. 25.
s) *contin. exper.* p. 267. II. p. 231.
t) *contin. exper. de Colchic.* p. 76.
v) *contin. exper.* p. 272.
x) *contin. exper.* p. 27.
y) ibid.
z) *contin. exper.* p. 183.
a) *contin. exper.* p. 169. ad grana 40. extracti II. p. 248.
b) *cicut.* p. 93. II. p. 155. 216. 248.
c) II. p. 208.
d) *contin. exper.* p. 220.
e) *cicut. II.* p. 164.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0390-1
DFG

Ill. Viri felicitatem imitaturi per univerſam Europam Cl. Medici exſtiterunt, qui ejus experimenta imitarentur, *extracto* potiſſimum Cicutæ uſi.

Felix fuit eventus, potiſſimum in glandularum morbis, ſcirrhis *f)*, etiam hepatis *g)*, ſcrophulis *h)*, glandulis cancroſis *i)*, ad reliquias tumorum exſtirpatorum *k)*; ad inflammationes oculi *l)*, ad ſcrophulas *m)*, etiam in cancro incipiente *n)*; in ſuſpecto tumore labii ſuperioris *o)*; denique in cancris exulceratis mammæ *p)*, etiam pectoris *q)*; in cancro narium, cum tuberculis pulmonis ſuppurantibus, pariter *r)* efficax fuit, aut certe fuit levamini *s)*.

Ita alia ulcera eo remedio ſanata legas, etiam quæ poſt morbum venereum reliqua facta erant *t)*; & ſtrumam exulceratam *v)*, aliaque maligna ulcera *x)*; ſic in vetuſto cum carie ulcere *y)*; in uteri ulcere *z)*; in maligno ulcere partium genitalium maſcularum *a)*; in phthiſi ulceroſa *b)*; & fiſtula ani *c)* Cicutæ virtutem confirmatam videas. In gonorrhœa, ſtranguria, fluore albo prodeſſe etiam Cl. Vir expertus eſt, qui contra Cicutam ſcripſit *d)*; in hydropis initiis *e)* alius. Paralyſin *f)* partium ſub umbilico poſitarum, cum convulſionibus, idem remedium ſuperavit: & ſuperſtitem poſt apoplexiam paralyſin *g)*. Cataracta ab ejus uſu ſoluta *h)*.

Ad ſcirrhos refero ſublatum vomitum *i)*, cum alvo deſide, & induratione ventriculi *k)*, & auxilium a Cicuta in colica pictonum *l)* præſtitum.

Ita in morbis cutaneis profuit, inque peſſima ſcabie & tinea *m)*.

Nihil tamen undique beatum. Exſtiterunt, neque pauci Cl. Viri, qui vires Cicutæ inutiles, aliqui etiam qui noxias experti ſunt.

Huc refero Antonium de Haen *n)*, Joh. Andree *o)*, Cl. Langium *p)*, alios *q)*. In glandularum ergo tumore *r)*; in ſcirrhis *s)*; in mammæ ſcirrho *t)*; in cancro *v)*; etiam occulto *x)*; & ſcrophulis *y)*; in ſcorbuto *z)*; in malis venereis *a)*; in tinea *b)*; & ulceribus cutaneis; in ſpina ventoſa *c)*; in cæcitate ex puerperio *d)* inutiliter extractum Cicutæ datum fuiſſe teſtati ſunt.

Ex Sileſia 69. hiſtorias *e)* plerasque inutiliter adhibitæ Cicutæ, ſe habuiſſe Haenius, & ſi qui boni ſucceſſus aliquando potuerint in tabulas referri, eos naturæ acceptos refert, quæ etiam ſola cancrum ſanaverit: ſæpe etiam alios morbos pro ſcirrhis eſſe *f)* habitos monet. Neminem denique absque malo Cicuta uſum eſſe *g)*, quæ appetitum proſternat *h)*, ut R. Whyttius vertiginem, tremorem oculorum, totius corporis debilitatem ex hujus veneni uſu perceperit *i)*; quod etiam externo uſu delirium *k)* faciat,

f) Ludwig. *Comment. med. XI.* P. III. p. 240. Heurman. *Unterſuch.* p. 240. 241. additis remediis lixiviofis. *Phil. Tranſ. Vol. III. Zurch. Abh. II.* p. 434. 451. Ehrhart. Quarin. Locher. *obſ. præct.* In ſcirrho poſt febrem Ehrhart.
g) *Journ. de medec.* ann. 1766. m. Mars.
h) *Journ. de medec.* ann. 1761. m. Fevr. Decembr. 1764. m. Juin. ann. 1765. m. Mars. Ludwig. Ehrhart. Pallas. Quarin. *Chir.* p. 78. *Zurch. Abhandl. II.* p. 422.
i) Ludwig. *Journ. de medec. XVII.* p. 346. 347. ann. 1761. m. Janv.
k) In lingua *journ. de medec.* ann. 1763. m. Maj.
l) *Zurch. Abhandl. II.* p. 429.
m) Pallas. add. *Zurch. Abh.* p. 494. Ehrhart.
n) *Journ. de med.* ann. 1761. m. Juin.
o) *Journ. de med.* ann. 1761. m. Avril.
p) *Journ. de med.* ann. 1762. m. Janv. Ehrhart. Locher. Delapſus cancer, ſed mors ex hæmorrhagia Pallucci *polyp. nar.* p. 81. ſq. & fere ſimilis eventus *journ. de medec.* ann. 1762. m. Dec.
q) *Journ. de medec.* ib. Maj.
r) *Journ. de medec.* ann. 1764. m. Juin.
s) Le Cat apud Richard. dato extracto ad 48. grana.
t) Lange *dub. vexat.* p. 12. poſt remedia generalia Locher.
v) *Zurch. Abh. II.* p. 429.
x) ibid. p. 494.
y) Ehrhart.
z) ibid. & Locher.
a) ibid.
b) Quarin.
c) Idem.
d) Lange p. 32.
e) Ehrhart.
f) *Journ. de medec.* ann. 1763. m. Fevr.
g) Ehrhart.
h) *Journ. de medec.* ann. 1766. m. Avril.
i) Ehrhart.
k) ibid.
l) ibid.
m) Quarin.
n) Paſſim in *rat. medend.* & in *Epiſt. de Cicut.* & in *med. muſ. III.* n. 5.
o) *Obſ. on the virtues of hemlok* ann. 1761.
p) l. c.
q) Gataker. *intraduct.* Andry.
r) Lange p. 79.
s) Andry in theſibus *E. cancer induratus Cicutam eludit.* Lange p. 26. Tralles *de inſit. variol.* p. 234. 235. Raulin. *fievre blanch. II.* p. 595. in tumoribus duris abdominis Andree.
t) Orteschi *diar. I.* p. 21.
v) Lange p. 29. 30. Rossi *plant. venen.* Andree. Quer. *flor. Eſpann. IV.* p. 293. Raulin. l. c. ut ichorem tamen emendaverit.
x) Henkel. *Anhang von äuſſerl. Arzneymitt.* p. 107.
y) Henkel. ibid.
z) Lange p. 22.
a) Idem p. 15.
b) Idem p. 20.
c) Idem p. 14.
d) Idem p. 24. 25.
e) *Epiſt. de Cicut.*
f) Etiam Andree.
g) Andree Infantibus nocere Lange p. 29.
h) Lange p. 9. 25. Andree.
i) *Nervous disord.* p. 22.
k) Andry.

faciat, & vertiginem *l*), tremorem *m*), paralyſin *n*); menſesque ſupprimat *o*): eſſe enim in Cicuta vim narcoticam *p*).

Hæc tamen manifeſto nimia ſunt.

Facile intelligo, non omnes ægros ſanari, qui Cicutam ſumſerunt, fatetur paſſim STÖRKIUS *q*).

Potuit extractum ex Chærophyllo *r*) ſylveſtri, ex Myrrhide tuberoſa *s*), ex Cicuta aquatica paratum fuiſſe, quod pro vero Cicutæ extracto venivit.

Potuit autumnali tempore ſuccus Cicutæ ſpiſſatus eſſe, quando plantæ vires ſuas in ſemine *t*) effuderunt. In aëre calido minus juvare ILL. AUCTOR *v*) fatetur; Parilinam Cicutem deterioris notæ eſſe alii *x*).

Nunquam certe nocuit *y*), & ipſe cum adverſus latentem mammæ cancrum generoſæ matronæ Cicutam copioſe præſcriberem, cancrum quidem non vidi ſuperatum fuiſſe, nihil tamen inde mali natum.

Denique, quod teſtimonium omnium eſt potiſſimum, ipſe ANTONIUS DE HAEN, nihil adverſarii daturus, tamen in tumore colli, abdominis, & teſtium, inque vomica pulmonali utiliter adhibitam fuiſſe fatetur *z*).

Neque enim hic repeto, quæ ALETHOPHILI in candore HAENII deſideraverint; neque urgeo, quam parum poſſit iratis auctoribus tribui.

BUPLEURUM *a*) TOURNEFORT. t. 163.

LINN. n. 328.

Folia in omnibus ſpeciebus integra & indiviſa. Involucrum univerſale alias nullum, alias aliquot foliorum. Involucrum peculiare ampliſſimum, foliolis latiſſimis, umbellam comprehendentibus. Flores æqualia habent & integra petala. Semen profunde ſulcatum, pene alatum.

767. BUPLEURUM caule brachiato, ramoſiſſimo, foliis ovato lanceolatis, amplexicaulibus.
Perfoliata CAMERAR. *Epit.* p. 888. RIVIN. *t.* 45. BLAKWELL. *t.* 95. MORISON. *t.* 8. & Semen 7. 7.
Perfoliata II. TABERNÆMONT. p. 759.
Bupleurum involucris univerſalibus nullis, foliis perfoliatis LINN. *I.* p. 340.
II. Criſpa ſeu muſcoſa CAMERAR. *hort. ic. XXXVII.*
III. *Perfoliata humilis alpina* BOCCONE *t.* 63.

In Helvetia paſſim. Baſileæ in agris; Genevæ; circa *Bevieux & Bex*; in Valeſia; etiam *Rupe* in meis agris *aux Eſſerts*.

Caulis valde brachiatus & diffuſus, ramoſiſſimus. Folia glauca & glaberrima, cauli circumnata, hinc brevia, inde in acumen educta, ovato lanceolata: Involucrum univerſale nullum *b*): peculiare profundiſſime trifidum & quinquefidum, ſegmentis inæqualibus, aliis ſemibifidis, aliis ſimplicibus, ariſtatis. Petala *c*) flava, revoluta: tubæ breves.

Vulneraria eſt, emplaſtra ad hernias ingreditur, & adſtringentia cataplaſmata. Parcus tamen ejus uſus eſt.

768. BUPLEURUM foliis imis petiolatis, ovatis, ſuperioribus amplexicaulibus, ovato lanceolatis.
Perfoliata montana CAMERAR. *hort.* p. 120. *ic. XXXVIII.*
Perfoliata alpina magna, longifolia I. B. III. p. 198.
Bupleurum longifolium HILL. *t.* 17.
Bupleurum involucellis pentaphyllis, ovatis, univerſali ſubpentaphyllo, foliis amplexicaulibus, LINN. *I.* p. 341.

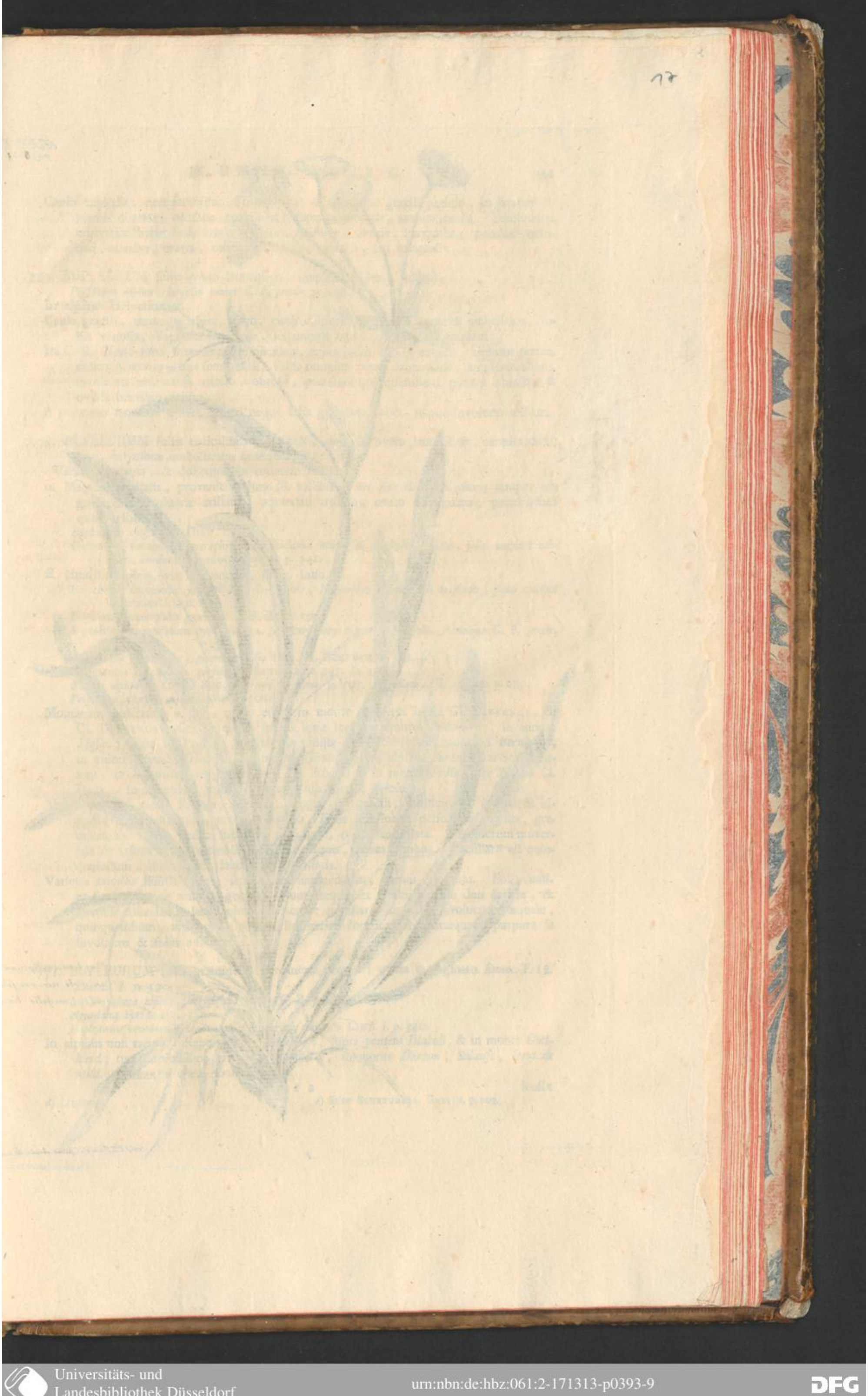
In Jura monte SHERARD, ego in monte *Creux du Vent*. In monte *Legerberg* Cl. SCHINZ & ibid. prope Badam *am Legerberg* GAGNEBIN. Circa Genevam *Rev. de Coppet*; montana adeo planta, in alpibus nondum lecta; Gottingæ frequens.

Caulis

l) IDEM ANDREE.
m) ANDREE.
n) ibid.
o) ibid.
p) ibid.
q) *Continuat. experiment.* p 79. 206.
r) CRANZ. *mat. med. III.* p. 45.
s) IDEM *faſc. III.* p. 69.
t) In ANDREE experimentis.
v) *Contin. exper.* p. 233.
x) *Journ. de med.* ann. 1764. m. Juin.
y) STÖRK. *contin. exper.* p. 236.
z) *Epiſt. de Cicut.*

a) Bupleuron caule cubitali, foliis multis, longis, capite Anethi PLIN. L. XXII. c. 35.
b) HEISTER. *meth. Linn.* p. 43.
c) Semen MORISON. 7. 7. 94. 94.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0392-3

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0393-9
DFG

TAB. XVIII.
pag. 431.

Bupleurum Alpinum angustæ, nervosæ foliis calyce unifolio leviter inciso.

C. J. Rollinus Acad. C. Delin.

Sculp. C. T. Frohreich. C. Rollius Acad. Gott. Sculpsit.

Caulis cubitalis, non ramoſus. Folia longa; inferiora ex gracili petiolo, in ovatam figuram dilatata, modice acuminata; ſuperiora ovata, amplexicaulia. Involucrum univerſale habet folia tria, quatuor, quinque, obtuſa, inæqualia; peculiare quinque, ad octo, brevia, ovato lanceolata, æqualia, aut inæqualia.

769. BUPLEURUM foliis ovato lanceolatis, amplexicaulibus, ariſtatis.
Perfoliata alpina, latifolia minor C. B. *prodr.* p. 129.
In alpibus Helvetiorum.
Caule gracili, terete, glabro, cavo, cubito altiori, diſtributo in ramos umbellatos, foliis venoſis, Vaccariæ ſimilibus, ſeſcuncem latis, baſi caulem amplexa
Ita C. B. Nunc inter meas reperio plantam, cujus locus natalis excidit, alpinam tamen, radice perenni, caule ſemipedali, foliis omnibus ovato lanceolatis, amplexicaulibus, involucro univerſali trifolio, obtuſo; peculiari quinquefolio, pariter obtuſo, & ovatis brevibus foliis.
A proximo ſequente differt, quod neque folia graminea habet, neque involucra ariſtata.

770. BUPLEURUM foliis radicalibus gramineis, caulinis ovato lanceolatis, amplexicaulibus, calycibus umbellarum quinquefoliis.
Variabilis planta, & difficulter in ordinem reditura.
α. Magna, cubitalis, provenit in Juræ M. vallibus, *au Roc des Corbeaux;* ſemper adgnoſcenda involucris ariſtatis; univerſali trifolio, ovato lanceolato; peculiaribus quinquefoliis.
Bupleurum anguloſum HILL. *t.* 16.
Bupleurum involucellis pentaphyllis, orbiculatis, univerſali triphyllo, ovato, foliis amplexicaulibus, cordato lanceolatis LINN. *I.* p. 341.
β. Humilis alpina, vix dodrantalis, unico folio.
Bupleurum involucellis pentaphyllis, lanceolatis, longioribus; univerſali triphyllo, foliis caulinis lanceolatis LINN. *I.* p. 342.
Perfoliata minor foliis gramineis I. B. III. p. 199.
Bupleurum anguſtifolium pyrenaicum, ſeu Perfoliata alpina anguſtifolia, minima C. B. *prodr.* p. 130.
Bupleurum montanum, gramineo folio I. R. H. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 31.
Ranunculus gramineus, perfoliatus PARKINS. p. 335. *ic.* 338.
Pianta alpina di Corſica BOCCONE *muſ. di piant.* p. 107. *Perfoliata, &c. Oſſerv.* p. 287.
Perfoliata αλπινομιμαρανθομηλινος RICHER.
Montanam varietatem α. dixi, quam etiam in monte *Chaſſeral* habet Cl. DIVERNOI, & Cl. GESNERUS miſit. Alpinam multis locis legi in monte *Rohtenhorn*, in monte *Lioſon;* etiam in *Prapioz*, *Naye;* in monte *de la Pierre* ſub monte *S. Bernhardi*, in monte *Ober-Staffelberg*. In monte *Generoſo*. In alpibus *Surenenſibus* SCHEUCHZER, in *Abbatiscellanis* J. GESNER. In *Rhætia* & in monte *Früla vallis Tellinæ* Cl. DICK. In montibus vallis *Ternanza* ſub monte *Sylvio*.
Major varietas a radice lignoſa, perenni, longa, ſed gracili, multicipite, cubitali & bipedali caule adſcendit, erecto, ramoſo: Folia ima longe petiolata, anguſta, graminea *d*). Folia caulina ſuperiora perfoliata, ovato lanceolata. Involucrum univerſale fit tribus ovato lanceolatis foliis, magnis, etiam duobus. Peculiare eſt quinquefolium, foliis ovato lanceolatis, ariſtatis.
Varietas *humilis* ſimilia habet, ſed caulem ſemipedalem, parum ramoſum. Folia caulina ſimilia, & ſub umbella generali unum frequenter, tamen etiam duo & tria, & quatuor folia lanceolata, obtuſa & acuta: peculiaris umbellæ involucrum æquale, quinquefolium, ariſtatum, petiolis florigeris, longius. Nonnunquam purpura ſe involucro & foliis admiſcet *e*).

*771. BUPLEURUM foliis gramineis, involucro peculiari octies emarginato. *Enum.* T. 18. *Emend I.* n. 120.
An *Perfoliata alpina, anguſtifolia media* C. B. *prodr.* p. 29.
Agroſtiana HILL. *V. t.* 119.
Bupleurum involucellis coadunatis, univerſali triphyllo LINN. *I.* p. 340.
In alpibus non rarum. Reperi *in der Schöllinen*, ſupra *pontem Diaboli*, & in monte *Gotthard;* tum copioſiſſime in monte *Fouilloux*, in monte *Darbon*, *Salanſe*, *Dent de midi*. HUBERUS circa *Airolo*.

d) LINNÆUS. *e*) Etiam SCHEUCHZER. GMELIN. p. 209.

Radix lignoſa, perennis, maxima, & longiſſima, multiceps. Caulis pedalis, cubitalis: ad radicem folia longiſſima, pedalia, lentiſſime lateſcentia, lente decreſcentia, ſine modo obtuſo, modo lanceolato: ad caulem vix ulla, niſi unum ſub ramo ſeſſile, ſemiamplexicaule. Involucrum univerſale fit uno, duobus, tribusve foliis ovato lanceolatis obtuſis. Peculiare unifolium eſt, modice emarginatum, ſegmentis octo & novem *f*) latis, obiter ariſtatis. In matura planta nonnunquam hoc involucrum ad baſin uſque finditur *g*).

772. BUPLEURUM caule brachiato, involucris utrisque pentaphyllis, ariſtatis, petiolos excedentibus.

Perfoliatum anguſtifolium montanum COLUMN. p. 247. & p. 84.
Bupleurum minimum, anguſtifolium I. R. H. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 32.
Bupleurum involucellis pentaphyllis, acutis, univerſali triphyllo, floſculo centrali altiori, ramis divaricatis LINN. *I.* p. 342.

Non certa civis.

Si vere eam SCHEUCHZERUS legit, cauliculo eſt palmari, foliis omnibus gramineis, aut certe petiolatis, lanceolatis, anguſtis. Umbellæ generalis calyx quadrifolius & quinquefolius, adeo amplus, ut peculiares umbellas abſcondat, cæterum ovato lanceolatus, argute ariſtatus. Calyx peculiaris omnino ſimilis, uterque durus & ſurſum rigens. Flores in peculiari umbella etiam quinque.

In collibus *Campoclarenſibus* cum proveniat, vix poterit in alpibus *Valeſiacis* proveniſſe.

?773. BUPLEURUM.

Sedum petræum, Bupleuri folio PONA *Bald. Ital.* p. 246.
Bupleurum involucellis coadunatis, involucro univerſali pentaphyllo LINN. *I.* p. 340. GERARD. p. 232.

MURALTUS in alpibus. J. GESNERUS in *Abbatiscellanorum* alpibus. SCHEUCHZERUS etiam iconem paraverat.

Radix lignea, craſſa & tuberoſa, numeroſiſſimis foliis radicalibus, gramineis comata. Caulis fere nudus: involucrum univerſale quinquefolium: peculiare ſtellatum, acute ſemiſexfidum & ſemiſeptemfidum *h*), ſemiquinquefidum. Umbellarum peculiarium petioli longiſſimi.

? BUPLEURUM alpinum *anguſtifolium minus I. R. H.*

Perfoliata alpina anguſtifolia minor C. B. *prodr.* p. 129. PLUKNET. p. 287. *t.* 50. *f.* 5.

C. B. in alpibus Valeſiorum.

Folia ad radicem graminea, ſemipalmaria. Caulis pedalis: folia pauca, acuminata, baſi latiori caulem ambeunt. Umbella vulgaris perfoliatæ. Quid ſit ignoro. In notas retuli, non eſſe 771.

774. BUPLEURUM caule ramoſiſſimo, umbellis alaribus, paucifloris, involucris pentaphyllis, lanceolatis, petiolis longioribus.

Bupleurum tertium minimum COLUMN. p. 85. 247.
Auricula leporis minima I. B. III. p. 201.
Bupleurum umbellis ſimplicibus alternis, pentaphyllis, ſubtrifloris LINN. *I.* p. 343.

RYHINER apud I. B. inter ſylvam, quæ *Auguſtam* ducit & Birſam torrentem. Nuperorum nemo repetiit.

Pedalis planta, caule a ſummo ad imum ramoſo, ramis longis, multifloris. Folia rigida, longa, peranguſta, graminea, acuta; etiam in caule ſimilia. Univerſale involucrum nullum, cum vix poſſit, dici umbellam veram compoſitam adeſſe, & meræ æque exiguæ, & paucifloræ umbellæ peculiares adpareant. Earum involucra quinquefolia ſunt, gracilia, ariſtata, floribus longiora, quos paucos, duos tresve continent.

Huic proximum eſt *Bupleurum, involucris & involucellis pentaphyllis, foliolis lineari ſubulatis* GERARD. p. 235. quod tamen umbellas habet, cum ſit Bupleurum decumbens HILL. t. 17.

775. BUPLEURUM caule ramoſiſſimo, umbellis petiolatis, involucris pentaphyllis, petiolo brevioribus Conf. *Emend. I.* n. 122.

Bupleurum anguſtifolium C. B. *Baſil.* p. 81. MORISON. 7 a. 7 b.
Bupleurum annuum anguſtifolium MAGNOL. *Bot. Monſpel.* p. 42. SCHEUCHZER. *It. VII.* p. 509.

Bupleurum

f) LINNÆUS quinque. *g*) Ita vidit Cl. SEGUIER. *Suppl.* p. 221. *h*) PONA.

Bupleurum tenuiſſimum HILL. *t.* 18.
Bupleurum caule erecto paniculato, foliis linearibus, involucris triphyllis, involucellis pentaphyllis LINN. *I.* p. 343.
SCHEUCHZER in Valeſia prope *Sedunum*. Baſileæ C. B. Vix a nuperioribus tamen reperta planta.
Vera ſpecies eſt. A priori 774. differt involucris peculiaribus brevibus: a ſequente 776. quod veras umbellas non producat.
Caulis ramoſus, brachiatus, ut in 776. bipedalis & bicubitalis. Folia de more graminea. Umbella vix ulla; ſed exigui, longe tamen petiolati, faſciculi florum paucorum, duorum, trium ad ſex, quos quinque fere folia, ſed dimidio quam petioli florigeri breviora, ſuſcipiunt, ita longe petiolata, ut prioris 774. umbellulæ comparatæ ſeſſiles videantur.

776. BUPLEURUM foliis radicalibus petiolatis, elliptico lanceolatis, caulinis falcatis, caule flexuoſo.
Herba vulneraria TRAG. 451.
Bupleurum latiore folio & anguſtiore folio TABERNÆMONT. p. 872.
Bupleurum RIVIN. *t.* 24.
Bupleurum involucellis pentaphyllis, acutis, univerſali ſubpentaphyllo, foliis lanceolatis, caule flexuoſo LINN. *I.* p. 341.
Vulgo Baſileæ & in toto pago Aventico, ad ſepes & in aridis.
Caulis erectus, ramoſus, brachiatus, alterne flexuoſus. Folia radicalia longe petiolata, nervo folioſo, ipſa late elliptica, lanceolata, ſæpe curva, falcata. Caulina anguſta, pene linearia, incurva. Flores umbellati, umbellis veris. Calyx univerſalis unifolius, bifolius, inæqualis: peculiaris fit quinque foliolis, argute quaſi ariſtatis *i*).
Inter vulnerarias cenſetur; & decoctum radicis pro antifebrili medicamento.
Bupleurum oſtendit, ab involucris characterem ſumi non poſſe. Modo utrumque involucri genus habet, modo unicum: eaque integra, diviſa, lata, acuta, omni modo diverſa.

SIUM *a*) TOURNEFORT. T. 162.

SII ſpec. LINN. n. 348.

SISON LINN. l. c.

Involucrum univerſale faciunt folia lata, lanceolata, ad ſeptem, per ætatem reflexa, ſæpe inciſa, alias vix ulla, alias anguſta: particulare fere ſimile eſt. Petala æqualia cordata *b*), media eminente linea diviſa. Semen dimidii ovi ſimile, ſtriatum, calyce minimo coronatum *c*). Tubæ breves.

777. SIUM foliis pinnatis, argute dentatis, umbellis erectis.
Sium DODON. *Cereal.* p. 240. *pempt.* p. 589. RIVIN. T. 77.
Sium medium I. B. III. p. 173.
& *Sium maximum latifolium* EJUSDEM p. 175. *I.* p. 174.
Ic. OEDER. *t.* 246.
Sium foliis pinnatis, umbellis terminalibus LINN. *I.* p. 361.
In foſſis aquoſis circa *Roche*, *Mathod*, *Payerne* &c.
Erectum, tripedale. Folia mollia, pinnata, pinnarum circumſcriptione elliptica, iisdem acute circumſerratis. Involucrum univerſalis umbellæ deeſt; non ita peculiare, cui folia ſæpe dentata *d*). Umbellæ ſummum caulem ramosque terminant. Petala cordata *e*). Fructus breviter ovatus, utrinque compreſſus, in convexo dorſo alis ſatis eminentibus percurſus.
Venenatum eſſe, delirium facere, ut vaccæ, aut vituli, Sio paſti, caput collidendo ſibi comminuant *f*).

778. SIUM

i) Semen MORISON. 6. 6.
a) Sion & Prionitis inter lithonthriptica ARETÆUS *cur. acut. II.* c 8. Sion, Apio latius, in aquis naſcens, frutice pinguiori, recto, foliis laris, oleri atro ſimilibus, ſed minoribus & odoratis DIOSCOR. II. c. 119. ſapore Naſturtii, ſemine cópioſo PLIN. L. XXII. n. 41.
b) Lanceolata TOURNEFORT. A.
c) IDEM ad D.
d) RAMSPEK 2. ſpec. p. 8.
e) IDEM.
f) K. *ſwenska wetensk Acad. handl.* 1750. n. 3.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0397-2 DFG

778. SIUM foliis radicalibus ovatis, pinnatis, dentatis, caulinis appendiculatis, umbellis alaribus.

Sium aquaticum, procumbens ad alas floridum MORISON. *III.* p. 283. *t.* 5. *f.* 3.
Sium erectum, umbella brevi, seu Pastinaca aquatica RAI. *hist.* p. 444.
Sium minus RIVIN. *t.* 78.
Sium nodiflorum HILL. *t.* 31.
Sium foliis pinnatis, umbellis axillaribus, sessilibus LINN. *I.* p. 361.
OEDER. *t.* 247.

Hoc Bernæ in rivulis & fossis frequentius.

Duo genera foliorum habet: alia ex aquis emergunt, erecta, pinnata, pinnis plerumque simplicibus, tamen etiam auriculatis. Caules ramosi, brachiati, diffusi; folia caulina ad utrumvis latus appendicem habent, etiam ad utrumque, & præterea multo, quam prioris Sii, folia acutius dentata sunt. Umbellæ aliæ summos ramos terminant: aliæ in brevibus petiolis, ex alis foliorum prodeunt. Utrumque involucrum magnum, latifolium, tridentatum. Petala alba, æqualia, exceptis extimis floribus, in quibus exterius petalum majus est. Semen, paulo immaturius, subrotundum, compressum, sulcis levibus sculptum. Apiis CRANZIUS accenset.

*779. SIUM (Sison) foliis pinnatis, umbellis cernuis LINN. I. p. 362.

Selinum Sii foliis GERARD *Emacul.* p. 1018.
Sium terrestre umbellis varioribus MORISON. *hist. III.* p. 283. *s.* 9. *t.* 5. *f.* 6.
Dwoping Honywort. HILL. *t.* 9.

Cl. GAGNEBIN ex pratis *vallis Erguel* folia misit, utique hactenus diversa a prioribus, quod plurium parium sint *g*), duodecim & ultra. Eadem inferius aut sursum, aut utrinque appendiculata sunt, acute circumserrata, dentibus aristatis. Superiora minima, pinnata tamen, multorum parium. Caulis erectus, glaucus, brachiatus. Umbellæ paucifloræ, tribus, quatuor bacillis, inæqualiter sæpe increscunt, ut duæ minimæ, una majuscula fit, & spicatæ videantur. Involucrum universale fere trifolium, latiusculum: particulare quinquefolium, gracile, inæquale. Petala alba æqualia, integra, apice revoluto. Calyx peculiaris minimus.

Nondum satis certa civis, cum solum folium, neque id optime conservatum viderim.

*780. SIUM foliis radicalibus capillaribus, multifidis, caulinis pinnatis, ultima pinna trilobata.

Sium minimum, umbellatum, folio variante PLUKNET. *t.* 61. *f.* 3.
Sium minimum foliis imis ferulaceis MORISON. *hist. III.* p. 233. *t.* 9. *f.* 5.
Sison reptans umbellis bifidis LINN. *I.* p. 363. Conf. *Skonska resa* p. 397. ROSEN. *obss. II.*
Ic. OEDERI *t.* 69. umbellæ tamen nostro petiolatæ.
Least water parsnep. PETIVER. *t.* 26.

Reperi unicam plantulam in fossis, paulo ultra *Noville*, eundo versus *Rhodanum*, qua troctarum captura est.

Humile utique & exiguum. Radix intra aquam longissima, foliis capillaribus & multifidis capillata. Folia exigua, unico fere, aut duobus pinnarum paribus *h*), medio majori semitrilobato, omnibus acute serratis. Ex vagina folium caulinum superius sessile, trilobatum. Umbellæ minimæ, ex alis foliorum, in longiusculis baciliis *i*). Involucrum universale & peculiare viride, latifolium, reflexum. Umbellæ octifloræ, albæ.

781. SIUM foliis duplicato pinnatis, pinnulis trifidis & simplicibus, acute serratis.

Cicuta aquatica GESNER. *hort.* p. 253. b. WEPFER. in libello *de Cicut. aquat.* T. I. p. 4. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1740. p. 378.
Sium alterum DODON. p. 589.
Sium aquaticum foliis rugosis, trifidis, dentatis MORISON. *Umbellif.* p. 63. *t.* 5.
Cicutaria RIVIN. *t.* 76.
Icon Cl. SCHWENKII in proprio libello *t.* 3. 4.
Icon OEDERI *I.* 203. *Phil. Transf. n.* 480. Denique GUNNERI *flor. Norweg. I. t.* 2.
Cicuta umbellis oppositifoliis, petiolis marginatis obtusis LINN. p. 366.

Abunde circa *Roche*, ultra *Noville*, cum *Sio minimo:* inde per *Valesiam* circa *Tourte Magne*. Basileæ in stagnis versus *Friedlingen*, & inter *Huningen & Otmarsheim.* J. GESNER circa lacum Felinum, Circa *Zurzach.*

Radix

g) HILL. *h*) Plura PLUKNET. Nobiscum OEDER. *i*) MORISON. PLUKNET.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0398-8 DFG

Radix maxima, diviſa diaphragmatibus, & cavis cellulis plena, edit fibrarum *l*) faſciculos, naturalem quamdam naſſam referentes, ſuccoque manat flavo *m*), in quo venenum eſt. Caulis brachiatus, procerus, aliquot pedum. Folia ampliſſima, duplicato pinnata, pinnarum paribus ad ſeptem, pinnulis quinquefidis, trifidis; bifidis, ſimplicibus, ſemper circumſcriptione ellipticis, argute circumſerratis, dentibus diſtantibus. Umbellæ univerſalis involucrum paucis fit foliis, etiam unico, aut ſæpius nullo: peculiare plures habet anguſtiores ligulas. Petala alba, inflexo cordata *n*), pene æqualia, intima perfecte. Semina ovata, ſubhirſuta, albis marginibus, alis tribus eminentibus percurſa.

Calida *o*), ſubacris, graveolens *p*), nihil valde venenati promittit, ut eo facilius miſeros invitet, malum enim eſt in parte vaporoſa tenui *q*). Mortes quidem equorum & boum inde deducit LINNÆUS *r*), & lues epidemicas. GMELINUS tamen bobus *s*) noxiam eſſe, non equis, monet; nos de ejus noxiis viribus nihil reſcivimus. Pro bobus, aut vaccis, valde noxia habet LEOPOLD *t*). GUNNERUS vero a capris & a ſuibus depaſci auctor eſt. In Nilo a bubalis non tangitur *v*). Cuniculo ſuccus absque noxa datus eſt, & ad unciam unam cani: vomuit animal, tremuit, neque ultra mali quid paſſum eſt *x*). Sed etiam in WEPFERI experimentis, neque quatuor Cicutæ unciæ canem necarunt *y*), neque duæ ſucci libræ *z*), etſi utique animal ægrum inde fuit & adtonitum *a*). Et aquila ægrotavit equidem & ſtupuit, cum uncias duas invita devoraſſet, cæterum non periit *b*). Neque ſemen cum lacte propinatum feli nocuit *c*). Aut majori ergo doſi tribui debet, aut animalis debilitati, ſi apud WEPFERUM animalia aliqua ex eſu hujus herbæ perierunt: uti & anſeres ipſi *d*) intereunt.

Alius canis WEPFERIANUS, ab uncia una radicis convulſus eſt, a ſecunda diſperiit *e*), elapſo triduo. Lupo etiam unciæ duæ vehementes convulſiones moverunt, quem quidem Vir ILL. incidit, cum peræ grum videret *f*). Lupa convulſa a Cicuta, cum ægerrime ſibi haberet, ab ipſo Summo viro incila fuit *g*). Denique a Cicuta devorata canis breviſſimo tempore in convulſiones incidit, & intra novem horæ minuta periit *h*).

Videtur autem & acrimoniam habere, quæ inteſtina inflammet *i*), & vim narcoticam, a qua ſtupor.

Homini *k*), multo, quam canis, teneriori, facilius nocet, & multa funeſta exempla paſſim reperias *l*), in quibus anxietates fecit, nauſeas, deliria, mortem ipſam.

In exemplo Cl. SCHWENKE, de quatuor pueris, tres convulſi perierunt, inflammato ventriculo, tunica intima paulum remota, vaſis cerebri pleniſſimis.

Vomitus certum remedium eſt, ſive arte motus *m*, ſive a natura excitatus *n*) fuerit, eoque auxilio BOERHAAVIUS puerum ſanavit, qui id toxicum ſumſerat *o*).

Neque hoc tamen venenum medicina dedignata eſt. Adverſus lumbaginem in *Kamtſchatka p*) datur, & ſudanti ægro dorſum Cicuta aquatica defricatur. Cataplasma ad abſceſſus ex morbo Varen, aut vaga arthritide nato *q*), aſſatæ radices cum melle intritæ in uſu fuerunt. Neque tamen debet loco terreſtris Cicutæ in pharmacopœjam recipi *r*).

782. SIUM foliis firmis, ſerratis, pinnatis, nervo folioſo, lateſcente.

Icon GESNER. *ligu.* 161.
Eryngium quartum DODON. p. 732.
Ammi perenne MORISON. *Umbellif.* p. 22. *ic. Semin.* 2. 2.

l) OEDER. l. c. etiam WEPFER. oppoſitis foliis, petiolis marginatis, obtuſis LINN. p. 366. Cum naſſa KNOEVELIUS comparavit *analect.* ad *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann. IV. V.* p. 301.
m) NEUMAN. T. II. P. I. p. 151.
n) OEDER. Dulcem eſſe SCHWENKE p. 37.
o) WEPFER. *de Cicut.* p. 22.
p) Gratum olere *Comm. Lit.*
q) NEUMAN. p. 152.
r) *Weſtgöta reſa* p. 99. *Flor. Suec. II.* p. 92.
s) p. 203. *Flor. Sibir.*
t) *Landwirthſch.* f. 243.
v) HASSELQUIST. p. 461.
x) SPRENGEL. p. 16.
y) p. 140.
z) p. 141.
a) IDEM.
b) WEPFER. p. 170.
c) p. 139.
d) WEPFER. *cicut. aquat.* p. 165.
e) IDEM p. 134. 135. 136.
f) p. 154. 155.
g) p. 159. 160. 161.
q) NEUMAN. l. c. p. 145.
i) Ventriculum p. 136. 159. inteſtina p. 145.
k) SCHREBER. III. p. 21.
l) WEPFER. GORIZ. *Breſl. Saml.* 1722. m. Mart. & Maj. *Eph. Nat. Cur. Cent. X.* obſ. 58. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1740 hebd. 45.
m) ALBERTI *med. legal.* T. III. c. 112. 113. NEUMAN. p. 156.
n) WEPFER. p. 136.
o) apud HAYMAN. *Comment.* T. IV. p. 170.
p) *Natural. Hiſt.* p. 92.
q) WIER. obſſ. L. II p. 963. SMETIUS *miſcell.* L. IV.
r) BUCHNER. *mater. med.* p. 339.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0399-6 DFG

Falcaria RIVIN. *t.* 47.
Sickle leaved water Parsnip. HILL. *t.* 32.
Sium foliolis linearibus, decurrentibus, connatis LINN. *I.* p. 362.

Non facile reperi, niſi circa Baſileam, ad domum Sclopetariorum & extra portam *D. Johannis*, ad ſepes, quæ in Germania vulgaris ſit.

Caulis brachiatus, ramoſus, cubitalis, etiam altior. Folia dura, glauca, pinnata, fere priori Sio 781. ſimilia, nervo lateſcente, ultimis pinnis trifidis, omnibus elliptico lanceolatis, acute ſerratis. Involucrum univerſale & particulare fit multis graciliſſimis foliolis: vidi tamen univerſale unico factum, etiam nullo. Petala alba, cordata, æqualia. Semen oblongum *s*), utrinque depreſſum.

BULBOCASTANUM *t*) TOURNEFORT. t. 161.

BUNIUM LINN. n. 335.

Involucrum utrumque multifolium, foliis latiuſculis, lanceolatis. Petala æqualia, apice reflexo, cordata *v*). Fructus ovalis, longior, per ſiccitatem evidentius ſtriatus *x*). Ad Liguſticum CRANZIUS.

*783. BULBOCASTANUM I. B. III. p. 30. OEDER. t. 220. DODON. p. 433.

Multis locis inter ſegetes: circa *Moncharan & Olon* abunde; in ſegetibus vallis *S. Imier*.

Radix bulboſa, rotunda, nigra *x**). Caulis erectus, parum ramoſus, cubitalis. Folia ima longa, petiolata, triplicato pinnata, laciniis mollibus, planis, anguſtis, nervi latitudine, cis finem paulo latioribus, demum lanceolatis. Umbellæ ampliæ, albæ. Semen aromaticum.

Radicem multum nutrire lego, & ad ſemen generandum valere. In Hibernia *y*) puerorum cibus eſt; etiam in montanis Helvetiæ *y**); in Scotia *z*) & Anglia etiam cum jure carnium menſis infertur *z**); noſtris negligitur. Pro alimento phthiſicorum commendat BENNET.

APIUM *a*) TOURNEFORT. t. 160.

LINN. n. 367.

Umbella generalis folia plantæ foliis ſimilia, laciniata, ſubjecta habet: peculiare involucrum aut nullum, aut minimum, paucifolium *b*): petala æqualia & integra, inflexa *c*). Semina pauca, profunde ſulcata *d*), inter ſulcos foraminulenta.

784. APIUM foliis pinnatis, pinnis trilobatis.

Apium BLAKWELL. *t.* 443.
Apium paluſtre CAMERAR. *Epit.* p. 527.
Apium foliis caulinis cordiformibus, umbellis ſeſſilibus LINN. *I.* p. 379.
Apium graveolens HILL. *t.* 4.

Non ſatis certa civis, etſi in ruderoſis & foſſis provenit, ut ad *Balneum ſuburbanum Bernenſe* exterius. *A St. Blaiſe.*

Radix craſſa, carnoſa, ramoſa, odore penetrabili, ſucco flaveſcente. Folia ſolidiuſcula, nitentia, pinnata, acuta, ſerrata, pinnis latis, ſemibilobatis; uitima ſemitrilobata. Caulis craſſus, fungoſus, brachiatus. Umbellæ paucifloræ; aliæ petiolatæ; aliæ ex alis pene ſeſſiles. Petala alba, exterius ſubviridia.

Radix & folia acria, cum non ingrato amarore. Radix, in hortis equidem perfecta *e*), in cibum recipitur cum nomine *Celeri*, ſtomachica, incidens. Partibus volatilibus *f*) deſtituitur. Infuſum aquoſum nauſeoſe dulce eſt, extractum dulce debiliter balſamicum, ſpirituoſum extractum ſubdulce, ſubbalſamicum *g*): Juſcula tamen bona

r) MORISON. 2. 2.
t) Eſſe *Holoconitidem vett.* WEDEL. *de Holoconit.*
v) TOURNEFORT. A. B.
x) MORISON. H. h. TOURNEF. D.E.F.
*x**) TOURNEF. G.H.
y) THELKELD.
*y**) Circa *Dachsfelden* GAGNEBIN.
z) SLOANI *Nor. I.* p. XXI.
**a*) MOUFFET. *healths improv.* p. 219.
z) Apium ſponte in humidis natum dicitur Petroſelinum, non hirſutum PLIN. L. XIX. c. 8. Σελινου radix dulcis, non ita folia THEOPHRAST. *cauſ.* L. VI. c. 16.
b) Unicum folium HEISTER. *meth. Linn.*
c) TOURNEF. A. B.
d) IDEM E.F.G. PARSONS p. 59. 60. GRIENDEL. f. 67.
e) RAI. GEOFROI. SWITZER. *method. of riſing brocoli*, p. 8 Celeri neglecta in paluſtre Apium degenerat RAI.
f) NEUMAN. T. II. P. I. p. 146.
g) CARTHEUSER *mat. med. II.* p. 429.

na *b*) ſunt: & ex foliis tamen aliquid olei eſſentialis *i*) obtinetur. Semen & expreſſum oleum parcius equidem fundit *k*), & non minimam olei eſſentialis portionem, in quo odor & vis plantæ *l*). Vires ſunt in reſinoſis tincturis; aquea inutilia *m*). Radix pro diuretica habetur: externo uſu lac coactum diſcutit: ſuccus valide calculum ſolvit *n*). Folia ſimiles vires habent, in unguentum intrita *o*). Succus ad ſex uncias ſumtus habetur pro febrifugo *p*). Semen ex calidis minoribus eſt, & inter carminativa habetur *q*). Veteribus urinam ciet & menſes *r*). Oculis nocere, etiam ROBERTUS BOYLE *s*). Epilepſiam facere BUCHWALD *t*); ſed is Vir. Cl. inter plantas ſiccas *Thyſſelinum* pro Apio repoſuerat. Reprimere Apium CELSUS *v*).

Sicca planta miteſcit, neque eam animalia reſpuunt, præter equos *x*).

Noſtrum Celeri Apium Veterum *y*) eſt, & a Græcis etiamnum cum nomine Selino colitur *z*).

TRAGOSELINUM TOURNEFORT. t. 165.

PIMPINELLA LINN. n. 366.

Nullum involucrum. Petala cordata videntur, integra tamen & reflexa, extrema in extremis umbellæ finibus evidenter majora *a*), media mediocria, infima minima. Interiores flores regulares: petala tamen introtracta, quaſi inciſa. Semina convexa, tribus lineis *b*) eminentibus diſtincta, inter eas lineas rugoſa, mucrone anguſtiori. Tubæ longæ. Ad Apium CRANZIUS.

785. TRAGOSELINUM foliis pinnatis, pinnis lanceolatis, ſerratis, extremis trilobatis.
Pimpinella RIVIN. *t.* 79.
Pimpinella ſaxifraga CAMERAR. *epit.* p. 775. HILL. *t.* 60.
Saxifraga magna DODON. *purg.* p. 494. *pempt.* p. 315.
Tragoſelinum majus, *Pimpinella major* TABERNÆMONT. p. 88.
Pimpinella ſaxifraga major, *umbella candida* C. B. MORISON. *umbellifer.* p. 13. cum bono folio *t.* 5.

β. Varietas alpina, umbella rubente.
GESNER. *lact.* p. 49. b.
Pimpinella flore rubro RIVIN. *t.* 60.

γ. Varietas ſabuloſæ Germaniæ, nobis ignota, radicis ſucco cæruleo.
Daucus Cyanopus CORD. *hiſt.* L. II. c. 122. p. 155.

Varietas α. in pratis & ſylvis, in his ſæpe prælta. Varietas β. in ſubalpinis & ſubmontanis.

Radix alba, acris, conica, longa. Caulis bipedalis & ultra, firmus, ſæpe hirſutus. Folia nitida, acute ſerrata, pinnata, pinnis ovato lanceolatis, acute ſerratis, etiam appendiculatis, extremis trilobatis: ſuperna folia anguſtiora, acute inciſa ſunt. Hirſutie ludunt. Umbellæ rariores.

Folia ſapore acri non ingrato ſunt, & quaſi pomi odore. Radix acerrima, aromatica, apud STAHLIANOS *c*) celebris; cujus tinctura ſtomachica, vulneraria, antifebrilis, catarrhalis, in Germania celebretur. Vis omnino eſt in partibus reſinoſis *d*); & aquoſum extractum nullius eſt momenti *e*); eſſentia vero *f*) & infuſum *g*) vim plantæ conſervant. Habet & aliquantum olei eſſentialis *b*), & oleum expreſſum *i*) ingratum. Aqua ſaris odora ſtillat *k*). Lac coagulare GESNER.

Olim radices ad menſes & lochia *l*) pellenda Noribergæ celebres fuerunt. Inter meliora eſt armentorum pabula *m*); & lac nutricibus augere dicitur, etiam extus admotum *n*). Potentiſſime reſolvere, ad aſthma & hydropem *o*). Vulnerarium eſſe, ut 15000. Hungari poſt pugnam ejus uſu convaluerint *p*).

Pimpinella

b) BOERHAVE. p. 212.
i) p. 144. 145.
k) p. 146. Ad drachmam in libra CARTHEUSER.
l) p. 146.
m) CARTHEUSER. *mat. med. I. poſt.* p. 323.
n) LOBEL. *exp.* 72. 73.
o) CHOMEL. *Supplem.* p. 68.
p) GEOFFROI.
q) In NICOLAUM p. 164. b.
r) PLIN. L. XX. n. 44. Inter rodentia CELSUS L. VI. c. 6.
s) *De Utilit. philoſoph. experient. V.* n. 6.
t) p. 28.
v) L. II. c. 33.
x) SCHREBER. III. p. 13.
y) P. ALPIN. *Plant. Ægypt. I.* p. 158.
z) BELLON. p. 126. 405.
a) TOURNEF. A.
b) ad E. F. G.
c) GROTIAN. *Sommerbeluſtig. II.* p. 318. 319.
d) NEUMAN. T. II. P. III. p. 509.
e) IDEM ibid. p. 511.
f) IDEM p. 511.
g) CARTHEUSER. *mat. med.* p. 406.
h) IDEM. NEUMAM. p. 509.
i) ibid. NEUMAN.
k) NEUMAN. p. 510.
l) C. HOFMAN. *med. offic.* p. 533. nuper BUCHWALD. p. 203
m) SCHREBER. III. p. 67.
n) C. AVANTIUS in FIERA *Canam.*
o) BOERHAAVE.
p) CAMERAR. *memor. II.* n. 37.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0401-8 DFG

Pimpinella cærulea plus olei habet *q*), & ſpiritum conſtante & per alembicum tranſituro colore cæruleo tinctum fundit *r*). Etiam oleum eſſentiale cæruleum eſt *s*). Dat aquam carminativam plantæ odore, perinde cæruleam *t*). Spiritum vini thermometris deſtinatum cæruleo colore tingit *v*), ut tamen cum tempore is color evaneſcat *x*). Laudatur ad ulcera ex eryſipelate male ſanato *y*) nata; ad hydropem *z*). Varietas eſt, & *a*) terra natali mutata eadem planta decolor naſcitur.

Ad radices Pimpinellæ albæ inſectum *b*) de Kermes genere gallam cæruleam adponit, celebrem olim, cum nondum Coccinella *c*) adveheretur, neque nunc penitus neglectam.

786. TRAGOSELINUM foliis pinnatis, pinnis ovatis.

Pimpinella ſaxifraga minor CAMERAR. *epit.* p. 775. MORISON. *umbellifer. t.* 5.
Tragoſelinum minus, *Pimpinella minor* TABERNÆMONT. p. 88.

In pratis locisque aridis; Bernæ; circa *Roche &c.*

Habitus minor, minus ramoſus; pinnæ ſimplices, ovatæ, ſolo in ulteriori ambitu ſerratæ, non lobatæ, excepta ultima, quæ trilobata, obtuſa; ſuperiora acuta & anguſta.

TRAGION COLUMN. ſemine hirſuto differt.

787. TRAGOSELINUM foliis duplicato pinnatis, pinnulis profundiſſime lobatis.

Saxifraga parva DODON. *purg.* p. 445. *pempt.* p. 315.
Pimpinella ſaxifraga minor criſpa MORISON. *umbellifer.* p. 17. *t.* 5. *petræa* TABERNÆM. p. 89.
Pimpinella media RIVIN. *t.* 81.
Pimpinella ſaxifraga BLAKWELL. *t.* 472.
Cut ſaxifrage PETIVER. *t.* 26.

In aridioribus collibus, & vallo caulis.

Omnia primi 785; folia etiam inferiora ſatis ſimilia, magis tamen trilobata; ſed ad caulem pinnæ pinnatæ ſunt, pinnulæ & ipſæ profunde ſectæ, non ſerratæ, ſed ampliter inciſæ, paucis dentibus & pene ſemipinnatæ.

Vires eædem.

Has tres plantas ILL. LINNÆUS conjungit, cui eſt *Pimpinella foliis pinnatis, foliolis radicalibus ſubrotundis, ſummis linearibus* p. 378. Cultæ tamen diſcrimina ſua tenent *d*).

788. TRAGOSELINUM caule craſſo, ſulcato, divaricato, foliis multifidis, capillaribus, *Emend I.* n. 133. *It. Helvet. II.* n. 17.

Icon GESNER. *æn.* 129.
Seſeli Maſſilienſe, *Fœniculi folio*, *quod Dioſcoridis cenſetur* C. B. *Bas.* p. 49. neque enim alia ſimilis planta in Helvetia provenit.
Oenanthe ſtriata, *rigida* GMELIN. p. 206.
Daucus montanus multifido brevique folio C. B. ex fide horti ſicci.

In turba ſynonymorum dubiorum non audeo plura addere.

Poſſet eſſe *Seſeli petiolis ramiferis*, *membranaceis*, *oblongis*, *integris*, *foliolis linearibus*, *ſulcatis*, *petioli longitudine* GERARD. p. 253.

In Helvetia non rara: in monte *Waſſerfall e)*, *Dolaz.* Sed deſcendit in planitiem, circa *Roche & Aquilejam*; & *Biennam* frequens.

Radix percraſſa, dodrantalis, pedalis, conica, ſetis coronata. Quando in montibus altis naſcitur, humili eſt caule, ne dodrantali quidem, foliis radicalibus cincto. Ea ex longis vaginis proveniunt, firma, viridia, anguſta, ubique ejusdem latitudinis, ultimis laciniis longis, ſubulatis, cæterum triplicato pinnata, pinnulis ultimis ſimplicibus, bifidis, trifidisque. Vaginæ magnæ, inciſæ. Umbellæ denſiſſimæ, parvæ, incredibili copia, paucis & exiguis foliis miſtæ, nudæ, niſi quod univerſalis umbella folium nonnunquam inciſum ſibi ſubjectum habeat. Petioli ſub umbella lateſcunt. Petala alba, extus rubra, æqualia, integra. Semen cum ſodali perfectum ovum efficit, ſubrotundum, quinque jugis, nempe tribus mediis & tumentibus oris, & quatuor ſulcis diſtinctum. Sapor ei acris & amarus. Tubæ perſiſtentes. Maturior planta caulem habet præcraſſum, durum, alterne ad angulos obtuſos flexum, profunde ſulcatum, rigidum.

CARUM

q) NEUMAN. T. II. P. IV. p. 3.
r) IDEM p. 7.
s) IDEM p. 6.
t) BURGHART. *Deſtillierkunſt* p. 217. 218. NEUMAN. p. 3.
v) *Satyr. Sileſ. VII. mantis.* n. 1.
x) NEUMAN. p. 8.
y) *Select. Francofurt.* T. IV. Vol. 5.
z) ibid. II. p. 308.
a) LUDWIG. *bonit. radic.* p. 15.
b) SPIGEL. c. 7.
c) CARDAN. *ſubtil.* L. IX.
d) *Phil. Tranſ.* Vol. XLIX. P. II. p. 824.
e) *Basl. merkwürd.* p. 1801.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0402-4 DFG

CARUM Rivin.

Linn. n. 365.

CARVI Tournefort. t. 160.

Multa habet cum Tragoſelino communia, & cum Seſeli, cum quo etiam habitu convenit: differt utraque umbella nuda *f)*, petalis evidenter inciſis *g)*. Semina ſemiovalia, profunde ſulcata *h)*.

789. CARUM Camerar. *Epit.* p. 516. Rivin. t. 54. Linn. p. 378.
Carum ſeu Carvi Morison. *umbellifer.* p. 24. *t.* 8. bene.

In pratis ubique, imprimis ſubudis: etiam in alpes adſcendit.

Radix conica, depacta, magna & longa. Folia etiam longa & parum lata, duplicato pinnata, pinnis primis longioribus, circa nervum decuſſatis, pinnularum laciniis rectis, tridentatis & bidentatis. Caulis pedalis: flores albi, ſubinde rubri.

Planta aroma habet, & optimum pabulum *i)* armentis præſtat. Semen inter calida *k)* maiora eſt; dudum habitum pro ſtomachico medicamento, quod ciborum coctionem adjuvet, & flatus dispellat *l)*, quo fine Sennæ additur. Et tamen ipſum multum generat aeris *m)*. Infuſum *n)*, addito melle, pulmonibus muco infartis prodeſt. Semen vapore calidæ humectatum, bonum oleum preſſum fundit *n*)*.

Hortenſe perenne, ab iſto annuo diverſum eſſe Cl. Reichart, etiam craſſa radice *o)*.

IV. SEMINE ALATO.

I. ALIS QUINQUE.

ASTRANTIA Tournefortii T. 166.

Linn. n. 327.

Slevogt. *de Aſtrantia.*

Umbella huic ſimplex, ſed radii tota umbella majores, vigeni, lati, lanceolati *a)*, venoſi, conniventes; etiam bidentati & tridentati. Flores petiolati, alii androgyni *b)*, feminibus ellipticis, convexis, quinque alis criſpis *c)* & plicatis percurſis, coronatis calyce pentaphyllo *d)*, petalis integris, acutis, complicatis *e)*. Alii mares *f)* tubis deſtituti & feminibus, calyce tamen præditi.

790. ASTRANTIA foliis quinquelobis, trifidis *Enum. Helv.* Linn. I. p. 339.
Veratrum nigrum Dioſcorid. Dodon. *præf.* p. 194. *pempt.* p. 387.
Aſtrantia Rivin. *t.* 67. *nigra* Blakwell. *t.* 470. Hill. *V. t.* 18.
Helleborus niger Ranunculi folio globoſo major Garidel. *ic.* 46. cum Trollii ſynonymis.
β. Aſtrantia nigra minor Morison. *umbellifer.* p. 11. *Hiſtor. III.* p. 279. *ſ.* 9. *t.* 4.
Aſtrantia alpina Munting. *Phytograph. t.* 111.
Aſtrantia minor Scheuchzer. *It. IV.* p. 331.

In alpinis & montanis vulgaris; etiam in planitiem deſcendit, & abundat circa *Ripaz*, ſuper *Glerolle*.

Radix lignoſa, ſcabra, ramoſa. Caulis cubitalis, parum ramoſus. Folia nitida, petiolata, profundiſſime quinquefida, lobis denuo trifidis & acute ſerratis, etiam ſeptifida. Radii ſubpurpurei, etiam albi.

Radix acris eſt, odore & ſapore fere *Contrayervæ g)*, & alvum ducit *h)*, mitior Helleboro; ſed etiam extractum purgat *i)*. Aquam non debilem, & oleum inde Penotus *k)* parabat, qui in Helvetia aliquamdiu vixit, ibique diem obiit.

791. ASTRANTIA foliis ſeptenis, digitatis, ſerratis (Linn. p. 340.)
Helleborus niger Saniculæ facie, minor C. B. *prodr.* p. 97.
Helleborus minimus, alpinus, Aſtrantiæ folio Boccone *plant. rar.* T. 5. *f.* 3.

f) Aliquando unifolium Heister. *meth. Linn.* etiam multifolium *Scep* p. 33.
g) Tournef. A. B. aut certe inciſo cordatis.
h) Parsons. *theat.* t. 1. f. 9.
i) Schreber. III. *Saml.* p. 19.
k) C. de Honestis in Mesuen. p. 133.
l) In Nicolaum p. 163. b.
m) Macbride *Eſſays* p. 45.
n) Blair. *Pharmac. Dec. V.* p. 195.
n)* Deiran. *oeuvr* p. 380.
o) *Gartenſchau IV.* p. 50. Gadd. *plantag.* T. IV.
a) Tournef. L. Morison. *umbellifer.* t. 4.
b) Tournef. A.
c) E. Morison. R. *r.* 85.
d) Sic etiam Scepin. p. 31.
e) Tournef. C.
f) D. Habet etiam Slevogt.
g) Constant. *med. Helvet.* p. 164.
h) C. Gesner. *Epiſt.* p. 786.
i) Constant. *k)* apud Hildanum, *Epiſt.* 9.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0403-0 DFG

Aſtrantia alpina minima SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 453.
Aſtrantia minor HILL. T. V. *t.* 18.

Hæc alpina, Juram montesque fugit, in alpinas tamen valles deſcendit, *Haßli*, *Chaputiſe*, *Urſariam.* In omnibus alpibus Aquilejenſibus & Valeſianis reperi; alii Cl. Viri in Rhæticis & Glaronenſibus. In monte *Generoſo* Inſubriæ.

A priori abunde differt. Humilior eſt, foliis non confluentibus, ſed diſtinctis, ſenis, novenis, in unum petiolum convenientibus, longis, anguſtis, acutius circumſerratis, non trilobatis: prima quina ſunt, nonnunquam & latiora, ſemper ſimplicia, neque confluentia. Umbella multo minor, perpetuo alba; radiis involucri integris, neque tridentatis. Radix nigra, plurimis fibris capillata.

II. ALIS IN QUOQUE SEMINE QUATUOR.

LASERPITIUM Tournefort. t. 172.
Linn. n. 344.

Semen characterem generis habet *l*): petala integra, inflexo cordata *m*). Calyx proprius exiguus *n*). Involucrum in aliis aliter ſe habet, neque poteſt characterem ingredi.

792. LASERPITIUM foliis cordatis, inciſo ſerratis Linn. I. p. 356.
Seſeli Æthiopicum herba Dodon. *purg.* p. 482. *pempt.* p. 312.
Laſerpitium Rivin. *t.* 21.
Semine plano Morison. 8. 8. 9. 9.

β. Varietas major, magis ſerrata, alis criſpis *o*).
Libanotis Theophraſti major Lobel. *ic.* p. 704.
Libanotis latifolia, ſemine criſpo, foliis minus rotundis Hiſt. Oxon. III. p. 320. Huc *Umbellif. tab. ſem.* 10. 10.

γ. Varietas maxima foliis ſemibilobis, alis criſpis.
Libanotis alpina latifolia, ſemine criſpo Boccone *muſ. di piant.* p. 24. *t.* 3.

Plures alias omittimus.

Alpina & montana planta: in monte *Muteto* ſupra *Dornach*, in monte *Suchet & Neirivaux* maxima copia. In pratis montanis *Jorogne* & alibi ſupra Aquilejam; *à la Combe de Valanvron* Gagnebinn.

Radix craſſa, teres, coronata ſetis, reſinoſa, odorata, multiceps, quando vetula. Caulis brachiatus, pedalis & cubitalis. Vaginæ foliorum peramplæ; ſic folia, ex ampliſſimis totius claſſis *p*), duplicato pinnata, paribus pinnarum fere quatuor, pinnulis quinis & ternis: omnibus firmis, glaucis, glabris, oblique cordatis, circumſerratis, ſemibilobatis, dentibus ariſtatis. Umbellæ ampliſſimæ. Involucri univerſalis folia lata, longe lanceolata, octona: in peculiari anguſtiora, pauciora. Seminis alæ modo criſpæ, modo planæ. Petala exteriora alba, inflexo cordata, leviter inæqualia; interiora æqualia. Tubæ longæ repandæ.

Radix ruſticorum medicinam ingreditur. Inter radices Turbith ſe hujus Laſerpitii radices *q*) vidiſſe Hillius.

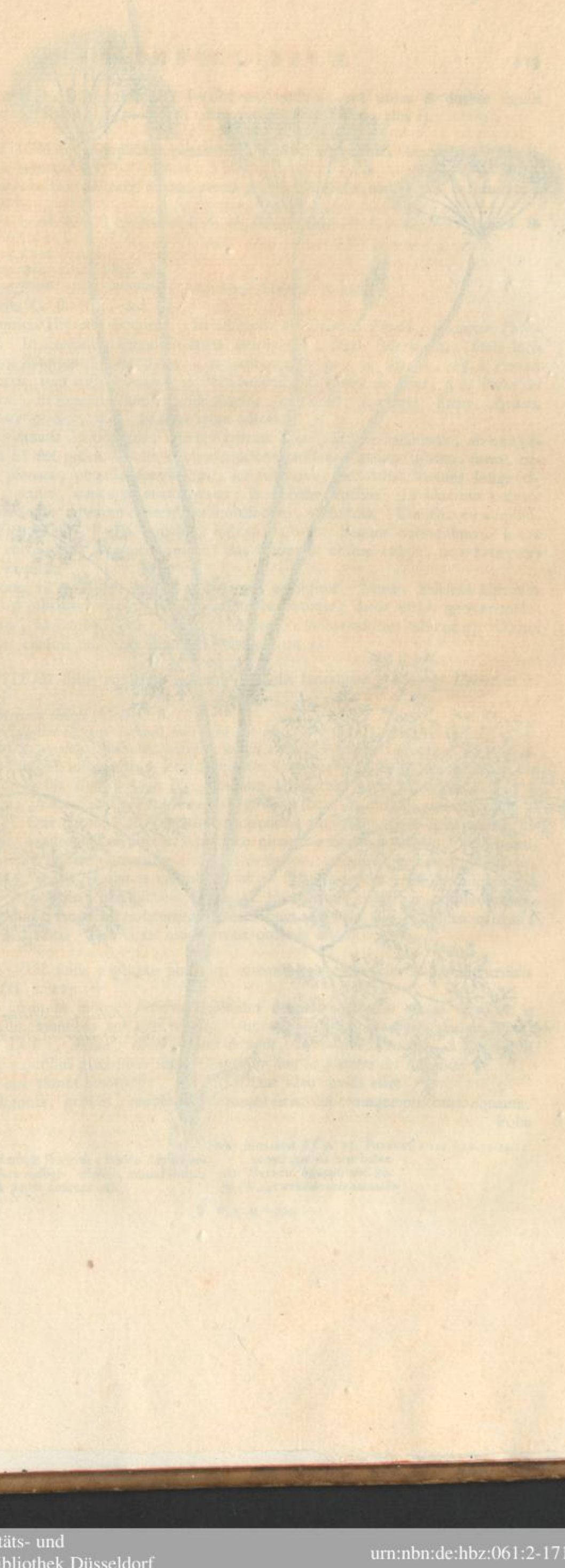
*793. LASERPITIUM foliis imis rotunde lobatis, vaginalibus linearibus, trifidis.
Libanotis latifolia, Aquilegiæ folio C. B. *prodr.* p. 83.
Liguſticum Rauwolfii, foliis Aquilegiæ I. B. III. p. 148. Pluknet. *t.* 223. *f.* 1.
Laſerpitium foliolis trilobis, inciſis Linn. *I.* p. 357.

In *Generoſo* monte Inſubriæ Helveticæ *r*).

Multa habet prioris plantæ ſimilia: ut folia caulina ima, quæ tamen frequentius aut profunde, aut certe leviter trilobata ſunt. Quæ vero folia ex vaginis naſcuntur, ea penitus differunt, acute enim trifida, Laſerpitio *Sileri* dicto accedunt, cum in priori ſpecie eadem pariter cordata ſint; ſic etiam prima folia & radicalia, rotunde lobata, accurate Aquilegiam referunt; a prioris ſpeciei foliis diverſa. Umbella etiam univerſalis pauciores habet in involucro radios, & perbreves, etiam nullos: ſic particularis. Semina Sileris cretici, alis aliis magis elevatis, intermediis minoribus.

Radix

l) Tournef. G.L.H.I.
m) A.B.
n) C
o) N. Morison. 10. 10.
p) Ludwig. *bonit. radic.*
q) *mat. med.* p. 556.
r) *Emend. III.* n. 204.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0405-1
DFG

Laserpitium alpinum extremis lobulis breviter multifidis.

Radix magna, fetis coronata. Involucrum nullum, aut unica & duabus ligulis factum, peculiare 5. 6. 7. ligulis, etiam nulla: petala parva alba *s*).

794. LASERPITIUM foliis duplicato pinnatis, pinnulis integerrimis, lanceolatis, fimplicibus & ternatis.

Siler montanum DODON. *purg.* p. 484. *pempt.* p. 310. MORISON. *umbellif.* p. 8. & Semen 80 a. 80 b.

Liguſticum, quod Seſeli t) officinarum I. R. H. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 42. *It. VI.* p. 459. *It. VII.* p. 514.

Seſeli BLAKWELL. *t.* 426.

Laſerpitium Siler HILL. *VI. t.* 28.

Laſerpitium foliolis ovato lanceolatis, integerrimis LINN. *I.* p. 357.

β. Anguſtifolium C. B. RAI, &c.

In rupibus apricis Helvetiæ frequens. In adſcenſu ad *Dolaz*, *Thuiri*, montem *Falconariûm*. In ſupercilio ſcopuloſo lacus *Brienzenſis*, ſupra *Interlachen*: ſimili loco ad lacum Rivarium SCHEUCHZER. In rupibus *d'Orvin*, *de Moron*, *& à Pertuis* GAGNEBIN, tum *à Rochebulon*, in M. *Chaſſeral*, *au Creux du Vent*, *à la Roche des Corbeaux*. In Aquilejenſium rupibus abunde, *en Chalet*, *Fontanai*, *Luan*, *Agauni*, *à la Porte du Sex*, &c. In alpes etiam adſcendit.

Radix craſſa, ramoſa, aromatica, ſetarum corona læta. Caulis brachiatus, ab uno pede altus ad ſex pedes. Folia circumſcriptione latiſſima, glauca, glabra, firma, triplicato pinnata, pinnulis ſimplicibus, aut tripartitis, petiolatis, laciniis longe ellipticis, acutis, tamen ut etiam ovatas, & obtuſas reperias. Involucrum univerſale latifolium, reflexum: peculiare multifolium, anguſtum. Umbellæ ex ampliſſimis. Flos albus. Petala æqualia, inflexo cordata. Semina odoratiſſima, longe ovata, coronata *v*), omnino quatuor alas breves & criſpas exigit, ut a Laſerpitiis ſeparari nequeat.

Plurimas plantas vi aromatica ſuperat, & tamen negligitur. Semen Seſeleos Cretenſis nomine in officinas recipitur; radice alpicolæ utuntur; datur etiam pro apophlegmatismo, in odontalgia. Gummi ex radice ſeu reſina odorata habetur *x*). Oleum cæruleum cumini odore ex ſemine Lipſiæ paratur *y*).

*795. LASERPITIUM foliis triplicato pinnatis, lobulis lanceolatis, *Enumer. Helvet.* n. 2. t. 19. †

Panax Aſclepium ſemine folioſo C. B.

Liguſticum alpinum perenne Fœniculi folio, floribus albis SEGUIER. *II.* p. 41. *t.* 13.

Liguſticum foliis triplicato pinnatis, extremis lobulis breviter multifidis GMELIN. *I.* p. 199. *t.* 46.

Alpina planta, neque infrequens. Legi ſupra *die Teufelsbrüke*, in monte *Scheidek*, in pratis udis vallis *Urſariæ*; in M. *Javernaz*. Naſcitur etiam in monte *Fouly*, *S. Bernhard*, *Jeman*, *Salanſe*, *Iſenau*, ſupra *Sas*, &c. In montes non deſcendit.

Radix maxima, ſetis coronata. Folia circumſcriptione ampliſſima; etſi ipſa minute diviſa ſunt, quadruplicato pinnata: pinnulæ pinnatæ, nervo latiuſculo, laciniis quinis, ſeptenis, lineari lanceolatis, argutis & firmis, brevibus, trifidis, quadrifidis, lanceolatis, acutis, hactenus curvulis, ut in ſiccando totum folium criſpum fiat. Umbella ampliſſima, denſiſſima. Utrumque involucrum radiorum numeroſorum, latiuſculorum, longe lanceolatorum, albicantium. Petala alba, inflexo cordata, modice inæqualia. Semina ex more gentis quatuor alis.

*796. LASERPITIUM foliis triplicato pinnatis, pinnulis lanceolatis, involucris ſemitrifidis *Emend. III.* n. 229. †

Planta nova, quam in monte *Javernaz* primum detexi, & quam ab eo tempore in multis aliis montibus aut ego reperi, aut alii, ut in *Enzeindaz*, *Grandvire*, *Mayen*, *Lioſon*, *Audon*, *Fouly*, *Dent de midi*, *Herbagere*, *Salanſe*, *S. Bernhard*; etiam in montibus glacialibus ſupra *Chamouny ſous la glaciére des Pélerins*.

Dudum forte hæc planta innotuiſſet, niſi Muttellinæ adeo ſimilis eſſet.

Radix noſtræ lignoſa, grandis, multiceps, coronata ſetis, foliorumque priſcorum ſquamis.

Folia

s) CRANZ. p. 62.

t) Seſeli creticum herbula fruticoſa, ſemine duplici rotundo, ſcutulorum effigie, odorato, ſubacri DIOSC. III. c. 54. Non poteſt noſtrum eſſe.

v) MORISON. *ſ. ſ.* 81. 82. PHERONS. t. III. f. 12. 13. 14. 15. utique quatuor alas habet.

x) WELSCH. *hecatoſt.* obſ. 80.

y) WALTHER. *de oleis animalib.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0407-3 DFG

Folia firma, glabra, nitida, triplicato pinnata; ultimæ pinnæ argute lanceolatæ, dimidiam fere lineam latæ, longiuſculæ, ſimplices, bifidæ, & trifidæ: tota vero amant ſe in alterum latus conjicere. Ad caulem folia ſimilia, pauca, ſimpliciora. Caulis rectus, ſulcatus, ſemper humilis, ſemipedalis. Umbella denſiſſima, globoſa, convexa. Folia involucri univerſalis fere ſeptem, octo, decem, pleraque petiolata, ſemitrifida, umbella paulo breviora. Peculiare involucrum fit etiam foliis partim lanceolatis, integris, partim trifidis. Flos ſæpe purpureus, petalis paulum inæqualibus, inflexo cordatis. Semen quatuor alis percurſum, grande, ovatum, ſæpe cum tubis purpureum, pene atrum.

PEUCEDANUM *a)* LINN. p. 339.
& TOURNEFORTII t. 169.

Semen nucleum habet profunde ſulcatum *b)*, tribus lineis elevatis percurſum *c)*, utrimque ad marginem explanatum, ut ſemen alatum vocari poſſit; idem calyce proprio *d)* coronatum. Petala apice inflexo *e)*, ut cordata videantur. Involucrum utrumque exiguum.

797. PEUCEDANUM foliis triplicato pinnatis, pinnulis nervo diſtinctis, lanceolatis, imparibus trilobatis.

Siler f) alterum pratenſe DODON. p. 310.
Seſeli I. pratenſe MORISON. *Umbellif.* p. 17.
Seſeli pratenſe RIVIN. *t.* 57.
Saxifraga anglicana, facie Seſeli pratenſis Monſpelienſium LOBEL. *ic.* p. 784.
Peucedanum foliis pinnatifidis, laciniis oppoſitis, involucro univerſali diphyllo LINN. *I.* p. 354.
Seſeli pratenſe faſc. III. t. 6. f. 1. CRANZII, neque enim Selino accenſeri poteſt, quod absque vera ſeminis ala ſit.

In humidis vulgaris, circa tres lacus vicinos, Neocomenſem & reliquos. Bernæ inter *Seelhofen & Belp, in der Eymatte*, &c.

Radix unica, craſſa, vaginis & villis coronata. Caulis rectus, brachiatus, cubitalis, ſulcatus, ſulcis ſuperius evidentioribus. Folia ex atro virent, nervo lato, diſtincto, circumſcriptione ampla, triplicato pinnata, laciniis elliptico lanceolatis, integris, *ultimis tribus confluentibus. Univerſale involucrum nullum g)*, aut unifolium, denique *bifolium: pro particulari multa, ad decem, folia lanceolata*, anguſta. *Petala* æqualia, viridia ex luteo, cordata. Semina tribus jugis *eminentibus in dorſo* percurſa, cæterum utrinque complanata, ovata, odorata.

Diureticum ſemen eſſe, & ad calculum valere lego; ſed in officinis vix notum eſt, ut neque radix. A pecore non amari *h)*.

Peucedanum Germanicum dicitur ex fiſſuris rupium circa Aquilejam provenire *i)*. Verum *Thyſſelinum* ab eo viro credo intelligi, neque enim Peucedanum unquam aut mihi occurrit, aut aliis.

III. ALIS DUABUS.
SELINUM.
SELINUM LINN. n. 337.
& ATHAMANTA LINN.
THYSSELINUM T.
& OREOSELINUM TOURNEFORT. t. 169.

Priori proximum, ſeminis nucleo tribus ſulcis percurſo, alis membranaceis *a)*: involucrum utrumque

a) Peucedanum inter acria numerat CELSUS VI. c. 10. AURELIANUS I. c. 17. Peucedano caulis tenuis, longus, ſimilis Fœniculi, coma ad terram copioſa, flore luteo, radice nigra, craſſa, ſuccoſa, odore gravi, in montibus opacis. Succus ex radice (PLIN.) caule inciſo manat DIOSCOR. L. III. c. 76. PLIN. L. XXV. n. 70. Videtur Germanicum eſſe. Peucedani radix calefaciens, ſuccus inutilis & ſemen THEOPHRAST. L. IX. c. 22. Ad arthritidem in malagmate CELSUS L. V. c. 18.

b) TOURNEF. F.
c) MORISON. *umbellifer.* U. u.
d) TOURNEF. C.
e) A.
f) Silaus in glareoſis & perennibus rivis, cubitalis, Apii ſimilitudine PLIN. L. XXVI. n. 56.
g) Etiam GMELIN.
h) SCHREBER. III. p. 79.
i) CONSTANT. *Eſſay* p. 154.
a) TOURNEF. E.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0408-9 DFG

utrumque, in aliis minime. Petala integra *b*), æqualia. Calyx proprius. Non video ut differat a Peucedano, nisi calycis proprii defectu.

*798. SELINUM foliis quadruplicato pinnatis, nervis canaliculatis *It.Helv.II.* n.94. CRANZ. *fasc. III.* p. 17. 18.

Daucus Alsaticus C. B. *prodr.* p. 77.

Umbellifera alsatica magna, umbella parva, sublutea I. B. III. p. 106.

Peucedanum foliolis pinnatifidis, lacinulis trifidis, obtusiusculis LINN. *I.* p. 354.

Circa Mülhusiam. Ego legi inter rudera arcis *Oppenheim c*).

Radix unica, defixa, villis coronata, subacris. Caulis humana altitudine, sulcatus, ramosus, latis vaginis abundans. Folia radicalia cubitalia, firma, glabra, aromatica, petiolis canaliculatis, pene lignosis; eadem quadruplicato pinnata: ultimæ laciniæ trilobatæ, lateralibus tridentatis, quadridentatis, media quinquedentata. Umbellæ raræ: foliola universalis umbellæ aliquot, ad sena, lanceolata, non reflexa: sic peculiaris. Semina striata, in margine alata. Petala ex viridi luteola, etiam alba, æqualia & integra.

799. SELINUM sublactescens, leve, foliis quadruplicato pinnatis, linearibus.

Innumerabiles hujus plantæ varietates, & synonymias reperio.

Seseli palustris lactescens, acris, foliis ferulaceis, sapore fervido I. B. III. p. 188.

Thysselinum d) *angustifolium* RIVIN. *t.* 13.

Seseli sublactescens radice unica LINN. *I.* p. 350.

Icon OEDERI *t.* 257.

Selinum palustre CRANZ. *fasc. III.* p. 89. *t.* 7. *f.* 1.

Vulgo in Helvetiæ udis. Inter *Roche & Chessel* abunde. Bernæ circa *Gümligen*, circa *Seedorf*; in torfaceis *les petits Pontins*, *à Chatagne*, &c. Adscendit autem in alpes, & supra *Morcle*, inque monte *Fouly* provenit; & ex rupibus etiam marmoreis erumpit cis *la Marbrière*.

Meæ plantæ habent tuber unicum, ex quo sæpe magnæ aliquot radices descendunt *e*). Omnibus etiam planta odorata est, odore quodam Anisi, tamen subgravi, & omnibus rupta quæque pars plantæ lac parcum dat, etiam sæpe omnino nullum. Caulis prælatus, trium & quatuor pedum, crassus, angulis elevatis imprimis inferius percursus, superne teretior, ramosus. Folia *f*) semper ex nervo, quo loculi dividuntur, & ex nigricantibus venis adgnoscas, quæ rete in foliis efficiunt. Cæterum circumscriptione sunt amplissima, pedali & ultra, quadruplicato pinnata, pinnis semper nervi latitudine, planis, ex ellipsi longe lanceolatis, laciniis ultimis simplicibus & trifidis. Nervus ejusdem cum lobulis latitudinis est. Umbellarum utrumque involucrum maximum, ciliatum, reflexum, multifolium, ad octo folia habet. Umbella densa: petala alba, inflexo cordata, paulum inæqualia, ut extimum longius sit. Semen emarginatum, pene planum, ovatum, nucleo parum gibbo, tribus jugis percurso, parum eminentibus, non sine calycis vestigiis, margine rigido vix membranaceo, in alpina magis, ut etiam alas moliantur. Hæc semina in alpinis duplo majora sunt, & sulcis insculpuntur profundioribus.

Russi radice pro Zingibere utuntur *g*).

800. SELINUM lactescens, caule aspero, foliis triplicato pinnatis, lobulis ovato lanceolatis.

Apium sylvestre, seu Thysselinum DODON. p. 699.

Thysselinum Plinii LOBEL. p. 710.

Thysselinum RIVIN.

Seseli palustre lactescens C. B. *prodr.* p. 81. MORISON. *Umbellifer.* 33. 33.

Apium sylvestre Dodonæi, Thysselinum quorumdam, planta lacteo succo turgens, locis humidis proveniens I. B. III. p. 1188.

Circa *Vervai* ad lacum. Circa *Eschede* Cellensium.

Credo omnino a priori distingui posse. Caulis enim totus duris pilis hispidus, in petiolos, in foliorum inferiorum pedunculos, & in nervos, & in oras foliorum continuatis. Folia radicalia, etiam acuta, triplicato pinnata. Pinnulæ secundæ petiolum habent multo, quam folium ipsum, angustiorem. Ipsa pinnula semipinnata, sed inæqualiter, ut hinc duas lanceolatas lacinias habeat, inde unam: involucrum utrum-

b) A. B.

c) *It. Helvet.* p. 318.

d) Thysselinum Apii non dissimile, radix manducata pituitas capitis purgat PLIN. L. XXV. n. 90.

e) Sic CRANZ.

f) radicalia ovata CRANZ.

g) K. *svenska wetenska handl.* 1747. n. 3. GADD. *fata cauda birud.* p. 53.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0409-7 DFG

que, multo minus, quam in priori. Latitudo pinnarum ad duas lineas; ſuperiora etiam folia in planta juniori hirſuta ſunt. Radix cæterum ſimplex, conica, vel ramoſa, bicruris.

Lac abunde præbet.

Diſcrimen a radice ſumere non licet, ex ſynonymis tamen hanc ſpeciem habeas pro *Silino radice fuſiformi*, *multiplice* LINN. I. p. 350. & pro *Olſenichio* CORDI L. II. c. 98. cum in Germania proveniat.

*801. An SELINUM foliis circa coſtam decuſſatis. †

Olim a me prope *Nods* lecta in prato humido, nuper a Cl. GAGNEBIN circa *Goudeba*.

Radix lignoſa, conica, ſetis coronata. Folia Carvi, aut Carvifoliæ Cl. CRANZII, longa, parum lata, pinnata, pinnis pinnatis, pinnulis iterum pinnatis, ultimis lanceolatis. Sed primæ pinnulæ inferne longæ, ſuperne breves, circa caulem decuſſari videntur. Paria pinnarum fere ad decem, paria priora tria longiora. Caulis fiſtuloſus, brachiatus. Vagina magna, ventricoſa. Umbellæ generales nudæ, circa decem habent bacillos. Umbellæ peculiares multifloræ, involucrum habent foliorum lanceolatorum ad octo, bacillis breviorum. Flores petalis albis, inflexis, ut cordata videantur. Semina ovata, tribus magnis ſulcis, placentis convexis, tubis perſiſtentibus, capitatis.

Non eſt Selinum Carvifolium ILL. CRANZII ob ſetas, & folia caulina perinde diviſa, non ſimplicia. A Caro involucro differt. Semen non ſatis maturum vidi: ut interim locum huic plantæ invenirem, poſt Thyſſelina poſui.

802. SELINUM foliis triplicato pinnatis, pinnulis latiuſculis, ſimplicibus & trifidis t. 20.

Carvifolia I. B. III. p. 171. VAILLANT. *t.* 5. *f.* 2.

Angelica tenuifolia RIVIN. *t.* 18.

Selinum caule alato, foliolis bifidis & trifidis ZINN. *Enum. plant. Hort. Gotting.* p. 221.

Selinum caule ſulcato, acutangulo, involucro univerſali caduco, piſtillis fructus reflexis LINN. *I.* p. 350.

Non videtur *Carvifolia* Cl. CRANZII, cui folia circa coſtas decuſſata ſint.

Paſſim nunc in Helvetia legi. Prope Ebrodunum olim in pratis ad viam verſus *Grandſon*. Deinde circa Bernam ſupra prædium *das Inſelin*, inter arundines, & in prædio *Bodenaker*. Cl. LA CHENAL *Michelfeldæ*; circa montem *Beligardum* Cl. BERDOT, ut plantam BAUHINORUM adgnoſcas.

Radix *b)* lignoſa, craſſa, *multis teretibus radicibus*, ex *unico* tubere prodeuntibus, ut olim ſuſpicatus ſim, hanc fuiſſe cauſam ſupponendi Thyſſelini radice *fuſiformi i)*. Caulis rectus, anguloſus, ſulcatus, quaſi alatus, cubitalis, bicubitalis. Folia triplicato pinnata, plana, pinnulis ultimæ diviſionis primis & ultimis trifidis, mediis ſimplicibus, laciniis ultimis latiuſculis, & obtuſe ex ellipſi mucronatis. Folia caulina ex gracili vagina nata. Umbella denſa: involucrum univerſale in immatura & adhuc viridi umbella unicum habet folium latiuſculum ſubjectum; in matura nullum *k)*. Peculiare fit decem foliolis ſæpe purpureis, gracilibus, ut exteriora tamen latiora ſint. Petala alba *l)*, extus purpurea, inflexa, ut cordata videantur; extimum majus. Tubæ breves. Semen cum nucleo convexo habet duas alas latera les *m)* latas & grandes, tria juga nuclei *n)* minora, & calycis veſtigiam.

803. SELINUM foliis triplicato pinnatis, angulis diviſionum obtuſis.

Oreoſelinum CLUS. *pannon.* p. 694. 695. RIVIN. *t.* 8.

Oreoſelinum majus MORISON. *umbellifer.* p. 41. *folia tum t.* 10.

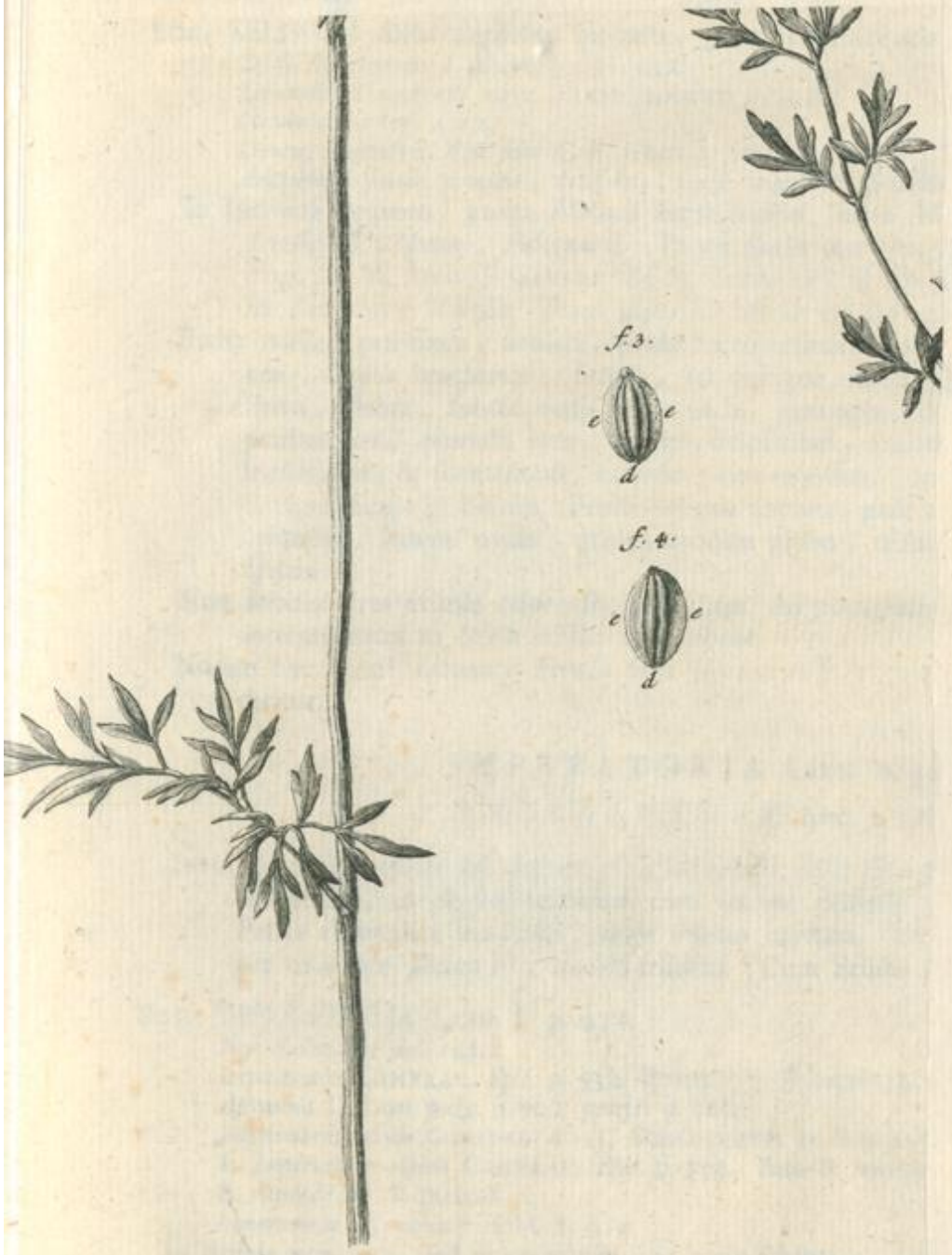
Oreoſelinum o) Apii folio I. R. H. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 138.

Athamantha foliolis divaricatis LINN. *I.* p. 352.

In Helvetia non rarum, ex rupibus prodit, uti prope *Roche à la Marbriere*, & *aux Gauges; en Jorogne*; circa *Bex*, & paſſim in *Aquilejenſi* dominio: Biennæ *auf der Paßgartflüh*. In M. *Chaſſeralle*. In Valeſia *Agauni*, & inter *S. Leonhard & Siders*. C. GESNER *p)* in monte *Legerberg & Badæ*. C. B. in monte *Muteto*, in *Crenzach & Mi-*

b) *Emend. I.* n. 116.
i) BOEHMER. p. 197. ZINN.
k) Nullum FABRIC. p. 58. *butisb.* REYGER *Gedan.* p. 61. qui plantam deſcribit.
l) f. 2. a.
m) f. 3. 4. e. e.
n) deſuper f. 3. d. inferne f. 4. d.
o) Oreoſelinum palmam altum (dodrantale DIOSC.), radice tenui, ramis, & capitulis cicutæ, multo tenuioribus, ſemine Cumini ſimili, oblongo, acri, odorato, tenui DIOSCORID. L. III. c. 64. Eo feminæ expurgantur PLIN. L. XX. n. 46.
Oreoſelinum Cicutæ folio, radice tenui, ſemine Anethi minutiori IDEM L. XIX.
p) *Epiſt.* p. 107. b.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0410-8 DFG

SELINUM *foliis triplicato pinn*
latiuſculis, trifidis et ſimplicibus

f. 1.

f. 2.

f. 3.

f. 4.

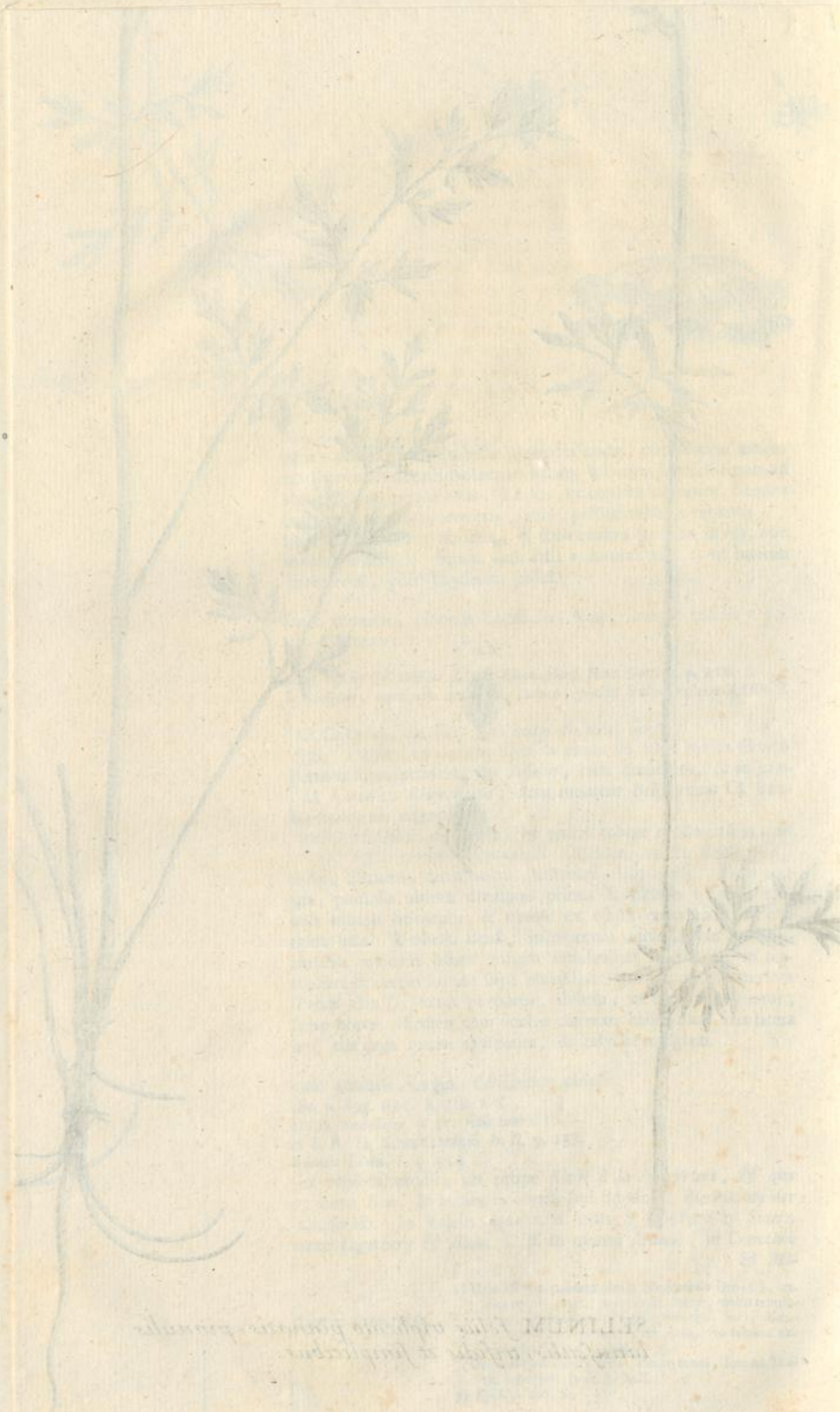

SELINUM *foliis triplicato pinnatis, pinnulis latiusculis, trifidis et simplicibus.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0412-0
DFG

19

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0413-5
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0414-1
DFG

& Michelfeldæ. I. B. in Rhætia prope *Curiam*, & in monte *Thuiri.* Genevæ RAI, in monte *Maloja* SCHEUCHZER.

Radix craſſa, aromatica, reſina turgens, ſetis coronata. Folia firma, glabra, ſubtus venoſa, perampla, triplicato pinnata, ad angulos rectos & rectis majores diviſa, qui in plerisque umbelliferis acuti ſunt. Laciniæ ſemper latiuſculæ, non dentatæ, ſed bilobatæ, trilobatæ, lobis latiuſculis, ovato lanceolatis, ariſtatis. Caulis firmus, ramoſus, brachiatus, bipedalis & ultra. Utrumque involucrum multis latisque foliis ſpadiceis; illud a ſex aduſque vigena; hoc ad ſedecim. Petala inflexo cordata, alba, ſubroſea, æqualia *q*). Calyx peculiaris in ſummo ſemine brevis. Id tribus jugis percurſum, cum alis membranaceis *r*).

Vires gratæ aromaticæ ſunt. Aqua totius plantæ ſatis *s*) hactenus odorata, volatilis. Semen oleum valde volatile fundit. Infuſum herbæ gratum *t*) odorem retinet, diureticum idem & ſudorem movens *v*). Non ſatis nota medicis planta.

804. SELINUM foliis duplicato pinnatis, pinnulis ſemibilobis, circumſerratis.

Seſeli Pannonicum I. CLUS. p. 691. 692.
Libanotis Theophraſti nigra TABERNÆMONT. p. 108.
Cervaria RIVIN. *t.* 12.
Daucus campeſtris Apii folio C. B. *prodr.* p. 77.
Athamanta foliolis pinnatis, decuſſatis, inciſo angulatis, ſeminibus nudis LINN.

In Helvetia frequens, prope *Mathod* ſupra vineas, inter *Mathod & Champvent*, in adſcenſu M. *Muteti*, *Falconarii.* Prope *Roche aux Gauges &c. Badæ* in M. *Lugerberg.* In M. *Albio* C. GESNER. In M. *Crenzuch* I. B. In *Saleva* & circa *Genevam* RAI. In *Leiterberg Valeſiæ.* Trans alpes ab *Airola* ad *Cornum* ubique.

Radix craſſa, prælonga, anulata, plena ſucco reſinoſo, odorata, coronata corona ſetacea. Caulis brachiatus, firmus, ad quinque uſque pedes ſurgit. Folia glauca, firma, glabra, ſubtus venis nigris picta, perampla, duplicato pinnata, pinnarum paribus ſex, pinnulis latis, partim ſimplicibus, ſubovatis, acute ſerratis, partim ſemibilobis, & ſemitrilobis, extrema pinna trilobata. Involucrum utrumque circiter decem reflexis fit foliolis. Petala inflexo cordata, pene æqualia, alba, extus purpuraſcentia, ſemine ovato, nucleo modice gibbo, triſulco, ala membranacea conſpicua *x*).

Non debiles vires eximio odore ſuo promittet. Ad podagram aliqui *y*) laudant. Ad febres intermittentes in Stiria ruſtici *z*) adhibent.

Nonne hæc fuerit *Libanotis Ferulæ folio* MURALTI p. 537. quæ in monte *Uetliberg* naſci dicitur.

IMPERATORIA LINN. n. 369.

IMPERATORIÆ ſpec. t. 168.

Involucrum univerſale aut nullum eſt, aut unico folio fit: particulare exiguis & paucis fit foliolis, ut ob ſimilitudinem cum bacillis umbellæ nonnunquam obſcurum ſit. Petala *a*) modice inæqualia, apice inflexo cordato. Semen ovatum, emarginatum, per oras late alatum *b*), nucleo triſulco. Cum Selinis CRANZIUS conjungit.

805. IMPERATORIA LINN. I. p. 371.

Icon GESNERI *an.* 143.
Imperatoria CAMERAR. *Epit.* p. 532. RIVIN. *t.* 7. BLAKWELL. *t.* 279.
Aſtrantia DODON. *purg.* p. 500. *pempt.* p. 320.
Imperatoria major GARIDEL. *ic.* 55. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 156.
& *Imperatoria alpina* CAMERAR. *Epit.* p. 353. Puto & *maxima* MORISON.
& *rotundifolia* MORISON.
Imperatoria Oſtruthium HILL. *t.* 44.

In alpinis non rara, ſed unice alpina. In valle *Chapuiſe*, *Lauterbrunn*, *Schöllinen*, *Urſaria.* In M. *Maloja*, *Speluga*, *Wängialp*, *Aix*, *Iſenau*, *Jeman*, *Salanfe*, *Combe de Martigny* Valeſianorum. In Glaronenſium alpibus.

Radix

q) Fere æqualia SCOPOLI.
r) MORISON. 31. 31. CRANZ.
s) TROELSCH. SCHMIEDEL. p. 34. 35.
t) ibid.
v) GUMPRECHT. ad LOESECKE p. 187.
x) MORISON. *anat.* 33 a. 33 b.
y) *Morb. Uratislav.* 1702. p. 57.
z) KRAMER.
a) TOURNEF. A.B.
b) E. MORISON. 83. 84.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0415-7

Radix valens, aromatica, tuberculoſa, intus levis, teres, quaſi articulis diſtincta. Caulis craſſus, cubitalis, teres, ramoſus. Folia & circumſcriptione ampla, & lata, pinnata, pinnis quinque; primis ſemitrilobis, proximis ſimplicibus, impare trilobata, omnibus acute circumſerratis. Umbellæ maximæ & copioſiſſimæ. Flos albus. Semen odoris grate aromatici.

Vires radicis ſunt in aqua deſtillata *c*), & in oleo *d*), tum in reſinoſis partibus *e*), & in eſſentia *f*), denique in infuſo vinoſo *g*). Reſinam ex radice ſponte ſtillat & ſudat *h*). Quare radix acris, alexipharmaca, coagula reſolvit, ſudorem movet & urinam, & majori copia ſumta etiam alvum: oportet autem hieme effodere. Ita utilis cenſetur in morbis pectoris, mucoſis, lentis, in morbis frigidis *i*), & hydrope; tum ad colicam diſſipandam, ventriculum debilem. Infuſum *k*) unius unciæ urinam ciet. Ad quartanam valuit, etiam quando cortex peruvianus officio defuit *l*). Manducata potenter ſalivam movet. In ipſa peripneumonia BAGLIVUS cum melle adhibebat. Clyſter ex Imperatoria partum adjuvat *m*), etiam planta *n*) propinata. Ad vermes *o*) vulgari experimento valet. Amuletum ad epilepſiam omitto *p*). In caſei raſilis Glaronenſium fabricam recipitur *q*). Sternutamentum ex Aſtrutio & Cyclamine CÆLIUS habet *r*).

ANGELICA LINN. n. 347.

IMPERATORIÆ ſpec. TOURNEFORT.

Involucrum univerſale nullum, aut unifolium *a*): peculiare decem fere *b*) foliola habet. Floris petala æqualia, apice introflexo. Seminis nucleus de more tribus ſulcis exaratus: alæ latæ *c*).

806. ANGELICA foliis duplicato pinnatis, ovatis, ſerratis.

Angelica ſylveſtris TRAG. p. 422. DODON. p. 318. MORISON.
Angelica paluſtris RIVIN. *t.* 17.
Angelica foliis æqualibus, ovato lanceolatis, ſerratis LINN. *I.* p. 361.
Angelica αλπικανθολευκος RICHER. varietas acutifolia.

In aquoſis frequentiſſima & in ſylvis.

Radix craſſiſſima, brachiata, reſinoſo acri & flavo *d*) ſucco turgida. Caulis craſſus, pollicaris, ad ſex uſque pedes elevatur: vaginæ ventricoſæ, maximæ. Folia perampla, duplicato pinnata, *pinnis quinquefoliis, & trifoliis, pinnulis* plerumque *pene* ovatis, circumſerratis, impare majori. Dantur tamen & rhomboideæ, & *oblongæ*, acutæ *e*), & varie difformes. Umbella ampliſſima & denſiſſima, involucro univerſali nullo. Petala integra, lanceolata, media linea diviſa, inflexo cordata, leviſſime inæqualia, plerumque rubella, etiam tota rubra *f*). Nucleus ſeminis ſtriatus, vix gibbus.

Morbum ab interno tumore in equis ortum hac planta I. B. ſanari vidit.

Ingratum fœnum dare *g*).

*807. ANGELICA foliis duplicato pinnatis, ovato lanceolatis, ſerratis.

Angelica major DODON. *purg. pempt.* p. 318.
Angelica RIVIN. *t.* 15. BLAKWELL. *t.* 318.
Smyrnium Cordi LOBEL. p. 699.
Icon OEDERI *t.* 206.
Angelica foliorum impare lobato LINN. *I.* p. 360.

In valle Tellina Cl. DICK detexit inter *Pocco d'Adda & Morbegno.*

Radix maxima, fuſca, annulata, conica. Folia ampliſſima, duplicato pinnata, pinnulis primis ſemitrilobis, lobo medio maximo, inferioribus ad pediculum acceſſoriis exiguis, reliquis aliquando ſemibilobatis, plerumque ovato lanceolatis, circumſerratis,

c) NEUMAN. T. II. P. III. p. 171.
d) p. 170.
e) ibid.
f) p. 171.
g) ibid.
h) WELSCH. *becatoſt. I.* obſ. 82.
i) C. HOFMAN. *medic. offic.* p. 334.
k) CHOMEL.
l) LANGE *remed. Brunſvic.* p. 141.
m) BLAIR.
n) BRASSAVOLA p. 560. BUCHWALD. p. 152.
o) BOCCONE *muſ. di fiſic.* p. 137.
p) *Eph. Nat Cur. Dec. I. ann. IV.* obſ. 42.
q) GESNER. *oper. lact.* p. 179. b.
r) *Chron. II.* c. 1.
a) LINNÆUS tria ad 5. folia.
b) IDEM octo.
c) MORISON. N. n.
d) Etiam GLEDITSCH. *meth. plant.* p. 20.
e) Hæc icon HILL. II. t. 11.
f) GLEDITSCH. p. 197?
g) SCHREBER. III. p. 11.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0416-3 DFG

tis, ſic impare, alias tamen trilobata, quando duæ proximæ pinnæ cum ea connaſcuntur. Involucri particularis folia ovato lanceolata. Caulis vaginoſus, cubitalis & ultra. Umbella ampliſſima, copioſiſſima, globoſa. Petala extima, in floribus extimis, paulo majora: in floribus interioribus parum eſt diſcriminis: color ſubviridis: tubæ perbreves. Seminis juga humillima CRANZ. n. 5.

Odorata planta & aromatica, etiam noſtra, etſi non recuſem, efficaciorem eſſe *b*), quæ in Laponia provenit, inve Norvegia *i*).

Recens ſpiritum ad ignem ſtillat, moſchi odore, inebriantem *k*). Extractum aquoſum ſubdulce, neque ſpirituoſum efficax eſt. Oleum eſſentiale dat ad drachmam ex libra *l*). Hujus radicis vires non ſatis notæ ſunt, etſi jam COSTÆUS Coſto ſuaſerit ſubſtituere *m*). Sudorem in acutis morbis *n*) provocat, etſi eo fine dari vix ſuadeas. Lapones pro ſummo medicamento adhibent, in catarrhis, ad educendam pituitam *o*). Iidem caulem, & totam plantam pro aromate & obſonio in cibum revocant *p*); etiam in Inſulis *Färoe q*). In Germania ſaccharo radices condiuntur, ſuntque egregii ſaporis *r*). In panem Norvegi radicem admittunt *s*).

Urſum radicem vorare, ut alvum reſidem ad officium revocet, neſcio an certum ſit *t*).

V. SEMINIBUS PLANIS.

PASTINACA TOURNEFORT. t. 170.

LINN. n. 362.

Neutrum involucrum habet, aut pauca ſub umbella generali *a*) foliola. Petala æqualia *b*) integra, acuminata, apice revoluto *c*). Semen planum, margine foliaceo *d*) cinctum.

808. PASTINACA foliis pinnatis.

Paſtinaca latifolia ſylveſtris DODON. p. 680.
Elaphoboſcum erraticum TABERNÆMONT. p. 77.
Paſtinaca RIVIN. *t.* 6.
Paſtinaca foliis ſimpliciter pinnatis LINN. *I.* p. 376.
Wild Parsnip PETIVER. *I.* p. 24.

Sativam RIVINUS & LINNÆUS non ſeparant, cui radix grandior, dulcis & edulis, folia magis compoſita.

In ruderoſis, ad vias vineasque.

Radix in ſylveſtri dura, anuloſa, brachiata, ſed gracilis. Caulis rectus, ſepedalis. Folia nitentia, glabra, pinnata, circumſerrata, pinnis ſemitrilobis, circumſerratis: ſuperioribus lanceolatis, nervis latis, foliaceis. Petala lutea, æqualia, media parte retracta & elevata. Semen odoratum, & tota planta dulce quid aromaticum olet, neque tamen gratum.

Semine cum ſucco Glycyrrhizæ in pilulas intrito BOERHAAVIUS *e*) ad ulcera veſicæ, & calculum, & dolores urinariæ viæ multum utebatur. Non tamen repugno, quin Paſtinaca ſpontanea acrior ſit, quæ etiam menſes *f*) & urinam *g*) pellere credatur. Pro antifebrili dabat GARNIER *h*). Radicem conditam, pro ſtomachica MESUE *i*). Annoſas paſtinacas venenatas vires contrahere, antiqua querela eſt *k*): Vertigines inde & animi alienatio *l*). Ex Paſtinacæ radice alioquin ſaccharum parari poteſt *m*). Balſamum inde vulnerarium *n*). A pecore non adtingitur, ut neque pleræque aliæ ruderales *o*).

Quid eſt *Panax Paſtinacæ folio*, *an Syriacum Theophraſti* C. B. quod circa *Diſentis* Rhætiæ Cl. BURSERUS legit?

b) LINN. *ſtationes plant.* p. 7.
i) PONTOPPIDAN. *nat. hiſt.* p. 185. BUCHWALD. p. 25.
k) SENKENBERG. *lil. Com.*
l) CARTHEUSER. *mat. med. II.* p. 65.
m) ad MESUEN. p. 105. b.
n) BUCHWALD.
o) HARMENS. *medic. Lapon.* n. 9.
p) IDEM.
q) DEBES. p. 120. *Act. hafn I.* p. 49.
r) HOPPE *von Erdäpfeln* p. 27.
s) GUNNER. *Flor. Norweg.* p. 47.
t) BUCHNER. *miſcellan.* ann. 1729. p. 123.
a) HEISTER. *meth. Linn.*
b) TOURNEF. A.
c) ibid.
d) ibid.
e) Etiam PARSONS p. 98.
f) BUCHWALD. p. 195.
g) Olim CELSUS L. II. c. 31.
h) *Suite de* GEOFFROI I. p. 341.
i) p. 122. b.
k) CONSTANT. obſ. 51. *Comm. Hiſt. Noric.* ann. 1740. *hiſt.* 49.
l) *Eph. Nat. Cur. Vol. VI.* obſ. 128. add. *Dec. III.* n. 2. obſ. 205.
m) MARGGRAF. *Mem. de l'Acad. de Berlin* ann. 1747. p. 89.
n) BOCCONE *Journ. des Savans* ann. 1676. n. 1.
o) SCHREBER. III. p. 63.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0417-8

SPHONDYLIUM *a)* TOURNEFORT. t. 100.

HERACLEUM LINN. n. 345.

Involucri univerſalis folia unum vel duo *b)*, etiam nullum *c)*; peculiaris plura, ad ſex, inæqualia, capillaria. Petala exciſa, plus quam cordata *d)*, in floribus umbellarum extremis valde inæqualia, ut extremum maximum fit: interiores flores fere æqualia habent *e)*. Semen pene planum, emarginatum, ſtriatum, latis alis *f)*.

809. SPHONDYLIUM foliis hirſutis, pinnatis, pinnis quinquelobis.

Sphondylium DODON. p. 307. RIVIN. *t.* 4.
Sphondylium I. MORISON. *umbellif.* p. 38. *t.* 9.
Heracleum foliolis pinnatifidis LINN. *I.* p. 359.

II. Flore purpureo BREYNE *prodr. II.* p. 98.

III. Foliis anguſtioribus, vera varietas & diverſa ab ea, quam deſcripſi in *Enum. Hort. Gotting.* p. 180. Noſtræ enim flores perinde difformes ſunt.

IV. Folio criſpo PLUKNET *g)*.

In pratis vulgatiſſima: anguſtifolia circa *les Plans* & in *Creux du Vent.*

Caulis craſſus, ſulcatus, fiſtuloſus, aliquando quadrupedalis. Folia perampla, hirſuta, pinnata, pinnis ſemiquinquelobis, ſemiſeptilobis. Umbellæ maximæ; peculiarium involucrum foliola habet tria, ad ſex. Petala alba, aut rubentia, cordiformia, exteriora quadruplo majora; interiores vero flores pene regulares ſunt. Tubæ breviſſimæ. Vidi octo petalis luſiſſe & tribus placentis.

Inter emollientia memoratur, eique vires fere tribuuntur, quas Veteres Acantho adſcripſerunt. Acris tamen videtur, & negat emollientem eſſe LINNÆUS *h)*. In Polonia decocta cum Sphondylio *i)* aqua habetur pro crapulæ remedio *k)*, & plicæ. Spiritum vini viridi colore tingit *l)*.

A pecore non amatur *m)*.

Ex noſtra ſpecie *n)* ſpiritum inebriantem Ruſſi parant. Caules in acervos congeſti farinoſo *o)* ſaccharo effloreſcunt cauſtico tamen, quod colligitur: ex eo fermentato ſpiritus inebrians paratur *p)*, qui exigua copia caput turbat *q)* & gravia ſomnia facit, alteroque die ſuperſtites terrores. Idem ſanguinem adfuſus nigro colore tingit.

Sphondylium hirſutum folio anguſtiori in horto habui, radiis ſub univerſali umbella octonis, petalis omnibus æqualibus, viridibus, inflexo cordatis, odore virulento Orchidis; ſed alpinæ noſtræ nihil ſimile habent.

810. SPHONDYLIUM foliis ſubrotundis, glabris, obtuſe ſemitrilobis.

Sphondylium alpinum glabrum C. B. *prodr.* p. 83.
Sphondylium montanum, glabrum, albo flore BARRELIER. *ic.* 55.
Heracleum foliis ſimplicibus, floribus radiatis LINN. *I.* p. 359.

Montana planta, non alpina, Legi ad rupes ſylvæ *der Geiten*, quæ præcipitio imminet; *au Bec de l'oiſeau: aux Combes Grède & Bioſſe, au Creux du Vent, ſur La Motte de Boinod.*

Penitus diverſa planta, humilior, durior, foliis circumſcriptione rotundis, obiter trilobatis, quinquelobatis, ſeptilobatis. Umbella minus ampla, florum eadem natura: involucrum peculiare multifolium, ſetaceum: univerſale nullum, aut uno alterove folio factum. Flores ſemper albi.

TORDYLIUM

a) Sphondylio folia quaſi platani, caules fœniculacei, cubitales, altiores, in cacumine ſemen duplex, Seſeli ſimile, latius, candidius, magis paleaceum, gravis odoris: flores albi, aut pallentes, radix raphani candida DIOSCOR. III. c. 74. Non convenit.
Sphondylium medicinæ utile PLIN. L. XII. c. 26.
Sphondylium oleum ad caput nephriticorum ARET. *cur. acut. II.* c. 1.
b) HEISTER. *meth. Linn.* p. 45.
c) WILLICH. *diſſ.*
d) TOURNEF. A. B.
e) C.
f) MORISON. 25.25. TOURNEF. R.F. CRANZ. n. 2.
g) Conf. varie CRANZII *faſc. III.* p. 12. ſqq.
h) *Obſtacul. medicin.* p. 8.
i) Et cum pane ſiligineo fermentato
k) SINAP. P. II. p. 35. PONTANUS *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann. VI.* obſ. 60 *ann. V.* obſ. 87.
l) ROHR.
m) SCHREBER. *Saml. III.* p. 17.
n) Aliam eſſe ſpeciem *Phil. ſoſ. Tranſ.* T. 48. p. 150. Sed GMELINUS noſtram eſſe teſtatur.
o) GMELIN. *flor.* p. 215. *Natural. hiſt. of Kamtſchatka*, p. 85.
p) GMELIN. p. 216.
q) *Natural. hiſt. of Kamtſchatka* p. 87.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0418-4 DFG

TORDYLIUM Tournefort. t. 170.

TORDYLII ſpec. Linn. n. 330.

Semen planum, rotundum, margine alias granulato *a)*, alias levi: calyx peculiaris *b)*; petala cordata, inæqualia *c)*.

811. TORDYLIUM foliis pinnatis, pinnis ſemipinnatis, ſeminis limbo levi.

Tordylium Helveticum elatius flore albo Morison. *III.* p. 516. miſſum a Cl. Zollikoper.
Caucalis major, ſemine minus pulchro, hirſuto I. B. III. p. 85. qui in Sabaudia naſci ait, haud longe Geneva.

Nuper non reperta planta dicitur caule eſſe ſepedali, umbellis majoribus, floribus lacteis, quorum exteriores majores ſint, ſeminibus paulo majoribus, limbis tumentibus planis.

Videtur eſſe omnino *Tordylium majus, limbo ſeminis minus granulato.*

Tordylium Rivin. T. I.
Tordylium umbellis confertis, radiatis, foliolis lanceolatis, inciſo ſerratis Linn. *I.* p. 345.

Huic folia pinnata, pinnis in univerſum ovatis, extima mucronata, ſed præterea profunde inciſis, pene ſemipinnatis, margine obtuſe circumſerrato. Folia ſuperiora Caucalidem floribus rubentibus referunt, pinnis ſubrotundis, longe confluentibus, lente acuminatis. Umbellæ exiguæ, paucifloræ, involucrum utrumque ſex ſeptemve foliorum habent. Petalum extremum profundiſſime inciſum, intima pariter, ſed æqualiter bipartita, media in partem magnam & parvam. Hæc in floribus extimis, interiores minus inæquales ſunt. Semina lineata *d)* quaſi & hirta, limbo albo, plano: calyce inæquali coronata. Caulis ſulcatus & aſper.

HYDROCOTYLE Tournefort. t. 173.

Linn. n. 325.

Umbella potius exigua ſpica eſt, & ſit floribus ex uno pediculo binatim ſenis, octonis *e)*, congeſtis, aut in faſciculos ſeparatis. Sub ſingulo pare involucrum peculiare quadrifolium. Petala ovato lanceolata *f)*, integra. Fructus circulo latior, planus, in quo tamen tres illi ſulci ſuperſunt.

812. HYDROCOTYLE foliis rotundis, emarginatis, petiolis centralibus, umbellis faſtigiatis.

Cotyledon paluſtris Dodon. *pempt.* p. 133.
Hydrocotyle Linder. *hort. t.* 12. cum duobus faſciculis florum diſtantibus, *vulgaris* Hill. *V. t.* 9.
Icon Oederi *t.* 90.
Hydrocotyle foliis ſulcatis; umbellis quinqueflori Linn. *I.* p. 338.

Paſſim in Helvetia provenit. In aggeribus foſſarum, circa *Noville & les Grangettes:* & ſecundum fluvium *Brojam* circa *Sugy*, inter duos lacus. Sic ad rivum *Urtinen* inter utrumque lacum *Seedorfenſem* abunde. Circa *Creſſier & Thielæ* pontem; *aux allées de Colombier.* I. B. ad lacum Felinum.

Radix longe repens edit ſubinde folia longe petiolata, petiolo hirſuto, in folium pene medium inmiſſo, folii ipſius ambitu pene ovali, ſed octies leviter emarginato, uti octo nervis dividitur. Alii breviores ex radice petioli florum ſuſtinent umbellas, multo iſti breviores.

CLASSIS X.

CORONATÆ FLORE POLYPETALO.

Circæa cum Corno hactenus cohæret, fructu diſpermo, cui flos innaſcitur. Cæterum Ribes ex adfinitate artificiali adjungitur, tuois etiam ſimilis.

I. DIPETALÆ.

a) Tournef. F.F.G.G.
b) E.
c) A.B.
d) Morison. 27. 27.
e) Quinque Hill. Linn.
f) Tournefort. A. B.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0419-3

I. DIPETALÆ.

CIRCÆA *a)* Tournefortii T. 155.

Linn. n. 24.

Fructus piriformis, hiſpidulus, dicoccus, ut tamen alterum ſemen non raro abortiat. Ex ſummo fructu calyx bifolius, per ætatem reflexus, caducus: & duo petala inæqualiter cordiformia. Stamina duo; tuba ſimplex.

813. CIRCÆA foliis ſubcordatis, ſubſerratis.
Alſine ριζοδοντοειδης Richer.
Herba Divi Stephani Tabernæm. p. 730.
Circæa Hort. Aichſtett. æſtiv. ord. 3. *t.* 7. *f.* 1.
Icon Oederi *t.* 210.
Circæa caule erecto, racemis pluribus Linn. *I.* p. 12.
Canadenſem huc revocat Linnæus & Gronovius.
In ſylvis umbroſis frequens. Bernæ *jenſeits der Halle.* In meis fagetis circa *Goumoens.*
Radix dentata. Caulis erectus, cubitalis, ramoſus. Folia conjugata, longe petiolata, tenera, pene cordata, ſed absque hilo, margine modo integro, modo undulato, modo ſerrato, & ciliato. Flores in ſummo caule, longa ſerie, ex prælongis, ſubhirſutis, patulis & unifloris petiolis, per ætatem reflexis. Flos albus vel carneus. Calyx ex viridi rufus, non floralis.
Ignota officinis. Cataplasma tamen ad hæmorrhoides habet Cl. Chomel.

814. CIRCÆA foliis cordatis, acute dentatis.
Circæa Lutetiana vera minor Danica Lobel. *ſtirp. ill.* p. 89.
Circæa minima Column. *Ecphraſ. II.* p. 80. Scheuchzer. *It. I.* p. 34.
Circæa Solanifolia minor, coliculis rubris, ſuccullentis, fragilibus Menzel. *pugill.*
Circæa caule adſcendente, racemo unico Linn. *I.* p. 12.
Deſcribit *Wäſtgöta reſa* p. 213.
Icon Oederi *t.* 256.
Paſſim ad arbores putridas, inque rupibus, ſubalpinis & montoſis: in montis *Neſſi* adſcenſu: verſus *Canderſteg*, circa *Felſenburg &c.* In valle *Goufin*, ſylva *Planard*, monte *Enzeinda.* J. Gesner in monte *Schweizerhacken.* Circa thermas Fabarias. Inter *Schams & Tuſis.* Porro in monte *Chaſſeralle*, *Waſſerfall: auf Geiten; au Combes de Valanvron*, *au Cernil Morin* Gagnebin.
Totus habitus tener eſt: folia levia, profundius per oram exciſa, evidentius cordata, & emarginata: caulis glaber, & petioli glabri. Calyx magis *b)* coloratus, ruber. Habitus perinde rectus, ſed trientalis, ad ſex uſque uncias. Racemi potius plures, quam priori, ut coram video. Caulis & petioli glabri *c).*
In horto culta non tranſiit in majorem *d)* ſpeciem. neque varietas eſt *e).*

II. FLORE TETRAPETALO.

CORNUS *f)* Tournefort. t. 410.

Linn. n. 149.

Bacca ſubrotunda *g)*, farta officulo biloculari *h)*, coronata calyce parvo, quadrifido *i)*, & petalis quatuor lanceolatis *k)*, & quatuor ſtaminibus. Tuba ſimplex, apice craſſiori *l)*: folia conjugata.

815. CORNUS arborea, umbellis involucrum æquantibus Linn. I. p. 171.
Cornus mas pumilio Clus. *hiſt.* p. 13.
Cornus Du Hamel *Arbr. I.* p. 185. Lobel. *ic. II.* p. 169.
Cornus mas Blakwell. *t.* 121.

Frequens

a) Circæa foliis Strychno hortenſi ſimilis, adunatis, crebris, flore nigro, puſillo, parvo ſemine ut Milii, naſcente in quibusdam corniculis, radice ſemipedali, fere triplici, aut quadruplici, alba, odorata, calefaciente, in apricis ſaxis Dioscor. III. c. 117. Plin. L. XXVII. n. 38. Non eſt noſtra.
b) Willich. *diſp.* p. 9. Viridem Oederus.
c) Cl. La Chenal *diſp.* p. 4.
d) Willich.
e) Hill. *brit. herb.* p. 164.
f) Cornus dura arbor, baccas fert olivæ, modo oblongas, quæ per maturitatem rubeſcunt, aut ceræ colorem repræſentant Dioscor. L. I c. 135. Cornus primo favonio floret, Plin. L. XVI. c. 25. Fructus primo candidus, deinde ſanguineus, Idem ibid. c. 26. Cornus tota oſſea Plin. L. XVI. c. 38.
g) Tournefort. F.G.
h) H.
i) E.
k) A.B *l)* E.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0420-4 DFG

Frequens in rupibus *agri Veragrici*, etiam proxime *Roche* trans torrentem, fructu perinde eduli, ut ſativa, paulo aſperiori.

Frutex eſt, qui ſponte naſcitur, in hortis & pomariis in arborem convaleſcit.

Dura *m*) materies, fulva *n*). Folia conjugata, ovato lanceolata, ſubhirſuta. Flores primo vere erumpunt. Sub umbella calyx univerſalis, factus quatuor foliolis, ovato lanceolatis, ſæpe reflexis. Petioli umbellæ uniflori, duodecim, quindecim. Germen coronatur calyce breviſſimo quadrifolio, foliolis triangularibus. Petala quatuor, ex elliptico lanceolata, lutea, per ætatem reflexa. Stamina ex ſummo fructu. Is coronatur luteo obtuſe quadrangulo diſco: & educit tubam unam, apice craſſo. Fructus olivæ forma, ruber, dulcis, paulum acerbus

Fructus in dulciaria recipitur, ſaccharo conditus.

816. CORNUS arborea umbellis (cymis) nudis LINN. I. p. 131.
Cornus o) femina LOBEL. *II.* p. 169. TABERNÆMONT. p. 1046.

Foliis ternis, variis, &c.

Ad ſepes vulgo.

Frutex decempedalis. Rami longi, recti, per ætatem ſaturati coloris. Folia conjugata, ovato lanceolata, ſubhirſuta, margine integro. Ex alis foliorum petiolus aphyllus florum umbellam gerit. Nullum involucrum univerſale. Calyx minimus, quatuor, etiam quinque denticulis. Petala alba, craſſula, lanceolata. Circulus glanduloſus circa tubæ baſin, intra calycem. Tuba clavata. Bacca rotunda, nigra, parva, coronata.

Fructus amariſſimus & ſtypticus, nullius uſus. Ex eo tamen Tridentini oleum parant, ad alendas lampades *p*) utile.

III. FLORE PENTAPETALO.

RIBES *a*) LINN. n. 281.

GROSSULARIA TOURNEFORT. t. 409.

GROSSULARIA DILLEN. *hort. Elth.* t. 139.

& RIBES EJUSDEM ibid.

Bacca polyſpermos, ſphærica *b*), ſepto quaſi diviſa *c*), coronata *d*) calyce quinquefido *e*), petalis quinque *f*), in plerisque ſpeciebus perexiguis, ex calyce natis, ſtaminibus quinque. Tuba longius breviusve bicornis.

817. RIBES inerme, floribus planis, bracteis florum longitudine.
Ribes vulgaris, fructu dulci CLUS. *pannon.* p. 119.
Ribes alpinus dulcis I. B. II. p. 98.
Ribes montana altera C. B. *prodr.* p. 160.
Ribes inerme, racemis pendulis, bracteis flore longioribus LINN. *I.* p. 291.

In ſubalpinis & ſubmontanis. Supra thermas Leucenſes: in Gubernio Aquilejenſi pene ad ædes pagi *Roche*, *aux rochers de la Praiſſe.*

In montanis *l'Echelette* ſupra *Valorbe.* Supra *Riegolswyl*, in itinere ad montem *Waſſerfall*; *à la Combe de Valanvron* GAGNEBIN & circa *Ferriere.* In monte *Saleva & Thuiri* I. B. & RAI.

Fruticulus humilis, albo cortice; foliis pallidis, trilobatis, ſemitrifidis, laciniis modice acutis, & varie circumſerratis: ſuperne hirſutis, inferne glabris, dentibus majoribus & minoribus. Flores ex uno petiolo conferti, in racemis erectis, aut cernuis: adeo vero multi fructus abortant, ut petioli ſolis bracteis tegi videantur. Bracteæ magnæ, floris longitudine. Calyx patens, ſegmentis ovato lanceolatis, non reflexis, viridis, oris rubentibus. Petala minima, paulo quam rubro majora, rubella,

zz) PLIN. L. XVI. c. 26.
ττ) IDEM ibid. c. 34.
o) Mitis eſt & deterior fit κοαvου fructus THEOPHRAST *cauſ.* L. III. c. 1.
p) MATTHIOL. PORTA *Mag. natur.* L. IV. c. 29. ARDUINI p. 101.
a) Non eſt Ribes Arabum, quæ propria planta ſit P. HESSUS *probl.* p. 57. contra MATTHIOLUM p. 166. Ribes enim Arabum de Lapathi eſt genere. Ribes folia habet magna rotunda, grana dulcia, cum acetoſitate, & in montibus nivoſis provenit SERAPIO *ſimplic.* c. 231.
b) TOURNEF. F.G.
c) G.
d) F.
e) D. & A. B.
f) ad A. & B.

ex intervallis ſegmentorum floris. Tuba non profunde bicornis. Bacca ex albo rubens, aut rubra, non ingrate dulcis. Habitus absque ſpinis.
Tuſſi mederi C. GESNER. Imo vomitum movere REV. de COPPET.

818. RIBES inerme, floribus planiuſculis, ſtipulis minimis. BLAKWELL. t. 285.
Ribes vulgaris, flore rubro CLUS. *pannon.* p. 119. *hiſt.* p. 119.
Ribes montana, Oxyacanthæ ſapore C. B. *prodr.* p. 160.
Ribes flore rubente I. B. II. p. 98.
a. Varietas alba *white currant* LANGLEY t. 56. f. 7.
Ribes inerme, racemis glabris, pendulis, floribus planiuſculis LINN. *I.* p. 290.
Icon CRAMER. *forſtweſen t.* 38.
In ſubalpinis & ſubmontanis. In Aquilejenſi Gubernio circa *Arveja* ad *molendinum*, in ſepibus, & abunde in monte *Fouilloux*. Prope Bernam reperi in ſylva *Bremgarten*. In Juræ montis vallibus *Combe de Valanvron*, *au haut des convers*, *au roc Mildeux*, *à la Métairie du Creux* Cl. GAGNEBIN.
Frutex decempedalis, in ſpontaneis etiam humilior, quatuor pedum. Folia trilobata, quam priori acutiora, medio ſegmento minus longo, ſemper acutius ſerrato, intermiſcentur etiam ovato lanceolata. Racemus ſemper pendulus. Stipulæ breviſſimæ. Calyx campaniformis, cavus, virens, etiam ruber, ſegmentis repandis: petala parva, rubra, cunei figura. Tuba profunde ſemibifida, hirſuta: bacca rubra, non ingrate acida, polypyrena.
In hortum *g)* translatus Ribes equidem miteſcit, ſed tamen etiam ſylvatica ſpecie, cum ſaccharo cocta, in placentis uſus ſum. Gelatina *h)* cum aqua ſubacta in morbis acutis egregium medicamentum eſt, BOERHAAVIO laudatum, cujus laudes ad propria experimenta confirmo. Ad anginam catarrhalem, in feberm putridam erumpentem profuit *i)*. Ex eodem fructu vinum *k)* paratur, Luſitanici ſimile, & acetum *l)*.

819. RIBES inerme, olidum, calyce oblongo, petalis ovatis.
Ribes nigra TABERNÆMON. p. 1083.
Ribes nigrum vulgo dictum, folio olente I. B. II.
Icon MERIANÆ *n. XXXVII.*
Ribes inerme racemis piloſis, floribus oblongis LINN. *I.* p. 291.
Huc LINNÆUS revocat *Ribes nigrum Penſylvanicum folio olente* DILLEN. *t.* 145.
Ad ripas rivorum & ſtagnorum, circa Bernam, verſus *Buren*, circa *Wengi* in paludoſis. C. GESNER circa *Tigurum*.
Frutex decempedalis, ſed etiam humilior. Folia ſemitrilobata, medio triangulo acuto, lateralibus ſemiquadratis. Racemi penduli, rariores. Stipulæ parvæ; petioli ſubhirſuti. Fructus, quam prioribus major, niger, calyce campaniformi, ſubrubente, petalis erectis, ſpecioſis, ovatis, ex albo rubentibus. Tuba leviſſime bifida. Spinæ nullæ. Sed in tota planta odor urinæ *m)* felinæ.
Fructum valde urinam ciere olim FORESTUS. Ex eo optimum vinum fieri, non deterius vinis verioribus viteis, quando annuum eſt *n)*. Cum ſpiritu ſacchari fit in *Ratafia*, ad hydropem & calculum laudatum. Folia recentia ſpiritum frumenti ita tingunt, ut a ſpiritu vini vix diſtingui poſſint. Eadem ad morſum viperæ laudantur *o)*. Cortex interior cum nomine *Caſſis p)* in aqua infuſus, aut folia, pro diuretico, etiam pro aphrodiſiaco medicamento in Gallia habentur, ut tamen uſus ejus obſoleſcat *q)*. Per vulnus *r)* trajectus cortex animal ab epidemico morbo ſervare creditur, etiam certis teſtibus *s)*. Lignum in aqua coctum ad hydropem datur.

820. RIBES ramis aculeatis, foliis rotunde lobatis.
Uva ſpina MATTHIOL. p. 167.
Uva criſpa FUCHS. p. 187. DODON. *pempt.* p. 748.
Groſſularia BLAKWELL. *t.* 277. cum charactere.
Icon MERIANÆ *XII. & XXXI.*

Ribes

g) Id *Rob* jam apud RHAZE exſtat *III.* c. 8.
h) PAPIN. p 80. *Phil. Tranſ.* n. 124. BRADLEY *fad. direct.* p. 102. cum ſaccharo HORLEMAN. *iter.* LINN. *ſkonska reſa* p. 4. GUNNER. *Flor. Norveg.* p. 46.
i) *Phil. Tranſ.* n. 459.
k) HIAERN. II. p. 190. BRAUNER. *ſwenska win.* p. 3. tum ex alba varietate p. 4.
l) GUNNER.
m) Etiam in Penſylvanica JOSSELYN. p. 72.
n) BRAUNER. p. 7. add. SMITH. *natural Hiſtory of Cork* p. 359.
o) PEYROUX obſ. p. 66.
p) Vide CAMERAR. *Eph. Nat. Cur. Cent. VIII.* obſ. 16.
q) Du HAMEL T. I. p. 281.
r) LEMERY *alimens* t. 1. c. 8. SAUVAGES *mémoir. ſur la maladie des bœufs II.* p. 25. 26. *Journal de Verdun*, ann. 1746. m. Mars.
s) LEMERY ibid. SAUVAGES.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0422-5

Ribes ramis aculeatis, baccis glabris, pedicellis bractea monophylla LINN. *I.* p. 292. *Icon* SCHMIEDELII *n.* 1.

Varietates habet LANGLEY *pomon.* t. 56. f. 2. 4. 8. &c.

Frequens ad ſepes vivas.

Frutex ſepedalis. Gemmæ trifoliatæ, bifloræ, cum ſubjecta ſpina acuta, etiam duabus, tribus. Petiolus pendulus, biflorus, etiam uniflorus. Stipulæ in petiolo exiguæ, & una major petiolum ſuccingens. Fructus ſubhirſutus. Calyx campanula brevior eſt, ſegmentis per ætatem reflexis, viridibus. Petala alba aut rubella *t*), obtuſe pentagona, majora, quam Ribi. Tubæ duæ, baſi barbatæ *v*). Bacca ſphærica, ſublutea, pellucida, ſucculenta, polyſperma *x*). Folia ſemitrilobata, lobis lateralibus, ſemibifidis, dentibus rotundis.

Fructu dulces, ſubacidi, ad intrita adhibentur, & in re culinaria. Maturæ baccæ copioſius comeſtæ alvum ducunt *y*); hominibus ſiccis non inutiles. Ex iisdem preſſis, cum ſaccharo & admiſto Ribe nigro, vinum fit, Moſellano ſimile *yy*); etiam abſque Ribe nigro *z*). Immaturæ pro Omphacio adhibentur, tamen duriores *zz*).

RIBES *ramis ſubaculeatis, reclinatis, pedunculi bractea triphylla* LINNÆUS I. habet ſpec. p. 291. In noſtrate planta petioli biflori: in medio petiolo unum foliolum latiuſculum, & aliud minus, hoc non perpetuum. Fructus hirſutus, petala alba, acuta, calyx ſubruber. An Vir ILL. noſtram velit? an aliam?

ORDO XI.

ISOSTEMONES.

II. POLYPETALÆ.

II. PERICARPIÆ.

I. FRUCTU MOLLI.

RHAMNUS LINN. n. 265.

RHAMNUS TOURNEFORT. *tab.* 366.

& FRANGULA TOURNEFORTII t. 383.

Eſſentia characteris eſt *in calyce campaniformi, qui exigua petala producit, fere ut Ribes, a quo ſitu floris differt. Frangulæ quidem affinitas maxima eſt*, ſed diſcrimine aliquo erecti *b*) calycis campaniformis *a*), ſemiquinquefidi; petalorum *c*) rhomboideorum minimorum, ex intervallis ſegmentorum calycis naſcentium; tubæ ſimplicis & emarginatæ, ſexuum in eodem flore conjunctorum: baccæ dipyrenæ *d*).

Rhamnus aliquantum diſſentit calyce *e*) quadrifido, totidem petalis, ſtaminibus, tubæ corniculis, & ſeminibus *f*).

821. RHAMNUS inermis, foliis ovato lanceolatis, integris, floribus quinquefidis, androgynis.

Frangula CAMERAR. *epit.* p. 978. BLAKWELL. *t.* 172.
Icon OEDERI *t.* 278. ARDUINI *memor. t.* 15. CRAMERI T. 43.
Rhamnus inermis, floribus monogynis, hermaphroditis, foliis integerrimis.

In ſepibus & in paludoſis.

Fruiex decempedalis; folia ovato lanceolata, integerrima, etiam rotundiora. Flores in petiolis unifloris ex alis foliorum, quam iſta brevioribus. Flos albus virens. Petala ſimilia, unguibus rhomboideis, ſubrotundis: fructus diu ruber, per maturitatem niger, duobus nucleis, utcumque cordiformibus, obtuſis, compreſſis, linea diviſis. Baccæ dulces ſunt *g*).

Cortex medius ad flagitium uſque purgat, ſurſum & deorſum, ad drachmam unam & duas

t) SCHMIEDEL. f. 3. 4. 13.
v) f 6.
x) GREW. t. 69. SCHMIEDEL, f. 13.
y) M. LYSER. obſ. 12.
yy) BRAUNER. p. 2.
z) BRADLEY *countr. lad. direct.* p. 100.
zz) DU HAMEL l. c.

a) TOURNEF. A C.D.
b) ibid.
c) Vocat ſquamulas LINNÆUS; petala DILLENIUS.
d) G. LINNÆUS facit tetrapyrenum.
e) TOURNEF. A.A.
f) Conf. F.
g) Edules eſſe ROHR. *bäume* p. 159.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0423-1 DFG

duas *h*) datus, etsi neget Cl. HORNUNG *i*); nam magnus est de ea vi consensus. Semen oleosum *k*), diureticum *l*), non drasticum est, & ad calculum valde laudatur. Cortex lanam flavo *m*) rubro, non alto tamen colore tingit, fere ut Rubia *n*). Baccæ & folia contusa, cocta, cum lana, colorem ei viridem impertiunt, cum lixivio saturatum, sine eo dilutum *o*). Folia non mala, lac *q*) plurimum præbere putantur. Rob ad scabiem ovium, drachmarum quatuor & sex pondere perutile *r*). Decorticata carbones dat, ad pulverem pyrium eximios *s*).

822. RHAMNUS spinosus, foliis ovato lanceolatis, serratis, glabris, floribus androgynis, baccis tetrapyrenis *Emend. VI.*

Spina infectoria altera CLUS. *pannon.* p. 106. 107.
Rhamnus solutivus Pannonicus alter I. B. II. p. 57.
& EJUSDEM *Rhamnus Batavicus* ibid.
& *Lycium* LUGD. p. 151. *Italicum* p. 59.
Rhamnus spinis terminalibus, floribus quadrifidis dioicis, corollarum laciniis longitudine tubi, GERARD. p. 462.
Icon ARDUINI *t.* 14.
Rhamnus spinis terminalibus, floribus quadrifidis, hermaphroditis JACQUIN. *obs.* 14. LINN. *II.* p. 1671. Pro varietate GOUAN. *flor.* p. 423.

Inter *Chur & Embs* Cl. DICK: iisdem locis C. GESNER *t*) repererat.

Vulgari catharctico humilior, cortice nigro, foliis longioribus, glabris, ellipticis, lanceolatis, serratis, spinis in ramis senescentibus, floribus in petiolis brevissimis, unifloris, inter folia positis. Flos, quam catharctico minor. Stamina exserta, & fructus subrotundus, cum tuba floris tubum non superante. Bacca nigra, bicollis, tricollis, deberet quadricollis esse, seminibus tribus (quatuorve).

Hujus speciei fructus minus succulenti dicuntur *Graines d'Avignon v*), & rhamni catartici baccis præferuntur, coloremque flavum pulchrum præstant, ad tingendum sericum, sed inconstante *x*) colore, ut creditur. Nam noster KULENKAMPIUS grana in aqua cocta, cum vini tartaro & stanno in aqua regia soluto, deinde cum albis lanis cocta reperit constantem colorem dare. Coria maroquins baccis hujus plantæ flavo tinguntur *y*).

823. RHAMNUS inermis, foliis ovatis, crenulatis *Comm Soc. R. Gott. II.* t. 16.

Alnus nigra baccifera rugosiore folio sive major I. B. I. p. 562.
Frangula altera polycarpos C. B. *prodr.* p. 160.
Rhamnus inermis, floribus dioicis, foliis duplicato crenatis LINN. *I.* p. 280.

In Helvetia subalpina & montana minime rarus. Versus Eremitæ *Agaunensis Cellam* in dumetis, & passim circa *les Plans*, & in Valesia. In Jura frequens, supra *Dornach*; infra *Vallorbe*; circa *Ferriere*, &c. In *Wasserfall*, *Grandvi &c.*

Neglectus nuperis frutex, decempedalis, frondosus. Lignum durum, flavescens: liber aurantius. Folia glaberrima, ora subtiliter crenata, ex ovatis lanceolata. Flores in perbrevibus, unifloris, pedunculis conferti; in aliis arboribus mares soli, feminæ in aliis. Calyx feminino flori campaniformis, quatuor segmentis triangularibus, viridibus. Petala minima, quatuor, subulata. Tuba trifida & quadrifida. Bacca nigra, bicollis, tricollis, quadricollis, majuscula. Semina ad quatuor, trihedra, una facie convexa, duabus planis. Marium plantarum calyx amplus, clausus, pariter quadrifidus, segmentis triangulis; petala minima, rubra, cordata; stamina quatuor, in sinu horum petalorum; tuba brevis globulo terminata, in fundo floris.

824. RHAMNUS *a*) foliis spinosis, ovato lanceolatis, serratis.

Spina infectoria CAMERAR. *Epit.* p. 82. cum suo discrimine & charactere.
Rhamnus catharcticus C. B. BLAKWELL. *t.* 135. a TREWIO emendata *t.* 135. cum charactere ARDUINI *t.* 13.

Rhamnus

b) PREVOT. *medic. paup.* p. 481. LINN. *purg. indig.* drachmis duabus decocti, ad quatuor MATTHIOL. p. 1272. Cortice Frangulæ Poloni se purgant OSASCYNSKI p. 190.
i) *Cist. medic.* p. 434. non est ad manus.
k) ARDUINI.
l) MULLER. *Russ. Gesch. VII. Saml.* p. 97.
m) Cum alumine ARDUIN. Vere in tenui cerevisia per triduum repositus K. *wet. Acad. handl.* 1745. p. 250.
n) K. *swenska wetenska handl.* 1761. T. IV.
o) K. *wetensk handl.* 1745. l. c. p. 248. LINN. *skonsk res.* p. 30. postquam cum betula cocta fuit.
q) BUCHOZ. II. p. 32.
r) SAGAR. *morb. epidem.* p. 56. *Comm. Gotting II.* t. 16.
s) LINN. *Oeland. res.* p. 319. Du HAMEL. I. p. 246.
t) *Epist.* ad I. B. p. 136.
v) Du HAMEL.
x) HELLOT. p. 612.
y) *Art du Maroquineur.*
a) Ex DIOSCORIDE I. c. 102. nihil adgnoscas, nisi *Rhamnum tertium* Paliurum esse.

Rhamnus ſpinis terminalibus, floribus quadrifidis, dioicis, foliis ovatis LINN. *I.* p. 281.
& *Rhamnus ſpinis terminalibus, floribus quadrifidis dioicis, corollæ laciniis longitudine tubi*, GERARD. p. 462.
Creuzdorn CRAMER. *t.* 35.

Minime rara ad ſepes. Majuſculæ arbores inter utrumque lacum *Seedorfenſem.*

Frondoſus & ramoſus frutex, ramis ſeneſcentibus in ſpinas terminatis. Folia ovato lanceolata, nervis convergentibus, ſubtiliter crenata. Flores conferti, in petiolis unifloris, calyce quadrifido, petalis lanceolatis, fuſcis; tuba quadricorni, frequenter tricorni, fructu tetraſpermo, nigro: nempe mares alii majores, alii feminæ minores *b*). In maribus abortivus fructus *c*).

Baccæ vi ſua purgante nomen huic fructui impertierunt. Syrupus inde paratus, *ſolutivus* dicitur *d*), lenior, qui ad duas demum uncias datus officio fungatur *e*), ſitimque faciat *f*). Aliquando tamen hydropem ſanavit *g*), etiam quando conſummatum malum erat *h*): alias nocuit. Sicci fructus drachmæ duæ in decocto purgant: ſuccus a tribus drachmis ad ſex *i*). Cortex etiam vomitum ciet *k*).

Viridem colorem baccæ dant, quarum ſuccus cum ſoluti aluminis pauxillo, in veſica, de camino ſuſpenditur: tunc materies gummoſa, cum fæcibus miſta, in aqua diluitur, per linteum agitur, & exhalationi permittitur *l*). Pulchriorem dant colorem, viridem, ſi ſuccus in vitro clauſo ſervatus fuerit *m*), flavum ſi immaturæ legantur, ſiccentur & tundantur, & addatur alumen *n*).

Baccæ eædem lanam fuſco colore tingunt *o*), & ad nigrum colorem adhibentur *p*). In aceto tritæ baccæ, coctæ *q*) & expreſſæ, cum alumine viridem dant colorem. Denique coria flavo tingunt *r*). Maturiſſimæ baccæ ſpadiceum colorem dant. Cortex viridis etiam flavo tingit.

VITIS TOURNEFORT. t. 384.

LINN. n. 284.

Calyx minimus, quinquedentatus. Floris petala *a*) quinque; etiam ſex, clauſa: inde a calyce ſolvuntur, & inverſa, ad inpoſitæ campanulæ modum, ſtamina tegunt *b*); quoad ab iisdem nunc elaſticis & expanſis decutiantur. Tuba *c*) unica, breviſſima; bacca globoſa tetrapyrenos *d*). Inter apetalas plantas alii Cl Viri repoſuerunt, & ego olim. Circulus coloratus germen ambit, quem alii in quinque glandulas dividunt.

825. VITIS foliis ſemitrilobatis, hirſutis, dentatis.
Vitis vinifera, ſylveſtris, ſeu lambruſca I. B. II. p. 96.
Vitis foliis lobatis ſinuatis mediis LINN. *I.* p. 293.

Magnam partem Orbis terrarum tenet, & etiam nobis ad ſepes frequens provenit, & in ſylvis.

Radix reptatrix. Frutex lignoſus, ſed debilis, ſe convolvens, & capreolis adhæreſcens. Folia in hac ſpecie hirſuta, trilobata, lobis profunde diviſis, ſingulis ſerratis & inciſis. Flores racemoſi, ex petiolis ramoſis; ſic baccæ, quas nigras fert & auſteras: Americanæ nigræ, ſed dulciores *f*), bonum vinum præſtant *g*). Quare non neceſſe videtur, etſi minime id eſt impoſſibile, ex cultis factas eſſe ſylveſtres *h*).

Labruſca, ampelos agria, Oenanthe, foliis ſpiſſis, candicantibus, cæterum geniculata, cortice rimoſo, uvis rubentibus *h**). Alterius uva non matureſcit, quæ Oenanthen florentem producit, altera ad frugem pervenit, parvis acinus, nigra, auſtera *h***).

b) DILLEN. *nov. gener.* t. VIII.
c) FABRICIUS *hutisbac.* p. 44.
d) I. B. *ſont boll.* p. 147.
e) Unam LINN. *purg. indig.*
f) SYDENHAM.
g) CHOMEL.
g) LOSS. L. III. ovſ. 40.
h) EHRMAN. *Alſat.*
i) HORNUNG. *epiſt.* p. 451.
k) PREVOT. *med. paup.* p. 485.
l) Du HAMEL II. p. 215. HIRE *accid. de la vie* p. 678.
m) ARDUIN. p. 16.
n) LINDER. p. 81.
o) K. *ſwenska wetenska handl.* 1711. *trim. IV.*
p) *Art de teindre en ſoye* p. 63.
q) LINDER. *färgekonſt* p. 98.
r) *Mem. de la Societ. de Rouen* p. 280.
s) TOURNEF. A.D. Clauſa SCHMIEDEL. T. VII. f. 3. VALISNER. *Gal. min.* T.V. p. 242. ſex numerat ſtamina.
b) D. Conf. SCHMIEDEL. T. VII. n. 8. NAST. p. 216. 218. t. 1. f. 1. 6. LEDERMULLER *Frühling-Ergezungen*, BLAKWELL. t. 153.
c) TOURNEF. B.
d) Pentapyrena LINN. J. SCHMIEDEL. f. 25.
e) SCHMIEDEL. f. 14. 21. &c.
f) BOLZIUS *geiſtl. akerwerk* p. 56. *Diar.* n. 16. p. 485. & n. 1. p. 181. Du MONT.
g) *Voyag. au Miſſiſ.* p. 366. *Phil. Tranſ.* n. 125. de Virginia. DONK. *nieuw Nederland.* p. 19 ſqq.
h) TARGIONI *viagg III.* p. 151.
*h**) PLIN. L. XXIII. c. 14.
*h***) DIOSCOR. L. V. c. 2.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0425-3

HEDERA *i)* Tournefort. t. 384.
Linn. n. 283.

Calyx quinquangularis, breviſſimus. Petala quinque *k*), rudia, craſſa, ovato lanceolata, linea eminente diviſa, ad cujus latus duo ſunt ſulci. Tuba brevis & recta. Fructus ſucculentus, anguloſus, conicus, & ſemina quinque *l*). Staminum filamenta brevia.

826. HEDERA foliis ſterilibus trilobatis, fructiferis ovato lanceolatis *m*).

α. Junior, aut ſterilis, in regione frigidiori, provoluta, foliis anguloſis.
Hedera, *Helix* Matthiol. p. 627.

β. Adulta, & in regione mitiori, florifera & fructifera, foliis cordato lanceolatis.
Hedera Trag. p. 802. Blakwell. *t.* 188.

Sterilis in ſylvis arbores terramque inveſtit. Fecunda in tota Helvetia calidiori, in pago Aventico. Circa *Interlachen &c.*

Frutex radiculis reptans, quas in foveas murorum, arborum, & rupium inmittit, pernitioſa, ſed ornamento futura parieti, quem eleganter ad tapeti modum conveſtit. Folia firma, pergamena, nervoſa. Flores in umbellam denſam. Semina ſæpe aliqua abortiunt.

Eſt uti in arborem convaleſcit ſine fulcro *n*). Lignum ſpongioſum eſt, & calyces vinum transmittunt *o*).

Sapor amarus, nauſeoſus. Baccas lego ſudorem *p*) movere: vix autem ſolent adhiberi. Folia ad atrophiam puerilem commendantur *q*); & partibus imponuntur, quas cauteria læſerunt, & ulceribus; demum in cataplasmate mammas confirmant *r*), & lac dispellunt. In eryſipelate cum vino auſtero cocta Celsus laudat *s*). Ex foliis coctis mucilago habetur, ad fonticulos utilis, ſi cum emplaſtro diapalma cocta fuerit *t*). Reſina non in ſola Perſia *v*), ſed omnino etiam Genevæ *x*) de Hedera ſtillat, non ingrato ſapore, fragilis, & detergens, quam negari non oporteat, niſi forte frigus regionis moræ fuerit *y*). Eam in dentes cavas mittere Marcellus jubet *z*). Ejus vis balſamica & reſinoſa in tincturam tranſit, quæ cum ſpiritu vini paratur *a*). Eſu baccarum, ad drachmam per octiduum ſumtarum, venereos ſtimulos ſedari Prevot *b*). Fumum ad dolorem poſtici capitis *Theodorus* a Mayerne admovebat, per novem vel decem dies. Cur potam mentis errorem inducere Cælius *c*). Aves baccis illiciuntur *d*).

Plinius *e*) & Avicenna, *aliique, infinitis locis* κισσον Hederam, cum κιστῳ confuderunt, planta coronaria *f*). Inde Hedera purpureo flore Plinii *g*).

RHUS Linn. n. 369.
RHUS Tournefort. t. 381.
& COTINUS T. 380.

Calyx quinquefidus, exiguus *i*). Petala quinque perexigua, lanceolata *k*). Fructus ſubrotundus *l*). Tubæ tres, breviſſimæ. Bacca ſubrotunda. Semen unicum, ſubrotundum, oſſeum.

*827. RHUS racemis plumoſis, foliis ovatis.
Coccygria Clus. *pannon.* p. 98.
Cotinus coriaria Dodon. *pempt.* p. 780.
Rhus foliis ſimplicibus obovatis .Linn. *I.* p. 383.

Supra

i) Hedera Helix fructum non gignit, ſed teneros habet viticulos, folia parva, anguloſa, rubra. Candida fructum fert candidum: nigra nigrum aut croceum, Dioscor. L. II. c. 175. Plinius Ederam ubique ſcribit L. XVI.
k) Tournef. A.
l) E. F.
m) Conf. Linn. p. 292.
n) Lobel. *adverſ.* p. 269. In Anglia diametro 2 palmarum intra 12 annos adtigit Zanon. *letter. V.* p. 339.
o) Worm. *Epiſt.* p. 177.
p) Boyle *utilit. philoſoph experiment. Exerc. V.* p. 224.
q) *Eph. Nat. Cur. Vol. V.* obſ. 520.
r) Dolæus.
s) L. V. c. 28.
t) Floyer. *pharmacobaſ.* p. 135.
v) Hill. *mat. med.* p. 739.
x) Conf. I. B. Lister. in *Phil. Tranſ. abr.* p. 702.
y) I. G. a Bergen *lap. lyd. mat. med.* p. 36. Rejicebat Neuman ad Zimm. p. 857.
z) p. 94. Dari, ſed aliud ab officinarum gummi Brassavola *Exam.* p. 674.
a) Cartheuser. *mater. med. poſt.* p. 257.
b) Plemp. *valet. togat.* p. 334.
c) *Acut.* L. I. c. 16.
d) Longus III. p. 95.
e) Viginti genera demonſtrari L. XXIV. n. 47. 48.
f) L. II T. II. c. 172. &c.
g) L. XVI. c. 34. Defendit Hardouinus.
i) Tournef. C.
k) A. B.
l) G.G.G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0426-8 DFG

Supra *Leucam* in rupibus ad Rhodanum.

Frutex nobis ſepedalis, & humilior, cortice ſature purpureo, interius flavo, alburno albo, ligno flavo, medulla obſcurius flava. Folia ſolidiora, longe petiolata, conjugata, ovata, integerrima & obtuſiſſima, nervos rubros habere ſolent & adfuſum colorem rubrum. Racemi in juniori planta ramoſi, ſetis parvis linearibus, in fecunda & matura ramoſiſſimi, ad magnos angulos diramati, miſti filis plumoſis, ramoſis, cincinnatis. Flos ſubviridis: calyx paulo petalis brevior, fructus difformiter ovatus.

Vis acida & adſtringens, totaque planta ad coriacea opera utilis. Lignum *Fuſtet* ad flavos colores adhibetur: & cum indico ligno *Braſillet* colores dat caſtaneos *m*). Haberi in Servia pro ſuccedaneo Peruviani corticis CRAMER *n*).

BERBERIS TOURNEFORT. t. 385.

LINN. n. 442.

Calyx coloratus fit foliis ſenis, duorum ordinum, interioribus ſubrotundis, majoribus; exterioribus acutis *o*). Petala ſex ſubrotunda *p*): in eorum quolibet duo tumores *q*) flavi, qui verſus petiolum convergunt, & canalem quaſi intercipiunt *r*). Tubæ loco diſcus planus, orbiculatus *t*). Fructus ovatus *v*), cylindricus, diſpermos *x*), etiam tetrapyrenos. Semina longe cylindrica *y*).

828. BERBERIS racemifera, foliis ciliatis.

Berberis MILLER. *t.* 63. BLAKWELL. *t.* 165. cum charactere.
Oxyacantha Galeni TABERNÆMONT. p. 1035.

II. Absque arillis K. *ſwenska handl.* 1749. P. I. BRADL. *improv.* p. 230.

III. Spinis ſimplicibus in Syria RAUWOLF. *flor.* p. 23.

I. III. *Berberis pedunculis racemoſis* LINN. *I.* p. 471.

In ſepibus & dumetis abunde.

Frutex ſepedalis, rectus, ligno fragili. Sub ortu ramorum ſpinæ ternatæ. Folia alterna, petiolata, ſuperne congeſta, elliptica, ciliata, vel argutiſſime ſerrata. In ſummis ramis racemi ramoſi, penduli. Flores flavi; baccæ rubentes, acidæ. Stamina antheris diſtinctis.

Radix flava, amara: cortex ad *icterum* celebratur, & in cereviſia maceratus purgat *a*). Folia, & potiſſimum baccæ, intenſe acidæ *b*), & ſuccus expreſſus, & ſyrupus, & gelatina, & condita quæque alimentum ſuppeditant, potumque in acutis c) morbis gratiſſimum & perutilem, etiam meo experimento; in fervida Ægypto celebratum *d*), quo ipſe P. ALPINUS ſervatus eſt, cum febre peſtifera & diarrhœa laboraret, tum S. PAULI. Idem remedium ad dyſenterias æſtivas I. BAUHINUS laudaverat. Sitim imprimis aufert. Trochiſcos *e*), qui ſuccum recipiunt, jam AVICENNA commendat *f*). Folia vi auſtera ad gingivas confirmandas valent, ſi cum aqua decocta fuerint. In ſale arte GARAYANA parato rubor & vis refrigerans ſupereſt. Cortex flavus, amarus, alvum ducit, & ad album fluorem laudatur *g*).

Cortice radicis coria *Safian* flavo colore tinguntur *h*). Idem cum aqua coctus, laneum filum per horam in ea aqua relictum, flavo tingit *i*). Ex baccis contuſis expreſſus ſuccus cum alumine pulchrum colorem rubrum dat, ad atramenta *k*) tingenda.

Berberum ſemina pro pluvia Siliginis in:poſuerunt *l*).

II. FRUCTU

m) *Art de teindre en Soye* p. 57.
n) *Comm. Lit. Nor.* 1738. *hebd.* 36.
o) TOURNEF. A.
p) ibid.
q) ad B.
r) Elaſtra eſſe, quæ irritata ſtamina cogant diſſilire, & pollinem fundere LINN.
s) BRASSAVOLA p. 374.
t) TOURNEF. C.
v) D.
x) E.
y) E.

a) FLOYER. l. c. p. 160.
b) GEOFROI III. p. 173.
c) BOERHAAVE &c.
d) *Plant. Ægypt.* p. 117. b.
e) RHAZES ad MANSOR. L. III. c. 28.
f) L. V. S. I. tr. IX.
g) LINN. *purg. indig.*
h) LINN. *plant. tinctor.* p. 15.
i) K. *ſwenska wetenska handl.* 1745. p. 251.
k) LINDER. *Färgekonſt* p. 53.
l) *Eph. Nat. Cur. II.* n. 10. obſ. 61.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0427-4 DFG

II. FRUCTU SICCO.

EUONYMUS *a*) Tournefort. t. 388.

Linn. n. 271.

Calycis folia quatuor *b*), per ætatem reflexa. Petala quatuor *c*), ovato lanceolata, ſurſum cava. Stamina in quadratam figuram diſpoſita *d*). Tuba ſimplex. Fructus quatuor partibus *e*) cavis coaptatus, ut quadrilocularis *f*) ſit, & tetracoccus; cæterum coloratus, & ſucculentus, aliquid de bacca habet. Idem operculo quaſi fungoſo quadrato tegitur, ex quo & ſtamina ſe erigunt, & petala. Antheræ gemellæ. Admiſcet ſe numerus quinarius in calyce, petalis, ſtaminibus, loculis, ſeminibus *g*).

829. EUONYMUS foliis ovato lanceolatis, ſerratis, ramis tetragoniis.

Euonymus Camerar. *Epit.* p. 102. Dodon. *pempt.* p. 783.
Carpinus Theophraſti Trag. p. 983.
Euonymus ορειανθοπενταφυλλος Richer.
Euonymus multis, aliis tetragonia I. B. III. P. II. p. 202.
Euonymus floribus plerisque quadrifidis Linn. *I.* p. 287.
Spindelbaum Cramer. *t.* 37.

Minime rarus ad ſepes & in dumetis.

Frutex decempedalis, ligno fragili, cortice quatuor alis elevato, ut rami quadrangulares videantur. Folia conjugata, elliptica, lanceolata, minute circumſerrata, licet ora replicata non raro denticulos abſcondat *h*). Petioli florigeri conjugati, brachiati & multiflori. Petala viridia, ſublutea, fætida: fructus roſeo & purpureo colore; pulpa intus miniata, in qua ſemina ovata, ſubpurpurea.

Ingrato odore & ſapore planta, nauſeoſa; dicitur ſurſum & deorſum alvum movere *i*).

Colorantem & tinctoriam pulpam ſemen ambeuntem in uſus trahi poſſe I. B. Ex bacillis carbones fiunt, pro uſu delineatorum *k*). Lignum fabris tornearii utile eſt; ſed vomitum movere ajunt, dum elaborant *l*). Negat tamen Floyer *m*) decem ſemina, aut foliorum decoctum, cani propinata alvum moviſſe.

830. EUONYMUS pedunculis lateralibus patulis, foliis ſubrotundis, fructibus alatis, Scopoli p. 315.

Euonymus latifolius Clus. *pannon.* p. 94. 95. *hiſt.* L. VI. Scheuchzer. *It. VI.* p. 455.
Euonymos latifolia I. B. II. p. 202.

Pro varietate habet Linnæus.

Scheuchzerus circa thermas Fabarias. Aliam a vulgari Euonymum circa Genevam naſci ajebat Cl. Gesner.

Nuper cum multum in hoc frutice inveniendo laboraſſem, non potui in Helvetia detegere. Sed Chiavenna retulerunt Cl. la Chenal & Chatelain.

Clusius folia Citri foliis æqualia, ovato lanceolata dicit, ſed talia etiam vulgaris habet. Dubitat, num varietas ſit Cl. Jacquin: ſeparat Cl. Scopoli pedunculis quadrifidis, ſexfloris, calyce plerumque quinquefolio, petalis ex rubro viridibus, apice reflexo, capſularum angulis acutis, alatis.

STAPHYLÆA Linn. n. 374.

STAPHYLODENDRON *n*) Tournefort. t. 386.

Calycis folia ovata, colorata *o*), quinque. Petala quinque anguſtiora & minora *p*), elliptica, conniventia. Stamina quinque. Hæc ex circulo balſamico *q*), terminante petiolum, in cujus centro, ſed vallecula interpoſita diſtans, fructus eſt bilocularis *r*) & tri-

a) Euonymus inter Punicam & Laurum figura & mollitie punicæ, flore candidiore, ſiliquis ſeſamaceis, intus granum quadrangulare, lethale Plin. L. XIII. c. 22.
b) Tourn. F.F.F.
c) A.B.C.
d) B.
e) K.
f) H.
g) In iconibus Tournefortii plerisque. Primarium florem Euonymi quinquepartitum eſſe, Reygers. *flor. Gedan.* p. 76.
h) In iconibus Dodonæi & Tragi.
i) Tourn.
k) Du Hamel.
l) K. *ſwenska wetensk. handl.* 1764. *Trim. III.*
m) l. c. p. 124.
n) Trans alpes arbor eſt alba materie, Staphylodendron, fert ſiliquas, in iis nuclei avellanæ ſapore Plin. L. XVI. c. 16. Noſtra.
o) Tourn. 6.7.8.9.10.
p) ibid. 1.2.3.4.5.
q) Scepin. p. 33. Nectario Linn.
r) Tourn. F.G.G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0428-0 DFG

& trilocularis *s*), loculis membranaceis & inflatis, dicoccis *t*). Semina ſubrotunda, dura *v*). Tuba duplex aut triplex.

831. STAPHYLÆA foliis pinnatis LINN. I. p. 386.
Nux veſicaria DODON. *pempt.* p. 818.
Staphylodendron Hort. Aichſtett. vern. ord. frut. t. 8. *f.* 1. I. B. I. P. I. p. 274.
Staphylodendron ſive Piſtacia agreſtis CAMERAR. *Epit.* p. 171.
Exoticam plantam eſſe perſuadeor. Paſſim tamen ad ſepes reperitur. Beræ *im Altenberge.* Inter *Solothurn & Wallenburg.* I. B. proxime ipſam urbem Baſilem, extra portas *Rhenanam & Albanam.* In monte *Muteto* & dumetis trans *Biſam.* Vitoduri, *im Bruderholz.* Scaphuſiæ *im Mühlenthal* MEYER. In agro *Avetico*, ubi vocant *nés coupés.* Aquilejæ.
Arbuſcula etiam 15. & 20. pedum, Fraxini ſimilis. Rami rectiſſimi. Foliaquina, ſeptena, margine cartilagineo, ſubtiliter ſerrato. Sub ramis ſtipulæ magnæ, oloratæ, ovato lanceolatæ & ſubulatæ; ſub primis pinnis minimæ duæ ſtipulæ; ſubloribus coloratæ, ſubulatæ. Flores in racemum pendulum; eorum multi abortut; albi vero ſunt cum rubore extus adſperſo.
Pueri ſemina edunt.
Tamariſcum cum diploſtemonibus relinquo, noſter enim decaſtemon eſt.

PARNASSIA *a*) TOURNEFORTII t. 127.
LINN. n. 384.

Calyx *b*) quinquefolius, flore brevior, ovato lanceolatus. Petala quinque, ex ovatis acuminata *c*), venoſa, expanſa. Quinque ungues roridi, ex cordiformi *d*) ſcutulo educunt in ambitum filamenta erecta fere quindecim, quodque ſuo cornatum globulo *e*); medium longiſſimum, inde ex ordine humiliora. Stamina quinque. Fructus ex conico quadrilaterus *f*), deinde ovatus, valvis quatuor, quator ſemiſeptis *g*), totidem receptaculis, ſemina recipientibus numeroſiſſima *h*), ex nullo. Tubæ quatuor, breves, ovato lanceolatæ, aut ſtigma *i*) quadrifidum, & fructus ſuo apice hiare videtur.

832. PARNASSIA LINN.
Icon GESNER. *lign.* 145. & *t. IV. faſc. I.*
Hepatica alba CORD. p. 153.
Gramen Parnaſſi LOBEL. *ic.* p. 603.
β. Flore pleno JUNG. LOBEL.
In aquoſis minime rara.
Caulis ſimplex, uniflorus, pedalis; in eo caule folium unicum, cordatun, amplexicaule, ad radicem multa petiolata. Flos albus, globuli lutei. Stamin juniora ad fructum adpreſſa *k*), matura expanduntur.

RORELLA RUPP.
ROS SOLIS TOURNEFORT. t. 127.
DROSERA LINN. n. 391.

Calyx tubuloſus, ſemiquinquefidus *l*), parum flore minor. Petala quinque, lanceolata *m*), ſuis baſibus vicina, inde repanda, ex anguſto ungue lateſcunt, fine ſubrotndo. Stamina quinque: fructus ex ovato conicus *n*), unilocularis, quinquevalvis polyſpermos. Tubæ quinque.

s) LINN.
t) G.
v) H.

a) Quod gramen in Parnaſſo M. gignitur, denſius fruticans flore odorato, candido, ſemine parvo, radicibus quinis aut ſenis, digitali craſſitie, candidis, mollibus admodum, dulcibus DIOSCORID. L. IV. c. 28. PLIN. L. XXIV n. 118. Pretioſum gramen ex Parnaſſo PAUL. AEGINETA *ſimpl.* l. 6.
b) TOURNEF. D.
c) A B.
d) C.
e) 14. 16. *Basl. merkwürd.* T. V. p. 548. Tdecim LINN.
f) E.
g) H. H.
h) I.
i) Quatuor ſtigmata obtuſa & foramen protylo LINNÆUS
k) Ut ſe ovario adplicent WAHLBOM *ſponſ. plant.* p. 46.
l) TOURNEF. C.
m) A.
n) G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0429-8 DFG

833. ROËLLA foliis ellipticis, caule nudo, paucifloro.
Rosſolis DODON. p. 474. fig. exterior.
Salſiora ſeu ſponſa ſolis, aut Ros ſolis, vel Rorella THAL. p. 116. *ic. IX. n. 2.*
Ros ſolis major, ſeu longifolius BARRELIER. *ic.* 251. *n.* 11.
Droſera ſcapis radicatis, foliis oblongis LINN. *I.* p. 403.
Hæc in paludoſis vulgatior, circa *Moosſeedorf*, *Vervay*, *&c.* *Aux Marais des Rochers*, de *l'Echette*, *à l'anvers de Sonvilliers* GAGNEBIN.
Radiculæ nigræ, depactæ. Folia in roſulam ſparſa, longe petiolata, ambitu elliptico, obtuſo, inc glabra, inde pleniſſima pilis globuligeris purpureis. Caulis nudus, non ramcus, ſpicam fert paucifloram, florum alborum, fere unilateralem.

834. RORELLA caule nudo, paucifloro, foliis petiolatis, ſubrotundis.
Salſirora ſu Ros ſolis THAL. *ic. IX. n.* 1.
Rorida ſe Ros ſolis major LOBEL. *ic.* p. 811.
Ros ſolis minor, ſeu rotundifolius BARRELIER. *ic.* 251. *n.* 1.
Ros ſolis BLAKWELL. *t.* 432.
Droſera capis radicatis, foliis orbiculatis LINN. *I.* p. 402.
In paludoſis *um den Neuhauſsweyer.* In *Torfeto Löhr.* Circa *Kilchlindach.* *Aux Marais des ruats*, & *de l'Echelette*, *&c.* GAGNEBIN.
Omnia ſimilia, ſed folia orbiculata, paulum etiam circulo breviora *o*).
Acris eſt utraque, ut cutem ulceret & dentibus noceat, taboque oves inficiat. Cum vini ſpiritu tincturam amaram dat. Oleum volatile habere LEIGH *p*). Tincturam ſudorem movere, & plicæ *q*) vi ſpecifica mederi Cl. BONFIGLI. Ad catarrhos laudat SIEGESBECKIUS: ad pulmonum morbos herbam *r*) CHOMELIUS. Diureticam eſſe NICLAUS. Ad lac coagulandum (*Fättmiölk*) *s*), utuntur Rorella, ſuper quam lac calidum caprillum effundunt *t*). Medicis ignota.
Conjungeat utramque LINNÆUS & BOEHMERUS. Nunc ille ſeparat *v*).
Nunquam muto ſpecies in ſe invicem commutari.

STATICE LINN. n. 388.
STATICE TOURNEFORT. t. 177.
& LIMONIUM ibid.

Etſi hæc ſpecies habitu ad *Globulariam accedit*, adque *flores compoſitos*, nimis tamen long aliæ ſpecies diſtant, ut a congregatione florum characterem claſſicum ſumi non debeæ hoc exemplo adpareat. Calyx *x*) noſtræ infundibuliformis, inverſe conicus, ora ıcca & nitente finitur, & adpictum habet calycem exteriorem, non vere diſtinctum *y*). Petala quinque, in ſpeciem infundibuli dilatata, ex petiolo in ovalem ambum terminata. Ex iis ſtamina quinque. Semen unicum, rotundum, quinque tubi coronatum *z*).

*835. STATICE ſcapo ſimplici, capitato, foliis linearibus LINN. I. p. 394.
I. *Minoralpina.*
Caryophyllus montanus minor C. B. *prodr.*
Gram, etſi non placet ſtatura, *polyanthemon minus* .DODON. *pempt.* ad p. 564.
Statice montana minor I. R. H. & *minima* ibid.
II. *Majoı*, fabuletorum marinorum, etiam Germanicorum, circa *Goslar*, *Regenſtein &c.*
Gram polyanthemon majus DODON. *pempt.* p. cit.
α. β. Statice HILL. *V. t.* 3.
Statice caule ſimplici, capitato, foliis linearibus LINN. *I.* p. 394.
In ſummis alpibus *Griſeis.*
Ex radice lignoſa, depacta, plurima folia, & multi caules: graminea illa, glabra & firma. Cates ſemipedales, nudi, uniflori. Floridum nempe capitulum ex multis floribus congregatur, convexum, pene globoſum. Squama grandis, ovata, quemque florem ſuſcipit. Calycis oræ nitentes eminent. Petala violacea. Toti capitulo vagina ſubjicitur, quæcer maturitatem reflexa, & lacera, caulem ſummum continet.

LINUM

o) FLOYER. *pytobaſ.* p. 175.
p) *Natur. hiſt of Lancashire* p. 95.
q) Negat SIEGESBEK.
r) p. 181. b.
s) *Satyr. Sileſ VII.* n. 1. *Mantiſſ.* NEUMAN. Ex *edit.* ZIMMERMAN p. 42. FLOYER. p. 175. *Act. hafn. IV.* obſ. 58.
t) K. *ſwenska wetensk Acad.* 1749. n. 1.
v) *Flor. Lipſ.* p. 153.
x) TOURNEF. D. D.
y) IDEM.
z) IDEM.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0430-9 DFG

LINUM Tournefort. t. 176.

Linn. n. 389.

Calyx quinquefolius: petala quinque, basi sua *a*) vicina, sensim repanda & latescentia. Fructus rotundus *b*), conicus *c*), decemlocularis; tubæ quinque. In unica *d*) specie quaternarius numerus succedit in jura quinarii. Rudimenta quinque aliorum staminum addit Linnæus.

836. LINUM. . . .

Linum sylvestre Matthiol. p. 416. *sativum plane referens* I. B. III. p. 492. lege 452.
Linum arvense C. B. *Bas.* p. 62.

Flore albo, roseo, Boehmer. *flor.* p. 153.

Linum calycibus capsulisque mucronatis, petalis crenatis, foliis lanceolatis, alternis, caule subsolitario Linn. *l.* p. 397.

In agris & vervactis circa Basileam, Bernam, & in universa Helvetia. Non puto a *sativo* differre.

Caulis annuus, pedalis; folia inordinata, glauca, levia, graminea, acuta. Flores per superiorem partem caulis, in petiolis unifloris, cærulei, petalis quasi adrosis & serratis. Calycis foliola mucronata, oris albis. Semina plana *e*), glabra, utrinque ex ovatis acuta.

Sativum Linum plurimi facio, cujus beneficam vim sæpe in aliis sim expertus, non raro in me ipso. Putes levitatem superficialem seminis indicare mitem & innoxiam naturam farinæ, quæ est in semine. Ex eo butyrum parari potest *f*), & oleum vulgo paratur, minori, quam ex papavere, ubertate *g*). Cum aqua infusum, emolliente & mitigante vi plerasque alias plantas superat, ad faucium inflammationes, injectum, vel gargarismi in modum adhibitum. In cataplasmate ad inflammatos tumores, etiam criticos leniendos, & dolorem auferendum nihil mitius. In clysteribus & cataplasmatibus adversus phrenitidem semen Cælius adhibebat *h*). Oleum ad hæmorrhoides *i*), ad ambusta, & in clysteribus *k*), etiam ad volvulum beneficum. Placenta ab expresso oleo superstes, cum lacte, ad hernias incarceratas *l*) valet.

Interno usu infusum theiforme seminis tusses *m*), dolores nephriticos, & a transitu calculi subnatos, solatur, quo uti mallem, quam oleo, jam multo facilius *in* rancidam acrimoniam degeneraturo. *In* pleuritide *n*), nephritide *o*), dysenteria *p*), in hæmoptoe *q*), empyemate *r*), ad sanguinem effusum solvendum *s*) idem utile est. Neque valde id oleum ad cibum *t*) commendaverim, quo tamen aliæ gentes *v*) utuntur. In colores hoc oleum recipi notum est, eoque artificio diuturnitatem, mitemque colorum confluxum, a nuperis pictoribus antiquorum inventis additum fuisse.

Oeconomicos usus ad telas, ad lintea omitto.

837. LINUM foliis linearibus, lanceolatis, aristatis, calycibus ovato lanceolatis, semimembranaceis.

Linum montanum, foliis tenuibus, erectis, flore amplo, cæruleo Zanon. p. 137. 146.
An *Linum sylvestre, angustifolium, cæruleum, amplo flore* Magnol. *bot.* p. 161?
An *Linum sylvestre cæruleum perenne erectius, flore & capitulo majore* Rai *Syn. III.* p. 361. cujus iconem Millerus dedit 166? Videtur ex specimine a Cel. Hudson misso.
Linum sylvestre cæruleum, folio acuto Scheuchzer. *It. VII.* p. 515.
Linum calycibus acuminatis, foliis lanceolatis, sparsis, strictis, scabris, acuminatis, caule tereti, basi ramoso Linn. *l.* p. 398.
Linum calycibus rotundatis, infirmis, reflexis, caulibus declinatis Jacquin. *vindob. n.* 24.
Linum alpinum Ejusd.

Difficilis synonymia in planta facili, in montosis Juræ & in alpibus frequentissima. Maxima

a) Tournef. C.
b) Malpighi ic. 235. 260.
c) E.
d) Malpighi ic. 204.
e) Griendel. obs. 7. f. 4.
f) Grew. *phytol. hist.* p. 19.
g) Spielman. *Inst. Chem.* p. 75.
h) l. c. 10.
i) Sylv. ad Musuen.
k) Roger. *lavemens antivener.*
l) Parsons. *theatr.* p. 300.
m) Pro certo remedio *Satyr. Silef. IV.* n. 4.
n) *Eph. Nat. Cur. I. ann.* 3. obs. 218. Hildan. *med.* Sylvaticus in Musuen. p. 185.
o) *Eph. Nat. Cur.* l. c.
p) Lange *Remed. domestic. Brunsvit.* p. 283.
q) *Eph. Nat.* 6. 7. obs. 209. *Journ. de med.* ann. 1762 m. Juillet. ubi rancidum requiritur.
r) M. Hofman. *Eph. Nat. Cur. Cent. X. app.* obs. 33.
s) Lange ibid.
t) Gratum, si absque calore extractum fuerit Hill. *mat. med.* p. 528.
v) Hungari *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann.* 6. 7. obs. 209.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0431-5 DFG

xima copia legi in monte *Montendre* vallis *du Lac de Joux*: tum in monte *Dolaz*, *Thuiri*: in alpibus Aquilejenſibus ubique; in *Luan*, *ſur Champ*, *Ovannaz*, *Enzeinda*, *Prapioz*, & in Valeſiæ monte *Fouly*, *Val de Lie*, &c.

Planta Anglica altior eſt, Siberica etiam procerior.

Noſtræ radix multiceps, lignoſa, perennis. Caulis folioſus, quando ſemina maturavit, etiam in alpibus pedalis, cubitalis. Folia glauca, variæ latitudinis, ſemper tamen latiora, quam in ſequente, duriora, quam in priori. Calycis folia duorum ordinum. Tria exteriora lanceolata, ariſtata, viridiora: duo interiora latiora, ovata, magis albis oris, ariſta aut molli, aut nulla *x*). Flos cæruleus; apprime deciduus, ungue late albo: idem amplior eſt, pro plantæ portione, quam ſativi.

838. LINUM foliis linearibus, calycibus longe ariſtatis.

Plerumque fere carneo flore reperitur.

Lini ſylveſtris anguſtifolii III. varietas CLUS. *Pannon.* p. 305.

Deinde flore albo, puro, aut purpureis lineis ſtriato.

Linum ſylveſtre anguſtifolium, flore albo IIII. CLUS. *pannon.* p. 303. 304.

Linum oxyphyllum multicaule BOCCONE p. 166. *t.* 125.

Linum calycibus acuminatis, foliis ſparſis, linearibus ſetaceis, retrorſum ſcabris LINN. *I.* p. 398.

Hæc ſpecies Lini non adſcendit in alpes, & ne in montes quidem, ſed ad vias in toto agro Aventico, circa *Roche*, *Fontaine*, *au Tombey*, circa *Mathod*, *Moncharans*, *Biel*, ſupra *Cheire*, in Valeſia, ubique frequens eſt. I. B. in monte *Crenzach* & prope *Lærach*.

Radix etiam lignoſa; caules plurimi, duri, erecti, brachiati, quaſi fruticoſi; in ſummitate ramos longos, pene nudos, alternos emittunt, non vere dichotomi. Folia dura, anguſtiſſima, acuta, ſulcata; in imis caulibus denſiſſime congeſta, ut totos obducant: ſuperne etiam frequentia. Flores perinde, ut in prioribus, in petiolis unifloris, perinde caduci. Calycis folia longe ariſtata. Petala plerumque dilutiſſime carnea *y*), lineis picta purpureis. Staminum filamenta baſi lata, triangulari.

Odor gratus, ſapor acer & aromaticus.

839. LINUM foliis conjugatis, ovatis, calycibus ariſtatis, patulis, lanceolatis.

Icon GESNERI *æn.* 94.

Alſine verna, glabra, floſculis albis, vel potius Linum minimum I. B. III. p. 455.

Chamælinum ſubrotundo folio BARRELIER. *ic.* 1165. *n.* 1.

Αλπικολεπτοκαυλελειος RICHER.

Linum catharticum BLAKWELL. *t.* 368.

Linum foliis oppoſitis, ovato lanceolatis, caule dichotomo, corollis acutis LINN. *I.* p. 399.

Nihil frequentius in pratis, etiam udis, & locis gramineis.

Cauliculi erecti, dodrantales, brachiati, non dichotomi. Folia conjugata, glauca, elliptica; ima obtuſa; ſuperiora lanceolata. Petala, quæ prioribus rotunde terminantur, hic lanceolata, alba, ungue luteo. Stamina unguibus ſuis pene connata.

Amariſſima planta, alvum absque incommodo movet, ſive ſiccatæ drachmam ſumſeris, ſive manipulum in ſero lactis, vel in aqua per noctem infuderis, maneque biberis *z*).

*840. LINUM tetrapetalon, caule ramoſiſſimo, dichotomo BLAIR. p. 180.

Radiola vulgaris, ſerpyllifolia RAI *Syn. III.* p. 345. *t.* 15. *f.* 3.

Herniaria PRESTON ad RAI *meth. plant.*

Linokarpum ſerpylli folio, multicaule & multiflorum MICHELI *nov. gen.* p. 23. *t.* 21.

Chamælinum vulgare VAILLANT. *botan. Paris.* p. 33. *t.* 4. *f.* 6.

Radiola DILLEN. *nov. gener.* p. 127. *t.* 7. *Eph. Nat. Cur. Cent. V. VI. append. t.* 9.

Icon OEDERI *t.* 178.

Linum foliis oppoſitis, caule dichotomo, floribus tetrandris, tetragynis LINN. *I.* p. 402.

Mülhuſiæ Cl. HOFER hanc civem noſtris addidit. CHERLERUS Baſileæ in arenoſis ad *Wieſam* in M. S. Ego abunde ultra *Cellam* in ſabuletis.

Ex gracili radice cauliculus dichotomus, ramoſus, diviſus & ſubdiviſus adſcendit, & denique umbellam facit ramorum fere ſibi æqualium. Folia ex rotundis lanceolata. Flores in ſummis ramis faſciculati, petiolis filiformibus erectis. Calyx quadrifolius, lanceolatus. Petala quatuor, ovata, emarginata. Stamina quatuor & tubæ totidem. Fructus octilocularis, octo contindt ſemina.

TELE-

x) Juniori calyci folia alterne acuta eſſe & ovata SCRPIN. p. 34.

y) Alba circa *Löbrach* KORNIG.

z) MORISON. LINN. *obſtacul. mediciu.* p. 11.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0432-1 DFG

TELEPHIUM Tournefort. t. 128.
Linn. n. 377.

Calyx *a*) petali longitudine, foliis quinque cavis. Petala quinque ovata *b*). Fructus triquetrus *c*), trivalvis, unilocularis *d*). Tuba ſimplex, brevis & craſſa. Stigmata tria acuta. Semina ſubrotunda, plurima ad unum receptaculum *e*).

*841. TELEPHIUM foliis alternis Linn. I. p. 388.
Telephium legitimum Imperat. VII. Clus. p. LXVII.
In Valeſia circa *Sedunum*, *Gonthey*. *Aux Platrieres de Sierre.*
Caules procumbentes, toti folioſi, foliis glaucis, ovato lanceolatis, imis rotundioribus. Flores albi, in ſumma planta umbellati, ex brevibus petiolis, unifloris.

CORRIGIOLA Linn. n. 378.
POLYGONIFOLIA Dillen. *nov. gener.* t. 3. p. 95.
Eph. Nat. Cur. Cent. V. VI. app. t. 9. f. 20.

Calycis folia quinque acuta. Petala quinque, exigua, ſubrotunda. Stamina quinque. Semen unicum, nudum, triquetrum. Tubæ tres.

842. CORRIGIOLA Linn. I. p. 388.
Halimus ὀρεανθολευκοφερὴς Richer.
Polygoni vel Linifolia per terram ſparſa, flore Scorpioidis I. B. III. p. 379.
Polygonum littoreum minus, floſculis ſpadiceo albicantibus C. B. *prodr.* p. 131. Birr. *ſpec. inaug.* p. 8. cum charactere.
Polygonifolia per terram ſparſa, folio Scorpioidis Rai. Tournef. *plant. autour de Paris* p. 127. cum deſcriptione.
Alſine paluſtris minor, folio oblongo repens, floribus parvis, racemi modo junctis, albis, roſaceis Lindern Tournefort. *Alſat.* p. 115. *t.* 2. C.
Baſileæ ad *Wieſam*. Etiam *Viviſci* ſimilibus locis Gagnebin, & abunde ultra *Cellam*. Mülhuſiæ ad torrentem *Dollern* vulgatiſſima.
Caules proſtrati, ramoſi; folia glauca, anguſta, progrediendo paulum lateſcentia. Stipulæ binatæ, acutæ, argenteæ. Flores racemoſi, in ultimis ramis congeſti, ad petiolos multifloros ſeſſiles. Calyx campaniformis, connivens, ſegmentis ala membranacea alba, & ſæpe fuſca, auctis, unde ille habitus ex ſpadico albicans. Petala ovalia, albiſſima.

POTAMOGETON *a*) Tournefort. t. 103.
Linn. n. 170.

Folia fere ad ramorum ortum conjugata, cæterum alterna. Petala quatuor ovata, nuda, petiolata, lanceolata *b*), duabus foveis, duabus antheris apta. Stamina vel quatuor *c*), vel octo. Etſi enim in nonnullis quatuor filamenta gemellas antheras gerunt, & ſtamina vere quaterna ſunt, dantur tamen & aliæ ſpecies *d*), in quibus octo antheræ gemellæ reperiuntur. Semina nuda quatuor, ex ovatis acuminata *e*); tubis incurvis, breviſſimis, transverſim impoſitis, etiam rectis.

843. POTAMOGETON foliis firmis, petiolatis, ovatis, natantibus Linn. I. p. 182.
Potamogeton Fuchs. p. 651.
In ſtagnis & in fluviis tranquillioribus ubique. Bernæ in brachiis Arolæ.
Folia tota aquæ innatant, ad Nympheæ modum, firma perinde, nervis ellipticis, ipſa ovato lanceolata, longe petiolata. Spica floralis ex foliorum alis erigitur, longa, denſa, gracilis. Vaginæ maximæ.

a) Tournefort. ad A.
b) A.B.
c) E.
d) F.G.
e) G.H.

a) Potamogeton foliis betæ minoribus, tamen & hirſutioribus, paulum ſuperveniens extra aquam Dioscor. L. IV. c. 96. Plin. L. XXVI. n. 33. Castor aliter noverat, folio tenui veluti equinis ſetis, thyrſo longo, levi, in aquam natantem Plin. ib.
b) Tourner. A. B.
c) Linn.
d) Oeder. t. 222.
e) D. E.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0433-7

844. POTAMOGETON. . . .
Potamogeton rotundifolium alterum LOESEL. p. 206. *ic.* 65. RAI *Syn. III.* p. 149.
Nunquam reperi, ſed habeo ex horto ſicco HAGENBACHII, Bernæ lectum.
Folia orbiculata, dura, ut in priori: caulis fluitans, & ex intervallis radiculas edens.
A ſequente vere differt, etſi florem non vidi.

845. POTAMOGETON foliis tenuibus, cordatis, amplexicaulibus LINN. I. p. 182.
Potamogeton tertia DODON. p. 582. *folio anguſtiori.*
Icon OEDERI *t.* 196.
Icon GESNERI *an. n.* 145.
In lacubus & ſtagnis Helvetiæ vulgo.
Folia tenuia, viridiſſima, pellucida, ut charta eſt oleo intincta, cæterum cordiformia, caulem hamis rotundis amplexa, alterna, ad flores conjugata, nervoſa, undulata. Spica brevis, & craſſa, in valido obliquo pedunculo, ex ala folii. Vaginæ nullæ, aut perbreves.

846. POTAMOGETON foliis tenuibus, ellipticis, nervis convergentibus.
Icon GESNERI *VIII. & IX. lign.*
Potamogeton altera DODON. p. 582.
Lapathum fluitans, folio longo, ſerrato I. B. II. p. 988.
Long pondweed PETIVER. *herbal. t.* 5.
Icon OEDERI *t.* 195.
Potamogeton foliis lanceolatis, oppoſitis, ſubundulatis LINN. *I.* p. 183.
In lacubus Helvetiæ, longiſſima, decem & viginti Orgyarum planta, integras mediis in aquis ſylvulas efficit; ſed etiam in foſſas ſubit, circa *Gampelen*, *&c.*
Folia longa, ovata, acuminata, nitidiſſima, nervis ellipticis, ſed per transverſos ramos conjunctis *f)*, ora plicata, ut ſerrata videri poſſit, etſi non eſt. Pediculi craſſiſſimi, curvi; ſpicæ denſæ, cylindricæ. Vaginæ maximæ & latiſſimæ.

847. POTAMOGETON foliis tenuibus, longiſſime lanceolatis.
Fontinalis major lucens I. B. III. p. 777.
Potamogeton foliis lanceolatis, planis, in petiolos deſinentibus LINN. *I.* p. 183.
Minime rara in lacubus & fluviis, foſſisque paludoſis.
Dubitabam, num ſeparari oporteret, nunc ſeparo. *Habitus natatilis*: folia prælonga, multo minus lata, lanceolata, & per oram undulata, longitudine latitudinem multoties ſuperante. Vaginæ magnæ, virides: ſpicæ minus denſæ, in petiolis prælongis, multo, quam in priori, longioribus.

848. POTAMOGETON foliis lanceolatis, alternis, undulatis, ſerratis LINN. I. p. 183.
Puſillum fontilapathum LOBEL. *ic.* p. 286.
Tribulus aquaticus minor CLUS. *pannon.* p. 715.
In rivulis, quorum fluentum inclinatis caulibus ſequitur.
Folia alterna, nervis tribus parallelis, per ramos rectangulos cum medio nervo conjunctis; ora undulata, contracta, emittente ſpinulas, denticulosve, lanceolata cæterum, oris longe parallelis. In ſumma parte plantæ ex alis petioli triunciales: ſpica pauciflora, ad octo flores. Vaginæ albæ & breves.

849. POTAMOGETON caule dichotomo, foliis conjugatis, ellipticis, complicatis, imbricatis.
Fontalis media lucens I. B. III. p. 777.
Tribulus aquaticus minor CLUS. *pannon.* p. 714.
Potamogeton foliis ovatis, acuminatis, oppoſitis, confertis, caulibus dichotomis, ſpica quadriflora LINN. *I.* p. 108.
Vulgo in rivis.
Folia conjugata, latiuſcula, juxta nervum plicata, ut anguſtiora videantur, lanceolata, acuta, in ſumma planta congeſta, imbricata, non ſerrata. Petiolus floriger brevis, reflexus: ſpica exigua, pauciflora, rotunda, in qua vix ſupra quatuor ſemina matureſcant. Caulis dichotomus.

850. POTA-

f) Bene PETIVER.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0434-2 DFG

850. POTAMOGETON foliis gramineis, petiolis erectis, vaginis laxis, numeroſiſſimis.
An *Icon* GESNERI 148?
Potamogeton gramineum, latiuſculum, foliis & ramificationibus denſiſſime ſtipatis RAI *Syn. III.* p. 149. *t.* 4. *f.* 3.
Potamogeton foliis lineari lanceolatis, alternis, ſeſſilibus, ſtipula brevioribus LINN. *I.* p. 184. OEDER. *t.* 222.
Graminis alicujus ſimile, caule longo, plano, foliis lineatis, lineis parallelis, cæterum longe linearibus, lente decreſcentibus, neque ſerratis, neque undulatis, ad ortum ramorum conjugatis. Vaginæ copioſiſſimæ & maximæ, ex quo habitu adgnoſcas. Petioli breves, recti. Semina pauca, ſed maxima. Vaginæ florales petioli longitudine. Locus excidit.

851. POTAMOGETON caulibus compreſſis, foliis gramineis, lanceolatis, ſpicis pauciſloris.
Potamogeton ramoſum, caule compreſſo, folio Graminis canini DILLEN. *Catalog. Gieſſ.* p. 122. *&c.*
Potamogeton gramineum, latifolium LOESEL. p. 206. *n.* 66.
Icon OEDERI *t.* 203. optime.
Potamogeton foliis linearibus, obtuſis, caule compreſſo LINN. *I.* p. 183.
Annon *Broad pondweed* PETIVER. *t.* 5.
In paludoſis circa *Gümligen & Muri.* Baſileæ, in fonte Palatii Durlacenſis. *Fridelingæ* STÆHELINUS.
Habitus fluitans & obſequioſus prioris. Folia graminea, plerumque dum ſiccantur undulata, tamen & plana, acute lanceolata & ariſtata. Caulis pallens, compreſſus, non teres. Stipulæ albæ, breviſſimæ. Vaginæ albæ, unciales. Spicæ pauciſloræ. Seminum craſſiorum.

852. POTAMOGETON caule terete, foliis peranguſtis, ſpicis pauciſloris, minimis.
Potamogeton gramineum, ramoſum C. B. *prodr.* 101. I. B. III. p. 778.
Icon GESNERI 147.
Potamogeton gramineum, tenuifolium LOESEL. p. 206. *ic.* 67.
Narrow pondweed PETIVER. *t.* 5. OEDER. *t.* 186.
Potamogeton puſillum, folio gramineo breviori VAILLANT. *t.* 32. *f.* 4.
Potamogeton foliis linearibus, oppoſitis, alternisque, diſtinctis, baſi patentibus, caule tereti, LINN. *I.* p. 184.
In paludoſis *Gürbenmoos*, in *Reuſa* flumine, &c.
Habitus idem, ſed tenerior & gracilior: folia multa, conjugata, peranguſta & debilia, uncialia & ultra. Vagina ramorum longa, duplo folio latior, appreſſa, breviter eminens; floralis, lata, elliptico lanceolata. Spicæ plurimæ in petiolis uncialibus & biuncialibus, teneris, floribus minimis, & paucis, circa quatuor, & ſex. Caules teretes.

853. POTAMOGETON caule terete, foliis linearibus, planis, ſpica multiflora, ſeneſcente longiſſima & interrupta.
Potamogeton puſillum BOCCONE *plant. rar. Sicil.* p. 42. *t.* 20. *f.* 5.
Myriophyllum Maratriphylla, paluſtre alterum LOBEL. p. 792.
Icon GESNERI 146.
Potamogeton ingens, gramineo folio, longiori VAILLANT. *t.* 32. *f.* 3. junior planta.
Potamogeton maritimum, ramoſiſſimum, grandiuſculis capitulis, capillaceo folio PLUKNET. *t.* 216. *f.* 5.
Fine graß pondweed PETIVER. *t.* 5.
Potamogeton foliis linearibus, alternis, diſtinctis, inferne vaginantibus LINN. *I.* p. 184.
Paſſim Tiguri, Baſileæ, Gottingæ, circa *Seelhofen.*
Caulium habitus ſimilis: folia plana, peranguſta, etiam longiora, biuncialia. Spicæ florum primum congeſtorum, multorum, ad viginti & ultra, deinde longis & nudis intervallis diſtinctorum, ut petiolos etiam pedales viderim. Vaginæ ſtrictæ, breviter bifidæ, in ortu albeſcentes. Stipulæ ſine capillaceo. Semina grandia.
Has tres ſpecies ex minoribus Potamogetonibus ſolas profero, neque ſuſtineo plures diſtinguere, etſi ultima planta noſtra a VAILLANTII planta ſpica brevi, & folio latiori, a *marina* ſpica prælonga, & folio anguſtiori forte ſeparari poſſit.

XII. CALY-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0435-8

XII. CALYCIFLORÆ.

SALICARIA Tournefort. t. 129.

LYTHRUM Linn. n. 604.

Calyx cylindricus, ſex majoribus erectis *f*) denticulis inciſus, & in majori ſpecie ſex aliis introrſum converſis. Ex ſumma calycis ora petala ſex *g*), patentia, elliptica: ſed ex baſi calycis ſtamina duodecim, in majori ſpecie, quorum ſena de calyce eminent, ſena eodem teguntur. In altera ſpecie ſtamina tantum ſena. In fundo calycis ovarium biloculare *h*). Tuba calyce brevior, apice globoſo *i*). Semina numeroſa *k*).

854. SALICARIA foliis lanceolatis, ſubhirſutis, floribus ſpicatis.

Lyſimachia altera Camerar. *Epit.* p. 687.

Lyſimachia purpurea Tabernæmont. p. 854.

Lythrum foliis oppoſitis, cordato lanceolatis, floribus ſpicatis, dodecandris Linn. *I.* p. 640.

Varietas trifolia Boccone *muſ. di piant.* p. 167. Spigel. *L. I. c.* 10.

Quadrifolia C. B. Boccone.

Foliis anguſtiſſimis Amman. *plant. ruthen.* p. 69. ab Hubero circa *Comum* lecta.

Nihil vulgatius ad foſſas & ripas.

Caulis anguloſus, erectus, in ſumma parte ramoſus, tetragonus. Folia conjugata, ovato lanceolata. In ſummis ramis ſpicæ longæ, florales, denſæ, ex congeſtis ſemiverticillis trifloris, exiguis foliis intermiſtis. Petala flaccida, purpurea.

In medicina vix nota eſt; ad dyſenteriam *l*) tamen cum aliqui laudaſſent, Cl. Haenius *m*) pulverem ad drachmam, & quatuor ad ſcrupulos ſumtum, in diarrhœa utilem reperit, cui ſua adſtrictoria vi, poſt præmiſſas purgationes, medetur. In laxitate a diarrhœa & dyſenteria ſuperſtite ejusdem plantæ utilitatem Idem confirmat *n*). Adſtringere, neque debiliter, certum eſt, cum decocto ejus plantæ ſubacta pellis ovina in bonum, molle, & albiſſimum corium tranſierit *o*), & in pelle capreoli *p*) eadem utilitas conſpicua fuerit.

Bonum pabulum eadem præſtat *q*).

855. SALICARIA foliis linearibus, floribus per alas ſeſſilibus. ad Rupp. t. 6. p. 147.

Hyſſopifolia aquatica I. B. III. p. 792.

Hyſſopifolia C. B. prodr. p. 108.

Lythrum foliis alternis linearibus, floribus hexandris Linn. *I.* p. 142.

Non eſt *Lyſimachia minor, rubro flore* Clus. *Pannon.* p. 477. 478 *r*).

In Helvetia rara. Baſileæ C. B. & Stæhelinus, nuper etiam Cl. la Chenal. Mülhuſiæ Cl. Hofer in ſylvis udis.

Caules erecti, plerumque parum ramoſi, niſi ex radice, dodrantales & humiliores. Folia glauca, linearia, glabra, fere bina, inordinata. Flores in alis foliorum ſolitarii & bini. Calyx Salicariæ tubuloſus, quinque vel ſex ſegmentis latis, triangulis, rectis, ſex aliis gracilibus reflexis. Petala quinque vel ſex, ex ſummo calyce, roſea, ovato lanceolata, linea diviſa. Stamina totidem, ex imo calyce, deficientibus ſupernis. Fructus intra calycem cylindricus, bilocularis, polyſpermos. Tuba ſimplex, globulo terminata.

PEPLIS Linn. n. 446.

PORTULA Dillen. *nov. gener.* p. 133. t. 7.

GLAUCOIDES Micheli t. 18.

Calyx in ſex ſegmenta erecta, & ſex alia introrſum recurva, acute ſectus, ampliſſimus, campaniformis *s*), pene globoſus. Ex calyce etiam prodeunt petala ſex, elliptica, acuta *t*), quæ perſæpe deficiunt, & in omnibus, quæ legimus, exemplis, Gottingæ & circa Cellam nulla fuerunt. Stamina ex calyce ſex *v*). Tuba apice globoſa *x*).

Fructus

f) Tournef. C.C.
g) A.
h) F.
i) D.D.
k) H.
l) Boccone *oſſerv.* p. 215.
m) *Rat. medend. III.* p. 214. ſqq.
n) IV. p. 232.
o) Gleditsch.
p) p. 35.
q) Schreber. III. *Saml.*
r) Conf. Jacquin.
s) Dillen. B. E. Micheli C. C. Oeder. Vaillant.
t) Dillen. F. Micheli D. D. ovata Oeder.
v) Oeder. Vaillant.
x) Micheli G. Oeder.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0436-4 DFG

Fructus tener *y*), ſubrotundus, conicus *yy*), bilocularis *z*); in eo ſemina multa *zz*), hinc convexa, inde plana.

856. PEPLIS petalis ſenis, ſæpiſſime apetala.
Alſine fluviatilis TABERNÆM. p. 713.
Anagallis Serpyllifolia aquatica I. B. III. p. 372.
Alſine paluſtris minor, Serpylli folia C. B. *Prodr.* p. 118. *Bas.* p. 74.
Glaux aquatica, folio ſubrotundo LOESEL. p. 106. *ic.* 20.
Glaux altera, ſubrotundo folio BOCCONE *t.* 84. VAILLANT. p. 80. cum deſcript. *f.* 5. *t.* 15.
Glaux paluſtris, flore ſtriato, clauſo, folio Portulacæ PETIT. *lettres* p. 45. cum icone.
Glaucoides paluſtre Portulacæ folio, purpureo flore MICHELI p. 21. *t.* 18.
Icon OEDERI *t.* 64.
Peplis floribus apetalis LINN. p. 474.
In udis circa *Telonium Wieſæ* C. B. In alnetis ad *Wieſam Basl. merkwürd.* p. 711. *Mulhuſiæ* in ſylvis udis. Rara in Helvetia planta, frequentior in Saxonia inferiori.
Caules anguloſi, ſerpentes, ſubinde radiculas demittunt, dodrantales, pedales. Folia conjugata, glabra, longe petiolata, ſubrotunda. Flores in alis foliorum ſeſſiles. Petala purpurea, elliptica, fugacia.
Summa ſimilitudo calycis, floris, fructus, cum Peplide, Hyſſopifoliam in hac claſſe retinet, cum iſta Salicariam.

y) OEDER. DILLEN. ut ſemina pelluceant.
yy) MICHELI G.
z) IDEM H.
zz) I. OEDER.

I. PLANTÆ PETALODEÆ.

VII. DIPLOSTEMONES *a*).

DIPLOSANTHERÆ Royen. p. 439.

Hoc communi nomine comprehenduntur aliquot ordines naturales, quibus commune eſt, bis tot ſtamina habere, quot ſunt calycis ſegmenta, aut petala. Rationem iſtam plus valere debere, quam ſimplicem numerum, exemplo conſtat Hypopitydis, Rutæ, Paridis, in quibus aut in eadem ſtirpe, aut in eadem certe ſpecie, flores numeros 4. & 5. etiam 3. & 6. in ſuis petalis ſibi permittunt. His enim omnibus floribus ſtamina conſtanter ſunt in ratione dupla ad diviſiones floris, octo ad quatuor, decem ad quinque, duodecim ad ſex. Neque tamen diſſimulari debet, in nonnullis Geraniis, Sedis, Alſines & Myoſotidis ſpeciebus, dimidium numerum ſtaminum deſiderari, ut petala non ſuperent. Verum etiam hic plerumque aut veſtigia ſtaminum ſuperſunt, quæ deficiunt, ut in Geraniis, potiſſimum Africanis, aut in eadem ſpecie modo dupla ſunt ſtamina in ſolo uberiori, modo dimidio pauciora in ſteriliori, quod exemplum in Myoſotide certum eſt. Præterea reliquæ notæ, univerſusque habitus, non ſinunt, ob hanc ſolam in ſtaminibus notam, ſimillimas plantas divellere, ut Alſines duas tenuifolias, mediam & hypericifoliam, ſpergulas duas &c.

1. CARYOPHYLLEÆ Linn. *ord. nat.* n. 22.

His plerumque calyx quinquefolius, aut quinquefidus: petala quinque: fructus unilocularis, polyſpermos, petalis circumdatus. Raro numerus petalorum ad quatuor & ad tria uſque diminuitur.

ELATINE Linn. n. 502.

POTAMOPITYS Buxbaum. *Comm. Acad. Petrop.* T. I. p. 243.

ALSINASTRUM Vaillant. T. I. f. 6.

Calyx *quadrifolius*, *foliolis ſubrotundis*. Petala quatuor, ovata, patula. Stamina octo. Tubæ quatuor. *Fructus quadrilocularis*, *quadrivalvis*, *polyſpermos*. In altera ſpecie ternarius numerus pro quaternario ſuccedit.

857. ELATINE foliis verticillatis Linn. I. p. 527.
Ericoides facie pinaſtellæ Rupp. ed. noſtr. p. 90. Buxbaum. *plant. hal.* p. 105.
Alſinaſtrum Gallii folio Vaillant. p. 6. *t.* 1. *f.* 6. Characterem Buxbaumius culpat *b*), Recentem cum non viderim, corrigere nequeo.
& *Alſinaſtrum Gratiolæ folio* I. R. H.
Potamopitys Buxbaum l. c. *t.* 8. *f.* 2.
Circa Mülhuſiam Cl. Hofer.
Caulis inferius radiculas fluitantes per aquam dimittit, inde erectus, non ramoſus, dodrantalis, latiuſculus. Folia Gallii lineata; inferiora acutiora, reflexa; ſuperiora obtuſa, latiora, patula, ovato lanceolata, verticillatim ex caule nata, octo ad duodecim. Flores in brevibus pedicillis albi.

858. ELATINE foliis conjugatis (oppoſitis) Linn. ibid.
Hydropiper Buxbaum. *Cent. II.* p. 35. *t.* 37. *f.* 3.
Alſinaſtrum Serpyllifolium, *flore albo*, *tetrapetalo* Vaillant. p. 5. *t.* 2. *f.* 2.
& *Alſinaſtrum Serpyllifolium*, *flore roſeo*, *tripetalo* Ejusd. ibid. *f.* 1.
Icon Oederi *t.* 146.
Circa Mülhuſiam. Ego reperi circa *Engeſen* ultra *Hanoveram* in udis.
Cauliculi exigui, ramoſi, diffuſi ſubinde radiati. Folia ovato lanceolata, & elliptico lanceolata, conjugata. Flores in petiolis unifloris, colore ſubroſeo, petalis & calycibus ovatis, calyce majori.

CHERLERIA

a) *Method. ſtud. botan.* edit. a. 1736 p. 19. not. h. *b*) *Nov. Eph. Nat. Cur. Vol. I.* obſ. 8.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0438-6 DFG

CHERLERIA Haller. *It. Helvet.* n. 79.
Linn. n. 570.

Calyx quinquefolius: ſtamina decem: fructus unilocularis, triſpermos, acuminatus. Sed loco petalorum, quinque cordati ungues, qui quinque ſtamina præferunt; uti alia quinque ex calycis intervallis prodeunt. Hi ungues ſunt hujus plantæ petala. Tubæ tres. Semina hinc convexa, inde planum angulum faciunt.

*859. CHERLERIA *It. Helv. II.* n. 79. T. XXI. Linn. I. p 608. Seguier. *plant. veron. Suppl.* p. 180. t. 4. f. 3.
Sedum montanum perpuſillum, luteolis floribus Parkinson. p. 737. 738.
Sedum montanum perpuſillum, luteum Morison. *III.* p. 471. *ſ.* 12. *t.* 6. *f.* 14.
Lychnis alpina muſcoſis foliis, denſius ſtipatis, floribus parvis, calyce duriori Plukner. *Almag.* p. 235. *t.* 42. *f.* 8.
Knawel affinis Haller. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1736 *hebd.* 13. *t.* 1. *f.* 5.
In alpibus altioribus ubique. Legi in monte *Gemmi*, *Leitern*, *Gotthard.* In glacialibus ſupra *Bagnes*, in *S. Bernhardo*, *Sempronio* M. alpibus *Griſeis*: circa *Chammouny*: In monte *Fouly*, *Audon*, *Prapioz* &c.
Ceſpites facit late ſparſos & denſiſſimos: cauliculos habet repentes, perennes, duarum, aut trium unciarum, ſubinde fundentes roſulas denſiſſimas foliorum lanceolatorum; ad caulem folia conjugata, denſe congeſta, firmula, peranguſta, linearia, acuta. Petioli numeroſi, vix bilineares, ex mediis roſulis floſculum gerunt unicum, perpetuo eminentem. Calycis folia ſtriata, ovato lanceolata, cava. Omnia vireſcunt. Cel. Seguier quinque vera petala in ſua planta deſcribit. Hæc in noſtra nunquam reperiuntur. Viciſſim Vir Cl. ſtamina omnia ex ambitu fructus filamentis capillaribus nata depingit, non ex unguibus noſtris. Negat ea petala Cl. Scopoli *c*).

ALSINE Tournefortii t. 106.

ALSINE Linn. n. 380. pentaſtemon, tubis ternis.
ARENARIA Linn. n. 569. decaſtemon, tubis ternis, petalis integris.
STELLARIA Linn. n. 568. tubis ternis, decaſtemon, petalis bipartitis.
SPERGULA Linn. n. 586. tubis quinis.
SAGINA Linn. n. 176. tetraſtemon.
MOEHRINGIA Linn. n. 494. octoſtemon.
& HOLOSTEUM Linn. n. 104. triſtemon.

Cum mihi methodus naturalis ſola placeat, non potui hoc genus etiam Bauhinis perſpicuum divellere. Etſi enim aliqua commoditas in hac diviſione eſſe videtur, tamen non poteſt ullo modo Alſine tenuifolia ab altera ſimillima divelli, quarum una pentaſtemon ſit, altera decaſtemon. Ita genus Alſines expungetur. Porro Stellaria ab Arenaria non magis differt, quam Lychnides quadrifidæ a bifidis, quas Linnæus conjunctas relinquit: aut Drabæ petalis integris & bifidis. Spergula ab Arenaria ob ſolas tubas non videtur ſeparari poſſe, cum Spergula ſegetalis Arenariæ torfaceæ nodoſæ adeo ſimilis ſit. Tetrapetalam Alſinen fugacem a ſimillima alpina pentapetala Alſines ſpecie ſeparare non ſuſtinui, neque ob ſola ſtamina Mœhringiam a Sagina. Quare genus naturale cum Tournefortio conſervavi, ut tamen in ordines diviſerem, qui Linnæana genera repræſentant.

I. FLORE TETRAPETALO.

SAGINA Linn. tetraſtemon, &
MOEHRINGIA Linn. octoſtemon.

860. ALSINE, octoſtemon foliis connatis, linearibus.
Alſine muſcoſa quibusdam I. B. III. p. 365.
Alſine montana, capillaceo folio C. B. Scheuchzer. *It. VII.* p. 508. Plukner, *t.* 75. *f.* 1.

c) *Flor. Carniol.* p. 500.

Alſine ſaxatilis LINDER. *hort. t.* 2.
Alſine tenuifolia, muſcoſa I. R. H. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 149. SEGUIER. *t.* 5. *f.* 1.
Alſine polygonoides, foliis tenuiſſimis, per genicula binis, ad ſummitatem polyanthos PLUKNET. p. 22. *t.* 74. *f.* 3.
Mœhringia LINN. *I.* p. 515.

Nihil frequentius ad rupes humidas, & ſaxa torrentium adſpergine rorida. Cauliculi teneri, dodrantales, ramoſiſſimi. Folia longa, linearia, gracilia, in origine lata, confluentia, ut a caule vere perforentur. Flores in longis petiolis unifloris, ex alis foliorum natis. Calyx patulus; ſic petala anguſta, elliptica, lanceolata, lactea. Fructus ex ovato conicus.

861. ALSINE tetraſtemon, foliis connatis, lanceolatis.
Hyſſopus Salomonis MONTALBANI.
Saxifragia annua, Anglica, Alſines foliis PLOT. *Oxfordshir.* p. 149. *t.* 9. *f.* 9.
Alſine ſaxifraga, anguſtifolia, minima, montana COLUMN. p. 290. 292. ob octo ſtamina.
Alſinella muſcoſo flore repens DILLEN. *nov. gen.* p. 124. *t.* 6.
Alſine ſaxifraga, graminifolia, floribus tetrapetalis, herbidis & muſcoſis PLUKNET. *t.* 74.
Alſine minima, flore fugaci I. R. H. VAILLANT. *f.* 2.
Alſine puſilla, graminea, flore tetrapetalo SEGUIER. *II.* p. 421. *t.* 5. *f.* 3. LIND. *hort. t.* 8. bene.
Sagina ramis procumbentibus, petalis breviſſimis LINN. *I.* p. 185.

Nihil vulgatius in areis glareoſis hortorum, in teſtis plantas alentibus, in torfaceis v. gr. *Löhr.* Exmini mis plantis eſt, biuncialis, caule ramoſo, annuo. Folia baſi latiuſcula caulem amplexa, connata & perfoliata, linearia, parum acuta, faſciculatim ramos terminant. Petioli ex alis foliorum ſemunciales, uniflori. Flores plerumque clauſi: calycis foliola acuta; petala quatuor, calyce minora, ovata, alba, in ſpontaneis etiam nulla *a*); tubæ quatuor, & quatuor ſtamina. Addit Cl. JACQUIN intercurrere plantas fructu pentapetalo, tubis fructus quinis.

II. FLORE PENTAPETALO.

I. INTEGRO.

ALSINES ſp. LINN.

SPERGULA LINN. n. 586.

& ARENARIA n. 569.

862. ALSINE foliis linearibus, connatis, pediculis longiſſimis, unifloris *Emend. I.* n. 71. *Catal. rar.* n. 497.
Alſine alpina repens, capillaceo folio. floribus ſolitariis, albis, pentapetalis, pediculo longo fultis, petalis ſubrotundis & integris MICHELI *hort. flor.* p. 5.
Icon OEDERI *t.* 12.
& ex ea *Stellaria foliis ſubulatis, ſcabris, ſubbifloris, petalis emarginatis, germinibus oblongis, calycibus ſtriatis* LINN. *I.* p. 604. ſed noſtræ petala non ſunt emarginata, neque OEDERIANÆ.
Hæc eſt *Mœhringia*, in qua ſtamina decem, ſtylos tres MONTINUS reperit *diſſ.* p. 2.
Alſine tenuifolia, pediculis florum longiſſimis VAILLANT. p. 8.
Spergula foliis oppoſitis, linearibus, levibus, pedunculis ſolitariis, longiſſimis, caule repente, LINN. *I.* p. 631.

In udis rupibus, inter muſcos, in monte *Javernaz, Chaud commun, Prapioz, Jeman, Iſenau, Speluga, S. Bernhard, Mole, Taveyannaz, Col de Ferry, Tompey.* In planitiem deſcendit, cum circa *Pariſios* naſcatur, & verſus *Luganum.*

Valde ſimilis paulo prioris Alſines *fugacis* 861. mollis, radice multicipite, ceſpitoſa, cauliculis diffuſis, triuncialibus, brachiatis, divaricatis, ſubhirſutis. Folia graminea, lineata, peranguſta, ad terram congeſta, ad caulem pauca, in origine ſua latiuſcula, & a caule perforata. Flores per ætatem nutantes, vix aperti, in prælongis petiolis, uncialibus, & biuncialibus, unifloris. Calycis foliola quinque, obtuſa, oris albis. Petala quinque ovata, alba. Stamina decem. Fructus ovato conicus, tubis quinque, in quinque valvas diſilit, duplo calyce longiores & cartilagineas.

*863. ALSINE foliis linearibus, obtuſis, calycibus viſcidis *Emend. I.* n. 70. †
Alſine polygonoides, foliis brevibus, flore albo LINN. *I.* p. 178.

Alpina & montana. Reperi in monte *Enzeinda, Taveyannaz*, in *Prapioz, Audon, Martinets,*

a) *Vindob.* ad p. 26.

Martinets, *Dent de midi*, *Fouly*, *Furcula*, Alpibus ſupra *Kienthal*. In ſuis montibus abunde Cl. GAGNEBIN.

Radix longa, ramoſa, multiceps; caules vix dodrantales, procumbentes, ſicci, albi, alterne flexi, flaccidi, debiles. Folia congeſta, imbricata, ut caulem tegant, obſcure viridia, mollia, glabra, tamen latiuſcula, fine obtuſo, etiam acuta: Suprema, ſub floralibus petiolis, lanceolata, oris albis, hæc connata, ut a caule perforentur. Summi cauliculi in petiolis ſemuncialibus aliquot præferunt flores. Calycis quinque folia, ex ovatis lanceolata, oris albis, ſubviridia, ſubhirſuta. Petala alba, ovata, calyce parum majora. Fructus ovatus, de calyce eminet, valvis quinque. Stamina decem; tubæ tres.

*864. ALSINE caule flaccido, dichotomo, foliis linearibus, acutis. †

In loco *die Clus*, qua ex *Canderſteg* aditur vallis *Gaſternthal* Cl. DICKIUS. Miſit etiam ex alpibus pedemontanis Cl. BELLARDUS.

Caulis infirmus, quatuor ſexve unciarum, ſæpe in ſummitate dichotomus, tamen ut etiam in tres ramos ex uno puncto findatur. Folia amplexicaulia, ſi accurate inſpexeris latiuſcula, ad dimidiam lineam & ultra, linearia, lineata, acuta, patula, ſub floribus ovato lanceolata. Flores in ramis nudis, aut unico pare foliorum præditis, unifloris, uncialibus, etiam longioribus, ſubhirſutis. Calycis folia lineata, lanceolata, peracuta. Petala quinque, alba, ovata, longitudine calycis. Stamina decem, petalis paulo breviora. Tubæ tres breviores.

*865. ALSINE foliis lineari lanceolatis, hirſutis, calyce petalis æquali. †

An *Alſine alpina, multiflora, capillaceo folio, flore minore* SEGUIER. *Supplement.* p. 177? cum decaſtemonem dicat.

Cum *Alſines tenuifoliæ* nomine apud Auctores videtur tradita fuiſſe, quæ nobis in ſegetibus, in muris vulgo naſcitur, tum inter ſtipulas, & Genevæ *ſur les tranchées*.

Radix exilis. Caulis erectus, teres, ſubhirſutus, trientalis, ramoſus, & dichotomus, tamen ut alter truncus altero major ſit, & medius unicus flos ex angulo ſurgat. Folia amplexicaulia & connata, atque perfoliata, lanceolata, latiuſcula, longe mucronata. Flores numeroſi, in ramoſis pediculis erecti, & cernui. Calyx petalis major, ſegmentis ovato lanceolatis; ſic petala, etſi breviora. Stamina decem. Fructus ex ovato conicus. Tubæ tres. Caulis, folia, calyx, levi hirſutie teguntur, & ſubviſcida ſunt.

866. ALSINE foliis linearibus, glabris, petalis calyce brevioribus.

Alſine pentaſtemon, gramineis foliis geniculata SEGUIER. p. 175.

Alſine tenuifolia I. B. III. p. 364. VAILLANT. p. 7. *t.* 3. *f.* 1. SEGUIER. p. 418. *t.* 6. *f.* 2. ex icone, ſed habet *pentaſtemonem gramineis foliis geniculatam Supplem.* p. 175. & videtur adeo tenuifoliam ſuam a ſua pentaſtemone ſeparare.

Arenaria foliis ſubulatis, caule paniculato, pedunculis ſimplicibus, capſulis erectis, petalis calyce brevioribus LINN. *I.* p. 607. ſed noſtra eſt pentandra. An ad priorem.

Similibus locis pervulgaris, inter ſtipulas v. gr. inter *Rohthauß* & rivulum.

Ex minima radice cauliculi ſemidodrantales, grandes, brachiati, glabri, ramoſi potius, quam dichotomi, ut ſupremi flores inferioribus altius ſe efferant. Folia ſimilia priori, ſed glabra, longiora, tamen latiuſcula & in origine connata, ſulcata; ea ſede caulis nodoſus. Petioli florigeri pertenues. Calycis folia lineata, ovato lanceolata, ariſtata, alis albis, glabra, ſæpe pariter hirſuta. Petala ovata, calyce minora, exigua. Stamina quinque. Fructus ovato conicus, ſuperne inanis. Tubæ tres. Amat folia floresque in faſciculos per ſummos ramos collectos habere. A priori etiam differt, quod altior ſit, minus dura, & petala ad calycem etiam minorem rationem habeant.

Hanc, quando in loco pingui adolevit, habet Cl. LA CHENAL pro *Alſine ſegetali, gramineis foliis, unum latus ſpectantibus* VAILLANT. t. 3. f. 3. quæ magis dichotoma & nutans eſſe videtur, & foliis longioribus differre. Stamina ſuæ octo Cl. LA CHENAL, quina ſuæ VAILLANTIUS tribuit. Circa Baſileam.

867. ALSINE foliis linearibus, petalis calyce longioribus.

Alſine ελατινελειος RICHER.

Alſine caryophylloides tenuifolia, flore albo, punctato PLUKNET. p. 22. *t.* 7. *f.* 3.

Alsine glabra, tenuissimis foliis, floribus albis HERMAN. *Paradis. Batav.* p. 12.
Alsine saxatilis & multiflora, capillaceo folio I. R. H. VAILLANT. p. 7. *t.* 2. *f.* 3. *It. hercyn. n.* 15.
Alsine alpina, minima, glabra SCHEUCHZER. *It. II.* p. 129.
Arenaria foliis subulatis, caulibus paniculatis, calycum foliolis ovatis LINN. *I.* p. 609.

In rupibus alpium, Juræ montis *b*) & montium Hercynicorum ubique; etiam in planitiem descendit, *à la Rape* prope *Roche*.

Radices incredibilem numerum caulium efferunt, qui in densissimum cespitem congregantur, semidodrantales sunt, & ramosissimi, maxime multiflori. Folia linearia, sed latiuscula, arguta, connata, glabra. Flores ex alis sinuque foliorum latiusculorum, ovato lanceolatorum. in petiolis brevibus, unifloris. Calyx lineatus, ovato lanceolatus, minus, quam sequenti, durus. Petala ovata, alba, calyce majora. Stamina decem. Tubæ tres breves. Tota planta glabra.

*868. ALSINE foliis sulcatis, recurvis, radicalibus linearibus, congestis, caulinis lanceolatis *Emend. I.* n. 73. Conf. SEGUIER. p. 173. †
Alsine saxatilis, Laricis folio, flore minori MAGNOL. *hort. reg.* p. 11. *t.* 2. ex fide plantæ Cl. COMMERSONII, & SCHEUCHZERI. Icon foliis convenit, differt ramosis petiolis.

Altiorum alpium est, vallis *Ursariæ*, *Gotthardi*, *Enzeindaz*, *S. Bernhard*, *Früla*.

Radix etiam perennis, multiceps, cespitosa, foliis circa terram & imum caulem valde congestis, glaucis, duris, linearibus, ad alterum latus curvis. Caules ne trientales quidem, uniflori, aut pauciflori, superne subhirsuti. Folia caulina pauca, latiuscula, connata, lanceolata. Calyx subhirsutus, profunde sulcatus, ovato lanceolatus. Petala magna, ad sex lineas, alba, ovata. Stamina decem. Tubæ tres.

869. ALSINE foliis linearibus, angustissimis, calycibus tubulosis, villosis.
Alsine alpina, junceo folio C. B. *prodr.* p. 118. RAI *&c.*
Auricula muris pulchro flore, folio tenuissimo I. B. III. p. 360. petalis incisis.
Arenaria foliis setaceis, caule superne nudiusculo, calycibus subhirsutis LINN. *I.* p. 607.

In montanis & alpinis. In lapidosis montis *Thuiri* legi, qua primum in vallem subitur, quæ Anthoram alit. In alpinis passim. In *Prapioz*, *Salanfe*, *Arbignon*, *Praborgne*; supra *Wasen*. Inter *Airolo & Faido*. Ad lacum Silienſem. In *Pilato* monte.

Crassa, lignosa radix, cespitem multorum caulium producit, semipedalium, semisubrectorum, durorum, hirsutorum. Inferne plurima folia habent peranguſta, plerumque ad alteram partem conjecta, & curva, superiora ramorum pene nuda sunt. Flores ex summa planta in petiolis subhirsutis, unifloris. Calyx longus, cylindricus, lineatus, subhirsutus. Petala lineata, ovata. Stamina decem. Tubæ tres. Fructus longus, cylindricus.

*870. ALSINE foliis filiformibus, pungentibus, calycibus aristatis t. 17.
Alsine foliis setaceis, calycibus aristatis, petalis integris, brevibus LINN. *I.* p. 389.
Alsine polygonoides, tenuifolia, floſculis ad longitudinem caulis velut in spicam dispositis RAI *Syn. III.* p. 346. ex fide speciminis a DILLENIO missi.
Alsine &c. SEGUIER. *Supplem.* p. 174.

In arenosis *à la grande Eau* prope Aquilegiam; in area Arcis *St. Tryphon*, & in insula *Montdeni*, passimque in Gubernio Aquilejensi; tum in Valesia circa *Sedunum*, *Branson*. Etiam *à la tuillerie de Grandson*: prope *Concise* Cl. GAGNEBIN, & in Castello *Iſtein*.

Caules annui, erecti, pedales, teretes, cespitosi, ramosi, subhirsuti. Folia fasciculata ob ramorum numerum, omnibus aliis Alsines speciebus tenuiora, setacea, longa, acutissima, tamen ut basibus latis, connatis, a caule perforentur. Flores in junioribus plantis ex alis, in maturis quasi umbellati. Calyces aristati, pungentes, lineati. Petala ovata, alba. Stamina quinque *c*), tubæ tres.

871. ALSINE foliis superioribus fasciculatis.
Polygonum ανβαλσωειδης RICHER.
Arenaria I. B. III. p. 723.
Alsine nodosa Germanica C. B. *prodr.* p. 118.
Polygonum foliis gramineis alterum LOESEL. p. 204. *ic.* 64.
Alsine paluſtris Ericæ folio, polygonoides, articulis crebrioribus, flore albo, pulchello PLUKNET p. 23. *t.* 7. *f.* 4.
Spergula foliis oppositis, subulatis, lævibus, caulibus simplicibus LINN. *I.* p. 630.
Icon OEDERI *t.* 96.

In tor-

b) *Basler Merkwürd. V.* p. 543.

c) Etiam SEGUIER. Decem JACQUIN. obſ. 1. p. 31.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0442-7 DFG

In torfaceis prope *Pümpliz & Löhr* ex ipſis everſis ceſpitibus abunde: circa *Seedorf*; circa *Anet*, *Morat*, &c.

Radix perexigua. Cauliculi palmares, geniculis tumidi, erecti, aut proſtrati, ramoſi. Folia ad terram uncialia, paulum pulpoſa, viridiſſima, uncialia, ad caulem brevia, conjugata, connata, tamen ut, in ſuperiori parte plantæ, junioris rami prima folia ſingulis foliis inſideant, iisque faciem impertiant verticillatam. In ſummis ramis ex petiolis unifloris flores erecti, ſpecioſi. Calyx ovatus, oris albis, non ſtriatus. Petala ovato lanceolata, lactea. Stamina decem. Fructus piriformis, quinque valvis dehiſcens. Tubæ quinque. Semen reniforme, rugoſum.

872. ALSINE foliis linearibus, ſtipulis ovato lanceolatis, argenteis.

Spergula purpurea I. B. III. p. 722.

Alſine Spergulæ facie, ſeu Spergula minor, ſubcæruleo flore C. B. *prodr.* p. 119. LINDERN. *Tournef. Alſ. t. 4. f. 2.*

Polygonum foliis gramineis, Spergulæ capitulis LOESEL. *ic.* 63.

Arenaria foliis filiformibus, ſtipulis membranaceis, vaginantibus LINN. *I.* p. 606.

Minus frequens in Helvetia, quam in Germania. Circa Baſileam C. B. inter *novam Domum* & arcem *Oetlingen d)*. Ad *Wieſam* & in agris verſus *Wyl* CHERLER. Mülhuſiæ in agris arenoſis. In glareoſis reperi ad Arolam *im Rätisboden* vallis Haſeliæ. Prope *Nidau*. Super *Viége* Valeſiæ.

Cauliculi proſtrati, ramoſiſſimi *e)*; ſummitates villoſæ & viſcoſæ. Folia linearia, firmula, conjugata. Iis junioris rami minora folia inſident. Sub foliis duæ ſtipulæ ſiccæ, ſplendentes, ovato lanceolatæ, quibus aliæ minores, ad ramos pertinentes, accedunt. Ex omnibus foliorum alis, in petiolis unifloris, brevibus, flores calyce viſcido, longe lanceolato, petalis quinque, ovatis, cavis, ex cæruleo purpuraſcentibus. Stamina in noſtris *f)* quinque antheris gemellis: ſic in *marina*, non diffitente LINNÆO, ut adpareat Alſines Linnæanæ genus ſtare non poſſe. Tubæ tres, etiam quinque *g)*.

Varietatem *marinam* in Helvetia non reperi.

873. ALSINE foliis verticillatis, ſeminibus rotundis.

Spergula DODON. *Cereal.* p. 139. *hiſt.* p. 137. I. B. III. p. 722. Du HAMEL T. VI. p. 150. 151. *t.* 1.

Spergula foliis verticillatis, floribus decandris LINN. *I.* p. 630.

C. B. in paluſtribus ad *Wieſam*. Cl. MIEG infra *Burgfelden* & inter pratum Sclopetarium & *Alſchwyl*. Bernæ non rara, in adſcenſu ad montem *Gurten* ſupra villam *der Spiegel*. In ſegetibus Valeſiæ, vallis *Ober Ormond*, *Ferriere*, &c. Inter *Bellinzonam* & *Magadin*.

Caules debiles, male ſubrecti, ramoſi, in ſumma parte dichotomi. Folia verticillata *h)*, ab octo ad viginti, quibus alia fere æqualia folia junioris rami inſident: cæterum teretia, ſulcata, linearia. Flores in ſummis ramis nudis, divaricatis. Calyx viſcidus, ovatus, oris albis. Petala ovata, lactei coloris. Stamina a quinque ad decem *i)*. Fructus conicus, quinquevalvis. Tubæ quinque. Semina rotunda, nigra, marginata *k)*. Petioli *l)* florales, dum ſemen maturatur, reflectuntur & nutant.

In Belgio ad paſtum pecoris feritur, isque cultus nunc etiam in Germaniam tranſiit. Celeris eſt incrementi, & a pecore amatur. Cum Secali feritur *m)*.

Spergula ſemine plano, membranacea n) ala cincto nondum a nobis detecta eſt. Ea apud LINNÆUM & inter Arenarias reperitur, & inter Spergulas p. 606. 630.

Pentandram vocat REYGERUS *n*)*, decandram facit LOEFLING. p. 143. Eam ait Cl. GUNNERUS nunc ad pabula coli, cum vulgaris bobus diſpliceat *o)*.

*874. ALSINE foliis ſulcatis, argute lanceolatis, petiolis unifloris.

Alſine ſpinoſa, minima, montana AMBROSINI *phytogr.* p. 34. quæ

Alſine Bononienſis, non aculeata BOCCONE *plant. rar. t.* 12. mala icon.

Arenaria minor, Camphoratæ folio PETIVER. *gazophylac. t.* 34. *n.* 12.

Alſine uniflora & grandiflora, foliis acuminatis, glabris, petalis integris ALLIONE tab. 10.

Arenaria foliis ſubulatis, ſtriatis, radicalibus confertis, caulibus unifloris LINN. *I.* p. 608.

Raram

d) *Basler Merkwürd. VI.* p. 199.
e) Conf. GERARD. p. 408.
f) Octo FABRICIUS *butisb.* p. 59. Decem LINNÆUS.
g) MIEG. in *litt.*
h) Conjugata eſſe RAI *meth.* p. 32. Duo folia quinquefida JUNG. *phytogr.*
i) Conf. SCOPOLI p. 497.
k) Pingit GREW. t. 73.
l) Etiam tres FABRICIUS l. c.
m) *Cell. Landwirthſch. Societ.* I. p. 14. 15. BRADLEY *farm. direct.* p. 56. GLEDITSCH. *Abhandl. II.* p. 285.
n) DILLEN. *Eph. Nat. Cur. Cent. V.* obſ. 38.
n)* *Flor. Gedan.* p. 81.
o) GUNNER. *flor. Norveg.* p. 17.

Raram plantam Cl. DIVERNOI legit in monte *Chaſſeron*. Etiam Cl. LE CLERC miſit, circa Genevam lectam. Inter meas etiam reperio, loci oblitus.

Refert varietatem anguſtifoliam Myoſotidis alpinæ, ſed facile ſeparatur petalis integris.

Radix perennis, multiceps. Caulis ad terram ramoſus, humilis, bipedalis, folioſus; in quoque caule flos unus, etiam bini. Folia rigida, ſulcata, latiuſcula, lanceolata, ariſtata, margine & nervo ſubhirſuto. Petioli erecti, longi, uniflori, duobus foliis veſtiti. Calycis folia ovato lanceolata. Petala alba, ovata, omnium Alſines ſpecierum petalis integris maxima. Stamina decem. Tubæ tres. Fructus conicus, perbrevis, quinquevalvis.

875. ALSINE foliis ovato lanceolatis, ſubhirſutis, petalis calyce brevioribus.

Alſine minor FUCHS. p. 23. TABERNÆM. p. 708.

Alſine minima DODON. p. 30.

Alſine minor, multicaulis C. B. *Bas.* p. 74. RAI I. R. H. In herbis ſiccis C. B. cum eo nomine erat *Alſine media*, & noſtra cum nomine *Alſines minoris Lini capitulis.*

Arenaria foliis ſubovatis, acutis, ſeſſilibus, corollis calyce brevioribus LINN. *I.* p. 606.

Alſinanthemum MICHEL. *Hort. Flor.* p. 109.

Nihil frequentius in muris, vallis, locis macilentis. Etiam in alpes adſcendit, ſupra *Praborgne.*

Cauliculi projecti, ramoſi, quatuor unciarum, cum foliis & calyce ſubhirſuti. Folia duriuſcula, ex ovatis lanceolata, ariſtata, per oras ciliata. Flos in petiolis unifloris exiguus, petalis calyce minoribus, ellipticis. Stamina nobis decem; tubæ tres. Semina reniformia, aſpera. Reperio in notis, me petala aliquando bifida vidiſſe.

876. ALSINE foliis ovato lanceolatis, ciliatis, petalis calyce majoribus t. 17.

Alſine minor, montana, magno flore RAI *Syll* p. 59. *Hiſt.*

Alſine Serpylli folio, multicaulis & multiflora SEGUIER. *I.* p. 421. *t.* 5. *f.* 2. quæ pilos exprimit.

Arenaria foliis ovatis, ciliatis, acutis LINN. *I.* p. 608. &

Arenaria foliis ovatis, nervoſis, ſeſſilibus, acutis, corollis calyce majoribus LINN. p. 605.

Nihil frequentius in alpinis ſaxoſis.

Ad præcedentem proxime accedit: folia aliquid pulpoſi & ſolidi habent, mucro minus argutus eſt: petala triplo majora, ut calycem longe ſuperent. Caulis & folia ſubhirſuta, iſta ſcabra, etiam per oras vel magis ciliata, vel certe hactenus. Radix major, *maxime multicaulis. Aliquando longius proſerpit*, & laxiori eſt habitu; cæterum nullum verum diſcrimen reperio.

877. ALSINE caule recto, proſtrato, foliis ovatis *Emend. III.* n. 196. †

An *Alſine alpina Anagallidis folio* ZANONI p. 13. *t.* 10. *f.* 12. Non tamen undique reſpondet.

Alſine paluſtris, Serpylli folio SCHEUCHZER. *It. II.* p. 129. ex fide horti ſicci.

In altioribus alpibus *S. Bernhard, Gotthardo, Ovanna, Fouly*, M. *du Trient*; circa originem Rhodani, ſupra *Chamouny.*

Multa habet prioris, ſed caules penitus proſtratos, longos; folia perfecte rotunda, absque acumine, ad baſin paulum ciliata. Flores in petiolis brevibus, calyce ovato lanceolato, non arguto: petalis ovatis, calycem ſuperantibus.

Alia planta ex horto Pariſino mihi miſſa eſt, variis notis diverſa, tenerior, petiolis florigeris inprimis multo longioribus, foliis tamen lanceolatis.

878. ALSINE foliis ovato lanceolatis, trinerviis.

Alſine media TABERNÆM. p. 707. excepto flore.

Alſine Plantaginis folio I. B. III. p. 363.

Alſine foliis ovatis, acutis, petiolatis, nervoſis LINN. *I.* p. 605.

In ſylvis potiſſimum abiegnis non rara.

Facies utcumque mediæ 880: caulis durior, hirſutus, ramoſus, pedalis. Folia ovato lanceolata, trinervia, quinquenervia, ſubhirſuta, in origine connata. Flores in longis petiolis, unifloris. Calyx longe lanceolatus. Petala alba, elliptica, calyce breviora. Fructus conicus. Stamina decem. Tubæ tres.

III. PETALIS SERRATIS.

HOLOSTEUM DILLEN. *nov. gen.* p. 130. t. 6. LINN. n. 104.

879. ALSINE floribus umbellatis, petalis ſerratis.

Holoſteum

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0444-8 DFG

Holoſteum caryophylleum, arvenſe TABERNÆM. p. 233. bene.
Caryophyllus arvenſis, umbelliferus I. B. III. p. 61.
Alſine verna, glabra, floribus umbellatis, albis I. R. H. VAILLANT. p. 7. non autem icon *t.* 3 *f.* 2
Holoſteum floribus umbellatis LINN. *I.* p. 130.

In Germania, quam in Helvetia frequentior. Baſileæ paſſim, verſus *Wieſæ* pontem reperi, & extra portam *Blaſianam*. Mülhuſiæ ad vinearum aggeres. *Tiguri* locis aridis.

Caulis annuus, dodrantalis, erectus. Folia glauca, elliptica; ima ovata, deinde amplexicaulia, ovato lanceolata; ſuperiora elliptica. Superior pars caulis ambitur ſtipulis brevibus, lanceolatis, & dividitur in longos ſex, ſeptem, petiolos, unifloros, qui umbellam efficiunt. Calyx ovato lanceolatus. Petala fere conniventia, extus ſubrubella dum immatura ſunt, deinde alba, tridentata, etſi aliquis dentium *p*) non raro deficit. Stamina quinque *q*), unum tamen alterumve non raro deficit. Tubæ tres, etiam quatuor. Maturus fructus petiolus refractus quaſi nutat.

IV. PETALIS BIFIDIS.

STELLARIÆ LINNÆI. & ALSINES ſp.

880. ALSINE *r*) foliis petiolatis, ovato lanceolatis, petalis bipartitis.
Primum genus Morſus gallinæ TRAG. p. 384.
Alſine minor recentiorum LOEEL. *ic.* p. 460.
Alſine TABERNÆM. p. 706. BLAKWELL. *t.* 164.
Alſine petalis bifidis, foliis ovato cordatis LINN. *I.* p. 389.
Varietates *calyce villoſo & glabro &c. Catal. Hort. Flor.* p. 5.

Nihil vulgatius in hortis & ad vias.

Succulenta & aqua plena. Caulis radicatus, inde ſubrectus, pedalis. Folia pene rhomboidea, ſed mediis angulis rotundis, ovato lanceolata, petiolata. Flores in ſumma planta ex petiolis unifloris. Calyx hirſutus. Petala alba, profundiſſime bifida, calycis longitudine. Stamina tria *s*), quatuor, quinque *t*), etiam ſex, ut putes numerum naturalem quinarium eſſe. Semen pingit Cl. GREW. 773.

Hanc aviculæ amant, quæ ſalſa ſit & ſubacida, & pene tota in aquam dilabatur *v*).

Tota planta laudatur in cibo ad phthiſin *x*), tum in fomento ad ſcabiem, ad hæmorrhagias, ad mammarum inflammationem *y*). Parci tamen uſus.

881. ALSINE foliis lanceolatis, petalis bipartitis, petiolis unifloris. †
Anagallis aquatica quarta LOSEL. p. 467.
Alſine Hyperici folio VAILLANT. p. 9.
Alſine aquatica, folio Gratiolæ, ſtellato flore 2) DILLEN. *Cat. Gieſſ.* p. 58.

Tenerrima, aquoſa, & brevis ævi plantula, in aquoſis vulgaris, ut ad rivi *Sulgenbach* in Arolam influxum, inque carbonariorum areis.

Caules infirmi, ramoſi. Folia tenera, ſeſſilia, non petiolata; ima ovata; ſuperiora elliptica, lanceolata, glauca & glabra. Flores in ſumma planta in petiolis unifloris & bifloris. Calyx argute lanceolatus. Petala parva, vix calyci æqualia, profundiſſime bipartita, ut breviſſima particula cohæreant. Stamina decem, in duobus ordinibus. Fructus anguloſe ovalis, ſex valvis apertus, tubis tribus.

882. ALSINE foliis lanceolatis, lineatis, petiolis ramoſis.
Gramen floridum minus TABERNÆM. p. 232.
Gramini Fuchſii Leucanthemo affinis & ſimilis herba I. B. III. p. 361.
β. *Alſine folio gramineo, anguſtiore, paluſtris* DILLEN. *nov. ſpec.* p. 173.
Stellaria foliis linearibus, integerrimis, floribus paniculatis LINN. *I.* p. 604.

Illa in ſtipulis, hæc inter Carices.

Multa prioris habet. Caulis tener, debilis, fragilis, brachiatus, tripedalis, quadrangulus. Folia non graminea, ſed lanceolata. Flores in longis petiolis, ramoſis nudisque, ſatis ſimiles, calycibus lanceolatis, petalis calyce majoribus, ad baſin uſque bifidis. Valvæ fructui ſex. Stipulæ ſub florum diviſione binæ, ovato lanceolatæ, albæ.

883. ALSINE

p) Duos numerat LINNÆUS.
q) Tria numerat LOEFLING. p. 129. & LINNÆUS; tria & quatuor HEISTER *meth. Linn.* p. 35.
r) Alſine quibusdam myoſotis in lucis naſcitur, æſtate media areſcit, muſculorum aures foliis imitatur, humilior quam Helxine (Parietaria), foliis minoribus, nec hirſuta DIOSCORID. L. IV. c. 82. PLIN. L. XXVII. n. 8.
Αλσινη herba refrigerans SUIDAS p. 126.
s) LOEFLING. Tria, quatuor WILLICH. *diſſ.*
t) Quinque pingit TREUWIUS.
v) GEOFROI p. 67.
x) BURGGRAV *Lexic.*
y) SCHULZE *Chir.* p. 115. cum butyro frixatur.
z) Differre LINDER. *hort.* p. 112.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0445-4 DFG

*883. ALSINE caule ramoſo, nodoſo, foliis lanceolatis, lineatis, petiolis longiſſimis, *Emend. VI.* n. 45
Alſine caryophylloides, glabra, florum pediculis longiſſimis SEGUIER. *Supplem.* p. 174. *n.* 8. *t.* 4. *f.* 2.
Ceraſtium glabrum, caule ſtriato, foliis lanceolatis, pedunculis longiſſimis, capſulis globoſis, LINN. *I.* p. 829.

Ex itinere Rhætico Cl. DICK retulit. Verona etiam habui.

Caulis cubitalis, ramoſus & folioſus, laxe brachiatus, ad quodque foliorum par intumeſcit. Folia longius linearia, & acute lanceolata, in ortu connata. Petioli quatuor unciarum & ultra, uniflori. Ad diviſionem partis ſupremæ caulis folia ovato lanceolata, oris albis. Flos multo major, quam priori, minor, quam ſequenti. Folia calycina ovato lanceolata, alis albis aucta, ex qua nota facile adgnoſcitur. Petala profundiſſime bifida, alba. Cl. SEGUIER rotunda pingit: & in ſiccis ſpeciminibus res minus facile definitur. LINNÆUS mecum pro diviſis habet. Fructus rotundus, multivalvis. Tubæ quinque. Ob eas a LINNÆO ad Myoſotides refertur, ſed a duabus vicinis ſeparari nequit.

884. ALSINE foliis gramineis, ciliatis.
Gramen alterum CAMERAR. *Epit.* p. 743.
Caryophyllus holoſteus, foliis gramineis, acutis, flore albo MENZEL. *pugill. t.* 7.
Stellaria foliis lanceolatis, ſerrulatis, petalis bifidis LINN. p. 603.

Facile diſtinguitur, in Germaniæ nemoribus vulgaris. Circa Baſileam reperi in via verſus *S. Louis. C. B.* in via *Riehana* & ultra *novam Domum.* I. B. Genevæ.

Caulis cubitalis, fragilis, brachiatus, foliis diſtinctis, gramineis, ultra originem tamen latioribus, cæterum, ut gramina ſolent, lineatis, ſubtus nervo & oris ciliatis, & toto folio breviſſimis pilis ſcabro. Ima folia ſolent deorſum reflecti. Petioli longe brachiati, pauciflori, ſubjecta habent folia lanceolata, glabra, tota viridia. Sic floris, qui congeneribus major, calyx, cavus, ovato lanceolatus. Petala alba, cordiformia, ſemibifida. Valvæ ſex.

885. ALSINE foliis ovato cordatis, imis petiolatis, tubis quinis.
Alſine major CAMERAR. *Epit.* p. 851. TABERNÆMONT. p. 707.
Alſine paluſtris TABERNÆMONT. p. 713.
Alſine ſolanacea, maxima MENZEL. *t.* 1. *f.* 3.
Ceraſtium foliis cordatis, ſeſſilibus, floribus ſolitariis, fructibus pendulis LINN. *I.* p. 629.

In aquaticis foſſisque, v. gr. *aux Grangettes*, ad lacum Lemanum.

Caulis quadrangulus, ramoſus, brachiatus, debilis, vix erectus, fiſtuloſus, ſubhirſutus. Folia petiolata, inferiora cordata, ſed hilo parum conſpicuo; ſuperiora ovato lanceolata, ſeſſilia, ſubhirſuta, etiam aliquando ad oram undulata. In ſumma planta petioli uniflori, in matura planta cernui. Calyx ovato lanceolatus, hirſutus. Petala calyce multo majora, profundiſſime inciſa. Stamina decem *a*). Tubæ quinque. Fructus ſubrotundus, nutans.

MYOSOTIS *b*) TOURNEFORT. DILLEN.
CERASTIUM LINNÆI n. 585.

Tubæ modo ternæ, modo quinæ. Stamina quinque & decem, ut in Alſine: quare ſolo differt fructu, qui in ſpeciem cornu bubuli, ex ſphærico principio in cylindrum educitur *c*), & in apice decem dentibus aperitur. Omnes receptæ ſpecies petalis ſunt bifidis *d*). Reliqua Alſines.

886. MYOSOTIS foliis petiolatis, cordatis, tubis ternis.

α. Planta junior foliis eſt concinne cordatis, ſubhirſutis, ciliatis, caule cubitali.
Alſine montana, hederacea, maxima COLUMN. *Ecphraſ. I.* p. 289. 290.
Alſine altiſſima nemorum C. B. SCHEUCHZER. *It.. II.* p. 130.
Icon OEDERI *t.* 271.

β. Adultior, magis calva, foliis ſuperioribus ſolis reliquis.
Stellaria foliis ovatis, ſeſſilibus, caule dichotomo, floribus ſolitariis, pedunculis fructiferis reflexis LINN. *I.* p. 603.

In ſylvis

a) Etiam Cl. WILLICH. in *diſſ.*
b) Myoſota levis herba, caulibus a radice multis ſubrubentibus, concavis, ab imo foliis anguſtis, oblongis, dorſo acuto, per intervalla aſſidue geminatis, cauliculis ex ala prodeuntibus, flore cæruleo, ut anagallidis. Radix digitali craſſitie DIOSC. L. II. c. 179 PLIN. L. XXVII. n. 80. Non ergo noſtra eſt.
Alia verior Myoſotis, Helxine minor, minus hirſuta, trita habet odorem Cucumeris PLIN. L. XXVII. n. 8.
c) TOURNEF. E. F. *d*) A.

In ſylvis umbroſis β. in *Combanivaz*, *Lioſon*, *Gotthard deſſus*. α. in monte ſupra *Kerzen*, monte *Ballon*, & regno Neapolitano. Ad Dubim verſus *Maiſon Monſieur* GAGNEBIN.

Non puto ſeparari poſſe. Junior equidem in varietate α. habitus cubitalis; folia petiolata, per oram undulata & plicata, cordiformia. Petioli uniflori, ſuperna pars caulis nuda floralis, minimis miſta foliolis. Petala plus duplo calyce longiora, profundiſſime bifida. Tubæ tres.

In varietate β. habitus tripedalis; folia cordata & ovato lanceolata; ima petiolata; ſuperiora ſeſſilia, magis ciliata, nonnulla & rugoſa. Petioli uniflori, neque caules vere dichotomi. Calycis folia glabra, ex ovatis lanceolata, oris albis. Petala ad baſin uſque diviſa, duplo calyce longiora. Sub flore duæ ſtipulæ ovato lanceolatæ. Tubæ tres: fructus Myoſotidis, ut in parte inferiori ſemina ſedeant, ſuperius conicum, obtuſum cornu inane ſit.

Differre videtur α. a β, quod illa junior ſolaque inferiora folia habeat, hinc petiolata & cordata, hæc, ut adultior, ſola fere folia ſuperiora ſeſſilia, ovato lanceolata, cum paucis inferioribus petiolatis, cordatis. Quare non ſeparo α.

A planta 885. ſolis fere tubis differt *e*).

887. MYOSOTIS foliis tomentoſis, ovatis.

Caryophyllus ſcapis unifloris, *Holoſteus alpinus*, *latifolius* C. B. *prodr.* p. 104.
Herba facie Auriculæ muris MARTENS *Spizberg* tab. G. fig. d.
Ceraſtium foliis ovatis, *ſubtomentoſis*, *ſubunifloris*, *capſulis globoſis* LINN. *I.* p. 629.

In alpibus altioribus Valeſiæ, *Gemmio*, *Gotthardo*, *Fouly*, monte *Stok*, & ad glaciales rupes adſcendit.

Radix lignoſa, multiceps, foliis longiſſimis. Cauliculi vix unquam ultra tres uncias alti, procumbentes, divaricati, biflori. Folia ima ovata, congeſta; ſuperiora ovato lanceolata, craſſula, pulpoſa, & ſolidiuſcula, tota villoſa. Flores maximi in petiolis unifloris, erectis, in ſumma planta, unciali diametro, unus, raro duo. Calyx hirſutus, ovato lanceolatus, alis albis. Flos albus, petalis profunde bifidis. Fructus ſubrotundus, per maturitatem in rectum & prælatum cornu productus; idem decem valvis aperitur. Tubæ quinque.

888. MYOSOTIS foliis ovato lanceolatis, ſubhirſutis, petalis calyce duplo longioribus.

Ceraſtium foliis ovato lanceolatis, *caule diviſo*, *capſulis oblongis* LINN. *I.* p. 625.
Icon OEDERI *t.* 6.
Myoſotis alpina, *pumila*, *myrtifolia Herb. ſicc.* SCHEUCHZER.
Alſine Myoſotis facie, *Lychnis alpinæ*, *flore amplo*, *niveo*, *repens* RAI *Syn. III.* p. 349. *t.* 15 *f.* 2.

In alpibus minime rara, etiam in ſuis montibus Cl. GAGNEBIN, *au haut de la Charrière neuve au droit de Renan.*

Radix reptans, multicaulis, ut in toto fere genere. Caules ſex unciarum, dodrantales, ſubhirſuti. Folia ovata; ſuperiora ovato lanceolata, etiam elliptica, ſubhirſuta, etiam glabra. In ſumma planta petioli ſubhirſuti, erecti, umbellam faciunt, ſex & octo florum. Ii fere, ut præcedenti, cordati, albi, lineati, calyce majores, qui ſubhirſutus, lanceolatus: fructus in cornu abit, incurvum, decem dentatum *f*).

889. MYOSOTIS foliis linearibus, lanceolatis, petalis calyce duplo longioribus.

Holoſtium caryophylleum TABERNÆM. p. 233.
Myoſotis arvenſis, *Polygoni folio* VAILLANT. p. 141. *t.* 30. *f.* 5.
& *Myoſotis arvenſis*, *hirſuta*, *flore majore* VAILLANT. ibid. *f.* 4.
Ceraſtium foliis lineari lanceolatis, *obtuſis*, *glabris*, *corollis calyce majoribus* LINN. *I.* p. 628.

Circa *Mathod*, *Moncharan*, in Valeſia. In valle Urſaria. In montibus *du Lac de Joux*. Baſileæ verſus *S. Louis*. Genevæ. Circa *la Ferrière* in pratis.

Cauliculi, uti prioribus, geniculati, ſemiproſtrati, ceſpitoſi. Folia ſeſſilia, modo graminea, modo in medio latiora, ſemper ſubhirſuta, certe ciliata. Ex alis ſupremorum foliorum minimorum, lanceolatorum, nitentium, petioli uniflori, erecti, umbellulam efficiunt. Calyx leviter ſubhirſutus, oris albis. Petala profunde bifida, apicibus repandis, lineata, tenera. Stamina decem, duorum ordinum: fructus ex ovato acuminatus, cum quinque tubis repandis, in curvum cornu abit *g*).

A Myoſotide alpina differt foliis conſtanter ſubhirſutis, in medio ſemper paulum latioribus.

890. MYO-

e) Separat SCHMIEDEL *de Jungermannia* p. 5. & LINNÆUS *ſkoniska reſa* p. 269. ILL. FABRICIUS utramque plantam 885. & 886. videtur intelligere, quando Alſines aquaticæ modo tres, & modo quinque tubas facit *hutisbac.* p. 59.

f) OEDER. *g*) VAILLANT.

*890. MYOSOTIS foliis glabris, lanceolatis, petiolis infractis †. *Emend. VI.* n. 44.
An *Icon* OEDERI 92? ſed noſtræ folia non ſunt hirſuta, & tubæ potius quinque.
Altiſſimarum alpium rarior hoſpes. In Penninis alpibus & monte *S. Bernhardo*: In *la Paraz* M. *Ormond deſſus.*
Radix multicaulis. Caules proſtrati, infracti, ut ductum ab omni foliorum pare mutent, paucarum unciarum. Folia pulpoſa, radicalia, oblonga, ad petiolum anguſtiora, cis apicem dilatata, fine obtuſo, lanceolato: caulina acuta. Petioli florigeri, unus vel duo, longi, uniflori, debiles, incurvi, quaſi infracti. Petala calyce majora, minora tamen, quam in aliis Myoſotidis ſpeciebus, cordis forma, neque ad baſin uſque diviſa, alba. Fructus ovalis, rectus, ſumma parte inani, tubæ quatuor & quinque. Stamina decem. Valvæ ſex.
Ab *Alſine Hyperici folio* differt flore ſemibifido, multo majori, calyce glabro, petiolis longis, foliis pulpoſis.
Nuper Cl. DICKIUS ſatis ſimilem plantam miſit, caulibus tamen minus infractis, magis ramoſis, petiolis rectis, tubis tribus; cæterum plurimis notis, & foliis pulpoſis, & fructu ovali, non cornuto, ſimilem. De ea planta, cum pauca exempla coram habeam, hactenus nondum definio, num a noſtra diverſa ſit.

*891. MYOSOTIS foliis linearibus, tomentoſis.
Ocymoides lychnites COLUMN. *nov. plant. hiſt. poſt Phytobaſan.* p. 20.
Caryophyllus holoſteus tomentoſus, anguſtifolius C. B. *prodr.* p. 104.
Ceraſtium foliis oblongis, tomentoſis, pedunculis ramoſis, capſulis globoſis LINN. *I.* p. 629.
Circa *Montru* nova civis & procul dubio ex hortis nata. *Au Foulet près de la Chaud de fonds* GAGNEBIN.
Caules ramoſi, dodrantales, toti cum foliis albiſſimo tomento obducti. Folia elliptica, lanceolata. Flores in petiolis tomentoſis, unifloris. Calyx pariter tomentoſus. Petala alba, cordiformia. Fructus globoſus.

892. MYOSOTIS foliis linearibus, glabris.
Caryophyllus holoſteus, alpinus, gramineus C. B. *pradr.* p. 104.
Alſine alpina, ſubhirſuta, Linariæ folio SCHEUCHZER. *It. II.* p. 130.
Ceraſtium foliis linearibus, acuminatis, glabris, pedunculis unifloris, ſubtomentoſis, capſulis globoſis LINN. *I.* p. 629.
In alpibus ubique frequens.
Habitus ſpeciei 889, & flos fere ſimilis. Sed folia diverſiſſima, paulum elliptica, magis tamen linearia, & lineis percurſa, glabra, aliquando adeo acuta, ut pungant, ut in Alſine ſpinoſa. In ſumma planta pluſculi flores ex longis petiolis erecti, quibus foliola lanceolata ſubjiciantur. Caulis debilis, ſubhirſutus & viſcidus. Calyx glaber, nitens. Flos aliquanto minor, quam 889, etiam bipartitus, albus.
Hujus Myoſotidis duplex monſtrum vidi: aliud, quod petala, quæ calycem ſolent duplo ſuperare, nihilo majora: alterum, quod folia latiora, flores congeſtos abortivos *b*), habebat.
Denique alia mira deformatio nuper a Cl. RICOU in ſummis alpibus lecta eſt. Prima plantæ folia parum difformia, curva, ſubciliata. Infra iſta facculus calyci ſimilis, cavo, conico, paulum collapſo, ex quo aliqua filamenta exeunt. Circa eum calycem ſtamina prælonga, decem antheris flavis, nudis, imperfectis, iniqua longitudine, inter curva folia. Intra calycem, quem dixi, fructus latior, quatuor tubis imperfectis, craſſis, inæqualibus, ipſo germine fungoſo, fragiformi, rubro.

893. MYOSOTIS foliis ovato lanceolatis, petalis calycis longitudine.
Auricula muris quorumdam, flore parvo, vaſculo tenui, longo I. B. III. p. 359.
Myoſotis arvenſis, hirſuta. parvo flore, albo I. R. H. VAILLANT. p. 142. & *t.* 30. *f.* 1. potius, quam f. 3.
Ceraſtium foliis ovatis, petalis calyci æqualibus, caulibus diffuſis LINN. *I.* p. 627.
GESNERI *icon an.* 97.
Nihil vulgatius in pratis & ad vias.
Caulis geniculatus, pedalis, ramoſus, brachiatus, ſuperne erectus, inferne ſemidecumbens. Folia hirſuta, ovata, ſuperne acutiora. Flores in petiolis brevibus, quare juniores foliis videntur inſidere, qui in planta adoleſcente ſparſi & ſolitarii fiunt. Calyx ſubhirſutus, alis albis. Petala alba, cordata, calyce vix longiora. Fructus in cornu cartilagineum incurvum, decemdentatum abit. Tubæ quinque.

Nonne

b) Hæc eſt Alſine Εκτρωματιαια RICHER.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0448-1 DFG

Nonne hoc *Ceraſtium dubium, dichotomum, diffuſum*, ſimile *ſemidecandro* WILKE *flor. Gyph.* p. 69?

894. MYOSOTIS caule ſimplici, foliis ovatis, hirſutis, tubis ternis.
Myoſotis hirſuta minor TOURNEFORT. *plant. autour de Paris* p. 120.
Myoſotis arvenſis, hirſuta, minor VAILLANT. *t.* 30. *f.* 2.
Ceraſtium hirſutum minus, parvo flore DILLEN. *Syn. III.* p. 348. *t.* 15. *f.* 1.
Ceraſtium floribus pentandris, petalis emarginatis LINN. *I.* p. 627.
Ad vias verna planta. Bernæ reperi *um das Siechenhauß.*
Similis priori foliis, habitu; tantum trientalis, vix ramoſa, foliorum paribus paucis. Flores minores, calycis ſui magnitudine, petalis inciſis, calyce valde hirſuto. Stamina tantum quinque *i*). Tubæ tres. Addit LINNÆUS *k*), filamenta ſterilia quinque ea ſtamina repræſentare, quæ deficiunt.

895. MYOSOTIS hirſuta & viſcoſa.
Myoſotis hirſuta altera viſcoſa VAILLANT. *t.* 30. *f.* 3. potius quam 1.
Ceraſtium erectum, villoſo viſcoſum LINN. *I.* p. 627.
Ad macilenta viarum non rara, *à la grande Eau.*
Habitus iterum priorum; caulis erectus, pedalis. Petala inciſa, calycis longitudine. Stamina decem. Tubæ quinque, ut VAILLANTII deſcriptio cum n. 894. confuſa ſit. Folia ſubrotunda, ſubflava. Petioli florales, longiores, calyce magis hirſuto, quam 894. Flos minor, aliquando etiam citra calycem reſtrictus *l*). Stamina ſubinde quinque.

TUNICA DILLEN. *Hort. Elth.* p. 298.
CARYOPHYLLUS TOURNEFORT. t. 174.
DIANTHUS LINN. n. 565.

Calyx tubuloſus *a*), quinquedentatus, cui ad baſin adſident duo paria *b*) foliorum mucronatorum. Petala quinque, longo ungue *c*). Bractea non cordata, plerumque ſerrata *d*). Fructus cylindricus *e*), quadridentatus *f*), tubis duabus *g*). Fructus plerumque intra calycem petiolatus.

896. TUNICA ramis unifloris & bifloris, petalis levibus, ſtipulis calycinis breviſſimis.
Caryophyllus ſylveſtris, biflorus C. B. *prodr.* p. 104.
Caryophylli flores ſylveſtres CAMERAR. *Epit.* p. 351.
Caryophyllus ſylveſtris, flore rubro, inodoro, calyce oblongo, cum brevibus unguibus SEGUIER *b*) p. 435. *t.* 7. *f.* 3.
Dianthus floribus ſolitariis, ſquamis calycinis ſubovatis, breviſſimis, corollis crenatis LINN. *I.* p. 587
Caryophyllus alpinus ἀγρωστιοφυλλος RICHER.
Conf. de hortenſi P. d'ARDENNES *t.* 1. BLAKWELL. *t.* 85.
Latiori folio in rupibus circa lacus noſtros naſcitur, & in rupibus etiam circa *Auborne, Moncharans, Roche*, in Valeſia, agro Vaudenſi. Foliis peranguſtis in alpibus, *Scheibenflüh, Revereuſe, Fouly.*
Radix magna, lignoſa, multiceps. Caulis pedalis, cubitalis, ſemidecumbens & nutans, geniculatus, ramoſus. Folia glauca, glabra, linearia, lineæ latitudine. Quemque ramum unus flos terminat, aut duo, & tres. Squamæ calycinæ breves, latæ, ariſtatæ: vidi defuiſſe. Petala longo ungue; bractea ſectorem circuli referente, argute ſerrata, faucibus non lanuginoſis, ungue viridi; bractea roſea, odore grato, ſed nondum hortenſis Caryophylli *b*).
Iſte Caryophyllus hortenſium pater eſt. Sæpe polycotyledones eſſe, qui pleno flore HEISTERUS.
β. *Caryophyllus ſylveſtris, humilis, flore unico* C. B. certa varietas eſt, quæ etiam nobis paſſim occurrit; vulgatiſſima inter *Valeire & Moncharan*, locis gramineis.
Huic folia ad caulem pauca, ad radicem multa, prædura; caules non ramoſi, ſemipedales: ſed non ſatis differre videtur.

i) FABRIC. *hutisbac.* p. 59.
k) Quinque ad decem, & tubæ tres & quinque GERARD p. 406.
l) GERARD. p. 407.
a) TOURNEF. D.D.K.
b) ad K.
c) ad C.
d) A.C.
e) G.
f) G.I. Quinque dentibus.
g) D.D.
b) Flore rubro, inodoro SEGUIER. t. 7.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0449-0 DFG

A Tunica *Arenaria* LINN. differt, cujus petala multifida ſint, & profunde lacera, etiam pilis adſperſa).

?·CARYOPHYLLUS alter minimus, flore ſimplici, micis aureis adſperſo LOBEL. *ic.* p. 444. a CHERLERO in notis extra portam *S. Johannis* Baſileæ repertus, quid? num *ſupinus latifolius*, num *barbatus?* ſed ab utroque diſtinguit.

897. TUNICA foliis glaucis, patentibus, floribus ferratis, in fauce lanuginoſis.
Caryophyllus ſylveſtris V. CLUS. *pannon.* p. 320. 321.
Caryophyllus ſylveſtris, flore magno. inodoro, hirſuto C. B.
Dianthus floribus ſolitariis, ſquamis calycinis ſubovatis, corollis breviſſimis, multifidis, fauce pubeſcentibus LINN. *I.* p. 589.
Caryophyllus barbatus, anguſtifolius SEGUIER. *t.* 8. nonne noſter?
Magna copia circa *Burgdorf* in rupibus *Giſenau*; etiam ſub ipſa civitate, in coteis ſcopulis. Ad pedem montis *Falkenſtein* GAGNEBIN. Circa *Neufchatel & Valangin.* Circa *Augſt k*) & in amphitheatro ibid.
Folia glauca, peracuta, ad ſeſquilineam lata, decuſſata, etiam reflexa. Caules ſemiprojecti, ad terram procumbentes, in radicem continuati, pedales, in ſingulo ramo uniflori, biflori, triflori. Par ſquamarum acceſſorium utrumque ariſtam emittit, longitudine lineæ. Petala ſuave purpurea, odorata, valde ferrata, qua explicantur ex ungue tota lanugine rubella barbata.

898. TUNICA petalis minutiſſime laciniatis.
Caryophyllus ſylveſtris VI. CLUS. *pannon.* p. 323.
Caryophyllus ſylveſtris, flore laciniato, albo, inodoro SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 453.
Dianthus floribus paniculatis, ſquamis calycinis brevibus, acuminatis, corollis multifido capillaribus, caule erecto LINN. *I.* JACQUIN. *obſſ. t.* 25.
Multæ varietates apud Anthologos reperiuntur, ut *Superba alba* PASSÆI *æſt. t.* 17. *&c.*
Superbæ LOBEL. *ic.* p. 449. 450. 451.
In nemorum oris circa Bernam (verſus *Muri*) *Mathod, Yverdun, Gampelen, Roche* &c. Inter *Neufchatel & Vallangin &c.* Baſileæ. In montoſis Juræ ubique.
Caulis ad terram procumbit, inde erigitur, cubitalis, nodoſus. Folia connata, graminea, lineata, in medio lateſcentia. Flores in ſummo caule aliquot, in ſuis petiolis umbellam efficiunt. Sub flore ſtipulæ ariſtatæ. Utrumque ſquamarum par mucronatum. *Ad unguis expanſionem pili obſcuri coloris*, aut purpurei; petalum ipſum ſubviolaceum, aut album, cum pilis & ungue viridi. Petalum denique dividitur & ſubdividitur, ut capillaceum fiat. Odor dulcis & gratus, non vero tunicæ hortenſis.
Album in *Maloja* monte legit SCHEUCHZERUS.

899. TUNICA faſciculis trifloris, ramos terminantibus, ſtipulis ariſtatis, maximis.
Caryophyllus montanus I. TABERNÆMONT. p. 287.
Caryophyllus arvenſis, calyculo florum numeroſo LOESEL. p. 39. *ic.* 7.
Dianthus floribus ſubaggregatis, ſquamis calycinis ovatis, ariſtatis, tubum ſubæquantibus, foliis linearibus, trinerviis LINN. *I.* p. 586.
In Ericetis, Juniperetis, & ad vias, circa *Mathod*, paſſim in agro Aquilejenſi; circa Baſileam, Genevam.
Caulis cubitalis, nodoſus, erectus, non ramoſus, niſi quod flores producat. Folia glauca, graminea, lineam lata, connata. In ſummo caule aliquot flores arcte congeſti. Sub flore ſtipulæ magnæ, ariſtatæ. Squamæ acceſſoriæ & ipſæ longe ariſtatæ. Petala glabra, ſerrata, purpurea, auriculis acutis in fine unguis donata.

900. TUNICA floribus umbellatis, ſquamis calycinis hirſutis, mucronatis, tubum æquantibus.
Armeria ſylveſtris altera LOBEL. p. 448.
φλοξ αμμογενεια RENEAULME p. 45.
Caryophyllus barbatus SEGUIER. *t.* 7.
Dianthus floribus aggregatis, faſciculatis, ſquamis calycinis lanceolatis, villoſis, tubum æquantibus LINN. *I.* p. 586. *It. Gotland.* p. 301.
Icon OEDERI *t.* 230.
In nemoribus & ad vias. Inter *Belmont & Nidau;* circa *Bex;* Bernæ ad ſylvulam *Murienſem.* Circa *St. Aubin.* In monte *Crenzach:* & in ſylvis viisque ſiccis circa Baſileam.
Caules

i) ad BURKHARD. p. 62. *k*) I. p. 589. *It. Gott.* *l*) *Basler merkwürd. XX.*

Caules erecti, pedales. Folia mollia, viridia, multo quam prioribus latiora, ad duas lineas. Flores in ſummis ramis veras umbellas faciunt, inter folia ſeſſiles. quæ floribus paulo longiora ſunt. Calyx hirſutus. Squamæ acceſſoriæ mucronatæ, tubo calycis æquales. Petala quam prioribus minora, anguſta, bracteæ elliptica, circumſerrata, ſuave purpurea, maculis albis conſperſa, absque auriculis. Tubæ fructus longitudine.

901. TUNICA capitulo compacto, ovali, calyce univerſali quadrifolio.

Armeria prolifera LOBEL. *ic.* p. 449.
Caryophyllus ſylveſtris, minimus TABERNÆM. p. 290.
Caryophyllus ſylveſtris, prolifer Hort. Aichſtett. æſt. ord. 14. *t.* 23. *f.* 2. SEGUIER. *t.* 7. *f.* 1.
Dianthus floribus aggregatis, capitatis, ſquamis calycinis ovatis, obtuſis, muticis, tubum ſuperantibus LINN. *I.* p. 587.
Icon OEDERI T. CCXXI.

β. Flore albo I. R. H.

Locis ſiccis, tenui gramine veſtitis. In glarea ad *Grande Eau; à Grandſon* & in Valeſiæ viis ubique. Circa *Moncharan, Gorgier, Champagne.* Baſileæ paſſim.

Caulis ad terram decumbens, inde erectus, pedalis & ultra, ramoſus. Folia anguſtiſſima, viridia. Summum ramum terminat capitulum. Ejus involucra ſunt quatuor. Stipulæ capituli longitudine, duæ, ſiccæ, ovatæ. Flores intra capitulum ſeſſiles, & proprio calyce & ſquamis acceſſoriis, tubo æqualibus, cavis, lanceolatis. Flos parvus, petalis roſeis, leviter bifidis, non ſerratis. Alius alium ſequitur, & ſerius erumpit.

γ. Flore unico THAL. I. R. H. DILLEN. *Catal. Gieſſ.* p. 148. RUPP. RAYGER *m*).

Dianthus floribus ſolitariis, ſquamis calycinis octonis, florem ſuperantibus LINN. *I.* p. 587.

Nullo modo ſeparari potèſt. Habet calycem univerſalem quadrifolium, & duo paria ſquamarum acceſſoriarum. Inter mea ſpecimina ſunt, in quibus eadem radix & aliquos flores aggregatos generat, & nonnullis in ramis ſimplices.

In Helvetia *Caryophyllus minor repens noſtras* RAI nondum lectus eſt, neque *Arenarius* LINNÆI.

Sed neque novi, num vera civis ſit *Caryophyllus ſylveſtris Carinthiacus ruber* C. B. a SCHEUCHZERO in pratis alpinis ſiccis vallis *Domeſticæ* indicatus *Itin. II.* p. 132. qui *Caryophyllus ſylveſtris quartus* CLUS. *Pannon.* p 323.

An fuerit *Dianthus alpinus* JACQUINI, cujus folia radicalia congeſta, obtuſa, elliptica; caulina baſi lata amplexicauli: & in ſummitate obtuſæ ſquamæ. Calycis ſtipulæ ad baſin veri calycis tubulo æquales: fauces floris ſubhirſutæ.

Sed SCHEUCHZERI planta mihi ex deſcriptione videtur varietas alpina & uniflora Tunicæ, quæ hortenſes genuit nobisque dicta eſt: & nunc ex H. S. convincor, non aliam eſſe.

902. TUNICA calycibus pelviformibus.

Betonica coronaria ſeu Tunica minima I. B. III. p. 337.
Gypſophila foliis linearibus. calycibus angulatis, ſquamis duabus, corollis crenatis LINN. *I.* p. 584.

Frequens ſecundum lacum Lemanum, Lauſannæ *au Montbenon.* In Gubernio Aquilejenſi & Valeſia, *à S. Triphon, aux Glariers de la Grande Eau, à l'Isle de Montdeni.* In arenoſis vallis *Lepontiæ*: inter *Chiavenna & Ripa:* circa *Mendris.*

Elegantis plantulæ radix lignoſa, ramoſa, multiceps. Cauliculi ceſpitoſi, procumbentes, dodrantales, ramoſi, ad ſingula foliorum paria fere infracti, ut directionem mutent. Folia in junioribus conferta, peranguſta, linearia. Flores in ſummis ſubnudis & ramoſis ramis, longe petiolati. Duo paria ſquamarum latarum, longe ariſtatarum, ad baſin calycis. Calyx ipſe brevior, campaniformis, pentagonius, alis albis. Petala emarginata, alba, lineis picta roſeis. Tubæ breves. Fructus ovalis.

SAPONARIA LINNÆI n. 564.
& GYPSOPHILA LINN. n. 563.
LYCHNIDIS TOURNEFORTII ſpec.

Artificialia genera ſunt, in quæ Lychnides partimur. Cum tamen facillima nota diſtinguantur, eaque conſtanti, non videtur hanc opportunitatem negligendam eſſe. Saponariæ

m) Sæpiſſime proliferum unico flore eſſe RAYGER. *Flor. Gedan.* p. 117.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0451-6

ponariæ adeo duæ tubæ ſunt. Stamina decem. Calyx quinquefidus, absque acceſſoriis ſquamis. Cæterum LINNÆUS plantas calyce campanulato Gypſophilas vocat, calyce cylindrico Saponarias.

903. SAPONARIA foliis filiformibus, caule diffuſo, brachiato.
Betonicæ Tunicæ minimæ ſimilis plantula I. B. III. p. 338.
Lychnis parva, paluſtris, foliis acutis, lanceolatis, floſculis purpureis MENZEL. *pugill. rar. t.* 7.
Spergula folio Knawel, flore purpuraſcente, minor, DILLEN. *Eph. Nat. Cur. Cent. V. VI. obſ.* 38. p. 273. T. IV.
& *major* ibid.
Gypſophila foliis linearibus, planis, calycibus aphyllis, caule dichotomo, petalis crenatis LINN. *I.* p. 583.
Inter ſtipulas, autumnalis planta.
Caulis projectus, valde brachiatus & ramoſus, trientalis. Folia peranguſta, filiformia. Flores in longis petiolis unifloris. Calyx brevis, campanulatus, ſegmentis albo margine cinctis. Petala pallida, lineata, roſea, ambitu ſerrato, absque auriculis, non inciſa, ungue longo.
Ad hæmorrhoides laudabat PREVOT *a*), etiam in amuleto *b*) officinis tamen ignotam.

*904. SAPONARIA foliis gramineis congeſtis, floribus umbellatis, petalis ovatis.
Lychnis floribus umbellatis, ochroleucis, petalis ovatis, filamentis nigris ALLIONE *Spec.* p. 29. *t.* 5. *f.* 2.
II. An *Globularia lutea montana* COLUMN. *Ecphraſ. I.* p. 152. & 159. Multa conſentiunt, non tamen folia radicalia ovata, neque umbellæ.
Lychnis lutea montana Globulariæ folio & facie BARRELIER. *ic.* 493.
Lychnis rubra Globulariæ capitulo BOCCONE *muſ. di piant.* p. 75. *t.* 62.
Saponaria caulibus teretibus, corollis coronatis, *floribus ſubumbellatis, foliis linearibus canaliculatis* LINN. p. 585.
In M. *Ternanche.*
Radix lignea, diffuſa, ramoſiſſima, multiceps. Folia graminea, radicalia, dura, plicata, linearia, glabra, ad caulem pauca, ſubhirſuta. Caulis terminatus umbella florum petiolatorum. Petioli & calyces hirſuti, hi ſubturgidi, ovales: petioli petalorum longi, fuſci, caryophyllei, petala ochroleuca, dilatata, non lata, nec emarginata. Tubæ 2. cirrhoſæ. Ovarium ſubovatum, terminatum circulo. Staminum filamenta utique nigra, calyx ſuperne cum ſuis denticulis purpureus. Stipulæ lanceolatæ, calyci æquales, & ſub umbella duæ maximæ, ovato lanceolatæ.

905. SAPONARIA radice lignoſa, maxima, foliis glaucis, pulpoſis, floribus emarginatis.
Saxifraga λευκανθοφεπες RICHER.
Caryophyllus alpinus Linariæ folio, floribus variegatis BOCCONE p. 23. *t.* 5. flore male quadrifido.
Lychnis alpina, glabra, Caryophylli holoſtei flore MORISON. *prælud.* p. 382. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 43.
Alſine caryophylloides anguſtifolia, multiflora, glabra, purpuraſcens, radice Aſtragaliti, PLUKNET. p. 22. *t.* 75. *f.* 2.
Lychnis alpina, linifolia, multiflora, perampla radice I. R. H. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 137.
Gypſophila foliis lanceolatis, petalis emarginatis, ſtaminibus piſtillo brevioribus LINN. *amæn. III.* p. 23. *Spec. I.* p. 581.
In alpibus nihil vulgatius. Etiam in planitiem a torrentibus eluta deſcendit. Prope Bernam *um Belp und in der Hunzikerau.*
Radix utique maxima & lignoſa, multiceps, etiam ad aliquot pedes longa. Caules multi, ramoſi, ſuperne pene nudi, brachiati, & ſubdiviſi, umbellam laxam faciunt. Folia glauca, pulpoſa, ſeſſilia, linearia, ſæpe curva, lanceolata: ſub floribus ſtipulæ breves, acutæ, ovato lanceolatæ. Calyx campanulatus, virens, ſemiquinquefidus, ſegmentorum margine albo. Petala pallide roſea, leviter emarginata. Tubæ longæ.
Proſtratam LINNÆI, in meis non reperio.

906. SAPONARIA foliis glaucis, pulpoſis, linearibus, caule umbellato, erecto, petalis ovatis ad RUPP. p. 117. t. 2.
Symphytum petræum THAL. p. 115.
Caryophyllus ſaxatilis, foliis gramineis, umbellatis corymbis C. B. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 132.
Polygonum majus, erectum, anguſtifolium, floribus candidis MENZEL. *pugill. rar. t.* 2.
Saponaria calycibus pentaphyllis, corymbis faſtigiatis, foliis linearibus, caule adſcendente LINN. *It. Gottl.* p. 282.

Gypſophilæ

a) WELSCH. *mictomim.* p. 66. *b*) BOCCONE *oſſerv.* p. 96.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0452-2

Gypſophila foliis lanceolato linearibus, obſolete triquetris, levibus, obtuſis, ſecundis LINN. *I.* p. 582. conf. FABRIC. *hort. Edit. II.* p. 189.

In Helvetia nondum reperi, cum tamen in rupibus gypſeis montis *Altenſtolberg* abunde legerim. Gypſeum vero ſtratum inter fluvios *Grande Eau & Avanſon* late terram tegit. SCHEUCHZERUS plantam BAUHINI in *Maloja & Septimo* monte ait ſe legiſſe. In *herbis ſiccis* non exſtat.

Radix lignoſa, longiſſima, multiceps. Caules erecti, pedales, cubitales, nodoſi, ramoſi, umbellati, in ſumma parte viſcidi. Folia glauca, pulpoſa, linearia; ſuprema ovato lanceolata, ad terram plurima, ad caulem pauca, eorum loco in nervis florigeris folia minima, ovato lanceolata. Flores in petiolis brevibus congeſti. Calyx campaniformis, ex livido varius. Petala ovata, roſeola. Stamina flore longiora. Fructus valvæ quatuor; ſemina nigra, lenticulata. In hortum translata glaucedinem deponit.

Ejus radice tamquam ſapone aquam ſpumeſcere, & ad lavandum in Hiſpania adhiberi LINNÆUS *c*).

907. SAPONARIA calycibus pyramidatis, quinquangularibus, foliis ovatis, acuminatis, ſeſſilibus LINN. I. p. 585.

Thanaecnemon CORDI p. 104.

Myagrum vaccaria quorumdam TABERNÆM. p. 866.

In ſegetibus paſſim, Baſileæ, in Valeſia, circa *Moncharan*, *à Boſſeja* prope *Urbam*, *à Creſſy*, *en Chamblande*, *Delſperg*.

Radix exigua, caulis firmus, erectus, brachiatus. Folia glauca, ex ovatis lanceolata, latis baſibus ſibi oppoſita, ut perfoliata videantur. Umbella in ſummo caule rara, florum longe petiolatorum, ex alis diviſi caulis, pediculatorum, in petiolis uniflo-ris. Calyx valde amplus, conicus, quinque eminentibus viridibus alis inſignis. Flos exiguus, petalis ſerratis, roſeis. Fructus obtuſe tetragonius.

908. SAPONARIA foliis ovato lanceolatis, trinerviis, floribus tubuloſis, umbellatis.

Saponaria DODON. *Coron.* p. 78.

Saponaria vulgaris I. B. III. p. 346. BLAKWELL. *t.* 113.

Saponaria calycibus cylindricis, foliis ovato lanceolatis LINN. *I.* p. 584.

II. Staminibus violaceis nigris & amplis *à Pertuis* GAGNEBIN.

III. Flore pleno paſſim legi.

IV. Flore abortivo.

Saponaria concava Anglica C. B. MORISON. *II.* p. 548. *t.* 22.

Ad vias & in ſiccis ruderoſis abunde.

Caulis cubitalis, erectus, floribus umbellatis. Folia ex ellipticis & ovatis lanceolata, levia, firma, trinervia. Petioli breves, uniflori. Calyx cylindricus, ovario longior, ſub quo tumet & cæcum ſaccum facit. Petala pallide rubella, bifida, ungue longo, duabus acutis auriculis, in diviſione floris poſitis. Fructus cylindricus, aut fuſiformis. Semina rugoſa *d*).

Amara planta, acidó fere carens, ſalivam movet. Trita in aqua ſpumam agit, fere ut ſapo, unde nomen *e*). Quare creditur detergere. Ad ictérum, chronicos morbos & viſcerum obſtructiones BOERHAAVIUS laudabat; ad fluxum album SEPTALIUS *f*). Sed etiam *g*) decocta cum radice aqua luei venereæ ab eodem Cl. viro opponitur, & valuiſſe in tanto malo Gen. VALVASOR *h*) teſtem ſe offert; ut etiam STAHLIUS Salſæ parillæ potius præferret *i*). Extractum utrumque dulce *k*), aquoſum multo uberius; ſpirituoſum dulcius & penetrabilius videtur *l*). Utrumque etiam manducatum ſalivam movet ſpumamque *m*). Infuſa adeo, decocta & tincturæ vim plantæ habent *n*).

Varietas Anglica folia habet ovata, ſub floribus amplexicaulia; calycem ſpathiformem, ora lacera: ex calyce modo florem monopetalon, duplo longiorem, prodeuntem, breviſſime multidentatum, modo aliquot folia viridia. Ita ex herbario habeo C. B. Nunc ajunt interiiſſe *o*), miſit tamen Cl. HUDSONUS.

c) *Flor. Suec. II.*
d) Stylos ſæpe tres, & petala quinis plura ſæpe habere ROSEN. obſ. n. 17.
e) *Fränk anmerk. I.* p. 122.
f) *Anim.* L. VII. p. 211.
g) ibid. Etiam ZAPATA & WALÆUS.
h) *Ehre des Herzogth. Crain. I.* p. 379.
i) NEUMAN. T. II. P. IV. p. 173.
k) ibid. p. 176.
l) ibid.
m) ibid.
n) p. 177.
o) MORTON. *natur. hiſt. of Northamptonshire* p. 365.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0453-8

909. SAPONARIA caule decumbente, nodoſo, foliis ovato lanceolatis, calycibus tubuloſis, hirſutis.

Ocymoides repens, polygonifolia LOBEL. *ic.* p. 341.

Lychnis, vel Ocymoides repens, montanum I. R. H. SCHEUCHZER. *It. VII.* p. 514.

Saponaria calycibus cylindricis, villoſis, caulibus dichotomis, procumbentibus LINN. *I.* p. 585.

Nihil frequentius ad vias Gubernii Aquilejenſis. Etiam ad rupes pagi *Gümmenen*, haud longe Berna; in vineto *Vuilly* ſupra vineas, circa *Moncharan*, in deſcenſu verſus *Cheire*, in alpinis etiam & montanis.

Radix ramoſiſſima, cauleſcit, ad terram aſpera, tuberculoſa. Caulis humi fuſus, nodoſus, infractus, ramoſus. Folia ad terram petiolata, perfecte ovata, ad caulem ex ellipticis lanceolata, hirſuta, ſubviſcida. Flores in parte ſuperiori plantæ, ex alis foliorum, in petiolis brevibus umbellas faciunt. Calyx longe tubuloſus, hirſutus, ventricoſus, ovario longior. Petala integra, ovata, purpurea, ungue longo. Ovarium fuſiforme.

Pulcherrimos & latiſſimos in rupibus ceſpites efficit.

VISCAGO DILLEN.

CUCUBALUS LINN. n. 566.

& SILENE LINN. n. 567.

Nobis tres tubæ pro charactere ſufficiunt; LINNÆUS plantis, quarum petala ſunt absque auriculis, nomen facit Cucubali; auriculatis Silenes. Sed cur Saponarias a reliquis ſpeciebus ob eamdem notam non ſeparat? cur non Gentianas? & Lychnides n. 922. & 923. Poteſtne Veſicaria Lychnis a Been toto genere ſeparari?

*910. VISCAGO foliis ovato lanceolatis, tomentoſis, caulibus unifloris *Emend. III.* n. 194 *V.* n. 29.

Lychnis pumila, ſaxatilis, alpina, flore carneo, folio craſſo, molli, tomentoſo ALLIONE. LINN. *amœn. I.* p. 158.

Silene caulibus ſubtrifloris, decumbentibus, foliis lanceolatis, tomentoſis, longitudine calycis LINN. *Spec. I.* p. 603.

In ſummis alpibus infrequens. In deſcenſu montis *Sylvii*, in monte *S. Bernhard.*

Radix permagna, lignoſa, ramoſa. *Folia radicalia petiolata*, ſubhirſuta, pulpoſa; caulina linearia, acuta. Caulis humilis, trientalis, tamen erectus, plerumque uniflorus, raro biflorus. Flores in ſummo caule grandes, ſeſcunciales, ex ramo erecti. Calyx tubuloſus, fructu pene dimidio longior, infra germen anguſtior, ipſe tener, venoſus, lineis decem diviſus, ex albo & purpureo varius, dentibus quinque, brevibus, acutis. Petala calyce longiora, petiolo prælongo, ſanguinei coloris, ante diviſionem lata, breviter bifida, cum ornamentis ſerratis, bifidis, in petali principio poſitis. Fructus ex ovato conicus. Tubæ tres, longæ & incurvæ.

*911. VISCAGO foliis ovato lanceolatis, hirſutis, caule brachiato, calycibus venoſis.

Ocymoides noctiflorum CAMERAR. *hort. t.* 34.

Silene calycibus decemangularibus, dentibus tubum æquantibus, caule dichotomo LINN. *I.* p. 599.

Baſileæ *vorm S. Johanſerthore.*

Radix exigua. Caulis pedalis, cubitalis, rectus, parum brachiatus, aſper. Folia ex ovato lanceolata, hirſuta, ſeſſilia, ſuperne elliptica. Flores in petiolis ellipticis, per ſummas alas ſparſi. Calyx baſi tumidus, ſuperne conice anguſtior, decem lineis virentibus pictus, dentibus quinque brevibus, fructu longior. Petala quinque rubella, extus ſublutea, cordata, ungue longo pallente, auriculis in ungue binis, ſerratis. Stamina decem, quinque ex unguibus petalorum, quinque ex intervallis. Fructus ovalis, quinquevalvis. Tubæ tres, longæ. Receptaculum in medio ovatum.

Hanc plantam pro *Lychnide calyculis ſtriatis* BAUHINUM habuiſſe ſuſpicatur Cl. LA CHENAL, qui iſtam nunquam repererit.

*912. VISCAGO baccifera, petalis ſerratis.

Alſine repens DODON. *hiſt.* p. 403.

Cucubalus MILLER. *t.* 112.

Cucubalus calycibus campanulatus, petalis diſtantibus, calycibus coloratis, ramis divaricatis, LINN. *I.* p. 591.

Circa

Circa Genevam Gen. DE SAUSSURE *à Frontenex* ad ſepes, & ad vias. (Jenæ abunde)
Caulis valde divaricatus & brachiatus, ramis ad angulos rectos, etiam obtuſos exeuntibus. Folia ovato lanceolata. Flores in petiolis unifloris, ſæpe quaſi refractis. Calyx inflatus, campaniformis *a*), fere ut in Been. Petala ſerrata & lacera *b*), diſtantia *c*), ut in Been, in origine auriculata *d*), ut non ejus loci ſit, quo LINNÆUS refert. Fructus unilocularis *e*), mollis, polyſpermos *f*).
Ob ſimilitudinem cum Been non poteſt loco moveri.

913. VISCAGO caule brachiato, nodoſo, calycibus inflatis, venoſis.
Herba articularis TABERNÆMONT. p. 298. BLAKWELL. *t.* 268.
Been album officinarum I. B. III. p. 356.
Been album & rubrum AVICENNA *cord.* Tr. II.
Cucubalus calycibus ſubgloboſis, glabris, reticulato venoſis, capſulis trilocularibus, corollis ſubnudis LINN. *I.* p. 591.
I. Foliis anguſtioribus & acutioribus.
Been album ſeu polemonium DODON. *hiſt.* p. 172.
II. Foliis hirſutis MORISON. *prælud.* p. 182.
III. Flore pleno M. HOFMAN.
Priores ubique reperiuntur; rubellam reperi circa *Canderſteg*, balnea Leucenſia, &c.
In planioribus caulis cubitalis, brachiatus, nodoſus. Folia glauca, glabra, elliptico lanceolata. Flores alii in petiolis unifloris, ex caulium diviſione, alii in ſumma planta, nudi, conferti, in ſuis pediculis erectis, hi per ætatem nutantes. Calyx inflatus, ventricoſus, quinquedentatus, albus, venis pictus viridibus aut purpureis. Petala diſtantia, profundiſſime bifida, & ſerrata, ut margo eminens *g*) unguis auriculas imitetur, & plantas auriculatas conjungat cum iis, quæ carent auriculis. Stamina duorum, ut plerumque, ordinum. Fructus ex rotundo acuminatus, pediculo inſidens, qui calyce comprehenditur, trilocularis. Semen eleganter aculeis ordinatis aſperum *h*).
Edule eſſe dicitur *i*). Vaccis datum facit, ut taurum appetant, quando venerem declinant *k*). Non placet armentis *l*). Flores in umbra ſiccati, in pulverem triti, ad eryſipelas imponuntur *m*).
β. *Lychnis alpina, repens, ſaxatilis, quæ Been album vulgo, folio latiuſculo breviori* PONTEDER. *comp.* p. 128. ALLIONE *ſpec.* p. 33. *t.* 5.
In alpibus ſupra vallem *S. Nicolai.*
Humilis, reptans, dodrantalis; folia habet lanceolata, hirſuta, & ciliata: ramos unifloros, aut bifloros, & tunc ad maximum angulum divaricatos. Florem omnino ſimilem Been *n*) albi, calyce purpureo, obſcurius lineato aut venoſo: ungue ad latera educto, & auriculas imitante.
Nondum auſim ſeparare.

*914. VISCAGO foliis ellipticis, calycibus lineatis, viſcidis, petalis ovatis.
Lychnis hirſuta annua, flore minore, carneo VAILLANT. *t.* 16. *f.* 12.
Viſcago hirta, gallica, flore parvo. carneo, petalis integris DILLEN. *hort. Elth. f.* 399.
Silene floribus ſubſpicatis, alternis, ſecundis, petalis indiviſis, fructibus erectis LINN. *I.* p. 595.
Valde refert *Licnide annua di Portugallo* ZANON. p. 150. *t.* 111.
Mendriſii inter ſtipulas Cl. LA CHENAL *o*).
Habitus Lychnidis *variegatæ*: cauliculi erecti, pedales: folia ſubhirſuta, lanceolata. Flores in ſumma planta & ex alis, in brevibus petiolis. Calyx tubuloſus, decem viridibus, hirſutis, viſcoſis lineis percurſus. Petala integra, obtuſa, pulchre rubentia, calyce non longiora, rara viſu, & exigua. Fructus cartilagineus, ſexvalvis.

915. VISCAGO foliis lanceolatis, hirſutis, floribus paniculatis, nutantibus.
Polemonium petræum GESNERI I. B. III. p. 351.
Icon GESNERI *lign.* 155.

Lychnis

a) TOURNEFORT. t. 176. D.
b) A.B.C.
c) ibid. A.B.
d) A.B.C.
e) G.H.
f) H.I.
g) BLAKWELL. t. 5.
b) GREW. t. 73.
f) BRUKMAN.
k) L'ISLE *husbandr. II.* p. 107.
l) SCHREBER. *Saml. III.* p. 53. Bobus tamen GUNNERUS p. 9.
m) GUNNERUS ibid.
n) ALLIONE in ic.
o) *Emend. III.* n. 193.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0455-0 DFG

Lychnis ſylveſtris I. albo flore CLUS. *pannon.* p. 328. *hiſt.* p. 290. 291.
Lychnis ſylveſtris TABERNÆMONT. p. 293.
Lychnis viſcoſa, foliis Otitidis LOESEL. p. 150. *ic.* 40.
Silene petalis bifidis, floribus lateralibus ſecundis, pedunculis nutantibus LINN. *I.*
Icon OEDERI *t.* 242.

β. Flore pleno SIEGESBEK. *Bresl. Samml.* ann. 1722. m. Jul.

Nihil frequentius ad vias, ſepes, inque rupibus.

Caules cubitales, non valde foliosi, ſuperne viſcidi, & in ramos florales ſparſi. Folia radicalia multa, petiolata, elliptica, cis finem latiora, lanceolata, ſubhirſuta, ſuperiora linearia. Flores in ſummo caule paniculati, nutantes. Calyx viſcidus, longus, tubuloſus, ſub germine productus, hinc in medio tumidior, decem lineis pictus. Petala profunde bifida, in anguſtas ellipticas lacinias diviſa, quæ, ſole adfulgente, ſe contrahunt, & noctu evolvunt; obſolete cæterum purpurea, ungue longo, duabus auriculis ſerratis, obovatis. Fructus trilocularis, cylindricus, in medio latior. Semina elegantibus rugis inſcripta.

916. VISCAGO foliis glabris, ovato lanceolatis, floribus umbellatis.
Lychnis ſylveſtris II. CLUS. *hiſp.* p. 337.
Armerius flos tertius DODON. *coron.* p. 73. *hiſt.* p. 176.
Silene foliis faſciculatis, faſtigiatis, foliis ſuperioribus cordatis, glabris LINN. *I.* p. 601.

II. Flore pleno *Flowergarden* p. 40. n. 5.

In Helvetia potiſſimum circa *Brieg*, *Branſon*, *Fouly*. Tamen etiam circa *Roche* in rupibus trans *l'eau Froide*, ſed rarius. In Helvetia transalpina, ut *Chiavennæ*, in rupibus.

Caules erecti, pedales, etiam bipedales & tripedales, ramoſi, cum foliis leves, ſuperne viſcidi. Folia glauco polline adſperſa, ovata, lanceolata, lata baſi ſibi obverſa. Flores in ſummis ramis denſas umbellas faciunt, ſtipulis ſuſcepta perexiguis. Calyx longiſſimus, ovario media parte longior, tubuloſus, lineatus, ſub flore gracilis, circa florem ovalis, breviſſime quinquedentatus. Petala adeo calyce breviora, patula, emarginata, ſerrata, ſuaverubentia, magnis & erectis duabus auriculis notata. Fructus longe petiolatus, cylindricus, trilocularis *p*).

917. VISCAGO *foliis lanceolatis, caulibus brachiatis, calycibus infundibuliformibus,* floribus laxe umbellatis, erectis.
Auricula muris alpina, glabra I. B. III. p. 360.
Alſine alpina, glabra C. B. *prodr.* p. 118.
Lychnis ſaxatilis, alpina, glabra, pumila I. R. H. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 137.
Icon OEDERI *t.* 4.
Silene floribus erectis, petalis emarginatis, calycibus teretibus, foliis lanceolatis LINN. *Wäſtgöt. ref.* p. 144. *Spec. I.* p. 602.

In alpibus minime rara, etiam in valles deſcendit, *Haſeliam*, *& Uranienſem*, aduſque pagum *Steg*. Haud longe Baſilea in colliculo Cl. LA CHENAL, in monte *Vogelberg*.

Radix magna, lignoſa, ſcabra. Caules erecti, valde ramoſi & brachiati. Folia glauca, glabra, ovato lanceolata. In ſummis ramis flores ex longis petiolis unifloris, in laxam umbellam diſpoſiti. Calyx campaniformis, inverſe conicus, lineatus. Petala lacteola, emarginata, cordata, auriculis ornata. Fructus conicus.

*918. VISCAGO foliis teneris, recurvis, petalis quadrifidis *Emend. I.* n. 85.
Alſine alpina, glabra, folio reflexo PLUKNET. p. 23. *t.* 75. *f.* 5.
Lychnis alpina, foliis anguſtis, reflexis, petalis quadripartitis SEGUIER. *Supplem.* p. 186. *t.* 5. *f.* 1.
Silene petalis quadrilobis, caule dichotomo, floribus pedunculatis, foliis glabris, recurvis LINN. *I.* p. 602.
Lychnis X. CLUS. *hiſt.* p. 291. huc relata, ob iconem vix videtur ad noſtram plantam pertinere.

In Abbatiscellanis alpibus GESNERUS legerat, ego abunde in valle alpina *Chapuiſe* ad lapides humidos. Etiam in monte *Taveyannaz*, in *Prapioz*, in valle *Gaſter*.

Tenerrima planta, & debilis, ut Alſine tenuifolia muſcoſa. Caules debiles, erecti, ſimplices, aut divaricati, paulo ſupra trientem pedis alti. Folia tenera, graminea, peranguſta, obtuſa, facile curvantur, & apicem reflectunt. Flores in petiolis unifloris, de ſummis ramis. Calyx ovario longior, infundibuliformis, ſurſum latior, quinque dentibus lanceolatis. Petala lactea, quadrifida, duabus partibus lateralibus breviori

p) Ob eam notam vellet a Lychnidibus ſeparare Cl. BURKART. *Epiſt.* p. 136. *Muſcipulæ* dici poſſe IDEM p. 136. 137.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0456-5

vioribus: ſquamulæ duæ in origine petali. Fructus rotundus, tubis tribus, valvis ſex.

Non eſt *Silene quadrifida* JACQUINI, planta multo robuſtior.

Lychnis ſaxifraga minor q) nondum in Helvetia reperta eſt, quæ tamen in vicino Pedemontio naſcitur.

919. VISCAGO foliis gramineis, caule breviſſimo, unifloro.

Caryophyllus pumilus, alpinus VII. CLUS. *pannon.* p. 324.
Lychnis alpina, pumila, folio gramineo, ſeu Muſcus alpinus, Lychnidis flore C. B. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 138. *It. VI.* p. 459.
Lychnis ocymoides muſcoſa, ſtrictiore folio BARRELIER. *ic.* 379.
Latiore folio EJUSDEM *ic.* 380.
Icon OEDERI *t.* 21.
Silene acaulis LINN. *I.* p. 603.

β. Flore albo SCHEUCHZER. *It. II. & V.* p. 425.

Etiam paſſim reperi in *Gemmio*, *Joch*, *Prapioz*. Alpium rupes ubique late pulcherrimis ceſpitibus tegit.

Radiculæ magnæ, intricatæ. Ceſpites latiſſimi, nulla alia planta miſti, fiunt roſulis confertis foliorum anguſtorum, acutorum, durorum. Caules unciales, paucifolii, uniflori. Calyx latus, ovatus, purpura tinctus. Petala ſubcordata, amœne purpurea, duobus in ortu denticulis acutis notata. Stamina decem, diverſæ longitudinis. Ovarium uniloculare, cylindricum.

920. VISCAGO floribus verticillatis, ſpicatis, ſexu diſtinctis, petalis linearibus.

α. Mas flore majori, calyce ſubrubro.

Seſamoides magnum, Salmanticenſe CLUS. p. 295.
Otites Lychnidis, ſylveſtris genus TABERNÆMONT. p. 820.
Lychnis viſcoſa, flore majuſculo, quæ mas SCHEUCHZER. *It. VII.* p. 514.
Cucubalus floribus dioicis, petalis lineari indiviſis LINN. *I.* p. 594.

β. Femina flore minori, calyce viridi

Muſcipula ſeu Armoraria altera LOBEL. *adverſ.* p. 370. *Ic.* p. 453.

I. II. *Muſcipula muſcoſo flore, ſeu Ocymoides bellidiforme* I. B. III. p. 350.

α. β. Planta hermaphrodita in *Tataria* provenit *Enum. plant. hort. Gott.* p. 151.

Minime rara in Gubernio Aquilejenſi, *à Fontenai*, *à S. Tryphon*: in Valeſia: in Helvetia transalpina, *Chiavennæ*, ad lacum *Luganenſem*, in ima valle *Lepontia*.

Folia radicalia numeroſa, petiolata, ovata, lanceolata, firmula, ad caulem anguſta & uauca. Caulis erectus, cubitalis, in ſumma parte fere nudus, brachiatus, & viſcidus. Flores in paniculam ſpicatam, verticillatam, ex petiolis unifloris. Calyx tubuloſus, lineatus. Petala gracilia, linearia, ſimplicia. Fructus trilocularis, ſex dentibus aperitur. Angli modo Lichenem terreſtrem, modo hanc plantam, pro ea habent, cujus infuſum vinoſum cum theriaca adverſus canis rabidi morſum *r)* antidoti vires poſſideat. Alibi ex iſta Lychnide, ex Pæonia & cancri chelis antidotus componi dicitur *s)*.

Hæc ſola e noſtris vere LINNÆANUS fuerit Cucubalus.

LYCHNIS *a)* DILLEN.
LYCHNIS LINN. n. 584.
& AGROSTEMMA LINN. n. 583.
LYCHNIDIS ſpec. TOURNEFORT.

Tubas habet quinque.

921. LYCHNIS *b)* petalis quadrifidis, addit LINNÆUS *fructu ſubrotundo I.* p. 625.

Armerius ſylveſtris DODON. *pempt.* p. 177.
Caryophyllus pratenſis TABERNÆM. p. 291.

q) Alſine alpina, erecta, foliis acuminatis ZANON. p. 15. t. 10. f. 3.
r) SLOANE in epiſt. ad RAJUM, a DERHAMIO edita. *Phil. Tranſ.* n. 443. BIRCH. T. IV. p. 539. 545.
s) Phil. Tranſ. n. 187.
a) Lychnis flammea ad ſerpentes, ſylveſtris, ſtomacho inutilis PLIN. L. XXI. n. 98. Lychnis ſylveſtris urbanæ ſimilis DIOSCORID. L. III. c. 98.
b) Cuculi flos acinos habet nigros PLIN. L. XXVII. n. 44.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0457-1

II. Flore albo paſſim, etiam circa *Rennaz.*
III. Flore pleno, in hortis MILLER. t. 169. f. 2.
In pratis udis perfrequens.
Caulis anguloſus, erectus, parum ramoſus, niſi ex vertice, ea ſede viſcidus. Folia ex elliptico lanceolata, nervo diſtincta, inferiora obtuſa, ſuperiora acutiora. Flores in petiolis ramoſis brevem & laxam ſpicam faciunt. Calyx albus, decem alis eminentibus purpureis notatus. Petala bifida, anguſta, duobus exterius cruſculis accedentibus, ungue longo. Stamina quinque breviora, ex unguibus petalorum, quinque longiora, ex ovarii ambitu. Fructus pyriformis. Semina rugoſa.
Ab armentis non amatur *c*).

*922. LYCHNIS foliis linearibus, lanceolatis, floribus umbellato capitatis *Emend. VI.* n. 46. t. 17.
Icon OEDERI *t.* 65.
Lychnis petalis bifidis, floribus corymboſis LINN. *I.* p. 626.
Summarum alpium. In monte *Albula* Valeſiæ, a Cl. HUBERO primum lecta, deinde ad rupes glaciales *Chermontana*, in mont. *Griſeis*, in *Stokberg*, in monte *Arola* Valeſiæ ſuperioris, in vallis *S. Nicolai* montibus; etiam in monte ſupra *Kienthal* a Cl. DICKIO.
Radix flava, conica, depacta. Folia ad radicem plurima, elliptica, in medio latiora, lanceolata, firma, viridia, glabra. Caulis ſemipedalis, ſimplex, nec ramoſus. Flores conferti in umbellam convexam, ſubjecta, ſub ſingulos, ſtipula magna, ovato lanceolata, ora purpurea. Calyx ventricoſus, ad tertias quinquefidus, ſegmentis triangularibus purpureis, ora alba. Petala penitus patula, ſuavepurpurea, acute ad medium bifida, ſegmentis quadrangularibus, ad originem plicata, & tumoribus, non veris auriculis, notata. Stamina decem, duorum ordinum. Fructus petiolatus, ovatus, tubis quinque.

923. LYCHNIS floribus ſexu diſtinctis LINN. I. p. 626.
α. Varietas rubra, frequens in aquoſis, inque montanis ſylvis.
Ocymoides purpureo flore CAMERAR. *Epit.* p. 739.
Lychnis ſylveſtris, floribus rubentibus DODON. *cor.* p. 47. *hiſt.* p. 171.
Ocymaſtrum rubrum TABERNÆM. p. 299.
II. Flore pleno SWEERT. &c. CAMERAR. p. 740.
β. Varietas albo flore ad vias ſiccas & in agris.
Ocimoides album multis I. B. III. p. 242.
Varietates duas habet PLOT. *Oxfordshir.* p. 149. 150.
γ. Aliam *hermaphroditam* LINN. *I.* p. 626. GUNNERUS p. 54.
Caules nodoſi, erecti, bipedales, brachiati. Folia ovato lanceolata, mollia, hirſuta. Flores in ſumma planta, ex brevibus petiolis, ad ramos congeſti; alii mares, calycibus turgidis, villoſis, breviter quinquedentatis, petalis teneris, pene cordiformibus, auriculis magnis, eadem figura, ſtaminum ordinibus duobus: alii in aliis plantis femininis, ſimiles, tubis quinis, fructu ovali.

924. LYCHNIS tomentoſa, umbellis paucifloris, petalis cordatis.
Lychnis αλπικοσκιαδιωδης RICHER.
Lychnis umbellifera, montana, Helvetica ZANON. *t.* 110. ROBERT. *ic. Reg.* 135.
Lychnis coronaria, alpina, flore purpureo BARRELIER. *ic.* 1005. BOCCONE *muſ. di piant.* p. 49. *t.* 42. valde multiflora.
Agroſtemma tomentoſa, petalis emarginatis LINN. *I.* p. 625.
ZANONUS habuit ex *Locarnenſium* agro a FELICE ORELLO miſſam. C. GESNERUS in Rhætia, & in alpibus Rhæticis I. BAUHIN. Etiam in monte *Generoſo* Inſubriæ. Sed in Valeſia etiam, circa *Praborgne* & alibi provenit.
Caulis cubitalis, parum ramoſus, ſed ex radice utique ceſpitoſus, tomentoſus, erectus. Folia tomento albo utrinque obducta, craſſula & firma, elliptica, lanceolata, longiora. Flores in ſummi caulis brevibus ramis umbellam faciunt, non copioſam. Sub umbella ſtipulæ ovato lanceolatæ, ariſtatæ. Calyx durus, tomentoſus, quinque angulis valde eminens, tubo floris æqualis, tubuloſus, decem lineis percurſus, hirſutus. Petala purpurea, ex ungue ſuo dilatata, cordiformia, auriculis triangularibus, conniventibus. Stamina quinque unguibus petalorum cohærentia, quinque libera. Fructus brevis, craſſus, conicus, per maturitatem unilocularis.

*925. LY-

c) SCHREBER. III.

*925. LYCHNIS tomentoſa, calycibus coſtatis, floribus longiſſime petiolatis.
Lychnis CAMERAR. *Epit.* p. 569.
Lychnis coronaria d) DODON. p. 170.
Agroſtemma tomentoſa, foliis ovato lanceolatis, petalis integris, crenatis LINN. *I.* p. 625.
In planiori Valeſia abunde, circa *Fouly*, &c.
Prioris 924. retinet totum habitum, tamen durior eſt & pulpoſior, & tomenti plus habet. Deinde calyces multo duriores, calloſi, toti albo villo obnupti, alis duris & craſſis elevati, non, ut in priori, viridibus hirſutis lineis percurſi. Petala multo latiora *e)*, obſcure emarginata. Auriculæ bifidæ. Flores non congeſti in umbellam, ſed in longis ramis brachiati caulis diſperſi. Quare vere differunt, & utraque ſpecies Helvetiæ indigena eſt.

926. LYCHNIS calycibus longiſſime caudatis.
Nigellaſtrum DODON. *coron.* p. 49. *hiſt.* p. 173.
Lychnis arvenſis TABERNÆM. p. 293.
II. Flore albo *Hort. Aichſtett.* &c.
Agroſtemma hirſuta, calycibus corollam æquantibus, petalis integris, nudis LINN. *I.* p. 624.
Ad vitium uſque inter ſegetes frequens.
Caulis erectus, cubitalis, parum ramoſus, molliter hirſutus. Folia pariter tomentoſa, linearia, acuta. Flores in petiolis unifloris, longiſſimis. Calyx durus, lineis eminentibus notatus, longiſſimis quinque mucronibus etiam ultra florem producitur *f)*. Petala ſuavepurpurea, emarginata, ex ungue dilatata, auriculis acutis, bifidis. Stamina, ut in prioribus, nata, nempe quinque ex petalorum unguibus, quinque ex intervallis. Fructus non petiolatus, ex pentagonio conicus, tubis quinque plumoſis, quinque valvis. Semina eleganter exaſperata, male pro Nigellæ ſeminibus venduntur *g)* veſca & innoxia. Radix a FUCHSIO ad hæmorrhagiam narium laudatur, deinde a SIMONE PAULI, qui ſuum experimentum adducit, etiam geſtatæ *h)*.

*927. LYCHNIS foliis lanceolatis, floribus verticillatis, ſpicatis.
Lychnis ſylveſtris I. CLUS. *pannon.* p. 328. 329. *IIII. hiſt.* p. 289.
Lychnis ſylveſtris purpurea TABERNÆM. p. 294.
Lychnis petalis integris LINN. *I.* p. 625.
In Helvetia rarior. Circa *Octodurum* paſſim legi, ad vias fabuloſas. *Ad Tourtemagne, Gonthey, Formazz*, ad *Soazz* vallis *Miſaucinæ* Cl. DICK.
Radix dura, rugoſa, flava. Caulis cubitalis, erectus, non ramoſus, in ſpicam nudam terminatus, ut Otiti, ſummis in partibus viſcidus. Folia glabra, elliptica, longe lanceolata. Flores in petiolis ſummi caulis ramoſis verticillati, in ſpicam continuati. Calyx tubuloſus, rubens, flore longior, purpureus, breviter quinquedentatus. Petala emarginata, purpurea, magnis auriculis albis, & præterea appendicibus dilatati unguis conſpicua. Fructus conicus, quinquelocularis, tubis quinque, ſeminibus reniformibus exaſperatis.
Male pro Centaurio minori *i)* venditur.

OXYS *a)* TOURNEFORT.

OXALIS LINN. n. 582.

Calyx brevis, campaniformis, acute quinquefidus *b)*. Flos non pentapetaloides, petalis ad baſin conglutinatis *c)*, ſed pentapetalos, unguibus primum diſtinctis, deinde conglutinatis, quinis, cordatis. Stamina decem, duorum ordinum. Fructus eſt prisma pentagonium *d)*, ex quinque conjunctis loculis *e)* factum, quorum totidem ſunt tubæ. Idem per maturitatem adtactus diſſilit, & ſemina projicit *f)*, quæ in quoque loculo multa continet, ex ovatis acuminata.

928. OXYS

d) Lychnis coronaria flore albæ violæ, purpureo DIOSC. L. III. c. 98.
e) TOURNEFORT. A. B.
f) IDEM t. 175. T.
g) LOBEL. *adverſ.* p. 12.
h) *Ol.* WORM. *Epiſt.* 116.
i) RIVIN. *cenſur. medicament. offic.* p. 32. 161.

a) Oxys habet folia terna PLIN. L. XXVII. n. 84. Oxytryphyllon MESUES, SYLV. in MESV. DIOSCORIDIS
b) TOURNEF. C.
c) B.
d) E.F.
e) G. 1.2.3.4.5.
f) THOMAS CORNELIUS *de ſenſib.* p. 14. GREW. *anat. plant.* p. 199. t. 72.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0459-5

928. OXYS ſcapo unifloro, foliis ternatis, radice ſquamoſo articulata LINN. I. p. 620.
Trifolium acetoſum DODON. *cereal.* p. 214.
Oxys, Trifolium acetoſum, floribus lacteis TABERNÆMONT. p. 525.
Lujula BLAKWELL. *t.* 308.
Nihil frequentius ad ſepes, & in arborum umbra.
Radix ſquamoſa *g*), denticulata. Folia radicalia plurima, longe petiolata, ternata, cordata, hirſuta, ſenſu aliquo prædita, ut attrectata, aut ab imbre percuſſa, contrahantur *h*). Flores in ſcapis unifloris, albi, eleganter venis rubris picti. Stipulæ in petiolo duæ, tres, ovales.
Tota planta acida eſt, grati ſaporis, & teneri. Tota comeſta valet ad frangendam vim ſubnaſcentis putredinis: quare conſerva, ſyrupus, juſculum, in febribus malignis *i*) adhibetur, & in ſcorbuto *k*). Sale eſſentiali acido abundat *l*), in quo multa portio olei eſt *m*), & qui ex ſucco paratur. Vires ſunt, quæ cremoris tartari *n*).

*929. OXYS caule ramoſo, diffuſo, petiolis alaribus, paucifloris, umbellatis LINN. I. p. 629.
Oxys flore luteo DODON. *purg.* p. 414. *corniculata* LOBEL. *II.* p. 32.
Oxys lutea I. B. II. p. 388. RUMPF. *herb. Amboin.* L. VIII. *c.* 64.
Paſſim in valle *Tellina*, circa *Mendris* & *Chiavennam* in ſepibus: etiam in pago *Frontenex*, prope Genevam.
Caulis pedalis, cubitalis, ramoſus, folioſus, diffuſus. Educit numeroſiſſima folia, pariter terna, cordata, complicata, & in petiolis bifloris, aut ad ſummum quinquefloris, flores perminutos luteolos: eorum petala ovata.

GERANIUM TOURNEFORT. t. 142.

LINN. n. 832.

Calyx quinquefolius *a*), foliis cavis, acutis. Petala quinque *b*), aliquando inæqualia. Stamina plerumque decem, tamen & quinque: capſulæ monoſpermæ *c*), longiſſima cauda *d*), adunatæ in unum roſtrum *e*), circa communem quinqueſulcum *f*) axin. Tubæ quinque *g*). Maturæ capſulæ de baſi ſolvuntur, verſusque apicem roſtri ſe revolvunt. In Africanis Geraniis calyx, ſtamina, petala alia ſunt & alia, ſolus fructus conſtans eſt. In noſtris ſtamina libera ſunt, ut ab Alſine, & Lychnidibus non *longe poſſit ſeparari.*

I. PETIOLIS UNIFLORIS.

930. GERANIUM *h*) pedunculis unifloris, foliis ſeptilobis, petalis bifidis.
Geranium IIII. hæmatodes CLUS. *pannon.* p. 415. 421.
Geranium columbinum, erectum, tenuius laciniatum, flore magno LOESEL. p. 103. *n.* 18.
Geranium pedunculis unifloris, foliis quinquepartitis, bifidis, orbiculatis LINN. *II.* p. 958. conf. *Cent. II. n.* 175.
Varietates *flore cæruleo, ſtriato, parvo* BARRELIER. *ic.* 67. Tres etiam habet MICHELI *hort. flor.* p. 40.
In rupeſtribus abunde, circa *Roche, Biel, Mathod, Genevam, Chiavennam &c.* & ad lacuum ſupercilia.
Radix craſſa, lignoſa. Caules recti, parum ramoſi, ſub ramis tumidi, cubitales. Folia conjugata, ſubhirſuta, circumſcriptione rotunda, ſed ſeptiloba, lobis trifidis, lobulis ſubinde inciſis: in hortis ſeptilobata, lobis non inciſis. Petioli florigeri longi, uniflori, duabus exiguis ſtipulis lanceolatis. Non raro tamen ramum biflorum vidi. Flos ſpecioſa magnitudine. Calyx hiſpidus, foliis ariſtatis, ariſtis herbaceis. Petala patula, ſubrotunda, ex purpura violacea.
Planta tota adſtringit, & vulneraria eſt.

II. PETIO-

g) GREW. t. 5. *Semen* t. 72.
h) CORNEL. l. c. p. 77.
i) FRANK *de Alleluia*, qui exempla citat.
k) MOLIN apud GEOFROI III. p. 29.
l) CARTHUSER. *mat. med.* p. 219.
m) NEUMAN. T. II. P. I. p. 17.
n) FLOYER. *pharmacobaſ.* p. 90.
a) TOURNEF. D.E.
b) A.C.
c) O.N.
d) ad P.
e) F. *f*) G.
g) I.K.L.M.N.
h) Geranion foliis anemones, diviſuris longioribus, radice ſubrotunda, dulci. Alterum caulibus minutis, piloſis, ſeſquipedalibus, foliis malvæ. In ſummis alis ſurſum ſpectantia gruum capitula inſunt, cum ſuis roſtris, DIOSCORID. L. III. c. 114.
Geranion aliis Myrrhis, Cicutæ ſimilis, foliis minutis, caule breviori rotundo. Græci faciunt folia Malvæ teneriora, piloſa, ex intervallo racemoſa. in cacuminibus capitula ſemen habentia PLIN. L. XXXI. n. 88.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0460-6 DFG

II. PETIOLIS BIFLORIS.

Tres ſequentes ſpecies ſollicite diſtinguere oportet.

931. GERANIUM caule erecto, foliis rugoſis, hirſutis, multilobis, lobis trifidis, lobulis ſemipinnatis, floribus umbellatis.

Geranium IIII. MATTHIOL. p. 857.
Geranium III. βατραχιοιδες majus CLUS. p. c.
Geranium batrachioides cæruleum Hort. Aichſtett. vern. ord. I. t. 8.
Geranium pedunculis biſloris, foliis ſubpeltatis, multipartitis, pinnato laciniatis, rugoſis, acutis, petalis integris LINN. *II.* p. 954.

In Helvetia non vulgare. *Au Crêt de la Ferriére, aux Etoblins.* Badæ, & circa *S. Urban* Cl. GAGNEBIN. C. B. circa *Crenzach.* BEN. STÆHLINUS in cœmeterio *D. Petri*, & in pratis circa urbem patriam. I. B. in montibus circa Genevam. In Germania, & Jenæ imprimis frequens reperi, in Helvetia nunquam.

Caulis erectus, cubitalis, brachiatus, nodoſus. Folia conjugata, perampla, circumſcriptione rotunda, profunde quinquefida, ſeu ſeptifida, lobis ramoſis, tenuius, quam in ſequentibus, diviſis, trilobatis, lobulis & ipſis acute ſemipinnatis, ſubhirſuta cæterum, nervis eminentibus ſubtus percurſa, & reticulata. Stipulæ in petioli origine magnæ, quaternæ, lanceolatæ. Flos cæruleus, venis rubentibus, petalis integris, etiam albus, aut ſtriatus. Capſulæ lividæ. Calycis folia ovata, ſubhirſuta, ariſtata.

Vulneraria vi putatur eminere. Vim in Geraniis batrachioideis eſſe terebinthinatam *i)* FLOYER.

932. GERANIUM caule erecto, foliis rugoſis, ſeptilobis, lobis acute ſerratis, petalis emarginatis.

Geranium II. Batrachioides alterum CLUS. *pannon.* p. 417. 418.
Icon OEDERI *t.* 124.
Geranium pedunculis biſloris, foliis ſubpeltatis, quinquelobis, inciſo ſerratis, caule erecto, petalis emarginatis LINN. *II.* p. 954.

β. Flore albo GAGNEBIN.

γ. Flore albo lineis purpureis vario IDEM *au Crêt de la Ferriére.*

Ad rivorum ripas & ſepes paſſim, & in pratis. Bernæ juxta ſemitam inter balneum exterius & fabricas *im Sulgenbach.* *Rupe dans le Prépourry; aux Moſſes.* In Argovia frequens, in vallibus Epiſcopatus Baſileenſis, circa *Bellelai*, in valle *Urſaria*, *Lepontina*, circa *Mendriſium* &c.

Multa habet prioris, folia equidem pariter rugoſa, & ſubhirſuta, cæterum latiora, minus profunde ſecta, ſemiquinquelobata, lobis acute ſerratis, ſemitrilobatis, neque adeo profunde ſectis, latitudine loborum ſemunciali. Vidi tamen in Valeſia pene æque profunde inciſa. Stipulæ perexiguæ, binæ.

Si cum ſequente compares, folia acutiora ſunt, & cujusque lobi acutius, alternis dentibus, pene ad mediam a nervo diſtantiam, diviſi; caulis minus diffuſus; petioli confertiores & denſior umbella. Calycis folia hirſuta, ariſtata. Petala patula, leniter emarginata, ex cæruleo purpurea, cum venis ſaturatioribus. Ungues ſtaminum lati, pene coaleſcentes. Capſulæ ſubhirſutæ. Stipulæ quatuor minores. Flos immaturus pendet, maturus erigitur *k)*.

Hoc Geranio Islandi violaceo colore *l)* tingunt.

933. GERANIUM caule diffuſo, foliis rugoſis, ſemiquinquelobis, lobulis trifidis, floribus ſparſis, petalis integerrimis.

Geranium ſanguinarium, majus Hort. Aichſtett. vern. ord. I. t. 9. f. 2.
Geranium batrachioides paluſtre, flore ſanguineo DILLEN. *hort. Elth.* p. 160. *t.* 174.
Icon MERIANÆ *L. XXVI.*
Geranium pedunculis biſloris. longiſſimis, declinatis, foliis quinquelobis, inciſis, petalis integris LINN. *II.* p. 954.

Paſſim in ſepibus etiam, & locis humidis. Circa *Grand Clos* prope *Roche*, & *au mont d'Arvel.* Inter *Williſau & Lucernam*; circa *Altdorf*, inter *Weſen & Lachen*, circa *Tuſis*, &c.

Habitus magis diffuſus, etiam proſtratus, geniculatus. Folia obtuſiora, ſimpliciora, minus

i) *Pharmacobaſ.* p. 132.
k) Etiam in aliis Geraniis WAHLBOM. *ſponſal.* p. 38.
l) *Allerneueſte Zuſtand von Island I.* p. 345.

minus profunde ſecta, & lobis minus acutis, & eorum dentibus. Flores pauciores, petioli longiores, vagi & obliqui; ſetæ lanceolatæ quatuor, ut in priori, ad ramorum florigerorum diviſiones poſitæ. Flores magis ſparſi. Petala majora, plana, purpurea, non emarginata *m*). Calyx lineatus, glaber, ſic capſulæ: ſtamina quinque exteriora latis unguibus.

934. GERANIUM foliis rugoſis, hirſutis, ſemiſeptilobis, lobis dentatis, petalis ſerratis, anuminatis.

Geranium I. CLUS. *pannon.* p. 415. 416.
Geranium fuſcum Hort. Aichſtett. vern. ord. I. t. 10. *f.* 2.
Geranium pedunculis biſloris, foliisque alternis, calycibus ſubariſtatis, caule erecto, petalis undulatis LINN. *II.* p. 953.

Varietates plani & reflexi flori ab ætate pendent.

In Helvetia non rarum, Bernæ *in der Enge*, in pratis ſuburbanis, & ad vias *des Altenberges.* In prato ad ſiniſtra adjecto villæ *Wabern* proxime lapicidinam. In pratis montanis *des Deſſenberges.* Circa *la Ferrière*, *à Clermont*, *à Boudevilliers*, *aux Convers* in pomariis. *A la Brevine*, in monte *Thuiri*, &c.

Pulchræ plantæ *n*) radix magna, tuberoſa, rubra. Caulis erectus, cubitalis, etiam tripedalis, nodoſus. Folia longe petiolata, juniora tota ſericea, mollia, ambitu peramplo, nervoſa, ſemiquinquelobata, lobis lateralibus bilobatis, lobulis inæqualiter dentatis, inferiora conjugata, ſuprema ſolitaria, ut petiolus floriger folio oppoſitus ſit, cum duabus ſtipulis flaccidis, flavis, ovato lanceolatis. In petiolo duæ ſtipulæ ſimiles, ſed minores. Calyx mollis, ovatus, ariſta perbrevi, paucis, ſed longis, pilis incanis hirſutus. Petioli florigeri, in matureſcente planta conferti. Petala pene pentagona, acuminata, per oram undulata, ungue albo, radiis quinque acutis picto, quaſi ſtellam faciente, cæterum ſaturate ſanguineo. Circa originem ſtaminum pili. Ruptis petalis ſuccus ſanguineus effluit. Quinque glandulæ *o*). . . .

*935. GERANIUM foliis ſemiſeptilobis, rugoſis, dentatis, petalis planiſſimis, circumſerratis, indiviſis *Emend. III.* n. 190. *V.* n. 27. †

Paſſim in ditione Aquilejenſi, in monte *Luan*, in lapidoſis, qua a *Veige* verſus *Drapel* deſcenditur; circa molendinum *le Grand Champ.* Circa *Valorſine*, in valle *Kienthal.*

Satis vicinæ plantæ, tamen differunt. Caulis ſimilis, & folia inferiora conjugata, ſuperiora ſolitaria: anguſtiora, quam Phaeo 934. profunde ſemiſeptifida, lobis trilobatis, ſerratis. Stipulæ hirſutæ, virides, utriusque generis, caulinæ magnæ, petiolares exiguæ. Petioli longe piloſi. Flos multo major, planus, petala quidem ſtella minima notata, acuminata, lata, perfecte plana, per oras elegantius plicata & ſerrata, dilute cærulea (gris de lin), centro livido. Radix craſſa, lignoſa, rufa.

*936. GERANIUM foliis ſeptilobatis, rugoſis, acute dentatis, petalis venoſis, emarginatis *Emend. VI.* n. 43.

Geranium incanum, verſicolor, ſeu ſtriatum PARKINSON. *parad.* p. 229. *Hiſt. Oxon. II.* p. 516. *S. V. t.* 10. *f.* 24.
Geranium pedunculis biſloris, altero breviore, foliis quinquelobis, lobis medio dilatatis, petalis bilobis, venoſo reticulatis LINN. *Cent. I. n.* 60. p. 282. *Spec. I.* p. 953.

Pulchra planta provenit in monte *Montemort* Valeſiæ ſuperioris, qui pertinet ad vallem *S. Nicolai.* Radix perennis, lignoſa. Folia rugoſa, ſubhirſuta, ſicca; radicalia profunde quinquelobata, lobis lateralibus denuo pene ad petiolum bilobatis, omnia lateſcentia, acute & inæqualiter inciſa, quinque & ſeptem ariſtatis dentibus notata, vix duabus lineis latiora. Caulina folia conjugata, paulo latiora, minus, quam in iconibus. Caulis erectus, ramoſus, pedalis. Petioli biflori poſſunt, ut & in prioribus fere Geraniis, pro unifloris imponere; dum enim alter flos matureſcit, alter calyce clauſus exiguus, in ala ſtipularum ſuarum cernuus præſtolatur. Eæ ſtipulæ fuſcæ, breves, lanceolatæ, quaternæ ſunt. Eſt ubi ſimul uterque flos viget, eſt ubi alter nunquam maturatur. Petioli purpurei, hirſuti. Sic calyx, cujus foliola ovato lanceolata, ariſta brevi, de nervo exeunte, & albis longisque pilis notantur. Flos Acetoſellæ primæ, amat connivere, tener, idem caducus, petalis albis, emarginatis, lineis quinque, venisque purpureis pictis. In horto folia latiora fiunt, qualia fere in iconibus depinguntur, & ſemitriloba.

937. GERA-

m) Vidit tamen Cl. KRASCHENINNIKOF. p. 109.
n) *Emend. VI.* n. 21.
o) SCEPIN. p. 41.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0462-8 DFG

937. GERANIUM caule erecto, foliis quinquelobis, lobis trifidis, acutis.
Geranium III. FUCHS. p. 207.
Geranium majus, foliis imis, longis, adusque pediculum divisis Hist. Oxon. II. p. 511. *S. V. t.* 3. *f.* 3. VAILLANT. *t.* 15. *f.* 2.
Geranium pedunculis bifloris, foliis quinquepartito trifidis, petalis emarginatis, longitudine calycis, arillis villosis LINN. *II.* p. 956.
In agris abunde.
Caules ramosi, folioſi, erecti, etiam decumbentes, pedales, nodosi. Folia firma, conjugata, ex longis petiolis, in quinque lobos profunde incisa, vix linea latiores: eorum quisque acute & simpliciter trifidus, laterales quadrifidi. Petioli breves. Stipulæ exiguæ. Petala pulchre purpurea, leniter emarginata. Calyx longe aristatus, hirsutus. Capsulæ hirsutæ, ut in omnibus Geraniis revolutæ, semen suum ejaculantur.

938. GERANIUM caule procumbente, foliis quinquepartitis, lobis trilobis, lobulis trifidis.
Geranium columbinum dissectis foliis, pediculis florum longissimis RAI. VAILLANT. *t.* 15. *f.* 4.
Geranium pedunculis bifloris, foliis quinquepartitis, multifidis, angulatis, laciniis acutis, capsulis glabris, calycibus aristatis BURMAN. *n.* 226. LINN. *n.* 22.
In agris & ad sepes autumno. *A Beauregard* GAGNEBIN.
Caules prostrati, humiles, ramosi, pedales & ultra, nodosi. Folia firma, subhirsuta, conjugata, circumscriptione reniformi, sed profundissime quinquefida, lobis exterioribus bilobis, ut fere septem lobi sint, mediis trifidis, lobulis eorum lateralibus bidentatis, medio tridentato. Petioli in planta dodrantali tamen triunciales. Stipulæ minimæ, quaternæ. Calycis permagni, pene glabri, arista longa. Flos major, quam in 939. & 937. ex roseo cæruleus, petalis emarginatis. Capsulæ glabræ.

939. GERANIUM foliis mollissimis, hirsutis, reniformibus, semiquinquefidis, lobis semitripartitis, obtusis.
Insuperabiles tenebræ synonyma harum trium plantarum velant.
Pes columbinus DODON. p. 60.
Geranium columbinum, villosum, petalis bifidis VAILLANT. p. 79. *t.* 15. *f.* 3. ob florem.
Geranium pedunculis bifloris, foliisque floralibus alternis, caule ramoso erectiusculo, calycibus muticis, arillis levibus LINN. *II.* p. 955. BURMAN. p. 21.
Ad vias vulgare.
Caulis ramosus, patulus, nodosus. *Folia hirsuta & mollia, conjugata, omnia* sui similia, latiuscula, *circumscriptione reniformi, semiquinqueloba*, lobis latis, extremis semibifidis, omnibus obtuse neque profunde semitripartitis, basi, ad quam lobi conveniunt, pene recta. Petioli in sede stipularum infracti. Hæ quaternæ, spadiceæ, lanceolatæ. Calyx ciliatus, brevissime aristatus. Petala rosei coloris, & per ætatem violacei, tribus saturatis venis picta, lineata, cordiformia. Capsulæ glabræ. Agnoscitur flore majusculo, cordato, foliis mollissimis, accurate rotundis, obtuse divisis.

940. GERANIUM foliis hirsutis, semiseptilobis, lobis semitrilobis, obtusis.
Geranium Robertianum, pes columbinus TABERNÆM. p. 56.
Geranium columbinum, humile, flore cæruleo minori RAI *Syn. III. n.* 8. *t.* 16. *f.* 1.
Geranium columbinum majus, flore minore, cæruleo VAILLANT. *t.* 15. *f.* 1. ob florem, nam folia potius sunt Geranii 939.
An *Geranium pedunculis bifloris, petalis bifidis, caule diffuso, foliis reniformibus, palmatis, linearibus, acutis* BURMAN. LINN. *II.* p. 957. BURMAN *n.* 27?
Nihil vulgatius ad vias, ut putem hoc ipsum apud auctores malvaceum esse Geranium.
Caulis ramosus, frondosus, nodosus, cubitalis, molliter hirsutulus. Folia conjugata, molliter hirsuta, circumscriptione semireniformi, semiseptifida: lobis angustioribus simpliciter & obtuse semibifidis, semitrifidis. Petioli numerosissimi, floresque infracti. Stipulæ quatuor spadiceæ, lanceolatæ. Calyx mucronatus, non aristatus, hirsutus. Petala exigua, subcærulea, apice profunde emarginato. Stamina nonnunquam quinque *p*). Exempla dantur minima, quæ pro Anglica planta habeas. Distinguitur foliis magis divisis, quam 939. in lobos angustiores sectis, flore minori subcæruleo.

941. GERANIUM viscidum, caule decumbente, foliis semiquinquelobis, lobis tridentatis & quinquedentatis.

Vix

p) FABRIC. *hutish.* p. 61.

Vix poſſis ſynonyma diſtinguere. Ex viſciditate & colore incarnato putes eſſe *Geranium pediculis biſloris, petalis integris, obtuſiſſimis, longitudine calycis. caule proſtrato, foliis reniformibus, inciſis* BURMAN. *n.* 20. LINN. *I.* p. 53.

Circa *Montru* in arenoſis; à *S. Triphon:* in ſcopulis ſupra Biennam. Etiam in hortis ſponte provenit.

Caules proſtrati, ramoſi, debiles, cum foliis odorati & viſcidi, ſucculoſi. Folia conjugata, ſuperiora alterna, ſemiquinquefida, lobis trifidis, rotunde lanceolatis, lateralibus bilobis. Suprema ſemitriloba. Frequenter petiolus non in aliquem folii hilum ſe inmittit, & potius in angulum divergentium ex petiolo linearum ſe adaptat. Petioli in ſummo caule paniculati, & caulis longe nudus; ſtipulæ minimæ, ex qua nota adgnoſcas. Calyx hirſutus, ariſtatus. Flos læte purpureus, non cæruleus, petalis paulum emarginatis, venoſis. Folia huic multo minus diviſa ſunt, quam priori; color alius, & viſciditas ſingularis.

942. GERANIUM foliis ſubrotundis, ſemiquinquelobis, lobis obtuſis, calycibus transverſim rugoſis.

Geranium pentagonatideum Monſpelienſ. RICHER.
Geranium ſaxatile ὑγροσκοπελον THAL. p. 44. *ic.* 5.
Geranium alterum, montanum, ſaxatile, rotundifolium COLUMN. *Ecphraſ. I.* p. 138. *ic.* 137.
Icon OEDERI *t.* 218.
Geranium pedunculis biſloris, calycibus pyramidatis, angulatis, elevato rugoſis, foliis quinquelobis rotundatis LINN. *Gotlandſk. reſa* p. 228. *Spec. II.* p. 955.

In Helvetia rariſſimum. I. B. extra portam *de la Rive* verſus lacum, ubi a Gen. de SAUSSURE reperiri non potuit. Lugduni abunde.

Rupeſtris planta. Radices ex nigro purpureæ. Sic caules, pedales, ramoſi. Folia rariter piloſa, nitida, inferiora conjugata, ſuperiora alterna, concinna, levia, circumſcriptione reniformi, quinqueloba, ſexloba, lobis latis, breviter tridentatis, quinquedentatis. Petioli breves, erecti & refracti, paniculati, ſtipulis omnium minimis. Calyces ovati, conici, transverſim rugoſi. Petala roſea, emarginata. Stamina ad ſpinularum modum matureſcentem fructum circumſtant.

Tota planta amat rubeſcere.

943. GERANIUM foliis duplicato pinnatis, pinnis ultimis confluentibus, calycibus ſtriatis, *hirſutis.*

Geranium Robertianum DODON. p. 62. ROBERT. *ic.* 93. BLAKWELL. *t.* 480.
Geranium pedunculis biſloris, calycibus piloſis, decem angulatis LINN. *II.* p. 955. BURMAN. *n.* 18.

II. Flore albo RAI. BLAKSTONE.

Frequentiſſimum in ſepibus, ſylvis ſubhumidis, ad muros. Albo flore reperi, qua adſcenditur in montem *Bolligerberg.*

Caulis brachiatus, ramoſus, pedalis & ultra, nodoſus, ramis ex uno puncto fere quinis, ſæpiſſime ruber, qui etiam color in folia transire amat. Folia conjugata, umbelliferarum more pinnata, circumſcriptione pentagonia, lobis primis ſemibilobis, ultimis longe confluentibus, dentibus inæqualiter lanceolatis. Stipulæ perexiguæ. Calyx hiſpidus, ariſtatus, decem lineis eminentibus percurſus, ex ovato conicus. Petala ex ungue dilatata, ſubrotunda, roſea, venis albis. Stamina ut in priori. Tota planta amat rubeſcere.

Fætet fere ad Lamii modum, inque hoc Geranio acida natura auſtera dominatur *q*).

Externo uſu pro vulnerario medicamento habetur, cujus cataplasma œdemata diſcutiat, ad eryſipelas profit, tum ad fiſſuras linguæ, orisque ardores, & papillarum demum rhagades *r*). Pulverem & decoctum cum hac planta aquam *Carolus s*) LEIGH ad ſcorbutum laudat: ego vidi ad febres intermittentes adhiberi, nullo equidem cum ſucceſſu.

III. PETIOLIS MULTIFLORIS.

944. GERANIUM petiolis multifloris, caule procumbente, foliis duplicato pinnatis, pinnulis acute inciſis.

Vulgaris & variabilis planta.

α. Major, ramoſa, ſæpe longe repens, etiam cubitalis.

Geranium ſupinum DODON. p. 63.

Geranium

q) GEOFFROI III. p. 522. *r*) WELSCH. *miſcellan.* p. 34. *s*) p. 96.

Geranium III. CAMERAR. *Epit.* p. 601.
Geranium Robertianum RIVIN. *pentap. irregul. t.* 112. bona icon.
& *Geranium fœtens t.* 113.

β. Varietas minor, parum ramoſa, foliis in circulum ſparſis.
Geranium minus, *Geranium arvenſe* TABERNÆM. p. 57.
Geranium moſchatum, *inodorum*, *Pannonicum Hort. Aichſtett. vern. ord. I. t. 8. f. 1.*
Geranium Pimpinellæ folio DILLEN. *nov. ſpec.* p. 69.

II. *Album* TABERNÆM. l. c.
Geranium pedunculis multifloris, *floribus pentandris*, *foliis pinnatis*, *inciſis*, *obtuſis* LINN. *II.* p. 951.

III. Hujus varietas duabus viridibus maculis, in principio cujusque petali ſuperioris.

Prima α. in ſepibus & arenoſis, agrisque.

β. In gramineis tonſis, ceſpitoſis. Ejus varietas

IV. Paſſim in areis hortorum a me lecta.

Folia pinnata, longa pinnarum ſerie, omnium fere ejusdem latitudinis. In varietate α. pinnæ laxiores ſunt, & a ſe invicem remotæ, iterum pinnatæ, pinnulis conjugatis, acute & varie inciſis. In β. pinnæ æquales, regulares, pinnulæ latiores & rotundiores. Petioli alares multiflori. Stipulæ albæ, exiguæ, ſub petioli florigeri diviſione numeroſæ. Calyx ſubhirſutus, in Italia Helvetica cum foliis totus pene hirſutie albus. Petala paulum inæqualia, & duo ſuperiora, breviora, a tribus inferioribus & longioribus intervallo diſtantia. Color roſeus. Stamina & quinque reperi, & duorum ordinum decem, ortu lato. Caudæ capſularum peranguſtæ, ſpirales. Odor nullus, aut lamiaceus.

Pro varietate α. radice in petroſis craſſiori habet Cl. GOUAN *t*) *Geranium petræum*, *Cicutæ folio*, *radice craſſa fœtidum* MAGNOL. *bot.* p. 108. 109. ut ex ſpeciminibus communicatis video.

945. GERANIUM petiolis multifloris, caule diffuſo, foliis ovatis, pinnatifidis.
Myrrhida Plinii, *Roſtrum Ciconiæ ſ. acus moſchata officinarum & paſtoris* LOBEL. *ic.* p. 658.
Geranium Cicutæ folio, *moſchatum* I. R. H. BLAKWELL. *t.* 150.
Geranium moſchatum RIVIN. *pentapet. irreg. t.* 110.
Geranium pedunculis multifloris, *floribus pentandris*, *foliis pinnatis*, *inciſis*, *cotyledonibus pinnatifidis* LINN. *II.* p. 951.

STÆHELINUS *Auguſtæ* legit *v*). I. B. Genevæ *en Plein Palais*; & verſus *Muttenz*; Circa Biennam ad *civitatis portas*. *Suſpicor ex hortis eſſe elapſum.*

Multum diſputatum eſt, num vera ſpecies ſit, num varietas, ut olim I. B. *x*), deinde nuper in prioribus operibus LINNÆUS, & Cl. GLEDITSCH *y*); ſeparant alii, & Cl. BURMAN *z*), inque ultimis LINNÆUS.

Exoticam puto eſſe, quæ valido moſchi ſit odore. Cæterum ramoſior & altior eſt, foliis ſimpliciter pinnatis, ovatis, per oram ſæpe tantum acute ſerratis, tamen etiam ſemipinnatis, ſemper quam in priore latioribus *a*). Stipulæ ſiccæ, albæ, exiguæ. Roſtra craſſiora, etiam ſpiralia. Petala omnia purpurea; duo ſuperiora etiam latiora, breviora, non maculata. Stamina decem reperi, oportet & quina dari, ex LINNÆO.

946. GERANIUM petiolis multifloris, foliis pinnatis, pinnis lateſcentibus, dentatis, alterne maximis.
Geranium Cicutæ folio, *acu longiſſima* C. B. *prodr.* p. 138.
Geranium alterum, *Coriandri folio* COLUMN. p. 135. 136.
Geranium pedunculis multifloris, *floribus pentandris*, *foliis pinnatis*, *pinnatifidis*, *obtuſis* LINN. *II.* p. 953. *Cent. I.* p. 282.

Deſiderata planta, quam nunquam reperire potui. A C. BAUHINO dicitur in Valeſia naſci.

Planta COLUMNÆ multo prioribus durior eſt, & fruticoſior. Radix tamen exigua. Caulis dodrantalis, decumbens, firmus, lanuginoſus & viſcoſus. Folia pinnata, pinnis majoribus, & verſus extremum folium lateſcentibus, varie & profunde dentatis: eæ baſi ſua cum nervo confluunt, & intercedunt pinnulæ minimæ. Petioli alares, multiflori. Stipulæ multæ, ovato lanceolatæ, ariſtatæ, reflexæ. Calyx ariſtatus. Floris petala ovata; duo ſuprema magis divaricata, linea diviſa, ſubpurpurea. Acus quinque unciarum *b*) non vidi, quales C. BAUHINUS facit. Cauda capſulæ in ſpiram contorquetur, ut in Africanis Geraniis ſolet. Planta odorata eſt.

s) *Flor.* p. 273.
v) *Basler merkwürd. XX.*
x) T. III. p. 479.
y) *Metb.* p. 35.
z) *Geran.* n. 29. addit Cotyledones eſſe pinnatifidas, & nullam maculam in petalis ſuperioribus.
a) BURMAN.
b) Trientales COLUMNA habet.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0465-5 DFG

TRIBULUS Tournefortii t. 141.

Linn. n. 532.

Calyx quinque foliolis *c*) triangularibus. Petala quinque tridentata *d*), brevi ungue. Stamina decem. Fructus quinque colliculis diſtinctus, aculeis modicis, & loco tuba-rum rotundo *e*) tuberculo. Quilibet articulus eſt cuneus ſphæricus, quatuor majoribus aculeis munitus, hinc planus, inde convexus, duobus aculeis propioribus, duobus diſtantibus *f*), inter quos minores aſperitates eminent. In quoque articulo aliquot loculi *g*) monoſpermi *h*).

*947. TRIBULUS paribus foliorum ſex æqualibus, fructu quadricorni, add. Linn. I. p. 554.
Tribulus terreſtris Dodon. *Cereal.* p. 223. I. B. II. p. 352. Matthiol.
Tribulus terreſtris minor incanus, hiſpanicus Barrelier. *ic.* 558.
In valle Prætoria, ſub *Bernhardo* monte abunde.
Caulis pedalis & ultra, diffuſus. Folia tomentoſa, pinnata, abſque folio impare, parium fere ſex. Flores faſciculatim ex alis foliorum, in brevibus petiolis unifloris, colore luteolo.
In cibum venire Venetiis Amatus *i*), vix dicas vero, quid in Tribulo poſſit edule eſſe: & forte de aquatico ſermo fuerit.

TAMARISCUS Tournefort. t. 661.

TAMARIX *k*) Linn. 375.

Calyx expanſus, campaniformis, profunde quinquefidus, obtuſus. Petala quinque lanceolata, patula. Stamina in duobus ordinibus decem. Fructus ex triquetro conicus, unilocularis, trivalvis. Semina pappoſa. Tuba trifida, plumoſa.

948. TAMARISCUS ſpicis foliofis.
Myrica Pannonica Clus. *pannon.* p. 26. 27. 28.
Myrica Camerar. *Epit.* p. 74.
Tamarix Miller. *t.* 262.
Tamariſcus Blakwell. *t.* 331.
Icon Oederi *t.* 234.
In alveis *glareoſis fluviorum Helvetiæ*; ad Arolam *cis Seelhofen* & uſque ad *Thun*, in deſerto alveo *Canderæ*, in *Rhodani*, & *Rheni inſulis*, *prope Scaphuſiam*, & in Rhætia *l*), prope Tigurum, &c
Frutex decempedalis, virgis longis, rectiſſimis, in apice florentibus. Rami undique veſtiuntur foliis confertis, glaucis, linearibus, ad coniferæ arboris ſimilitudinem. Flores in petiolis unifloris brevibus, petala dilute roſea. Fructus, quam pro floris portione, major.
Corticis decoctum, infuſum, etiam ſpirituoſum extractum, habetur pro remedio adſtringente, tonico, diuretico, cujus longo uſu magni lienes minuantur. Olim ſe in ſplenis apoſtematibus & lepra felici eventu adhibuiſſe Serapio *m*). Refrigerare Rhaze *n*). Cimbri loco lupuli cereviſiæ addunt. Sal cinerum Tamariſci Glauberiani naturam habet. Iidem cineres etiam pro filtro adhibentur, per quod muria nitri transcoletur, quæ eo artificio limpida redditur *o*).

II. SUCCULENTÆ Linn. n. XIII.

SEDUM Tournefortii t. 140.

SEMPERVIVUM Heucheri *ind. hort.* p. 823. Linn. n. 612.

& SEDUM Linn. n. 579.

& RHODIOLA Ejusd.

Calycis *p*) ſegmenta quinque, ad octodecim, & petala totidem *q*) lanceolata. Stamina bis tot,

c) C. Tournef.
d) Ovata Tournef. Obtuſa Linn.
e) Tournef. C.
f) Rectos quatuor Tournef. F.
g) Tournef. G.
h) ibid. H
i) Diosc. p. 382.
k) Folia carnoſa Tamariſci Plin. L. XVI. c. 24. Fructus conpage muscoſus Dioscor. L. I. c. 99.
l) Turner. II. p. 59.
m) *Simpl.* c. 31 de Tamariſco Tarſa.
n) *Manſor. III.* c. 36.
o) *Mémoir. de l'Acad.* ann. 1757.
p) Tournef. F. *q*) Quatuordecim C. quinque A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0466-1 DFG

bis tot, quot petala *r*). Siliculæ breves, acuminatæ, recurvæ *s*), ſemine plenæ ſcobiformi, tot, quot calycis ſegmenta: totidem etiam ſquamæ ſteriles acuminatæ, circa germina ſubjectæ.

Non poteſt Sempervivum a Sedo ſeparari. Nam neque ſimplicem ſtaminum numerum habet, neque deſtituitur nectariis LINNÆANIS *t*), neque licet ob numerum ſolum genera divellere. Glandulæ ſquamæve, quibus multa Seda careant *v*), non poſſunt in characterem recipi, neque a Sempervivo abſunt.

I. SEDA POLYPETALA.

SEMPERVIVA LINN.

949. SEDUM roſulis glabris, ciliatis, petalis conglutinatis, lanceolatis, hirſutis, quatuordenis BLAKWELL. t. 366.

Sedum majus vulgare I. B. III. p. 687. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 150.

Sempervivum x) majus CAMERAR. *Epit.* p. 854.

Sempervivum foliis ciliatis, propaginibus patulis, patentibus LINN. *I.* p. 664.

In alpibus legi, in *Gotthardo*, in monte *Steinenberg*, ubi rupium glacialium ingens ruina late regionem texit, in qua 24. ante horis id ipſum Sedum legeram; tum in rupibus vallis Urſariæ, monte *Salanſe*, montibus vallis *Kienthal*, & *Lepontiæ & Tellinæ*, provenit; abunde circa *Branſon* Valeſiæ; etiam inter *Siders & S. Leonhard*; ſupra Biennam. *A Fontanai* ſupra Aquilejam, ſemper in rupibus. Quod enim in tectis provenit, non debet pro ſpontaneo haberi.

Roſulas ad terram facit *y*), foliorum prima in ætate conniventium, inde ſe expandentium, ſemirepandorum, ovato lanceolatorum, craſſorum, hinc convexorum, inde concavorum, per oras ciliatorum, cætera glabrorum, ſæpe rubrorum. Ex media roſula caulis erectus, cubitalis, hirtus, ſquamis hirſutis adſperſus, ſuperne ramoſus, ramis incurvis, ſpica ramoſa & folioſa. Flores in unum latus verſi, petiolis adnati breviſſimis. Calyx ad dimidia duodecimfidus, aut ultra eum numerum ad quatuordecim uſque & ſedecim; ſegmentis lanceolatis, hirſutis, ciliatis, in apice purpureis. Petala totidem longa, anguſta, argute dentata, ſubpurpurea, extus ſubviridia, hirſuta, baſi tamen glabra, nitente, linea diſtincta, in origine ſua cohærentia, ut ſi unum trahas, plura ſequantur. Stamina, ut coram video, viginti quatuor, aut octo, & triginta duo, exiguis filamentis ex ungue petalorum nata. Elaſtra parum exſtantia, in circulum flexa. Siliquæ duodecim ad ſedecim in circulum diſpoſitæ, mucronibus extrorſum verſis. Vidi ſtamina partim bona fuiſſe, partim albis adſperſa globulis, alia denique in capſulas abiiſſe ariſtatas, extus gibbas, intus cavas, albis plenas globulis. Cæterum roſulæ alias & alias generant, magnosque ceſpites faciunt.

Ejus minorem varietatem in monte *Steinberg*, circa *Sichellauwenen* & alias reperi, & J. GESNER in *Abbatiscellanis*.

Sedum latifolium majus, floribus magnis albicantibus I. B. III. *n.* 689.

Huic roſulæ valde confertæ, & globuli conferti, ſiccantur & decidunt. Non tamen ſatis diverſa videtur *z*).

Planta tota ſucco aqueo nitroſo turgit, ſubacri, qui nubeculas oculorum inſtillatus diſſipet, non absque *a*) dolore, & clavum palpebræ ſuſtulerit *b*). Idem cum alcohole, & cum ſpiritu ſalis ammoniaci, in gelatinam niveam abit *c*), cosmeticam, ſuilli adipis non diſſimilem. Sed etiam cum ſale fixo in offam ſtat durabilem, & ex ea ſalis medii cryſtalli concreſcunt *d*). Cum ſale volatili offa tenera, & ſemivolatilis, conſiſtit *e*). In hoc Sedo ſubacida *f*) natura eſt. Quare, quando refrigerare oportet, gargariſmi ſpecie in angina *g*), cum melle tritum, cataplasmatis vero forma in ulceribus calidis *h*), in ambuſtis *i*), ad linguæ rhagades, ad hæmorrhoides cæcas *k*), ad ſcorbuticas gangræ-

nas

r) Jam COLUMNA *ic.* CLUSIUS *Pannon.* p 483 TOURNEF C. & ILL. SCHMIEDEL. ad t. 17. Coram video in majori vulgari, inque tomentoſo.
s) TOURNEF. l. K.
t) Etiam SCHMIEDEL.
v) SCEPIN. p. 36.
x) Sempervivum diu humidum & viride durat, folio carnoſo, levi, oblongo: in tegulis ubi arena confluxit THEOPHRAST. L. VII. c. 13.
Aizoon minus in tegulis folioſum, foliis anguſtis, mucronatis, ſuccoſis, caule palmari PLIN. L. XXV. n. 102.
y) Pingit TOURNEFORT.
z) *Emend. IV.* n. 102.
a) *Bresl. Saml.* ann. 1722. m. Januar.
b) *Act. haſn. IV.* p. 89.
c) *Satyr. Sileſ. III.* p. 22. CARTHEUSER. *princip. ſpecif. plant.* p. 43. & *mater. med.* p. 264. GLEDITSCH. *mat. med.* p. 445.
d) GLEDITSCH. l. c.
e) ibid.
f) CARTHEUSER. l. c.
g) BOYLE.
h) RHAZE *Manſor. III.* c. 35.
i) LIGON. *Barbad.* p. 162. in oleo olivarum coctum, adjecto ſpiritu vini.
k) SCOPOLI p. 490. bono eventu.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0467-7 DFG

nas ſuccus laudatur. Cum tamen valide refrigeret, non debet adhiberi, quoties repercuſſionem metuimus. Poſt eryſipelas certe admotum *l*) Sempervivum non utile fuit, & inflammatum brachium in gangrænam *m*) vertit. Ad aphthas infantiles ſuccus cum alumine coctus, & penicillo illitus commendatur *n*). Interno uſu ſimilia facit. In diuturna gonorrhœa optimo eventu eo BRASSAVOLA *o*) uſus eſt; & ſuccus ad decem uncias datus in dyſenteria *p*) profuit. Cafri ad febres ardentes eo remedio utuntur, & in dira Hungarica febre juſſit uti JORDANUS, ut cum ſale ammoniaco & aqua frigida miſtus ſuccus pro lubitu biberetur *q*). Syrupum ad aphthas ILL. ROSEN *r*) laudat. Alvum Sedum tritum ducere MARCELLUS *s*). Firmare tecta, dum terram unit *t*).

950. SEMPERVIVUM roſulis hirſutis, ciliatis, petalis ſubulato lanceolatis, duodenis.

Sedum majus, vulgari ſimile I. B. III. p. 688. *globulis decidentibus* MORISON. III. p. 472. ſect. XII. *t.* 7. *f.* 18.

Sempervivum foliis ciliatis, propaginibus globoſis LINN. p. 665.

In alpibus ſupra pagum *Ternanche* trans M. *Sylvium* abunde.

Radix conica, rugoſa. Roſæ copioſæ & multiplices, patulæ in adulta planta, centro connivente, foliorum tenuiter hirſutorum, ovato lanceolatorum, per oram ciliatorum, pilis rigidiuſculis. Propagines frequentes ex petiolis non tenuiſſimis decidunt, & ſe reparant. Caulis hirſutus & pene hirtus, paniculatus, duobus, tribus, quatuorve ramis florigeris, ad quorum quemque flores breviter petiolati, grandes, majores quam ſequentibus. Calyx hirſutus, in duodecim folia diviſus. Petala totidem, baſibus connata, & ſtamina longitudine ſui dimidia edentia, dilute cæterum flava, hirſuta, per oras ciliata, longa, & gracilia. Siliquæ glabræ, numero aliquanto minori, quam petala. Elaſtra habuit, ut recte memini, nam deſcriptio ad recentem plantam facta, caſu amiſſa eſt.

951. SEDUM roſulis ſemipatulis, hirſutis, petalis novenis, ſubhirſutis.

Sempervivum foliis ciliatis, propaginibus patulis LINN. *I.* p. 665.

Cotyledon altera II. taurica CLUS. *pannon. II.* p. 481. 482.

Sedum minus, flore rubente Hort. Aichſtett. vern. ord. 61. *t.* 8. *f.* 2.

Sedum montanum umbilicatum minus, flore ſature purpureo BARRELIER. *ic.* 374.

Sedum majus montanum, foliis non dentatis C. B. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 49. *It. II.* p. 142.

Abunde reperi in monte *Gotthardo*, in *Gemmio*: abundat etiam in monte *Speluga*, in valle *Lepontina* ad *Belitionem* uſque, ad *Ripam Oeni*, *al Ponte* & ad *Bevers*.

Roſulæ ſenſim patulæ, centro connivent; folia ovato lanceolata, craſſa, & brevia, ſpinula terminata, tota hirſuta, brevi pilo per oras ciliata, ſic caulina, lanceolata, hirſuta. Fila roſulas præferentia tenuia. Caulis ſpicas fere duas habet, florum ſeſſilium, in unum latus converſorum. Petala roſea, extus hirſuta, lanceolata, breviora & latiora quam tectorum Sedo, linea diviſa, per baſin paulum connata, octo, novem, decem. Calyces hirſutuli, totidem ſiliquæ. Stamina bis totidem. Squamulæ acutæ, conſpicuæ. Proxima ſequenti, junior tamen etiam absque araneoſis filis reperitur.

952. SEDUM petalis novenis, connatis, roſulis araneoſis, calveſcentibus.

Sempervivum rubrum, montanum, γναφαλώδες COLUMN. *Ecphraſ. I.* p. 290. 291.

Sedum montanum, roſeum, minus, reticulatum BARRELIER. *ic.* 391. & 393. 394.

& *Sedum majus, non denticulatum, flore purpureo, montanum* EJUSDEM *ic.* 390.

II. Flore *albo* in monte *Sylvio*, minor eadem, foliis brevioribus, latioribus, ſquamis minoribus.

III. *Sempervivum foliis pilis intertextis, propaginibus globoſis* LINN. *I.* p. 655.

Formoſa planta maxima copia naſcitur ad rupes Valeſiæ, circa *Branſon*, ad exitum torrentis *le Trient*, verſus *Sideram*, in arce *Tourbillon*, & ad omnes muros vallis *Urſariæ* uſque ad *Waſen*. In alpes etiam lapidoſas ubique adſcendit, *Fouly*, *Prapioz*, *Ovanna*, *Wängenalp*, *Scheidek*, *Lauterbrunn*.

Roſulæ minores foliorum lanceolatorum. Eæ in juniori planta obnubuntur filis albis, quaſi araneoſis, in reticulum intricatis: eæ vero telæ cum maturitate plantæ evaneſcunt, & folia ciliata fiunt, & denique calva.

Caulis

l) RIEDLIN *Eph. Nat. Cur. III. ann.* 10. obſ. 275.
m) SPIGEL. *iſag. rei herb.* L. II. c. 13.
n) ROSEN *Kinderkrankh.* p. 51.
o) *Exam. ſimplic.* p. 173.
p) BOERHAAVE.
q) *De Peſtil.* p. 229.
r) *Calendar.* ann 1753.
s) p. 217. de Aizoo.
t) LINN. *ſkonska reſa* p. 18. 19.

Caulis humilior, bifidus, trifidus, viſcidus, dodrantalis. Flores magni, purpurei, petalis manifeſto in baſi ſua connexis, ſeptenis, novenis &c. *v*), latioribus & minus numeroſis, quam in *vulgari*. Stamina bis tot, quot *x*) diviſiones floris. Squamæ, quas LINNÆUS nectaria vocat, ad numerum petalorum. Roſulæ ſe propagant, ceſpitesque faciunt. Adulta planta utique calveſcit, & tomentum deponit *y*), & exempla vidi, quorum in eodem ceſpite aliæ roſulæ calvæ erant, aliæ araneoſæ *z*).

II. SEDA OLIGOPETALA.

SEDUM LINN.

I. FLORIBUS UMBELLATIS.

ANACAMPSEROS TOURNEFORT.

& RHODIOLA LINN. n. 1124.

ROSEA RUPPII.

953. SEDUM ſexu diſtinctum, foliis ſerratis, floribus denſiſſime umbellatis.

Radix Rhodia MATTHIOL. p. 1024. mas. CAMERAR. *Epit.* p. 769. CLUS. *pannon.* p. 484. *hiſt.* p. LXV. (mas).

Anacampſeros radice roſam ſpirante major I. R. H. SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 329.

Rhodiola LINN.

Icon OEDERI *t.* 183.

In ſummis alpibus, locis rupeſtribus. In valle *Piora* ad alterum *Ticini* fontem SCHEUCHZERUS, tum in valle *Engſtlana*, ſub monte *Joch*. In *Furcula*, *Pilato* monte, M. *Roßboden* Valeſiæ, & in alpibus *Griſeis*, qua deſcenditur verſus *Formazz*.

Radix alba, carnoſa, ſucculenta, arida roſam redolet. Caulis erectus, non ramoſus, foliis undique veſtitus cuneiformibus, ut vocat LINNÆUS, nempe lateſcentibus, ad apicem acute circumſerratis, acuminatis. Summus caulis coronatur denſiſſima umbella petiolorum ramoſorum, brevium. Aliæ plantæ ſolos mares flores gerunt, aliæ ſolas feminas. In maribus *a*) quatuor foliola calycis minora, purpurea, e ſubulatis lanceolata. Quatuor *b*) petala calyce longiora, ex viridi lutea, pulpoſa, fine rubro, pariter ſubulato, lanceolato. Stamina octo *c*), filamentis fructu longioribus, antheris ſubrotundis, bilocularibus. Fructus imperfectus, ſemiconicus, *fine bifido*: ſed etiam *imperfectæ quatuor d) incurvæ ſiliquæ in eodem flore cum ſtaminibus* reperiuntur: ſquamulæ *e*) *germinibus ſubjectæ* eodem numero. Femininis floribus calyx a petalis parum diverſus, quadrifolius, cum quatuor petalis obſcuris, calyce non longioribus, purpureis utrisque. Siliquæ rufæ, a tribus, ad ſeptem *f*), cum ſuis ſquamulis, polyſpermæ. Semina ſcobiformia.

Habet communes Sedorum vires, cum principio odorato conjunctas. Ad ſcorbutum *g*) in inſula *Farö* Roſea radice utuntur, quæ frequentiſſima *h*) ibi naſcitur. Aqua ſtillatitia roſarum odore eſt *i*). Cataplasma ex radice dolores capitis ſolatur, fronti impoſitum, & ad ulcera maligna utile eſt. Grönlandi plantam in cibum recipiunt *k*).

Summa ſimilitudo non magis ſinit a Sedis removere, quam Valerianas, Lychnidesve ſexu diſtinctas a reliquis.

954. SEDUM androgynum, foliis confertis, ſerratis, floribus denſe umbellatis. †

Telephium album FUCHS. p. 800. bene.

Telephium CAMERAR. *Epit.* p. 112. b. paulo minus.

β. Foliis vix dentatis. *Telephium alterum, ſeu Craſſula* DODON p. 130.

Icon GESNERI *lign.* 149.

α. β. *Anacampſeros vulgo Faba craſſa* I. B. III. p. 681.

Vulgaris in Helvetia planta, circa Bernam in ſepibus *über dem Bodenaker*. *Im Brunnadernguts* verſus *Arolam*. Etiam in alpibus. Cl. GAGNEBIN *aux Combes de Valanvron & à la Chaud de fonds*. Ad muros *Nidoviæ* & circa *Neocomum*. Baſileæ in

v) COLUMN. *Hiſt. brit. herb.* p. 53.
x) MICHELI *hort. flor.* p. 172.
y) GERARD. p. 429. 2) *Emend. I.* n. 103.
z) OEDER.
b) Etiam quinque FABRIC. *hort. II.* p. 271. cum quinque ſquamis.
c) Octo ad duodecim FABRIC.
d) OEDER. Germina abortiva abſque ſtylo FABRIC.
e) IDEM. Etiam ſex & tres ſquamulæ SCHEPIN. p. 42.
f) Quatuor LINN.
g) *Phil. Tranſ.* n. 118.
h) BIRCH. III. p. 98. DEBES p. 121.
i) *Act. hafn. I.* p. 49. DEBES.
k) CRANZ. *Grönland* p. 83.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0469-1 DFG

agris M. *Muteti*, verſus ſylvam *die Hard*, verſus *S. Jacob.* Non ſerratum extra portam *D. Albani* CHERLER.

Radicibus ad ramorum origines grumi olivares adnaſcuntur. Habitus radicis Rhodiæ, non ramoſus: caulis totus tectus foliis acutioribus quam ſequenti, acutius circumſerratis, adſcendentibus, inordinatis. Eſt ubi integra fuerunt, non tamen noſtris. Summa planta veram denſam umbellam gerit, non rami, qui nulli ſint. Calyx exiguus, parum carnoſus, quinquefidus, peracutus. Petala quinque purpurea, extus albentia, in baſi etiam maculata, lanceolata, Elaſtra magna, emarginata. Siliquæ quinque purpureæ; ſtamina decem, antheris rotundis, ferrugineis.

955. SEDUM foliis ovatis, dentatis, conjugatis, ramis umbellatis.

Telephium auſtriacum, Hiſpanico ſimile CLUS. p. LXVI.
& *Telephium I. Hiſpanicum hiſp.* p. 331.
Telephium I. DODON. p. 331.
Anacampſeros maxima I. B. III. p. 682. *ic.* BLAKWELL. *t.* 191.

Frequentiſſima in rupibus circa *Roche*, *Aquilejam*, *Biennam*; ſupra *Baume*, in valle Lepontia tota, circa *Chiavennam*, &c.

Radix bulbis conjunctis fit, ſed caulis ex ſingulis alis ramos effert, inter ramos nudus. Folia conjugata, patula, ovata, obiter dentata, ſubtus quaſi punctata, ut 954. Flores albi, leviſſime rubentes, linea media ſubviridi, in denſis per caulem & ramos umbellis; fabrica ſimili. Calyx glaber, Elaſtra emarginata, apices miniati.

Differt *l)* foliorum figura, directione, ramis, aliasque ſedes tenet.

*956. SEDUM caule procumbente, foliis ovatis, integerrimis *Emend. III.* n. 186.

Telephium minus ſempervirens LOBEL. p. 340.
Telephium VI. Cepæa Plinii CLUS. p. LXVII.
Sedum foliis cuneiformibus, integerrimis, caulibus decumbentibus, floribus corymboſis LINN. *I.* p. 616.

In rupibus alpium Aquilejenſium, *ſur Champ*, *Richard.* In Valeſiæ montibus, *S. Bernhard*, *Jeman*, *Fouly*, & ſupra *Bagnes.*

Radix maxima, ramoſa, multiceps. Caules decumbentes, contorti, dodrantales. Folia inordinata; inferiora quaſi petiolata, ovata; ſuperiora rotunda, congeſta, ramos roſula terminant. Inter rotunda etiam folia umbellæ floriferæ planæ, æquales, in arcum circuli flexæ reſident, & ramos terminant. Calycis foliola ovato lanceolata, cæterum viridia, oris albis; ſic petala quinque, lanceolata, cava, alba, linea virente diſtincta, purpureis & lividis maculis adſperſa, etiam ſed rarius rubella, extus glauca farina conſpicua: & quinque ſiliquæ purpureæ, decemque ſtamina.

Succus Anacampſerotis, qui Sedi, aquoſus, ſubſalſus, glutinoſus, mitis, ſubauſterus. Refrigerat, etiam ut noceat, quando vis vitæ languet, ut in hydropicorum ulceribus. Ad vulnera, ſalſos pectoris morbos, urinæ ardores, dyſenterias, hæmorrhoides, valet.

Ex Anacampſerote purpurea iu Sibiria aquam ſtillatitiam *m)* obtinent, qua vulnus cerebri ſanatum fuit, etſi alterum, profundius, funeſtum habuit exitum. Vires appenſæ radicis ſympatheticas, ad cæcas *n)* hæmorrhoides, adque hernias *o)*, neminem noſtro ævo puto credere.

III. SEDA OLIGOPETALA.

UMBELLIS LAXIS.

SEDUM TOURNEFORTII.

957. SEDUM foliis ſubrotundis, caule ramoſo, floribus ſeſſilibus.

Aizoon peregrinum CAMERAR. *hort.* p. 7. *ic.* 2.
Sempervivum tertium Dioſcoridis COLUMN. *Phytobaſan.* p. 40. ſed florem facit luteum.
Sedum echinatum, vel ſtellatum, flore albo I. B. III. p. 480. RAI *topograph. obſ.* p. 93.
Sedum foliis planiuſculis, angulatis, floribus lateralibus, ſeſſilibus, ſolitariis LINN. *I.* p. 617.

RAJUS ait ad aggeres viarum muſcoſos haud longe a *Gex* provenire (Jay). Non potuit felix alioquin ſolertia Gen. de SAUSSURE eo loco detegere. In monte *Aubrig* ILL. GESNERUS.

In

l) Non differre BOEHMER. *flor.* p. 172. & LINNÆUS: mihi notæ diſcriminis ſufficere videntur.
m) GMELIN. *reiſe nach Sibir. I.* p. 348.
n) *Eph. Nat. Cur. Vol. II.* obſ. 195. *Breſl. Saml.* ann. 1720 p. 569.
o) LENTIL. *Eteodrom.* p. 230. 38.

In hortis culta habuit caulem ramoſum, debilem, diffuſum. Folia plana, ovata, valde lata, craſſula, per oram extremam nobis obtuſa: ſed apud ſcriptores anguloſa, ſerrata, ſubalba. Flores in ſummis ramis ſeſſiles. Calycis ſegmenta ariſtata. Petala quinque acuta, dilute carnea, linea viridi diſtincta. Stamina decem, quorum quina petalorum adhærent originibus. Siliquæ quinque, in diverſum rigent.

958. SEDUM caulibus paniculatis, foliis ovatis, planiuſculis.
Cepæa p) MATTHIOL. p. 933. CAMERAR. *Epit.* p. 673. bene.
Sedum foliis planis, caule ramoſo, floribus paniculatis LINN. *I.* p. 617.
Paſſim in calidiori Helvetia. I. B. extra portam *S. Gervais*, & utique circa Genevam legit Ill. DE SAUSSURE. *Mendriſii* ad ſepes. *A poco d'Adda* ad *Morbinium.* Tiguri CHERLER.
Caulis ramoſus & multiflorus. Folia ima Serpylli, niſi ſucculenta forent; ſuperiora alterna, ex craſſo petiolo reflexa, lata, ovata, paulum craſſula. Flores petiolati, petiolis teneris. Calyx hirſutus, tertia parte petalorum non longior. Petala quinque, lanceolata, ariſtata, alba, linea purpurea diviſa. Stamina decem.

959. SEDUM caule glabro, foliis teretibus, umbellis ramoſis, floribus petiolatis.
Sedum minus BLAKWELL. *t.* 428.
Sedum minus I. CLUS. p. LIX. *& II.* EJUSDEM p. LIX.
Sedum foliis oblongis, obtuſis, teretiuſculis, ſeſſilibus, patentibus, cyma ramoſa LINN. *I.* p. 617.
Icon OEDERI *t.* 66.
Nihil frequentius in muris, & ad rupes.
Caules pedales, in ſummitate ramoſi: foliis tecti numeroſis, teretibus, obtuſis, ovatis, maculatis, craſſis, glabris, ut tota planta. Flores in ſumma ſtirpe, ad umbellas rariores, in ramis ramoſis, ſubjecto perexiguo foliolo, in teneris petiolis. Calycis ſegmenta ſubrotunda, maculata, levia. Petala carinata, alba, media linea ſæpe rubente diviſa. Stamina decem. Siliquæ quinque. Folia acervulos faciunt ad juniores caules, quales ſunt roſulæ Sempervivorum.
Vires habet majoris Sedi: ejus ſucco uſus ſum in hæmorrhagiis uteri. Cataplasmatis loco hæmorrhoidibus dolentibus admovetur; ad ſuppurationes *q)* putridas, & ad ipſum denique cancrum *r)* adhibitum eſt, ut certo in eo malo ægrum reſtituerit. Succus idem ſanguinem conſiſtentem reddit, bonique coloris. Edule eſt in acetariis *s)*.
A *ſtellato* longiſſime differt.

960. SEDUM caule hirſuto, ramis ſimplicibus, floribus in alis ſeſſilibus. †
Sedum arvenſe. flore rubente C. B. *prodr.* p. 132. I. B. III. p. 693.
An *Sempervivum minus æſtivum* LOBEL. *ic.* p. 378? ſed luteum facit. I. B. III. p. 693.
Sedum foliis ſubcylindricis, obtuſis, alternis, caule erecto, cymba horizontali GERARD. p. 428.
In arvis circa Baſileam, circa *Huningen* & alibi, & ipſe ibi olim legi, & a CL. LA CHENAL habui.
Planta humilis vix quatuor ſuperat uncias, caule terete, ex radice valde ramoſo, aut multi, ex una radice, cauliculi rubentes, in ſummitate biſidi, triſidi, multifidi. Folia alterna, glabra, rubro tincta, craſſiora & paulo breviora. Flores ad ramos ſeſſiles, ſæpe heteromalli. Calyx minimus, lanceolatus, ſubhirſutus. Petala quinque, alba, lanceolata, acuminata, carinata, dorſo latiuſculo, purpurea linea percurſa, extus villoſa. Stamina decem *t)*, rubris antheris, & quinque ſiliquæ: ſed quinque ſtamina mature exareſcunt.

961. SEDUM foliis conicis, obtuſis, glaucis, reticulatis, caule ramoſo, viſcido *Emend. I.* n. 104.
Sedum minus VII. CLUS. p. LX.
Sedum parvum, folio circinato, flore albo I. B. III. p. 691.
Sedum foliis oppoſitis, ovatis, obtuſis, carnoſis, caule infirmo, floribus ſparſis LINN. *I.* p. 618.
Nihil vulgatius in muris agri Aventici; circa *Roche*, *Aquilejam*, *Viviſcum;* Lauſannæ, Genevæ in muris & rupibus. Sed etiam in ſummis alpibus reperi, non ſolum in muris & rupibus circa *Lauterbrunn*, & verſus glaciales moles prope *Sichellauwenen*, & Cl.

p) Cepæa ſimilis Portulacæ, folio (radice PLIN.) nigriori, radice inutili, in arenoſis littoribus DIOSC. L. III. c. 150 PLIN. L. XXVI. n. 52.
q) QUESNAI *Suppurat.* p. 271.
r) ibid. & p. 275,
s) QUESNAI ibid.
t) LA CHENAL p. 6. & GERARD. p. 426.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0471-8

& Cl. GAGNEBIN verſus *Kanderſteg*, & inter *Stein & Schwyz*; ſed omnino in *Roſſelina* monte.

Caules proſtrati & debiles, trientales & ultra, ramoſiſſimi, ſumma in parte cum calycibus viſcidi. Folia in acervos collecta, quaſi conjugata, pene conica, brevia, verſus caulem excavata, reti venarum rubrarum adſperſa, & polline qualis in prunis eſt. Umbella nuda, pauciflora, ex ſummo ramo. Flores in ramoſis petiolis. Calycis folia ovata, cavula. Petala alba, miſta rubore, ex ovatis lanceolata, ſæpe etiam ſena, ſicata rubent. Stamina bis tot. Elaſtra ſubrecta, lanceolata.

Sedum minimum non acre, flore albo RAI ex icone *Synopſ. III.* p. 270. *t.* 10. *f.* 2. & OEDERI proximum videtur; ſed oporteret recens conferre, & folia alterna habet.

962. SEDUM hirſutum & viſcidum, foliis linearibus, obtuſis, planiuſculis.

Sedum paluſtre II. CLUS. *Pannon.* p. 486. 487.

Sedum paluſtre, flore incarnato Hort. Aichſtett. eſtiv. ord. 13. *t.* 5. *f.* 2.

Icon OEDERI *t.* 24. noſtris altior, & latioribus petalis.

Sedum caule erecto, foliis planiuſculis pedunculisque ſubpiloſis LINN. *I.* p. 620.

Plurimum in pratis paluſtribus inter *Rüggiſperg & Rüti*, & circa *S. Catherine* prope Lauſannam. In udis petris montis *Pinzberg* prope *Burgdorf* legi, ſupra officinam lateritiam. GAGNEBIN prope *Einſiedlen.*

Caules recti, ſemipedales, hirſuti, viſcidi, parum ramoſi, niſi ad terram. Folia ſparſa; hinc convexa; inde plana, craſſula, oblonga, obtuſa. In ſumma planta racemus floriger, ſparſus, ramoſus, viſcidus, petiolis ſubhirſutis. Flores ex alis foliorum, in petiolis unifloris & bifloris. Calyx hirſutus & viſcidus. Petala ex ovatis lanceolata, læte purpurea, linea diviſa tinctiori, penetrante, extus hirſuta. Stamina decem, apicibus globoſis purpureis. Siliquæ quinque. Multus etiam in caule, foliis, calyce, & ſiliquis rubor.

963. SEDUM caule folioſo, erecto, umbellato, humillimo, foliis teretibus. †

Sedum ſaxatile, atrorubentibus floribus C. B. *Prodr.* p. 132. RAI. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 48. *t.* 6. *f.* 3. 4. *It. II.* p. 142.

& *Sedum ſaxatile, variegato flore* C. B. ibid.

Sedum minimum, montanum, flore purpuraſcente, parvo, ſemine ſtellato SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 518.

Non recedit icon 82. OEDERI, niſi, quod folia paulo acutiora ſint.

Nec *Mild white Stonecrop* PETIVER. *t.* 42.

Sedum ſaxatile, flore variegato C. B. *Prodr.* p. 132.

Non eſt *Sedum annuum minimum ſtellatum, album* MAGNOL. *botan.* p. 238. *ic.* p. 237. cujus ſiliquæ longius mucronatæ forent.

Non eſt *Sedum foliis fuſiformibus, ſubdepreſſis, infimis quaternis, cyma ſubquadrifida, floribus pentandris, ſtaminibus reflexis* LINN. *I.* p. 619. neque noſtro caulis hirſutus, neque carina calloſa, & ſtamina decem.

Alpina nobis planta abundat in toto dorſo alpium ſeptentrionali, *Gemmio*, montibus Aquilejenſibus omnibus & Valeſiacis, ſupra *Bagnes*, *S. Bernhard.* Etiam in *Gotthardo*, *Speluga*, *Surenenek*, *Luan.* In *Dolaz*, *Thuiri*, montibus vallis *Kienthal*, *Wängialp*, *Breitlauwenen.*

Caules ſolent inverſam pyramidem referre, cum in ſumma parte in aliquot floriferos ramos diſcedant; humillimi cæterum, vix biunciales, glabri, craſſi, fungoſi. Toti veſtiuntur foliis alternis, ſed confertis, teretibus, verſus caulem compreſſis, obtuſis, cis finem latioribus, quam albo Sedo brevioribus. Calycis ſegmenta erecta, triangularia. Petala albida, ſubrubella, lanceolata, rubra linea diviſa. Stamina decem, quinque ex petalorum unguibus, quinque ex intervallis. Tota planta glabra eſt, & rubor in ea vetula undique amat in foliis & ſiliquis dominari.

964. SEDUM caule ramoſo, proſtrato, foliis teretibus, remotis, floribus longe ſeſſilibus, *Emend. I.* n. 105. †

Sedum ſaxatile, teretifolium, floſculis luteis, conceptaculis ſeminum ſtellatis & viridantibus, SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 518.

Icon OEDERI *t.* 59.

Nor eſt *Sedum rupis S. Vincentii* DILLENII.

Altiorum alpium, *Gotthardi*, in via a *Morcle* ad *Jeman*; *Fouly*; ſupra *Chamouny.*

Caules lignoſi, ſemipedales, ramoſi, brachiati, diffuſi, procumbentes. Folia ſeſſilia, multo quam priori rariora, alterna, pene cylindrica, extus tamen convexa, & verſus caulem

caulem plana, fine obtuſo, virentia, nunquam rubra, ad ſolem micantia. Flores ſecundum ramos ſeſſiles, ex petiolis duris, unius duarumve linearum. Calycis foliola obtuſa, viridia. Petala lutea, lanceolata. Stamina decem. Siliquæ quinque.

965. SEDUM foliis teretibus, ternatis, caulibus ſimplicibus, trifidis *Emend. I.* n. 107.
Icon GESNERI *lign.* 108.
Aizoon minimum CORD. *hiſt.* p. 98.
Sedum minus, vermiculare Hort. Aichſtett. eſt. ord. 13. *t.* 5. *f.* 4.
Sedum foliis ſubovatis, adnato ſeſſilibus, gibbis, rectiuſculis, ſexfariam imbricatis LINN. *I.* p. 62.
Bona icon deſideratur.
Vulgatiſſimum circa *Bex & Bevieux* in muris & ad vias. Sic circa patriam ſuam Cl. GAGNEBIN.
Longa radix breves & ſemipedales cauliculos educit, parum ramoſos, niſi ad terram, & in ſumma parte fere trifidos. Folia terni ordinis, viridia, conferta, ſeparata, teretia, ad caulem plana, ſapore adſtringente. Flores lutei. Stamina decem.

966. SEDUM foliis conicis, confertis, caulibus ramoſis, ſummis trifidis *v*).
Icon GESNERI *lign.* 108.
Sedum minus VIII. cauſticum CLUS. p. LXI.
Sedum minimum TABERNÆMONT. p. 844. BLAKWELL. *t.* 232.
Sedum parvum, acre flore luteo I. B. III. p. 844.
Sedum foliis ſubovatis, adnato ſeſſilibus, gibbis, erectiuſculis, alternis, cyma trifida LINN. *I.* p. 619.
Ubique ad vias, aggeres, prata macilenta, muros.
Caulis, quam priori, humilior, in tota longitudine ab imo ad ſummum ramoſus, in vertice trifidus, totus foliis tectus. Folia breviora, conica, viridia, glabra, hinc modice convexa, inde linea eminente diſtincta, ordine quintuplici, in ſpiram ducta, ut primum e quinti directo ſit, cæterum ſeſſilia. Totum cæterum caulem tegunt, teretemque faciunt. Flores ad trium ſummorum ramorum longitudinem & alarum diviſiones, ſeſſiles, lutei, lanceolati. Stamina decem.
Sapor acerrimus & exurens, inque ſucco, absque igne, jam ſigna ſalis volatilis *x*). Clavos laminatim erodit *y*). Exempla ſunt ſuccum, ad cancrum exulceratum femoris *z*) & mammæ *a*), & in cancro maxillaris glandulæ *b*) inſigniter profuiſſe. Sic coctam cum aqua & lacte *in cancro inguinis c) plantam. Ad ulcus fungoſum* in unguentum *cum oleo lini tritum hoc Sedum commendatur d)*, ſic ad ulcera peſſima, MARQUETI experimento *e*). In gangræna *f*) ſicca hydropica, illecebra cum aqua & melle cocta, ter quaterve de die admota, progreſſum mali inhibuit. Etiam tineam ſanat *g*); & cum aqua & melle ad carbunculos utiliſſima *h*) eſt, ut emortua delabantur, & cicatrix ſupercreſcat.
Interno uſu vomitum, alvumque ciet, vi valida. Unciam cum duodecim cereviſiæ unciis coquunt, & quartam partem adverſum hydropem *i*) propinant. Decocta cum lacte illecebra ſcorbutus ſublatus eſt *k*)

967. SEDUM foliis ſemiteretibus, acutis, ariſtatis, caule ſupremo multifido, umbellato *l*).
α. Sedum minus V. CLUS. p. LX.
II. *Sedum criſpum* MUNTING. p. 561.
β. Sedum minus IIII. CLUS. p. LX.
Sedum minus luteum, ramulis reflexis I. B. *Bas.* p. 83. *&c.*
Sedum foliis ſubulatis, ſparſis, baſi ſolutis, inferioribus recurvatis LINN. *I.* p. 618. conf. *It. Gothland.* p. 178.
In montoſis, in ſcopulis, & aridis Gubernii Aquilejenſis, Valeſiæ, Biennæ, Neocomi, &c.

v) Sempervivum tertium, illecebra, puſillis craſſioribus foliis, denſis, vis acris DIOSCORID. L. IV. c. 86.
x) HIÆRNE edit. II. WALLER. p. 63.
y) KRAMER. *medic. molit. II.* p. 179.
z) *Prat. de Chirurgie II.* p. 237.
a) Pene ſanatum RICHARD. *medec. milit. I.* p. 392.
b) MARQUET. obſ. 188.
c) IDEM obſ. 182.
d) Apud TIMMERMAN. *de Belladonna.*
e) Apud BUCHOZ *Tournef. Lotbar.* p. 247.
f) MARQUET. obſ. 169.
g) IDEM p. 271.
b) IDEM obſ. 98.
i) BLAIR. *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann.* 6. 7. obſ. 22.
k) LANGE *remed. domeſtic.* p. 121.
l) Sempervivum parvum in petris, caulibus ab una radice multis, tenuibus, crebro foliatis, exilibus foliis *rotundis*, pinguibus, mucronatis, caule e medio emicante, palmam alto, herbidos flores & tenues gerente DIOSCORID. L. IV. c. 85.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0473-9

Folia prima conferta, roſulas ſui generis efficiunt, minus manifeſta ariſta, acumine curvulo. Caules ſubrecti, pedales. Folia caulina glauca, pene teretia, inde plana, in ſpinulam terminata, recta, conferta, ut totos caules tegant, caduca vero cum ſint, delabi amant, caulemque nudum relinquere. Is non ramoſus eſt, niſi in ſumma parte, ubi ſex, & ſeptem, continuos ramos edit, ſæpe circumflexos. Ad hos flores in brevibus petiolis lutei, lineati: petalis fere ſenis, & totidem ſiliquis, & bis tot ſtaminibus. Vidi ad octo fuiſſe petala, & ad quinque uſque.

Natura Sedi aquea & ſubauſtera: edule eſt, & in acetaria recipitur.

PORTULACA *m*) TOURNEFORT. t. 118.

LINN. n. 603.

Calycis folia duo, ovato lanceolata *n*). Petala quinque, obtuſe ſubrotunda, medio mucrone brevi *o*). Stamina ex ora levi imi calycis, ab octo ad quindecim, ut inter diploſtemones & polyſtemones ambigat *p*). Fructus ovato *q*) conicus, transverſim diffilit *r*), in hemisphærium ſeſſile cavum, & conicum incurvum operculum. Tubæ quinque: ſemina in uno loculo multa *s*), ad axin medium pendula.

968. PORTULACA foliis dilatatis (cuneiformibus LINN.), floribus ſeſſilibus, confertis vid. LINN. p. 638.

Portulaca ſylveſtris MATTHIOL. *epit.* p. 258. *&c.*
Portulaca ſylveſtris minor, ſeu ſpontanea I. B. III. p. 678.
Portulaca BLAKWELL. *t.* 287.

In univerſi fere Orbis glareoſis, etiam in Canada *t*), Jamaica. Ad Rhenum reperi, in agris etiam Baſileæ C. B. Ad *Olon* ſecundum viam publicam. In *Valeſia*.

Herba ſucculenta, procumbens, ramoſa. Folia ſylveſtri anguſtiora, integra, elliptica, eundo latiora. Flores in alis congeſti, ſeſſiles. Petala ex flavis viridia. Semen cornu ammonis ſimile, rotundis nodis inſcriptum *v*).

Edulis *x*) planta in acetariis, refrigerat *y*). Succus ad fervores utilis, etiam ad eryſipelas in ultimo inteſtino ex duro ſtercore natum *yy*). Ad renum calidam intemperiem: ad ſtranguriam a CRATONE laudatur *z*). Syrupo recentem ſtirpem præferrem *zz*). Verrucas impoſitam erodere lego.

SAXIFRAGIA LINN. n. 559.

SAXIFRAGIA TOURNEFORT. t. 129. & GEUM ibid.

Cum Sedo habitu adeo convenit, ut pleræque ſpecies pro Sedis a vetuſtioribus ſcriptoribus habitæ ſint. Calyx *a*) quinquepartitus, flore brevior. Petala quinque *b*), elliptica vel ovata. Stamina decem. Fructus bilocularis *c*), ſepto duabus magnis placentis aucto, ſeminibus exiguis plenus, tubis duabus, quæ ad ſe invicem curvæ per maturitatem magis & magis divergunt *d*). Huic fructui calyx ima ſua campana in nonnullis ſpeciebus adnaſcitur *e*), atque ſummus fructus balſamico circulo oblinitur *f*), ut ex ſummo flore ſegmenta calycis recedant, & petala oriantur atque ſtamina. His nomen Saxifragiæ *g*) manſit. Aliis calyx & petala circum imum fructum prodeunt, eaque ſunt TOURNEFORTII Gea.

I. FLORE CIRCA BASIN GERMINIS NATO.

GEUM TOURNEFORT.

969. SAXIFRAGA foliis lanceolatis, ciliatis, compactis, caule unifloro.

Sedum.

m) Ανδραχνη herba valde refrigerans & ſtyptica SUIDAS p. 188. Andrachne agria, illecebra, puſilla, latioribus foliis, quam Sedum, & cacumine breviori, in petris naſcens PLIN. L. XXV. n. 109. An Sedum 966.
n) TOURNEFORT. D.C.
o) B.A.
p) Ovatum E.
q) F.G.
r) G.I.
s) Ad dodecandrias LINN.
t) CHAMPLAIN. p. 77.
v) HOOKE *microgr.* obſ. 31.
x) PLIN.
y) Ad NICOLAUM p. 181. b. Inter repellentia CELSUS II. c. 31 Adſtringens DIOSCORID. L. II. c. 117. &c.
yy) ORIBAS. *Synopſ.* l. c. 19.
z) *Epiſt. V.* p 261.
zz) ibid. p. 275.
a) Geum ad A. Saxifraga ad D.
b) Geum A. B. Saxifraga A.A.B.C.
c) Saxifraga F.G.
d) Vide Gea E.
e) Saxifraga D.
f) A.B. Saxifragæ.
g) Uniloculare LINN. ſed vide etiam iconem MILLERI, & obſervationem ROSENII.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0474-5 DFG

Sedum alpinum quartum COLUMN. *Ecphraſ. II.* p. 66. 67.
Sedum muſcoſum I. B. III. p. 695. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 142. *t.* 21. *f.* 2. *It. I.* p. 10.
Saxifraga foliis ciliatis, inflexis, imbricatis, caule nudiuſculo, unifloro LINN. *I.* p. 572.
Saxifraga Bryoides JACQUINI.

Paſſim in alpinis, in monte *Scheidek*, *Gotthardo*, *Furca*; monte *Gaſtern* In *Grandvire*, *Fouly*, *Salanfe*, *Bernhard*, *Schönbükl*, *Simplon*. In *Speluga*, *Septimo* montibus & alpibus *Surenenſium*.

Ex radice repentes roſulæ fere ſimiles, ſed multo minorum foliorum lanceolatorum, arguto acumine, ora ciliata, colore ex luteo viridi. Cauliculus ruber, ſimplex, trientalis, uniflorus, aliquot foliolis adſperſus, flore magno, petalis petiolatis, longis, ellipticis, lineatis, pallide luteolis, maculis rotundis, aureis, notatis. Siliquæ in medio flore, ut de Gei ſit genere.

970. SAXIFRAGA foliis duris, ciliatis, caule ramoſo, paucifloro.
Icon GESNERI *faſcic. I. n.* 27.
Sedum alpinum, foliis crenatis, aſperis C. B. *prodr.* p. 132.
Sedum alpinum, hiſpidum, fere ſpinoſum, flore pallido I. B. III. p. 695.
Sedum minimum alpinum, villoſum, alterum PARKINSON. p. 738.
Saxifraga Sedi foliis crenatis, aſperis I. R. H. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 140. *t.* 20. *f.* 3.
Saxifraga foliis caulinis lanceolatis, alternis, ſpinoſo ciliatis, caule inferne procumbente LINN. p. 575.

In ſummis alpibus, *Gotthardo*, mont. *Furca*, *Grimſula*, *Scheidek*. A *Gotthardo* ad *Weſen* & ad pontem *Zollbrüke* vallis *Lepontiæ* deſcendit. In monte *Fouly*, circa *Praborgne*, in montibus *Simplon*, *S. Bernhard*, *Valorſine*, *Servant*, *Salanſe*. In monte *Septimo*, adusque ripas lacus *Silienſis*.

Roſulas ad terram habet obſcuriores, & caules juniores, quaſi gemmas, in alis foliorum ciliatorum ſeſſiles. Ex repente caule eriguntur floridi caules dodrantales, debiles; trifidi, quadrifidi. Folia oblonga, acuta, oris duriuſcula cilia emittentibus. Flores in longis, nudisque ramis unifloris, ex ſumma planta tres in univerſum, & quatuor. Calyx viridis, oris albis. Petala obſolete alba, ungue luteo: apices miniati. Valde ſimilis præcedentis.

971. SAXIFRAGA foliis ellipticis, ciliatis, caule ſimplici, folioſo, paucifloro.
α. Varietas vulgatior, flore pallido, croceis punctis maculato, minus pulchra.
Sedum alpinum I. CLUS. *Pannon.* p. 484. 485.
Sedum minus alpinum, luteum RAI *Catal. Angl.* p. 263.
OEDERI *t.* 72.

β. Varietas alpina, flore toto aurantio, maculis ſaturatioribus, pene purpureis, calyce & fructu purpureis.
Sedum minus, floſculis luteis, vel croceis, ſplendidis, maculoſis, pulcherrimis GESNER. *mont. Fract.* p. 64. & in poſthumo faſciculo I.
Sedum alpinum, floribus luteis, maculoſis C. B. SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 341.

α. β. *Saxifraga foliis caulinis linearibus alternis, ciliatis, radicalibus aggregatis* LINN. *I.* p. 575.

Varietas lutea in montanis & ſubalpinis riguis frequens; etiam in planitiem deſcendit, & in monte *Belpberg*, ad cataractas rivulorum, & demum in inſulis Arolæ, v. gr. *Hunzikerau* reperitur.

Flore aurantio unice alpina eſt, in *Gemmio*, M. *Gotthardo*, *Ovannaz*, *ſur Champ*, *Chapuiſe*, *Javernaz*, ad arenoſa circa glaciales moles vallis *Grindelwald*, & in M. *Steineberg* &c.

Radix perennis, repens, ramoſa. Caules plurimi, ex una radice ſimplices, dodrantales, erecti. Folia ad terram reclinata, elliptica, acuta, margine rarius aut preſſius ciliato. Summus caulis in petiolis unifloris & bifloris flores gerit quatuor, ad duodecim. Petala elliptica, lanceolata. Stamina aurantiis antheris. Fructus ima parte continuus, ſurſum in duos conos continuatur, qui in tubas terminantur, ad Sedi ſimilitudinem. Circulus circa germen balſamicus.

*972. SAXIFRAGA foliis ellipticis, caule unifloro t. 11.
Hirculus qui Chamæciſti genus DORTMANN. apud CLUS. *cur. poſt.* p. 5. 6.
Sedum paluſtre, luteum, bicorne, Nardi Celticæ foliis Hiſt. Oxon. III. p. 477.
Saxifraga foliis caulinis, lanceolatis, alternis, nudis, inermibus, caule erecto LINN. *I.* p. 576.
Saxifraga anguſtifolia, autumnalis, flore luteo, guttato BREYNE *Cent. c.* 48. *ic.* 38. *petalis valde latis, & petalis acuminatis* EJUSDEM ibid. *ic.* 106.
Conf. ROSEN. *obſſ.* p. 18. cujus planta ad nos miſſa, noſtra eſt.
Icon OEDERI *t.* 120.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0475-1

Cl. GAGNEBIN hanc plantam detexit *à la Chaux d'Abelle*, *Mairie des Brenets Neocastrensium*. Deinde filius meus Consilio Bellico a Secretis, reperit *à la Chetelaz* prope *Bellelai*, in paludosis semper montanis & torfaceis, cum Legatis nostris a manu esset. Etiam in paludosis *de la Brévine* & *à la Chatagne*.

Cauliculi non ramosi, fere uniflori, biflori, pedales, sub flore hirsuti. Folia alterna, elliptica, non ciliata; ima latiora, ovata. Calyx expansus ellipticus, subhirsutus. Flos magnus, petala inter nostras Saxifragias amplissima, ovato lanceolata, dilute flava, maculis in priori medietate croceis, etiam nullis *b*). Fructus luteus, ovatus, bicornis, nitens. Cornicula tubarum de more ad se invicem curva. Semina grandiuscula, ovata, acuminata, lucida.

A præcedente abunde differt: folia nunquam ciliata habet, flores pauciores, latiores, lineatos, calyces reflexos, qui CLUSIANÆ recti.

973. SAXIFRAGA foliis rhomboideis, acute serratis, caule nudo, ramoso.

Sanicula montana minor CLUS. *Pannon.* p. 441.
Sanicula alpina aliquatenus adfinis I. B. III. p. 708.
Sanicula myosotis . alpina, floribus albicantibus, fere umbellatis PLUKNET. p. 331. *t.* 38. *f.* 2. & tab. 222. *f.* 4.
Icon OEDERI *t.* 23.
Saxifraga foliis serratis, caule nudo, ramoso, petalis acuminatis LINN. *I.* p. 572.

Ad rivulos alpinos ubique, nusquam in montanis.

Radix perennis, aspera, ramosa, plures producit foliorum cespites. Ea crassula, ut LINNÆUS vocat cuneiformia, rhomboidea, primis lateribus integris, & longioribus, ulterioribus acute serratis. Caulis in quovis cespite unicus, foliolis paucis & exiguis adspersus; in summitate in aliquot ramos nudos & paucifloros finditur. Calycis segmenta revoluta. Petala lanceolata, lineata, alba, macula in origine semilunari & guttulis purpureis adspersa, cum lacinia nectarifera *i*). Staminum antheræ miniatæ. Ovarium carnei coloris.

974. SAXIFRAGA foliis petiolatis, obtusis, caule fragili, nudo, ramoso.

GESNERI *fascic. t. XII. n.* 37.
Cotyledon altera MATTHIOLI p. 1123. foliis nimis abundat.
Cotyledon altera olim Matthioli I. B. III. p. 684.
Geum rotundifolium minus I. R. H. SCHEUCHZER. *It. VII.* p. 134.
Saxifraga foliis cuneiformibus, obtusissimis, repandis, caule nudo paniculato LINN. *I.* p. 574.

Abunde in omnibus alpibus; descendit a *Gotthardo* ad *Wesen*, & a rupibus Aquilejensibus ad rupem *la Praisse* proxime *Roche*. Non tamen montana.

Radix multiceps gerit rosulas foliorum patulas. Petiolata sunt, dura, crassula, ora alba, cartilaginea, obtuse crenata, orbiculata, retusa, subtus, ut in hortensi, rubra. Ex centro planæ rosulæ. Caulis perfragilis, dodrantalis, spicam raram floralem, absque foliis gerit, in longis & teneris, ramosis petiolis. Calyx reflexus. Fructus albus, curvis repandis tubis. Petala alba, elliptico lanceolata, luteis punctis rariter guttata. Rosæ radicales, ut in Sedis, alios cespites generant.

975. SAXIFRAGA foliis reniformibus, acute serratis, hirsutis, petiolatis, caule ramoso.

GESNERI *fascic. I. t.* 10.
Sanicula montana I. CLUS. *Pannon.* p. 440.
Sanicula alpina, seu guttata quibusdam CAMERAR. *Epit.* p. 764.
Geum rotundifolium majus, I. R. H. SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 334. *VII.* p. 512. MILLER. *t.* 141.
Saxifraga foliis caulinis reniformibus, dentatis, petiolatis, caule paniculato LINN. *I.* p. 576.

In scrobibus rupium & humectis umbrosis Juræ & Alpium vulgo provenit.

Multo major planta, cubitalis, ramosa. Folia hirsuta, reniformia; ima longe petiolata, obtuse circumserrata, deinde ad caulem pauca, petiolata, acutius serrata, denique meræ ligulæ. Caulis erectus, brachiatus. Flores in petiolis bifloris, trifloris, de alis foliorum prodeuntibus, stipulis filiformibus. Petala alba, elliptica, lanceolata, punctata, punctis exterioribus rubris, interioribus flavis. Fructus lacteolus; tubæ de more se in juniori flore respiciunt, in adulta repandæ refugiunt.

II. PETALIS

b) In junioribus GUNNERUS p. 19.

i) LINN. *Flor. Suec.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0476-7

II. PETALIS EX SUMMO FRUCTU NATIS.

SAXIFRAGÆ Tournefortii.

976. SAXIFRAGA foliis radicalibus reniformibus, obtuſe dentatis, caulinis palmatis.
Icon Gesneri *lign.* 156. cum bulbillis.
Saxifraga alba Dodon. p. 315. 316. Blakwell. *t.* 56.
Saxifragia rotundifolia alba, radice granuloſa Ic. Reg.
II. Flore pleno *Act. hafn. III.* obſ. 81. Blakstone *faſcic.*
III. Caule faſciato *Act. hafn* ibid.
I. III. *Saxifraga foliis caulinis reniformibus, lobatis, caule ramoſo, radice granulata* Linn. *I.* p. 576.
Paſſim in Helvetia, non tamen vulgatiſſima. Omnium copioſiſſimam reperi circa *Gäbiſtorf*, circa *Arnex* ſupra *Urbam*, & Baſileæ inter *S. Margret & Gundeldingen.* C. B. ultra *novam Domum*, *hinterm Birsfelde.* Amat arenoſa, quæ nobis rara ſunt.
Radiculis intermiſti bulbilli, qui depacti plantam reparant. Folia ſubhirſuta, firmula, ad terram longe petiolata, reniformia, obtuſe ſerrata, ad caulem profundius diviſa, palmata. Caulis cubitalis, parum folioſus, brachiatus, ramis pene aphyllis, præter filiformes ligulas. *Flores magni*, longe petiolati, petiolis viſcidis. Calyx ſubhirſutus, viſcidus: petala longa, elliptica, alba, venis viridibus. Fructus manifeſto bilocularis. Semina oblonga. Stamina duorum, de more, ordinum.
Non certum eſt, eſſe eam Saxifragam *k*), quæ ſecundum veteres lapidem frangebat.
Etiam Lobelius eas laudes renovat. Mitis mihi videtur, ſubacida, Sedis adfinis. Sal *l*) fixus mere lixivus eſt. A pecore repudiatur, neque in uſu eſt *m*).
Bulbiferam Columnæ I. p. 318. 319. Linnæus & Seguier *Supplem.* p. 207. pro varietate habent.

977. SAXIFRAGA foliorum ora cartilagine, caule triplicato ramoſo, petalis immaculatis. †
Gesneri *faſcic. I. n.* 28.
Sedum ſerratum, flore albo, multiflorum Dodart. *mémoir.* p. 131.
Cotyledon pyramidalis, late crenato & retuſo folio polyanthos Boccone *Muſ. di Fiſ. t.* 5. *n.* 4. *di piant.* p. 109. *t.* 86. nimis confuſa icon.
Saxifraga Sedi folio, flore albo, multiflora I. R. H. Scheuchzer. *It. II.* p. 141.
Icon Oederi *t.* 241. & Seguier. p. 449. *t.* 9. *f.* 1.
Linnæus cum ſequente conjungit.
Formoſa planta in adſcenſu vallis *chöllinen* vulgo provenit; tum in montis *Gotthard* adſcenſu ex valle *Urſaria & Lepontina*, inque ea ad Bellitionem uſque; ſic a *Speluga* adusque *Chiavennam*, & paſſim in Rhætia. Circa *Suazz* vallis *Miſaucinæ*, circa *Formazz* vallis *Oſcellanæ*, in valle *S. Nicolai* Valeſiæ, &c.
Ex radice multicipite ſcipes foliorum ovatorum, latiuſculorum, fine ſubito acuminato, craſſulorum, limbo albo, cartilagineo, dentato: ad caulem aliqua folia ciliata. Caulis purpureus, foliis nudus, ſed ramoſiſſimus, ramis diviſis & ſubdiviſis, ſeu duplicato ramoſis, viſcidis: ita panicula fit copioſiſſima. Petala elliptica, lineata, alba, niſi rubor ſe admiſceat, imprimis in ungue.

978. SAXIFRAGA foliorum ora cartilaginea, ſerrata, petiolis paucifloris, petalis punctatis.
α. Foliis longiuſculis.
Aizoon ſerratum Cord. p. 92.
Cotyledon altera Matthiol. p. 1123.
Sedum ſerratum I. B. III. p. 689. *album bicorne longiori folio, marginibus argenteis Hiſt. Oxon. III.* p. 478. *t.* 9. *f.* 25.
Barrelier. *ic.* 1309. 1311. 1312.
β. Foliis brevioribus & latioribus.
Cotyledon minor, foliis ſubrotundis, ſerratis C. B. *prodr.* p. 133.
Sedum montanum rojeum, ſerratum, foliis ſubrotundis Barrelier. *ic.* 1310. & 392. *n.* 3.
α. β. *Saxifragia foliis radicalibus aggregatis, lingulatis, cartilagineo ſerratis, caule paniculato* Linn. *I.* p. 570.
In ſaxoſis alpium & Juræ ubique, & cum rupibus in planitiem deſcendit, circa *Roche*, & in toto Aquilejenſi Gubernio, vicinaque Valeſia copioſiſſima.

k) In Nicolaum p. 162. *l*) Gmelin. *Comm. Petrop.* T. V. p. 285. *m*) Schreber. III. *Saml.* p. 75.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0477-2

Radix multiceps rofulas, ut in Sedis, generat foliorum, quæ juniora connivent, matura expanduntur. Duriora funt, quam priori, craffula, limbo albo, cartilagineo, ferrato. Caulis nudus, præter pauca folia, paniculam gerit ramofam. Petioli villofi, vifcidi, ab uno ad quatuor flores gerunt. Petala ovata, minutis punctis rubris guttata. Operculum flavum ovarii de more crenato circulo terminatum. Interfeptum manifeftum, cum maximis receptaculis.

979. SAXIFRAGA foliorum ora cartilaginea, rariffime dentata, petalis maculofis t. 16. adde SEGUIER. *Supplem.* p. 199. n. 2.

Geum alpinum majus vifcofum, hirfutum, foliis oblongo rotundis, atrorubentibus & croceis floribus SCHEUCHZER. *It. II.* p. 134.

Saxifragia foliis radicalibus aggregatis, lingulatis, cartilagineo ferratis, caule racemofo LINN. *I.* p. 570.

In monte *Uetliberg & Cronberg*, ifto Abbatiscellanorum J. GESNER. *An der Utigerfluh* & in monte *Grüfifperg*, fub *Thunio*, Cl. KOCH, a quo pulchram plantam habeo. Satis priori fimilis. Folia ovata, & elliptica, obtufa habet, limbo ad originem potius plumofo & ciliato, quam ferrato, in progreffu limbo cartilagineo, levi, aut rariter certe dentato, non inciso. Caulis aliquantum folioſus, villofus, vifcidus, cubitalis, paniculam erigit ex petiolis ramofis, ramis quadrifloris. Calyx fubhirfutus & vifcidus: petala elliptica, acuminata, fature aurantia.

980. SAXIFRAGA caule reptante, foliis quadrifariam imbricatis, cartilagineis, ciliatis.

α. Varietas flore purpureo, gratiffimi coloris kermefini.

Sedum montanum, ericoides C. B. *prodr.* p. 132. SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 342.

Plantula Sedo faxatili fimilis MARTENS *Spizberg F. F.* p. 46.

Saxifraga alpina, ericoides, flore purpuraſcente SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 428.

Icon OEDERI *t.* 34.

β. Varietas flore cæruleo, quæ potius eadem eft, fed adultior, planta.

Sedum alpinum, ericoides, cæruleum C. B. *prodr.* p. 132. I. B. III. p. 694.

Saxifragia alpina, ericoides, flore cæruleo I. R. H. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 140. *t.* 20. *f.* 3. *It. VII.* p. 518.

Icones GESNERI *fafc. I. t.* 32. 33.

γ. Flore *albo* Icon GESNERI.

Conjunctim *Saxifraga foliis ovatis, quadrangulo imbricatis, ramis procumbentibus* LINN. *Lapon. t.* 2. *f.* 1.

Saxifraga foliis caulinis ovatis, oppofitis, imbricatis, fummis ciliatis LINN. *I.* p. 571.

In alpium altioribus lapidofis ubique, imprimis etiam in dorfo feptentrionali, *Grimfula, Gemmio, Enzeinda, Chapuife, Richard:* in monte *Neunenen*, ad glaciales rupes vallis *Grindelwald*, &c. In monte *Gotthardo*, alpibus Rhæticis, *Speluga*, mont. *S. Bernhard, Fouly*, &c.

Pulchræ plantæ elegantiam difficile eft aut verbis exprimere, aut penicillo. Ex radice lignofa, projecta, innumeri caules procumbentes, breves, & paucarum unciarum. Foliis teguntur imbricatis quatuor ordinum, ad angulum obtufum plicatis, duriffimis, apice cartilagineo, pilis per oram ciliatis. Per ætatem tamen paulum laxantur, & minus imbricata, tamen ut fe contegant, ovata funt, ciliata, fere Serpylli, confertа, non vere imbricata. Ii cauliculi uniflori funt, flore fummo cauliculo infidente. Calyx ciliatus. Petala ovata, junioribus lætiffime purpurea, feneſcentibus magis cærulea.

Varietatem infignem Cl. BELLARDUS adtulit foliis calvis, quadrangulari caule, fed patulis magis rofulis.

*981. SAXIFRAGA foliis imbricatis, ovatis, caulibus reptantibus, bifloris *Emend. III.* n. 188. †

Nova planta, paulo rarior, & fummarum alpium folarum eft, ut in præcipite via *Grandvire*, ſul culmine *Dent de Morcle*, in mont. *Meuveran, Martinets, Prapioz*, utroque colore, in *Oberftafel* Valefiæ fuperioris, in *Sempronio*, mont. *S. Bernhardo, Fouly*, in vicina Sabaudia.

Huic rofulæ foliorum imbricatæ & denſæ, rara tamen funt, & rariter ciliata, rotunda præterea, non complicata, fine lato, absque ullo acumine, ovata, folida, glabra. Caulina fimilia, conjugata, non reflexa. Flores bini, in quoque caule ſibi proximi, plerumque albi, tamen etiam cærulei. Petala longa, elliptica.

982. SAXI-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0478-8

982. SAXIFRAGA foliis craſſis, duris, recurvis, ſubtus ſulcatis, baſi ciliatis.
Icon GESNERI *n.* 30.
Sedum alpinum, minimum, foliis cinereis, flore candido SCHEUCHZER. *It. I.* p. 49. *It. II.* p. 141. *t.* 21. *f.* 2.
Saxifraga alpina, minima, foliis cæſiis, deorſum recurvis I. R. H. SEGUIER. p. 449. *t.* 9. *f.* 2.
Saxifraga foliis linearibus, ſubtus punctatis, aggregatis, recurvatis, caule nudo, multiflora, LINN. *I.* p. 571.
In alpibus editioribus & ſaxoſis, *Gotthardo, Scheidek, Joch, Intrame, Wetterhorn, Mettenberg*, mont. vallis *Gaſtern & Kienthal. Sur Champ, Richard, Enzeindaz, Prapioz, Audon, Fouly, Cheville, Simplon.* In monte *Gamor Abbatiscellanorum* J. GESNER. In *Oberſtafel Valeſiæ.* In monte *Frăla* Rhetiæ transalpinæ. In *Pilato* M.
Radix caulem Hypni refert, repens, longa, ramoſa, ſquamis fuſcis tecta. Ceſpites denſiſſimi, foliolis facti duris, oblongis, acutis, per medium ſulcatis, obtuſe lanceolatis, deorſum apice reflexis, glaucis, ad petiolum ciliatis, ad lentem vitream ſubtus vage punctatis, valido inferiore nervo. Cauliculi præter ligulas aliquas nudi, quatuor unciarum, uniflorus, etiam triflorus & quinqueflorus, flores fert lacteos, petalis rotundis, lineatis.

*983. SAXIFRAGIA foliis compactis, plicatis, pungentibus, caule viſcido paucifloro, *Emend. VI.* n. 39.
Saxifragia alpina, Saxifragæ alpinæ flore BURSER.
Saxifraga alpina foliis glaucis, acutis, monanthos, caule folioſo SEGUIER. *Supplem.* p. 201. *t.* 5. *f.* 2. ut video ex planta a MORENIO miſſa.
Saxifraga foliis imbricatis, ſubulatis, levibus, caule ſubnudo, uniflora LINN. p. 572.
Huc refert C. B. *Sedum minimum* 3. LOBEL. p. 376. Sed CHERLERUS id Sedum verſus *Münchenſtein*, circa *Langenbruk* & in rupe *Maurnarterſtub* reperit, ut aliud eſſe neceſſe ſit.
Roſulæ foliorum ad terram denſæ. Craſſa ea, dura, conica, pungentia, extus convexa, & eminente linea diſtincta, intus concava. Caulis nudus, ſemipedalis, triflorus, quadriflorus, etiam ſexflorus, viſcidus, ligulis paucis, oblongis & viſcidis adſperſus. Calyx viſcidus. Petala ſpecioſæ magnitudinis, alba, ovata, rectis, pallidis lineis diſtincta.

984. SAXIFRAGA foliis hirſutis, ellipticis, & tridentatis, caule paucifloro *It. Helvet. II.* n. 69. p. 292. t. 2.
α. Folio tridentato.
Sedi alpini III. Fr. *Gregorii varietas foliis inciſis* COLUMN. *Ecphraſ.* II. p. 66. 67.
Sanicula montana minor, ſeu Sedi alpini III. Fr. *Gregorii ſecunda varietas* PLUKNET. p. 331. *t.* 222. *f.* 2.
Saxifraga ceſpitoſa JACQUINI.
β. Varietas foliis integris, ellipticis
Sedi alpini III. Fr. *Gregorii varietas foliis integris* COLUMN. ibid.
Sedum alpinum, flore pallido GARIDEL. p. 438. *ic.* 91.
Saxifragia alpina, androſaces villoſæ habitu HALLER. *Comm. Lit. Noric.* ann. 1736. *t.* 1. *f.* 3.
Saxifraga foliis lanceolatis, obtuſis, piloſis, caule nudo, biflora LINN. *I.* p. 571.
In omnibus alpibus Aquilejenſibus, Valeſiacis, Rhæticis, *Stokhorn, Neunenen, Gotthardo*, &c.
Folia ad terram conferta, libera, elliptica, obtuſa, hirſuta, non craſſula, apice plerumque obtuſo, raro tridentato. Caulis ligulis adſperſus, trientalis, uniflorus & paucifloras. Petala obſolete ex vireſcentibus alba, lineata.

*985. SAXIFRAGA foliis mollibus, ellipticis, ſubhirſutis, caule paucifloro *Emend. IV.* n. 29. †
An forte *Saxifraga alpina, minima, foliis ligulatis, in orbem circumactis, flore ochroleuco,* SEGUIER. *Supplem.* p. 405. *t.* 5. *f.* 3? ſed noſtræ omnia ſunt oblonga.
Primum reperta copioſiſſime *au Dard*, inter *Sex de Champ & Sex de Culand* vallis *Ormond deſſus.* Inde variis locis, in Valeſiæ monte *Schönebübl*, & ſupra *Bagnes* ad rupes glaciales, & in glacialibus *du Mont Rouge.*
Radices muſcoſæ, graciles, longæ, fuſcæ, ceſpites faciunt denſiſſimos, ſed repandos, grati odoris & aromatici. Folia peculiaris teneritatis, accedentis ad chartam ſericeam Chinenſem, floresve artificiales ſericeos: eorum pars inferior ficca, fuſca, imo cauli adhæret: cæterum ſubhirſuta, oblonga, elliptica ſunt: in caule pauca, ſimilia. Caulis trientalis & paulo ultra, biflorus & triflorus, hirſutus. Calyx hirſutus, ſegmentis obtuſis. Petala ex petiolo dilatantur, alba, ſubluteola, ovata. Character reliquus Saxifragæ.

986. SAXIFRAGA foliis petiolatis, trilobatis, caule erecto, ramoſo & folioſo.
Paronychia III. TABERNÆM. p. 805.
Saxifraga foliis caulinis cuneiformibus, trifidis, alternis, caule erecto, ramoſo LINN. *I.* p. 578.
Paronychia rutaceo folio BLAKWELL. *t.* 212.
Frequens in tectis, muris vetuſtis, arvis macilentis.
Multum ludit ſtatura & foliis. Radix magna. Caulis ab uncia, ad quatuor uncias, erectus, ramoſus, viſcoſus, ſæpe ruber. Folia radicalia longe petiolata, trilobata, ad caulem fere ſeſſilia, tridigita, quinquedigita, etiam ſimplicia, elliptica. Petioli ex omnibus foliorum alis uniflori, biflori. Petala alba, breviter elliptica. Ovarium a calyce ſeparari poteſt.
Sapor vires Sedi mites, aquoſas, ſubacidas promittit. In cereviſiam infuſa, apud BOYLEUM, ad icterum laudatur.

*987. SAXIFRAGA caule folioſo, multifloro, foliis palmatis, hirſutis *Emend. III.* n. 187. †
Saxifraga foliis palmatis, caule denſe folioſo, florigero Cl. ALLIONE p. 12. *t.* 3.
In aſperrimis alpium, ut in præcipiti ſemita *la Grandvire*, & in monte *Fouly*, *Sempronio*, *Pané-Roſſaz* naſcitur.
Altior eſt, quam Saxifraga tectorum: roſulam ad terram facit foliorum latiorum, palmatorum, ovatorum, deinde tridentatorum, hirſutorum: ſic ad caulem late palmatorum, tamen etiam ſimplicium. Habitus ſimilis, ſed altior, ſemipedalis, inſigniter ramoſus & multiflorus. Petala ovato lanceolata, alba, aut tribus lineis roſei coloris percurſa. Aliquando adeo frequentes ſunt cauliculi, & copioſa folia, ut totum caulem abſcondant, quo iconem ALLIONII refero.
Poſſit eſſe *Sedum tridactylites alpinum, majus, tertium* C. B. *Prodr.* p. 131.
Adeoque *Saxifraga foliis caulinis cuneiformibus, apice dentatis, caule adſcendente, ſubvilloſo* LINN. p. 579.
Habitus, niſi flore differret, eſt OLDERI t. 68.
Fateor me nondum audere pro propria habere planta, etſi in alpibus altius, quam circa urbes naſcatur: & differat foliis non petiolatis, ſed ex lato & lateſcente principio palmatis, longe minus profunde dentatis.
Saxifragia alba, petræa PONÆ p. 183. a noſtra abunde differt *n*). Eam in horto alui *o*), foliis longe villoſis, frequenter quinquelobis, flore longe majori.

988. SAXIFRAGA foliis integris & trifidis, caule ſubnudo, paucifloro *It. helv. II.* t. 1.
Multiformis planta & pene inextricabilis.
Icon lign. GESNERI p. CXLVII.
Icon GESNERI *faſcic. I. n.* 31.
Sedum tridactylites alpinum minus C. B. *prodr.* p. 131. ex fide horti ſicci. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 49.
Tridactylites alpina I. B. III. p. 762. ubi utrumque foliorum genus deſcribitur.
Saxifraga Pyrenaica, foliis partim integris, partim trifidis SCHEUCHZER. *It. VII.* p. 518.
Saxifraga foliis partim integris, partim trifidis SEGUIER. *I.* p. 451. *t.* 9. *f.* 4.
& *Saxifraga alpina minima* SEGUIER. ibid. p. 450. *t.* 9. *f.* 2.
Annon & *Saxifragia alpina muſcoides, foliis ſuperioribus oblongis, inferioribus rotundioribus & circumactis* SEGUIER. *Supplem.* p. 203. *t.* 5. *n.* 3. nam ſimilia habeo ex monte *Scheidek.*
Saxifragia foliis radicalibus aggregatis, linearibus, integris trifidisque, caule erecto, ſubnudo, ſubbifloro LINN. *I.* p. 578.
Nihil frequentius eſt in Alpium montibus, etiam in Pyrenæis legit Cl. GAGNEBIN.
Radix dura, lignoſa, longa, educit roſulas foliorum confertas, quæ multæ in unum ceſpitem latiſſimum confluunt, quo tota rupes obducatur. Eædem non reflectuntur, ut ſequenti. Folia variabilia, ſemper viridia, ad lentem vitream ſubhirſuta, glabra; cæterum modo integra ligulata, modo integra ovata, modo breviter in apice ſolo obtuſe aut acute tridentata, qualis eſt icon GESNERI, modo petiolo parallelogrammo, lineato, in apice acute trilobata: integra autem & trifida in eodem ceſpite miſcentur. Conſtanter caulis humilis, trientalis, paucis & integris, rariſſime trifidis, ligulis adſperſus; in apice flores fert, unum ad tres. Summus caulis & calyx hirſutus, & frequenter viſcidus. Flos ſemper parvus, ochroleucos, ſubviridis; petalis ovatis, per ætatem rubore vitiatis, ut etiam totus caulis autumno rubeat. Varia eſt magnitudine, perexiguus, iterum majuſculus, ſimili in planta.
Flores magnos, albos, ad rupes maris mediterranei Cl. NEUHAUS legit, in planta cæterum ſimillima. Similis etiam eſt, ſed magno flore diverſa icon OEDERI t. 71.

989. SAXI-

n) WILLICH. obſſ. p. 30.

o) *Catal. hort. Gotting.* p. 136.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0480-8 DFG

989. SAXIFRAGA foliis petiolatis, trifidis, caule ſubfolioſo, viſcido.

α. Varietas absque gemmulis.

Sedum tridactylites alpinum majus C. B. *prodr.* p. 13.
Sedum alpinum VII. CLUS. *Pannon.* p. 491.
Sanicula aizoides tridactylites, alpina minor PLUKNET. p. 331. *t.* 17. *f.* 7.
Saxifraga muſcoſa, trifido folio SCHEUCHZER. *It. II.* p. 141.
Saxifraga hypnoides JACQUIN.

β. Varietas cum gemmulis in alis foliorum.

Sedi affinis, trifulca, flore albo I. B. III. p. 696.
Saxifraga foliis caulinis linearibus, integris trifidisve, floloxibus procumbentibus, caule erecto, nudiuſculo LINN. *I.* p. 579.

Altiorum alpium eſt. In *Gotthardo* legi, provenit etiam in *Fouly*, *S. Bernhardo*, mont. ſupra *Bagnes*, mont. vallis *S. Nicolai*, *Speluga*, *Pilato*. Eamdem in Hercyniis montibus legi, ex quibus C. BAUHINUS habuit. Varietatem β. ex plantis ſiccis C. B. habui.

Proxima priori, non perinde denſas roſulas facit, & magis reflexas: folia ſemper habet longe petiolata, petiolo lineato, acute tridentata, nunquam integra: præterea argutiſſime trifida. In Hercynia evidentius, in Helvetia obſcurius hirſuta ſunt. Caulis altior, ſemipedalis, dodrantalis, tamen ex decumbente ſubrectus, qua decumbit folioſus, ſuperne etiam foliis trifidis adſperſus, glaber aut hirſutus, pariter, ut priori, viſcidus, ſed ramoſus magis & multiflorus. In varietate β. gemmæ novorum ramorum, ex convolutis foliis factæ, ovatæ, oblongæ & acuminatæ, nitentes, alis foliorum imorum inſident. Conjunxit *Jacobus* PETIVER in epiſt. ad RAJUM.

Valde certe priori vicina, etſi non putes, ſi extrema exempla conferas, hinc acutifolia in ſylva Hercynica, alta, hirſuta, folioſa; inde Veronenſia & noſtra humillima, integrifolia, foliis ovatis, caule nudo, unifloro. Sed inter utraque media exempla dantur, unifiora, humilia, lineato tamen petiolo, & foliis acute bifidis.

990? SAXIFRAGA caule folioſo, ramoſo, foliis glabris, palmatis.

An *Sedum tridactylites alpinum majus* 2. C. B. *prodr.* p. 131?
Saxifraga pyrenaica tridactylites latifolia I. R. H.
Saxifraga foliis caulinis, palmato multifidis, ſparſis, laciniis acutis, caule erecto LINN. *I.* p. 578.

Ab ILL. viro J. GESNERO accepi, & in H. S. SCHEUCHZERI vidi. *Locus* ignoratur.

Continuo a *prioribus ſpeciebus*, & *potiſſimum a* 987. diſtinguas habitu *foliorum* & *caulis toto glabro*: cum qua cæterum caule folioſo, ramoſo, & ad ſingulas alas petiolum florigerum educente ſatis convenit. Petioli uniflori: flos, quem recentem non vidi, fere qualis eſt in n. 987. & n. 988. Folia palmata, non petiolata, multo latiora, & roſulæ ut in 987.

III. EPICARPIÆ.

AGRIMONIA LINN.

AGRIMONIA TOURNEFORTII t. 155.

Duæ ſub fructu ſquamæ, ovato lanceolatæ. Conicus iſte, aculeis ſuperne tectus *p*) lappaceis; ex apice profert calycem quinquedentatum, & ex intervallis quinque petala *q*) elliptica. Fructus operculo balſamico tegitur, ut in Saxifraga, ex eo duæ tubæ repandæ. Stamina decem *r*), tamen etiam duodecim. In fructu duo loculi *s*) & totidem ſemina, quorum alterum ſæpe abortat.

991. AGRIMONIA foliis pinnatis, pinnulis alterne minimis.

Agrimonia BLAKWELL. *t.* 21.
Eupatorium FUCHS. MATTHIOL. p. 1014.
Agrimonia foliis caulinis pinnatis, impare petiolato, fructibus hiſpidis LINN. *I.* p. 643.

β. Varietas odorata LOBEL. *adverſ.* p. 308. nobis non provenit *t*).

In ſepibus, ad vias, in ſylvulis abunde.

Radix verno tempore prius quam caulis erumpat, odorata. Caulis hirſutus, erectus, non ramoſus, firmus, cubitalis. Folia hirſuta, mollia, pinnata, pinnis acute circumſerratis,

p) TOURNEFORT. D.E.F.
q) A.
r) FABRIC. *hutisbac.* p. 60.
s) TOURNEF. E. LINNÆUS vocat calycem coarctatum.
t) In *Valaire* BODÆUS p. 887.

cumſerratis, ſex & ſeptem parium, minimis intermiſtis, extremo impare. Flores in longam raramque ſpicam, in petiolis patulis, unifloris & bifloris, flavi iidem.

Planta adſtringens, terrea, cum acoris ſignis *v*); hinc pro vulneraria habetur, quæ vaſa rupta conſolidet, utilis in hæmorrhagiis, alvi fluxu, etiam in hepatico fluore *x*), renum ulceribus, & quoties tonum confirmare oportet. Hinc in nervorum morbis, cum viſcerum laxitate conjunctis, laudatur. Infuſa cum Agrimonia aqua ſcirrhos hepatis ſe ſuperaſſe CHOMELIUS, ejusque viſceris tonum ſe reſtituiſſe LOBELIUS. Decoctum eodem fine adhibetur, & cataplasma, illud in gargarismo utile. Eodem injecto ulcus veſicæ ſanavit, quem modo citavimus, CHOMELIUS *y*). Aquam ad calculum C. HOFMANNUS laudat, ſed planta nihil videtur volatile habere. Foliis impoſitis vetuſta tibiarum ulcera ſanari SCULTETUS *z*).

PENTAPTERIS.

MYRIOPHYLLUM PONTEDER. *antholog.* p. 199.

VAILLANT. *Mem. de l'Acad. des Sciences* ann. 1719. p. 23. t. 2. f. 3. LINN. n. 1066.

PENTAPTEROPHYLLON DILLEN. *nov. plant. gener.* p. 125. t. 7.

Flores diverſorum ſexuum in eadem planta. In ſumma ſtirpe frequentes mares, in ima feminæ. Fructus obtuſe parallelepipedos *a*), quatuor ſulcis percurſus, quadriloculares, tetraſpermos: ex ſummo apice educit calycem breviſſimum, quadrifidum, lanceolatum *b*), petala quatuor linguiformia, cava, calyce majora *c*), extimum majus. Stamina octo, brevibus filamentis *d*). Tubæ quatuor plumoſæ, ſeſſiles, ex angulis fructus. In maribus fructus deficit, in feminis ſtamina nulla ſunt.

Solos Androgynos viderunt VAILLANTIUS, DILLENIUS, PONTEDERA, nullos olim LINNÆUS, quos nunc in *verticillata* admittit.

992. PENTAPTERIS floribus alaribus.

Milleſolium aquaticum floſculis ad foliorum nodos LOESEL. p. 165.
Myriophyllum aquaticum minus VAILLANT. l. c.
Myriophyllum floribus omnibus verticillatis LINN. *II.* p. 1410.

II. Varietas lacuſtris, denſioribus verſus ſummitatem pinnis, colore rubro MERRET. p. 78. Olim GESNER. *ic. lign.* 10.

III. *Milleſolium aquaticum, pennatum, minus, foliolis ſingularibus latiuſculis, floſculis ſubjectis*, Hiſt. Oxon. III. p. 627. *ſ. XV. t. 4. f. 7.*

IV. In horto ſicco C. B. fuit cum nomine.

Milleſolium aquaticum, umbellatum, coriandri folio C. B.

In foſſis abunde circa *Payerne*, *Morat*, *Gampelen*, Bernam, inter *Muri & Wittighofen*. Lacuſtre in lacu *Seedorfenſi*.

Caulis radicatus, ſæpe aliquot orgyarum longitudine per aquas fluitat, & in ſumma parte glomere foliorum cavo terminatur, erigitur autem ad pedem, aut paulo minus. Folia ſena, quina, qualia ſequenti. Flores verticillati, duodecim parium, quos nuper meros androgynos reperi, olim, uti dixi, imos feminas, ſuperiores mares; ſedent autem in alis foliorum ſubnudi, dum juniores; magis inter folia abſconſi, quando ea matureſcunt.

993. PENTAPTERIS ſpica nuda.

Milleſolium aquaticum, pennatum, ſpicatum C. B. in MATTH. *Prodr.* p. 73.
Myriophyllum aquaticum majus VAILLANT. l. c.
Myriophyllum floribus maſculis, interrupte ſpicatis LINN. *I.* p. 1409.

Aliquanto rarius. Bernæ abundat in ſtagno prope *Rohrhauſs*. I. B. Genevæ circa Noſodochium. Neocaſtro miſit Cl. DIVERNOI.

Caulis altius de aquis ſe effert, per intervalla nodoſus. Ex nodis radiculæ, & folia quina, ut in priori, facta nervo, ex quo multa capillarium pinnarum paria prodeunt, extremo impare. Floralis caulis longiſſimus, nudus de aquis erigitur, ſed foliorum per intervalla verticillis cinctus, quorum eadem eſt natura. In hac ſpecie, ut olim in priori, flores ſuperiores perfecte maſculos, inferiores femininos reperi.

OENOTHERA

v) GEOFFROI III. p. 48.
x) POTER.
y) *Supplem.* p. 148.
z) *Obſ. poſt.* 25.

a) DILLEN. E. F. A.
b) VAILLANT. c. b.
c) IDEM a. a. d.
d) IDEM a. DILLEN. A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0482-9

OENOTHERA *a*) LINN. n. 469.

ONAGRA T. 156.

Fructus longus, quadrilocularis *b*), quadrivalvis *c*), polyſpermos, coronatur calyce unifolio *d*), quadrifido. Petala quatuor reflexa *e*). Ex eo calyce ſtamina octo. Tuba craſſo apice, quadrifido. Semina non pappoſa, anguloſa *f*).

*994. OENOTHERA foliis ovato lanceolatis, planis, caule hirſuto.
Lyſimachia Americana COLUMNÆ ad RECCHUM p. 882.
Hyoſcyamus Virginianus P. ALPIN. *Exot.* p. 324. 325.
Oenothera foliis lanceolatis, planis MILLER. *t.* 189. *f.* 2. *caule muricato ſubvilloſo* LINN. *I.* p. 492.
II. Varietas humilis LEOPOLD. *flor. Ulmenſ.*

Nihil vulgatius in ſylvis Bernenſibus, ut inter viam ducentem ad *Oſtermannigen*, & inter Suburbium *die Schoshalde*. In ſylva *Bremgarten*, qua itur ad villam *Drakau*. Ad viam regiam prope *Marnan*. Nuperam, & ex America advenam, civem BAUHINI non habent.

Caulis ſubhirſutus, anguloſus, trium pedum, ad ſex uſque, erectus, ramoſus. Folia ex ovatis lanceolata, nervo conſpicuo, ora ſerrata. Flores in alis ſeſſiles, in ſpicas continuantur. Calyx monophyllos, ex prælongo tubo reflexus. Petala patula, emarginata, lutea, odore Primulæ graviori. Tuba ſimplex in quatuor clavas fiſſa. Fructus teres, quatuor ſulcis inſcriptus. Semina anguloſa, difformia.

Radices hyberno tempore in acetaria *g*) recipiuntur, dum incipiunt verna folia producere. Etiam cum carne coquuntur *h*)

EPILOBIUM C. GESNER. LINN. n. 471.

CHAMÆNERIUM TOURNEFORTII t. 157.

Omnia Onagræ, ſed fructus tetragonus *i*), gracilior & longior. Semina pappo coronata *k*), ad ſeptum quatuor alis inſtructum adnata *l*). Calyx brevior *m*). Clava tubæ in juniori planta integra videtur, in adulta fere quadrifida.

I. FLORE REGULARI, FOLIIS PRÆTER FLORALIA CONJUGATIS.

995. EPILOBIUM *foliis ſemiamplexicaulibus, lanceolatis, hirſutis.* *Epilobium hirsutum L. grandiflorum.*
Lyſimachia purpurea FUCHS. p. 491.
Lyſimachia ſiliquoſa, hirſuta, flore purpureo majore C. B. *Hiſt. Oxon. II.* p. 270. *t.* 11. *f.* 3.
Epilobium foliis lanceolatis, ſerratis, decurrenti amplexicaulibus LINN. p. 494.

Ad aquas & inter cyperos & arundines abunde, inque foſſis.

Caulis trium pedum, ad ſex uſque, cum tota planta ſubhirſutus, ramoſus. Folia ſeſſilia, & ſemiamplexicaulia, elliptica, lanceolata, argute ſerrata. Siliquæ hirſutulæ, ſeſſiles, biunciales. Calyx lanceolatus, per ætatem reflexus. Petala cordiformia, purpurea. Summus caulis pene umbellam florum gerit.

?995. *β. Lyſimachia ſiliquoſa, hirſuta, parvo flore, major* C. B. *Prodr.* p. 116. & *minor* II. ibid. *Epilobium pubescens Wild. mollo Lam.*
Lyſimachia ſiliquoſa, parvo flore RAI. HIST. OXON. *II.* p. 270. *t.* 11. *f.* 4.
II. Flore albo PONTEDER.

Similibus omnino locis.

Habitus cubitalis & ultra, & omnia minora. Siliqua biuncialis, coronata flore quadruplo minori, dilute carneo, cordiformibus petalis.

LINNÆUS cum priori conjungit, memorabilem varietatem.

996. EPILO-

a) Οὐενθρα radicem vinoſam habet, folia Amygdali majora, roſeum florem; montana amat THEOPHRAST. L. IX. c. 21. Similia PLINIUS L. XXVI. n. 69.
b) TOURNEF. H.
c) I.G.
d) C. longe tubuloſo.
e) e.
f) k.
g) REICHART. *Gartenſchatz III.* p. 187. CAMERAR. *Eph. Nat. Cur. Cent. VII.* obſ. 16. KRAMER. &c.
h) HOPPE *von Erdapfeln.*
i) TOURNEF. L. M.
k) N.N.N.P.
l) O.
m) F.G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0483-5 DFG

996. EPILOBIUM foliis ovato lanceolatis, glabris, dentatis.
Epilobium montanum L.
Pſeudo-Lyſimachium purpureum primum DODON. p. 85.
Epilobium foliis oppoſitis, ovatis, dentatis LINN. *I.* p. 494.
Nihil vulgatius ad ſepes, locisque aquoſis.
Caulis erectus, bipedalis, ramoſus, teres, ſubhirſutus. Folia ovato lanceolata, argute dentata, nervoſa, glabra, nervis tamen ſubtus ſubhirſutis; inferiora conjugata; ſuperiora alterna. Siliquæ ſubhirſutæ. Petala carnei coloris, profunde cordiformia.
Hujus varietates ſunt.
β. Foliis nitidis, glabris, tenerioribus, nervis tamen ſubhirſutis.
Lyſimachia ramoſa, glabra, Violæ ſurrectæ foliis ſplendentibus BOCCONE *muſ. di piant.* p. 32. *t.* 16.
II. Foliis ternatis BOCCONE p. 22. *t.* 5.
III. Quaternis PONTEDER. *Compend.* p. 119.
Trifoliam legi in deſcenſu montis *Scheidek*, & circa *Chaſſeron* quadrifoliam Cl. DIVERNOI.

997. EPILOBIUM foliis lanceolatis, glabris, dentatis.
Epilobium tetragonum L.
Lyſimachia minor TABERNÆMONT. p. 854. aliis placet *ſiliquoſa* II. EJUSD. p. 855. cum prioris folia nimis brevia ſint.
Epilobium foliis lanceolatis, denticulatis, imis oppoſitis, caule tetragono LINN. *I.* p. 494.
In aquoſis paſſim.
Vereor, ut ſatis diverſum ſit. Caulis equidem obtuſe tetragonius, cæterum ramoſus. Folia elliptica, glabra, denticulata, etiam integra; inferiora conjugata; ſuperiora alterna. Flos exiguus. Petala cordiformia. Siliquæ tomentoſæ. Tuba ſimplex, clava non fiſſa *n*).

998. EPILOBIUM foliis glabris, ellipticis, integerrimis.
Lyſimachia ſiliquoſa minor TABERNÆMONT. p. 856.
Epilobium glabrum, anguſtifolium DILLEN. *Catal. Gieſſ.* p. 128.
Epilobium foliis oppoſitis, lanceolatis, integerrimis, petalis emarginatis, caule erecto LINN. *I.* p. 495.
Cubitalis, vix ramoſa, pauciflora, ellipticis, obtuſis foliis, anguſtis, vix quatuor lineis latioribus, internodiis longitudine, ſed etiam anguſtioribus, glabris. oris integris, flore fere paulo prioris 996.. Siliquæ tomentoſæ.
Vereor, ut ſatis diverſa ſit, foſſarum & paludum hoſpita.

999. EPILOBIUM *foliis glabris, ovatis.*
Chamænerium alpinum, Alſines foliis SCHEUCHZER *Itin. II.* p. 132. *It. IV.* p. 332.
An *Lyſimachia ſiliquoſa, nana, Brunellæ foliis* BOCCONE *Muſ. di piant.* p. 161. *t.* 108 ?
Epilobium foliis oppoſitis, ovato lanceolatis, integerrimis, ſiliquis ſeſſilibus, caule repente LINN. *I.* p. 495.
In montibus & alpibus, locis riguis. Etiam in montanis, *à la Chaux d'Abelle.*
Caulis procumbens, inde erectus, dodrantalis & minor. Folia glabra, raris dentibus notata; inferiora ovata, ſuperiora paulo anguſtiora, acutiora. Flores in ſummo caule perpauci, etiam unicus, dilute purpureis, cordatis, petalis. Siliquæ glabræ, longiſſimæ, quadruplo folio longiores.

II. FLORE DIFFORMI.

FOLIIS ALTERNIS.

1000. EPILOBIUM flore difformi, foliis lanceolatis, transverſim nervoſis.
Chamænerium GESNERI DE BRY *florileg. t.* 42.
Roſebay Willowherb. EDEN T. 42.
Icon OEDERI *t.* 289.
Epilobium foliis ſparſis, lineari lanceolatis, floribus inæqualibus LINN. *I.* p. 493.
In ſylvis cæduis abunde, ſpecioſa planta, ut in ſylva *Bremgarten.*
Caulis erectus, firmus, folioſus, parum ramoſus, niſi ſuperne. Folia glabra, ſubtus incana, inordinata, elliptico lanceolata, nervo conſpicuo, tum transverſis lineis parallelis, oris integris, ſæpe undulatis. Flores in longas ſpicas, ex petiolis purpureis, nutantibus, germinis longitudine. Calyx læte purpureus, lanceolatus. Petala ita diſpoſita, ut ſuperiora, ab inferioribus, inſigni hiatu diſtent, per quem tubam

n) WILLICH. obſſ. p. 37. RAI.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0484-1 DFG

tubam emittunt, læte cæterum purpurea, leviſſime emarginata. Stamina omnia deorſum nutant, quatuor rectius, quatuor difformiter. Tuba deorſum curva.

Hujus plantæ ſtolones eſculenti ſunt *o*). Infuſum ſtupefacit *p*). Medulla edulis eſt, quam ſiccatam coquunt, ita dulcis fit: & ex ea bonam cereviſiam parant, & cum Sphondylio acetum: denique addunt Sphondylio, ut ubertatem vinoſi ſpiritus augeant, quem ex hoc Sphondylio obtinent *q*). Bonum eſſe pabulum *r*).

Pappus nuper ſub nomine *Swenska bomull* celebrari cepit. Siccant in fornace ſiliquas, extrahunt, ita pappum obtinent, ſemen excutiunt, dum lanam pectunt, ita pappus flagello fractus, & cum goſſypio miſtus, texi poteſt, & cum caſtoris pilo in tibialia & vittas parari *s*). Quæ autem ſemina pectine excutiuntur, non ſunt fecunda, & debent integræ ſiliquæ ſeri *t*).

1001. EPILOBIUM flore difformi, foliis linearibus. †

Pſeudolyſimachium purpureum minus DODON. p. 65.

Lyſimachia Chamænerion, dicta alpina C. B. *Prodr.* p. 116.

Chamænerion alpinum auguſtifolium, flore purpureo I. R. H. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 33. *It. IV.* p. 332.

Flore albo & variegato I. R. H.

Alpina quidem planta eſt, quam in *Prapioz & Ovanna* legerim, & ad glaciales rupes vallis Grindeliæ, ſub monte *Wetterhorn*, & in monte *Audon*. Deſcendit autem cum torrentibus in glareas planitiei, & immenſam copiam reperi in alveo torrentis *la Tiniére* prope *Villeneuve*; in torrente *Baye de Clarens*; ad torrentem *grande Eau* Aquilejæ, in torrente *la Vevaiſe*, in alveo fluvii *Morge* prope *Gundes*, & ad oram lacus Neocomenſis, ad extrema littora prope *Colombiers*. C. B. circa *Cliben & klein Huningen*, ad Rhenum, ad *Wieſam*, juxta vineas *Crenzachenſes*; ſic circa pagum *Speluga*. Etiam in valle *Urſaria*, *Chiavennæ*, &c.

Radix craſſa, lignoſa, multiceps. Caulis cubitalis, pedalis, tot ramis, quot fere ſunt foliorum alæ; totus idem ligneſcit. Folia linearia, nervo depreſſo, oris contractis, ſimpliciſſima, raro ſerrata, pulpoſa, & ſubtus reticulata, alia omnino, quam prioris fabrica, a qua certo diſtingui debet. Flores fere prioris. Calyx purpureus, niger. Siliquæ tomento albæ.

IV. PETALORUM NUMERO IN EADEM PLANTA VARIO.

HYPOPITYS DILLEN. *nov. gen.* p. 134. t. 7.

OROBANCHOIDES TOURNEFORT. *Mem. de l'Acad.* ann. 1706. p. 85.

MONOTROPA LINN. n. 536.

Habitus aphyllos. Flos perpetuo connivens, in cylindrum fictus. Prima bractea ampla, ovalis. Deinde calycis folia quatuor, breviora, & minori parte flava, ſerrata, lanceolata. Tunc petala quatuor *a*) longiora, parallelogrammo ungue, ſegmento florali flavo, ovato, ſerrato *b*); cæterum cava *c*), retrorſum verſus petiolum gibba *d*), duabus appendicibus aucta. Stamina octo, duorum ordinum. Tuba fine lato, infundibuli forma *e*). Fructus ovatus *f*), ſulcatus, quadrilocularis, quadrivalvis *g*), ſeminibus ſcobiformibus *h*). Hujusmodi flores numeroſiores ſunt, & in ſpicæ floralis parte inferiori ſedent. In ſuperiori & in aliis frequenter flores pentapetali, etiam majori petalorum numero *i*), ſtaminibus decem, & fructu quinqueloculari *k*), & calyce quinquefolio.

1002. HYPOPITYS ſpica florida nutante.

Orobanche, quæ hypopitys dici poteſt C. B. *Prodr.* p. 31.

a) LINN. GUNNER.
b) DILLEN. O. O. TOURNEF. D.
c) ibid. ORDER. TOURNEF. C.
d) TOURNEF. ORDER.
e) K. & ORDER.
f) TOURNEF. E.F.
g) M.
h) H.
i) WILLICH. obſſ. p. 37.
k) Nunc deſcribit LINNÆUS.
p) GMELIN. *flor. I.* p. 218.
q) *Natur. hiſt. of Kamtſchatka* p. 88. add. GMELIN. l. c.
r) GUNNER.
s) WÆSTBEK. proprio libello p. 28. 32. 40. GUNNER. p. 41
t) WÆSTBEK. p. 30.
a) Nobiscum RUPPIUS & ORDERUS, etiam DILLENIUS & TOURNEFORT, niſi quod calycem pro petalis numeret.

Orobanche hypopitys lutea MENZEL. *pugill. var. t.* 3. *f.* 5.
Orobanche Verbaſculi odore PLUKNET. p. 273. *t.* 209. *f.* 5. PLOT. *Natur. hiſt. of Oxfordshire* p. 146. *t.* 9. *f.* 6.
Hypopitys RIVIN. *tetrapet. irreg.*
Icon OEDERI *t.* 232.
Monotropa floribus lateralibus octandris, terminali decandro LINN. *I.* p. 555.

In ſylvis abiegnis frequens, inque fagetis, putreſcentibus foliis ſtratis. Bernæ *im Sädelbach*, inter *Sandrein & Spiegel*; inter *Almedingen & Eiche*. *Auf der Waſſerfalle l)*, in monte *Crenzach*. Circa *Ferriére*. In valle *Frenieres* abunde.

Radix innaſcitur fagi, & abjetis radicibus, ſucculenta, ſquamis facta imbricatis, ſemipatulis. Caulis & tota planta flaveſcunt, & ille quidem ſquamis ovatis adſpergitur, geritque ſpicam floridam, cernuo vertice, dum floret, inde erectam. Odor Primulæ veris, etiam in matura planta fortiſſimus.

RUTA *a)* TOURNEFORT. t. 133.
LINN. n. 523.

In plerisque floribus calyx quadrifidus *b)*, patens. Petala quatuor, petiolata *c)*, patula, cava, ovata, in noſtris per oras lacera *d)*. Stamina octo, quatuor recepta in cavitatem petali ſui, quatuor *e)* ex intervallis. Fructus cingitur glandula circulari, punctis ſive foveis octo notata; cæterum quadricollis eſt *f)*, & hians, ſepto *g)* in quatuor loculos diviſus. Semina numeroſa. Tuba ſtella quadrifida *h)* coronata. In nonnullis ſupremis floribus petala *i)* quina ſunt, & decem ſtamina, & quinque loculi, & decem pori melliferi. Etiam alio modo numerus ludit.

*1003. RUTA foliis duplicato pinnatis, lobulis ovatis.
Ruta ſylveſtris major C. B. MORISON. *&c.*
Ruta foliis decompoſitis, petalis laceris, floribus lateralibus quadrifidis LINN. *I.* p. 548.
Ruta ſylveſtris n. 2. Du HAMEL *II. ic.* 61.
Eadem eſt cum ſativa, quam vide apud BLAKWELL. *t.* 7.
Dubia icon GESNERI *fign.* 148. An hanc velit, an ſequentem?

Maxima copia in rupibus ſub *Agaunenſis Eremitæ ſacello.*

Radix lignoſa, ramoſa. Caulis durus, cubitalis & altior. Folia glauca, pulpoſa, punctata, ad umbelliferarum modum diviſa, duplicato pinnata, pinnulis ovatis, lateralibus *aliquanto minoribus.* Flores flavi, in racemi ſpeciem dilatati & ſemiumbellati. Capſulæ fructus exaſperatæ. In *regionibus calidis* in arborem excreſcit, ut Macherunte *k)*.

Hæc planta potius acrior eſt, & odoratior, quam hortenſis. Vires ab eo penetrabili odore jam antiquiſſimo tempore ſperarunt, quæ PYTHAGORÆ *l)* encomiis inclaruerit. Recens acris eſt, ut nuda manu tractata pruriginem faciat *m)* & tumorem; ſicca miteſcit. In ſale fixo ſulfur *n)* eſt. Aqua deſtillata vires habet, inque eam odor plantæ, oleumque una eſſentiale, in frigore coagulabile, tranſit *o)*. Acetum cum Ruta infuſum dudum celebre fuit. Vires videtur habere ſtimulantes, hyſtericas, ut etiam dudum odore Rutæ ſylveſtris ruſtici epilepſiam *p)* levare adgreſſi ſint. Non ſatis tamen in officinis nota eſt. Ad oculos *q)* olim celebris fuit, neſcio, quo ſcopo.

*1004. RUTA foliis duplicato pinnatis, linearibus, lanceolatis. †
Ruta montana CLUS. in *append. ult.*
Ruta ſylveſtris CAMERAR. *Epit.* p. 495. *minor* TABERNÆM. p. 134.

Unice in *Pilato* monte provenit, a Cl. CAPPELER detecta.

A priori diverſiſſima, caule ramoſo, bipedali, foliis multo tenuius diviſis, laciniis ultimis linearibus, acutiſſimis, tamen etiam punctatis. Flores ſimiles, e luteo virides *r)*.

MOSCHA-

l) *Basler Merkw.* p. 188.
m) Puty cum Hyſſopo & Origano ARETÆUS *cur. acut. I.* c. 1.
b) TOURNEF. C.
c) A.
d) A.B.
e) ad A.
f) E.
g) H.
h) ad A.
i) SLEVOGTIUS habet petala 3.4.5.6. & totidem loculos.
k) JOSEPHUS *Judaic.* Vidit arboreſcentem CARDANUS *ſubtilit.* L. VIII.
l) Marem & feminam facit PLIN. L. XX. c. 13.
m) COLUMELLA L. XI. c. 3.
n) GMELIN. *Comm. Acad. Petrop. V.* p. 287.
o) NEUMAN. T. II. P. IV. p. 131.
p) TRALLIANUS L. I.
q) PYTHAGORAS l. c.
r) LOEFLING. *reſa* p. 140.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0486-2 DFG

MOSCHATELLINA Tournefortii t. 68.

ADÓXA Linn. n. 501.

Ob disparem partium floris numerum cum Ruta reliqui, etſi flore differt. Flores in cubicas ſpicas, quinquefloras, quatuor flores laterales, unum, qui cubum claudit. Calyx cuique trifidus *s*). Flos monopetalos, quinquefidus, ſegmentis ovato lanceolatis *t*) ſummo fructui innatus. Stamina decem *v*), ex tubo floris nata. Tubæ quinque *x*), fructus quinquelocularis, pentaſpermos, per ætatem mollis, baccatus. Flos ſupremus ſolus quadrifidus *y*), quatuor loculis, & tubis, & octo ſtaminibus eſt, ex calyce bifido *z*); vidi tamen etiam octo flores in uno cubo fuiſſe.

1005. MOSCHATELLINA.

Moſchatella Cord. *hiſt.* p. 172. b.
Minimus Ranunculus ſeptentrionalium, herbido muſcoſo flore Lobel. p. 674.
Fumaria bulboſa, ſeu tuberoſa, minima Tabernæm. p. 39.
Adoxa Linn. p. 527.
Oederi *ic.* 94.

In Helvetiæ ſepibus frequens, Bernæ, inter *Holligen*, & viam verſus *Küniz*, *im breiten Rein*. Circa *Aquilejam*, *Roche*, Genevæ *à la Bâtie* I. B. C. B. circa *novam domum* & verſus *Riehen*. *Au mont Milledeux*, *& à la Combe de Valanvron* Gagnebin.

Radix fit filamentis, quæ per intervalla nova germina, quaſi denticulos producunt. Caules ſimplices, ſemipedales. Folia glauca, tenera, ternata, eorum quodque trilobum, lobis petiolatis, lateralibus ſemibilobis, medio ſemitrifido, lobis omnibus latis & rotundis. Scapi florigeri aphylli, floſculi pallidi, quorum duo tantum, vel tria, ſemina matureſcunt. Odor validus moſchi.

V. BACCIFERÆ.

PARIS Linn. n. 500.

HERBA PARIS Tournefort. t. 117.

Noſtra numeri quaterni adprime tenax eſt. Folia quatuor: calycis patuli folia quatuor, flore longiora, longe lanceolata. *Petala ligulata, longa, patula*, quatuor. *Stamina bis tot, corniculo inter loculos educto.* Fructus pene globoſus, quatuor ſulcis diſtinctus, mollis, quadrilocularis, multis in gemello ordine ſeminibus *a*). Tuba in quatuor antennas fiſſa. Sæpe numerus variat, ut tria, quatuor, quinque, etiam ſex ſint folia. Tunc una numerus foliorum, calycis, petalorum, ſtaminum, clavarum tubæ, loculorum fructus mutatur, exemplo, quanto major rationis, quam numeri ſit dignitas.

1006. PARIS Linn. I. p. 526.

Uva verſa Dorsten. p. 304.
Herba Paris Matthiol. p. 1193. I. B. III. p. 613. Garidel. p. 227. *ic.* 49. Blakwell. *t.* 286. Oeder. *t.* 139.

In umbroſis nemoribus & ſepibus abunde.

Radix craſſum tuber eſt. Caulis unicus, non ramoſus. Folia ovato lanceolata, lineata, ut in Liliaceis. Flos ex viridi pallens. Bacca nigra.

Odor & ſapor aliquid virulenti habet & narcotici. Quare extus admota tuberibus peſtilentialibus *b*) & inflammationibus *c*) medetur.

Succum dat refrigerantem, cujus effectus Opii *d*) ſimilis eſt, ad oculorum inflammationes utilis *e*). Semine Paridis ad drachmam dato duos fatuos ſemiſtultos intra 20. dies

s) Tournef. D.
t) A.
v) ad A. Octo, novem, decem Guettard. Stamina iſta antheras habent uniloculares Burkhart. *epiſt.* p. 151
x) Tournef. ad A. Monogynia Fabric. p. 58.
y) Tournef. B. *Basler merkwurd.* T. IV. p. 378. Sæpius trifidus, etiam quadrifidus Scepin. p. 35. Quadrifidus Guettard. *Plantes autour d'Eſtampes II.* p. 95.
z) Hunc deſcribit Linnæus.
a) Tetracocca Fabric. *butisbac*, p. 47.
b) Gesner.
c) Tragus.
d) Gesner. *epiſt.* p. 326.
e) Welsch. *mictomim.* n. 25.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0487-8

dies ſanatos *f*) fuiſſe, exſtant teſtimonia, & canem eodem Paridis pulvere ſanatum, cum arſenicum ſumſiſſet LOBELIUS *g*) auctor eſt.

Maligna tamen planta *h*), quæ gallinas enecat *i*). Cardialgiam inde & vomitum Cl. BURGHARD ſuperveniſſe vidit *k*).

Tinctoria ſunt folia, ſicca, lecta prius, quam planta floreat, in aqua cocta, filo in alumine macerato, una cocto *l*).

PHYTOLACCA TOURNEFORT. t. 154.

LINN. n. 588.

Calyx nullus. Petala quinque, concava, ovata *m*), apice ſurſum curvo. Stamina decem. Fructus mollis, compreſſus *n*), decem in noſtris ovatis acinis, monoſpermis *o*), connatis. Tot tubæ quot loculi. Numerus ſtaminum etiam alius eſt.

*1007. PHYTOLACCA fructu petiolato, decemfido.

Blitum Americanum MUNTING. *ic.* 112.
Amaranthus baccifer Circææ foliis COMMELYN. *Hort. Amſtelod. I. f.* 66.
Phytolacca vulgaris DILLEN. *Hort. Eltham.* p. 318. *t.* 239. *f.* 309.
Phytolacca floribus decandris, decagynis LINN. *I.* p. 631.

Virginiæ indigena paſſim nunc in Helvetia transalpina naſcitur, inter *Poco d'Adda* & *Morbinium*, vallis Tellinæ. Inter *Ripam* & *Chiavennam*. Circa *Oſogne* & *au Cong*, vallis Lepontiæ.

Caulis cubitalis & ultra, folia ampla, patula, petiolata, ovato lanceolata, integra. Petioli purpurei, ramoſi. Spicæ florum breviter petiolatorum caulem & ramos terminant. Flos herbacei coloris; baccæ ſature purpureæ, tinctoriæ. Folia juniora peracria ſunt, adulta miteſcunt, ut edulia fiant. Ad cancrum impoſita folia, nuper ex America commendata, aliquando bono eventu *p*) adhibita fuerunt, alias nullo *q*). Semen cani datum nihil nocuit *r*). Guttulæ ſucci aliquæ cani infuſæ convulſiones fecerunt & tuſſim *s*), nullo majori malo ſequente.

Color cæterum ex hac bacca *t*) contuſa paratur Kermeſinus.

VI. CORNICULATÆ.

His anthera in duo cornicula continuntur.

PYROLA TOURNEFORTII t. 132.

LINN. n. 554.

Calyx unifolius, quinquefidus *a*). Petala quinque ſubrotunda *b*). Stamina decem, longis filamentis plerumque inæqualiter diſpoſita. Antheræ ſurſum in cornicula eductæ. Tuba recta aut incurva, apice quinquefido. Fructus quinquelocularis *c*), rotundus, quinque crenis diviſus, plenus minutiſſimis ſeminibus *d*).

1008. PYROLA racemo unilaterali LINN. I. p. 567.

Pyrola II. tenerior CLUS. *pannon.* p. 505. 506.
Pyrola folio mucronato RIVIN. *pentapet. irreg. t.* 136.

Frequens in ſylvis abiegnis. In ſylvula ſupra villam *Bodenaker*. In ſylvis mont. *Gurten*. In montibus *Crenzach*, *Mönchenſtein*, *Waſſerfall*.

Durities huic, & aliis noſtris, fruticoſa. Folia radicalia, petiolata, firma, nitida, ex ovatis lanceolata, minute dentata. Caulis ſimplex, non ramoſus, neque folioſus, ſed multiflorus. Flores omnes in eamdem partem conjecti. Stipulæ lanceolatæ. Calyx brevis, latis dentibus. Petala alba, ovata, ſurſum cava, conniventia. Stamina decem, bono ordine diſpoſita. Tuba longa, recta, diſco terminata fungoſo, ſtellato.

1009. PYRO-

f) PANDECTARIUS, MATTHIOLUS p. 1094. Etiam AMATUS p. 415.
g) *Adverſ.* p. 106.
h) Monet I. B.
i) GESNER. *epiſt.* p. 99.
k) *Landekerbad* p. 58.
l) LINDER. p. 44.
m) TOURNEFORT. A. B.
n) D.
o) F.E.
p) *Mémoir. econ.* ann. 1764. n. 3. Add. *Journ. Helvet.* ann. 1758. m. Aug.
q) ACRELL. *Chirurg. Händels* p. 27.
r) SCHULZ. *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 8. p. 154.
s) SPROGEL. *venen.* p. 24.
t) DONK. *Beſchr. van nieuw Nederland* p. 31.
a) TOURNEF. C.
b) A.B.
c) F.G.
d) H.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0488-4 DFG

1009. PYROLA foliis ſubrotundis, tubis rectis *It. hercyn.* n. 3.
Pyrola ſecunda RAI *ſyll. exter.* p. 211.
Pyrola minor RIVIN. *pentap. irreg. t.* 134. DILLEN. *&c.*
Pyrola floribus racemoſis, diſperſis, ſtaminibus piſtillisque rectis LINN. *I.* p. 567. *Itin. Gottland.* p. 206.
OEDER. *t.* 55.
In Helvetia frequens, in ſylvis montis *Gurten*, in ſylva *Bremgarten*, circa villam *Kohlholz*, &c.
Folia radicalia petiolata, ex ſubrotundis obtuſa, integra, aut minute ſerrata. Caulis aphyllos, nec ramoſus, racemum fert denſum, undique in ambitum ſparſum. Stipulæ lanceolatæ. Petioli uniflori, penduli, viridi colore. Calycis ſemiquinquefidi dentes ovato lanceolati. Flos perpendicularis, ſæpe ſemiconnivens, petalis lacteis, ovatis. Stamina introrſum recurvata, ut ovarium protegant, æqualiter diſpoſita, antheris in breve cornu & obtuſum productis. Tuba brevis, recta, fine lato, quinquepartito, ſtellato.

1010. PYROLA foliis ſubrotundis, tubis recurvis.
Pyrola CAMERAR. *Epit.* p. 723, I. B. III. p. 535. RIVIN. *t.* 134.
Pyrola folio rotundo RIVIN. *t.* 135. & *folio obtuſo* ibid. *t.* 136.
Pyrola vulgaris BLAIR. *miſcell.* p. 107.
Pyrola ſtaminibus adſcendentibus, piſtillo declinato LINN. *I.* p. 567.
OEDER. *t.* 110.
In montoſis, dumetis & pratis. Inter *Ilſingen* & mont. *Feuerſtein*: verſus *Lamblingen*. In ipſis pratis dominii Rupenſis *aux Sangettes & Baunes*. A *Vaulion*.
Folia & habitus paulo prioris: iſti paulo major. Folia vix ſerrata. Spica longior & laxior. Flos perpendicularis. Tuba *e)* incurva exit ex intervallo petalorum inferiorum, & ſurſum reflectitur. Stigma exiguum. Stamina ſurſum reflexa. Loculi eorum in corniculum perforatum producti.
Pyrolæ omnes adſtringunt, & vulnerariæ ſunt, in decoctis, & potionibus, atque fomentis. Laudantur ad pectoris ulcera & tubera chronica, medicis tamen vix notæ.

1011. PYROLA ſcapo unifloro *It. hercyn.* n. 21. LINN. I. p. 568.
Pyrola IIII. CLUS. *pannon.* p. 508. 509.
Pyrola III. minima EJUSDEM *hiſt.* p. CXVIII.
Pyrola flore ſingulari RIVIN. *t.* 137.
Icon OEDERI *t.* 8.
In *Pilato* monte I. B. Abunde reperi circa fluv. *Avançon* in aſpera ſylva, qua a pagulo *les Plans* adſcenditur in montem *Pondenan*, longe lateque naſcentem. *Bey Fählen zwiſchen Roslen & Alpſigleten* GESNER. In itinere ad *Valorſine*. *In via mala.* Cl. RAMSPEK in mont. *Schilt*, *Galanda & Scheidek.*
Folia radicalia, petiolata, ſubrotunda, ſerrata, teneriora. Scapus nudus, uniflorus, trientalis, aut paulo ultra. Flos, quam prioribus major, nutans. Calyx albus, magnus, ſegmentis ſubrotundis. Petala lactea, ovato lanceolata, lineata. Stamina decem, binis rotundis corniculis coronata, in petala reclinata, ſed inæqualiter, ut ſingulo non bina reſpondeant, ſed unum, duo, aut tria *f)*. Tubæ corona quinquefida maxima. Odor Lilii convallium.

ERICA *g)* TOURNEFORTII t. 373.

LINN. n. 484.

Calyx primus viridis, quadrifolius, quo multæ ſpecies carent *h)*; alter coloratus, tetraphyllos, foliolis ovatis, nunquam patentibus *i)*. Flos monopetalos, profunde quadrifidus, calyce colorato minor. Stamina flore breviora, octo, apicibus ſagittatis, & corniculis anguſtis duobus; cæterum tubam, ut in Vaccinio, circumſtant. Fructus ſiccus, octo lineis percurſus *k)*, rotundus, ſuperne compreſſus, tetragonus *l)*, polyſpermos. Tuba ſimplex, fine craſſiori, tetragonio. Semina minima.
Aliud genus a Tetralice eſſe jam RUPPIUS & FABRICIUS *m)*.

e) ad A. & E.
f) Conf. LINN. *olandica reſa* p. 145.
g) Erica frutex, non multum diverſus a Myrica, longe minor DIOSCOR. L. I. c. 100. foliis pene & colore Roſmarini PLIN. L. XXIV. n. 39.
h) Omittit LINNÆUS.
i) TOURNEF. ad B.
k) D.
l) F.
m) II. p. 240.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0489-2 DFG

1012. ERICA foliis imis adpreſſis ſimplicibus, floralibus calcaratis.
Erica prima MATTHIOL. p. 152. CAMERAR. *Epit.* p. 75.
Erica CRAMER. *t.* 52.
Erica antheris bicornibus incluſis, corollis inæqualibus, campaniformibus, mediocribus, foliis oppoſitis, ſagittatis LINN. *I.* p. 501.
β. Flore albo *Hort. Aichſtet. æſtiv. ord. IX. t.* 3.
In Helvetia minus aliquanto vulgaris, quam in regionibus ſabuloſis. In ſylvis tamen abiegnis paſſim abunde.
Trunci projecti, lignei, numeroſos ramos ſemierectos emittunt, totos tectos foliolis firmis, brevibus, parum repandis, dorſo convexo, ad ramos adhærentibus, conjugatis, ſed duobus paribus proximis, ovatis, rugoſis, linea diſtinctis & quatuor ſulcis. In ſummis ramis folia conjugata, cruciata, ſuperiorem partem habent, qualem folia inferiora: ſed aliam inferiorem, calcari ſimilem, acutam, linearem, retroverſam, a caule remotam. Flores ſemiquadrifidi, ex purpura violacei, in ſummis ramis inter ejusmodi folia conferti prodeunt, in perbrevibus petiolis, & ad alterum latus fere inclinant. Calycis exterioris duo foliola breve calcar habent, duo lata ſunt, utrinque ciliata: calyx coloratus quadrifolius, ovato lanceolatus, flore major, tamen immarceſcibilis, cum fructu conſeneſcit.
Exoſus agricolis fruticulus, ob reptatrices radices incremento arborum infenſus, apes abunde alit in Cellenſi ditione; neque audio pulmoni nocere, ut ſuſpicatum eſt *n)*. Corium Erica quidem poteſt, ut cum querceo cortice, indurari. Pro lupulo in cereviſia *o)* adhiberi lego, non habet tamen aroma, nec amarorem; ſed neque armenta noſtra Ericam inter pabulum admitterent *p)*. Utilitates, ſi quas habet, vide apud KALMIUM *q)*. Mapalia pro bombycibus ex Erica fiunt.
In ſylva montis prælti *d'Arbignon* peculiaris varietas creſcit, quæ multum me torſit.
Ei omnia folia calcar habent, & ima latiora, laxiora, a ramis diſtantia, & vere gnomoni ſimilia ſunt quorum pars ad ſex lineas longa contra caulem deſcendit, longior & triquetra adſcendit *r)*. Eſt *Erica tertia Cortuſi, quam ex alpibus helv. attulit* C. B. apud I. B. I. t. 2. p. 358.

1013. ERICA *s)* foliis patentibus, quaternis, acutis, caducis, corollis calyce longioribus, antheris eminentibus.
α. Planta adulta.
Erica IIII. CLUS. *pannon.* p. 33. 34.
Erica procumbens, ternis foliolis carnea C. B. SCHEUCHZER. *It. VII.* p. 513.
Erica antheris ſimplicibus exſertis, corollis ovatis ſublongioribus, foliis quaternis, triangularibus, patentibus, glabris LINN. *I.* p. 504.
β. Planta hiberna, juniori flore.
Erica III. CLUS. *pannon.* p. 33. 324.
Erica procumbens, herbacea I. R. H.
Erica antheris bicornibus, incluſis, corollis campanulatis, mediocribus, ſecundis, foliis ternis, triquetris, patulis LINN. *I.* p. 501.
Vulgaris planta in omnibus ſubalpinis, deſcendit *Interlacum* uſque, in collem *Rugen*, & ad lacum *Thunenſem*. Ad lacum *Lauerzerſee*, in M. *Pilato &c.* GAGNEBIN.
Fruticulo rami ſuberecti, pedales & ultra. Folia conferta, patentia, abiegnis ſimilia, & pariter caduca, anguſta, craſſula, nervo eminente, peracuta, ex uno circulo quaterna. Flores in ſummis ramis, in longiuſculis unifloris petiolis, fere ad eamdem ſedem diſpoſiti. Autumno flores ſe parare incipiunt ad ſequentem annum. Calyx primus nullus; floralis flore major, decolor, flosque ſimilis antheras tunc clauſas includunt: eo in ſtatu menſe februario legi, ut flos perfectus eſſet, cæterum viridis, & ſtamina incluſa. Sed menſe majo, perfecti nunc flores, & calyx, & petalon, purpura tinguntur, & ſtamina de flore nunc erumpunt. Tunc calyx coloratus folia habet lanceolata, flos autem longior eſt, & breviter quadridentatus adparet. Antheræ duo brevia cornicula educunt.

*1014. ERICA ramis erectis, tomentoſis, foliis peranguſtis erectis, confertis, flores ſuperantibus.
Erica I. CLUS. p. 41. *Corios folio.*
Frica antheris bicornibus incluſis, corollis campanulatis, longioribus, foliis quaternis, patentiſſimis, caule ſubarboreo, tomentoſo LINN.

Inter

n) LANGE l. c. Ericam mel dare repertum DIOSCORIDES.
o) PLOT. *Natur. hiſt. of Staffordshire* p. 379.
p) ROHR. *phytotheol.* p. 422.
q) In diſſ. *de Erica.*
r) *Emend. III.* n. 197. *VI.* n. 49.
s) Tetralix inter ſpinas æſtate florentes PLIN. L. XXI. n. 56

Inter *Ripam & Chiavennam* ad rupes, & inter *Poco d'Adda & Morbegno.*

Frutex erectus, ſepedalis, ramoſus, ramis erectis, tomento albo obductis. Folia copioſiſſima, erecta, non patula, glabra, pene ſubulata, totos ramos tegunt, in ſiccis rugoſa. Flores numeroſiſſimi in mediis ramis, ut nuperiora folia ſe ſuper eos efferant, in petiolis ramoſis, paniculatis. Calyx primus nullus, ſecundus perbrevia folia habet, lanceolata. Flos brevis, latus, ad tertias quadrifidus: idem albus, cum fructu contabeſcit, quem juniorem non vidi.

RHODODENDRON Linn. n. 548.

CHAMÆRHODODENDROS Tournefortii t. 373.

LEDUM Micheli.

Calyx quinquefolius, minimus *a*). Flos tubuloſus *b*), faucibus patentibus, quinquefidis. Stamina decem, duorum ordinum, ex ambitu ovarii nata, libera, non connata, antheris ſuperne perforatis & apertis. Fructus ligneus, ovato pentaëdros *c*), quinquelocularis *d*), polyſpermos *e*). Tuba cylindrica *f*), globulo terminata.

1015. RHODODENDRON foliis ellipticis, glabris, ſubtus rubiginoſis.

Montana Allobrogum lentiſcifolia, Chameleæfolia, vel Oleaſtrifolia, minus odora. Chamærhododendros Lobel. *adverſ.* p. 155. *ic.* p. 366.

Evonymos Theophraſti Lugdun. p. 272.

Chamærhododendros alpina, glabra Scheuchzer. *It. I.* p. 34. Du Hamel *arbres I.* p. 160. *f.* 1.

Rhododendron foliis glabris, ſubtus leproſis, corollis infundibuliformibus Linn. *I.* p. 562. conf. Jacquini *obſſ. t.* 16.

β. Flore albo, rara varietas. In monte *Javernaz.* Ill. de Saussure etiam miſit.

In alpinis lapidoſis vulgaris, ut focos in valle Urſaria alat. In Juræ mont. altioribus rarior.

Frutex distortus, cubitalis & ultra, difformis, ramoſus. Folia ſicca, dura, ovata, acuminata, margine contracto, ſubtus rubra, aut ferrugine & punctis innumeris minutiſſimis adſperſa. In ſummis ramis petioli uniflori, oblongi, in racemum congeſti. Flores tubuloſi, ortu tumidiori, laciniis repandis, ſubrotundis, igneo colore, luteis punctis vario.

Gallis abundat Scheuchzer. *It. II.* t. 19. f. 1. 2. 3.

Alit, ut ex alpicolis audio, phaſianos illos ſpurios, Urogalli minorem ſpeciem, & ab eo nomen habent. Quare avibus nocere minus credas *g*). Leporem equidem foliis Rhododendri paſtum convivis funeſtum fuiſſe Welschius *h*). In *Ponto* duæ ſpecies ſunt ejus plantæ, quas credit Tournefortius *i*) Græcis Xenophontis comitibus nocuiſſe, infecto melle. Rhododaphnen accuſat Plinius *k*), & Ægolethron.

1016. RHODODENDROS foliis ovatis, ciliatis, ſubtus punctatis.

Balſamum alpinum Geſneri Lobel. p. 367.

Ledum alpinum Clus. *pannon.* p. 73. 74.

Nerium alpinum, quibusdam, aliis Ledum hirſutum I. B. III. p. 21. 22. Boccone *obſerv.* p. 113.

Chamærhododendros alpina villoſa Scheuchzer. *It. I.* p. 34.

Rhododendron foliis ciliatis, nudis, corollis infundibuliformibus Linn. *I.* p. 562.

In alpinis etiem plurimis locis reperi, etſi aliquanto rarius eſt quam prius, in monte *d'Anſez, Enzeinda*, in monte inter *Habcheren & Tſchangnau*, in *Gemmio, Gotthardo, Pilato*, &c. Inter *Juræ* montis juga, ſolus mons *Thuiri* hanc ſtirpem alit.

Omnia fere eadem, folia tamen colore lætiori, margine ciliato, magis ovata, ſubtus punctis fuſcis majoribus & paucioribus notata. Flores ſimiles, minores, roſei coloris dilutioris, albis puſtulis notati.

ANDROMEDA

a) Tourn. C.
b) ibid. B.
c) D.
d) E.
e) I.
f) C.
g) Hasselgren. *pan. Sueth.* p. 9.
h) *Mictomimemat.* n. 87.
i) Tournefort. *Voyag. du Levant. III.* p. 73.
k) L. XI. c. 13.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0491-2

ANDROMEDA Linn. n. 549.

POLIIFOLIA Buxbaum. *Comm. Acad. Petrop. II.* p. 145. & *Cent. V.* p. 28. t. 49. f. 1.

A Chamærhododendro differt flore ventricoſo, contracto, floris laciniis parum profunde inciſis, fructu ſubrotundo, quinque ſulcis percurſo. Calyx acutis laciniis ſtellatus. Stamina duas ariſtas emittunt. Semina nitida, ovata, compreſſa.

1017. ANDROMEDA foliis alternis, lineari lanceolatis Linn. *Lapon.* p. 163. t. 1. f. 2. *It. hercyn.* n. 36.
Viti Ideæ adſinis, Polyfolia montana I. B. I. P. I. p. 525.
Erica humilis, Rorismarini folio, Unedonis flore, capſula ciſtoide Pluknet. p. 136. *t.* 175. *f.* 1.
Erica paluſtris, flore purpuraſcente, pendulo, petiolo floris longo, rubro, Rorismarini folio, Rudbek. *Catal. ſtirp. Lapon. in Act. Suec.* 1720. p. 97.
Icon Oederi *t.* 54.
Andromeda pedunculis aggregatis, corollis ovatis, foliis alterne lanceolatis, revolutis Linn. *I.* p. 564.
In torfaceis vulgo, circa *Glimlingen, im Löbr.* In paludoſis *la Chaux d'Abelle* Gagnebin, &c.
Fruticulus erectus, pedalis. Folia dura, elliptica, alias tota linearia, alias modice in medio latiora, oris contractis, fine lanceolato, ſuperne viridia, inferne glauca, nervo diviſa, eminente. Petioli florigeri in ſumma planta longi, nutantes, uniflori, purpurei. Calyx coloratus, farinoſus. Flos pene globoſus, ex albo purpureus, quinque lineis percurſus, ora valde contracta.

ARBUTUS Linn. n. 552.

UVA URSI Tournefort. t. 376. & ARBUTUS Tournefort. t. 368.

Calyx exiguus, quinquefolius *a*). Flos ex ovato *b*) contractus, ore breviter quinquedentato. Stamina decem, ungue latiuſculo, antheris gemellis, utrinque perforatis. Fructus intra florem, mollis, rotundus *c*), pentaſpermos *d*). Tuba craſſa, fine craſſiori, piloſo. Semina dura.

1018. ARBUTUS caulibus procumbentibus, *foliis duris, integerrimis* Linn. I. *p. 566.*
Uva Urſi Clus. *hiſp.* p. 79. Scheuchzer. It. VII. p. 520.
Myrtillus πετροφερης Richer.
Icon Oederi *t.* 33.
& Gherardi *e*).
Non rara in Helvetiæ ſabuloſis ſterilibus. Abunde legi ſupra vineas *Sugy & Nan*, in monte *Vuilly*: tum in mont. *Luan, d'Anſez*, ubi, ut paſſim in valle *Ormond deſſus*, & ſupra *les Plans*, & M. *Prapioz* vulgo naſcitur. Rajus in monte *Jura* & colle *la Batie* prope Genevam; tum in monte *Saleve*. Scheuchzerus in *Gemmio* monte. C. B. in monte prope fanum *S. Chriſtianæ*. In glareis *Pilati* montis. Supra montem *Gotthard* Cherler. *A la Chenau au droit de Cortebert* Gagnebin tum *entre Ligniéres & la Neuveville.*
Frutex procumbens, ramoſus, folioſus, pedalis & ultra. Folia ſolida, dura, venoſa, ex petiolo lateſcentia & ovata. In ſumma planta denſi & breves racemi florales. Stipulæ lanceolatæ. Petioli colorati, uniflori, ſibi vicini, prodeunt ex involucro dentato. Calycis ſegmenta alba, rubra *f*), ſubrotunda, profunde diviſa. Flos læte ſubpurpureus, ſegmentis brevibus, replicatis, ovatis. Tubæ finis craſſus, piloſus. Bacca rotunda, umbilico depreſſo, rubra, macilenta, intus materie ſabuloſa farta, in qua in quinque loculis ſemina anguloſa quinque *g*) & quatuor. Staminum ariſtæ ſeſſiles.
Planta tota auſtera eſt, & adſtringens *h*); ſuccus foliorum fauces conſtringit & amarus eſt. Infuſum amarum, adſtringit: extractum aquoſum odore eſt melleo, amarum, adſtringens *h**), & balſamicum quid exhalat *i*), dum ſpiſſatur. Infuſum

a) Tournefort. t. 370. C.
b) B.
c) E.
d) F.
e) De *Uva Urſi* conf. p. 7. 9.
f) Oeder.
g) A tribus ad octo Girardi.
h) Murray de *Uva urſi* p. 21.
*h**) Cartheuser. II. p. 485. 486. ed. nov.
i) Murray p. 24. Cartheuser.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0492-8 DFG

fuſum ſpirituoſum amarum, extractum amarum, oleoſum, rancidum *i**). Reſina etiam ex ea planta viridis, ceræ odore, habetur *k*). Decoctum amarum eſt, & raucitatem fauciumque ardorem potum relinquit *l*). Dum ignis admovetur, aqua obtinetur *m*) acida, tum acidus liquor *n*), poſtea oleum ſpiſſum, terra *o*), & ſal volatilis oleoſus alcalinus: in cineribus ſubfixus eſt & terra *p*).

Oleum nullum in aqua eſt, & eadem *q*) paulum lacteſcit.

Liquor acidus calculos humanos adgreditur, diminuit, & quod ſolvere non poteſt, tamen emollit *r*), neque inter 150. calculos *s*) ullus fuit, quem hic liquor non ſolveret.

Neque videtur interno in uſu vires ſuas amittere, cum neque cum ſanguine, neque cum bile miſtus, vim ſolventem deponat *t*). Videtur mucum de calculo educere, ſic ſolvere terræ vincula, & in univerſum lapillum diminuere, parte ſoluta, & emollito, quod non ſolutum ſupereſt *v*). In ventriculum animalium injectus ad uncias duas, vomitum *x*) fecit, ventriculum contraxit, pylorum inflammavit, ita clauſit, ut nihil dimitteret, & inteſtina inania eſſent *y*). In veſicam urinariam impulſus nihil nocuit, & ne valide quidem lotium movit *z*). Etiam in aquoſo infuſo *a*) calculi molleſcunt, equidem & in aqua ſimplici.

Interno uſu in hominibus nunquam nocuit *b*). In vitiis viarum urinæ, in ardore lotii, & in hæmorrhoidibus utiliter *c*) adhibita eſt; etiam cum ſabulum in urina *d*) eſſet, multusque dolor; & ab ejus uſu expulſus calculus, dolorque urinæ cum ſtranguria vere ſuperatus fuit *e*).

Monspelii *f*) primum inclaruit, ut ad nephritidem pulveris ſemidrachma mane ſex octove diebus alternis ſumeretur.

Multum ea herba Ill. de Haen uſus eſt, pariter ad ſemidrachmam *g*), ad ulcera renum, ureterum, veſicæ, & calculi ſuſpicionem. Deinde data ad drachmam calculi dolores ſuſtulit, etſi calculum non ſolvit *h*): & ulcus veſicæ eodem remedio Vir Ill. ſanavit *i*). Alio in exemplo, cum ulcus in viis eſſet urinariis cum calculo, tamen malum *k*) levavit, & calculi effectus mitigavit *l*). Ab Ill. Werlhofio adhibita Uva urſi in dyſuria *m*), ex calculis renum minoribus & ſabulo nata, officium præſtitit. Cl. Taube Uvam urſi cum virga aurea miſcuit, cumque aqua infudit; ea nephriticos paroxyſmos ſuperavit, ut calculi decederent *n*): ſimileque exemplum ipſe *o*) Cl. Murray vidit, & levamen certe, quoties vera ſanatio non obtinebatur *p*). In nonnullis veſicæ morbis feliciter adhibitam fuiſſe ex Anglia diſcimus *q*).

Salutares etiam effectus Cl. Buchodz confirmat *r*) redditarum ab ejus uſu arenularum, lapillorum, ſublati mictus ſanguinei *s*). In hectico utique malo, & pulmonis ulcere, fruſtra ſumta fuit *t*).

Neque omnibus in malis veſicæ *v*) ſufficit. Ego quidem inutiliter adhibui, cum ſolum hordei decoctum mala levaret. Quare ab Ill. F. Boissier *x*) adeo non laudatur, ut mucum veſicæ abradere moneat, & dyſuriam facere, & lutulentas urinas abunde cogere effluere *y*). Pro roborante medicamento a Linnæo *z*) habetur, non abſque veri ſpecie.

Ex Hudsoni ſinu adlata, cum Nicotiana, ad fumum trahendum *a*) miſcetur. Loco ligni indici adhiberi poteſt, ad pannos nigro colore imbuendos *b*), cum vitriolo miſta. Cl. tamen Lewis expertus eſt, fuſcum potius, quam nigrum, colorem dare *c*). Ad ejus radices cocci adhærent, in arte tinctoria non inutiles *d*).

i*) Cartheuser.
k) p. 25.
l) p. 29.
m) Girardi p. 28.
n) p. 29.
o) p. 30.
p) p. 31. Murray p. 33.
q) p. 33.
r) Girardi p. 42. 43.
s) ibid. p. 91.
t) ibid. p. 46. ſqq.
v) p. 40.
x) p. 50.
y) p. 56. 57.
z) p. 50. ſqq.
a) Murray p. 54. 55.
b) Girardi p. 95.
c) p. 111. 112.
d) p. 114.
e) p. 126.
f) Barbeyrac. *form. med.* p. 163.
g) *Rat. med. II.* p. 203.
h) ibid. III. p. 156.
i) ibid. p. 194.
k) ibid. IV. p. 234.
l) ibid. VI. p. 173.
m) Murray p. 39.
n) p. 42. 43.
o) p. 142.
p) p. 46.
q) *Muſ. med. I. Supplem. & III.*
r) Hasnoshrl. p. 69.
s) *Plant. Lotharing.* T. VI. p. 390.
t) ibid. p. 392.
v) Haen V. p. 147.
x) Nosol. IV. p. 165. 200.
y) p. 165.
z) *Cenſur. medic. offic.*
a) Idem k. *ſwenska wetensk handl.* 1743. p. 292. ſqq.
b) ibid. 1753, *trim. II.* Linn. *Olanska reſa* p. 10.
c) Murray p. 64. 65. Taube *hiſt. nat. Cell.* p. 75.
d) *Von farben* p. 168.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0493-4 DFG

1019. ARBUTUS caulibus procumbentibus, foliis rugosis, serratis LINN. I. p. 566.
Vitis Idæa prima CLUS. *pannon.* p. 77. 78. *hist.* p. 61.
Vitis Idæa foliis oblongis, albicantibus SCHEUCHZER. *It. I.* p. 52.
Icon OEDERI *t.* 73.
Uva Ursi Galeni ZANON. *t.* 178.

SCHEUCHZERUS ad radicem montis *Titlisperg.* Nos abunde in montibus Gubernii Aquilejensis *Javernaz*, *Chapuise*, supra *les Plans*, *à la Varaz*, *Ovannaz*, *d'Arbon*, *Pané Rossa*, *les Martinets*, *Prapioz*, *Serin*, *d'Arbignon*, *Fouly*. *A' la Montagne Chaude* supra *Villeneuve*. GAGNEBIN *à la Chenau de Cortebert* & *à S. Imier* IDEM.

Frutex cubitalis, decumbens: folia petiolata, petiolo paulatim dilatato, hinc ovato lanceolata, utrinque venosa & reticulata, dentata & subhirsuta, autumno pulchre rubescunt. Flores in summa planta congesti, in petiolis perbrevibus, unifloris. Calyx planus, semiquinquefidus, stellatus. Flos albus, ora virescente, in basi decem costis percursus, campanulatus, sed conicus, contractus, segmentis quinque ovatis, replicatis. Stamina non ex flore, sed ex fructus ambitu. Antheræ gemellæ, spadiceæ, ex quoque loculo breve cornu. Tuba cylindrica, apice crassiori. Bacca magna, cærulea, umbilico depresso, polysperma, seminibus compressis, sapore non ingrato.

VACCINIUM *e)* LINN. n. 483.

VITIS IDÆA *f)* TOURNEFORTII t. 377. &

OXYCOCCUS TOURNEFORT. t. 431.

Bacca rotunda, compressa, quatuor lineis inscripta. Coronatur calyce brevissime quadrifido, acuto, etiam circulari *g)*. Ex summo etiam ovario flos pene globosus *h)*, faucibus contractis, breviter quadrifidis. Ex eodem stamina octo, perforata, corniculis duobus. Tuba simplex. Semina multa *i)*. Hæc ludunt quinque segmentis calycis & floris, & decem staminibus. Species etiam datur, in qua flos ad basin usque in quatuor partes finditur, segmentis lanceolatis, revolutis, facie certe valde diversa, ut melius putem separari.

1020. VACCINIUM *foliis rugosis, ovato lanceolatis, serratis, caule* angulosо.
Myrtillus MATTHIOL. p. 1231. CAMERAR. *epit.* p. 135.
Vaccinia BLAKWELL. *t.* 463.
Icon MERIANÆ *LXIV.*
Vitis Idæa DU HAMEL *II. t.* 107.
Heidelbeere Cl. CRAMER *t.* 48. *f.* 1. 2. foliis non bene integris.

II. Albo fructu RUPP.

I. II. *Vaccinium pedunculis unifloris, foliis serratis, ovatis, deciduis, caule angulato*, LINN. *I.* p. 498.

Nihil vulgatius in sylvis abiegnis.

Fruticulus angulosus, alis eminentibus, erectus, pedalis, & paulo ultra. Folia levia, nervosa, ex ovatis lanceolata, ora crenata. Flores in summa planta penduli, ex petiolis unifloris sparsi. Fructus coronatur exiguo, rotundo calyce: & flore globoso, albo, purpura tincto, ora contracta, quinquedentata, denticulis reflexis. Stamina circa tubam pene connata, corniculata. Bacca ex cæruleo nigra, polysperma, seminibus ovatis, compressis.

Fructus dulcis est, & adstringens, cum odore caseoso, mihi ingrato. In cibum utique recipitur, pultesque dat, multis non displicituras. Inter medicamenta ob vires adstringentes est, contra dysenterias, & diarrhœas tabidorum *k)*.

Nimis fere adstringit, cum ei decocto pene funesta tormina, inflationes *l)* & alvi constipationem proprius testis imputet *m)*. Ad morbos pectoris C. HOFMANNUS laudabat.

e) Vaccinia in Gallia purpuræ tingendæ causa, ad servitiorum vestes, plantantur PLIN. L. XVI c. 18. Non ergo idem est Hyacinthus PETIT. *miscell.* L. III. c. 20.

f) GALENI Uvam Idæam esse *Vitem Idæam orientalem maximam*, *Cerasi folio* TOURNEFORTIUS *Voyag. au Levant. III.* p. 67. cui decem stamina.

g) TOURNEF. t. 377. D.

h) A.

i) G.

k) SCHELHAMMER. *Art. med. univ. III.* p. CCXCIII.

l) SCOPOLI p. 274

m) *Bresl. Samml.* ann. 1722. m. Octobr.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0494-0 DFG

dabat. Mallem vires ei tribuere ſcorbuto *n*) oppoſitas, ut horæo fructui. Bonum inde ſpiritum deſtillari STUTGARDIENSES *o*). Aquam ſitim maxime ſolari *p*).

Tinctoriæ vires in Septentrione innotuerunt. Cum lana, in alumine macerata, tuſæ coctæque baccæ violaceum colorem *q*) dant. Cum earumdem baccarum ſucco, alumine, & cupri micis (*Kopperslag*), filum incoctum cæruleo tingitur, intenſius, ſi gallæ quernæ additæ fuerint *r*). Ex iisdem baccis contuſis, cum quadrupla portione calcis, viridis æris, & ſalis ammoniaci, filtratis, & in veſica ſuſpenſis, color fit purpureus *s*). Denique ex iisdem cum alumine & pauco ære uſto (*Kopperaska*) coctis, donec craſſeſcant, fit purpura tinctoria, pro pictoribus *t*).

1021. VACCINIUM pedunculis unifloris, foliis integerrimis, ovatis, venoſis.
Vitis Idæa II. CLUS. *pannon.* p. 77. 79. *hiſt.* p. 61.
Vitis Idæa, foliis ſubrotundis exalbidis C. B. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 52.
Icon OEDERI *t.* 231.
Vaccinium pedunculis unifloris, foliis integerrimis, ovalibus, baſi ciliatis LINN. *I.* p. 499.

In torfaceis circa *Gümligen*, *Löbr*, *Chaud d'Abelle* & *des Pontins*, *&c.* Sed etiam in alpium rupes adſcendit, ibique focum alit, in monte *Gotthardo*, valle *Urſaria*, *Gemmio*, &c.

Frutex pedalis & bipedalis, erectus, ramoſus, ſuperne folioſus. Folia teneriora, venoſa, glabra, elliptica, ambitu obtuſo, vel ovato. In ſumma planta, ex petiolis unifloris & bifloris, flores nutantes. Calyx, in quo fructus, exigua nunc craſſitie conſpicuus, quadrifidus, ſegmentis ſubrotundis. Flos ovalis, albus, cum admiſto colore roſeo, denticulis reflexis, quatuor, etiam quinque, ſtamina habet octo & decem, ariſtis binis, tenuiſſimis, erectis: ſtamina adeo non ex flore naſcuntur, ut eo delapſo cum calyce videam ſupereſſe. Fructus quadrilocularis, polyſpermos, frequenter abortat. Edulis eſt, ſed dicitur inebriare *v*).

1022. VACCINIUM foliis perennibus, ovatis, ſubtus punctatis, oris contractis.
Vitis Idæa rubra CAMERAR. *Epit.* p. 136.
Icon OEDERI *t.* 40.
Vaccinium ſeu Vitis Idæa GIRARDI *t.* 2.
Vaccinia rubra DODON. p. 770.
Vaccinium racemis terminalibus nutantibus, foliis obovatis, revolutis, integerrimis, ſubtus punctatis LINN. *I.* p. 500.
Cransbeeren CRAMER. *t.* 48. *f.* 3. 4.
β. Fructu albo LINN.

Vulgo in ſylvis abiegnis paulo altioribus.

Caules ramoſi, inclinati, pedales. Folia ovata, laurina, dura, margine introtracto; ſubtus albida & punctata, ad petiolum acutiora. In ſumma planta petioli florigeri congeſti, penduli, colorati, breves. Cuivis petiolo duæ ſtipulæ coloratæ. Calyx foliolis quatuor lanceolatis. Flos, ut in prioribus, carneo colore. Stamina longe corniculata *x*). Fructus ruber, polyſpermos.

Baccas non ingrate acidas edunt in ſylva Hercynia, in Suecia: eædem in aceto condiuntur, a noſtris quidem neglectæ. Vaccinium video ad ambuſta laudari. Foliorum infuſum theæ ſimile in Palatinatu ſuperiori ad catarrhos adhibetur *y*). Colore rubro leviori tingere GUNNERUS *z*).

1023. VACCINIUM caule proſtrato, foliis ovato lanceolatis, acutis, flore quadripartito.
Oxycoccus CORD. *hiſt. II.* p. 146. b.
Vaccinia paluſtria DODON. *pempt.* p. 770.
Icon OEDERI *t.* 80.
Atoca Americanorum Du HAMEL *II.* p. 364.

II. Latifolia MENZEL. I. R. H.
Vaccinium foliis integerrimis, revolutis, ovatis, caulibus repentibus, filiformibus, nudis LINN. *I.* p. 500.

In torfaceis

n) *Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann. II.* obſ. 222.
o) *Anzeig. III.* p. 220.
p) ROSEN. *Kinderkrankh.* p. 64.
q) K. *ſwenska wetenſk. Acad.* 1746. p. 247.
r) LINDER. *Färgekonſt* p. 62.
s) IDEM ibid. p. 63.
t) IDEM p. 40.
v) Du CHOUL *Pilat.* p. 88. &c. Leviter, aut certe capitis dolorem facere LINN. *Flor. Suec. II.* p. 128. GORTER. *Flor. Ingr.* p. 58.
x) FICHTELBERG. p. 94.
y) JETZE *von weiſſen Haſen. Breſl. Saml.* ann. 1722. m. Jul.
z) *Flor. Norveg.* p. 51.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0495-6

In torfaceis circa *Löhr & Gümligen.* GAGNEBIN *à la Chaux d'Abelle*, &c. Circa Solodurum CHERLER.

Elegans planta, lignoſo cauliculo longe repit. Folia firma, alterna, diſſita, elliptica, ſed acute lanceolata, ſubtus incana, ora contracta. Extremi rami edunt duos tresve petiolos florigeros, longos, coloratos, ſtipulatos, unifloros. Calycis *a)* foliola quatuor ſubrotunda. Flos coccineus *b)*, quatuor ſegmentis longis, acute lanceolatis, ſe revolventibus *c)*. Stamina octo, longis corniculis. Bacca rubra, quadrilocularis *d)*, polyſperma *e)*.

DODONÆUS baccas eſſe edules, & Ruſſi poſt gelu edunt *f)*. Cum peracidæ ſint, a noſtris negligantur.

An hæc ſunt *Vaccinia paluſtria*, quæ in placentis eduntur, & valde refrigerant *g)*?

Ex America adlatæ baccæ cum ſaccharo condiuntur *h)*.

VII. FLORIBUS TUBULOSIS.

THYMELÆA TOURNEFORT. t. 366.

DAPHNE LINN. n. 485.

Flos nudus, tubuloſus, quadrifidus *a)*. Stamina octo, intra floralem *b)* tubum continentur. Fructus in imo flore, qui in baccam fit ovatam *c)*, unico ſemine fetam. Tuba ſimplex & brevis.

Daphne mezereum

1024. THYMELÆA *d)* ſpica cylindrica, ſuperne folioſa.

Chamelæa Germanica DODON. *purg.* p. 130.
Meſereum PASSÆUS *hyem. I.*
Daphnoides CAMERAR. *Epit.* p. 937.
Daphnoides flore purpureo TRAG. p. 59. 1074.
Icon GESNERI in *faſcic. I. n.* 10. p. 9.
Icon OEDERI *t.* 268. CRAMER. *t.* 47.
Daphne floribus ſeſſilibus, ternis, caulinis, foliis lanceolatis, deciduis LINN. *I.* p. 509.

β. Flore albido HALE *Eden t.* 31. bacca lutea.

In omnibus ſylvis, primo vere. In alpes adſcendit, ut in *Gemmio* viderim.

Flores in ſpicam cylindricam profert, cauli circumpoſitos, in petiolis breviſſimis, unifloris. Purpurei ſunt, decidui, odori, tubo hirſuto. Bacca rotunda, rubra, ovata. In ea nux etiam rotunda, *in qua ſemen, ex ovato acuminatum.* Poſt floris eruptionem folia ſe ſuper flores *e)* efferunt, tenera, levia, longe elliptica, nervo eminente.

Tota planta acerrima eſt & adurens. Sapor baccarum non ingratus videtur, ſed poſt horam elapſam ardor cum dolore in gula ſuccedit, per duodecim horas duraturus *f)*. Odor ipſe ſyncopen facit *g)*. Miro conamine feminæ Ruſſicæ ſibi Mezereo marcidas genas inflant *h)*. Radix per aures trajecta in oculorum *i)* morbis laudatur. Folia cum vino decocta non vomitum, neque alvum movere, neſcio, an ſatis firmo experimento uſus, G. H. WELSCH *k)*. Radice cum aqua decocta cancroſum in gena ulcus ſuperatum *l)*. Baccas duas, tres Lapones devorant, ad vomicam oeſophagi *m)* rumpendam, ſatis hactenus recte. Semina ſex, ad octo, draſtica vi alvum movent, minori tamen flagitio, ſi integra; adeo enim acre eſt ſemen contuſum, ut canem celeriter enecuerit, inflammato ventriculo *n)*. Quare ab ejus fructus uſu, vomitus motos, febrem ardentem & hypercatharſes pene funeſtas obortas, minus mireris *o)*. Alias quindecim grana ſumta diuturna, integri menſis, tormina reliquerunt *p)*. Ferreis ergo Fennorum ſtomachis acceptum referas, ſi novem grana ad tuſſim *q)* ſumere ſuſtineant,

a) TOURNEFORT. C. C.
b) A. Potius longiora habet ſegmenta.
c) Non eſſe tamen tetrapetalon LINN. *philoſ. botan.* p. 58
d) TOURNEF. E.
e) F.
f) *Flor. Ingric.* p. 59.
g) THRELKELD. *hibern.*
h) Du HAMEL II. p. 365.
a) TOURNEF. A.
b) B.
c) C.
d) Meſereum foliis Olivæ, baccis nigris MESUE p. 71. b. Habet & alias ſpecies SALADIN p. 280. b. Noſtra non eſt Thymelæa BELLON. *Probl. XIX.* cum f Lini non habeat. Eſſe putabat SYLVIUS, MESUE interpres, & DESSENIUS p. 503.
e) Florem in gemma latentem cum ſtaminibus GREW. t. 63.
f) BRADLEY *new improv.* p. 106.
g) LANGE *remed. domeſtic.* p. 173.
h) *Flor. Ingric.* p. 60.
i) BARBEIRAC. *form. medic.* p. 451.
k) *Mictomimem.* n. 37.
l) PERRY *nervous diſeaſ.* p. 343.
m) MONTIN. *medic. Lap. Luleuſ.* p. 20. Etiam ad ranas, ut putant, deglutitas p. 21.
n) LANGE p. 171. 172. 173.
o) *Act. Helvet. V.* p. 331. A duodecim baccis mors LINN. *Flor. Suec. II.* p. 128.
p) BUCHWALD. p. 77. add. *Breſl. Saml.* ann. 1718. m. febr.
q) HERKEPÆUS *beuhisokn.* p. 63.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0496-2 DFG

fuſtineant, ad febrem intermittentem etiam 27. Iidem hoc pharmaco ad atrophiam abutuntur *r*). Arabes, ſi idem eſt eorum *Mezerem s*), decocto utebantur, & ad aſciten trochiſcis *t*). Dessennius obſtetricem noverat, quæ etiam in gravidis feminis id pharmacum propinabat *v*). Baccis ſpiritus frumenti acrimoniam augeri, gulam autem inflammari lego *x*). Medici veriores, in tanta abundantia tutiorum medicamentorum, his venenis merito abſtinent.

1025. THYMELÆA *y*) foliis ellipticis, perennantibus, floribus ex alis nutantibus. — Daphne laureola
Laureola Dodon. *purg.* p. 132. Blakwell. *t.* 62. Sterbeek. *venenat.* p. 283.
Piper montanum Passæi *hyem.* T. I.
Daphnoides cum bacca, & cum flore Tabernæmont. p. 1074. 1075.
Icon Gesneri in *faſcic. I. n.* 9.
Daphne racemis axillaribus, foliis lanceolatis, glabris Linn. *I.* p. 510.
In Helvetia non rara. Circa *Roche* ubique, ut verſus *le Grand Clos*. In Jura monte frequenter in ſylvis, ſupra *Bonmont*, ad viam regiam inter *Wallenburg & Langenbruk*: inter *Waſſerfall & Hubel z*); *aux Corcbereſſes* Cl. Gagnebin. In montibus *Münchenſtein*, *Waſſerfall*, *Falconario* legi. I. B. *à la Baſtie* prope Genevam.
Fruticis bipedalis rami lenti, erecti. Folia conferta, dura, perennia, elliptica, alias acuta, alias obtuſa, in roſulas ramos terminantes congeſta, deinde fere reflexa. Flores in petiolis ſtipulatis ſeſſiles, inter folia prodeunt, ſubvirides, inodori, parvi, cum fructu marceſcentes. Tuba apice plumoſo. Bacca nigra, monoſperma, acuminata. Fervor & venenum idem. Daphnoidis drachmas *a*) tres alvum ducere. Oleum dant preſſæ, lene ad primum guſtum, inde fauces inflammans & pene ſuffocans, malo per horas *b*) durabili.

1026. THYMELÆA foliis ellipticis, calveſcentibus, floribus aggregatis, ſeſſilibus, hirſutis. — Alpina
Icon Gesneri *n.* 7. *faſc. I. & lign.* 180.
Chamelæa leucanthorepes Richer.
Chamelæa alpina, incana Lobel. *adverſ.* p. 158. *ic.* p. 370.
& Chameleæ hirſutæ nomine data I. B. I. P. I. p. 569.
& Chamelæa pumila, ſaxatilis, flore pallido, Italica Barrelier. *ic.* 234.
Thymelæa incana, Mezerei folio & facie, ſurculis admodum fragilibus Pluknet. p. 366. *t.* 229. *f.* 3.
Daphne floribus ſeſſilibus, aggregatis, lateralibus, foliis lanceolatis, obtuſiuſculis, ſubtus tomentoſis Linn. *I.* p. 510.
Rajus in ſylvoſis, ad latera montis *Saleva*: ad *ejus montis* latus occidentale, inter lapides deciduos, Gen. de Saussure. *An der Brühl* Rhætiæ Cl. Dick. Cl. etiam Gagnebin *aux Rochers de Moron paroiſſe des Planchettes.*
Suffrutex *c*) cubitalis, cortice cinereo, paulum rugoſo, ramis inordinatis, ut fere Thymelææ ſolent. Folia, quæ prima prodeunt, in ſummis ramis roſulam efficiunt, ovatis longiora, elliptica, obtuſa, pallide viridia; juniora hirſuta, ut adulta tamen calveſcant. Flores in foliorum alis, inque roſulæ, quam dixi, centro conferti, in petiolis perbrevibus, unifloris. Credas te videre fructum ovalem, hirſutum, flore tubuloſo, brevi, coronatum, cujus ſegmenta quatuor, lanceolata, acuta, extus hirſuta ſunt, & cum fructu marceſcant. Accuratius tamen inſpectus flos non adhæret ad fructum, & eum diſtinctus continet, albus & ſubhirſutus, rubrum enim non vidimus. Stamina intus prima quatuor, ſuperius alia bina, iterumque bina. Tuba ſimplex, brevis, craſſiuſcula.

1027. THYMELÆA foliis glabris, linearibus, ariſtatis, floribus ſeſſilibus, umbellatis. — Cneorum
Icon Gesneri *faſcic. I. n.* 6.
Daphnes ſpecies minor in altis montibus Ejusdem *epiſt.* p. 846.
Thymelæa minor Cord. *hiſt.* p. 189. *Sylv.* p. 221. b.
Cneorum Matthioli p. 46. Clus. *pannon.* p. 54. 55.
Thymelæa alpina, linifolia, humilior, flore odoratiſſimo I. R. H. Scheuchzer. *It. IV.* p. 141.

r) Haartmann. *gangbare Siukdom* p. 594.
s) Serapio p. 84. F.
t) Rhazes de antidotis L. 37.
v) p. 504.
x) Cramer.
y) Thymelæa virgas edit pulchras, tenues, binorum cubitorum: folia chamelææ anguſtiora, & pinguiora, viſcoſa, grumoſaque, ſi mordeantur, flore *candido*, fructu myrti in modum rotundo, qui inter initia viret, & tandem rubeſcit; involucrum fructus durum, foris nigrum, intus album. Bilem ducit &c. Dioscor. L. IV. c. 167. Non videtur noſtra. Daphnoides baccis eſt e nigro rufis, molliore folio quam Laurus, frutex ramoſus, guſtatu accenditur os & gula Plin. L. XV. c. 30. Poſſit noſtra eſſe.
z) *Basler merkwürd.*
a) Plin. L. XXI. n. 80.
b) Swieten. I. p. 638.
c) *Emend. IV.* n. 34.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0497-8

II. Flore albo I. R. H.

I. II. *Daphne floribus congeſtis, terminalibus, ſeſſilibus, foliis lanceolatis, nudis* LINN. *I.* p. 511.

In Germania planitiei ſylvas tenet, circa *Francofurtum*: nobis alpina eſt & montana. In montibus *Sweitzenſium* GESNERUS. In *Fismat* Uriorum alpe SCHEUCHZERUS. In monte *Lunæ* HUBERUS. In monte *Fräla*, & in *Spelugæ* via prope diverſorium Cl. DICK; in monte *Galanda* Cl. RAMSPEK. In monte *Regio* Switzenſium, in *Hohenmeſmer & Tieffenkaſten* Abbatiscellanorum J. GESNER. In rupibus prope *Moron, proche les Corps de Garde* GAGNEBIN, & *à la Chaux* prope *Brevine.*

Fruticulus *d*) humilis, tamen ramoſus, vix ſemipedalis. Folia in ſummis ramis congeſta, linearia, paulum lanceolata, alias cis finem latiora, elliptica, nervo medio ariſtato. Flores purpurei, odorati, inter ſumma folia, in umbellam. Stipulæ ſub flore primæ ovato lanceolatæ, reliquæ ſubulatæ. Tubus floris longus, ſegmenta quatuor, ex ovatis lanceolata: ſtamina quatuor brevibus filamentis, ſtatim ſub floris faucibus; quatuor alia paulo inferius. Fructus in imo flore hydriæ ſimilis, tuba craſſa, in uncum paulo anguſtiorem terminata.

Folia acria.

STELLERA LINN. n. 488.

THYMELÆÆ ſpec. TOURNEFORT.

Proxima Thymelææ, flore nudo, octoſtemone, cum fructu contabeſcit, & ab eo increſcente dilatatur. Semen unicum, ſiccum, roſtratum. Numerus quinarius in aliis ſpeciebus. Maluiſſem noſtræ Paſſerinæ nomen ſervaſſe.

1028. STELLERA foliis linearibus, floribus quadrifidis LINN. I. p. 514.

GESNERI *ic.* 108.
Paſſerina TRAG. p. 535.
Lingua paſſerina TABERNÆMONT. p. 828.
Linaria altera Botryoides, montana COLUMN. *Ecphraſ.* p. 81. 82.

Baſileæ inter ſtipulas, ſed copioſiſſime circa *Orbe*, *Moncharan*, *Valeire & Mathod.* Inter ſegetes *près d'Areuſe*, & in agris vallis *S. Imier.*

Humilis, duriuſcula tamen plantula, ſemipedalis, erecta, foliis alternis, linearibus, ſtipula ovato lanceolata, ſub flore ſeſſili, floribus in alis foliorum ſeſſilibus, unico, duobus, teneris, ſubviridibus, ore contracto, conico, in ima parte a ſuccreſcente ſemine in globum diſtento, ibi ſubhirſuto. ILL. FABRICIUS duo ſegmenta floris duobus latiora eſſe monet *e*).

VIII. FLORIBUS DIFFORMIBUS. I. MONOPETALIS.

ARISTOLOCHIA *a*) TOURNEFORT. t. 71.

LINN. n. 1022.

Difficillimum fuit huic plantæ locum invenire. Ad diploſtemones accedit ſtaminum numero ad loculos duplo.

Fructus ſubrotundus, ſex lineis percurſus *b*), etiam longus, coronatur flore monopetalo, deciduo, nudo, tubuloſo *c*), tubo prope ovarium ventricoſo, porro hinc exſecto *d*); inde in ligulam educto *e*). Idem fructus placenta informi ſuperne terminatur, in qua breviter petiolata ſtella, cava, ſex radiorum *f*). Ei adhærent ſtamina ſex ſeſſilia, quorum quodlibet quadrilocularem *g*) antheram habet, & pro gemino ſtamine haberi poteſt. Fructus *h*) ſexlocularis, polyſpermos. Semina anguloſa *i*).

*1029. ARISTOLOCHIA foliis cordatis, caule erecto, floribus axillaribus, confertis, LINN I. p. 1364.

Ariſtolochia Clematitis vulgaris CLUS. p. LXXI.
Ariſtolochia multiflora RIVIN. *t.* 116. *monop. irreg.*
Ariſtolochia Clematitis BLAKWELL. *t.* 255. DODON. *purg.* p. 16. MILLER. *t.* 51.

Non

f) *Emend. VI.* n. 50.
e) *Butisbac.* p. 92.
a) Ariſtolochia tertia longa, quæ Clematitis; ramulis tenuibus, foliis refertis ſubrotundis, minori ſempervivo ſimilibus: flores rutæ: radices longiores, tenues, craſſo cortice & odorato Dioſc. L. III. c. 4. Ariſtolochia Ἀριστολοχεία λεχουσαις, nobis malum terræ. Unum radicibus rotundis, foliis inter Malvam & Hederam, &c. PLIN. L. XXV. p. 54. IX. c. 22.
b) TOURNEF. G. F.
c) A. F. *d*) A.
e) B. *f*) F.
g) MALPIGHI f. 172.
b) TOURNEF. H. *i*) I. I.

Non nimis credo veram esse civem. In vineis tamen circa *Lassarraz*, *Bonneville*, *Douanne* & alibi passim provenit.

Radix longe serpens, teres, fibrosa. Caules prostrati & recti, cubitales & ultra. Folia alterna, distantia, cordiformia. Flores aliquot conjuncti, in petiolis unifloris, ex alis foliorum penduli, ex luteis virent, fere emarginati.

Sapor acris, amarus, vehemens, ut etiam vicinia sibi vina gallica corrumpere dicatur *k*). Odor una acris, penetrabilis. Extractum spirituosum amarissimum, subacre, durabili acrimonia, aquosum subsalsum, amaricans *k**). Radicis vires externe vulnerariæ sunt, & alexipharmacæ, ad ulcera vetusta, cum carie, & ad carnes fungosas compescendas utiles *l*); tum pulveris, tum vini cum radice cocti. Intus sumta radix vires vitæ languentes excitat, in cachexia, ad retentos menses, ad lochia eliminanda, ad subigendum illud lentum virium cibum coquentium vitium, ex quo podagra *m*) nascitur. Potest ad drachmam dari, nam magna dosi vomitum movet *n*), & alioquin longo usu ventriculi villosam membranam abstergit, & *o*) delet, ut in infuso ad roborandum ventriculum parato Monasterii celebri *p*) experiendo constitit. In hæmorrhoidibus internis decocta cum radice aqua pota, & in clystere adhibita, etiam ulcera sanavit *q*). Essentia in podagra sumitur, fere ad octoginta guttas *r*). Eadem a Biennensi pharmacopola WITSIO in arcanis antipodagricis habita est. Eadem porro, quando color partem fluidiorem dissipavit, rubram melluginem relinquit, quæ cum saccharo in syrupum coquitur *s*), ad podagram utilem. Antidotum in Aristolochia adversus viperæ morsum alii quæsiverunt *t*).

1029 (†). ARISTOLOCHIA foliis cordatis crenulatis, subtus reticulatis, petiolatis, floribus solitariis GOUAN. LINN. II. p. 1361.

Pistolochia DODON. *purg.* p. 19. *pempt.* p. 325. CLUS. *hort.* p. LXXII.

Aristolochia polyrrhizos I. B. III. p. 561.

BATTIRANUS Botanicus, in monte *Zeze* vallis Tellinæ.

Radices etiam teretes, numerosæ. Caules anguloſi, male subrecti. Folia petiolata, cordata, obtusa, per oram serrata. Fructus petiolatus, solitarius, ovatus, lineis sulcatus. Flos minor, tubo & principio petali flavo *v*), fine latiori, ex sanguineo nigro.

II. DIFFORMES POLYPETALÆ.

FRAXINELLA TOURNEFORT. t. 243.

DICTAMNUS LINN. n. 522.

Calyx profunde quinquefidus, caducus, segmentis acutis *a*), hinc ternis, inde binis. Petala quinque, in semicirculum dispositа *b*), petiolo longo, ipsa ex ovatis acuta, venosa. Quatuor petala sursum eriguntur, unum descendit, & inferius etiam stamina septem ad *c*) decem, sursum curva, arcte congesta. Sub antheris globuli viscidi *d*). Fructus unilocularis videtur, fit tamen siliquis quinque separabilibus *e*), superne latioribus, bivalvibus, in fine suo *f*) cornutis, polyspermis, quæ per maturitatem elasticæ aperiuntur *g*). Semina nitida. Tuba simplex, deorsum versa.

1029**. FRAXINELLA CLUS. *Pannon.* p. 54. *hist.* p. 99. DODON. *purg.* p. 83. RIVIN. *pentap. irreg.* t. 132.

Icon aenea GESNERI *n.* 165.

Dictamnus albus, *Fraxinella* BLAKWELL. *t.* 75.

Dictamnus LINN. p. 548. MILLER. *t.* 123.

Siliquæ etiam & petala in folia degenerant *b*).

Albam separat Cl. LUDWIG. *de colore plant.* Sed ea non est spontanea.

Circa

k) CLUSIUS. NAGNOL.
*k**) CARTHUSER *mat. med. nov. I* p. 515.
l) BURGHARD. *vener. Krankh.* p. 1030.
m) HENGSTMAN. *spec. German.* p. 22.
n) CHOMEL.
o) BOERHAAVE.
p) *Brest. Samml.* ann. 1724. m. Januar.
q) CHOMEL.
r) Ad arthritidem BURGGRAV. *dict.* p. 1031.
s) BENNET. *theatr. tabid.* p. 187.
t) *Phil. Transf.* n. 212.
v) Nigroluteum MARANTA p. 23. qui sibi inventam tribuit.
a) TOURNEFORT. D. D.
b) A. A.
c) Decem E. E. E. Novem *anc. mem.* T. X. p. 12.
d) Ic. BLAKWELL.
e) F.
f) F. G.
g) *Anc. mem. X.* p. 40.
b) *Anc. mem.* l. c.

(†) Error in Numeris ex mala divinatione numeri plantarum natus est, cum diversis in civitatibus utrumque volumen necesse esset prelo subjicere.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0499-2 DFG

Circa Baſileam, ubi olim LOBELIUS. Circa *Scaphuſiam* in monte *Rauden.* In Valeſia inter *Loueche & Viege* ad viam regiam.

Specioſæ plantæ caulis erectus, ad duos & tres pedes, & ultra, adſcendit. Rami anguloſi, adſcendentes. Folia pinnata, extremo impare, viſcida, nitida, firma, ovato lanceolata, per oram argute dentata, fere ſeptena. Flores in ſpecioſas ſpicas, ex petiolis unifloris & bifloris, rubiginoſis & viſcidis, in ſpontanea planta ſubpurpurei, cum tota planta odorati, odore quodam Citri, quem plurimum amo *i*).

Vires utique promittit non debiles, etſi non eſt Dictamnus *k*) veterum Creticus. Ipſe exhalans vapor in loco obſcuro flammam concipit *l*). Vis princeps eſt in cortice, & in oleo eſſentiali, quod copioſum ineſt *m*), & cum aqua adſcendit, plantæque odorem retinet. Una ſal concretus adſcendit. Infuſum ſpirituoſum aquoſo amarius eſt, & plus habet virium, recte etiam ipſa planta datur *n*); idem menſes & lochia pellit. Aqua *o*) cosmetica eſt. Nondum autem vires pro dignitate exploratæ ſunt. Recentem radicem virus olere CRANZIUS *p*). Vetuſtam inutilem eſſe facile credo *q*).

IX. TRICOLOBÆ & DYCOLOBÆ.

His de numero ſtaminum denario duo aut tria deficiunt.

I. TRICOLOBÆ.

HIPPOCASTANUM TOURNEFORTII t. 382.

ÆSCULUS LINN. n. 462.

Adeo nunc invaluit hæc arbor, ut ubique ad vias reperiatur, perinde ut Juglans, & eodem jure debeat pro indigena reputari.

Calyx exiguus, campaniformis, quinquedentatus, obtuſus, lacer *r*). Petala quinque *s*) ex calyce nata, patula, tria, etiam duo, ſuperiora maculata; duo, etiam tria, inferiora parva, omnia flaccida, ſubhirſuta, quaſi ſericea, per oras plicata. Stamina ſeptem, longis filamentis. Tuba ſimplex, fine craſſo *t*), Caſtaneæ perſimilis, hiſpidus. Fructus trilocularis, trivalvis: in quovis loculo ſemina duo; quorum aliqua abortiunt.

1029***. HIPPOCASTANUM.

Caſtanea folio multifido CLUS. *hiſt.* p. 7. *App. alt.* p. 1.
Æſculus floribus heptandris LINN. p. 488.
Wilde Caſtanie CRAMER. *t.* 23.
Duas varietates conſtantes facit MICHELI *præf. ad hort. flor.* p. LII.

Ante 200. annos ex oriente adlata.

Arbor ſpecioſa, ramoſa, diſciplinæ capax. Folia pulchra, ſeptena, rhomboidea, circumſerrata, medium maximum, lateralia minora. Flores in erectos perpulchros racemos, albi, flavo, aut rubro, diſtincti.

Arbor fere inutilis, niſi ad ambulacra. Tandem reperi, oves integris ſeminibus paſci, & bene ab eo cibo habere. Deinde cum aqua cocta, etiam cortem nutriret. Cum eadem in ſaponaceum gluten abeunt, quo lintea utiliter eluuntur, ut ſaponis compendium fiat. Denique in Italia propoſitum eſt, corticem, loco Peruvianæ Cinchonæ, in febribus intermittentibus exhibere; neque tentamen ſucceſſu caruit *v*).

II. DICOLOBÆ. DUOBUS STAMINIBUS DEFICIENTIBUS.

ACER *a*) TOURNEFORTII t. 386.

LINN. n. 1155.

Calyx *b*) quinquefidus, coloratus. Receptaculum balſamicum *c*), tuberculoſum, rotundum,

i) BOCCONE *muſ. di piant.* p. 53.
k) Eſſe P. HESSUS p. 38.
l) NOLLET *Cours de Phyſique IV.* p. 300.
m) CARTHEUSER. *mat. med.* p. 482.
n) NEUMAN.
o) C. DE HONESTIS in MESUEN. p. 150. b.
p) *Mater. med. I.* p. 145.
q) LEWIS *mat. med.*
r) TOURNEF. D.
s) A. *t*) E. *v*) ZANICHELLI *de Hippocaſt.*

a) Acer ſecundum elegantia citro. *Album*(1029*****)trans alpes, & in transpadana naſcitur. Alterum criſpo macularum decurſu in Rhætia. Græci faciunt campeſtre, non criſpum, & montanum criſpum, & tertium Zygias, rubente ligno fiſſili PLIN. L. XVI. c. 15.
Σφενδαμνος acer, arbor ſolida & ſicca SUIDAS III. p. 416.
b) TOURNEF. C.
c) ad C.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0500-8 DFG

dum, intra calycem. Ex eo petala quinque *d*), elliptica, calycis longitudine. Stamina octo, etiam decem. Tuba bicornis *e*). Duæ capſulæ monoſpermæ, educunt ad latus ſuam quæque alam, recurvam *f*), multo ſuo ſemine majorem. Noſtris flores fere ſemper androgyni; alii ſcriptores non ſolum mares & feminas in eadem cum fecundis planta invenerunt, ſed etiam mares in tota ſtirpe ſolos *g*).

1029****. ACER foliis quinquelobis, dentibus acutis, intervallis lunatis, racemis erectis.

Acer major CAMERAR. *Epit.* p. 63.
Acer montanus orientalis, Platani foliis atrovirentibus PLUKNET. p. 7. *t.* 252. *f.* 1.
Acer platanodes MUNTING. *phytogr. f.* 11. MILLER. *t.* 8.
Icon GESNERI *faſc. t.* 17. p. 15.
Leine CRAMER. *t.* 7.
Acer foliis quinquelobis, acuminatis, acute dentatis, glabris, floribus corymboſis, LINN. *II.* p. 1496.

Paſſim in ſylvis montanis circa *Münchenſtein*, prope arcem *Falkenſtein*, circa *Dornach*: inter *Grüti & Gempen*, in monte *Muteto*. Inter *Bruntrut & Biel. Au Coutil, en allant à Pertuis* GAGNEBIN, & in prato *des Mailles au droit de Renans*. In monte *Uetliberg*, circa thermas Fabarias.

Arbor minus, ut puto, excelſa, quam proxima 1029*****. Folia *b*) teneriora, glabra, ſubtus venoſa, quinquelobata & ſeptilobata, ora non ſerrata, ſed argute & profunde dentata. Racemi erecti, minus, quam ſequenti, multiflori. Flores majores, nobis androgyni, calycis ſegmenta ovata, petala petiolata, latiora, ovata, ex albo viridia. Ea petala ex baſi circuli balſamici naſcuntur. Inter ſtamina octo tumores rotundi. In ſcrobe anuli balſamici ſedet ovarium, immaturum thlaſpideum. Partes floris diruptæ lateſcunt.

1029*****. ACER foliis quinquelobis, acute ſerratis, racemis pendulis.

Platanus TRAG. p. 1125. b.
Icon GESNERI *lign.* 163. *æn.* 163.
Acer major DODON. *pempt.* p. 840.
Grand Erable, ou *Faux Sicomore Spectacle de la Nature II.* p. 469.
Icon GESNERI *faſc. I. n.* 18.
Icon 9. Du HAMEL. & *t.* 6. CRAMERI.

II. Rotundioribus foliorum ſegmentis RAI *Syllog. exter.* p. 49. circa Genevam: EHRMAN. *Alſat.* & TRAGUS, ut puto.
Acer foliis quinquelobis, inæqualiter ſerratis, floribus racemoſis LINN. *II.* p. 1495.

III. Folio utrinque viridi EHRMANN.

Arbor excelſa, in ſylvis & montanis frequens.

Album lignum & venoſum. Folia quinqueloba, lobis extremis minimis, medio maximo, ora acute, ſed brevibus dentibus, alterne majoribus, ſerrata, inferne modo pallida, modo hirſuta, nervis notabilibus inſcripta. Flores in denſos racemos pendulos congeſti, exigui, manifeſto androgyni, ut nonnulli flores abortent. Calycis folia acutiora. Flos multo minor: nuces huic, & reliquis junioribus, fere hirſutæ.

Huic materies levis, ad tornatorum opera utilis. Tuberum *i*) vetuſti aceris magna eſt pulchritudo, quæ criſpis venis variegantur.

Etiam in Europa ex hoc Acere toto anno dulcis ſuccus fluit *k*), Betulini hactenus ſimilis. Ex eo ſucco, ut ex Americano, Saccharum parari poteſt *l*), parcius equidem *m*).

1029******. ACER foliis ſemitrilobis, obtuſis, lobis lateralibus emarginatis.

GESNERI *Icon æn.* 164.
Acer TABERNÆM. p. 973. *minor* DODON. p. 840.
Acer vulgare, minore folio I. B. I. P. II. p. 166.
Erable Spectacle de la Nature II. p. 462.
& *Petit Erable* p. 466.
Ic. T. 29. CRAMER.

d) 1. 2. 3. 4. 5.
e) E.
f) G H.
g) v. n. 1029******.
b) Du HAMEL t. 11. n. 3.

i) Tuber Aceris eſt venis excellens PLIN. L. XVI. c. 16. add. CRAMER.
k) LISTER. *Phil. Tranſ. abr. II.* p. 686. *Fränk. Anmerk. IV.* p. 40.
l) K *ſwenska wetensk. handl.* 1754. *trim. III.*
m) BIRCH. IV. Nullum Du HAMEL p. 55.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0501-4

II. Fructu rubente RAI *Syn. III.* p. 470.
Acer foliis lobatis obtusis, emarginatis LINN. *II.* p. 1497.

Hic frutex est, in sepibus & in sylvis frequens.

Cortex rugosus, fissus, scaber. Folia conjugata, cruciata, longe petiolata, semitriloba *n*), lobis lateralibus obtuse semibifidis, medio semitrifido, omnibus laciniis obtusis; superiora magis semiquinqueloba. Dantur tamen etiam folia acutiora, majora, præcedentis similiora. Summus ramus quilibet fert racemum florum, ex longis petiolis compositum, minus multiflorum, quam priores. Flores subvirentes, in nostra androgyni, tamen ut etiam mares a Cl. viris visi sint, etiam in propriis arboribus soli. Stamina etiam dena vidi, ex propriis nata foveolis. Discus ille fungosus, stella octo radiorum inæqualium inscribitur, & ex radiorum intervallis stamina prodeunt. Dantur & flores, quorum fructus abortiunt *o*)

Ad aliqua instrumenta adhibetur, ut ad recipiendos tubos stlopetarios, *zu Flinten-Schäften p*).

n) Conf. Du HAMEL. Acere flores mares Du HAMEL I. p. 30. In Canadensi
o) Omnes flores masculos esse BOEHMER. p. 154. Mares floribus sterilibus vidit VAILLANTIUS. In Cretico p. 31.
p). CRAMER.

FINIS TOMI PRIMI.

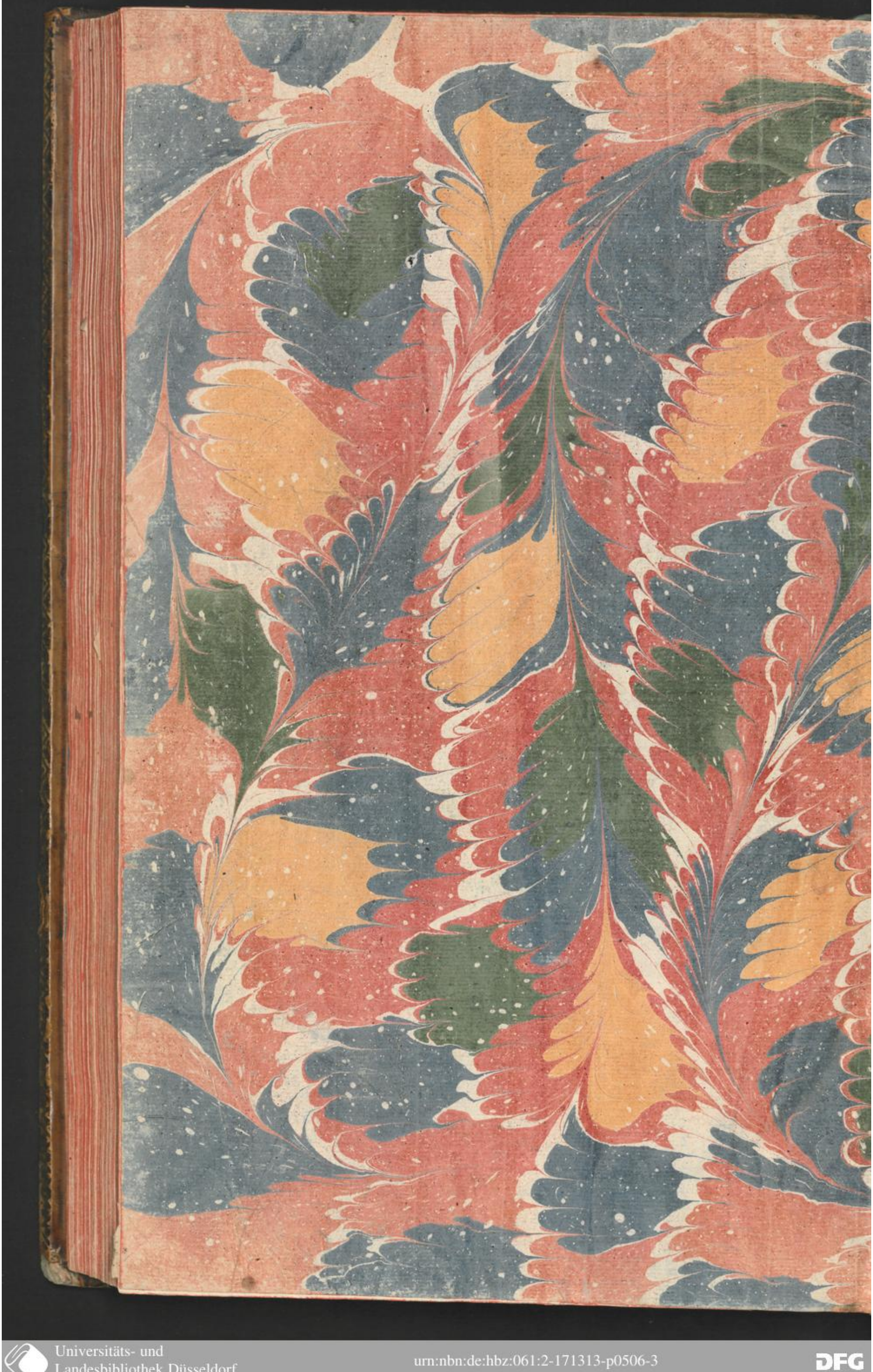
BERNÆ.

Ex Officina DAN. BRUNNERI & ALB. HALLERI.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0503-5

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0504-1

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0505-7

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-171313-p0506-3

DFG